UVA. BHSC. IyR_048_2

UVA. BHSC. IyR_048_2

Clarissimi artiū ⁊ sacre theologie doctoris Pauli veneti ordinis heremitaꝝ diui Augustini expositio in libros posterioꝝ Aristo. feliciter incipit.

Omnis doctrina ⁊ omnis disciplina intellectiua ex preexistēti fit cognitione.

Iste est liber posterioꝝ Aristotelis i quo determinat de syllogismo demonstratiuo postq̄ in libro prioꝝ determinauit de syllogismo simpliciter ⁊ in libro elenchoꝝ de syllogismo falsigrapho. ⁊ i libro topicoꝝ de syllogismo ꝓbabili. Et diuiditur in prohemium ⁊ tractatū. tractatus incipit ibi. scire autē. Prohemiū diuiditur in quattuor ptes: iuxta quattuor conclusiones quas Aristoteles ꝓbat ipugnās opinionem Socratis ⁊ eracliti dicentium q̄ non cōtingit aliquid scire: ac opinionē Platonis dicentis q̄ bene contingit aliquid scire sed non de nouo: et q̄ nostrū addiscere est solū reminisci. Quaꝝ prima est ista. Omis doctria ⁊ omis disciplina intellectiua ex p̄exñti fit cognitōe: qua ꝓbata vt̄ falsitas illaꝝ opinionū. Sicut eni agens naturale nō inducit vnā formā nisi corrūpat aliā: vt patet de agente ꝓducente formam substantialez vel accēntalem p̄maꝝ qualitatū ita Aristoteles nō inducit modū quo scientia acquirit in nobis nisi p̄us destruat opiniones falsas sue veritati repugnātes. Notandū p̄mo ꝫm Egydiū q̄ omis noticia intellectiua est ꝑclonuz vel p̄ncipioꝝ Si ꝑclonum illa fit ex p̄ncipijs ⁊ ꝓter ex p̄exñti cognitione. Si p̄ncipioꝝ illa fit ex sensibus memorijs ⁊ experientijs: ⁊ p ꝓns ex p̄ori cognitōe. Istud dicñ est mihi dubiū: q⁊ nō omis noticia intellectiua est cōclusionū vel p̄ncipioꝝ eo q̄ nulla noticia incōplexa est p̄ncipioꝝ vel ꝑclonum ⁊ maxime prima noticia habita de q̄dditate vl̄ singulari p̄ntato p fantasma nō etiaz quelibet noticia p̄ncipioꝝ est ex memorijs sensibus ⁊ experientijs: q⁊ nō cognitio p̄moꝝ p̄ncipioꝝ neq; aliqua ars vel scia hita sola auctoritate mg̃ri: aut p exercitiū ⁊ studiū tm̄ librorꝝ. Dicēdū ideo q̄ duplex est noticia. ſ. sensitiua que fundaꝫ in sensu: ⁊ intellectiua que fundaꝫ in intellectu. Et hec iteꝝ est duplex. ſ. incōplexa ⁊ cōplexa. Noticia incōplexa est illa que non cōponiꝫ ex ptialibus noticijs vt noticia qua solū cognoscit hō vl̄ equus. Noticia ꝓplexa est illa que cōponiꝫ ex ptialibus noticijs: vt illa qua cognoscо hoiem esse aīal: vel equū cē albū Non g̃ quelibet noticia sensitiua fit ex p̄exñti cognitione: q⁊ nō noticia sensus exterioris: aliter eni procederet in infinitū: sed bñ ois noticia intellectiua tā cōplexa q̄z incōplexa. Cōplexa q̄dem p̄supponit noticias incōplexas suaꝝ ptiū: ⁊ quelibz incōplexa p̄supponit noticiā sensitiuaz in virtute fantastica dicente ꝓb. 3. de aīa. q̄ intellectus ex se est in pura potentia: ⁊ tanq̄ tabula rasa in qua nihil ē depictū se hns ad intelligibile sicut sensus ad intelligibile. ⁊ q̄ necesse est intelligentem fantasmata speculari.

His habitis arguiꝫ sic. Omis noticia intellectiua fit ex p̄exñti cognitōe: sed ois doctrina ⁊ ois disciplina intellectiua est noticia itellectiua: g̃ ois doctrina ⁊ ois disciplina intellectiua fit ex p̄exñti cognitione

Scō notanduz ꝫm Egydiū q̄ scia duplr̄ acquiriꝫ p inuentionē ⁊ p auditū ab alio. Scia acqsita p inuentionē dicit doctrina non q⁊ sit ab alio doctore: sed q⁊ hns eam pōt aliū docere. Scia auditu acqsita dicit disciplina: quia recipit in discipulo ab alio. Auditus eni est sensus discipline ꝫm Aristo. in lib. de sensu ⁊ sensa. ⁊ in ꝓhemio methaphisice constat quālibet talem sciam cē ex p̄exñti cognitione: ergo ꝑclo vera: ⁊ licet illud sit bñ dctm̄ non tm̄ inconuenit eandē sciam esse doctrinā ⁊ disciplinā: doctrinā vt ē a doctore. disciplinā vo vt est in discipulo sicut non est inconueniens p ꝓbm. 3. physi. q̄ idem motus sit actio ⁊ passio diuersis rōnibus. actio q̄dem vt ē ab agente: ⁊ passio vt est in patiente. imo hoc sequiꝫ ex suo modo loquēdi. Si eni doctrina dicit nō q⁊ sit ab alio: sed q⁊ p eā pōt qs docere. ⁊ cū per disciplinam possit qs docere sequiꝫ q̄ disciplina sit doctrina: nec incōueniens q̄ aliqs doceat semetipsum sicut non est incōueniens q̄ aliqs calefaciat vel frigefaciat seipsum. Tertio notandum q̄ nō quelibet ꝓpositio vera aut necessāria cui intellectus assentit est doctrina vel disciplina: q⁊ tunc nō quelibet doctrina vel disciplina intellectiua cēt scia hita p inuentionē vel per auditū: sed quelibet doctrina vel disciplina est actus vel habitus acqsitus p discursum a p̄missis ad ꝑclusionez sicut igit̄ scia habitualis est hitus acqsitus p demonstrationem ⁊ scia actualis est noticia ꝑclonis demonstrate: ita doctrina vel disciplina habitualis non est aliqua ꝓpositio: sed habitus derelictus ex discursu syllogistico. doctrina aūt ⁊ disciplina actualis ē noticia ꝑclonis syllogizate ⁊ p discursum concluse. Quarto notandū q̄ ista ꝓpositio ex sumiꝫ quadruplr̄. Primo vt dicit hitudiné termi a quo eo mō quo dicimus diem fieri ex nocte: ⁊ hituz ex ꝓuatione. Scōo vt dicit hitudiné ptis ꝓstitutiue eo mō quo dicimus cōpositum fieri ex materia ⁊ forma: aut statuaz ex ere ⁊ figura. Tertio vt dicit habitudiné cause effectiue eo mō quo dicimus filiū fieri ex patre: ⁊ filē ex filio. Quarto vt dicit hitudinez cāe materialis eo mō quo dicimus formā fieri ex materia: ⁊ figurā ex q̄ztitate. Dico g̃ q̄ ois doctrina et ois disciplina intellectiua fit ex p̄exñti cognitiōe tāq̄z ex termino a quo: q⁊ fit ex medio syllogistico vel demonstratiuo qō nō ingreditꝫ ꝑclonem: fit etiā ex p̄exñti cognitōe tanq̄z ex ptibus ꝓstitutiuis: quia ꝑclo fit ex extremitatibus que nō solum sunt partes premissaꝝ sed etiā ꝑclonis: fit etiaz ex p̄exñti cognitione tanq̄z ex cā effectiua: q⁊ p̄misse aliquo mō efficiunt ꝑclonem vt testaꝫ Linco. p̄mo posterioꝝ. di. q̄ noticia p̄missaꝝ gignit sciam ꝑclonis. Nulla autez doctrina vel disciplina fit ex p̄exñti cognitiōe tanq̄z ex cā materiali ⁊ subiectiua: q⁊ nulla cognitio actual̄ vel hitualis est subiectiue in alia noticia: sed tm̄ in aia vel in potentia eius. Ex ꝓdictis sequiꝫ q̄ nō bñ glosaꝫ dicta ꝑclo sic. Omis doctrina ⁊ ois disciplina intellectiua fit ex p̄exñti cognitōe. ſ. sensitiua: qa siue dependeat opano intellectus a sensu siue nō dependeat non minus hz illa ꝓpositio veritatē: nam angeli inferiores hñt doctrinā ⁊ disciplinā: q⁊ docēt ⁊ addiscunt ab angelis superioribus ⁊ tm̄ non ex p̄exñti cognitione sensitiua. Primū dubiū. omis doctrina ⁊ ois disciplina est intellectiua ⁊ etiā fit ex p̄exñti cognitōe igit̄ frustra dicit intellectiua. Respondeꝫ negando oēm doctrinā vel disciplinā cē intellectiuā: q⁊ Arist. in ꝓhemio methaphisice ponit oia aialia cē prudentia que hñt memoriā ⁊ disciplinabilia que hñt auditū: sed multa bruta hñt auditū ergo multa bruta hñt disciplinā: que etiā est doctrina p q̄zto hec aialia docenꝫ ab alio agere aliqua ex assuefactione que ex ꝓpa natura nō agunt. Et licet ois doctrina ⁊ ois disciplina fiat ex p̄exñti cognitōe tm̄ subiūxit ꝓbs intellectiua ad excludendū opionē Platonis dicētis q̄ ois doctrina vel disciplina sensitiua bñ fit ex p̄exñti cognitōe: sz nō ois itellectiua

UVA. BHSC. IyR_048_2

asserens oēm alam intellectiuam esse creatam i pn cipio mūdi vna cū oibus habitibus practicis ⁊ spe culabilibus cū qb⁹ actuat corpus ⁊ recedit ab illo ita q nō acquiuit hos bitus ex premissis aut cōclu sionibus pcedentib⁹: sed oēs sil' ex qbus postea for mat disposito corpe pmissas ⁊ pclusiones. Scōm dubiū: ars demonstratiua est quedam doctrina vel disciplina ⁊ non fit ex pexīti cognitōe: q⁹ tūc de arte demonstrandi seu de ipsa demonstratōe hētur scia qō nō videt vez: nā scia acquīt p demonstrationez si ḡ demonstratōe est scia oz q demonstratiōe sit de monstratio qō est incōueniēs: q⁹ pcederet i infinitū

Prima rnsio sumēs fundamentū Auicē. di. q i actibus aie non est inconueniens pcedere in infini tū: qm si intelligo me intelligere intelligo illaz intel lectionē p aliā intellectionē: ⁊ istā itez p aliā: ⁊ sic in infinitū: ⁊ q⁹ demonstrare: arguere ⁊ syllogizare sūt actus rōnis. iō de demonstratōe hētur scia p demō strationē. ⁊ itez de ista demonstratōe hētur scia per aliā demonstrationē ⁊ sic in infinitū. Sed hec rnsio stare non pōt: q⁹ infinitū ꝑm q infinitū est ignotuz. p phy. ḡ non ptingit intellectū pcedere in infinituz ⁊ per pns aliq̄ est demonstratio q̄ nō hētur p demō strationē: sicut ḡ albedo non albescit nec mot⁹ moue tur: ita syllogismus nō syllogizat: nec demōstratio demōstrat. Scōa rnsio di. q sicut faber vno mar tello facit aliū martellū: nō tn pcedit in infinitū: ita demonstratōe hētur scia p demonstratiōez: nō tn pcedit in infinitū: q⁹ demonstratio p quā hētur scia de demonstratōe nō est illa demonstratio. Hec rnsio itez defendi non pōt q⁹ si faber p aliquā actionez fa bricaret oēm martellū non posset illā actionē agere cū martello: q⁹ tunc ille martellus seipsum efficeret Cū ḡ in hoc libro tradat ars de oi demonstratōe nō poterit hoc fieri p demonstrationē: q⁹ tūc illa demō stratio seipsam demonstraret. Tertia responsio é Egydij di. q ars demonstrandi non hētur p demon strationē sed p regulas: ⁊ q⁹ de demonstratiōe non hētur scia sed solūz opinio vel modus sciendi: q⁹ lo gica inqt ipse nō est scia sed solū opinio vel modus sciendi. iuxta illud phi. 2. metha. di. vanū est sil'que rere sciam ⁊ modū sciendi intelligens p modū scien di logicā: nā cū logica sit de actib⁹ rōnis applicabili bus ad res si logicus determinat de ipsis actib⁹ ra tionis vel de his q̄ p hmōi actus ꝓstituunt vt ꝓbat de eis passiones de bitas p debita pncipia dicit esse docens ⁊ sic nō demonstrat q⁹ pcedit p cōia ⁊ non aggenerat sciam sz modū sciendi. Si aūt hmōi act⁹ rōnis applicat ad aliquas res ⁊ formar syllogismū de eis vt q⁹ ois hō est aial ⁊ nō econuerso: vel aliqō sil'e dicit eē vtēs ⁊ aggenerat opinionē. Ista rnsio est mihi dubia: q⁹ sicut par vel ipar est demōstrabil' passio a mathematico de numero: ita vez vel falsū est passio demonstrabilis a logico de ꝓpōne: ⁊ sicut methephysicus ꝓsiderat de ente reali: ita logicus ō ente rōnis: ḡ sicut methaphysicus pōt demōstrare aliquā passionē de ente reali: ita logicus pōt demon strare de ente rōnis. Quarta rnsio dicit quā solā reputo eē substinendā q⁹ ars demonstrandi nō acq rit p demōstrationē: sed p ꝓcessus regulares: tn de demonstratione hētur scia non tanq̄z de pclone qa demonstratio non scit neq̄z demonstrat: sz de demō stratione hētur scia: ⁊ demonstratio tanq̄z de sbo. s. tanq̄z de eo de q̄ demonstrat aliq̄ passio. Dicit enim Aristo. 2. posteriox. q⁹ diffinitio mālis demonstrat per formalē. Cōstat aūt q⁹ demonstratio hz duplicē diffinitionē. s. formalē q̄ est syllogismus faciēs scire ⁊ mālem q̄ est ex pmis veris imediatis ꝓximis notioribus et causis pclonis: vt testat Linco. ḡ diffō mālis p formalē de demonstrōe poterit demōstrari sic arguendo: ois syllogismus faciens scire est ex pmis veris imediatis ꝓximis notioribus ⁊ causis pclonis sed ois demōstratio ē syllogismus faciēs scire igit. Et iz pmū vez ⁊ imediatū ⁊ hmōi sint cōia demōstratōi tn oēo ꝓposita ex oibus illis sex pticulis est ꝑpa de monstratōi iuxta doctrinā Aristo. 2. posteriox di. q⁹ aial gressibile bipes: ē diffō ꝓuertibilis cū boe: iz q̄ libet ps in plus se hēat: sicut ḡ nō est inconueniens eūdē artificē edificare ⁊ docē edificare: ita nō incōue nit logicuz demōstrare ⁊ docē demōstrare. Logicus ḡ vt demōstrat aggenerat sciam: vt aūt probat aggenerat opinionē: ⁊ vt docet aggenerat modū sciendi: ex q⁹ bus sequitur logicam esse sciam ⁊ opinionem ⁊ mo dum sciendi licet diuersimode.

Manifestū ē aūt hoc speculātib⁹ in oēs mathematice eni sciaz p hunc modū fiūt ⁊ aliaz vnaqueq̄z artiū.

Predictā pclonez Aristo. pbat exēplariter triplr. Prio ex sciētijs realib⁹ tā practicis q̄z speculatiuis di. illō eē manifestū mathematicis ⁊ in vnaquaq̄z aliaz artiū. certū eni est q⁹ geometria ⁊ arithmetica fiunt ex pexīti cognitōe: nūq̄z eni demōstrabit geo metra q⁹ ois triangulus hz tres angulos: nec arith meticus q⁹ ois nemer⁹ est par vel ipar nisi ex pexīti cognitōe: ⁊ ita apparet in aliis scientijs ⁊ artib⁹ in ductiue. Notandū ꝓmo q⁹ ars dupl'r capit. s. cōit ⁊ ꝑ̄e. ars eni cōiter sumpta ē habitus recta rōne acti uus vl' factiu⁹: ⁊ sic q̄libet scia speculatia ē ars iuxta cōem modū dicēdi q⁹ septē sunt artes liberales: ⁊ in prohemio methaphysice dicit pbs q⁹ ars speculati ua est magis scia q̄z practica. Ars aūt ꝑ̄e dicta est habitus recta rōne factiu⁹: ⁊ sic distinguit a scia specu latiua iuxta intentionez Aristo. di. 7. ethi. q⁹ ars est recta rō factibiliū. Dicit ḡ pbs ⁊ vnaqueq̄z aliarū: ⁊ non dicit sciaz ne alig⁹ crederet ꝓpōnez illā solā eē veā in scientijs ⁊ nō i qbuscūq̄z artib⁹. Scōo notandū q⁹ artiū q̄dā sunt speculatiue tn: q̄dā pra ctice tn: q̄dam ⁊o practice ⁊ speculatiue sil'. Artes speculatiue tn sūt ille quaz nullus ē finis nisi scire: vt scie diuine nāles ⁊ mathe. ⁊ medic. Artes practi ce tn sunt ille quaz nullus ē finis nisi opari: vt ars domificandi nauificandi et alie ꝓsil's que indigent deliberatōe: ac etiā ars suendi ⁊ texendi q̄ nō egent deliberatione. Artes practice ⁊ speculatiue sil' sūt q̄z finis est scire ⁊ opari ut medicia ⁊ phylosophia moralis. ⁊ q⁹ pncipali⁹ intendūt opari q̄z scire cū ip saz scire sit pp opari magis sunt dicēde practice q̄z speculatiue. vnūquodq̄z. n. magis denoiatur a fine vltio q̄z ppinq̄. ꝓstat aūt oēs has artes fieri ex pexistenti cognitōe. Tertio notandū q⁹ sciaz speculatiuaz q̄dā fiūt p cām tn vt mathe. q̄dam p cām ⁊ effectū ut diuine ⁊ nāles. Mathematicus. n. nūq̄z pcedit nisi a cā ad effectū nālis aūt ⁊ diuin⁹ idifferēt pcedūt a cā ad effectū ⁊ ab effectū ad cāz. iō ōnstratōes mathematice sunt demōstratiōes simplr aggenerā tes scias certissimas demōstratōes aūt nāles ⁊ diui ne sunt frequēter demōstratiōes ex suppōe nō agge nerātes scias certissimas. ⁊ ꝑ̄ ē qō dicit cōmentator scōo methaphisice. q⁹ scie mathe. sunt i ꝓmo gradu certitudinis: ⁊ nāles sequūtur eas. Quia ḡ mathe. sūt certiores aliis: ideo aristo. tn de eis facit mētio nem. Subitaē cum logicus ꝓbet pncipia aliarū sciaz dicente pbo ꝓmo topicox. q⁹ ad oium metha dorū pncipia viam hēt. pp qō ꝓbat pclusionē pnci paliter intētā p alias scias. nō. n. uti dēt logica aliis sciētijs sed econtra. Rndetur q⁹ logica nō utit aliis sciētijs tāq̄z regulātib⁹ ipam. q⁹ ipa regulat oēs ali as scias docēdo disputare arguere ⁊ rndere. sed uti tur aliis sciētijs tāq̄z iuuātib⁹ eā cōferēdo silitudines ⁊ exēpla qb⁹ logic⁹ suox dictox ꝓbitates mānifestat.

UVA. BHSC. IyR_048_2

Similiter aũt ꝛ circa oratiões que per syllogismos ꝛ q̃ per iductionẽ Utreqz eni per prius nõ faciũt doctrinã. he quidẽ accipiẽtes tãqz a notis ille uero demõstrãtes uniuersale p id quod est mãifestũ singulare.

Scõo arguit Aristo. ad illã ꝯclusionẽ ex sciẽtijs sermotionalib⁹ ꝓbabiliter icidẽtib⁹ cuiusmodi sũt dyaletice. Duplici. n. uia ꝓbat suũ itẽtum dialeticus s. p iductionẽ ꝛ per discursum accipiẽdo singularia ꝛ inferẽdo vl'e. aut accipiẽdo premissas iferendo cõclusionẽ ꝯstat aũt quolibet istoꝝ mõruꝝ oẽm doctrinam ꝛ oẽm disciplinã cẽ ex ꝓexistenti cognitione.

Notãdũ ꝓmo ꝫm phm̃ ꝓmo topicorum q̃ q̃ttuor sunt genera argumẽtoꝝ. s. iductio syllogismus entymema ꝛ exẽplũ. Inductio ẽ ꝓcessus ab oĩbus singularibus alicui⁹ uniuersalis ad illã vl'ez. ut iste hõ ẽ aial. ꝛ iste hõ ẽ aial. ꝛ sic õ singulis. q̃ ois hõ ẽ aial. Syllogismus ẽ oro in q̃ quibusdã positis ꝛ ꝓcessis necesse ẽ aliud cuenire per ea q̃ posita sũt ꝛ cõcessa. ingt Aristo. ꝓmo ꝓor. Entymema ẽ ꝓcessus ab vna premissã ad vnã ꝯclusionẽ. vt hõ currit. q̃ aial currit. Exẽplũ aũt ẽ ꝓcessus ab vno singl'ari aut pluribus ad aliud singulare. ut iste ignis calefacit te. q̃ p idẽ iste alius ignis calefaciet te. Iste petẽs munitiones tyrannizauit ꝛ ille petẽs munitiões tyrannizauit. q̃ p idẽ iste alius petẽs munitiones tyrãnizabit. ꝛ q̃nto plura singularia capiũtur tãto exẽplũ efficati⁹. Scõo notandũ q hozũ argumentoꝝ duo sũt pfecta ꝛ cõpleta. s. inductio ꝛ syllogismus. ꝛ duo alia sũt incõpleta ꝛ impfecta. vt entymema ꝛ exemplum ꝛ qz rectũ est index sui ꝛ obliqui. ꝛ cõsiderans vnuz oppositorũ habet cõsiderare alterũ vt colligit de mẽte Aristo. ꝓmo ꝛ scõo de aia ꝛ ideo logicus cõsiderat inductionẽ ꝛ syllogismũ etiã considerat entymema ꝛ exẽplum. exquo pfectũ opponit impfecto. ꝛ cõpletũ incõpleto. nihil tñ ꝓbat q entymema uel exẽplũ sed solũ p inductionẽ ꝛ syllogismũ. qz cũ sit artifex sibilis ꝛ speculatiu⁹ nõ ꝓcedit p rõnes grossas ꝛ vulgares sed p rõnes firmas ꝛ efficaces cuiusmõi sunt inductio ꝛ syllogism⁹ ꝓpter quã cãm nõ facit Arist. mentionẽ in hac rõne nisi de inductiõe ꝛ syllogismo ꝙbus tñ in suis ꝓbationibus vt' logic⁹ vel dyaleticus. constat aũt q logic⁹ nõ inducit nec syllogisat nisi ex ꝓexistenti cognitione.

Similiter aũt ꝛ rethorice ꝑsuadent aut. n. p exẽpla q̃ ẽ idctõ aut per enthimema q̃ vere ẽ syllogismus.

Tertio arguit ad idẽ ꝑbus ex sciẽtijs sermocinalib⁹ tñ ꝑsuadẽtibus cuiusmodi sunt rethorice: nã rethoricus suadet per exẽpla que sunt inductio: ꝛ enthimemata que sunt vere syllogismus. Arguit eniz sic dionisius siracusanus petẽs munitiones tyranniza uit. et alius petens munitõnes tyrannizauit. ergo p idem iste petens munitiones tyrannizabit. Aut sic iste vincit olimpiã. q̃ debet cozonari hoꝝ argumẽtorum ꝓmũ est exemplum. ꝛ scõm enthimema. ex q̃ bus liquet rethoricum procedere semp ex ꝓexistẽti cognitione. Notandum q sicut logicus versat circa materiã subtilem ꝛ speculatiuã de actib⁹ rationis. ita rethoric⁹ circa materiam grossã et moralez de actib⁹ humanis. et sicut logicus disputat intellectualiter p inductiões et syllogismos formãdo vniuersalia que pertinent ad intellectum ita rethoricus sensualiter tñ suadendo arguit p singularia ptinẽtia ad sensũ. Habet eni suadere vulgaribus iõ non vtitur intellectualib⁹ ꝓncipaliter: sed magis sensibilibus que in exẽplo inueniuntur ꝛ in enthimemate. iõ solũ exemplariter ꝛ ẽthimematice suadẽdo arguit. Sed dubitaf. qz dicit aristo. q rethoricus suadet per exẽpla que sunt inductio: ꝛ enthimemata q̃ sunt vere silogismus. ergo rethoricus ꝓcedit inductiue ꝛ syllogistice. ꝛ ꝓnter non videnf esse quattuor genera argumentoꝝ si exemplũ est inductio: ꝛ enthimema est syllogismus. Prima expositio est temistij di. q duplex est inductio. s. pfecta ꝛ diminuta. Inductio pfecta est ꝓcessus ab oĩbus singularib⁹ alicui⁹ vniuersalis ad illam vl'em. Inductio impfecta ẽ ꝓ illa que est ab vno singulari vel a pluribus ad aliud singulare. Etiã duplex est syllogism⁹. s. completus ꝛ diminutus. Syllogism⁹ perfectus siue ꝛpletus ẽ ille qui ꝯstat ex tribus terminis ꝛ tribus ꝓpõnibus. Syllogismus imperfectus aut diminutus est ille q tñ ꝯstat ex duabus ꝓpõnibus altera seruata in mẽte. vt homo currit. ergo aial currit. cuius minor ꝓposito seruaf in mente. s. ois hõ ẽ animal. que si explicaretur fieret cõpletus syllogismus i tertio modo tertie figure. Dicendũ ergo ꝫm temistiũ q aristo. loquiꝫ de inductione diminuta ꝛ syllogismo imperfecto. ꝛ ꝓnter q translatio falsa est. qz non debet dici enthimemata neqz exempla in numero plurali: sed enthimema ꝛ exemplũ i numero singulari. neqz dz dici vere sed quidam isto mõ exẽplũ qõ est inductio ꝛ enthimema qõ est qdam syllogism⁹. Scõa expositio est egidij di. q illa littera est pl'aliter scribenda ꝛ non singulariter. qz licet vnũ exemplũ non sit inductio tñ multa exempla sunt vna inductio. s. vbi exẽplariter accipiunf oia singularia alicuius vl'is. Nã ꝛ si hoc exẽplũ dionisi⁹ petẽs munitões tyrãnizauit. ergo iste petẽs mũitões tyrãnizabit nõ sit inductio tñ exemplũ hoc cũ alijs est vna inductio. s. iste petẽs munitiões tyrannizauit. ꝛ iste alius petens munitõnes tyrannizauit. ergo p idem hic petens munitões tyrannizabit: qz tunc habentur oẽs singulares illi⁹ vl'is. ois petens munitiones tyrannizauit aut tyrannizabit. sil'r vnũ enthimema non est syllogismus. ſ multa enthimemata. vt sortes vicit olimpiã. q̃ debz cozonari. plato vicit agonẽ honorabilez. ergo debet cozonari ex ꝙbus formaf iste syllogismus. Quicunqz vicit agonẽ honorabilẽ debet cozonari. sed qcunqz vicit olimpiã vicit agonẽ honorabilẽ. ergo qcunqz vicit olimpiã dz cozonari. Tertia expõ est cõis dicens. q syllogismus capif dupl'r. s. large ꝛ stricte. Syllogismus large sumptũ est ꝓpositio constans ex tribus ꝓpõnibus in figura implicite vel explicite. Syllogismus stricte sumptus est oro ꝯstans ex trib⁹ ꝓpositionibus explicite acceptis. Ita inductio dupl'r sumitur large p omni ꝓcessu ab vno vel a multis singularibus ad vniuersale vel ad illud vnũ singulare. ꝛ stricte pro ꝓcessu solo ab omnibus singularibus ad suum vniuersale. Dicitur ergo q aristo. non capit ibi inductionez vel syllogismũ stricte sed large

Vaꝝ expositionũ ꝓma est suspecta. qz negat translationẽ nouam. ſcõa est ambigua. qz licet omia illa exempla ꝯtineant omnia singularia alicui⁹ vniuersalis non tamen sunt inductio. qz inductio nõ est solum acceptio singulariũ. sed est ꝓcessus a singularibus ad vniuersale. illa etiam enthimemata nõ sũt aliquis syllogismus licet antecedant ad syllogismuz Tertia autem est dubia. qz tunc littera falsa esset eo q nulla exempla sunt inductio. nec aliqua enthimemata sunt aliquis syllogismus. Quarta expositio q̃ sola tenenda est dicit q duplex est predicatõ. s. identptica ꝛ causalis. Predicatio idẽptica est illa p quaz denotatur idem esse quod importatur per subiectuz ꝛ predicatum: vt homo est animal. Predicatio cau

UVA. BHSC. IyR_048_2

salis est illa per quã denotarunt subiectum eẽ cãm predicati vel contra eo modo quo loquitur aristo. in plogo de aia dicens. q̃ domus est ligna ⁊ lapides. ⁊ q̃ ira est accensio sanguinis in corde. ꝓstat enī nullam istaꝝ esse uerã in predicatione idemptica cũ totũ non sit sue ptis. nec aliqua passio anime sit aliqua passio corporis. sed quelibet eaꝝ intelligenda est in p̃dicatione causali. s. domus est ex lignis ⁊ lapidib⁹ ⁊ ira est ex accensione sanguinis in corde ita in ꝓposito non sunt intelligende iste ꝓpões in predicatione idemptica sed causali vt rethorice suadent per exempla que ẽ inductio. et per enthimemata que ẽ ve syllogismus. idest rethorice suadent per exẽpla ex quibus est inductio. ⁊ per enthimemata ex quibus est vere syllogismus. Positis enīz multis exemplis faciliter fit inductio. ⁊ assignatis pluribus enthimematibus leuiter fit syllogismus. vnde ex his duobus enthimematibus. homo currit ergo animal currit. ⁊ si aliquid est homo illud est animal fit iste syllogismus homo currit. ⁊ omnis homo ẽ animal. ergo animal currit.

Dupliciter aũt necessariũ est p̃cognoscere. alia nãq̃z quia sunt prius opinari necesse est alia vero quid ẽ quod dicitur intelligere oz. Quedã autem vtraq̃z vt quoniaz omne qõ est aut affirmare aut negare verum est qz est. Triangulũ autez quoniã hoc quid signat. sed vnitatem vtraq̃z quid signat ⁊ quia est non enim similiter horũ vnũquodq̃z manifestum nobis est.

Postq̃z phũs declarauit q̃ ois doctrina ⁊ ois disciplina intellectiua fit ex p̃existenti cognitione. ꝓsequenter declarat que est hmõi p̃cognitio ponẽdo hanc ꝓclusionẽ que est scõa huius plogi. Ante oẽm demõstrationẽ necessariũ est p̃cognoscere qd est ⁊ qz est. patet qz ante oẽm demonstratõnẽ tria necessario occurrũt. s. dignitas passio ⁊ subiectũ. De dignitate p̃cognoscitur qz est. s. de quolibet dr esse uel nõ esse. De passione videlz de triangulo p̃cognoscit quid est. sed de subiecto vtputa de vnitate p̃cognoscit quid est ⁊ qz est. Notandũ p̃mo q̃ quattuor sunt genera syllogismoꝝ. s. falsigraphus enthimematicus topic⁹ ⁊ demonstrativus. Syllogismus falsigraphus aggenerat ignorãtiam vel deceptionẽ. syllogismus enthimematicus aggenerat fidẽ. syllogismus topicus aggenerat opinionẽ. ⁊ syllogismus demfativus aggenerat sciam q̃ syllogismus dr demonstratio anteq̃z oportet tria p̃cognoscere. s. dignitatẽ passionẽ ⁊ sbiectum. Dignitas p̃cognoscitur qz vera est aut qz ita est sicut per eam significatur. Passio p̃cognoscitur qd per nomẽ passionis importat. Subiectuz aũt vtroq̃z mõ. p̃cognoscitur enī qz est tale de quo aliqd est demonstrabile ⁊ p̃cognoscit quid ipm ẽ. ⁊ qd per nomẽ importat. Secõ notãdũ. q̃ sicut ad oẽm generationẽ quattuor cãe necessario concurrũt iuxta determinationem Aristo. secõ phi. s. agẽs mã forma ⁊ finis. ⁊ non solũ ꝓcurrit agens ꝓticulare sz etiam vniuersale. qz hõ generat hoiem ⁊ sol. ita ad oẽz demonstrationẽ simplr quattuor tales cause cõcurrunt. Primo quidẽ agens tam vniuersale q̃z ꝓticulare. Agens enim vniuersale est dignitas q̃ formaliter non ingreditur demonstrationẽ sed solũ virtualiter. premisse autẽ sunt agẽs particulare forma liter ingredientes demonstrationem. dicit enim lin coñ. primo posterioꝝ. q̃ noticia premissaruz gignit noticiam conclusionis scõo concurrit necessario subiectum tanq̃z mã. tertio passio tanq̃z forma. qz cum hmõi demonstratio sit syllogismus necessario habz maiorem extremitatẽ que est passio ⁊ minorẽ que ẽ subiectum. quarto necessario concurrit finis. s. scire qz demonstratio est ꝓpter scire. vt dictum est. Tertio notandũ est sm temistium q̃ duplex est diffinitõ. s. exp̃mens quid nois. ⁊ exprimens quid rei. Diffinitio exprimens quid nominis est illa que refert nomen in suũ significatum. diffinitio aũt exprimẽs qd rei est illa que refert nomẽ ad principia sui significati. Puer enim habet diffinitionem panis ⁊ vini exp̃mentẽ quid nominis. qz scit quid noie panis ⁊ vini importatur per sola accidentia illoꝝ non ponendo dr̃iam inter accñtia ⁊ substantia. sed non habet diffinitionẽ exprimentẽ quid rei. qz non cognoscit p̃ncipia panis ⁊ vini. nec causas extrinsecas eorundem.

Quattuor ergo sunt dr̃e inter has diffinitiones. quaꝝ prima est ista nam diffinitio exprimens quid rei resolvit diffinitum in suas causas. non autẽ diffinitio quid nominis. Scit enī puer q̃ hõ est aliquid sic dispositum quantitative ⁊ qualitative quo ad figuram ⁊ organizationes. non autem scit q̃ est ratõnale animal. Secõa dr̃a est. quia diffinitio exprimẽs quid rei simpliciter non est nisi sbaꝝ dicẽte phõ. vij. metha. q̃ solius sbe est diffinitio. Diffinitio autem exprimens quid nois est indifferenter sbarum ⁊ accidentium. deus enim diffinitur diffinitiõe exprimẽte quid nominis sicut album ⁊ nigrũ ⁊ cetera accidẽtia. ⁊ qz sba est ens simplr. accñs aũt est ens sm qd. qz non est ens nisi qz entis. vij. metha. ideo diffinitõ sbe exprimens quid rei est diffinitio simplr cuz nõ dẽt nisi per p̃ncipia que sunt sbe. Diffinitio autez accidentis exp̃mens quid rei est diffinitio sm quid qz non solũ datur per p̃ncipia accidentalia sed eñ sbalia. cũ p̃ncipia sbe sint etiam p̃ncipia accidẽtiũ ideo diffinitiones accidentiũ dari dicenẽ per additamenta. Tertia dr̃a est qz diffinitio exprimens quid rei non est nisi entiũ. diffinitio aũt exprimens qd nominis indifferenter est entiũ ⁊ non entiũ. Diffinitur enī infinitũ a cõmentatore 3ͦ phi. q̃ est quantum sine fine ⁊ vacuũ. a phõ quarto phisi. q̃ est locus p̃uatus corpore. neq̃z tales diffinitiones sunt exp̃mẽtes quid rei exquo nihil est infinitũ aut vacuũ. sed sunt diffinitiones exprimentes quid per nomen importatur. Quarta dr̃a est. quia diffinitio exprimens quid rei non simpliciũ. vt habet. vij. metha. Diffinitio autem exp̃mens qd nois est indifferenter ꝓplexoꝝ ⁊ incõplexoꝝ. non enim diffinitur homo albus diffinitione exprimente quid rei sed solũ diffinitione quid nominis exprimente aggregando multiplicez diffinitiones hois ⁊ albi. sic ylias. i. tota historia troyana põt diffiniri sm arist. secõ posterioꝝ. Dicendum ergo q̃ cum aristo. di. ad oẽm demonstrationem necessario ꝓcurrere p̃cognitionem quid est sbi ⁊ passionis non loquitur de quid est. quod est diffinitio exp̃mens quid rei. sed solũ de quid est exprimente quid nois. talis enim diffinitio p̃supponitur ⁊ alia inuestigatur vt sit mediũ in demonstratione potissima concludentẽ passionẽ de sbo. Quarto notanduz sm aristo. hic q̃ duplex est p̃cognitio qz est. s. dignitatis ⁊ sbi. ⁊ duplex ẽ p̃cognitio quid est. s. subiecti ⁊ passionis ita q̃ dignitas p̃cognoscitur quia est ⁊ non quid est. passio p̃cognoscitur quid est ⁊ non quia est. subiectũ aũt p̃cognoscitur vtroq̃z modo. dignitas quidem non p̃cognoscitur quid est. qz non habet diffinitionẽ aliquam cũ sit de se notissima. Diffinitio autem datur causa innotescendi. vi. topicoꝝ. ⁊

UVA. BHSC. IyR_048_2

licet complexa indistantia possint diffiniri diffinitio ne exprimente qd nomis. Complexa tamē distātia cōplexione verbali nullo mō pñt diffiniri. qz licz hō albus possit diffiniri. non tñ homo est albus: qz diffinitio non significat esse vel non esse. ꝑmo posteriorū. z per consequēs nec diffinitū. Item passio nō necessario ꝓcognoscitur quia est. qz passio vt sic nō est illud de quo est aliquid demōstrabile. qz tunc quelibet passio eēt demonstrabilis. z sic esset ꝓcedere in infinitū. Aut daretur demōstratio circularis quā arist. negat ꝑmo posteriorū. non ēt necessariuz est ꝓcognoscere passionē esse qz in scibilibus inuentis z maxime in mathe. illud non oportet. Geometra enī inueniens triāgulū habere tres angulos eqles duobus rectis ꝑ angulū extrinsecū equivalentem duob⁹ oppositis nō ꝓcognouit illā passionē eē scilicz equalitas triuz angulorū ad duos rectos. Subiectū aūt precognoscitur vtroqz modo. Primo ꝓcognoscit de subiecto qd est. qz necessario oz scīri quid importatur nomine subiecti z passionis si debet fieri demōstratio. Secundo ꝓcognoscit qz est non qdem q illud sit vt dicit. Egidius. qz si tale subiectū nullo modo esset sed posset eē de eo fieret demōstratio. non etiā q sit ens vt dicit burleus scō phisi. sumēdo ens ꝑ eo cui ñ repugnat existere. qz in scibilibus inuentis ex admiratiōe illud necessario precognoscitur de passione. nūqz. n. phisi. demōstrare potuissent lunā eclipsari nisi ꝓcognouisset eclipsim esse aut posse eē. Sed de subiecto precognoscit necessario qz est scilicz q ipm est tale ō q aliquid est demōstrabile. Primū dubiū vtrū iste precognitiones habeāt ordinē sic q ꝓcognitio qz ē precedat precognitionem quid ē aut econtra. Rñdetur q in scibilibus ꝑ inuentionē precognitio quia est ꝓcedit precognitionem quid est. qz hec acquiritur ꝑ sensū quo statim peripimus rem esse. s. videndo solē vel lunā vel aliquid aliud. postea aūt cogitam⁹ qd est. sed in scibilibus habita per doctrinā ipsū quid est ꝓcedit qz est. ꝑmo enīz scim⁹ qd importatur noie birco cerui. deinde inquirimus vtrū illud sit. Scōz dubiū ꝓpter quid ꝓcognitiones sunt due tñ exquo qōnes sunt quattuor. vt habetur scō huius. videlicz si est quid est. quia est. z ꝓpter quid est. Dicendū q ō tñ sunt due ꝓcognitiōes. qz tñ duo sūt circa que sunt oēs qōnes. s. subiectum z passio. Questiōes āt sunt quattuor. qz circa subiectū sunt due inuicē non reducibiles videlicet si est. z quid est. Quaz prima querit de esse subiecti. scōa aūt de quidditate eiusdē Scito enī q homo est: consequenter iuestigatur qd est homo. Et circa passionē sunt due alie questiones quarū vna querit de inherentia ipsius ad subiectuz que dicit qz est. z alia querit de causa inherētie illius que nominat ꝓpter quid. Scito enī q homo ē risibilis inuestigatur ꝓsequēter causa ꝓpter quā homo ē risibilis. Et iste questiones iterū nō inuicē reducunt. Reducūtur tamē ad priores qōnes ꝺm aristo. scōo posteriorū. nā questio ꝓpter quid reducit ad questōnem quid. quia idē est quid z ꝓpter quid. vt si queritur quid est eclipsis lune. Respondet q est ꝑuatō luminis in luna obiectu terre. Et si itez queritur. ꝓpter quid est eclipsis lune. Respōdetur ꝓpter ꝑuationē luminis in luna obiectu terre. Questio aūt quia est reducit ad questionē si est nam querēdo vtrū homo sit risibilis: queritur vtz inherētia risibilitatis ad hominē sit. Constat aūt hanc esse ꝓpositionem de scōo adiacēte. circa quā versat questio si est. Exquo ergo qōnes sunt q̄ttuor reducibiles in duas quaz questō si est reducitur ad precognitionez quia est. z questio ꝓpter quid est reducit ad precognitionē quid est. ꝙ precognitiones sunt tantū due. nō tamē ꝓsimilē habitudinem habent ille due qōnes ad sua quesita: q̄lem habēt precognitiones ad sua ꝓcognita. nā q̄stō si est querit de esse rei ꝺm actualē existentiā. sed precognitio quia est respicit tñ eē vt sibi non repugnat existere. Questio aūt quid est querit de quidditate rei. s. de diffinitione exprimente quid rei. sed ꝓcognitio quid est solū notat diffinitionem exprimentē qd nomis ꝛē. Tertium dubiū ꝓpter quid phūs non facit mentionē de premissis z de medio demonstrationis cū ad demōstrationē eque necessario ꝛcurrant sicut sūm z passio. Respondet q aliud est precognoscere ante demonstrationē z aliud ante ꝛclonez qñ ante demonstrationē solū precognoscunt tria q̄ ad qz est z quid est. videlicet dignitas passio subiñ. sed ante ꝛclusionē precognoscit quia est premissaz nō aūt quid est. sicut nec dignitatuz. quia complexa verbalia non possunt diffiniri. Medius aūt demonstrationis nō precognoscitur aliquo istoz modorū. quia nō est necessariū de ipso aliquid demonstrari: nec ipsum aliquo mō diffiniri. qz forte est diffinitio subiecti. licet igit medium possit interdū diffiniri aut de ipso aliquid demōstrari. quia aliquādo ē passio nō tamē est necessariū hoc precognoscere. Nō intendit ergo phūs q solū sint tria precognita ante ꝛclusionem sed ante demonstrationē. anteq̄z enī inuestigatū sit mediū demonstrationis z ꝛsequenter añq̄z formate sint ꝑmisse tam de subiecto q̄z de passione. z dignitate habet precognitio. Quartū dubium quare phūs exemplariter ponit vnitatē ꝑ subiecto z triangulum ꝓ passione cū non hēant inuicē ꝛuenientiā nec ordinē. Rñdet tho. q sicut locutus ē de ꝑma dignitate in metha. ita de ꝑmo subiecto in arithme. z ꝑma passione in geometria. nō tamē itelligendo vnitatē esse subiectum trianguli. exemplā ita ponimus non vt ita sit sed vt sentiant addiscentes. Egidius āt dicit q licet quadratum superficies circulus z triangulus sint ꝓprie in quantitate continua. tñ transumptiue reperiunt in quantitate discreta: sic q est dare numerum quadratū superficialem circularē z triangularē. Numerus quadratus ē ille qui resultat ex ductu numeri in equalē. vt quattuor qui resultat ex ductu binarij in binarium. Numerus superficialis est ille q resultat ex ductu numeroz in equalū inuicē: vt senarius qui resultat ex ductu binarij in trinariū z econuerso. Numerus circularis ē ille qui resultat ex ductu alicuius numeri i seipz sēp reddentis idē vt. xxv. qui constat ex ductu quinarij in seipsuz qui incipit per quinq̄z z terminatur ꝑ quinq̄z. Numerus autem triangularis est ille qui incipit ab vnitate ꝓgrediens ad modū trianguli seu latitudinis vniformiter difformis. vt numerus cuius ꝑncipium est vnitas sup quā ponuntur due alie vnitates: z iterū super illas vnitates tres alie. Intēdebat igitur aristo. inquit egidius q triangulus. i. numerus triangularis est passio vnitatis exquo vnitas ē omnis numerus in potentia ꝺm boecū. in musica. Sed qz multis non placent expositiones iste cū philosophus non ita dissute exemplificent in alijs ponēdo subiectum vnus scientie z passionem alterius. nec vnq̄z alibi apparuerit q per triangulū intelligat numerum tringularē. Ideo est dicendū q ꝑ triāgulum intellexit primam passionem geometrie. z ꝑ vnitatem primū subiectū de quo aliquid demōstratur. nam primum subiectum geometrie recipiēs demonstrationem non est linea absolute. sed vt ē vna z determinata. neq̄z prima passio est triangulus absolute: sed triangulus vt est equalaterus. Unde prima conclusio Euclidis est super datam lineaz cōtingit triangulum equelateri collocare. Contra ꝑdicta arguitur. z primo q quid est z qz est nō sunt ꝑcognitiones. qz sunt questiones scōo posteriorum.

UVA. BHSC. IyR_048_2

constat autem q̄ qō non est precognitio quia quod dubitatur non precognoscitur. Maxime autem po test argui de ipso quid est. q̄ non sit precognitio. nā tunc maxime scitur aliquid cum habetur suum qd est. per aristo. secūdo posteriorum. Si igitur de ībo vel de passione precognoscatur quid est. ergo de quo libet eorum habetur perfecta scia simpliciter añ de monstrationem. consequens est falsum. qa omnis cognitio precedens demonstrationem subiecti vel passionis est imperfecta ⁊ diminuta. Secundo ar guitur q̄ quid est ⁊ quia est non sunt tantum due p cognitiones sed plures. qz tot sunt precognitiones quot sunt precognita. sed plura duobus sunt preco gnita. ergo. patet consequentia cum minori. qz tria sunt precognita. videlicet dignitas subiectum ⁊ pas sio. maior autem colligitur de intentione aristo. ij. d̄ anima. di. q̄ potentie distinguuntur per actus. ⁊ ac tus per obiecta ergo ⁊c. Tertio arguitur q̄ iste p cognitiones non sint necessarie in qualibet scientia quia vt habetur ex verbis philosophi. Omnis do ctrina ⁊ omnis disciplina intellectiua ex preexisten ti cognitione fit. ergo loquitur solum de sciētia q̄ ha betur addiscendo per doctrinam ⁊ non per inuentō nem ita q̄ in scientijs inuentis non requiritur preco gnitio quid est. sed statim cognitis rebus per sensū qz sunt procedit intellectus ad demonstrationem i uenta causa. Quarto arguitur q̄ de passione non precognoscitur quid est. naz sicut se res habet ad eē ita se habet ad cognosci. scundo metha. sed accidē tis esse est in eē. vij. metha. ergo non cognoscitur ac cidens nisi vt in est suo subiecto. sed passio est accīs ergo non cognoscitur passio nisi vt inest subiecto. ta lis autem cognitio non est precognitio. sz per demō strationem acquiritur. ergo de passione non precog̃ scitur quid est. Ad primum concedo q̄ quid est ⁊ qz est sunt precognitiones. ⁊ qz est ⁊ quid est non sūt precognitiones neqz contradicunt ista sed sunt duo subcontraria. illa enim que sunt precognitiones nō sunt questiones. neqz illa que sunt questiones sunt precognitiones. Et cum arguitur de ipso quid est q̄ non sit precognitio. qz vnum quodqz maxime scitur cum habet suum quod quid est. Dicendum q̄ aristi intelligit ibi de quid est. exprimente quid rei. hic au tem loquitur de quid est exprimente quid nominis quod non facit scire sed solum est diminuta precogni tio. Ad ēz respondet egidius q̄ qd est subiecti. et quid est passionis sunt tantum vna precognitio. qz pueri non distinguentes inter substantiam ⁊ accīs etiam non distinguunt inter quid est subiecti ⁊ quid est passionis. ⁊ consequēter dicit q̄ quia est subiecti ⁊ quia est dignitatis non sunt due precognitiōes sz tantum vna. quia sicut intellectus cognoscit dignita tem absqz discursu ita sine discursu cognoscit subm.

Sed ista debiliter soluunt difficultatē. qz licet pue ri non distinguant inter substantiam ⁊ accidens. ta men accidens ⁊ substantia differunt. ita licet non di stinguant inter quid est subiecti ⁊ passionis. tamen differunt illa duo quid est. cognoscens enim puer ho minem ⁊ album habet conceptum quo distiguit ho minem ab equo. ⁊ conceptum quo distinguit albuz a nigro. non etiam tollitur quin precognitio dignita tis ⁊ precognitio subiecti sunt plures. non obstante q̄ habeantur modo consimili. quia consimiliter co gnoscitur homo ⁊ equus ⁊ albedo ⁊ nigredo. ⁊ tamē cognitio hominis nō est cognitio equi. nec cognitio albedinis est cognitio nigredinis. Dicenduz igit q̄ precognitiones possunt considerari generice. spe cifice. ⁊ numeraliter. quia omnia distincta differunt genere specie vel numero. quinto methaphisice. Si precognitiones sumuntur ſm genus. i. in sua maxi ma communitate sic non sunt nisi due precognitiōes scilicet quid est. ⁊ quia est. Si considerantur specifi ce. ſ. per respectum ad precognita in communi sic sū quattuor. ſ. quid est subiecti. ⁊ quid est passionis. et quia est subiecti ⁊ quia est dignitatis. qz licet preco gnita non sint nisi tria. vnum tamen eoz onpliciter sumitur. ſ. subiectum. Si autem sumuntur precogni tiones numeraliter sic possunt esse infinite. ſ. istius subiecti ⁊ illius. istius passionis ⁊ illius. ⁊ sic in infi nitum. Aristo. autem loquitur hic de precognitioni bus in genere ⁊ non in specie vel numeraliter eo mo do quo dicit in phisicis. principia rerum naturaliuz esse tria ⁊ causas quattuor. Ad tertium dicitur q̄ ille precognitiones sunt ita necessarie in scientijs in uentis sicut in acquisitis per doctrinam. Nam temi stius exponens illud. ſ. omnis doctrina ⁊ omnis di sciplina intellectiua ex preexistenti fit cognitiōe. Ait hoc veritatem habere etiam in his que homo cogi tat apud semetipsum. statim enim habita notitia qz est de rebus formatur intellectus conceptus mentales exprimentes quid nominis eaz. Est tñ dīa inter qd est ⁊ quia est in scientijs habitis per doctrinaz ⁊ per inuentionez. qz i scientijs habitis per doctrinaz qd est ⁊ qz est sunt precognitiones eorum que dicuntur sed in scientijs habitis per inuentionem quid est et quia est sunt precognitiones eorum que sentiunt. Non ergo intellexit aristo. per doctrinaz ⁊ disciplinā solum sciam habitam per sermonem sed etiam inē tam per sensum. nā talis scientia non dicitur doctri na qz sit ab alio sed qz est a seipso virtute intellectus agentis. aut quia per illam quis alterum docē pōt.

Ad quartum respondet. q̄ non quandocunqz co gnoscitur accedns cognoscitur ipsum in esse subiec to suo. qz puer cognoscit accedens cognoscēdo albū vel nigrum. dulce vel amarum. ⁊ tamen non cogno scit ipsum inesse subiecto suo. ⁊ cum dicē sicut se res hz ad esse ita ad cognosci. verum est quo ad naturā sed non quo ad nos. nec etiam quandocunqz cogno scitur accedens i esse suo subiecto talis cognitio ha betur per demonstrationem. qz philosophi anteqz i uenirent causam eclipsis. ⁊ anteqz demonstrarent i herentiam illius ad lunam per interpositionem ter re cognouerunt lunā eclipsari. intelligētes eclipsim ineſſe lune tanqz accedens exquo viderunt eam ali quando eclipsari ⁊ aliquando non. iō admirantes. ex admiratione in causam precedentes inceperunt phylosophari. inquit Aristote. in prohemio metha phisice.

Est autem cognoscere alia quidem prius cognoscentem quozundā aūt simul accipere noticiam vt quecun qz contingunt eē sub vniuersalibus quozum habent cognitōnē. Quod enim omnis triangulus habet tres angulos duobus rectis equales p̄ sciuit. Quod vero hic qui ē in semi circulo triāgulus sit simul inducēs cognouit. quozundaz in hoc modo disciplina est ⁊ non per medium vl timum cognoscitur quecunqz enim singularium contingunt esse ⁊ non de subiecto aliquo.

Postqz phūs determinauit de precognitionib⁹ ſb

UVA. BHSC. IyR_048_2

ſecti ⁊ paſſionis ex q̃bus ꝓſtat concluſio cui⁹ ſcia que
ritur determinádo de ꝓcognitiõe dignitatis per quã
eſt illa ꝟcl'o ꝓbanda tanq̃ꝫ per medium extrinſecuꝫ
virtuale ⁊ cõe. Cõſequenter agit de ꝓcognitõbus
ꝓmiſſaꝝ ꝑ quas. eſt ꝓbanda ꝟcl'o tanq̃ꝫ per ꝓncipia
ꝓpria ⁊ intrinſeca ponendo hanc ꝟcluſionem que ẽ
tertia huius ꝓlogi. nõ in qualibet demonſtratione ꝑ
miſſe equaliꝫ ꝓcognoſcũtur. ꝓbatur. aliqua eſt demõ
ſtratio cui⁹ maior ẽ ꝑus nota tempore ꝟcl'õe ⁊ mior
eſt ſimul nota cũ ꝟcl'one ergo. ꝑꝫ ꝟña. ⁊ añcedẽs de
claraſ faciendo iſtũ ſyllogiſmum. omnis triangulus
habet tres angulos equales duobus rectis. ſed hic
qui ẽ in ſemicirculo eſt triangulus. g̃ hic qui ẽ i ſemi
circulo habet tres angulos equales duobus rectis.
huius demõſtrationis maior duduꝫ eſt tibi nota da
to ꝙ ante hoc fuerit tibi demonſtrata. ꝟcluſio aũt eſt
nũc tibi ꝑmo nota vna cũ minori ſuppoſito ꝙ nunc
ꝑmo videas triangulum hunc ſemicirculi deſcriptũ
in pariete vel in puluere quando ergo minor cõtine
tur ſub maiori ⁊ bene ſcis illam ſic contineri ſic ꝙ vl
timum. i. minor extremitas non habet medium per
quod poſſit ꝓbari contingit illam minorem nõ ꝑus
notam eſſe tempore ꝟcl'õe. ſed ſtati inducens cogno
uit. i. inferens ꝟcluſionem ſingularem ex illa minori
ſingulari adiuncta illi vniuerſali in eodem iſtanti co
gnoſcit tam minorem q̃ꝫ ꝟcl'onem ſic ꝙ cognitio mi
noris nõ ꝓcedit tempore cognitõnem concluſionis.

Notandum ꝑmo ꝙ duplex eſt noticia. ſ. diſtincta
⁊ confuſa. Noticia diſticta eſt illa qua aliquid cogno
ſcit ſm qđ hui⁹ vt noticia qua cognoſcit ſor. ꝑ ꝟce
ptum ꝓprium Noticia ꝟfuſa eſt illa que aliquid cog̃
ſcitur non ſm ꝙ huius. vt noticia qua cognoſcit ſoꝛ
tes per ꝟceptum hominis vel aialis ⁊ hoc eſt qđ di
cit ꝑhũs ſcđo ꝑoꝛ. ꝙ poſſuꝫ ſcire i vniuerſali ⁊ igno
rare in particulari. vt ꝙ omnis mula ẽ ſterilis igno
rando hãc ſterilem demonſtrando illam que eſt i vte
ro. Dato igitur ꝙ ſciam hanc omnis mula eſt ſteril'
poteſt concedi ꝙ ſciam hanc mulam eſſe ſterilem nõ
q̃dem i ꝓticulari ſed in vniuerſali. nõ diſtincte ſed cõ
fuſe. Ideo ſciendo ꝙ omnis triangulus habet tres ã
gulos equales duobus rectis. ſcio hunc qui eſt in ſe
micirculo habere tres angulos equales duobus re
ctis non quidem noticia diſtincta ſed confuſa. ⁊ ſic ñ
prius tempore habetur noticia illius maioris q̃ꝫ illi
us ꝟcl'onis ſed Ariſto. loquitur de noticia diſticta ag
generãte ſciam in particulari. Ex quibus ſequitur ꝙ
ſtat aliquam vniuerſalem eſſe notã qualibet ſua ſin
gulari exñte ignota. loquendo de noticia perfecta et
diſtincta. qꝛ poſſum ſcire omnem mulam eſſe ſterilẽ
⁊ ignorare hanc eſſe ſterilem quacunq; demõſtrata.
ſicut etiam eſt poſſibile aliquam vniuerſalez eſſe ne
ceſſariam ⁊ quãlibet ſuam ſingularem eſſe contingẽ
tem. ⁊ ecꝛa alicuius vniuerſalis quãlibet ſingula
rem eſſe neceſſariam. ⁊ vniuerſalem eſſe ꝟtingentez.
ſtat etiam aliquam vniuerſalem eſſe impoſſibilez q̃
libet ſua ſingulari exñte poſſibili. ⁊ ecꝛa alicuius
vniuerſalis quãlibet ſingularem eſſe impoſſabilem
vniuerſali exñte ne ceſſeria vt ꝑꝫ ex logica. non enꝫ
vniuerſalis conuertitur cum ſuis ſingularibus. Se
cundo notandum ꝙ duplex eſt ꝓrioritas. ſ. temporiſ
⁊ nature. ꝓrioritas temporis eſt illa q̃ aliquid alõ
ꝓcedit duratõne ſucceſſiua eo modo quo pater ꝓꝛ
eſt filio. ⁊ diſpõ accñtalis eſt ꝑoꝛ forma ſbali genita
i materia. ꝓrioritaſ nature eſt illa qua aliquid ẽ cã
alterius vel preſupponitur ab illo. ⁊ ſic ſm eſt prius
ſua ꝓpria paſſione tanq̃ꝫ cauſa illius. ⁊ punctus ẽ ꝑ
oꝛ linea non tanq̃ꝫ cauſa cum non ſit cauſe linee. ſed
tanq̃ꝫ ꝑſuppoſitum ab ea cum ſit principium linee.
ꝓportionabiliter duplex eſt ſimultas. ſ. temporiſ
⁊ nature. Simultas temporis eſt illa qua aliquid nõ
precedit aliud duratione ſucceſſiua nec ecꝛa. ꝛ ſic
ſm ⁊ ſua ꝓpria paſſio ſunt ſil' ⁊ generaliter quelibꝫ
cauſa conuertibilis cum ſuo effectu. Simultas natu
re eſt illa que aliquid non eſt cauſa alterius nec illi ꝑ
ſupponitur ⁊ inuicem conuertuntur tam ſm intellec
tum q̃ꝫ ſm eſſe vt duplum ⁊ dimiduꝫ ⁊ generaliter
omnia correlatiua. d. phõ in predicamentis ꝙ relati
ua ſunt ſimul natura. ⁊ dicuntur ad conuertentiã ſic
ꝙ poſita ſe ponunt ⁊ perempta ſe perimũt. ⁊ ſi qs diſ
finite nouit ſi reliquum. vult ergo philoſoph⁹ ꝙ ma
ioꝛ prius tempore cognoſcaſ q̃ꝫ ꝟcl'o ⁊ minoꝛ ſil' tpe
⁊ qꝛ cognitio minoris ẽ cã cognitõis ꝟcl'onis ió no
ticia minoris ꝑoꝛ ẽ noticia ꝟcl'onis ꝓpter ordinem nature.

Tertio notandum ꝙ duplex eſt demonſtratio ſcili
cet vl'is ⁊ ꝓticularis. demõſtratio vniuerſalis fit ex
terminis ꝙuertibilibus. demõſtratio aũt ꝓticularis
fit ex terminis nõ ꝙuertibilib⁹ quoꝝ vnus eſt inferior
ad aliũ iuxta doctrinã Ariſto. ꝑmo hⁱ. In demõſtra
tõe vl'i minor non eſt ſil' nota cum ꝟcl'one ſimultate
temporis. imo vl'r ipſa eſt ꝑus nota nõ ſolũ concl'õe
tpe ſed ẽt maiori. ꝓpõne. Si. n demõſtraꝝ omnez ho
minem eſſe diſciplinabilẽ p aial rõnale ꝑus tpe no
tum eſt oẽm hoiem eẽ aial rõnale q̃ꝫ omẽz hoiez es
ſe diſciplinabilẽ. ⁊ q̃ꝫ omne aial rõnale eſſe diſciplia
bile. ſil'r ꝑus tpe notũ ẽ triangulũ habere angulũ ex
trinſecum equiualentem duobus oppoſitis itrinſecis
q̃ꝫ triangulum habere tres angulos equales duobꝫ
rectis ⁊ q̃ꝫ omnẽ figuram rectilineam habentẽ angu
lũ extrinſecũ equiualentem duobus oppoſitis intri
ſecis habere tres angulos eq̃les duobꝫ rectis. In õ
mõſtratione aũt particulari ẽ poſſibile minoꝛẽ ꝑmiſ
ſam eſſe ſil' notã cũ ꝟcl'one ſimultate tpis ſm qđ phi
loſophus exemplarit docuit õ triangulo ⁊ ſemicircu
lo Quarto eſt notandum ꝙ duplex ẽ demõſtratõ
ꝓticularis. ſ. hñs minorem mediatam. ⁊ habẽs mio
rem imediatã. Demõſtratio ꝓticularis habẽs mino
rem mediatã eſt illa cuiuſ minoꝛ mediũ hꝫ per quod
põt ꝓbari. vt oẽ corpus ẽ mobile. aial eſt corpus er
go animal eſt mobile. Demonſtratio aũt ꝓticularis
habens minoꝛẽ imediatã ẽ illa cui⁹ minoꝛ nõ hꝫ me
diũ ꝑ qđ poſſit ꝓbari ſiue illud ſit ꝑ ſe notũ ad ſenſuꝫ
ut exemplificatñ ẽ de triangulo ſingulari deſcripto i
pariete. ſiue ſit per ſe notum ad itellectũ. vt ſi minor
exempli Ariſto. eſſet iſta. equilaterus ſeu ꝟſochelles
eſt triangulus cui intellectus ſtatim aſſentit preſup
poſito ꝙ ſciat qđ importaꝫ noie terminorum. Dico
igitur ꝙ ſi minor talis demonſtrationis ꝓticularis fu
rit mediata illa nõ ſil' cognoſcitur cum concluſiõe
ſed ꝑus tempore ꝟcl'one. nõ tñ ẽ neceſſariuꝫ ꝙ ꝑus
cognoſcaſ q̃ꝫ maior ꝓpter ordinem temporis ſicut ꝟtingit
de minori demõſtratõis vl'is. Si autem talis minoꝛ
fuerit imediata põt cognoſci ſimul tpe cum ꝟcl'one ñ
tamen hoc eſt neceſſarium qꝛ talis minoꝛ duduꝫ po
tuit fuiſſe in mẽte ante formatõem demõſtratõis ió
nõ dicit Ariſto. ꝙ ſit neceſſarium talem minorem ſil'
cognoſcere cum ꝟcl'one ſed ꝙ ꝟtingit. Ad hoc ergo
ꝙ talis minoꝛ ſil' cognoſcatur cũ concluſiõe requirit
ſecundum philoſophum ꝙ cõtineatur ſub maiori ⁊
ꝙ ſciatur eam ſic contineri ⁊ quod ſit ꝓpoſitio imme
diata. quia vbi deficeret aliqua iſtarum conditionuꝫ
non ſimul cognoſceretur cum concluſione. Contra
predicta arguitur ⁊ ꝑmo ꝙ non ſtat aliquaꝫ vniuer
ſalem eſſe notaꝫ qualibet ſua ſingulari exiſtẽte igno
ta. quia contingeret tunc dua contradictoria opinari
eſſe ſimul vera. Nam tu opinaris iſtam eſſe ve
ram. omnis mula eſſe ſterilis et quelibet ſingularis
eius eſt tibi ignota ergo ſtat te opinari ſuum contra
dictoꝛium ſcilicet hanc mulam non eſſe ſterilẽ ⁊ cũ

UVA. BHSC. IyR_048_2

hec mula sit aliqua mula. ergo tu opinaris aliquam mulam non esse sterilem ⁊c. Secundo arguitur q̄ necessario p̄us cognoscit minor q̄z ꝯclusio prioritate temporis quia non prius cognoscitur cōclusio q̄z illa sit sed necessario post minorē posteriozitate temporis ipsa est ergo. patet consequentia cum minori i ductiue. nā tam in voce q̄z i scripto minor precedit tempore ipsam ꝯclusionem. ergo per idem ⁊ in mēte. patet ꝯsequentia dato q̄ qs adeiscat legendo vl̄ audiendo Tertio arguitur q̄ non semper maior p̄us priozitate temporis cognoscit q̄z ꝯclusio. quia fiat sillogismus iste. hic qui est in semicirculo est triāgulus ⁊ omnis triangulus habet tres āgulos equales duobus rectis. ergo qui est in semicirculo habet tres angulos equales duobus rectis. certuz e q̄ minorem dudum cognouisti ergo opposita sibi illa maiozi statim cognoscitur ꝯclusio ⁊ ex ista demostratōe habet̄ q̄ aliqua est demōstratio pticularis cuius minor non ꝯtinetur sub maiozi sed magis econtra exq̄ illa singularis ꝯtinetur sub illa vniuersali. Quarto arguit̄ q̄ noticia ꝯclusionis p̄cedit tempore notitiā p̄missārum. qz dictum est supza q̄ de subiecto ⁊ passione ante demostratōem oportet p̄cognoscere quid est ⁊ qz est. sed ⁊ sbo ex passione integrat̄ ꝯclusio ergo añ demōstrationem p̄cognoscitur conclusio. Ad p̄mum dicitur negādo istaz ꝯñtiam tu opinaris istam mulam nō esse sterilē. ⁊ ista mula est aliq̄ mula. ergo tu opinaris aliquam mulā non esse sterilez qz ex modali de senſu composito cum vna de ineſſe nō sequit̄ modalis de sensu ꝯposito. sicut nō sequit̄ tu scis hoc esse boiem ⁊ hoc ē aliquod albū. ergo tu scis aliquod albū esse hominem sed mediū debet eē tale tu scis q̄ hoc ē albū ⁊ ita in p̄ozi hoc debuit esse minor. tu scis q̄ hec mula est aliqua mula quod ꝓpugnat p̄missis. s. q̄ tu opineris omnem mulam eē sterilē ⁊ tu opineris istā mulam nō esse sterilem. Ad scōm negat̄ minor. qz iz i voce vel i scripto formando sillogismū necessario p̄misse p̄cedant ꝯclusionem tpe nō tñ in mente. qz i voce vel i scripto talia necessario fiunt cū motu ⁊ resistentia ergo ꝙquirit̄ successio temporalis in mēte autem itellect⁹ est agens naturale absq̄ motu ⁊ resistentia. iō habens debitū istiz agendi subito inducit effectum. sicut enim coꝛp⁹lum nosum mediāte luce subito inducit lumen in mediū sufficienter dispositū ⁊ agens naturale subito inducit formā substātialē si matetia fuerit sufficienter dispositā q̄ntitatiue ⁊ qualitatiue. ita itellect⁹ hñs p̄missas debite applicatas subito inducit ꝯclonez sicut etiā subito formar ꝯceptum specificum hñs diffinitōnem. Legēs ḡ vel audiēs ābas p̄missas nō successiue i mēte formar ꝯclusionē. sz in eodē istanti quo p̄mo ē formata minor in mente est ꝯcepta ꝯclusio. Ad tertium respondet̄ q̄ statim formata illa in voce vel in scripto hic q ē in semicirculo habet tres angulos equales itellectus formar vnā ꝯsimilē q̄z nō facit maiorē sed minorē applicādo eā vl̄ quā dudū p̄us habuit.

Et si arguit̄ q̄ sāltē i voce stl̄'i scripto habet̄ itentū qz maior cognoscit sil'cū ꝯclone ⁊ minor p̄us tēpoꝛ. Dicēdū q̄ ꝓprie ce semp p̄ma p̄missa vocat̄ maior ⁊ 2a maior. sed posteriorie ce illō nō ē vez nisi q̄libet p̄missaꝝ sit vlis aut q̄libz singl'aris nā i syllogismo pticulari semp vlis dr̄ maior vbicūq̄z ponat̄ ⁊ alia p̄missa nō vlis dr̄ minor. q̄re ē manifestū illud nō se q̄ q̄ alicui⁹ demōstratōis pticl'aris minor ñ ꝯtineat sb̄ maiori aut econtra. Ad q̄rtū ñdet̄ q̄ notitia cōclusionis q̄ ē quoddā itel ligere ꝯclonem bñ p̄cedit demostratōem sed noticia ꝯclonis q̄ ē scire ꝯclusionem necessario sequit̄ demōstrationem eo mō quo effectus sequit̄ cām. vnde ante demostratōem nō est ꝓpri e ꝯclo sed qō seu dubitabilis. ꝓpō que quidē p demōstratōem fit ꝯclusio. phūs ḡ non loquit̄ de noticia q̄ est intelligere eē. sed de noticia q̄ est scire ⁊ p̄cedente cognoscere. Ex p̄dictis sequtur p̄mo q̄ si p̄misse fuerit in mēte absq̄ ordine ⁊ debita applicatōe inuicem nō oz cognoscere ꝯclusionem ābab⁹ p̄missis p̄fecte cognitis. qz noticia ꝯclonis acquirit̄ p demōstrationem. nō aūt fit demōstratio nisi p̄misse debitū ordinem habeant inuicem ac applicatōem relatiuam ad ꝯclusionē demōstratōis Scōo sequit̄ q̄ si p̄misse iuicem ꝯparent̄ noticia vnius pōt p̄cedēt tpe noticiā alterius ⁊ econtra nā i demōstratōne vniuersali noticia mioris p̄cedit tpe noticiā maioris ⁊ i demōstratōe pticulari ꝯtingit econtra q̄ noticia maioris p̄cedit noticiā minoris. Tertio sequit̄ q̄ si p̄misse ꝯparent̄ absolute ad ꝯclonez semp p̄us tpe cognoscit̄ maior q̄z ꝯclo ⁊ aliquādo minor. sz nō semper. vt patuit i demōstratōe pticulari cui⁹ mior e immediata ⁊ p se nota. Quarto sequit̄ q̄ si p̄misse ꝯparantur respectiue ad ꝯclonem in rōne cālitatis maior semp p̄us tpe cognoscit̄ q̄z ꝯclo minor vera semp̄ sil'cū ꝯclone. qz noticia maioris nō ē cā noticie ꝯclonis nisi rōne noticie minoris sicut non est causa ꝯclusionis nisi rōne cālitatis minoris. Si enim quer̄ ꝓpter quid homo est disciplinabilis. Rñdet qz est aīal rōnale ⁊ ꝓpter quid triangulus hz tres āgulos eq̄les duobus rectis qz est figura rectilinea hñs angulū extrinsecum equiualentē duobus oppositis intrinsecis continue respondetur per minorem ⁊ nō per maiorem ⁊c.

antequā aūt sint inducere aut sillogismū accipere quodā quidem mō fortasse dicēdū ē scire: mō aūt alio nō: quid. n. nesciūt si est simpl'r hoc quodā mō sciuit vt q̄ duos rectos habz simpliciter. sed manifestuz est quidē q̄ sic quidē scit simpl'r aut nō sctl'. Si vero nō menonis ambigui tas cōtingit aut enim nihil discet aut que nouit.

Postq̄z aristo. determinauit ō p̄cognitōe dignitatis ⁊ p̄missaꝝ ⁊ ꝯter determinat de p̄cognitiōe ꝯclonis ponēdo hāc ꝯcloez q̄ ē q̄rta huiꝰ plogi Ante omnē inductōez vl̄ demōstratōez ꝯclo ē aliq̄ mō scita. ⁊ aliq̄ mō nō ē scita. ꝓbat̄ oē qō ē scitū. hz qd ⁊ ñ ē scitū simpl'r aliq̄ mō ē scitū. ⁊ aliquo mō nō ē scitū. sz cōclusio ante inductōem vel demostratōem ē scita ꝼm qd ⁊ non ē simpl'r scita. ḡ ⁊c. pz ꝓña ⁊ añcedēs ꝓbatur a m dato oppsito añcedētis sequit̄ ābiguitas menonis. s. vnius libri quem plato sic noīauit noīe cui⁹dam sui discipuli. s. q̄ nō contingit aliquid scire omnino. aut q̄ ñ ꝯtigit scire de nouo sed tñ reminisci. ⁊ q̄ illud sequat̄ arguit̄ querendo vtrum conclusio añ inductōem vel demōstratōem sciat̄ ꝼm qd vel simpl'r vel nullo mō. si p̄mum habetur intentum. si ꝼm ḡ p inductōem vel demostratōem illa nō scit̄ de nouo. qō erat vnū de incōuenientibus inducēdis si tertiū ḡ nō ꝯtingit illam sciri. ⁊ ꝯter nec aliquam aliā ⁊ sic habet̄ alterꝝ incōueniens. s. q̄ non ꝯtingit aliqd scire. sed illā ñam ego, ꝓbo. ꝯclo ante inductōnem vel demostratōem nullo modo scit̄: ḡ nō ꝯtigit eā sciri. qz si nullo modo scit̄ ḡ ñ potētial'r scit̄. ḡ nihil ē i potētia ad illā ꝯclonem ⁊ p ꝓña nihil pōt moueri ad illam. pz ꝓñtia. qz mot⁹ est actus in pō hz q̄ in potentia tertio phisicoꝝ. Notandum primo q̄ de modo sciendi fuerunt quattuor opiniones.

UVA. BHSC. IyR_048_2

Prima fuit eraditi quaz tăgit phūs quarto metha phi. di. q. ꝓpter variationem ⁊ ꝓtinuū fluxū rex nō ꝓtingit aliqd scire. sicut nec oīm capellū fuę ituuz ignotū. Hui⁹ ēt opinionis fuit socrates ⁊ plurimi cū secuti sunt achademici. Arguebat enīz sic socrates nihil hui⁹ mūdi iferioris ꝓtingit scire ꝓpter ꝓtinuaz variabilitatē rex. qz scia ē de ipossibili. ⁹ alī se habe re nec aliquid mūdi supioris ꝓpter magnā distātiā sicut neqz scimus ea q̄ fūt in cuitate remotissima a nobis. ergo nō ꝓtingit aliqd scire p ꝓña. qz de nullo habet scia nisi de ente. oē aūt ens ptinet ad munduz supiorem vel iferiorem. Scōa opi. fuit platonis di. q bene ꝓtingit aliqd scire sed nō de nouo. ⁊ q̄ no strum scire est solum reminisci. Imaginabat enī pla to vt asserit ꝓmentator. tertio de aīa. oiuz rex spes ꝓ creari in aīa. sed ꝓpter vnionē ad corpus impeditur a suis opationibus quas postmodū successiue exer cet ꝑm successiuā dispositōem corpis factaz a sensibi libus p impssionez formaz sensataz eo mō quo aer successiue illuminat p depurationē densitatis factaz a calido. Ūñ sicut dixit anaxagoras de reb⁹ natura libus q̄ nō ꝓtingit aliquid generari simplr. sed solū nouiter apparere ponēs formas latitare i mā que p agens naturale exhunt de tenebris ad lucez. ita pla to de rebus intētionalibus q̄ nō ꝓtingit aliqd scīri de nouo sed solūz reminisci ponēs formas speculati uas latitare i intellectu. ⁊ p agens sensibile remouēs phibens de potētia ad actū reduci. Tertia opinio fuit Auicē. vt habet̄ nono suę metha. asserentis ali quid scīri de nouo nō per receptōem a sensibilibus: sed a datore formaz quē ponebat esse decimā intelli gentiā. s. mouentē orbem lune. credidit enīz intellec tuz agentē esse quādaz itelligentiā se patam haben tem influere oēs formas in hec iferiora agentia autē naturalia solum disponere mām sic ex pte intellectus possibilis ponebat sensum ⁊ sensibilia nō facere nisi ad dispositionē intellect⁹ possibilis vt ꝓueniat ad agē tem ex cui⁹ ꝓuersione ad ipm influebant spēs intelligi biles sic q̄ scia ⁊ ois hitus intellectus dependebat ef fective ab hac sola. Iz dispositiue ⁊ tanq̄z a cā sine q̄ ñ dependerent a sensibus ⁊ sensibilib⁹. Quarta opi. fuit aristo. mediantis iter istos ⁊ statuētis sciam i no bis esse ꝓtra eraclitū ⁊ socratē ⁊ illā de nouo genera ñ ꝓtra platonē. nō quidē ab agente i materiali tātū ꝓtra Auicē. sed imediate ab ipsis spēbus exīntib⁹ in fantasia de fluxis ⁊ sensibilibus. iuxta illud tertō de aīa. necesse ē itelligentē fantasmata speculari ⁊ in li bro de sensu ⁊ sensa. nihil est in itellectu qn prius fu erit in sensu ita q̄ sicut successiue mutat̄ sensus ita i tellectus. ⁊ ꝓter q̄ sicut spēs isensibilis potentialit̄ ē in sensu añq̄z p sensibile generet̄ ita spēs intelligi bilis ē potētialr i intellectu añq̄z p intelligibile ꝓdu catur: alr nunq̄z itellectus moueret̄ ad illam spēm ⁊ ꝓter scia ē i iutellectu potētialr añq̄z fiat. cū ḡ con clusio fiat ex spēbus intelligibilibus ⁊ sit illa q̄ sim pliciter scitur post demonstratōem vel inductionez oportet q̄ ante omnem discursum sit nō ꝑm qd. s. in pō. ⁊ nō ⁊ nō simplr videlicet i actu. Scōo notādū iuxta ꝓmētatoris determinatōem tertio de anima q̄ sicut se hz mā p̄ma i genere formaz naturaliū ita in tellectus humanus i genere formaz speculatuarū sic q̄ quēadmoduz materia est i pura potētia nullā de se habens formā naturalē sed quālibet talez reci pit ab agente nāli tanq̄z pfectionem suā dicēte philo sopho p̄mo phisi. q̄ materia appetit formā sicut tur pe bonum ⁊ femina marē. Ita itellectus humanus hz phīm tertio de aia est sicut tabula rasa i qua nihil est depictum. s. i pura pō nullā de se hās formaz spe culatiuā sed quālibet talē recipit ab agente intelligi bili virtute itellect⁹ agentis tanq̄z pfectōem suam p mā ad quā naturaliter ḋclinat. sicut graue deorsuz ⁊ leue sursum. iuxta illud in ꝓlogo methaphisice. Omnes hoīes natura scire desiderant. Existo no tabili sequit̄ p̄mo q̄ sicut materia dupliciter prepa rat̄ ad formam nālem. s. negatiue p remotō ez forme disconuenientis. ⁊ positiue p inductionē forme cōue nientis ita itellectus human⁹ ꝓparat̄ ad formā intē tionalē negatiue p subtractōem forme discōuenien tis que est ignorantia dispōnis ⁊ positiue p inductio nem forme ꝓuenētis que ē habit⁹ scientificus nō ñ est semp necessāria talis mutatio de forma ignoran tie dispositiōis ad formā scie sicut nō semp moueur materia a forma i forma. sed aliqñ a pura ꝓuatione ad formam. Sicut in illuminatione medij a tenebra ad lumē. ita intellect⁹ aliqñ mouet̄ ab ignorantia ne gatōis ad habitā siue pfectōis. Secūdo sequit̄ q̄ sicut dispositio qua mā mouet̄ ad formā ē transmuta tio. ita dispō qua intellectus mouet̄ ad sciam ē argu mentatio. ita q̄ sicut materia successiue p trāsmuta tionē acqrit formā. ita intellectus successiue p discur sum ⁊ argumētationē acqrit sciam nō q̄ scia acqrat̄ successiue per ptem post ptem sed bñ discursus ad il lam dicēte pbo. vij. phisi. q̄ ad sciam nō est mot⁹ su bito ḡ acqrit̄ scia ꝑm se ⁊ quodlibet fūi sicut forma minimi naturalis ꝑm ꝓmentatorem. v. phisi. iuxta sen tentiā phi dicētis ibidem q̄ ad sbam nō est motus.

Tertio sequit̄ q̄ sicut transmutatio q̄ imediate in ducit̄ forma sbalis in materia ē generatio ⁊ transmu tatio qua imediate iducit̄ forma accidentalis i mā ē alteratio. Ita argumetatio qua imediate iducit̄ con clusio cētialr scita ē demonstratio vel syllogizatō ⁊ argumentatio qua imediate formaz ꝓclusio accn̄ taliter scita vocat̄ inductio. Cōclusio enim demfati onis ē cētialis ꝓclusio ⁊ essentialr scita qz itellect⁹ illi statim assentit habitis ꝓmissis q̄ sunt cause illius p se. Cōclusio aūt iductōnis est accn̄talis ꝓclusio et accn̄talr scita. qz nō necessārio itellectus illi assentit habitis omnibus singularib⁹ neqz sua singularia sūt p se cause illius vlis conclusē sed solus intellect⁹. ca tamen singularia necessārio requirunt̄ solum tanq̄z causa sine qua non. Et de his duobus modis arguē di facit aristo. mentionem di. anteq̄z sit inducere aut syllogismuz accipere. Quarto sequitur q̄ sicut for ma añ generationem aliquo modo est in materia ⁊ aliquo modo nō. est aūt ꝑm quid. s. potentialit̄ i ma teria nō aūt simplr. Ita ꝓclusio anteq̄z inducat̄ vel demonstret̄ est aliquo modo scita in itellectu. s. i po tentia ⁊ ꝑm quid. ⁊ aliquo modo non scita videlicet simplr ⁊ in actu. Nisi enīz materia p̄ma haberet po tentiā respectiuā ad formā generandā nunq̄z recipe ret eam. ꝓpterea corrupta forma nō potest recipere amplius illā. qz potētia respectiua corrūpebat̄ in ad uētu illius forme p ꝓmentatorem p̄mo phisi. Ita in tellectus humanus nunq̄z posset̄ scientiam recip̄ nisi habent potentiā respectiuam ad conclusionem i ducendam vel demonstrandā.

Nō. n. sicut quidā argumētāt̄ solue re dicēdū ē. Nūqnid sciuisti oēz du alitatē quoniā ē par aut nō dicēte āt attullerūt quādā dualitatē quaz nō opinatus est esse.

Aristo ꝺ pōit motuū platonis q̄ arguebat nihil sci ri nō nouo. sz q̄ oē q̄ scit̄ ꝑus sciebat̄ qō qdā motuū conabāt̄ qdā dissōluē Arguebat. n sic plato si ꝓtingit aliqd ō nouo scīri maxie vī ustā dualitatē cē parē ō mōstrādo numer⁹ duor⁹ ōnariorū q̄s cōtinue būt ab scōso i mānu mea ex cōaptōe nūc p̄ fcā vidēs eos e ē duos ōnarios ⁊ ꝓñt ꝓcedūt te nē p̄mo s. ut illā dualita

UVA. BHSC. IyR_048_2

tem cē parem. Sed contra arguitur inquit plato. quia prius sciuisti omnem dualitatem eē parem. ſz hec dualitas fuit aliqua dualitas. ergo ꝓus sciuisti hanc dualitatem esse parem. Siue ergo hec latētia ꝓueniāt ex parte sensus tenendo dualitatem abstō ſam: aut ex parte intellectus ignorando quintā par tem numeri denarij parem esse semp arguebat pla to q̄ prius sciuisti hanc dualitatem esse parem. per hoc q̄ prius sciuisti omnem dualitatem esse parez

Et idem arguebat de ꝓsenti concessō q̄ tu hācvl illam dualitatem ignores esse parem formando ꝫ similem ꝫñam. tu scis omnem dualitatē esse parez. sed hec dualitas est aliqua dualitas q̄cunq; duali tate signata ergo tu scis hanc dualitatem esse parē.

Notādum ꝑmo scōm egydium q̄ istud argumen tum peccat per fallaciam accītis. sicut istud. tu co gnoscis coriscum ⁊ coriscus est veniens. ergo cogno scis venientem qz accidit coriſco q̄ sit veniens iq̄ꝫ tum est cognitus a te. Ita si tu scis omnem dualita tem esse parem non oportet q̄ hanc dualitatē scias esse parem. licet illa sit aliqua dualitas demostran do dualitatem absconſam in manu mea. naz duali tati inquantuz scitur a te q̄ sit par accidit ei ⁊ extra neum est ab ea q̄ sit absconſa in manu. Ista rñsio nō complete satisfacit. ꝑmo qz plato arguebat i ter minis complexis. ⁊ iste in terminis icōplexis. scōo qz arguebat distributiue. ⁊ iste non distributiue ter tio qz arguebat a superiori ad suum inferius eiusdē ꝓdicamenti. ⁊ iste a termino ꝓdicamenti subiecte ad terminum predicamenti qualitatis vel alterius ꝓ dicamenti accītis. quarto qz licet dualitati accidat inq̄ꝫtum ē cognita a te q̄ sit absconſa in manu mea nō tamen omni dualitati accidit inq̄ꝫtum ē cognita a te hec dualitas cognita a te. vñ plato absolute absq̄ ꝫnotatione aliqua arguebat sic. tu scis omnē dua litatem esse parem. sed hec ē dualitas quecunq; de mſrata ergo tu scis hanc dualitatem esse parem. ac si argueretur. tu ꝫgnoscis oēm hominem. sed hic ē homo ergo tu cognoscis hunc hominem. Dicen dū igitur q̄ ꝫñtia nō valet. ⁊ q̄ potius ē fallacia cō ſequentis q̄z acced entis. qz arguitur a superiori di ſtributo affirmatiue ad suum inferius ſine ō bito me dio. sicut nō ſequitur. tu scis omnem ꝓpōnem cēve ram vel falſam sed hec est ꝓpō. ergo tu scis hāc ꝓ pōnem esse veram vel falſam. Sato. n. q̄ de hac ꝓ póne nō ꝫsideres actu vel habitu añs ē verum ⁊ cō ſequēs falſum. sed minor debuit esse iſta. tu scis hāc esse ꝓpōnem. ⁊ in arguméto pla. tu scis hanc eē du alitatem sed illud est falſum. Ex modali enim ō sen ſu ꝓpoſito cum vna de ineſſe nō ſequitur ꝓclō ō sen ſu ꝓpoſito nec diuiſo. ⁊ ꝓceſſa illa ꝫñtia tu cognoſcis omnem hominem. iſte est hō ergo cognoscis hunc hominem. non ꝓpter hoc esset cōcedenda ꝫña pla. qz hic arguitur in terminis ſimplicibus. ibi autem i ꝓpoſitis. Scōo notandum q̄ pla. ad ponendum nihil sciri de nouo multuz mouebatur ex eo q̄ ſi ali cui impito i geometria ꝓponerent ꝓncipia geome trica ipſe ꝓcederet ea. ⁊ sic deducendo ex ꝓncipijs ꝓ cluſiones semp ille ꝓcederet eas qō nō esset niſi sci ret eas. ergo vel nihil addiſcit vel ſolum que iaz no uit. Ꝓpter q̄ ſciendū q̄ ad ꝓncipia non est rō. vt dicit. vi. ethicoꝝ. neqz idigemuſ ſtudio ad cogno ſcendum ꝓncipia. ſed ad cognoſcendū ea ſufficit lu men intellectus agentis. ſunt enim ꝓncipia perſe nota. ⁊ ſtatim ea ꝓbamuſ audita. ſtatim enim aſſen timus illis cum offeruntur lumini intellectus agē tis. Scitis enim ſignificationibus terminoruz. vt ſci to quid importatur nomine totius ⁊ quid nomie p tis ſtatim concedimus per lumen intellectus agēs nobis inditum q̄ omne totum est maius ſua parte dicitur enim ꝑmo posteriorum q̄ ſtatim ꝓncipijs aſſentibus cum terminos cognoſcimus. Impitus igitur ſtatim aſſentit ꝓncipijs notis terminis. ⁊ cui cunq; concluſioni ſequēti ō neceſſitate ex illis forma liter non tamen ꝓpter hoc ſcit omnes concluſiones geometrie. qz ille non continentur niſi virtualiter in ꝓncipijs primis. formaliter autem continentur i iis ꝑmiſſis quibus intellectuſ non ſtatim aſſentit. no tis ꝓncipijs. ſed illas ꝑmiſſas oportet cognoſcere ꝑ demſtrationem ſi fuerint mediate. ſi autem imediate oportet venire in noticiam illarum per inductionē vel diuiſionem iuxta doctrinam ariſto. ſcōo posteri orum. Conſtat autem q̄ impitus non habet natura liter modum demoſtrandi diuidendi iducendi ⁊ dif finiendi. ſed neceſſario indiget moueri ab alio ꝑ do ctrinam aut a ſeipſo per inuentionem. hec autez fit labore ⁊ ſtudio ⁊ per conſequens ſcientia non ineſt nobis a natura. ſed ex actibus ⁊ compationibus. iō ſicut contingit aliquid ſcire. ita contingit aliquid ſci ri de nouo.

Soluunt enim deſcendētes cogno ſcere omnem dualitatem parem eē ſed quam ſciunt q̄ dualitas ⁊ ēt ſci unt quidem cuius uere demoſtrati onem habēt ⁊ cuius acceperunt. ac ceperūt autem nō de omni cuiꝰ vti qz ſciunt q̄ triāgulus aut numeruſ ſit ſz ſimplr de oi nūero ⁊ triāgulo.

Ad rōnem platonis dixerūt quidā negando illam tu ſcis oēm dualitatem eē paré ꝓpter argumentuz factū ꝓcedentes q̄ tu ſcis oēm dualitatē esse parem quā ſcis esse dualitatem. Contra quos arguit Ariſ. dupliciter. ⁊ primo ex pte concluſiōis ſic. Taliter ꝓclō ſci tur qualiter per demonſtrationē acquiritur. ſed ꝑ de monſtrationē acquiritur ꝓclō ſimpliciter ⁊ non ꝑm qd ergo ꝓcluſio ſimpliciter ſcitur ⁊ non ꝑm quid. ⁊ per ꝫñs illa ꝓclō oīs dualitas est par. ſimplr ſcitur ſicut ſimplr demonſtratur. patet ꝫña ⁊ minor ꝑbat inductiue. naꝫ per demōſtrationē geometricā ſimpli citer demonſtrat iſta. oīs triangulus habet tres an gulos equales duobus rectis. ⁊ non de aliquo ſic ⁊ de aliquo non ſimiliter ꝑ demonſtrationē ariſmetri cam demonſtrat. q̄ oīs numerus est par vel impar non de aliquo numero tñ. ſed de quolibet ſimplr. ꝑ per idem cū demonſtrat paritas de dualitate nō de monſtrat tñ de aliq̄ dualitate. ſz de q̄libet idifferēt.

Neqz enim vna propoſitio accipit huiuſmodi quod quam tu noſti nu merum aut qua tu noſti lineam rec tam ſed de omni.

Scōo arguit ꝑbus ex pte ꝑmiſſaꝝ ſic. Talr ꝓpō ſat q̄lr ex ꝑmiſſis demoſtrat. ſz ex ꝑmiſſis demōſtratur ſimplr ⁊ de oi ⁊ ñ de aliq̄ tñ ꝑ q̄. ꝑz ꝫña cū maiori. ⁊ minor ō clarat. naꝫ cū aliqd demōſtrat ō nūero nō accipit tñ i ꝑmiſſis numer⁹ quā noſtis. ſz oīs nūe rus simplr. ⁊ cū demōſtrat aliqd ō linea recta. ñ aſ ſumit tñ i ꝑmiſſis lineā q̄z noſti eē rectaz. ſz oīs li nea simplr ꝑ pariformit cū ō mōſtrat paritas de du alitate nō accipit in premiſſis tantum dualitas quā noſcis esse dualitatē ſz oīs dualitaſ simplr.

Sed nihil opinor prohibet quoni am est quod addiſcat ſic ſcire. Est autē ſic ignorare incōueniēs āt

UVA. BHSC. IyR_048_2

nō ē si scit quodāmō quod adiscit. Sed si hoc modo vt in quantū adi scit ⁊ scit.

Ideo ad rationem platonis concedit phūs q̄ tu ali quo mō scis hāc dualitatē eē parē i cāu illo q̄ illa du alitas sit abscōsa. d. q̄ nō icōuenit aliquē discere id qō scit. qz illō nō simplr scit. sz solū ꝑm quid ⁊ i potā tia. nō ens eodē mō scit ⁊ adiscit. Est ens scīēs in potē tia aliquā. ꝓpositōez quā postea adiscit i actu: ⁊ hec rō fundat supra ꝓclusionē p̄ncipaliter itētā q̄ ꝓclo añ demostrationē vel inductionē aliquo mō ē ignora ta. nō igitur adiscit eodē mō quo erat scita. sz adisci tur qz erat simplr ignorata. Jō similitudo eraclti ō ꝑuo fugitiuo ñ ꝓuicit: qz ille nllo mō cognoscit a do mino suo. si ens cognosceret i potētia idubie aliquā do inueniret. Notādū p̄mo q̄ rez quedā hūt eē in se ipis. quedā i suis causis. ⁊ quedā solū apd itellectū vt chimera ⁊ hircoceruꝰ. ea que sūt i se ipis hūt esse simplr ⁊ i actu ea q̄ sūt i suis cāis hūt eē ꝑm qd ⁊ in potentia. ea vo q̄ hūt esse solū i mēte nō hūt esse in actu nec i po. nec simplr nec ꝑm qd. Ad ea igitur q̄ hūt eē i actu simplr nō ē motꝰ nec ad ea q̄ nō hūt eē i po. qz motꝰ ē exitus de potētia ad actuz ꝑm cōmē tatorem. 3. phi. q̄ solum ad ea q̄ hūt eē i potentia est motꝰ. qz motus ē via seu mediū inter actū ⁊ potētiā vt testat ꝓmentator ibidē. sicut ergo mā non mouē tur ad illud qō nullo mō est. qz agens non extrahit formas de potētia mē. nisi ille sint in mā ꝑm cōmen tatorē. 12. metha. ita intellectus nō mouet ad aliqd qō nullo mō ē: ⁊ per ꝓns si aliquid adiscit. illud ali quo mō ꝓfuit i intellectu. ⁊ aliquo mō fuit scitū. s. in potētia ⁊ ꝑm quid. Secūdo notādū q̄ sicut datur duplex mā de itētiōe auerrois in ō ſba orbis. s. mā in qua nō ē potētia ad formā. vt mē celi ⁊ mā in qua ē po. ad formā. vt mā hoꝝ iferioꝝ. ita possumus da re duplicē formā cognitiuā p itellectū quaꝝ vna est actus materie supioris. ⁊ hec nō ē i potētia ad aliq̄ ꝓclusionē scibilē cuiusmōi sūt itelligētie abstracte. q̄ hūt spēs itelligibiles inatas vel ꝓcreatas: iuxta illud in li. de cāis. Ois itelligētia ē plena formis. ⁊ alia ē actꝰ mē iferioris q̄ ē i potētia ad ꝓclusionē sci bilē cuiusmōi sūt aie hūane q̄ de se nullā spēm itelli gibilē hūt. sz mouēt ad illam per sensibilia extrin seca virtute lumis itellectus agētis. Sicut ergo ꝑn cipia virtualit ꝓtinēt i lumine itellectus agētis. ita cōclusiōes virtualit sunt i ꝑncipijs. qz sicut p lumē intellectꝰ agētis principijs assentimus sic p ꝑncipia mediāte hoc lumie ꝓclusiones cognoscimꝰ. Sciēdo igit ꝑncipia aliquo mō scimꝰ ꝓclusiōes nō simplr ⁊ i actu: sed quodāmō ⁊ i potētia. ⁊ p ꝓns anteq̄z sit inducere: aut accipere syllogismū ꝓclo qō ammō sci tur. s. ꝑm quid. ⁊ i potēa tm. ⁊ qō ammō ignorat. s. simplr ⁊ i actu. Dubitatur cū quatuor sint gnā ar gumtoꝝ p aris. i topicis: ⁊ hic. s. inductio syllogismꝰ enthimema ⁊ exēplū. pp qd phūs nō facit mētionē nisi de inductione ⁊ syllogismo. Respondetur q̄ hoꝝ genez argumētoꝝ duo, ꝑbant. s. inductio ⁊ syl logismꝰ: ⁊ duo suadēt. s. enthimema ⁊ exēplū. argu mēta ꝑbātia sūt de iure logici. ⁊ suadētia de iure re thorici. Cuz ergo aris. hic se hēat nō vt rethoricus: sed vt logicus iō de his duobus solū facit mētionē Deide exēplū inducit ad inductionē. ⁊ enthimema ad syllogismū vt patuit. iō loquēdo de inductiōe ⁊ syllo gismo iplicite mētionē facit de enthimemate ⁊ exē plo: ⁊ qz ordine nature intellectus ꝑus format inducti onē q̄z syllogismū iō ordine nature ꝓclusio inducta ē ꝑus nota tā actu q̄z po. q̄z ꝓclusio syllogizata. ꝓpte rea ꝑmittit phūs inductionē syllogismo di. anteq̄z āt fit inducere aut accipere syllogismū ⁊c.

Scire aūt opinamur simplr unum quodq̄z sed nō sophistico mō qō ē secūdū accidēs. cū causā arbitrāur cognoscere ꝓpter quā res ē ⁊ quo niā illius est cā ⁊ nō ē cōtigere hoc aliter se habere.

Cōpleto ꝓlogo i quo aris. applicauit itellectū agētē itellectui posubili ad generationē scie ꝓnter exequit ō itēto dās mōz ⁊ uiā i ō li. posterioꝝ. p demōstratiōez sciaz accquirendi ad quā itellectꝰ hois nāl iclinat. Et diuidit totā liber i duos ptiales quoꝝ ꝑimꝰ do cet ex qbꝰ ⁊ ex q̄libus fit demōstratio. scōus admīstrat potētā demōstrādi p itētionē medij demōstratiui ibi. qōnes sūt eq̄les nūero. Primꝰ liber diuidit i quat tuoꝝ tractatꝰ quoꝝ ꝑimus mānifestat ex qbꝰ ē formā liter ōmōstratio. scōus ex qbus ē ⁊tualr demōstratio. ibi dico aūt ꝓncipia. tertius i q̄ figura ē demōstratō ibi figurarum aūt. quartus ꝓp quid ē demōstratio: ibi certioꝝ āt scia. Unde cū sint due diffinitōes demōstrati onis. s. ex ꝑimis veris ⁊ imediatis ꝓpriis notio ribus ⁊ cāis ꝓc is: ac etiā sillogismus faciens scire. Duo ꝑmi tractatus ptinēt ad ꝑmā diffinitionē in q̄ fit mētio de igrediētibus demōstrationē formalr et ⁊tualiter duo āt s. q̄stes ptinēt ad aliā diffinitōez i qua exꝑimit demōstratiōez ē ē per sillogismū ⁊ ꝓpter scire tā q̄z propter finem demonstrationis. Ꝑri mus tractatus diuiditur in quattuor capitula. i quo rum ꝑimo iuestigatur quid est demonstratio. in se cundo ex quibus fit demonstratio. ibi verum quidē igitur. in tertio ex qualibus fit demonstratio. ibi q̄n āt ipossibile. q̄rto ex quibus ⁊ ex qualibus fit demō stratio. ibi. si ergo demonstratiua est scia. Ꝑrimum capitulum diuiditur in quattuor partes iuxta quat tuoꝝ diffinitiones quas Aristo. exꝑimit quarū due sunt diffinitiones scire. ⁊ alie due sunt diffinitiones demonstrationis. ibi. dicimus autem scire. Quan tum ad primum dicit phūs q̄ scire simpliciter non sophisticum neque per accidens est cognoscere rem per causam. ⁊ quoniam illius est cā ⁊ non contingit aliter se habere ita q̄ hic non diffinitur quodlibet scire: sed tantum scire simpliciter in quod tanquam in fiiné demonstratio ordinat. Ꝓro declaratione tam diffiniti quam diffinitionis est primo notan dū q̄ de scire multe distinctiōes dant. Ꝑrima disti ctio est themistij di. q̄ scire sumit tripl r. s. cōiter pro ꝓprie ⁊ ꝓꝑrissime. Scire cōiter est rei veritatē cogno scere siue hoc fit a ꝑori siue a posteriori. siue p signa siue p effectus. Scire ꝓprie ē rei veritatē cognoscere p demōstrationē. ⁊ hoc siue fuerit per cām siue p ef fectū. Scire ꝓꝑrissime ē rei veritatē cognoscere per demōstrationē potissimā. ⁊ sic nō ptingit aliqd scire nisi p cām ꝓpriā ⁊ imediatā eo mō quo scit lunam eclipsari p interpositionē terre iter solē ⁊ lunā. Dicit ḡ themistꝰ q̄ hic nō diffinit scire cōiter nec ꝓprie sz ꝓꝑrissime sumptū. sed a distinctio ē lincoñ. d. q̄ sci re q̄drupl r sumit. s. large stricte strictꝰ ⁊ strictissime Scire large sumptū est apprehendere veritatē ꝓtin gentū equalit. vt sor. currē vel sedere. Scire stricte sumptū est apprehendē veritatē ꝓtingentium i ma iou pte: vt senē canescere. ⁊ iuuenem nō canescere. Scire strictius est apprehendere veritatem necessa riorum vt deum esse. ⁊ hoiem esse animal. Scire stri ctissime est apprehendere veritatem necessariorum per demonstrationē ꝓpter quid. Ait ergo lincoñ. q̄ tantum hoc vltimo mō diffinit hic scire. tia distin ctio est cōmunis di. q̄ scire capitur quadrupliciter. Ꝑrimo communiter ꝓ cuiuscunq̄z veri noticia. et sic sciunt omnia ꝓtingentia vera tā equaliter q̄z i

UVA. BHSC. IyR_048_2

maiori vel i minori pte et nō solū ca q̄ habētur per intellectū sed ēt per sensum vt q̄ hoc ē albū vel calidum. aut q̄ roma est magna ciuitas. scō ꝓpe ꝓ cuiuscū q̄z necessarij noticia: siue fuerit dignitas siue ꝓmissa siue ꝓcō siue alio mō. vt deū cē vel de q̄libz dicitur esse vel nō esse. ttio magis ꝓprie ꝓ cuiuscū q̄z veri noticia habita p demonstrationē siue illa demonstratio fuerit p cām siue p effectū. Quarto ꝓ ꝓprissime sumit scire ꝓ cuiuscūq̄z noticia habita per demōstrationē a ꝓori. s. p cām ꝓpriā ⁊ immediatā ⁊ sic diffinit scire in ꝓposito. Quarta distinctio que sola reducit ad intentionē aristo. ē ista q̄ duplex est scire. s. per se ⁊ p accidēs. Scire p se est rē cognoscere ex ꝓpōnib⁹ p se. vt hoiem esse disciplinabilē. vl' triangulū hīe tres angulos. Scire per accīs est rē cognoscere ex ꝓpōnibus per accīs. vt q̄ album edificat per hoc q̄ est edificatoꝛ sic arguendo. iste edificatoꝛ edificat ⁊ iste edificatoꝛ est albus. ergo album edificat. vbi patet q̄ tam minoꝛ quam conclusio est ꝓpō per accīs: ⁊ tale scire dicit sophisticū. qꝛ reducit ad fallaciā accītis sic arguēdo. iste edificatoꝛ per se edificat: ⁊ iste edificatoꝛ ē albꝰ. ḡ albū per se edificat accidit enī albo edificare sicut ei accidit q̄ sit edificatoꝛ. Itē scire per se sumit duplr. s. simplr ⁊ ꝑm qd. Scire simplr ē scire p cām ꝓpriam ⁊ imediatā. Scire ār ꝑm qd ē scīr p signū vel p effectū aut p cām remotā vt videbit. dicit ḡ pbus q̄ scire hic diffinitum nō ē scire sophisticū: qō est scire p accīs. sed est scire simplr ⁊ nō ꝑm qd ⁊ per hoc habet declaratio oiuz q̄ ponūt circa diffinitū. Scōo notandū q̄ q̄ttuoꝛ sūt necessaria ad simplr. Primū est cognoscere reꝛ scibilē: qꝛ oē scīr est cognoscere ⁊ nō ecōuerso. Neq̄z sumit hic scire vt dicit actū sed vt ipoꝛtat actū vl' habitū qm̄ hō nō actualr cognoscēs sz forte dormiēs ē phūs vel geometra. Scōm necessariū ad scire simplr est cognoscere rei scibilis cām: qō quadrupliciter ostēdit. ꝑmo ex ꝑte rei cognite mouentis intellectū. nā sicut res habet se ad esse ita se hz ad cognosci. ꝛ. meta. sz res scibile nō hz esse sine sua cā. ergo ñ ꝓfecte cognoscit sine sua cā. Scōo ex ꝑte obiecti itellectꝰ terminātis cognitōem. qꝛ obiectū intellectꝰ ē vex. vi. meta. verū est aūt adequatio itellectꝰ. ad rē ergo nō scit res simplr nisi intellectꝰ adequet ei. Constat aūt itellectū nō adequari rei nisi cognoscat cāz. qō declarat sic. nā tūc dī verū aurū qū adequatū ē suis ꝓncipijs ⁊ hz quicqd est de rōe auri. ⁊ p cō sequēs nō possumꝰ cognoscere cē vex aurū nisi sciuerimꝰ ipm referre in sua ꝓncipia ⁊ sciuerimꝰ ipsuz hīe q̄quid est de rōe auri hoc aūt nō ꝓtingit ignoratis causis. Tertio ex ꝑte ipius intellectꝰ ꝓsiderantis rem cognitā qm̄ nihil simplr scit q̄sdu contigit intellectū dubitare sed ꝓtinue ꝓtingit itellectū dubitare anteq̄z cognoscat cām rei scibilis igr ⁊c. Quarto ex ꝑte modi intelligēdi. qꝛ modus intelligendi est ꝓcedere p discursū ab vno i reliquū usq̄z ad idemō strabilia. sed nō ē possibile intellectū venire ad inde mōstrabilia ignoratis causis. ergo necesse est intellectū cognoscere cām si debet scire simplr. Tertium necessariū ad scire simplr est cognoscere illā esse cāz illius effectꝰ qꝛ nō sufficit effectū cognoscere cuz cā sed referre cām in effectū. nō enī sciret simplr lunā eclipsari ꝓpter hoc q̄ cognosceret eclipsis lune ⁊ interpositio tre inter solē ⁊ lunā: sed requirit cognoscere interpositionē terre int solē ⁊ lunā esse cāz eclipsis lune. Quartū necessariū ad scire simplr ē q̄ illaz cām nō ꝓtingat aliter se hīe. sz q̄ posita cā ponatur effectꝰ sic q̄ nō sit cā p accidēs. Unde causa p accidēs triplr sumit. Primo, p eo qō agit effectū ꝓter intentiōez. ⁊ sic fortuna est cā p accidens scōo phi. Scōo ꝓ remouēte ꝓhibēs ⁊ sic aperiēs fenestrā est cā p accīs illūinationis domꝰ vel diuellēs colūnaz in descensu lapidis. viij. phi. Tertio sumit causa per accīs ꝓ eo qō est coniunctū cause p se. ⁊ sic albū dicā p accidens edificij. qꝛ ꝓiungit cause p se que ē edificatoꝛ. isto vltimo mō sumit hic causa p accīs: vt infra videbitur. omnes tñ modi sciēdi quibꝰ nō scit res simpliciter sunt cause p accīs scientie simplicit ꝓ quanto remouēt ꝓhibita ad habēdū illam. Et ex his pz quare ponit arist. illas q̄ttuoꝛ ꝓriculas in diffinitiōe scire. Tertio notandū q̄ cōtingit quadrupl'r scire. Primo p effectū vt quando scit aliquē habere sanguinē accensū in coꝛde p hoc q̄ est appetēs vindictā: ⁊ tunc fit syllogismus a posteriori p bunc modū. ois appetēs vindictā hz sanguinē accensum in coꝛde. sed soꝛ. appetit vindictam. ergo habet sanguinem accensum in coꝛde. Scōo ꝓtingit scire p cām remotā. vt q̄ scitur lapidem ñ respirare p hoc quia nō est animal. ⁊ tunc fit silogismus q̄ est ōmō stratio. qꝛ ē a ꝓiori vt omne q̄ non ē animal non respirat. lapis ē aliq̄d quod non est animal ergo lapis non respirat. Tertio contingit scire per signuz. vt quando cognoscitur aliquem alium diligere per signa amoꝛis. ⁊ tūc fit silogismus dialecticus per būc modum. Quicunq̄z aliquem osculatur ⁊ amplexat diligit illum. sed sortes osculatur ⁊ amplexatur platonem. ergo soꝛ. diligit pla. Osculuz enim et amplexus sunt signa amoꝛis. Quarto contingit aliquē scire per causam ꝓpinquam. vt cum scitur lunam eclipsari per interpositionem terre inter solem et lunam. et tunc fit silogismus demonstratiuus simpliciter a ꝓriori, ꝓpter quid vt quando cunq̄z interponitur terra inter solem ⁊ lunam eclipsatur luna. sed q̄n cunq̄z sol est in capite vel in cauda draconis terra interponitur inter solem et lunam. ergo quandocūq̄z sol est in capite vel in cauda draconis luna eclipsat.

Ex his clara est diffinitio data a philosopho. Primo nāq̄z dicitur rem per causam cognoscere ad excludendum sciam que habetur per effectum. Secūdo dicitur quoniam illius est cā ad excludendū sciētiam habitam per causam remotā qm̄ talis non ꝓprie est causa illius effectus sed vnius alterius. vñ non esse animal ē ꝓpria causa huius quod ē nō sentire. ⁊ non habere pulmonem ē ꝓpria causa huiꝰ qō est non respirare. Tertio dicit ⁊ nō contingit aliter se habere ad excludendū scientiam habitam per signū cum talis non ꝓcedat ex necessarijs sz ex ꝓbabilibꝰ tantum. Quarto ponuntur omnes ille particule ad includendum sciētiam simpliciter que habetur ex cognitione rei scibilis et cāe eius cognoscendo illā eē causam illius effectus ⁊ q̄ non cōtingit aliter se habere. Quarto notandum q̄ duplex est noticia habita per discursum scilicet opinio ex mere ꝓbabilibꝰ et scientia ex per se notis. non igitur est habita ꝑma diffinitio scire per noticiam scientificam sed opinatiuam ideo aris. describit scire peropinari et arbitrari ad denotandum diffinitionem istam non dataz esse vigoze demōstrationis. sed solum per opinionem omnium hominum que est actus intellectus et arbitrium quod est actus voluntatis ideo dicit opinamur ⁊ arbitramur.

Manifestum est igitur q̄ huiusmodi aliquid sit scire. et nanq̄z sciētes et non scientes hi quidem opinantur sic se habere. Sientes aūt causam habent.

Posita diffinitione scire Aris. probat eam esse bonam sic. Illa diffinitio est bona quam omnes tā scientes quam nō sciētes existimāt eē bonā. sz oēs taz sciētes q̄z ñ sciētes existimāt hāc diffinitōez eē bonā ergo ⁊c. pz ꝓña cum maiori ⁊ minor declarat. qꝛ nō

UVA. BHSC. IyR_048_2

ſciẽtes exiſtimãt ſe ſcire qñ opinãt ſe hñ cãm: ⁊ qñ illius eſt cauſa. ⁊ q nõ ꝓtingit aliter ſe habere ſcientes etiam opinãtur ſe ſcire: quia credunt ſe hñ cãm cũ aliis ꝓditionib⁹. Eſt tñ oria inter ſciẽtẽ ⁊ non ſcientẽ: qz quilibet illoꝝ opinat ſe ſcire p cãm. nõ tñ q libet eoꝝ ſcit p cãm. ille nãqz qui ẽ ſciẽs hẽt cauſam alter aũt nõ hẽt ſed opinat ſe hẽre. Dubitat qz vi detur ariſ. hãc diffinitionẽ male ꝑbare qz eã ꝑbare deberet ꝑ genus ⁊ oriam oñendo illi aſſignatuz eẽ ꝓprium genus ⁊ oriam ꝓꝑam qõ nõ facit ſed tñ ꝑ opi. ſciẽtiũ ⁊ nõ ſciẽtũ. Rñdet ꝺm themiſtiũ q illa nõ ẽ diffinitio exꝑmẽs qd rei ſz ſolũ quid nois. ſ. qd ꝑportat noie ſcire: ió nõ oz eã ꝑbare ꝑ genus ⁊ differẽtiam ſz ſolum ex opi. hominũ. vñ ſicut i aliis paſſionib⁹ ⁊ accẽtib⁹ idẽ ẽ qd ⁊ ꝓꝓ qd. ut quid ẽ eclipſis. rñdet q ẽ priuatio luminis i luna obiectu terre. ⁊ ꝑter quid ẽ eclipſis. rñdet ꝓꝓ ꝓuationẽ luminis i luna obiectu terre. ſic diffinitio data ó ſcire eadẽ ẽ apõ omnes contínes qd ⁊ ꝓꝓ quid. ut ſi queritur qd ẽ ſcire oẽs rñdent tã ſciẽtes qz nõ ſcientes: q ẽ ꝑ cáz cognoſcẽ: ⁊ qñ illi⁹ ẽ cã ⁊ q ñ ꝓtingit aliꝫ ſe hñ. Si iteꝝ qrit ꝓꝓ qd ẽ ſcir. oẽs rñdẽt q ꝓꝓ cognoſcere rẽ ꝑ cãm eius. ⁊ qñ illi⁹ ẽ cã ⁊ qõ nõ ꝓtigit aliꝫ ſe hñ.

Quare cui⁹ ẽ ſcia ſimpliciter hoc i poſſibile ẽ aliter ſe hẽre.

Ex iſta diffinitione ⁊ ſua ꝓbatiõe ariſ. infert correlarie: q illud cuius ẽ ſimplr ſcia ipoſſibile ẽ ſe aliter hñ. pz qz ſcia ⁊ ſcibile ſunt relatiua. ſed ſcia ẽ ꝑ cãm neceſſariã nõ poſſibilẽ aliter ſe habere: igiꝫ ſcibile ẽ tale q nõ ꝓtingit aliter ſe hẽre. Unde ſcia põt ꝓpari ad cãm ſolum. ⁊ ſic dr rem ꝑ cãm cognoſcere. aut ad obiectũ ſolũ. ⁊ ſic addit qñ illi⁹ ẽ cã aut ad utrũ qz. ⁊ ſic concluditur q non cõtingit aliter ſe hñ. vñ nõ ſolũ cã dẽt eẽ neceſſaria ꝓquã ẽ ſcia: ſed ẽt ipſum ſcibile dẽt eẽ neceſſariũ de quo ẽ ſcia qõ dr eſſe obiectum ſcie. Sed dubitat nã de illis mobilib⁹ ⁊ corruptibilibus ⁊ poſſibilibus aliter ſe hẽre ẽ ſcia nãliſ ꝗ falſum eſt q nihil ſit ſcibile ſimpliciter niſi qõ ñ põt aliter ſe hñ. Dicendũ q rebus nãlibus inſũt aliq̃ paſſiones de neceſſitate. vt mobilitas ⁊ corruptibilitas ⁊ aliq̃ paſſiones ſolũ cõtingentes ut albedo ⁊ nigredo. Iz ergo de rebus mobilibus ⁊ poſſibilibus aliter ſe hñ non ſit ſcia quo ad paſſiones ꝓpetentes illis ꝓtingenter. tñ de eiſdẽ dr ſcia quo ad paſſiones neceſſarias. ⁊ iſto mõ talia ſcibilia ſunt ſimpliciter neceſſaria: quia nõ ſumũtur abſolute ſed ꝑ reſpectũ ad paſſiones.

Si qdem igiꝫ ẽ ⁊ ali⁹ ſciẽdi modus poſterius dicemus.

Conſequẽter phũs declarat diffinitum quo ad illas ꝑticulas ſimpliciter ⁊ non ſophiſtico mõ quod ẽ ſm accẽs dicens q notanter ponũtur ille particule: qz nõ oẽ ſcire ẽ ſcire ſimpliciter ⁊ nõ ſophiſtico mõ qõ ẽ ſm accẽs ſicut uidebitur infra ubi manifeſtabit ſcire per effectum ⁊ ꝑ cãm remotã quoꝝ nullum ẽ ſcire ſimpliciter.

Dicimus autem ſcire ⁊ per demonſtrationẽ intelligere.

Iſta eſt ſecunda diffinitio ſcire que dat ꝑ cãm effectiuam. ſ. per demonſtrationẽ cũ dicitur ſcire ẽ itelligẽ ꝑ demrationẽ: ponit itelligẽ tãq̃ genus. ⁊ demonſtratio tãq̃ differentia dicẽs cãm effectiuam ó monſtrationis. qz ſcie aggenerat per demõſtrationẽ. ió hec diffinitio ẽ formalis dicẽs ꝓꝓ quid ⁊ alia eſt mãlis dicens: qz ⁊ per ꝓñs illa ẽ demõſtrabilis ꝑ iſtaz ó mõ. Q ẽ intelligere ꝑ demõſtrationẽ ẽ cognoſcere rem per cãm. ⁊ qñ illius ẽ cã. ⁊ q non cõtingit aliꝫ ſe hñ. ſz ſcire ẽ itelligere ꝑ demõſtrationẽ ꝗ. Sed cõtra arguit ꝓmo q iſta diffinitio non ſit bñ data. qz accña diffinit ꝑ ſubiecta ſua. vii. meta. ſed ſcia ẽ accñs aie ⁊ nõ diffinitur ꝑ ſubiectũ ſuũ ꝗ ẽ. Se cũdo arguit q illa diffinitio nõ ſit formalis. ⁊ q nõ dcr ꝑ cãm ſcie: qz ut dcñ ẽ demõſtratio ẽ finaliter ꝑpter ſcire. ſz finis ẽ cã cauſar. ꝗ magis dat ꝑ effectũ qz ꝑ cáz ſcie. Ad ꝓmũ dr q duplex ẽ accñs. quod dam quod nõ circũcernit ſubiectũ ſuũ ut albedo ⁊ nigredo. ⁊ quoddã qõ cõnotat ſubiectũ ſuũ ut ſimitas ⁊ criſpitudo. Dico ꝗ q accidẽtia nõ connotãtia ſubiecta ſua non diffiniũtur ꝑ ſubiecta ſua niſi i concreto accña ãt ꝓnotãtia ſubiecta ſua nõcio diffiniũt ꝑ illa iplicite uel explicite. Implicite qdẽ qñ genus ꝓnotat ſbm: Explicite ño qñ genus non connotat ſbm: vt cũ dr ſimitas ẽ cauitas naſi. qz cauitas non cõnotat ſbm ſimitatis ió ſbm ſuũ qõ ẽ naſus exꝑſſe ponit i diffinitõe. Genus ãt ſcie ẽ itelligere. ⁊ qz itelligere cõnotat ſbm ſcie qõ eſt potentia intellectiua. ió nõ oz exꝑſſe ſciam diffinire per ſbm ſuũ. Ad ſecundum dr q cãe ſunt inuicẽ cãe. ut hi. r. phiſi. ⁊. v. meta. nam deambulatio ẽ cã ſanitatis ⁊ econtra. nõ tñ i eodẽ genere cãe ſed i diuerſis. Deambulaꝰ enim ẽ cã ſanitatis i genere cãe efficiẽtis. ⁊ ſanitas ẽ cã de ambulatiõis i gnẽ cãe finalis. ita i propoſito. ⁊ ſi ſcientia ẽ cã demrationis i gnẽ cãe finalis. qz tñ idẽ eſt effectꝰ ⁊ finis. ió ꝺmratio ẽ cã ſcie i gnẽ cãe efficiẽtis.

Demonſtrationem aũt dico ſylogiſmum apodyticon. i. facientez ſcire. Sed apodyticon dico ſecundum quem in habendo ipſum ſcimus.

Iſta eſt ſecũda pars hꝰ ca. i qua Ariſ. manifeſtat ẽt duas diffinitiones demonſtratiõis. quaꝝ prima eſt iſta. Demonſtratio eſt ſylogiſmus apoditicon. idẽſt faciens ſcire ⁊ dicitur ſillogiſmus faciens ſcire qñ in habendo ipſũz ſcim⁹ ꝑ ipm. Unde q̃ttuor ſunt gnã ſilogiſmoꝝ. ſ. dialecticus. falſigraphus. topicus ⁊ ó monſtratiuus. Silogiſmus dialecticus ẽ ille qui eſt a ꝓmiſſis ad ꝯcl̃onẽ in mõ ⁊ figura. ut oĩs hó currit tu es homo. ergo tu curris. Sylogiſmus falſigraphꝰ eſt ille qui procedit a premiſſis ad ꝯcluſionem apparenter tñ in modo ⁊ figura. vt omnis canis currit ſydus celeſte eſt canis ergo ſydus celeſte currit. Iſte ſylogiſmus uidetur eſſe in prima figura ⁊ i tertio modo ſed non eſt ita quia arguitur ex quattuor terminis cum li canis in maiori ſolum ſupponat ꝑ cane latrabili ⁊ in minori pro cane celeſti. Sylogiſmus topicus eſt ille qui procedit ex probabilibus tantum. vt omnis pater diligit filium ſuum ſor. eſt pater platonis ergo ſor. diligit platonem. Sylogiſmus demonſtratiuus eſt ille qui procedit per cauſã aut per effectum. Primus ſylogiſmus non facit ſcire quia indifferenter concluditur falſum ex falſo ⁊ uerum ex falſo ſicut verum ex vero. Secundus ſylogiſmus non facit ſcire immo cauſat deceptionem uł ignorantiam diſpoſitionis. Tertius idem non facit ſcire proꝓie quia procedit ex probabilibus ſolum cum non ſit neceſſarium omnem patrem diligere ſuum filium. Quartus uero ſilogiſmus bene facit ſcire non tamen quilibet loquendo de ſcire ſimpliciter. quia ſilogiſmus demonſtratiuus qui eſt ꝑ effectum uel ꝑ cauſam remotam non facit ſcire ſimpliciter ſed ſolum ſm quid ideo ariſ. dr. Dico autem ſilogiſmum ſciẽtialem ſm quem in habendo ſcimus ſupple ſimpliciter eo modo quo diffinitum eſt ſcire.

Contra iſtam diffinitionem dubitatur ſi demonſtratio diffinitur per ſcire ⁊ iam ſupra diffinitum eſt ipſum ſcire ꝑ demonſtrationem ergo idem eſt diffiniẽs ⁊ diffinitũ ⁊ ꝑ ꝓñs idẽ ẽ notius ⁊ ignoti⁹ reſpectu eiuſdẽ. patet ꝓñtia qz diffinitio dat cã inoteſcẽdi

UVA. BHSC. IyR_048_2

Dicendū q nō est inc̄ueniens idē esse diffinies diffinitū in diuersis generib⁹ diffinitionū. hō eni diffinit p risibile dicendo hō est aīal risibile ⁊ diffinitur risibile p hoiem dicendo risibile est hō aptus natus ridere: sed be diffinitiones nō sunt eiusdez generis cuz vna sit formalis di. pp qd illa. s. que dat p posteriora. Constat aūt q passio diffinit a posteriori p passionē. In ꝓposito aūt ⁊ si idem est diffiniens ⁊ diffinitū non tñ eodem mō sumptū. Scire eni ꝓpus diffinitum est p demonstrationē vt hz rōnez effectus demonstrationis: nūc aūt diffinit ipsam demonstrationē vt hz hitudinem cause finalis. Propterea sicut nō est inconueniens idem esse notius ⁊ ignotius respectu eiusdē in diuersis generibus cognitionez: q effectus est notior cā noticia q est ⁊ cā est notior effectu noticia pp qd ē: ita non est inconueniens idē esse notius ⁊ ignotius respectu eiusdez diuersis generibus cāx. Deambulatio eni est notior sanitate in genere cause efficiētis ⁊ sanitas est notior deambulatōe in genere cause finalis: ita in ꝓposito demonstratio est notior scire i genere cause efficientis: ⁊ scire est notius demōstratione in genere cause finalis.

Si igitur est scire vt posuimus necesse est ⁊ demōstratiuā sciam eē ex veris ⁊ p̄mis ⁊ imediatis ⁊ notioribus ⁊ prioribus causisq; ꝯclonis.

Scōa diffinitio demonstratōis est ista. Demonstratio est ex p̄mis veris imediatis ꝓoribus notioribꝰ causisq; ꝯclonis. Hanc diffinitionē Aristo. triplr ꝓbat p̄mo p diffinitiones datas de scire: nā scire ē rē p cām cognoscere: ⁊ qm illius est cā ⁊ q nō ꝓtingit aliter se hīe: ⁊ scire est p demonstrationē intelligere ergo demonstratio est ex p̄mis veris imediatis ⁊c. ꝑz ꝓntia: q dato oppōsito ꝓntis sequit necessārio oppositū vnius ptis antecedentis: aut q scire non ē per demonstrationē intelligere: aut q scire nō ē rez per cām cognoscere ⁊ qm illius est causā ⁊ q nō cōtingit aliter se habere.

Si enim erūt p̄pria principia ei quod demonstratur.

Scōo ꝓbat sic. oīs syllogismus ꝓcedens ex ꝓpīis principijs eius qd demonstrat est ex primis veris imediatis ꝓoribus notioribus ⁊ causis ꝯclonis: sz demonstratio est syllogismus ꝓcedens ex ꝓpīis p̄n cipijs eius qd demonstrat: ergo ⁊c. ꝑz ꝓntia cū minori: q a lr demonstratio nō aggeneraret sciaz. maior ꝓo est nota inductiue cum oppositum predicati stare non possit cum subiecto.

Syllogismus qdē erit sine ⁊ his demonstratio vero non erit. non eniz faciet scientiam.

Tertio. oīs syllogismus faciens scire est ex p̄mis veris imediatis ꝓoribus notioribus ⁊ causis ꝯclonis sed demōstratio est syllogismus faciens scire. ḡ ⁊c. ꝑz ꝓntia cū maiori: q ille sunt ꝯditiōes syllogismi facientis scire. minor ꝓo est nota ex diffinitōe demōstrationis data supius. Hec eni est dīa inter demōstrationē ⁊ syllogismuz: q demonstratio vt sic facit scire: nō autez syllogismus vt syllogismus est: facit scire q tūc quilibz syllogismus dialecticus siue ꝓsisticus faceret scire qd nō est vex: q aliqs talis indifferenter concludit tam vex q̄z falsum ex falsis.

Notandū p̄mo ſm phm. 2. phy. q sicut se habet principiū in speculabilibus ita finis in ogabilibus sic q sicut p̄ncipia ponunt necessitatem ꝯclonis ita finis ponit necessitatē his que sunt ad finē: ita q sicut ex p̄ncipijs sequit de necessitate ꝯclō ita ex fine sequit necessārio ea que sunt ad finē: sed finis necessitās agens ⁊ effectus agentis sunt vnū ⁊ idē: ideo ad hoc q sequat finis oz id qd est ad finē hīe oīa illa vñ sequat finis: vt q diuidere dura est finis serre ideo vt sequat effectus diuidendi dura oz serraz cē ferreā ⁊ dentatā: ita in ꝓposito finis demonstrationis est scire: ideo oz demonstrationē hīe oīa illa ex quibus seqt ipm scire: illa aūt sunt ex p̄mis veris imediatis ⁊c. Scōo notanduz q p̄ma diffinitio demonstrationis est diffinitio formalis: q dat per cām finalez: ⁊ hec scōa est materialis q dat p cām materialē cū p̄missis licet sint cause effectiue ꝯclonis tñ sunt ptes materiales demonstratiōis. finis. n. necessitat oīa alia genera cāx. ideo diffinitio data per cām finalez est formalis respectu oiuz aliaz diffinitionū que dant p alia genera cāx. sed vt declarabit scōo hꝰ. diffinitio materialis demōstrat p formalē, ideo phi. p p̄mā diffinitionez demonstrationis que fuit syllogismus faciens scire demonstrat scōam q̄ est ex p̄mis veris imediatis p̄ioribus notioribus causisq; conclusionis. ergo ⁊c.

Erum quidem igitur oportet eē quoniā qō nō ē nō scire: vt qō diametros sit simetros.

Istud est scōm capl'm huius p̄mi tractatus in quo manifestat phi. ptes diffinitōis demonstrationis. Et diuidit in quattuor ptes: in quarū p̄ma facit qd dcm̄ est in scōa ꝓpat p̄missas demonstratōes ipsi demonstratōi ibi. est aūt p̄ncipiū demōstratiōis: i tertia ꝓpat p̄missas illas ꝯclōni demonstrationis ibi. qm aūt oz credere. in quarta aūt remouet quosdaz errores possibiles circa dicta ibi. quibusdā quidem. In p̄ma pte Aristo. ponit tres ꝯclones: quaꝝ p̄ma est. oīs demonstratio est ex veris scōa ꝯclō. oīs demonstratio est ex p̄mis ⁊ imediatis ibi. ex p̄mis autem tertia ꝯclō. demonstratio est ex causis ꝓoribus ⁊ notioribus ibi. cās quidez. Prima ꝯclo arguit sic. oē illud qd demonstrat est vex. ḡ demōstratio est ex veris. ꝑz ꝓntia q si aliqua demonstratio eēt ex falsis: ⁊ oīs demonstratio est syllogismus faciens scire. ḡ aliqua falsitas eēt cā scie qd est ipossibile: añs aūt ē manifestū: q oē qd demonstrat est scitū: ⁊ oē scituz est vex: q nihil scit nisi vex. ḡ oē qd demonstrat est vex: minor est euidēs: q de nō ente nō est scia: vt q diametros sit simetros. i. q diameter sit ꝑmensurabilis coste. Circa ꝑdicta mouent quattuor dubia Primū dubiū videt q de non ente sit scia: q nulla rosa aut pluuia exīte habet scia de eis. nā habitus est qualitas de difficili mobilis. ideo scia de rosa vel de pluuia cū sit habitus aīe nō corrūpit deficiētibꝰ illis. Sic'r Euclides demonstrat de corpore. 12. pentagonoꝝ equalium esse locabile in spera tangentes oēs angelos: si tangat vnū: ⁊ p ꝓns de tali corpore habet scia non obstante q tale corpus forte non sit nec vnq̄z fuit nec vnq̄z erit. Ad istā difficultatem sunt quattuor modi rndendi. p̄mus fuit cōiter oiuz antiquoꝝ di. rem hīe esse triplr: videlicet in se i suis cāis ⁊ apud intellectū. Res hz esse in se que hz esse actuale. Res hz esse in suis cāis que nō est: sz tam sunt cāe ex qbus pōt esse. Res dicit hīe cē tñ apō intellectū que nō est nec pōt esse: sed bñ est intelligibilis: vt chimera ⁊ hircoceruus. Dicendū ḡ q de ente hñte esse tñ penes intellectū nō habet scia: sz de ente hñte esse in seipso: aut in suis causis bene hz scia: lz ḡ nulla sit rosa vel pluuia i seipsa: tñ est i suis causis: ideo remanet adhuc scia de illis. Sz ꝑz ⁊

dato iſto ſequitur q̄ corrupta roſa nō hētur ſcia de iſta acqſita p ō mōſtratiōnē pticularē. q̄ roſa corrupta nō hz eē in ſe nec i ſuis cāis cū nō amplius poſſit eē ſcō de generatiōe. Jtez pono q̄ oēs cāe ſil' corrūpāt cū roſa ⁊ i ꝓceſſū tpis generet tā roſa quā eē eius nō pp̄ hz corrūpit ſcia de roſa. ⁊ tñ ipa nullū eē hz in ſe nec i ſuis cāis. Scōs modus rñdēdi eſt egi. dicētis rē hī duplex eē. ſcz actuale ⁊ p̄dicamentale. hz ḡ roſa corrupta nullū hēat eē actuale tñ hz eſſe p̄dicamētale cū ſit res p̄dicamēti. Cū igitur ſcia ab eē actuali ſufficit q̄ res hēat eſſe p̄dicamētale. iō ō roſa hī ſcia poſt corruptiōez ei⁹. q̄ adhuc hz eſſe p̄dicamētale vt pz. Contra q̄ deus ambularz oīa p̄dicamēta accñtiū remanēte in aia ſor. hitu demontiuo huius ꝓclusiōis oīs triāgulus hz tres angulos equales duobus rectis ſic tñ q̄ nō eēt aliqs triāgulus i cāu iſto hī ſcia ō eo q̄ nō hz eē actuale nec p̄dicamētale. Jtē ariſ. iij. phi. diuidit ens in ens i actu. ⁊ ens i potētia ⁊ iterū ens i actu i decē p̄dicamēta. ḡ ens in potētia nō hz eſſe p̄dicamentale. Tertius modus rñdēdi eſt burlei dicēs q̄ ens ſumitur tripl'r p̄mo coiſſime vt eſt obiectū itellect⁹. ⁊ ſic omne intelligibile eſt ens. Scō min⁹ cōiter p̄ illo cui ñ repugnat eſſe exiſtere. ⁊ ſic illa dicunt entia q̄ nō ſūt ſz p̄ñt eſſe. Tertio ſtrictiſſime p̄ ente i effectu q̄ hz eſſe actuale. ſz ergo nulla roſa exñte roſa nō ſit ens tertio mō tñ ens p̄mo mō ⁊ ſecūdo ſufficit eni ⁊ req̄rit q̄ illud de q̄ hī ſcia ſit ens ſecūdo mō. Sz ꝓtra p̄mū mēbrū arguit q̄ dato illo ſeq̄t oīa ipoſſibilia. ⁊ oīa duo cōtradictoria eſſe ſimul vera. ꝓbat oīa talia ſunt entia q̄ ſunt intelligibilia. ergo ſunt vera. patet ꝓña p Ariſ. ſecūdo metha. d. q̄ vniuſcuiuſq̄z diſpō i entitate. eſt ſua diſpōi veritate. Cōtra p̄m mēbrū arguitur. q̄ poſitiū ⁊ negatiū nō equiualent modū ens trāſcēdēter ſuptū eſt poſitiū. ⁊ illud cui nō repugnat exiſtere eſt negatiū. Deinde ſeq̄tur ꝓtra eū q̄ chimera ē ens ſcō mō q̄ chimera ñ repugnat exiſteř exquo nō ē nec pōt eē nulli eni aliqd repugnat niſi ſit vel poſſit eſſe ꝛc. Quartus modus rñdendi eſt q̄ ens trāſcendēter ſumptū eſt oīm itellect⁹. ⁊ cōe tā ad eē actuale q̄z̄ aptitudinale: ita q̄ reſpectu huius verbi eſt verificaꝫ de quolibet illoꝝ iuxta doctrinā ariſ. z. phi. di. q̄ ens diuidit i ens i actu ⁊ ens in po. Cū ergo quodlibz diuiſū vl'r verificeř de quolz ſuoꝝ diuidētiuz ſeq̄t oē ens in po. eē ens quo dato ſequit q̄ nulla roſa exñte adhuc roſa ē ens. ⁊ nullo triāgulo exñte triangulus eſt ens. ⁊ eſt hēre tres angulos equiualens duob⁹ rectis ē ens. neq̄z oportet illud eē de quo hētur ſcia. ſz oz illud eſſe ens. Et cū ariſ. di. i lſa q̄ ſcia ñ hī de eo quod nō ē. Rñdeť q̄ ipe p quod ē quod ñ ē cōiter itelligit ens ⁊ nō ens i. ſcia nō ē de nō ente cū quo tñ ꝓſtat q̄ ſcia ſit de reque nō ē. Contra primo roſa eſt ens ḡ roſa ē. patz ꝓſequentia a tertio adiacente ad ſecnndū adiacens añs ē vez p̄ cōceſſū. ḡ ⁊ cōſequēs. Secūdo ſequitur q̄ de roſa corrupta nullā haberemus ſciaz ꝓñs ē falſū. q̄ adhuc manet ſcia acqſita p demonſtratiōnē pticularē ⁊ patet conſequētia q̄ nō ē ens cū nō ſit actuale nec potētiale exquo nō pōt āplius eſſe. Ad primū negatur ꝓña: q̄ arguit a magis āplo ad minus amplum q̄ vt dictū ē ens tranſcendenter ſumptū eſt ampliatiuū ad poſſibilia ſicut ad p̄ñtia. Ad ſecūdū negať conſequētia. ⁊ ad ꝓbationē dico q̄ roſa corrupta ē ens potētiale nō q̄ poſſit eſſe ſz q̄ potuit eē ſicut eni p̄uatio nō eſt ſolū reſpectu futuri. ſed etiā ꝓteriti. vt hī p̄mo phi. ita etiā potētia cum ei ſit cōiūcta priuatio iuxta itentiōez ariſ. quarto metha. di. q̄ p̄uatio eſt negatio in ſbo apto nato ſicut ergo priuatio ⁊ aptitudo reſpiciūt ꝓteritū ⁊ futurū. ita potentia nō quidez reſpectiua ſz abſoluta. Et cū Ariſ. diuidit ens in ens i actu ⁊ ens i potentia non ſumit ens in potentia ſolū ꝓ eo quod pōt eſſe ſed pro omni eo cuius potētia poteſt reduci ad actum. ⁊ ſi non ad actum ſumptus tñ ad actū idiuidui eiuſdez ſpeciei. vnde aliquis hō nō pōt ridere. ⁊ tñ hz potētiaz ad ridēdū ⁊ aliquis hō nō pōt ſcribere pp̄ defectum organoꝝ ⁊ tñ hz potētiā ad ſcribñ. ſi hēt artem. ita roſa corrupta nō poteſt eſſe ⁊ tñ hēt potentiam ad eē nō quidē ad eſſe ſue indiuiduatiōis ſz ad eē idiuiduatiōis alterius eiuſdē ſpēi. Ex p̄dictis ſequitur q̄ ſit ita oīs triāgulus deſineret eē q̄ nūq̄z āpli⁹ aliquis triāgulus poſſit eē hitus ſcientificus de triāgulo ſtati q̄ ō ſineret eē ſcia q̄. ſcientia ferťur ad ſcibile ⁊ relatiua poſita ſe ponūt ⁊ perēpta ſe perimūt. per phūm in p̄dicamētis. iō i caſu iſto de triāgulo nihil eēt ſcibile. ⁊ ꝓ ꝓñs nulla eſſe ſcientia de illo ⁊ ille tñ hitus nō deſineret eſſe exquo eſt qualitas de difficili mobilis. neq̄z per ipm fieret aliqua demonſtratio neq̄z ſyllogiſmus demonſtratiu⁹: ſz tñ fieret ſyllogiſmus quo cōcluderet talis ꝓcl'o falſa oīs triangulus hēt tres angulos equales duobus rectis. ⁊ ꝓñ q̄libet p̄miſſaꝝ eē falſa. nā in caſu iſto triāgulus nullo modo eſſet ens. q̄ non ens in actu nec ens in potentia. ⁊ q̄ ſit imaginabile talem habitum remanere abſq̄z denotatione reſpectiua maifeſtū eſt q̄ amiticia cū ſit virtus ē hitus ⁊ qualitas de difficili mobilis ⁊ pōt manere abſq̄z eo q̄ eſt amiticia. q̄ cū amiticia nō ſit niſi inter equales. poſſibile ē q̄ nulli ſint equales qui primo erant equales ⁊ ſe diligebāt virtute amiticie. Secūdū dubiū vī q̄ nō oē quod demōſtratur ſit verū: q̄ nullo triangulo exñte demonſtrať iſta ꝓcl'o. oīs triangulus hēt tres angulos eq̄les duobus rectis. ⁊ tñ ipa nō eſt vera q̄ triangulus nō ē āplificatū ad triāgulū actualē ⁊ aptitudinalem nec etiā hīe tres angulos ſicut ens. Rñdeť q̄ hoc verbū ē dupliciter ſumiť. vno modo vt dicit ſimpl'r eſſe ⁊ ſic facit p̄dicatū de ſecūdo adiacēte alio mō. vt dicit eē inherētie. ſ. p̄dicati ad ſbm. ⁊ ſic facit p̄dicatū de tertio adiacēte. Jtem illud verbū eſt vt dicit eſſe Inherentie ſumiť dupliciter vno modo vt dicit iherētiā actualem. alio modo vt dicit inherentiam aptitudinalē. tūc eni dicit inherētiā actualē q̄ñ ſbm ⁊ predicatū nō hñt ordinē eſſentialem vt homo ē currēs aīal eſt album. q̄ñ vero ſubiectū hñt ordinē eēntialez. ſ. ſbm aliquē modū pfeitatis tūc dicit inherentiā aptitudinalē. vt hō ē aīal rōnale homo eſt riſibilis triāgulus hēt tres angulos. Jſocheles eſt triāgulus iſocheles habet tres angulos. Dicēdum igitur q̄ nullo triāgulo exñte iſta eſt vera oīs triangulus hēt tres angulos equales duobus rectis: q̄ illud verbū ē ſeu illud verbū hēt. nō dicit niſi inherētiā aptitudinalē ad notādū q̄ oīs triāgulus ē aptus natus habere tres angulos equales duobus rectis ſic etiā cōceditur pluuia ē aqua guttatim cadēs nulla pluuia exñte q̄ p̄dicat diffinitio de ſuo diffinito mediāte hoc verbo eſt ſaxiēte inherētiam aptitudinalem.

Et ſi arguitur ſic triangulus hēt tres angulos. ḡ triāgulus eſt neget ꝓñtia. q̄ arguit ab eē inherentie ad eā ſimpliciter ⁊ ab eē aptitudinali ad eſſe actuale ⁊ a verbo āpliāte ad ipm nō āpliās ⁊ ſi inſtatur q̄ bene ſequit lignū hēt tres āgulos. ḡ lignū ē pluuia ē aqua deorſū mota. ḡ pluuia eſt p idem ſequit triāgulus hēt tres angulos. ḡ triangulus eſt pluuia eſt aqua guttati de nube cadēs. ergo pluuia eſt. Patet q̄ nō eſt ſil'tudo q̄ i p̄ma ē iherētia actualis cuz nō ſit ordo eēntialis p̄dicati ad ſubiectū i aliis aut ē iherētia aptitudinalis cū ſit ordo eēntialis. ⁊ licet d i alecticus ſiue poriſticus nō vtať tali mō loquendi tñ demōſtratiu⁹ eo hēt vti vt colligiť de mente ariſ. ⁊ oium antiquoꝝ expoſitoꝝ. Et ſi dicitur vnde ꝓpue

b

UVA. BHSC. IyR_048_2

nit q illud verbū est facit diuersas hereticas ⁊ aliqñ ampliat. ⁊ aliqñ nō ꝓponēdo iuicem terminos non ampliatiuos. Dicitur q i mēte ꝑ habēt ex nā rei. in voce aūt vel in scripto ex impōne auctor. Tertiū dubiū vī q illa ꝓña nō valeat oē q demōstratur ē verū. ergo ois demōstratio ē ex veris. qz aliqō vez aliqñ syllogizatur ex ꝓmissis falsis. sed ois demonstratio est sillogismus. ergo per idē demōstrātō aliq̄ poterit eē ex falsis. Pro solūtione huius difficultatis est notandū ꝓmo q sicut ens ⁊ vez cōuertuntur ita falsū ⁊ nō ens iuxta intentionē aris. in post ꝑdicamentis di. q ab eo q res est vel nō est oratio dicit esse vera vel falsa. Secūdo notādū q affirmatio est cā affirmationis. ⁊ negō negatōis. ⁊ q affirmatio ꝓr est negatione. vt hētur ex phō i hoc ꝓmo. qz ex negatiua nō sequit affirmatiua. sed bene econtra ī inquit aris. in li. elenc. q in nō facere intelligitur facere. Tertio notādū q cuiuslibet demōstratōis ꝓmisse sunt ē ꝓclonis ad hūc itellectū q significata ꝓmissaꝝ est cāe significati ꝓclonis. ⁊ q noticia premissaꝝ sunt cāe noticie ꝓclōis vt ponit aris. in hoc ꝓmo. Quarto notandū q nulla ꝓuatio nec aliqua negatio pōt eē cā effectiua alicuius positiui p se ⁊ immediate. q dico ꝑ tāto qz absentia naute est cā effectiua submersionis nauis nō per se ⁊ imediate. sed vētus cōtrarius. Istis notatis dico q i omni demōstratione ꝓmisse fūt vere. qz si eēnt falsē tūc falsitas ⁊ nō ens eēnt eē per se ⁊ imediate alicuius positiui. s. noticie sciētifice ꝓclōis acqsite ꝑ demōstrationē cui⁹ oppositum est ꝓsuppositum. Sillogismus aūt dialectic⁹ nō aggenerat sciam iō nō oz q ꝓmisse sint vere cāe si cōclusio est vera imo aliqñ q̄libet ꝓmissarū est impossibilis ꝓclone exīte necessāria vt i hoc exemplo. ois lapis ē aial. ois hō est lapis. ergo ois hō ē animal Quartū dubiū vī q diameter sit cōmēsurabilis coste. qz diameter ad costā q̄drati ē medietas duple, ꝓportōis vt est demōstratum i geometria sed oē quod ē medietas alicuius ē sub duplū ad illō ergo ꝓportio diametri ad costā ē ꝓportio sub dupla ⁊ per ꝓña per illā proportionē pñt iuicē ꝓmēsurari diameter ⁊ costa. Notandū ꝓmo q quadratoruꝫ quoddā ē orthogoniū equilateruꝫ. s. hñs oēs costas equales ⁊ oēs āgulos eq̄les q nō possūt eē nisi anguli recti. quoddā āt ē orthogoniū ieqlaterꝫ. s. habēs oēs angulos eq̄les ⁊ costas ieq̄les sit q oēs oppositē sunt equales. ⁊ oēs imediate sunt ieq̄les. qō dam vero q̄dratū ē eqlaterꝫ nō orthogoniū. s. hñs oēs costas eq̄les ⁊ angulos inequales sic q quattuor angulorū duo sunt acuti ⁊ duo obtusi. Secūdo notādū q rō mēsure primo iuenit i q̄ntitate discreta secūdū aris. x. metha. ⁊ ex ꝑnti i q̄ntitate cōtinua. ita q q̄ntitas cōtinua nō mēsuret nisi per rōnem numeri. Si eni vnū quātū ꝓtinuū aliud mēsurat per adequationē illa mēsuratio hz rōnē vnitatis. si āt per replicationem hēt rōnes numeri. vñ si vno palmo debz mensurari ꝛga. x. palmoꝝ oportet q palmus deci es replicetur per vnum duo tria ⁊ sic vsqz ad decez.

Istis notatis sequit ꝓmo q diameter q̄drati orthogonij eqlateri ē icōmēsurabilis coste. qz si posset cōmēsurari coste igit ꝑ aliquē numerꝫ designatuz i costa ⁊ diametro cōsequēs ē ipossibile. qz cū q̄dratū diametri sit duplū ad quadratū coste. vt ē demōstratū i geometra oporteret numerū q̄dratū diametri eē duplū ad numerū q̄dratū coste. qō nullus vnq̄ iuenire potuit. qz licet aliquis numer⁹ q̄dratus. s. xxv. diuidatur in duos numeros q̄dratos. vz. ix. ⁊. xvi. nō tñ in duos quadratos equales. Dicit eni numerus quadratus q resultat ex ductu alicuius numeri in se ipm semel vñ ter tria faciūt nouē. ⁊ quater q̄tuor. xvi. ⁊ qnqes qnq. xxv. iō oēs numeri isti sunt quadrati. Secūdo sequitur q diameter quadrati orthogonij i eqlateri ē cōmensurabilis coste. qz numerus ꝓsurgēs ex ductu maioris coste in seipam est equalis numero cōsurgēti ex ductu diametri i seipam. vbi gra designet costa minor ꝑ tria ⁊ costa maior ꝑ quattuor ⁊ diameter ꝑ quinq̄ isto posito ducatur costa minor in seipam ⁊ hēbit nouē. deinde ducatur costa maior i seipam ⁊ hēbitur. xvi. qz ter tria faciunt nō ē. ⁊ quater quattuor. xvi. Cōstat aūt ex istis numeris cōstitui numerꝫ vt. xxv. q est equalis nūero cōsurgēti ex ductu diametri. Tertio sequitur q diameter q̄drati equilateri nō orthogonij ē ꝓmensurabilis coste. qz numerus designatus ꝑ costā ē radix numeri cōsurgētis ex ductu cuiuslibet numeri designati per medietates diametroꝝ vbi gra. designet costa per decē. ⁊ diamet⁹ maior p. xii. ⁊ diameter maior p. xv. Isto pōito ducāt medietas diametri minoris i seipm. ⁊ hēbitur numerus. xxxvi.. deide ducat⁹ medietas diametri maioris i seipaz. ⁊ hēbit. lxiii. q duo nūeri copulati faciūt centū. quoꝝ radix est denarius numerus designatus per costā. Quarto q illa ꝓ positio diameter q̄drati ē cōmēsurabilis coste non ē ipossibilis sed necessaria ⁊ vere scita sicut ⁊ ista diameter quadrati ē icōmēsurabilis coste. aris. āt logē de diametro quadrati orthogonij eqlateri. cū dicit diametros eē symetros. i. eē cōmēsurabilē coste esse nō ens. ⁊ cōsequēter de eo nullā sciam hēri cū nō sit ens actuale neq̄z potētiale. Ad rōnē nego ꝓñtiaz cū iferē q ꝓportio diametri ad costā ē ꝓportio sb dupla. nā q̄liz ꝓportio sb dupla ē habitudo maioris ad maius cū sit proportio maioris ieq̄litatis. sed diameter ē maior costa. q̄ sua ꝓportio nō ē sub dupla. q̄lz n. pars ꝓportōis duple ē ꝓportio maioris iequalitatis. si ergo ꝓportio diametri ad costā ē medietas duple ꝓportionis oz q illā ꝓportio sit maioris iēq̄litatis sicut igit nō sequtur pedale est subduplū ad bipedale. q̄ pedale ē ꝓportio subdupla ad bipedale. sz solū quod pedalis ad bipedale ē ꝓportio subdupla. ita nō sequtur q ꝓportio diametri ad costā sit subdupla ad q̄druplā. sz tñ sequtur q illius ꝓportiōis ad ꝓportionē duplā ē ꝓportio subdupla. ex q̄ ē medietas eius.

Ex primis autem ⁊ indemonstrabilibus est eo q nō sciet nō habēs demōstrationē ipsoꝝ. Scire enim est quoꝝ demōstratio ē non secūdum accidēs habere demōstrationem.

Postq̄z aris. ꝓbauit oēm demōstrationē eē ex veris ꝓ sequēter ꝓbat eā eē ex ꝓmis ⁊ imediatis ponendo hāc ꝑdā ꝓclonē. Ois demōstratio est ex ꝓmis ⁊ imediatis ꝓbat ois demōstratio ē ex his sine quibus ñ cōtingit scire. sed sine ꝓmis ⁊ imediatis nō contigit scire ergo ꝑ ꝓñtia cū maiori. qz demōstratio ē sillogismus faciēs scire. ⁊ ꝓbatur mior. nā si aliqua demōstratio nō eēt ex ꝓmis q̄ nō eēt ex ꝓprijs. ⁊ per ꝓña non facere t scire per se sed solū ꝑm accidēs. qz eēt ex ꝑnci prijs p accūs. Cū igit demōstratio talis sit qualr facit scire sequitur talē demōstrationē eē solū demōstrationē ꝑm accidens. Item si eēt aliqua demōstratio ⁊ nō eēt ex imediatis ⁊ indemōstrabilibus ꝓmisse illi⁹ cēnt demōstrabiles ⁊ nōdū demōstrate. q̄ cēnt ignorate. ⁊ p ꝓña nō faceret scire. Notādū ꝓmo q sicut in actiōibus nāl̄ibus cōtingit effectū ꝓuenire a duabus cāis effectiuis. quarū vna ē p̄ticularis formalr concurrens teste phō. ⁊ phi. di. q hō generat hoiem ⁊ sol. Ita in ōmōstrationibus necesse ē ꝓclonē ex duabus cāis effectiis ꝓuenire quaꝝ vna ē ꝓticularis formalr ꝓcurrēs. s. copl̄tina scā ex

UVA. BHSC. IyR_048_2

ambabus p̄missis ⁊ alia vl'is tñ virtualit̄ ꝯcurrēs
vz dignitas. Et sicut i actoīb⁹ nālib⁹ cāe vniuersales
sunt pl'es aliq̄ magis vl'es ⁊ aliq̄ minus vl'es. ali
q̄ ppinquores ⁊ aliq̄ remotiores. vt celū itelligēte
⁊ deus. Cauſax etiam pticularium aliqua ē ppinq
or aliq̄ ē remotior. qz ppinquior ē calliditas q̄z for
ma ignis in gñatione ignis ⁊ ppingus ē semen q̄z
hō i gñatione hois. ita i demſrationibus plures sunt
cauſe pticulares. ſ. due p̄misse quax minor ē propin
quor ꝯclōis: ⁊ maior ē remotior. Cāe ét vl'es sunt plu
res ppinquiores ⁊ remotiores vt de quolibet dr eē
vel nō eē ē principiū vl'e cōissimū ⁊ remotissimū. ⁊
oē totū ē maius sua pte aut aliud ꝑsil'e ē pricipiū mi
nus vl'e ⁊ remotū. De his p̄cipijs loqr aris. i p̄ma
pte ꝯclōis cū dicit oēz demōstrationē eē ex p̄mis
formalr cōcurrēnb⁹ ſz virtualr tñ. Scō notādū
q ppō ē qua duplr imediata. ſ. imediatōe sbi ime
diatōe cāe: imediatōe illatōis: ⁊ imediatōe demſrati
onis. Propositō imediata imediatōe sbi est illa cu
ius p̄dicatū iest sb̄o nō p aliud subiecto ut triangu
lus hz tres angulos eq̄les duob⁹ rectis seu hō ē risi
bilis. Propō imediata imediatōe cāe ē illa cuius
p̄dicatū iest subiecto. ⁊ ñ p aliā cāz vt oē aial rōnale
ē discipliabile. ⁊ ois hō aial ē rōnale. Propō ät ime
diata imediatōe illatōis ē illa que nō hz medīū pōt
iferri vt b̄ ē te demſrato. Propō imediata imedia
tōe demſrationis ē illa que nō hz medīū p q̄ possit
demſrari vt ppō ꝯposita ex subiecto ⁊ diffinitōe ei⁹
aut ꝯposita ex diffinitōe ⁊ p̄ma passiōe ⁊ gñaliter di
gnitates ⁊ ppōes vl'es negatiue gñex gñalissimo
ruz diuersox p̄dicamētox. Ex q̄bus seq̄r q aliqua ē
ppō imediata imediatōe subiecti q̄ nō ē imediata i
mediatōe cē vt ē risibilis. vt hz eni risibilitas isit hōi
nō per aliud subiectū sibi iest p aliā cām. ſ. p diffini
tionē subiecti. Itē aliqua ē ppō imediata imediatō
ne cāe q̄ nō ē imediata imediatōe sbiecti. vt oē aial
rōale ē discipliabile. p̄ma eni passio nō iest diffini
tioni subiecti nisi p subiectū illud. Itē aliqua ē p
positio imediata imediatōe demſrationis q̄ nō est i
mediata imediatōe illatōis. q̄lz. n. tal'ois hō ē aial
rōle ē idemſrabilis. tñ pōt iferri ex singularibus ⁊ ex
suis expōnibus. qñ ḡ aris. dicit oēz demſrationē eē
ex imediatis itelligit p imediata p̄missas idemſrabi
les. ⁊ hoc māifestat cū di. ex p̄mis ät ⁊ idemſrabilib⁹

Tertio notādū q sicut i nālibus gentiū eē ex gene
rante ꝯtigit duplr. ſ. mediate ⁊ imediate vt hō gene
rat imediate ex semie. ⁊ mediate ex hoie. ⁊ ignis im
mediate ex caliditate. mediate ex vo motu vel lūine
Itē i demſrationib⁹ cōtigit ꝯclusionē aliquādo esse
ex demſrabilibus imediate vt q̄ ꝯcludit p̄ma pas
sio de subiecto post diffinitionē subiecti. Aliq̄n aūt
mediate vt q̄ cōcludit scōa passio de subiecto p pri
mā passionē demſrata iā p̄ma passiōe de subiecto p
diffinitionē subiecti. Nō igit vult aristo. oēz demſrati
onē p̄cedere ex idemſrabilib⁹ imediate qz tūc nūq̄z ō
mōstrarer scōa passio de subiecto nec eēt possibile ō
mōstrare istā ois triangul⁹ hz tres āgulos eq̄les du
obus rectis ex quo necessario sue p̄misse sūt demon
strabiles. sed itēdit aris. oēm demōstrationē eē imedi
atis ⁊ idemōstrabilibus mediate vel immediate.
Quarto notandū q duplex ē demōstratio. ſ. per se ⁊
p accīs. Demōstratio p se ē illa q̄ ꝓcedit ex p̄missis
idemōstrabilibus mediate vel imediate. Demōstra
tio per accidēs ē illa que ꝓcedit ex p̄missis demon
strabilibus nō demōstratis aut ex pricipijs nō pro
prijs verbi gra facio hūc sillogismū. ois figura recti
linea hñs angulū extrinsecū equalē duobus oppo
sitis itrinsecis hz tres angulos equales duob⁹ rectis
sed ois triāgul⁹ ē h⁹i: ḡ ⁊c. iste sillogismus nō ē demō
stratio qz nō generat sciaz ex quo p̄misse sunt ignora
te. ⁊ pōt eē demōstratio qz p̄misse p̄nt eē scite per re
solutionē vsq; ad indemſrabilia. q̄ accidit sibi q̄ sit d
mōstratio ⁊ per ꝯns talis demſratio que nō ē demō
stratio nisi i potētia ⁊ demōstratio p accidens. ſz er
go h⁹i sillogism⁹ sit. ppe demſratu⁹ nō tñ ē proprie
demſratio. sed soluz i potētia vel p̄m accīs. Item
forma aliū sillogismū oē nō aial ē nō risibile. ois la
pis ē nō aial q̄ ois lapis ē nō risibil'. ista ē demſratio
p̄m accīs qz ō mōstrat nō eē risibile ō lapide ex p̄n
cipio nō proprio ſz p cāz remotā. lapide ex p̄ncipio
non ꝓprio sed per cām remotaz. qz sicut aial ē cā re
mota risibilitatis ita nō aial nō risibilitatis. qz sicut
affirmatio est cā affirmatōnis ita negatio negatio
nis p̄m aris. i hoc primo. pz ergo vñ aris. mouet cā
eē demōstrationē p̄m accīs. q̄ nō fit ex p̄mis vel im
mediatis. Ex p̄dictis sequit p̄mo egidiū recte nō
recte determinare di. aristo. p prima ⁊ imediata itelli
gere p̄missas. qz frustrā addita fuisset illa particula
in diffinitione demōis videlz ex p̄ob⁹ cū oia pri
ma sint priora ⁊ ecōtra. Preiusetiā dixerūt alij q p
prima ⁊ imediata aristo. itellexit dignitates q̄ nō dr
prima. qz nō hñt propōnes priores ⁊ dr imediata
qz nō hñt mediū p q̄ possint demſrari. qz aliter con
tingeret demſrare proprie p cām remotā. qz talis de
mōstratio procederet ex veris primis ⁊ imediatis p̄
oribus notioribus⁹ cāisq; ꝯclōnis. propterea melius
dr q aris. p prima itelligit p̄ncipalia q̄ nō igrediunt
demſrationē nisi virtualiter. ⁊ p imediata p̄missas i
demſrabiles. Ad i prologo nō solū fecit mētionē de
p̄cognitiōe p̄missas. ſz etiā dignitatis. iō in diffiniti
one demſratōis dz includere dignitatē sicut p̄missas
ex quo tāta necessitate igreditur demſrationē sicut p̄
misse. Secūdo sequit q ſz nō cuuslibet demōstrati
ōis potissime p̄misse sint imediate imediatōe demō
strationis. tñ cuuslibet talis p̄misse ⁊ ꝯclō sunt ime
diate imediatōe cāe vel subiecti. p̄ma ps est manife
sta ō oi demſratione i qua demōstratur aliqua passio p̄
primā. secūda ät ps declarat. nam si demōstratur p̄
me passio de subiecto per diffinitionē subiecti cōclu
sio ē imediata imediatōe subiecti ⁊ maior est imedi
ata imediatione cāe. minor vero est imediata tā im
mediatione cāe q̄z immediatione subiecti. vt oē ani
mal rationale ē discipliabile. ois hō ē aial rōnale.
ergo omnis homo est discipliabilis. Si autem de
mōstratur scōa passio de subiecto p p̄mā iterū ma
ior est imediata imediatōe cāe. qz p̄ma passio ē cā i
mediata quare hā passio inest subiecto. minor vero p̄
missa est imediata imediatōe subiecti tñ. qz nō im
mediata imediatione cāe ex quo sibi inest p aliā cāz
ꝯclō etiā est imediata tñ imediatōe subiecti. vt oē
discipliabile ē risibile. ois hō ē discipliabilis. ergo
ois hō est risibilis. Sed dubitatur qr ordine nature
prius fuit subiectū a diffinitione q̄z aliqua passio.
ergo iter diffinitionē ⁊ primā passionē mediat subie
ctum ⁊ per ꝯns nulla propō ē imediata i qua p̄dica
tur p̄ma passio de diffinitione subiecti. Dicēdum
q licet non sit imediata immediatione emanatōnis
tñ ē immediata imediatione demōstratōis ⁊ cālita
tis. quia non habet medium per quod possit demō
strari. nec habet aliquā causam propinquam preter
diffinitionem subiecti preter quā potest inesse subo.

**causas quoq; ⁊ notiores oportet eē
⁊ priores. causas quidem quoniaz
tunc scimus cū causas cognoscim⁹
⁊ priores si uere cause sūt ⁊ notiores
nō solum altero modo intelligēdo
sed in sciendo quoniā sunt. Prioza**

UVA. BHSC. IyR_048_2

aũt ⁊ notiora dupliciter sũt. Nõ enĩ idem ẽ prius natura ⁊ ad nos prius Neqz notius natura ⁊ nobis noti⁹. Dico ãt ꝓora ⁊ notiora ad nos ꝓxima sensui. Simpliciter ãt ꝓriora ⁊ notiora q̃ longius. sũt aũt lõgiora quidẽ vniuersalia: maxia aũt ꝓxima singularia ⁊ opponũtur hec ad inuicem.

Tertia ꝓcl̃o. Oĩis demõstratio est ex cãis ꝓpriis ⁊ notioribus ꝓbatur. oĩis demõstratio ẽ ex his sine qb⁹ nõ ꝓtingit scire sz sine causis ꝓpriis ⁊ notioribus nõ ꝓtingit scire. s. simplr. g̃ ⁊c. pz ꝑa cũ maiori. et minori arguit. ꝓmo qdẽ nõ ꝓtingit simplr scire absq; cãis. qz ꝓcessus scãtific⁹ q est ꝑ effectũ nõ facit scire simplr sz ꝑm qd. Scõ o iste cãe debẽt eẽ priores eo q ꝓcl̃o demr̃abilis hz cãs ꝓpres ⁊ posteriores. Cause ꝓres sũt ꝓmisse ꝓcedẽtes a ꝓri q̃ dicũtur cãe ꝓcl̃onis nõ solũ in cognoscẽdo sz ẽt in eẽndo. Cãe aũt posteriores sũt ꝓmisse ꝓcedẽtes ꝑ effectuz sup cãz q̃ dicũt cãe ꝓcl̃onis nõ in eẽndo sz in cognoscẽdo. Ad scire. g̃ simplr ⁊ ad demõstrationẽ potissimã requrũtur cãe nõ posteriores sed ꝓres. ió dicit phũs q nõ sufficiũt ẽ e in ite igẽdo sz in sciendo. qz sũt quas dicit eẽ veras cãe ⁊ nõ alias. ex quo g̃ ea dẽ ꝓpositõ põt demõstrari a ꝓri ⁊ a posteriori. cãe sũpte a posteriori nõ ingrediunt demõstrationẽ simplr sz cãe sumpte a ꝓri. Tertio cãe ingrediẽtes demõstrationẽ debẽt eẽ notiores effectu. vnde vt colligit ex doctrina aris. i ꝓhemio ꝓmi phi. de cãis habem⁹ cognitionẽ cõfusã ⁊ distinctam vt habemus cognitionem confusam sic sũt minus note suis effectibus. vt aũt habemus cognitionem distinctam sic sunt notiores suis effectibus. ⁊ isto modo ingrediunt demõstrationẽ iuxta illud. ꝓpt qõ vnũqõqz tale ⁊ illud magis. Vnde ad tollẽdũ equiuocationem aris. ponit vnã distinctionẽ de priori ⁊ notiori di. q ꝓra ⁊ notiora sũt dupliciter. s. quo ad nãm ⁊ quo ad nos illa sũt ꝓra ⁊ notiora nobis q̃ sunt ꝓxima sẽsui. illa vo sũt ꝓra ⁊ notiora quo ad nãm q̃ sũt remota a sẽsu. Singularia qdẽ sũt ꝓpinqua sensui. ⁊ vlia remota. ió ꝓus nã ⁊ ꝓus nobis videt habere quandaz repugnãtiaz cũ vnũ sit singulare ⁊ ꝓpinquũ sensui. ⁊ aliud sit vle ⁊ remotũ a sẽsu. Demõstratio g̃ simplr q̃ est ꝑ veras cãs sp ꝓcedit ꝑ ꝓra ⁊ notiora simplr ⁊ quo ad nãm. ñ aũt sp ꝑ ꝓra ⁊ notiora quo ad nos. Notãdũ ꝓmo ꝑm cõmẽtatorẽ in plogo phi. q in marthe. eadẽ sũt nobis notiora ⁊ simplr quoniã sicut cãe sũt notiores nature suis effectibus sic in mathe. sp ꝓcedim⁹ a cãis sup effectũ. In nãlibus aũte vt plurimũ ꝓcedim⁹ ab effectu ad cãs. qz ois notiora hũana incipit a sensu. ⁊ qz sensus nõ mouet a cãis magis ab effectib⁹. ió primus ꝓcessus nãlis ẽ cõit ab effectu ad cãm qua habita ⁊ bene nota iteruz cognoscit effect⁹ nõ eodẽ genere noticie. qz est sz ꝓpt qd ẽ. Nõ aũt assignat a cõmẽtatore in ꝓemio phi. q̃ re cãe sũt notiores nature suis effectib⁹ qz ab his nã incipit opari. vñ scõ metha. ponit aris. q sicut res se habz ad esse. ita se hz ad cognosci videlicet ꝑm naturã. Scõ o notãdũ q vle ⁊ singulare seu ꝓpinquitas ⁊ distãtia nõ opponũtur cõtrarie nec cõtradictorie nec ꝑuatiue sz relatiue ⁊ eodẽ mõ opponuntur ꝓus quo ad nãm ⁊ ꝓus quo ad nos. qz ꝓus ⁊ posterius opponũt relatiue. sz ea que sũt ꝓra nature sũt posteriora nobis ⁊ ecõtra. qz cãe sũt prius note nãe ⁊ posterius note nobis. Effectus vo ecõtra sũt ꝓus noti nobis ⁊ posterius noti nature. g̃ ꝓus quo ad naturã ⁊ ꝓus quo ad nos relatiue opponunt. Sed dubitat qz in ꝓemio phi. di. aristo. nos ꝓcedere ab vlibus ad singularia. ⁊ q vle cũ sit quoddã totuz ẽ notius suis singularibus q̃ sũt ptes subiectiue. hic vo dicit q vlia sunt rẽotissima a sensu. ⁊ singularia ꝓpinqua sensui. cõstat aũt illa duo inuicẽ ꝓpugnare. Prima rñsio est egi. di. q in eodẽ genere noticie. s. sẽsitiue vel intellectiue ꝓus cognoscit magis confusũ q̃ minus cõfusũ ⁊ ꝓus idiuiduũ magis vlio q̃ minus vlis. qz si sor. ẽ a longe ꝓus cognoscit q ẽ hoc corpus q̃ q est hoc aial. ⁊ prius q sit hoc aial q̃ q sit hic homo. ⁊ prius q sit hic hõ q̃ q sit sortes. Et ita ex pte intellectus prius cognoscit sub ꝓceptu vli q̃ singulari. ⁊ prius sb cõceptu magis vli q̃ minus vli. Cõpando aũt cognitionẽ sensitiuã cognitioni intellectiue sic prius cognoscit singulare q̃ vle. Vñ g̃ aris. dicit in ꝓemio phi. q nos ꝓcedimus ab vlibus ad singularia intelligit in eodẽ genere noticie. Luz vero dicit hic q vlia sũt remotissima a sensu intelligit cõpando cognitionẽ sensitiuã intellectiue. qz sensus ẽ singulariũ. ⁊ itellectus est vlaliuz. Secũdo rñsio est bur. di. q duplex est cognitio vz cõfusa ⁊ distincta. cognitione cõfusa prius cognoscimus singulare q̃ vle. sed cognitiõe distincta prius cognoscimus vle q̃ singulare. Vñ g̃ ꝑhũs in proemio phi. di. q ꝓcedimus ab vlibus ad singularia. ⁊ ad q vlia sũt prius nota suis singularibus loquit de cognitione distincta. Cũ vero hic dicit q vlia sũt remotissima a sensu ⁊ singularia ꝓpinqua loquitur de cognitiõe cõfusa ⁊ sic nõ est aliqua cõtradictio. Tertia rñsio est Occaz. di. q aris. in ꝓlogo phi. itelligit ꝑ vle magis cõfusũ ⁊ per singulare minus confusũ innuẽs nos ꝓcedere a magis cõfuso ad minus cõfusũ hic vero singulare cõceptũ singulare ⁊ ꝑ vle cõceptũ vlem dans intelligere q prius cõcipimus rem cõceptu singulari q̃ cõceptu vli. ⁊ q cõceptus singularis est ꝓrimus sensui. cõceptus aũt vlis remotus a sensu cũ nõ repiat nisi in intellectu. Iste opi. siue rñsiones nõ sũt hic approbãde vel reprobãde sed magis in ꝓlogo phi. ⁊ in tertio de aia. ió ꝑ sens sub silẽtio ꝓtrãseo. oẽs tñ cõueniunt in hoc q sẽsus nõ cognoscit vle sed tñ singulare. Intellect⁹ aũt cognoscit vtrũqz qõ mihi nõ videt verũ. qz ꝑm phũm scõo de aia color in cõi est obiectũ adequatũ visus ⁊ sonus auditus. Cõstat aũt nullũ coloré singulare esse obiectũ adequatũ visus neqz aliqué sonũ ꝓticularez eẽ obiectũ adequatũ auditus. Ió assignat quarta rñsio di. q vle hz duplex cẽ. scz formale ⁊ mãle. Esse formale vlis est eẽ sẽpatũ ab oĩ cõditione mãlitatis ⁊ indiuiduatiõis eẽ aũt mãle eiusdez est esse cõiunctũ cõditiõibus mãlibus ⁊ indiuidualib⁹. Loquẽdo g̃ ꝺ vli hz suũ eẽ mãle q ẽ ẽ b. ⁊ nũc sic illõ ꝓcipit pri⁹ sẽsus q̃ suũ singulare. ⁊ b mõ loqt phũs in ꝓlogo phi. cũ dicit nos ꝓcedere ab vlibus ad singularia sed loquẽdo de vli ꝑm suũ esse formale sic ipm est remotissimũ a sẽsu cũ illo modo a nullo ꝓticipatur nisi ab intellectu. singulare aũt est primũ sẽsui. ⁊ hec fuit itẽtio phi. hic.

Ex primis aũt est quod ex ꝓpriis principiis est. idẽ. n. dico primũ. et principium.

Unum dubium tãgit phũs propter quid i diffinitione demr̃atiõis ñ ponebatur ex ꝓprijs principijs sicut ex primis. Rñdet q idẽ est primũ ⁊ principiũ vñ. ix. meth. iquit ipe q sp i vnoquoqz genere illud qõ est primum ⁊ qõ est maxime tale ẽ cã ⁊ principi

UVA. BHSC. IyR_048_2

um oium sequētiū. g primū hz rōnem pncipij. Sed iá pbatū é demōstratōem pcedē p prima ñ p accñs sed p se. iō oñsum é demōstratōem pcedē ex pprijs principijs. Notādū q primū z pncipiū pprium se habent p ordiné. qz omne primū est pncipiū, ppriū z ñ econtra. qz si nō matie videret de dignitatib⁹ q̄ sunt pncipia prta z nō sunt pncipia ppria. Sed ħ non obstat. qz sicut materia prima absoluta sumpta é cōis z ptracta est ppria. Ita principia prima simpliciter sumpta sunt cōia. contracta vero sunt spālia. z quia i oi demōstratōe ptrahunt iō prima principia sunt pncipia ppria. z p ꝯs nō oportebat illud addere. Sz ptra si p prima itelligant pncipia ppria q̄ sūt dignitates ptracte z nō pmisse demōstratōis nec aliq̄ cā iportata p illas sequit demōstratōem simplr pcedere ex causis remotis. qō pbat assignando aliqs pmissas iportātes cām remotā idemstrabiles i cāu istalis demstratio, pcedit ex veris z ex primis z ex immediatis. qz ex idemstrabilibus ac ex causis prioribus z notioribus simplr. Dicendū q aris. p immediata nō itelligit solū pmissas idemstrabiles. sz ét eas esse i mediatas immediatōe cāe z subi qō nō ꝯtingit i causis remotis. Hoc aūt ideo nō expresit aris. hic. qz primitus i difinitōne scire illud nō expresserat di. Scīr simplr é rem p cām cognoscere. z qñ illius é causa z qñ nō ꝯtigit alr se habere. Cōstat aūt q cā remota nō est cā pprie effectus remoti nec p se cū ea posita ñ ponat effectus. Dubitat ꝯtra difinitōem demstrōis ostendēdo aliquā demōstratōem simplr nō oē ex aliq̄ cā qz demstratōes mathematice sunt demstrationes simplr cū sint i primo casu certitudinis p ꝯmētatorē. 2. meta. z tñ nō pcedūt p cās i essendo. naz ō mōstrat habere tres angulos equales duob⁹ rectis de triāgulo per angulū extrinsecum. Cōstat aūt āgulū extrinsecum nō esse cām trianguli. nec sue passiōis cū quodlibet illoz i differenter stet esse sine alio. Secundo demōstratōes methaphisice sunt demonstratōes simplr qz excedūt omnes alias ꝯfirmatione ō monstratōis z nobilitate subiecti ꝑm ꝯmētatorē i p logo de aia. z non pcedunt i essendo p cām. qz cū demōstrat actus purus de deo aut potentia pura de pma mā hoc nō é p aliquam cām cū deus nullam cāz habeat simplr nec mā ꝑma p quam a ꝑori aliquid possit de ea demonstrari. Tertio ō mōstratōes nāles sūt demōstratōnes simplr qz scia de aia excedit oēs alias ꝑter diuinā nobilitatē subi z ꝯfirmatione demōstratōis. z tñ plime tales non dant p causam. Nā cū demōstrat. 2. de aia. q ipsa é act⁹ pm⁹ sūalis corporis physici habentis vitā i potēcia p eē pncipium vegetādi sentiēdi ꝑm lo cū mouēdi vel itelligēdi nulla ibi sumit cā qz idem sunt aia z act⁹ ꝑmus substātialis corporis hñtis vitā i pō. z eē pncipiū vegetādi ꝛc. Quarto nulle pmisse sunt cāe ꝛcl'onis. g ꝛc. pz ꝯña z añs. pbat. qz phūs dicit i. pemio hui⁹ q añ oēm demōstrationē oz ꝓcognoscere de sbo qd est z qz é z de passione qd é g ꝛcl'o pcedit totam demonstratōem pz ꝯña qz ipsa ponit ex sbo z passione. z p ꝯñs magis vi conel'onem eé cām pmissaz q̄z econtra. Ad primū di cōiter q demōstratōes mathe. nō sūt proprie demōstratōes propter qd. nec simpliciter demōstratōes ad itellectū aris. sed solū silitudinarie. qz sicut nā prius cognoscit cām simplr q̄z effectū ita nos prius oio cognoscim⁹ pmissas q̄z ꝛcl'onem Sed illud nō pōt eé de itentōe aris. cuz semp aut frequenter exēplificet i mathe. deide si demōstrationes ille nō procedūt p cām neqz per effectum. g dabitur aliud genus demōstrandi nondū ab aris. inuentū. iō di q illud procedūt p cās tā i essendo q̄z i cognoscēdo nec é verū q demōstretur triangulū tres āgulos habere p angulū extrinsecū tanq̄z p medium. sed solum tanq̄z p determinatū medij cū mediū sit solū figura rectilinea trib⁹ lineis ꝯtenta que est vera cā in essendo tā trianguli q̄z ét sue passionis. qz difinitio p ptes difinitōis sūt forme. 2. phi. sed de hoc magis i scdo h⁹. Ad scām di q̄ z i deo nō sint cāe realit distincte tñ sunt cause formalr ofntes. Nō enī i deo repirent rōnes hūtes ordinē ꝑoris z posterioris nisi ille haberent rōnem cālitatis. iō cum demonstrat actus purus de deo p esse ꝑmum simplr demōstrātur illa passio de sūbō suo p veram cām i essendo nō realiter distinctam sed rōne tñ. Dicim⁹ enim q genus z differentia sunt cāe spēi z tñ non differūt ab ea realr. Silr cū demonstrat de ꝑma materia pura pō per esse imediatum nō enti simplr illa demonstratō é p cām i essendo nam sicut eé ꝑmum simplr est causa, ppter quam deus é actus purus ita eé imediatuz non enti simplr est cā, ppter quā materia é pō pura.

Ad tertium di q̄ z ille due difinitiones date de aia sunt idem tñ non sunt idem simplr. qz aliqd importat p vnam. s. corpus physicum quod nō est idez alteri. vnde homo z album sunt idem. qz de se iuicé ꝑdicantur i recto. sed non sunt simplr idem. qz albū ꝯnotat albedinem que non é homo. Silr homo z risibile sunt idem sed nō idem simplr. qz per risibile ꝯnotatur risus qui non é homo. ꝓpterea ꝯceditur q homo é causa risibilis nō obstante q sint idem. ita i ꝓposito illa difinitō anime. s. ꝓncipium vegetandi sentiendi ꝑm locum mouendi z itelligendi est cā illius actus ꝑmus sūalis corporis physici vitam habētis i pō non obstante q sint idem. qz aliqd importatur per scām vz corpus physicum quod est effectus ꝑme difinitōnis. Ad quartum dicitur q sicut ꝓpositio denominat vera vel necessāria ꝯtingens vel impossibilis rōne significati sui ꝯsilis denominationis ita premisse dicuntur cause ꝛcl'onis. qz significata ꝑmissārum sunt cāe significati ꝛcl'onis rōe medij quod dicitur esse vera cā passionis. Deide si aī demonstrationem ꝛclusio cognoscatur cognitione rep sentatiua sciendo quid importatur per eam nō tam cognoscitur cognitione scientifica. qz tunc non scitur ea sed solum post demonstratōem. Constat aūt talē noticiā scientificā. aggenerari ex notitia ꝑmissārū ie circo ꝯcedit ꝑmissas eé cās ꝛcl'onis. z qz ħ scīs modus iuenit i demōstratōe a posteriori z nō ꝑmus iō i tali demōstratōe ꝑmisse dicunt cause ꝛcl'onis in cognoscendo z non i essendo.

Est aūt ꝓncipiū demōstratōis ꝓpositio imediata. Immediata autē est qua non est altera ꝑior.

Postq̄ Aris. manifestauit singulas ptes integrātes difinitōem demōstratōis ꝓsiter i scda parte h⁹ capituli recapit vnam ptem difinitōis ꝓpando ꝑmissas z dignitates ipsi demōstratōi ponēdo duas conclusiones. quaz ꝑma est ista. ꝓpō imediata est ꝑncipium demstratōis. scda ꝛcl'o ꝑncipium demonstratōnis non est vnum simplr sz hz ptes subiectiuas ibi imediati autē ꝑncipij. Prima ꝛcl'o arguit sic illa ꝓpositio q̄ nō est altera ꝑor est ꝑncipium demstrationis sed ꝓpō imediata est huiusmodi. g ꝓpositio imediata é ꝑncipium demonstratōnis. pz ꝯña cū maiori. minor aūt est nota ex significatōne termini. qz immediatum é idē q nō hñs mediū. ꝓstat aūt illā propositōem non habere ꝑorem, ꝓpositōem q̄ nō habz medium. Nota ꝑmo q duplex est principium demōstratōis. s. ꝓplexum z icomplexū. Principiū cōplexum é illud quod dicit eé vl nō eé. z tale é duplex s. qō igreditur formalr demōstratōem sicut ꝑmissa. z quod igredit virtualiter vt dignitas z de quolibz

UVA. BHSC. IyR_048_2

istoꝝ loquit aris. sic ¶Principiū icōplexū ēt ē duplex vz qđ igredit demſtatōem ⁊tualr vt terminus trā scendens. ⁊ quod igredit formalr vt diffinitio de q̄ loquit aris. i. pemto de aia. dicēs ipm quod qd ē omnis demſtatōis est ꝓncipium. Scđo notādū q̄ tā dignitas q̄z ꝓmissa ē q̄druplr. ꝓpositio imediata. lz nō simplr codē mō. ¶Primo qdē dignitas ē. ꝓpō imediata imediatōe ꝓncipioꝝ icōplexoꝝ qz ipsa est ꝓpinqua ꝓncipijs incōplexis exquo eā ꝓponūt. Scđo dignitas est imediata imediatōe ꝓcessionis. qz ꝓcedit oēs alias ꝓpositōes ⁊ nullā ꝓrem habz. Tertio dignitas ē imediata imediatōe ꝓpositōis. qz iter sua extrema non cadit mediū ad hūc itellectum q̄ ꝑdicatum iest subiecto nō ꝑ aliud subiectum nec ꝑ aliam cām. Quarto dignitas ē imediata imediatōe demonſtratōis. qz nō habet medium ꝑ qđ possit demonſtrari. ſ. nec a posteriori nec a ꝓri. ideo talr est ꝓncipium demonſtratōis. ¶Premiſſa aūt est qna drnplr imediata. ¶Primo qdem imediatōe diffinitō nis. qz ipsa est ꝓpinqua diffinitōni cū ex illa ꝓstituatur. Scđo ꝓmiſſa est imediata imediatōne conclusio nis qz ipsa est propinqua ꝓclōni cum ex ꝓmiſſa stati fiat cōclusio. Tertio premiſſa est imediata imediatō ne ꝓpositōnis. qz iter extrema non datur mediuz. ſ. cauſe aut subiecti. Quarto ꝓmiſſa ē imediata imediatione demſtatōis qz nō habet medium ꝑ qđ possit demſtari. ⁊ sic ē ꝓncipiū demſtatōis. Cū aūt dicit phs q̄ ꝓpōne q̄ est ꝓncipium demſtatōis nō est altera ꝓ or itelligit simplr vel �means quid. Uñ dignitate q̄ est pricipium demſtatōis nulla ē ꝓpō prior absolute sed ꝓmiſſa que est ꝓncipium demōſtratōis nulla propō est prior demōſtratiue. ⁊ hoc ſufficit ad itentōem litere. Ex ꝓdictis ꝑz q̄ ꝓmiſſe ⁊ dignitates quadruplr differunt quo ad imediationem. ¶Prima differētia ē qz dignitates sūt propique ꝓmis principijs incōplexis ⁊ ꝓmiſſe sunt remote. Secūda differentia est qa dignitates elonganť a diffinitōibus ⁊ cōclusionib⁹ ꝓmiſſe aūt illis coniungunť. Tertia differentia ē qz dignitates non hūt propōnes priores ꝓmiſſe vero ꝓſupponunt alias propōnes. Quarta differentia ē. qz omnes dignitates ſūt idemōſtrabiles. nō autez omnes ꝓmiſſe. Cōtra ꝓdicta arguit ⁊ ꝓmo q̄ dignitas hz propōem priorem. qz non ꝓtingit ſil esse idē ⁊ nō ee est q̄dam dignitas. ⁊ tñ hz propōnem priorē ſ. de quolz dr ee vel nō ee. g̃ ⁊c. ꝑz consequentia cuz maiori qz illi statim itellectus aſſentit notis termis minor vero ē aris. primo hui⁹di. q̄ affirmatio prior est negōne. Scđo arguit q̄ dignitas sit ōmōſtrabilis qz omne totum ē maius sua pte ē quedā dignitas ⁊ ē demſtabilis. g̃ ⁊c. maior ꝑz ex eo q̄ itellectus illi stati aſſentit notis terminis. minor vero ē alacen. scđo sue ꝓſpectiue probātis illā ꝑ cōtinere aliquid ⁊ aliud vltra. Ad primū rñdet q̄ nō ē dictū nullum dignitatē habere propōnem priorē ſz q̄ dignitas nō hz propōnes priores qđ verificat de illis affirmatiuis aliqđ ē quodlibet ē vel nō est. Illa tamñ negatiua nihil ē ⁊ nō est nullā priorem hz i latitudine propositionum negatiuaꝝ qđ nō cōtingit de aliq̄ ꝓmiſſa demſtatōis siue fuerit affirmatiua siue negatiua ad scōm rñdet q̄ illa propō oē totū ē maiꝰ sua pte nō ē proprie demſtabilis exquo nō ē dubitabilis propō. pōt tñ probari iſti vel illi q negaret eā iuxta doctrinam allaceñ. deide falſum ē q̄ illa propō sit dignitas. nam dignitas est propō cui itellectus ſtatiz aſſentit notis terminis abſq̄z diſcurſu. huic aūt ⁊ ſi intellectus aſſentiat notis terminis hoc tñ est cū diſcurſu impceptibili ſic arguendo. oē continēs aliqđ. ⁊ aliud vltra ē maius illo. oē totum continet ꝑtem ⁊ aliqđ vltra g̃ oē totū est maius sua pte. Itē dignitas est propō q̄z necesse ē quēlz docendū habere. ſz non est necesse quēlibet docendū habere istaz ōmne totum est maius sua parte g̃ non est dignitas. bene autem ē cōis animi conceptio vt dicit Euclides aut ꝓpō vel ſuppositio vt colligitur a philoſopho i ſecunda concluſione.

¶Propoſitio aūt est enūciationis altera pars vnum de vno. Dyaletica quidem ē ſimiliter accipiēs quodlibet. Demonſtratiua autez determinante alterum quoniam verum est.

Quia propō imediata diffinit ꝑ propōnem dicēdo propō imediata ē propō q̄ nō est altera ꝓioꝝ. Et ꝓpositio diffinit ꝑ enūciatōem. ⁊ enūciatio ꝑ cōtradictōem. ⁊ contradictio ꝑ affirmatōem vl negōnez. Ideo Aris. ad manifeſtationē dictoꝝ deſcribit hos terminos propō enūciatio cōtradictio affirmatio et negatio. ¶Primꝰ g̃ terminꝰ deſcribēdꝰ ē propō quez Aris. diffinies ait. propō ē altera ꝑs enunciationis. vnum de vno ſignificās. vñ propō hic ſtricte accipitur vt ē vna propoſitio ⁊ pro alio posito ad denotādum nullā ꝓpotheticā ee propōnem. nec aliquam categoricam niſi sit ꝓmiſſa alicuius ſillogiſmi. Notādū ꝫm phm q̄ propō diuidit i propōnez dyalecticam ⁊ demſtatiuā. ¶Propō dyalectica est illa q̄ idifferenter accipit vtranqz ꝑtem cōtradictōis vt cras tunica icidet vel nō icidet. ¶Propō demōſtratiua est illa que nō accipit niſi vnā ꝑtem contradictōis. ſ. verā. vt cras ſol oriet. Dicit. n. aris. primo topi. q̄ dialecticus procedit ex probabilib⁹ tñi demſtrator aūt ſolum ex neceſſarijs ió dyalectic⁹ idifferenter probat q̄zlibet ꝑtem cōtradictōis exquo hz viā ad q̄zlibet illaꝝ ꝑ probabilia. ¶Probabile. n. fuit q̄ medea diligeret filium ſuū qz fuit mater. ⁊ q̄ nō diligeret qz fuit iterficiens. demſtrator aūt nō probat niſi ꝑtē verā.

Sed dubitať qz dyalectic⁹ nūq̄z cōcludit niſi vnā ꝑtem cōtradictōis ſicut nec demōſtrator niſi vnam g̃ quo ad hoc nō ē differētia iter illos. Dicēduz q̄ ſicut diſiūctiua de futuro facta ex ꝑtib⁹ oppoſitis cōtingētibus nunq̄z hēbit niſi vnā ꝑtē verā q̄zlibet tamē poterit habere verā idifferenter vt nauale bellū erit cras. vel nullū nauale bellū erit cras. ita dyalecticus nunq̄z cōcludit niſi vnā ꝑtē cōtradictōis. q̄zlz tñ idifferenter pōt cōcludere. ⁊ ſicut diſiūctiua futuri ꝑis facta de ꝑtibus oppoſitis nō contigentib⁹ nunq̄z hz niſi vnā ꝑtē verā ſed determinatā. vt cras oritur ſol vel ñ oriet ſol. qz ſolū prima ꝑs ē ꝺterminate vere. ita demōſtrator nunq̄z niſi vnā ꝑtē cōcludit ſz determinatā. ſ. neceſſariā ſemp eni demōſtrat oēm triangulū habere tres angulos. ⁊ nunq̄z cōtradictōnem. In hꝭ g̃ conueniūt dyalectic⁹ ⁊ demōſtrator qlibet eoꝝ vnā tñi ꝑtē cōcludit cōtradictōis. Differūt aūt qz dyalecticus q̄zlibet idifferenter concludē pōt. demonſtrator aūt ſolum vnam ⁊ determinatā. ſ. veram ⁊ neceſſariam.

Enunciatio autem contradictionis quamlibet partem.

Secūdus terminꝰ deſcribēdus ē enūciatio q̄z Ariſt. diffinies iquit. Enūciatioz oio q̄zlibet ꝑtē contradictōis accipiens. ſ. diſiunctiue vt tunica icidet cras vl nō icidet cras. vñ apud dyalecticū ſumit enūciatō large ꝓ oio ne ſignante veꝝ vel falſuz. hic ño ſtricte pro diſiūctiua facta de ꝑtib⁹ oppoſitis eo qđ extremittendo oēm dubitatōem nūciat veꝝ vel falſū. Notandū q̄ ſicut ſe hz enūciatio ad propōnem. ita problema ad concl'onem. qm̃ ſicut enūciatio ē diſiūctiua facta de ꝑtibus oppoſitis cuius vna ꝑs est ꝓpositio. ſ. ꝓmiſſa i ſyllogiſmo. ita problema est oio ō

UVA. BHSC. IyR_048_2

pubus oppositus sub dubio disiunctiue formata cu ius vna ps est conclusio i syllogismo vt vtruz luna eclipsat aut nó. sicut ḡ enũciatio ita ꝓblema igredit syllogismũ solũ ꝑm vnã ptem eius sed nó eodẽ mó. qz enunciatio igredit vt ꝓmissa z problema vt ꝓclusio. Ex qbus sequit qz lz omnis propositio apud dialecticũ possit fieri problema z cõclo. quia dialecticus omnem ꝓmissam pót facẽ ꝛc̃onez. z econtra ñ tñ apud demõstratorẽ qlibet propõ pót fieri problema aut ꝛclo qm̃ ꝓmisse idem̃rabiles non possunt fieri apõ eum ꝛclusiones neqz problemata z econtra conclones i qbus demõstrat vltima passio nó pñt fieri propões neqz ꝓmisse.

Contradictio aũt est oppositio cuiꝰ nõ est mediũ secũdum se. Pars autẽ cõtradictõis q̃ aliquid de aliquo é affirmatio est. Quevero é aliquid ab aliquo negatio é.

Tertius terminus describẽdꝰ é contradictio q̃z aris. sic diffinit. Contradictio é oppõ cuiꝰ nó é dare medium ꝑm se. ꝓmo ponit oppõ loco gñis. qz i postpdicamentis oppõ diuidit ad oppõnem contradictori oz contrariozꝫ ꝓuatiozꝫ z relatiozꝫ. Vñ albũ z nigrũ sũt opposita contrarie. hõ z ñ homo opposita ꝛtradictorie cecũ z videns opposita ꝓuatiue. sed pat z filius sunt opposita relatiue. Secũdo dr cuius ñ est dare medium. qz oia alia opposita hñt mediũ inter extrema sez forme vel subiecti. Contradictio aũt nullum hz mediũ. ná aliqd é qõ nó é albũ nec nigz nec vidés nec cecũ. nec pater nec filꝰ. nihil aũt est qz sit hõ. vel ñ homo. Silr cõtraria complexa hñt medium subiecti erquo sũt silr falsa. sed contradictoria complexa nullũ hñt mediũ. exquo nó pñt silr eé ꝑa. nec simul falsa. Tertio dr ꝑm se. qz inter cõtradictõia pót esse mediũ tpis vel distãtie sed hꝰ est p accñs. et ñ ꝑm se. qz i métẽ propões contradicũt ꝛplexe z termini contradicũt incõplexe iter quos ñ dat distãtia tpis vel loci ét ex natura rei repit suba z ñ suba corpus z ñ corpus absqz aliqua distãtia loci vel tpis.

Notãdũ qz contrariorũ q̃dã sũt mediata vt albũ z nigrũ. z quedã imediata vt sanũ z egrũ. Cõtraria mediata hñt mediũ forme. s. rubedinẽ vel palledinẽ z mediũ subiecti. s. oẽ tale qz non é albũ neqz nigrũ. nec aliquo medio colore coloratũ. Cõtraria imediata bene hñt mediũ subiecti. qz aliqd é quod ñ est sanũ neqz egrũ. sed ñ hñt mediũ forme. qz non datur forma media iter sanitatẽ z egritudinẽ nisi forte velemus loqui ad modũ medicoz ponentiũ dispõnez q̃dam mediam iter sanitatẽ z egritudinẽ quam vocãt neutra di. qz medicina est rectũ regimen sanorũ egroz z neutroz. Oppositа aũt ꝓuatiue z relatie. non hñs mediũ forme sed subiecti qz nó dat forma media inter visuz z cecitatẽ. neqz iter paternitatem z filiationem. sed bñ dat aliqd de quo ñ dr aliqd illorum. Opposita aũt contradictorie sũt illa inter q̃ nlo mó dat mediõ. Et si arguit qz antixps nec est hõ nec ñ homo. ḡ iter contradictoria dat mediũ subi neget conseq̃ntia qz dz argui ꝑm exigentiã rei. ita qz si res é ipsa é homo vel nó hõ. si fuit ipsa fuit hõ vel ñ homo. si erit necessario erit hõ vel ñ homo. Pót tñ concedi illa antixps é hõ dicẽdo qõ illud verbũ est iportat iherentiã habitudinalẽ exq̃ nõ sequit ãtixpz esse. Nec tñ ñ é concedẽda chimera é ens. qz chimera non é ens actuale nec potẽtiale. sed hec bñ pót cõcedi chimera é ñ ens. sicut ista chimera nõ é ens. ex quaz nullã seqtur chimerã esse. hec tñ nó sũt ad ꝓpositũ. qz ñ ꝑbat iter contradictoria eé mediũ subi nisi sit possibile aliqd eé de quo nõ dicat aliqd illoz contradictorioz icomplexoz semp itelligẽdo i recto qz i obliquo illud nõ esset vez qz deus non é hõis. nec non hominis. Quartꝰ terminꝰ describẽdus é affirmatio z negatio qué phi. diffiniẽs iqt. Affirmatio é ps contradictionis dicés aliqd ō aliquo. Negatio é ps contradictionis remouẽs aliqd ab aliq̃. exẽplũ ꝑmi hõ é aial. exẽplũ scõi hõ non é lapis. ꝑmũ eni contradicit huic nihil qõ é hõ est aial. z scõm cõtradicit isti ois homo é lapis. Notãdũ qz sicut dãtur contradictoria complexa z icomplexa. ita dat affirmatio complexa z affirmatio incomplexa. z negõ ꝛplexa z negatio icomplexa. affirmatio ꝛplexa dicit actualiter aliqd de aliquo z negatio ꝛplexa actualr remouet aliquid ab aliquo. Sz affirmatio icõplexa dicit solum habitudinalr aliqd de aliq̃. z negatio ꝛmouet habitudinalr aliqd de aliquo. sicat eni homo est aptum natũ dici de aliquo ita nõ homo é aptũ natũ remoueri ab aliquo.

Immediati aũt syllogistici ꝓncipii positõem quidẽ dico quã nõ é monstrare neqz necesse est habeŕ aliquẽ docendum.

Scõa ꝛclo ꝓncipiũ demonstratiõis ñ é vnũ simplr sz hz ptes subiectiuas. ꝑbat oẽ diuisibile i multas spes hz ptes subiectiuas. sz ꝓncipiũ demõstratõnis é diuisibile ꝑ multas spes. ḡ ꝛc. pz ꝛña cũ maiori minor vero probat. ná ꝓncipiũ demõstratõis diuidit i qtuor spes. Quaz ꝑma est positio quã Aris. sic diffinit. Positio é oio idemonstrabilis quã nõ necesse é qulibet docendũ habere. vt anguli recti sũt equales a puncto ad punctum ꝛtingit rectam lineam ducere. Omne totũ é maius sua pte. si ab equalibꝰ eq̃lia demas cetera manẽt equalia. ná cũ hec ꝓncipia fiant de terminis spãlibus stat itellectuz actuari terminis generalibus absqz actuatione illoz terminorũ quo dato stat aliquem addiscere z non habere hꝰ modi principia. Notãdũ qz cũ dicit phũs positio né eé idemonstrabile non itẽdit illã eé indemonstrabilẽ simplr sed tñ i ea scia cuius é positio vbi gratia hec põ de pũcto ad punctũ ꝛtingit rectã lineã ducer est positio i geometria in q̃ ꝓsupponit z nullo modo probat sz i alia scia õmõstrat. s. i. vi. phi. vbi ꝓbatur pũctũ nõ esse ꝛtinuũ nec ꝛtignũ pũcto. nec conse q̃nter se hñe. z qz iter oia duo pũcta cadit mediũ. constat aũt qz iter q̃cunqz cadit mediuz ab vno ad reliquũ contingit rectã lineã ducere. Silr qz continuuz sit diuisibile i ifinitũ é principiũ. z positũ i geometria i q̃ nullo mõ probat sz i philosophia. s. i. vi. phi. vbi demõstrat continuũ ñ cõponi ex idiuisibilibus.

Quãvero necesse é habere docẽdũ qulibet dignitatẽ vel maximã propositõem sũt. ii. quedã hꝰ mõi. hoc enim maxie i huiuscemodi consueuimus nomen differentie.

Scõa spes principij demonstratõis é dignitas quã Aris. sic describit dignitas é maxima propõ quã necesse é qulz docendũ hr̃e. pz qz nemo docet nisi habeat conceptũ entis exq̃ ens é primum obiectũ itellectꝰ ꝑm auicẽ. i meta. suã. sz q̃s primo habeat cõceptus entis tã primo habeat dignitas seu cõissima propositio q̃ é de q̃libet dr eé vel nõ eé cũ sit sicut locus ianue i domo qué nullus ignorat. z meta. ḡ necesse é qulibet docendũ habere huiusmodi dignitates.

Notãdũ ꝫ phi. circa finẽ scõi elen. qꝫ pncipia sũt minima i q̃ztitate z maxima i virtute nam sicut i actõibus nãlibus videmꝰ agẽtia ꝑticularia valde mꝫ

UVA. BHSC. IyR_048_2

ta ẽsse ⁊ agentia vlia pauca. maioris tñ virtutis q̃z agentia pticularia. ita ꝓncipia demonstratoum sũt pauciora premissis igredientibus formal'r demonstratõem ⁊ maioris virtutis. qz ad plura se extendũt ⁊ sicut iter agẽtia vlia aliquod é maximuz cui attribuimus nomen dignissimũ dicendo illud esse ꝓncipium simpl'r. ita iter ꝓncipia demõstratõuz necesse é assignare vnũ maximum cui attribuim⁹ ꝓncipiuz simpl'r ꝓncipiũ i demonstratione. ⁊ ꝫ é qđ dicit phi. sũt qdam. hec. n. i h⁹ modi. s. sciẽtys maxime ꝓsueuimus nomẽ dicẽ. Et notanꝺ loquiꝺ i numero plꝰ. ga nõ é solum vna dignitas sz due. quaruz vna simpl'r é ꝑmum ꝓncipium oium demõstratõum affirmatiuaꝝ sez de quolz dr esse vl' non esse. Et alia é ꝓncipium oium negatiuaꝝ vz non contigit idẽ simul esse. ⁊ ñ esse. Ex ꝑdictis sequiꝺ duplex dña iter positõnem ⁊ dignitatẽ. Prima é qz dignitas é indemõstrabilis simpl'r. Positio vero est indemõstrabilis i scientia cui⁹ est ꝓncipium cũ quo stat q̃ i alia possit ꝺmõstrari. hoc tñ non é vliter vez de qualz positõe. qz si ab equalib⁹ eq̃lia demas cetera sunt equalia. ⁊ oĩa equalia vni tertio sũt equalia iter se nullibili demõstraꝺ. Secũda dña est qz dignitatẽ necesse é quẽ libet docendũ hr̃e cũ sit ex conceptu ꝑ formata i mẽte. nõ aũt positõem cuz sit de terminis spãlibus rõe quoꝝ itellectus illi non assentit abs qz discursu dignitatib⁹ itellectus statim assentit abs qz discursu notis terminis. ideo dicit ꝓmentator. 3. de anima q̃ ꝑma principia habemus nescientes. vnde ⁊ qualiter veniunt.

Positionis aũt que quidẽ é qualz ptiũ enũciatõis accipiẽs vt dico eẽ aliquid aut non esse sꝛpositio est.

Tertia spẽs ꝓncipij demꝛatõis est sꝛpositio quam Aris. sic describit. Suppõ é ps. positõis significãs eẽ vel ñ esse. nõ sumiꝺ hic ps ꝑ pte integrali sed ꝑ parte subiectiua ad denotãdũ suppõnes esse spẽm positionis supaddentem ei affirmationem ⁊ negationem verbalem vnde sicut ꝓncipium demõstratõis diuidit i positõem ⁊ dignitatem. ita positio i sꝛpositionem ⁊ diffinitõem. Posito g̃ non icludit affirmationem vel negationẽ verbalẽ quaz sꝛpõ superaddit Suppõ g̃ est ꝓpositio affirmatiua vel negatiua idemõstrabilis quã nõ est necesse quẽlz docendũ habẽ vt oẽ totũ é maius sua pte aut aliq̃ aliarum supius notataꝝ. Notãdũ q̃ aliqua é ꝓpositio cui itellectus stati assentit notis terminis abs qz aliquo discursu. ⁊ hec ꝓprie dr dignitas q̃ nullo mõ é demõstrabilis vt quodlibet est vel ñ est. Aliqua aũt é ꝓpõ cui itellectus stati assentit notis tmis mediãte tñ discursu ipceptibili. vt oẽ totũ é maius sua pte. ⁊ hec ꝓprie dr positio qz ab oĩbus ponit⁹ ⁊ nulli ꝓpe demꝛat sed bñ ꝓbat⁹ isti aut illi q̃ negaret eã. Aliq̃ aũt é ꝓpositio cui itellect⁹ assentit ex solo discursu moroso. vt a pũcto ad punctũ ꝓtingit lineã rectã ducere. ⁊ hec ꝓprie dr sꝛpõ. qz ꝑsupponit positõem ꝑ q̃z demꝛat ñ qđ i sciã i q̃ é sꝛpõ sz i alia. Aris. aũt sumit ꝫ positõem cõiter ⁊ suppõnez stricte. ꝑ spẽ seu ꝑ pte sbiectiua positõis cũ dicit suppõez eẽ ptẽ positõis.

Que vero sine hoc diffinitio é. diffinitio. n. positio quedã é. ponit enim aritmethicus vnitatem hoc idiuisibile eẽ scõm quãtitatez. Suppositõ aũt nõ é. Jd. n. q̃ quid é vnitas ⁊ esse vnitatem non est idem.

Quarta spẽs ꝓncipij demꝛatõis é diffinitõ quã aris. sic describit. Diffinitio é q̃da põ nõ dicẽs eẽ vl' nõ eẽ ꝑ ꝑma ps. nã põ é oĩo idemõstrabil' quã nõ é necesse quẽlibet docendũ habere. sed diffinitõi ꝓpetũt oĩa illa. g̃ diffinitio é q̃dã põ. Br̃. n. q̃dã põ ꝓpter suppõnẽ q̃ é ps põis de q̃ ñ dr diffinitio. scõa ps é ẽt nota. qz lz diffinitio ꝓponaꝺ ex multis ꝓceptib⁹. ñ tñ é ꝓpõ. iõ non signat esse vel nõ eẽ. vñ arithmeticus ponit vnitatis diffinitõem di. q̃ é qd idiuisibile ꝺm q̃z titatem. quã diffinitõem nõ ponit signare eẽ vel non esse. qz non é idẽ qđ qd é. i. diffinitio vnitatis ⁊ vnitatẽ esse. Notandũ ꝺm Egi. q̃ hoc verbũ é dupl'r capitur vno mõ ꝓpositiue vt pluuia é aqua. alio modo expositiue vt quid est pluuia cui rñdetur q̃ é aqua guttatim cadens de nube. ꝑmo mõ diffinitio ꝓparata suo diffinito dicit eẽ vl' non esse. sed scõo modo nõ dicit esse vel non eẽ. qz non dicitur pluuiam esse nec aquã guttatim cadentem eẽ sed solũ exponitur quid ꝑportatur noie pluuie. Adhibi aũt vi q̃ diffinitõ nũq̃z significet eẽ vel ñ eẽ siue absolute ꝓsideret siue i ordine ad diffinitũ siue illud ꝯbũ é sumꝛ ꝓpositiue siue expositiue. qz lz ꝑpõ ꝓposita ex diffinitõe ⁊ diffinito. ita significet nõ tñ diffinitio cũ nulla notã icludat ꝯbalem sbiecta eni ⁊ ꝑdicata propõnuz q̃ztũcũq̃z iuicem refranꝺ nũq̃z significãt eẽ vl' ñ eẽ. sz bñ propõ ꝓposita ex his. Ex ꝑdictis sequiꝺ q̃tuor eẽ gña ꝓncipioꝝ. nã q̃dã sũt ꝓncipia qb⁹ itellect⁹ assentit notis tminis abs qz discursu vt dignitates. Aliq̃ ꝯo sunt ꝓncipia qbus itellect⁹ stati assentit ꝑ discursũ ipceptibilẽ. vt oẽs animi ꝓceptões. Quedã sũt ꝓncipia qbus itellect⁹ assentit ꝑ demõstrationẽ vt suppõnes. Et q̃dam sũt ꝓncipia qnib⁹ itellect⁹ assentit ꝑ diuisionẽ vt diffinitões. Cõtra predicta arguit⁹. ⁊ primo q̃ illa nõ sit diffinitio vnitatis scilicet indiuisibile ꝺm q̃ztitatem. qz ipsã competit puncto. Cõstat autem pũctum non eẽ vnitatẽ arithmeticã sicut nec q̃ztitas continua é q̃ztitas discreta. Secõo arguit q̃ diffinitio vnitatis sit vnitatẽ eẽ. qz phũs. vij. meta dicit q̃ i his que sũt ꝑ se idem é ipm ⁊ ipsum esse qz idem é hõ ⁊ hoiem esse q̃ ꝑ idẽ aial rõnale é hoiem eẽ. ⁊ ꝓter diffinitio vnitatis é vnitatem esse. Ad ꝑmum dicitur q̃ illa diffinitio est intelligenda õ q̃ztitate discreta. ad hunc intellectum vnitas est indiuisibilis in quantitate discreta sicut punctus est indiuisibilis in quantitate continua. Ad scõm respõdet q̃ aristo. per illam propõnem diffinitio vnitatis nõ est vnitatem esse. intelligit q̃ diffinitio vnitatis non significat vnitatẽ esse. ⁊ si allegatur phũs i tho. di. q̃ diffinitio significat quid est esse. Dicendum q̃ intentio phi. est q̃ diffinitio significat quidditatem que é essentia rei ⁊ non q̃ significet esse vel nõ eẽ.

Quoniam aũt oportet credere ⁊ scire rẽ i h⁹ modi habẽdo syllogismuz quẽ vocauim⁹ demꝛatiõem. Est aũt hoc ea scire ex qbus est syllogism⁹ necesse é nõ solũ precognoscere prima aut oĩa aut quedam sz ẽt magis semp. n. propter quod vnumqõq̃z é illud magis é: vt ꝓpter qõ amamus: illud magis amicum é. quare si quidẽ scim⁹ per prima ⁊ credim⁹ illa quidem scimus. et credimus magis quoniam propter illa. ⁊ posteriora.

UVA. BHSC. IyR_048_2

Ista ē ttia ps hui⁹ capl̄i in qua Arist. ꝓpat principia ꝯclusioni post q̄ illa ꝓparauit demōstratōi siue for maliter siue ꝟtualiter ingrediant demōstrationem ponēdo tres ꝯclones. Quar ꝓma ē ista cuiuslibet dō mōstrationis ꝑncipia ꝑus ⁊ magis sciunt q̄ ꝯclo. Secūda ꝯclo ipossibile ē magis credē ꝯclōi q̄ ꝑn cipijs indemōstrabilib⁹ ibi nō ꝑñt aūt. Tertia ꝯclusio sciēs ꝑ demōstrationē hz credere nihil noti⁹ eē ꝑnci pijs primis i veritate nec oppositis illo⁹ in falsitate ibi magis autē debētē. Prima ꝯclusio arguit sic ꝓ pter qō vnūquodq3 tale ⁊ illud magis ꝓpter ꝑnci pia scimus ꝯclusiones ergo ꝑus ⁊ magis scimus ꝑn cipia q̄ ꝯclusiones patz cōsequētia cū minori. ⁊ di ctis maior aūt exēplariter declarat quia diligo sor tē ꝓpter platonē magis diligo platonē. Temistius aūt exēplificat di. q⁹ si diligimus magistrū ꝓpter pu erū magis diligimus puerū. Notādū ꝑm Egidi. q⁹ circa illā ꝓpōem ꝓpter quod vnūquodq3 tale ⁊ illud magis fuerūt quattuor expōes. Quarū ꝑ ma fuit q⁹ ista propositio est intelligēda in cāis effici entibus ⁊ nō in causis formalibus. q⁹ aliquid est al bū ꝓpter albedinē ⁊ tamē albedo nō ē alba. q⁹ circa ꝑncipiū secūdi tho. vult ꝑhūs q⁹ nō bene dicit albe dinē colorari aut ambulatiōem moueri. si ḡ albedo nō est colorata sequit q⁹ albedo nō est alba. Ista expositio est insufficiens. q⁹ aliquis est calidus pro pter motum ⁊ tamen mot⁹ nō est magis calidus. ⁊ aliquis est ebrius propter vinum ⁊ tamen vinum non est magis ebrium. Secunda expositio fuit q⁹ hec propositio habet veritatem in causis vniuo cis ⁊ non equiuocis. Constat autem motum esse cām equiuocā caliditatis ⁊ vinū ebriatis cū nō sint eiusdem rōnis. Sed nec ista expō nō sufficit. qa ignis genitus est calidus ꝓpter ignē generantem ⁊ tñ ignis generans nō est magis calidus cū quilibz illorū sit calidus in summo. Tertia exposino fuit q⁹ illa ꝓpō hz intelligi tam i causis vniuocis q̄z equi uocis ná cuz cā sit potior effectu si sit cā vniuoca id nomē ꝑdicat magis de causa vniuoca q̄z de effectu vt si aliqs sit calidus ꝓpter ignē sequit q⁹ ignis sit magis calidus si aūt sit causa equiuoca si illud ei ñ cōuenit tamē competit sibi aliquid excelenti⁹. vt si aliquid est calidū ꝓpter solē. licet in sole nō sit calor in eo tamen est aliquid excellentius. quo inducit ca lorē videlicet lux vel alia qualitas. Ista expositō etiā ē incōpleta q⁹ vt dictū ē ignis generās nō est ca lidior igne genito nec patrē rōnabilior filio lz filius ab illo rationabilitatē accipit. ⁊ in his cā est vniuo ca. In equiuocis illō ét nō ē vez q⁹ aliqd ē calidū ꝓ pter motū ⁊ tñ in motu nō ē aliqd excellēti⁹. Quar ta expositō ē Egidij di. illā ꝓpositionē itelligēdā eē in causis ꝑncipalibus ⁊ ꝑ se habētib⁹ ordinē eēntia lē ad suos effectus ita q⁹ si est cā vniuoca in ea repe rit magis ⁊ si est cā equiuoca in ea reperitur excellē tius neq3 argumentuz procedit de eo q⁹ est album propter albedinem quia sicut est aliquid calidnz ꝓ pter solem ⁊ tñ sol nō est calidus sed in eo est aliqd excellentius calore ita albedo nō est alba sed in ea ē aliquid excellentius. s. predicatio cēntialis qua ō se ipsa ꝑdicatur que excellentior est ꝑdicatiōe denomi natiua. Si aūt aliquid est calidū ꝓpter motū nō seq tur motū esse magis calidum quia motus est causa instalis caloris nō etiā si ignis est calidus propter ignē generantem sequitur ignem generātem eē ca lidiorē cū illi duo ignes nō habeāt ordinē eēntialē eo quia sunt eiusdem spēi. Si tñ aliquod ignotū est calidū propter ignem oportet ignē esse calidiorē.

Ista rñsio est difficilis ⁊ dubia. Primo propter glo sam q⁹ linea est finita propter punctum ⁊ tamē pun ctus nō est magis finitus nec in eo est aliquid excel lentius linea homo etiam ē homo ꝓpter mām ⁊ tñ ipsa materia nō est magis homo nec in eo est aliqd excellentius. Secō ē dubia ꝓpter modū rñdendi quia sicut in albedine reperitur ꝑdicatio cēntialis eiusdem de seipso ita. ⁊ in albo nam eque cēntialis ē ista album est albū sicut ista albedo est albedo. Et ex isto modo rñdendi hz ꝯcedere ꝓñter q⁹ si aliquid est calidū ꝓpter motū q⁹ i motu est aliquid excellen tius. s. ꝑdicatio cēntialis eiusdem de seipso ⁊ q⁹ si ali quis ignis est generans q⁹ in eo sit aliquid excellen tius. s. eē causam excellentius est enim aliquid esse causam q̄z causatū. Proptera est aliquid dicen dum videlicet q⁹ ista ꝓpō ꝓpter qō vnūquodq3 ta le ⁊ illud magis nō intelligitur in causis formalib⁹ quia nō sequitur tu es albus ꝓpter albedinem ergo albedo est magis alba nec in causis materialibus q⁹ nō sequitur tu es corruptibilis ꝓpter materiam ergo materia est magis corruptibilis nec in causis finalibus quia nō sequitur tu es ambulās propter sanitatem ergo sanitas est magis ambulās. nec in causis efficientib⁹ instrālibus aut nō cēntialiter or dinatis quia nō sequitur tu es calidus ꝓpter motū ergo motus ē magis calidus nec sequitur. b. ignis est calidus ꝓpter a. ignem ergo a ignis ē magis ca lidus. Sed intelligitur ista ꝓpō in causis efficienti bus ꝑncipalibus cēntialiter ordinatis formaliter vl̄ virtualiter. nam bene sequitur tu es calidus ꝓpter ignem ergo ignis est magis calidus formaliter vel virtualiter tu es calidus ꝓpter solez ergo sol forma liter vel virtualiter est magis calidus. Ex quibus ꝯ ceditur q⁹ premisse in demōstratione formaliter vel virtualiter magis sciuntur quā ꝯclo. Premisse eni demonstrabiles formaliter sciuntur magis q̄z ꝯclu sio ⁊ premisse indemonstrabiles virtualiter tantū. Sicut enim sol virtualiter dicitur calidus quia habz virtutem producēdi caliditatē ⁊ est virtualiter cali dior igne quia habet excellentiorē virtutē ꝓducen di caliditatem q̄z ignis ita principia indemonstra bilia sunt virtualiter scita. quia in eis sunt virtualit cōclusiones scibiles. ⁊ quia habēt virtutē aggenerā di cōclusionem scibilem. Sunt etiaz illa ꝑncipia virtualiter scita magis q̄z cōclusiones quia habent virtutem excellentiorez faciendi scire q̄z conclusio. Contra predicta arguitur ⁊ primo q⁹ ꝑmisse i demō stratione nō sunt cause efficientes principales. quia nullum añs est principalis causa efficiens alicuius effectus ad solum substantia cum ergo premisse sint accētia sequitur q⁹ ille nō sunt cause principales sci entie conclusionis. sed instrales. Intellectus autē videtur esse causa principalis añs autē patet indu ctiue ná grauitas nō est causa principalis motus ō orsum sed forma sbalis grauis nec caliditas ignis est principalis causa calefactionis. sed forma sbā lis ignis. Secūdo arguit q⁹ ꝑmisse ⁊ cōclusio nō cēntialiter ordinant q⁹ cēntialiter ordinata sunt di uersarium spēruz sed premisse ⁊ cōclusio nō sunt di uersarū spērum. ergo ⁊c. pz ꝓña cū maiori ⁊ minor declaratur. nam sicut se habet dilectio pla. ad dilecti onē sor. ita noticia ꝑmissarum ad noticiaz cōclonis ꝑ Arist. in littera sz ille duo dilectiōes sunt eiusdem rōnis sicut ⁊ obiecta. s. sor. ⁊ pla. ergo noticia ꝑmis sarū ⁊ noticia cōclusionū sunt eiusdē rōnis. Tertio arguitur q⁹ nō magis cognoscunt ꝑmisse q̄z conclu sio qnia noticia premissarum nō est intētior q̄z noti cie conclusionis nec euidentior. q⁹ si eēt intentior er go in aliqua ꝓportione. si ergo in duplo ⁊ segt q⁹ in ter noticiā ꝑmissarum ⁊ noticiā ꝯclusionis est dabi lis noticia media quod ē falsum sicut nec datur me dium inter ꝑmissas ⁊ cōclusionē. Nō etiā euidētior ꝓpter eandē cām. q⁹ tunc daret euidētia media int

UVA. BHSC. IyR_048_2

euidẽtiã ꝓmissarũ ⁊ cõclusiõis. Jté remittant ille euidẽtie vniformit vsq3 ad nõ gradũ ⁊ seq̃ ꝙ alq̃ erit aliqua euidẽtia ꝓmissaꝝ. quando nulla erit euidẽtia cõclusionis cõtra determinationẽ aris. in ꝓhemio huius dicentis ꝙ statim inducẽs cognouit.

Quarto arguit cõtra exemplũ philosophi ꝓbando ꝙ nõ si diligimus sorté ꝓpter pla. ꝙ magis diligamus platoné q⁹ nõ si cognoscim⁹ sorté ꝓpter platoné magis cognoscimus platoné. ergo. nec si diligimus ꝑ ꝓña q⁹ actus volũtatis dependet ex actu intellectus. añs ẽ manifestũ q⁹ stat cognitionẽ sor. eẽ maiorẽ cognitiõe platonis nõ obstãte ꝙ dependeat ab ea sicut cõtingit de cognitiõe cause que maior est q̃3 cognitio effectus ex quo per illã demonstratur effectus ⁊ tamẽ dependet ex cognitione effectus.

Ad primũ dicit negãdo ꝙ nullũ accidẽs sit ꝓncipale alis cã alicuius effectus. quia caliditas aque est principale agens in calefactione manus ⁊ leuitas vaporis est pricipale agens in motu sursũ. ⁊ dato ꝙ illud esset verũ in operationib⁹ realibus nõ tamen teneret in operationib⁹ intẽtionalib⁹. q⁹ calor est principale agens in multiplicatione speciei visibilis ⁊ fantasma in mltiplicatiõe spẽi intelligibil' loquẽdo de agẽte ꝑticulari ita ꝓmisse in demõstratiõe sunt principalia agentia ad hũc intellectũ ꝙ noticia ꝓmissa tũ cõcurrit tanq̃3 ꝓncipale agẽs ꝑticulaꝝ ad generationẽ notitie intellectiue intellect⁹ aũt nõ ꝓcurrit nisi tãq̃3 cã vniuersalis. Ad secũdũ dr ꝙ ꝓmisse ⁊ conclusio indemõstratiõe sũt diuersarũ rõnum. naz minor est alterius rõnis a maiori ⁊ cõclusione cũ in ea nõ ponaꝝ passio maior ẽt diuersificaꝝ in spẽ a ꝓclusione cũ ipa cõtineat mediũ ꝙ nõ cõtinet cõclõ ꝙ qdẽ est alteri⁹ rõnis a passione quã formaliꝝ includit cõclusio ⁊ cõsequẽter dr ꝙ ille due dilectiões de quib⁹ phi. loquitur sũt diuersarũ rõnũ sicut ⁊ obiecta formaliter sumpta. lz enĩ ⁊ sor. pla. sint eiusdẽ rõnis nõ tamẽ sortes vt amabilis ꝓpter aliũ ⁊ pla. vt amabilis ꝓpter se ñ sunt eiusdẽ rõnis. Ad tertiũ dr ꝙ sicut latitudo albedinis nõ est intẽtior latitudine nigredinis tñ est pfectior. in noticia ꝓmissarũ non est ītentior noticia cõclusionis sicut nec spẽs visibilis ipsa visione aut fantasma spẽ itelligibili sed ẽ euidentior ⁊ tunc ad argumẽtũ sit g̃ ꝙ in duplo admitto casũ quo admissio nõ sequit aliquã cẽ euidẽtiã eẽ mediã inter euidentias ꝓmissarũ ⁊ cõclusionis sicut ẽt albedo est in aliqua ꝓportiõe pfectior spẽ acc̃tali i mediata sibi. ⁊ tñ inter spẽs illas nulla cadit media pfectio vnde sicut maior vel minor pfecto in forma cognoscit⁹ p appropinquatiõez sũmũ ⁊ mẽsuraꝝ penes distãtiaz ⁊ nõ gradu. ita euidẽtia cognoscit⁹ maior vel minor ex maiori ⁊ minori appropinquatione ad dignitates mẽsuraꝝ aũt penes distãtiã a nõ gradu euidẽtie. iõ q⁹ cões animi cõceptiones sũt ꝓpinquiores dignitatib⁹ ꝓmissis indemõstrabilib⁹ propterea sũt euidẽtiores ⁊ vlr ꝓmisse euidẽtiores ꝓclusiõe q⁹ sũt ꝓpinquiores dignitatib⁹. Jn quãta aũt ꝓportiõe sint euidẽtiores hoc cognoscitur p distãtiam a nõ gradu euidẽtie. Jté dico ꝙ euidẽtie ille si pñt remitti hoc non est vniformiter. sed proportionabiliter eo modo quo remitteretur albedo vt octo ⁊ albedo vt quatuor dato ꝙ quelibet illarũ vniformiter remitteretur ad nõ gradũ. necessario. n. maiorẽ latitudinẽ deperderet vna illarũ q̃3 reliqua. Ad quartũ dicit ꝙ li ꝓpter põt dicere cãm sine qua non põt dicere cãm adequatã si dicat cãm sine qua nõ indubie ñ seq̃t tu diligis sor. ꝓp pla. g̃ magis diligẽs pla. nec seq̃t tu cognoscis sorté ꝓp pla. aut cãz ꝓp effectũ. g̃ magis cognoscis pla. q̃3 sor. aut effectũ q̃3 nec istud vult aris. Si aũt li ꝓpter dicat cãm adequatã in dubie quelz illarũz ꝑtiaꝝ est bona. ꝙstat enĩz ꝓmissas esse cãs adequatas cõclusioni ⁊ de tali causa loquit aris. cum dicit ꝓpter quod vnũquodq3 tale ⁊ illud magis.

Non potest autem credere magis que scit que non contingunt neque sciens neq3 melius dispositus quã sciens. accidit autem hoc nisi aliqs credentium per demonstrationem precognouerit. magis credere necesse est principiis aut omnib⁹ aut quibusdã quã cõl'oni.

Secũda ꝓcl'o. Jmpossibile ẽ magis credere cõclusioni q̃3 ꝓncipijs indemõstrabilib⁹ ꝓbaꝝ si aliquis crederet magis cõclusioni q̃3 ꝓncipijs ille est sciens aut magis dispositus q̃3 sciẽs nõ aũt sciẽs p ꝓmã cõclusionẽ q⁹ ꝓpter qõ vnũquodq3 tale ⁊ illud magis. nec etiã magis dispositꝰ q̃3 sciẽs q⁹ quicũq3 scit ille magis pricipijs adheret q̃3 cõclusioni cũ sint maioris euidẽtie. Notãdũ ꝓm egi. ꝙ hec ꝓpositio aliquis ẽ magis dispositus q̃3 sciẽs h3 quatuor expositiones. Quarũ ꝓma est ꝙ sciẽs est ille qui habet habitũ cõclusionis ⁊ magis dispositꝰ q̃3 sciẽs ẽ ille q h3 habitũ ꝓncipiorũ sed illud stare nõ põt. q⁹ hñs habitũ cõclusiõis ẽt h3 habitũ ꝓncipiorũ quo dato sequitur ꝙ idẽ est sciẽs ⁊ magis dispositꝰ q̃3 sciens.

Secũda expositio ꝙ habẽs solũ q⁹ ẽ ꝙ luna eclipsatur est sciens hñs aũt ꝓpter quid. s. interpositionem terre inter solẽ ⁊ lunã nõ referẽdo in effectum suũ est magis dispositus q̃3 sciens sed istud iterũ est improprie dictũ q⁹ neq3 cognoscẽs effectũ soluz ẽ sciens neq3 cognoscẽs cãm solũ est magis dispositꝰ q̃3 sciens. cũ ille qui cognoscit effectũ ꝑ cãm est magis dispositus q̃3 ille qui cognoscit tñ cãm vel effectũ. Tertia expositio est ꝙ hñs tñ sciam ſbaliter natã videlz medicinã vel pspectiuã est sciens habẽs autem suam subalternantem vt phiam vel geometriam est magis dispositus q̃3 sciens. Jteruz hec non satisfacit quia habet medicinã pspectiuã tñ ñ est proprie sciens quia nescit resoluere i cãs idemfabiles habens auté phiam vel geometriã est tñ sciens cum sciat resoluere ꝓclusiones ad ꝓncipia indemfabilia. Quarta expositio egi. di. ꝙ aris. p scientẽ intellegit hñtem cõplexionẽ ineptã ⁊ ꝑ magis dispositũ hñtem dispsitionem aptam nam ille q est aptus mẽte ⁊ mollis carne dato ꝙ nõ sit exercitatus in scia est magis dispositus ad sciẽdũ ꝓpter bonitatem complexionis q̃3 durus carne si per lõga tempora insudauerit. Jsta expositio etiam mihi est dubia. q⁹ licet ille inexercitatus sit magis dispositꝰ q̃3 ille sciens nõ tamen est magis dispositus q̃3 sciens q⁹ alius habẽs bonã cõplexionez ⁊ exercitũ studij est sciens ⁊ magis dispositus q̃3 ille. Propterea est dicendum iuxta intentionem aris. ⁊ cõmẽtatoris tertio de anima ꝙ ꝺnplex est intelligens. s. cõiunctum ⁊ separatum intelligens coniunctum aliq̃n est i actu ⁊ aliquando in po. vt homo ⁊ tale dicit sciens. quia acquirit notitiam per demõstrationem de eo qõ primo dubium ei fuerat. Jntelligens aũté separatum semper est in actu ita ꝙ semper intelligit. ⁊ nunq3 nõ intelligit vt deus ⁊ intelligentie. ⁊ tale dr magis dispositum quam sciens quia non dicitur proprie scire cum nunquam dubitet. ⁊ nunquam per demonstrationem aliquid cognoscat aliquis. ergo est sciens tantum vt homo. aliquid plus dispositum q̃3 sciens. vt brutum. Et aliquid magis dispositum quam sciens. vt deus ⁊ intelligentie. Jm

UVA. BHSC. IyR_048_2

possibile ē g credere cōclusioni q̄z p̄ncipijs siue fue rit sciēs siue magis dispositū q̄z sciēs. Notādū scdo q̄ phūs i pori ꝓclusione ait q̄ oz p̄cognoscere ⁊ ma gis nota eē p̄ncipia aut oia aut q̄dā ⁊ in hac ꝓcl'one idē repetit dicēs q̄ oibus p̄ncipijs aut q̄busdaz ne cesse ē magis credere q̄z cōclusioni. Unde p̄ncipia quadrupliciter ꝓarātur. Primo ꝓperāt inuicē p̄n cipia incōplexa. s. cōceptus ⁊ diffinitiōes ⁊ sic añ de mōstratione necesse ē p̄cognoscere p̄ncipia trāscēdē tia. sed ñ p̄ncipia diffinitiua. Secūdo ꝓparant inuicē principia extrinseca ⁊ sic añ omnē demōstrationē ne cessariū ē p̄cognoscere dignitates oīs sed ñ suppo sitiōes oēs nec oēs positiōes q̄ sūt aīmi ꝓceptiōes. q̄ geometria nō p̄supponit cognitionē principiorū arithmetice nec ecōtra. oēs tñ p̄supponunt cognitio nē dignitatū. Tertio ꝓparant inuicē principia intrin seca ⁊ extrinseca simul. ⁊ sic in demōstratiōe necesse ē p̄cognoscere p̄ncipia intrinseca sed nō oia extrinseca nā qñ demōstrat q̄ sup lineā datā cōtingit triangu lū eglaterū collocare oportet p̄cognoscere ambas p̄ missas ⁊ etiā illud p̄ncipiū extrinsecū oia equalia yni z. sūt equalia inť se sed nō p̄cognoscere q̄ anguli re cti sūt equales aut q̄ oē totū ē maius sua parte.

Quarto cōparant inuicē principia intrinseca demon strationis ⁊ sicut in demōstrationib⁹ oportet p̄cogno scere maiores ⁊ nō minores. q̄ aut phūs dicit in p hemio prius tpe cognoscit maior ⁊ simul tpe cognoscit minor cū ꝓclusione. p̄z g̃ quō cuiuslibet demon strationis p̄ncipia sūt p̄us cognita ⁊ hoc aut oia aut q̄ dā ⁊ q̄ necesse ē magis credere ⁊ p⁹ p̄ncipijs q̄z ꝓclu sioni ⁊ hoc aut oibus aut q̄busdā nō eni oportet q̄ oib⁹ sed bñ q̄ q̄busdā. Tertio notādū q̄ phūs ait q̄ credēs p demōstrationē magis credit p̄ncipijs q̄z cōclusioni q̄ ꝓclusioni duplr̄ credit aliq̄ p demon strationē aliq̄ñ vero p sensū. ꝛbi gratia ista cōclusio luna eclipsat. pōt eē nota p demōstrationē. s. per in terpositionē terre inter solē ⁊ lunā ꝓ p sensū videdo ipam nō illuminari in plenilunio si g̃ cōclusio ē no tā p sensū nō oz p̄ncipijs magis credere q̄z cōclusi oni ex quo talis notitia nō dep̄det ex p̄ncipijs. sed si ē nota p demonstrationē oz magis credere p̄ncipi is q̄z cōclusioni aliogn aliqs magis crederet his q̄ ñ nouit q̄z his q̄ nouit nā añ demōstrationem noui p̄ncipia ⁊ nō cōclusionē dubitat q̄ sciēs p sensū tñ vel p effectū necessario hz notitiā primoꝝ p̄ncipio rū q̄bus necessario credit ⁊ magis q̄z ꝓclusioni. Ñdeť q̄ triplicia sūt p̄ncipia. q̄dā ꝓpinqua q̄dā rmo ta ⁊ q̄dā remotissima. Principia ꝓpinqua sunt p̄re misse in demonstratiōe p̄ncipia remota sūt p̄ncipia terminorū spāliū nō ingrediētia formaliter demon strationē. p̄ncipia aūt remotissima sūt p̄ncipia t̄mi norū maxīe cōiuz. licet g̃ sciēs p sensū vel p effectū necessario magis adhereat p̄ncipijs remotissimis. q̄z ꝓclusioni nō tñ p̄ncipijs ꝓpinqs vel remotis cū ab his nō dep̄dēat. ⁊ de his logt Aris. i ifa.

Magis autem debentē habere sci entiam per demōstrationē. Nō so lū oportet principia magis cogno scere ⁊ magis ipsis credere quaz ei quod demonstrat sed neq̄z aliō ip so credibilius esse neq̄z notius op positis principiis ex quibus erit sil logismus contrarie deceptionis. si quidem oportet ⁊ scientē nō icredi bilem esse.

Tertia cōclusio sciēs p demōstrationē hz credere ni hil esse noti⁹ p̄ncipijs in veritate ⁊ coꝝ oppositis in falsitate p̄z q⁹ hz credere intellectū nō posse dissenti re p̄ncipijs neq̄z oppositis eoꝝ assētir eo q̄ sicut gra ue nāliter fugit sursū ⁊ inclinat eē deorsū ⁊ ecōtra le ue ita itellect⁹ inclinat nāl'r assentire p̄ncipijs ⁊ dissē tire oppositis. Sicut. n. viuēs pficit calido ⁊ ipficit frigido. ita intellectus pficit p̄ncipijs ⁊ impficit suis oppositis cū ex illis fiat sillogism⁹ ignorātie aut cō trarie deceptiōis. Notādū q̄ syllogism⁹ falsigraph⁹ differt a syllogismo ignorātie aut ⁊trarie deceptiōis q⁹ syllogismus falsigraphus ꝓcedit ex aliquo p̄nci pio male intellecto vt oē totū est maius sua pte aia tua ē ps tui. g̃ tu es maior aia tua maior eniz itelligi tur de pte quātitatiua ⁊ assūmit p q̄libet pte. Item a quolibet puncto ad quēlibet pūctū ꝓtingit rectā li neā ducere sed hec sūt duo pūcta demōstrando duo puncta imediata. g̃ iter ea ē dabilis linea media cuz maior itelligat de pūctis mediatis ⁊ nō de oib⁹ ab solute. Item a quolibet pūcto ad quēlibet pūctū cōtin git rectā lineā ducere sed linea arcualis ducit ad pun ctū a pūcto. g̃ linea arcualis est recta cū i maiori cre dat illū terminū lineā stare distributiue ⁊ stat soluz cōfuse tñ. Syllogismus aūt ignorātie aut cōtrarie deceptiōis ꝓcedit ex opposito aliquoꝝ p̄ncipiorum vt nullū totū est mai⁹ sua pte tu es aliq̄ totū. g̃ tu nō es maior pte tu. pbat añs q⁹ nullū infinitū est ma ius altero. sed q̄libet totū est infinitū ac etiaz q̄libet eius ps cū vtrūq̄z illorū sit diuisibile in infinitū ⁊ ha beat infinitas ptes p Aris. tertio et. vi. phi. hoc argu mētū ē cā ignorātie ⁊ deceptiōis q⁹ licet tot sint ptes imediate quot in toto nō tñ ita magne. ió totū ē ma ius sua pte. Circa p̄dicta occuret vna dubitatō vtrū notitia p̄ncipiorū sit pfectior notitia ꝓclusionis. Et arguit q̄ nō p̄mo q⁹ notitia ꝓpter qd ē pfectior no titia. q⁹ est sed notitia cōclusionis ē ꝓpter qd ⁊ notitia p̄ncipiorū ē tātū q⁹ est g̃ p̄z ꝓñtia cū minori. ma ior aūt colligit a phō p̄mo hui⁹ ⁊ a cōmētatore in p logo phi. dicēte q̄ duplex ē scia. s. p cām ⁊ sine causa Scientia per cāz ē perfecta. ⁊ que nō ē per causā est imperfecta. Secūdo sic quanto aliquid est min⁹ cōe tāto est pfectius. sed cōclusio est minus cōis pricipi is. g̃ cōclusio est pfectior p̄ncipijs ⁊ ꝓñt notitia ꝓclu sionis est pfectior notitia p̄ncipioꝝ minoꝝ ē euidens q⁹ ꝓclusio fit ex terminis min⁹ cōibus terminis ex q bus fiūt p̄ncipia maior aūt p̄z inductiue eo q̄ spēs ē pfectior gñe q⁹ minoris cōitatis ē genus trāscēdē te ꝓpter eandem cām. Ex isto fundamēto potest sic ratio cōfirmari notitia distincta ē perfectior notitia cōfusa. sed notitia cōclusionis ē distincta cū sit ō ter minis spālibus notitia aūt p̄ncipioꝝ ē cōfusa cū sit de terminis gñalibus g̃ ⁊c. Tertio sic finis est perfe ctior his que sunt ad finē. sed notitia cōclusionis est finis principiorū g̃ p̄z ꝓñtia cū minori q⁹ sicut p̄nci pia diffinitionis ordināt in spēm ita principia demō strationis ordinant in cōclusionē maior aūt colligit a phō. 2. phi. dicēte q̄ finis est cā cāruz necessitat. n. omnes alias cās ⁊ a nulla necessitatur. Quarto sic notitia q̄tans intellectū est pfectior notitia non quietante illum. sed notitia conclusionis quietat in tellectum non autem. principiorum. ergo maior est euidēs ⁊ minor est clara. Nam sicut natura non q escit in principijs naturalibus. sed in effectu produ cto. Ita intellectus non quiescit in principijs intel ligibilibus. sed in conclusione aggenerata. Con stat enim intellectuz non quiescere donec per demō strationem conclusionem non inueniret. In con trarium arguitur sic. Quandocunque alique cau se essentialiter ordinantur quanto aliqua est prio tāto est pfectior. sed p̄ncipia demōstratiōis ordināt

UVA. BHSC. IyR_048_2

eẽtialr. ḡ q̃zto aliq̃ ẽ prior táto pfectior ẽ. ⁊ p ꝓñs dignitates sunt pfectores positõe ⁊ suppõne. et he sunt pfectores ꝓmissis. ⁊ ꝓñter ꝓmisse ꝛcl'one. Item idepẽdẽtia dicit pfectõem ⁊ depẽdentia impfectõez ḡ q̃zto aliqd min⁹ depẽdet táto pfecti⁹ est. sed noticia ꝓncipioꝝ min⁹ depẽdet q̃z noticia ꝛcl'onis. qz a quo cunqz depẽdet ꝓncipiũ ab eodẽ depẽdet ꝛcl'o ⁊ non ecõtra. ergo ꝛc. Ad ꝓmum negaꝝ q noticia ꝓpter qd sit pfectior notitia qz ẽ. Et ad phñ dr q compat illas noticias respectu eiusdem ⁊ nõ diuersoꝝ. ita q notitia ꝓpter qd alicui⁹ ẽ pfectior noticia qz eiusdẽ. Perfecti⁹ eni cognoscit effect⁹ notitia ꝓpter qd q̃z notitia qz ẽ. Et ita rñdeꝝ ad comentatorẽ q si de aliquo habeꝝ scia p cãm de quo põt haberi scia non p cãm. scia p cãm est pfecta. ⁊ scia nõ p cãm ẽ iperfecta cũ quo tñ stat q scia ꝓncipioꝝ q̃ nõ habeꝝ p cãz sit noticia pfectior q̃z scia ꝛcl'onis q̃ hr̃ p cãm. nõ tñ ꝓprie dr de ꝓncipijs haberi scia sed tñ itelligẽtia cũ illa non formalr sed virtualiter sciañ vt patuit.

Ad scõm dr q duplex ẽ cõitas scz ꝑdicatõis ⁊ cálitatis. Cõcedo ḡ q q̃zto aliqd ẽ min⁹ cõe cõitate ꝑdicatõis tanto est pfecti⁹. nõ tñ q̃zto aliqd est minus cõmune cõitate cálitatis tanto ẽ pfecti⁹. sed oppositum ẽ ꝓcedendũ. ná deus cõior ẽ cõitate cálitatis q̃z itelligentie et ẽ illis pfectior. itelligentie cõiores sũt cõitate cálitatis ipsis corporib⁹ celestib⁹ ⁊ perfectiores sũt. Itez corpora celestia cõiora sunt his iferioribus eadem cõitate ⁊ pfectiora sũt. Cuz ergo ꝓncipia habeant cõitatem cálitatis ad ꝛcl'ones vt patuit in prima ꝛcl'one. ḡ ꝓncipia sunt pfectiora ꝛcl'onib⁹. ⁊ quáto aliq̃ sũt cõiora. táto sunt pfectiora. Ad ꝓfirmationẽ dr q distinctio notitie põt ꝓsiderari penes distinctõem obi ⁊ penes distictõem modi ꝓcedendi. ꝓmo modo noticia ꝛcl'onis ẽ magis distincta notitia ꝓncipioꝝ. qz est de obo magis distincto. sed scõo modo noticia ꝓncipioꝝ ẽ distinctior. qz distinctiori mõ ꝓcedit sicut et distinct⁹ illi itellect⁹ adheret. ná itellectus adheret ꝓncipijs ꝓpter se. ꝛcl'oni ãt ꝓpter ꝓncipia.

Ad tertiũ dr iuxta itentõem phi. 2. phi. q duplex ẽ finis scz ꝓmarius ⁊ secũdari⁹. Iz ḡ finis ꝓmari⁹ sit pfectior his q̃ sũt ad finẽ. nõ tamẽ finis scõdari⁹ aliq̃ eni studet ꝓpter lucrum ⁊ tñ lucrũ pfecti⁹ nõ est studio sed delectabilr aut bñ viuere q ẽ finis ꝓncipalr itent⁹. ita pricipia bñt finem ꝓmariũ ⁊ secũdariuz. Finis secundarius est ꝛcl'o. sed finis primari⁹ l' principalr ẽ copulatio itellect⁹ agentis cũ itellectu possibili vt tollit' a cõmentatore tertio de aia. Cõstat autẽ copulationẽ itellectus agẽtis cũ intellectu possibili multo pfectiorẽ esse principijs. Deinde illud nõ est vez absolute q principia demonstrationũ ordinẽt in ꝛcl'onez sicut ꝓncipia diffinitiõis in spẽz qz ꝓncipia demõstationis in gñe cãe efficientis ordinãt i cõcl'onẽ tãq̃z in finẽ min⁹ pricipalẽ. Iz principia diffinitiõis ordinañ in spẽm tanq̃z in finem principalẽ in gñe cãu mãlis aut formalis. Dicit eni phũs. 2. phi. q partes diffinitiõis sũt forme ⁊ Porphiri⁹ q dria aduenięs generi cõstituit spẽz ⁊ lincõn. ꝓmo huius q gen⁹ ẽ vt mã. Ad quartũ rñdeꝝ q noticia ꝛcl'onis nõ vltimate getat intellectũ sz noticia principioruz nõ qdem ꝓpositiua sed resolutiua. Vult eniz phũs 2. hui⁹ q duplex ẽ modus sciẽdi. s. p diffinitionẽ et demõstationẽ modus sciẽdi p diffinitionẽ cõponit ex duobus ꝓcessib⁹ quoꝝ ꝓmus est resolutiu⁹ ab effectu ad cãm ⁊ secũdus ẽ compositiuus a cã ad effectũ itellect⁹ eni cognoscẽs singulare abstrahit ab illo ꝓceptũ specificũ deinde genericum. deinde transcendẽtẽ quo facto sicut ascendebat ita descẽdit diuidendo gña per dñias ⁊ componẽdo diffinitiões vsq̃z ad cõceptũ specificum vltimo diffinibilez ⁊ hoc ẽ quod dicit phũs tertio de aia q intellectus intelligit per lineam circunflexam ⁊ ꝓmẽtator q per lineam sperlem ꝓpter quam cãm plato dicebat aiaz eẽ circulũ. Sed modus sciẽdi per demõstrationẽ est cõtrarius isti. quia cõponit ex duobus ꝓcessib⁹ quorũ ꝓmus est cõpositiuus a cã ad effectũ secũdus vero ẽ resolutiuus ab effectu ad cãm ideo habita noticia cõclusionis ñ sistit itellectus in ea sed resoluẽdo eaz in suam causam reuertitur ad principia quorum noticia vltimate ipm intellectum quietat ⁊ nõ noticia ꝛclusionis ergo ꝛc.

Quibusdã q̃dẽ igit' propter id qꝰ oportet prima scire nõ videꝝ scia eẽ simplr. Quibusdã aũt eẽ quidem oium tñ demõstrationẽ eẽ quorum neutrũ neqz uerũ neqz necessariũ ẽ supponẽtes eni eẽ oio scire. hi in infinitum uolũt reduci tanq̃z nõ sint utiqz sciẽtes posteriora propter prima quorũ non eẽ prima recte dicẽtes. Impossibile eni ẽ ifinita trãsir.

Ista est quarta ꝑs huius capituli in qna phũs ꝓmo uet quosdã errores habẽtes originem ex dictis. scilicet q demonstratio est ex ꝓmis imediatis ⁊ q ipa prima ⁊ immediata magis sciũtur q̃z cõclusio. Et facit duo. nam ꝓmo recitat opiniones illorum errorum cũ suis fulcimentis secũdo eas reprobat ibi. Nos autem dicimus opiniones ille due sunt quaꝝ prima posuit q non contingit aliquid scire alia vo q omnium est sciẽtia per demonstrationem ibi quidam enim. Prima opinio sic arguebat. si est procedere in infinitũ in causis non contingit aliquid scire. ⁊ si non est procedere in infinitum in causis non contingit aliquid scire. ergo nullo modo cõtingit aliquid scire patet consequẽtia quia omnis scientia est per causas finitas vel infinitas. ⁊ prima pars accedentis probatur quia nõ contingit aliquid scire nisi p resolutionẽ ad prima vt patet quia nõ est infinita per transire. sed si est dare processuz in infinitum in causis non sunt aliqua prima ⁊ hoc est bene dictũ inquit phũs. ergo si est dare processum in infinituz in causis non contingit aliquid scire. Contra hec que aristo. approbat arguitur ⁊ primo q aliqua sũt infinita quorum est aliquid primum. quia infinita sunt puncta in linea quorum est aliquod primuz ex quo extrema lincę sunt duo puncta per Aristo. in predicamentis. ⁊ infinite sunt partes proportionabiles in cõtinuo quarum est aliqua prima scz prima medietas ꝓm Aristo. tertio ⁊ sexto phi. ergo. Secũdo arguitur q infinite sunt cause essentialiter ordinate quarum est aliqua prima. naz spẽs numerorũ sunt infinite quaruz est aliqua prima. sed omnis numerus precedens est causa eẽntialiter omnium sequentium. ergo patet ꝓña cũ minori inductiue. ga binarius est causa eẽntialis otum numerorũ sequẽtium. ⁊ sil'r trinarius omnium aliorũ numeroruz sequentiũ maior aũt tollitur de mente phi. tertio phi. di. q numerus nõ est diminuibilis in infinitũ sz bñ augmẽtabilis in infinitũ. Datur enim primus nũerus sed nõ vltimus qz quocũqz nũero dato semper est dabilis maior sed nõ minor. Tertio arguiꝝ q nõ inconuenit aliquid scire ex ifinitis cãis quia sicut res se hz ad esse ita ad cognosci. 2. metha. sed aliqua est res ex infinitis causis ergo minor arguiꝝ de quolibet cõtinuo qõ est ex sua medietate. ⁊ ex sua tertia ⁊ ex sua quarta parte. ⁊ sic i ifinitũ a sor. etiã nouiter

UVA. BHSC. IyR_048_2

geniti fuerũt infinite cãe. s. pf au⁹ ꝛ sic de alijs. qꝛ qꝫ quid ẽ cã cause est cã causa ti. hꝫ ponẽdo opinionem Aristo. de eternitate mũdi iuxta ꝓcessũ octaui phi. Quarto arguit. qꝫ nõ incõuenit infinita ptrãsire. qꝛ ptrãseũdo vnũ pedale ptrãsit qlibet pũctus ꝛ qlibꝫ ps eius. pũcta aũt sũt infinita. ac etiã ptes eiusdẽ pedalis sũt infinite. Celũ etiã ptrãsiunt motũ infinituꝫ ꝛ durationẽ infinitã vt habet. viii. phi. Ad primũ dicit qꝫ nõ est incõueniẽs infinita eẽ in põ quorũ est aliqꝫ primũ. sed ẽ incõueniẽs infinita esse in actu quoꝝ aliqd sit primũ. pũcta aũt sũt in põ in linea ac etiã pte cõtinui cũ nõ ꝓ se existãt. ꝛ iꝫ partiũ cõtinui sit pma ps ꝓ õsignationẽ nõ tñ simplr. qꝛ quacũqꝫ pte data illa adhuc ẽ diuisibil in infinitas ptes q̃uꝫ qlibꝫ est ea por. eo qꝫ ptes sũt pores toto pmo phi.

Ad secũdũ rñdet iuxta determinationẽ Aristo. tertio phi. qꝫ iã nõ est aliqs numerus infinitus i actu sed solũ in põ ꝓ diuisionẽ cõtinui. qꝛ quocũqꝫ numero dato dabil. est maior. nõ tñ iã quocũqꝫ numero dato aliqs est maior. ꝛ ita nõ est incõueniẽs qꝫ infinite erũt vel fuerũt cause eẽntialiter ordinate in põ. sꝫ nõ est possibile infinitas esse causas eẽntialiter ordinatas in actu. sed solũ in põ ex quo in quolibet cõtinuo sũt infinite diuisiões potẽtiales ad infinitos nũeros. Ad tertiũ ꝓcedo qꝫ sicut se hꝫ res ad eẽ quo ad suas causas eẽntiales seu eẽntialiter ordiataꝫ ita se hꝫ ad cognosci. cõstat aũt medietatẽ ꝓtinui aut ẽtiam partẽ aut quartã nõ eẽ cãm eẽntialem ei⁹ cũ nõ sit ps qualitatis eius. sed quãtitatis. Nõ etiã totuꝫ ꝛ ptes quãtitatiue eẽntialiter ordinãt. qꝛ sũt eiusdez rõnis ꝛ ex hoc pꝫ solutio. de causis sor. cũ ille ñ sint eẽntialiter ordinate sed accñtaliter tñ accidit enꝫ sorti habuisse patrẽ aut plures cãs ꝓcedẽtes ipsum in spẽ humana. qꝛ si potuisset ppetuari nullũ patrẽ nec auuꝫ habuisset. Dicit eni cõmẽtator. viii. phi. qꝫ tales cause nõ sũt ꝓ se sed ꝓ accñs. cõstat aũt sciam nõ eẽ ex cãis ꝓ accñs ẽm phũ in hoc ꝑmo. Ad quartũ cõcedo qꝫ nõ ẽ incõueniẽs infinita ptrãsire i põ. sed eẽt incõueniens infinita ptrãsire in actu. s. infinita minima nõ cõmunicãtia eiusdẽ magnitudiniõ dicit phũs tertio phi. qꝫ magnitudo ẽ diuisibilis infinitũ i ptes eiusdẽ ꝓportiõis. sed nõ est diuisibil in ifinitũ in ptes eiusdẽ quãtitatis. Si aũt celũ ptrãsiuit ifinitũ motum aut infinitã durationẽ hoc fuit i tpe infinito. scia aũt acquiritur in tpe finito in quo ñ ẽ possibile ꝓ resolutionẽ ptrãsire infinitas cãs seu ẽntia i hꝫ g̃ bñ dixerũt ãtiq scie possibilitatẽ negãtes

Si vero stẽt ꝛ sint ꝓncipia. hec ignota esse cũ demõstratio iporũ non sit qõ vero dicũt esse scire solũ. Si eni nõ est prima scire neqꝫ que sũt ex eis ẽ scire simpliciter neqꝫ ꝓprie sꝫ ex cõditione si illa sint.

Secũda ps añtis. ar. videlicet qꝫ si nõ est dare processũ in infinitũ in cãis nõ cõtingit aliquid scire qꝛ ñ sciunt posteriora nisi sciant priora. sed impossibile est scire pma. ꝛ immediata ergo ipossibile est scire sequẽtia pꝫ ꝓña maiori. qꝛ posteriora sciũt ꝓ priora. ꝛ iã declaratũ ẽ ꝓpter qõ vnũqõqꝫ tale ꝛ illud magis minor ꝛo ỏclarat. qꝛ nihil scitur nisi demõstrationẽ. sed pma ꝛ immediata nõ pñt demõstrari. ergo illa ñ pñt sciri. Sꝫ dubitat arguẽdo possibilitatẽ scire ignoratis primis. qꝛ geometer scit omnẽ triangulũ hẽre tres angulos eq̃les duobus rectis. ꝛ qꝫ sup datam lineã cõtingit triangulũ equilaterũ collocare ꝛ tñ forte nullã hꝫ notitiã primorũ. s. prime cãe ꝛ intelligentiarũ. Dicẽdũ ẽm Egi. qꝫ ꝓclones resoluunt in ꝓmissas. ꝛ ꝓmisse i positiões. ꝛ posiões i cões animi cõceptiões. ꝛ cões animi cõceptiões in illaꝫ dignitatẽ de quolibet dicẽdi affirmatio vel negatio ꝓ quã cetere dignitates roborãtur ẽm cõmẽtatorẽ. hec aũt dignitas reducit in ꝓncipiũ in cõplexũ qõ ẽ ens ipꝫ aũt ens reducit in ens ꝑmũ qõ est ꝑma cã. Nihil g̃ põt dici simplr ignorato te ꝑmo. iõ geometri si ignorat ꝑmũ ens nõ hꝫ simplr sciaꝫ. ꝛ hoc vi velle cõmẽtator. vii. metha. dicẽs qꝫ nõ põt sciri hec sba ptcularis demõstratiue ignorata ꝑma cã. ꝛ sic idiote formãtes rõnes ꝛ syllogismos nõ sũt dialetici. qꝛ nesciunt resoluere syllogismos i ꝓpones. ꝛ ꝓpones in termi nos ita ignorãtes primã cãm nõ sũt ꝓprie geometre. qꝛ nesciũt resoluere vsqꝫ ad primũ ꝓncipiũ incõplexũ qõ ẽ de⁹. Cõtra fũdamẽtũ Egi. arguit ꝓbãdo ens trãsceẽdẽt sũptũ in qõ resoluit ꝑma dignitas nõ eẽ reducibile in primũ ens neqꝫ i ꝑmã cãm: quia ois resolutio ꝛ ois reductio est in aliqõ pri⁹. sed nõ ẽ pri⁹ prima cã qꝫ ens. ergo ꝛc. pꝫ ꝓñtia cũ maiori. et minor declarat qꝛ si ꝑma cã est prior ente ꝛ oẽ prius stat sine posteriori absqꝫ cõtradictiõe. ergo stat sine ꝓtradictiõe deũ esse nullo ente exñte qõ ẽ absurdũ. Et cõfirmat ꝓ Aristo. i postꝑdicamẽtis. di. qꝫ illud ẽ ꝓpus a quo nõ ꝓuertit subsistẽdi ꝓñtia. ergo hec ꝓñtia erit bona. ens est. g̃ ꝑma cã est ꝛ nõ ecõtra. ꝑma cã ẽ. g̃ ens ẽ qõ nõ ẽ dicẽdũ. Secũdo ois reductio ꝛ ois resolõ ꝓ viã demõstratiõis ẽ i aliqõ noti⁹. sꝫ prima cã nõ est notior ente. ergo ens nõ reducit i illã. pꝫ ꝓñtia cuꝫ maiori ex dictis iuxta doctrinã phi. minor autez declaratur nam intellectus nõ põt itelligere nisi intelligat ens erquo ens est obm adeq̃tum intellectus ẽm Auicẽ. in metha. sua. sed intellectus potest intelligere nõ intelligẽdo deũ seu primã cãm. qꝛ ẽm Egi. deus nõ intelligitur a nobis nisi reflere ex cognitiõe aliorũ. vnde Aristo. ꝛ. metha. de mẽtauit primam cãm eẽ. nunqꝫ aũt ens eẽ quod fieri nõ posset si de⁹ eẽt notior ente. Tertio dato illo sequitur cõtra eum ꝛ veritatem qꝫ de quolibet dicitur eẽ vel non eẽ non est prima dignitas. qꝛ sicut se habet ens ad primã cãm. ita de quolibet esse vel nõ eẽ ad primã causaꝫ eẽ sed ens nõ est simpliciter ꝑmuꝫ principiũ incomplexũ. sꝫ ꝑma cã. ergo pariformiter de quolibet eẽ vel nõ eẽ nõ est simpliciter primũ ꝓncipiũ complexum. sed ꝑmam cãm eẽ. ꝛ per ꝓñs de quolibet dicitur eẽ vel nõ eẽ. non est prima dignitas fortificans ꝛ roborans ceteras dignitates. sed magis primã cãm eẽ quod est cõtra propriã determinationez ꝛ sciam commẽtatoris. Quarto primam cãm eẽ nõ est primũ principium complexum. ergo nec ꝑma cã est primũ principiũ incomplexũ semp intelligendo in via resolutiõis. añs probat. qꝛ ꝑmũ principium complexũ quod est dignitas ẽm Arist. in parte superiori habet quatuor cõditiões. ꝓprima est qꝫ est ꝓpõ indemonstrabilis. Secunda est qꝫ necesse est quẽlibet docẽde eam habere. Tertia est qꝫ est maxima propõ. Quarta est qꝫ omnes alias ꝓcedit ꝓpones. cõstat aũt istas cõditiões nõ conuenire illi complexo. ꝑma cã est cuꝫ ista ꝓpõ sit õmonstrata nec quilibet docẽdus eaꝫ necessario habꝫ nec est maxima ꝓpositio sicut nec ꝓceptus ei⁹ ẽ cõissim⁹ nec etiã ꝓcedit oẽs alias ꝓpões sicut nec cõcept⁹ õi omnes alios ꝓcedit. Alioquĩ deus cẽt ꝑmuꝫ obm intellectus primitate impssiõis. quod tã sibi qꝫ aliis maxime repugnat. Jõ aliter est videẽde qꝫ deus ꝛ intelligentie sũt prima primitate eẽndi sed nõ ꝑmitate cognoscẽdi. qꝛ nõ oꝫ illa ꝑus cognosceꝝ qꝫ alia licet illa prius sint qꝫ cetera. sed ens ꝛ dignitates sũt prima principia cognoscẽdi. ideo illa in oi demõstratione precognoscunt. ꝛ ignoratis his õ nullo hꝫ scia et cũ dicit cõmẽtator qꝫ nõ põt sciri hec sba ptcula

UVA. BHSC. IyR_048_2

ris demõstratiue ignorata pricipia cã illud é ꝑcludẽ dũ. Aliud é eni scire sortẽ ꝛ aliud é scire sor: eé risibilẽ. qz ad scire sor. simplr necesse é scire qd é ꝛ ex qb⁹ é ꝛ a quo é. ꝛ pp quid é sor. Nõ ãt pfecte sciũtur ista: nisi sciaꝫ ꝑma cã. ꝫ ad scire sor. eé risibilẽ nõ dz scire a quo é sor. neqz pp qd est sor. qz sicut ait phũs i ꝓlogo huius de subiecto oz ꝓcognoscere qd é ꝛ qz est. ꝛ de passione qd é tantum. Consilr é dicẽdũ i math. q⁹ nemo hz noticiã perfectã simplr de triangulo absolute sũpto nisi cognoscat ꝑmã cãm. qz ad hãc noticiã ꝓcurrit nõ solũ vt cã i. eẽndo sed etiã in cognoscendo. ná talis noticia ꝓsupponit noticiã quid é triangulus ꝛ ex quo ꝛ a quo. ꝛ pp quid é triagul⁹. Ad sciaz aũt q̃ cognoscitur triãgulus hr̃e tres angulos sufficit scire triãgulũ cẽ ꝛ qd ꝓportat noie trianguli. iõ cognitio ꝑme cãe nõ requritur ad huiusmõi sciam qua scitur passio de subiecto suo.

Quidam aũt q⁹ ipsũ quidez scire sit ꝛ confitentur. per demonstrationez enim esse solũ. sed oĩum esse demõstrationem nihil ꝓhibet scõz eos contingit. n. circulariterfieri demõstrationẽ. ꝛ ex his que sũt ad iuicẽ.

Secũda opinio ponebat ꝓcessuz finitũ i cãis ꝛ tam ꝑncipia q̃z alia scirı: sed circulariter dicendo ꝓcl̃ones sciri propter pricipia ꝛ pricipia sciri ꝓpter ꝓcl̃ones. qz oẽ qd̃ scitur scitur p demõstrationẽ. ꝫ ꝑncipia sciuntur. q̃ sciuntur p demõstrationẽ nõ ãt p ꝓpones. ꝑores. q̃ p ꝓpones posteriores. ita q⁹ a scitur p b. ꝛ itez. b. scitur per a. Dõ aũt nõ sit ipossibilis demonstratio circularis arguebãt i cõuertibilib⁹. vt omne disciplinabile é risibile. ois hõ é disciplinabilis. ergo ois hõ é risibilis ꝛ itez ecõtra. ois hõ é risibilis. oẽ disciplinabile é hõ. ergo oẽ disciplinabile é risibile.

Notãdũ ꝫm licon. q⁹ tã isti q̃z alij nõ itelligebat equiuocatiõez scie q̃ nõ eodẽ mõ dr̃ de ꝯclusione ꝛ de principijs dicit eni de cõclusione vt é nota ex principijs cõplexis de principijs ãt dicit vt sunt nota ex ꝑticipijs icomplexis. Isti ãt credebãt oẽm sciẽtiã esse ex ꝑncipijs cõplexis ꝛ cõsequẽtez p demõstrationẽ iõ posuerũt aut nihil sciri aut primi aut oĩuz cé sciam per demõstrationẽ vt hi secũdi: Sz dubitatur qz si de principijs ꝛ cõcl̃one scia dr̃ equiuoce sequit hãc cõparationẽ cé malã ꝛ ipropriã ꝑncipia magis sciunt q̃z ꝯcl̃o sicut ista. stilus é acutior voce pp equiuocationem scie ꝛ acutiei. equiuoca eni nõ ꝓprie cõparãtur ꝫm phĩm. vii. phi. Rñdet q⁹ equoca pñt inuicez q̃n cõparari cõparatiõe cõplexa ꝛ arithmetica. vt stil⁹ é acutior respectu tact⁹ q̃z vox respectu auditus. sed nõ cõparatõe simplici ꝛ geometrica. vt stilus é acutiõ voce ita i ꝓposito h⁹ i ꝓpatio é mala. pricipia magis sciũt̃ q̃z cõcl̃o si intelligat cõparatio simplex ꝛ geometria ꝫ si mixta ꝛ aritmetica. ꝓpria é cõparatõ. ꝛ sic dz i telligi ꝑncipia magis sciũt̃ actualr q̃z ꝯcl̃o. formalr.

Nos aũt dicimus. neqz oẽm sciam demonstratiuam esse. sed immediatoz indemonstrabilẽ esse. ꝛ hoc qõ necessariũ sit. quidem manifestuz é Si enim necesse est qd est scire priora ex quibus est demõstratio. Stãt aũt immediata aliquando hec priora indemonstrabilia necesse est esse ꝛ hoc igitur sic dicimus ꝛ non solũ sciam sed ꝛ principiũ scie esse quod dã dicimus ipsa eniz cognoscimus inquantũ terminos cognoscimus.

His opinionibus recitatis. Aristo. eas reprobat per quattuor cõclusiones. quaꝝ ꝑma é cõtra ꝑmaz opinionẽ ꝛ tres sequẽtes cõtra ꝫam. Prima igitur cõclusio é ista. Nõ oẽ qõ scit scit̃ per demõstrationẽ. Secũda ꝯclusio demõstratio circularis é ipossibil̃ ibi. Circulo quoqz. Tertia ꝯclusio demõstrati circularis nõ aggenerat sciaz ibi. Accidit ãt. Quarta cõclusio nõ oĩuz est scia p demonstrationẽ ibi. Alt vero neqz.

Prima cõclusio arguit̃ sic. pricipia ꝑma ꝛ imediata sciuntur ꝛ nõ per demõstrationẽ. ergo nõ oẽ qõ scitur scitur p demõstrationẽ ꝓ ꝫa cũ maiori ex q̃ ꝑ illa sciuntur alia. ꝛ minor declaratur illud cui itellectus assentit ex sola noticia termioꝝ suoꝝ nõ scitur p demõstrationẽ sed ꝑncipiis ꝑmis ꝛ imediatis intellectus assentit ex sola noticia terminoꝝ suoruz. qz talia audita statim cõcedit. ergo ꝛc. ꝛ ita nõ é icõuẽiẽs q⁹ aliq̃ sint principia ꝛ sciãtur. sunt eni pricipia proquãto alia sciũtur p ea. ipa ãt sciunt̃ iquãtũ hñt in se cãz sue cognoscibilitatis. Notãdũ primo ꝫm Ari. ꝙ phisi. q⁹ ita se hz principiuz i speculabilibus. sicut finis in agibilibus. ita q⁹ sicut finis necessitat ea sũt ad finẽ ita pricipia cõclusiones. sicut ergo motus voluntatis i finẽ recipit denoiationẽ a potẽtia volitiua dr̃ volũtas mot⁹ ãt in ea que sunt ad finẽ dicitur eletio. vt testat̃ phũs. z. phi. dicẽs q⁹ volũtas é finis ꝛ electõ eoꝝ q̃ sũt ad finẽ. ita mot⁹ itellect⁹ i pricipia recipit denoiationẽ ab ipa potẽtia itellectiua. ꝛ dicitur intellectus. motus autẽ i cõclusiones dr̃ scia bitus. ergo pricipioꝝ ꝓprie dicitur itellectus ꝛ bitus cõclusionis dr̃ scia. large autẽ summẽdo sciaz ꝑ oĩ certitudinali cognitiõe ꝑncipia sciunt̃. qz certissime cognoscuntur. Notandũ ꝙ q⁹ pricipiorũ eẽndi q̃dã sũt ꝑncipia ꝛ q̃dã sũt ñ ꝑncipia. Pricipia prima eẽndi sunt illa q̃ i suis generib⁹ nõ ꝑsupponũt alia principia vt deus ꝛ mã prima. nihil eni ꝑsupponit deus i gñe cãe efficientis: ꝛ nihil materia prima in genere cause mãlis. hoꝝ tamẽ pricipioꝝ solus deus est principiũ simplr primũ. qz materia prima reducit̃ in primũ motorẽ. sicut potẽtia passiua in potẽtiã actiuaz. vt hr̃ a phõ. ix. meth. Pricipia ãt eẽndi non prima sunt illa q̃ i suo gñe ꝑsupponũt alia principia vt itelligere ꝛ celũ hec eni ꝑsupponũt actionẽ primi entis i gñe cãe efficiẽtis. Cõsimlr é dicẽdũ i ꝓposito q⁹ pricipioꝝ cognoscẽdi q̃dã sũt prima. qz i suis gñib⁹ nõ ꝑsupponũt alia. vt de q̃libz dr̃ eé vl nõ eé nõ contingit idẽ simul eé ꝛ nõ eé. vñ illa affirmatiua nihil ꝑsuppõit i gñe affirmatiuaꝝ. ꝛ illa negatiua nihil ꝑsupponit igñe negatiuarũ sola tñ affirmatiua é pricipiũ primũ simplr. qz negatiua reducitur i affirmatiuã. ꝛ nõ e cõtra eo q⁹ affirmatio prior est negatiõe Alia ãt sũt pricipia cognoscẽdi nõ primaz. qz alia ꝑsupponũt i suis gñibus. vt oẽ totuz est maius sua pte. si ab eq̃lib⁹ eq̃lia demas cetera manẽt eq̃lia. Vñ i latitudine affirmatõuz hec ꝑsupponũt illã ō quolz dr̃ eé vel non eé. Hec ãt linee palelle non concurrũt idiuisibile ñ facit maius ꝑsupponũt illã negatiuã ñ ꝓtigit idẽ simul eé ꝛ non esse. Notãdũ tertio q⁹ primis principijs itellect⁹ assentit ex sola noticia terminorũ abstz alio discursu. ideo talia sunt simplr immediata. qz nullũ medũ hñt ꝑ qõ possint ꝓbari. Principijs aũt ñ primis itellectus stati adheret cognitis terminis ñ tñ ex sola noticia terminorũ sed vltra requiritur sillogismus ipercipibilis. ꝛ hec dicũt̃ ꝑn

UVA. BHSC. IyR_048_2

cipia imediate nō qz nullū hñt mediū p qō possint
pbari. qz allacen. pbat illā. oē totū ē maius sua par
te. sed qz nō hñt mediū p quod pñt demōstrari. exq̄
nō pñt dubitari. lz eni huic vel illi possint pbari si
negaret nō tñ absolute possunt demonstrari. Cōtra
pdicta arguitur z pmo q dignitates nō sunt pma
principia. qz dignitates cognoscimus in quantum
tmimos cognoscimus p aris. in lra g noticia termi
norū ē cā noticie dignitatū z p ꝯñs termini sunt di
cendi pma pncipia. z nō dignitates imo sequitur q
dignitates nō sūt pncipia notissima sed termini illa
rū. Secundo arguit q dignitates nō sūt pncipia
simplr imediata. qz nulla ppō hñs nāliter ppōné
prioré se ē pncipiū simplr imediatū. sed dignitates
hñt ppositioné aliquā naturaliter poré se. g ꝛc. ma
ior ē cuidēs. nā iō dicit illā. Oē totū ē maius sua
pte nō cē simplr imediatā qz hz naturaliter ppōez
prioré se minor ät arguitur cōceptus entis hz natu
raliter aliqué alū cōceptū prioré se g p idem propo
sitio ꝯposita ex illo hz ppositioné naturaliter prioré
se. huiusmodi ät ppositō ē dignitas añs arguit quo
niam prima noticia itellectus ē noticia alicuius sin
gularis seu qdditatis eius. vt tollitur de mēte Aris.
z cōmētatoris tertio de aia. Ad primum dicitur
negādo ꝯñaz tā termini qz dignitates dici debēt p
ma pncipia sed nō eodē mō qz termini sunt prima
pncipia icōplexa z dignitates prima principia com
plexa z ꝯñter ꝓcedit q termini sunt notissimi. z di
gnitates notissime. sed tñ diuersimode. qz termini sūt
notissimi noticia icōplexa z dignitates sunt notissi
me noticia cōplexa. z lz termini sint pri⁹ noti digni
tatibus. nō tñ magis noti ex quo noticia dignitatuz
cōponitur intrinsece. z noticia terminoz. Ad secū
dū nego añs. s. q nulla ppō ē simplr imediata que
hz naturaliter ppositioné poré se qz dignitas nega
tiua psupponit naturaliter dignitatez affirmatiuaz
z tñ ē ppō simplr imediati. qz nō hz mediuz p qō
possit probari licet eni iferat ex affirmatiua dicendo
de quolibet dr eē vel nō eē. g nō cōtingit idē sil' esse.
ergo nō cōtingit idē sil' eē z nō eē. nō tñ hz mediuz
p quod ꝓbet. quia nullus concept⁹ sumit i affirma
tiua q nō sumat i negatiua habere eni medium est
psupponere aliqué terminū ex quo ñ formatur pro
positio ipa. Jté nego etiā secūdā pté añtis. s. q di
gnitates naturaliter hñt ppōné prioré se z tunc ad
argumētū cōceptus entis hz naturaliter cōceptū p
oré se g z dignitates hñt naturaliter ppositioné prio
rez se negetur ꝯñtia vnde sicut extimatiua naturali
ter elicit spēs isensatas ex spēbus sēsatis ita q simil
hz duas ipressiōes. vnā a fantasia z aliā a scipa. ita
intellectus naturaliter elicit cōceptum entis ex cō
ceptu singulari sic q simul hz duas ipssiōes. vnā a
fātasmate z aliā ab ipo itellectu cōceptus. ergo sin
gularis est natura por ꝓceptu entis sz nō tpe. Cū ät
dicit auicēne i methaph. sua q pma impssio intelle
ct⁹ ē ipsi⁹ entis itelligitur de ipressiōe facta ab itel
lectu. Dico ergo q itellectus qz pmo hz ꝓceptuz
entis tā primo hz dignitates actu vel hitu. sed non
qz pmo hēt cōceptū singularez tā pmo habet ō illo
aliquā ppōnem actu vel hitu sed p tps stabit ante
qz formet aliquā propositioné terminorū spālium.
Et si arguit sic non contingit procedere de extremo
ad extremū nisi per mediū. ergo i pmo istāti quo in
tellectus intelligit si hz ꝓceptū singularē z trāscendē
tem hz omnes ꝓceptus iter medios. neget cōsequē
tia qz cōceptus entis cōfuse significās nō est extre
mum sed imediatus conceptui singulari distincte ät
significās. s. distinctione sui ab alijs cōceptibus ac
sui significati sub propria ratione est extremū. z tūc
facta est resolutio singularis i spēm z spēi i genus et
generis in transcendens qua omnia sūt ppis rō
nibus cognoscuntur. hec tamē materia nō est prefē
tis speculationis.

circulo quoqz quod impossibile sit
demōstrare simplr manifestū est. Si
vero ex prioribus oportet demon
strationē esse z notioribus. Impos
sibile enim eadem simul sibi ipsis pri
ora esse z posteriora.

Postqz phūs fprobauit opinionē. di. q nō ꝓtingit
aliqd scire p pmā cōclusionē ꝓsequenter reprobat
aliā opinionē asserētez oiuz esse ōmōstrationē z sci
ētiā p scōaz cōclusionē z alias sequētes. Secūda
ergo cōclusio est ista demōstratio circularis est ipossibil'
probat si cōtingeret circulo demōstrare cū ois demon
stratio sit ex pōribus z notioribus sequit q eadē si
bi ipis sit priora z posteriora notiora. z minus nota
probatur nā sicut i circulo idē pūctus ē principium
z finis. sic q per a demonstrabitur b. z ecōtra. cōstat
ät oēm demōstrationez esse ex prioribus z notiorib⁹
ergo a erit prius z notius b ac etiā ecōtra b erit p⁹
z notius a. hec ät repugnāt. qz reducūtur ad oppo
situm primi principij.

Nisi altero mō ut hec quidē ad nos
illa vero simpliciter quo certe mō i
ductō facit notū. Si aūt sic ē nō erit
utiqz scire simpliciter bene determi
natū sed dupliciter. aut nō simplici
ter altera demonstratio fit ex nobis
notioribus.

Sed dubitat videtur q ōmstratio circularis sit pos
sibilis qz eadē sunt priora z posteriora noti ora z mi
nus nota respectu eiusdē sicut eadē sunt notiora no
bis z minus nota nature z effectus naturales. z ea
dem sunt notiora nature z minus nota nobis vt cāe
possumus ergo demōstrare cām p effectū z iterum
effectū p cāz. z erit demōstratio circularis. Respō
det phūs q duplex est scire ac demonstratio scz sim
pliciter vt iā diffinitū ē z determinatum z scire ac de
mōstratio hz qd eo mō quo scit aliqd p sēsū vl' per
iductionē nō est possibl' demōstratio circularis sim
plr sed bñ hz qd z altero mō cū demstratur effect⁹ p
cāz illō simplr demōstratur cū ꝛo ōmstratur cā p ef
fectū illō ōmōstrat hz qd z altero mō sicut cā ē por
z notior simplr effectu. qz notiora z pora simplr per
aris. tā i hoc pmo qz i plogo phi. effectus' ät ē por
z notior cā hz qd. s. quo ad nos prius cognoscim⁹ ef
fectus qz cāis vt pz Notādū primo q ꝯtuor mo
dis demōstratio circularis ē possibilis. Prim⁹ mo
dus ē i diuersis gñibus cognitionū. s. qz z ppter qd
demōstrat eni cā p effectū cognitiōe. qz et demōstra
tur effectus p cāz cognitione pp qd phi. eni vt hēt
in phemio meth. admirātes eclipsim lune iuenerūt
cām eius. s. interpositioné terre iter solez z lunā q iue
ta cognouerūt lunā eclipsari propter iterpositionem
terre inter solez z lunā ꝓcedētes igitur ab effectū ad
cāz hūerūt cognitionē. qz cū ät ꝓclnsert lunā eclipsa
ri pp iterpōnē terre hūerūt cognitionē pp qd. Sēd⁹
mōus demōstrādi circulariter ē i diuersis gñib⁹ eax
nā vt hz bo phi. z qnto metha. eē sūt sibi iuicē eē ita
q sanitas ē cā deābulatiōis z ecōtra ñ tñ eodē gñe
eē sic q p ābulatiōē possit ōmiari sanitas i gñe esse
effitiētis z p sanitatē posset demōstrari deābulatio
i gñe eē finalis semper ꝓcedēdo p notiora i gñe illo

UVA. BHSC. IyR_048_2

Uñ causa finalis est notior nature q̃z efficiẽs ⁊ efficiens q̃z forma ⁊ forma q̃z mã: q⁊ finis necessitat agẽs ⁊ agens formã ⁊ forma mãm quo dato sequit q⁹ demonstratio efficientis p finez ⁊ forme p agens ⁊ mane per formã ⁊ demõstratio potissima ꝓcedẽs a pori. Econtra aũt ẽ demõstratio ñ potissima ex quo est a posteriori ꝓcedẽdo quodãmõ ab effectu ad causã verbi gr̃a. hõ habet quatuor diffinitiones quarum prima datur per finẽ. ſ. alias ordinatũ ad felicitatẽ. secũda dat̃ per efficiẽs. ſ. alias genitũ ab ente rõnali. tertio dat̃ p formã. ſ. alias rõnale. quarta datur p materiã vt al's hñs corpus actuatũ intellectu. Fiet ergo demonstratio circularis procedẽdo sillogistice a priori ad posteriorem ⁊ econtra quarum p̃ma erit potissima ⁊ nõ secũda cõpando cãm cãe sed ꝓparando cãm effectui eẽt demonstratio potissima. Tertius mod⁹ demõstrãdi circulariter ẽ in eodẽ genere cãe respectu tñ diuersoꝝ suppositoꝝ. vñ vt hr̃ scõo hui⁹ per vaporẽ demonstrat̃ pluuia i genere cẽ material' q⁊ ex vapore generat̃ pluuia tãq̃z ex materia. ⁊ ecõtra etiã per pluuiã demonstratur vapor in eodẽ gñe q⁊ ex aqua pluuiali gñat̃ vapor tãq̃z ex materia. ls tñ nõ est respectu eiusdẽ suppositi ponẽdo pluuiaz ⁊ vaporẽ esse mixta iperfecta diuersarũ spẽrũ q⁊ cum ex pluuia gñat̃ vapor nõ ẽ ille vapor nũero ex quo prius generabat̃ pluuia sed alius q⁊ ille est corruptus in gñatione nubis in qua facta est pluuia. ꝓstat aũt corruptũ nõ posse reuerti idẽ i numero p Arist. in ſo de gñatione. Quartus mõus demonstrandi. circulariter ẽ i eodẽ gñe cẽ respectu eiusdẽ suppositi sed nõ eque p̃mo. verbi gr̃a suppositio q⁹ aqua vapor nubes ⁊ pluuia nõ differãt spẽ sed solũ accñalit ita q⁹ eadẽ aqua nũero fiet vapor nubes ⁊ pluuia diuersificata solũ i accñtibus. isto admisso oportet cõcedere demõstrationem circularem in eodẽ gñe cãe ⁊ respectu eiusdẽ suppositi. q⁊ dem õstrãdo pluuiã p vaporẽ ⁊ cõtra nõ variatur idiuiduũ sicut nec species aut genus materie nõ tñ eque primo vnum alterũ demõstrat. nã per pluuia imediate demõstratur vapor sed per vaporẽ nõ imediate demonstrat̃ pluuia cũ nubes mediet p q̃nã imediate demonstratur pluuia sicut p vaporẽ imediate demõstrat̃ nubes.

Itẽ dato q⁹ pluuia ⁊ vapor ficrẽt ex se iuicẽ imediate adhuc demonstrationes ille essent dissimiles. q⁊ vaporẽ naturaliter prior pluuia sicut ⁊ nubes quod patet ex diffinitione pluuie. ſ. pluuia ẽ aqua guttati cadẽs de nube nec ẽ icõueniẽs i gñe mẽ reperire p⁹ ⁊ posterius sicut nõ icõuenit in alijs gñibus causaꝝ ꝑperire ordiné poris ⁊ posterius. Admissio ergo q⁹ pluuia gñetur imediate ex vapore ⁊ ecõtra sicut solet ꝓcedi vaporẽ imediate gñari ex aqua ⁊ ecõtra dicat̃ q̃libet illoꝝ p aliud imediate demr̃ari. nõ tñ eodẽ mõ ⁊ eadẽ ꝑoritate. q⁊ demõstratio pluuie per vaporẽ ẽ ex pori quo ad naturã simplr̃ rõne spẽi. ⁊ rõne indiuidui sed demõstratio vaporis p pluuiã ẽ ex priori quo ad naturã ꝟz qd rõe idiuidui tñ nihil n. gñat ex alio nisi ex pori ꝟm naturã. Secũdo notãdũ q⁹ duplex est circulus. ſ. vniformis ⁊ difformis Circulus vniformis est ille a cui⁹ cẽtro ad circũferẽtiã nõ oẽs linee ducte sũt eq̃les. Circulus difformis est ille a cuius centro ad circunferentiam nõ omnes linee ducte sunt equales. Et sicut duplex est circulus ita duplex est circulatio. ſ. vniformis q̃ fit in circulo vniformi. ⁊ diffinitionis q̃ fit i circulo diformi. Proportionabiliter duplex ẽ demõstratio circularis ſz vniformis ⁊ difformis. Demõstratio circularis vniformis ẽ illa cui⁹ oẽs processus sunt sil'es ⁊ equales

Demonstratio circularis difformis est illa cuius non omnes processus sunt similes et equales.

Prima demõstratio nõ reperit sed bene secunda Si eni demonstratio circularis fiat i duobus gñib⁹ cognitionũ illi ꝓcessiuus nõ erũt sil'es nec equales. q⁊ vnus erit per cãm ⁊ alius per effectũ si i diuersis generibus causarũ sẽp vna õmõstratio erit simplr̃ a pori. ⁊ alia a posteriori si ãt i eodẽ genere eẽ aut il li ꝓcessus nõ erũt imediati aut erũt diuersoꝝ suppositorũ ⁊ ꝑñr si vn⁹ alioꝝ ꝓcessiuũ erit demõstratio potissima ali⁹ ñ ẽ õmõ. di. g̃ aris. q⁹ ipossibil' ẽ õmõstratio circularis vniformis sic q⁹ q̃libz ꝓcessus sillogistic⁹ fit õmõstratio simplr̃ seu potissima ſz nõ ẽi possibilius õmõstratio circularis difformis cui⁹ ꝓcessus ẽ demõstratio simplr̃ ⁊ alius ꝟm qd vel altero mõ antiq ãt dicebãt demõstratiões circulare esse possibilẽ nõ solũ difformẽ. sed etiã vniformẽ. Contra p̃dicta arguit̃ ꝓbãdo nullã eẽ demonstrationez circulare. q⁊ dato illo sequũtur q̃ttuor icõueientia. Primũ ẽ q⁹ idẽ depẽderet a seipso. q⁊ si per a demonstrat̃ b et e cõtra. ergo noticia a depẽdet a noticia b. et noticia b depẽdet a noticia a et per ꝑñs noticia a dependet a noticia. ergo idẽ dependet a seipso.

Secũdo sequit̃ q⁹ a est notius b. et nõ ẽ notius b nã a demonstrat b ergo est ignot⁹ b. et idẽ a demonstrat̃ ab ipso b ergo est ignot⁹ b. ergo nõ ẽ notius b patet ꝓña a termino priuatiuo ad terminũ ifinitum tũc sic a ẽ nõ notius b. ergo a nõ ẽ notius b. patz cõsequẽtia ab affirmatiua de p̃dicato ifinito ad negatiuã de p̃dicato finito. Tertio sequit̃ q⁹ magis nota cognoscũtur per minus nota. q⁊ cã cognoscit̃ p effectũ vt deñ est et ipa ẽ notior effectu cũ sit nõ simplr̃ effectus ꝟm qd vt colligit a phõ. i. prohemio phi. Quarto sequitur q⁹ cognitio ꝓpter qd nõ ẽ cognitõ distincta q⁊ cognitio cãe ẽ cõfusa sicut cognitio effectus a qua dependet sed ꝓpterq̃ vnũquodq̃ talẽ et illud magis. igitur cognitio illius effectus bita p illã cãm erit tñ ꝓfusa et nõ distincta. Ad primuz concedo q⁹ cognitio a depẽdet a cognitiõe a. non tñ idẽ depẽdet a seipso q⁊ a habet duplicẽ cognitionem quarũ vna depẽdet ab alia. Si eni p eclipsim lune demonstrat̃ interpõ terre et iterũ p iterpositionẽ terre demõstrat̃ eclipsis lune. secũda noticia q̃ hẽtur de eclipsi nõ ẽ p̃ma licz ab illa dependeat. Ad secundũ negatur ꝓñtia ⁊ ad ꝓbationẽ ꝓcessus illius duob⁹ ẽ noti⁹ b. ⁊ a ẽ ignoti⁹ b negetur ꝓsequẽtia. a ẽ ignoti⁹ b. ergo a ẽ nõ notius b. ⁊ ad regulã aristo. primo ꝑyermenias dicitur q⁹ i talibus debet argui cũ limitatiõe vt a est ignotius b. ergo a aliquo mõ non notius b q̃ est cõcedenduz ⁊ ꝑñr q⁹ aliquo mõ nõ est notius b. vñ effectus quo ad nos ẽ notior cã. et quo ad naturã nõ est notior cã. Itez ꝓcessu q⁊ est effect⁹ est notior cã ⁊ i processu ꝓpter qd effectus nõ ẽ notior cã sed minus notus. Ad tertium cõceditur q⁹ magis notã cognoscũtur p minus nota respectu diuersoꝝ ⁊ i diuersis ꝓcessibus. q⁊ magis nota nature cognoscuntur a nobis per minus nota nature eatamen que sunt magis nota nature sunt minus nota nobis. ⁊ que sunt minus nota nature sunt magis nota nobis. ideo semper procedimus ex magis notis nobis quocũq⁹ ꝓcessu signato. Ad quartum negatur ꝓña ⁊ dico q⁹ cã cognita per effectum habz duplicẽ cognitionẽ. vnã cõfusã secũdũ quã depẽdet simplr̃ ex notiua effect⁹ ⁊ aliã distinctã quã itellect⁹ discurrẽdo iuenit possum eni hr̃e cognitionẽ de quãtitate per albedinẽ vel colorẽ. ⁊ tñ in processu per iuestigationẽ intellectiuã ml'to maiore hr̃e noticiam de quãtitate q̃z de colore sicut patet i metha. dico ergo q⁹ cã ꝟm cognitionẽ ꝓfusam non igreditur õmõstrationẽ ꝓpter quid ſz tñ ꝟm cognitiõez distinctã.

accidit autem dicẽtibus circulo demonstrationem esse non solum q⁹ nũc dictũ ẽ sed nihil aliud dicer̃ q⁹

UVA. BHSC. IyR_048_2

hoc est si hoc est. sic enim facile ē demonstrare omnia manifestum aūt est q hoc accidit tribus termis positis. per multos ení aut paucos reflectere dr̄e nihil differt. p paucos aut per duos. cum eniz ex necessitate a. sit b hoc autem c. cū igitur a sit ex necessitate erit b. Si igitur cū sit a. necesse est esse b. hoc autē sit erit a. hoc enim inhereat circulo. ponatur a. in quo est c b. igitur cum sit a. esse dr̄e est ipsum c. dr̄e. hoc autem est quoniam cū sit a est c. sed. c. cum a idez est. quare accidit dr̄e circulo dicentes esse demonstrationē nihil aliud nisi cum sit a est a. sic autē oīa monstrare leue est.

Tertia ꝓclō demonstratio circularis nō aggenerat sciam ꝓbatur. nulla rō facilis ac debilis aggn̄at scientiam. sed demonstratio circularis est rō facilis at qz debilis. ḡ illa non aggenerat sciam. pz ꝑmissa cuz maiori. qz rō aggenerans sciam dz cē fortis z firma minor vero declaratur. qz per demonstrationē circulare semp intelligendo de demonstratōne vniformi circulari nō plus hr̄ q̄z qz si hoc ē. hoc ē. Constat autem talē rōnē cē valde facilē z debilē. qz sic faciliter possent oīa sciri z demr̄ari. Sz q per demr̄ationem circularē nō plus hēat q̄z q si hoc est. hoc ē. arguit phūs siue sumant duo termini siue tres dūmō per illos tres intelligant tm̄ duo. verbi gr̄a. sic arguendo. si a ē. b ē. z si b ē. c est ista demonstratio ē circularis nō obstāte q sit ex trib⁹ terminis dūmō idez sit oīo a z c. Ex duobus etiā termis fit demr̄atio circularis. ut si a ē. b ē. z si b ē. a est. Dato igit̄ q a z c sint oīno idē si demōstrat circulariter b p a. z c p b. non plꝰ hr̄ q̄z si a ē. a ē. Notandū q lz in demr̄atiōe circulari vniformi sequat̄ a demonstrat b. z b. demōstrat a. ḡ a demōstrat a. nō tm̄ seq̄t indemr̄atione circulari difformi. qz effectus demōstrat cām. z cā demr̄at effectū. z tm̄ effectus non demōstrat seipz cū isti duo ꝓcessus demōstrādi sunt diuersoꝝ generꝝ. In demōstratione aūt vniformi necessario oēs ꝓcessus sunt eiusdē generis z eq̄les. ió tunc idē demōstraret seipsum. z p talē demonstrationē nō plus haberet q̄z q si hoc est. hoc ē. Sed dubitat̄ ꝓbando idē ꝓbari ac demonstrari p seipsum. qz sicut illud qō ē notum p aliud. ꝓbat̄ per aliud. ita illō qō ē notū p se. ꝓbatur p se. Iteꝝ diffinitū cē ꝓbatur z demr̄at̄ p diffinitōnē cē si diffinitio erit nō z diffinitū ignotū ꝑm cōmentatorē trio phi. sed sunt idē oīo diffinitio z diffinitum z. s. hō z aial rōnale. ḡ. Similiter oīa q̄ sūt in deo sunt vnū z idē. sed de deo multa demōstrant̄ vt q ē actꝰ purus z infinit⁹ ac necesse esse. ḡ idē demōstrat̄ p idē.

Ad ꝑmū dr̄ negando ꝓnūciam. qz nihil ꝓbat̄ nisi p discursū. Cōstat aūt ꝓncipia ꝑma non posse haberi p discursū. ió non ꝓbant̄. cognoscūtur tm̄ per se. Ad aliud dr̄ q lz diffinitio z diffinitū sint ió. nō tamē sunt oīo idē. qz genus est ps diffinitionis qō nō est idē oīno cū spē cū aliq̄d significet p genus qō nullo mō idētificat̄ spēi diffinite. dicēdo hō est asinus aut equꝰ. licz etiā oīa que sunt in deo sint idē realit. non tm̄ sūt idē rōne. ideo cū demr̄at̄ aliq̄ passio de deo ñ demonstrat̄ idē p idē qz talia ꝓbat vt ꝓbabiliter demōstrant̄ faciūt ꝓdicationes formales denotantes q aliq̄ passio demōstrat̄ de deo p aliqō mediū qō ē idē re z rōne cū illa passione qō ē negandū.

at vero nec hoc possibile est nisi in his quecunqz alternati se cōsequūtur sunt propria.

Quarta cōclō. nō oīum ē scia per demr̄ationē vz circularē. Ad cuiꝰ ꝓbationē phūs ponit tres suppōes q̄rū ꝑma est ista. demr̄atio circularis nō pōt fieri nisi in tm̄inis ꝙuertibilib⁹. ꝓbat̄ demōstratio circularis ē ꝓcessus duoꝝ syllogismoꝝ reflexoꝝ quoꝝ 2ꝰ ꝓcludit maiorē ex ꝓclōne ꝑtis syllogismi cū minori ꝙuersa aut minorē cū maiori cōuersa vt phs docet i ꝑmo ꝑtiū vi gr̄a. oē al'rōnale est disciplinabile. ois hō al'rōnale ḡ ois hō ē disciplinabilis. Circulatio vno mō fit sumēdo ꝓclōne cū ꝙuersa maioris ꝓcludēdo maiorē sic. ois hō est disciplinabil'. oē al'rōnale ē hō. ḡ oē al'rōnale ē disciplinabile. Alio mō sumēdo ꝓclōne cū ꝙuersa maioris iferēdo miorē vt oē disciplinabile ē al'rōnale. ois hō ē disciplinabil'. ḡ ois hō ē al'rōnale. Si ḡ fiat demr̄atio circularis i tm̄is equalib⁹ sp in .2. ꝓcessu vna ꝑmissarū erit falsa. vt oē al'ē sba. ois hō ē al'. ḡ ois hō ē sba. reflexio fiet vno istoꝝ modoꝝ. ois hō ē sba. oē al'ē hō. ḡ al'est sba. aut sic ois sba ē al'. ois hō ē sba. ḡ ois hō est al' vbi pz sp vnā ꝑmissaꝝ eē falsā Nōnō q si nō oēs tm̄i eēnt eq̄les nō sp i sylogismo reflexo vna ꝑmissaꝝ eēt falsa. sz i vno sic. z i alio nō. ꝛ bigr̄a. ois hō ē al'. oē risibile ē hō: ḡ oē risibile ē al'. Si reflexio fiat ꝓcludēdo maiorē q̄libz ꝑmissaꝝ erit vera. vt oē risibile ē al'. ois hō ē risibil'. ḡ ois hō ē al'. Si aūt ꝓcludat̄ minor necessario vna ꝑmissaꝝ erit falsa. ut oē al'est hō. oē risibile ē al' ḡ oē risibile ē hō. In termis ergo ꝙuertibilibus simplr̄ q̄libz ꝑmissaꝝ erit vera. z in simplr̄ nō ꝙuertibilib⁹ sp vna erit falsa. q̄ñ aūt duo illoꝝ inuicē ꝙuertunt z nō cū tertio. aliq̄ q̄libet ꝑmissaꝝ erit vera aliq̄ vna erit falsa vt patuit.

Uno puidem posito ostensum ē q nequaquaz necesse est aliquid eē alterum. Dico aūt uno quod neqz termino uno neqz propōne una posita. Ex duabus aūt propōnibus primis z minimis contingit: sic quidē cōtingit z syllogizare c.

Secūda suppō: demr̄atio circularis non pōt fieri ex vno termino tm̄ neqz ex vna ꝓpōne tm̄. sz necessario ex tribus terminis z duab⁹ ꝓpōnibus. pz. nam q̄libz demōstratio ē syllogismus. ꝓstat aūt syllogismū fieri nō posse ex vno termio tm̄ neqz ex vna ꝓpōne tm̄. sz ex trib⁹ termis z duab⁹ ꝓpōnib⁹. vt est oīūs in libro ꝑyor. nā q̄lz ꝓclō syllogistica dicit hitudinē ꝑdicati ad ſubm p aliqō mediū. sz nō dat̄ mediū sine extremis. ergo necessario crūt tres termini i duab⁹ ꝓpōnib⁹. Sz dubitat̄ q syllogismus ꝓstat ex trib⁹ ꝓpōnib⁹ ergo nō solū ex duab⁹. Dicit q syllogismꝰ absolute ꝓsideratꝰ est ex tribus propositionibus. sed consideratus vt ē aliq̄d ꝓcludens non constat nisi ex duab⁹ ꝓpōnib⁹. q̄ñ tm̄ due sūt ꝓpōnes inferētes ꝓclōnē q̄s Arist. vocat ꝑmas. i. ꝑmissas z mimas. qz sūt i nūero mino cū nō det̄ mior nūer⁹ binario. ꝓclō. ergo dz cē ex ꝑmis z mimis. i. ꝑmissis acceptis tm̄ in numero binario. premisse. n. plures duabus nihil concluderet.

Si quidē igitur z a ipsi b z c inhere

UVA. BHSC. IyR_048_2

at ꝛ hoc ad inuicez ꝛ ipſi a ſic quidē cōtingit ex alterutris mōſtrare oīa queſita i prima figura ſicut oſtēſuz ē i his que de ſyllogiſmo ſūt. Oſtenſum ē aūt qꝺ i aliis figuris aut non ſit ſyllogiſm⁹ aut nō de acceptis. nō aūt predicari equalr nequaquā eſt mōſtrare circulo.

Tertia ſuppō. demſtratio circularis nō pōt fieri niſi i ꝑma figura ꝛ i ꝑmo mō eiuſdē figure. Iſta ſuppō ēt ē declarata i libro ꝑox. ꝑmo qdē ñ ꝓt fieri demſtratio circularis i ƀa figura. qz ƀa figura nō ꝛcludit niſi negatiue ꝛ demſtratio circularis ꝓcedit idifferēter ex cō cl'one ad q̄zlibet ꝑmiſſaꝝ. ḡ aliqs ſillogiſm⁹ ꝓcedēt ex duab⁹ ꝑmiſſis negatiuis ad vnā affirmatiuā qō ē iconueniēs. ꝛ ꝑz ꝟña qz i ƀa figura ſp vna ꝑmiſſaꝝ ē affirmatiua ꝛ alia negatiua. Deide nō pōt fieri demſtratio circularis i ttia figura. qz oīs mod⁹ ſyllogiſtic⁹ ttie figure ē affirmatiu⁹ aut negatiu⁹. ſi negatiu⁹ nō pōt i eo fieri demſtratio circularis ſicut nec i ƀa figura qz tūc ꝓtingēt ſyllogizare vnā affirmatiuā ex duab⁹ negatiuis vt iā dictū ē de ƀa figura. ſi affirmatiu⁹ il le ꝛcludit ſolū ꝑticulare affirmatiuā: ſz demſtratō cir cularis ꝓcedit idifferent a cl'one ad q̄zlibz ꝑmiſſa rū. ḡ ttia figura ꝛcludēt vl'ez affirmatiuā. ꝑz ꝟña qz i oī ſyllogiſmo affirmatiuo ſp vna premiſſaꝝ ē vl'is. Ex ꝑdictis ſeqt qꝺ demſtratio circularis ſi pōt fieri ni ſi i ꝑmo mō ꝑme figure. qz nō i ƀa figura nec i ttia vt patuit nec ēt i aliis modis ꝑme figure: qz oīs mod⁹ ꝑme figure ꝓter ꝑmū ē negatiu⁹ aut affirmatiu⁹ cō cludēs ꝑticulare affirmatiuā. ſed vt oñſuz ē nō ꝓtin gīt circulariť ſyllogizare i mō negatiuo. nec i modo affirmatiuo cōcludēte ꝑticulariť qz null⁹ ſyllogiſm⁹ ꝛcludit affirmatiuā ex negatiua. nec vniuerſalem ex particulari. ergō ꝛc.

Quare quoniā pauca huiuſmōi in demōſtratōibus ſūt manifeſtū qdē ē: quoniā vanū ē ꝛ ipoſſibile ſic dr̄e ex his q̄ ſunt ad inuicem eſſe demon ſtratōem ꝛ propter hoc cōtīgit om niū eſſe demonſtrationem.

His ſuppōib⁹ ꝑmiſſis ꝓbūs arguit ꝓtra ꝛcl'onē. vz qꝺ ñ oīuz ē ſcia ꝑ demſtrationē circulare cū ñ oīa. ſed valde pauca igrediāť demſtratōem circulare ītēdens tres rōnes ex fundamēto triū ſuppōnū. quaꝝ ꝑma ē iſta. demſtratio circularis nō pōt fieri niſi ex tminis ꝟuertibilib⁹. ſed ñ oīa ſūt cōuertibilia. immo valde pauca. ḡ nō oīum ē ſcia ꝑ demſtratōem circulare. pa tet ꝟña cū minori maior aūt ꝑz ex ꝑma ſuppōne.

ƀa rō. demſtratio circularis ñ fit ex vno tmino triū nz ex vna ꝓpōne triū. ſed ex trib⁹ tminis ꝛ duab⁹ ꝓpoſi tōib⁹. Cōſtat aūt nō oīa ſic cē applicabilia ut ex his fiāt tres tmini triū cum duab⁹ ꝓpōnibus cōcludēti bus aliquam ꝛcl'onem. ḡ nō oīum ē ſcia ꝑ demōſtra tionem circularem. patet conſequentia cum minori. maior autē tenet ex ſecunda ſuppoſitōe. Tertia rō demonſtratio circularis non poteſt fieri in ſecunda nec in tertia figura ſed ſolum in ꝑma nec in quolibz modo ꝑme figure. ſed tantum in primo ſed nō oīa. i mo valde pauca ſunt ſyllogizabilia in ꝑmo ꝑme fi gure. ergo non oīum eſt ſcia per demōſtrationez cir cularem. patet conſequentia cum minori. maior au tē habeť ex tertia ſuppōne.

Quoniā autez ipoſſibile ē aliter ſe hr̄e cuiꝰ ē ſcia ſimplr. ꝛ quoniaz ne ceſſarium vtiqz erit id eē ſcibile qō ē ſcom demōſtratiuā ſciam. demon ſtratiua aūt ē quā habem⁹ in haben do demōſtrationem: ex neceſſariis vtiqz ſyllogiſmus demōſtratiōis ē Accipiēdū igiť ē ex quibus ꝛ quali bus demonſtrationes ſunt.

Iſtud ē ttiū capli hui⁹ ꝑmi tractat⁹ in q̄ Ariſ. determi nat ex q̄lib⁹ eſt demſtratio formalr poſtqz iueſtigauit ex qb⁹ ē demſtratio mālr. Et diuidit i q̄ttuor ptes. ga i prima pte docet demſtratōem eē ex neceſſariis. In ſe cūda pte docet demſtratōem eē ex his q̄ ſunt ō oī ibi. Primū igiť. In tertia oñdit demſtratōnem eē ex his q̄ ſunt p ſe ibi Per ſe aūt ſunt. In q̄rta pte declarat demſtratōem eē ex his q̄ ſunt ꝑm ꝛ ipſum ibi. Dīe ät dico. Prima ꝑs iſtā ſolā ꝛcl'onem demſtrat vt oīs demſtratio ē ex neceſſariis q̄ ē ꝑma ꝛcl'o iſta⁹. c. ꝓbat oīs ōmſtratio ē ex his q̄ ñ ꝓnt alr ſe habē. ḡ ꝛc. ꝓbat añs. oīs ſyllogiſm⁹ faciēs ſcire ē ex his q̄ nō ꝓnt ali ter ſe habere. ſed oīs demſtratio ē ſyllogiſm⁹ faciens ſcire. ḡ ꝛc. ꝑz ꝟña cū minori ꝑ diffinitōem demſtratio nis. ꝛ maior ē nō ꝑ diffinitionē ſcire cū dicebaꝝ qꝺ ſci re ē rē ꝑ cām cognoſcē ꝛ qm̄ illi⁹ ē cā ꝛ qō nō contin gīt alr ſe hr̄e. Mōnduz ꝑ ꝑm phm̄. vj. metha. q mālia reſpectu vni⁹ ſūt formalia reſpectu alteri⁹. vt cuprū ē māle reſpectu circuli. ē tm̄ formale reſpectu circuli cuprei cū ponať i diffinitōe ei⁹. nō ſolū eſt ƀ vez reſpectu diuerſoꝝ. imo reſpectu eiuſdē cōtigit qꝺ idē ſit fōrmale ꝛ māle. vt naſus ē māle reſpectu ſimi tatis ꝛ formale reſpectu eiuſdē. ꝑ q̄zto igrediť diffini tōem ei⁹. dñdo ſimitas ē cauitas naſi. Ita i ꝓpoſito ꝑma vera ꝛ imediata oñr mā demōſtrationis. ꝑ quā to demſtratio fit ex illis tanq̄z ex ꝑtib⁹ ītegralib⁹. Di cūtur aūt forma demſtratōis inq̄ztū diffinūt demia tōem. ꝑtes aūt diffinitionis ſūt forme dicit phūs ſe cunda phi. ꝛ. vij. metha. Notādū ſcō qꝺ nō ē icōue niens. imo ē neceſſariū eandē mām eſſe ītegralē ꝛ ſb ſtātiuā vt caro ē mā ītegralis al's. ꝑ q̄zto ex ea cōpo nit⁹ al'tanq̄z ex ꝑte q̄ztitatiua ꝛ ē mā ſubſtātiua inq̄z tū recipit caliditatē ꝛ hūiditatē ꝛ alias diſpōnes ac cidentales. Ad ꝓpoſitū dico qꝺ ꝑma ƀa ꝛ imedia ta ſūt mā ītegralis demſtratōis cū ſint ꝑtes q̄ztitatie eius ꝛ ſūt mā ſubſtātiua baꝝ paſſionū neceſſariū ō oī ꝑ ſe ꝛ ꝑm qꝺ ipm. In ꝑori ḡ ca. Ariſ. ōterminauit de primis veris imediatis ꝛ cāis ꝓximis ꝛ notiori bus vt hñt rōnē māe ītegralis. In ƀ ꝟo determinat ō eiſdē ut hñt rōnem māe ſubſtātiue. ió oñſo ex qb⁹ ē demſtratio oz vidē q̄lia dñt eē illa ex qb⁹ oz fiēi ōmia tio hec aūt ſt q̄ttuor vt dictū ē q̄rū primuz ē cē neceſ ſariū de q̄ determinat hec ꝑs. alia ꝟo tria ſūt vz eē de oī ꝑ ſe ꝛ ƀz qꝺ ipm. de qb⁹ determinabiť i ꝑtib⁹ ſequēti b⁹. Sz dubitať ꝓio. qz ꝓbūs ꝓbat oēz demſtrati onē eē ex neceſſariis. ex eo qz ꝛcl'o ē neceſſaria cū tñ ſter ſyllogizare neceſſariū ex mere ꝓtingēt⁹. vt oē currēs ē al'. oīs hō ē currēs. ḡ oīs hō e aial. ſcō qa vī nō oēz demſtratōem eē ex neceſſariis. qz hr̄e tres ā gulos eq̄les duob⁹ rectis demiať de yſoſcele. ꝛ tamē nz minor nz ꝛcl'o ē neceſſaria ſz tñ cōtingēs cū poſ ſit eē ƀa ꝛ falſa indifferēter. Ad primū dī qꝺ lz con cluſio neceſſaria ꝛcludať ꝑ mediū ꝓtingēs hoc nō ē demōſtratiue ſz topice aut ꝓbabilit. Demōſtratie ät ꝛcl'o neceſſaria ñ pōt cōcludi niſi ꝑ mediū neceſſa rium: ió bñ ſeqť cuiuslibet demōſtratōis cōcluſio ē neceſſaria ḡ q̄libz demōſtratio ē ex neceſſariis. Ad ſcōm rñdeť cōiter qꝺ duplex ē neceſſarium. ſ. ſimplr

UVA. BHSC. IyR_048_2

ꝛ ex ſuppõne. Propõ ſimplicit neceſſaria ẽ illa que ſignificat ſicut neceſſe ẽ eẽ. vt de⁹ ẽ. Propõ neceſſaria ex ſuppõne ẽ illa q̃ ſignificat ſicut ñ pót alr eſſe ſuppoſito q⁹ termini ſupponant. p aliq̃ vt yſocheles hz tres angulos eq̃les duob⁹ rectis. Cõtra ex primo ſequit q⁹ B. adã fuit ſit neceſſaria ſimplr qz ſignificat ſicut neceſſe ẽ eſſe. ꝫ ñs ẽ falſum. qz ſoluz ẽ neceſſaria ꝑm qd cũ aliq̃ fuerit falſa. Et ex ſcõo ſequitur q⁹ hec chimera ẽ ſba ẽ neceſſaria ex ſuppõne. qz ſuppoſito q⁹ termini ſupponãt. p aliq̃ illa propõ ſignificat ſicut nõ pót nõ eſſe. Jõ ẽ alr dñdũ q⁹ triplex ẽ neceſſariũ. ſ. neceſſariũ neceſſitate extremoꝝ ꝛ neceſſariũ neceſſitate iherẽtie. ꝛ neceſſarium neceſſitate ſuppoſitionis. Neceſſariũ neceſſitate extremoꝝ eſt ꝓpõ ꝓa cui⁹ q̃libet extremum neceſſe ẽ eẽ vt hõ ẽ aial. Neceſſariũ neceſſitate iherẽtie ẽ ꝓpõ ꝓa cui⁹ ꝑdicatũ ẽ iſepabile a ſbo vel ecõtra. vt hõ eſt riſibilis yſocheles hz tres angulos eq̃les duob⁹ rectis. nõ eniz poſſibile eẽt yſochelẽ eẽ ꝛ ñ hre tres angulos. Neceſſariũ vero neceſſitate ſuppõnis ẽ. ꝓpõ cui⁹ ꝑdicatuz ẽ aptũ natũ ieſſe ſubo neceſſario ex ſuppõne vt lũa eclipſat. neceſſe eni ẽ lunã eclipſari ſi terra iterponit iter ſolẽ ꝛ lunã. ꝛ ſic ñ ẽ icõueniẽs propõem falſaz vl ꝓtingentẽ aliq̃ mõ eſſe neceſſariã ſed ñ ſimplr. cuz g̃ oẽs ꝓmiſſe oĩum demõſtratõum ſint neceſſarie vno iſtoꝝ modoꝝ ſeq̃t oẽz demõſtratõez cẽ ex neceſſarijs.

Primũ igit determinãduz quid dicimuſ de omni ꝛ quid per ſe. ꝛ quid vniuerſale. de omni quidez. hoc dico quod vtiqz nõ ĩ quodã. ĩ quodã ãt eſt. nã quod aliquãdo quidez ſic aliquãdo vero nõ. vt de oi hoie aĩmal. Si. n. verũ ẽ dr̃e hoiem verum ẽ dr̃e aial. ꝛ ſi nũc alterũ ꝛ alterum. ꝛ ſi in oi linea pũctum ſilr ẽ. ſignum aũt ẽ. Nanqz iſtantias ſic proferim⁹ ſicut de omni iterrogãti aut ſi ĩ quodam non. aut ſi aliquando non.

Jſta eſt ba ps h⁹ capli ĩ q̃ Ariſ. determinat de oi. p⁹ q̃z determinauit de neceſſario ponẽdo ſcõam ꝛcloneꝫ h⁹ capituli. ſ. ois demõſtratio ẽ ex ꝓpõnib⁹ de oi. probat ois demõſtratio ẽ ex his q̃ iportãt vlitatẽ tpis. ꝛ ſubi. ſed ꝓpõ de oi vt hic accipit iportat vlitatem tpis ꝛ ſubi. g̃ ꝛc. pz ꝫña cũ maiori qz aliter demonſtratio ñ eſſet ex neceſſarijs ſi deficeret vlitas tpis vl ſubi. minor ãt declarat. nã dicẽdo ois hõ ẽ aial. iſta ꝓpõ ẽ de oi. qz p eã nõ ſolũ importat talis q⁹ nihil ẽ hõ de q̃ nõ dicat aial ſed ẽt q⁹ nũq̃z aliqd erit hõ qn illud pro tunc erit aial. Similiter ois linea eſt pũcta. hoc ẽ de oi qz de nullo dr̃ ſbm de q̃ non dicat ꝑdicatũ nec vnq̃z fuit aliq̃ linea qn illa fuerit pũctata. nz erit aliq̃ aliq̃ linea qn illa tunc erit pũctata. Nõ enim propõ de oi iportat vlitatẽ tpis ꝛ ſubi oſtenditur a ſigno. qz ad propõnem de oi poſſum⁹ dupl'r fere iſtãtias. aut ſi nõ ẽ ibi vlitas ſubi. ſed ẽ i q̃daz ſic ꝛ i quodã non. aut ſi nõ ẽ ibi vlitas tpis ſed eſt aliq̃n ſic ꝛ aliq̃n nõ. Quia g̃ vtroqz mõ poſſum⁹ inſtare ꝓ tra hoc de oi ſignũ eſt q⁹ de oi hic traditũ. d. vtrunqz ſ. vniuerſitatẽ tpis ꝛ ſbi. Notadũ q⁹ differt propõ de oi poſterioriſtica a propoſitione de oi poriſtica. qz vt dictũ ẽ propoſitio de oi poſterioriſtica iportat vniuerſalitatẽ tpis ꝛ ſubi ſed propõ poriſtica iportat ſolũ vlitatẽ ſubi videlicet q⁹ nihil ſit ſumere ſub ſbstãtuo de quo nõ ꝑdicat ꝑdicatum. vnde iſta propõ ẽ vera. ois hõ moriet ꝛ eſt de omni poriſtice. qz nihil ſumit ſub ſbo de quo nõ ꝑdicat ꝑdicatum. nõ tamẽ eſt de omni poſterioriſtice. qz de aliquo ſuppoſito ſb iecti aliq̃n verificabit ſbm quãdo nõ verificabit ꝑdicatũ. q̃libet tñ iſtaꝝ ois homo eſt mortalis. omne aial ẽ corruptibile ẽ propoſitio de oi poſterioriſtice.

Ex his ſequit ꝓmo q⁹ propõ ỏ omni poſterioriſtica tam quo ad ſuum materiale q̃z quo ad ſuum formale ẽ formalis reſpectu propoſitionis de oi poriſtice. qz ꝑm vtrũq̃z ꝓtrahit ꝛ ſuperaddit. Materiale. n. propoſitionis de oi poriſtice ẽ nihil ſumere ſub ſbo de quo non dicat ꝑdicatum. ꝛ hoc idez eſt materiale propõnis de oi poſterioriſtice addendo ſemp. i. vniuerſalitatem tpis. Formale aũt ꝓme propõnis ẽ ordo ad ſyllogiſmũ ſecunde vero ad ſyllogiſmũ ỏmõſtratiuum vbi pz q⁹ utroq̃z modo eſt ꝓtract⁹ ꝛ ſuper additio. Si aũt ſumeret propõ de omni poriſtica hz ſuum eſſe formale tm̃. ꝛ poſterioriſtica ſolum ꝑm ſuum eſſe materiale propõ poriſtica eſſet formalis reſpectu poriſtice. Secundo ſequit q⁹ propõ de oi ꝛ propõ vlis non ſunt ꝙuertibiliter idẽ. qz iſta propõ. hõ ẽ aial eſt de omni tã prioriſtice q̃z poſterioriſtice ꝛ tñ nõ eſt vlis cum ibi non ſubijciat⁹ termin⁹ ꝓmunis ſigno vniuerſali determinat⁹. Beſide hec propõ omnis homo eſt aſinus eſt vniuerſalis ꝛ tamen nõ eſt de oi prioriſtice nec poſterioriſtice cum nihil ſit repibile ſub ſbo de quo dicatur ꝑdicatum. Unde ꝓmẽtator. ſ. primo prioꝝ volens dare differentiam iter propõnem vniuerſalem ꝛ dici de oi. ait q⁹ ſi dicatur omne aial eſt corpus. ad hoc q⁹ ſit de oi non ſolum oportet q⁹ al'diſpõatur p corp⁹. ſed q⁹ omne aial diſponatur p corpus ꝛ q⁹ quicquid diſponitur per al'diſponat per corpus. i. oportet q⁹ non ſolum de aiali ꝑdicatur corpus. ſed de quocũq̃z ꝑdicat aial de eo ꝑdicetur corpus. Contra ꝑdicta arguit ꝛ primo q⁹ propoſitio poſterioriſtica de omni ñ dicit vlitatẽ ſbi qz hec eſt propõ poſterioriſtica. de oi linea eſt longitudo cuius extrema ſũt duo puncta. ꝛ tñ ñ dicit vniuerſalitatẽ ſbi. g̃ ꝛc. patet ꝫña cum minori qz aliq̃ ẽ linea non hñs extrema. ſ. circularis. maior aũt ẽ nota. qz illa propõ eſt per ſe cũ predicet diffinitio ỏ diffinito. g̃ eſt de omni poſterioriſtice. Secũdo arguitur q⁹ aliqua eſt propõ de oi poſterioriſtica q̃ non dicit vniuerſalitatez temporis. qz hec eſt huiuſmodi. luna eclipſat exquo eſt demonſtrabilis. ꝛ q⁹ ñ dicat vniuerſalitatem tpis manifeſtũ ẽ. qz non ſemp luna eclipſatur. Tertio arguit q⁹ aliqua eſt propõ ipoꝛtans tã vniuerſalitatem ſbi q̃z tpis ꝛ tamen nõ eſt de omni poſterioriſtico qz ỏ ẽ huiuſmodi. omne animal eſt coloratum. nihil enim eſt al'q⁹ non ſit coloratum. nec vnq̃z erit al'qn ꝓ tunc erit coloratum ꝛ q⁹ non ſic poſterioriſtica. patet quia non eſt propõ p ſe ſed per accidens vt videbitur. Quarto arguit q⁹ propõ de omni poſterioriſtica non poteſt eſſe maturalis reſpectu propõnis de omni prioriſtice. quia ſicut ſe habet demonſtratio ad ſyllogiſmum ita ỏ oi poſterioriſticum ad de omni prioriſticũ. ſed demonſtratio non poteſt eſſe maturalis reſpectu ſyllogiſmi cum neceſſario ſupaddat ſcire. g̃ ỏ oi poſterioriſticũ non pót eſſe maturale reſpectu de oi prioriſtico. Ad ꝑmum dicit q⁹ illa propõ. linea eſt longitudo cui⁹ extrema ſunt duo puncta eſt de oi ꝛ iportat vlitatẽ ſbi qz licet aliqua ſit linea que iã non habeat extma. tñ q̃libet linea eſt apta nata habere duo extma. hec eni propõ eſt de omni. corpus eſt mobile ꝛ tamen aliqꝫ corpus non poteſt moueri ſcilicet elementum terre. ſufficit tamen q⁹ ipſum ſit aptum natũ moueri. Jta linea circularis non habet extrema ſed eſt apta nata habere duo extrema. vnde diffinitio linee non dicit aptum ſed aptitudinem. Ad ſcõz dr̃ q⁹ eo mõ illa

UVA. BHSC. IyR_048_2

ꝓpoſ̃ ē de oi q̃ mō ē neceſſaria. Cōſtat aūt ꝙ illa ñ ē ſimplr neceſſaria nec neceſſitate iherentie ſed ſolū ē neceſſaria neceſſitate ſuppōnis. ſ. ſi terra interpōit int̄ ſolē ⁊ lunā ⁊ eo mō dicit vlitatē tpis. qz nunq̄ ponit terra iter ſolē ⁊ lunā qn tūc luna eclipſet. hec tñ luna ē eclipſabilis eſt abſolute neceſſaria iportās abſolute tā vlitatem tpis q̄ ſbi. Ad tertiū ꝓcedo illam. oē aial ē coloratū nō eſſe de oi poſterioriſtico. licet dicat vtranq̄ vlitatē. qz lz ꝓcedat oēz ꝓpōnez de oi poſterioriſticā iportare vlitatem tpis ⁊ ſbi. tñ eſt ꝓcedendū oēm talem eſſe poſterioriſticā. Et ſi arguit ꝙ aliq̄ ē ꝓpō de oi q̃ nec ē ꝑoriſtica nec poſterioriſtica. nō qdem ē ꝑoriſtica qz iportat ābas vlitates. nec poſterioriſtica. qz eſt p accīs. Dūduz ꝙ illa ē ꝑoriſtica. qz de oi ꝓprioriſticū ñ dicit tñ vlitatez ſbi ſed illud aſſerit abſolute ita ꝙ oīs ꝓpō iportans vlitatē ſbi ſiue iportet vlitatē tpis ſiue nō dī ꝓpō ō oi prioriſtica. ⁊ Heli⁹ tñ dī ꝙ ſicut nō oē neceſſariū ē de oi nec oē p ſe ē ita ipm poſterioriſtice loquēdo ita ñ omne de oi eſt p ſe. iō illa ꝓpō ē poſterioriſtica non obſtāte ꝙ ſit p accīs. Ad q̃rtum dī ꝙ vliter q̄libet inferi⁹ poſſe eſſe māle ⁊ formale reſpectu ſui ſuperioris. Dicit enim Porphirius ꝙ genus ē totū ſpeciei. ⁊ ſpēs eſt totū generis. ⁊ cōmētator i. plogo phi. ꝙ gen⁹ ponit ex ſuis ſpēbus ⁊ ſpēs ex gñe. ⁊ dria. tū ḡ totū dicat formā ⁊ ps mām vt habet a phō. 3. phi. ⁊ cōmētatore. ſequit ꝙ genus aliq̄ mō ſe habz vt forma reſpectu ſpēi ⁊ ſpēs reſpectu gñis. aial ḡvt eſt q̃ddam totū hōis ſe hz vt forma. ⁊ hō vt ē quod dā aial ſe hz vt mā. Ecōtra ēt hō vt ē quoddā totum reſpectu aialis. ſ. vt ē aial rōnale ſe hz vt forma ⁊ animal vt mā ꝓ quāto eſt ps eius. Ita i. ꝓpoſito de omni prioriſticū ē gen⁹ adde oi poſterioriſticū. iō vtrunq̄z illoꝝ pōt ſe habere p modū formē ⁊ māe ad reliquū ſicut ēt ſillogiſmus ⁊ demōſtratio. Demonſtratio enī vt ē qdā ſyllogiſm⁹ ſe hz vt mā ⁊ ſyllogiſmus i cōi vt forma. vt aūt ē ſyllogiſm⁹ faciens ſcire ſic dicit formā ⁊ ꝓtentū mām vt hr̄. 3. phi. ſed ſyllogiſm⁹ ꝓtinet demōſtrationem cū ſit totū i mō ⁊ demonſtratō ps ſubiectiua demōſtratio ēt ꝓtinet ſyllogiſmū tanq̄z pte ēntialē ei⁹. ḡ vtrunq̄z ad alterꝝ ſe hz per modum materie ⁊ forme.

Per ſe aūt ſunt quecūq̄z ſūt i eo qō quidē eſt: vt triangulo ineſt linea et linee pūctū. Subſtātia. n. ipſorū ex his ē que ſūt i rōne dicēte quid ē.

Iſta ē tertia ps huius capli in q̃ Ariſ. oſtendit omnez demōſtratōem eſſe ex his q̄ ſūt p ſe. Et p̄ diuidit modos dicendi p ſe. Scōo manifeſtat modos ingrediētes ō monſtratōem ibi. Que ergo dicūt. Quatuor ſunt modi dicēdi p ſe quoꝝ p̄mus reſpicit formam. ſecūdus mām ibi. Iu qbuſcūq̄z. tertiꝰ efficiens ibi. Amplius q̄cūq̄z. quartꝰ finem ibi. Alio vero mō. Primus igit̄ modus dicendi p ſe ē quādo ꝑdicatū eſt de qdditate ſubiecti. vt triangulus ē ex lineis. linea eſt ex punctis. ⁊ q̄cunq̄z ſunt de itrinſeca rōne alicuius illa dicunt̄ de illo in p̄mo mō dicēdi p ſe. ꝙ eni linea ſit de quidditate triāgulus ⁊ punctus de qdditate linee. pz qz linea ponit̄ i diffinitione trianguli cū dicit̄ triangulus ē figura plana trib⁹ lineis ꝓtenta. Et punctus ponit̄ i diffinitōe linee. dicēdo linea ē longitudo ſine latitudine ⁊ pfunditate cui⁹ extrema ſūt duo pūcta. Notādum p̄mo ꝙ q̄tuor ſunt de qdditate ſubiecti. Primo diffinitio dī de qdditate ſubiecti vt animal rōnale eſt de qdditate hominis. Vñ ſicut materia ⁊ forma collectiue ſumpta nō ſūt idiuiduum nāle. ita genus ⁊ differētia ñ ſunt qdditas ſpēi. Cōſtat ēt diffinitōem nō plus iportare q̄z gen⁹ ⁊ dr̄iam. iō diffinitio nō eſt qdditas ſpēi. ſed ē de qdditate eius ꝓpterea predicat̄ de illa in p̄mo modo dicēdi p ſe. vt homo ē aial rōnale. Secūdo q̃libet ps diffinitionis i recto ē de qdditate ſubiecti nā tā aial q̄z rationale ē de qdditate hominis cū ſint ps eſſential⁹ eiꝰ lz nō ꝑdicent̄ de ſubiecto eodez mō. qz genus predicat̄ in qd ⁊ differentia i quale. iō quelibet iſtaꝝ eſt in primo modo dicendi p ſe. videlz homo ē aial. homo ē rōnalis. Tertio q̃libet ps diffinitōis i obliquo ē de qdditate ſubiecti vt linea dr̄ de quidditate trianguli. ⁊ punctus de quidditate linee cū ſint pricipia i trinſeca illoꝝ. iō linea ꝑdicat̄ de triangulo i prio mō dicēdi p ſe. ⁊ punctus de linea non qdem in recto ſz in obliquo. qz non bñ dr̄ triangul⁹ ē linea vel linee. linea ē punct⁹ uel pūcta. ſed bñ dr̄ triangulus eſt ex lineis ⁊ linea ē ex pūctis. aut i linea ſūt pūcta. aut linea ē longitudo in qua ſūt pūcta. Quarto q̃libz ſupius ē de qdditate ſubiecti yz ſui iferioris. vt hō eſt de quidditate ſortis. ⁊ ſubſtantia ē de quidditate oium ſuoꝝ inferioꝝ. iō omnes iſte ꝓpones ſūt i primo modo dicēdi p ſe. ſortes ē homo. aial ē ſubſtātia corpus ē ens. Idē ēt dr̄ de alijs ꝑdicamētis. vt linea ē q̄ſtitas. albedo ē color quodlibet enim ſupius eſt forma ſui iferioris iquit Ariſto. 2. phiſi. Secundo notāduz ꝙ aliqd dr̄ eſſe in primo mō dicendi per ſe dupl̄r. ſ. eſſentialiter ⁊ p reductionē illa. ꝓpō ē eſſentialiter in primo mō dicendi p ſe cui⁹ ꝑdicatū ē de qdditate ſubiecti eo mō quo dictū eſt. Illa vero ꝓpō ē redductiue i primo modo dicēdi p ſe. cui⁹ ꝑdicatuz dicit̄ p ſe de ſuō ⁊ nō ē de quidditate eius. Et ſ̄ quadrupl̄r ꝓtingit. Primo q̄ diffinitū ꝑdicat̄ de diffinitione aut de aliqua ꝑte diffinitōis. vt al' rōnale ē homo i linea ē triangul⁹. pūcta ſūt i linea q̃libz enī iſtaꝝ ē i primo mō dicendi p ſe reductiue q̄uertendo ſimplr̄. Secundo, ꝓpō ē reductiue i primo mō dñdi p ſe q̄n iferi⁹ ꝑdicatur de ſuo ſupiori vt hō eſt ſor. al' ē hō. q̃libet enim iſtaꝝ p q̄erſionē ſimplicē reducitur ad primū modū dñdi p ſe cū cuiuslibet talis q̄uertens ſit formalr̄ ⁊ eſſentialr̄ i primo mō dicendi p ſe. Tertio ꝓpō dr̄ eſſe reductiue in primo mō dicendi p ſe q̄n idē ꝑdicat̄ de ſeipſo. vt hō ē homo. al' eſt aial. q̃libet enim iſtaꝝ reducit̄ ad p̄mū modū reducendo ſbm̄ ad ſuū iferius aut ꝑdicatum ad ſuū ſupius dñdo ſor. ē hō aial ē corp⁹. Exquo eni quodlibet ſuperius ē ps ſui iferioris ⁊ ecōtra quodlibet ſupi⁹ pōt reduci i ſuū iferi⁹ ⁊ ecōtra dicit eni phūs 4. phiſi ꝙ ſpēs ē i gūe ⁊ gen⁹ i ſpē. Quarto ꝓpō dr̄ eſſe reductiue i primo mō dñdi p ſe q̄n diſpatū ꝑdicat̄ de ſpato aut oppoſitū de oppoſito. exēpluz p̄mi vt hō ē aſin⁹. exēplū ſecūdi. vt hō ē ñ hō. albū ē nigrū: vides ē cecū. pr̄ ē filius. hec eni hō ē aſinus reducit ad primū modū reducēdo ꝑdicatū i ſuū gen⁹ ſ. hō ē aial. ⁊ ita reducit̄ illa albū ē nigrum ad illaz album eſt coloratum. ⁊ conſimiliter illa. pater eſt filius ad illam pater eſt ad aliquid. que eſt eſſentialiter i primo modo dñdi p ſe. Iſte aūt hō eſt nō hō videns ē cecū. reducunt̄ ad iſtas. hō ē ens videns ē aliqd q̄ ſūt formalr̄ i primo mō dñdi p ſe. Cōtra ꝑdicta arguit̄. ⁊ primo ꝙ diffinitio nō ꝑdicat̄ de diffinito in primo mō dñdi p ſe. qz diffinitio vacui non ꝑdicatur de vacuo illo mō dñdo vacuū ē locus puatus corpore cū nō ſit ō quidditate ſui exquo ſbm̄ nihil ē. ſil'r illa diffinitio. al' riſibile non ꝑdicatur de homine in primo modo dñdi per ſe. exquo ſecunda ps pertinet ad ſecundum modum vt videbitur. Secundo arguitur ꝙ non q̃libet ps diffinitionis in recto predicat̄ de diffinito i primo modo dñdi p ſe qz hec ñ eſt i primo modo. homo ñ eſt aial exquo ē impoſſibilis nec illa. hō eſt rōnal' exquo ꝑdicat̄ in q̃le vñ Ariſ. primo topi. ponit ſolum q̄tuor ꝑdicata. ſa

UVA. BHSC. IyR_048_2

licet genus diffinitõem proprium ⁊ accñs. cũ ergo rónale ñ sit aliqõ illoꝝ. gõ nullo ꝓprie p̃dicaf. Tertio arguif q ps diffinitõis i obliquo non p̃dicaf õ diffinito i p̃mo mõ dñdi p se in exẽplis phi. qz termini diuersoꝝ p̃dicamentoꝝ nõ p̃dicant de se inuicem i p̃mo modo. sz triangulus est de p̃dicamento q̃lita tis. ⁊ linea de p̃dicamento quantitatis. ergo nõ p̃dicant de se inuicem ⁊ maxie eo mõ quo dicit phũs. scz vt i triangulo ẽ linea. qñ linea est sbm trianguli ⁊ ñ ecõuerso. Rõ ẽt vr bñ dictũ q sba linee sit ex pũctis cũ linea non sit sba nec ꝓponaf ex punctis vt hr. vij phi. Quarto arguif q nõ q̃libet supius p̃dicaf de suo iferiori i p̃mo mõ dñdi p se. qz nulla istaꝝ est primi modi binarius ẽ numerus. scia ẽ bitus eo qõ numerus ꝓnotat aiam numerãtem vt tollif a phõ. 4. phi. Cõstat aũt aiam nõ esse de qdditate binarij. silr habit⁹ ꝓnotat sbm vt tollif ex diffinitione sua q̃z ponit Aris. in p̃dicamentis. sbz aut non ẽ de qddita te scie. Itẽ Aris. p̃mo phisi. dicit q nihil fit ex ẽte p se ita q forma que fit ex mã nõ fit ex ente p se. nec aer q̃ fit i igne fit ex ente p se. cũ ergo ens sit superius ad omnia p̃dicamenta sequif ens de aliquo suo iferiori nõ p̃dicari in p̃mo modo dñdi per se. Ad primũ dr q nõ est ꝓcessum quãlibet diffinitõem p̃dicari de suo diffinito in p̃mo modo dicendi per se sz tñ diffinitionẽ pure qdditatiuam aut que non daf nisi p itrinseca diffiniti iõ diffinitio exp̃mens quid nominis tñ aut diffinitio mãlis data p effectum diffiniti aut p ppriam passionem nõ p̃dicaf in p̃mo modo dicendi per se. ⁊ idem dr de diffinitione data p cãm efficiẽtẽ aut finalem exquo talia nõ sunt õ itrinseca rõne diffiniti. Sed dubitaf nam si diffinitio data p passionem sbi nõ p̃dicaf de diffinito i p̃mo mõ dicẽdi p se. g̃ hec nõ ẽ p̃dicatio primi modi. linea ẽ longitudo cuiꝰ extrema sunt duo puncta. cuiꝰ oppositũ ponit Aristo. in littera. Rñdef q longitudo dupl̃r sumitur vno mõ vt ẽ genus ad lineam. ⁊ sic p̃dicaf de linea in p̃mo modo. alio mõ vt ẽ passio seu modꝰ insequens lineã ⁊ sic nõ predicatur de linea i primo modo neq; aristo. dicit i littera diffinitõem exp̃ssam p̃dicari de linea in p̃mo modo sz solum q punctus ex eo q ponif i diffinitõe pura qdditatiua eiꝰ q̃ si ñ erit diffinitio data erit alia videlicet ista linea ẽ quãtitas ꝓtinua cuius extrema sunt duo pũcta. Ad secũdum rñdetur q sicut nõ q̃libet ꝓpositio necessaria ẽ i p̃mo modo ita nõ q̃libet ipossibilis excludif ab eodem modo. dictum est enim q homo est asinus. ⁊ album est nigrum sũt in p̃mo modo reductiue. ⁊ tamẽ sũt ꝓpõnes impossibiles ita nõ incõuenit q aliq̃ ꝓpositio ipossibil̃ sit essentialr i eodem mõ si p̃dicatũ erit de quidditate sbi. Itẽ ꝓcedo q illa ꝓpõ sit i p̃mo modo. s. hõ est rõnal̃ nõ obstante q rõnale predicaf i quale. qz ñ p̃dicatur accñtalr sed eẽntialiter. Et ad phũ in topi. dico q ipse ñ numerauit oĩa predicata simplr. qz spẽs ita bñ est p̃dicatum idiuidui. sicut genus spẽi sz numerauit oĩa p̃dicata q̃ p̃dicanf de spẽ i rõne totius. ⁊ hec nõ sunt nisi quatuor. nam oẽ p̃dicabile de spẽ dicens totum aut predicaf essentialiter aut accidentaliter. si essentialr aut ꝙuertibiliter ⁊ sic est diffinitio. aut nõ ꝙuertibiliter sic est genꝰ si accñtaliter p̃dicaf aut g̃ ꝙuertibilr ⁊ sic ẽ ꝓprium. aut ñ ꝙuertibiliter ⁊ sic ẽ accñs. oĩa aũt nõ dicit totũ sz ptem tñ. iõ non predicaf de spẽ i rõne dicente totũ. Ad tertiũ dr q nõ incõuenit terminum vnius p̃dicamenti p̃dicari de termino alterius p̃dicamẽti. dũmodo ponaf in diffinitõe pura qdditatiua aut in diffinitione data solum p intrinseca. vnde ista ꝓpositio est p̃mi modi similitas est i naso nõ obstante q similitas sit accñs ⁊ nasus substãtia. qz ponif i diffinitõne exp̃mente quid rei data per intrinseca solum dicẽdo similitas ẽ cauitas nasi neq; dr nasus intrinsecus similitati autem de quidditate eius. qz si quidditas similitatis aut ps illius qdditatis. sed qz ẽ p̃cipiũ eiꝰ sine quo nõ stat similitaẽ esse. Quia g̃ non stat absq; ꝓtradictõe triangulum esse absq; linea. iõ linea ẽ intrinseca triangulo p modũ p̃cipij. Item ꝓcedo quãlibet illaꝝ triangulo iest linea ⁊ triangulus ẽ i linea qñ triangulus est sbm linee ⁊ ecõtra. est enim triangulus sbm̃ p̃dicatõis linee exquo diffinif p lineam subiecta eni diffinitum diffinitõi ⁊ cuilibet parti eius linea vero ẽ sbm̃ ibefinitis trianguli. Propterea cõcedo q sba linee est ex punctis. i. diffinitio essentialis linee ẽ ex punctis. nec ꝓcedif lineã esse ex pũctis tanq̃z ex ptibus. sed tanq̃z ex p̃cipijs terminantibus et ꝓtinuatiuis partium linee. Ad ãrtz dr q numerus dupl̃r sumitur. s. absolute ⁊ respective absolute ẽ se superius ad binarium. ⁊ diffinitur sic a phõ in p̃dicamentis. Numerus est multitudo ex vnitatibus aggregata. respective autem ẽ solum p accñs supiꝰ ad binariuz qz ꝓnotat actũ aie. ⁊ diffinif sic iuxta doctrinã Aris. 4. phi. Numerus ẽ multitudo mẽsurabilis p aiam. numerus g̃ absolute sũptus ⁊ ñ respectiue p̃dicatur de binario in primo modo dicendi per se.

Itẽ ꝓcedo q sbm̃ iportatum p habitũ est de quidditate scie sicut linea trianguli ⁊ nasus similitatis. ex quo eni scia diffinitur per bitum ⁊ bitus per sbm oz sbm esse itrinsecum scie. non enim stat sciam esse absq; aia. ideo ista est in primo modo scia est i aia. Sed dz nihil fiat ex ente per se. qz nihil fit ex ente sub ratione entis. vt ponit Aristo. i p̃mo phi. tñ hec propõ est per se. forma seu ꝓpositum fit ex ente. vnde fortuna nõ ẽ cã per se sed p accñs p Aris. 2. phi. ⁊ tamen hec ppõ est p se. fortuna est causa. aliter õ fortuna ñ esset scientia.

Et quibuscũq; eoꝝ que iſũt ipſi. ſ. ipſã i rõne inſũt quid eſt demõſtrãtiue ut rectum ineſt linee ⁊ circulare ⁊ iportz par numero ⁊ primũ ⁊ cõpoſitũ ⁊ yſocheli. quid ẽ equilaterũ. ⁊ ſcalenon. i. altera pte longi⁹. et que omnibus his inſunt inſũt i rõne dicente quid. eẽ hic quidẽ linea inde numerus. Silr aũt ⁊ in aliis hmõi unũquodq; per ſe eſſe dico.

Secũdus modus dñdi p se ⁊ qñ predicatuz est accidẽs sbiecti positi i diffinitõne eius vt linea est recta vel circularis. numerus est par vel ipar. primum vl ꝓpositũ. equilaterus aut altera parte longior. Prio qdem i diffinitõe recti ⁊ circularis ponif linea co q rectũ ẽ linea cuiꝰ mediũ nõ discrepat ab extremis. Circulare ẽ linea eq̃liter distãs a cẽtro. 2. i diffinitõe paris ⁊ iparis ponitur numerus. nã par ẽ numerus diuisibil̃ i duas partes equales. ⁊ ipar ẽ numerꝰ q i duo equalia scidi nõ potest. Tertio in diffinitõne p̃mi ⁊ ꝓpositi ponif numerus. qz numerus primus ẽ numerus nõ factꝰ ex numeris vt binarius ⁊ trenarius. Numerus ꝓpositꝰ ẽ numerus factus ex nũeris. vt quaternarius ⁊ omnes sequẽtes. Quarto i diffinitõne eqlateri ⁊ altera pte longioris ponitur numerꝰ vñ eqlaterus ẽ numerus ꝓsurgẽs ex ductu numeri i seipsum vt quaternarius q ꝓsurgit ex ductu numeri binarij i seipsaz. sz altera pte lõgior ẽ numerus ꝓsurgẽs ex ductu numeri i aliũ. s. maiorẽ vel minorẽ. vt senarius q fit ex ductu binarij i tertiariũ ⁊ ecõtra. primus vocaf eqlaterꝰ. qz si describẽt hẽret oĩa latera eq̃lia. qz semp duo. scõs ãt ẽ alta pte longior. qz

UVA. BHSC. IyR_048_2

si describeret haberet latera inequalia vz duo ⁊ tria. Notādū ꝑmo q̄ duplex est accīs. s. ꝓpriū ⁊ ꝯmune. Accīs ꝓpriū ē illud qđ circūcernit sbm suuz. vt risibile ⁊ ß ē duplex. ná qđ dā ē q̄ fluit a ꝑncipijs speciei. ⁊ tale ꝙuertit cū spē. vt risibile ⁊ hinnibile. ⁊ qđ dā ē qđ fluit a ꝑncipijs idiuidui. vt simitas ⁊ crispitudo ⁊ huiusmōi nō ꝙuertūt cū sbīs suis. qz simitas non ꝙuertit cū naso nec crispitudo cū capite. Accīs cōe ē illud qđ ñ circūcernit sbīm suū vt albū nigrū. ⁊ tale itez ē duplex. s. sepabile ⁊ isepabile. Accīs cōe sepabile ē illud qđ adest ⁊ abest ꝑter sbi corruptionē. vt albū ⁊ nigrū hōi. Accīs cōe isepabile ē id qđ lz nō circūcernat sbīm suū. nō tñ abē ꝑter sbi corruptōem vt albū cigno ⁊ nigrū coruo. Dico g̃ q̄ qñ ꝑdicatur accīs ꝓpriū ꝺ sbō suo siue fluat a ꝑncipijs spēi siue a ꝑncipijs idiuidui semp facit ꝓpōnem de secūdo mō dīcti p se. ita q̄ q̄libz istaꝝ ē secūdi modi. hō ē risibilis nasus ē sim⁹. Mñ aūt ꝑdicat accīs cōe siue fuerit sepabile siue isepabile ñ facit ꝓpōnez secūdi modi sz p accīs. vt hō ē alb⁹ seu cignus ē alb⁹ ⁊ coruus est niger. Secūdo notādū ꝑm porphi. in vlib⁹ q̄ q̄drupl̄ sumit ꝓpriū. ꝑmo ꝓ ipso qđ iest vni soli spēi sz ñ cuilibet idiuiduo illi⁹ spēi. vt eē medicū qđ tm̄ ꝙuenit hōi. sz nō oi hōi. secūdo ꝓ illo q̄ iest vni spēi ⁊ cuilibet idiuiduo illi⁹ spēi ⁊ semp. sz ñ tm̄ illi spēi. vt eē bipedē ꝓpetit eni cuilibz hōi ⁊ semp sz ñ tm̄ hōi. qz etiaz brutis ꝓpetit. tertio ꝓ isto q̄ iest vni soli spēi. ⁊ cuilz idiuiduo illi⁹ spēi sz ñ semp. vt canescē. ꝓpetit enim tm̄ hōi ⁊ cuilz hōi ⁊ ñ semp. sed i senectute. q̄rto ꝓ isto q̄ iest tm̄ vni spēi ⁊ cuilibet idiuiduo illi⁹ spēi et semp vt risibile ꝓpetit hōi. ⁊ hinnibile ꝓpetit equo. Dico g̃ q̄ ꝓpriū sūptū oīb⁹ istis modis facit ꝓpōné secūdi modi ñ tñ eq̄l̄r qm̄ iste ꝓpones hō ē risibilis hō ē can⁹ hō ē medic⁹ fūt ceńtialr̄ ⁊ directe i secūdo modo cū semp passio diffiniat̄ ꝑ sbm̄ suū. sicut eni risibile. ita can⁹ ⁊ medic⁹ diffinit̄ p hoiem hec aūt. homo ē bipes ē i secūdo mō ꝑ reductōem cū ꝑdicatū nō diffiniat̄ ꝑ sbm̄ vt ꝓstat exq̄ alteri ꝙuenit ab hoie. Tertio notādū q̄ aliqđ ē i secūdo mō ceńtialr̄ ⁊ directe aliqđ aūt ꝑ reductōem ⁊ idirecte. Illa eni ꝓpō est essentialr̄ i secūdo mō cui⁹ ꝑdicatū ē passio sbi positi. i diffinitōe ei⁹ secūm qđ dictū ē. sz illa ꝓpō ē ꝑ reductōez i secūdo mō cui⁹ passio ꝑdicat̄ de sbō vl̄ ecōtra alr̄ q̄z dictū ē. Et hoc ꝙtingit quadrupl̄r ꝑmo si sbm̄ ꝑdicatur de passione. vt risibile ē hō. sim⁹ ē nasus. q̄libet eni istaꝝ reducit̄ ad secūm modū ꝑ ꝙuersionē simplicē. Secūdo si passio ꝙiūcta fuerit alicui iferiori vel superiori ad sbm̄ suū. vt sor. ē risibilis. aliqđ risibile ē sor. ꝑma eni reducit̄ ꝑ reductōem iferioris i suū superi⁹ secūda aūt reducit̄ i ꝑmam ꝑ conuersionē simplicē. Idē dī si passio fuerit alicui supiori ꝙiūcta ad sbm̄ suū. vt aial ē risibile. aliquod risibile ē aial. hec enim reducit̄ i aliam ꝑ ꝙuersionē simplicē ⁊ illā i hanc. hō ē risibilis reducēdo genus i spēm. Tertio si passio fuerit cōiuncta alteri passioni aut diffinitōi sbi vt discipunabile ē risibile aut aial rōnale est risibile. Ꝓria eni reducit̄ ad illā. hō ē risibil̄ rōne ꝑme passiōis ꝑ q̄z secūa passio iest hōi. Secūa reducit̄ ad eandē rōne diffinitōis reducibil̄ ad suā spēm. Quarto si passio erit diffinies sbm̄ suū vt hō est aial risibile seu aial risibile ē homo hec eni reducit̄ i priorē ꝑ ꝙuersionez simplicē. ⁊ alia reducit̄ i hanc hō est risibil̄ eo modo quo ꝓpositum reducit̄ in forma rōne determinatōis aial cōtrahit̄ ꝑ risibile ⁊ nō ecōtra. Quarto notādū q̄ tres sunt spēs trianguli. quaꝝ ꝑma est ysopleros seu eqlaterus hūs tria latera equalia. Secūa spēs est ysocheles seu egerurus hūs duo latera eqlia tantū. Tertia spēs ē scalenon seu gradat⁹ q̄ est trium laterū inequalū. Intelligēdū tñ q̄ iste nō sūt vere spēs trianguli sed solum ꝑm famositatem itelligēdo ꝑ spēm omne minus cōe ad aliquod magis cōe ꝑdicamēte. vñ sicut circulus ē spēs spāliss̄ima. ita triangulus neqz equalitas vel inequalitas lineaꝝ variat spēm sz bñ multitudo ita q̄ vna linea facit vnā spēz. z due aliā. z tres aliā. z q̄tuor aliā. z sic i ifinitū ad modum vnitatū iuentis. Si eni ysopleros ysocheles. z scale non eēnt spēs spāliss̄ime haberent ꝙnter suas passiones demōstrabiles potissime de illis de q̄bus Aris. nullā mētionem facit. Cōsilr̄ dicat de q̄drato seu quadrāgulo q̄ ē spēs spāliss̄ima ꝙtinens sub se iduidua cōia. s. eqlaterꝝ orthogoniū eqlaterū orthogonium. z equilaterꝝ nō orthogonium eo mō quo hō dī sub se ꝙtinere aliquē hoiem. z aliq̄z hoiem nō tanq̄z spēs sed tanq̄z iduidua vaga. iuxta determinatōez arist. i predicamentis dicentis q̄ aliquis hō. z aliquis bos sūt ꝑme sbe. Ex ꝑdictis sequitur q̄ Aristo. per ysoleros. z scalenō itelligit i lra spēs trianguli. qz ex iferiori. z supiori nō fit essentialr̄ vel reductiue secundus modus dicēdi ꝑ se. Non ēt itelligit passiones trianguli. qz nullū istoꝝ diffinit̄ ꝑ triangulū. sz itelligit passiones numeri sicut eni q̄dratum. z superficiale non solū reperiunt̄ i ꝙtinuis sed etiam trāssumptiue i numeris. exquo numerus est pō i cōtinuo ꝑm Aristo. itio phi. ita ysopleros. z scalenon solum reperiunt̄ in continuis. sed in numeris itelligēdo ꝑ ysoplerum numerū quadratum. z ꝑ scalenon numeꝝ superficialē qui fit ex ductu maioris numeri i minorem vel econtra. Cōtra ꝑdicta arguit̄ z primo q̄ nulla passio necessario diffinit̄ ꝑ sbm̄ suum. qz quelibet passio ē spēs alicuius ꝑdicamēti. sed ois spēs est diffinibil̄ ꝑ suum genus. z dīam vt colligit̄ a phō i topi. g̃ passio potest diffiniri ꝑ ꝓprium genus. z ꝓpriam dīam absq̄ sbo suo. Secūdo arguit̄ q̄ illa. hō est risibilis est in primo modo. qz hec risibile ē hō ē i ꝑmo modo exq̄ predicat̄ pars diffinitōis de suo diffinito. g̃ per idem. z alia. pz ꝙña qz ꝙuertens. z ꝙuersa pertinēt ad eūdē modū. Tertio arguit̄ q̄ illa aial ē hō ē i secundo mō qz predicatū est accīs sbi positi i diffinitōe ei⁹. q̄. n. aial ponitur i diffinitōe hois manifestū ē. sed q̄ hō sit accīs aialis arguitur. qz hō accidit aiali cū reperiatur aial vbi nō reperit̄ hō. Quarto arguit̄ q̄ rectū. z circulare nō debent diffiniri per lineā. qz nullus magis cōe diffinit̄ per min⁹ cōe. sed rectū. z circulare cōiora sūt linea qz nō solū ꝙpetunt linee sz ēt superficiei. z corpori g̃ ꝛc. Ad ꝑmū ꝓcedit̄ quālibet spēm diffiniri per suū genus. z suam dīam sz ñ cuiuslibet spēi accīntal̄ dīa ē aliquid sui predicamenti differēs a sbō suo. vñ spēs ꝑdicamēti sbe hz ꝓꝑium genus. z ꝓpriam dīam nō coincidente cū aliquo sbō spēs ēt predicamenti accīntalis q̄ est accīs nō circūcernens determinatū sbm vt linea. z albedo diffinit̄ per ꝓpriū gen⁹. z ꝓꝑam dīam que nō ē sbm̄ suū sz spēs accīntalis q̄ est accīs ꝓꝑium circūcernens sbm̄ suū vt simitas. z risibile diffinit̄ per ꝓꝑz gen⁹. z ꝓꝑam dīam q̄ nō est nisi sbm̄ suū. alioquin quelibet spēs haberet passionē aut procederet i ifinitū i passionib⁹ eiusdē sbi. nec ē icōueniēs aliquā esse speciem nullā hñtē passionē. imo illud ē necessariū. sed bñ icōuenit aliquā eē spēm ñ circūcernētē sbm̄ suū non hr̄e passionē. hō eni linea. z albedo hñt passiones. sz nō q̄lz passio alicui⁹ istoꝝ hz passionē. qz i essentialr̄ ordinatis oz dare ꝑmū. z vltimū ꝑm Aristo. hic passiones aūt eēntialr̄ ordināt̄ i sbō sicut gña. z spēs in ꝑdicamēto. Sz dubitat̄ nā cuiuslibet diffinitōnis. ꝑm⁹ t̄min⁹ ē gen⁹. z ñ dīa. diffiniēdo aūt simū. z risibile ꝙtingit oppositū. vt sim⁹ ē nasus cauus. z risibile ē hō habil̄ ad ridēdū. Rñdet̄ q̄ ea q̄ ñ circūcernūt sbā semper diffiniunt̄ ꝑ gen⁹ tenēs ꝑmū locū i diffinitōe. vt hō linea. z albedo. Ea aūt q̄ circūcernūt sbā si fuerit abstracta diffiniūt̄ ꝑ gen⁹ tenēs ꝑmū locū

UVA. BHSC. IyR_048_2

diffinitõis. vt similitas est cauitas nasi. risibilitas est habilitas hominis ad ridendum. Jn concreto autẽ dicia tz pmum locum. z genus secũdum locũ dicendo. simũ est nasus cauus. risibile é homo habilis ad ridendũ. cauũ eni est genꝰ simi z habilitas seu aptitudo est genus risibilitatis. Ad secũdum rñdet Egi. q i predicatione directa subiectum habet rationez materie z pdicatum forme. ideo ista risibile est homo ñ est i pmo modo cum sit idirecta z predicatum habz rõnem materie. subiectum vero rationem forme. z stat autem q hec habitudo non est in pmo modo.

Sed contra sicut se habet linea ad triangulz ita homo ad risibile z nasus ad simum sed linea dicitur de triangulo i pmo modo dicendi p se. ideo homo dicitur de risibili z nasus de simo in eodem modo z nõ solum reductiue. imo essentialiter. Jdeo est dicendũ q non iconuenit scõm modum ad pmum reduci. ex quo passio rõne subi sui reducitur ad omnia ea que essentialiter predicantur de illo subo quo dato cõcedatur q hec. risibile est homo. est essentialiter i pmo modo essendi per se. hec aũt homo est risibil'. est per reductõem i eodem modo ꝓuertendo istam simplr. sicut eni hec. triangulus est i linea. est i pmo mõ dicẽdi per se ita hec simitas est i naso. z illa risibilitas est i homie. ecõtra autẽ i scõo modo. Et ad rõnem Egidio q sbm passionis hz rõnem materie. p quanto illam recipit subiectiue z rõnem forme. p quanto ingredit rõnem forme. p quanto igreditur diffinitõez ei⁹. ptes eni diffinitõnis sũt forme iquit phũs. 2. phi. z. vij meta. Ad ttium nego q illa aial ẽ homo sit aliquo modo i scõo modo dicẽdi p se. z tz aial ponatur i diffinitõe hõis. nõ tamen homo est accidens aialis exquo homo z aial se habent vt totum i modo z ps subiectiua. Et tũc ad argumentũ homo accidit aiali. g̃ homo est accñs aialis. negetur ꝓña. sed bene seqt homo ẽ accidens aiali tenendo li accidens pticipaliter z non noialiter. Ad quartum dr q rectuz aut circulare nõ sunt cõiora linea. qz tz competãt alteri a linea hoc tñ est rõne linee sicut visibile competit alteri a colore. s. magnitudine z figure. z tamen nõ ẽ cõius colore cum sit. ppria passio coloris scõm cometatorem. 2. de aia. z hoc ideo qz nulli ꝓpetit nisi ratõne coloris. vt patet. Sed dubitatur quomodo rectũ uel circulare é. ppria passio linee cum aliqua sit linea que nec est linea nec circularis. s. linea arcualis. Dicẽdum q sicut tam paritas q̃z iparitas est. ppria passio numeri. tz non quilibet numerus sit par nec cuilibet sit ipar. Jta rectum aut circulare sunt. ppria passionis linee. tz non quelibet linea sit recta neq̃z quelz circularis qz sicut paritas vl imparitas nulli ꝓpetit nisi numero aut rõne numeri ita rectum z circulare nulli competunt nisi linee aut rõne linee z sicut hoc disiunctum par vel impar est. ppria passio numeri ꝓuertibil' cũ eo. ita hoc disiunctũ rectũ vel circulare ẽ propria passio linee ꝓuertibil' cũ ea.

Quecũq; vero neutraliter insũt accidẽtia sũt vt musicũ aut albũ aiali.

Hic phũs declarat ex fundamẽto dictorum q̃ propõ sit p accñs. dicens q qñcũq; est aliq̃ propõ cui⁹ pdicatũ iest sbo z non aliquo istorum modorum illa est p accñs vt aial est album vel musicum. pz eni q predicatum non est de quidditate sbi nec sbm ponitur i diffinitõne predicati. Sed dubitatur primo. qz hec esset per accidens edificator edificat erquo predicatum non est de quidditate subi nec subm ponitur in diffinitione predicati. Secũdo videtur q hec sit p se animal est musicum saltem reductiue ratõne istius. homo est musicus reducendo genus in suam spẽm. Tertio qz vr hec per se eé al' est albũ. sicut ista cignus est albus nam sicut est iseparabile risibile a sor. ita inseparabile est album a cigno. sed hec ẽ per se. sor. ẽ risibilis. g̃ z ista cignus est albus. Quarto qz aliter iste p põnes essẽt p accñs celum ẽ spericũ. terra ẽ rotũda qõ ẽ falsum. qz q̃libet istaꝝ demfal. pz ꝓña qz i nl' la istaꝝ pdicatum ẽ de qdditate subi. nec sbm ponit i diffinitõne pdicati. Ad pmum dr q phũs cũ dicit illã. ppõnem esse p accñs qñ pdicatuz iest sbo nullo istoꝝ modoꝝ itelligit p ieesse iherentiã forme ad materiã vel ecõtra. exquo pmus modus dicit formaz rõne pdicati. z secundus mãm rõne subi. Cõstat aũt nec edificatõem nec edificium esse formã edificatõis sed de hoc magis videbit i q̃rto mõ. Ad scõm dicit q illa propõ al' ẽ musicũ ẽ p se z p accñs diuersis cõsideratõnibus. nã aial ẽ totũ hõis vt ẽ genus nullo mõ ꝓtractum. z ẽ ps hõis vt ꝓtrahit p dfiam sumẽdo al' pmo mõ sic esse musicũ sibi solum p accñs cõpetit. sumendo aũt al' p' modum ptis sic ꝓpetit sibi p se. reductiue tñ eo mõ quo ps reducit i totũ. z sic nõ loquit phũs hic sed tñ pmo mõ. Ad ttiũ dr q illa ẽ p accñs. cignꝰ ẽ albꝰ sicut illa. aial est albũ. z ad rõnem negat ꝓña. qz isepabilitas albedinis a cigno ẽ rõne materie. s. rõne alicui⁹ ꝓplexionis q̃litatum pmaꝝ sine q̃ nõ stat vita cigni isepabilitas aũt risibilitatis a sor. ẽ rõne forme. s. rõne sue spẽi q̃ p se predicat de sor. dñdo sor. ẽ hõ. Ad q̃rtũ negat ꝓña tz solũ sequit q nõ sũt pmo z essentialr i aliquo istoꝝ modoꝝ. hec eni al' est risibile ẽ i scõo mõ p reductõnem cui⁹ sbm nõ ponitur i diffinitione pdicati nec ecõtra sz ẽ difficultas exq̃ spitas ẽ accñs cõe nullũ circũscribens determinatũ sbm vr q nullam ppõnez faciat p se sicut nec albedo vel nigredo. Dñdũ q passionẽ ꝓpetere alicui sbõ p se ptingit tripliciter. s. pscitate sbi tãtum. pscitate passionis tñ. z pscitate vtriusq;. Illa passio competit alicui sbõ p se rõne substãtiui tãtũ. q̃ sibi ñ determiat illõ sbm tz illõ sbz dñmiat sibi illã. z sic risibilitas p se ꝓpetit sor. nõ eni est sor. qn sit risibilis. sed aliqd ẽ risibile q ñ est sor. illa aũt passio p se cõpetit sbõ rõne passionis tñ que sibi determinat illud sbm z ecõtra. z ñ sic risibilitas p se cõpetit animali. nullum eni ẽ risibile qõ nõ sit aial. tz aliqd ẽ aial quod nõ ẽ risibile. sed illa passio p se competit sbõ rõne vtriusq; que sibi determinat illud sbm et ecõtra. z sic risibilitas per se competit homini sicut enim nullum ẽ risibile qõ nõ sit hõi. sicut enim nullum ẽ risibile. Dicta aũt hec repiũnt i accñtib⁹ cõib⁹ pter ttium. qz aliogn non essent cõia. nã q̃ztitas iest mere p se rõne substãtiui tñ. qz q̃ztitas nõ determinat sibi mãm. sed ecõtra cum apud multos dicat in celo nõ esse mãm vbi dio ẽ q̃ztitas. nulla tñ ẽ mã sin q̃ztitate. figura aũt iest q̃ztitati p se rõne passiõis tãtum. qz figura determiat sibi quãtitatẽ z nõ ecõtra. nulla eniz ẽ figura sine q̃ztitate. sed aliqua ẽ q̃ztitas siue figura. s. linea. Ad propositũ dr q spericitas iest celo p se z rotũditas terre soluz rõne subiecti. qz spericitas non determiat sibi naturaz celi nec rotũditaꝫ naturam terre sed bñ econtra. Celum eni determiat sibi naturalr spericitatẽ vt oia equalr cõtineat z cõtinue eque velociter moueatur. Terra vero rotũditatem qz iclinatur vt medium eius sit medium mũdi. exquo quelibet ps terre naturalr tẽdit deorsum. Jste g̃ propõnes celũ est spericuz. terra est rotunda. materia est q̃zta. sunt propõnes scõi modi p reductõ nẽ reducẽdo subiecta ad pdicata i sua cõiora formã do hanc propõnem substãtia ẽ accñtal' vbi sbm ponitur i diffinitõne pdicati. accñtis eni esse est iesse secundũ phiñ. vij. metha. Ex pdictis sequit primo q tz hec nõ sit p se aial est coloratum tñ hec est p se aial est q̃ztum ꝓma pars est manifesta qz talis pscitas non põt esse rõne substãtiui vel passionis. sicut

UVA. BHSC. IyR_048_2

eni color non sibi determinat aial ita nec aial determinat sibi colorem sicut nec cigⁿ albedine sed puĕit tm̃ tum ex determiata ꝓportõne qualitatũ ꝑmaꝝ. scõa ps est euidés exquo q̃ztas iest aiali p se rõne subiecti. exquo. n. aial sibi determinat mãm. ⁊ mã q̃ztitaté oportet aial sibi determinare q̃ztitaté. Scõo segt̃ q color iest supficiei p se ⁊ circulus linee tm̃ ratione passionis cũ supficies non determinet sibi colorem. nec linea circulum sed bñ econtra. ió circulus diffinitur p lineam ⁊ color per supficiem. dicit enim phũs i libro de sensu ⁊ sensato. q color est extremitas prespicui i corpore terminato itelligendo p extremitatem supficiem. ⁊ quarto phisi. q color est i corpore. qz i superficie. Tertio segtur q iste ꝓpositiones sũt i scõo modo eẽntialr ⁊ per se superficies est colorata linea est circularis. qz ꝑdicatuz est accñs subiecti ponibilis i diffinitione eius. ecõtra aũt sunt i ꝑmo modo vt circulus est i linea. ⁊ color ẽ i superficie. qz ꝑdicatum est de qdditate subiecti exquo est ps diffinitõnis eius date per intrinseca tm̃. Quarto segtur q iste ꝓpões sunt per se ⁊ directe in scõo modo scz pspicuum ⁊ coloratum i corpore est color exquo ꝑdicatũ est accñs subiecti ponibilis i diffinitõe coloris. nam vt patuit nõ solum superficies sed ẽt perspicuũ ⁊ corpus ponunt i diffinitõne coloris. ecõtra aũt sunt i ꝑmo modo vt coloratum ẽ corpⁿ color ẽ i pspicuo exq̃ ꝑdicatum ẽ de quidditate subiecti. Circa predicta occurrũt quatuor dubia. Quoꝝ ꝑmum est istud. videtur quolibet accñs ꝓprium. qz sicut simitas circũcernit sbm̃ suum scz nasum. ita circulus lineam ⁊ figura seu color superficiem. De q̃ztate aũt idẽ arg. qz accñs quod ẽ magis cõe q̃ztate ⁊ de qua essentialr ꝑdicaꝫ ꝓnotat ⁊ circũcernit sbm̃ suum. Secundum dubium videt̃ q color isit per se aiali. qz color iest p se superficiei. ⁊ superficies ineſt per se animali. sicut quantitas ergo color ineſt per se aiali. Tertiuz dubium videt̃ q color nõ sit per se i corpore. quia sicut aliquod corpus nõ ẽ coloratuz scz celũ ita aliqð coloratum nõ ẽ corpⁿ scz superficies. Quartũ dubiũ videt̃ q albedo nigredo ⁊ ꝓsimilia sint p se i sbo. qz oiuz formaꝝ naturalium materia ꝑma est per se sbiectũ vt colligit̃ de mẽte phi. ꝑmo phi. ⁊ ꝑmo de generatõe. Ad ꝑmum dubiũ rñdet̃ q ió simitas est accñs ꝓprium. qz circũcernit sbm̃ suũ ipm̃ distincte significando. non ẽni significat simitas qn̄ significet nasum distincte. nec crispitudo põt aliqd significare qn̄ distincte repñtet caput. Accñtia ãt cõia lz icludãt essentialr q̃dam subiecta sue non tm̃ circũcernũt ea qz distincte non repsentant sicut emiz linea icludit eẽntialiter puncta nõ tm̃ ꝓpter hoc circũcernit ea qz nõ distincte cognoscunt cognita linea. ita circulus essentialr icludit lineam. ⁊ figura ⁊ color supficiem. nõ tamen circũcernunt subiecta illa. qz itelligo aliquãdo colorem ⁊ circulum distincte absqz cognitione distincta linee ⁊ superficiei. Cõsilr dr̃ de accñte i cõi q licet icludat essentialr sbãm nõ tamẽ distincte illa cog̃ scitur si distincte cognoscitur accñs. ió non circũcernit sbm̃. q̃ztas autem non icludit essentialiter sbm̃ aliquod sicut nec circũcernit nec sequit̃ accñs includit essentialr sbm̃ suũ. g̃ ⁊ q̃ztas. negeť ꝓña qz accñs ꝓnotat sbm̃ suum quod nõ ꝓnotat q̃ztas. nec est inconueniens superius aliquãdo ꝓnotare iferiori non ꝓnotante. hitus enim ꝓnotat difficultatẽ sepatõnis a sbõ. ⁊ tamen logica ⁊ dialetica q̃ sunt essentialr ifa riora ad habitum istam difficultatem nõ ꝓnotant vt colligit̃ de mente Aris. i ꝑdicamentis. Ad secũdã negetur ꝓña ꝓpter varietõem pseitatis. naz cũ dicitur color ineſt superficiei per se. ista est perseitas passionis ⁊ non subiecti cum vero additur superficies in est aiali per se hec ẽ perseitas sbi ⁊ nõ passionis. ideo nõ seqtur q color iest per se aiali. Et idez dr̃ de sapore ⁊ odore. De q̃litatibus aũt ꝑmis potest dici q in sunt aiali per se perseitate subiecti ⁊ nõ pseitate passionis eo quod aial determinat sibi tales qualitates sine quibus non posset viuere nec operari. Ad tm̃ dicitur q duplex est corpus scz ꝑdicamenti sbẽ quod est ꝓpositum ex materia ⁊ forma ⁊ ꝑdicamẽti q̃ztatis quod ẽ trina dimensio. lz igit̃ color non isit p se corpori de predicamento sbẽ. tm̃ iest corpori predicamenti q̃ztatis per se semper itelligẽdo perfecta te passionis ⁊ non subiecti. sicut eni color non potest esse i linea absqz superficie. ita nec i supficie sine corpore. ⁊ lz superficies sit colorata ⁊ non sit corpⁿ ipsa tamen per se est i corpore vtraqz perseitate. qz sicut corpus determinat sibi superficiez isto modo diffiniendo a ꝓri corpus est q̃ztas ꝓtinua cuiⁿ extrema sunt due superficies. ita superficies determinat sibi corpus diffiniendo a posteriori hoc mõ. superficies ẽ ꝓncipium corporis. Itẽ ẽt dr̃ de linea ⁊ de puncto q quodlibet illorum alteri per se competit vtraqz perseitate. linea eni est ex punctis a ꝓri. ⁊ punctus ẽ ꝓncipium linee a posteriori. Ad q̃rtum dr̃ q albedo nigredo ⁊ talia dupliciter ꝓsiderari possunt. Primo absolute sub ꝓprijs denominatõibus ⁊ sic non insunt materie p se sed solũ p accñs. Alio modo vt sunt forme naturales generabiles ⁊ corruptibiles p trãsmutatõnem materie. ⁊ sic omnium illorum materia est sbm̃ per se. vnde materia diffinitur per transmutatõnem i secundo modo dicendi per se ⁊ demonstratio diffinitur per materiam i ꝑmo modo ⁊ sic locutus ẽ Aris. Unde potest concedi q materia ẽ colorata alba vel nigra i secundo modo dicendi per se reductiue tantum per reductõnem ad istam materia ẽ qualificata forma naturali cuius iam predicatum est accidens substantiui ponibilis i diffinitõne eius. hec ãt albedo est i materia i ꝑmo modo reductiue. reducit enim ad hanc forma naturalis est in materia cuius predicatum ponitur i diffinitõe subiecti itelligendo per formam naturalem formam generabilem ⁊ corruptibilem per transmutatõnem materie eo modo quo dictum est. Sed dnbitatur adhuc de quãtitate qz videtur quantitatem includere essentialiter aliquod substantiuum. nam quantitas est essentialiter accidens. vt colligitur a philosopho i predicamẽtis ⁊ v. metha. sed accedentis esse est iesse nec accidens est ens nisi quia entis secundum Aristo. vij. metha. ⁊c. Respondetur q aliud est essentialiter includere. ⁊ aliud naturaliter inclinari materia ꝑma ñ essentialiter includit aliquam formam. quia stat illam ẽ nulla forma existente tamen naturaliter inclinatur in formam qz vnũquodqz naturaliter inclinatur in suam perfectionem. et quia non potest habere aliq̃z formam substantialem vel accidentalem absqz q̃ztate. ideo sibi naturaliter determinat quantitatem.

Circulus autem ⁊ figura essentialis includunt lineam ⁊ albedo siue color superficiem. ⁊ scientia ꝛtel lectum. quia non stat circulum aut figuram esse absqz linea. nec albedinem siue colorem absqz superficie. nec scientiam absqz intellectu. sicut non stat simitatem esse absqz naso. Quantitas ergo non essentialiter includit aliquod substantiuum. quia stat q̃ztatem esse absqz substantiuo de facto enim constat in sacramento altaris quantitatem esse sine substantiuo. tamen naturaliter inclinatur in substantiuum ꝓpter suam perfectionem ⁊ durationem non tamen naturaliter inclinatur in materiam qz ponentes celum sine materia dicunt cum esse vere quantuz sed naturaliter iclinatur in substantiam ideo ista propositio est per se. substantia est quanta non perseitate substantiui. qz aliqua est substantia que non est q̃

UVA. BHSC. IyR_048_2

ta sed perfeitate passionis. quia nulla est quantitas naturaliter que non sit in substantia. illa tamen positio non est nisi reductiue in secundo modo reducendo predicatum i suum superius. s. substantia est accidentalis vbi predicamentum est accidens substantiui ponibilis i diffinitione eius. Accidens ergo bene diffinitur per substantiam sed quantitas absolute sumpta per nullum sbz diffinitur. sed isto modo in predicamentis quantitas continua diffinitur.

Quantitas continua est illa cuius partes copulatur ad aliquem terminum cōmunem. quantitas vero discreta. s. numerus est multitudo ex vnitatib⁹ aggregata. Ex quibus sequitur q accedentium q̄dā essentialiter includunt sua subiecta cōnotant ꝛ circūcernunt vt simitas ꝛ crispitudo. Quedam essentialiter includunt sua subiecta cōnotant ꝛ non circuncernunt. vt scientia ꝛ figura. Quedam essentialiter includunt sua subiecta sed non ꝓnotant nec circūcernunt vt color sapor ꝛ odor. Quedam autem nō essentialiter includunt nec connotant nec circuncernunt vt linea superficies corpus. Tempus autez quod est quantitas continua includit essentialiter suum substantiuum scilicet motum vel mundum. nō tamen illud cōnotat nec circūcernit. Quantitas vero discreta connotat ꝛ circuncernit ꝛ essentialiter includit substantiuum suum scilicet vnitates in quib⁹ fundat numerus.

Ampli⁹ q'ñ de subō dr̄ alio quodā vt ambulās ꝛ albū cū alterum quodam sit ambulans ꝛ albū. Substantia vero ꝛ quecunqz hoc aliquid ñ gnificant nō alteꝝ aliquid sūt quid vere sūt: q̄ qdē igit' ñ de sbō sūt p se dico. que vero de subiecto accñtia.

Tertius modus dicendi per se est quando aliquid ñ dicitur de substantiuo. vt sor. ꝛ pla. ꝛ alia seorsuz exstentia que non dicunt de substantiuo aliquo cū non habeant partem subiectiuam nec sīm cui inhereāt. Accidentia autem quia habent subiecta inhesionis ꝛ secunde sube quia habent subiecta predicationis non sunt per se. Notandum primo q iste modus perfeitatis habet quatuor expositiones. Prima expositio est lyncoñ. dicentis q per se dupliciter sumitur scilicz complexe ꝛ incomplexe. Primo modo tripliciter vt in primo secundo ꝛ quarto. Incomplexe vero tripliciter quia ly. per se aut excludit omnez causam. ꝛ sic deus est per se. aut materialem ꝛ sic itelligentie sunt per se. aut modum essendi i alio ꝛ sic substantie prime scilicet sor. ꝛ pla. sunt per se. dicit ergo lyncoñ. q philosophus per sbam intelligit sbaz p̄mam p̄dicamenti substātie. q̄ oibus substat ꝛ per q̄cunqz significāt hoc aliquid itelligit deum ꝛ itelligētias. Ista expositio ponit superfluitatē phō in mō loquēdi. qz cū tā deus q̄z q̄libet itelligētiaꝝ sit hoc aliquid nō oportebat dicere vt sbā ꝛ q̄cunqz hoc aliqd significant. sufficeret enī dicere vt q̄cunqz significāt hoc aliquid exquo sub illa vli ꝓtinent deus ꝛ intelligentie. Secunda expositio ē sancti Thobie di. q philosophus p substātiam intelligit genus ꝛ spēs predicamenti substātie. ꝛ p quecunqz significāt hoc aliqd substātias p̄mas eiusdem predicamenti. Hec rñsio est diminuta qz nō solum de p̄mis substantijs verificatur hoc aliquid. sed etiam de deo ꝛ intelligentijs cum tam deus quam quelibet intelligentiaꝝ sit ens per se existens. Tertia expositio est Egi. di. q phūs p substantiam ꝛ per quecūqz hoc aliquid significant i telligit solum substantias primas predicamenti sbē qz solum ille sunt que substant alijs omnibus ꝛ non dicuntur de substātiuo aliquo. Iterum hec expositō est diminuta qz ista coniunctio et debet omnino ponere aliquam differentiam inter substantiaz ꝛ q̄cunqz significant hoc aliquid. deinde vt dictuz est nō solum substantie prime sunt per se ens sed etiam deus ꝛ intelligentie. Quarta expositio di. q tertius modus dicendi per se est quando hoc verbum est secundum adiacens de termino substantiali indifferenter predicatur. vt sor. est homo est ita q Arist. per sbāz intelligit genera ꝛ species predicamenti substantie de quibus dicitur hoc verbum est ꝛ per quecunqz significat hoc aliquid intelligit indiuidua eiusdem p̄dicamenti de quibus etiam dicitur hoc verbum est. Ista responsio etiam stare non potest. quia cum omnes alie perfeitates sint respectu complexorum hec debet eē respectu icomplexi. ꝛ i hoc ꝙuenūt lyncoñ. Albertus Thomas Egidius ꝛ omnes alij antiq expositores. Deide ista, ꝓpositio homo est ꝛ quelibz talis signanda predicaméti sbē ē i p̄mo modo. qz aut subordinantur huic mentali homo est ens. aut isti homo est homo. qz p̄m phīm p̄mo phierme. hoc verbum ē significat quandam ꝓpositionem quā fine extremis non est intelligere si subordinatur illi homo ē ens. pz q ē i p̄mo mō essentialr ꝛ p se. si autem subordinatur isti hō est. homo ite ē i eodez modo per reductionem exquo idem p̄dicatur de seipso. Dicendum igitur iux̄ doctrinā arist. i p̄dicamētis q duplex ē sba. s. p̄ma ꝛ scōa. Sbā p̄ma ē illa q̄ significat ꝑ aliqd vt aliqs hō aliqs equus. Scōa sbā ē illa q̄ significat q̄leqd. i. aliqd cōe vt hō a ſal p subām igr̄ itelligit phūs substātiā scōam. s. gñe ꝛ spēs p̄dicamenti sbē ꝛ p q̄cunqz significant hoc aliqd itelligit substātias p̄mas siue subijciaꝝ accñtib⁹ vt sor. ꝛ pla. siue ñ subijciant vt deus ꝛ itelligētie. nec ex ꝑ dz concludi sbām scōaz pertinē ad hūc modū. ñ qz dicit phūs q sbā ꝛ q̄cunqz significāt ꝑ aliqd sit i tertio mō sed q sbā ꝛ q̄cūqz significāt ꝑ aliqd sūt q̄ ✕e sūt. Añ phūs dicit illud eē p se qđ non dr̄ de sbō q̄dā alio. ꝛ exēplificat de ambulāte ꝛ albo q illa nō sunt p se innuens talem rōnem. illa nō sūt p se q̄ nō sūt entia q̄ ✕e sūt sz ambulās ꝛ albū nō sūt entia q̄ vere sūt. q̄ ābulās ꝛ album nō sūt p se. minorē relingt Arist. manifestaz ex eo q ambulans ꝛ albū sūt accñtia. Cōstat aūt accedētia nō esse entia que vere sūt sz tñ sbā ꝛ quecū qz significant hoc aliquid sūt que vere sunt. p̄mo. n. phi. hr̄ ex ꝓcessu ei⁹ q sola sbā ē illud qđ ✕e ē. Accidēs aūt ē illud qđ nō vere ē itelligēs p vere esse simplr̄ esse. ꝛ p nō vere eē ꝑm qd esse qñ substantia ē ens simplr̄ cū ñ ꝓsupponat aliud ens. Accñs vero ē ens ꝑm qd qz ꝓsupponit aliud ens. s. sbām. dicit. n. Arist. vij. meta. q accñtis eē est ieesse ꝛ q accñs nō ē ens nisi qz entis. Secundo notādū ex littera arist. i añ predicamentis q eoꝝ q̄ sunt quedā dicūt ō subiecto ꝛ nō sūt in sbō vt genera. ꝛ spēs predicamenti substātie. q̄dā dicūt de subō ꝛ sūt i sbō. vt gña ꝛ spēs p̄dicamentoꝝ accñtiū. q̄dā sūt i subō ꝛ si dicunt de subō sez i diuidua p̄dicamentoꝝ accñtium. q̄dā autē nec sunt i sbō nec dicunt de sbō. vt indiuidua p̄dicamenti sbē. ꝛ hec sunt illa q̄ sūt i tertio mō dicēdi p se qz sicut nō sūt i subst̄antiuo ita nō dicunt de subō q̄dam alio. Ex isto nōbili sequit' p̄mo q dici ō aliq̄ ē ꝑditio vl' ꝓprietas vlis. nō dici de aliq̄ ē ꝓprietas singularis. eē i aliquo est ꝓprietas accñtis. ꝛ ñ esse i aliquo ē ꝓprietas sbē. vnde dicit Boe. in predicamentis q nō esse in sbō est descriptio sbē. ꝛ eē i sbō est descriptio accñtis. Secūdo sequitur q duplex est descriptio accñtis. ꝛ predicationis. Sbīm inhesionis est sbīm sez inhesionis ꝛ predicationis. Sbīm inhesionis est illud qđ respicit formā sbālē vel accidentalem aut ꝓpriam passionē de sbō forme subālis dicit

UVA. BHSC. IyR_048_2

ꝓmẽ. ꝑmo phi. t. 2. de aĩa qꝺ illꝺ ẽ ꝑma mã Be ſbꝺ aũt forme accẽtalis di. por. accẽs ẽ q adeſt t abeſt ꝓter ſbi corruptõem de ſubſtantiuo vero ꝓpe paſſi onis. Ariſ. ſecit. ſ. mẽtionẽ i pemio di. q de ſbꝺ. oz ꝓſupponẽ qd ẽ t qr ẽ. Sbm ãt ꝑdicatõis ẽ idifferent qꝺlibet iferi⁹ reſpcũ ſui ſuperioris de q dicit Ariſ. i ã te ꝑdicamẽtis. qñ altex de alto ꝑdicaf vt de ſubo q cũor de eo q ꝑdicaf dicũf oĩa t de ſubo dicũf. Inte dit g phũs q ſi aliqd ẽi ſubo aut de ſubo oſ illo ñ ẽ p ſe pſeitate tertij modi. Tertio nõndũ q accẽs du pl⁹ ſumif. ſ. ſtricte. p oi eo q ñ ẽ ſuba iuxt diuiſiones entis i ſubaz t accũs aſſignatã a phõ. ſ. meta. t lar ge. p oi forma aduenĩẽte enti i actu iuxt oſiaz q̃z aſſi gnat ꝓmẽ. 2. de aia int formã ſbãlẽ t accẽtalẽ di. for mã ſbãlẽ aduenire enti i põ. t formã accẽtalẽ aduẽi re enti i actu. ſic ẽt q̃litas duplr ſumif vz ſtricte. put diſtinguif ꝓtra alia ꝑdicamẽta eo mõ q̃ diffinit phũs i ꝑdica. di. Qualitas ẽ ſm q̃z q̃les dicunf. Et large ꝑ oi eo q ieſt a icui vt forma eo mõ q̃ dicit phũs in ꝑdicamẽtis q ſba ſcd̃a ſignificat q̃leqd t por. in vl̃i bus q oſia ꝑdicaf i q̃le. t ꝓmẽ. ꝑmo phi. q tr̃aſmu tatio ſubalis ẽ de q̃litate i q̃litatẽ. Ex iſtis ſequif q ñ ſolũ forma accẽtal ẽ accẽs. ſed ẽt forma ſubſtãtia lis ſiue ſuẽit forma ptic̃laris ſiue forma vl̃is large lo quẽdo de accẽte quõ logf ariſ. h cũ oſ q q̃cũq; di cunf de ſubõ accẽtia ſũt hõ enĩ t aĩal i cõi dicũf ac cidẽtia q ſũt forme aduenĩẽtes enti i actu aduenĩũt enĩ ſorti t pla. t alijs idiuiduis ſub eis ꝓtẽtis q̃ ſunt entia in actu. ſ. ꝓpoſita ex mã t forma ꝑ ſe exñtia.

Quatuor nõndũ q q̃tuor ſũt oſie inter hũc modũ t alios ꝓcedentes. Prima oſia ẽ q illi modi ſunt cõ plexi t iſte ẽ icõplexus. nã perfeitas illorum eſt ordo vnius ad alterũ. ſ. ſubi ad paſſionem. aut diffiniti ad diffinitõem. pfeitas aũt iſtius modi eſt ſolum habi tudo per ſe exñtie eiuſdem ad ſeipm cum iſte mod⁹ nõ dicat niſi idiuidua per ſe exñtia. Scõa oſia eſt q duo ꝑmi modi ſũt modi ꝑdicandi. iſte autem eſt modus eſſendi quilibet enim ꝑmorum duoꝝ dicit i herentiam ꝑdican ad ſubm. ſ. diffinitõus de diffini to t ꝓprie paſſionis de ſubõ hic aũt nullam iheren tiam dicit ſe tñ per ſe exñtia. Tertia differentia ẽ q duo ꝑmi modi ſunt diffinitiui. hic aũt excludit oẽm rõnem diffinitiuã. nam ꝑmus modus dat itelligere diffinitõem ſũptam a ꝑori. t ſcõs diffinitõem ſũptã a poſteriori cũ ſpes nõ ſolum diffiniaf ꝑ genus t dif ferentiam ſed ẽt per ꝓpriam paſſionẽ. hic aũt tertiꝰ modus cũ ſit ſolũ ſingulariũ nullã iportat diffinitio nem eo q ſingulariũ non eſt diffinitio. vij. meth.

Quarta oſia eſt q duo ꝑmi modi dicũt cãm materi alem t formalẽ. hic aũt effectiuam. nam ꝑm⁹ mod⁹ reſoluit diffinitũ i ſuã diffinitõem t ꝑtes eius. ſed dif finitio t ꝑtes diffinitõis ſunt forme diffiniti. g ꝑm⁹ mod⁹ dicit cãm formalẽ. ſecũdus aũt mod⁹ reſoluit paſſionẽ i ſbm ſuum. quodlibet aũt ſbm hz rõnem materie. g ſcõs modus dicit cãm mãlem. ſed tertius cũ iportet ſuppoſitũ ꝑ ſe exñs dicit cauſam effectiuã actões enĩ ſũt ſuppoſitoꝝ ingt phũs ꝑmo ỏ anima Sed dubitaf ſi tertius mod⁹ ẽ mod⁹ icomplexus et alij priores ſũt ꝓplexi. ꝓpter quid non determinauit phũs ꝑus de iſto q̃z de alijs cũ icomplexum ꝓcedat ꝓplexũ tã quo ad nos q̃z quo ad mãm. Reſpõde tur q ió q rõ ſm cognitõem noſtrã forma ꝓcedit ma teriã. t mã efficiens. t efficiẽs finẽ. Sed iã dictũ eſt q ꝑmus modus iportat formã. t ſecũdus mãm. t tiꝰ efficiẽs. t quartꝰ finẽ. g hic ordo fuit neceſſariuſ quo aũt ad nãm ꝓtingit ꝓtrariũ. nã finis q ẽ cã cãꝝ tenz ꝑmũ locũ deide efficiẽs ꝓcedit formam t forma ma teriam. Cõtra ꝑdicta ar. t ꝑmo q ſuba ſcd̃a ẽ ꝑ ſe q hõ ẽ ꝑ ſe t aĩal ẽ ꝑ ſe. cũ hõ vt hõ ſit ꝑ ſe exiſtens t aĩal vt aĩal ſit ꝑ ſe exñs. nihil enĩz eſt homo vl̃ ani mal qꝺ nõ ꝑ ſe exiſtat. ꝓſtat aũt oẽ illud eſſe ꝑ ſe q ẽ ꝑ ſe exñs ſic q nõ ẽ ꝑs alterius. Secundo ar. q accẽtia ſunt ꝑ ſe. q oẽ illud quod nõ ꝑdicatur de ſb ſtãtiuo aliquo eſt ꝑ ſe. ſed accẽtia idiuidualia nõ ꝓe dicanf de ſbõ. g ꝑz ꝓñtia cũ minori ꝑ ariſ. i antepdi camẽtis di. q aliq ſũt i. ſbõ t non dicunf de ſbõ. Tertio ar. q nõ q̃cunq; ſignificãt hoc aliqd ſũt ꝑ ſe. qr due medietates ignis ſignificant hoc aliquid t il le nõ ſũt ꝑ ſe. qr nõ per ſe exiſtunt. g maior ỏclaratur ponẽdo q iſte due medietates ſint a. t b iſto poſito ỏ illiſ ꝑdicaf ꝑ ſe gñaliſſimũ ꝑdicamẽti ſbe ſicut t iſta ſpes ignis. g a t b ſunt per ſe i predicamento ſubẽ t nõ ſũt ſbẽ ſede igitur ſũt ſbẽ prime. ſed ſbã prima ſi gnificat hoc aliquid ꝑ phm i ꝑdica. ergo a t b ſignifi cant hoc aliquid. Quarto ar. q nulla ſbã prima ẽ ꝑ ſe. qr omnis ſubſtantia ꝑma oſ de aliquo ſbõ. g ñ eſt per ſe. ꝓz ꝓña per diffinitõem datam a phõ t añſ probatur qr genus eſt i ſpẽ t ſpes i genere ſm phm q̃rto phi. h ꝑ idem ſpes eſt i idiuiduo t idiuiduum ẽ i ſpẽ. g ſicut idiuiduum eſt ſ m ſpẽi ita ſpes ẽ ſbm idiuidui. ſed hec ẽ vera homo ẽ ſortes. g ſbã ꝑma di citur de ſuo ſbõ. Ad ꝑmum oſ q homo vt homo. t aĩal vt aĩal nõ eſt ꝑ ſe exñs cum quodlibet tale ſm q h⁹i ſit vl̃e. ſed homo vt aliqs homo. t aĩal vt ali quod aĩal eſt ꝑ ſe exiſtens. qr ꝑ ſe exiſtere nõ compe tit vl̃i ſm q h⁹i. ſed ꝓpetit ſingulari rõne cui⁹ tranſ ferf ad vl̃es. ſicut enĩ paſſiones vl̃ũ cõicanf ſingu larib⁹ ita paſſiones ſingulariũ cõicanf vl̃ibus lz nõ oẽs nec eodẽ mõ nec ſequtur per ſe exiſtere eſt modus ꝑdicamẽti ſbẽ. g ꝓpetit oĩbus q̃ ſũt i ꝑdicamẽto ſbẽ oſ enĩ eſſe modus illius ꝑdicamẽti nõ qr omnibus ꝓpetat q̃ ſũt predicamento illo. ſed qr nulli ꝓpetit ni ſi illi ꝑdicamẽto. Añ eſt aduertẽdum q ꝑdicañ tũ ſbẽ hz duos modos. vnum poſitiuuz q eſt per ſe exigere. t hic nõ ꝓpetit cuilz i predicamento iſto con tẽto. hz ẽt aliũ negatiuum qui eſt nõ eſſe i ſbõ. t ꝺ cõpetit cuilz ſbẽ. ió ſi per ſe eſſe ſumif eſſe poſitiue. ſic non ꝓpetit adequate predicamento ſbẽ ſi auté ne gatiue bñ competit illi adequate vt dictum eſt. Et ſi arguitur de forma ſbãli q̃ eſt i ſbõ. dicatur q ẽ i ſbõ i potentia nõ autem i ſbõ i actu de quo itelligif hic iuxta doctrinam Boe. di. i predicamentis q deſcrip tio ſbẽ eſt non eſſe i ſbõ. Ad ſcõm oſ q cum ariſ. aſſerit illud eſſe ꝑ ſe quod non oſ de ſbõ aliquo itelli git vtrũq; ſbm ſcz tam predicatõnis q̃z ihereſiõis ſic q illud oſ per ſe quod nõ oſ de ſubſtantiuo aliquo q ſit ſua pars ſubiectiua nec de ſubſtantiuo aliquo cui ihereat ita q hic latius ſumif ſbm q̃z i predica mentis cum dicit philoſophus accedentia idiuidua lia eſſe i ſbõ t non dici de ſbõ. Et ſi arguitur ỏ ãbnlã te t de albo t currente q iſta ſũt accẽtia t per ſe exi ſtunt. qr ipoſſibile eſt aliquod currens eſſe aut ãbu lans eſſe quod non per ſe exiſtat. Reſpondet q iſta vt accedentia ſunt non per ſe exiſtunt. ſi autem aliquo modo dicuntur per ſe exiſtere hoc eſt ratõne ſbẽ prime i qua fundantur iheſiue deãbulatio t cur ſus. Ad tertium reſpondetur q philoſophus non dixit oĩa illa eſſe per ſe que ſignificant hoc aliquid ſed voluit oĩa illa eſſe per ſe que non dicuntur ỏ ſub ſtãtiuo aliquo ſicut ſũt ſubſtãtie ꝑme. Et ſi ar. ſic a. t b nõ dicunf de ſbõ aliquo cum non habeãt ſbm iheſionis nec predicatõis. ergo a t b ſunt ꝑ ſe.

Rñdetur q nõ dici de ſbõ eſt quedam paſſio cõpe tens alicui rõe ſui. ſ. toti. t alicui rõne alteriuſ ſcilicz pti q̃z titatiue ſicut eẽ i loco ꝓpetit toti ꝺm ſe t pti per accẽs ꝺm Ariſ. 4. phi. Intelligit philoſophus ergo ꝑ aliquid nõ dici de aliquo illud cui competit ſecõm ſe ſi dici de aliquo. a vero t b ſi nõ dicũf ỏ aliq ſbõ ꝺ ẽ rõne toti⁹ t nõ rõne. totius enim ignis ſcõm ſe nõ oſ de ſbõ aliquo. partes autem rõne totius etiaz nõ

UVA. BHSC. IyR_048_2

ciant de sbo aliquo. Ad qrtum negat ꝓsia spes
ei diuiduo ⁊ conuerso igit sicut idiuiduū ē sbm spe
cies ita ecouerso. qz idiuiduū ē i spē eo mō quo pars
subiectiua ē i suo toto i modo. ⁊ spes ē idiuiduo tan
qz forma i sbō ⁊ tanqz ps essential' ei⁹ sic aūt ñ pōt
esse aliqd sbm alteri⁹. ⁊ ecōtra. nō qdem sbm inhe
sionis. qz eni a recipiat b. ⁊ b recipiat a. implicat con
tradictōem. nō ēt sbm ꝓdicationis. nā qz a sit cōius
b. ⁊ b cōius a. est impossibile. Et si arguit sic sbm ē ō q
aliqd dr prius prioz. ſ. de hoie dr sor. g̃ homo ē sbz
respectu sortis. Rñdet ꝓcedēdo qz hō est sbm po
sticum respectu sor. tm nō est sm posterioristicum
respectu eiusdē sortis. ꝓcedit ēt qz hō est sbm ꝓposi
tōis respectu sortis sed ñ est subm essentialis ꝓdica
tionis cuiusmodi reperit' in ordine ꝓdicamentali.
Dubium vnum occurrit circa dicta vtrum in h ter
tio mō reperiant aliqua reductiue sicut in alijs mōis
Respondet' qz sicut totū ⁊ ps sūt eiusdē spēi spāliſſi
me ſz nō eodem mō. qz sor. ē hō ⁊ ñ aliqua eius ps
sed tm hominis ita sor. ⁊ quelibet eius ps siue sūāt
substatiua siue qualitatiua sunt eiusdē modi ſz dissi
militer qz sor. est i recto ⁊ quelibet eius pars i obliq̃.
ſz eni nulla ps sortis sit per se exīs sicut sor. tm queli
bet ps sortis est p se existēs. idest alicuius quod ē p
se existens.

**Item alio mō qz quidē propter ipz
iest vnicuiqz p se qz vero ñ propter
ipsum accidens est. vt si ambulāte
coruscat accidens est. Non eni pro
pter id quod ābulat coruscauit. sed
quod accidens dicimus hoc esse.
Sivero propter ipsuz per se vt si ali
quod interfectum interiit secūdum
iterfectōm quoniā propter id quod
iterfectum est interiit. sed nō quod
accidat iterfectū interire.**

Quartus mod⁹ dicēdi p se ē qñ substātiuū exp̄mit
ꝓpriam cām ꝓdicati vt interfect⁹ iterijt sm interem
ptōem aut sm strāgulatōem vt inuit cōmē. iterem
ptio eniz seu strāgulatio sunt ꝓpria causa iteritus tō
illa ꝓpositio ē p se interēptus seu strangulatus inte
rijt. Ñ aūt sbm nō exp̄mit ꝓpriaz cām ꝓdicati nec
ipsum ē p se causa ꝓdicati talis ꝓpositio est p accidēs
vt si aliquo ambulāte coruscauit accidens ē nō eniz
ꝓpter hoc qz ābulat coruscauit qz ābulatio ñ ē ꝓpa
cā nec cē p se coruscatōis. Notādū p sm phm. 5.
metha. ca. de p se. qz cā ⁊ p se eq̄lia sunt. ergo q̄t mo
dis dr cā tot modis dicit p se. ſz q̄tuor sunt gña cau
sar̄ g̃ q̄tuor sūt genera pseitatū quor̄ vnū debet di
cere cām formalē. aliud mālem. aliud efficientem. ⁊
aliud finalē. Quādoqdē Arist. ponit q̄tuor mōs di
cendi p se iuxta numer q̄tuor cār quor̄ duo ꝑmi di
cunt causas intrinsecas ⁊ duo vltimi causas extrinsecas
Primus nāqz ⁊ secūs modus pñt cōsiderari sm habi
tudinem ꝓpositionis aut resolutōis. Si ꝓsiderant p
habitudinē ꝓpositōis sic nō dicūt nisi cām formalez
qz ꝓdicatū ꝑmi modi ē diffinitio vel pars diffinitōis
aut totū i modū sbi que oia dicūt formā. Predicatū
aūt scūdi modi ē passio eiusdē sbi q̄ ēt dicit formā cuz
recipiat in substātiuo suo vt forma. Si aūt ꝓsiderā
tur p habitudinem resolutionis. ſ. resoluendo poste
rius i suum prius ⁊ effectum in cām. sic ꝑm⁹ modus
dicit causam formalem ⁊ secundus materialez eo qz
sbm resoluitur in diffinitionem ⁊ partes eius tanqz
i formam. ⁊ passio resoluitur in sbm tanqz i matery
am. Tertius vero modus cū dicat substātiam per se
exīstem cui ꝓprie competit agere importat habitu
dinem cause efficientis non vt dicit actum sed habi
tum tantum partes enim ⁊ accidentia suppositorum
nō dicūtur agere nisi rōne illarum nec etiaz vniuer
salia per se aguntur qz homo non generat nec gene
ratur per se. vt dicit philosophus primo de generati
one ⁊ i phemio metha. sed sor. ⁊ pla. vnde primo d
anima habetur qz actōnes sunt suppositor̄. Quar
tus modus sumitur per ꝓpinquonem ad causam fina
lem ⁊ qz finis est effectus agentis necesse ē būc mo
dum exprimere ambas causas videlicet finalem p̄n
cipaliter ⁊ effectiuam ex consequenti necessitatam a
fine ad ꝓductionem eiusdem finis. Unde quādo ali
quid euenit cuius causa non ordinatur ad illud ⁊ qđ
est preter intentionem cause dicitur per accidens vt
si me ābulante coruscauit hoc fuit p accidens qz am
bulatio illa non ordinabatur ad coruscationem ⁊ si
fodiens in terra vt faciat sepulchrum inuenit thesau
rum hoc fuit per accidens qz preter intentionez cau
se sed si quis decapitet aliquem vel strangulet ipm
si ex hoc sequitur interitus eius non est per accidēs
qz decollatio ⁊ strangulatio per se ordinant' ad mor
tem si ergo interfectus interijt propter interfectōez
vel strangulationem aut ꝓpter aliud genus mortis
non est illud per accidens sed per se ⁊ istud per se di
uiditur ꝓtra fortunam ⁊ casum quem agunt effect⁹
nō intentos. causa autem per se agit effectum inten
tum ⁊ qz quod intendit a causa efficiente est finis oz
qp ad intentionem agentis ꝓcurrat tam causa effici
ens qne agit q̄z causa finalis quam intendit ⁊ ꝓpter
quā agit. Secūdo notādum ex doctrina Aristo. ꝛ
phi. qp duplex est causa ⁊ effectus ſz sm actū ⁊ sm
potentiam. Causa sm actum est illa q̄ dicit respectū
actualem ad effectū vt edificans ⁊ medicans. Causa
sm potentiam est illa que dicit respectū potentialez
seu aptitudinē ad effectum vt edificator ⁊ medicus
aliquis enim ē edificator qui nō edificat ⁊ aliquis ē
medic⁹ q non medetur nullus tamē est medicās vl'
edificās qn ille actualiter operet'. Itē effectus ꝺz ac
tum ē ille qui habet respectum actualē ad suaz cāz
vt domū fieri ⁊ egrum sanari. Effect⁹ autem ꝺz potē
tiam ē ille q habet respectū potentialem aut aptitu
dinalem ad cām suam vt sanitas vel sanatiuū aut sa
nabile ⁊ dom⁹ aut domificatiñ aut domificabile cuz
aliqua sanitas vel dom⁹ nō sit i fieri. Quando ergo
cā i actu vel in potentia ꝓiungitur effectui in actu fa
cit ꝓpōem quarti modi vt edificator edificat medi
cans sanat. Quādo aūt causa ꝓiungitur effectui ap
titudinali siue illa cā accipiat sm actum siue ꝺz po
tentiam facit ꝓpōnem secūdi modi vt medicus ē sa
natiuus ⁊ edificās est edificatiuus. nā cuiuslibz ista
rum sbm reducit' i hoiem cū sit passio eius. ſz q̄libz
istar̄ est i secundo modo hō ē edificatiuus homo ē
sanatiuus cēntialiter ⁊ p se cum predicatum sit acci
dens subiecti ponibilis in diffinitōne eius. ergo iste
due sunt i eodem modo p reductionem. ⁊ hic sumun
tur stricte sanatiuū ⁊ edificatiuū vt dicūt respectum
ad artem sanandi vel edificandi. Tertio notāduz
qp aliqd esse i quarto modo dicēdi p se ꝓtingit dupli
citer ſz cēntialiter ⁊ reductiue. Illa propositio ē cēn
tialiter i quarto modo cui⁹ sbm exp̄mit propriā cāz
ꝓdicati vt victum est videlicet medicus sanat edifi
cator edificat. statuifica facit statuam. egrotans mo
ritur. Illa aūt propositio est i quarto modo p reduc
tōem cui⁹ sbm est cā effectiua predicati. vel econtra
⁊ non exprimuntur ambe cause. ⁊ hoc pōt quadru
pliciter esse. Primo quidem illa propositio est i q̄r
to modo per reductionem cuius ꝓdicatum exprimit

UVA. BHSC. IyR_048_2

ꝓpriam cām ſbi. vt edificans eſt edificatori aut edificium vel edificatio eſt ab edificatore. quelibet enī illaꝝ ē i hoc quarto mō p reductōem ꝙuertēdo ſimpliciter. Secundo illa propoſitio eſt in quarto mō p reductōem qñ cā particularis ꝓdūcit effectū vlī vl' ecōtra. vt edificator facit domum iſtā aut iſte edificator facit domū. quelibet enim iſtaꝝ eſt i hoc mō per reductionem reducendo ſingulare in vle. dicit enim Ariſ. 2. phiſi. q causa vlis ē cōparanda effectui vel vt ſtatuifica facit ſtatuam ⁊ cā particularis effectui particulari. vt hic ſtatuifica facit hanc ſtatuam. Tertō illa ꝓpoſitio eſt reductiue in hoc modo in qua exprimitur tantum alterum genus cauſe vt homo ridet. color videt cuiuſlibet enim iſtaꝝ ſbm ē p ſe cā p̄dicati i genere cauſe efficientis nō exprimens cauſam finalem. ⁊ ſunt in hoc modo reductiue reducendo eas ad iſta. riſibile ridet. viſibile videtur. in quibus tam exprimuntur ambe cāe. Ité iſte ꝓpoſitiones oculus videt auditus audit. ſunt ēt reductiue in hoc mō. q nō exp̄munt niſi cām finalem ⁊ reducuntur ad iſtas viſibile imutat oculū. ⁊ audibile auditum q̄ ſūt in 5 quarto modo eſſentialr ⁊ p ſe. Quarto illa ꝓpō ē reductiue in hoc quarto mō qñ p̄dicatū ē paſſio negatiua ſbi nullam cauſam ꝓnotantis vt homo moritᵉ. luna eclipſat' quelibet enim iſtaꝝ demonſtrabilᵉ eſt ergo quelibet iſtaꝝ ē p ſe. ⁊ nō videt niſi q i hoc q̄rto mō ꝓſideranti ꝓditōes aliaꝝ modoꝝ reducūtur aūt ad iſtas. ſ. homo diſtēperatꝰ i qualitatibuſ p̄mis moritᵉ ⁊ luna oppoſita terre ⁊ ſoli eclipſatur. diſtēperamētū enim qualitatū primarum in homine. eſt cā ꝓpria mortis. ⁊ finaliter ꝓpter illam ſicut etiā interpoſitio terre inter ſolem ⁊ lunam eſt propria cā effectiua eclipſis a finaliter propter illam. Quarto nōndum q cum ꝓprium ſumatur quadruplicit. vt patuit quilibet illorum modorum facit ſecunduꝝ modū dicēdi p ſe ſi accipiat' vt dicit aptitudinez vel habitū tm̄. ſi aūt dicit actū eſt i quarto mō. vt homo medicat. homo cancſcit. hō ē ambulās. hō ē bipes. homo ridet. hec enim oīa ſunt in hoc modo reductiue tm̄. nā cū homo ſit cā per ſe omnium iſtorū ſequit q iſte ꝓpoſitiones ſunt p ſe. ⁊ qz in homine reperit' cauſa propria oīum harum paſſionū aſſignata illa cauſa propria habebit' propoſitio huiuſmodi eēntialr ⁊ per ſe. qua habita ceſſabit omnis queſtio. vt aſſerit Ariſ. ſcdo phi. di. q omnis queſtio eſt reſoluēda ad ſuam cām propriam ⁊ imediatam. vt propter quid ſortes facit domū qz ipſe ē homo. ⁊ quare homo facit domuꝝ. qz ipſe ē domificator. ⁊ quare domificator facit domum. quia habet artem domificandi. ⁊ ſic ceſſat omnis queſtio. qz nō habetur alia cā propria ⁊ imediata. Ex p̄dictis ſequit ꝑmo q iſte ſunt p accidens. Policretus facit ſtatuam. albuꝝ edificat qz accidit policreto q ſit faciens ſtatuam. ⁊ accidit facienti ſtatuam q ſit policretꝰ. Similiter accidit albo q edificet ſicut accidit edificanti q ſit albuſ. albedo enim nō eſt cā edificij neq; includit cām illius ſz eſt ꝓuncta domificatori in quo eſt cauſa propria a p ſe domus. i. in fieri. hec autem ſententialr ponit ariſ. 2. phiſi. Secundo ſequitur q propō quarti modi eſſentialr ⁊ per ſe eſt demonſtrabilis quod eſt cōtra multos dicētes quālibet talē eſſe imediatam imediatione cauſe. nam exquo neq; edificator nz edificās eſt propria ⁊ mediata cauſa edificationis. ſed illā ex primit poterit demonſtrari quelibet illarum edificator edificat edificans edificat per cauſam imediataꝝ quā Ariſ. aſſignauit hoc mō. omne habens artē edificandi i actu edificat. ſed tā edificator q̄ edificās habēt artem edificādi i actu. ergo taꝝ edificator q̄ edificans edificat intelligendo per artem i actu artē applicatam ad opus. dicit enim Ariſ. 2. phi. q licet cā ⁊ effectus in potentia non ſemper ſimul ſint tamē cā ⁊ effectus in actu ſemper ſimul ſunt ſic q poſita cauſa ponit' effectus. ⁊ ecōtra remota cauſa remouetur effectus ⁊ econtra. Primum dubiuꝝ propter qd phūs ꝑmo ⁊ ſcdo mō nō attribuit duos modos dicēdi p accīs ſicut tertio ⁊ quarto. Rñdet q illud ꝓuenit plurib⁹ rōnibus. Quaꝝ ꝑma ē qz ꝑmus ⁊ ſecundus modus dicunt cām formalē ⁊ mālem ex quibuſ fit vnū. Secunda rō qz primus modus dicit formā eſſentialē ⁊ ſecundus formam accīſtalem. Cōſtat āt formam ſubſtātialem ⁊ accidentalē habere eundez modum eēndi ⁊ iherendi iō illis ſolum cōpetit vnus modus dicendi p accīs. Tertia rō qz ſcōs modᵒ reducit' ad primā vt patuit ſicut paſſio ad ſubiectuꝝ ⁊ ſubiectū ad diffinitionem. Quarta ratio eſt quia primᵒ modus iportat diffinitionem datam a priori. ⁊ ſecundus diffinitōem datam a poſteriori. ꝓſtat āt ambas diffinitiones ꝓpetere eidem diffinito. Secundum dubium vtrum omnes quatuor mōi ſint modi dicēdi p ſe. Et videt q nō qz tertius modus ē icōplexus quo nihil de aliquo dr. Rñdet cōiter negatiue q ñ ſed q tm̄ duo ꝑmi modi ſunt dicendi p ſe. ⁊ tertius eſſendi ⁊ q̄rtus cauſandi. Sed illud non videt' rōnabilr dictum. qz lz ſor. de nullo alio dicat' tm̄ ſor. dr per ſe ſicut dicitur per ſe exiſtere. Quartus modus etiam eſt modus dicendi per ſe exquo iportat iuherentiam predicati ad ſbm. Ideo eſt dicēdum q omnes ſunt modi dicendi per ſe ſed diuerſi modᵉ. quia duo primi ſunt modi predicādi. Tertiᵘ autem eſt modus eſſendi. Quartus eſt modus cauſandi. cum exprimatur cauſa vel effectus in actu. Tertium dubiū vtrꝫ plures ſint modi dicendi per ſe q̄z nominati ⁊ videt q ſic qz forma eſt per ſe in materia ⁊ in compoſito. ⁊ non apparet in quo modo vl' i quibus modis ſint ille perfeitates. ⁊ idem videtur de iſtis graue mouetur deorſum. leue mouetur ſurſum. nulla enī iſtarum eſt i ꝑmo modo cum predicatū non ſit de qdditate ſubi. nec in ſecundo modo cū ſbm non diffiniat predicatuꝝ. motus enī deorſū aut ſurſum diffinit' per actū mobilis inquantum mobile ſurſum vel deorſum ⁊ nō per graue aut per leue. vt colligitur ex determinatione phi. 3. phi. non etiā fūt i quarto modo. qz ſbm exprimit cauſam ſubiectiuaꝝ p̄dicati ⁊ non effectiuam. Dicēdum q illa propō forma eſt in materia eſt in primo modo dicendi per ſe. exquo p̄dicatum ponitur in diffinitione ſbi data a priori. Hec autem forma eſt in compoſito exq̄ ſbm ponitur in diffinitōne predicati. ⁊ illud predicatum non eſt accīs ſbi eſt in ꝑmo modo reductiue p̄ uerſionem ſimplicem. ⁊ ita dicatur de illa compoſitū ſit ex materia ⁊ forma q eſt i ꝑmo mōdo exquo p̄dicatum eſt de qdditate ſbi. Itez ille propōes graue mouet deorſum. leue mouet ſurſuꝝ in q̄rto modo. quia ſbm exp̄mit propām cām p̄dicati ſcilz effectiuaꝝ cū grauitas ſit propria ⁊ imediata cauſa motᵘ deorſū ⁊ leuitas motuſ ſurſum neq; oportz q ſemp opatō agēris ſit opatio tranſiens. qz iſte. ſ. muſicus cantat ſaltator ſaltat ſunt i quarto modo ⁊ tamē operatio ñ eſt tranſiens. qz cantus ē i muſico. ⁊ ſaltus in ſaltatore. Quartū dubiū vtrū quelibet propō neceſſaria ſit p ſe. ⁊ videtur q ſic qz cuiuslibet propoſitionis p accīs vtrūq; extremū eſt ab altero ſepabile. ſed nullus propōnis neceſſarie extrema ſunt inuicem ſepabilia aliter enim illa non eſſet neceſſaria. Rñdet q multe ſunt propōnes neceſſarie que nō ſūt per ſe vt oē aial eſt coloratum. adam fuit albus. aliqs homo pōt currere. ſi homo currit riſibile currit cū nō habeāt aliquā ꝓditionem modoꝝ per ſe. Econtra queda ſunt propōnes abſolute ꝓnentes q̄ tamē ſūt p ſe vt ignis calefacit ⁊ aqua infrigidat que dicūtur eſſe

UVA. BHSC. IyR_048_2

i q̄rto mō rōne ista⁹ calidū calefacit frigidū frigefa
cit que sunt eēntialr̄ z p se in eo dē mō. z lz ꝓpōnum
necessaria⁹ extrema nō sint sepabilia ꝑm esse tñ sūt
sepabilia ꝑm rōnem cū illa⁹ noia⁹ rō vni⁹ extre
mi sit oio sepata a rōne alteri⁹ extremi. vt pz iducti
ue. Cōtra ꝓdicta ar. z ꝑmo q̄liqua é ꝓpō cuius
sbm exp̄mit ꝓpriā cām effectuā ꝓdicati q̄ tñ nō est
i hoc mō. nā hec ꝓpositio oē aial rōnale é disciplina
bile é i scdo z nō i q̄rto mō. z tñ sbm exp̄mit ꝓpria⁹
cām ꝓdicati cū diffinitō sbi sit ꝓpria z imediata cau
sa effectiua ꝑme passionis. Secūdo ar. q̄ hec scili
cet edificator edificat: sit i scdo mō qr sbm ponitur i
diffinitōe ꝓdicati eo q̄ edificatio est act⁹ edificatōis
z edificabilis inq̄ntū huius. vt colligit a phō. 3. phi.
diffiniēte motū p esse actū motiui z mobilis inq̄ntū
hui⁹. Ex eodē fundamēto ar. q̄ ista é i ꝑmo mō edifi
catio é ab edificatore exquo ꝓdicatū ponit i diffinitō
ne sbi. Tertio ar. q̄ illa nō est i q̄rto mō hō rident.
qr accidit hōi ridere sicut accidit hōi currere vl' ābu
lare. g̃ illa est p accñs. Et eodem motiuo: ar. q̄ ista
sit p accñs hō edificat. accidit eni hōi edificar exquo
aliq⁹ hō edificat z aliquis hō nō. sic eni arguit phūs
z phi. ꝑbans hoiem esse p accñs cām statue. qr acci
dit homini q̄ faciat statuā z accidit faciēti statuā q̄
sit hō. Quarto ar. q̄ domificator é p accñs cā do
mus. qr hoc albū est p accñs cā dom⁹. z ḥ albū é do
mificator: igit' domificator é p accñs cā dom⁹. pz ꝑse
quētia cū toto añcedēte dato q̄ idē hō sit alb⁹ z dōi
ficator. Item si iste domificator é p se cā dom⁹. z iste
domificator é albus. ergo albū est p se cā dom⁹ cōse
quens est ꝓtra intentionē phi tā hic q̄z i secūdo phi.
z pz ꝓña qr si mediū fuerit hoc aliquid necesse est ex
trema ꝓiūgi iquit Aris. ꝑmo ꝓor. Ad ꝑmū dr̄ q̄
lz sbm illi⁹ oē aial rōnale é disciplinabile sit, ꝑña cā
effectiua ꝓdicati non tñ é in q̄rto mō. qr debet eē cā
effectiua i actu z nō in habitu vt dictū est. Ideo hec
edificator est edificatiuus nō est i q̄rto mō sed i scdo
modo. qr ñ exp̄mit cām in actu: nec effectū i actu sz
tñ ꝑm aptitudinē. Hec autem edificator edificat di
cit cām effectiuā habentem actualē respectū ad effec
tū suū. z ita dicar ō ꝓterito z futuro vt edificator edi
ficabit. edificator edificauit. ignis calefacit. ignis ca
lefaciet. z ita locutus é phūs cū dixit interēptus ite
rijt ꝑm interēptionem. Ad ꝑm dr̄ ꝑmo q̄ nō suffi
cit ad secūdū modū sbm poni i diffinitione ꝓdicati.
qr tunc hec esset i scdo mō aial é hō sz oz ꝓdicatū eē
accñs sbi i ꝓdicatione directa. nūc autē neq̄z edifica
tio neq̄z edificiū est accñs edificatoris. Scdo dicitur
q̄ sbm ponibile in diffinitione sui accñtis ad hoc q̄
faciat ꝓpōnem secundi modi non dz habeř respectū
actualē sed habitualem eo mō quo dictū é risibile es
se hoiem habilem ad ridendū z risibilitatem eē ha
bilitatem hois ad ridēdū. cū aūt edificatio diffinitur
p edificatorem ponit' in tali diffinitione act⁹ z nō ha
bilitas. z hoc excludit ꝑm modū z ꝓstituit q̄rtū. Ad
tertium dr̄ q̄ lz homini accidat ridere. nō tñ risui ac
cidit esse i hoie. qr z si sbm nō determinat sibi hanc
passionē. tñ hec passio determinat sibi illud sbz nec
est sile ō illis hō currit. hō ābulat sicut qr accidit ho
mini q̄ currat vel ābulet ita accidit cursui z ābulati
oni q̄ sit i hoie. Cōsequenter negat' ista ꝓña accidit
homini edificare. igit' talis é p accñs hō edificat. qa
ecōtra ñ accidit edificationi q̄ sit ab hoie. Et ad pbz
rīdet' q̄ opatio statue ant dom⁹ pōt ꝓsiderari vt est
ab arte vl' ab alia virtute. Si ꝑmo mō ñ accidit faci
enti statuā q̄ sit hō sicut nō accidit medico vel musi
co esse hoiem. Si scdo mō ꝓcedat q̄libet illa⁹ eē p
accñs. z hec potuit fuisse intētio Aris. Itē taliū ꝓposi
tionū subiecta pñt ꝓpari ad ꝓdicta z econtra. Si cō
parat' predicata sbis idubie ille propōnes sūt per se

Si aūt ꝓpantur subiecta predicatis sic tales sūt per
accñs. z hec idubie est intentio phi. z sic itelligēdus é
ille mod⁹ loquēdi q̄ illa aial é hō est p accñs rōe sbi
z p se rōe predicati. Ad q̄rtū dr̄ negādo quālibz
ista⁹ ꝓña⁹. qr lz i alijs t̄minis modalib⁹ z maxie ꝓ
cernentib⁹ actū mentis ex vna de sensu diuiso. z alia
de iesse sequat propō de sensu diuiso. qr bñ sequitur
hoc scis currere. z hoc est hō. g̃ hominem scis currē
hoc vez est esse hoiem. z hoc est albū. g̃ albū vez é
esse hoiem non tñ sequit' cum his terminis per se z
per accñs. qr non solum faciunt propōnes de sensu
ꝓposito vel diuiso sed ēt specificāt rationes termino
rum quos determinānt. Hec enim edificator p se edi
ficat non solum importat predicatum p se ineſſe sbō
aut predicatum p se esse a sbō sed ēt q̄ edificator ꝓz
q̄ hui⁹ edificet. ſō hec est falsa homo per se edificat si
cut ista homo per se est medicus. qr z si edificare aut
esse medicum per se inest homini ñ tamen homo vt
homo est medicus vl' edificat quia tunc cuilibet ho
mini necessario ineſſent tales passiones nec est incō
ueniens aliquā talem esse falsaz de sensu diuiso z su
am de sensu ꝓposito esse veram. Dicendū igitur hāc
ꝓñtiam non valere. hoc album per accidēs edificat
z hoc albuz é edificator igitur edificator per accidēs
edificat qr ar: a suppositione personali ad suppōnez
simplicē eo q̄ si edificator in antecedente supponit
ꝑsonaliter z in ꝓñte simpliciter rōne modi. sic etiam
ñ sequitur iste edificator per se edificat z iste edifica
tor est albus igit' album p se edificat ꝓpter eandez
cām sed ꝓme ꝓñtie minor debuit esse hoc. ḥ albuz
p se est edificator. z scdo ista hic edificator est per se
albus quarum q̄libet é falsa. Intelligēdū q̄ iste mo
dus arguendi non est vlis qr nōsequit' i terminis eēn
tialr̄ ordinatis ḥ est p se corruptibile z ḥ ē p se hō g̃
hō é p se corruptibilis dem̄strādo sortē. z ḥ ideo
qr arguitur occulte ex quatuor terminis eo q̄ i ma
iori li. per se ꝑspecificat rationem materie z in minori
rōem forme sor. enim rōne māe est corruptibilis et
rōne forme est homo.

Que ergo dicunt' i simplr̄ scibilib⁹ per se sic sūt sicut iesse predicātibus aut iesse ꝓpter ipsa que sūt ex ne cessitate. Nō. n. cōtingit nō esse aut simplr̄ ant opposita vt linee aut rec tū aut obliquū z nūero aut īpar aut par. Est. n. cōtrariū aut priuatō aut cōtradictio i eodē gener̄ vt par aut īpar i numeris scdz q̄ sequit' quar̄ si necesse é affirmare aut negare ne cesse é z que sūt p se ineſſe. Be oī igi tur z p se determinatū sit hoc mō.

Visis modis dicendi p se Aris. declarat tertiā cōclu
sionem huius capitulī que est hec. Omnis dem̄atō
é ex ꝑmissis p se ꝓbat cuiuslibet dem̄ationis con
clō é p se g̃ cuiuslibet dem̄ationis ꝑmisse sunt p se
pz ꝓña qr id qō é p se ñ dem̄at' p illud qō é p accñs
añs é notū qr cuiuslibet ō dem̄atōis ꝓclō est i secūdo
aut i q̄rto mō dicēdi p se. vnde phūs in l'a dicit q̄
simpliciter scibilia sunt p se aut sicut ineſſe predicāti
bus aut sicut iesse ꝓpter ipsa que sunt ex necessita
tate. i. propō scōi mōi z propō q̄rti mōi sī propōnes
seu ꝓclones simplr̄ scibiles. Añ p iesse ꝓdicantibus
Aris. intelligit secundum modum. quia in secundo
mō sbm ponitur in diffinitione predicati z per iesse

UVA. BHSC. IyR_048_2

ꝓpter ipsa que sunt ex necessitate intelligit quartus
modū. qz ibi aliqua passio inest alicui ꝓpter cām ne
cessariā nō ḡdem itrinsecā ⁊ subiectinaz. sed magis
extrinsecā ⁊ effectiuā. neqz de hoc Aris. ponit exēplū
qz imediate posuerat di. iterfectū itereſſe ꝑm iterem
ptōem sed de alio mō dicit q̄zlibet talē passionez ne
cessario ieſſe ſbō siue fuerit simplex siue ꝓpositā. i li
nea est recta siue curua. numerus est par vel impar
sicut enim diſiunctū duoꝝ ⁊tradictoriorꝝ incōplexoꝝ
necessario inest ciuilez. ita ista diſiuncta necessario i
sunt linee ⁊ numero. Notanduz ꝑmo qꝝ circa .mo
dos ingrediētes demonstrationem potissimam qua
tuor fuerunt opiniones. quaꝝ ꝑma fuit lyncō. di. qꝝ
tantum duo modi sunt necessarij ad demōstrationē
potissimā. ſ. primus ⁊ secundus eo qꝝ in omni tali ō
monstratōe ꝓcluditur ꝓpria passio ō ſbō per diffini
tōem ſbi. sed diffinitio cum ſbō facit ꝑmum moduz
⁊ cū passione secundū modum igit ⁊c. Tertiꝰ aūt
modus ponit ad ꝓplemētū modorū. Et quartus ſi i
gredit demonstrationem illa non est potissima cum
cōiter quelibet ꝓpositio quarti modi sit contingens
Ista opinio deficit primo quia non semper demon
strat passio de ſubō suo p diffinitionē ſbi sui. ſz aliqñ
p diffinitionem passionis. ita qꝝ quelibet passio ꝓst
primam demonstratur de subiecto p passionem pre
cedentem ⁊ non p diffinitionem subiecti demōſtrat
enim de tonitruo per Aris. 2. huius sonus factus in
nubibus per extinctionem ignis in nube. que ē pas
sio ꝓcedens ⁊ non diffinitio tonitrui. Secundo de
ficit qz Aris. non solet ponere membra alicuiꝰ diſti
ctionis nisi ſibi omnia deseruiant ad materiam tan
gendam. ideo tertius modus videtur eſſe necessari
us ad demonstrationē. Neqz quartus modus debz
excludi a demonstratione potissima exquo Aris. de
illo facit mentionē sicut de secundo modo. nec ē vez
quālibet ꝓpōnem quarti modi eſſe contingentē cū
ista sit mere necessāria omne cōpositū ex materia et
ꝟma aliquando corrūpetur quā Aris. demōſtrat.
ꝑmo celi. Secūda opinio fuit Thome di. tm̄ scōz
⁊ quartum modū ingredi demonstrationem eo qō
quartus modus incidit cū secundo cū ꝓprie passio
nes non solū per se insunt subiectis sed etiam subie
cta sint per se cause earum. prout ergo proprie passi
ones insunt per se subiectis ibi est secundus modus
dicendi per se. sed ꝓut subiecta sunt per se causa eaꝝ
ē ibi quartus modus. Cū ergo demōſtret potissime
tm̄ ꝓpria passio de subiecto per passionē precedentē
⁊ non per diffinitionē subiecti. ideo alij modi non cō
currunt ad demonstrationem. Ista opinio deficit
ꝑmo quia quartus modus non coincidit cū secūdo
nā secundus modus dicit tm̄ causam subiectiuā. q̄r
tus aūt effectiuā ⁊ finalem. ⁊ si coinciderent Aris. nō
faceret mentionē de illis sub diſiūctōe quia semper
ābo concurrunt. si quartus modus nō dicit nisi cau
sam subiectiuam passionis. Secundo quia prima
passio demonstratur per diffinitionem subiecti. vt i
nuit Aris. i littera. Vult eni qꝝ iste sint per se ⁊ simpli
citer scibiles linea ē recta vel curua nūerus est par
vel impar. ergo sunt potissime demonstrabiles et n̄
nisi per diffinitiones suoꝝ subiectoꝝ. vt omnis
q̄ztitas ꝓtinui terminabilis per duo pūcta est recta
vel curua. sed omnis linea est huiusmodi. ḡ linea ē
recta vel curua. Itez omnis multitudo ex vnitatibꝰ
aggregata est par vel impar. sed numerus est huiꝰ
modi. ergo numerus est par vel impar. Tertia
opinio fuit Egi. di. qꝝ omnes modi deseruiunt dmō
strationi. Primꝰ quidem quasi demōſtratōis ꝑnci
piū. qz ipm quod qd est. seu diffinitio ſbi est ꝓncipiū
oīs demōſtrationis. vt testat Aris. in ꝓlogo de aia
ita qꝝ primus modus non igreditur demōſtratōem
formaliter sed virtualiter. Secundus vero modꝰ de
seruit demonſtratōni tanq̄z conclusio demonſtratō
nis. qz nulla conclusio demonstratur nisi illa i qua
ꝓpria passio ꝓdicatur de ſbō suo. Tertius aūt
modus deseruit demōſtratōni tanq̄z via i demōſtra
tōnem sicut sensus est viam in scientiam. nā cuz no
stra cognitio icipiat a sensu. ⁊ in tm̄ aliqua sensibilia
sint inq̄ztum fundanꝫ ⁊ idiuiduantur ⁊ sustentanꝫ in
primis subſtātijs. ideo tertius modꝰ ꝑm quē aliqd
p se exigit facit ad per se scire. qz inde sumit originez
omnis sensus cum nihil sit sensibile nisi inquātum
p suum ſbm̄. ⁊ p primas subſtātias indiuiduatōez
suscipit. Quartꝰ modus deseruit demōſtratōi tā
q̄z demōſtrationis medium qz i quarto exprimit p
se cā passionis que ē passionis mediuz. ita qꝝ iste mo
dus nō coincidit cū scōo. cū iste dicat cām effectiuaz
⁊ secundus cām subiectiuam cū interitur nō sit sub
iectiue in ipsa strangulatione q̄ ē cā. ſz i ipso interem
pto. sicut ēt eclipsis nō est subiectiue i interpositōez
terre sed in luna. ⁊ in hoc contradicit secunde opinio
ni. Ex qbus concludit Egi. qꝝ licz quatuor modi faci
ant ad scire simpliciter. nō tamē sunt vtiles nisi tres
scilicet ꝑmus secundus ⁊ quartus. primus virtualr
⁊ alij duo formaliter. verbi gratia cuz demonstratur
illa luna eclipsatur. ꝓcurrit formaliter secundus mo
dus. qz illa conclusio est secundi modi exquo ſbz po
nitur i diffinitōe predicati. ⁊ ꝓcurrit formaliter q̄rtꝰ
modus. qz interpositio terre q̄ ē ꝓpria causa eclipsis
est medium in demonstratione non autem diffinitio
lune. Hanc opinionem distincte recitaui. qz int̄ ali
as potissima fundamenta habuit ⁊ modum demon
strandi clarius docuit. ei tm̄ non simpliciter adhereo

Primo qz mihi videtur qꝝ primus modus igredi
atur formaliter demonstrationem iuxta exēpla aris.
in lra adducta ꝓtra aliam opinionem. dicit eni ꝑbs
2. huius. qꝝ diffinitio mediuz ⁊ causa sunt idem igit
diffinitio ſbi est medium in demonstratione. sed de
hoc magis in secundo videbitur. Secundo qz nō
solum ꝓpositio secundi modi est conclusio in demon
stratione. sed etiam quarti modi qz aliter nō diceret
in littera phūs qꝝ simpliciter scibilia sunt per se. sunt
sicut ineſſe ꝓdicātib⁹. aut sicut ineſſe ꝓpter ipsa que
sunt ex necessitate. Deinde hec ꝓpō est demonstrabi
lis interemptus interijt ⁊ ipsa est quarti modi vt ex
emplariter locutus est Aris. in littera. Iste etiam
sunt quarti modi. statuifica facit statuam. edificator
edificat. ⁊ sunt demonstrabiles per causam expreſſaz
in ſbo vt colligit de mēte phi. 2. phi. Tertio qz nō
bñ dictum ē tertium modum facere ad scire simplici
ter rōe primaꝝ ſbaꝝ a quibus dep̄dēt cognitio sen
sitiua. qz ſba ꝑma nō sentitur nisi p accñs. vt deter
minat phūs. 2. de aīa. igitur sensibilia nō sūt sensibi
lia rōne ꝑmaꝝ ſbaꝝ. neqz recipiunt idiuiduationez
a ꝑmis subijs. ſz magis a mā vel a q̄ztitate cū acci
tia sensibilia nō minꝰ differrēt numero si nulla eſſet
ſba ꝑma vt pz de albedine ⁊ dulcedine. caliditate ⁊
frigiditate. ⁊ q̄ztitate i sacramento altaris. Quarto
qz nō ē necessariū ꝓdicatum ꝓclonis demōſtrare in
eſſe ſbo ꝓclonis de quo fit demōſtratio. qz vt dictum ē
iste sunt demōſtrabiles. statuifica facit statuam. me
dicus sanat. edificator edificat. ⁊ tamen factio statue
ñ est i statuifica sed i statua. neqz sanatō est i medico
ſz in egrotante. neqz domificatio est in domificatore
sed in materia domꝰ. Quarta opinio fuit moder
norum parisiēsiū q̄ iaz cōiter tenetur di. omnes mo
dos necessario ꝓcurrere ad demonstrationem. primi
duo ꝓcurrūt. qz demōſtratur ꝓpria passio per diffini
tionem ſbi. Tertius aūt qz ponunt in diffinitiōe tmi
absoluti exprimentes tertium modum. quartus etiā
necessario igredit demōſtratōem ꝓpter habitudinē

UVA. BHSC. IyR_048_2

ꝓmissaꝝ ad conclusionem dicēt cām effectiuam. Itez hec opinio deficit. Primo qz nō q̄libet demonstratio fit p mediū diffinitiuū. sbi sed aliqñ p passionem precedentē vt dictum ē. de colerico eni demōstrat appetere vindictā p ebulitōem sanguinis i corde ⁊ nō p diffinitōem colerici. Secundo quia in predicamēto q̄ſitatis ⁊ q̄litatis sunt demōstratōnes potissime uꝛ̄ exempla data a philosopho in littera vbi nō occurrit formal'r tertius modus. qz oēs ḡmini illi licet sint absoluti tñ dicunt de quodā alio sūbo. Beim de cum i ꝑdicamentis respectiuis sint genera ⁊ spēs ⁊ passiones in eis pñt fieri demonstratōes sine occurſu terminoꝝ absolutoꝝ. Ideo aliter est dicendum pnēdo q̄tuor documenta. quoꝝ ꝑmum est istud. Aliq̄ ē demonstratio potissima i qua nō occurrit nisi ꝑmus modus formal'r ⁊ intrinsece. ⁊ aliqua in q̄ tñ secūd⁹ ⁊ aliqua in q̄ tñ quartus. Primū ꝑz vbi demōstratur diffinitio maturalis q formalem iuxta ꝓcessum Aris. 2. huius. t. 2. de aia vbi demōstrat diffinitōem aie maturelem p diffinitōem formalem. isto mō. oē ꝓncipiū vegetādi sentiēdi ꝑm locū mouēdi ⁊ intelligendi ē act⁹ primꝰ corporis phisici pō vitā hñtis sz aia ē hꝰ igr̄ ⁊c. Scōm ēt ē notuꝝ vbi demīat ba passio p ꝑmā vt oē disciplinabile ē risibile. ois hō est disciplinabil'. ḡ ois hō ē risibil' aut q̄ demīat eclipsabile de luna p int̄pōez tre: Tertiū itez uīq̄t isto. oē habēs caliditate i actu calefacit. sz calide hz caliditatez i actu ḡ calidū calefacit. Secundū documētū q̄ sicut dignitates igrediunt virtualiter oēm demōstratōem ita diffinitio sbi virtual'r ingredit omem demōstratōem ita diffinitio sbi virtual'r ingredit oēm demōstratōem datā p diffinitionez passionis. qz q̄libz talis resoluit in illā tanq̄z in principium suum exquo sequit q̄ primus modus igredit oēm demōstrationem formaliter vel virtualiter. si eni demōstratur ꝑma passio diffinitio sbi formal'r ingreditur. Si aut̄ demōstrat alia sequens tūc igreditur virtualiter ipsam demonstrationē. ꝓpterea dicit philosophus i ꝓlogo de aia q̄ ipsum qō qd ē ois demonstrationis ē ꝓncipiū. Tertium documentum q̄ in causis est ordō essentialis ⁊ nature qz finis necessitat agens ⁊ agens formam ⁊ forma materiā. nunq̄z aūt ecōtra. Alī intentioni nature ꝑmus occurrit finis q̄z agens ⁊ prius agens q̄z forma. ⁊ prius forma q̄z materia quo dato sequit q̄ secūdus modus necessario ingredit oēm demonstrationē potissimam formaliter aut virtualiter. qz si non illud accideret vbi demonstrat diffinitio per diffinitionem aut effectus in actu. sz ꝫ non obstat quia in qualibet illarum ingreditur virtualiter cum semper causa posterior respectu prioris habeat modum passionis. fluit enim ⁊ necessitatur a priori causa sicut passio a sbo ita causa vel effectus in actu reducitur ad cām vel effectum in potentiaz tanq̄z ad suum prius. vnde prius est medicus quaz medicans. ⁊ sanatiuum vel sanabile q̄z sanare

Quartum documentum q̄ sicut ad omnez trāsmutationem naturalem necessario concurrūt quatuor cause alique intrinsece ⁊ alique extrinsece. vt habet ſcō phi. ita ad omnē demonstrationem necessario concurrunt omnes modi intrinsece vel extrinsece. formaliter vel virtualiter. occurrūt enim occlo ⁊ premisse intrinsece in qbus formaliter aut virtualit sūt duo ꝑmi modi. Extrinsece vero demonstrator pertinens ad tertium modum ⁊ scia acquisita p noticiā ꝑmissarum ꝑtinens ad quartum modū. sicut enim bec est p se in quarto modo. statuifica est faciens statuam. ita hec ꝑmisse in demōstratōe sunt cāe cōclusionis. Loquendo ergo de necessitate tam intrinseca q̄z extrinseca. tā formali q̄z virtuali. sic ad omnem demonstratōem necessariꝫ sunt omnes quatuor modi sed loquendo de necessitate intrinseca solum forma li. sic ad oēm demonstrationem est necessari⁹ primꝰ secundus vel q̄rtus modus. non tñ aliqs istoruꝝ se ozsum ē necessarius ad omnem demonstrationē. ideo Aris. loqtur i littera disiūctiue ⁊ nō copulatiue dicēs ꝓpōnem scibilem tñ per se sicut inesse predicātibus. aut inesse ꝑpter ipsā que sunt ex necessitate ⁊ notanter dat exēplum ibi solum in secundo modo. qz vt dixi ille formaliter aut virtualiter ingreditur omnem demonstrationem exquo effectꝰ vel cā in actu continetur virtualiter in effectu vel in causa in potentia ⁊ diffinitio data p cām posteriorem continet virtualit in diffinitione data per causam a ꝑiori. ideo secūdo huius dicit phūs q̄ diffinitio in eo quod quid est ñ demōstratur qz peteretur ꝓncipium Secūdo notandum principal'r circa exēpla Aris. q̄ a quolibet sbo fluūt passiones quaꝝ aliquas nominamus nomine simplici. vt disciplinabile ⁊ risibile. alias vero noiamus noie ꝓpositō disiūctam per opposita ⁊ maxime priuatiua passionem eni ꝓpōnis nominamus isto termino ꝓpositō verum vel falsum. ⁊ passionem linee noiamus hoc cōplexo. s. rectū vel curuuꝝ. Numero vero attribuim⁹ hāc passionem disiūctaz par vel impar. q̄libet enim istaꝝ passionum rectū curuū est. ꝑpria passio linee sed nō ꝙuertibilis. ⁊ quelibet illaꝝ par impar est propria passio numeri. non autez conuertibilis sed solum disiunctum ⁊ ex hoc concludit phūs quālibet talē passionē necessario ieſſe sbo suo. Et fundamentū pbi ē istud oia cōtradictoria in cōplexa ⁊ cōtraria ⁊ priuatiue opposita habent fieri circa idem sbm. Nam contradictoria icomplexa habet fieri circa ens trāscendens vt homo vel non hō. Cōtraria aūt imediata hñt fieri circa idem subz spāle. vt sanū ⁊ egrum circa aial. eo q̄ omne aial est sanum vel egrum. Et notāter dico cōtraria imediata. qz mediata nō hñt sbm adequatū vt albū ⁊ nigruz dulce ⁊ amaꝝ. Etiam priuatiue opposita habēt idez sbm vt visus ⁊ rectas oculum Istis nōis ar. sic ꝓtradictoria in cōplexa disiunctiz sumpta necessario ducuntur de sbo suo qz necessario omne ens ē homo vel nō hō. igit ꝑformit opposita ꝓtrarie ⁊ priuatie necessario dicūtur de subiectis suis. sed aliq̄ ē passio data p oppositā ꝓtrarie vt rectū vel curuū. ⁊ aliqua p oppositā priuatiue vt par vel ipar igit hꝰ passiones necessario insūt subiectis suis qō erat ꝓbandū.

Cōtra ꝑdicta ar. ⁊ primo q̄ ista ꝓpō infect⁹ interijt nō sit in q̄rto mō ēntialiter ⁊ p se. qz talis modꝰ exprimit nō solū cām effectuā sed ēt finalē. hec aūt propō nō exprimit causam finalem eo q̄ interit⁹ sine mors nō est finis alic⁹. vt testat phūs scōo phisi. di. q̄ finis ⁊ optimū sūt idem. ⁊ ex hoc deberet debat poterā dicentē q̄ mors ē bois finis. Scōo arg. q̄ ista luna eclipsat' nō sit in q̄rto sz i secūdo modo qz ꝑdicatū ē accīs sbi pōibilis in diffinitione eius. Sic. n. diffinit eclipsis a phō. 2. hꝰ eclipsis est defectus luminis in luna obiectu terre. Tertio ar. q̄ ista statuifica facit statuam. aut ista edificator edificat nō est demōstrabilis qz q̄libet ea est contingens. demōstrātō enim oz esse ex necessarijs. imo posset sic arg. q̄rēdo vtrum sbm ⁊ ꝑdicatū illius statuifica facit statuam supponat ꝓ aliq̄ cōi aut pro aliquo particulari. si pro aliq̄ cōi illa ꝓpō est ipossibilis. qz actōnes sūt suppositoꝝ ⁊ nō vlīū aut saltem erit per accīs. quia tales actōes ñ ꝑpetūt vlibus nisi p accīs iuxt̄ doctrinam Aris. di. i procmio meta. q̄ actꝰ ⁊ generationes sunt singulariū ⁊ q̄ hō ñ curat vel, sanat nisi p accīs callias aūt vel dolicretus sanat per se. Si aut̄ pro aliquo singulari supponunt illa extrema iterum illa ꝓpō non est scibilis neq̄z demonstrabilis quia singulariū non ē scia nec demonstratio sm phm in hoc

UVA. BHSC. IyR_048_2

pmo. Quarto arguitur istas passiones. ſ. par vel impar. rectū vel curuū nō ꝓuerti cum illis ſubiectis linea ⁊ numerus. qz ſuperficies eſt recta vel curua que tamē nō eſt linea. ⁊ numerus infinitus eſt numerus q tñ non eſt par vel impar cū nō ſit diuiſibilis i ptes equales nec in ptes iequales. Ad primuz dicitur q̄ iſta iteremptus iterijt exprimut cām finalem: ⁊ cō ſequenter ꝓcedo q̄ interitus ſeu mors ē finis illius i teremptōis ⁊ ſtrāgulatōis. Et ad phūm rñdet q̄ duplex eſt finis ꝑm q̄ ipſe diſtinguit ibidem. ſ opatōis ⁊ opati. finis opatōis pōt eſſe idifferenter bonum et malum. qz ſi opatio eſt adeſſe finis ē bonum ſi ad nō eſſe finis eſt malū. Rei aūt operate finis nō pōt eſſe niſi qd bonum ⁊ optimū aut ſimpliciter aut i genet. Ideo deridend⁹ fuit poeta q̄ dixit mortem eſſe finem hominis cū felicitas ⁊ ſpeculatio ſit finis hominis ⁊ nō mors. Et ſi querit de mō demoſtrādi illā interfectus interijt. dicat q̄ demōſtratōe vl̄i ſic pōt argui vt colligit a phō. omne illud in quo fuit interemptō interijt ſed omne iterfectum fuit aliquid i quo fuit i teremptio igitur omne interfectuz interijt. Demonſtratione aūt pticulari debz argui vt colligit a ꝓmē. omne ſtrangulatū iterijt aliquod iterfectū ē ſtrāgulatum igit aliquod iterfectū iteryt. Ad ſcām dicitur q̄ duplex ē actūs. ſ. dicēs actum ⁊ aptitudinem. ſi dicit actū facit q̄rtum modū cū ſbo ſuo. ſi aūt dicit aptitudinem. facit ꝑm modū. ideo iſta luna eſt eclipſabil eſt i ſcō mō hec aūt luna eclipſat ē i quarto modo. ⁊ cā dictū ſit ſupra illam ꝓpōnem eſſe ſecūdi mōi c⁹ ꝓdicatum eſt actūs ſbi ponibilis i diffinitione eius itelligebat de actūte dicente aptitudinē ⁊ nō actuz.

Ad tertū dr q̄ quelibet illaz ē demōſtrabilis non obſtante q̄ ſint abſolute ꝓtingentes. qz adhuc q̄libz illaz ē neceſſaria ex ſuppoſitōe. hec enim luna eclipſatur eſt abſolute falſa vel ꝓtingens tñ ē demōſtrabilis ꝓpter neceſſitatē quam hz ⁊ ſuppoſitōe. ſ ſi terra iterponit iter ſelem ⁊ lunā ita hec ē neceſſaria ex ſuppoſitōe edificator edificat. aut illa ſtatuifica facit ſtatuā videlicet ſi ponat ars edificādi aut ſtatuificandi ad actū. Et ad argumentū cuz queritur. p quo ſuponant extrema illius ſtatuifica facit ſtatuā. dico q̄ p aliquo ſingulari tñ. nec ē incōueniens q̄ ō ſingularibus ſit ſcia dūmodo illa ſingularia cognoſcātur i vniuerſali. i demōſtratōe igit vl̄i nō demōſtrat paſſio de aliquo ſingulari ſed ſolū de ſbo vl̄i ſupponente tamē. p aliquo ſingulari. qñ ergo dr q̄ de ſingl̄aribus non ē ſcia nec demōſtratio. verū ē in ſingulari ſz i vl̄i neceſſe ē de illis eſſe ſciam p demōſtratōem. vt colligit de intētione Ariſ. i hoc pmo ⁊ ſecūdo priorū.

Ad quartū dicit q̄ linea ꝓuertitur cū illo diſiūcto in ꝑdicatione cauſali vel idēptica. vnde omnis linea ē recta vel curua. ⁊ omne rectum vel curuū eſt linea. vel ex lineis. rectitudo enim ⁊ curuitas attribuit primo linee aliꝫ aūt rōne illius. De numero aūt infinito dr q̄ nō eſt ꝓprie numerus cum non ſit numerat⁹ nec numerabilis Sed dubitat cū a ſbo ſimplici ñ fluant niſi paſſiones ſimplices videtur q̄ nulla illaz paſſionum cōplexaz poſſint demōſtrari de linea vel de numero. Reſpondet negādo ꝓñam qz p talia ꝓplexa itelligim⁹ paſſionē incōplexā quā ſcimus cō uertibiliter importari p tale ꝓplexū vnde nulla eſt linee paſſio ꝓplexa diſiuncti fluens. ſed q̄libet eſt incōplexa potēs tamen ꝓuerti cū aliquo ꝓplexo. vbi gratia. ꝑma paſſio linee ē longitudo que ꝓuertit cū hac paſſione cōplexa rectitudo vel curuitas. ⁊ illa eſt q̄ a parte rei demōſtrat de linea. ſed i voce vel in ſcripto demōſtrat tale diſiūctum. etiā paritas vl̄ imparitas habet vnam paſſionem ſimplicem conuertibilē cum numero. lz ſit nobis ignota ſicut nobis ignota ē ꝑma paſſio, ꝓpōis ꝓuertibil cū iſto diſiūcto vex l̄ falſū ꝛc.

Uniuerſale autem dico q̄ cū de omni ſit ⁊ per ſe ē ſecūdum quod ipſuz eſt. manifeſtum igitur eſt quecunqz ſuut uniuerſalia ex neceſſitate inſūt rebus. Per ſe autez ⁊ ſecūdū quod ipſum eſt idem eſt ut per ſe linee ieſt punctū. ⁊ rectitudo ⁊ nāqz ſecundū quod linea eſt. ⁊ triangulo ſecundū q̄ triangulus duo recti. ⁊ eniz perſe triangulus duobus rectis equalis eſt. Uniuerſale autem eſt tunc cū in quolibet ⁊ primo demōſtrat ut duos rectos habeꝫ neqz figure cuilibz ineſt uniuerſali ⁊ tamen eſt demonſtrare de figura quod duos hēat.

Iſta ē quarta ps hui⁹ capl̄i i q̄ Ariſ. poſtqz mānifeſta uit omnem demōſtratōem eſſe ex neceſſarijs ⁊ ex p pōnb⁹ ō omni ac ex ꝓmiſſis p ſe. ꝓinter ōclarat hāc q̄rtā ꝓcēdonem omnis demōſtratio ē ex ꝓmiſſis ſcōz q̄ ipſum. Quā ipſe ꝓbat ſic cuiuſlibet demōſtratōis demōſtratū ē vl̄e q̄ q̄libet demōſtratio ē ex ꝓmiſſis ꝑm q̄ ipſum. pz ꝓña qz vl̄e ē ō omni p ſe ⁊ bz q̄ ipz. Quod ſit de oi pz qz de neceſſitate ꝓpetit ſuo ſbo. et q̄ ſit p ſe manifeſtū ē. nā p ſe ē idem qō ꝑm q̄ ipſuz ⁊ vl̄e ē idem qō ꝑm q̄ ipſum. q̄ vl̄e eſt p ſe. maioz pz qz oē ꝓpetēs alicui ꝑm q̄ ipſum ꝓpetit ſibi p ſe. vt pz inductiue. pūctus enim ac rectitudo ꝓpetit linee ꝑm ipſum ⁊ ꝓpetit ei p ſe minoz vō declarat. nā vl̄e eſt illud q̄ pmo demōſtrat de aliquo ſbo igit vl̄e ineſt illi ſbo ꝑm q̄ ipſuz. pz ꝓña qz habere tres āgulos cēles duobus rectis ſicut pmo demōſtrat ō triāgulo. ita ꝓpetit triangulo ꝑm q̄ hui⁹. Notāduz pmo q̄ duplex ē vl̄e ſcilicet ꝑm formā ⁊ ꝑm mām. Vl̄e bz formam ē ſupius reſpectu ſui iferioris vt genus reſpectu ſpēi. ⁊ ſpēs reſpectu indidui. ⁊ dr vl̄e ꝑm formā. qa q̄libet ſupius ē forma ſui iferioris. vt teſtat Ariſt. ſcō phi. ita q̄ aial ē forma hois ⁊ q̄ſtitas numeriet numerus binarij. Vl̄e aūt ꝑm mām ē paſſio reſpectu ſubiecti ꝓuertibilis cū eo vt diſciplinabile vl̄ riſibile reſpectu hominis ⁊ par vel ipar reſpectu numeri. aut rectū vel curuum reſpectu linee. ⁊ dr vl̄e ꝑm mām qz i ſuo ſbo māliter ⁊ inheſiue recipit tanqz poſterius i ſuo ꝓpri. ⁊ hoc ē illud vl̄e de quo loquitur phūs hic dicens. vl̄e aūt dico quod eſt de omni p ſe ⁊ ꝑm q̄ ipſum ſic q̄ q̄libet paſſio ꝓuertibilis cū ſbo aliquo dr vl̄e qz nō verſatur niſi circa vnū. ſ. circa ſbm ſuū rōne ꝓuertibilitatis ⁊ adequatōis. Secūdo notāduz doctrinā Egi. q̄ duplex ē neceſſitas. ſ. ſpecifica et idiuidualis. Neceſſitas ſpecifica ē illa q̄ paſſio ē i ſbo ex p̄ncipijs ſpeciei ⁊ talis neceſſitas facit ꝓpōnez de omni ⁊ p ſe. vt hō eſt riſibilis. Neceſſitas idiuidual ē illa q̄ aliqua paſſio ineſt ſbo ex p̄ncipijs idiuidui ⁊ talis neceſſitas licet ꝓpoſitōem faciat de omni non tñ p ſe vt coruus eſt niger. Ex qbus infert dr am iter ꝓprium ⁊ accūs vt diſtinguit ꝓtra ꝓprium di. q̄ accidens reſpicit p̄ncipia idiuidui ꝓprū vō p̄ncipia ſpēi vt videt velle phūs qnto topi. paſſio q̄ ꝓpetēs alicui ſubſtātiuo ex p̄ncipijs ſpēi ſicut ē illi ſubſtantiuo ꝓpria ita ieſt ei p ſe. qz ieſt ei q̄ formā ⁊ naturā ſuam paſſio aūt ꝓpetens alicui ex p̄ncipijs idiuidui ieſt ei p accūs qz ieſt ei rōe materie. ſ. rōe idiuiduatōis q̄ accidit ſpēi tanqz ſupadditū nature ſpecifice. Iſta ſentētia ē mihi dubia. ꝑmo qz nō quodlibet ꝓprium

UVA. BHSC. IyR_048_2

fluit a ꝓncipijs ſpēi. Cōſtat enī eē medicū nō fluere a ꝓncipijs ſpēi nec eē bipedē nec canescere. ⁊ tñ qōli bet iſtorū eſt ꝑpriū hōi vt teſtat prophy. in ſuis vlī d⁹. Secūdo qz aliqua paſſio fluit a ſbo ſuo tātuz ex principijs indiuidui ⁊ nō facit cū ſbo illo ꝓpoſiti onē de omni ſz p ſe vt ſimitas ⁊ criſpitudo. iſte enīz fūt p ſe naſus ē ſim⁹ caput eſt criſpū exquo ꝓdicatū ē accīs ſibi ponibilis in diffinitione ei⁹ ⁊ tñ nō ſunt de oi qz neqz oīs naſus ē ſim⁹ neqz oē caput eſt criſpū. Tertio qz aliqua paſſio cōpetit alicui tñ rationē materie ⁊ tñ ꝑpetit ei p ſe vt corruptibilitas que nulli ineſt niſi rōne materie ſm phīm ꝓmo celi ⁊ tñ iſta ē per ſe oē ꝓpoſitū ex materia ⁊ forma ē corrupti bile exquo demōſtrat vt habek ibidē. Etiā hec paſſio ſcz habere tres angulos equales duobus rectis p ſe ꝑpetit figure exquo demōſtrat de figura p ariſ. in lſa. ⁊ tñ ꝑpetit ſibi tñ rōne materie ſcz rōne triāguli qui dicit materia figure p quāto ē ps ſbiectiua eius. Quarto qz aliqua paſſio ꝑpetēs alicui rationē materie cōpetit ſibi p naturā ſuā cū nō ſoluz ſorma ſit natura ſed etiā materia. vt determinat a phō 2. phi. licet enī materia ſit aliquid ſupadditū forme. nō tñ ē aliqd ſupadditū ꝓpoſito cū ſit pars eſſentialis eius ſm cōmē. ꝓmo phi. ꝓpterea eſt cōcedēduz corruptioné ineē hōi p naturā ſuā nō quidē p nām que ē forma ſed p naturā que ē mā. Ideo ē dicēdum q iſta quattuor neceſſariū de oi p ſe ⁊ ſz q ipm. habēt ordiné inter ſe non qdē ordiné eēntialis ꝑdicationis qz nō oē p ſe ē de oi nec ecōtra cū hec ſit p ſe animal ē hō aut naſus ē ſimus ⁊ tñ nō eſt de oi qz non oē āial ē hō nec oīs naſus ē ſimus aliqua ē etiā ō oi q nō ē per ſe vt āial ē coloratū ſed hñt ordiné cōitatis. qz cōius ē p ſe q̄z ſm q ipm ⁊ cōius ē de omni q̄z p ſe ⁊ cōius ē neceſſariū q̄z de omni ꝓpterea ariſ. ꝓcedēs a cōioribꝰ ad minus cōia ꝓus determinauit de neceſſario ⁊ ꝙñter de omni ⁊ p ſe ⁊ ſm q ipm tāq̄z de paſſionibus demōſtratiōis. Tertio notandū ſm phīm vij. ethi. q totū magis ē idē parti q̄z contra qz qequid eſt ptis ⁊ totꝰ ⁊ nō ecōtra ⁊ ps diffinit p ſuū totū ⁊ nō ecōtra ita q totū eſt de rōne ptis. ⁊ pars nō ē de ratiōe totius qđ pōt oſtēdi tā in ꝓte integrali q̄z in ꝓte ſbiectiua. Semicirculꝰ enī eſt ps integralis circuli ⁊ diffinit p circulū iſto mō ſemicirculus ē medietas circuli nō tñ circulus diffinit p ſemicirculū ſimilr hō diffinit p āial ⁊ nō ecōtra dr enī q hō ē āial rōnale ⁊ q āial eſt ſuba āiata ſenſitiua vlr igit qōlibet ſuperiꝰ dicit totū ⁊ ſuū inferiꝰ ꝓtē ſed p ſe eſt ſuperiꝰ ad ſcōm q ipm p ſe ē totū ad ſz q ipz. Exquo ſequit q maioré idēptitaté hz p ſe ad ſm q ipm q̄z ecōtra ⁊ hoc notat phūs in lſa cū dicit per ſe idē eſt q ſm ipm. Intelligēdū q cū dr ptem diffiniri p ſuū totū illud veritaté hz de ꝓte integrali ⁊ ſubiectiua nō aūt de alijs ptib⁹ qz materia ⁊ forma q̄ ſunt partes ꝓpoſiti naturalis ñ diffiniūt p ꝓpoſitū naturale ſz ecōtra dicēdo ꝓpoſitū naturale ē illud qđ conſtituit ex materia ⁊ forma. Quarto notādū hz egidiū q ſicut ens ⁊ vnū ꝙuertunt differunt tñ rōne. quia rō entis ē poſitiua ⁊ rō vnius ē negatiua cū vnū ſupra ens dicat induiſionē a ſe ⁊ diuiſionē a quolibet alio. ita ꝙuertit ꝓmo ⁊ ſm q ipm ſic q omnis paſſio ꝓpetēs alicui ſubo ꝓmo ꝓpetit ei ſm q ipm ⁊ ecōtra differūt tñ rōne qz ſm q ipm hz rōnez poſitiuaz ⁊ ꝓmo hz rōnez negatiuā vñ hñe tres angulos equales duobus rectis ꝓpetit triāgulo vt triāgulus ē. et ꝓpetit ei ſm q ipm inquātū vero ꝓpetit triāgulo ñ p aliud ꝓpetit ſibi ꝓmo. Hec determinatio videtur ꝺtrariari phō: qz rectitudo ineſt linee ſm q ipm vt exēplificat ariſ. in lſa ⁊ tñ nō ꝓpetit ſibi ꝓmo. igit ꝓmo. ⁊ ſm q ipm nō cōuertūtur minor arguit ſic nulla paſſio ꝓpetit ꝓmo alicui ſubo niſi cōueniat cuz eo qz aliꝫ nō eſſet ſuū vniuerſale. ſz rectitudo ñ ꝙuertit cū linea cū aliq̄ linea ñ ſit recta igit rectitudo ñ ꝓpetit linee ꝓmo. Itē ipoſſibile ē aliq̄ſ duaſ paſſiōes fluere ab aliquo ſbo eque ꝓmo ꝓpter ordiné eēntialē illarū ſed lōgitudo ⁊ rectitudo fluūt a linea vt paſſiones eius igitur nō fluūt exquo ꝓmo ſed non poteſt dici q rectitudo prius fluat q̄z longitudo qz oīs rectitudo ē lōgitudo. ⁊ nō ecōtra igit pri⁹ fluit lōgitudo q̄z rectitudo ⁊ p ꝓns rectitudo ñ inē linee ꝓmo exquo nō ꝙuertitur cū linea neqz cū longitudine. Ideo eſt dicēdū q ſicut ſm q ipſū eēntialiter ſubordinatur p ſe ita ꝓmo eēntialiter ſubordinat huic q ē ſz q ipſū qz ſicut oīs paſſio ꝓpetēs alicui ſm q ipſū ꝓpetit eidē p ſe ⁊ nō ecōtra ſic oīs paſſio ꝓpetēs alicui ſubo ꝓmo ꝓpetit illi ſm q ipſū ⁊ non ecōtra rectitudo. n. ꝓpetit linee ſm q ipm qz ꝓpetit ſibi nō p aliud ſubm exquo linea eſt ſpēs ſpāliſſima nō tñ cōpetit ſibi ꝓmo cū nō ſit ꝓma paſſio eius nec ꝙuertit cū linea idē dicit de ſimitate qz ꝓpetit naſo ſm q huiuſmōi qz nō per aliud ſbm non tñ ꝓpetit ſibi ꝓmo exquo nou oīs naſus ē ſim⁹.

Sed non cuiuslibet figure eſt neqz utitur qualibet figura demonſtranſ quadrāgulus enim figura quidē eſt non autem habet duobꝰ rectis equales.

Ex ꝓdictis phūs infert quattuor regulas. Quarū ꝓma ē iſta ſi aliqua paſſio eſt minus cōis q̄z ſubm ſuum illa non ē vlr illi⁹ ſibi pz nā habere tres angulos equales duobꝰ rectis ē paſſio figure exquo demonſtrat de figura non tñ ē vlr ei⁹ qz ñ q̄libz figura hz tres angulos equales duobꝰ rectis quadrāgul⁹. n. ē figura ⁊ ñ hz tres angulos equales duobꝰ rectis. imo hz quattuor āgulos equales quattuor rectis ē. n. q̄drāgulus diuiſibilis in duos triāgulos. qz ſi ducat ꝙ dyametrū ⁊ ducat dyamet ab āgulo ad āgulū fiēt duo triāguli ſz cuiuslibet triāguli āguli valēt duos ſctos. igit oīz q̄drāguli āgli q̄tuor valēt ſctos

Sed equitibiarū habz quidē fortaſſe duobus rectis equales. ſed non primum ſed triangulus prius.

Scōa regula ē ſi aliqua paſſio ē magis cōis q̄z ſbm ſuū illa ñ ē vlr illi⁹ ſibi nā hīe tres āgulos equales duobꝰ rectis ē paſſio equitibiax ſeu equcruruſ. i. yſoceles qz ōmōſtrat de illo ⁊ nō ē vlr illius qz ſz oīs yſoceles hēat treſ āgulos eq̄les duobꝰ rectis ñ tñ oē hñs tres āgulos eq̄les duobꝰ rectis ē yſocheles yſoceles enī hz tres āgulos nō rōe ſui ſed p aliō ſbm igit illa paſſio non ꝓpetit ei tāq̄z vlr eius.

Quod igitur quodlibet primū mōſtratur duos rectos habere aut qđ cūq̄z aliud huic primo ieſt uniuerſale.

Tertia regula ſi aliqua paſſio ē eq̄lis ſuo ſbo ipa eſt vlr illi⁹ ſibi pz nā hīe tres āgulos equales duobus rectis ē paſſio triāguli ꝙuertibilis cū eo nō ꝓpetens ſibi p aliō ſbm ſz ꝓmo p ſe ⁊ ſz q ipz. tō ē ſuū vlr qz tñ circa illud ſbm ꝓmo ⁊ p ſe vſat ēt lōgitudo ē vlr linee qz ꝓpetit ſibi ꝙuertibilr ⁊ nō p aliud ſbm rectitudo aūt ſeu curuitas ñ ē vlr linee lz ꝓpetat ſibi non aliud ſbm qz non conuertitur cum ea.

Et demōſtratio per ſe hmōi uniuerſaliter eſt aliorum aūt quodāmodo

UVA. BHSC. IyR_048_2

ꝛ non per se neqꝫ non est uniuersaliter sed frequẽtius.

Quarta regula ẽ si aliꝙ passio ẽ eqlis suo sbo ipa ẽ ō mõstrabilis de illo vlr ꝛ p se si át ẽ meqlis ẽ demõstrabilis de illo particulariter. ꝛ hꝫ qd pz qz hꝫ tres ãgulos eqles duob⁹ rectis ẽ ōmẽfabile ō triãgulo vlr ꝛ p se vlr qdẽ qz ois triãgul⁹ hꝫ tres ãgulos eqles duob⁹ rectis p se át qz ꝓpetit illi ꝺm se ꝛ nõ p aliud subm. De ysoscele ꝺo aut figura demõstraf pticulariter ꝛ ꝺm qd pticularit qdẽ qz nõ ois figura hꝫ tres ãgulos ꝛc. neqꝫ oẽ hñs tres ãgulos equales duob⁹ rectis ẽ ysoscheles ꝺm qd ꝺo ꝛ nõ p se qz nulli istoꝝ ꝓpetit illa passio ꝺm qꝺ hmõi sz p aliud subm. s. per triãgulũ. Cõtra ꝓdicta ar. ꝛ ꝑmo qꝺ nõ qlibet demõstratio ẽ ex ꝑmissis ꝺm qꝺ ipm loquẽdo de ōmfatione potissima qz ꝓpõ quarti mõi ẽ potissime ōmõstrabil' vꝫ ō ista luna eclipsaf ꝛ de ista statuifi⁹ facit statuã sz i tali ōmfatiõe ꝑmisse ñ st hꝫ qꝺ ipsũ extquo nulla passio ꝓdicaf de sbo suo qñ opatio trãsit i mãz exterioré vt liquet igit. Secũdo ar. qꝺ pũct⁹ ꝛ rectitudo nõ ifũt linee hꝫ qꝺ ipm nã pũct⁹ inẽ linee p aliud subm sz p eẽ ꝑncipiũ qẽtitatis ꝓtinue ꝙstat át eẽ ꝑncipiũ qẽtitatis ꝓtinue ñ eẽ lineã. Jteꝫ si rectitudo inest linee ꝺm qꝺ ipm igit rectitudo iest linee ꝺm qꝺ linea igit inẽ linee p rõnez linee ꝙñs át ẽ falsũ qz ratio linee ẽ qẽtitas ꝙsequẽtia tminata duob⁹ pũctis p quã rõez nõ ꝓpetit rectitudo linee sz p mediũ ñ discrepare ab extrmis. Tertio ar. qꝺ lõgitudo nõ inẽ linee ꝑmo qz nulla passio vlior suo sbo inẽ sibi ꝑmo vt hꝫ i lra sz lõgitudo ẽ vlior linea qz ꝓpetit cuilꝫ lincee cuilꝫ supficiei ꝛ cuilꝫ corpori vꝫ p aris. i ꝓdicamẽtis. causa de quantitate ꝛ ꝙfirmaf nulla passio ꝓpetit eq ꝑmo duob⁹ sbiectis vt colligit a phõ i lra. sz lõgitudo ꝑmo ꝓpetit qẽtitatiue q ẽ gen⁹ linee. ḡ ñ ꝓpetit ꝑmo linee minor ẽ cuidés qz ois qẽtitas ꝙña ẽ lõga ꝛ oẽ lõgũ ẽ qẽtũ ꝓtinuũ. Quarto ar. qꝺ habere tres ãgulos eqles duob⁹ rectis ñ ꝓpetit triangulo ꝓ qz tũc ista eet ímediata ois triãgul⁹ hꝫ tres ãgulos eqles duob⁹ rectis ꝙñs ẽ falsũ qz ꝓpõ ímediata ẽ illa q nõ ẽ altera ꝑor ꝺm phiñ i hoc ꝑmo.

Ad ꝑncipiũ oꝺ qꝺ sicut duplex ẽ necessitas ꝛclonis ōmfabil'. s. absoluta ꝛ ꝓdictionata ita duplex ẽ ōmõstratio potissima vꝫ absoluta ꝛ ꝓditionata demõstratiõe absoluta nũqꝫ demõstraf nisi passio de sbo suo demõstratiõe át ꝓdictionata põt demõstrari passio trãsiẽs i materiã exterioré logf ḡ aris. de potissima ōmõstratiõe absolute sũpta ꝛ ñ ꝓditionali vl' ex suppositione. Ad secũdũ rñdef qꝺ si pũctus iest linee p hoc qꝺ ẽ ꝑncipiũ qẽtitatis ꝓtinue. nõ tñ iest linee sibi p aliud subm qz linea nõ ẽ subm pũcti inbesiõis ne qꝫ ꝓdicamẽtatiõis iesse eni p aliud subm ꝓsupponit ãbo illa eẽ subiecta. Et ad rõem de rectitudine dico ꝓcedẽdo qꝺ rectitudo inest linee ꝺm qꝺ hmõi ꝛ cũ cõcludif qꝺ iẽ linee hꝫ qꝺ linea: Dicif qꝺ li hꝫ potest specificare materiã vel formã si specificat materiã cõcedo qꝺ rectitudo inest linee ꝺm qꝺ linea. qz iest linee ꝛ nõ p aliud subm. si át specificat formã negef. qz nõ sibi ꝓpetit p rõez linee recte vñ sicut aliquod magis rõe ꝓpetit alicui minus cõi ꝺm qꝺ hmõi ita aliquod minus cõe põt ꝓpetere alicui magis cõi ꝺm qꝺ hꝰi ai al ꝛ ꝓpetit hõi ꝺm qꝺ hmõi qz ꝓpetit ei ꝛ ñ p aliud subm dato qꝺ hõ ꝛ ai al sint ímediata ꝓpetit tñ sibi p aliã cãm sz p ōtiaz eẽntialẽ p quã genus desceẽdit i spẽm ita rectitudo ꝛ curuitas nõ obstãte qꝺ sint passiones min⁹ cões linee adhuc illi ꝓpetũt hꝫ qꝺ ipsum sẽp itelligẽdo, put li hꝫ specificat materiã ꝛ ñ formã. Ad tertiũ nego qꝺ lõgitudo sit passio vlior linea. Et cũ arguif qꝺ sic qz ꝓpetit alius a linea. rñdef qꝺ nulli alteri ꝓpetit nisi rõe linee sicut eni ꝙtinuitas inest tẽpori rõne mot⁹ ꝛ motui rõne magnitudinis hꝫ aris. qrto phi. ita lõgitudo iest copi ratione supficiei ꝛ supficiei rõne linee. Et ad ꝙfirmationẽ dicif qꝺ sicut rectitudo nõ ꝓpetit linee ꝑmo ñ obstãte qꝺ ꝓpetat sibi ꝺm qꝺ ipm ita lõgitudo ñ ꝓpetit qẽtitati ꝙtinue ꝑmo lz ꝓpetat ei quertibilit. Duo eni regrũf ad hoc qꝺ aliqua passio ꝓpetat alicui sbo ꝑmo sez quertibilitas ꝛ nõ inesse p aliud sbm ꝙstat át lõgitudini ieẽ qẽtitati ꝙtinue rõe linee. Sed forte ar. sic qcũqꝫ conuertunf cũ vno termino quertũf inter se sed linea ꝛ qẽtitas ꝙña cõuertũf cũ. v. tertio qz cũ lõgitudine. ḡ cõuertũf inter se qꝺ nõ vr verꝫ qz nulla spẽs quertit cũ suo genere. Dicẽdũ concedẽdo cõñiaz ꝙñs vñ nũer⁹ ẽ genus binarij ꝛ tñ conuertũf ñ qꝺ de se inuicẽ vlr ꝓdicẽt sed qz vlr ab vno ad reliquũ tz argumẽtũ formaliter cũ ꝺo de secũdo adiacẽte nã si binarius est nũer⁹ ẽ ecõtra ista mõ conuertũf linea ꝛ qẽtitatis continua nõ qꝺ ois qẽtitas continua sit linea sz qz linea ẽ si qẽtitas continua ẽ ꝛ econuerso. Ad qrtũ oꝺ qꝺ illa, ꝓpõ ois triãgul⁹ hꝫ tres ãgulos equales duob⁹ rectis ẽ imediata imediatiõe sbi ꝛ nõ imediatione cãe tõ ẽ demõfabilis qñ át aris. dixit, ꝓpõez imediatã eẽ qua non ẽ altera ꝑor loquebaf de, ꝓpõe imdiata imediatione cãe. Vlũ ẽ aduertẽdũ qꝺ passione ineẽ alicui sbo ꝑmo ꝙtingit quadruplr. s. ꝑmitate cãe ꝑmitate sbi ꝑmitate passiõis ꝛ ꝑmitate adequationis ista passio cõpetit alicui sbo ꝑmo ꝑmitate cãe q cõpetit illi sbo ñ p aliã cãz ꝛ sic vnitas ꝑmo cõpetit enti illa vero passio cõpetit ꝑmo alicui subo ꝑmitate sbi q sibi cõpetit non p aliud subm ꝛ sic nõ solũ longitudo inest ꝑmo linee sed ẽt rectitudo ꝛ curuitas. sed illa passio ineſt alicui sbo ꝑmo ꝑmitate passionis q sibi ineſt non p aliã passionẽ ꝛ sic disciplinabile ineſt ꝑmo hõi ñ át risibile. illa át passio ineſt alicui sbo ꝑmo ꝑmitate adequationis q conuertũf cũ illo ꝛ sic non solũ disciplinabile vel risibile cõpetit ꝑmo hõi sed etiã lõgitudo qẽtitati cõtinue. Aris. át sumit li ꝑmo stricte volẽs nullã passionẽ inesse ꝑmo alicui sbo nisi hẽat vtrãqꝫ ꝑmitatẽ sez sibi ꝛ adeqtionis. Si ḡ ẽ aliqua passio que ꝑmo ineſt alicui sbo ꝑmitate cãe ita qꝺ nõ habeat aliã cãm ꝑter subm illa, ꝓpõ est imediata imediatione demõstrationis qz ñ hꝫ mediũ per quod possit demõstrari vt ens ẽ vnuz si át ineſt sibi tñ ꝑmitate subi aut adequatiõis aut primitate passionis illa, ꝓpõ ẽ imediata quodãmõ ꝛ nõ simpliciter qz adhuc põt demõstrari sicut pz de ista omnis, hõ est disciplinabilis cuius ꝑdicatũ conuertit cũ subo cui ineſt non p aliud subm neqꝫ per aliã passionẽ sed bene p aliam cãm sez p diffinitionẽ subi. illa ergo passio qz fluit a principijs spẽi iest subo per se ꝛ qz ineſt hõi ꝺm qꝺ ineſt ei ꝺm qꝺ ipm. ꝛ qz ineſt ei adeqte sic qꝺ istũ nõ competit per aliud. sz alteri per hoc inẽ ei primo. ꝛ hoc intendebat Aristo. cũ dixit vle aũt dico quod est de omni p se ꝛ hꝫ qꝺ ipsũ sic qꝺ illa passio est vere vniuersale alicui⁹ sbi ꝛ ꝓpetit ei primo que illi ineſt vniuersaliter ꝛ per se ꝛ secundum qꝺ ipsum.

Propter autez nõ latere quoniã multotiẽs cõtingit peccaf ꝛ nõ esse qꝺ demõstratur primũ universale secũdũ qꝺ vr demonstrari vle primum. Oberrãf aũt hãc deceptionẽ cũ aut nihil sit accipere asuperiori extra singulaf qꝫ singularia.

Postqꝫ phũs declarauit omnem demonstrationez esse ex premissis ꝺm qꝺ ipsum diffiniens vle per eẽ de omni per se ꝛ hꝫ qꝺ ipm ꝓñter manifestat errorẽ

UVA. BHSC. IyR_048_2

cõtingẽtes circa vl̃e. ⁊ ꝑmo facit q̃ dictũ ẽ scõo exẽ plificat ibi si g̃ aliqs. dat trio documẽta ineniẽdi vl̃e ibi. vtrũ aũt. Quãtũ ad ꝑmũ arist. tres erroresꝫ ma nifestat iuxta nũer triũ ptiũ positaꝫ i diffinitõe vlis Quoꝝ primꝰ ẽ qñ aliq̃ passio hz duo sba. s. spẽm ⁊ vnũ indiuiduũ. aut genꝰ hñs multa singularia. sed vnicã spẽm. ⁊ ꝓp ꝓuertibilitatẽ istoꝝ aut mutuã de se ꝑdicationẽ vl̃em credit istã passionẽ vl̃e esse indif ferenter cuiuslibz illoꝝ verbi gfa eẽ maxie lumino sũ ẽ passio sol ⁊ istiꝰ sol nõ tñ ẽ vl̃e ꝓnciptũ istius so lis nõ obstãte q̃ sol ⁊ iste sol ꝓuertant qz non ꝓpetit isti solu sb rõe q̃ iste sol sz sb rõe solis. Itẽ dato q̃ nul lũ eẽt aial ꝓeter hõiez qz tũc ois hõ esset aial. ⁊ ecõ tra crederet forte risibile eẽ vl̃e aialis sicut hõis qõ ñ ẽ verũ qz cõpetit aiali rõne hõis. Error iste ꝓcedit cõtra illã particulã �means q̃ ipm qz credit talẽ passio nẽ ineẽ generi vel indiuiduo ꝑm q̃ hniꝰ ⁊ nõ ẽ ve rũ qz illi nõ ꝓpetit nisi rõe spẽi. Notãdũ primo q̃ spes sunt in q̃druplici dria nã quedã ẽ spes q̃ habz plura indiuidua tã sil' q̃z successiue tã p tps q̃z p in stans vt hõ q̃dã est q̃ hz plura indiuidua nõ sil' sed successiue p tps ⁊ per instãs vt fenix q̃dã aũt habet plura indiuidua nõ sil' sed successiue nõ per tps sed per istãs tñ ⁊ mutatũ eẽ in motu quedã aũt est que nũq̃z nõ habet nisi vnũ indiuiduũ. ⁊ illud habet taz p tps q̃z per instãs. ac p coeternũ sibi vt sol ⁊ ꝺ isto loquit. p. di. q̃ nihil sit accipe a superiori ꝑt singulaꝝ Secũdo notãdũ q̃ licet spes possit seruari in vnico i diuiduo nõ tñ genꝰ in vnica spẽ. qz sicut ens descẽ dit imediate in. x. ꝑdicamẽta absq̃z aliqua dria diui siua ita spes in sua idiuidua aliter ꝓcederetur in isi nitũ qz ẽ sp dria essẽtialis ꝓstituit spẽz tõ sicut trãscẽ dẽs q̃ztũ est ex se põt seruari in solo ꝑdicamẽto sbe ita spes in vnico indiuiduo. genꝰ aũt nõ põt seruari in vnica spẽ qz de rõe generis est q̃ sit diuisibile dif ferẽtijs oppositis sed q̃libet dria cõstituit spẽm igit̃ de rõe generis est habere plres spes ⁊ hoc ẽ quod di cit prior potestate genꝰ cõtinet plures spes. Et hz de rõe generis sit habere plures spes nõ tñ de rõe eiusꝫ habere plres spes in actu qz dato q̃ nõ eẽt aliquis flos nõ minus flos esset genꝰ ad rosam ⁊ lilium dñ rosa ⁊ liliũ haberẽt eẽ in suis causis ⁊ si genus nul lã haberet spẽm in actu ꝑter vnã habẽtẽ plura sup posita forte crederetur passionẽ spẽi ineẽ generi ꝑm q̃ ipsũ ⁊ eẽt deceptio ⁊ hoc est quod dicit phũs in lit tera cũ nihil sit accipere a superioribꝰ vz generibus preter singularia supple vniꝰ spẽi in actu.

Aut si ẽ quidẽ scz inomiatũ sit idif ferentibus specie rebus.

Secũdus error est vñ passio habet subm primũ in nominatũ sub quo sũt plres spes noiate q̃bus credi tur illã passionẽ ineẽ sil' vel diuisũ tãq̃z vl̃e primũ ex quo subm adequatũ nõ reperit. Ubi gia visibile est passio vnius subi innoiati sumẽdo colorẽ stricte vt ẽ extremitas perspicui in corpore terminato sub quo sunt iste spes noiate scz color ⁊ lux. Cõstat aũt q̃ de ciperet credẽs visibilitatẽ sil' ieẽ illis vl' diuisiz tãq̃z vl̃e primũ qz illis nõ ieẽst sub ꝓpa rõe sz sb rõe inominati. Sil'r tãgibile ineẽst quatuor qualitatibus primis rõe generis innoiati cuiꝰ est passio adequata ⁊ vl̃e primũ iõ ꝓpter defectũ nois illiꝰ generis decipe retur credẽs tãgibile in eẽ qualitatibus primis vt vl̃e primũ. Notãdũ ꝑm egid. q̃ iste error peccat ꝓtra illã pticulã seu cõditionẽ vlis q̃ est eẽ per se vt puta si nõ leẽnt nisi tria corpa in mũdo. s. ferrũ lapis lignũ cũ nihil visibile nisi corpꝰ eẽ visibile nõ cõpeteret ni si ferro lapidi ⁊ ligno. Si igitur eẽt coloratum i quo conueniunt illa corpora ꝑm q̃ sunt visibilia non eẽt nobis nominatũ probaremus eẽ visibile de omni bus illis scilicet ferro lapide ⁊ ligno vel de aliquo il lorũ ⁊ crederemus accipere vl̃e primũ ꝓpetens illis per se cum tamen competat illis per aũs accidit enim subẽ q̃ sit visibilis. Multũ exemplũ hoc videtur di scõueniens intentiõi Aristo. qz sicut. p. in manifestã do primũ erroreẽ comparauit spẽm ad indiuidua. et suum genus. ita in manifestãdo hunc secũduz erro rem comparat genus innoiatum ad suas spes. vel saltim ad spes eiusdẽ ꝑdicamenti. Cõstat autem ferrũ lignũ ⁊ lapidẽ nõ eẽ spes colorati cum ista sint in predicamẽto subẽ ⁊ coloratũ in ꝑdicamẽto quali tatis. Uñ diuersorum generum ⁊ nõ sub alternatiz positorũ diuerse sunt spes ⁊ dñe inquit Aristo. in ꝑ dicamentis. Dicẽdum igit̃ aliquã passionẽ ineẽ alicui sbo per se intelligitur dupliciter. Uno mõ qa cõpetit sibi ab intrinseco ⁊ sic quelibet passio generis ineẽst spẽi per se. nã quicqd per se competit superiori competit per se cuiuslibet suo inferiori cũ omne su perius sit forma intrinseca sui inferioris. Allio modo quia competit sibi ex principijs spẽi. ⁊ sic nulla pas sio generis competit spẽi. ideo passio generis inno minati competit suis spẽbꝰ non per se ad hũc modũ intelligendi ideo talis passio nõ est vl̃e talium spe tierum exquo sibi deficit secunda particula diffiniti onis vniuersalis.

Aut contingit eẽ sicut i parte totuz in quo mõstratur. Eis enim que sunt in parte ineẽst quidẽ demõstratio et de oi erit sed tñ nõ erit hmõi primi vl̃r demõstratio. Dico ãt hmõi pri mi secunduz quod ẽ demõstratio cum sit primi vniuersalis.

Tertius error est quãdo passio habet duo subiecta i equaliter oia sed ita ꝓpinqua q̃ apparet conuertit. ⁊ eẽ sinonima ⁊ ex hoc creditur passionem in exñtẽ conuertibiliter inferiori ineẽ etiã superiori vt suum vl̃e primum verbi gfa angelus rectus. ⁊ ãgelus re ctilineꝰ prima facie videntur conuerti ⁊ eẽ eque cõia ideo si aliquis crederet equalitate anguli imediati orthogonalis eẽ vniuersale anguli rectilinei. sicut ã guli recti deciperetur qz non conuertuntur angulus rectus ⁊ angulus rectilineꝰ nam tã angulus acutꝰ q̃z obtusus est rectilineus. ⁊ non rectus. Notan dum q̃ iste error est contra primã particulã diffiniti onis vniuersalis que est de omni talis enim passio q̃tũcunq̃z eẽt proxima generi superiori non cõuer teretur cum illo neq̃z diceretur vniuersali de illo ⁊ b impedit ne sit vniuersale primum illiꝰ. Tria igitur requiruntur ad hoc q̃ aliqua passio sit vniuersale primum alicuius subi scilicet de omni per se ⁊ bz q̃ ipsum sic q̃ vbi deficit aliqua istarũ triũ cõdicionũ nõ erit illa passio vl̃e illius.

Si igit̃ aliquis demõstrabit quod re cte quidẽ nõ intercedãt videbitur vtiq̃z hꝰ ieẽ demõstratio propter id quod ineẽ rectis nõ aũtẽ nisi quidẽ quoniam sic equales sunt fiat hoc modo sed aut i quolibet equales.

Positis erroribus contingentibus circa vniuersa le Aristo. ꝓpter exẽplificat de omnibꝰ ⁊ primo de ter tio errore di. q̃ linee recte ⁊ linee eque distantes pri ma facie videntur cõuerti ⁊ ex hoc creditur forte nũ quã concurrere q̃ est passio lineaꝝ eque distantium eẽ vniuersale linearum rectarũ quod est falsũ. quia

UVA. BHSC. IyR_048_2

linee causantes angulū acutum vel obtusum sunt linee recte ⁊ nō eque distātes imo cōcurrūt. Notandū q̄ ex ꝓncipijs geometrie. faciliter oñditur lineas eq̄ distātes nō cōcurrere q̄ sit linea intersecās paleallas a b. ⁊ punctus cōuersus c. tūc ex a. b. c. fit triāgulus ⁊ q̄m a b. faciūt angulos rectos sequitur aliquē triāgulū habere duos āgulos rectos ⁊ ꝑnter aliquez triangulū habere tres angulos equales angulis maioribꝫ duobꝫ rectis scz duobꝫ obtusus quod est impossibile.

Et si triangulus nō esset aliud quaz ysocheles videbitur vtiq̄z huius esse demonstratio.

Secūdo exēplificat phūs de primo errore di. si non esset aliquis triāgulus in mūdo nisi ysocheles deceperet quis in credēdo hr̄e tres angulos equales duobꝫ rectis eē vl̄e ysochelis. q̄ sibi nō cōpetit ꝺm q̄ ipm sed rōe triāguli cū nō demōstret vl̄ de ysocheles sed tm̄ de triangulo.

et proportionale qꝺ ⁊ cōmutabiliter ē secūdū q̄ numeri sūt ⁊ secūdū quod linee ⁊ secūdū quod firma et secūdū quod tpa sūt quēadmoduz ⁊ demōstratū ē aliq̄n seorsū cōtigēs eē de oībus vna demōstratiōe mō strari. sed propter id quod nō ē de noiatū aliquod secundū quod oia hec vnū sunt nūeri lōgitudines tēpora firma ⁊ spē dr̄ia seorsum adiuicē accepta sunt nō auté vniuersale mōstratur nō enī secunduz quod linee sunt nec. n. secunduz quod tēpora sunt aut secūdū dictū q̄ nūeri inerat. sed secundum quod hoc est quod vniuersale ponunt esse.

Tertio exēplificat phūs de scꝺo errore di. q̄ cōmutabiliter ꝓportionari seu cōmutata ꝓportio est passio alicuiꝰ sbi inoiati sub quo sūt spēs noiate scz linea corpꝰ nūerus ⁊ tps quibꝰ iné ista passio tā ꝓiunctiz q̄z diuisim mō si aliquis crederet cōmutatā ꝓportionē eē vl̄e alicuiꝰ istoꝝ seu oium fil' deciper q̄ nō inest alicui istoꝝ sub ꝓpria rōe. sed rōe illius innoiati ⁊ di. phi. q̄ de istis ꝓsiderant diuerse scie nō faciēdo demōstrationē vnā imo arithe. probāt hāc passionē solū de nūeris geome. de linea ⁊ sic de alijs. ita q̄ seorsū in diuersis sciētijs sūt diuerse demōstratiōes ꝺ hac passione posset tm̄ fieri vna demōstratio de oibꝰ illis quibꝰ hec passio cōpetit. sed q̄ illud ē inoiatū tō hec passio nō demōstrat ꝺ illo sed de alijs seorsū. Notādū ꝑmo q̄ ꝓportio ē hitudo duoꝝ ⁊ ꝓportionabilitas est filitudo ꝓportionū sed cōmutata proportio est ꝓportionatorū illatia. ita q̄ ꝓportio non exigit nisi duos terminos ꝓportionabilitas tres ⁊ ꝓmutata ꝓportio q̄tuor sic q̄ arguatur a ꝑmo ad tertiū inferēdo scōm ⁊ quartū. verbi gr̄a qualis ē ꝓportio. xij. ad octo talis est ꝓportio sex ad quattuor igit̄ qualis est ꝓportio. xij. ad sex talis est ꝓportio octo ad quattuor. Itē talis est ꝓportio. xij. ad nouē talis ē ꝓportio quattuor ad tria igit̄ qualis est ꝓportio. xij. ad quattuor. talis ē ꝓportio nouē ad tria. et sicut in nūeris ita ⁊ in alijs ꝓmutata ꝓportio oñdi põt. Scꝺo notādū q̄ ꝓmutata ꝓportio nō inē oibus q̄ntitatibus vt q̄ntitates sūt qꝝ i q̄ntitatibꝰ nō ꝓmēsurabilibus nō inuenit cōmutata ꝓportio. ⁊ ita of de linee corpore ⁊ tpe de supficie aūt nō fit mētio qꝝ reducit ad lineā ⁊ corpus cū in linea sit lōgitudo ⁊ in corpore latitudo. Notꝰ vero reducit ad tps cū sit imediatū sbm eius ⁊ de illis fit spāliter mētio cuz de illis cōsiderēt quattuor scie vtētes ꝓmutata proportione. nā linea ptinet ad geo. ⁊ nūerꝰ ad arith. tps vero ad astro. ⁊ corpus ad naturalē. phīm. Subitaf nā vt apparet phi. ⁊ tradi. sibiipi di. eni i principio q̄ ꝓmutata ꝓportio est in nūeris ꝺm q̄ nūeri sūt ⁊ in lineis ꝺm q̄ linee sūt ⁊ sic de alijs in fine aūt dicit q̄ talis passio nō est in lineis ꝺm q̄ linee sunt. nec nūeris ꝺm q̄ numeri sūt sed illi inoiati in quo cōueniūt spēs noiate. Rūdet q̄ talis passio i sua maxia cōitate sūpta ñ ꝓpetit alteri ab illo inoiato ḥz q̄ huiꝰ ⁊ tracta tm̄ ꝑ diuersas ꝓsideratiōes iné spēbꝰ noiatis ꝺm q̄ huiꝰ. verbi gr̄a disciplinabile in sua maxia cōitate sūptū ē passio alicuiꝰ inoiati vno simplici noie. noiaf tm̄ ꝑ circūlocutionē vt aial hñs auditū pfectū ⁊ tractū tm̄ ad discursū rōnalē ē propria passio hōis cōpetēs illi scōm q̄ huiꝰ rōnale etiā sūptū in sua maxia cōitate nō hz aliq̄ innoiatū cui primo insit scōm q̄ huiꝰ ⁊ tractū tm̄ ad genus aialis. vt est efia diuisiua ⁊ cōstitutiua cōpetit hōi ꝺm q̄ huiꝰ ita dr̄ i ꝓposito q̄ ꝓmutata ꝓportio cōissime sūpta nulli inest secūdū quod huiꝰ nisi illi sbo inoiato ⁊ tracta aūt ꝑ diuersas ꝓsideratiōes diuersaꝝ sciarū. s. philosophie. geometrie. arithmetice. ⁊ astrologie põt ineē secūdū quod hmōi lineis. numeris cōporibꝰ. ⁊ tēporibꝰ. ⁊ sic nō ē ꝓtradictio.

Propter hoc enī si aliquis monstraret vnunquēq̄z triāgulū demōstratione aut vna aut altera quod duos rectos habet vnum quēq̄z isocheles seorsum ⁊ scalenō idēgradatū nōdum cognouit triangulum q̄ duos habet rectos nisi sophisticō mō neq̄z vl̄e trianguli neq̄z simpliciter nullius ē propter hoc triangulus alter neque enim secundū q̄ triangul' ē cognouit neq̄z oēm triangulum sed aut secundum numerum secundum spēm autē nō oēm ⁊ si nullus ē quem non nouit. Quando igitur ñ nouit vl̄r ⁊ quādo nouit simpliciter māifestum quod si idē ibere at triangulo ⁊ ysocheli aut vnicuiq̄z aut oībus si vero ñidem semper alterum est autem secundum quod ē triangulus ñ nouit.

Eundē errorē māifestat ad declarationē dicti sui de passiōe triāguli q̄ si foret inoiatꝰ ⁊ oēs siue spēs noiate. s. ysocheles isopleuros. ⁊ scalenō ñ ꝑ hoc hr̄e tres āgulos eq̄les duobꝫ rectis eēt vl̄e istoꝝ siue demōstratiōe vna siue demonstratione altera faciendo diuersas demōstrationes ex diuersis mediꝫ ñ enī ex hoc cognouisti vl̄e trianguli. licet cognoueris omnem triangulū hr̄e tres āgulos. q̄ hꝫ cognisti sophistico mō ⁊ nō

l

UVA. BHSC. IyR_048_2

ꝓbe seu secūdū nūer. ⁊ nō secūdū spēz. vñ cogīscere vl'e triāguli sophistico mō ē cognoscere illud quod ē vl'e triāguli ⁊ ñ cognoscē illud cēt vl'e trianguli. si mil'r cogīuisse oēs triāgulos secūdū nūer. ē cogīuisse hūc ⁊ illū triāgulū ꝟz ꝑm formā ē cogīuisse triāgulū sub formali rōe triāguli. vbi āt triāgul⁹ ⁊ ysocheles ceānt noia si noia hñtia sp oia requsita ad demōstrationē qcqd vl'r demōstrarē de vno demōstrarē de alio. si ḡ ñ sit noiatū illō cōe cui cōpetit passio sicut appet triāgulo respcū hr̄e tres águlos siue sit noiatū vt dictū ē de q̄ztitatib⁹ ꝓportionabilib⁹ respcū ꝓportionabil'r ꝓmutari sp est ibi error si cōcludat hi⁹ passio de iferioribꝰ ⁊ nō de sbo cōi vel tm qz magis decipimur ꝑm hūc errorē q̄ ē cōe noiatū q̄z q̄ est noiatū. ió potissime ꝓputaꝰ fuit hic error it decepti ones circa vl'e q̄ erat noiatū sbm cōe. Notādū ꝑmo q̄ sicut spēs ꝓponit ex gñe ⁊ dr̄ia essentiali ita indiuiduum ex specie ⁊ differentia accidentali non q̄ ista dr̄ia sit accñs ꝟz q̄ accipit spēz ⁊ sicut genꝰ vt ē ps spēi dicit mām ⁊ dr̄ia formā ita spēs vt ē ps idiuidui dicit formā ⁊ idiuiduatio mām totū āt idiuiduum dicit mām ⁊ formā vñ arist. ꝑmo celi q dicit celū dicit formā q aūt dicit hoc celū dicit mām ⁊ formam igit cognoscēs sor. vt sor. ē cognoscit eū ꝟz māz ⁊ cognoscēs eū vt hō' ē cōgnoscit est ꝑm formā ⁊ ꝓnter cognoscēs ysochelē vt ysocheles ē cognoscit eū ꝟz materiā ꝓ cognoscēs eū vt triāgul⁹ cognoscit eū ꝟz formā. spēs. n. ē forma ⁊ idiuiduū. mā. Ex ꝓdictis sequit ꝑmo q̄ cognoscis ysochelē nō vt est triāgul⁹ ꝟz vt ē ysocheles cōgnoscit triāgulū mō sophistico ⁊ ꝑm q̄d ꝓbat. nā sic arguēdo tu cognoscis hoc ⁊ hoc ē hō igitur tu cognoscis hōiem est fall'a accñtis. qz hōi accidit q̄ cognoscat ꝑm q̄ hō si hoc cognoscit ⁊ p idez e fall'a accñtis ō ꝺo tu cōgnoscis ysochelē. ⁊ ysocheles ē triāgulus igit cognoscis triāgulū ⁊ p ꝓñs sic ñ cognoscis triāgulū nisi sophistico mō dato q̄ tu nō cognoscas ysochelē in q̄ztū triāgulus quo dato sequit q̄ tu ñ cognoscis triangulū simpl'r ꝟz tm̄ ꝟz q̄d. qz ipm cognoscis ꝟz māz ⁊ nō ꝑm formā. Scōo sequitur q̄ si demōstrarēt hr̄e tres águlos eq̄les duobus rectis ysochele ysopleuros ⁊ scalenō ⁊ nō de triāgulo vl'i tu cognosceres oēm triāgulū hr̄e tres águlos ꝑm nūer. ⁊ nō ꝑm spēm qz scires illā passionē ꝺ quolibet triāgulo singulari ⁊ nō de triāgulo vl'i exquo nescis aliq̄d ēē triāgulū ꝟz tm̄ ysochelē eqlaterū vl' gradatū. Scōo notādū q̄ hr̄e tres águlos eq̄les duob⁹ rectis pōt demōstrari de illis trib⁹ spēbus triāguli vna demōstratiōe vel plibus vna q̄dē faciēdo vnū sillogismū in quo ꝓcludat ista passio de illis tribus sil' ⁊ ois figura trib⁹ lineis rectis ꝓtēta hñs águlum extrisecū equalētē duob⁹ intrinsecis oppositis habet tres águlos equales duob⁹ rectis ꝟz ysocheles equilaterus ⁊ gradat⁹ ē figula trib⁹ lineis rectis cōtēta ⁊c. igit ysocheles eqlaterus ⁊ gradat⁹ hz tres águlos equales duob⁹ rectis. Plibus āt demōstrationibus ꝑma passio demōstratur q̄ quilz isto⁹ triāgulorū seorsū accipit. Similr dico ꝺ ꝓmutata ꝓportione q̄ pōt demōstrari de illis q̄ttuor vna aut plib⁹ demōstratiōibus. Vbi gra oēs q̄ztitates hñtes silitudinē ꝓportionū ꝓportionabil'r cōmutāt ꝟz linee cōpora tpa ⁊ nūeri sūt q̄ztitates q̄ hñt silitudinē ꝓportionū igitur linee corpa nūeri ⁊ tpa ꝓportionabil'r ꝓmutātur. Si aūt ista quattuor seorsū accipiātur fient demonstrationes plēes.

Vtr āt secūdū qō ē triāgul⁹ aut secūdū quod ē ysocheles. ⁊ q̄ñ secūdū hoc quod ē ꝑmū vl'e c. ē demōstratō manifestū est quoniā remoto i sit primū vt ab isochele eneo rēoto triāgulo isūt duo recti ꝟz eneū esse remoto ysocheles ꝟz nō figura aut terio ꝟz ñ primis. Cuiꝰ ergo primi: si itaq̄z trianguli ꝓio est ⁊ secūdum hoc i est ⁊ aliꝰ ⁊ huiꝰ vniuersaliter est demonstratio.

Manifestis erroribꝰ phūs dat artē ⁊ documētū inuenīdi vl'e di. q̄ illud ē vniuersa alicuiꝰ sbi quo posito ponit illud vl'e ⁊ quo remoto remouet id cuicompetit ꝑm q̄ huius ⁊ altere rōe illius ꝓp ꝑmū habere tres águlos equales duobus rectis nō ꝓpetit figur tāq̄z vl'e ꝑmū cius qz ꝟz hec passio p se ꝓpetat figur nō tm̄ posita figura ponit hr̄e tres águlos eq̄les duobus rectis. qz aliq̄ ē figura q̄ nō hz tres águlos eq̄les duobus rectis. Propter hoc cadē passio nō ēvle ꝑmū enei triāguli vel ysocheles. qz ꝟz ei ꝓpetat p se ⁊ eo posito ponat hr̄e tres águlos ⁊c. nō tm̄ eo rēmoto remouet hr̄e tres ⁊c. qz remoto ysochele adhuc eq laterus hz tres águlos equales duobꝰ rectis. Propter tertiū lōgitudo nō ē vl'e q̄ztitatis ꝓtinue qz liez posita q̄ztitate ꝓtinua ponat lōgitudo. ⁊ ea remota remoueat lōgitudo nō tm̄ ei ꝓpetit ꝑm q̄ huius nec alteri rōe illius. ꝟz magis ꝓpetit q̄ztitati ꝓtinue rōe linee cū lōgitudo fluat a ꝑncipijs linee. ⁊ nō a ꝑncipijs q̄ztitatis cōtinue. Idē ēt ꝓtingit in q̄ztitate discreta nā posito nūero ponit paritas. ⁊ eo remoto remouet paritas. ñ tm̄ paritas ē vl'e ꝑncipiū nūeri ꝟz magis binarij cū ñ ꝓpetat nūero vl'r nec ꝟz q̄ huius mōi. Est ḡ dicēdū q̄ hr̄e tres águlos eq̄les duobꝰ rectis ē vl'e ꝑmū triāguli qz posito triāgulo ponit hr̄e tres ⁊c. ⁊ eo rēoto remouet hr̄e tres águlos ⁊ ei ꝓpetit ꝟz q̄ triāgulus ceteris āt vt puta ysocheli ⁊ figure ⁊ rōe illius. Cōtra ꝓdicta de ꝓmutata ꝓportione q̄ dupl'r arguit. ꝑmo q̄ ꝓmutata ꝓportio ñ ē ōmōstrabilis de aliquo. v. sbo vl'r qz cū ad eandē sciam ptineat demōstrare vl'r ⁊ pticularit seq̄t aliq̄z sciaz demōstrari ꝓmutabil'r ꝓportionari de lineis ⁊ cōporibus tēporibꝰ ⁊ nūeris. ꝟz ꝑña qz de l.is ōmōstratur pticularit. quoꝝ q̄dlz ptinet sub ꝑmo sbo ad eā dē eni sciaz ptinet demōstrare hr̄e tres ágnlos equales duobus rectis de triāgulo ⁊ ysochele eqlatero et gradato ꝟz ꝑñs ē flsū. qz nulla ē scia pticularis q̄ cōsideret hec oia ꝟz q̄ hmōi nec aliq̄ scia vlis. s. logica vel meta. ꝓsiderat illā passionē p ꝓpationē ad illa sba. Secūdo ar. q̄ ꝓmutata ꝓportio nō ē demōstrabilis de illis q̄ttuor sbis diuersis demōstrationibus qz si sic aut ḡ mediū i demōstratiōe erit sbz adeq̄tus illius passiōis aut diffinitio sbi vl' passiōis si ꝑmus illud sbm ē noiatū. si secūdū illa demōstratio nō ē ex imediatis exquo iter diffinitionē ⁊ pticulare subm mediat sbm vl'e de quo nulla ē scā demōstratio tertio arguit q̄ illud sbm sit noiatū. qz si aliq̄ passio inest adeq̄te plibus spēbus quertibilibus cum aliquo gñe illa ꝓpetit ꝑmo ⁊ p se illi generi sed ꝓmutata ꝓportio ꝓpetit illis q̄ttuor spēbus noiatis adeq̄te q̄ quertūt cū q̄ztitate ḡ ꝓpetit ꝑmo ⁊ p se q̄ztitati. ⁊ per ꝓñs sbm adeq̄tū ē noiatū. s. q̄ztitas. ꝟz ꝓña cū minori ⁊ maior declarat. nā sēsitiuū ꝓpetit ꝑmo ⁊ p se animali. qz cōpetit adeq̄te bestie ⁊ hōi q̄ disiūctiz cōuertuntur cū aiali ⁊ hr̄e tres águlos cōpetit ꝑmo ⁊ p se triángulo. qz cōpetit adeq̄te ysocheli eqlatero ⁊ gradato q̄ disiūcti cōuertūt cū triāgulo. Quarto ar. q̄ nō sit possibile aliquod tale sbm ēē. qz q̄ro vtrū illud sit cōius q̄ztitate vel eq̄ cōe si cōius. ḡ illa q̄ttuor nō st̄ spēs cius cuius oppositū ponit i ſra si equecōe. ḡ eq̄ bñ demōstrat cōmutata ꝓportio de q̄ztita

UVA. BHSC. IyR_048_2

te ſicut de ꝑmo ⁊ ꝑñter ſubiñ ẽ noiatũ. ſi minus cõe
cũ neceſſario ſit cõi⁹ aliquo illox ſeqt᷑ q ꝓtinuũ di
ſcretũ nõ ſũt ꝑma gña ſubaltnatiua ꝑdicamẽti q̃ſti
tatis qõ ẽ ꝓtra phiñ i ꝑdicamẽtis vt ꝑz ꝑña. qz tale
ſ᷒z inoiatũ mediaret ĩt᷑ q̃ſtitatẽ ⁊ illa duo ſubalter
na. Ad ꝑmũ dr᷑ q ſicut ꝑpõ ⁊ ꝑportionabilitaſ ꝑn
cipal᷑r ad arithmeticũ ptinẽt ita ꝓmutata ꝑportõ
vñ ꝟz phiñ .x. meta. rõ mẽſure ꝑ in nũeris repitur
g̃ ſoluſ arit. põt illã paſſionẽ de ſ᷒bo ꝙuertibil᷑r õmõ
ſtrare ſicut eni ſola dialetica docet demõſtrare tñ q̃
libz alia ſcia vtĩ᷑ õmr᷑atiõe. ita ſola arithmetica do
cet ꝑportionabil᷑r ꝓmutare lz alie ſcie vtãr᷑ ꝓmuta
ta ꝑportiõe. neqz ſeqt᷑ ex hoc q arithme. de lineis
et corporibus demõſtret ꝓmutabl᷑r ꝑportionari. qz
ſicut q̃dratũ ſuꝑficiale ⁊ circulare ꝑncipal᷑r reperiť i
ꝓtiuis ⁊ trãſũptie i nũeriſ. ita ꝓmutata ꝑportõ ꝑnci
pal᷑r ꝛperiť i nũeriſ ⁊ trãſũptei i ꝓtiuo, ꝑ q̃ſto nũer⁹ ẽ
põ in ⁊tinuo ⁊ ſic ꝓtinuitas ꝙpetit tpi rõe mot⁹ ⁊ mo
tui rõe magnitudis. ita ꝓmutata ꝑportõ ꝙpetit tpi
⁊ motui rõe linee ⁊ ſuꝑficiei ⁊ corporis. ⁊ his tribus
rõe nũeri ⁊ ſic vt tp̃ſ ⁊ mot⁹ ñ ſũt ſp̃es magnitudiſ
de qua demõſtrat ꝑmo ꝓtinuitas. ita linea corp⁹ et
tp̃s nõ ſũt ſp̃es nũeri de quo ꝑmo demõſtrat ꝓmuta
ta ꝑportio. neqz ille dicũť ſp̃es ꝓtẽte ſub illo innoia
to ꝓtinẽcia ꝑdicamẽtali q̃s ꝑs ſ᷒biect᷑ua ꝓtineť i ſuo
toto i mõ ſz ꝓtinẽtia diſpõis qua vnũ recipit diſpõ
nez ab alio mot⁹ eni ⁊ tp̃s recipiũt ꝓtinuitatẽ a ma
gnitudine ⁊ illa quattuor recipiũt ꝓmutatã ꝑportio
né a nũero. Ad ſecũdũ dr᷑ q geome. demõſtrat de
lineis ꝓmutabil᷑r ꝑportionari et phiſic⁹ de corpori
buſ nãlibus ⁊ arit. de tpibus eãdẽ paſſiõez ñ ꝑ ſ᷒m
inoiatũ ſed ꝑ cãz illi⁹ paſſiõis neqz ẽ icõuentẽs talẽ
demõſtrationẽ ꝓcedere ex ĩmediatis ꝟz formam dũ
modo procedat ex ĩmmediatis ꝑm materiam iuxta
ĩntẽtionẽ phi. in lr̃a vbi gr̃a hĩe tres ãgulos equales
duob⁹ rectis põt ĩmediate demõſtrari de yſochele ꝑ
figurã trib⁹ lineis rectis ꝓtẽtã hñtez ãgulũ extrinſe
cũ abſqz eo q fiat demõſtratio de triãgulo ⁊ taliſ de
mõſtratio facit ſcire tñ ſophiſtico mõ. ſ. ꝟz mãz ⁊ ñ
ꝟz formã dr᷑ eni talis ĩmediata ꝟz formã. qz iter dif
finitionẽ q̃ ẽ mediũ talis demõſtratiõis ⁊ yſochelẽ
mediat triãgulũ. q ẽ forma yſochelis nõ ãt ẽ mã iſo
chelis neqz diffinitiõis. ⁊ qz yſocheles ẽ mã tã trian
guli q̃z diffinitiõis illi⁹. iõ talis demõſtratio ẽ ĩmedi
ata ꝟz mãm ita in ꝓpoſito dr᷑ q ꝓmutabl᷑r ꝑportio
nari demõſtrať de lineis vel õ corporibus ꝑ cãz paſ
ſiõis ⁊ nõ ꝑ ſ᷒m vt oia hñtia ſilitudiné ꝑporti onũ
ſũt ꝑportionabil᷑r cõmutabilie linee hñt ſilitudiné
ꝑportionũ. g̃ linee ſũt ꝑportionabil᷑r cõmutabiles.

Et ſi ar. q oĩs demõſtratio ꝑticularis ꝓſupponit
vl᷑z dr᷑ q vez ẽ qñ mediũ i demõſtratiõe illa ẽ ſ᷒z
paſſiõis vbi ãt ſit diffinitio oportet nõ ſ. n. demon
ſtrare ⁊ tres ãgulos hr̃e õ yſochele ꝑ triãgulũ. tũc ne
ceſſario ꝓſupponeret demõſtratio vl᷑is i qua demõ
ſtrare ⁊ eadẽ paſſio de triãgulo ꝑ diffinitionẽ q̃ ẽ cã
illius paſſiõis vñ demõſtratio ꝑticularis faciẽs ſci
re ꝟz formã neceſſario ꝓſupponit vl᷑z faciẽs ãt ſcire
ꝟz mãz nõ illã ꝓſupponit. vbi g̃a rectitudo demon
ſtrať de linea ꝑticularit᷑ exquo nõ q̃lz linea ẽ recta et
talis õmõſtratio nõ ꝓſuppõit vl᷑z exquo dať ꝑ ꝑpã
cãz rectitudis. ſ. ꝑ mediũ nõ diſcrepare ab extremiſ
iſto mõ oẽ ꝓtinuũ e⁹ mediũ ñ diſcrepat ab extremiſ ẽ
rectũ ſz linea ẽ cõtinuũ e⁹ mediũ ñ diſcrepat ab ex
tremis g̃ linea ẽ recta mõ ſili demõſtrať ſimitas de
naſo dũmõ habeak cã ꝑpa ſimitatis. Ad tertiũ ne
gať añs vz q ſi aliqua paſſio ĩné adequate plibus
ſp̃ebus ꝙuertibilib⁹ cũ aliquo g̃ne cũ illa ꝙpetit pri
mo ⁊ ꝑ ſe illi generi qz lõgitudo ieſt adequate linee
ſuꝑficiei ⁊ corpi q̃ ꝙuertũr cũ ꝓtinuo ꝑmanẽti ſz lice
ita i ꝓpoſito cõmutata ꝑportio ꝙpetit adeq̃te illis
quattuor. ſ. lineis corporibus tꝑib⁹ ⁊ nũeris q̃ lz cõ
uertať cũ q̃ſtitate ñ tñ ꝙpetit q̃ſtitati ꝑ ſe ꝑmo ſed
nũeris inoiatis ꝟz illud nomẽ cui ꝑmo ⁊ ꝑ ſe ꝙpetit
ꝓmutata ꝑportio neqz exẽpla cõuicũt qz ſenſituũ ꝙ
petit hõi ⁊ beſtie rõe aĩalis qõ ꝙuertť cũ illis ⁊ hr̃e
tres ãgulos ꝙpetit yſocheli eglatero ⁊ gradato rõe
triãguli q ꝙuertť cũ eis ſz ꝓmutata ꝑportio nõ cõ
petit illis quattuor rõe q̃ſtitatis. ſed rõe alicuius i
noiati. Ad q̃rtũ dr᷑ q illud inoiatũ ẽ minuſ cõe q̃z
q̃ſtitas ⁊ minus q̃z nũeris iõ non põt eẽ ꝑmũ gen⁹
ſubalternũ ꝑdicamẽti q̃ſtitatis vñ aliq ſũt nũeri in
qbus ñ ẽ ꝓmutata proportio. ⁊ aliq ſũt i qbus ẽ cõ
mutata proportio. iõ illud inoiatũ rõe cui⁹ qbuſdã
nũeris cõpetit ꝓmutata proportio ẽ minoris cõta
tis q̃z nũerus ⁊ ẽ tãq̃z ſp̃es inoiata nũeri ſicut ẽt illõ
cui ꝑmo ⁊ ꝑ ſe ꝙpetit tãgibile ẽ ſp̃es inoiata q̃ſtatiſ.

**Si igiť ẽ demõſtratiua ſcia ex neceſ
ſariis pricipiis. Quod. n. ſciť ñ po
teſt aliter ſe hr̃e. que autẽ per ſe ſũt
neceſſario ĩſunt rebus. hec. n. ſunt i
eo qõ qd eſt qbuſdaz alia ĩſunt i eo
quod quid eſt ꝑdicantib⁹ de ipſis
quox alterox oppſitox neceſſe eſt i
eſſe. Manifeſtuz eſt quod ex hmõi
i quibuſdaz vtiqz fit demõſtratiu⁹
ſillogiſmuſ. Omne. n. aut ſic eſt aut
ſecundũ accidens. Accidentia au
tem nõ neceſſaria ſunt.**

Iſtud ẽ quartũ ca. huius ꝑmi tractatus ꝑmi poſte.
i quo ariſ. docet exqb⁹ ⁊ ex q̃lib⁹ ñ ẽ demonſtratio
poſtq̃z docuit ex qb⁹ ⁊ ex qbus ẽ demõſtratõ ponẽ
do qnqz ꝓclones q̃x ꝑma ẽ q demõſtratio ñ ẽ ex poſ
ſibilib⁹ aliť ſe hr̃e ſecũda q nõ ẽ ex his q̃ ſũt ꝑ accñs
ibi accñtũ ãt. tertia ꝓclo q ñ ẽ ex extraneis ibi ñ g̃ ẽ
ex alio quarta q nõ ẽ ex corruptibilib⁹ ibi mãifeſtũ
ãt ẽ q ſint. qnta q nõ ẽ ex coĩb⁹ ibi qñ ãt. Prima
g̃ ꝓclo hui⁹ quarti ca. ẽ iſta nulla õmõſtratio ẽ ex
poſſibilibus alr᷑ ſe hr̃e probať q̃lz demõſtratio ẽ ex
neceſſarijs. g̃ ꝛc. ꝑz ꝑñtia ⁊ añs multipl᷑r arguiť. ⁊ ꝑ
ſic oĩs demr᷑atio ẽ ex his q̃ ſũt ꝑ ſe g̃ oĩs demõſtratõ
ẽ ex neceſſarijs ꝑz ꝑñtia qz ea q̃ ſũt ꝑ ſe ſũt neceſſa
ria cũ neceſſario itſũ reb⁹ accñtia ãt nõ ſũt neceſſa
ria qz nõ neceſſario iſũt rebus añs ãt ẽ notũ ex dic
tis cũ oĩs demõſtratio ſit ex his q̃ ſũt ꝑ ſe. aut ſicut
in eo quod qd ẽ ſ᷒bi aut ſicut in eo q qd ẽ ꝑdicatib⁹
de ipſis quox ꝑdicatiũ alterũ oppoſitox neceſſe ẽ icẽ
ſ᷒bo de quo tale ꝑdicatũ demr᷑at. Notãdũ ꝑmo q
duplex ẽ q qd. ſ. ſ᷒bi ⁊ ꝑdicati q qd ẽ ſ᷒bi ẽ illud q ẽ
diffiniẽs ſ᷒m ſiue diffiniat ſimpl᷑r ſiue ꝑm qd ⁊ tale
q qd ẽ facit ꝑmũ modũ dicẽdi ꝑ ſe q qd ẽ ꝑdicati ẽ
illud q ẽ diffiniẽs ꝑdicatũ hñs rõez ꝑdicati ⁊ tale fa
cit ꝟz modũ dicẽdi ꝑ ſe vt patuit. Cõſtat ãt oẽz õmõ
ſtrationẽ eẽ ex his ꝙiuncti vel diuiſiz cũ aliq̃ ingre
diať demõſtrationẽ tñ ꝑmus modus aliq̃ tñ ſe
cũdus modus aliq̃ ãt vterqz neqz hic fit mẽtio de
tertio mõ qz ille nõ ẽ modus cõplexus faciẽs demõ
ſtrationẽ neqz de q̃rto qñ ille facit demr᷑ationẽ ꝙdi
cionatã ⁊ ñ abſolutã. ariſ. ãt ſpãl᷑r õminat õmr᷑a
tiõe abſoluta q̃ abſolute facit ſcire ⁊ nõ ꝙdicionalit᷑
vel ex ſuppoſitione. Ex qb⁹ ſeqt᷑ ꝓtra thomã ⁊ egi
diũ ꝑmũ modũ igredi õmr᷑ationẽ formalit᷑ cũ ariſ.
nõ loquiť hic de his q̃ igrediũť vtual᷑r demõſtratio
nẽ ſz formal᷑r. facit eni epſſe mẽtionẽ õ ꝑmo ⁊ ſecun
do dicẽs q q̃dã ſũt in eo q qd ẽ quibuſdã alia ĩſunt

UVA. BHSC. IyR_048_2

eo q̄ quid ē p̄dicātibus de ipsis. Notādū secūdo q̄ passiões q̄ sūt accīa ꝓpria suoꝝ sboꝝ sūtin multiplici dīa. ná q̄dā sūt q̄ nō hūt passiões oppositas ꝛ contrarias vel ꝑuatiuas. vt disciplinabile ꝛ risibile ꝛ hec necessario iſūt in sbis nō eni reperīt disciplnabile aut risibile qō nō sit hō nec ecōtra. Quedā át sūt q̄ hūt passiões oppositas imediatas ꝛ noiatas vt rectū ꝛ par recto eni imediate opponīt curuū. ꝛ par imediate opponīt ipari nulla ita ꝛ passionū necessario ieſt suo sbo cū aliq̄ linea nō sit recta ꝛ aliqua linea nō sit curua ꝛ aliqs nūcruſ nō sit par ꝛ aliqs nūer⁹ nō sit ipar necessario tñ vna illaꝝ passionū oppositarū ꝓpent sbo suo qz necessario q̄libet linea ē recta vel curua ꝛ q̄libet nūer⁹ necessario ē par vel ipar. Quedā át passiões sūt q̄ nō hūt oppositas imediatas vł noiatas vt simitas ꝛ crispitudo. simitas eni ñ hz oppositū ꝓpe noiatū nisi p q̄zdā silitudinē qō dr agilitas ad silitudinē nasi agle crispitudo ét nō hz oppositū ꝓprie noiatū nisi p circūlocutionē ꝛ p q̄zdaz silitudinē vt rectitudo capillorꝝ. tales át passiões ñ necessario diuiſiz vel ꝑfūcti iſūt suis sbis. qz aliquis ē nasꝰ qui ñ ē simꝰ neqz aquilinꝰ. ꝛ aliquod ē caput quod ñ ē crispū nec rectorꝝ capillorꝝ ex quo tales passiões ñ sūt imediate. Q̄ñ igit aris. dicit q̄ alterꝝ oppositorū necesse ē ineē sbo loquīt de passiōibꝰ iuicez imediate hūtibꝰ oppositionē. Intelligēdū tñ q̄ sicut curuitas uersa hz duo opposita vz rectitudinē ꝛ curuitatē cuersa. q̄ quid necessario ieſt linee vł alterꝝ illoꝝ oppositoꝝ duoꝝ. ita simitas cū sit curuitas vni uersa seu cōcaua opponīt aquilinitati q̄ ē curuitas cuersa seu cōuexa ꝛ alteri passiōi intermedie q̄ inoiata dr tñ rectitudo nasi nō ꝓprie qz nullꝰ nasꝰ ē rectꝰ rectitudine cuius medū nō discrepát ab extremis. sed iproprie ꝑuatiue ꝛ negatiue. qz aliquid nasꝰ qui nō ē simus neqz aquilinꝰ. ꝛ sic pōt cōcedi q̄ simitas necessario iné naso aut sibi oppositū ñ loquēdo determinate de aliquo illoꝝ oppositorū sed diſiūcti. Primū dubiū vł q̄ aris. hic nō debeat ꝓbare demōstrationē eē ex necessarijs exquo supius ꝓbauit illud.

Secūdū dubiū vł q̄ accīa iſūt necessario rebus qz accīa eē ē ineē ꝛ accīs nō ē ens nisi qz entis septio metha. Ad ꝓmū dr q̄ supius ꝓbauit demōstrationē eē ex necessarijs ſūdamēto diffinitiōis scire ꝛ demōstratiōis nūc át probat idē fūdamēto diffinitionū modoꝝ dicēdi p se qz q̄ nō cōsili fūdamēto. iō illud ñ ē icōueniēs. Ad secūdū dr q̄ ꝓbūs loquīt de accīte ꝓut distinguīt cōtra proprīū ꝛ de necessitate spēi nō át gñis lz eni color necessario iſit corpori nō tñ necessitate sbi sed passiōis. qz aliquod corpus ñ ē coloratū tñ albedo nō necessario iē hōi qz aliq̄ albū ñ ē hō ꝛ aliqs hō nō ē albꝰ. vult. q̄ phi. accīnitia nō necessario ieē alicui sbo ꝼm spēm. qz quocūqz hiꝰ sbo signato accīs cōe ē aptū natū i altero reperiri qz q̄ diſſiuitio ē i suo diffinito de necessitate ꝛ ꝓmꝰ modus iportat diffinitionē datā a ꝓori ꝛ secūdꝰ diffinitionē datā a posteriori. q̄ ea q̄ sūt p se ꝓmo aut secūdo necessario iſunt rebus ad itentionē phi.

Aut igit sic dicēdū aut pricipium ponētibꝰ quod demōstratō necessariū sit. Et si demōstratū ē aliter se habere nō posse. Ex necessariis igitur oportet eē syllogismū ex verīs quid ē ꝛ ñ demōstratiue syllogizaī ex necessariis át nō ē sed aut demōstratiuch ocát ꝓpōū demīatōis ē.

Secūdo ar. idē ē cuiuſlz demōstratiōis cōclio ē necessaria. q̄ libet demōstratio ē ex necessarijs. ꝑz ꝓ sequētia. qz effectus necessariuſ ñ pōt eē ex cā cōtingēti añs ē mānifestū. qz q̄ ē scitū ñ pōt alr se hīe. vñ ex veris ꝑcise ñ fit demīatio sed bñ syllogismus ꝓpꝑ um. n. demīationi ē procedere ex necessarijs. Notā dū ꝓmo q̄ accidit syllogismo cōcludere ꝟū ex ꝟo qz aliq̄ñ cōcludit verū ex veris vt oē aial. est substantia omnis homo est animal. ergo omnis homo est sōa ꝛ aliq̄ñ vez ex falsis vt oē aial rōnale ē binibile ois equꝰ ē aial rōnale. q̄ ois equꝰ ē binubilis. accidit eni syllogismo cōcludē necessariū ex necessarijs qz aliq̄ñ cōcludit necessariū ex necessarijs vt i exemplo iā dato. ꝛ aliq̄ñ necessariū ex cōtīgētibus. vt oē currēs ē aial ois hō ē currēs. q̄ ois hō ē aial. sed non accidit demīatiōi cōcludere necessariū ex necessarijs ná demīatio facit scire constat át q̄ ñ scīt necessariū ꝑ contigēs qz tūc corpus contigēti corrūperet scia. Secūdo notādū q̄ cum propūm sumat q̄drupl. ꝓmo pro illo q̄ ieſt vni soli sed ñ oi. 2. pro illo quod iē oi sed ñ soli. 3. pro eo quod ieſt soli ꝛ oi sed ꝑ q̄rto pro eo quod iē cōuertibilr. ñ ē propūm demīatiōi ꝓcedē ex necessarijs nisi. 2. qz ꝓcedē ex necessarijs ét cōpetit syllogismo probabili vt oē sēsitiuum ꝛ coloratū oē aial ē sēsitiuum ergo omne aial est coloratum.

Signū aūt ē quod demīatio ex necessarijs sit quoniaz īstantiaſ ferimꝰ sic ad opinantes demōstrare quoniam ñ sit necesse si opinamur. aut oio cōtīgere alr aut rōis causa. manifestū aūt ex his ē. quoniá stulti bñ opinati sūt accipere pricipia si probabilis sit proportio ꝛ vera. vt sophiste. quoniá scire sciam ē hīe. nō n. quod probabile ē aut verū pricipiū ēſz primū i gñe. circa quod demōstraī ꝛ vnū ñ oē sed propriū.

Tertio ar. a signo qñ ꝓferimꝰ istātias dicēdo tu ñ arguis demīatiue qz ñ ex necessarijs aut qz opinamur ꝓmissas ñ eē necessarias aut scimꝰ ipas eē necessarias: sed hoc dicimꝰ gia disputatiōis. Ex q̄bus iſert phi. q̄ stulti ꝛ sophiste sunt illi qui putāt se bñ sumē pncipia demīationum si solum probabilia qz ñ ex quolibz ꝟo idīnter. sed solum ex ꝟo necessario ꝓtigit demīare qz hoc ē proprium demīationi. nec sufficit syllogizare ex necessarijs itrantibꝰ demīationē tñ virtualr. qz illa igrediunt virtualr necessario oēm syllogismum sed oz ꝓmissas demīationis eē ꝓpositiones necessarias. Notādum ꝓmo q̄ sophistī cum dici potest quicquid apparet ꝛ ñ exīstit. ꝛ qz arguēs exprobabilibꝰ forte potest apparere sciēs ꝛ ñ iō merito dr cū sophistica. sic ét locuꝰ ē phi. supra cū dixit illā proportionē ois triāguluꝰ hz tres āgulos eqles duobus rectis eē notā mō sophistico si ñ cognoscīt passionē illā ieē triāgulo ꝼm q̄ hmōi. sed solum scīt illā passionē ieē spēbus triāguli credēdo illā eē vle ꝓmum talium spēz apparet. n. q̄ illa sit passio ꝓticularium triāguloꝝ ꝛ ñ ē. iō talis credēs se scire simplr ꝛ ꝼm formā decipīt. ꝓp ea dr scīt tñ sophistico modo. Secundo notādum q̄ dignitates dici possūt propositiones ꝓme qz ꝓmo sunt i mēte ꝛ ꝓus occurrunt ad demīationē q̄z ꝓmisse cum sint cāe vles ꝓmisse ét q̄ sun ꝓpōes per se dicīnt ꝓpe prime. quia indemīrabiles sunt át qz originē sūpserunt ab idemōstrātibꝰ q̄ fuerūt ꝓme ꝓpōes igrediētes forma

UVA. BHSC. IyR_048_2

liter demõstratio ẽ. Si ergo demõstratio ẽ circa aliq̃ gen⁹ vt circa gen⁹ ꝓtinui. ſ. geome. vl' circa gen⁹ numerum vt arith. oportet demonstrationem cẽ ex primis in illo genere non ex prmis communibus. qz talia nõ igrediunt demõſtrationẽ ꝑm ſe am ſed ex ꝑmis ꝓprijs. Circa ꝑdicta dupl'r dubitaſ ꝑmo ꝓtra ꝓcl'onez in ſe z ſuas probatiões. qz iſta ꝓpõ luna eclipſat nõ ẽ neceſſaria neqz ſua cã ẽ neceſſaria ſ. it ꝓpoſitio tre iter ſolẽ z lunã z tñ vnũ ꝑ alterꝝ demõſtrat. Itẽ dicit phũs ifra q̃ aliq̃ demõſtratio ẽ eorũ q̃ ſt ſp z aliq̃ eoꝝ q̃ fũt ſepe. itelligẽs ꝓ hoc aliq̃z demõſtrationẽ ꝓcedẽ ex neceſſarijs z aliq̃z ex ꝓtingẽtibus i maiori ꝑte. Secũdo dubitaſ circa hoc qõ dictũ ẽ demõſtrationẽ ꝓcedẽ ex ꝓpꝛijs veris. qz ois õ mſtratio fundaſ ſup dignitatib⁹ z ꝑncipijſ cõibus ſ hec ãt ñ ſt ꝓpria ſed cõia. ad ꝓmũ qõ tãgit iſtã ꝓpoſitionẽ luna eclipſet rñdet egi. dupl'r. Prima rñſio q̃ duplex ẽ neceſſariũ. ꝓmũ ex ꝓditõe vt neceſſe eſt hõiem currere dũ currit. ſecũdũ ꝓ ꝓductionẽ ad cãz vt lunã eclipſari iterpoſita tra. tertiũ ſimpl'r vt celũ moueri z triãgulũ hẽ tres ãgulos ꝑmuz neceſſariũ ñ igredit demõſtrationẽ ſz ſecũdũ z ꝛtium. Se cũda rñſio ẽ q̃ li eclipſat dupl'r põt capi vz vt dicit actũ vl' aptitudinẽ vt dicit actũ ſic ñ demſtrat ſz bñ vt dicit aptitudinẽ. ſ. luna ẽ eclipſabilis eo mõ quo iſta. hõ ẽ riſibilis i qua riſibile dicit aptitudinẽ z non actũ. Iſta ſecũda rñſio vł eſt ꝓtra itẽtionẽ phi. qz iſta iterẽpt⁹ i terijt ẽ demõſtrabilis ꝓ iterẽptionẽ z tñ dicit actũ z ñ aptitudinẽ. Dicẽdũ igit q̃ ꝛz illa ñ ſit neceſſaria ſimpl'r tñ ẽ neceſſaria ex ſuppoſitiõe. ſ. ꝓ reſolutõnẽ ad cãz qz nũq̃z tra iterponit ſoli z lunẽ qn luna eclipſet et it ꝓpoſito tre ẽ neceſſaria ꝓ relõez ad cãm ſuã q̃ ẽ ſolẽ eẽ i capite vel i cauda draconis nũ q̃z. n. ẽ ſol i capite vel i cauda draconis qn tũc tra interponat iter ſolẽ z lunã ſolẽ ãt cẽ i capite vel i cauda draconis neceſſitate i euitabilitatis ẽ neceſſariũ qz nõ põt ipediri. Et ex his hẽ rñſio ad phi. di. q̃ demõſtrationũ q̃dã ẽ ex his q̃ ſunt ſp z q̃dã ex his q̃ ſunt ſepe. qz ñ vult phũs q̃ aliq̃ demiatio ſit ex contigẽtibus ſimpl'r ſz q̃ ois demõſtratio ſit ex neceſſarijs ſimpl'r aut ex neceſſarijs ꝓdicional'r. ſ. ꝓ reſ'onez effect⁹ ad cãm ita q̃ ꝛz ille effect⁹ ñ ſp eueniat. ſed ſepe tñ ſp euenit poſita cã z hoc ſufficit ad demõſtrationẽ. Ad. 2. rñdetur q̃ ariſ. nõ loq̃t hic de his q̃ igrediũtur ⁊tualit demõſtrationẽ ſed formalit z hec ſp ſunt vera ꝓpria z dato q̃ loq̃ret de oibus q̃ igrediunt tã ⁊tualiter q̃z formalit. adhuc ois demõſtratio eẽt ex ꝓprijs veris qz ꝛz dignitates z principia ſint vera cõia eis tñ ñ vtitur vt cõibus ſed vt ꝓpꝛijs eo modo quo oſtẽditur infra in ſecundo tractatu.

Quod ãt ex neceſſarijs oz eẽ ſillogiſmũ mãifeſtuz ex his ẽ. Si. n. non eſt hñs rõez ꝓpter quid exiſtẽte demõſtratione ñ ẽ ſciens. Sic aũt vtiqz z quod a. de. c. ex neceſſitate. b. ãt medium ꝑ quod demõſtratũ eſt ſed ñ ex neceſſitate ñ ſciunt propter quid nõ eni eſt hoc propter medium hoc autem cõtigit oio ñ eſſe cõcluſionẽ aut neceſſariam.

Quia dictũ ẽ q̃ ẽ ꝓprium demõſtrationi eẽ ex neceſſarijs ñ ãt ſillogiſmio. z q̃ ſi alicuius demiationis ꝓcluſio ẽ neceſſaria ꝑmiſſe ſt neceſſarie. tõ ad hoc probãdũ phi. ꝑ omit duas ꝓcl'ones. Quaꝝ ꝓma ẽ iſta i poſſibile ẽ demõſtratione neceſſarium ex ñ neceſſarijs ſecũda ꝓcl'o poſſibile ẽ ſillogizare neceſſariũ ex nõ neceſſarijſ ibi cũ ꝓcl'o Prima ꝓcl'o ar. dupliciť z ꝑmo ſic cũ ois demiatio ſit ꝑ cãm qz aliť nõ ꝓtingit ſimpl'r ſcire ſi demonſtrarer neceſſariũ ex ꝓtigẽtib⁹ ſtaret cãm eẽ ꝓtigẽtẽ z effectum neceſſariũ ꝑ ñs ẽ ipoſſibile qz i oi demonſtratione poſita cã ponit effectus z ea remota remouet effectus. Notãdũ iſtã rõz fundari ſup duabus diffinitionibus datis ꝺ ſcire z demõſtratione cũ dictũ ſit demiationẽ eẽ ſillogiſmũ faciẽtẽ ſcire z q̃ ſcit ẽ rẽ ꝑ cãm cognoſcẽ z q̃ illius ẽ cã z q̃ non ꝓtingit aliť ſe hẽ ꝓſtat ãt iſtaſ diffinitiones nõ eẽ veras ſi alic⁹ demõſtratiõis effect⁹ ẽ neceſſariũ z cã ꝓtingẽs aut ſi ꝓcl'o eẽt neceſſaria z ꝑmiſſe ꝓtigẽtes ſic arguẽdo oẽ. b. ẽ. a. oẽ. c. ẽ. b. igit oẽ c. ẽ. a itelligẽdo ꝑ. b. quod ẽ mediũ i demonſtratiõe cãm z ꝑ. a. effectũ ꝑ. c. vo ipm ſbm de quo demonſtrat effect⁹ ꝑ cãm. Sed dubitaſ qz mors effectus ẽ neceſſarius z ꝑpetuus cũ non ꝓtingat corruptum ridere idẽ nũero ꝑ ariſ. 2. de generatione z tñ habet cãm contigẽtẽ. ſ. vulnus. Itẽ phi. 2. phi. ponit q̃ ſi ꝑmiſſe ſunt ꝓcl'o ẽt z non econtra i demonſtratione z põit exẽplũ de ꝑmiſſis z ꝓcl'one q̃ õmſtrat hẽ tres ãgulos de triãgulo di. q̃ ſi ẽ hẽ ãgulũ extrinſecũ equalẽ duob⁹ oppoſitis itrinſecis ẽ hẽ tres ãgulos eq̃les duob⁹ rectis z non econtra. ita q̃ poſita illa cã põit effectus z non ea remota remouet effect⁹ cum igit hẽ tres ãgulos equales duob⁹ rectis ſit neceſſariũ. ſequitur ꝑ cãm contigẽtẽ demiari effectũ neceſſariũ. Ad ꝓmũ di q̃ vuln⁹ non ẽ cã ꝑ ſe neqz i mediata mortis ſed tñ ẽ cã ꝑ añs applicãs actiua paſſiuis ſicut apperiẽs feneſtram ad illuminationẽ. z aggregãs ligna ad combuſtionẽ trãſmutatio añs ipa elemẽtoꝝ ẽ cã per ſe z immediata. Et ſi arguit ſil'r de iſta cã q̃ cũqz ſignata q̃ ẽ ꝓtigẽs. Dr q̃ aliꝺ ẽ eẽ ens ꝓtigẽs ad aliꝺ ẽ eẽ cãz ꝓtigẽtẽ illꝺ ẽ ens ꝓtigẽs qꝺ põt eẽ z ñ eẽ idẽnter illa ãt ẽ cã contigẽs nõ q̃ ꝑ poſita ponit effect⁹ aut non q̃ remota remouet effect⁹ hec ãt trãſmutatio tal'r ꝓditionata licet non ſit ens neceſſariũ eſt tamen cã neceſſaria quia neceſſario ea poſita ponitur iſte effect⁹ z ea non poſita non ponit ille effectus. Contra phũs dixit ſupra q̃ interemptio ẽ ꝑ ſe cauſa z immediata interitus z commentator q̃ ſtrãgulatio eſt per ſe. z immediata cã mortis quia de cã per accñs aut remota non loquuntur illi cũ non facit ad demonſtrationẽ igitur pariformiter vulneratio ẽ per ſe cauſa mortis immediata. Dicendũ q̃ phũs per interemptionẽ. non intelligit actionẽ ad quam ſequitur vulnus ſz actionẽ prouenientem ex vulnere que ẽ tranſmutatio qualitatum primarũ ex diſtemperameto elementorũ ad quam ſequitur immediate mors nec ẽ ſimile de ſtrangulatione z vulnere quia ſicut iterpoſitio terre ẽ cauſa immediata z per ſe eclipſis ex eo q̃ remouet z tollit illuminationem ſolis in lunã. ita ſtrãgulatio vel ꝺcapitatio ẽ cauſa per ſe z immediata mortis. quia tollit actionẽ agẽtium naturalium ad quã ſequitur cõtinuatio vite. Ad ſecũduz dr q̃ hẽ angulum extrinſecum ẽ cã equalitatis trium angulorum ad duos rectos ſed figura tribus lineis rectis contẽta. qz diffinitio ẽ cauſa diffiniti z omnium paſſionũ ſequẽtium z iſta eſt illa cã qua poſita ponitur habere tres angulos equales duobus rectis z q̃ remota remouet idẽ dato. n. q̃ ñ ẽt aliquis ãgul⁹ extrinſec⁹ ñ minꝰ triãgul⁹ hz tres ãgulos eq̃les duob⁹ rectis. vez ẽ tñ q̃ illa paſſio ñ cogſceret inẽ triãgulo niſi ꝑ angulum extrinſecum neqz ingreditur angulus extrinſecus demonſtrationem tanq̃z cauſa ſed tanquam ꝺ terminatiuum medii faciens cognoſcere illud eſſe cauſam illius effectus. quia igitur angulus extrinſecus neceſſario ingreditur demõſtrationẽ qua demõ

UVA. BHSC. IyR_048_2

stratur habere tres ãgulos equales duobus rectis ꝛ ñ é cã illi⁹. ió dicit phs q si ꝓmisse st ꝓclo é ꝛ ñ ecõtra. non autem phs dicit q si causa est effectus est ꝛ nõ ecõtra.

Ampli⁹ si aliquis nesciuit rẽ nunc hñs rõez ꝛ saluat⁹ é salua re nec est oblit⁹ nec ꝑus sciuit. corũpet aũt ẽ vtiqz mediũ nisi sit necessariũ. qua re hẽbit quidẽ rõem re salua nesci uit aũt nz ergo ꝑi⁹ sciuit. Si vo nõ corruptũ é: contigit autẽ corũpi q accidit vtiqz erit possibile ꝛ cõtigẽs sed é ipossibile sic se hñtem scire.

Scõ ar. ad eandem cõclonẽ sic. posito q scieueris effectũ necessariũ p cãm ꝓtingẽte q̃ iã sit corrupta te exãte cũ argumẽtatõe ꝛ ablatõe obliuione tũc sic. scia pdit p corruptõem rõis aut sciẽtijs aut rei scite aut p oblíuionẽ. sz iã hec oia sũt igit q̃literc̃qz nũc te habes taliter te ꝑus hũisti ꝛ ecõtra respectu eiusdez effect⁹. sz iã nõ hẽs scia de illo igit neqz ꝑus. pz con sequẽtia cũ maiori. minor ãt é cuidés qz cũ cã nõ sit hẽrẽ scia veri p mediũ flñi qõ é ipossibile. Cõtra ꝓdicta ar. ꝛ ꝓmo q nõ corũpit scia ex corruptõe rõ nis. qz stat mlras eé rõnes ad eandẽ ꝓclonẽ igit corrupta vna illaꝝ rõnum ad talẽ ꝓclouem nõ ꝓpter hs corũpet scia illius. qz alie rõnes manebũt. Scõ ar. q nõ corrũpit scia corrupto sciente. qz hoie mor tuo manẽt spẽs itelligibiles ꝛ hitus tã practici quaz speculatiui i itellectu igit hoie corrupto manet scia. quã ꝑus hũit. añs é notũ. qz aia é locꝰ spẽꝝ ꝑm aris. 3. de aia. Tertio ar. q nõ corrumpit scia corrupto scibili aut medio demstratiuo. qz nulla rosa aut nulla pluuia exãte habem⁹ sciam de illis. si ét nõ eẽt ebu litio sanguinis i corde qõ é mediũ i demonstrádo ap petitũ vidicte de ira nõ min⁹ scirec irã eé appetitũ vi dicte. Quarto ar. q nõ corrũpit scia p obliuiõez qz ꝑz aris. i libro de memoria ꝛ remiscẽtia. Remini scentia é iuestigatio obliti p memoriã sed manente i uestigatõe remanet scia igit. Deide vl q obliuio co icidat cũ ꝓma cõditõe pdendi sciaz qz deficiẽte ratõ ne seu argumẽtatione sequit obliuio ꝛ ecõtra. Ad ꝓ mum dicit egi. q loquẽdo de rõnibus potissimis p q̃s aggenerat scia simplr nõ est nisi vna rõ ad vnã ꝓclonem cũ ab vna cã nõ ꝓcedat imediate ꝑm eun dẽ modũ nisi vnius effect⁹ vñ ad hãc ꝓclonẽ oia tri angulus hz tres angulos nõ é nisi vnũ potissimum mediũ yz hre angulũ extrinsecũ q g̃ pderet hs medi um ꝛ hãc rõnem que concludit triangulũ habẽ tres angulos eq̃les duob⁹ rectis necessario pderet sciaz illi⁹ ꝓclonis. Ista rñsio vi eé cõtra phz. 2. poste. di. q idẽ é mediũ cã ꝛ diffinitio sz eiusdẽ effect⁹ sũt multe cãe ꝛ multe diffinitões vt habeẽ ibidẽ igit eiusdem effect⁹ sũt plura media potissima. qz ñ facit ibi aris. mẽtõem nisi de medio potissimo ꝛ demstratõe potissi ma docet eni demstrare idẽ p plã gña cãz. Vbi gratia hec ꝓpõ angulus semicirculi é angulus rect⁹ ostraẽ p medietatẽ duoꝝ rectoꝝ qõ oẽ eé cã mãlis ꝛ p lineã sup lineã diametralr coicidẽte qõ di esse cã for mal⁹ isto mõ. ois medietas duoꝝ rectoꝝ angulorꝝ é angul⁹ rect⁹ sz angul⁹ semicirculi é medietas duorũ angulorꝝ rectorꝝ igit ãgul⁹ semicirculi é rect⁹ ãgul⁹. Itẽ ois ãgul⁹ ꝓueniẽs ex linea sup lineã diametralr cõcidẽte é angul⁹ rect⁹ sz ãgul⁹ semicirculi é h⁹. g̃ an gul⁹ semicirculi é angul⁹ rect⁹. ꝓma demstratio daẽ ꝑ mãz. qz ꝑ ptẽ q̃ztitatiuã. s. ꝑ medietatẽ angulorꝝ. ba ꝏ daẽ ꝑ formã. s. ꝑ lineã q̃ vt sic nõ dicit mãz sz for mã. Dicẽdũ igit ꝓcedẽdo q plẽs sũt rõnes potissi me ad vnã ꝓclonem ꝛ q corrupta vna illaꝝ rõnum corrũpit scia illi⁹ ꝓclonis nõ qdem q̃lz sed tñ illa q̃ aggenerat ꝑ illã rõem ita q aliq̃ scia corrũpit ei⁹ dẽ ꝛ aliqua non corrumpitur eiusdem conclusionis ne qz similitudo de triangulo conuincit quia illa pas sio nõ ꝓcedit illi sbo p plã gñã cãz. sed tñ ꝑ forma. vñ di. cõmẽtator ꝓmo phi. i ꝓlogo q scie mathe. nõ demõstrãt nisi p vnũ gen⁹ cãe. s. formal. scia aũt de mrãtua demõstrat p tria gña cãz. s. p formã efficiẽs ꝛ finẽ. sed scia nãlis demõstrat p oia q̃tuor gña cãz.

Ad scõm rñdeẽ q aris. non posuit sepationez aie ab hũano corpe imo resẽbendit platonẽ hoc opinan tem sed posuit vnicũ itellectum i oibus hoib⁹ igene rabilẽ ꝛ icorruptibilẽ vt ipsum comentator exponit 3. de aia. ꝛ dato q itellectus separeẽ iuxta opinionẽ platonis aut theologoꝝ. diceret aris. q i sepatiõe nl la spẽs intelligibilis aut habitus in itellectu remãet qz corrumpitur sbus ad cui⁹ corruptõem corrumpũ tur omnia fantasmata a quibus dependent omnes spẽs essentialiter ꝛ habitus intellectus di. phs. 3. de aia q necesse est itelligentem fantasmata specular. sicut g̃ nõ remanet lumen in medio corrupto corpe luminoso nec spẽs sensibiles in aere vl in aqua cor rupto sensibili ita corruptis fantasmatibus non rẽa net aliqua spẽs vel habitus in intellectu. Itez da to q intellectus in sui sepatione portaret secum ha bitus acquisitos adhuc nihil habetur contra istam sedam cõditionem. qz aris. intelligit non solum õ sci ente ꝓncipali quod est homo sed ét de sciente forma li i quo ꝓmo tanq̃z in sbo reperiẽ scia ꝛ hoc est aia ió si ipsã non corrumpit i corruptione hõis non est cor ruptũ illud sciens de quo loquitur phs. Ad tertiũ dr q scibile corrumpi intelligitur dupl⁹. s. simpl⁹ ꝛ ꝑm qd. tũc. n. dr simpl⁹ corrũpi qñ in corruptione nullo mõ manet. s. nec i actu nec i põ nec i se nec i suis cau sis. ꝛ sic indubie corrumpitur scia. Sed tũc dr corrũ pi ꝑm qd qñ corrũpitur ꝑm actum ꝛ i se ꝛ nõ ꝑm po tentiam vel in suis causis ꝛ ex hac corruptione non tollitur scia ió nullo existente pluuia aut rosa adhuc habeẽ scia de illis qz manent potẽtialiter in suis cau sis. Ad q̃rtum respondetur q scia non est ꝓducta iuestigationi obliti sed magis acquirit⁹ p iuestigatio nẽ obliti. vñ oblitus vnius ꝓclonis seu demonstratõ nis ad vnam ꝓclusionem inuestigat causas illi⁹ q̃s ꝑmitus sciuit ꝛ iam ignoratur. Et cũ dicitur q ꝑma ꝓditio ꝛ q̃rta coincidunt. rñdeẽ q ñ stricte loquẽdo de amissione rõnis ꝛ obliuione. qz amissõ rõis respi cit causam ꝛ premissas. obliuio aũt coclusionem et effectum. si enim ꝑus sciuisti cãm referre i esse tũ et iam nescis. cognoscendo tñ cãm ꝛ effectum tu ꝓdidi sti rõnem sed non ꝓprie eo oblitus. pdendo aũt con clusionem quam ꝑus sciuisti demonstrare remanẽ tibus oibus alijs tu ꝓprie es oblitus.

Cũ igit cõclo ex necessitate quidẽ é nihil prohibet mediũ ñ necessariũ eé p q demstratum é. Est. n. ex nõ ne cessariis necessarium sillogizare si cut ꝛ vez ex nõ veris. cum ãt medi um ex necessitate é ꝛ ꝓclo ex necessi tate sicut ex verís vez sp. sit. n. a de b ex necessitate ꝛ hoc ꝏ c necẽ é ergo ꝛ a. c. inesse: ergo eẽ. c. omne a est ne cessariũ: sed cum non necessaria est cõclusio neqz mediuz eé necessariũ

UVA. BHSC. IyR_048_2

possibile ẽ. Si.n.aĩ cñ ex necessitate i b a ⁊ hoc in c ex necessitate a. ergo in c ex necessitate erit. sed ñ conc/cessum est.

Scđa ꝓcl̃o possibile ẽ syllogizare necessariũ ex nõ necessarijs ꝓbaf̃ sicut se hz vex ad nõ vex ita ẽt necessarium ad nõ necessariuz. sed possibile ẽ syllogizare vex ex nõ veris. g̃ possibile ẽ syllogizare necessariũ ex nõ necessarijs. pz ꝓsequẽtia cũ maiori ex sufficiẽti similitudine ⁊ minor declaraf̃ sic arguẽdo. oẽ albũ erit aĩal anticristus erit albus. igitur anticristus erit animal. ita in propositio necessarium syllogizatur aliquando ex ꝓtingentibus. vt oẽ currẽs ẽ aĩal. ois hõ ẽ currẽs. g̃ ois hõ ẽ aĩal aliqñ aũt ex ipossibilib⁹. vt ois lapis ẽ aĩal ois hõ ẽ lapis. g̃ ois hõ ẽ aĩal. Et si pbs dicit necessariũ demõstratũ cẽ ex nõ necessarijs nõ capit h demf̃atũ, ꝓprie sz large, ꝓ eo q ẽ syllogizatũ Exẽpla oium istoꝝ pñt fieri ex istis terminis. a b c sic arguẽdo. oẽ b ẽ a. oẽ c ẽ b. g̃ oẽ c ẽ a. ponẽdo a b c cõuerti cũ termis noiatis. Mõndũ ꝓmo q a põne ã tecedẽtis a positõem ꝓñtis ẽ bonũ arg. ⁊ nõ ecõtra. qz bñ sequiſ hõ currit. g̃ aĩal currit. sed nõ seqf̃ aĩal currit. g̃ hõ currit. Ad destructõe aũt añtis ad destructõem ꝓñtis fallit ꝓña sz a õstructõe ꝓñtis ad õstructionem añtis ẽ bona ꝓña qz nõ sequiſ nihil q ẽ hõ currit. g̃ nullũ aĩal currit. tñ ecõtra bñ sequiſ nullus aĩal currit. g̃ nihil qõ ẽ hõ currit. cũ g̃ ꝓmisse se habeant sicut añs ⁊ ꝓcl̃o sicut ꝓñs iõ si ꝓmisse fũt vere cõclusio ẽ ꝑa ⁊ nõ ecõtra. ⁊ si cõcl̃o nõ ẽ vera ꝓmisse ñ fũt vere. Scđo notãdũ q lz nulla vera iuicẽ ꝛpugnent tñ aliq̃ falsa iuicẽ repugnãt. ꝓmũ pz. qz qbus cũqz veris datis ex his põt fieri copulatiua vera. secũdum ẽt ẽ manifestũ qz hec repugnãt oẽ aĩal ẽ hõ. nullũ aĩal ẽ hõ. quoꝝ quodlz ẽ falsum. Ex quib⁹ seqtur q ex veris nõ põt sequi falsum sz bñ ecõtra. qa si a sit añs vex ⁊ b consequẽs falsuz cõtradictoriuz b est vex. sz oia vera stãt sil̃. igiſ ex a nõ sequiſ b. pz consequentia. qz cuiuslibet bone cõsequẽtie cõtradictoriũ ꝓñtis repugnat añti. ⁊ aũt a sit añs falsum et b ꝓñs vex contradictoriũ ẽ falsum mõ duo falsa iuicẽ repugnãt. iõ cõtingit ꝓñam eẽ bonã ab a ad b.

Consilr dr de necessario ⁊ cõtingenti. s. q ex necessario nõ sequiſ cõtingẽs sz bñ ecõuerso. qz si añs ẽ necessariũ ⁊ ꝓñs contigẽs cõtradictoriũ ꝓñtis stat cuz añte qõ manifestat ꝓñam nõ valẽ. si aũt añs ẽ cõtingẽs ⁊ consequẽs necessariũ. cõsequẽtia ẽ bona. qz ꝛ tradictoriũ ꝓñtis repugnat añti. cũ sit ipossibile. Cõtra ꝑdicta ar. ⁊ ꝓmo q nõ põt syllogizari necessariũ ex contigentib⁹. qz cõcl̃o necessaria ⁊ cõclusio cõtingens opponũf̃ sicut ꝓmisse necessarie ⁊ ꝓmisse cõtingentes. sz ex ꝓmissis necessarijs nõ sequiſ cõcl̃o cõtingẽs. g̃ nec ex ꝓmissis contigẽtib⁹ seqf̃ conclusio necessaria. pz consequẽtia p illã regulã topicã. sicut oppositũ i oppposito ita ꝓpositũ i ꝓpposito. Scđo arg. q nõ põt syllogizari vex ex falsis. qz dicit pbs prio poz q sp cõcl̃o ẽ silis vni ꝓmiſſaꝝ. iõ si vtraq; premiſſaꝝ ẽ falsa cõcl̃o erit falsa dicit ẽt ibi q illa forma syllogistica ñ valet i q̃ termi attribuũf̃ oi ⁊ nulli. mõ vbi ꝓmisse st̃ false tmi attribuũf̃ oi ⁊ nulli. ꝛbi gra. ois lapis ẽ aĩal. ois hõ ẽ lapis. igiſ ois hõ ẽ aĩal. pz q termi huiꝰ syllogismi attribuũf̃ oi illi. idẽ ẽt attribuũf̃ nulli. vt nullũ aĩal ẽ lapis. ois hõ ẽ aĩal. igr̃ nl̃us hõ ẽ lapis. Ad ꝓmũ negaf̃ consequẽtia ⁊ ad regulã topicã rñdet q aris. logf̃ de ꝑuatiue oppositis iuicẽ cõpatis ꝑz plẽs oppositõef̃ vt sicut bonũ ⁊ malũ sf̃ opposita ita visus ⁊ cecitas. sz videẽ ẽ bonũ. igr̃ cẽ cecũ ẽ malũ. Constat aũt q necessariũ ⁊ cõtingens non sũt ꝑuatiue oppositа sz potiꝰ contraria ꝑ dispata. Ad scõm oꝛ q pbs logf̃ de similitudie i q̃litate ⁊ q̃z titate tñ i ꝓma figura ⁊ i syllogizatõe directa ita q si concl̃o ẽ affirmatiua vl̃ negatiua altera ꝓmissarũ ẽ tal̃. ⁊ si concl̃o ẽ vlis vl̃ ꝑticularis vl̃ idefinita vel singularis altera ꝓmiſſaꝝ erit consilis denoiatõnis de similitudine aũt q̃ ad ꝛitatẽ aut quo ad falsitatẽ nõ logf̃ pbs. Et nõnter oꝛ i ꝓma figura. qz i ttia figura q̃lz ꝓmiſſaꝝ ẽ vlis ⁊ concl̃o ꝑticularis. vt pz i darapti ⁊ felaptõ. Dicit ẽt syllogizatõne directa. qz darapti cõcludit ꝑticulare ex duab⁹ vlib⁹ sed illud ẽ idirecte. Deinde cũ dicit pbũs q illa forma syllogistica non tenet i qua termini attribuunf̃ omni ⁊ nulli intelligere syllogismũ nõ tenere i ꝓma figura syllogizatione directa maiori exñte affirmatiua ⁊ maiori negatiua qz non sequiſ. ois homo ẽt aĩal. nullus equus est homo igiſ nullus equus ẽ aĩal. i scđa aũt figura maior ẽ vlis negatiua. vt i felaptõ i ꝓma autẽ figura maior ẽ vlis negatiua. vt in fapesmo syllogizatur ex minori vniuersali negatiua sed illud est idirecte.

Quoniã igr̃ si scit demf̃are oz õmõstratõem hãe: aut nõ sciet neqz propter quid neqz propter qz necesse ẽ illud eẽ sed aut opinabiſ nesciẽs: si accipiaſ tãquã necessariũ ñ necessariũ: aut neqz opinabiſ: silr̃ siue sciat qz per mediata siue propter quid ⁊ per immediata.

Ex ꝑdictis aris. concludit q si volum⁹ scire demf̃ari ue oportet nos hãe demf̃ationẽ ꝑ mediũ necessariũ alr̃ ãt ñ scirem⁹ nec ꝓpter qd nec qz nec p cãs imediatas nec p cãs mediatas sed aut nesciẽs opinabitur se scire si accipiat mediũ ñ necessariũ tãq̃z necessariũ aut ñ opinabiſ se scire si non accipiat medium necessarium nec credit accipẽ necessarium. Et subdit q simplr̃. i. vl̃er siue sciat.. qz ꝑ mediata siue ꝓp qd ⁊ ꝑ imediata semp bñ fiet ꝑ medium necessariũ.

Mõndum q demonstratõum q̃dã ẽ, ꝓpter qd ⁊ q̃dã qz ẽ. Demf̃atio, ꝓpter qd, ꝓcedit ꝑ cãm imediatã. õmf̃atõ aũt qz ẽ procedit ꝑ cãm mediatã ⁊ ꝑ effectuz tã conuertibilẽ q̃z non conuertibilẽ ꝓm q videbiſ i fra. ois igiſ demf̃atio siue sit qz siue propter qd siue ꝑ cãm imediatã siue ꝑ cãm mediatã siue ꝑ effectum conuertibilẽ siue ñ conuertibile semp procedit ꝑ mediũ necessariũ concludẽdo necessariũ ex necessarijs.

Accidentiũ aũt nõ per se qũo determinatũ est per se quidẽ eẽ ñ ex scia demf̃atiua. Nõ. n. ex necessitate demõstrare est cõclusiõem. accidens enim contingit non inesse de tali dico accidente.

Ista ẽ scđa ꝑs huiꝰ q̃rti capli i qua ponit hec secũda conclusio. Nulla demonstratio est ex his que fũt per accidẽs. quã Aris. probat tripl̃r ⁊ ꝓmo sic. Omnis demonstratio est ex necessarijs ⁊ ex his que non contingunt non inesse sed accẽtia non sunt necessaria immo contingunt non inesse igitur maior patet ex dictis ⁊ minor est nota ex diffinitione accedentis. quam ponit porphirius di. accidens est quod adest ⁊ abest ꝓeter subiecti corruptionem. Notandum primo quod accidentium quedam sunt communia quedam vero propria. Accidentia communia sunt illa que non circuncernunt determinatum subm. vt

UVA. BHSC. IyR_048_2

albedo nigredo caliditas ⁊ frigiditas. Accñtia autē ꝓpria sūt illa que circūcernunt determinatum sb̄m vt risibilitas ⁊ simitas. Scdo nōndum q̄ accidē tium cōium q̄dam hñt cām necessariā i sbo. vt albedo i cigno ⁊ nigredo i coruo. ⁊ q̄dam solum cām ꝑti gentem vt albedo ⁊ nigredo i hoie p̄ma accñtia sūt isepabilia. qz nō pñt corrūpi qn corrūpat sb̄m. alia aūt sūt sepabilia qz pñt corrūpi absq; corruptione sbi. Tertio nōndū q̄ accñtiū, ꝓpriorū quedā fluūt a p̄ncipijs spēi vt risibilitas i hoie ⁊ hinnibilitas i eq̄ q̄dam aūt a p̄ncipijs idiuidui vt simitas nasi ⁊ crispitudo capitis. p̄ma q̄uertunt cuz suis sbis qz ois hō est risibil' ⁊ econuerso. alia aūt nō conuertunt cuz suis sbis qz lz oē simū sit nasus nō tn̄ ois nasus sit simus. ⁊ lz ois crispitudo sit i capite non tn̄ ecōtra.

Quarto nōndū q̄ accñtium, ꝓriorū q̄dā isunt a nā vt ea q̄ dicta sūt. ⁊ q̄dā ex actib⁹ ⁊ opatōibus vt esse medicū vl' musicū. ⁊ eorū q̄ sūt a nā q̄dā isunt semp suo sbō vt simitas ⁊ crispitudo. ⁊ q̄dā solū aliq̄n vt canescere. ꝑpetit ei nālr hōi ⁊ solū i senectute. non g̃ loquit Arist. de accñtibus ꝓprijs sed de cōib⁹. ⁊ p̄m Egi. i hac p̄ma rōne Arist. loquit tn̄ de accñtib⁹ sepabilib⁹. Sed dubitat p̄mo qz videt q̄ ista diffinitio accñtis nō ꝑpetat accñtib⁹ isepabilibus cōib⁹ qz albedo nō pōt abesse cigno p̄ter cigni corruptionē nec nigredo coruo p̄ter corui corruptionē. Secūdo dubitat qz vī talia accñtia isepabilia nō habē cām necessariā i sbō qm̄ cā necessaria ē illa qua posita ponit effect⁹ ⁊ q̄ remota remouet effect⁹. Constat aūt albedinē eē i lapide vel i ligno remota cā albedinis q̄ ē i cigno. Ad p̄mū dr q̄ illa diffinitō accñtis ꝑpetit tā accñti sepabili q̄z insepabili. qz porphirius stati posita diffinitōe illa diuisit accñs i accñs sepabile ⁊ isepabile. ꝑstat aūt diuisum vl' dici de quolz suoꝝ diuidētū ⁊ diffinitōem cuilz ꝑpetere cui cōpetit diffinitū. ió tā accñs sepabile q̄z isepabile adest ⁊ abest p̄ter sbi corruptōez. ñ q̄ li adest ⁊ abē dicat actū vel pōm sed aptitudinem ita q̄ albedo cigni lz nō possit abesse cigno sine cigni corruptōe tn̄ ē apta nata abesse illi p̄ter illius corruptōem q̄ qdē aptitudo ⁊ si nō reducit ad actuz i hac albedine reducit tn̄ ad actū i alia albedine eiusdē spēi q̄ quidē corrūpit p̄ter cigni corruptōem. s. i lapide vel i ligno. Ad scōz dr q̄ illa cā ē necessaria necessitate positiua ⁊ ñ negatiua exq̄ effect⁹ ; ē cōior cā. albedo. n. ⁊ nigredo ⁊ talia ñ solū pñt ab vna cā, puenire sz a diuersis.

Et tamen opponat fortassis aliquis cui⁹cā hic oz iterrogare de his si ñ necesse ē cōclusiōem esse. Nihil. n. differt si aliquis iterrogatus cōtingere ⁊ postea dicat cōclusiōem. Oz aūt iterrogate nō tanquam necessariū eē ꝓpter iterrogata sed quod differētie necesse ē illa dicēti ⁊ vere dr̄e si vera erunt que sunt.

Unū dubiū mouet phūs exq̄ ex accñtib⁹ nō pōt inferri ꝑclo necessaria ⁊ maxie ex accñtib⁹ sepabilibus q̄re iterrogat de illis. Rñdet phūs q̄ nō differt apud dyalecticū iterdū ex accñtib⁹ sepabilib⁹ iferre ꝑclonē cōtingentē ⁊ postea necessariā vt oē albū est frigidū. sor. ē albus. g̃ sor. est frigidus. Hic cōcludit ꝑclo cōtingens ex accñtib⁹ sepabilib⁹. Sed dicēdo oē albū est coloratum oē aial est album. g̃ oē aial est coloratum. cōcludit necessarium ex accñte sepabili nec oz dyaleticū iterrogare ꝑclonem necessariā esse ꝓpter p̄missas necessarias sed sufficit apud ipsum q̄ ꝑclo sit vera si p̄misse sūt ver' ⁊ ꝑclo sit necessaria si premisse sunt necessarie. sed illud nō sufficit apud demōstratorē sed requirit q̄ ꝑclo sit necessaria propter p̄missas necessarias. Nōndum p̄m lynco. q̄ i syllogismo ē duplex necessitas scilicet illatōnis ⁊ illati. p̄ma p se considerat a dyaletico sed nō scōa a demōstratore aūt vtraq; ꝑsiderat. Egidius aūt ponit istā distinctōem sub alijs terminis dr̄. q̄ duplex ē necessitas. s. ꝑne ⁊ ꝑtis. exēplu p̄mi. si homo currit mouet'. exēplum scōi. vt si tu es hō est. Et ꝑter duplex ē causa. s. in essendo ⁊ in inferendo. hec enim homo currit est causa illius aial currit in inferendo sed non eēndo eo mō quo hō dr̄ esse cā mot⁹ seu cursus dialecticus g̃ q̄ se ꝑsiderat necessitatē ꝑntie ⁊ ñ cōsequētis. ⁊ p se considerat cām i iferendo ⁊ ñ i essendo demōstrator autē hec oia p se considerat. s. necessitatē consequētis ⁊ consequētie cām i essendo ⁊ in iferendo. Dicendū ex his oibus q̄ i rōe argumēt. tiua vl' syllogistica sunt tres necessitates. s. consequentie consequentis ⁊ añtis. exēplū p̄mi. vt si hō currit animal currit vl' sic ois hō currit tu es hō g̃ tu curris. exemplū scōi si sor. ē homo ē. aut sic. oē currēs est aial ois homo est currens ergo omnis homo ē aial. exēplum tertij vt si homo est animal est. aut sic oē aial rationale est disciplinabile ois homo est aial rōnale g̃ ois homo ē disciplinabilis. Dialeticus ergo nō cōsiderat nisi necessitatem cōsequentie demōstrator autē omnem necessitatez supradictam. s. necessitatē consequentie consequentis ⁊ añtis.

Quoniam aūt ex necessitate sūt circa vnūqō q̄z gen⁹ q̄ cūq; ꝑ se sunt et secundum q̄ vnumquodq; ē manifestum est. quoniam de his q̄ sunt ꝑ se demonstratie scie ex talibus sunt accñtia qdem. n. ñ necessaria sūt. Quare ñ necessarium ē cōclusionē scire ꝓpter quid sit.

Scdo ar. p̄ncipal'r ad cōcl'onez sic. ois demōstratō ē ex his q̄ sūt ꝑ se ⁊ p̄m q̄ ipm sz accñtia nō isunt ꝑ se suis sbis neq; sz q̄ ipm g̃ ex his nō ē demōstratio suum do vt dictuz ē accñs vt distinguit contra, ꝓpriū. pz cōsequētia cū maiori ex determinatis añ. mior ꝓ̄o est nota. qz talia nō hñt necessitatē simplr̄ rōe spēi sz solū hñt necessitatē p̄m qd rōe idiuidui vt accñtia isepabilia vl' nllā necessitatē hñt vt accñtia sepabilia.

Nōndū secūdū egi. q̄ oia accñtia tā cōia q̄z ꝓpria aliq̄ mō cōueniūt apō itellectū ⁊ aliq̄ mō dr̄nt cōueniūt qdē i ꝑ q̄ itellect⁹ oia subiecta pōt itelligere eē nō itelligēdo sua accñtia. qz oē ꝑus pōt itelligi non itellecto posteriori. sed non pōt itelligere sb̄m esse ⁊ suū accñs cōuertibile nō iesse aut oppositum inesse sz bñ de alijs accñtibus. qz intellectus pōt itelligef coruum itelligendo in eo nullam esse nigredinē sed tn̄ albedinem exquo nigredo nō fluit a p̄ncipijs e⁹ nō pōt autem itelligere hoiem esse risibile nō inesse aut illi iesse rudibile. ⁊ ꝑ ió qz accñs conuertibile fluit a p̄ncipijs spēi. Mihi aūt videtur q̄ itellectus pōt itelligere risibile nulli inesse nō tn̄ pōt itelligere risibile alteri ab hoie iesse neq; risibile iesse homini. vñ omne ꝑus stat eē absq; posteriori apud itellectū g̃ stat hoiem esse apud itellectum absq; eo q̄ risibile sit ergo ista stant simul apud intellectū. homo ē q̄ ⁊ nullum risibile est. sed quecunq; stant simul apud intellectum potest ipse intellectus simul intelligere. ergo intellectus potest simul intelligere hominem

UVA. BHSC. IyR_048_2

esse ⁊ nullū risibile eē. sed hec ꝓuertunt nullū risibile
ē ⁊ nullū risibile iest. ḡ itelleet⁹ pōt sil'itelligere hoiez
eē ⁊ nullū risibile iesse. qz si aliq̄ ꝓuertunt ⁊ ynū stat
cū tertio reliquū stat cū eodē. qz ḡ accīna ppria cir
cūcernunt subiecta sua ⁊ nō accītia cōia. ió accītia
ppria isunt suis subiectis p se si ꝑm q ipm. accītia
aūt cōia nō isunt suis subiectis p se nec ꝑm qō ipz. ⁊
ió demr̄atio ē ex accītib⁹ pprijs ⁊ non cōibus.

Neqz si semp sit nō per se aūt vt sūt per signa sillogismi. hoc. n. p se nō per se sciet nz, ppter quid: pp qd autem scire est per cāz scire. ꝓpter ipsum ergo oportet ⁊ medium tertō: ⁊ primum medio inesse.

Tertio arguit ꝑncipal'r ad ꝓpōnem sic. oīs demon
stratio facit scire p se p cāz ⁊ ppter qd. sz syllogism⁹
ꝓcedens ex accītibus nō facit scire p se p cāz. ⁊ pro
pter qd ḡ syllogism⁹ ꝓcedēs ex accītibus nō est de
mōstratio pz ꝓña cū maiori ex determinatis ante.
vñ syllogismi, ꝓcedentes a signo nō sunt, ppie ōmō
stratiui neqz, ppie faciūt scire. vt syllogismi, pbātes
aliqō corp⁹ esse ſpericū qz facit vmbrā ſpericaz. aut
oē elementū esse corruptibile. qz ē antiquabile mior
aūt declarat nā i qualibet ōmōstratōe ꝑmū iest me
dio p se. ⁊ mediū iest tertio p se. itelligēdo p ꝑmum
maiorē extremitatē ⁊ p tertiū minorē extremitatez.
sed si fiat syllogism⁹ ex accītibus nūq̄ maior extre
mitas iest medio p se ⁊ mediū minori extremitati vt
pz iductiue. Nōndū ꝑm phīm q scire passionē ali
quā semp iesse alicui ſbo ñ ē scire simpl'r ⁊ ppter qd
qz forte illa passio nō iest illi ſbo per se sicut nigredo
corui vel albedo cigni. hec eni ē necessāria. oīs cign⁹
ē albus sed non p se. qz nō ꝑscitate alicuius quatuor
modoz. ⁊ lz esset, ppō p se non tñ sciret p se ⁊ ppter
qd. nā illa oē elemētum ē corruptibile ē per se. quia
p̄dicatum iest p se ſbo ꝑscitate scōi modi. nō tñ scit
p se. s. p cām si tantum scit a signo p hoc q oē antiq̄
bile est corruptibile qō nō iportat cāz sed tñ effectū
vl' signū. vbi aūt sciat p cām imediatā tūc scit illa p
se ⁊ ppter qd. vt oē ꝓpositū ex cōtrarijs ē corruptibi
le oē elemētum est compositum ex contrarijs. ergo
omne elementū est corruptibile. Cōtra p̄dicta ar. q
aliq̄ demr̄atio sit ex accītib⁹ cōibus ⁊ ꝑmo sic. cali
ditas frigidas hūiditas ⁊ siccitas sunt accītia cōia
⁊ demonstrant de elementis. ḡ ⁊c. pz ꝓña cū maiori
ex quo ñ circūcernunt ōterminatū ſbñ. minor vero
tollit de itentōe phi. z. de gñatione di. q ignis ē pri
mo calidus aqua ꝑmo frigida. aer ꝑmo humidus.
terra aūt ꝑmo sicca. qō aūt iest alicui ꝑmo iest illi p
se vt pz i hoc ꝑmo. Scōo arg. sic mot⁹ ⁊ quies sūt ac
cidētia cōia ⁊ tñ demōstrant de celo ⁊ terra vt tollit
de itentōe phi demonstrantis i libro celi. terrā semp
quiescere ⁊ celū semp moueri. ſpericitas ēt vt habet
ibidem demonstrat de celo ⁊ de terra. ⁊ tñ sunt accī
tia cōia. Tertio ar. idem de albedine ⁊ nigredine. naz
phūs. 2. h⁹ ponit q diffinitio cā ⁊ mediū sūt idez. sz
albedo ⁊ nigredo hñt cām necessariam ac ēt diffini
tōem ḡ hñt medium i demōstratōe. ⁊ p ꝓña albedo
⁊ nigredo ꝑñt de aliquo demonstrari. Quarto arg.
idē de itentione ꝯmentatoris. 4. phi. di. q lz ea que
sūt p accīs sepe nō igrediātur demonstratōem tamē
ea q̄ sunt p accīs semp igrediunt demr̄atōem ⁊ exē
plificat dicēs q mā ⁊ forma p accīs mouētur. s. ad
motū ꝓpositi tñ qz semp mouent ad motū ꝓpositi ió
moueri pōt ō illis demōstrari. ex quib⁹ pz aliq̄z de
monstratōem esse ex his que sūt p accidens. ℣ro
ñsione ad has, difficultates ē sciēdum q sicut accī
tium, ppriorz vt tollit de mēte porphirij quoddā est
simpl'r, pprium qō conuertit cū suo ſbō. quoddā ve
ro ꝑm quid, ꝑꝑz q ñ ꝓuertit cū suo ſbō ita ēt acci
dentiū cōium quoddā ē simpl'r cōmune ⁊ quoddaz
ꝑm quid accīs simpl'r cōe ē illud qō ñ hz aliqō ſpā
le sīm determinās ipsum vt albū ⁊ nigrū. accīs cō
mune ꝑm quid ē illud qō hz aliquod ſpāle sbñ ōter
minās ipm vt q̄ztas ⁊ figura. ma. n. determinat si
bi q̄ztatē ⁊ quodlibet aiatū figuram. dī ḡ q accī
tia simpl'r cōia de nullo ōmonstrant aliq̄ demr̄atio
ne sed accītia cōia ꝑm quid bñ de aliquo demr̄ant.
qz talia aliquo mō isunt subiectis suis p se nō per se
quidē ꝑscitate passionis sz sbi tñ. neqz hec contradi
cunt phō. qz ipe loquit de demr̄atōe potissima vbi
oēs termini ꝓuertūt ⁊ passio ē vlē ꝑmū sbi q nō re
periunt i demōstratōibus i quib⁹, pbat aliquod acci
dēs cōe de aliquo sbō. talis eni demōstratio ñ facit
scire simpl'r sed solū ꝑm quid. Ad ꝑmum cōcedo
qualitates ꝑmas demonstrari de elementis vt ignē
esse calidum. aquā esse frigidā. aerē esse humiduz ⁊
terrā siccam. sed talis demonstratio nō ē simpl'r sed
ꝑm quid. Et cū phūs dicit ignē esse ꝑmo calidum. ⁊
aquā ꝑmo frigidā nō intelligit caliditatem icē igni
tanq̄z suo adequato sbō. sed itelligit ignē ꝑus sibi
determinare caliditatem q̄z siccitatem ⁊ aquā prius
frigiditatē q̄z humiditatē ⁊ sic de alijs, ppter maiorē
conuenientiam sue nature. Ad scōm ꝓcedo motum
demōstrari de celo ⁊ quietē de terra sz hec nō sunt ac
cidentia cōia simpl'r sz sunt accīa cōia hz quid. sicut
caliditas frigiditas humiditas ⁊ siccitas. ſpericitas
ēt est accīs cōe ꝑm quid faciens ꝓpōnem p se cō ce
lo ⁊ terra sicut motus ⁊ quies cū eisdē neqz aliquid
ꝓcedit ꝓtra itentōem phi cū tales demonstrationes
nō sint simpl'r sed scōm quid. Ad tertiū respondē
tur q aliud ē demonstrare albedinē eē aliud albedi
nē inesse. sicut. n. cognoscit per suam diffinitōem ita
pōt demōstrari p cām suā necessariā. nō quidē ōmō
stratōe potissima sed tñ demonstratione termināte
q̄stionem si ē eo modo quo demonstraret hominem
eē p suā diffinitōem nō tñ demōstrat albedinē ines
se alicui ſbō. qz quocunq̄z syllogismo dato i quo cō
cludit albedo de aliquo ſbō aut maior extremitas ñ
iest medio p se. aut medium non iest p se minori ex
tremitati. si. n. albedo isit p se supficici cā, ppter quā
albedo iest supficici p se. ió i tali discursu minor erit
per accidens. Ad q̄rtum dī q non intendit comē
tator aliquā, ꝓpōnem per accīs igredi demōstratio
nē sz bene illud cui aliqua passio iest per accīs sem
per. vnde iste, ꝓpōnes materia ē mobilis forma mo
uetur sūt, ꝓpōnes p se ⁊ igrediunt demr̄atōez ꝑ mō
q̄libet ps ꝓpositi naturalis ē mobilis sz materia est
ps ꝓpositi nālis. ḡ materia ē mobilis. dī enim q for
tuna ē cā p accīs ⁊ tñ hec, ppō ē per se fortuna ē cau
sa ita materia vel forma est mobil' p accīs. s. ad mo
tum tot⁹ ⁊ tñ hec ē p se mā ē mobil'. Sz ꝓtra iam
dictū ē q i oi demr̄atōe ꝑmū iest medio p se ⁊ medi
nz tertio. ḡ ꝑmū iest tertio p se. ḡ mobilitas iest mē
p se q ē ꝯmentatoré dicēté ipaz eē mobilē p accīs.

Dicendū q mā ē mobilis p se ꝑscitate scōi modi
sed non est mobilis perscitate tertij modi tanquam
per se existens ideo qz non potest moueri nisi ad mo
tum compositi ideo est mobilis per accidens prout
per accidens opponitur ei quod est per se tertō mō.

**Nō ergo ē ex alio gñe descendētem ōmōstrare vt geometrā i arithmeti
ca. tria. n. sunt in demr̄atōib⁹. vnuz quidem quod demr̄atur conclusio.
Hoc aūt ē qō alicui generi inest per**

UVA. BHSC. IyR_048_2

se vnū aūt dignitatel. Dignitatel ät
sūt ex quib⁹ é demſtatio. Tertiū aūt
genus ſubſtätiuū é cui⁹ paſſiões et
ſe accñtia oſtendit demonſtratio.

Iſta é tertia ps h⁹capli i qua phūs pbat demſtatōz
nō eſſe ex ex̄neis. poſtq̄ pbauit illā nō eé ex ꝓtigen
tibus neq; ex his q̄ ſūt p accñs ponēdo hāc ꝓcl̄oné
nulla demſtatio é ex ex̄neis circa quā phūs duo facit
qz pmo ponit aliq̄s ſuppões ſcdo exequit de intēto
ibi. quoꝝ aūt. Prima ſuppō eſt iſta q⁹ i qualibz
demſtatōe tria cōcurrūt. ſ. qd demōſtrat i ꝓcl̄one di
gnitas z ſbm de q̄ demōſtrant p ſe accidētia. Et no
tanter dicit q⁹ demſtat i ꝓcl̄one z nō di. paſſio. qz nō
ſemp demōſtrat paſſio ō ſbō ſed aliq̄n diffinitō mā
lis ſbi p diffinitōem formalē. vex é tñ q⁹ ipſā dz ineſ
ſe ſbō p modū paſſionis. iō ſumē do paſſionē large
cōcedit q⁹ i oi demſtatione tria ſūt neceſſaria. ſ. digni
tas ſbm z paſſio. iux modū loquēdi de ꝑcognitioni
bus i. plogo. Nōndū pmo q⁹ iſta ſuppoſitio pōitur
ad notificādū ꝓpritatē hui⁹ ꝓpōnis manifeſtāde. vz
non ꝓtingit demſtantē deſcendē de alio genere i aliō
genus vt geometriā i arith. quā qdē ꝓpōnem Ariſ.
cōcludit ex ꝓus determinatis. nā vt dictū é ois ō mō
ſtratio é ex his q̄ ſūt p ſe. cōſtat aūt vnā ſciam alteri
eſſe p accñs ſicut z artifices accidit eni geometre q⁹
ſit arithme. z ecōtra. Dictū é ét quod i oi demōſtra
tōe pmū ieſt medio z mediū. tertio ꝑm q⁹ ipm. ſed ſi
fieret ſyllogiſ. ex termis ſciax vt ex linea numero et
calliditate ipoſſibile eét mediū z extrema ꝓuenire ſe
cūdum qō ipm. igit nō ꝓtingit demſtantē deſcendē
de vno gñe i aliud gen⁹ ſcdo nōndū q⁹ paſſio ō mō
ſtrabilis hz duplex ſbm. ſ. pmariū z ſecūdariū. ſbm
pmariū é illud cui paſſio ieſt ꝑm q⁹ ipſ3r ſbz ät ſcda
riū é illō cui paſſio ieſt ñ ſcōm q⁹ ipſuz. ⁊bi gratia
habē tres angulos eq̄les duob⁹ rectis ꝓpetit triāgu
lo tanq̄ ſbō pmario z ꝓpetit figure vl yſocheli tāq̄
ſbō ſuo ſecūdario eo mō q̄ dicim⁹ ꝓceptū hōis ſigni
ficare pmarie hoiem z eē ꝓpriū ſorte z aial tanq̄ pte
ei⁹. ita yſocheles z figura ſūt ptes triāguli. yſocheles
qdē é ps ſubiectiua z figura é ps eſſentialis ſeu dif
finitiua de ſbō pticulari vel ſecūdaria ñ loquit phūs
ſz de ſbō adeq̄to z pmario qō ipe vocat gen⁹. quia
ſicut idiuidua z ſpēs reſoluunt i gen⁹ logicū. ita oēs
paſſiones reſoluūt i adequatū ſbm. Dubitat ꝓpter
qd phūs nō facit mētionē niſi ō ſbō paſſiōe z digni
tatib⁹ exq̄ ad demſtatōem alia eēntialr ꝓcurrūt. ſ. p
miſſe z mediū. ñ eni poſſet cōcludi aliqd ex ſolis di
gnitati b⁹ ſicut neq; aliqs effect⁹ nālis pōt eſſe ex ſo
lis cāis vlib⁹. ſol eni z hō generāt hoiem iquit phūs
2. phi. Iſtā difficultatē ſoluit Egi. p duas rñſiones
q̄rū pma é iſta q⁹ pmiſſe z mediū redneūt ad digni
tates eo mō quo agētia pticularia re ducūt ad vlia
pmiſſe eni z mediū ſunt agētia pticularia z dignita
tes ſūt agētia vniuerſalia. Scda rñſio ei⁹ é qō i ex
tremis claudit mediū z q̄ ſicit mētōem de extrēis
dat itelligere mediū. faciēdo g̃ mētōem de ſubiecto
z paſſione q̄ ſūt extrema dedit itelligere mediū qz ex
medio z extremis fiunt cōcl̄o z pmiſſe. iō p ſubiectū
z paſſionē dedit itelligē oia q̄ formalr igrediunt de
mōſtratōz. Pria rñſio ñ ſoluit qz data illa ſeq̄ret q⁹
ariſ. nō debuit facere mētōem niſi de dignitatib⁹. qz
ſubiectū z paſſio reſoluūtur i trāſcēdens ſicut ptcu
lare i vniuerſale ſed ipm trāſcendens icludit neceſſa
rio i dignitatib⁹ ergo. Etiā ſcda rñſio eſt dubia quia
cū non itelligat paſſio quin itelligatur ſubiectuz ſe
cūdum ipm egidiū. ſufficiſſet facere mentionem de
paſſione p̄mittendo ſubiectuz. Ideo dicitur quod
philoſophus eo modo loquitur hic quoi ꝓplogo nō
itendens in omni demonſtratione iſta tria tantuz eſ
ſe ſed q⁹ in omni demonſtratione iſta tria tantum eē
ſed quod in omni demonſtratione ſunt tria que ſūt
ꝑcognita de neceſſitate ante demonſtratōem ſcilicet
ſbm paſſio z dignitas. z hoc dicebat philoſoph⁹ vt
declararet demonſtrationem non deſcendere ō vna
ſcientia i aliam ſciam. qz tunc precognoſceret paſſio
nem z ſbm alterius ſcie quod non eſt verum. qz geo
me. non precognoſcit ſubiecta z paſſiones arithme
tice nec econtra.

Ex quibus quidem igitur demon/ ſtratio ſit contingit eadem eſſe.

Secūda ſuppō eſt iſta quod lz eadē ꝓncipia ſint cō
munia diuerſis ſcientijs non tamen idez ſbm. pmū
pz de illis omne totum eſt maiꝰ ſua parte. z ſi ab eq̄
libus equalia demas que remanent ſunt equalia q̄
ſunt ꝓncipia geome. z arithme. Scōm patet ſimilr
qz ſcie diſtinguuntur ex diſtinctione ſubiectoruz vt
oſtendit ariſ. in hoc primo ꝛc. Notandum: qō licz
illa principia ſint cōia illis ſciētijs eis tamen ñ vtū
tur abſolute geome. z arithme. ſed contracte. vt om
nis linea eſt maior ſua parte. z ſi ab equalib⁹ lineis
equales lineas demas linee que remanēt ſunt equa
les hec ſunt propria geome. ꝓncipia. hec autez ſunt
ꝓpria arithme. vt ſi ab equalibus numeris equaleſ
numeros demas numeri remanentes ſunt equales
z omnis numerus eſt maior ſua parte. intelligit er
go phūs per hanc ſuppōnem oſtēdere ꝓueniētiam z
differentiam ſciarum.

Quoꝝ aūt gen⁹ alterū é: ſicut arith. z geometrice: nō eſt arithmeticā de monſtratōem conuenire in magni tudinibuſ accedentia niſi magnitu dines numeri ſint. Hoc ät quem ad modū cōtingit i quibuſdā poſteri⁹ dicet: ſed arithmetica demōſtratō ſēper hz genus circa qō ſit demon ſtratio z alie ſilr. Quare aūt ſimplr neceſſe é idē eē gen⁹ aut ſic ſi demō ſtratio deſcendere aliter autem im poſſibile eſſe manifeſtum eſt.

Iſtis ſuppoſitionibus premiſſis ar. Ariſ. ad conclu
ſionem ſic. non contingit demonſtrantem deſcende
re de vno genere in aliud genus. ergo nulla demon
ſtratio eſt ex extraneis. patet conſequētia. quia ſi ali
qua demonſtratio eſſet ex extraneis maxime videre
tur ex eo qz eſſet terminorum diuerſarum ſcientiarū
ex deſcenſu eiuſdem artificis ad diuerſas ſcientias.
antecedens autem probat philoſophus tripliciter.
primo ex parte ſbi. nam ſi contingeret demonſtran
tem deſcendere de vno genere i aliud genus ſimplr
contingeret arithme. deſcendere in geome. cōſequēs
eſt falſum niſi poneret qō magnitudines eſſent nu
meri ideſt niſi magnitudines continerentur ſub nu
meris ſicut inferius in ſuo ſuperiori ſed hoc eſt falſū
quia continuum z diſcretuz ſunt genera ſubalterna
predicamenti quantitatis non ſe habentia ſecundū
ſub z. ſ. Qualiter autem ſubſtantiuum vnius ſci
entie contineatur ſub ſubſtantiuo alterius poſteriuſ
fiet manifeſtum cum tractabitur de ſubalternatio
ne ſcientiarum nunc aūt ſufficit ſcire qō arithme. de
mſtatio ſemp hz genus ꝓpriū circa qō fit illa demſta
tio. ſilr z alie demonſtrationes habent ꝓpria genera

UVA. BHSC. IyR_048_2

circa que fiunt ille demonstratōnes. Nōndū p̄mo q̄ sbox q̄ vocat aris. gña subiacibilia q̄dā sūt simplr alta. s. ea quox vnū ē iferi⁹ ad ſliquū i linea p̄dicam̄ tali vt ꝯtinuū ⁊ discretū. hō ē asin⁹. q̄dā sūt simplici ter idē vt illa quox vnū ē iferi⁹ ad reliquū vt hō est aial seu triāgulus ⁊ eqlater⁹ q̄dā aūt sūt idē p̄m qd. s. qñ vn⁹ ē iferi⁹ p accñs ad reliquū vt aial ⁊ aial al⁹ bū. linea ⁊ linea visualis vl̄ g̃ pbs q̄ si subiecta sci entiax sint simplr altera ⁊ diuersa q̄ nō ꝯtingit ōsē dere de vna i reliquā vt geome. ⁊ arithme. Si ät sūt simplr idē aut p̄m qd tūc bñ ꝯtingit descendere de vna i aliā. ꝯtingit eni descēdē a scia triāguli ad sciaz eqlateri ⁊ a scia geome. ad sciaz pſpectiue eo q̄ sub iecta illax sciax sunt idē simplr ⁊ quodāmō sb̄m. n. geome. ē linea ⁊ pſpectiue ē linea visualis. Scō notādum q̄ nullū iferi⁹ dī descendē i suū supius sed ascēdere p q̄ztō recipit ab eo aliq̄z dūam essentialez vl̄ accñtalē. supi⁹ aūt descēdit i suū iferi⁹ p dūaz eēntialem vl̄ accidentalem. descēdit. n. gen⁹ in spēz per dūaz eēntialē. ⁊ spēs i idiuiduū per dūam accñtalē. ſō scia subalternās cū se habeat p modū gñis ōscen dit i sciam subalternatā q̄ se hz p modū spēi dādo si bi p̄ncipia sicut gen⁹ dat spēbus dūas scie ät subalt nate ascēdūt ad subalternātes recipiēdo h⁹ p̄ncipia. ⁊ qz geome. ⁊ arith. nō se iuicē subalternāt. ſō nulla illax ad aliā ascēdit vel descēdit. geome. aūt bñ de scēdit in pſpectiuā vel arith. i musicā. Dubitatur circa hoc q̄ dicit pbs. s. magnitudies nō eē nūeros. qz numer⁹ cātur ex diuisiōe ꝯtinui p pbz. 3. phi. sed ꝯtinuū nō diuiditur nisi i magnitudies. vt hr̄ sexto phi. igit magnitudies sūt numeri. Rñdet q̄ du plex est numer⁹. s. maturalis ⁊ formalis. nūer⁹ ma turaliter sūptus ē res numerata. ⁊ sic magnitudies sūt numeri. numer⁹ ño formalr accept⁹ ē q̄ztitas dis creta, pueniēs ex mltis vnitatib⁹ ⁊ sic magnitudies nō sūt numeri. vñ sicut ꝯtinuū nō ē vnitas cū ipsuz sit diuisibile ⁊ vnitas idiuisibil q̄ aris. 3. phi. ita ma gnitudines nō sūt numeri cuz q̄lz magnitudo sit di uisibilis in ifinitū. numer⁹ aūt ecōtra ē augmētabil i ifinitū ⁊ ñ diuisibilis i ifinitū vt hr̄ ibidē. 3. phi. ⁊ si cut vnitas q̄ ē p̄ncipiū numeri ē subiectiue i ꝯtinuo ita numeri qui sunt quantitates discrete sunt subie cti in magnitudinibus.

Ex eodē igit genere necesse ē vltia ⁊ media esse. Si nāq̄z nō sunt per se accidētia erūt ꝓpter hoc ergo nō ē geometre mōstrare q̄ cōtrariozū si eadē disciplina: sz neq̄z duo cubi vnus cubus sint neq̄z scie alterius quod alteri⁹ scit. sz aut quecūq̄z sic se hñt ad iuicē ⁊ q̄ sit altex sub alte ro vt pſpectiua ad geometricā ⁊ cō sonantia ad arithmeticam.

Scō ar. ad idē per rōem sūptā ex pte medij. sic in oi demſatōe necesse ē mdeiū ⁊ extrema eē eiusdē ge neris. sz passiōes ⁊ subiecta diuersax sciarum sūt di uersoz genex. q̄ illis non potest adaptari aliq̄ō me diū. ⁊ per ꝯñs ñ est possibile demōstrantē descēdēr de vno gñe i aliud genus. simplr p̄ma ps añtis est nota. qz illa debēt de se iuicē verificari p̄m q̄ ipz mi nor ēt ē maxima qz passiones ⁊ subiecta diuersaruz sciax sūt dispata sicut ipsa p̄ma gña circa q̄ versañt scie ille. vnde qz linea ē p̄ncipiū gen⁹ subiacibile geo me. ⁊ numer⁹ arithme. oia alia subiecta ⁊ passiones hax sciax sūt dispata sicut linea ⁊ numer⁹. Ex illa rō ne iſert aris. q̄ ad geometricū nō pt̄inet demſare q̄ oppositoz eadē ē disciplina qz oppō ⁊ disciplina non sūt p se passiones linee nec duo cubi faciunt vnū cu bū qz cubus nō est per se passio linee sed numeri sz ad logicū ⁊ metha. pt̄inet, pbare q̄ oppositoz eadez est disciplina ⁊ ad arithme. q̄ duo cubi faciunt vnū cubū. Ex p̄ncipijs tū geome. pōt pbari aliq̄ passio. pſpectiue ⁊ ex p̄ncipijs arith. aliqua passio musice. qz sbz pſpectiue ꝯtinet sub sbō geome. s. linea visu alis sub linea. ⁊ sbm musi. sub sbō arithme. vz nūe rus sonorus sub numero. Notandum primo q̄ ? sideratio predicamentorum est tantum de iure logi ci ⁊ metha. sed non eodem modo. qz logicus consi derat p̄dicamenta vt habent esse intentionale. metha. vero vt habent esse reale. p̄dicamentū enim ē coor dinatio plurium rerum aut conceptuum p̄m sub or. s. quem ordinem nullus considerat nisi alter illorū duoz qz ergo dātur opposita itētionalia sicut realia ⁊ i quocūq̄z p̄dicamento ponitur vnū oppositoruz ponit ⁊ reliquum. ſō tam logicus q̄z metha. hz con siderare quomō ⁊ qualr opposita ponunt i p̄dicam̄ to ⁊ p̄ñter, pbare q̄ oppositorum eadē est disciplina sicut oppositorum idem ē predicatam. Itē oppo sita habent fieri circa idem sb̄m. s. homo. ⁊ nō homo circa ens. albedo ⁊ nigredo circa supficiem. visio et cecitas circa oculū equalitas ⁊ iequalitas circa q̄z titatem. silitudo ⁊ dissilitudo circa q̄litatē. sed subiec ta sunt illa de q̄bus demonstrant passiones vt patu it. g̃ si de aliquo sbō ē demſabilis aliqua passio que hz passionē oppositam de illo etiam ē demōstrabi lis alia. ⁊ p ꝯñs oppositoz eadem ē disciplina sicut oppositorum idem est sb̄m. Secundo notandum q̄ numer⁹ q̄drat⁹ differt a numero cubo. qz numerus q̄ dratus resultat ex ductu alicui⁹ numeri i seipm sel. vt q̄tuor ⁊ nouē. qz bis duo faciūt q̄tuor ⁊ ter tria fa ciunt nouē. numerus aūt cub⁹ resultat ex ductu ali cuius numeri seipm bis vt octo ⁊. xxvij. nā bis duo bus faciūt octo ⁊ ter tria ter faciunt. xxvij. sicut ergo duo quadrati faciūt vnū q̄dratum. qz nouem ⁊. xvi. q̄ sunt numeri q̄drati faciūt. xxv. qui ēt est numerus q̄dratus eo qō qnquies qnqz faciūt. xxv. ita duo cu bi faciunt vnum cubū. q̄ declarat p̄mo in cubis cō silis denominatōis. nā octo ⁊ octo q̄ sunt numeri cu bi faciunt vnum cubū p reductionem eox eo q̄ octies octo faciūt. lxiiij. q̄ sūt numerus cubus cui⁹ radix iuenit p ꝯpositōnem radicum primorum cuborum q̄ sunt duo ⁊ duo ex q̄b⁹ fit q̄ter q̄tuor eo qō q̄ter faciūt. lxiij. cōsimile declarat i cubis dissiliū denoia tōum. nam octo ⁊. xxvij. sūt numeri cubi ex q̄bus fit vnus numerus cubus. s. ccxvi. per reductōnem vni us in reliquum eo quod octies. xxvij. faciunt. ccxvi. quorum radix iuenit per reductōem radicū p̄moruz cuboz iuicē q̄ sūt duo ⁊ tria mō bis tria faciūt sex q̄ sunt radix numeri. ccxvi. qz sexcies sex sexcies faci unt. ccvi. Sed dubitat quomodo medium ⁊ extre ma i oi demſatōe sūt eiusdē gñis cū linea sit de p̄di caméto q̄ztitatis ⁊ rectum vel curuū de p̄dicaméto q̄litatis. silr hō ē de p̄dicamento snbstātie ⁊ risibile uel disciplinabile de gñe q̄litatis aut relatōnis q̄ tñ sūt passiones demōstrabiles de hoie. Dicēdū qō duplex ē gen⁹. s. p̄dicamētale ⁊ attributōis. vñ non oz i oi demſatione mediū ⁊ extrema eē eiusdē gñis p̄dicamentalis sz bñ eiusdē generis attributōis ga oia illa sūt per attributōem ad istud. oēs eni demſa tōes arithmetice fiūt p attributōem ad numerum. ⁊ oēs geome. per attributōem ad lineā. numerus g̃ ⁊ linea dicuntur subiecta seu genera attributionis et de tali genere ⁊ sb̄ō loquitur aris. infra di. una scien tia est unius generis subiecti partes et passiones cō siderans.

UVA. BHSC. IyR_048_2

Neqꝫ aũt si aliquid ieſt lineis nõ ſe cundũ qꝫ linee ſũt ⁊ ñ iquãtũ ex pri cipiis proprijs ſũt: vt ſi pulcherria lineaꝝ ſit recta. aut ſi cõtrario ſe ha beat circulari. Non. n. é ſcõz qꝫ pro prijũ genus ipſoꝝ eſt: ſz iquantũ cõ muue quoddam eſt.

Tertio arguit ad idem p rõnem ſumptam ex parte paſſionis qm̃ i omni demonſtratõe paſſio ieſt ſub iecto ꝺm qꝫ ipm̃ ſed paſſiones diuerſaꝝ ſcientiaꝝ nõ põt ieſſe ſubiecto ꝺm qꝫ ipm̃ ġ non lz demonſtrantẽ deſcendere de vno genere in aliud genus ſimplicit. maior pz ex dictis ⁊ minor declaratur. naz pulchritu do ⁊ contrarietas nõ iſunt linee ꝺm qꝫ linea ſed ratõ ne alteriꝰ cõioris ideo ad geometriam nõ ptinet ꝓ bare qꝫ linea recta eſt pulcherrima linearũ aut qꝫ li nea recta ꝓtrariatur circulari. ſz qꝫ linea eſt recta vl curua. Notãdum qꝫ metha. pbat pulchritudinẽ vel nobilitatẽ de linea recta iſto modo. omnis linea menſurans ens nobiliſſimum aut pulcherrimum é nobiliſſima aut pulcherrima lineaꝝ ſed linea recta é huiuſmodi qz mẽſurat mundum q eſt ens pulcher rimum ⁊ nobiliſſimum. ergo hec autem linea recta contr: riatur linee curue. probatur tam a metha. qz a philoſopho naturali. a metha. qdem hoc mõ om nis linea cuius medium non diſcrepat ab extremis ꝓtriatꝫ linee cuiꝰ mediũ diſcrepat ab extremis ſed linee recte medium nõ diſcrepat ab extremis ⁊ linee curue medium diſcrepat ab extremis. ġ linea recta cõtriatꝫ linee curue. naturalis vero ſic arguit. oẽs linee contrariantꝫ ſuper qbus fiũt moti ꝓtrarij. ſz ſu per linea recta ⁊ curua ſunt motus cõtrarij. ergo li nea recta cõtriatꝫ linee curue. iſte demonſtratões nõ ſunt ꝓſimiles. nã demonſtratio facta a metha. eſt ꝓpter quid ⁊ a ꝓori. demonſtratio aũt phi naturalis é. qz a poſteriori cum p̃us ſit linea qz motꝰ. ideo de monſtratio metha. eſt melior demõſtratione natura lis. Dubitatꝫ circa ſram. dictum é enim qꝫ pulchri tudo ⁊ ꝓtrarietas cõpetunt linee rõne alicuius cõio ris. ġ ꝓpetunt ſibi p ſe. pz ꝓña. qz quicqd cõpetit p ſe ſuperiori cõpetit p ſe iferiori. Rñdet negando ꝓñam qz illud cõius nõ eſt per ſe ſuperius ad lineã imo forte nõ eſt i p̃dicamẽto ſicut ét nõ é noiatũ. co loratum enim cõius é qz aial. ⁊ albũ cõius é quã ho mo. ⁊ tñ coloratũ nõ é ſuperius ad animal nec albũ ad hoiem. Ex p̃dictis ſequit p̃mo qꝫ metha. põt ꝺ ſcendere i omnes alias ſcias. qz ſbm cuiꝰ é ens cui ſubijciunt oia alia ſba aliaꝝ ſciaꝝ. dicit enim philoſo phus i. ꝑmio metha. qꝫ metha. regulat ⁊ dirigit oẽs ſcias. ⁊ p̃mo phi. pbat p̃ncipia nãlia ꝓtra pmendẽ ⁊ meliſſum ex p̃ncipijs meth. Alacé. aũt ſcõo ſue p ſpectiue. pbat oé totum eſt maius ſua parte p princi pia metha. ſ. pcontinere aliquid ⁊ aliqd vltra. cõſtat aũt illud cẽ p̃ncipium geome. ⁊ arith. ſcõo ſequtur qꝫ geome. põt aliquo mõ deſcendẽ i cyrurgiam. ſaltem q ad illam ptẽ q̃ probat qꝫ vlnera circularia tardiuſ ſanantꝫ. circulus enim ⁊ circulare ſunt ſba ꝑticularia geome. ſub qbus cõtinetꝫ vulnus circulare. ſicut ife rius ꝑ accñs i ſuo ſuperiori. tertio ſequtur phiaz ꝺſcẽ dere i medicinã qz ſbm phie é corpus nãle ſeu corpꝰ mobile. ſbm̃ aũt medicine é corpus ſanabile quod é iferius ad corpꝰ nõ qdem p ſe ſz p accñs. ⁊ lz phi. nãlis ꝓſideret corpꝰ. vt é mobile ad ſanitatẽ. non tñ medicina eſt p̃s phie nãlis. qz phũs naturalis conſi derat corpus. vt é mobile ad ſanitatẽ p nãm. medicꝰ aũt idẽ ꝓſiderat vt é mobile ad ſanitatẽ p artem.

Quarto ſequtur qꝫ logica nõ deſcẽdit i alias ſcias. qz ſbm̃ logice é ſyllogiſmus vel ens rõnis. ꝓſtat autẽ ſba aliaꝝ ſciaꝝ non cõtineri ſub ſyllogiſmo neqz ſb ente rõnis tanqz iferi i ſuo ſupiori. ⁊ ſi allegatꝫ phi loſophus i topicis dicẽs qꝫ dyalectica hz viã ad om nes alias ſcias concedatꝫ illud. nõ tñ concedatꝫ qꝫ ꝑ bet p̃ncipia aliaꝝ ſciaꝝ ipa eni hz viam ad oia p̃nci pia aliaꝝ ſciaꝝ ſpãlium tradendo regulas ⁊ modus qbus illa probari p̃nt. ſola igitꝫ metha. probat prici pia aliaꝝ ſciaꝝ recipit tñ a logica artem ⁊ moduz ꝑ bandi illa. Cõtra predicta arguitꝫ ꝓbando vnam ſciam non ſubalternantẽ deſcendere i aliam. ⁊ ꝺmo rõne ſbi. qz phia naturalis ⁊ geome. nullã hñt ſubal ternatõem. ⁊ tamen vna earum deſcendit i alias. ex quo hñt idem ſbm̃. ſ. lineam. di. eni phũs. 2. phi. qꝫ geome. ⁊ phia naturalis conſiderãt de ſupficie linea ⁊ corpe. Scõo ar. ad idẽ ex pte medij. qz geome. nãlꝫ phũs ⁊ aſtrologus vtunt eodẽ medio ad probãduz ſpericitatẽ de corpore vz ꝑ hñe vnũ cẽtrũ a q̃ ad cir cũferẽtiã oẽs linee ducte ſũt eq̃les igitꝫ rõne medij q̃lz iſtaꝝ ſciaꝝ i alterã põt deſcẽdẽ. Tertio ar. idẽ ex pte paſſiõis. qz tã phũs q̃z aſtrologus ꝓſiderat eclip ſim. qbꝰ eni illoꝝ demõſtrat lunã eclipſari. ⁊ qlz eo rũ ꝓſiderat ſpericitatẽ ꝑ ariſ. 2. phi. demõſtrãdo rotũ ditatẽ de terra ⁊ ſpericitate de celo. Quarto ar. qꝫ arithmetica deſcẽdit i geome. qz arithmetica iõ dr ꝺ ſcẽdẽ i muſicas qz muſica vtitꝫ aliq̃ ꝓncipio iã ꝺmſtra to i arithmetica. ſz geome. vtitꝫ aliq̃ ꝓncipio ꝺemſtra to i arithmetica. ġ ꝛc. maior pz ⁊ minor declarat. nã geome. ad probãdũ icõmẽſurabilitatẽ diametri ad coſtam arguit ſic q̃dratum diametri é duplum ad q̃ dratum coſte. ſz nullus numerus q̃drat⁹ eſt duplus ad aliũ numeꝝ q̃dratum. ergo diameter é icõmenſu rabil' coſte. pz ꝓña. qz rõ mẽſure ꝑmo iuenit i nume ris ꝺm phũ. x. metha. ꝛc. Ad ꝑmũ dr qꝫ lz phi. ⁊ ge ome. hẽant idem ſbm̃ ptiale mãle. nõ tñ formale. qz geome. conſiderat lineã abſolute ⁊ phi. vt é terminꝰ corpis nãlis. Sed ex iſto poſſet probari itentum. qz geome. deſcẽdit i cyrurgiam propter illud ſbm̃ vl nus circulare qꝺ cõtinetꝫ ſubiectiue i circulo. ſz linea nãlis ét continetꝫ i linea ſicut iferius i ſuo ſuperiori. ġ geome. põt deſcendere i phiam naturalem q̃ ad il lam ptem que tractat ꝺ linea. Rñdetꝫ vno modo qꝫ i tertio phi. é vnam ſciam i aliam deſcendẽ hñtẽ ſbm̃ iferi ꝑ accñs cõſiderãtẽ q̃z ptẽ illiuſ ꝑ reſpec tũ ad aliã. verbi gratia geome deſcẽdit i perſpectiuã qz ſbm̃ perſpectiue eſt linea viſualis conſiderantis li neam vt eſt viſualis. ⁊ viſuale vt é i linea vel per li neam. ſicut etiam geome. deſcẽdit i cyrurgiam quia cyrurgia cõſiderat vulnus ꝑ reſpectũ ad circulum. ⁊ circulum ꝑ reſpectũ ad vulnus. phi. autez cõſiderat lineã per reſpectũ ad materiã ſz ñ cõſiderat ſemp na turã ꝑ reſpectũ ad lineã. iõ geome. ñ ꝺſcẽdit i phiam naturalẽ. Alir tñ rñdetꝫ qꝫ ſicut phia naturalis ſb alternatꝫ pſpectiue ꝺz illã ptẽ i q̃ ꝺterminat ꝺ hyride vt videbit infra. ita nõ icõuenit phiam natnralẽ ſbal ternari geome. ꝺm partem i qua ꝺeterminatur de li nea vel ſuperficie naturali. ⁊ ſicut phia deſcendit in geome. rõne quorũdam p̃ncipiorum geome. proba toꝝ i phia. ita ét non eſt iconueniens geome. deſcen dere i phiam rõne quorundam aliorum p̃ncipiorũ demonſtratoꝝ i geome. Ad ſcõm rñdetur negan doꝰ qꝫ illi artifices vtantꝫ eodem medio. geome. enim probat corpꝰ eſſe ſpericũ per q̃abẽ cẽtrum a quo ad circũferentiã omnes linee ducte ſunt equales phi. ãt per naturam illius corporis vt terram eſſe rotundã quia omnes eius partes tendunt ad centrũ mundi. ⁊ celum eſſe ſpericum. qz hz i ſe p̃ncipium motus ve lociſſimi. ⁊ vniformis. aſtrologus autem probat ter ram eſſe rotũdam quia equaliterꝰ diſtat a celo. ⁊ celũ eſſe ſpericum quia equaliter diſtat a centro mundi.

UVA. BHSC. IyR_048_2

Ad ℓtiū dℓ q nō ℓ iconueniēs eandē passionē considerari a diuersis artificib⁹. ls diuersimode dixit. n. ē. phūs q ꝓmutata, ꝓportio demōstrat de numeris ⁊ lineis. ꝓstat aūt q nō codē mō nec p respectum ad idē sb̄m. ita phūs ꝓsiderat eclipsim vt ē passio corporis nālis ⁊ abstrologus vt ē passio corporis metha. neqz demonstrat illā passionē de luna p idē mediuz nam phūs demōstrat lunā eclipsari p ĩterpositōem terre. ⁊ astrologus p solē eē i capite vel in cauda dra conis. Jtē ñ est icōueniēs q phia nālis ⁊ geome. descēdant i astrologiā. qz subalternat his sicut pspectiua ⁊ musica. cū iste tres dicant medie iter mathematicas ⁊ nāles ⁊ magis nāles qz̄ mathe. ex doctrina Aristo. 2. phi. Ad q̄rtū dℓ q sicut ꝓmutata, ꝓportio demonstrat i arithmetica ⁊ geometria. ita ista, p positio. nullus numerus quadrat⁹ ē dupl⁹ ad alium numez q̄dratū demōstrat tā i arithmetica qz̄ i geome. neqz demōratio vnius dependet ex demonstratōne alteri⁹. nā geome. sumit q̄druplū, p̄pe. vt rep3rit i ꝓtinuis arithmetica aūt trāsumptiue vt reperitur i discretis ⁊ geome. sumit numez māliter, p reb⁹ numeratis vl numerabilib⁹. arithmetic⁹ aūt sumit numez formalr vt ē q̄dā formal multitudo ꝓueniens ex vnitatibus aggregatis vnde purus geome. sine arith. sciret demōstrare diametrū eē incōmensurabilem coste. ⁊ q q̄dratū diame. est duplum ad q̄dratū coste. ⁊ q nullus numerus q̄drat⁹ ē duplus ad aliū numez q̄dratum.

Manifestū aūt ē ⁊ si sint ꝓpōnes vles ex quib⁹ ē syllogism⁹ qō necesse ē ⁊ cōcl'onem eē ppetuam huius demonstrationis ⁊ simpliciter: vt ē differentie demonstrationis.

Jsta ē q̄rta ps hui⁹ capli i qua Aris. pbat demōstratōem nō esse ex corruptibilib⁹ posteaqz̄, pbauit illā nō eē ex possibilib⁹ alr se habere. nec ex his q̄ sunt p accidens. nec ex ex̄neis ponēdo hāc ꝓcl'onem. nulla d̄ mōstratio ē ex corruptibilib⁹ quā phūs, pbat triplr p̄mo ex pte ei⁹ qō est scōm q ipm. scōo ex pte eius qō ē p se ibi nō ḡ ē demonstratio. tertio ex pte ei⁹ q est de oi ibi qō eni vlr. Jprimo eni sic ar. cuiuslibz demonstrationis ꝓcl'o ē perpetua. ḡ nulla demr̄atō ē ex corruptibilib⁹. pz ꝑña qz sicut nō demōstratur necessariū ex ꝓtingenti. ita nec ppetuū ex corruptibili. añs āt ar. sic. ois demōstratōis ppōnes. i. p̄missē sunt vles. ḡ cuiuslz demōstratōis ꝓcl'o ē ppetua. ā tecedens pz ex determinatis. ⁊ ꝑña declarat quia si cuiuslibet demōstratōis p̄missē sūt vles. ḡ cuiuslz d̄ mr̄atōis maior extremitas ē passio vlis sbi. ⁊ mior extremitas ē sb̄m vle passiōis. sed ex sb̄o vli ⁊ passione vli fit ꝓcl'o ppetua sicut ⁊ ipsa ppetua sunt ḡ cū iuslibet demr̄atōis ꝓcl'o est ppetua. Notādum q ista ꝓclusio vt coincidere cū p̄ma. qz si nulla demonstratio est ex possibilib⁹ alr se habē. nulla demōstratio ē ex corruptibilib⁹., ppterea vī hāc ꝓcl'onem superfluam eē. Rñdet Egi. p duas distinctōes. quaz p̄ ma ē ista q dupler ē sb̄m. s. vle cui iest passio ꝙuertibilis vt triangulus respectu huius passionis q̄ ē habere tres āgulos equales ⁊ pticulare cui iest passio nō ꝙuertibilis vt ysocheles respectu eiusdē passiōis.

Scō a distictio q q̄druplr est passio. sed, ppria vt habere tres equales respectu triāguli ⁊ ex̄nea. vt duos cubos facē vnū cubū respectu linee. ⁊ p accns se parabil' vt albedo vl nigredo respectu hōis. ⁊ p accns separabil'. vt albedo vel nigredo corui vl cigni. Quadruplr ḡ ꝓtingit errare in demōstratōe. p̄mo, pbando de aliq̄ sb̄o aliq̄z passionē separabilē. ⁊ hic error tollit i p̄ma ꝓcl'one. vbi, pbat' demōstratōem nō eē ex possibilib⁹ alr se habere. Scō ꝓtingit errare inde mōstratōe, pbādo passionē inseparabilē. q̄ est p accidēs simplr de aliq̄ sb̄o. ⁊ hic error tollit' i scō ꝓcl'one, pbando demōstratōez nō eē ex his q̄ sūt p accns ⁊c. Tertio ꝓtingit errare, pbādo passionē ex̄neā de aliq̄ sb̄o. ⁊ hūc errorem tollit phūs i tertia ꝓcl'one determinando demonstratōem nō descendere de genere in genus. Quarto ꝓtingit errare, pbando rōnem, ppām sbi vlis ⁊ icorruptibil' de sbō pticulari ⁊ corruptibili ⁊ hūc erroré tollit. p. i hac q̄rta ꝓcl'one q̄re cū hec q̄rta ꝓcl'o respiciat ptienlare sb̄m. ⁊ p̄ma ꝓcl'o passionem separabilē non coincidit ista ꝓcl'o cū illa. Alr eā rñdet ⁊ magis determinate q aris. prius hūit respectum ad p̄missas. nūc aūt ad ꝓcl'onem. ⁊ iō nō d̄ bet sic formari hec quarta cōcl'o nulla demōstratio ē ex corruptibilib⁹. sz sic nulla demōstratio ē corruptibilū. qz b̄m hāc formaz videnť procedere rōnes.

Dicendū tū iuxt doctrinā aris. 2. phi. q p̄missē habent duplicem habitudinem ad ꝓcl'onem. s. habitudinez cāe efficientis rōe medij. ⁊ habitudinē cāe mālis rōne extremitatū ita q concl'o est ex p̄missis vt li ex dicit habitudinē cause efficientis ⁊ mālis. medij eni non ingredit' cōcl'onem sed extremitates tanqz ptes cū ḡ dicit phi. i prima cōclusione demr̄atōez nō esse ex possibilib⁹ alr se habere sumit istā ppōnem ex vt notat habitudinē cause efficientis. nūc aūt dicēs nullā d̄mōstratōem esse ex corruptibilib⁹ intelligit illā ppositōz ex notare habitudinē cāe mālis. ⁊ q hoc sit verū. pz qz probat ppetuitatē concl'onis ex vniuersalitate p̄missaz. que vlitas sumit' penes extremitates subiecti ⁊ passionis. ex qbus materialiter fit concl'o. ideo nō coincidit hec quarta conclusio cū prima.

Non ergo est demonstratio corruptibilium. Nec sciētia simpliciter. sz sic est sicut secundum accidens.

Scō ar. ad idem ex pte eius qō ē p se nā ois d̄mōstratio ē ex his q̄ sciunť p se. sed corruptibilia nō sciunť p se. ḡ nulla demōstratō ē ex corruptibilib⁹. maior pz cū i oi demonstratōe tā p̄missē qz̄ concl'o sunt p se ⁊ sciunť formalr aut virtualr vt patuit. ḡ oia talia sciunť p se minor aūt declarat'. naz corruptibilia sciunť p accns cū ipa sint singularia qbus accidit q sciant'. exquo de illis iterdū habeť scia ⁊ aliqñ non hť scia. Notandū b̄m Egi. q intellect⁹ p se ⁊ recto aspectu itelligit vlia. p accns aūt ⁊ idirecte intelligit singularia. cū ḡ sit scia de illis q̄ pfecte mouent itellectum ⁊ nō de alijs. iō de vlibus ē scia p se. ⁊ de singularibus tm̄ p accns. Jsta sententia est mihi dubia primo qz itellect⁹ itelligit singulare p se ⁊ directe sicut vle. dicit enim phūs tertio de anima q necesse ē itelligentem fantasmata speculari. ⁊ q sicut se habz color ad visum ita fantasma ad itellectū sz visus cognoscit p se ⁊ directe coloré. ḡ itellectus itelligit p se ⁊ directe fantasma. cōstat aūt fantasma eē singulare si ḡ necesse ē itelligentem fantasmata specularī necesse ē i primo istanti cognitōis itellect⁹ ipe intelligit singularia cū specularī sit itelligere. Scō qz si nihil scit' p se nisi ipm p se moueat itellectū. sequit q d̄ pūctis ⁊ lineis de deo ⁊ itelligentijs nō habeť scientia p se sed tm̄ p accns. qz non mouēt itellectū p se. imo nō cognoscunť nisi p discursum. Propterea est dicendū q singularia ⁊ corruptibilia dupl'r consideranť. s. b̄m formā ⁊ b̄m mām. b̄m formā ipa scibilia sunt p se sed nō primo. nā scibilitas cōpetit vli et passioni p se primo ⁊ hec reperiunť i singularib⁹. ió singularia sūt p se scibilia. q quid eni cōpetit per se

UVA. BHSC. IyR_048_2

supiori ꝓpetit p se iferiori. ⁊ ois passio p se cōpetens spēi p se competit indiuiduo. Scōm autem māz sin gularia nō sunt p se scibilia. qz rō indiuidui ⁊ singu laris accidit ipsi spēi seu vlī sbo de quo primo ⁊ per se demonstratur passio.

Qō aūt vl'r ipsi⁹ nō ē sz aliqñ ⁊ sic.

Cum aūt sit necesse ē alteram ñ vni uersalē eē ꝓpoēm ⁊ corruptibilez qd qñ ⁊ ꝓclonē cū sit ñ vniuersalez ām qñ hoc qdē erit. hoc aūt nō erit. ex quib⁹ ē. Quare ñ erit syllogizare vl'r: sed quoniam nunc est.

Tertio ar. ad idē ex pte ei⁹ qō est de oi. nā omnis de mōstratio est ex his q̄ sūt vl'r tā ex pte tpis q̄z suppo sito z. sed corruptibilia non sūt vl'r ex pte tpis. ḡ nul la demonstratio est ex corruptibilib⁹. maior patz qz ois demōstratio ē ex his que sūt de cōi. ꝓstat aūt q̄ de oi posterioristicū iportat vltatē tpis sicut sbi vt patuit. minor vero ē manifesta exquo sūt corruptibi lia. ⁊ di. phūs q̄ si ꝓclo nō ē de oi oz q̄ nulla p̄missa rum sit de oi. aut q̄ altera p̄missaz non sit de omni si cut ſi conclo ē falsa vtraqz p̄missaz ē falsa vel ad mi nus altera.

Sil'r āt se habet ⁊ ō diffinitiōe quo niam est quidem aut demſationis p̄cipiū diffinitō aut demſatō posi tōe differens idest aut ꝓclusio que dam demonstrationis.

Ex p̄dictis ifert phūs q̄ nulla diffinitio ē corruptibi lium. qz ois demonstratio fundamentaliter radicat i diffinitōe. cū diffinitiōum aliqua sit demonstratio nis p̄ncipium. vt diffinitio dicēs ꝓpter qd ⁊ formal' s. appetit⁹ vindicte. ⁊ aliq̄ demſatōis conclo vt diffi nitio dicēs qd. ⁊ mālis. s. accēsio siue ebulitō sangui nis i corde. ⁊ aliq̄ ē virtualr tō demōstratio vt accē sio sanguinis i corde, ꝓpter appetitū vindicte. sed dif fert a demonstratōe positōe cū nō sit i modo nec i fi gura. Nōndum q̄ iō singulariū non sūt diffinitō nes. qz ptes diffinitionis sūt forme p̄m phīm. 5. met. ⁊ 2. phi. ḡ intellectus tā diu diffinit q̄z diu reperit for mam. sed ñ repit formam denoiatiue nisi i spē. qz sin gulare ē hui⁹ p mām di. n. phūs p̄mo celi q̄ qui di. celum di. formā. ⁊ q di. hoc celum di. mām. qz ḡ tam diffinitū q̄z diffinitio. ⁊ ēt ptes eius dicunt formam singulare āt p̄m q̄ hui⁹ dicit mām. iō non diffiniun tur singularia. siue enim sint singularia siue nō sint. nō minus. hō est aīal rōnale ⁊ pluuia ē aqua guttati de nube cadens. deficientib⁹ aūt vlibus nō dicerent he diffinitōes de vlibus hi⁹ diffinitis. iō tm vniuer sālia diffiniunt nō aūt singularia. Ex p̄dictis ſeqt contra thomā ⁊ Egi. q̄ diffinitio sbi formalr igredi tur demſatōem. qz sicut ista diffinitio q̄ ē ꝓclo ōmō strationis formaliter igredit demōstratōem ita ista q̄ ē p̄ncipiū demonstratōis. ⁊ p̄ manifestat phūs di. diffinitōem aggeneratam ex his eē totam demſatō nem. qñ illa aggregat i se p̄ncipium ⁊ finez demon stratōis i q̄bus virtualiter continet tō demſatio. vñ sic pōt argui i ꝓcreto. ois appetēs vindictā habz san guinē i corde accēsum. iracūdus ē appetēs vindictā ḡ iracūdus hz sanguinem i corde accensum. In ab stracto aūt sic ois appetit⁹ vldicte ē accensio sāguis i corde. sed ira ē appetit⁹ vindicte. ḡ ira ē accensio sā guinis i corde. vbi demſat diffinitio mālis p̄ forma lem q̄ ē diffinitio idēptica sbi. ⁊ maxime ꝓbat inten tū p̄ motiuū. qz egi. easdē diffinitōes exprimit i hoc passū.

Eoz aūt q̄ sepe fiunt ō mſatōes sūt ⁊ scievt lune defect⁹ manifestū ē qui dem quoniam secundū q̄ hui⁹ sūt semp sunt. In quātum autem nō sp secundum ptem sunt sicut autē de fectus: similiter est in aliis.

Unū dubiū Aris. mouet ⁊ soluit dictū eni est oēm ō mōstratiōem esse eoz q̄ sunt semp. cū ḡ nō semp lu na eclipsef nec semp nubes tonet sequit' eclipsim nō demonstrari de luna nec tonare de nube quod nō vi det' vez. Ad p̄ dubiuz rīdet q̄ talia, put de eis si de mōstratōes hīt sp eē di. q̄ eoz q̄ sepe sūt sūt ō mſa tōes ⁊ scie ñ vt sūt sepe sz vt sūt sp vt defect⁹ lune ⁊ talia. manifestū. n. ē q̄ p̄ p̄m q̄ sūt vlia ⁊ ō mſabilia sūt sp in q̄ntū aūt ñ semp sū t sz sūt p̄m pte ⁊ pticula ria de eis demſatio nō ē. qō hz veritatē de luna ⁊ de oibus aliis ꝓsilibus. Notādū p̄m egi. q̄ demſatōes eē ex his q̄ sūt sp p̄t oñdi ex ꝓsideratōe oium corū q̄ formalr igrediunt demſatōem. s. sbi medij ⁊ passio nis. Primo, qdē ꝓsiderando sbrñ de q̄ fit demōstra tio liq̄t oēm demſatōem eē ex his q̄ sūt sp qz nihil ō monstrat de p̄ticulari sbō vel de isto vt ait temisti us sz de sbō vlī ipm aūt vl'e vbiqz ē ⁊ sp cuz abstra hat ab hic ⁊ nunc. Scōo idē pz ꝓsiderādo men. per qō fit demſatio. ipm. n. mē. ē cā ꝑpter quā passio in est sbō sz sp posita cā h⁹i ponit' effect⁹ iō ex pte cāe ois demōstratio ē eoz que sūt sp. Tertio p̄ idē oñdi tur ꝓsiderādo passionē q̄ demſat. nā ipa ē ꝑprie p̄p̄ um ꝓpetēs vni soli ⁊ sp nō vt dicit actū sed aptitudi nē. qz hō nō sp ridet sz semp risibil' ē. iō hec ꝓclo lu na eclipsat demōstrat ex his q̄ sp sūt cū sp luna sit et semp sit iterpō terre p̄ resolutōem ad effectū ⁊ sp sit eclipsis ñ vt dicit actū sed aptitudinē. Manifestum āt vī q̄ siue eclipsis dicat actū siue aptitudinē sp ista p̄pō demſabil' ē ex his q̄ sunt semp. qz sicut cā dicit resolutōem ad effectū ita effect⁹ dicit rlonem ad cāz ḡ sicut ista demōstratio ē eoz q̄ sūt sp ꝓsiderādo cāz vt relatā ad effectū ita eadē demōstratio ē eoz q̄ sūt semp ꝓsiderādo effectū vt relatū ad cām tā p̄m actū q̄z p̄m aptitudinē. sicut. n. nō iterponit' terra qn sit e clipsis ita ñ ē eclipsis qn iterponat terra ⁊ tūc fit de mōstratio p̄ hūc modū q̄ncunqz terra iterponit iter solē ⁊ lunā luna eclipsat. sed qñ sol ē i capite vl'i cau da draconis terra iterponit iter solē ⁊ lunā. ḡ q̄ncun qz sol ē i capite vl'i cauda draconis luna eclipsat. ꝓ silr illa nubes tonat. vt q̄cūqz extinguit' i nube nu bes tonat sz q̄cūqz exaltatio iflamata velocissime peruit ad latera nubis ignis extinguit i nube. igitur q̄cūqz exaltatio iflamata velocissime peruit ad la tera nubis nubes tonat. Contra p̄dicta ar. ⁊ p̄mo q̄ demſatio ē corruptibiliū qz demſatio ē vlium, sz vlī sunt corruptibilia. ḡ minor p̄bat. for. ē corruptibilis ⁊ sor. ⁊ hō sunt eiusdem generis. ḡ hō vt hō est cor ruptibilis. pz ꝓña p illud phi. ix. metha. corruptibile ⁊ icorruptibile plusq̄z gñe diunt. si ḡ staret idiuiduū corruptibile eē ⁊ suā sp̄em icorruptibile esse ⁊ sb eo dem gñe essentialr ꝓtineri ꝛc. Scōo ar. q̄ singulari um ē demōstratio. qz vt habetur ifra demonstratio pticularis facit scire passionē vl'em de sbō pticulari vt habere tres angulos de ysochele. ⁊ in plogo dixit phūs hanc eē demōstrabilē hic q̄ est in semicirculo habet tres angulos equales duob⁹ rectis ⁊ paulo añ q̄ libet passio est demſabil' ō q̄libet specie triā guli vna aut plibus demonstratōibus. sed eo dez fū damento pōt argui diffinitōez esse singulariū quia

UVA. BHSC. IyR_048_2

quoꝝ ẽ demõstratio eorundẽ ẽ diffinitio. hec. n. pro põ ois homo ẽ aial rõnale ẽ de oi posteriorístico im portãs vltatẽ suppositoꝝ sicut ꝛ tpis. igit̃ ꝑ quocũ qz supponit ſbm̃ ꝑ eodem supponit ꝛ ꝑdicatum. ſz ſbm̃ supponit ꝑ singularib⁹. ꝯ ꝛ ꝑdicatum quod est diffinitio. Tertio arguit̃ qꝫ nulla ꝓclo sit ꝑpetua qz q̃cunqꝫ ꝓclone data illa aliqñ desinet esse. ꝛ si dicit̃ qꝫ ꝓclo est perpetua eo mõ quo suum significatuz ẽ ꝑpetuuz. qz sicut ꝑpetue luna eclipsabit̃ qñ terra po net̃ iter solẽ ꝛ lunam ita ꝑpetuo erit illa ꝓclo quãdo ponent̃ ꝑmisse. qz ꝑmisse sunt cãe ꝓclonis. sicut iter positio terre iter solem ꝛ lunam est cã eclypsis. dicit. n. phũs i plogo qꝫ hita minori statim iducẽs cogno uit. Sed cõtra possibile ẽ nõ scire minorẽ ꝑtineri sub maiori vt colligit̃ a phõ ibidem sed si nõ scitur mio rẽ ꝑtineri sub maiori habent̃ ambe ꝑmisse absqꝫ cõ clone. Quarto ar. qꝫ diffinitio formalis dicẽs ꝓ pter qd ẽ demonstratõis ꝓclo ꝛ diffinitio dicẽs quid seu mãlis ẽ ꝑncipium demõstratõis. qz diffinitio dicẽs cãm est ꝑncipium demõstratõis ꝛ diffinitio dicẽs effec tum ẽ ꝓclo demõstratõis sed accensio seu ebulitõ sã guinis i corde ẽ diffinitio dicẽs causam ꝛ appetitus vindicte est diffinitio dicens effectum. qz appeti tus vindicte cãtur ex accẽsiõe sanguinis i corde. igi tur accensio sanguinis i corde ẽ ꝑncipium demõstra tionis ꝛ appetit⁹ vindicte ẽ ꝓclusio. Ad ꝑncipiũ dici tur qꝫ duplex est genus q̃tum ad ꝓpositum spectat ſ. ꝓtrahibile ꝑ differentias essentiales de q̃ dicit por phyri⁹ qꝫ dña adueniens generi cõstituit spẽm ꝛ con trahibile ꝑ formas nãles. ꝛ hec ẽ ꝑma mã de q̃ gñe loquit̃ phũs dicẽs qꝫ corruptibile ꝛ icorruptibile. differũt pluſq̃ genere nõ q̃dem gñe ꝑdicamẽtali ſz nãli. omne. n. hñs mãm est corruptibile. ideo deus ꝛ itelligentie nõ sunt corruptibiles qz nõ hñt mãm. celũ ẽt ẽ icorruptibile qz hz mãm que ẽ ſbm̃ motus localis sed nõ hz mãm q̃ est ſbm̃ trãsmutatõis abiũ cientis ꝛ introducentis formam. Corruptibile ꝯ ꝛ in corruptibile differunt pluſq̃ genere. ſ. ꝓpinquo qz sunt eiusdẽ gñis remoti. ſ. ſor. ꝛ celum exquo cõtine tur sub corpore ꝛ sub ſba. Itẽ cõcedo qꝫ vlla sũt aliquo mõ corruptibilia qz sicut vlia ꝑ accẽs agũt ꝛ patiũtur vt ponit Arist. i phemio metha. rõne sin gulariũ ita generãtur ꝛ corrumpunt̃ ꝑ accẽs rõne illoꝝ. loqtur ꝯ Arist. de ꝑ se corruptibilib⁹ ꝛ non ꝑ ac cidens cuiusmodi sunt singularia que ꝑ se generan tur ꝛ corrũpunt̃. Ad scõm cõcedit̃ qꝫ singularium ẽ demõstratio. nõ q̃dem simpl̃r de qua loquitur phũs ß sed ſm quid. nõ. n. singularia i eo qꝫ huiusmõi re cipiunt demõstratõem ſz rõne vlium ꝛ tentoꝝ i ipis. ꝛ sicut ꝓnm iest ꝓmo ꝛ per se spẽi ꝛ ꝑ spẽm i diuiduis ꝑ se non ꝑmo ita diffinitio est vlium ꝑ se ꝑmo. ꝛ sin gulariũ ꝑ se nõ ꝑmo nõ inq̃ztum singularia sunt ſz ꝓput tam vl'e q̃z sua diffinitio essential̃r reperitur in singularib⁹. Ad tertium rñdetur qꝫ eo modo con clusio ẽ perpetua quo modo ipsa ẽ necessaria vl' im possibil'. nõ. n. dr̃ concl'o necessaria qz possit nõ esse. nec impossibilis quia non possit esse sed quia suum significatum adequatum est necessarium vel im possibile ita nõ dicit̃ cõcl'o ꝑpetua qz semꝑ erit sed qz suũ adequatum significatum ẽ ꝑpetuum neqz ꝑ concl'onem debet itelligi tãtum signum ꝓplexum cõ clusum sed etiã significatũ qz non tñ demonstratur signũ sed ẽt significatũ sicut ꝑ ſbm̃ ꝛ ꝑdicatum ꝓpõ nis ſi semꝑ debem⁹ itelligere signa sed ẽt significata eorũdem simpliciũ terminoꝝ. qñ. n. ꝑdicatum dicit̃ esse de qdditate ſbi nõ itell'o aliquẽ terminum vl' ꝛ ceptum significatũ esse de qdditate alicui⁹ tirmini ſz significatum esse de qdditate significati. Ad quar tum sepe rñsum est qꝫ cãe sunt sibi iuicem cãe ꝛ se in uicẽ ꝑñt demonstrat̃ i diuersis generib⁹ cãrum sicut potio est cã sanitatis ꝛ econtra ideo ꝑ potionem põt demonstrari sanitas i genere cãe efficientis ꝛ per ſa nitatem põt demõstrari potio i genere cãe final. ita i ꝓposito ebulitio seu accensio sanguinis i corde ẽ cã effectiua appetitus vindicte. iõ i genere cãe efficiẽt is põt esse ꝑncipium demonstratõis ꝛ appetitus vin dicte concl'o demonstratõis. ecõtra aũt appetit⁹ vin dicte ẽ cã ebulitionis sanguinis i corde i genere cau se finalis ꝛ sic est ꝑncipium demõstratõis ꝛ tanto ẽ ma gis ꝑncipium demonstrationis q̃nto cã finalis est magis causa cũ sit cã cãꝝ.

Quoniam aũt manifestũ est qꝫ vnũ quodqꝫ demõstrare nõ ẽ: sed aut ex vnoquoqꝫ ꝑncipiorũ erit id quod demõstrat̃ sit secundũ quod ẽ illud nõ est oio scir̃ hoc quidẽ si ex veris ꝛ indemonstrabilibus monstretur ꝛ immediatis.

Ista ẽ vltima pars hⁱ capli i qua phũs ꝓbat demõ strationem nõ esse ex cõibus posteriꝫ, ꝓbat̃ illã nõ esse ex possibilib⁹ alr̃ se habere neqz ex his que sunt per accẽs nec ex extraneis nec ex corruptibilib⁹ ponen do hanc qntam concl'onem. ſ. nulla demõstratio est ex ꝑncipijs cõibus quã phũs q̃drupl̃r ꝓbat. primo ex eo qꝫ demonstratio facit scire ex ꝓprijs. sed quia demonstratio facit scire ex ꝓrimis ibi ẽ. n. sic demõ strare. tertio qz demonstratio facit scire ex his q̃ sũt ꝑ se ꝛ non ex extraneis nec ex his que sunt per acci dens ibi. nõ enim contingit. quarto qz demonstratõ facit scire ex his que sũt i eodem genere ꝛ i eadez ꝓ ximitate cũ extremis. ibi quare si per se. Prio q dem arguit̃ sic in qualibet demonstratione id qõ de monstrat̃ iest suis ꝑncipijs ſm qꝫ ipsum sed id qõ demonstratur nõ iest ꝑncipijs cõibus ſm qꝫ ipsum ſz bene ꝓprijs. q̃ nulla demonstratio est ex ꝑncipijs cõibus. ꝓz ꝓña cũ maiori ex determinatis ãte. mi nor aũt manifestat est. qz habere tres angulos nõ cõ petit figure ſm qꝫ ipsum ſz bene triangulo. Notã dum ſm phũ qꝫ ꝛz ꝑncipia cõia sint vera imediata ꝛ idemonstrabilia nõ tñ per ipsa demõstramus. nã cum veritas sit adequatio itellect⁹ ad rem. itellectus nõ ẽ verus nisi res sit vera ꝛ res non ẽ vera nisi adeq̃t suis ꝑncipijs vt puta aurum vel argentum vl' aliqõ tale modo nulla res adequat̃ ꝑncipijs cõibus ſz ꝓ prijs. igit̃ tũc itellectus ẽ verus ꝛ ꝓprie scientific⁹ q̃z do habet noticiã rei ꝑ ꝑncipia ꝓpria. Sed dubita tur qz videt̃ hec concl'o superfluere exquo ꝓbus pro bauit phũs oẽm demõstratõem esse ex ꝓprijs ad quod sequit̃ nullã esse ex cõibus. Dicendũ qꝫ ibi ꝓbatur i cidentaliter ꝛ ꝓfuse demonstratõem esse ex ꝓprijs ꝓ bãdo diffinitõem demonstratõis hic aũt distincte ꝛ ꝑ rõnes ꝓprias ex determinatis i conclusionib⁹ pre cedentibus neqz hic probat̃ imediate demonstrató nem procedẽ ex proprijs ſz nõ procedere ex cõibus ꝛ ꝛz sequatur ois demonstratio ẽ ex ꝑncipijs propijs igit̃ nulla est ex cõibus tũ aliqs posset dubitare istã ꝓñam dicens qꝫ stat aliquam demonstratõem cẽ ex proprijs ꝛ etiam cõmunibus sicut etiam contingit scire diffinitũ ꝑ propria ꝛ cõmunia. ſ. ꝑ dñas q̃ dicũ tur propria ꝛ per genera q̃ sunt cõmunia.

Est. n. sic monstrare sicut busso the tragonismum. i. quadrangulatum. secunduz ꝓclonẽ. n. demõſtratones huiusmodi secundum quod ꝛ

UVA. BHSC. IyR_048_2

alteri ieſt. vſi ⁊ i aliis ꝓueniunt hec rones nō ꝓximis: Non ita que ſecundum q illud ē ſcit: ſed ſecundū accidens.

Scōo ar. ſic q̄libet demonſtratio ē ex p̄cipijs proximus ſed p̄incipia cōia non ſunt ꝓxima. igit nulla demōſtratio ē ex p̄cipijs cōib⁹. ꝓz ꝓña cū minori. qa igit dicunt ꝑma cōia qr ſunt remota. maior autem liquet qz q̄libet demonſtratio facit ſcire p ſe ⁊ non p accīs p̄incipia aūt ꝓxima ſunt h⁹i nō aūt cōia ⁊ reota. qz talia ſolum faciunt ſcire ſicut ſciunt briſſo quadratum eſſe equale circulo arguens ſic. vbicūq; eſt dare maiꝰ ⁊ minꝰ ibi ē dare equale ſed ē dare q̄dratū maiꝰ circulo ⁊ q̄dratum minꝰ circulo. igit ē dare quadratum eq̄le circulo. hic ꝓceditur ex cōib⁹ qz maius ⁊ minꝰ ⁊ equale nō ſunt termini ꝑpriꝰ geome. ſz cōpetant ēt arithmetice. Nōndum q ſicut quodlz inferius accidit ſuo ſupiori. ita quodlibet proprium accidit ſuo cōi. cū g̃ ſcia hēatur p ꝓpria qz per ꝓpas diffinitōes ⁊ paſſiones. ideo cōia non facunt ſcire niſi per accīs recte ſicut nō cognoſcens ſeruū fugitiuum nūꝯ ꝓfuſe nō poterit ipm p ſe iuenire ſed ſolū p accīs vz rone curſus vel alterius ſigni cōis quo vtuntur cōiter fugitiui ⁊ ita ſciuit briſſo quadraturā circuli. faciebat. n. vez circulum h̄ item duo q̄drata vnū iterius tangens circulum ꝑm angulos. ⁊ alterꝫ exterius tangēs ꝑm coſtas ⁊ arguebat aliqō q̄dratū eſſe equale illi circulo exquo quadratuz exteriꝰ erat maius ⁊ q̄dratum interius erat minus. illud enim q̄dratū quod habet ad hec duo q̄drata eam ꝓportōnem q̄z habet circulus dicebat ipſe eſſe eq̄le circulo ꝓſtat aūt q p hanc rōnem nihil ſcimus p ſe de quadratura circuli. ſciēs enī hanc rōnem non propter hoc ſcit q̄drare. circulum. i. facere quadratum circulo eq̄le. Scōo nōndum q eq̄litas quadrati demſtrabilis de circulo nō eſt equalitas ꝓtinentie ſed extenſionis ita q non equaliter ꝓtinet. ſed ſi linee extenderētur ipſe eſſent eq̄les qz ſi a circulꝰ ē equalꝫ b quadrato extēſiue adhuc a ē maioris ꝓtinentie. ꝓbat ⁊ pono q diameter a ſit lōgitudinis vt. xliij. ⁊ qz circuli ad ſuū diametrum ē proportio tripla ſexq; ſeptima. ſequit a circulū eſſe magnitudinis. vt. xliij. ⁊ vt ſuppoſitū ē b eſt eq̄le a. igit b q̄drati magnitudo ē vt. xliij. cuius quelibet coſta ē vt. xi. mlt̄iplicet igit medietas a q̄ ē. xxij. p medietatē ſui diametri q̄ ē ſeptem ⁊ ſequitur arcū circuli ꝓſurgentem eē ꝓtinentie vt. cliij. dei de multiplicet vnum latus b p aliud. ſ. p. xi. ⁊. xi. ⁊ ꝓſurget arcus q̄drati ꝓtinentie. lxxi. igit cōtinentia a maior ē ꝓtinentia b i tāta. ꝑportione q̄ſta numerus cliij. excedit numerū. cxxi. ⁊ p ꝓña h⁹i figure eq̄les eq̄litate magnitudinis nō ſūt equales ſ equalitate cōtinentie.

Nō. n. cōuenit demonſtratio ⁊ i aliud genꝰ vnumquodq; āt ſecunduz accīs eſt cum ſecundum illud non cognoſcim⁹ ſecundum q ex p̄incipijs illi⁹ iq̄ztum illud eſt vt duobus rectis equales h̄re cui ineſt p ſe q dictum eſt ex p̄incipijs ipſius.

Tertio ar. ſic ois demonſtratio eſt ex principijs non extraneis nec diuerſoꝝ generꝫ nec per accīs ſz p̄incipia cōia ſunt huiuſmodi. igitur nulla demonſtratio ē ex p̄incipijs cōibus. ꝓz ꝓña cum maiori ⁊ minor ō claraſ. nam illud p̄incipium omne totum eſt maius ſua parte eſt extraneum geome. cum ſit extra rōnem eius ſicut ſuperius extra rōnem inferioris. ē ēt diuerſorum generꝫ qz competit ipſi magnitudini ⁊ numero ⁊ ꝓñter eſt principium per accidēs qz nec geome. nec arithme. vtitur illo niſi contracte per terminos ꝓprios. Nōndum q aliquid eſt alteri extraneuz duplr ꝑmo qz ſibi non competit ⁊ ſic duos cubos facere vnum cubum eſt extraneum triangulo. ſcōo qz cōpetit alteri ⁊ ſic genus ē extraneum ſpēi hoc modo principia cōia ſunt extranea cuilz ſcie ſpāli. Sz contra genus ponitur in diffinitione ſpēi ⁊ vlr predicaſ de ſua ſpē igit non ē extraneum ſpēi. Item ſi illud ē extraneuz alicui quod competit alteri ſequit propam paſſionē eſſe extraneam ſuo ſbo conuertibili qz competit alteri. vñ habere tres angulos nō ſolum competit triangulo ſed etiam yſocheli ⁊ figure. Ad ꝑmum negetur ꝓ ſequentia qz ꝓceditur q genus ē intrinſecuz ſpēi ⁊ extrinſecum. intrinſecum quidem inq̄ztuz ē pars vl forma eius. extrinſecū vero inq̄ztum ē forma alterius. aial n. i cōi nō ſolū ꝓpetit hōi vt forma ſed ēt aſino. igit cuilz iſtoꝝ eſt extraneum ⁊ extraneum. ⁊ ſic nō eſt icōueniens p̄incipia cōia eſſe p̄incipijs proprijs intranea et extranea. Ad ſcōm negeſ ēt ꝓña propter equiuocatōem cum enim dicitur illud eſſe extraneuz alicui quod competit alteri loquit de alietate reali. cū vero dicit habere tres angulos competere alteri a triangulo accipit alietaſ rōnis. qz iſta paſſio nulli competit quod nō ſit triangulus bene tamen competit alicui cuius rō ē altera a rone trianguli. genus autem eſt extraneum ſpēi qz alteri competit nō ſolum alietate rōnis ſz ēt alietate reali. aial. n. competit homini et aſino quoꝝ q̄libet ab altero differt no ſolū ſed etiam realr ⁊ eſſentialiter.

Quare ſi p ſe ⁊ illud ieſt cui ineſt neceſſe ē mediū i eadē ꝓximitate cē. Si vero nō ſz ſicut armonica p aritmeticā. huiuſmodi aūt ō mōſtrant quid ſilr. ſed differūt iꝑz. n. qz alterius ē ſcie. Subiectū. n. genus alterꝫ ē ſed ꝓpter quid ſuperioris ē cuius p ſe paſſiones ſūt. Quare ex his manifeſtū ē quod nō ſit demſtrare vnū quodq; ſimplr. ſed ſecunduz quod ⁊ ꝓpriis vnuſcuiuſq; principijs eſt.

Quarto ar. ad idem ſic i qualibet demonſtratiōe neceſſe ē medium ⁊ extrema eſſe eiuſdē proximitatis ⁊ eiuſdē gñis. ſed p̄incipia cōia nō ſūt huiuſmōi igitur nulla demſtratio eſt ex cōibus p̄incipijs. ꝓz ꝓña cū minori qz alr nō eſſent cōia. maior vero declaraſ. qz ſi nō hoc videreſ propter ſcias ſubalternatas ſz iſtō non tollit qz ibi ēt p̄incipia ſunt propria ⁊ medium ſimilr ſicut i aljs ſcientijs eo quod termini ſcientiarū ſubalternātium non ſumuntur abſolute ſed ꝓtracte i ſcientijs ſubalternatis ⁊ ſic ſūt termini proprij eaꝝ. que ſunt geome. ⁊ adaptantur ad oculum non ſūt ſpectiue ꝑm q huiuſmodi ⁊ ea que ſunt arithmetice ⁊ adaptanſ ad ſonum nō ſunt ſcie armonice ꝓz q huiuſmodi. qz he ſcientie procedunt p propria ſicut ſubalternantes. nam ſi paſſio ē ſpectiua oportet q ſbm cui p ſe ieſt ſit ſpectiuum ⁊ ꝓñter medium. qa neceſſe ē medium eſſe cū extremis i eadem ꝓximitate. Nōndum ꝑmo ꝑm phm q ſcientia ſubalternans ⁊ ſubalternata differunt i hoc. qz ſcia ſubalternans dicit propter qd ⁊ ſcia ſubalternata dicit quare

UVA. BHSC. IyR_048_2

nō sie itelligendo q̄ scia subalternata nō demōstret ꝓpter qd sz ex eo qz qō pſupponit tanq̄z qz ea scientia subalternata ē demōſtratum ꝓpter qd a scientia subalternante. ⁊ hꝭ gratia pſpectiuus pſupponit istam angul⁹ triāguli eq̄lateri ē tertia ps duoꝝ rectorum ⁊ eandem demōſtrat geome. propter qd.

Secūdo nōndum ſm phīm q̄ sicut dicunt ſpēs subalternantes ⁊ subalternate ex pte ſboꝝ ita ex pte ꝑncipioꝝ perſpectiuus. n. probās oculū videre dextrum ⁊ ſiniſtrū magnitudinis nō. pbat hoc p ꝑncipia propria geome. sz p ꝑncipia propria ſui. qz dextruz magnitudinis diametraliꝝ iprimit i ptem dextraz oculi ⁊ ſiniſtrū in pte ſiniſtrā. nam lz diameter ſit ꝑpri⁹ terminus geome. nō tñ vt diametraliꝝ iprimit qz ō impſſione nō ſe itromittit geome. sz phūs nālis. q̄ aūt illa impſſio ſit diametral' pbat p ſilitudinē angulorꝝ qō ē pure geome. ⁊ iſto mō geome. deſcēdit i pſpectiuam. qz illud geometricum pſpectiuus accipit cōtrahendo ipm neq̄z pſpectiuus i probando iſtam conclonem linea viſual' diametraliꝝ imprimit in oculuz aſſumit iſtā abſolute. linea diametraliꝝ icidēs cāt angulos equales. sz iſtam linea viſualis diametraliꝝ icidens i oculum cāt angulos viſuales equales. qz nō ꝑſiderat lineam angulum vl' diametrum abſolute. ſed lineā ⁊ angulū vt viſualē ⁊ diametrū vt incidit i oculum. Illā ēt propōnem angul⁹ trianguli equilateri ē tertia ps duoꝝ rectorꝝ accipit pſpectiuus ꝓtracte. vt angul⁹ trianguli equilateri i oculo ē tertia ps duoꝝ rectorꝝ viſualium ſicut. n. ꝓtrahit lineā p viſuale. ita ⁊ oia ꝑncipia aut ꝛcl'ones geome. Siliter in muſica probat vnā vocē eē alia i duplo grauiorem p hoc q̄ ꝓtinet bis aliam vocez ⁊ h̄ declarat ex proportōe numeroꝝ. nā q̄ñ vnus numerus ꝓtinet aliū bis ꝑcise ē proportio dupla nō tñ recipit illā propōnem i propria forma sz ꝓtracte p ſonū vt ſi aliq̄s numerus ſonorus cōtinet aliū bis ꝑcise ē proportō dupla. ⁊ ex his cōcludit aris. nullam ſciam neq̄z demōſtratōem procedere ex principijs cōmunibus ſed tātum proprijs.

Sed hoꝝ ꝑncipia hñt cōe. Si autē hoc manifeſtū ē quod nō ē vniuſcuiuſq̄z propria ꝑncipia demōſtrare erunt. n. illa oīum ꝑncipia: ⁊ ſcia illorum propria omnibus.

Ex p̄dictis ſequit phūs. 4. correlaria. quoꝝ p̄mū eſt. Quelibet ſcia ſpālis ſubalternatur metha. probat pſpectiua ſubalternat geome. ⁊ muſica arithmetice qz ꝑncipia iſtaꝝ probant' ab illis ſed oīum ſciaꝝ ſpālium ꝑncipia probant' i metha. igit' maior pz et minor declarat' nā nulla ſcia ſpālis probat ſua ꝑncipia imo pſupponit sz cuiuslibet ſcie ſpālis ꝑncipia ſunt probabilia exquo nō ſūt de terminis cōiſſimis. igit' oz dare ꝑncipia cōiſſima probādo ꝑncipia ſpālia q̄rum ſcia propria. ſ. math. ē cōis oib⁹ ſciētijs ſpālib⁹. Nōndū q̄ ſicut illud principiū cōe oē totū ē mai⁹ ſua pte ē probabile p ꝑncipia meth. ſic. oē ꝓtinēs aliq̄d. ⁊ aliq̄d vltra ē mai⁹ ſua pte ſed oē totū ē huiuſmōi. igit' oē totū ē mai⁹ ſua pte. ita illud ꝑncipiū ſi ab eq̄libus eq̄lia demas remanētia ſūt eq̄lia i meth. probabile ſic. Quorūcūq̄z ptes ꝓſil'r cōueniūt vl' diſcōueniūt iſta eodē mō ſe hñt vt tota. sz ſi ab eq̄lib⁹ eq̄lia demas remanētes ꝓſil'r cōueniūt vel diſcōueniunt. igit' eodē mō ſe hñt vt tota sz tota fuerunt eq̄lia. igit' ptes remanentes ſūt eq̄les. ⁊ p ꝓns ſi ab equalib⁹ eq̄lia demas remanentia erunt equalia. ſicut. n. iſti termini cōtinens aliquid ⁊ aliquid vltra ſt termini metha. ita ⁊ iſti conuenire ⁊ diſcōuenire conſimiliter vel eodē modo ſe habere.

Et nāq̄z ſciuit magis itelligēs ex ſupiorib⁹ cāis. ex ꝑncipijs⁹. n. nouit cū nō ex cātis ſciat cauſas. Quare ſi magis ſciuit ⁊ maxie ⁊ ſcientia illa erit magis ⁊ maxime.

Secōm correlariū meth. ē magis ſcia q̄ artifice ⁊ maxime ſcia probat' met. ē magis ſciēs q̄z alij artifices ſpāles ⁊ maxie ē ſciēs. igit' pz ꝓña p locū a ꝓiugatis. Et p̄ma ps añtis arguit' ſcire ē rē p cām cognoſcere ſed metha. magis cognoſcit p cās q̄z alij artifices qz ipe cognoſcit p cās ſupiores ⁊ alij p cās iferiores. ſe cūda ps añtis probat' metha. ſcit p cās maxias. qa p cās nō cātas igit' maxie ſcit. vñ pōt ſic argui ſcire p cām ē aliqua liꝝ ſcire ⁊ ſcire p magis cām ē magis ſcire. g̃ ſcire p maximā cām ē maxie ſcire. pz ꝓña p illā ſgulā topicā. ſicut ſimpliꝝ ad ſimpliꝝ ita mai⁹ ad mai⁹ ⁊ maximū ad maximū. Nōndū q̄ met. ē maxime ſciēs ⁊ meth. ē maxie ſcia q̄ druplr. Ꝺrio rōe obiqz oba met. ſūt maxie ſcibilia ſicut ēt ſūt maxie cog̃ ſcibilia. nam ſicut res ſe hz ad eſſe ita ad cognoſci p Ariſ. 2. met. sz deus ⁊ itelligētie q̄ ſūt oba met. hñt maxie eſſe ſicut ⁊ ipa maxie entia ſūt. g̃ deus ⁊ itelligentie ſūt maxie cognoſcibiles. g̃ p ꝓns maxie ſcibiles. Secūdo meth. ē maxie ſcia rōne ſbi. nā ſbm meth. ē ens inq̄ztum ens iuꝝ determinatōem Ariſ. 4. meth. sz ens inq̄ztū ens ē maxie ſcibile. igit' pz ꝓ ſequētia qz ſcia ſpecificat' a ſuo ſbō. minor aūt ē clara qz ens inq̄ztū ens ē maxie itelligibile cū ſit obm inte⁹ p Aui. i metha. ſua. qō aūt ē maxime itelligibile ē maxime ſcibile ⁊c. Tertio metha. ē maxie ſcia rōne pricipioꝝ qm̄ principia meth. ſ. de quolz dicit eſſe vel nō eē ⁊ ñ tontigit idē ſil'r eē ⁊ ñ eſſe ſūt maxime ſcibilia cū hec ſciant' ⁊ cognoſcāt' tm̄ p noticiā ſuorū terminoꝝ. alia aūt principia nō cognoſcunt' niſi mediāt⁹ his cū neceſſario has propōnes ꝓſupponāt i m̄te. Quarto metha. ē maxie ſcia ratōne finis qm̄ finis meth. ē cognitio rei ſepataꝝ taz a mā ſenſibili q̄z itelligibili. finis aūt aliꝝ ſciaꝝ ē cognitio rei vt cōtrahunt' mām ſenſibilē vel itelligibilē. igit' prima ps añtis. pz qz finis mathe. eſt cognitio ⁊ ſpeculatō ſbaꝝ ſepataꝝ a mā ſimpliꝝ cū ſint penit⁹ idiuiſibiles nullā penit⁹ hñtes magnitudinē ſm Ariſ. viij. phi. ſcōa ps añtis ē manifeſta qz phia nālis conſiderat res i ordine ad mām ſenſibilē. ⁊ metha. cōſiderat res i ordine ad mām itelligibilē. ſ. in ordine ad q̄ſtitatez continuam vel diſcretam.

Sed demſtratio nō ꝓuenit i aliud genus. ſed niſi ſicut dictum eſt geometrice i mechanicas vel machinatiaſ aut ſpeculatiuas aut arithmetice in armonicas.

Tertiū correlariū. metha. nō deſcendit i aliud ſimpliciter ſed ſm qd. probat' metha. deſcēdit i alias ſciaſ ſpāles ſicut geome. in mechanicā ⁊ machinatiuā et ſpeculatiuam. ⁊ ſicut arithmetica i muſicam. iſte aūt nō deſcēdunt i aliud genus ſimpliꝝ ſed hz qd. igitur maior pz qz metha. probat ꝑncipia aliaꝝ ſciaꝝ ſicut ſubalternates ꝑncipia ſubalternataꝝ. minor ⁊ o fuit ſupius declarata. ⁊ itelligit phūs per mechanicā arte edificandi ⁊ domificādi. ⁊ per machinatiuā artem faciēdi machinas ⁊ bōbardas. ⁊ per ſpeculatiuā ipſam perſpectiuā. ꝓſtat aūt oēs illas ſcias vl' artes ꝑ ſupponere certa ꝑncipia iā probata in geome ⁊c. Notādum primo q̄ meth. tripliꝝ deſcēdit i alias ſciētias. primo rōne ſbi: eo q̄ ſba aliaꝝ ſciaꝝ ſubijcit' ſbō metha. ſcōo rōne principioꝝ complexorū quia

UVA. BHSC. IyR_048_2

ꝑncipia complexa aliaꝝ sciaꝝ ꝓbant p ꝑncipia complexa metha. tertio rone terminorū icomplexoꝝ. qꝝ omnes termini aliarū sciaꝝ sunt termini metha. lz sub alia ꝛsideratõe. vñ meth. cõsiderat corpꝰ ⁊ mobilitatez absolute sed phūs nālis cõsiderat eadē cõtinere. s. corpus vt ē mobile. ꝛsiderat et metha. linea. vt ē q̃ztas ꝓtinua duob⁹ punctis terminata et vt i ea ē longitudo sine latitudine ⁊ ꝓfunditate geo. aūt vt ē recta vel curua. Scõo notãdū q̃ geome. descendit i ꝓspectiuam ⁊ arith. i musicam ex pte sbi ⁊ ꝑncipiorū cõplexoꝝ ac terminorū simplicium sed nõ totaliꝝ vt meth. qꝛ ꝓspectiua nõ subijcit tantū geome. sed ét phie. ⁊ musica non solum arithme. sed ét phie rõne alterius ꝑtis subi. ⁊ ió non linea nec visu ale ē ꝑmus terminus perspectiuus sed totum illud linea visualis qꝛ non cõsiderat de linea vt linea nec de visualitate ꝫm q̃ huiusmodi. sz de linea vt est visualis ⁊ ō visualitate vt diametraliꝝ causaꝫ. similiter musica nõ considerat de numero vt numerus ē. nec de sono vt sic sed de numero vt ē sonoꝝ. ⁊ de sono vt ē ꝓportionabilis ⁊ numerosus.

Difficile. n. est nosse si sciuit aut nõ difficile ē nosse si ex ꝑpriis vniuscuiusq; ꝑncipiis scimꝰ aut nõ q̃ vere ē scire. Opinamur aūt si habeamꝰ ex aliqbꝰ veris syllm ⁊ ꝑmis scire sed hoc ñ ē: sz proxia oz eē ꝑmis.

Quartū correlarium difficile ē ꝓspicere se ipm scire ꝓbaꝫ nemo scit nisi p ꝑncipia ꝑpria sed difficile ē scire si ꝑncipia ad aliquā ꝛclonez sint ꝑpria igitur. vñ multotiēs opinamur nos scire. qꝛ opinamur reperiꝛ se ꝑpria ꝑncipia non tñ scimꝰ qꝛ illa ñ sunt ꝑncipia ꝑpria. aliqs. n. forte crederet albedinem esse accñs ꝑpter hoc q̃ cognoscit ipam esse i alio. sed hoc non sufficit cū nõ sit ꝑncipiuz ꝑprium sed cõe. multa. n. sūt in alio quoꝝ nullū ē accñs vt bz videri. 4. phy. vbi traduñ. viij. modi essendi in. Contra ꝓdicta ar. ⁊ ꝑncipaliꝝ cõtra conclusionem ꝓbando aliq̃z scientiam vel demonstratõem ꝓcedere ex cõibus. Et ꝓmo ar. de metha. q̃ necessario ꝓcedit ex ꝑncipijs cõibus ex quo ipa cõissima ē. Scõo ar. de q̃lz demõstratione potissima cū illa ꝓcedat ex ylibus. s. ex sbo vli ⁊ passione vli. hec aūt sunt cõia. Tertio ar. sic sicut res se bz ad esse ita se habet ad cognosci sed ꝛtus solis q̃ ē virtus cõis cõcurrit absq; agẽte ꝑticulari ad generatõem alicuius q̃ fiunt ex putrefactõne. igitur cõmunia ꝑncipia pñt concurrere ad gñationē alicuius ꝑticularis scie. Quarto qꝛ tũc frustra ponerẽtur ꝑncipia cõia ⁊ ꝓbūs ponit ista q̃ eoꝝ qbus vtimur i demonstratione q̃dam sūt ꝑpria ⁊ quedaz cõmunia. Ad primuz oꝫ q̃ lz ꝑncipia metha. sint cõia scientijs ꝑticularibus ipa tamen sūt ꝑpria meth. vt de qnolz oꝫ esse vel nõ ee. ⁊ non ꝓtingit idem simul esse vel non esse. Ad scõm respondẽtur eodem mõ q̃ lz sbñ ⁊ passio demonstratõis potissime sint cõia suis ifertis sunt tñ ꝑpria illi demonstrationi. Ad ttium rñdetur q̃ sicut agens vle nõ ꝓducit perfectũ aial nisi mediãte agẽte ꝑticulari. ita ꝑncipia cõia nõ aggenerãt ꝑfectam cognitõem. s. scientificã nisi mediantibus principijs ꝑprijs. ⁊ sicut agens vle absq; agente ꝑticulari ꝓducit aliꝫ ip̃fectũ. ita ꝑncipia cõmunia absq; principijs ꝑprijs aggenerãt noticiã imꝑfectam que est opinio. Ad q̃rtum negeꝫ ꝓña. qꝛ sicut non frustra ponitur agens vle non obstãte q̃ ñ agat absq; agente ꝑticulari ita nõ frustra ponũtur principia cõia lz ñõ aggenerent sciam absq; principijs ꝑprijs. qꝛ sicut agentia ꝑticularia roborãꝫ per vlia ⁊ fortificanꝫ p illa virtute quoꝝ agunt ita principia ꝑpria roborant ⁊ fortificantur p ꝑncipia cõmunia virtute quoꝝ aggenerãt sciam. ⁊ ex hoc ꝫz quod dicit. p. s. q̃ vtimur ꝓncipijs ꝓprijs ⁊ cõibus. vtimur. n. ꝓncipijs cõibus tanq; demonstratõez virtualiꝝ igredientiꝫ. ⁊ vtimur ꝑncipijs ꝓprijs tãq; formaliꝝ igredientiꝫ demonstratõem.

Dico aūt ꝑncipia i vnoquoq; gñe illa q̃ cū sint nõ cõtingit demonstrare. quicquid igiꝫ significẽt ꝓma ⁊ que ex his sūt accipiendū ē. qõ aūt sint ꝓncipia necesse est accipere. Alia vero demonstraꝫ vt quid vnitas aut quid rectū ⁊ quid triangulꝰ Est aūt vnitatem accipere ⁊ magnitudinem. altera vero demonstrare

Ste ē scõs tractatus primi posteriorū i quo phūs declarat ex qbus ⁊ qualibꝰ ē virtualiꝝ ꝫmõstratio manifestãdo ꝑncipia q̃ virtualiꝝ igrediuntur demõstratõem postq̃z oñdit ex qbus ⁊ ex qualibꝰ ē formaliꝝ demonstratio ⁊ exꝑmendo ꝑncipia que formaliꝝ ingrediunꝫ demonstratõem. Et diuidit tractaꝫ iste i q̃tuor ca. quoꝝ ꝑmum distinguit inter principia propria ⁊ cõia. secũdum exꝑmit illa ꝑncipia tam ꝑpria q̃z cõmunia inter q̃ est dña ibi nõ est aūt suppositõ. tertiũ manifestat qualiꝝ scie cõicant. circa ꝓncipia ibi cõicant aūt oẽs scie. quartũ ē dña ⁊ cõuenientia principioꝝ cõcludit dñam ⁊ cõuenientiã iter demõstrationem qꝛ ⁊ propter qd ibi sed differt qꝛ a propt qd. Primũ capl'm diuidit i quatuor ptes i quaruz prima describit principiũ. i scõa pte ponit differẽtiã iter pricipiũ cõe ⁊ ꝑprium ibi sunt aūt qbus i tertia pte ponit dñam iter sbñ passionem ⁊ dignitatẽ ibi sūt aūt ꝑpria. i quarta ponit differentiã sciaꝝ ex pte sbi ⁊ passionis ibi quasdam tñ scias. Quantũ ad primum phūs diffiniens pricipia di. dico aūt principia i vno quoq; genere illa que cū sint non ꝓtingit demonstrare. i. pricipiũ ē ꝓpõ necessaria indemꝫabilis i scia cuius ē principiũ. Primo oꝫ ꝓpõ necessaria ad excludendũ propões falsas ⁊ ꝓtingentes. ió opposita principioꝝ lz sint ꝫmediata ⁊ idemꝫabilia. sicut pricipia non tñ sunt pricipia propter suã falsitatẽ. Scõo oꝫ idemonstrabiliꝫ ad excludendũ propões necessarias d ꝫmabiles. Tertio oꝫ i scia cuiꝰ ē principium ne credatur quod lz principiũ esse idemꝫabile simpliꝝ sed sufficit q̃ non sit demonstrabile i scientia cuiꝰ ē pricipiuz. ió si ē simpliꝝ idemõstrabile ē simpliciter pricipium. si aūt est idemõstrabile ꝫm qõ ē principium ꝫm qd. Ex ista diffinitõe ifert phūs ꝓuenientiam ⁊ dñam iter pricipium ⁊ ꝛclonem dicẽs q̃ ibñ ꝓueniunt qꝛ de vtroq; oz cognoscere qd significet. diſcõueniunt aūt qꝛ ex principijs alia demõstratur. ⁊ ipa non demonstranꝫ i scia illa conclo aūt i eo q̃ conclo demõstraꝫ. sicut cñ de vnitate ⁊ triangulo ⁊ recto ꝑsupponiꝫ qd est ita de pricipijs ⁊ conclone. ⁊ sicut vnitas ⁊ magnitudo nõ demõstraꝫ sed alia ex his. ita est dicendum de principijs ⁊ conclusione. Notãdum q̃ sicut ꝛclo aliquando sumitur pro ipso ꝓplemento demonstrabili siue sit signuz siue significatũ. ⁊ aliqñ pro passione ita pricipiũ scie aliquãdo sumitur ꝓplexe vt omne totũ ē maius sua pte. ⁊ aliquando incõplexe vt vnitas ⁊ magnitudo. prio modo diffiniebaꝫ pricipium ⁊ nõ secundo mõ. si tamen qs vellet generalem diffinitõem dicat pricipiũ ē en

UVA. BHSC. IyR_048_2

titas necessaria idemstrabilis i scientia cuius ē pricipiū ⁊ ꝑm hoc magis videt ꝓcedere exẽpla. Duo igitur sūt gña ꝓncipioꝝ. s. ꝓplexa ⁊ icōplexa. ⁊ itez ꝓncipiorum ꝓplexoꝝ q̄dam sūt simplr idemonstrabilia vt dignitates ⁊ cōes ai conceptōes. ⁊ q̄dam ꝑm qd ide mōstrabilia vt ꝓncipia sciarum subalternataruꝫ q̄ demōstrāt i sciētijs subalternātib⁹. vñ sicut geom. nō pōt ꝓbare magnitudiné esse nec arithmetic⁹ vnitaté esse sz illud ꝓsupponit. sed ita pspectiuus nō potest ꝓbare aliq̄z lineā cāre duos angulos rectos sed illud ꝓsupponit qō qdem accipit tanq̄z ꝓncipiuz. lz ꝓtracte vt dicebat añ. Cōtra ꝓdicta ar. ⁊ ꝑmo q ꝓncipia ñ ꝓsupponūt qz ꝓncipia se hñt sicut añs ad aliqō ꝓñs mō negato ꝓñte negat ⁊ añs vñ eraclit⁹ negauit illud ꝓncipiū de quolz dr affirmatio vel negatio vt dicit phūs. 4. metha. Scōo ar. q non oz ꝓncipia accipē. i. ꝓsupponere ⁊ alia demōstrare. qa tūc solū illa pricipia ꝓsupponerent q̄ fundant i ente. ⁊ oia alia demōstrarent. s. oé totum e maⁱ⁹ sua pte ⁊ si ab equalib⁹ eq̄lia demas ⁊c. qō ē falsum qz ista sūt p se nota cum itellect⁹ statim eis assentiat notis terminis. Ad primū dr q pricipia ꝑma negari dupliciter itelligūt. s. ꝑse ⁊ p accñs. p se qdem. qz hñt nāz p quam dubitari ꝓñt ⁊ ꝓñter negari ⁊ sic nō ꝓñt negari prima pricipia qz sūt ꝓpōnes prime fundate i ente qbus itellect⁹ nullo mō pōt dissentire sicut nec aliqua potētia cognita pōt dissentire suo obō primario. Per accñs aūt q̄drupliꝫ ꝓñt negari. Prio ꝛtualr ⁊ iplicite. s. negando aliq̄z ꝓpōnem veraz ⁊ necessariā i qua virtualr ꝓtinēt prima pricipia aut cō cedendo aliq̄z falsam vel ipossibilē ad quā sequūtur opposita primoꝝ pricipioꝝ. Scōo ex ignorantia fspōdendi sicut negauerūt pmenides ⁊ melissus motū esse ne cogerent ꝓcedere vacuum, ꝑter istā rōez oé qō mouet recipit i pleno aut i vacuo qz nō ē possibil penetratio corporoꝝ igit in vacuo zeno autez negauit idē ne cogeret ꝓcedere ifinita ptransire cuz tñ oppositum expientia esset notuz. expiebat. n. se ābulare ⁊ equum currere. Tertio ex falla appentia sicut eraclit⁹ q negauit duo pricipia ꝓcedens duo ꝓtradictoria esse sil vera. credidit. n. entia eē i tāto fluxu q̄ stati cū qs diceret hoc ē, ꝑter fluxibilitatez rerum dicere ꝛ ē posset hoc non ē. ⁊ ꝓñter dicebat q ñ poteram⁹ eādem aquam fluminis bis tangere. nec de eadem re eodem mō se hñte bis loq. Quarto ex diuersione materie vel iqsitione disputatōis. q̄dā n. possent negare pricipia prima ⁊ ea q̄ sunt p se nota ad diuertendum materiam cupientes nō amplⁱ⁹ disputare vl oe alia materia loq aut cām iquirendi aliquam veritatē vl ꝓbabilitatem circa pricipia negata. sicut faciunt cōiter disputātes sustinentes ꝓbabilr opposita eoꝝ q̄ p se nota sunt ⁊ tales nō negant pricipia corde sz tñ ore. Ad scōz rñdet egi. q omnes ai ꝓceptōes ꝓñt ꝓsiderari i ordie ad itellectum ꝓcipiēte vl i ordine ans ⁊ ptes entis. primo mō oēs cōes ai ꝓceptōes sunt pricipia cōia qz itellectus illis assentit absq; aliquo discursu ex sola noticia terminorum ⁊ sic oé totum ē maius sua pte. ⁊ si ab eq̄libus equalia demas ⁊c. sunt prima pricipia ⁊ ꝑme dignitates. scōo mō ñ sunt ꝑma ꝓncipia qz fundantur i pte entis. s. i q̄ztitate q̄ qdem hz ordinem ad totum ens sicut posteri⁹ ad suum ꝓus. ⁊ sic tñ illa que fundant i ente vl i esse sunt ꝑma ꝓncipia vt de quolibet dr esse vl nō esse. ⁊ nō ꝓtingit idem simul eē ⁊ nō esse. Jsta rñsio videt aliqualr contrariari phō dicto ē enim supra ex itentōe aris. q metha. probat ꝓncipia aliaꝝ sciaꝝ. hec aūt oē totum ē maius sua pte ⁊ si ab eq̄lib⁹ ⁊c. sunt ꝓncipia geome. ⁊ arithme. igit ꝓbant a metha. qō nō esset si eis itellectus stati assentiret absq; discursu. ⁊ hoc alacen. notat quādo ꝓbat illud pricipium oē totum ē maⁱ⁹ sua pte. pcō tinere aliqd ⁊ aliquid vltra. nō ēt sūt dignitates. qa dignitas ē propō q̄z necesse ē q̄zlibz docētem p arisi. i ꝓxi tractatu. nō āt est necesse has propōnes quēlz docendū habere. Dicēdñ igit alit q pricipia sunt i quadruplici differentia loquēdo de principijs ꝓplexis. q̄dam sunt quib⁹ itellect⁹ assentit ex sola noticia terminorū vt de quolz dr esse vl nō esse nō cōtingit idem simul esse ⁊ nō esse vt hec sunt proprie dignitates ⁊ pncipia prima simplr ⁊ propōnes nullo modo demstrabiles. q̄dam aūt sunt principia quib⁹ itellect⁹ statim assentit notis terminis tamen mediāte discursu moroso ⁊ iperceptibili vt oē totum ē maius sua pte. ⁊ si ab eq̄libus equalia demas ⁊c. ⁊ hec nō sūt pncipia ꝑma simplr sed prima principia ꝑm quid p respectū ad scias quarum sunt pricipia ⁊ ꝓñter talia ñ simplr sunt demstrabilia sicut nec sunt dubitabilia sz sunt demstrabilia ꝑm quid. s. isti vel illi qui negaret. Quedā sunt pricipia quib⁹ intellect⁹ assentit ex solo discursu demstratiuo moroso vt a pūcto ad puuctum ꝓtingit rectā lineā ducere. ⁊ ꝓtinuum est diuisibile i ifinitum ⁊ talia simplr demōstrant sicut ⁊ ipa simpliciter dubitabilia sūt. ⁊ talia sūt pricipia ⁊ pricipiata. principia quidē geome. ⁊ principia i nāli phia. Quedam aūt sūt principia quib⁹ itellect⁹ assentit ex solo discursu moroso inductiuo vel diuisiuo. vt ꝑmisse idemonstrabiles alicuⁱ⁹ demstrationis. ⁊ bi gratia si fiēt talis demonstratio. oē aial rōale ē disciplinabile ois hō ē aial rōnale. q̄ ois hō ē disciplinabilⁱ. maior probatur inductiue ⁊ minor diuisiue vt habet. 2. buⁱ⁹. iō tales ꝑmisse sūt ꝑmisse sūt ēt propria principia. premisse aūt demstrabiles non proprie dicunt principia sed tantum methaforice ex similitudine ad ꝑmissas indemonstrabiles.

Sunt aūt quib⁹ vtimur i demōstratiuis sciētijs: alia quidem propria vniuscuiusq; scie alia vero cōia. cōmunia enim secundum analogiam quoniam vtile ē quantūcunq; in eo q̄ sub scientia est genere. Propria principia quidem vt lineam eē huiusmodi ⁊ rectum. Communia aūt vt equalia ab equalib⁹ si auferas q̄ equalia reliqua sūt. Sufficiens aūt ē vnumquodq; istorum quoniam in genere est. Idem enim faciet ⁊ si non de omnibus accipiat: sed i magnitudinibus solum: arithmeticus autem in numeris.

Jsta ē secunda ꝑs huius capli i qua ꝑbo manifestat differentiam iter pricipium propriū ⁊ cōe quib⁹ vtūtur demonstratores. vñ pricipiū propriū ē illud qō ꝓuenit vni scie tñ i eo q̄ pricipiū vt linea ē longitudo sine latitudine ⁊ profunditate. rectuz ē illud cuⁱ⁹ medium non discrepat ab extremis. Et notanter dr i eo q̄ pricipium. qz ea dē propō cōpetit plibus scientijs i vna vt conclō ⁊ i alia vt principiū propriuz. sicut pz de principijs sciaꝝ subalternataꝝ q̄ sūt cōclōnes i scientijs subalternantib⁹ pricipium aūt cōe est illud quod competit plibus scientijs. vt si ab equalibus equalia demas cetera q̄ remanēt sūt equalia. ⁊ oé totū ē maⁱ⁹ sua pte. quoꝝ quodlz idifferenter cōpetit geo. ⁊ arithme. Et si arguit cōtra qz supⁱ⁹ dictū

UVA. BHSC. IyR_048_2

est demonstratõem nõ procedẽ ex vlibus ⁊ cõibus. Rñdet phũs q̃ intelligit demſtatõem nõ ꝓcedere ex cõibus ſm ſuã totã ſignificatõem. ſi ꝓcedit ex his ſm ſuã ꝓpriam ſignificatõem ſibi ſufficientez ita q̃ geo. nõ vtit aliquo iſtoꝝ ꝓncipioꝝ abſolute. ſed cõtracte. ſ. ois magnitudo é maior ſua pte. ⁊ ſi ab equalib⁹ magnitudinib⁹ eq̃les magnitudies demaſ magnitudines remanentes ſunt eq̃les. arithmetic⁹ autem di. ois numer⁹ é maior ſua pte ⁊ ſi ab equalibuſ numeris equales numeros demas. qui remanent ſunt equales. Hõndũ q̃ ſicut q̃lz agens nãle vtit ꝑma mã nõ ſimplr ſed cõtracte. ſ. cũ diſpõne accñti/um neceſſario ad formam ſbãlẽ ꝓtrahentiũ ſic q̃ generãs hoiem vtit mã ꝓtracta p aliq̃ accñtia faciẽtia ad formã hois ⁊ gñans equũ vtit eadẽ mã cuz aliis diſpõnibus facientib⁹ ad formã equi. ita ĩ ꝓpoſito dicendũ é q̃ geome. illis ꝓncipijs vtit ꝓtracte per magnitudinẽ ⁊ arithmetic⁹ contracte p numerũ. Jſtud tñ exẽplum nõ é ꝺoio ſiłe qz mã ꝑma formalr igredi tur ꝓpoſitõem nãlem ⁊ ꝓncipia cõia nõ formalr ſed virtualr tñ igrediunt demõſtratõem p ipm tñ cog̃ ſcit modus ꝓtrahendi ꝓncipia cõia. Sed dubitat ꝑmo qz dicit arıſ. ꝑmo prio. q̃ oz ꝓncipiũ vlr ſumi. Ubi grana i geo. probat q̃ anguli icidentiũ ſũt eq̃les p hoc q̃ ſi ab equalibus equalia demas. q̃ro q̃ vtrũ hoc ꝓncipiũ ſumat ſolũ p angulis icidentiũ ⁊ ſic petitio ꝓncipij aut p alijs angulis ⁊ ſic nõ é ad ꝓpoſituz aut vlr ⁊ habeł itentũ. Scõo qz ꝓncipia talia cõtracta q̃bus vtunt formalr geome. ⁊ arithmeticus ſunt ꝓbata p illa ꝓncipia cõia ſz nõ vł ad qué aliuz artificem ſpectet ꝓbare h⁹ ĩ ſpãlia p illa cõia igr geo. ⁊ arith. ꝑbãt ꝓncipia cõtracta per ꝓncipia cõia igr vtunt eis ĩ ſua maxima cõitate. Ubi gratia hec ꝓpõ ois magnitudo é maior ſua pte. ꝑbat p illã oé totuz é mai⁹ ſua pte ⁊ nõ videł a quo niſi a geome. Ad ꝑmũ ꝓcedo q̃ ꝓncipiũ ſp oz vlr ſumi nõ tñ vł⁹ ſbõ ſed eque aut min⁹ vlius cũ ꝓclone. vñ ſbñ geo. eſt magnitudo ió illud ꝓncipiũ cõe oé totuz é mai⁹ ſua pte nõ oz accipi a geo. i tãta cõitate qz cuiuſlz ſcientie ſbñ oz eẽ cõiſſimũ ⁊ ĩter nullũ ꝓncipiũ ꝓpriũ illi⁹ oz eſſe cõius ſbõ neq̃z aliquid cõſideratum ab eodem eſſe cõiuſ propterea geo. accipit illud ꝓncipium i cõitate ſui ſbi dicẽdo ois magnitudo é maior ſua pte aut i cõitate alicui⁹ inferioris vt ois linea eſt maior ſua pte. ſemp tñ tale ꝓncipiũ ꝓtractũ é vlius ꝓclone q̃cũq̃z data q̃ p tale ꝓncipiũ demiał. Illa igitur ꝓclo anguli i icidentiũ ſunt eq̃les demſtat ꝑ principiũ vlr ſũptũ iſto mõ ſi ab equalib⁹ magnitudinib⁹ eq̃les magnitudines demas magnitudines rẽanẽtes ſũt eq̃les ſz anguli recti ſunt magnitudies. igr ſi ab equalib⁹ ãgulis rectis equales ãgulos õmas anguli remanẽtes ſũt eq̃les. ſz illi ſũt ãguli icidentiũ igr anguli icidentiũ ſunt eq̃les nõ probat ꝑ illã formalr ſi ab equalib⁹ eq̃lia demas ſed tñ virtualr. ⁊ illa propõ ſi ab eq̃libus magnitudinib⁹ eq̃les magnitudines õmas é illa propõ q̃ formalr igredit demſtatõnem ⁊ é vł⁹ ꝓclone ſicut ét ſbñ pro plib⁹ ſupponit q̃z ſunt anguli icidentiũ. Ad ſcõm dicit q̃ ad metha ſpectat probare illa ꝓncipia ꝓtracta ſicut ⁊ cõia. duz. n. probat formalr q̃ oé totũ é mai⁹ ſua pte. probat virtualr q̃ ois magnitudo é maior ſua pte. dicit. c. arıſ. primo prioꝝ q̃ vna ꝓtãs ſyllogiſmoꝝ é ꝓcludẽ pla. ſ. ꝓclonem ⁊ q̃cquid ſequit ad illã ⁊ ſi qs vellet probatõem propriam illi⁹ tũc aſſimereł illud ꝓncipiũ cõe. oé totũ é mai⁹ ſua pte cũ illa minori ois magnitudo é quoddam totũ ĩferendo iſtã ois magnitudo é maior ſua pte cui⁹ ſillogiſmi ꝓſideratio ad ſolum metha. ꝑtinet ⁊ dicunt aliq̃ q̃ nõ ſolũ probat meth. ꝓncipia propria ſcie ꝝ ſubalternãtiũ ſed ét ſubalternatarum. hec. n. linea, vifual' diametral'r cadẽs in oculum cãt angulos rectos non probat a ꝑſpectiuo qz nullus artifex probat ſua principia. nõ ét a geoñ. qz ipe nõ ꝓſiderat lineã p reſpectũ ad oculuz nec ad viſum. nõ ét a phyſico qz nõ ꝓſiderat viſualitatẽ per reſpectum ad lineã. oz igr q̃ a metha. inq̃ztum deſcẽdit i geo. ⁊ phiam nãlem ꝓſiderans viſualitatem eſſe paſſionẽ p accñs linee ⁊ facẽ angulos rectos eé paſſiones p ſe lince diametral'r cadentis. Uelius tñ dicit q̃ geo. probat principia propria ꝑſpectie primo qdem iplicite demonſtrando aliquã concłonem ad quam concłonem ſequit principium proprium perſpectiue. ſcõo explicite nõ qdem ſimplr vt geome ſed vt deſcendit i ꝑſpectiuam ⁊ vt ſic ꝓſiderat viſualitatem p reſpectum ad lineã.

Sũt aũt ꝓpria quidẽ ⁊ que accipiunt eé circa que ſcia ſpeculat q̃ ſũt p ſe. vt arithmetica vnitates geõe tria autem ſigna ⁊ lineas. Hec. n. recipiunt eſſe ⁊ hoc eſſe. Horum aũt paſſiones p ſe quid qdez ſignificet vnaqueq̃z accipiũt vt arithmetica. quidem quid par aut ꝑpar aut quadrangulus aut cub⁹: geometria vero quid rõnabile aut rflecti aut curuare. quod aũt ſint demonſtrant p quedam cõia ⁊ ex his que demſtantur ⁊ aſtrologia ſimiliter. Omnis enim demſtatiua ſcientia circa tria eſt ⁊ quecunq̃z eſſe ponuntur. Hec autem ſunt genera cuius per ſe paſſionũ ſpeculatiua é ⁊ q̃cunq̃z ꝓmunes dicuntur dignitates ex quibuſ primis demonſtrant. ⁊ tertium paſſiones quarum quidem ſignificet vnaqueq̃z accipiat.

Jſta eſt tertia ꝑs huius ca. in qua phũs ponit diffẽrẽtiam iter ſbñ paſſionem ⁊ dignitatem. di. ſbñ in aliq̃ ſcia é illud de quo ꝑſupponit qd é ⁊ qz eſt vt in arithmetica vnitas ⁊ in geome. punct⁹ vel linea paſſio aũt i aliqua ſcia é illa de q̃ ꝑſupponit qd é vt par vł impar, cubum ⁊ q̃dratum i arithmetica. i geome. vero rectum ⁊ curuum. rõnale ⁊ irrõnale. ꝓmenſurabile, ⁊ icõmenſurabile. Sed dignitas eſt principium cõiſſimuz exquo ⁊ proprio principio demonſtratur paſſio ⁊ hoc eſt gñalr verum tã in aſtrologia q̃z i aliis ſcientijs demonſtratiuis. tria igitur ſũt ꝓcognita añ oẽm demonſtratõem. ſ. ſbñ ꝺ quo aliquid ꝺmõſtrat. ⁊ paſſio que demonſtratur ⁊ dignitas p quam demõſtratur aliqd. Notãdum primo q̃ aliud eſt eſſe ſbñ alicuius ſcie ⁊ aliud é eſſe ſbñ i alia ſcia. ſicut aliud eſt eſſe paſſionẽ alicuius generis ⁊ aliud é eſſe paſſionem in aliquo genere. nam riſibilitas eſt paſſio in genere animalis non tamen eſt paſſio illi⁹ generis ſed hominis. ita in propoſito triangulus é ſbñ i geome. non tamẽ eſt ſbñ geome ſed magnitudo. Scõo nõndum q̃ ſicut duplex eſt mã. ſ. propinqua ⁊ remota. ita duplex eſt ſbñ. ſ. propinquuz ⁊ remotum: vñ ſbñ propinquum arithmetice é nũerus ⁊ remotum é vnitas. Sbm vero geome. propin

UVA. BHSC. IyR_048_2

quum ẽ magnitudo ⁊ remotum punctus vel linea⁊ ꝑncipium remotum cõiter dr̃ principium scie quia ẽ ꝑncipium sbi. sicut enim sbm̃ phie natural' habet sua principia que sunt materia ⁊ forma ita sbm̃ arit metice hz suum principium quod est vnitas. ⁊ sbm̃ geome. habet suum principium qđ est punctus vl' li nea. Tertio nõndum q̃ par ⁊ impar quadratus ⁊ cubus sunt passiones numeri de quibus considerat arithmeticus non ꝑprie sumendo quadratum ⁊ cu bum qz hec ꝑprie loquendo reperiunt' tm̃ i ꝓtinuis sed trasumptiue reperiuntur i numeris. rõnale ꝯo. ⁊ curuum aut reflexum sunt passiones linee de q̃ ꝓsi derat geome. dr̃ autem linea rõnalis vt patet ex õci mo geome. de qua rõnantur. quelibet ergo linea hz quam sciunt, ꝓportiones aliarum linearum rõnalis vocatur rõne cuius alie ꝓmensurabiles rõnales di cuntur. icommensurabiles vero dicuntur irrõnales vt diameter ⁊ costa quadrati orthogonij equilateri.

Quarto notandum q̃ illud quod ẽ cõclusio i vna demonstratione est ꝑprium principiuz in alia vt ꝑ prium principium ad probãdum tres de triangulo est habere angulum extrinsecum equalentez duob⁹ intrinsecis oppositis qđ probat' esse tale p lineaz ca dentem eque distantem. Tertio lateri ⁊ hoc itelligit phũs cũ dicit aliqua esse principia propria que de monstrantur. Aduertendum tm̃ q̃ hz ꝑmissã õmõ strabilis sit principium, ꝑprium alicuius demonstra tionis non tm̃ proprie dr̃ principium proprium alie⁹ scie totalis qm̃ tale ẽ indemonstrabile ⁊ ex hoc pro prie diffinitões spãlium terminoꝝ sunt principia ꝑ pria i scia vtente illis terminis. vnde geome. ꝑ diffi nitõem circuli probat lineas aliquas exeuntes a cẽ tro esse equales vtitur ergo geome. diffinitione cir culi tanq̃z ꝓncipio ⁊ ꝓnter diffinitionibus linee ⁊ re cti tanq̃z principijs incõplexis et quibus ⁊ suis diffi nitõibus fiunt propões indemonstrabiles vt dice bat' ante. Primum dubium cum de luna demõ/ stretur i geo. rectum vel curuum sequit' q̃ linea non ẽ sbm̃ remotum geo. sed propinquum aut essentiali ter ꝓtentum sub isto. Secundum dubiuz propter qđ facit phũs mentõem tm̃ de dignitatib⁹ cũ etiam alie cões animi ꝓceptiones igrediant' virtualit⁊ ꝺ monstratõem. Ad ꝑmum dr̃ q̃ linea est ꝑncipiũ magnitudinis ⁊ est ꝓtentum sub magnitudine. prio modo est sbm̃ remotum. sed secũdo modo est spãle sbm̃ i geome. aliquando tamen sumitur ꝑ sbo ade quato geome. inq̃ztum omnes magnitudines resol uũtur in lineam. Ad secm̃ dr̃ q̃ arist. facit mentio nem tm̃ de illis principijs que necessario igrediunt' demonstratõem oẽm. principia aũt geo. ⁊ arithme. hz necessario igrediantur formal'r aut virtual'r õmõ strationes mathe. non tm̃ necessario igrediuntur oẽm demonstratõem qz potest fieri demonstratio i meth. quam non igreditur formal'r vel uirtual'r aliqđ ꝑn cipium mathe. dignitates autez non necessario igre diunt' oẽm demstratõez cũ ipe sint ꝑpões q̃s necesse est quẽlibet docẽdũ bre.

Quasdã aũt scias nihil, phibet et q̃ dam eorum despicere vt gen⁹ñ sup ponere eẽ si sit manifestum quoniã ẽ. Nõ. n. similiter manifestum est q̃ numerus sit ⁊ qđ calidũ ⁊ frigiduz sit ⁊ passiones non ꝛcipere ẽ quid significent si sint manifeste. Sicut neqz cõmunia non recipere quid si gnificent vt equalia ab equalib⁹ de

mere quoniam notum est. Sed ni hil minus tria hec sunt necessaria. circa quod demonstratuz est ⁊ qui demonstrantur ⁊ ex quibus.

Jsta est quarta ꝑs huius capli in qua ponit' differen tia sciarum ex parte sbi ⁊ passionis. quoniaz aliqua est scia que despicit suum sbm̃. ⁊ aliqua que non de spicit. illa dicitur despicere sbm̃ suum que non facit spãlem mentionem de suo sbõ. vtrum sit qz manife stum est illud esse vt metha. ⁊ scia naturalis. sũt enĩ ista nota ad sensum sicut calidum ⁊ frigiduz. Illa ve ro non despicit quia facit specialem mentionem de il lo vtrum sit sicut geome. de puncto. ⁊ arithmetica ꝺ vnitate cum hec tantum cognoscãtur per intellectũ discurrentem. ⁊ quanto alicuius scientie sbm̃ est ma gis notum tanto illa magis despicit ⁊ presupponit illud. ideo magis presupponit sbm̃ suuz illa que ha bet sbm̃ calidum uel frigidum q̃z arithme. cui⁹ sbm̃ est numerus. quia calidum uel frigidum est magis notum quam numerus. Et etiam aliqua scientia que despicit suam passionem qz non facit specialem mentionem de illa quid significet vt vnitas in met. que est passio entis. ⁊ aliqua scientia est que non de spicit ut arithmetica que facit mentionem specialem quid significet paritas vel imparitas ⁊ geome. quid significet habere tres angulos. vnde sicut ẽ aliquod principium per se notum vt si ab equalibus equalia demas. ita aliqua subiecta ⁊ passiones sunt per se manifesta. conueniunt tamen omnes scientie in hoc q̃ quelibet requirit dignitatem substantiuum ⁊ pro priam passionem. Notandum primo q̃ duplex ẽ vnitas. scilicet meth. ⁊ mathema. vnitas metha. cõ uertitur cum ente ⁊ est eque nota sicut ens cum sit ꝑ pria passio eius quaz metha. despicit sicut ens quod est substantiuum suum. quia de nullo istorum facit mentionem si est ⁊ quid significet. vnitas autem ma the est principium numeri predicamenti quantita tis. ⁊ hec non est passio sed subiectum remotũ arith metice quod quidem substantiuuz non est per se no tum sed cognoscitur per intellectum discurrentem.

Secundo notandum q̃ duplex est numerus scili cet materialis ⁊ formalis. numerus formalis qui ẽ forma resultans ex vnitatibus non est per se notus. sed inuestigatur per intellectum. numerus autẽ ma turalis qui est res numerate est per se notus quia ẽ sensibilis per se cum sit sensibile commune per arist. 2. de anima. ⁊ talis numerus est adhuc minus not⁹ quam calidum vel frigidum. quia caliduz ⁊ frigidũ sunt sensibilia propria. ⁊ numerus ⁊ magnitudo sũt sensibilia communia. constat sensibilia esse notiora sensibilibus communibus cuz sensibilia propria co gnoscantur per se primo. ⁊ sensibilia communia per se non primo. ⁊ circa sensibilia propria non cõtingit sensum errare sed circa sensibilia communia bene ꝓ tingit errare ut est determinatum a philosopho. 2. ꝺ anima. Dubitatur circa dicta si enim alique scien tie despiciunt sua sba ⁊ alique non igitur alique scie tie demonstrant sua subiecta quod est contra cõmẽ. 2. phi. dicentem q̃ impossibile est aliquam scientiaz vniuersalem vel particularem demonstrare suũ sub stantiuuz esse siue per signum siue per demonstrati onem sed nõ est ita in causis sui sbi. qm̃ declarat ea ꝑ signũ non ꝑ demstratõem simpl'r hec ꝓmen. phũs. n. primo phy. probat mãm ⁊ formã eẽ q̃ sũt ꝓncipia corporis naturalis. ipm aũt corpus nãle nõ probat esse. Rñdet' q̃ phũs nõ dicit hic expresse aliquã sciam probare suũ sbm̃ esse sed q̃ aliqua scia despi cit suum sbm̃ nullam de eo faciendo mentionem. et

UVA. BHSC. IyR_048_2

aliq̃ nõ despicit imo de eo facit mẽtionẽ dicendo ip
sũ eẽ ⁊ qd illud significat vt geo. ⁊ arithme. q̃libz g̃
scia mũdi ꝑsupponit suũ subm eẽ ꝫ aliq̃ de illo faci
at mẽtionẽ ⁊ aliqua nõ. ió nulla scia põt ꝓbare sim
pliciter suũ subm eẽ neqz p effectũ neqz p cãm. qz q̃
libet ꝓbatio ẽ p aliqd notius cõstat aũt nihil eẽ no
tius in scia suo subo. Et si aris. aut Aluicẽ. ꝓbat ĩ libro
de aĩa suum sbm eẽ. s. aiam esse hoc nõ est simplicit
ꝫ ꝗz qd. s. isti vel illi sicut neqz aliqua scia põt a põ
riꝰ a posteriori, ꝓbare simplr sua ꝓncipia ꝑt tñ isti
vel illi qui aliqua negaret quedã alia ꝓcedẽdo ⁊c.

On est autem suppositio neqz petitio quod necesse est per se ipsum. s. dignitas ⁊ uideri necesse ẽ nõ est enĩ ad exterius rationem. ſz ad eã que est in anima quoniã nec sillogisimus. Semper enĩ est instañ ad exterius rationem sed ad interius rationez nõ semper.

Istud est secũdũ ea. huiꝰ scõi tractatꝰ in quo phũs
exprimit q̃ sunt ista ꝓncipia ꝓꝑa ⁊ cõia postq̃z diffi
nit illa ⁊ assignat dñiam in spãli postq̃z distinxit il
la in generali di. hec eẽ illa principia cõia ⁊ ꝓpria. s.
dignitates suppões petitiões ⁊ diffinitiões. Et diui
ditur istud ca. in duas ꝑtes. ná in ꝓma phũs facit qđ
dictũ ẽ in secũda aũt oñdit qualr scie vtunt dignita
tibꝰ ibi nõ cõtigere aut. Prima pars diuidit in tres
ꝓcões. quaꝝ ꝓma ẽ ista dignitas nõ ẽ suppositio
nec petitio. secũda ꝓcio suppositio distiguit a petiti
one ⁊ q̃stiõe ibi q̃cũq; qdem. tertia ꝓcio diffinitiões
nõ sũt suppões ibi termini igit nõ sũt. Prima igit
ꝓcio ar. sic dignitas ẽ necessaria ⁊ intelligibilis pro
pter se ſz suppositio ⁊ petitio nõ ẽ necessaria vel in
telligibilis ꝓpter se. igit dignitas ñ ẽ suppositio nec
petitio añs ẽ manifestũ cũ dignitas ñ sit necessaria
nec intelligibilis ex alio postq̃z ẽ ꝓma propõ. suppo
sitiões aũt ⁊ petitiões sũt necessarie ⁊ intelligibiles
p ꝓma ꝓncipia. vñ põt sic argui totũ añs illud qđ
ẽ necessariũ ⁊ intelligibile nõ p rationẽ exteriorem
est necessariũ ⁊ intelligibile pp se ſz dignitates sunt
hꝰ. igit minor ꝓbat nã si dignitates hñtur p rõem
exteriorẽ maxie eẽt p syllm sed ß nõ. qz syllꝰ nõ ꝓ
bat ꝓma ꝓncipia suppões aũt ⁊ petitiões hñtur p
rõem exteriorẽ qz p syllm vel p discursũ. Et ꝓfirma
tur illa minor. s. q dignitates itelligũtur p rõem in
teriorẽ ⁊ nõ exteriorẽ qz illa q̃ itelligũt p rõem exte
riorẽ pñt hãe instãtias. qz pñt repelli vere vl' appen
ter p aliũ discursũ ſz dignitates non pñt aliquo mõ
repelli p discursũ cũ sint simplr ꝓme. ꝓpões igit.
Notãdũ ꝓmo q dignitates sũt pp se necessarie qa
sicut trãscẽdẽtia non hñt cãm incõplexã cuz nihil sit
cã entis vt ens ẽ ita dignitates imediate fũdate in
trãscẽdentibꝰ non hñt cãm ꝓplexã ⁊ ió necessitas
istarũ nõ ẽ pp aliud. s. q sit ꝓplexũ ⁊ demstrũ ⁊c.
Secũdo notãdũ q dignitates sũt pp se intelligibiles
qz ꝑmũ obm intellectus ꝑmittate adeq̃tiõis ẽ ens
ió sunt nullũ incõplexũ ꝓcedit noticia rõem entis
ita nullũ complexũ precedit dignitates ſz iter digni
tates sit ꝓus ⁊ posteriꝰ eo q dignitas affirmatiua ꝓ
cedit aliquo mõ negatiuã cũ affirmatio sit prior ne
gatiõe ꝑm aris. in hoc ꝓmo. Tertio notãdũ q rõ
exterior ẽ argumẽtatio q̃lr cũq; sumpta q. n. argu
mẽtatio ĩ voce vel in scripto sit exterior manifestuz
ẽ ⁊ q mẽtalis sit exterior declarat tũ qz ẽ ab exterio
ri doctrina. tum qz exꝑmit p voces ⁊ scripta exteri
ora subordinata illi. tũ qz nõ ẽ idita aie intellectie
a nã ⁊c. Quarto notãdũ q rõ interior ẽ lumẽ itel
lectꝰ agẽtis vñ nõ solũ argumentatio vocat' rõ sed
ẽt potẽtia intellectiua dr rõ. ⁊ dr rõ interior. tũ qz nõ
ẽ ab exteriori doctrina. tũ qz nõ exꝑmit p rationem
vocalẽ vel scriptã. tũ qz illud lumẽ est concreatum
aie ⁊ ẽ habitualis dispõ intellectus possibilis ꝫz com
mẽ. tertio ó aĩa. ex ꝓdictis sequit quadruplex dñia in
ter dignitatem ⁊ suppositionẽ vel petitionẽ. Prima
dñia ẽ qm̃ dignitas ẽ necessaria ꝓpter se ⁊ suppõ vl'
petitio ꝓpter aliud. Secũda dña qz dignitas ẽ intel
ligibilis pp se suppõ vl' petitio pp aliud. Tertia dif
ferẽtia qz dignitas ẽ itelligibilis p solam rationem
interiorẽ non ãt suppõ nec petitio. Quarta dñia est
qz suppõ vel petitio ẽ itelligibilis p rõez exteriorez
⁊ non dignitas.

Quecunqz igr demõstrabilia accipit esse ipse nõ demõstrãs. hec uero si probabilia accipiat discenti suponũtur nõ simplr suppõ sed ad illũ terminũ. Si uero neqz unius opinionis ⁊ cõtrarie eẽ accipiat idem petit ⁊ in hoc differũt suppõ ⁊ questio. Est. n. questio ĩ cõtrarium dicẽtis opiniõi. aut q si aliquis demõstrabile cũ sit accipiat vt utatur nõ demõstrãs suppõ ẽ.

Secũda cõclusio suppõ distiguit a petitione ⁊ q̃stio
ne ꝓbat suppõ ẽ ꝓpõ demstrabilis ñ õmata ſz acce
pta addiscẽti ⁊ petitio ẽ ꝓpõ õmstrabilis ñ õmata ĩ
dñijs addiscẽti q̃stio ꝯo ẽ ꝓpositio õmstrabilis ñ de
mstrata ⁊ traria addiscẽti igr ⁊c. añs ẽ declarat nã eadẽ
ꝓpositio ẽ suppositõ petitio ⁊ q̃stio si. n. illã acceptat
rñsalis tãq̃z verã ita q sit eiusdẽ opinionis cũ oppo
nẽte dr suppositio. ⁊ si ñ est simplr tñ quo ad illuz si
ãt non sit eiusdẽ opinionis nec ⁊ trarie cũ opponẽte
dr petitio vbi ꝯo rñsal' sit oio ⁊ trarie opinionis dr
qõ ⁊ ß q̃rit õmstrari. Notãdũ ꝫz phũ q ista ꝓcio in
telligit ó suppositione stricte sũpta. qz large sumẽdo
ñ distinguit a petitione sed bene a q̃stione. ⁊ sic ó̃scri
bit. Suppositio est ꝓpositio demonstrabilis non õ
monstrata quã respondens non petit demonstrari.
Sed dubium est de illis omne totũ est maiꝰ sua ꝑte
si ab equalibꝰ equalia demas cetera remanẽt eq̃lia
quecunqz sunt equalia vni. tertio sũt equalia inter
se hec non videntur dignitates. qz non sunt prime
ꝓpositiones nec etiam suppositiones petitionesve
q̃stiones cũ non sint demonstrabiles. Dicẽdũ q oẽs
sunt cões animi conceptiones. qz eis statim intelle
ctꝰ assentit notis terminis per discursuz impercepti
bilem ⁊ dicuntur suppositiones pro q̃sto vl' accipi
untur tãq̃z vere ab opponẽte ⁊ rñdẽte. poterunt etiã
eẽ petitiones si opponẽs ⁊ respondens non erũt eiꝰ
dem neqz contrarie opinionis si tñ rñdens esset cõ
trarie opinionis dicerent' cões ⁊ cum dicit q iste
non sũt demstrabiles. rñdẽt q nõ simplr. vt sepe dic
tum ẽ ió non sũt. ꝓpe cões nec petitiões sũt tñ de
monstrabiles quodã modo. s. isti vel illi.

Termini ergo ñ sunt suppositiones nihil enim esse aut nõ dicũt sed in propositionibus suppositiones.

Tertia ꝓcio diffinitiões ñ sũt suppões ꝓbat triplr ꝑ
mo sic suppões dicũt eẽ vl' ñ eẽ ſz diffinitiões ñ di
cũt eẽ vl' ñ eẽ igr. añs ꝑz qz suppões sũt ꝓpões si
qbꝰ dr aliqd de aliquo vel remouet aliqd ab aliq̃

UVA. BHSC. IyR_048_2

in diffinitiõib⁹ vero nõ remouet aliqd ab aliquo sicut nõ affirmat aliqd de aliquo. Notãdũ q phi. vult gñaliter qõlibz iferius eẽ in suo superiori sicut pars i toto dicit.n.ꝑmo ꝓiarme. q ea q̃ sunt in voce sunt earũ que sũt in aia passionũ note.i. alique voces sũt repñtatiue eoz que significant ꝑ signa mentalia .ꝛ sic loquit phũs cũ dicit suppões eẽ in ꝓpositiõib⁹ sicut.n.hoc est aial ꝛ ẽ in aiali.qz ois hõ est animal ꝛ nõ ecõtra ita suppõ ẽ ꝓpõ ꝛi oi ꝓpõne qz ois suppõ ẽ ꝓpõ ꝛ nõ ois ꝓpositio ẽ suppõ. Dubitatur qz dicit aris.in topi.q diffinitio significat qd ẽ eẽ rei .ꝛ in hoc ꝑmo q diffinitio significat q quid erat eẽ .igit diffinitio significat eẽ vel nõ eẽ. Rñdetur phũ intelligere suppõem significare affirmatiue vel negatiue nõ aũt diffinitionẽ.ꝓña tñ facta fiz sicut nõ sequit iste cõcept⁹ sor.significat sor. qui ẽ igit significat eẽ vel ñ eẽ.nec seq̃t aial rõnale significat hõiez sz hõ ẽ hõiez eẽ.igr al rõnale significat hõiez eẽ sz tñ seq̃t q significat illõ qõ ẽ hõiez eẽ.

Termis autem ñ solum itelligere oportet hoc ãt ñ est supponere nisi ꝛ audire suppõem aliquis dicat sz quoruncunqz existentium i eo q il la sunt fit cõclusio.

Secũdo arguit ad eãdem ꝯclusionẽ sic diffinitõ dat solũ itelligere suppõ aũt nõ dat sonũ intelligere. g̃ diffinitio nõ ẽ suppõ añs declarat nã sz phũ.tertio de aia opatio itellect⁹ assimulat opationi sẽsus solũ quo ad dicere q̃itelligere insinuãs per intelligere actum incõplexũ ꝛ p dicere actũ cõplexum ꝛ verbale exquo sequit q suppõnem intellect⁹ dicit ꝛ p diffinitionẽ solũ intelligit nisi forte aliquid diceret q p suppõnem solũ intelligit sicut p diffinitionẽ quod ñ ẽ verũ qz ex suppõnibus tanq̃z ex veris sequit conclusio ex diffinitiõib⁹ ꝛo tãq̃z ex vis nõ sequit cõ cl̃ones cũ suppões sint vere nõ ãt diffinitões sunt vere vel fals. Notãdũ q diffinitio significat qd ditatem.iõ cum ꝑmis act⁹ intellectus dicat intellectio ꝛ ꝑmũ obm suũ sit qdditas itellectus p diffinitionẽ dr intelligere. Vbi aduertẽdum q res dr habe triplex eẽ.s.in se ꝛ suis cãis ꝛ penes intellectũ. Primũ eẽ est eẽ indiuiduale ꝛ actuale. Secũdũ eẽ ẽ esse qdditatiuũ ꝛ ẽntiale. Tertiũ eẽ est purũ figmẽtũ ꝛ imaginabile idiuiduis nõ corrñdet diffinitio quid rei nec quid nois figmẽtis corrñdet diffinitio quid nominis tantum sz qdditatib⁹ correspõdet diffinitõ qd rei. Nã cum diffinit pluuia per hoc q ẽ aqua guttatim cadens de nube nõ diffinit aliqua singularis pluuia sz solũ vlis ꝛ qdditatiua. nulla enim pluuia exĩte adhuc pluuia ẽ aq̃ guttati cadẽs de nube iõ diffinitio nõ significat eẽ vel nõ eẽ.

Neq̃z geometra falsa suppõit sicut quidã affirmãt dicẽtes q ñ oportet falso uti geometram mẽtiri autẽ dicentem unius pedis eẽ ñ unius pedis aut rectam scriptã ñ rectã eẽ. sz geometra nihil cõcludit secũdum hanc lineã quã ipse põnit sz que p hoc oñduntur.

Vnũ dubiũ põt fieri circa dicta.qz non videtur suppositionẽ semp eẽ ꝓpositionẽ veraz.qz aliq̃ suppositiões date a geome. sunt false. supponit.n. aliquam lineam eẽ pedalis q̃titatis ꝛ aliq̃ aliquaz lineam eẽ rectã q̃ ñ ẽ recta. Rñdet phi.q geo. ñ suppõit aliquod falsũ.nõ.n. supponit illã lineam descriptã in puluere eẽ rectã vel pedalem sicut nec de illa aliqd demõstrat sed solũ illã quã intelligit per lineam in puluer mõ certũ ẽ q illa linea sic intellecta est pedalis .ꝛ recta. Sed ꝓtra ponatur q nõ sit aliqua linea preter istam descriptã in puluere ꝛ sequitur geometrã ꝑsupponẽ falsũ. qz ista q̃z describit nõ ẽ pedalis nec recta non ẽt illa quã intelligit cũ illa nõ sit.

Dicẽdũ q illa quã intelligit ẽ recta ꝛ pedalis q̃z titatis nõ obstãte q ꝑma nõ sit qz illud ꝟbum ẽ nõ dicit actũ sz aptitudinẽ sufficit.n.q ipsa vel sibi cõsimilis sit apta nata eẽ recta ꝛ pedalis q̃titatis. Et si dr vnũ oppositorũ nõ significat ẽliquũ. g̃ p istã lineaz curuã nõ possũ intelligere aliquã rectã. negetur añs qz dicit phũs ꝑmo de aia q rectũ ẽ index sui et obliqui sic q ꝑ positiuũ venim⁹ i noticiã priuatiui ecõtra ãt ꝓpriuatiuus significat suũ positiuũ eo q ꝓpatio ẽ negatõ i sõo apto nato p aris. iij. metha. nõ igr mirũ si linea curua dat rectã itelligere.

Amplius aũt petitio ꝛ suppõ . ois aũt sicut totum ẽ aut sicut i ꝑte Termini aũt neutri horum.

Tertio ar. ad cãdẽ ꝯclonẽ sic. Ois suppositio vel petitio ẽ vniuersalis vel pticularis sed nulla diffinitio est vniuersalis et particularis. igr nulla diffinitõ ẽ suppositio vel petitio .tz ꝓña cũ ꝑma ꝑte añtis qz ois suppositio datur vlr vl pticularit. ꝛ secũda ẽ manifesta qz diffinitio nõ ẽ ꝓpõ vlitas.n. ꝛ pticularitas sũt passiões ꝓpõnis. Notãdũ ꝑmo q aris. vij. meth. q̃rẽs vtr diffinitõ significet formã vl aggregatũ.s.indiuiduũ. Rñdet q vtrũq̃z ꝑm quãdã analogiã ꝛ dicit cõmẽ.q ꝑm pri⁹ ꝛ posterius. qz pri⁹ significat formã.s.quidditatẽ ꝛ posteri⁹ indiuiduũ ꝓ q̃z to seruat quidditas in illo exquo sequit q̃z diffinitio significet vlẽ ꝛ singulare nõ tñ vlr ꝛ singulariter cũ tali modo significãdi oriatur a signo vel a ꝟbo aut ab alia compõne ꝓpõ autẽ siue sit suppositõ siue petitio vniuersaliter aut singulariter significat. et hec ẽ intẽtio phi. Intelligẽdum q omnes ratiões probãtes diffinitionem non esse suppositionem probant diffinitiõem non eẽ dignitatez petitionez vel questionem indr̃nter. qz quelibet talis ẽ propositio significans eẽ vel nõ esse vniuersaliter vel pticulariter diffinitio eni nõ significat esse vel nõ eẽ nec vniuersaliter nec particulariter. Secũdo notãduz q terminus dicit a terminãdo vel a determinando. vnde substãtiuũ ꝛ predicatum dicũtur termini. qz terminãt propositionẽ. signa etiã adiectiua aut copule dicũtur termini quia determinãt extrema propositionũ in cathegoricis ꝛ in hypotheticis ipsas propositiones cathegoricas. Ex quib⁹ sequitur q diffinitio vere dicitur termin⁹ ꝑmo qz terminat itellectum cum ipse intellectus sit indeterminat⁹ tãdiu q̃diu non reperit diffinitionẽ. secũdo. qz terminat totã nãz diffiniti cũ exprimat gen⁹ ꝛ differẽtiã illi⁹.

Spes quidẽ igr eẽ aut unũ aliquid extra multa ñ necesse ẽ si demõstratio erit eẽ tñ unũ de multis uerũ dicere ẽ necesse. Nõ .n. erit universale nisi hoc sit. Si uero u le nõ it medium non erit. Quare neq̃z demõstratio. oz itaq̃z aliquid unũ. ꝛ idẽ de pluribus eẽ nõ equiuocũ in demonstratione.

UVA. BHSC. IyR_048_2

Sed ar. q diffinitio sit vl'is aut ul'e. qz ad demfrati
onē marie ē necessaria diffinitio z ipz vl'e. Rñdet
phūs q vl'e platonicū nō ē necessarū ad demōstra
tionē sz vl'e ꝑdicabile q ē vnū in multis z vnuz de
multis. Vñ si nō eēt vl'e nō eēt mediū z ꝓter nec
demōstratio oz etiā q tale vl'e sit vniuocū qz al'r ar
gueret demōstratiue ex quatuor terminis qō ē con
tra phīm ꝓmo ꝓrū diffinitio igr nō ē vl'e. qz nō ē
genus nec spēs nec dria nec ꝓpium nec accūs sed ē
vl'is .s. ipsius spēi z ex vl'ibus scilz ex genere diffe
rētia. Notādū q vl'e z ꝑdicabile inuicē cōuertunt
neqz dr̄nt nisi ex pte ꝓnotatōis nā vl'e ñ dicit nisi na
turā cōicabilem multis ꝑdicabile aūt collectionez
intellect⁹ superaddit sic q ꝑdicabile significat nām
cōicatam multis p collationē intellect⁹. vl'e igr est
z inqz̄tū ꝑdicabile ipsū est de multis. vl'e ḡ nullū di
cit r̄spectū ad intellectū actualē vl'aptitudinalē sz ꝑ
dicabile dicit respectū aptitudinalē. tō nullo exīte
sz nō ē actu predicabile sic q actual'r ꝑdicet. Reclu
so igr oi opere inte lect⁹ ē cōcedēdū hūanitatē esse
actu spēm z aialitatē eē actu gen⁹ z ꝓter q hūani
tas ē predicabiliū de plurib⁹ differentibus nūero z
aialitatis de plurib⁹ dr̄ntib⁹ spē nūqz tñ in actu pre
dicat aliquod istoz nisi cōcurrat operatio itēt⁹. qñ ḡ
phūs dicit vl'e dici de multis illud nō ē itelligēdum
in eo q vl'e sz in eo q ꝑdicat. Dubitat circa hoc
quod dicit phūs nullū equocū igredi dēmōstratiōez
qz dato isto seqt q de aiali z finita nihil posset de
mōstrari q ē falsū. pz ꝓmtia qz ista sunt equoca cuz
sint gña dicit. n. phūs. vij. phi. q in generib⁹ latent
equocatiōes. Rñdet q tā vniuocū qz equocuz
capiūt dupl'r .s. cōiter z stricte. Vniuocū cōiter sum
ptū ē illō q iportat pl'a p vnā rōnē z sic loqt dē vni
uocis art. i ꝑdicamētis dicit vniuocū illō cui⁹ nomē
ē cōe z rō sībe eadē z sic gen⁹ ē vniuocū. Vniuocum
stricte sūptū ē illud quod iportat pl'a dm vniuocaz
rōnem z sic loqtur de vniuoco phūs. vij. phi. di. q
gen⁹ ñ ē vniuocū qz in eo nō fiūt ꝛere nec ꝓprie cō
patiōes. Equocū cōiter sūptū ē illud quod iportat
pl'a diuersis rōnib⁹ z sic loquit cōmē. tertio phy.
di. motū eē ad equocū ad motū localez z alios mo
tus z isto mō gen⁹ ē equocū. Sed equocum stricte
sūptū ē illud quod iportat pl'a tñ diuersis rōnibus
vt canis z de isto loqtur phūs i predicamētis di. eq
uocū ē illud cui⁹ nomē cōe ē rō sībe ē diuersa. sumē
do ḡ equocū stricte sic nullū equiuocū ingredit de
mōstrationē sed sumēdo equocū large bñ ingredit
demōstrationē qz equocum sic sumptū ē vniuocuz
al'. n. significat hominē z equū diuersis rationibus
sicut etiam diuersis differētijs descendit in illas spēs
significat ēt easdē eadem rōe. qz vnā diffinitionem
bēt dm quā ꝓpetit hōi z equo.

Nō contigere aūt simul affirmare z negare nz vna recipit ꝺmōstratō sz aut si indigeat mōstrare cōcl'onē sic ostēdit aūt accipiētibus primuz de medio q uerum sit affirmare negare auté nō ueruz mediū autez nihil differt eē z nō esse accipere. Sil'r auté z tertiū. Si. n. assignet de quo homine dicere uerū est eē aial ꝯuis ñ hominē uerum: Sz si soluz hominē aial eē oē ñ aial autem nō. Erit enim uerū dr̄ie calliam z ñ cal liam eē aial. ñ aial autem ñ. Causa autem est quod primum ñ solum ꝺ medio sz z de alio propter id quod et de pluribus. Quaꝝ si neqz medi um z idem est z ñ idem ad cōclusio nem nihil differt.

Ista ē secūda ps hⁱ ca in qua aris. declarat qual'r sci
ētie vtūt ꝓncipijs cōib⁹ que sūt dignitates postq̄z
manifestauit quemētū z dr̄iam pricipioz tā cōium
q̄z ꝓpriorū. Et pōit duas ꝓcl'ones. Quarum
ꝑma ē ista nulla demfratio oñsiua recipit dignitatez
negatiuā nisi ꝑm qd z dearticulate. Secūda ꝓcl'o
q̄ubz demfratio ducēs ad ipossibile vtūt dignitate af
firmatiua q̄z̄tū sibi sufficit ibi oē ār affirmare. Pri
ma ꝓcl'o ar. sic nulla demfratio oñsiua r̄cipit hoc ꝑn
cipiū nō ꝓtigit idē sil'r eē z nō eē in ꝑpa forma sz so
lū p applicationē ad spāles termios z ad maiorem
extremitatē ꝓcludēdo aliquod ꝑdicatū cū negatiōe
sui oppositi vt ois hō ē aial z nō ē nō aial sor. ē hō
igr sor. ē aial z nō ē ñ aial. Notādū ꝑmo ꝑz phi.
q dignitas negatiua sic applicata maiori extremi
tati pōt dici idr̄nter de medio sūpto affirmatiue aut
negatiue z ꝓcludi de minori extremitate sūpta affir
matie aut negatie. primo nāqz tā mediū q̄z minor
extremitas pūt sumi affirmatiue vt ois hō ē aial et
nō ē nō aial callias ē hō igr callias ē aial z nō ē nō
aial. Secūdo mediū pōt sumi negatiue z minor
extremitas affirmatiue vt ois hō ē aial z nō ē nō al'
equ⁹ ē nō hō igr equ⁹ ē aial z nō ē nō aial. Terti
um mediū pōt sumi affirmatie z minor extremitas
negatiue vt ois hō ē aial z nō ē nō aial sz nō callias
ē hō igr nō callias est aial. z nō est nō aial cā autez
est qz maior extremitas ꝑdicatur de medio z de alio
ab illo. ideo nō est cura si accipiat affirmatie aut ne
gatiue. Quarto tā mediū q̄z minor extremitas pūt
sumi negatiue vt omnis nō hō est aial z nō est non
al'. sed nō callias ē nō homo igr nō callias est aial
z nō est nō aial. Quinto mediū pōt sumi affirma
tiue z minor extremitas affirmatiue z negatiue sil'
vt omnis hō est aial z nō est nō aial sed callias z nō
callias est hō igr callias z nō callias est aial z nō ē
nō animal. Sexto mediū pōt sumi negatiue z mi
nor extremitas affirmatiue z nagatiue simul. vt ois
nō hō est animal z nō est nō animal sed callias z ñ
callias est nō homo. igr callias z nō callias est ani
mal z nō est nō animal ⁊c. Secūdo notandū ꝺm
egi. q si maior extremitas in plus se hz q̄z mediuz
aut medium q̄z minor extremitas nō oz addere ne
gationem medio vel minori extremitati sed solum
concludere absolute verbi gr̄a. vt ois hō est aial z
ñ ē ñ aial sz callias ē hō igr calliaſ z ñ calliaſ ē al'et
ñ ē ñ al'ita q ñ oz sumē i miori totū illō copullatuz
sz accepta ꝑma pte pōt ꝓcludi totū copulatū erquo
mediū i plᵒ se hz q̄z minor extremitas z hāc asserit
fuisse itētionē aris. i hoc loco. Sz ꝓtra posito q calli
as sit oē al'añs ē verꝝ z ꝑñs falsū igr ꝑña ñ vz z nl'li
dubiū q adhuc li aial eēt tertius cōtor q̄z li hō. et li
hō q̄z li callias. sicut iaz cōius est istās q̄z bucistans
z fenix q̄z ista fenix. imo dato illo mō arguēdi sylls
ille ꝓstaret ex q̄tuor tmis quod ē ꝓtra doctrinā aris.
ꝑmo ꝓꝝ z pz ꝑña qz copulatū sbijcit i ꝓcl'one z̄ so
lū altera ps ē minor extremitas. Intētō igr phi. ē q
dignitas negatiua pōt cōcludi p applicationem ad
maioré extremitatem siue medium aut minor extre
mitas accipiat affirmatie aut negatiue. Primū
dubiū videtur q frustra recipiat dignitas negatia

UVA. BHSC. IyR_048_2

in demõstratione oñsiua qñ bita noticia q omnis hõ é aia scit' q ois hõ é aial ⁊ nõ é ñ aial. Scõm dubium cum ois demonstratio oñsiua procedat ex ꝓ põibus vlibus videtur phũm male exẽplificare sũ mẽdo minorẽ singularem cum dicit callias est hõ. Ad primũ dicitur negãdo q statim cũ scitur omnẽ hominẽ eẽ animal sciatur oẽm hominẽ nõ esse non al'q; potest aliqs dubitare super istã ois hõ nõ est nõ aial ergo aliquid é qõ é al' ⁊ ñ aial nã corpus i cõi est animal ⁊ lapis. sed lapis é nõ aial igit corpus in cõi é aial ⁊ é nõ aial nũq; tũ duo cõtradictoria i ꝓplexa verificant de aliquo eorundez neq; de aliq̃ suorum inferioruz sed bene de aliquo superiori eo modo quo dictum est ⁊ dato q demõstratio oñsiua nõ reciperet primã dignitatẽ ad veritatem inuestigandam sufficit aũt q recipiat ad cõtradictionẽ cõcludẽdã. Ad secũdũ dicitur q phũs hic solũ exẽplal'r locut⁹ é tũ vt ista oñdeꝯ alicui⁹ demõstratiõis oñsiue. s. ꝑticularis aliq̃ ꝑmissa ꝓ pót eẽ singularis.

Omne autem affirmare ⁊ negare que est ad impossibile ỏmonstratio accipit ⁊ hoc neq; semper uniuersaliter sed quãtum sufficiens est in genere. Sufficiẽs autem est in genere dico autem genere ut circa quod genus ỏmõstratiões sũt sicut dictũ é ꝓ⁹.

Secunda ꝓclõ quelibet demonstratio ducens ad impossibile vtitur in dignitate affirmatiua de articulate q̃tum sibi sufficit patet q nulla demonstratio vtitur principio cõi nisi ꝑm applicationem ad suũ proprium subm. modus aũt recipiendi principiũ affirmatiuũ in demonstratione ducente ad impossibile est iste vt si quis velit probare q aliquod animal ñ est homo arguat sic omne animal est hõ equus est animal g̃ equus est homo. Ista forma est bona ꝓclusio est falsa. igitur aliqua ꝓmissarum non mior ergo maior tũc sic maior est falsa ⁊ suũ ꝓtradictoriũ est igit' suuz ꝓtradictorium est verũ ꝓñtia pz ꝑ illõ ꝓncipium de quolibet dicitur affirmatio vel negatio q̃ nõ ꝓtingit duo contradictoria eẽ simul vera. vl' sil'falsa demõstratio igit ducens ad impossibile. et recipiẽs ꝑmum principium affirmatiuum non é aliquid similis ſz magis discurs⁹ fact⁹ ex trib⁹ ꝓcessibus sicut pz in exemplo posito. Notãdũ quosdaz text⁹ habere ꝓtingere ãt sil'affirmare ⁊ negare aliosaũt non ꝓtigere. Et dicit lincoñ. q debz esse littera affirmatia ⁊ nõ negatia ſz dicit egi. q potest esse affirmatiua ⁊ negatiua si affirmatiua intell'r de demonstratione ducente ad impossibile si negatiua intell'r tunc de demonstratione ostẽsiua. Sed mihi videt q littera debeat eẽ negatiua ⁊ nõ affirmatiua. Primo quia sicut ante ostendit demõstrationẽ vti principiis cõibus spãliter ñ faciẽdo mẽtionẽ de oppositis illorũ ita nũc itẽdit oñdere demonstratiões vti ꝓncipijs ꝓpriis spãl'r ⁊ nõ oppositis illoꝝ constat ãt q ꝓtingere sil'affirmare ⁊ negare é oppositũ ꝑmi ꝓncipij. Scõo q exẽplũ phi. est de ꝑmo ꝓncipio negatiuo ⁊ non de opposito illius cũ dicit ois homo é animal ⁊ nõ é ñ aial. Inqt. n. phũs q oportet accipeꝛ ꝑmũ de medio qõ verũ sit negare aut non verum vbi patet q hic non fit mẽtio de demonstratione ducẽte ad ipossibile sed soluz oñsiua. tertio q̃ i hac sẽcũda cõclone declarat phũs qual'r demonstratõ vtitur ꝑmo ꝓncipio affirmatio igit in ꝑmo debuit declarari qualiter vtit ꝑmo ꝓncipio negatiuo ⁊ non opposito illius ꝓncipij. Primũ dubiũ vtrũ istud principiũ de quolibet eẽ vel nõ eẽ sit ꝑmũ ꝓncipiũ simpliciter. Et ar. q non quia illud principiũ est vna diſiũctia. g̃ ꝑsupponit partes eius. pz ꝓñtia ꝑ phũ ꝑmo phi. dicentez q partes sunt ꝓres toto sed illarum partium vna necessario est ꝓncipium q̃ ꝓncipium non fit ex non ꝓncipijs. g̃ illud non est ꝑmũ ꝓncipium sed aliqua pars eius. Secũdum dubiũ vtrum istud ꝓncipium de quolibet eẽ vel non eẽ sit ꝑmum verum ⁊ ar. q nõ per aristo. secũdo metha. dicẽtẽ q ỏus é ꝑmũ verũ a quo sũt oĩa alia vera ſz istud ꝓncipium non é deus cum sit ꝓpõ mentalis igitur illud ꝓncipiũ non est ꝑmum verũ. Tertiũ dubium vtruz istud ꝓncipiũ ỏ quolibet dicit esse vel nõ esse sit notissimum. Et ar. q nõ q̃ vt dicit phũs. secundo metha. q sicut res se habet ad eẽ ita ad cognosci ſz ista ꝓpõ ens é ẽs é ꝑ quã ista diſiũctiua de quolibet esse vel non eẽ. igit' prius cognoscit' ⁊ ꝓnter euidẽtius cognoscit quia est cã cognitionis illius mõ propter qõ vnũquodq; tale ⁊ illud magis igr phũs in hoc primo. Quartũ dubiũ utrũ istõ principium de quolibet eẽ vel non eẽ sit principium firmissimũ. Et ar. q non q̃ duo contradictoria incõplexa verificant de eodem demonstrato. n. ali i cõi verũ est dicere q ipm est homo ⁊ non homo exquo illud animal est homo ⁊ equus. Ad primum dicitur q intellectus in sua prima impressione qua recipit conceptum entis habet tres propositiones affirmatiuas absq; differẽtia temporis ⁊ tres negatiuas. Prima é ista ẽsẽ ẽs cui correspõdet hec negatia ẽs non est non ens. Secunda est ista omne ens é ens cui correspõdet hec negatiua nullum ens é ñ ens.

Tertia est ista quodlibet est vel non est. loco cuius accipimus istas duas de quodlibet dicitur affirmatio vel negatio de quodlibet dicitur esse vel non eẽ ⁊ negatia hui⁹ é hec nihil é ⁊ ñ é. loco cui⁹ accipim⁹ istas duas impossibile est aliquid eẽ ⁊ non esse non contingit idem simul eẽ ⁊ non eẽ habet ergo intellectus tres combinationes dignitatum. Quarum ꝑma est duarum infinitarum. Secunda duarum vltimum. tertia est duarum ypotheticarum seu duarum cathegoricarum de disiuncto vel copulato extremo ⁊ sicut non est inconueniens q aliquod corpus naturaliter inclinetur esse in alio loco ⁊ equiescere in eo ⁊ ꝓtinuari alijs cõporib⁹ i tãta vl' in tãta distãtia mũdi ⁊ hẽ oĩa ista sil'ita ñ icõuenit itellectũ nãl'r inclinari ad pẽs ꝓpõ es ⁊ sil' oẽs illas hẽ. scim⁹ ẽt q estimatia q̃ ỏmo elicit spẽz iſẽsatã ex spẽ sẽsata hz pl'a iudicia sil'. s. sicut ẞ é albũ ⁊ illõ é nigr illõ bonũ ⁊ illõ malũ hoc ꝑsequẽdũ ⁊ illõ fugiẽdũ sic itellect⁹ hz tres ỏbinatiões sil' ⁊ semel ꝑ codẽ istãti q̃ elicit ꝓceptũ ẽtis ꝑ q̃rũ ꝑmã cogscit q ens é ens ⁊ q ẽs ñ é ñ ens ꝑ scõaz q oẽ ens é ẽs ⁊ q nll'm ens é ñ ens ꝑ ẽtiã q qõlz é vl' ñ é ⁊ q nihil é ⁊ ñ é. Dicẽdũ igit ad ar. q lz aliq̃ dignitates ꝓcedãt istã ỏ q̃lz eẽ vl' ñ eẽ ꝑoritate nãe in gñe cãe efficiẽtis vt due affirmatie ⁊ due negatiue tũ istõ é ꝑmũ ꝓncipiũ simpl'r cõplexũ ⁊ ẞ q̃drupl'r ꝑmo qdẽ ꝓoritate tpis q̃ nl'ũ é ꝓncipiũ qõ ipz ꝓcedat. 2. ꝓoritate cãlitatis q̃ licz alie dignitates ipz ꝓcedãt i gñe cãe efficiẽtis. ẞ tñ ꝓncipiũ oẽs alias dignitates ꝓcedit i gñe cãe finalis ꝓp ẞ ꝓncipiũ final'r sic oẽs alie dignitates. 3. ꝓoritate doctrie q̃ istõ ꝓncipiũ ꝑ igredik ỏmõstratiõe ꝛtual'r q̃z aliqõ aliõ. Alie. n. dignitates sic final'r ꝓp ẞ ꝓncipiũ ⁊ rõe ei⁹ igrediũk ỏmõstratiõne ꝛtual'r Quãto ꝓoritate ꝓñe q̃ lz seq̃k ens é ens vl' oẽ ens é ens igit qõlz é vl' ñ é. ñ tũ é ecõtra apõ itellectũ. q̃ si nihil vl' aliq̃l'r eẽt qõlz eẽt vl' ñ eẽt ñ tñ eẽt ens. pz igit q ꝓña nõ vz hoc ꝓncipiũ suppõit aliõ ꝓncipiũ igit ñ é ꝑmũ ꝓncipiũ simpl'r q̃ ꝑsupponit aliq̃ ꝓncipiũ tñ in gñe cãe efficientis ipm aũt ab oĩbus presupponit in gñe cãe finalis. Ad scõm dĩ q deus est

UVA. BHSC. IyR_048_2

ꝑmũ verũ incõplexũ de quo nulla sit mẽtio hic. sed tm̃ de vero cõplexo ⁊ dr̃ vt supra q̃ lz alie dignitates quatuor quarũ due sũt affirmatiue ⁊ due negatiue ꝑcedãt hoc ꝑncipiũ in gñe cãe efficientis hoc tm̃ oẽs illas precedit in gñe cãe finalis ⁊ est ꝑmũ verũ ingrediens õmõstratiõné ⁊tualiter sicut est vltimũ verum in quo fit resolutio demõstrationu. nulla .n. demõstratio resoluit in istã ens est ens nec in istam oẽ ens est ens nec i aliquã suaꝝ negatiuarũ ſz oẽs õmõstratiões resoluũt in istas de quolibet eẽ vel nõ eẽ nõ cõtingit idem sil̃ eẽ ⁊ nõ eẽ ꝑncipali⁹ tm̃ i affirmatiuã q̃z in negatiuã qz affirmatio est prior negatione ꝑm arıs. ꝑmo h⁹. Et si dubitaꝝ de talibus ꝑncipijs vtrum sint ꝓpões cathegorice vel hypothetice dico q̃ sũt ꝓpões cathegorice. sicut eni daꝝ ꝓpõ cathegorica õ sbo vel de ꝑdicato copulato aut disiũcto ita daꝝ propõ cathegorica de verbo copulato vl̃ disiũcto. quelibz .n. istarũ ẽ cathegorica sor. ẽ vel fuit homo plõ ẽ vel erit alb⁹. ita hec ẽ cathegorica affirmatiua de verbo disiuncto qõlibz est vel non ẽ equalẽs isti omne ens est ens vel nõ ẽ ens ⁊ ista est cathegorica negatiua de verbo copulato nihil ẽ et nõ est ꝑ eam intelligẽdo istã nullũ ens est ens ⁊ non ẽ ens equalẽs isti quã habem⁹ in vsu nõ cõtingit idem sil̃ eẽ ⁊ nõ eẽ. Ad tertium cõcedo q̃ ista ẽs ẽ ens prioritate nature prius cognoscit q̃ illud ꝑncipiũ de quolibet eẽ vel nõ eẽ. nõ tamẽ euidentius. nam lz illa euidentissima cognoscaꝝ ꝑm se nõ tamẽ suo ꝑticulari qz multe sũt propões false in quibus idem ꝑdicatur de seipso vt chimera est chimera antichristus est antixps sed nõ ẽ dabile aliqõ siue sit siue nõ sit de quo nõ dicaꝝ vere eẽ vel nõ eẽ. nã chimera est vel nõ chime. antixps ẽ vel nõ ẽ antixps. ita dicit de alijs dignitatib⁹ ꝑcedẽtib⁹ hec .n. oẽ ẽs est ens sed euidẽtissima in se nõ tm̃ in suo ꝑticulari propter tales ois chimera est chimera. ois antixps est antixps sil̃ ista est euidentissima i se ens nõ ẽ ẽs nõ tm̃ in suo ꝑticulari est ita euidens. qz cõceditur aliqd esse nõ ens. s. priuationẽ a phi. primo phy. et dicit comẽ. ibi q̃ sicut ens ita nõ ens dicit de quolz predicamẽto. Hec aũt nihil est ⁊ nõ est aut nõ cõtingit idem simul eẽ ⁊ nõ eẽ est euidentissima simpl̃r tã in se quã in quolibet suo particulari quocũqz eni demõstratio nõ cõtingit idem simul eẽ et nõ eẽ.

Et tũc ad arguen. dr̃ q̃ licet ista ens est ens sit causa istius de quolibet eẽ vel nõ esse in eẽndo nõ tm̃ in cognoscendo qz tã hoc. principiũ q̃z aliud negatiuuz sibi correspõdens est per naturã suã euidentissimũ sicut etiam intellectus naturalissime fertur in illud. Aliquid .n est causa eẽndi coloris quod tm̃ nõ ẽ eã visibilitatis eius. Quãdo g̃ phũs dr̃. propter qõ vnũquodqz tale ⁊ illud magis itelligit q̃ si aliqd ẽ eã adequata cognoscibilitatis alicuius q̃ illud magis ⁊ euidentius cognoscit. Ad quartũ concedo q̃ illud ꝑncipium est firmissimũ nec aliquo mõ potest esse falsum ⁊ cũ dr̃ q̃ duo contradictoria incomplexa verificantur de eodem. igitur ñ est ꝑncipiũ firmissimũ negeꝝ ꝓña. hec .n. ꝺ q̃libz fgula dr̃ alterũ cõtradictoriorũ ⁊ õ nullo eoruz ambo male elicitur ex his duobus principijs quorum vnum ẽ affirmatiuũ ⁊ reliquũ negatiuũ cum antixps nõ sit videns nec non vidẽs ⁊ aliquid de quo dicitur homo ⁊ nõ homo vt est probatũ. Intelligẽdum tamen q̃ idez sumit tripliciter vt colligitur ex doctrina arıs. qnto. metha. s. idem genere ⁊ idem spẽ ⁊ idem numero lz ergo duo contradictoria incõplexa verificentur de eodem genere vel spẽ. non tamen de eodem numero quia quocunqz individuo vel singulari signato impossibile est q̃ ipsum sit hõ ⁊ non hõ. Et si ar. hoc est non hõ demonstrãdo aial i cõi igitur hoc nõ est homo negeꝝ ꝓña neqz fgula data a phi. primo ꝑame. videlicz q̃ ex affirmatia õ ꝑdicato infinito segtur negatiua de ꝑdicato finito est intelligenda absolute ⁊ simpl̃r quia nõ sequitur tu fuisti non albus ergo tu non fuisti albus. sed bene sequit q̃ aliquãdo tu non fuisti albus. ita demonstratio aial in cõi licet non sequaꝝ hoc est non homo igitur hoc non est homo. tamen sequit q̃ hoc aliquo modo non est homo quia eo modo quo aial in cõi est asinus non ẽ hõ sed adhuc dubitatur circa dicta quia vi q̃ ista ens est ens nõ fit prima propõ simpliciter primitate eẽndi qz illa de scõo adiacẽte. s. ens est videt eã precedere primitate nãe eo mõ quo ps precedit totũ. Rñdetur q̃ ista in mente ens est i ordine propõum significãtiũ nãl̃r est propõ de tertõ adiacẽte. qz hoc verbũ ẽ significat quandã compositionẽ quã sine extremis non ẽ intelligere inqt phi. ꝑmo ꝑame. lz .n. in voce vel in scripto aut in mẽte aut in ordine terminorũ significãtium ad placitum dent propões de secũdo adiacente non tamen i mẽte in ordine terminorum signiſicatium nãl̃r qz illõ verbum est nãl̃r sumptum est modus componendi naturaliter extremum cum extremo nihil autẽ põt remoueri a sua naturalitate. iõ nõ potest facere propõem eũ subiecto sine predicato.

Omnunicant autẽ omnes. scientie secundum cõia: cõmunia autem dico quibus utuntur tãquã ex his demonstrantes sed nõ de quibus demonstrantur. uel demonstrant.

Istud est tertiũ capitulum hui⁹ tractatus i quo phi. notificat qualiter scie cõueniũt circa ꝑncipia. Et diuidit in quatuor ptes in quarũ ꝑma õclarat qualiter scientie cõueniunt circa principia cõia i secũda qualiter ꝓueniunt circa principia propria ibi si autẽ idẽ in tertia circa predicta mouet phũs questiones ibi qñ autem geometrice. in quarta manifestat in sciẽtijs doctrinalibus non fieri deceptiones ibi hec aũt sunt vt videt. Prima pars diuidit in tres conclusiones. Quarum ꝑma est ista. Omnes sciẽtie cõueniunt ⁊ disconueniunt circa principia communia. prima pars est euidẽs qz quelibet scientia roboraꝝ per principia cõia necessario ingredientia virtualiter demonstrationem non absolute vt dictum est ſz de articulare. secũda pars est nota. quia nulla scientia ſpecialis probat principia cõia. sed scientia vniuersalis probat principia cõmunia. Notandum q̃ tripliciter potest se habere aliqua scientia circa principia. Primo quidem probando aliquid ꝑ ipa ⁊ in hoc conueniunt omnes scientie. quia omnes scientie accipiunt huiusmodi principia communia ⁊ probant multa per ipa. Secundo probando aliqd de ipis vt q̃ non possumus talibus principijs dissentire corde nec eorum opposita concipere tanq̃z vera ⁊ talis probatio pertinet ad metha. Tertio probando ipa principia cõia ⁊ hoc iteruz nulla sciẽtia facit nisi metha. principia aũt cõia fundata i ente non probat metha. simpl̃r nec a priori neque a posteriori sed isti aut illi potest probare a posteriori inductiue vt quocunqz dato falsum est q̃ ipsum est et non est. igitur non contingit idem simul esse et nõ esse. similiter de nullo quocunque signato affirmatur aliquid et ab eo remouetur idem. igitur de quolibet dicitur affirmatio vel negatio. sicut etiam potest philosophus a posteriori probare sua principia scilicet per effectum. et per experientiam. vt motus est. et aliquid est mobile. quia hoc. vel

UVA. BHSC. IyR_048_2

illud mouet principia aũt cõia fũdata in ptibus entis vt oé totũ é maius sua pte. ⁊ si ab equalib⁹ equalia demas. ⁊c. nulla scia spãlis ꝓbat a ꝓori vl'a posteriori. ſz tñ metha. vtroq; mó vt al's clarũit.

Et dialetica omnibus é ⁊ si aliqua vniuersaliter tẽptet mõstrare communia ut quod est omne affirmaſ aut negaſ aut qõ é equalia ab equalibus aut quelibet talium.

Secũda ꝓcl'o tá dialetica q̃z metha. vtiſ oib⁹ principijs cõib⁹ oiuz sciaꝝ ꝓz ista cõclusio tá de dignitatibus q̃z de cõib⁹ animi cõceptiõibus eo q̃ quelibz istarũ dr̃ scia cõiſſima. Notandũ ꝑmũ q̃ aliſ vtitur dialetica ⁊ aliſ methaphiſica oibus ꝓncipijs cõibus. ná dialetica vtiſ illis solũ regulariter ⁊ artificialr tradẽdo regulã ⁊ arte ꝑbádi oia talia ꝓncipia ñ tñ ꝑbat oia ꝓncipia illa sicut ꝑ ipa dat arte ꝑmonstrãdi in geometria ⁊ arithmetica nõ tñ demõstret nec in geome. nec in arithme. ⁊ Metha. vero vtiſ ꝓncipijs cõib⁹ demõstratiue eo mó quo dictũ é ⁊ rõ q⁹ ista principia nõ fũdãtur in mente ẽ ente sed in ptib⁹ entis cũ g̃ demõstraſ minus cõe per magis cõe a ꝑori seqmr metha. ꝓ ꝓncipia communiſſima posſe ꝑbare a ꝑori cões animi cõceptiõeſ. Secũdo notãdum q̃ cũ metha. ſit sapiẽtia ꝑ phĩm in ꝓhemio metha. hz se intromittere de oibus ꝓncipijs ꝓpter quatuor cõditiões q̃s attribuit phũs. sapiẽtie. vi. etbi.

Prima cõditio é attingere vltimũ artis. q⁹ ille é bonus artifex q̃ attingit vltimũ artis ꝓpterea dicit phũs in ꝓhemio metha. q̃ sapiẽtia est circa difficilia cũ nó vocẽ sapiẽs ille q̃ cognoscit cõia ſz q̃ difficilia. talis aũt ẽt est q̃ attingit vltimũ artis cũ igitur vltima sciarum sint principia ꝑ ꝛſolutionẽ ergo metha. exquo est sapiẽtia attigit illa. Secũda cõditio é eẽ circa totum ⁊ nó circa ptem tñ. ió deus non est arator nec fossor. q⁹ talis é circa ptem totũ. dicit n. phũs in ꝓhemio metha. q̃ sapiẽtia oia cognoscit ⁊ ꝓsiderat ñ g̃ meth. cũ sit sapiẽtia é circa totũ ⁊ ꝓñr circa ꝓncipia ꝓsiderat. n. ens in q̃ztum ens ꝑ phũm quarto metha. ⁊ ꝓñter cõsiderat oẽs ptes entis ⁊ oia ꝓncipia fũdata in ptib⁹ entis. Tertia cõditio é eẽ circa certiſſimũ. ió deus ⁊ itelligentie ſũt certiſſimi. q⁹ ſũt sapiẽtiſſimi. Vñ dicit ariſ. in ꝓhemio metha. q̃ sapiẽtia é circa certiora nemo. n. ẽ sapiens medicus. vel legiſta niſi medicinalia vel legalia alijs certius nouerit. ſz metha. est sapiẽtia. g̃ metha. é circa certiora. hec aũt ſũt ꝓncipia. Quarta cõditio é eẽ caput ió deus é sapiẽtiſſimus. quia ſicut caput dirigit membra ita deus dirigit totum vniuersũ. Unde dicit ariſ. in ꝓhemio metha. q̃ sapientia est principalis ⁊ nó ſubseruiẽs: dirigit enim ⁊ nó dirigitur q⁹ sapientis est ordinare ⁊ nõ ordinari. Si ergo metha. é sapientia oportet q̃ ſit caput oium aliarũ sciẽtiarum ⁊ ꝓñter oium ꝓncipiorũ. Ex quibus ſeqt̃ q̃ metha. est intellectus scia ⁊ sapiẽtia est. n. intellectus vt dirigit oia ꝓncipia. Et scia demõſtrat ꝓclones ex ſuis ꝓncipijs ⁊ est sapientia vt est circa totum ⁊ ñ circa ptem sed dubitaſ circa tertiã cõclusionẽ q⁹ dicit cõmentator secũdo metha. q̃ scie mathe. ſũt in ꝑmo gradu certitudinis ⁊ naturales ſequũr eas. g̃ ꝑm cõmẽ. metha. nõ est scia certiſſima. Dicẽduz q̃ vnã sciam eẽ altera certiorem intelligiſ dupl'r. ſ. certitudine obiecti ⁊ certitudine modi ꝓcedẽdi vt testatur cõmẽ. in prologo de aia dicens aſtronomiam eẽ firmiorem geometria firmitate obiecti. ecõtra ãt videlicet firmitate demõſtratiõis geome. firmior é aſtrologia. dico ergo q̃ loquẽdo de certitudine obi metha. tenet ꝑmũ gradum certitudinis naturalis phia secũdum ⁊ metha. tertiũ gradum dicit cñi phi. secũdo metha. q̃ sicut se hz oculus noctue ad lucez solis ita se hz intellectus nr̃ ad manifeſtiſſima in nã ⁊ intelligit igt cõmẽ. ibi ꝓ manifeſtiſſima in nã deuz ⁊ intelligẽtias ió rõe talium metha. é scia certiſſima loquẽdo aũt de certitudine modi ꝓcedendi. sic metha. scie ſũt in ꝑmo gradu certitudis q⁹ ꝓcedũt ex notioribus nobis ⁊ nature vt asſerit cõmẽ. in ꝓlogo phi. naturales ãt ſũt in secũdo gradu. ꝓcedũt ex notioribus nobis ad notiora nature ⁊ ecõtra q̃ ſũt notioribus satis ꝓpinqua metha. ãt procedit ex notioribus nobis ad notiora nature ⁊ ecõtra q̃ ſũt remotiſſima a nobis. ſ. deus ⁊ intelligentie.

Sed dialetica nõ est sic diffinitoriũ quorũdã nec generis alicuiuſ unius est non enim interrogaret. ꝺmõstrantem enim non est interrogare propter id quod oppositorum esse non demonstret idem. oñsum auté hoc est in his que de lõgiſſimo ſũt.

Tertia ꝓcl'o dialetica nõ é determinate dr̃ie nec determinati gñis ſbi ꝓbaſ q̃libz scia q̃ est determinate dr̃ie vel determinati gñis ꝓbat tñ vnã ꝓtẽ contradictionis sed dialetica ꝓbat indifferenter vtrãq; partez cõtradictiõis ergo ⁊c. ꝓz ꝓña cũ maiori inductiue. minor est declarata primo ꝓorũ. Cõtra ꝓdicta arg. ꝑmo q̃ dialetica é determinate dr̃ie nã dialetica ꝓsiderat de actibus aie ⁊ de intẽtiõib⁹ ꝑmis ⁊ secũdis que hñt determinatas dr̃ias g̃ ⁊c. Secũdo ar. dialetica est determinati gñis ſbi oz cõiter dr̃ syllogiſmũ seu ens rõnis cé ſbz logice vl' dialetice. Tertio ar. q̃ dialetica nõ ꝓbat niſi vnã ꝓtẽ cõtradictiõis q⁹ dialetica est scia quelibz ãt scia est hitus acq̃situs ꝑ demõſtrationẽ sed demõſtratio nõ probat niſi vnam partẽ cõtradictiõis g̃ ⁊c. Quarto ar. q̃ aliqua scientia é determinate dr̃ie ⁊ determinati gñis q̃ tñ ꝑbat vtrãq; partẽ ꝓtradictiõis q⁹ phia naturalis est hi⁹ in ea enim ſũt opiniones cõtrarie ⁊ contradictorie necessario probãtes duo contradictoria. Ad ꝑmũ dicit egi. q̃ actus anime dupl'r posſũt cõsiderari primo vt sunt quedam res ⁊ sic sunt phiſice consideratiõis ⁊ nõ dialetice. secundo vt sunt inſtrumẽta applicabilia ad res ⁊ sic sunt dialetice cõſideratiõis nõ tamen sunt determinate diffr̃entie ſicut nec res indiffr̃enter ſumpte. Ista reſponſio est dubia primo quia consideratio actuum anime vt sunt res est consideratio metha. ⁊ nó phiſica. Secundo q⁹ consideratio iſtorum vt aplicantur ad res est ꝓsideratio phiſica. considerat enim phiſicus actus aie vt sunt conceptus ⁊ ſimilitudines rerum. Dicendum est ergo aliter q̃ actus oio possunt tripl'r considerari. Primo vt ſũt actus vel res ⁊ sic ſũt metha. considerationis. Secundo vt sunt res vel act⁹ determinati ſubi. vel obiecti. ⁊ sic sunt phiſice considerationis. Tertio vt sunt diſpoſitiones vel organa arguendi ⁊ sic sunt dialetice considerationis.

Ad secundum dicitur q̃ est dupler dialetica. vel logica scilicet docens. ⁊ vtens. dialetica docens est illa que dat artem ⁊ regulas arguendi ⁊ ſillogizandi secundum hoc dialetica est determinati generis ſubstantiui. Dialetica autem vtens est proceſſus discurſus ab vno ad aliud ⁊ hic reperitur in brutis et in qualibet scientia ⁊ sic quelibet scia est logica vel dialetica ⁊ iſto modo nõ est determinati ſubi nec determinate diffr̃entie ⁊ sic ſumendo dialeticam vel logicam ipa potest probare omnia principia. quia metha. est logica vel dialetica large ſumendo pro

UVA. BHSC. IyR_048_2

prie aũt fũpta nõ probat illa fed foluz tradit artem phãdi eadẽ. Ad tertiũ dicitur q dialetica eſt ſcia ꝛ modus ſciẽdi i eo q ẽ ſcia ñ ꝓprie probat niſi vnam ꝓtradictiõis i eo ãt q ẽ modus ſciẽdi ſic ꝓbat ꝛ docet ꝓbare vtrãqz ꝓtradictiõis. Ad quartũ dr q ſi in phia. ſint opiniões cõtrarie ꝛ ꝓtradictorie neceſſario vna illaꝝ ẽ falſa ꝛ ꝑñs illa nõ ẽ phia. quia phia. nõ ẽ niſi veroꝝ ꝛ neceſſariorũ. Et ſi ꝥa phi. ad inueſtigãdã ꝥitatẽ arguit ad vtrãqz ꝓtradictionis hoc nõ hz ex ſe ſed ex logica docẽte arguere ad vtrãqz partẽ cõtradictiõis ꝛ iſto modo põt vocari logica ꝛ hoc ad preſens ſufficit.

Si autem idem eſt ſillogiſtica iterrogatio ꝛ propoſitio cõtradictiõis ꝓpoſitiões autem ſunt ſecũduz vnamquãqz ſciam exquibuſ ẽ ſillogiſmus. Secũdum vnãquãqz erit vtiqz aliqua interrogatio ſcibilis ex quibus qui eſt ſecũdũ vnãquãqz ſcientiam propri⁹ fit ſillogiſm⁹.

Iſta eſt ſecũda pars hui⁹ capituli i qua phũs declarat quomõ ſcie ſe hãt circa ꝑpa poſtq̃ mãifeſtauit quõ ſe hãt circa cõia ꝛ iõ qr iterrogare ẽ ꝓpriũ ponẽtis ꝛ reſpõdere rñdentis ꝛ diſputare vtriuſqz ariſ. ponit tres ꝙclones. Quaꝝ ꝓma ẽ iſta quelibet ſcia hz ꝓprias interrogationes. Secũda ꝙclo quelibet ſcia hz ꝓprias rñſiones ibi neqz eſt oẽm. Tertia ꝙclo ois ſcia hz ꝓprias diſputationes ibi ſi aũt diſputãt. Prima ꝙclo ar. ſic idẽ ẽ itrogatio ſillogiſtica ꝛ ꝓpoſitio ꝓtradictiõis ſed q̃libet ſcia hz ꝓprias ꝓpões exgb⁹ fit ſillogiſm⁹. g̃ q̃libz ſcia hz ꝓprias interrogatiões ſcibiles ex qb⁹ fit ſillogiſm⁹. Argu. g̃ ſic breuiter idẽ ẽ propõ ꝛ iterrogatio ſed quelibet ſcia hz ꝓprias ꝓpões g̃ q̃libet ſcia hz ꝓprias interrogatiões. Notãdũ q itrogatõ ẽ oio ſũpta añ actuale ſillogizationẽ ꝙclo ẽ oꝛo illata ꝑ ſillogizatiõez ꝛ ꝑ põ vt ad ꝑñs ſumit ẽ ꝓmiſſa qr ꝓpõ idẽ ẽ q ꝑ alio poſito. Ex qbus ſequit q eadẽ oꝛo ẽ iterrogatio cõcluſio ꝛ ꝓpoſitio ꝟbi gr̃a hec oio ois hõ eſt diſciplinabilis eſt iterrogatio dũ queriť vtrũ ois hõ eſt diſciplinabilis ꝛ ẽ ꝙclo cũ ſic ar. oẽ aial rõnale eſt diſciplinabile ois hõ ẽ aial rõnale g̃ ois hõ ẽ diſciplinabilis ꝛ eadẽ oꝛo ẽ ꝓpõ ſic arguẽdo ois hõ ẽ diſciplinabilis ſor. ẽ hõ. g̃ ſor. eſt diſciplinabilis . ꝛ intelligit ariſt. ꝑ ꝓpõez ꝓtradictiõis ꝓmiſſã iferẽte alterã ꝑtẽ ꝓtradictiõis. Primũ dubiũ vꝝ q nõ q̃libet ſcia bẽat ꝓprias iterrogatiões. qr ſcia demõſtratiua nõ hz ꝓprias iterrogatiões cũ dictũ ſit ſupra dialeticũ interrogare ꝛ nõ demõſtrare. Secũdũ dubiũ vꝝ q ꝛ ex itrogationib⁹ nõ fiat ſyllogiſm⁹ qr ſyllogiſm⁹ fit ſolũ ex ꝓmiſſis vel ex ꝓpõnib⁹. ꝓſtat ãt q interrogatio nõ ẽ ꝓmiſſa ſed ꝙclo. Ad ꝓmũ dr q interrogatõ dupl'r ſumit. ſ. large ꝛ ſtricte. Interrogatio large ſũpta idẽ ẽ q oio ꝓbabilis ꝛ ſic in qualibet ſcia ſũt interrogatiões ſicut ꝛ q̃ſtiones. Unde i principio h⁹ ſecũdi dicit phũs q q̃ſtiões ſũt equales nũero bis q̃cũqz vere ſim⁹. Interrogatio ſtricte ſũpta idẽ ẽ q oꝛo ꝓbabilis ad vtrãqz partẽ ꝓtradictionis ꝛ ſic in ſola dialetica reperiũť iterrogatiões ꝛ de tali iterrogatiõe locutus ẽ phi. ſupius ꝛ ſi tã demr̃ator q̃z dialetic⁹ iterrogat ñ tñ eo dẽmõ nec õ ea dẽ re ſimpl'r. Nã demr̃ator iterrogat ſolũ de ꝙclone nõ ãt de ꝓmiſſis idemr̃abilib⁹ nec de ꝓncipijs dialetic⁹ ãt iterrogat de oib⁹ qr hz viã ꝓbãdi tã ꝓncipia q̃z ꝙclones ẽt demr̃ator nõ iterrogat niſi de ꝙclone ꝥa dialetic⁹ ãt idifferẽter tã de vera q̃z de falſa. Ad ſecũdũ dr ꝺm egi. q i demr̃atiõe oñſiua ex iterrogatiõib⁹ fit ſillogiſm⁹ ñ qdẽ ſillogiſm⁹ cⁱ ẽ iterrogatio ſed alteri⁹ ita q illa ois hõ ẽ diſciplinabilis ẽ ꝙclo i vno ſillogiſmo ꝛ ꝓmiſſa i alio iõ ex illa nõ fit ſillogiſm⁹ cⁱ ẽ iterrogatio vel ꝙclo ſed ex illa fit ſillogiſm⁹ cⁱ ẽ ꝓmiſſa. In demõſtratiõe ãt ducẽte ad ipoſſibile ſumit oppoſitũ iterrogatiõis ex quo cũ alio conceſſo inferť aliqđ ipoſſibile ꝛ ſic ẽt iterrogatio igredi tur ſillogiſmũ iterrogatio g̃ vt iterrogatõ vl' ꝙclo ñ ẽ illud ex quo fit ſillogiſm⁹ ſz i eo q ꝓpõ aut oppoſitũ illi⁹. Credo tñ melius dicẽdũ ẽ q ex interrogatiõe vt iterrogatio ẽ nõ fit ſillogiſm⁹ ſed ſolũ ex iterrogatiõe vt ẽ propõ vel ꝙclo ſicut eni ꝓmiſſe ſũt partes eẽntiales ſillogiſmi ita ꝛ ꝙclo ſicut g̃ ex ꝓmiſſis vt ſic fit ſillogiſm⁹ ſic ex ꝙclone vt ſic fit idẽ ſillogiſm⁹ ꝛ q̃ñ ex oppoſitis ꝓmiſſarũ nõ dr fieri ſillogiſm⁹ iõ ex iterrogatiõe nõ fit ſillogiſm⁹ ducẽs ad impoſſibile ſz bñ ex oppoſito illi⁹ cũ illõ oppoſitũ igrediať demõſtratiõnẽ ducẽtẽ ad ipoſſibile ꝛ nõ iterrogatio hec. n. ois hõ ẽ diſciplinabilis nõ igrediť ꝺmõſtratiõnẽ ducẽtẽ ad ipoſſibile ſed bñ oppoſitũ illius iſto mõ nõ ois hõ ẽ diſciplinabilis ꝛ ois hõ ẽ aial rõnale g̃ nõ oẽ aial rõnale ẽ diſciplinabile igrediť enim q̃libz ꝓmiſſaꝝ idiſcreter tã demõſtratiõnẽ oñſiuaz q̃z ducẽtẽ ad ipoſſibile ſz ꝙclo q̃ fuit iterrogatio non igrediť demõſtratiõnẽ ducẽtẽ ad ipoſſibile ſed bene oppoſitũ illius.

Manifeſtum ergo quod nõ ois interrogatio geometrica erit neqz medicinalis ſilr̃ aũt ꝛ in aliis.

Ex iſta ꝙclone cũ ſua ꝓbatiõe Ariſ. infert tria corrolaria. Quoꝝ ꝺmũ ẽ illud. nulla interrogatio ẽ idẽ inter cuiuſlibz ſcie probať nulla ꝙclo ẽ indẽ cuiuslibet ſcie ſz q̃libet iterrgatio ẽ ꝙclo g̃ ꝛc. ꝑz ꝑñtia cuz miori maior ãt liquet iductie. qr nulla ꝙclo ẽ idẽ geometrie ꝛ medicine. Notãdũ ꝺm lynco. intentiõné phi. cẽ q nulla ꝙclo ẽ plus ſcientiaꝝ. ſi ãt aſtrologus ꝓſiderat ſpericitatẽ terre ſicut ꝛ nãlis hoc eſt ſub alia rõe. qr phi. ꝓſiderat ſpericitatẽ terre vt ẽ paſſio corporis nãlis mobilis aſtrologus ꝥo vt ẽ paſſio magnitudis mobilis. Iſta rñſio ẽ nimis larga qr ſicut idẽ obiectũ ꝛ idẽ terminus ẽ diuerſaꝝ ſciarũ vt colligiť de mẽte ariſ. 2. phi. ita eadẽ ꝙclo ẽ diuerſarũ ſciarũ. Nã q̃libet iſtaꝝ terra eſt ſperica luna eſt ecli pſabilis ẽ ꝙclo naturalis ꝛ aſtrologica cũ q̃libet illoꝝ ꝺmõſtret illas ſz non eodẽ mõ quoniam aſtrolog⁹ demonſtrat terram eſſe ſpericam per ipſã equaliter diſtare a celo phũs autem per hoc . quia omne graue tendit ad mediũ mundi ſimiliter aſtrologus probat eclipſim de luna per ſolem eſſe in capite vel in cauda draconis . philoſophus vero per terram diametraliter interponi inter ſolem . et lunam ꝛ ideo intentio philoſo. fuit q nulla concluſio eſt indifferenter cuiuslibet ſcientie aut quod non omnis concluſio eſt indifferenter plurium ſcientiarũ ꝛ hoc conceditur intentio tantum lineo eſt vera videlicet q nulla concluſio ſecundum eandem coſideratiõnẽ eſt plurium ſcientiarum . quia ſcientie diſtiguũť ex diſtinctiõe cõſiderationũ.

Sed ex quibus aũt demõſtrať aliquid de quibus geometria eſt aut ex eiſdem demõſtrať geometrice ſicut i ſpeculatiua ſilr̃ ãt ꝛ in aliis.

Secundum correlarium in qualibet ſcientia ſubalternãte aliquid dicitur propõ dupl'r aut qr per illũ aliquid demonſtratur in ſcientia illa aut qr per illã

UVA. BHSC. IyR_048_2

demõstrãt aliud in scia subalternatiua. Vbi gra a centro ad circũferẽtiaz oẽs linee ducte sũt eq̃les hec sũt ꝓpositio i geometria qa aliqd p illã demõstratur in geometria. s. q sup datã lineã cõtingit triangulum eqlaterũ collocare. hec aũt linea recta cadẽs sup lineã rectã causat ãgulũ rectilineũ dato q nõ demonstret aliqd in geometria tñ dicit geometrica propõ qz mõ geometrico in ꝓprijs tminis demonstret aliqd in pspectiua licet dearticulate. vt q oculus vidz ptẽ dextrã z sinistrã visibil' eo qõ ab illis causant' anguli rectilinei visuales p ꝯcursũ linearũ visualium rectarũ. Notãdũ ꝫm auctorẽ de causis q ois cã p maria plus influit in effectũ q̃z cã secundaria. cuz ꝫ ꝯcl'ones geometrice sint cause pmarie respectu ꝯclusionũ pspectuaz qz ab illis pspectuis accipit sua pncipia ꝓpria ergo magis ꝯcurrũt ad cõclusiones pspectuas q̃z ꝓpria pncipia pspectiue z p ꝯns dicãtur proportiones tã geometrice q̃z pspectiue lz per illas nulla propõ geometrica demõstret' dicũt enim ꝓportiões geometrice p q̃sto in ꝓprijs terminis õ descẽdũt in pspectuã vt pmisse sũt ãt ꝓportiões pspectiue in q̃ztũ illi termini ꝯtrahũt p alios termios ex quibus sit ꝓprius terminus scientie pspectiue vt sepe est oñsum.

Et de his quidẽ rõz cõtingit ponẽ dam esse ex geome. pricipijs z conclusionib⁹. sed pricipioz ñ ponẽdã rationẽ esse geometrie secũdũ q ẽ geometria. silr autez z i aliis sciẽtijs.

Tertiũ correlariũ quilibet artifex spãlis reddit rationẽ suarũ iterrogationũ p pncipia z ꝯcl'ones non ãt pncipiorũ in eo qõ talis sz metha. Si eni aliq̃ interrogatio est secũda ꝯcl'o demõstrata oportet qõ reducãt in pmã ꝯcl'onẽ z ex ꝯsequẽti in pncipia pma. tñ pma ꝯcl'o nõ reducit in ꝯcl'onem sed solũ in pncipia que nullus artifex specialis vt sic põt ꝓbare sed solũ i eo qõ methaphisicus.

Neqz omnem est itaqz scientem interrogationem iterrogare neqz secundum omne iterrogatum rñdeꝛ unoquoqz sed que sunt secundum sciam determinatam.

Secũda ꝯcl'o quelibet scia hz ꝓprias rñsiones pz ex priori qñ sicut quilibet artifex determinate interrogat ita dederminate respõdet sicut eni scia hz ꝓꝓ as interrogatiões rei ita hz proprias respõsiones. z sicut nõ spectat ad sciam aliquã specialẽ interrogaꝛ quãlibet interrogationẽ ita nõ spectat rñdere ad qõlibet interrogatũ phisicus eni nõ iterrogat vtrũ ois triãgulus habeat tres ãgulos equales duob⁹ rectis neqz respõdet ad illud interrogatũ sed bene querit vtrũ omne graue tẽdat deorsũ z si fuerit iterrogatũ bene respõdet. Sed ꝯtra metha. respõdet ad oẽs questiones vel quia ad illã ois triangulus hz tres angulos equales duobus rectis cum cõsiderat de quolibet termino illius sicut cõsiderat õ quolibz ente ergo de illa propositiõe cõsideret. Dicit qõ considerat de illa ꝓpositiõe z de quolibet termino ei⁹ vt ens est nõ aũt vtrũ illa passio insit sbo de necessitate z p se nisi postq̃z fuerit õmõstrata per geometriã vnde ante demõstrationẽ methaphisicus nesit illud ꝑdicatũ esse propriã passionem sbi sed post demonstrationem scit illud z tũc cõsiderat illam passionem inesse sbo per se z de necessitate cognoscẽdo illã triãgulo inesse ex principijs speciei. Sñ ergo metha. respondetur ad illam absoluta sũpta z i suppositione personali sed tãtum materiali dicendo illam ois triangulus habet tres angulos eẽ qõdã ens ꝓplexũ cuius extrema realiter differũt.

Si autem disputat aliqs cuz geometra secundum q geometra manifestum est quoniam. z bñ si ex his aliquid demõstret. si uero nõ bene.

Manifestum est autem quoniam si arguit geometram sed aut secũdum accidens. quare nõ vtiqz erit in nõ geometricis de geometria disputandum. latebit. n. praue disputantem silr ãt z i aliis se habet scientiis.

Tertia ꝯcl'o ois scientia habet ꝓprias disputationes Ista ꝯcl'o patet ex alijs tñ arg. sic. Quicũq̃z arguit cõtra geometraz geometrice z ex principijs geometrie bene disputat z quicũq̃z nõ arguit geometrice vel nõ ex principijs geometrie nõ bene disputat. ꝫ ꝛc. prima pars probaꝛ sic quicũq̃z vincit geometrã vt geometra est bene disputat sed quicunq̃z arguit geometrice ex principijs geometricis cõtra geometram vincit geometram vt geometra est. ergo qcũ q̃z talis bene disputat minor probatur qz arguens nõ geometrice vincit geometrã solum per accẽs. p q̃sto forte est musicus vel arithmeticus. Secunda pars añtis probaꝛ nam quicũq̃z arguit latenter contra geometram ita vt nõ percipiat an bene vel male arguat nõ bene disputat sed quicũq̃z arguit ñ geometricie aut nõ ex principijs geometricis cõtra geometram latenter arguit ergo quilibet talis non bene sed male disputat quod erat probãdũ. Dubitatur quia illa propositio nõ videtur vera quicũq̃z arguit geometrice ex principijs geometrie vicit geometrã vt geometra est quia nõ semp sic arguẽs vincit geometrã aliter enim semper cõcluderetur geometrico. Respõdetur q li vincit in proposito dicit aptitudinem z nõ actum. licz ergo geometrice arguens nõ semper vincat geometrã. semp tñ aptitudiné vincit ipsum.

Quoniam autem sunt geometrice interrogatiões nõ ne sunt z nõ geometrice. Et q̃ secundum vnamquã qz sciam q̃ secundum ignorantiam quanlibet geometrice sunt.

Ista ẽ tertia pars hui⁹ capituli. i qua philosophus mouet aliquas questiones circa ꝑdicta z facit duo. nã primo mouet hmõi q̃stiões secũdo soluit eas ibi secundũ geometriã autem. Prima questio est de ꝯclusionibus secũda de premissis ibi. ꝫm vnãquãq̃z tertia de sillogismis ibi vtrũ secũdũ ignorantiam.

Prima ergo questio est ista vtrũ interrogationũ i. cõclusionum alique sint geometrice z alique non geometrice. z qz ista questio videtur superflua erq̃ philosophus determinauit in altera lectione quanlibet sciẽtiã habere proprias interrogationes z q nõ ois interrogatio est arithmetice vel geometrice vt medicine. Jdeo est notãdum q quadruplex interrogatio respicit geometriam. Prima interrogatio cõclusio demonstrata in geometria vt super datam lineam cõtingit triãgulũ equilaterũ collocare. Secunda interogatio ẽ cõclusio demõstrata p pncipia geometrie in alia scientia vt in pspectiua videlz oculus videt dextrum magnitudinis per hoc q ab illa

UVA. BHSC. IyR_048_2

egrediũtur linee causãtes ãgulũ rectilineũ in pa rte dextrã oculi. Tertia interrogatio est ꝑ cl'o ñ demõ strata in geometria nec ex ꝓncipijs geometrie tamẽ apparet eẽ cõclusa ꝑ ꝓncipia geometrie ratione affi nitatis ad suã sciam subalternãtẽ vt sũt multe ꝓclu siones musice ꝓpter ꝓpinquitatẽ inter geomatriaz ⁊ arithmeticã. Quarta interrogatio est ꝑ cl'o õmõ strata nõ in geometria nec ex ꝓncipijs geometrie ve re aut apparẽter vt ꝓcl'ones naturales mouet ergo Arist. hanc q̃stionẽ ꝓpter interrogatiões apparẽter geometricas de q̃bus nullã facit mẽtionez. debet q̃ sic itelligi qõ vtrũ iterrogationũ apparenter geome tricarũ alique sint geometrice ⁊ alique nõ. Dubi tat vtrũ ois iterrogatio geometrica possit esse ꝓpo sitio geometrica ⁊ ecõtra querẽdo aut cõsimile idẽ in alijs scientijs spetialibus. Rñdetur q̃ aliqua est ꝓpositio geometrica que nõ est ꝓclusio gometri ca licet sit forte ꝓcl'o in alia scia vt de puncto ad pun ctũ ꝓtingit rectã lineã ducere per hanc eniz geome tra multa demõstrat nõ tamen demõstratur in geo metria sz in naturali phi. s. in sexto phi. Aliqua ãt est cõclusio geometrica que nõ est ꝓpositio geo metrica in scia geometrie nec in aliqua alia vt illa que demõstratur geometria per quã nihil demõstra tur in geometria neqz i alia sciẽtia ⁊c. Aliqua ꝯo est cõclusio geometrica que est propositio geometri ca nõ quidẽ in geometria sed in alia scientia vt cõ clusio demõstrata in geometria per quã nihil õmon stratur in geometria sed in perspectiua. Aliqua aũt est cõclusio geometrica que est propositio geometri ca sic q̃ ipa demõstrat in geometriã ⁊ ꝑ ipsam aliqd demonstratur in geometria vt ois ãgulus extrinse cus trianguli equualet duobus oppositis intrinse cis hec enim ꝓbatur i geometria per lineam illam secãtem eque distãtem. tertio lateri. ⁊ probat tres an gulos eẽ equales duobus rectis etiã in geometria. Et scõm vnãquãqz. Secunda questio est de ꝓmis sis vtrũ propositiões ꝺm ignorãtiã geometrie sint geometrice censẽde. ꝓpositiões scõm sciẽtiam geometrie sũt ꝓpositiones vere quib⁹ intellect⁹ aſ sẽtit ex notitia terminorũ ex aut discursu moroso vel imperceptibili. vt ois anguli recti sũt equales. non cõtingit paralellas cõcurrere propositiones aũt ꝺm ignorãtiã geometrie sũt opposita harum vt anguli recti sunt equales linee paralelle cõcurrũt de talib⁹ ergo que sũt secũdũ ignorãtiã geometrie q̃rit vtruz sint geometrice vel non. Consimilis questio põt fieri de propositionibus ꝺm ignorantiam aliarum artium.

Et utrũ secundũ ignorãtiã fit qui ex oppositis syllogism⁹ aut palogis mus.

Tertia questio vtrũ sillogismus ignorãtie sit sillogis mus vel paralogism⁹. Syllogismus scõm sciẽtiam est ille qui ꝓcedit ex ꝓncipijs. vt oẽs anguli recti sẽ equales isti sũt ãguli recti igit sũt equales. Syllogis mus vero secũdũ ignorãtiã est ille qui ꝓcedit ex op positis principiorũ vt ois linee paralelle cõcurrunt a ⁊ b sunt linee paralelle. q̃ a ⁊ b ꝓcurrũt ⁊ de tali syl logismo querit vtrũ sit verus syllogismus aut pa ralogismus.

Secundum geometriã autẽ aut ex alia arte ut musica est interrogatio non geometrica

Ad primã q̃stionẽ rñdet Aris. q̃ alique videnẽ esse interrogationes alicui⁹ scientie que tamen non sũt interrogationes cuius scientie sicut cõclusiones mu sice videntur esse geometrice non tamẽ sunt geome trice vbi intelligẽdũ est q̃ alique videntur esse con clusiones geometrice ⁊ sunt geometrice. vt super da tã lineam contingit triangulũ equilateruz colloca re ois triãgulus habet tres ãgulos equales duob⁹ rectis. ⁊ aliqne nõ videtur geometrice ⁊ sũt geome trice vt oculo videt dextrũ ⁊ sinistrũ magnitudinis. Alique videt geometrice ⁊ nõ sũt geometrice. vt qn ti toni ad quartũ ẽ ꝓportio sexquiquarta. Aliqne ñ sũt geome. nec videt geometrice vt oẽ graue tendit deorsũ ⁊ oẽ leue sursũ. yntendit q̃ phi. q̃ interrogati onũ q̃ videntur eẽ alicuius sciẽtie aliqne sũt illius sci entie ⁊ aliqne non vt patuit geome. ⁊ idẽ potest ostẽ di in phia naturali. nã materia est potẽtia ⁊ forma ẽ actus iste videtur esse phisice ⁊ nõ sunt sed metha. he autem materia est potẽtia ad formaz generandã forma est actus materie trãsmutabilis videntur eẽ phisice ⁊ nõ sunt phisice. Notãdum primo q̃ ali ud est esse conclusionẽ geometrie ⁊ aliud cõclusionẽ geometricã. Nam ad hoc q̃ aliqua cõclusio sit geo metrie opz q̃ sit demõstrata in geometria per prin cipia ꝓpria ⁊ ꝑ ꝓprios terminos geometrie vt ois triangulus habet tres angulos. Ad hoc autez q̃ sit geometrica sufficit q̃ sit per ꝓncipia geometrice. et sic ois cõclusio perspectiue ẽ geometrica ⁊ ois ꝓclu sio musica est arithme. Secũdo notandum q̃ cõ clusiones musice nõ sunt geometrice qz nõ sunt per ꝓncipia proprie geometrie sed arithme. tamen videt tur geometrice propter propinquitatem. ⁊ affinita tem geome. cum arithme. que quidem propiquitas sumitur ex quatuor. Primo ex parte subi remoti qz quelibet earũ est de quantitate licet vna earuz sit de quantitate continua ⁊ alia de quantitate discreta.

Secundo ex parte principiorũ cõium. nã quelibz earũ vtitur his ꝓncipijs. s. oẽ totũ est maius sua pte si ab equalibus equalia demas remouẽtia sunt eq̃ lia lz geometra ꝓtrahat ad magnitudinẽ ⁊ arithme ticus ad numerum. Tertio ex pte terminoruz. qz quelibet earum vtitur his terminis cubuz. quadra tum circulare. superficiale. lz geome. ꝓprie ⁊ arith meticus transsũptiue. Quarto ex parte tradentis ⁊ continentis quoniaz euclides in codẽ libro. s. sexto elencoruz docuit ⁊ demonstrauit tam geome. quaz arithmeticam.

Be geometria paralellos subiſ opi nari geometrica quodãmõ est ⁊ ñ geometrica alio mõ dupliciter eni ẽ hoc sicut arithmon. qõ est sine rit mo. altera quidem ñ geometrica ẽ i ñ habẽdo altera uero in praue ha bẽdo ⁊ ignorantia hui⁹ que ex h⁹i principiis contraria est.

Ad secũdam questionem rñdet phũs q̃ propositio nes ꝺz ignorãtiã geome. sũt aliquo modo geometri ce ⁊ aliquo modo nõ geometrice. Unde qz subm ⁊ predicatuz sunt termini geometrici quia materia propositionis ideo ille propositiones sunt geometri ce ꝺm materiaz. ⁊ qz compositio que est forma ꝓpo sitionis nõ est geometrica iõ ille ꝺm formam non sunt geometrice. ⁊ qz materia non dat esse nisi scõm quid forma aũt simplr. ideo a forma sumẽda ẽ abso lute. ⁊ simplr demõstratio propter quam cãm talez ꝓpositiones sunt censende nõ geometrice. Unde sicut arithmon. vox dicitur sine consonãtia aut quia nullam hz cõsonãtiam aut qz habet prauaz. ita aliq̃ propositio dicitur nõ geometrica aut qz nõ cõponit ex terminis geometricis aut qz praue componit ex illis. Notanduz q̃ sicut eadẽ materia numero re

UVA. BHSC. IyR_048_2

cipit diuersas formas successiue quarum aliqua est cōuenies ⁊ aliqua diseōuenies. ita idē termini recipiunt diuersas cōpositiones successiue quarū aliq̄ est cōuenies. s. que facit ꝓpositionē verā ⁊ aliqua discōuenies que facit ꝓpositionē falsā ⁊ sicut monstrū est humanū ratione materie ⁊ ē nō hūanum ratiōe forme. qz mōstruositas ē discōuenies forme hūane ita opposita principiorū geometrie sunt ꝓpositiones geome. ꝟm mām ⁊ nō ꝟm formā vt linee parelelle ⁊ currūt anguli recti sunt equales. termini enim sunt geometrici sed cōpositio nō est geometrica cum opponat cōpositioni geometrice.

Jn doctrinis autez ñ est paralogisꝰ mus similiter sicī dialogisꝰ eo quod medium sit semper dupliciter ⁊ de hoc enim omni ⁊ hoc iterum dicit̄ de alio omni ꝙ autem patet ñ dicitur omne.

Ad tertiā questionem respōdet phūs ꝙ in scientijs demōstratiuis syllogismus qui est ꝟm ignorantiā nō est paralogismus. quia licz peccet in materia nō tamē in forma eo ꝙ est in modo ⁊ in figura cum arguatur ex tribus terminis soluz bis ante cōclusionem cui debet addi signuz vniuersale in ꝑma figura ⁊ ñ maiori extremitati vt dicēdo omnis hō ē aial ⁊ nō dicēdo homo est oē aial ⁊ ratio quia subiectuz se habet vt materia ⁊ predicatum vt forma cum ḡ forma sit per se indiuisibilis materia autem diuisibilis ratione cuius diuiditur forma ideo signum vniuersale dicens diuisionez debet addi subiecto ⁊ non predicato qō est maior extremitas. Notanduz ꝑmo ꝙ syllogismorū quidā peccant in forma ⁊ i materia. Jn forma quidem quia nō regulantur in modo ⁊ in figura. Jn materia autem quia altera ꝑmissarum est falsa vt ois homo est aial nullū risibile est homo ergo nullus risibile est aial. Quidam autē nec in materia nec in forma peccant quia regulātur in modo ⁊ in figura ⁊ vtraq̄z premissarū est vera vt omnis homo est animal omne risibile est homo. ḡ omne risibile est animal. Quidam autem peccāt in forma ⁊ nō in materia. s. quia nō bene regulātur in modo ⁊ in figura tamen quelibet premissarū est vera vt omnis homo est animal nullus lapis ē hō ergo nullus homo est animal. Quidam autē peccant in materia ⁊ in forma quia bene regulantur sz vna premissarum est falsa vt omnis homo est animal ois lapis est hō ergo omnis lapis est animal talis enim syllogismus optimus est quātūcunq̄z peccet in materia ⁊ iō dicit aris. ꝙ syllogismus procedēs ex oppositis ꝓncipiorum est syllogismus ⁊ non paralogismus qz licet peccet in mā ñ tñ in forma. Secundo notādum ꝙ quātūcunq̄z aliqua duo concurrunt ad cōpositionem alicuius tertij illud ꝙ prius concurrit tenet locum materie ⁊ ꝙ posterius venit tenet locum forme. Constat autem subm ⁊ predicatum concurrere ad ꝓpositionē ꝓpositionis ⁊ necessaris prius concurrit obm q̄z predicatum. ḡ subm tenet locum materie ⁊ predicatum tenet locum forme Neq̄z loquor hic de prioritate temporis sz solum nature qz in mēte nō prius tpe componit subz q̄z predicatum. Dubitatur. nam dictū est in rñsione ad secūdam questionē ꝙ subm ⁊ predicatū sunt materia propositiōis. qm̄ ergo predicatū est forma subi. Rñdetur ꝙ sicut elemēta si sint formaliter in mixto sunt materia mixti ⁊ tñ ignis se habet vt forma respectu alioꝝ qz vt asserit cōmētator secūdo de anima qñcūq̄z ex pluribus fit vno necessario alterutorum ē vt forma. s. nobili⁹ vt alterū vt mā. s. ignobili⁹ sil'r aia sensitiua ⁊ aia itellectiua sūt forme hominis ⁊ tñ aia itellectiua copata ad sēsitiuam se hz vt forma ⁊ sensitiua vt mā ita in ꝓposito subm. ⁊ predicatū cōpata ad ꝓpōem sūt materia illius tñ ꝓpata inuicē pdicatū dē forma ⁊ subm mā. Sed contra gen⁹ ē pars materialis spēi sicut ⁊ dfia est formalis pl ergo gen⁹ nō se hz vt forma respectu spēi ad genus ē pdicatū ⁊ spēs subm p aris. in pdicamētis. ergo nō sp pdicatū dicit formā subiecti. Jt ē nihil ē forma vel mā suiipsius sed aliquādo idē pdicatur de seipo vt hō est hō. ergo aliqua est propositio cui⁹ subm nō hz rationē materie nec pdicatū rationē forme. Ad ꝑmum dicitur ꝙ gen⁹ est pars spēi ⁊ pars diffinitionis spēi ⁊ est totū spēi inq̄ztum est pars spēi nō habz rationē forme sed materie. inq̄ztum est pars diffinitionis habet rationē forme qz partes diffinitiōis sūt forme vij. metha. ⁊ secūdo phi. inq̄ztum vero est totum spēi iterum hz rationē forme quoniā forma est totū compositū ⁊ spēs vt asserit aris. secūdo phi. vbi expresse dicit quodlibet superius eē formā sui inferioris. Ad secūdum dicitur ꝙ quādo idē predicatur de seipo nihil illius ꝓpositionis habz proprie rationē sbi ⁊ pdicati ex quo illud quod ponit ꝑ sbo ⁊ illud qō ponit pro predicato nō differunt. talis. n. propositio nō ꝓprie ingredit syllogismum qz tunc syllogismus fieret ex duobus terminis qō est cōtra doctrinam phi. ꝓmo ꝓorum. Aristo. autem loquit hic de propositiōe ingrediēte syllogismum. Constat aūt quanlibet talem habere subiectum ⁊ predicatū diuersa.

Hec autem sūt vt videre est intellectu sed i ratiōibus latet vtrum ois circulus figura sit. si autem scribat manifestum est quod autem sūt carmina circulus manifestum quoniā non est.

Jsta est quarta pars hui⁹ ca. in qua aristo. assignat cām quare magis accipit exēpla mathematicalia q̄z aliarum sciētiaruz ex eo solum qz minus decipimur in mathematicis q̄z in alijs scientijs. Ad quod ostendendū ponit duas cōclusiones quaruz ꝑma ē ista. Scientie mathematice sunt alijs certiores. Secunda ꝙ cō sciētie mathematice sunt alijs firmiores ibi si autē essent. Prima ꝙclusio tripliciter arguitur ⁊ ꝑmo sic ille scientie que magis se offerunt itellectui sunt alijs certiores sed scientie mathematice sunt hi⁹ ergo scientie mathematice sūt alijs certiores tenet cōsequētia cum maiori ⁊ minor declaratur nā istud quod se magis offert sensui magis se offert itellectui ex quo noticia intellectus dependet ex noticia sensu per phīm. tertio de anima sz scientie mathematice magis se offerūt sensui nā geometria non conceder absolute istam ois circulus est figura propter equiuocationem illius termini circulus qz posset argui sic sed carmē homeri est circulus. ḡ carmē homeri est figura qō est falsū sed solūmō cocedit ullaz vt equiualet isti ois talis circulus est figura demōstrādo lineam vno termino clausā in puluere scriptam.

Notandum primo ꝙ scientiarum quedā sūt sermocinales vt grāmatica rhethorica ⁊ logica. ⁊ quedam nāles vt liber phisicorū ⁊ alie partes phie. que daz diuine vt methaphisica ⁊ sacra theologia. quedam vero doctrinales vt mathematice. s. geometria ⁊ arithmetica. ⁊ dicuntur doctrinales qz ceteris magis docēt. nā alie docent cū aliquali formidine. iste autem sine aliqua hesitatione. alie docēt cū multum

UVA. BHSC. IyR_048_2

sine opinionum iste sine mixtura opinionū. Ille post illogizationē relinquūt dubitationē z iste nullā, imo maxima euidētiaz. Ille, pcedūt vt plurimuz a notioribus nobis iste āt sēper a notioriba nature.

Secūdo notādū q generaliter p̄missē mathematicaliū habent p sēsuz z p inductionē. nā ad cōclusionē dādū q sup data lineā cōtingit triāgulū equilaterū collocare. oz describere in tabula duos circulos intersecātes se inuicē in cētris z ad pbādum illā ois triāgulus hz tres āgulos equales duob⁹ rectis oz describere triāgulū cū angulo extrinseco diuiso per lineā secātem eque distantem tertio lateri. Alias aūt sciētias habere possum⁹ in magna pte absqz experientia sensus ea auté que sūt nota ad experiētiaz magis se offerūt intellectui. ideo mathematice magis aliis dicūtur se offerre intellectui. Tertio notādū hz phūs inde memoria z reminiscētia. q nostrū intelligere est sēper cū ꝓtinuo z tēpore. cuz g mathematice sūt spālit ō ꝓtinuo vt ō ꝓtinuo geometrico integro z arithmetico de continuo diuiso. qz numerus cātur ex diuisione cōtinui. tertio phi. g magis iste qz alie sciētie habēt mouere intellectū maxime qz nūqz mouet sēsus ab extrinseco qui moueat a magnitudine z vnitate que sūt sēsibilia cōia vt declarat phi. secūdo de aia ō dicit cōmētator secūdū metha. q scie mathema. sūt in p̄mo gradu certitudinis. Dubitat qz nō videtur verū q illud qō se magis offert sensui se offerat magis intellectui qz singulare magis se offert sēsui qz vle z tū vle magis se offert intellectui cū ipz sit ꝓprium obiectū intellect⁹ p arist. tertio de aia in gr eni cōmētatori ibidē q intellectus itelligit vle p se singulare āt mediāte sensu. Rndet q intētio arist. est cōpare singulare singulari z vle vli nō aūt singulare vli sic q si aliqō singulare magis se offert sensui qz aliud singulare. ēt se magis offert intellectui z si aliqō vle se magis offert sēsui qz aliud vle ēt se magis offert itellectui ō ꝓpat sciētias ad inuicez que sūt de vlibus nō tamē habēt absqz cognitione singularium.

Nō oportet autem ístātiam í ípsū ferre sí sit propositio íductiua sicut enim propositio est que ñ est í pluribus. ñ enim erit í omnibus ex vniuersalibus autem est sillogismus. manifestum autem est quoniam neqz ístātia est. eedem enim sūt propositiones z ístātie quā enim ferūt instātiaz hec erit vtiqz propositio aut dialetica aut demfatiua.

Secūdo arg. ad eādē ꝓclonē sic ille scie sūt certiores in qb⁹ nō cōtingit instare pticulariter hz tū vlr in sciētijs āt mathematicis istat vlr solū z in alijs pticulariter. g scie mathematice sūt alijs certiores. tenet ꝓña cū maiori qz noticia vlis é notior qz noticia singularis cum illa nō mutet a veritate in falsitatē sicut ncoicia singularis minor āt declarat nā in mathematicis ꝑdicatū inest sbo p̄m q ipm g sicut non potest in eē vni cōtēto sb sbo qn insit cuilz ita ñ pōt ab vno remoueri qn remoueat a quolibz z iō probās aliquē triāgulū nō habere tres āgulos necessario probat nullū triāgulū habere tres angulos. i alijs āt scientijs nō ita cōtingit. nā in phia nāli nō probat nullū corpus eē in loco neqz oē corp⁹ moueri hz solū aliqō corpus nō eē in loco. s. celū z aliqō corp⁹ nūqz moueri. s. terrā. Notādum p̄mo p̄m phūm. q in qualz scia tales debēt eē istātie qles sūt ꝓpōes qz sicut ꝓclo z interrogato sūt vnū z idem sb diuersis rōib⁹ ita ꝓpō z instātia dr eni ꝓpō q p̄missa ad aliquā ꝓclonē z dr istātia quia in p̄missa ad oppositū illius hz in scientijs demōstratiuis ꝓpōes sūt vles g ēt instātie sūt vles. Secūdo notādū hz phūm q solū in sciētijs demōstratiuis reperiunt generaliter propōes vles. i. vbi ꝑdicatū é vle sbi aut inest sbo formaliter hz q h⁹ vt pz inductiue. In dialeticis aūt z naturalibus hoc nō reperit vt oē corpus est in loco oē corpus est mobile cū eē in loco vl eē mobile nō insit corpori p̄m q h⁹. sed rōe alicui⁹ iferioris. z hoc intelligēdo p mobile illud qō pōt moueri. qz si dicit aptitudinē tm̄ bñ cōpetit corpori p̄m q huius in naturalib⁹ eni procedim⁹ ab effectu ad cām vbi raro inuenimus cām adequatā effectui in mathematicis aūt procedimus a cā ad effectuz adequatum illi.

Cōtigit autem quosdam ñ sillogisticē differētie propter hoc q accipiunt vtriusqz iherētia. vt z scenes facit q ignis í multiplicata analogia sit z nāqz ignis cito generatur vt dicit z hec est analogia. Aliquando q dem igitur sillogizare non contingit ex acceptis. aliquando vero cōtingit sed ñ videtur.

Tertio ad eādē ꝓclonez ar. sic ille scie sūt certiores q magis ꝓcedūt p cōuertibilia hz mathema. sūt h⁹ g ꝛc. maior pz ex eo q minus pōt decipi cōcedēs ꝓpōnez quo ad cōuertentē z cōuersaz in cōuertibilibus qz in nō cōuertibilib⁹. idē eni est ois hō est risibilis z oē risibile é hō sed nō é idem ois hō est aial z oē aial é hō minor aūt declarat nā q mathe. ꝓcedūt per ꝙuertibilia manifestū est inductiue qm̄ i oibus demōstrat passio cōuertibilis de sbo p medium cōuertibile cū vtroqz. q āt naturales nō ita ꝓcedāt ostēdit nā ois scia procedēs p ꝙuertibilia pōt generaliter ō mōstrare in secūda figura ex puris affirmatiuis qz bene sequit. oē disciplinabile est aial rōnale ergo ois hō est disciplinabilis cōstat āt q phisica nō pōt generaliter procedere ex puris affirmatiuis i secūda figura qz tūc argueretur. sicut arguebat scenes q ignis generat in multiplicata proportione generat cito sed ignis generat cito. g ignis generat in multipleata propōne. z hz ꝓñs sit vex. s. ignis generat i multiplicata ꝓportiōe nō tm̄ ꝓña tenet mutādo terminū cōsilis cōitatis vt aqua generat cito. s. qñ generat ex aere remisso. g generat in multiplicata ꝓportiōe. Notādum p̄mo hz phūm q qñ arg. ex cōuertibilibus in secūda figura sillogismus é bonus hz nō appareat bonus. qz nō sit hz formam modorū secūde figure sicut ēt aliqua ꝓña é bona z formalis que nō é bona de forma vt aliquis nūerus é g aliquis nūerus binari⁹ é ita ēt é aliqs sillogism⁹ bonus z formalis qui nō est bonus de forma ex quo nō seruat debita forma vt oē disciplinabile est risibile ois hō est risibilis. g ois hō é disciplinabilis. Iste sillogismus tenet p̄mo qz reducit ad p̄mū prime figure p ꝙuersionē maioris secūdo qz oppositū ꝓñtis ꝛpugnat añti cū ex añte z cōtradictorio ꝓñtis fiat vna copulatiua ipossibilis simplr. tertio qnia ex opposito cōclusionis cū altera premissarū sequitur oppositū alterius p̄misse vt nō ois hō est disciplinabilis z ois hō é risibilis g nō oē risibile é disciplinabile ad quā sequit q nō oē disciplinabile é risibile.

UVA. BHSC. IyR_048_2

tenet ꝓña in gnto tertia figure quarto qꝛ ex maiori cū ꝓcl'one sequit minor in ꝑmo ꝑme figure vt oé di sciplinabile est risibile ois hō est disciplinabil'. g̃ ois hō é risibilis. Secūdo notādū q illud gñaliter in multiplicata ꝓportione cuius q̃ztas é maior quá q̃ztas corrupti ⁊ sic gñatur ignis ex acre. ⁊ aer ex aqua ⁊ aqua ex terra. qꝛ ex vno pugillo eleméti ife rioris generāt decé pugilli eleméti supioris imedia ti vt deteriat arist. secūdo de gñatione. illud aūt gña tur in determinata ꝓportione cui⁹ q̃ztas est minor q̃ztate corrupti. ⁊ sic gñatūr terra ex aqua ⁊ aqua ex aier. ⁊ aer ex igne. qꝛ ex vno pugillo elementi su pioris gñat ōcima ps vni⁹ pugilli eleméti iferioris ꝑm arist. ibidé cū eni eleméta grauia héant ō mā pl⁹ q̃ de forma ⁊ eleméta leuia cōtra oz sp eleméta su piora gñali multiplicata ꝓportiōe qꝛ hñt pl⁹ de for ma ⁊ inferiora gñari in diminuta ꝓportiōe. qꝛ hñt min⁹ de forma ⁊ intelligēdo ꝑ habē plus vel minus de forma habere plus vel minus de diuēsione ēmi nata. Dubitat circa ꝓcl'oné qꝛ nō vī vex scias ma the. esse certissimas qꝛ metha. ⁊ scia de aia sūt certio res illis ꝑm cōmē. in ꝓlogo de aia. Rñdet q̄ cer titudo scie pōt dupl'r ꝓsiderari vno modo rōe obi et sic metha. ⁊ scia de aia sūt certissime qꝛ obiecta sī cer tissima ⁊ mā ifestissima. s. de⁹ ⁊ intelligētie ⁊ aia alio mō rōne modi demſandi ⁊ sic mathe. sūt certissime qꝛ nō ꝓcedūt nisi ꝑ notiora nature ⁊ sic logꝫ Arist. hic ⁊ cōmē. secūdo metha. di. sciētias mathe. eē i pri mo gradu certitudinis. Sz arg. cōtra hāc distin ctioné ꝑ ꝑmen. in eodē ꝓlogo di. sciaz de aia excede re scias mathema. nobilitate sbi ⁊ cōfirmatione de mſrationis scia g̃ de aia é certior mathe. nō solū cer titudine sbi sed ēt certitudine demſratiōis.. Dicen dū vnā demōstrationē altera eē firmioré intelligi dupl'r aut qꝛ firmiori mō ꝓcedit ⁊ sic demōstratiōes mathe. sūt firmiores demōstrationib⁹ naturalibus aut qꝛ firmiori medio ꝓcedit. ⁊ sic scia libri de aia ex cedat oēs mathe. qꝛ iz nō firmiori mō ꝓcedat tñ fir miori medio ōmōstrat. sicut eni aia est firm⁹ subm q̃z numerus vel magnitudo ita passio aie é firmior q̃z est passio magnitudinis aut numeri. ⁊ mediū qō demſatur aliqua passio de aia é ꝑfir firmi⁹ med ium q̃z aliqō mediū per q ō demōstratur aliqua pas sio de nūero vel magnitudine. de hac firmitate q̄ est firmitas eēndo nō loquit ꝓcl'o sequens sz ō firmita te modi ꝓcedendi.

Si autem ipossibile eēt ex falsis ve rū mōstrare facile vtiqz eēt soluere cōuerterētur eniz ex necessitate sit enim cōclusio. a. eē hoc āt cū sit ea vtiqz sūt que noui quoniā sunt vt b ex his demōstrabo qō illud est.

Secūda ꝓcl'o scie mathe. sūt alijs firmiores ꝓbat tripl'r ⁊ ꝑmo ex ꝑte premissaꝝ ꝓpatarū ad cōcl'onez qꝛ i math. generalr si ꝑmisse sūt vere ꝓcl'o é vera et ecōtra ex puris affirmatis in scḋa figura nō sic āt é in alijs sciētijs g̃ ꝛc. pz ꝓña ⁊ maior é no ta inducti ue ex quo arguit in ꝙrubilib⁹. si eni a demōstrat ex. b. nō é possibile. a. eē verū aut notū gn ét. b. sit ve rū aut notū minor āt é ꝓbata supi⁹ qꝛ sic arguēdo oé illud q̄ gñatur in multiplicata ꝓportiōe gñatur cito sed aqua genita ex aere remisso gñatur in mul tiplicata ꝓportiōe ꝑmisse sūt vere ⁊ ꝓcl'o falsa. Ho tādum ꝑm phi. q̄ si ex falso nō pōt sequi verū sicut nō pōt sequi falsū ex vero. tūc quelz scie facilr ⁊ ge neraliter ꝓcederet in secūda figura ex puris affirma tiuis qꝛ si aliquis syllogismus nō valet in secūda fi gura ex puris affirmatiuis hoc é qꝛ arguit ex ieq̃lib⁹ cū g̃ quilibz talis syllogism⁹ reducat ad aliqué mo dū affirmatiuū ꝑme figure inferēdo minorē ex ma iori cū ꝓcl'one g̃ ex falso sequit verū. verbi gr̃a. fiat talis syllogism⁹ ois hō é aial ois asinus é aial. g̃ ois asinus é hō ꝑz q̄ reducēdo ad barbara minor é fal sa ⁊ cōcl'o é vera sic arguēdo o is hō é aial ois asin⁹ est hō. g̃ ois asin⁹ é aial.

Cōuertūt āt magis que sūt i mathe maticis. quoniā nullū accidēs reci piūt sz i hoc dſnt ab his que sūt in dialeticis secūdū diffinitiones.

Secūdo arg. ad eādē ꝓcl'onem ex ꝑte extremitatum ꝓpatarū ad mediū. ná mathe. nō recipiūt nisi ea q̄ sūt ꝑ se alie āt scie recipiūt ea q̄ sūt ꝑ accidēs. g̃ ma the. sūt alijs firmiores pz ꝓña cū maiori. qꝛ mathe ma. recipiūt diffinitiōes subiecta ⁊ passiōes que inui cē ꝙuertunt ⁊ de se iuicē ꝑdicātur ꝑ se vt notū est mi nor vero declarat qꝛ scia naturalis accipit ꝓpōnes istas. s. aqua est calida aer est frigid⁹ q̄ sūt ꝓpōnes ꝑ accidēs. Notādum q̄ ꝓpō per accidēs dī trib⁹ modis. ꝑmo rōne sbi tñ vt figura hz tres angulos secūdo ex ꝑte passiōis tñ vt sor. é risibilis. tertio ex ꝑte vtriusqz vt musicū é albū. nulla taliū orationū ꝑ accñs vtit mathe. in sua ꝑmaria ōmōstratione qꝛ semp ꝓcedit ex cōuertibilib⁹. Naturalis āt ñ vtit rōne ꝑ accidēs tertio mō bñ aūt vtit alijs modis. s. q̄ aqua est frigefactiua ⁊ aliqō corpus est mobile motu recto iz eni nō accidat aque eē frigefactiuum tñ accidit frigefactiuo q̄ sit aqua. iō ista ꝓpositio é per se rōe subiecti ⁊ per accidēs rōne ꝑdicati. silr iz accidat corpori q̄ sit mobile motu recto tñ nō acci dit mobili motu recto qō sit corpus. iō illa ꝓpositō corpus est mobile motu recto é ꝑ accñs rōe sbi ⁊ ꝑ se rōne ꝑdicati mate. āt nō vtit talib⁹ ꝓpositionib⁹ que sunt aliquo modo per se ⁊ aliquo mō ꝑ accñs. sed ꝓpositionibus que sunt ꝑ se simplicit ⁊ ex parte vtriusqz extremi.

Augenť āt ñ ꝑ media sz i post sumé do vt. a. de. b. hoc āt de. c. itez hoc de. d. ⁊ hoc in ifinitū. ⁊ in latus vt. a de. c. ⁊ de. e. vt est numerus quātus aut ifinitus aut finit⁹. hoc aūt i quo sit. a. ipar numer⁹ quāt⁹ in quo. b. i par numerus in quo sit. c. é utiqz. a. de. e. ⁊ est par quartus numerus in quo fit. d. par nūer⁹ in quo é. e. est er go. a. de. e.

Tertio ar. ad eādez ꝓcl'onem ex ꝑte mediꝫ cōparati ad propriā ꝓcl'onez qꝛ scia mathe. nō ꝓcedūt nisi ꝑ vnū mediū ad vnā ꝓcl'onem potissime demōstratā alie āt scie ꝓcedūt ꝑ plura media g̃ scia mathe. si alijs firmiores pz ꝓña ⁊ añs é notū ꝑ cōmē. in ꝓlo go phisicorū. di. q̄ mathe. nō procedūt nisi ꝑ vnuz gen⁹ cāe. s. ꝑ formā alie āt ꝑ plā vt mathe. ꝑ tria ge nera. s. per formā efficiētē ⁊ finē naturalis āt ꝑ oia q̄tuor gña cāy. s. ꝑ materiā formā efficiētez ⁊ finem vt colligit de mēte phi. secūdo phi. ⁊ secūdo h⁹.

Notādum ꝑmo ꝑm arist. q̄ mathe. demōstrationes nō augēť ꝑ media. qꝛ nō est possibile ad vnaz ꝓclu sionē mathe. potissime demōstratā eē nisi vnū medi um. qꝛ exquo demōstratiōes mathe. nō ꝓcedūt ni si per vnū genus cāe si duo eēnt media ad eandez cō cl'onem necessario vno illorum eēt remotū qō nō é

UVA. BHSC. IyR_048_2

possibile in demõstratione potissima qz ois talis demõstratio debet eé ex imediatis simplr in demõstratione ãt nõ potissima q̃ est demõstratio pticularis nõ incõuenit plã eé media ad eãdem cõclonez etiã in mathe. vt fuit oñsum in capitulo de errorib9 circa vltẽ hec. n. ysocheles hz tres angulos equales duobus rectis põt demõstrari p triãgulũ z p diffinitionẽ trianguli. verũ tñ est qꝯ vna talũ õmõstrationũ facit scire ꝑm formã z alia ꝑm mãm vt habitũ fuit ibi. Secũdo notãdũ ꝑm arist. qꝯ demõstratiões mathe. pñt augeri in post assumẽdo. z hoc cõtingit triplr. Primo ratione pliuz sboz se hñtiũ hz sub z supra vt demõstrata illa ois triãgulus hz tres ãgulos põt sumi subm iserius. vt ois ysochelis ẽ triãgulus q̃ hz tres angulos. z iterũ sub ysochele hic q est in semicirculo est ysochelis ergo hic qui est in semicirculo habet tres angulos. Secundo rõe plurium se hñtiũ nõ rõe subox sed solũ rõe poris z posterioris. aut ꝓstituẽtis z ꝓstituit vñ demõstrata illa cuiuslibet nũeri vnitas est ps aliquota. ꝑt sic argui ꝓcedẽdo in infinitũ. binarius ẽ nũerus. q̃ binarij vnitas ẽ ps aliquota. Itẽ trinari9 ẽ nũerus. q̃ trinarij vnitas ẽ pars aliquota. z sic in ifinitũ. Tertio rõe propriarũ passionũ quarũ vna est post aliã ordie natura vt ỏmõstrata illa ois triãgul9 hz angulũ extrinsecũ equalẽ duob9 oppositis intrinsecis ꝓbat ꝓñr qꝯ ois triãgulus hz tres angulos equales duobus rectis. Itẽ ẽ itelligẽdũ in alijs scientijs ꝓbat eni disciplinabile de homine p aial rónale z ꝓñr risibile de eo sño p disciplinabile. Tertio notãdũ hz phñ qꝯ demõstratiões mathe. pñt augeri in lat9. s. quando multiplicãtur p ỏrias laterales. vt ois nũerus q̃z tus ẽ finitus vel infinit9 sz nũerus par est nũer9 q̃z tus q̃ nũerus par ẽ nũer9 finitus vel infinitus. Itez nũerus ipar est nũerus q̃z tus q̃ est finitus vel infinitus. Constat aũt qꝯ par et ipar diuidũt lateralit nũerũ q̃z tũ. Et notãter dr nũerus q̃z tus qz vnitas est nũerus in põ cũ ex illa fiãt ois nũeri. nõ tñ ẽ numerus q̃z tus z ꝓñr nec finit9 nec infinit9. silr intelligentie sepate sũt quo dãmõ z aliqualr nũerus quia sũt multitudo nõ tamẽ nũerus q̃z tus z ꝓñr nõ sunt proprie finite nec infinite qz finitas z infinitas soluz q̃z titati cõgruit. Quarto notãdũ ꝑm phũm qꝯ demõstrationes mathe. augẽtur in infinitũ in post assumẽdo nõ aũt in latus. qz ỏrie laterales diuidẽtes aliqꝺ genus nõ pñt esse infinite imo nõ sũt nisi due subiecta aũt alicuius generis possũt esse infinita licet nõ scõm sub z supra tamẽ scõm prius z posteri9 infinite eni. spẽs cõtinenk sub numero. z infinite spẽcies sub figura ex quo demõstrationes augẽt i post assumẽdo triplr aut accipiẽdo subiectũ sub subiecto aut subiectũ post subiectũ aut passionẽ post passionẽ z si nõ contingit ꝓcedere in infinitũ in post assumẽdo. s. sbm sub sbo aut passionẽ p9 passionẽ qz nullo subiecto cõpetũt infinite passiones tamẽ cõtingit procedere in infinitũ post assumẽdo. s. subiectũ post subiectuz. s. vbi est ordo nature prioris z posterioris cõstituẽtis z cõstitutu semp eni numerus precedens cõstituit sequẽtẽ. Exempla oium istaruz multiplicationuz assignat philosoph9 us per. a. b. c. que possum9 adaptare terminis notis hincinde exemplariter positis. Dubitatur quia nõ videtur verꝯ qꝯ par z impar sint differẽtie laterales quia oẽs numeri ponuntur sub eo dẽ genere ꝓdicamẽti q̃z titatis scilicet sub discreto. sed discretũ ẽ vna differentia lateralis diuidens q̃z titatẽ. ergo omnes numeri tam pares quaz ipares sunt ex eodem latere. Respõdetur qꝯ si species nũerorum cõsideraf in ordine ad naturã nulla illarũ est lateralis sz omnes simul faciũt quendam ordinẽ essẽtialem prioris z posterioris sic qꝯ aliquis numerus par in ordine nature precedit aliũ ipparem vt binarius ternariuz. z aliquis numerus impar precedit ordine nature aliquẽ numerũ parem vt ternarius quaternarium. si aũt cõsiderãt spẽs numeri i ordine ad generalissimũ ꝓdicamẽti quãtitatis sic oẽs sũt laterales ex eadẽ parte sicut z ipm discretuz sub quo ponũtur oẽs numeri. si cõsiderãtur in ordine ad subalternũ sic species numeoruz sũt diuersoruz laterũ. qz oẽs numeri pares ponũtur sub vno latẽr z oẽs ipares sub alio. Ex ꝓdictis sequit qꝯ nõ fuit intẽtio phi. hic qꝯ nullã cõclonem demõstrataz potissime eé plã media vt multi putant. qz oppositum h9 oñditur in secũdo isti9 sed voluit qꝯ scientie mathematice nõ ꝓcedunt p plura media potissima ad eandẽ cõclonem ex quo nõ demõstrant nisi in vno genere cãe. iõ tales scientias sũt firmiores q̃z naturales. quia nullã simplr dimittũt ambiguitatẽ. naturales aũt z metha. lz remoueãt oẽs dubitationes in eo dẽ genere cause in quo demõstrant nõ tñ remouẽt oẽs dubitatiões simplr. qz facta demõstratione in vno genere adhuc eadẽ passio poterit demonstrari p aliud genus ẽ ergo ipossibile in eodẽ genere cause plã esse media potissima ad eandẽ cõclonez. sed nõ ẽ impossibile in diuersis generibus cãrum demõstratur eni potissime disciplina de hõie p aial rónale et p animal ad felicitatẽ ordinatũ vt alis dixi z magis dicã secundo huius. Cõtra cõclonem arg. sic ꝓncipia mathe. sũt falsa ergo sciẽtie mathe. nõ sũt firmisime. pz cõña z añs arguit ꝓbãdo ꝑmo qꝯ illa sit falsa. oẽ totũ est maius sua pte qz tu es aliquod totuz z nõ es maior tua pte qz tu nõ es maior corpe tuo nec aia intellectiua tui cũ corpus tuũ sit equale tibi z aia tua nõ sit q̃z ta. Item pono qꝯ a sit vnus lapis a quo deus remoueat oẽm quãtitatẽ remanente sba in casu isto a ẽ qꝺã totũ qz hz ptes tñ nõ est maius sua pte cũ ipm nõ sit magnũ nec aliqua eius ps magna pp defectũ quãtitatis. Secũdo arguit qꝯ illud sit falsũ si ab equalibus equalia demas residua sunt equalia ponendo qꝺ a et b sint duo ternarij trium pũctoz in casu isto remouẽdo duos binarios ab a z b residua nõ sunt equalia qz duo pũcta non sunt equalia nec iequalia quia nõ sunt quãta. Preterea sit a ꝓportio dupla octo b ad quatuor z a ab alia proportõ dupla. s. sex ad tria. i casu isto a z b sũt ꝓportiones equales z tñ auferẽdo equalia ab a z b residua nõ erũt equalia qz offerẽdo duo tã ab a quã a b remanẽt proportiones inequales. s. sex ad quatuor q̃ ẽ proportio sexqualtera z quatuor ad tria q̃ est proportio sexquitertia. Ad primũ dicit qꝯ pars equiuoce dr de parte q̃z titatiua z cẽntiali intelligit ergo illud principium de pte quãtitatiua z nõ cẽntiali z per hoc soluitur argumẽtuz quia tã corpus q̃z anima est pars cẽntialis man9 eni z caput sũt ptes quãtitatiue quarum q̃libet tu es maior. Deinde cũ ar. de a lapide nõ quãto dr qꝯ a in casu isto nõ est aliquod totũ proprie ex quo nõ hz aliquã partẽ q̃z titatiuã. z dato qꝯ vna medietas cẽt quãta z alia priuata q̃z titate adhuc nõ eẽt proprie totũ qz haberet aliquã partẽ q̃z tificabilẽ nõ quãtã. Ad hoc q̃ qꝯ aliquid sit proprie totũ requiritur ꝑmo qꝯ quelibet eius ps quãtificabilis sit quãta z per hoc cõis casus de remotione quãtitatis excludit. Secundo requritur qꝯ cuiuslibet partis ad siuũ totũ sit aliqua proportio z per hoc excludit argumẽtum de linea infinita que nõ ẽ maior sua parte. s. infinita cõstat autem talem lineã nõ eé proprie aliquod totuz per aristo. tertio phi. Ad secũdum dicitur qꝯ illud principiũ si ab equalib9 equalia demas intelligit si residua sint quãta. Constat aũt qꝯ due vnitates. seu duo puncta nõ sũt quãta. z per hoc soluit ar. de a b lapi

UVA. BHSC. IyR_048_2

dibus equalibus a quib⁹ remoueat deus q̄ztitates in casu isto ab equal bus remouerēt eq̄lia ⁊ tamen residua nō sūt equalia qz nō sūt quāta. intelligit ḡ illud ꝓncipiū sic si ab equalib⁹ equalia demas resi dua sūt equalia si remanēt quāta. ⁊ ad rationē de a. ⁊ b proportionib⁹ rñdet ꝙ nō sufficit subtrahere a teris ꝓportionū. sz oz subtrahere ꝓportiones vt si ab a sbtrahit dupla ꝓportio ꝑ sbtractionē duoꝝ ab octo ⁊ vni⁹ a q̄tuor ⁊ silr ab ipo. b. remanebūt pro portiões equales scz sex ad tria ⁊ quatuor ad duo quaꝝ q̄libz ē ꝓportio dupla. Itē oz subtrahere pro portiões ꝑm denoiationē ciusdē gn̄is qz si subtrahe rent duo ꝓportiões equalitatis que dicūtur eē equa les cū ꝑme fuerit ꝓportiões inequalitatis ñ oz pro portiões remanētes eē equales. vt si ab oibus ter minis a b ꝓportionū subtraherent due ꝓportiones quarū eēt quadrupla .s. quatuor ad vnum. ⁊ alia tripla. s. sex ad duo.

Sed qz differūt ⁊ ꝓpter quid scir̄ primum quidē in eadē sciētia. ⁊ in hac dupliciter. Uno quidē modo. Si per nō mediū sit syllogism⁹. Nō enim accipitur prima cā sed que ē propter quid scientia scꝫ primam cām alio vero modo nō per media quidē sed nō per causam sed per cō uertētiaz. Et per notius. Nihil enī prohibet eque ꝓdicantium noti⁹ esse aliquādo nō causam. Quare ꝑ hanc erit demōstratio.

Istud est quartū ca. h⁹ scōit tractat⁹ in quo phūs de clarat dr̄iam inter demōstrationē qz ⁊ ꝓp quid post q̄z manifestauit qualibet sciaz ꝓcedere ex ꝓpijs ꝑn cipijs. Et diuidit istud ca. in duas ptes quarū ꝑma ponit dr̄iam inter demōstrationē qz ⁊ pp qd i eadē scia in secūda vero ponit dr̄iam inter demōstratiōez qz ⁊ pp quid diuersarū sciarum ibi alio aūt modo. Prima pars diuidit in duas. nā ꝑmo ponit dr̄iam in generali inter demōstrationē qz ⁊ pp quid. secū do aūt manifestat possibilitatē demōstratiōis qz ex qua apparet i speciali hi⁹ dr̄ia ibi vt ꝙ prope sint planete. Quantū ad ꝑmū dicit phūs ꝙ dupliciter differt demōstratio propter qd a demōstratione qz prima dr̄ia est ꝙ demōstratio pp qd nūq̄z procedit nisi per cām immediatā ⁊ proximā demōstratio au tem qz aliq̄n procedit ꝑ cām remotā dūmodo illa cā sit notior effectu. Secūda dr̄ia est qz demōstra tio pp quid nūq̄z procedit ꝑ effectū. demōstratio āt qz interdū procedit per effectū tā cōuertibilē q̄z non cōuertibilē dūmō ille effectus sit notior cā. Contra ista arg. ⁊ ꝑmo ꝙ nulla ē demōstratio qz naz oīs de mōstratio est ex ꝑmis veris imediatis prioribus notiorib⁹ ⁊ cāis cōclusionis cōstat āt ꝙ syllogism⁹ procedēs ꝑ cām remotā nō procedit ex imediatis ⁊ procedēs per effectū ñ ꝓcedit ex cāis cōclonis. Se cūdo arg. ꝙ nulla talis demōstratio facit scīre qz sci re est rē per cāz cognoscere ⁊ qñ illius est cā sz sillo gismus procedēs per effectū nō facit cognoscere ꝑ cām nec procedēs ꝑ cām remotā facit cognoscere rem nec est cā illius ex qno ē cōior q̄z effectus igit̄ ⁊c. Ad ꝑmum dī ꝙ ista diffinitio pōt sumi simpli citer vel ꝑm qd si sumit̄ simpliciter vt cā dedit arīs. prius sic nō cōpetit alicui demōstratiōi. qz si aūt ac cipit̄ ꝑm qd ꝓpetit indr̄nter demōstrationi per cāz remotā ⁊ ꝑ effectū ⁊ cū dr̄ ꝙ syllogismus procedēs per cām remotā nō procedit ex imediatis dr̄ ꝙ licz nō procedat ex imediatis simplr̄ tñ bene procedit ex imediatis ꝑm quid nō enim ꝺmonstrat affirma tiue sed negatiue ꝑ cām remotā vt ois hō est aial. nullus lapis est aial igit̄ nullus lapis est hō dato. n. ꝙ aial ⁊ hō nō sint imediata adhuc nō eē aial ē im mediatū ligno ⁊ lapidi ⁊ cuilibet alteri contēto sub genere disperato. talis ergo demōstratō procedit ex imediatis nō quidē simplr̄ sz ꝑm qd. Itē dixit phūs superius ꝙ priora ⁊ notiora sūt duplr̄. s. quo ad nos ⁊ quo ad nām ꝑora ⁊ notiora quo ad nām sūt talia simplr̄ sz quo ad nos sūt ꝑora ⁊ notiora ꝺz qd licet ḡ demōstratio qz nō procedit ex ꝑoribꝰ ⁊ notioribꝰ simplr̄ tñ procedit ex prioribus ⁊ notioribꝰ ꝑm qd. Preterea phūs dixit ꝙ duplex est cā. s. in eēndo ⁊ i cognoscēdo. demōstratio ꝓp qd procedit ꝑ cām in eēndo ⁊ demōstratio qz ꝑ cām in cognoscendo. ⁊ qz cā in eēndo est cā simplr̄ ⁊ cā in cognoscēdo est cā ꝺz quid. ideo demōstratio ꝓp quid est ꝺ mōstratio sim pliciter ⁊ demōstratio qz est cā ꝑm quid. syllogism⁹ ḡ procedēs per effectū procedit ex priorib⁹ ⁊ notio rib⁹ ⁊ cāis cōclusionis nō qdem simplr̄ sz ꝑm quid.

Ad secūdum rñdet ꝙ aris. diffiniebat ibi scire sim pliciter cui competūt oēs iste cōditiones sed nō diffi niebat scire ꝑm quid. nūc aūt dr̄ ꝙ sicut demonstra tio qz est demōstratio ꝑm quid ⁊ nō ꝺ mōstratio sim pliciter ita facit scire ꝑm quid ⁊ nō simplr̄. Ex pre dictis ꝑz dr̄ia inter demōstrationes mathe. ⁊ natura les qz demōstratiōes mathe. sūt demōstratiōes sim pliciter facientes scire simpliciter qz procedūt ex im mediatis ⁊ ex priorib⁹ ⁊ ex notioribꝰ ⁊ cāis cōclusi onis. Demōstratiōes aūt naturales aliq̄n sūt de mr̄atiōes simplr̄ faciētes scīr̄ simplr̄. s. q̄n ꝓcedūt ꝑ cām imediatā ⁊ propriā in eēndo. Interdū vero sūt demōstratiōes ꝑm quid faciētes scire ꝑm qd. s. q̄n procedūt per cām remotā aut per effectum. ideo dicit cōmenta. in prologo phi. ꝙ in mathe. eadē sūt nobis notiora ⁊ nāe in nālib⁹ notiora nobis sunt mi nus note nature ⁊ ecōtra.

Ut ꝙ prope sūt planete propter id qđ nō sintillant. sic igit̄ i quo. c. pla nete i quo. b. nō sintillare in quo. a. ꝓpe esse verū ē igit̄. b. de. c. dr̄ie: planete enī nō sintillant. sed ⁊. a: de b. nō sintillans enīz prope ē hoc āt accipit̄ aut per inductionē. aut per sēsū. necesse ē ergo. a. ipsi. c. ieē qua re demōstratū est qđ erratice ꝓpe sūt. hic igit̄ syllogismus nō est pro pter quid sed quia. nō enī ex eo qđ nō sintillāt ꝓpe sūt sed propter id qđ prope nō sintillant. cōtingit au tē ⁊ per alterū demōstrare ⁊ erit ꝓo pter quid demōstrationē vt sit. c. er ratice. b. in quo prope eē. a. nō sintil lare. est igit̄ ⁊. b. in. c. quare ⁊ in. c. a ⁊ in. b. a. quod est nō sintillar̄. ⁊ erit propter quid sillogism⁹. accepta. n. ē primo causa.

Istis suppositis aris. intēdit tres coucluſiones.

UVA. BHSC. IyR_048_2

Quarp ꝑma est ista. ꝓssibilis est ōmōstratio quia ꝙ effectū cōuertibilē. Ista ꝛcl'o duplr arguit ꝛ ꝑmo sic eē prope demōstrat de planetis per nō sintillare. igr p3 ꝛña qz nō sintillare est effectus ꝛuertibilis hō cause q̄ est eē ꝓpe. añs sic arguit faciētes hanc ō mōstrationē. oē nō sintillās est ꝓpe. sed planete nō sūt sintillātes igit planete sūt ꝓpe. certū est ꝙ eē ꝓ pe ē cā ꝓpter quā planete nō sintillāt. planete enim iō nō sintillāt qz sūt prope ponat g̃ ꝙ a cōuertatur cū isto termino ꝓpe ꝛ. c. cū illo terio planete ꝛ b cū illo termino ñ sintillare. tūc arg. sic oē b est a oē c est b igit oē c est a. Notādū ꝑmo ꝙ planete ꝟz phm dicūtur stelle erratice cuī dicti ē duplex rō. ꝓma qz errāt a motu ꝑmi mobilis cui ille sit ab oriēte i occidēs ꝛ planete ab occidente in oriens. Secundo erāt a motu ecētrici in epiciclo eo ꝙ ecētricus moue tur ab occidēte in oriēs. planete autē i epiciclo mo uent ab oriēte in occdēs. Secūdo notādum ꝟz phi losophū ꝙ obm ꝓpe oculū non sintillat sed remote qz sintillatio ꝓcedit ex mala fixione potētie visiue in obm. Cōstat āt ꝙ cū obz ē ꝓpe sit sup eū fortis fixio a pō visiua. cū aūt fuerit multū remotū fit in eum de bilis fixio ꝛ ꝙr sintillat obm nō ꝓpe intelligendo sintillare eo mō sicut ignis sintillat pellēdo sintillas sursū sed i propē vel apparēter rōe visionis debilis vel male fixionis facte a potētia visiua supra obz ne qz per fixionē potētie supra obm itelligēdo radios visuales egredi ab oculo ad obiectū sz fort impꝛes sionē ſpērum visibiliū in oculo ꝟm quā nō mouetur nec alteratur oculus. Tertio notāduz ꝟm phm ꝙ ꝑmisse dicti ſyllogismi possūt haberi per sēsum ꝛ in ductionē. nā ꝙ oē nō sintillās sit ꝓpe manifestuz ē ad sēsuz ꝛ ꝙ inductionē peꝛimus eni per visum oē nō sintillās eē ꝓpe similiter percipimus per sensuz ꝛ per inductionē ꝙ planete nō sūt sintillātes quocū qz signato. Quarto notādum ꝟm phm ꝙ ꝑdicta demōstratio. qz pōt resolui in demōstrationē ꝓpter quid cōcludēdo effectuz per cām. s. trāsmutādo me diū in maiorē extremitatē verbi gr̃a oē qō ē prope est nō sintillās sed planete sūt prope igit sūt ñ sintil lantes. ꝓmū dubiū videt ꝙ obiectū ꝓpe sintil let. nā sintillatio stellarum cōtingit ex debilitate spe tiex in visu sub modico angulo sed possibile est obz prope oculum iprimere debiliores ꝛ minores spēs sub minori angulo igr. Secūdum dubiū videt ꝙ nō arguit per effectū ꝛuertibilē qz nō sintillare ꝛ eē prope nō cōuertūt qz vltima spera nō sintillat ꝛ tñ nō est prope sed remotissime. Ad primū dicit ꝙ ista nō ē causa totalis sed est modica fixio potētie ad obz nā cū obz ē ꝓpe ē magis fixio. cū āt remote ē mo dica fixio ꝛ qz potētia conat figeꝛ mltuz ꝛmouet sā guis ꝛ spīritꝰ i organo ꝛ ex ꝟ apz sintillatō. Ad ꝟm respō detur ꝙ sicut dicimus disgregare eē effectuz ꝛ uertibilē cū albo nō simpliciter sed cū additamēto videlicet disgregare visum. ita illi termini cōuertū tur eē prope ꝛ nō sintillare. nō simpliciter sz cū addi tamēto. s. eē prope oculū in actu ꝛ nō sintillare dum fit visio sic arguēdo. oē nō sintillās dū fit visio est ꝓ pe oculū in actu sed planete sūt nō sintillātes duz fi unt visio igr planete sūt ꝓpe oculū in actu.

Itē sic luna demōstrant quod per i cremēta circularis fit. si quidē igi tur ipsius quia factus ē syllogism⁹ ecōuerso autem posito medio ipsi⁹ propter quid syllogismus. nō eniz propter augmenta circularis ē. sed quia circularis ē accipit augmēta hi⁹. luna sit in quo. c. in quo. b. aug mentū i quo. a. circularis.

Secūdo arg. sic phūs ad eādē ꝛcl'onē circularitaſ ō mōstrat de luna ꝙ augmētuz circulare luminis i lu na g̃ ꝛcl'o vera p3 ꝛña qz circularitas lune est cā cir cularitas sui lumis ꝛ añs probat sic arguēdo. oē il lud cuī lumē circulariter augeꝛ ē circulare sed luna est illud cuius lumen circulariter augetur. g̃ luna ē circularis. iō enim aliquid circulariter augeꝛ in lu mine qz ipm est circulare ꝛ arguit per effectū cōuer tibilē sumēdo augeri vt dicit aptitudinē ꝛ nō actuz sit g̃ a maior extremitas ꝛ b mediū ꝛ c minor extre mitas. ꝛ arguit sic. oē b ē a. oē c est b ergo oē c est a. Et potest hec demōstrare solū in demōstrationē pro pter quid mutādo medium in maiorē extremitatez isto mō oē circulare est augmētabile in lumine circu lariter sed luna est circularis g̃ luna est augmētabi lis in lumine circulariter. Notādū ꝟm phm ꝛ cō mētatorē tertio de aīa ꝙ oē receptū in aliquo ꝛcipit ad modū erit recipiētis. ideo si subiectū adequatuz alicuius accidētis erit alicuius figure illud accidēs erit illius figure si enim supficies est sperica albedo necessario est sperica. si adequate fundeꝛ i illa quia si fūdaretur solū imediate hoc nō sequit. dicit enim phūs in predicamētis ꝙ quāta fuerit supficies tan ta albedinē eius eē dices. iō quātum est corpus illu minatū tantū est lumē receptū in illo ꝛ per cōsequēs lumē circulariter augmētatur in luna qz ipsa est cir cularis ꝛ vbi eēt figure alterius lumē reciperet in ea sub illa figura. Sed dubitaꝛ ꝓbādo ꝙ ex circula ritate luminis nō ꝛcludit a posteriori circularitaſ cō poris. qz lumē multiplicatū in pariete per foramem quadratū a corpore luminoso angulari est circulare ꝛ tamē nec foramē nec corpus luminosū est circula re. Dicēdū ꝙ licet corpus luminosum nō sit circu lare nec foramē nec paries nec aier implēs camerā tamen illa particula aeris vel parietis in qua ē ade quate lumē est circularis figure. sed vnde cōtingit lumē implicari sperice exquo foramē est quadratū dicit auctor spere ꝙ oia naturaliꝛ tēdunt ad rotundi tatem sed hoc non sufficit qz tūc sequeꝛet ꝙ si obsta culū poneꝛet prope foramen lumen multiplicatuz appareret rotundum quod est falsū immo appare ret sub figura foramis. Ideo est aliter dicendum ꝙ sicut quadratū elōgatū a visu apparet circularis figure qz anguli deficunt multiplicare spēs suas in oculū ꝓpter magnitudinē distātie. ita lumē tantum per foramē se reperit obstaculū prope foramē multi plicatur sub eadē figura. si aūt obstaculū fuerit ꝛmo tum a foramine causaſ lumē circulare eo ꝙ anguli luminis deperdūtur ꝛ pereunt in via anteqz tāgāt obstaculuz sūt enim debiliores toto lumine. ideo p minorē distantiā possūt multiplicari.

Jn quibus autē media nō cōuertūt ꝛ est notius ꝙ ñ est cā qz demōstra tur ꝛ non propter quid.

Secūda ꝛcl'o possibilis ē demonstratio qz per effec tum nō cōuertibilē. Jsta cōclusio sequitur ex ꝓori qz si per effectū conuertibilē possumus demonstraꝛ cām dūmodo sit notior cā ita per effectum nō ꝛuer tibilem si fuerit notior cā. Notandum ꝙ effectus nō conuertibilis est duplex quidā est cōior cā ꝛ qui dam minus cōis. si fuerit cōior cā per euz poterit de monstrari cā negatiue in secunda figura. vt omnis ignis est desicatiuus nulla aqua est desicatiua. er go nulla aqua est ignis patet enim ꝙ eē desicatiuuz est effectus ignis. tamen ē cōior igne qz etiā compe tit terre. Si autem fiat demonstratio in ꝑma figu

UVA. BHSC. IyR_048_2

ra pōt argui affirmatiue ⁊ negatiue sed semp cum termino infinito. vt oē nō desicatiuū est non ignis omnis aqua est nō desicatiua. ergo omnis aqua est ñ ignis. Negatiue autē sic arguitur nullū ñ desicatiuū est ignis omnis aqua est nō desicatiua ergo nulla aqua est ignis. Si autem effectus erit minus cōis q̄z causa poterit argui affirmatiue in p̄ma figura vt omne habēs tres angulos est figura. sed omnis triangulus est habens tres angulos. g̃ ois triangulus est figura vel sic omne disciplinabile ē animal omnis homo est disciplinabilis. ergo omnis hō est animal vnde habere tres angulos est effectus figure. ⁊ esse disciplinabile est effectus animalis constat autem habere tres angulos eē minoris cōitatis q̄z fit figura ⁊ disciplinabile q̄z sit anima ⁊ istorū esse ctuū quilibet pōt esse notior q̄z cā assignata. Sz dubitaf qr dies eē calidissimos est effectus solis existentis in leōe ⁊ est effectus cōior qr pōt prouenire ab alia causa. s. ab aliqua cōstellatione celi sole non existente in leone ⁊ tam ex illo effectu nō demonstratur illa causa negatiue sicut nec affirmatiue qa sicut non sequitur dies sunt calidissimi ergo sol est in leone. ita nō sequitur dies nō sunt callidissimi. ergo sol nō ē i leone quia tempore quo sol est in leōe potest cōcurrere aliqua influentia frigefactiua ex aliqua ōterminata cōstellatiōe celi. Dicendū q̄ nū q̄z demonstratur causa per effectum nisi sit necessaria habitudo effectus ad causam vel econtra. vnde cā ⁊ effectus aliquādo habēt iuicem necessariaf habitudines sic q̄ posita causa ponitur effectus. et e⁹ tra. vt eclipsis ⁊ interpositio terre inter solem. et unam aut dies eē lōgissimos ⁊ solē eē in primo pūcto cancri ⁊ sic causa ⁊ effectus cōuertuntur ⁊ se iuicē demonstrāt in prima figura affirmatiue. Aliquando āt causa hz necessariā habitudinez ad effectum ⁊ nō econtra sic q̄ posita causa ponitur effectus. et nō econtra ⁊ sic isto modo effectus est cōior cā. vt ignis ⁊ esse calefactiuum nā posito igne ponitur calefactiuum sed nō econtra. ideo per ignez ōmōstrat eē calefactiuum affirmatiue ⁊ per eē calefactiuum nō demonstrat ignis nisi negatiue. Quandoq; vero effectus habet necessariaz habitudinē ad cāz ⁊ nō econtra sic q̄ posito effectu pōitur causa ⁊ nō econtra. vt risibile respectu animalis. ⁊ tunc per effectum demonstratur causa affirmatiue ⁊ per causaz non demonstratur effectus nisi negatiue ⁊ videbiſ in sequenti conclusione ⁊ per hoc soluta est difficultas quia licet ad illam causam que est solem esse in leone sequatur vt plurimum iste effectus qui est dies esse calidissimos ⁊ ecōtra nō tamen illa causa habet necessariam habitudinem ad hūc effectum. nec econtra exquo nullo istorum posito de necessitate ponitur reliquū. ideo ille effectus nec affirmatiue nec negatiue demōstrat illam causam nec ecōtra omnis enim demōstratio debet eē ex necessarijs vt patuit i p̄cedentibus.

Amplius i quibus mediū extra ponitur ⁊ in his enim ipsius qr ñ propter quid demōstratio est. nō enim dicif cāvt quare ñ rspirat paries qr ñ ē aial. si enim hoc non respirandi causa est oportet esse animal causā respirandi. vt si negatio causa ē ipsius nō esse affirmatio est esse sicut si ne mēsura esse calida ⁊ frigida non sanandi causa est quia cum mensura esse causa est sanandi. similiter āt est si affirmatio ipsius esse negatio est non esse. In his autem sic ōmonstratis quod dictum est non contingit non enim omne animal respirat syllogismus autem huiusmodi causa est i media figura vt sit a animal in quo b. respirare in quo c. paries in b. quidem igitur omni est a. omne enim respirans animal ē in c. autem nullo a. quare neq; b. in c. nullo ē non igitur respirat paries.

Tertia cōclusio possibilis est demonstratio. quia p causam remotam probaf nā nō respirare demōstratur per nō eē animal ⁊ hec est causa remota ergo p3 cōsequētia qr per causā propinquā fit demonstratō propter quid prima pars añtis sic arguif formādo hanc demonstrationē necessariam in secūda figura omne respirās est animal nullus paries est animal ergo nullus paries respirat. Secūda pars añtis sic arguif qr si nō eē animal eēt causa imediata non respirationis tunc esse animal esset causa imediata respirationis ⁊ sic omne animal respiraret q̄ est falsū quia pisces ⁊ alia animalia nō habētia pulmonē nō respirāt. p3 cōsequētia quia sicut negatio est causa negationis ita affirmatio affirmationis. vnde sicut nō proportio calidi ⁊ frigidi est causa nō sanitatis ita proportio caliditatis ⁊ frigiditatis ē causa sanitatis potest autem syllogismus datus fieri per. a. b. c. ponendo q̄ a sit medium ⁊ b. maior extremitas ⁊ c. minor extremitas sit arguendo in secūda figura omne. b. est. a. nullū. c. est. a. ergo nullū. c. est. b. Notandum q̄ sicut respirare habet duplicē causam. s. propinquā que est habere pulmonē ⁊ remotā que ē eē animal ita nō respiraret habet cām ppinq̄z que est nō habere pulmonē ⁊ causam remotam que est eē animal. iō respirare demfaf affirmatiue p habēf pulmonē ⁊ nō per eē animal sed nō respirare demōstratur tā per nō esse animal q̄z p nō habere pulmonē lz nō cū silī demōstratione. quia per nō esse aial demfatur ōmōstratione qr per cām remotam ⁊ per nō habere pulmonē demfatione pp qd p cām ppiquā vt oē nō habēs pulmonē. est nō respirans pariēs est non habens pulmonez g̃ paries ñ ē rspirās.

Cōtra p̄dicta arguif. ⁊ p̄mo q̄ nō. si negatio ē cā negatiōis affirmatio est cā affirmatiōis. qr tunc a pōe ad ꝓñtis ad pōnem añtis eēt bonuz argumentū qđ ē falsū qr est falsa ꝓñtis ⁊ p3 ꝓña sic arguendo. si nullū animal currit nullus hō currit. g̃ si aliq̄s aial currit aliquis hō currit. Cōsilr arg. q̄ nō si affirmatio est cā affirmationis negatio est causa negatiōis quia tunc a destructione añtis ad ōstructionē ꝓñtis esset bonum argumētū quod est falsum cū iterum sit falacia ꝓñtis et p3 ꝓña sic arguēdo. si aliquis hō currit aliquod animal currit. g̃ si nullus hō currit nullum animal currit. Secūdo arg. ꝓtra exemplū qr p idem ista ꝓña eēt bona albū p se disgregat visum. g̃ nō albū per se congregat visum. ⁊ ēt ista nigrū p se cōgregat visū. g̃ nō nigr̄ p se disgregat visū. Ad p̄mum dr cōcedendo q̄ a positiōe ꝓñtis ad pōem añtis ⁊ a destructione añtis ad destructionem ꝓñtis est bonū argumētū rōe māc. s. qñ arguif in conuertibilibus vt si disciplinabile currit risibile

UVA. BHSC. IyR_048_2

currit ⁊ si nullus disciplinabile currit nullum risibile currit. ⁊ econtra. ꝓstat aũt q arguẽ p eãm imediatas est arguẽ i termiis ꝓuertibilib⁹. iõ sicut affirmatio ẽ cã affirmatõis ita negatio ẽ cã negatõis ⁊c. Ad se cũdũ ñdet q nõ bene arguit q⁹ sicut ex cã positiua cõcludit effect⁹ positiu⁹ ita ex negatiua negatiu⁹. iõ solũ sequit ex illis añcedẽtib⁹ q nõ albũ p se nõ disgregat. ⁊ nõ nigrũ p se ñ ꝓgregat. quor quodlz ꝓcedit. ds. n. semp argui i eodẽ gñe oppositõis vt sicut albũ ⁊ nigrum opponunt ꝓtrarie ita ꝓgregare ⁊ disgregare. iõ bñ sequit albũ p se disgregat. ḡ nigruz p se cõgregat. ⁊ sicut albũ ⁊ nõ albũ opponũt cõtradictorie ita disgregare ⁊ nõ disgregare. iõ ñ bñ sequit albũ p se disgregat. ḡ nõ albũ p se nõ disgregat.

Cõparãt autẽ h⁹i causaꝝ dictis secundum excellentiam. hoc autẽ est pmum distare medium dñie. sicut n. illud é anacarsadis q ꝯsitis ñ sũt sibillatores neqz. n. vites. secundũ quidem igr eadez scia ⁊ secundum eorum positõem he dñe sunt ipi⁹ qr ad eum qui est propter quid syllogismum.

Et si ḡrat ꝓpter qd p eãm remotã nõ demonstratur affirmatiue sicut negatiue. Ñdet phũs q iõ qr cã remota ẽ cõior q̃z effect⁹ ⁊ hoc põt oñdi p exẽplũ anacarsidis dicẽtis scitas. i. scotos nõ sibillare qr nõ hñt vites cã aũt quare nõ sibillãt é non habẽ vites vñ põt sic argui oẽs sibillãtes hñt vites sed scite nõ hñt vites ḡ nõ sibillãt. q aũt habere vites sit cã remota sibillatõis manifestũ é. qr vites sũt cã vini. ⁊ vinũ est cã potationis ⁊ potatio est cã gaudij gaudium aũt est cã iocunditatis ⁊ sibillatõis vñ ꝓceden do p cãs ꝓpinquas é dicẽdum q scite nõ sibillãt. qr nõ hñt gaudium ⁊ nõ habẽt gaudiũ qr non bibunt vinum. ⁊ nõ bibũt vinum qr nõ hñt vites. ḡ a prio ad vltimũ scite nõ sibillãt qr non habent vites.

Nõndum q illud exẽplum ponitur tñ gratie doctrine. exempla enim ponim⁹ ñ vt ita sint sed ut sentiãt q addiscunt. qr ille cãe assignate nõ sũt cãe ꝓprie et imediate si aũt nõ habere gaudiũ esset cã imediata nõ sibillãdi. ḡ habere gaudium esset cã imediata sibillandi. ⁊ p consequens omnes habentes gaudiuz sibillarent similiter si nõ bibere vinũ esset causa imediata non bñdi gaudium ergo bibere vinum eẽt cã imediata gaudij. tenet cõsequentia p arĩ. qr sicut negatio est causa negatõis ita affirmatõ est cã affirmatõis. sed illud cñs ẽ falsum. qr multi bibũt vinuz q nõ habent gaudiũ. Contra ꝓdicta ar. ꝓbando q demõstratur affirmatiue p eãm remotam. ná iterpositio terre ẽ causa ꝓpinqua eclipsis lune ⁊ solem esse in capite vel i cauda draconis est causa remota. cõstat autem sicut sequit negatiue sol non est i capite vl in cauda draconis ergo luna ñ eclipsat. ita sequit affirmatiue. sol est i capite uel in cauda draconis erog luna eclipsatur. Ñdetur q solem esse i capite vel in cauda draconis non est cã remota remotõe ꝓdicatõnis de qua loquit arist. hic. ita q talis causa cõior ẽ q̃z effectus. sicut aial q̃z respirare. sed é soluz remota remotione imediationis. qr non est imediata illi effectui ⁊ p talem eãm sic remotam cõtingit demonstrare tam affirmatiue q̃z negatiue ⁊ erit demonstratio ꝓpter quid ⁊ non qr alr astrologus demõstraret eclipsim de luna demfatione simplr qr est q nõ est dicendum vnde solem esse i capite vel i cauda draconis est quodãmodo causa mediata ⁊ quodãmodo imediata. est eniz causa mediata quia mediat alia cã scilicet interpositio terre ⁊ ẽ causa imediata qr non mediat aliqua causa positiua ideo eclipsis lune ỹmõstratur per q̃z illarum eãrum ꝓpter quid a priori. non tamen potissime sed tñ per iterpositionem terre que est causa simplr immediata. Iste mod⁹ loq̃n di est philosophi. i. phi. di. q abũtia naute est causa submersionis nauis sicut presentia est causa salutis ⁊ quoniam non submergitur nauis nisi per causam positiuam mouentem eam. ideo submersio nauis ex duplici causa poterit demonstrari propter quid et a priori quarum vna est positiua ⁊ altera ꝓuatiua. ita solem esse in capite uel i cauda draconis ẽ cã positia ⁊ iterpositio terre ẽ cã ꝓuatiua eclipsis lune. Ex q bus sequit q magis demonstrat naturalis eclipsim de luna q̃z astrologus qr nãlis demonstrat per eãm simplr imediatam. s. p iterpositionem terre ⁊ astrologus per eãm immediatam ỹm gd. licet enim nulla sit causa mediata positiua tamen aliqua est cã mediata priuatiua.

Alio ãt mõ dñt ꝓp qd ab ipo qr q ẽ per aliã sciaz vtrunqz speculari. huiusmodi autẽ sunt q̃cunqz sic se hñt ad iuicẽ qd alterum sub altero ẽ. vt speculatiua ad geometriaz. machinatiuam ad stereometriam ⁊ armonicam ad arithmeticaz. ⁊ apparentia ad astrologiam.

Ista é secũda ps hui⁹ capli in q̃ arist. determinat differentiã demfatõum qr ⁊ ꝓpter qd i diuersis sciẽtijs postq̃z iuestigauit dñiam earundẽ demonstrationuz i eadem scia. ⁊ ponit tres regulas. Quarum ꝑma é ista q̃cũqz aliqua scia subalternat alteri ỹm se totã illa dicit qr subalternans vero propter quid. Secũda regula quandocunqz sunt due scie q naz vna alteri subalternatur secũdum ptẽ ⁊ nõ scõm se totam subalternata dicit qr ⁊ subalternans ꝓpter quid. ibi hz aũt se. Tertia regula si due scie nõ iuicẽ subalternantur tñ sunt circa eandẽ ꝓbõem respectu illi⁹ vna dicit qr ⁊ altera ꝓpter quid ibi multa eniz. Prima regula est manifesta. qr si aliqua scia simpliciter alteri subalternatur vt perspectiua geometrie ⁊ musica arithmetice. principia que ꝑsupponuntur tanq̃z ꝑa in scientijs subalternatis sũt demonstrata in sciẽtijs subalternantibus ꝓpter quid ergo scia subalternata dicit qr ⁊ subalternans ꝓpter quid. Notandum se cũdum phm̃ q illa scia alteri subalternatur scõz se totam cui⁹ adequatũ subiectum alterius scie subiecto subalternat. ⁊ sic se hz pspectiua ad geometriam musica ad arithme. mechanica ad steriometriã ⁊ naualis ad astrologiam. vnde subiectum geo. est linea vel magnitudo ⁊ subiectum perspectiue linea visualis. Jtẽ subiectũ arith. est numer⁹. ⁊ musi. numerus sonor⁹. Jtẽ subiectũ steriometrie est corpus mẽsurabileut ẽ ordinatũ ad opus ⁊ subiectũ mecha. é edificiũ mẽsurabile. Jtẽ subiectũ astronomie ẽ corpus celeste naualis aũt signum apparens corporis celestis ⁊ q ista sit subiecta taliũ scia⁹ pz ex passionibus cõsideratis in illis. unde geo. ꝓsiderat mensuram q̃ztitatis ꝓtinue i ordine ad diuisiones. ⁊ arithmetica q̃z titatis discrete. pspectiua autem mẽsurã q̃ztitatis cõtinue i ordine ad visionem. musica q̃ztitatis discrete i ordine ad sonum. Item steriometria considerat ñ suram corporum vt sunt in opere. ⁊ mechanica edificiorum astronomia autem ꝓsiderat motum corpor celestiũ ⁊ planetar. naualis ꝓsiderat eundem motũ

UVA. BHSC. IyR_048_2

ꝓ respectū ad signa apparentia celi vl' aeris vt quod luna facit circulū aut ꝙ celū rubet. Dubitat de steriometria vtꝝ subalterne geo. z arguit ꝙ sic eo ꝙ nō ꝓ siderat de mēsuris corporꝝ de qb⁹. xij. elemētorꝝ euclides ꝓsiderat. Ad hꝫ sūt diuerse opiniões quaruꝫ ꝑma ponit ꝙ steriometria ē ps geo. vꝫ duodecia ps elemētorꝝ eucludis sꝫ pōt ipugnari dicendo ꝙ tota geo. ē speculatiua z steriometria ē practica. Secūda opinio dicit ꝙ ē media iter geo. z mecha. eo ꝙ geo. ē abstracta simplr z mecha. simplr mālis. steriometria aūt tꝫ mediū eo ꝙ nō ē simplr mālis nec simplr abstracta z iō nō subalternat simplr geo. nec ē aliq̄ ps ei⁹. Tertia opinio ait ꝙ ex steriōetria mecha. z machinatiua sit vna scia practica subalternata geo. ꝑm se z q̄ꝫ ei⁹ptē cū quo tñ stat ꝙ itez vna ps alteri subalternet vꝫ machinatiua mecha. z ābe simul subalternent steriometrie sicut scia puoꝝ naturaliū subalternat scie vegitabiliū z ābe simul scie de aia. Ex ꝑdictis sequit ꝑmo ꝙ alr subalternat ps toti vl' alteri pti. z alr tota scia toti scie. nā scia ptialis sic sb alternat scie totali vel alteri pti cōiori qđ tēdit i eūdem finē vltimatū. sic aūt nō subalternat totalis scientia alteri scie totali. qz itendūt diuersos fines. vnō geo. itendit mēsurare q̄titates ꝓtinuas z ꝙspectiua distantias iter visum z visibile. sꝫ sicut phūs nālis vlis itendit scire trāsmutatōem corporꝝ naturaliuꝫ sic phūs spālis. Secūdo sequit ꝙ sicut phūs nālis descēdit i medicinā theoricam z medicina theorica i medicinā practicā z practica postmodū i cyrrurgiā ita geometria descendit i steriometriā z steriometria i mechanicā z mechanica i machinatiuā. illas enim cās q̄s ꝓsiderat geo. aliter ꝓsiderat steriometria applicādo ad mēsuras corporꝝ ꝓsiderādo ꝺ qbusꝫ corporib⁹ sensibilib⁹ quō se hēant ad iuicē z i q̄ ꝑportōne. ita ꝙ steriometria ē q̄si q̄dam practica geo. sicut g̃ steriome. q ē artifex sensibiliꝫ accipit a geo. q ē artifex abstract⁹ z eleuat⁹ ita mechanicus q ē artifex erigendi edificia accipit a steriome. q est magis vlis et min⁹ sensibilis. z ꝑ̃ter machinatiuus q ē artifex faciēdi machinas accipit a mechanico cū sit magis specialis atqz materialior.

Fere aūt vniuoce sunt haꝫ sciaruꝫ quedā vt astrologia mathe. que est z naualis z armōica: mathematica que ē secundum auditum hoc autē ipm qz sensibilium est scire.

Juxta ꝑdicta phūs dat duo documenta. Quoꝝ primū ē istud. alique scie subalternātes z subalternate sūt vniuoce. qō sic declarat vniuoca sūt illa quoruꝫ nomē ē cōe z rō sibe ē eadē. vt hr i añ ꝑdicamētis. sꝫ astrologia mathe. z naualis hñt idē nomē z eādē rōnem g̃ ābe sūt vniuoce. pꝫ ꝓña cū maiori qz q̄lz eaꝝ dr astrologia. minor ē aūt cuidēs qz q̄lz eaꝝ ē ꝺ motib⁹ planetaꝝ lz nō eodē mō. nā astrologia mathe. ē de illis simplr z ꝑm cās suas. sed naualis ē ꝙ habi z tudiné ad signa apparētia celi vel aeris. silr musica mathe. z musi. ꝑm auditū ꝙueniūt in noīe. qz q̄lz earum dicit musica. z i rōne qz q̄lz eaꝝ ē de sono z melodia lz nō eodē mō qz musi. mathe. ē de ꝓsonantia subtilr z ꝙ cās musica aūt scom auditū q̄ ē arſ pulsatiua vel cātatiua ē de ꝓsonātia mō grosso scōꝫ signa sensibilia. s. scom tantā vel tātā eleuatōem vocū aut scom talē vl' talē applicatōem manus ad istrumētū.

Nōndum ꝑmo scom egi. ꝙ astrono. mathe. diuidit i duas ptes. Quaꝝ ꝑma ē theorica ꝓsiderans de moribꝫ planetaꝝ iuxꝝ ꝙpinquitatem z distātiā, put sē i tali vl' i tali domo. Secunda ē practica ꝓsiderans idem i ordine ad effectus ꝙducendos in his inferioribus. s. serenitatem tempestatē z hꝺi. z hec dī iudicialis. Naualis autem ꝓsiderat illos motus in ordine tñ ad serenitatem z tēpestatē per signa apparentia vt per circulum lune aut rubedinem maris. Sed mihi vī alr dicendū ꝙ sicut scia ꝓsiderans hoiem vt ē ꝙductiuus alicui⁹ effect⁹ est speculatiua. sic scientia considerās eum vt componitur ex materia z forma ita arist. ꝓsiderans motus planetaꝝ vt per illos fiūt tempestates z serenitates i his iferioribus ex determinatis cāis ē ita speculatiua sicut illa q̄ considerat illos motus scom ꝙpinquitatē z distantiam i suis domibus naualis autem est bene practica qz ꝑcipit fugam z ꝙsecutōem scom apparentiā taliū vel talium signoꝝ. similiter ista astrono. est practica que ꝑcipit serenitatē z deābulatōem tali tempore z nō tali ꝓpt tales effectus futuros ex tali vel tali ꝓiunctiōe planetarum. Scōo nōnduꝫ secūduꝫ egi. ꝙ astrologus pōt vere iudicare de figuris ꝓtingentib⁹ per motuꝫ planetaꝝ. vñ iudiciū astrologi secūdum ptholomeū i centiloquio dꝫ habere duas ꝓditōes. Prima ꝙ sit medium iter possibile z necessariuꝫ min⁹. s. q̄ꝫ necessariū z magis q̄ꝫ possibile. nō. n. ē necessarium ꝙ semꝑ sit vez qz z si planete ꝓsilr se hñt sicut añ non tñ consequit silis effectus qz forte materia nō ē dō ꝓsilr disposita. Secūda ꝓditio ꝙ sit vl'e z nō ꝑticulare. pōt enim vere iudicare ꝙ hoc anno erit multum vinum z ꝓ̃ter ꝙ multi iebriabuntur. tñ ex hoc nō debet iudicari ꝙ linea sortis hēbit multum vinum aut ꝙ ipse iebriabit. Sed ꝑma ꝓditio apparet difficilis qz scom phm ꝑmo metha. necesse ē hūc mūdū iferiorem latōib⁹ supioribus ꝓtinuari. vt ois virt⁹ eius ide gubernetur. g̃ si planete ꝓsilr se hñt matēia ē ꝓsilr disposita. Nūdet negādo ꝓ̃tiā qz respectu planetaꝝ ꝓsilr se hñtiū eadē terra numero magis z minus fructificat. vbi. n. dispositio mere dependet solum a corporibus celestibus illa cōsequentia est bona. sed vbi dependet etiam ab itellectu arte vl' voluntate tanq̄ꝫ a causa fine qua non z tanq̄ꝫ ab agēte applicante passionum actiuo illud non sequitur. Dubitat circa documentum ꝑbi vtrum omnes due scientie quarum vna est subalternans z alia subalternata sint vniuoce sicut aliqz dicunt vniuoce. Istud dubium soluitur secundum lyncō. dicendo ꝙ nō vñ si aliqua scia subalternat alteri z ambe coincidūt in eandem considerationem ille nominantur eodē nomine vt astro. metha. z naualis. si autem non coincidunt non sunt vniuoce vt geome. z perspectiua. est enim perspectiua de linea sub ratione visionis non autem geome. z ita dicat de musica respectu arith.

Sed ipm propter quid mathematicorum. Hec. n. causarum demōstrationes habent.

Secundum documentum est philosophi ꝙ triplici ter differunt scientie subalternate z subalternate Primo quidem in modo sciendi quia subalternās facit scire propter quid z subalternata quia. qō pōt dupliciter intelligi. vno modo ꝙ respectu eiusdem subalternans dicit propter quid respectu cuius subalternata dicit quia. z hoc est generaliter verū propter principia vnius que sunt conclusiones alterius alio modo ꝙ subalternans demonstrat per medium propter quid z subalternata solum per medium qz z hoc non est vniuersaliter verum quia licet naualis aut musica secundum auditum sic procedat non tamen perspectiua z musica mathema. quia quelibet earum procedit demonstratiue propter quid a priori z cetera.

Et multotiēs nesciūt ipz qz sicut vl'e

UVA. BHSC. IyR_048_2

cõsiderantes mltotiẽs q̃dam singularĩ nesciũt pp id quod nõ itendũt Scõo differunt scia subalternans ⁊ subalternata in mõ rei scite. qz aliqñ subalternans hz ppter qd alicui⁹ effect⁹ a q̃ tñ nõ cognoscit sed a scia subalternata ꝓbi gfa geometer vt sic hz ppter qd alic⁹ effect⁹ a q̃ tñ non cognoscit. sed a scientia subalternata.. ꝓbi gfa geometer vt sic hz ppter qd illius effectus vulnera circularia tardi⁹ sanant. s. pp nõ hr̃e angulũ et ter q circulus nõ hz angulũ ⁊ lz é scire cãm q̃re vulnus circulare tardi⁹ sanat. nã vbi é angulus ptes propinqores sũt ppter quaz ꝓpinqtaté citi⁹ sanat vulnus qz citius ꝓiungunt ptes iuicé. circulare aũt tardius ppter maiorem distantiã ptium.

Sũt aũt hec quecũqz altez qd sit secundũ sbãm ⁊ vtũ spẽb⁹. Mathẽatice. n. circa spẽs sũt. Nõ. n. de subõ aliquo. si. n. de sbõ aliquo geometrica sũt: sz ñ secundũ quod de sbõ sũt

Tertio dr̃nt scia subalternãs ⁊ subalternata i modo ꝓsiderãdi. nã geome. ꝓsiderat lineã absqz mã ⁊ absqz aliqua passiõe sensibili lz ñ possit eẽ linea sine illa ñ ãt pspectia sz necessario i ordie ad diuisiõez ⁊c. Rõnduz ꝟm egi. q mathe. lz abstrahat a mã q̃li tñ nõ abstrahit a materia simpl'r qz nõ abstrahit a materia q̃sta. ꝓus. n. é i materia q̃stitas q̃ q̃litas ⁊ omne ꝓus stat itelligi sine suo posteriori. ió stat itelligẽ q̃stitaté eẽ i aliq̃ ñ itelligẽdo q̃stitaté eẽ i mã q̃li. Ego aũt dico q lz mathe. nõ abstrahat a mã itelligibili q̃ é q̃stitas ꝓtinua vel discreta abstrahit tamẽ a mã itelligibili q̃ est ꝟma materia ꝓsiderata absqz forma q̃ a materia sensibili q̃ est eadẽ materia ꝓsiderata cũ forma sensibili. qz lz q̃stitas sit accñs qđ ꝓmo é subo ꝟm ꝓmẽ. iz. meta. ⁊ ꝓnter ꝓsupponit sbaz ordine nature. qz tñ nõ icludit sbaz i suo ꝓceptu qd ditatiua põt mathe. abstrahẽ q̃stitaté ab oi sba. iõo dicit aris. q lz geo. necessario sit i sbo tñ itelligiť sine sbo qz ñ circũcernit sbiectũ ac si esset sine subiecto.

Habet aũt se ad speculatiuam sicut hec ad geometriam. alia ad ipaz vt id quod est de yride ipm quidẽ. qz philosophi est scire. sed ꝓpter qđ speculatiui aut simpliciter aut secũdum doctrinam.

Secũda regula é ista q̃cunqz sunt due scie q̃rum vna alteri subalternat ꝟm ptem ⁊ nõ ꝟm totum subalternata dicit qz ⁊ subalternãs dicit ppter qd pz ꝟ phia naturali q̃ dicit qz q̃ ad illã ptẽ q̃ é de yride ⁊ pspectiua ppter qd. sicut pspectiua dicit qz é de aliq̃ ꝟ quo geome. dicit ppter qd. Et si dicat qđ é sbm illi⁹ ptis phle. dicat q é linea visualis reflexa i nube. Ex ista regula sequit q phia naturalis q̃stum ad illã ptẽ q̃ é de yride nõ solũ subalternat pspectiue. sed ét geome. qz linea visualis reflexa i nube subalternatur lineę visuali ⁊ linea visualis subalternat lineę. ⁊ p ꝟns illa ps q̃ é de yride subalternat geo. iux̃ doctrinã aris. supius traditã. vñ aliq̃ ꝓpetũt lineę hz q h⁹ si ꝟm lz pspectiuus accipit a geo. ⁊ nõ dicit nisi qz geome. aũt ppter qd. aliq̃ aũt ꝓpetũt lineę ꝟm q visualis. ⁊ isto mõ pspectiuus nõ accipit a geo. sed dicit ppter qd. cũ g̃ ps phle q̃ é de yride aliq̃ ꝓsupponat q̃ ꝓpetunt lineę inq̃stũ huiusmodi. ⁊ aliq̃ ꝓpetũt lineę in q̃stum visualis g̃ vtraqz illaz subalternatur sic q naturalis qz ⁊ pspectiuus ppter qd aut simpliciter aut ꝟm doctrinã receptã a geometria.

Multe. n. ⁊ ñ sibiuicem sciarũ habent se sic vt ad geometriam medicina. quod. n. vl'nera circularia tardius sanant' medici si scire ꝓpter quid autem geometre.

Tertia regula si sunt due scie quaz vna alteri nõ subalternat ꝟm se totã nec ꝟm ptem. sic tñ q sint circa eandem ppõnem necessario respectu illi⁹ vne dicit. qz ⁊ altera ppter qd. pz nã medicina nõ subalternat geome. ꝟm totũ nec ꝟm ptem sed versat circa istã ꝓpõem. vt vulnera circularia tardius sanant' de q̃ geometria dicit ppter qd ⁊ medic⁹ qz. nam medic⁹ nõ demonstrat illam sed geome. nõ simpl'r sed vt ꝺscẽdit in medicinam seu cirrurgiam. Isto modo oẽ vl'nus hñs latera magis distantia tardius sanatur. sz vulnus circulare habet latera magis distantia quã aliud vulnus: qz non habet angulũ. ergo tardius sanat' q̃z allud vulnus. vnde latera trianguli vel quadrati sunt propinquiora ratione anguli quam latẽa circuli. Sed dubitat' quia ista propositõ vulnera circularia tardius sanantur est pars medicine. s. cirrurgie. ergo sicut philosophia naturalis subalternatur perspectiue aut geometrie rõne partis. ita etiaz medicina subalternatur geome. rõne ptis. Dicendũ q sicut pũcta nõ sunt ptes linearum. sed ꝓncipia tã tũ. ita ꝓncipia sciaz non sũt ꝓprie partes illaruz nã scia est habit⁹ p demr̃ationez acquisitus. ꝓncipia ãt ꝓcedunt demr̃atõem ⁊ sũt cause illius ac scie que acquirit⁹ p illam. ideo ꝓncipia non sunt ꝓprie partes sciarum. Propterea geometria nec secundum totum nec ꝟm ptem subalternat' phie naturali q̃stum cũ q̃z aliq̃ eius ꝓncipia ꝓbent i scia naturali. s. a puncto ad punctũ ꝓtingit lineã rectã ducere quodlz ꝓtinuũ é diuisibile i ifinitũ respectu taliũ ꝓpõum nãlis dicit ppter quid ⁊ geome. qz in medicina illa ꝓpositio é ꝓncipium vulnera circularia tardius sanantur qz illam non ꝓbat medicus sz geome. ideo nõ est ps medicine propter quã cãm medicina nec ꝟm se totã nec ꝟm ptẽ subalternat' geome. põt tñ subalternari ꝟm quid qz ꝟm aliquid sui. s. ꝟm aliquid principiuz eius. quomodo etiam solet dici geome. subalternari phie naturali rõne noiatoz ꝓnciploz. Intelligẽ duz tñ q ꝟm cõem modũ loquẽdi nõ solũ habit⁹ acquisit⁹ p demr̃atõem vocat' scia sz ét demr̃atio ipsa. ⁊ ꝓnter cõclones ⁊ ꝓmisse ac ꝓncipia demr̃abilia dicunt' ptes sciaz ió solet cõcedi geome. subalternari phie nãli ⁊ medicinam geometrie sed ꝺm partes sed istũ modum loquendi nõ hz phũs in littera. Circa ꝓdicta de demonstratõe qz ⁊ propter quid querit' vtz demonstratio qz ⁊ demõstratio propter quid eẽntialiter ⁊ specifice differãt. Et arguit' q non. nam demõstratio propter quid erit demõstratio qz ⁊ecõtra. ergo nõ differũt spẽ. pz ꝓña qz differẽtia spẽ nõ possũt de se iuicé verificari ⁊ añs é manifestũ qz ex termis demõstratõis propter quid i scripto vel in mẽte potest fieri demonstratio. qz concludendo cãz p effectũ sicut iã concludit' effect⁹ p cãm. Secundo sic sit a ista demr̃atio oẽ aial rõnale é disciplinabile ois hõ é aial rõnale g̃ ois hõ é disciplinabil'. ⁊ li. b. ista ꝟmõstratio oẽ disciplinabile é aial rõnale ois hõ est disciplinabilis. g̃ ois hõ é aial rõnale. ⁊ arguit' sic q̃lz ps a. é eiusdem spẽi cũ aliqua pte b ⁊ econtra. g̃ a. ⁊ b. st eiusdem speciei probatur consequẽtia qz sic optime probatur sortem ⁊ platonem esse eiusdez speciei.

Tertio omne qđ differt ab alia specie per aliquid differt ab illo. sed a. ꝓ nihil differt specie ab ipo b. qz

UVA. BHSC. IyR_048_2

ois terminus a. est eiusdē spēi cum aliquo termino b. ⁊ ecōtra ergo. Quarto demſationi ꝓpter quid ſi demſatōi qꝛ ꝓpetit eadē diffinitio. g̃ pz ꝫña ⁊ añs ꝓbaf qꝛ tā demonſtratio qꝛ q̃z demſatō ꝓpter quid ē ſyllogiſmus faciens ſcire. Jn oppoſitum arguit ſic. actus ⁊ habitus diſtinguūtur ꝑ obiecta vt colligit ſcdo de aia. ſed obiecta demſatōum qꝛ ⁊ ꝓpter quid ſunt diuerſaꝝ ſpērum ſicut ēt dr̃nt ſpē effect⁹ ⁊ cā a q̄ bus dependent ille demōſtratōes ergo. Deinde diuerſitas demſatōum hz attēdi penes diuerſitatem mediorꝝ. ſed media illaꝝ demſatōum ſunt diuerſaꝝ ſpēꝝ. ſicut etiam effectus ⁊ cā a quib⁹ ſumūf illa media. g̃ demſatio qꝛ ⁊ ꝓpter quid ſunt diuerſaꝝ ſpērū.

Ad ꝑmum negaf ꝫña ſicut nec ſequit albū erit nigrum ⁊ econuerſo. g̃ album ⁊ nigrum non differunt ſpē vel erit falſum ⁊ ecōtra. g̃ vel ⁊ falſum nō differunt ſpē. ⁊ cū dicit diuerſa i ſpē nō pñt de ſe inuicez verificari vel eſt in abſtracto ſed non i ꝯcreto. Jtem negaf q̄ demonſtratio qꝛ erit demonſtratō ꝓpter quid ⁊ econtra. Et ad argumētum negaf ꝫña qꝛ ad ōmō ſtratōem ꝯcurrunt termini mäliter ⁊ ordo vel cōpoſitio formalr. vnūquodqꝫ autē denominaf a forma ſua. iō qꝛ ordo demōſtratōis qꝛ nunq̄z erit ordo demōſtratōis ꝓpter qd nec econtra. iō hec demſatio nis nunq̄z erit illa nec ecōtra. Ad ſcōm negaf q̄ q̄lz ps a fit eiuſdem ſpēi cū aliqua pte. b. ⁊ econtra. qꝛ ꝑmiſſe a. ⁊ b. ſunt ꝑtes a. ⁊ b. ⁊ tñ non ſūt eiuſdez ſpēi. Et ſi q̄ritur de iſtis oē aial rōnale ē diſciplinabile. ⁊ oē diſciplinabile ē aial rōnale. vtrū ſint eiuſdē ſpēi vel diuerſaꝝ. dico q̄ ſunt diuerſaꝝ ſpērum qꝛ vt ſupra patuit ꝓdicatū hz rōnem forme. ꝫſtat aūt illa ꝓdicata eſſe diuerſaꝝ rōnum. Et ſi ar. vt ſupra quelz ps vnius ē eiuſdem ſpēi cū aliqua pte alteriuſ ⁊ ecōtra. g̃ ſunt eiuſdē ſpēi. negaf ꝫña qꝛ diſtinctio actuuz ⁊ habituum hz attēdi penes diſtinctōem obiectoꝝ ⁊ nō ptium. deinde negaf añs qꝛ lz q̄lz ps mālis ſit eiuſdem ſpēi cū alia pte mäli alterius. nō tñ q̄libet ps formal⁹ vni⁹ eſt eiuſdē ſpēi cū aliqua pte formali alterius. qꝛ illi ordines q̄ ſunt ꝑtes formales illarū ꝓpōnum nō ſunt eiuſdem rōnis. vñ album ⁊ nigꝝ differūt ſpē. ⁊ tñ ſtat q̄ q̄libet ps materialis vni⁹ ſit eiuſdem ſpēi cū aliqua pte mäli alterius nō tamen albedo ⁊ nigredo ſūt eiuſdem ſpēi q̄ ſūt ꝑtes formales albi ⁊ nigri. Ad tertiū ꝯcedo q̄ a differt ſpē ab ipſo b. ꝑ aliquid. ⁊ tūc ad argumentum negaf ꝫña. qꝛ termini a. ⁊ b. ſe habent tanq̄z mälia. dato eniz q̄ a eſſet vnus cultellus argenteus ⁊ b. vna fiala argētea. adhuc a. ⁊ b. differunt ſpē. lz ꝑtes mäles a. ⁊ b. ſt eiuſdem ſpēi qꝛ figure ſūt diuerſaꝝ ſpēꝝ q̄ ſūt partes formales a. ⁊ b. ⁊ ſi allegaf ariſ. ꝑmo phi. di. q̄ ex ñ ſubſtātijs nō ſit ſba ⁊ q̄ nullū accñs ē ps ſbe illō cōcedit. tñ ex non ſubſtātiuis fit accñs tā i ꝯcreto q̄z i abſtracto. ⁊ ꝫñter dr̃ q̄ a cultellus ⁊ b. fiala ſūt non ſbe ſed accñtia i ꝯcreto. Ad quartuz negaf ꝫña. qꝛ homo ⁊ aſinus differūt ſpē nō obſtante q̄ diffinitio aialis ꝯpetat cuilz illoꝝ. qꝛ illa ē diffinitio aialis i cōi ⁊ nō alicui⁹ illoꝝ. ita demonſtratio qꝛ ⁊ ꝓpter qd dr̃nt ſpē lz eadē illis ꝯpetat diffinitio. qꝛ illa nō ē diffinitio alicuius illoꝝ ſed demſatōis i cōi. iō ſillogiſmus faciens ſcire ꝑ cām imediatā ē diffinitio demonſtratōis ꝓpter quid. ⁊ ſillogiſmus faciens ſcire nō ꝑ cām imediatā ē diffinitio demōſtratōnis quia.

Jguraꝝ aūt magis ſcire faciens maxie ꝓma ē mathematice ⁊ n. ſciaꝝ ꝑ hanc ferūt demſationes vt arithmetica ⁊ geometria ⁊ perſpectatiua.

Jſte eſt tertius tractatus ꝑmi poſterioꝝ i q̄ ariſ. ō terminat de ſillogiſmo demōſtratiuo q̄alis ⁊ q̄z⁹ dz eſſe poſt q̄z determinauit qd eſt ⁊ ex q̄bus ē demōſtratio tā formalr q̄z mäliter. Et diuidit i quatuor capitula. quoꝝ ꝑmum agit de ſyllogiſmo aggenerāte ſciam. ſcōm de ſillogiſmo aggenerāte ignorātiā ibi ignorātia aūt. tertiū de qdditate ⁊ ꝓceſſu ſillogiſmi demſatiui ibi. ē oīs aūt. q̄rtum de q̄litate ⁊ q̄ntitate eiuſdē ibi. cū aūt fit demōſtratio. Quantuz ad ꝑmum ariſ. ponit iſtā ꝯcl̄onem ꝑma figura magis facit ſcire q̄z aliqua aliaꝝ figurarum ꝓbaf quadrupliciter. Et ꝑmo ſic illa figura magis facit ſcire i qua ſyllogizant ſcie certiſſime ⁊ maxime facientes ſcire ſed in ꝑma figura ſyllogizant huiuſmodi ſcie ergo ⁊c. pz ꝫña cum maiori. ⁊ minor probaf inductiue cō q̄ arithme. geome. ⁊ ꝑſpectiua q̄ dicunf ſcie certiſſime ⁊ maxie facientes ſcire ſyllogizant i ꝑma figura

Notandum ꝑm egi. q̄ metha. ē ſcia certiſſima hz nām ſed quo ad nos certiſſime ſūt ſcie mathe. qꝛ ꝑcedunt a notioribꝰ nobis ⁊ nature. phiſice aūt non ſūt ita certe qꝛ ꝓcedunt a notioribus nobis ad notiora nature. ſūt tñ certiores meta. qꝛ phiſice ꝓcedūt ab effectu ad cām magis propinquā q̄z metha. ⁊ iō quo ad nos mathe. ſūt i ꝑmo gradu certitudinis et phiſice i ſecundo ⁊ meta. in tertio. ⁊ hoc intendit ꝑmē. in ſcōo meta. di. q̄ ſcie mathe. ſūt in ꝑmo caſu certitudinis ⁊ naturales ſequunf eas. Sed pōt ſic argui ſenſibilia propria magis ſūt nobis nota q̄z ſenſibilia cōia. qꝛ ſenſibilia propria cognoſcūtur a nobis ꝑ ſe ꝑmo. ſenſibilia aūt cōia ꝑ ſe ⁊ nō ꝑmo. vt ōterminat. 2. de aia. ac ēt qꝛ ſenſus non decipif circa ſenſibile proꝑium. bñ aūt decipif circa ſenſibile cōe ꝑ ariſ. ibidem. ſz phia nälis ꝑſideraf ō ſenſibili propoſ. de colore ſapore ⁊ odore ſono ⁊ q̄litate tägibili mathe. aūt ꝑſiderant ſenſibilia cōia. ſ. magnitudinē numez ⁊ figuram. g̃ ſcie naturales ſunt certiores quo ad nos q̄z mathe. Jdeo ē alr dicendum vt ſepius dixi q̄ ſcie naturales quo ad nos ⁊ quo ad naturaz ex pte obiecti ⁊ medij demonſtratiui ſūt notiores ⁊ certiores mathe. ſed quo ad modum procedēdi mathe. ſunt certiſſime ⁊ notiſſime quia procedunt ſimf ⁊ ſemel a notioribus nobis ⁊ nature. ⁊ hec eſt intentio Ariſ. hic ⁊ cōmen. ſecundo metha. Dubitatur q̄ illarum trium nominatarum ſit certior. Reſpondet egi. q̄ ſcientia ſuperaddens alteri eſt minus certa vt teſtatur Ariſ. i probemio metha. ⁊ ideo perſpectiua eſt minus certa quam alie due. quia ſuperaddit ⁊ eſt minus abſtracta ⁊ quoniam punctus dicit poſitionem in continuo. ideo videtur ſuperaddere vnitati ⁊ conſequenter eſt minoris ſimplicitatis. ergo arithme. eſt certior geome. Contra iſtud vltimum arguitur q̄ tam quo ad nos quaz quo ad naturam magnitudo precedit numerum eo quod numerus cauſatur ex diuiſione continui per Ariſt. tertio phyſi. ſed magnitudo eſt ſubſtantiuum geome. ⁊ numerus arithme. ergo geome. eſt notior ⁊ conſequenter certior arithme. dicit enim cōmentator ſecūdo de anima. quod numerus eſt priuatio magnitudinis eo q̄ numerus cognoſcitur per magnitudinē ſi enim cognoſcitur numerus cognoſcitur magnitudo ⁊ non econtra. nec eſt verum quod p̄ctus vt ſic dicat poſitionem in continuo. quia ſicut vnitas eſt principium numeri. ita punctus eſt principium magnitudinis. ideo ſicut vnitas non ſuperaddit p̄cto ita nec punctus vnitati. tamen punctus vt copulat partes magnitudinis inuicem dicit poſitionem i cōtinuo. Eſt ergo aliter dicendum q̄ geome. ⁊ arithme. poſſunt inuicem comparari ſecundum ſubiecta propinqua ⁊ remota. ſi ſecundum ſubiecta propinq̄ ſic notior ⁊ certior eſt geome. q̄z arithme. ſicut etiaz certior eſt ⁊ notior magnitudo q̄z numerus. ſi aūt

UVA. BHSC. IyR_048_2

ꝓpanꝯ ꝑm ſubiecta ꝛmota. ſic notior ⁊ certior ē arith me. q̄ꝫ geome. qz notior ⁊ certior ē quo ad nos vni tas q̄ꝫ punctus. ſed qm̄ ſcie magis denominantur a ſubiecto ꝓpinquo q̄ꝫ remoto. ⁊ abſolute loquendo notior ⁊ certior ē tā quo ad nos q̄ꝫ quo ad nām geo me. q̄ꝫ arithme. ⁊ hꝰ i ſignū ē qz euclides ꝑus deter minat geo. q̄ꝫ arithme. i libro elēcoꝝ ſuoꝝ iuxta do trinā ariſ. in phemio phi. di. q ſemp a notioribꝰ in choāda ē doctrina.

Et fere dicere ē q̄cūq; ꝓpter qd faci unt ſpeculatōez. aut. n. oīo aut ſicut frequēti⁹ ⁊ i plurib⁹ ꝑ hanc figuraz q̄ ē ꝓpter quid ſit ſillogiſmuſ qua re ⁊ ꝑ hanc erit maxime faciens ſcīr ꝓpter quid ſpeculari.

Scōo arguit ad eandem ꝓclonez ſic. illa figura ma gis facit ſcire i qua ſemp vel frequenter ſyllogizat. ꝑ medium ꝓpter qd. ſed ꝑma ſignra ē huiuſmodi q̄ illa magis facit ſcire. maior ꝑz qz demōſtratio ꝓpter qd maxime facit ſcire. ⁊ minor ē nota eo qꝺ ſemp vl frequenter cū ſit demſatio ꝑ mediū ꝓpter qd ꝓcludi tur vlis affirmatiua q̄ nō pōt ꝓcludi in tertia figura nec i ſecūda. Et notāter dr ſemp vel frequent. qa poſſet demōſtrari ꝓclo ꝑticularis vl indefinita affir matiua i tertia figura. ⁊ hoc ꝑ medium ꝓpter qd. vt omne aial rōnale ē diſciplinabile. oē aial rōnale eſt hō. q̄ homo eſt diſciplinabilis. Et dr ēt mediū ꝓ pter qd. qz ꝑ mediū qz cōiter ſyllogizat in ſcōa figu ra vt qñ fit demſatio ꝑ eām remotā. aut ꝑ effectum non ꝙuertibilem maioris cōitatis q̄ꝫ ſit eā in ſcōa. q̄ ⁊ tertia figura raro demſatur ꝑ mediū ꝓpter qd. ex quo ſecūda figura nō ꝓcludit affirmatiue nec tertia vliter. Notādum q ꝑma figura ꝓcludit vl ez affir matiuam ⁊ vl em negatiuam. ꝑticlarem affirmati uā ⁊ ꝑticularē negatiuā vt ē manifeſtum diſcurren do per q̄tuor ꝑmos modos ꝑme figure. Scōa aūt fi gura nō ꝓcludit niſi vl em aut ꝑticularem negatiuā Tertia ꝛo figura nō ꝓcludit aliquam vl em affirma tiuam vl negatiuam. ſed tm̄ ꝑticularez affirmatiuā vl negatiuā. q̄ ſecūda figura ⁊ tertia ꝓtinent in ꝑma figura. ſed demſatio ꝓpter qd debet fieri in ea figura q̄ ꝓtinet omnes alias figuras ſicut demſatio ꝓpter qd ꝓtinet omnes alias demſatōes ⁊ i eam reſoluūt omnes alie demſationes. ergo demſatio ꝓpter quid maxime fit i ꝑma figura.

Poſtea ipſi⁹ q̄cquid ē ſciam ꝑ hāc ſolā figuraz venari poſſibile ē. i me dia. n. figura nō cathegoricus ſillo giſm⁹ ſz ipſi⁹ qꝺ quid ē ſcia eſt affir matōis. i vltima fit quale. ſed non vniuerſaliter ſed quicquid vniuer ſalium ē. nō. n. quodāmodo eſt ani mal bipes hō.

Tertio arguit ad eādem ꝓclonem ſic. illa figura ma gis facit ſcire que demōſtrat vliter diffinitōez ꝺ ſuo diffinito. ſz ꝑma figura ē hꝰ i ergo. maior ꝑz qz illō ē ſcire potiſſimum cū diffinitio ſcit de ſuo diffinito. minor vero ē clara cum ſecunda figura ñ demōſtret affirmatiue neq; tertia vliter. Nōndum q non ſo lum demonſtrat vliter paſſio de ſubiecto ſuo ſed ēt diffinitio de ſuo diffinito. ſ. mālis ꝑ formalem ſic ar guendo. oē aial rōnale ē corpus ꝓpoſitum ex corpo re ⁊ aīa itellectiua. ſed homo eſt aial rōnale. ergo hō eſt corpus ꝓpoſituz ex corpore ⁊ aīa itellectiua. ⁊ diſ fert iſta rō a ꝓori. qz illa erit vlis hec aūt ꝑticularis. Et ex iſto ꝑz q ꝑmus modus dicendi per ſe ingredi tur formal r demōſatōem. qz dicit ariſ. i ll a q ipm qꝺ qd ē venatur ꝑ ꝑmam figurā. Et hoc pōt eſſe dupl r aut ꝓcludendo diffinitionem ꝑ diffinitionē. aut ꝓclu dendo diffinitōem ꝑ paſſionem. ſi ꝓcludit diffinitio mālis ꝑ formalē aut paſſio ꝑ diffinitōem ſubi eſt de mōſtratio ꝓpter qd. ſi aūt ꝓcludit diffinitio formalis ꝑ mālem aut aliq̄ illaz ꝑ paſſionē poſteriorē ē ōmō ſtratio qz ē ꝓcedens a poſteriori.

Amplius hec quidē illius nihil in diget. Ille aūt per hanc denſantur ⁊ augmentant quouſqz vtiqz ad im mediata veniant. ⁊ manifeſtum igi tur quod maxime ꝓpꝛium ſciētie ꝑma figura.

Quarto arguit ad eandem ꝓclonem ſic. illa figura magis facit ſcire qua alie idigent ⁊ non econuerſo ſz ꝑma figura eſt huiuſmodi ergo maior ꝑz. minor eſt nota. qz omnes modi ſecunde ⁊ tertie figure reducū tur ad modos ꝑme figure. reducitur eni ſcōa ꝑ ꝓden ſatōem. ⁊ tertia per augmentatōem. Nōndum ꝑ mo q operatio facta verſus materiam dicitur dimi nutio ⁊ ꝓdenſatio. operatio aūt facta verſus formā dicit rarefactio ⁊ augmentatio. dicit eni ꝓmenta. z. ph. q ió magnitudo ē diuiſibil in iſinitū ⁊ ñ augmē tabil i iſinitū qz diminutio vadit vſus māz ⁊ augm tatio verſus formā cū ergo ſubiectū ꝑpōnis dicat materia ⁊ reductio ſecunde figure i ꝑmā ſit ꝑ reduc tōem ꝑdicati i ſubiectum ergo ſecunda figura redu cit ad ꝑmam per ꝓdenſatōem cū aūt ꝑdicatū ꝑpōis ſit forma ⁊ i reductōe tertie figure ad ꝑmā mutetur ſbm̄ i ꝑdicatū ió tertia figura reducit ad ꝑmā ꝑ aug mentatōez ſiue rarefactōez. Sed dubitat qz ſicut i ſecunda figura ꝑdicatū ſit ſbm̄ ita ſbm̄ ſit ꝑdicatū ⁊ ſicut i tertia figura ſbm̄ ſit ꝑdicatum. ita ꝑdicatum ſit ſbm̄. ergo nō eſt rō ꝓpter quā ſecūda figura reducat ad ꝑmam ꝑ ꝓdenſatōem qn ꝑ idem reducat ad ꝑmā ꝑ augmentatōem. neq; ē rō quare tertia figu ra reducat ad ꝑmam per augmentatōem qn ꝑ idez reducat ad illā ꝑ ꝓdenſatōem. Dicēdū q ſicut in opatōibus nālibus nō dat ꝓdenſatio abſq; rarefac tione nec econtra. ita ſcōa figura nō reducit ad ꝑmā ꝑ ꝓdenſatōem qn reducatur ꝑ augmentatōez neq; tertia figura reducit ꝑ augmētatōem qn reducatur ꝑ ꝓdenſatōem. ſed phūs reſpicit hic tantum mediuz rōne cui⁹ diuerſificant figure. ꝓpterea habēdo reſpe ctum ad ipm quod tantum ꝑdicat i ſecunda figura. ⁊ i reductōe ad ꝑmam ſubijcit in altera ꝑmiſſarum ideo ſcōa reducit ad ꝑmam ꝑ ꝓdenſatōem. ⁊ qz me diū ſillogiſmi in tertia figura tantū ſubijcit nec redu citur ad ꝑmam niſi fiat ꝑdicatum i altera ꝑmiſſarū ideo tertia figura reducit ad ꝑmam ꝑaugmentatio nem. Nōndum ſecundo q nō quelibet ꝓpō medi ata pōt reduci ad imediata in ſecunda vel in tertia fi gura ſed bene in prima. vnde hec oīs homo ē ſubſtā tia cum ſit affirmatiua nō poteſt eſſe cōcluſio i ſecū da figura. ⁊ cum ſit vniuerſalis non poteſt concludi i tertia figura ſed bene in ꝑma. Et reducitur ad ime diata dupl r. ꝑmo ꝑ ꝓdenſatōem. ꝓcedendi a ſupiori ad ſuum iferius ſito modo. omne corpus eſt ſubſtā tia oīs homo eſt corpus ergo omnis homo ē ſubſtā tia. prima eſt immediata. ⁊ ſecunda mediata que ſic reducitur ad imediata. omne corpꝰ aiatum ē corpꝰ ſed oīs hō ē corpus aiatum ergo omnis homo ē cor pus. Iterum prima eſt immediata ⁊ ſecunda eſt

UVA. BHSC. IyR_048_2

mediata que ad imediatõem sic reducit. omne aial
ẽ corpꝰ aiatum. sed ois hõ ẽ aial. ḡ ois hõ est corpus
aiatum. vbi iam pz oẽs pmissas esse imediatas. qa
nihil mediat iter subiectum ⁊ pdicatum. ⁊ qꝫ ista re
ductio sit ꝓ densatio patet qz ꝓtinue procedit̃ a pre
dicato ad subiectum descendendo a superiore ad su
um iferius. Ulterius pót reduci eadem ppõ ad ime
diata p augmentatõem supius ascendẽdo. vt oẽ ani
mal ẽ substantia ois homo ẽ aial ḡ ois homo ẽ sub
stantia. minor est imediata ⁊ maior mediata q̃ ad i
mediatõem sic reducit. oẽ corpus aiatum est substã
tia sed omne aial est corpus aiatum ḡ omne aial ẽ
substantia. Itez minor ẽ imediata ⁊ maior mediata
que sic reducitur ad imediata omne corpus est sub
stantia. sed omne corpus aiatuz est corpus ḡ omne
corpus aiatum est substantia. vbi iaz ambe pmisse
sunt imediate. ⁊ qꝫ ista reductio sit augmentatio pz
qz vadit i formã eo qꝫ oẽ supius ẽ forma sui iferiõis
vt determinat Aris. i secundo phisicoꝝ.

**Sicut aũt esse. a. i. b. cõtingit idiui
dualiter. sic ⁊ ñ esse concedit. Dico
aũt idiuidualiter esse aut nõ esse eo
qꝫ ñ est eorum mediũ. Cum igitur
aut. a. q̃dem aut. b. in toto quodam
sit aut ⁊ ambo nõ contingit. a. in. b.
primo non esse. Si enim. a. i toto. c.
ergo si. b. non est i toto. c. potest eni
a. esse quidem i quodam toto sed b
nõ esse i hoc. erit syllogisimus qꝫ nõ
sit. a. i. b. si enim i. a. quidem omni ẽ
c. i. b. autem nullo est i. b. nullo est a
⁊ hoc per medium. c.**

Et ne aliquis crederet qꝫ imediatio ⁊ mediatio in so
lis affirmatiuis repiatur. oñdit illa ẽt repiri i negati
uis ppõibus ponẽdo duas regulas quaꝝ pma est
ista. q̃libet ppõ negatiua cuius alterum extremorũ
est i aliquo toto est ppõ mediata itelligendo per esse
in aliquo toto habere terminũ supiorem. vñ iferius
dr ps subiectiua ⁊ supius totũ i mõ. Põt ergo esse
ppõ negatiua triplr mediata. Primo qñ pdicatuz
est i aliquo toto ⁊ nõ sbõ vt nulla sba ẽ albedo. sbñ
eni nõ hz terminũ supiorem sz bñ pdicatum. s. qua
litatẽ rõne cuius ista negatiua ẽ pbabil i scda figu
ra sic quelz albedo ẽ q̃litas. nulla sba est q̃litas. er
go nulla sba ẽ albedo. sit. n. a. pdicatũ negatie signa
te. ⁊. b. sbñ ⁊ c. q̃litas. ⁊ arguit vt supra. oẽ a. ẽ c. nl
lum b. ẽ c. ḡ nullũ b. ẽ a.

**Similiter aũt est ⁊ si. b. in toto quo
dam ẽ vt i. d. d. autem i omni. b. est
a. aũt i nullo. b. erit p syllogisimũ.**

Secundo aliqua negatiua ẽ mediata quando subie
ctum ẽ i aliquo toto ⁊ nõ pdicatum. vt nullus hõ ẽ
qualitas. q̃ q̃dem pbat in pma figura sic nulla sba
ẽ q̃litas. ois hõ est sba. ḡ nullꝰ homo ẽ q̃litas. Aut
in secunda figura hoc modo. nulla q̃litas est substã
tia. quilz hõ ẽ sba. ergo nullus hõ est qualitas. sit. n.
a q̃litas. ⁊ b. hõ ⁊. d. sba ⁊ syllogizet vt iaz sillogiza
tũ ẽ. nullum. d. est a. omne a. est d. ergo nullum b. est
a. In scda figura sic. nullum a. est d. omne. b. est a. ḡ
nullum b. est a.

**Eodem autem modo demõstrabit
⁊ si vtraqz in toto quodam sit.**

Tertio aliqua negatiua est mediata qñ tam sbñ qꝫ
pdicatum est in aliquo toto. vt nullus homo ẽ albe
do. q̃ q̃dem pbatur in pma figura. sic. nulla substan
tia ẽ albedo ois hõ est sba. ḡ nullus homo ẽ albedo
In secunda aũt figura sic quelz albedo est qualitas
nullus homo ẽ q̃litas. ḡ nullus hõ ẽ albedo. ponat
ergo qꝫ pdicatum ꝓclonis sit a. ⁊ b. sbñ. c. vero aut
d. sit sbã vel qualitas. Et arguat vt supra. Dubitat
qz videt qꝫ nulla istaꝝ ppõum sit mediata. qz ppoſi
tio mediata ẽ illa iter cuius pdicatum ⁊ sbñ medi
at aliquis terminus pdicamentalis. modo quacun
qz illaꝝ data iter sbñ ⁊ pdicatum non mediat aliqs
terminus predicamentalis. Dicendum ꝑm egidiuz
qꝫ i, ppõne negatiua si sit vera. nec predicatum ẽ su
pra sbñ nec infra sed extraneum ab eo. talis ergo p
positio habet medium iter sbñ ⁊ pdicatum. sed pót
habere medium p quod inferr ⁊ concludit remotõ
predicati a sbõ vt iam tibi exemplificatum est. Istõ
vltimũ ẽ bñ dictum sed pmum ẽ dubium. qz q̃libet
illaꝝ est vera. ois homo aial non est. ⁊ nullus hõ est
omne corpus nullus homo necessario est substantia
⁊ tñ q̃lz istarum ẽ negatiua cuiꝰ predicatum ẽ supiꝰ
ad sbñ. Intelligebat tñ egi. de ppõne vli negati
ua simplici cuius predicatum vliter remouet a subo
inuens talem distinctõem qꝫ ppõ dicitur duplr me
diata. s. mediatõne predicationis. ⁊ mediatione illa
tõis. pmo modo nõ ẽ aliqua illarum mediata sz bñ
scõo mõ qz hz medium per quod potest probari.
Sed ꝓtra sequit ex illa rñsione qꝫ illa homo ẽ albe
do nõ sit mediata. qz non hz medium predicatõis
neq illatõis cũ nõ possit pbari. Rñdetur qꝫ illa
est mediata mediatõe illatõe duplr. pmo qz hz me
dium per quod potest sua opposita probari. secũdo
qz habet medium per quod pbari posset si esset ve
ra sic significando.

**Quod aũt cõtingit. b. nõ esse i quo
toto est. a. aut iterum. a. i quo est. b.
manifestũ ex coordinationibus ẽ q̃
cũqz non cõmutant ad inuicẽ. Si
enim nihil eorum que sũt in. a. c. d.
coordinatõe de nullo pdicant que
sunt i. b. e. f. a. autem in toto. p. sit or
dinatione existenti. manifestum qꝫ
b. nõ erit i. p. commutarentur enim
coordinatões. similiter autem est et
si. b. in toto quodam est.**

Forte posset aliquis dubitare, ppter quid quelibet il
larum est vera. nulla sba est albedo. nullus homo ẽ
qualitas. nullus homo ẽ albedo. Rñdet philoso
phus qꝫ ideo. qz sbñ ⁊ predicatum sunt diuersaruz
coordinatõum diuersoꝝ predicamẽtoꝝ q̃ q̃dez pre
dicamenta sũt impmixta ⁊ bñt de nã sua qꝫ termini
illoꝝ nõ pñt de se inuicẽ predicari ita qꝫ nullus termi
nus predicamẽti sbẽ pdicat de aliq̃ tmino pdicamti
q̃titatis aut q̃litatis pdicant. tñ inuicẽ ẽm suas coor
dinatões. sic qꝫ hõ aial ⁊ sbã de se inuicẽ pdicãt. ac ẽt
albedo color ac qualitas. aut linea continuum et q̃
titas etiam de se inuicem predicantur affirmatiue.
sint enim a. b. c. termini eiusdem pdicamenti essen
tialr ordinati. ⁊ d. e. f. alterius pdicamenti essentiali
ter ordinati. sicut ḡ ex terminis eiusdem coordinatõ
nis sit ppositio vniuersalis affirmatiua vera. vt om
nis hõ ẽ aial vl substãtia. ois hec albedo ẽ color vl
q̃litas ita ex terminis diuersaꝝ coordinatõum sit p
positio vniuersalis negatiua ⁊ a. vt nulla substãtia ẽ

UVA. BHSC. IyR_048_2

qualitas nullus hō est albedo. Cōtra illa arguit. ꝛ ꝑmo q ꝑdicamenta sunt ꝑmixta qꝛ idem terminꝰ ē i diuersis ꝑdicamentis. vt ille terminꝰ corpus quinus potentia i ꝑdicamento q̄litatis ꝛ relationis ꝛ ille terminus passio i ꝑdicamento q̄litatis ꝛ passiōis ꝛ ille terminus habitꝰ i ꝑdicamento qualitatis ꝛ habitus. Secō arguit q termini diuersoꝝ predicamentoꝝ de se inuicez ꝑdicantur. qꝛ illi termini homo bicubitum album pater ꝛ huiusmodi sūt diuersorū ꝑdicamentoꝝ. ꝛ tñ de se inuicem ꝑdicantur. qꝛ idem numero ē homo bicubitū album ꝛ pr̄. Ap ꝑmuz dicit q nullus terminus corpꝰ ē in ꝑdicamento substāne ꝛ q̄ntitatis. qꝛ signato illo termino corpꝰ quero vtrum sumat equoce. ꝛ sic non erit in aliquo ꝑdicamento. aut vniuoce ꝛ sic aut vniuocat i ꝑdicamēto subē. ꝛ nō est i ꝑdicamēto quātitatis. aut vniuocatur in ꝑdicamento q̄ntitatis. ꝛ non est in ꝑdicamēto subē. ꝛ ita dicatur ad omnes alios. q i sua maxia cōitate non sunt i aliquo ꝑdicemento. vniuocati autem sunt i diuersis ꝑdicamentis ꝛ nunq̄z idez terminus ē in diuersis ꝑdicamentis. bene est tñ p̄cedēdū q aliquis terminus ē i aliquo ꝑdicamento ꝛ sibi cō similis ē i alio. Ad scōm dicit q terminus dicitur esse i ꝑdicamento quadruplr̄. Primo p reductiōem ꝛ sic punctus ꝛ vnitas sunt i ꝑdicamento q̄ntitatis. Secūdo p accīs sic homo albus est in predicamento substātie rōne substātiui ꝛ in ꝑdicamēto qualitatis rōne adiectiui. Tertio p se non ꝑmo ꝛ sic cōcreta sunt i suis ꝑdicamentis. vt album i ꝑdicamēto qualitatis. ꝛ pater i ꝑdicamento relatōis. Quarto p se ꝛ ꝑmo quomodo abstracta dicunt esse i suis ꝑdicamētis vt albedo ꝛ nigredo. ꝛ paternitas ꝛ filiatio. et de istis intelligit phūs cū dicit illos nō posse de se inuicez verificari vñ lz illa sit ꝛa. homo ē albus. aut illa albedo ē humana. hec tamē est impossibilis hō ē albedo. ꝛ linea est paternitas.

Si vero neutrū sit i toto nullo. Nō ē aūt a i b necesse ē idiuidualiter ñ esse. Si. n. erit medium necesse ē alterum iꝑorum i toto quodam esse. aut enim i ꝓma figura aut i media erit syllogismus. Si igitur i ꝓma figura. b. erit i toto quodaz affirmatiuā. n. ad hanc oportet fieri propositionem. Si vero in medio quecunqz ꝓtingit ad vtrunqz. n. posito priuatiuo fit syllogismus. Cum autem vtraqz negatiua sit. nō erit manifestum. igit ē q cōtingit aliud in alio ñ esse idiuidualiter ꝛ quando cōtingat ꝛ quomodo diximus.

Secūda regula quelz ꝓpō vlis negatiua cuius nullum extremoꝝ est in aliquo toto est ꝓpositio imediata. vt nulla substātia ē q̄ntitas ꝑm lineo ꝑbaf quia si talis ꝓpositio ē imediata. g̃ nō poterit ꝑbari i prima vel i secunda figura. qꝛ i tertia nō concludit vlis negatiua. ꝓfis falsum. qꝛ tūc sbñ esset i aliquo toto maiori exīte negatiua eo q mediū sumptū oportet se bfe i plus q̄z sbñ. exq̄ vna ꝑmissaꝝ est vlis negatiua. alr eni nō esset vera q̄lz illaꝝ. si aūt talis negatiua syllogizaret i scōa figura maiori exīte affirmatiua necessario ꝑdicatū erit i aliquo toto. sit aūt a. predicatū illi⁹ negatiue ꝛ b sbñ. ꝛ arguat vt prius. Dubitat ponendo q a conuertat cum sba tāq̄z modus vel passio eius. ꝛ arguatur sic. nullū a. ē q̄ntitas ois sba est a. g̃ nulla substātia ē q̄ntitas. vel sic i secūda figura nulla q̄ntitas est a. ois substātia ē a. g̃ nulla substantia est q̄ntitas. vbi pz q nunq̄z medium vel aliqua extremitatum ē i aliquo toto. Idem sequitur si a. ꝓuertat cum q̄ntitate arguēdo i scōa figura maiori exīte affirmatiua. vt ois quantitas ē a. nulla sb̄stantia est a. g̃ nulla substantia est quātitas. Rñdet q phūs nō dicit talem negatiuam imediatam non posse syllogizari. sed non posse, ꝑbari nec demonstrari qꝛ cuiusl̄z probationis vel demonstratōis mediū est notius ꝛclusione. iuxta illud ꝓpter vnūquodq̄z tale ꝛ illud magis. constat autem q a in cāu isto si ue ꝓuertat cum substātia siue cum quātitate ē minꝰ notum ꝛclusione tam quo ad nos q̄z quo ad nām a ergo ē medium syllogizandi illam negatiuaz. sed si est medium, ꝑbandi nec demonstrādi eam cum ci intellectus quasi assentiat sicut ꝑmis principijs notis terminis absq̄z discursu sillogistico aggenerāte sciētiam illius ꝛclonis. Notandum ꝑm phñ. 3. met. q ens non descēdit i decem ꝑdicamenta sicut gña i spēs. qꝛ genus descendit i spēm per differentiam cēntialem diuidentem genus ꝛ ꝓstituentem spēm. ideo spēs nō seipsis ꝑmo distinguūtur sz ꝑ differentias. ens aūt i decē ꝑdicaméta descēdit imediate ꝑ seipm absq̄z aliq̄ ōria essentiali. iō gñalissima sūt ꝑmo distincta nullū oio mediū hñtia quapropter ꝓpō vlis negatiua i qua remouet gñalissimū alicuⁱ ꝑdicāti a gñalissimo alterius est, ꝓpō imediata ꝛ simplr̄ indemonstrabilis. ꝛ ꝓter sequitur quālibet quantitatem distīgui a re quāta. exquo iste sunt immediate ꝛ vere nulla substantia est quantitas. nulla quantitas est qualitas. Secundo nōndum ꝑm occanistas q illa regula cū exemplo lynco. hz intelligi cum signo ꝓseitatis. i. illa vlis negatiua est vera ꝛ imediata in qua remouet gñalissimum vnius ꝑdicamenti a generalissimo alterius cū illo termino ꝑ se. vt nulla sb̄stantia ꝑ se est q̄ntitas. aut nulla talis que est per se sba est q̄ntitas. Cōtra istam expōem arguit ꝑmo sic. hec ꝓpō est ꝑ se mā est quāta. g̃ ꝛ illa sba est q̄nta pz ꝓña ꝑ aris. di. supra q ois passio ꝓpetens iferiori ꝑ se ꝓpetit ēt ꝑ se suo superiori. ꝛ exemplificat de illa passione habere tres angulos equales duob⁹ rectis q̄ ꝓpetit ꝑ se figure ex eo. qꝛ competit per se triangulo. añs aūt est manifestum ex eo q illa est demōstrabilis mā ē q̄nta cum quantitas sit ꝑma passio materie ꝑm phñ. 3. meta. ꝛ est coeterna materie ꝑm ꝓmēta. de i sbā orbis. Et cofirmatur spericitas demōstratur de celo. ꝛ rotunditas de terra vt colligitur de mēte phi. 2. phi. g̃ ꝑ idem quantitas demōstratur ō materia sed nulla ꝓpositio demonstratur q̄ nō sit per se ꝑm Aris. ꝑmo huius. g̃ illa ē ꝑ se mā est quanta.

Scōo arguitur illā regulā nō itelligendam esse cuz nota ꝓseitas. qꝛ hec ꝓpō est imediata ꝑm phñ nulla substantia est quantitas cum nō habeat mediuz ꝑ qō possit ꝑbari. ꝛ ista nulla sbā ē ꝑ se quātitas est mediata. qꝛ potest ꝑbari ꝑ hunc modum ꝑm viam oppositam sustinentes cuicunqz accidit quantitas illud nō ē ꝑ se quantum. sz cuilz substātie quāte accidit q̄ntitas. g̃ nulla substantia ē ꝑ se q̄nta. Cōsimilit ēt illa ē, ꝑbanda nulla talis est per se sbā est quanta sic arguendo. omnis ꝓpō per se est in aliquo modo dicendi ꝑ se. sed nulla talis sbā ē quanta est in aliquo modo dicendi ꝑ se. ergo nulla talis est ꝑ se sbā est quāta. Item ex nulla regula logicali hr̄ q in illa, ꝓpone. nulla substantia est quantitas. etiam scōz eos sit suppō mālis. g̃ non pōt equinalere illi regule

Dicendū g̃ q̄libet talē, ꝓpōnem nulla substantia

UVA. BHSC. IyR_048_2

est q̄z ꝛitas nulla q̄z ꝛitas ẽ qualitas esse veram ꝛ im mediatam i suppõe psonali absq̄ nota pfectas. et q̄ p̄dicamenta ipermixta sunt sic q̄ nullus termin⁹ vnius p̄dicamenti verificatur i abstracto de termio alterius p̄dicamenti. frustra enī ponerent decē predi camenta si possent iuicem coincidere. non tñ est spe culatois pñtis, pbare distinctõem p̄dicamentorum sed magis ad metha. pertinet vel ad logicam i alio loco. Circa p̄dicta multiplr dubitaf ꝛ p̄mo q̄ ens descendit i decem p̄dicamenta p differentias ad mo dum generis. q̄ sicut genus diuidit differentijs op positis ita ens diuidit p actum ꝛ potentiam p̄m phi losophū. 5. metha. ꝛ tertio phi. ergo sicut genus de scendit i suas spēs per differentias diuisiuas. ita ens descendit i decem p̄dicaméta p actum ꝛ potentiam. Secūdo arguit q̄ gñalissima nõ sunt p̄mo distincta. q̄ sicut spēs ꝯponunt ex gñibus ꝛ differētijs ita ge neralissima componūt ex actu ꝛ potentia vt colligit de mente phy. cnto metha. sed spēs non distinguūt seipsis p̄mo sed suis differentijs ergo ẽt gñalissima nõ distinguūt seipsis p̄mo sed actu ꝛ potentia. Ter tio arguit q̄ quodlz generalissimum ẽ i aliquo toto q̄ quodlz gñalissimum est pars subiectiua entis si cut spēs est ps subiectiua generis. ita enim videtur ens esse quoddā totū i modo ad plura gñalissima si cut genus ad plures spēs ꝛ spēs ad plura idiuidua.

Quarto arguit hāc esse demōstrabilem nulla sba ẽ q̄litas ꝛ ꝯter esse mediatā sic arguendo. quelz qua litas ẽ accñs nulla substātia ẽ accñs. g̃ nulla substā tia est qualitas. sic. n. arguit phūs nullā substantiaz esse albedinē. q̄ q̄lz albedo ẽ qualitas nulla substā tia est qualitas g̃ nulla substātia est albedo. Ad p̄mum dicit q̄ ens non diuidit differentijs opposi tis. q̄ opposita non se recipiunt. potentia aūt recipit actum vt habetur p̄mo phi. igit actus ꝛ potentia ñ sunt differentie oppōsite sed dicunt modi entis scōz quos descēdit ens i decem p̄dicaméta. ꝛ dicunt mōi pro tanto q̄ aliqd est ens i actu quod nullo mō est i potentia. vt deus aliquod ens in potentia quod nl lo modo est i actu vt materia p̄ma. aliquod vero est i actu ꝛ in potētia vt ꝯposi tum ex materia ꝛ forma.

Ad scōm ꝯcedo q̄ gñaliſſima non p̄mo distiguū tur seipsis q̄ distinguūtur suis a tib⁹ ꝛ potentijs. si cut. n. spēs distinguuntur p̄mo suis differentijs sic q̄ ille differentie p̄mo seipsis distinguūtur. q̄ alr ꝓ cederet i infinitum ita gñalissima p̄dicamentoꝝ qua litatis ꝛ substantie non seipsis p̄mo distinguūt. sed actibus ꝛ potentijs sic q̄ act⁹ sbalis ꝛ actus accñtal seipsis distinguunt ꝛ ẽt potentia substātialis ꝛ poté tia accñtalis seipsis distinguunt. ꝯcedo tamen q̄ p̄ dicamenta sunt p̄mo distincta q̄ i nullo ꝯueniūt in rõne essendi. Distinctio enim fundat sup multitudi ne ꝛ ꝯuenientia sup vnitate. ꝯstat aūt q̄ ñ dat aliq̄ cõe i quo ꝯueniunt aliqua duo p̄dicamenta i rõe es sendi. sicut datur aliquod cõe i quo ꝯueniunt duo in diuidua i eodem p̄dicamento aut due spes. Et si dici tur nunqd oia p̄dicamenta cõueniunt i ente. ꝯcedo q̄ ꝯueniunt i ente non tanq̄ i vno vnitate essendi. sed vnitate mouēdi ꝛ terminādi. 5. vnitate obiectia mouēdi potentiā ꝛ terminādi actum cognitōis. nõ n. est dare aliquam vnam nām in re secluso oi respe ctu itellectus i quā ꝯueniant aliqua p̄dicamenta vl generalissima ideo tam predicamenta quam gene ralissima sunt p̄mo distincta. Ad tertium rñdē dē tur ꝯsilr q̄ duplex ẽ totū i mō vnū q̄ hz vnitatē essen di. 5. genus vel species. aliud vero qō hz tñ vnitatē mouēdi ꝛ terminādi. vt ens ꝛ alia transcendentia. ꝯ cedo g̃ quodlz gñalissimum esse i aliq̄ toto hñte vni tatez mouēdi ꝛ terminādi nõ tñ ẽ in aliquo toto ha bente vnitatē essendi secluso oi respectu ad itellectū ꝛ de tali toto loquit aris. cuiusmodi ẽ genus vl spēs secluso ēni oi opere itellectus ꝛ oi respectu tam actu ali q̄z aptitudinali adhuc homo in cōi ꝛ aial i cōi est vere totum i modo ꝛ hz vnitatem essendi. ens aūt secluso respectu ad itellectum nõ hz aliquam vnita tem essendi sic q̄ aliquod sit ens cõe in quo ꝯueniūt oia p̄dicamenta. hz aūt vnitatem mouēdi itellectū in q̄ztum sub eadem rõne mouet itellectum i quocū q̄z reperit. ꝛ si ex natura rei hz aliquam vnitatē illa ẽ vnitas ānologie ꝛ attributōis ꝓ q̄zto oia etiā fdu cunt ad vnitatem sbe loquit g̃ aris. de toto hñte vni tatem essendi ꝛ nō de toto hñte vnitatē mouendi ꝛ terminandi. Ad q̄rtum dr q̄ lz illa sit sillogizabi lis. nulla substātia ẽ qualitas. nō tñ ẽ. pbabilis neq̄z demonstrabilis q̄ i omni demonstratõe ꝛ pbatõne mediū debet esse notius ꝯclone. ꝯstat aūt q̄ accidēs ẽ non notiꝰ sba ꝛ q̄z̄tate ꝛ q̄litate. imo ista sunt no tiora tam quo ad nos q̄z quo ad nām. q̄ accñs con notat iherentiam que est modus isequens p̄dicamē ta accñtium minoris cognoscibilitatis q̄z aliquod p̄ dicamentoꝝ neq̄z est iconueniens aliquod cōius cē minus notū suo munus cōi. albedo. n. ꝛ caliditas sē notiora tā quo ad nos q̄z quo ad nām q̄z passio vel passibilis q̄litas. ꝛ scie ꝛ virtutes q̄z habit⁹ ꝛ dispositō vt iportant facilitatē ꝛ difficultatē a subiecto. Ex p̄ dictis sequit illos male opinari q̄ dicunt ens solita rie sumptum nunq̄z supponere. nisi p suba. qm tūc illa esset demonstrabilis ꝛ mediata. nulla sba ẽ quā titas. quod ẽ contra phm ꝛ p̄z ꝯa sic arguendo. nl la qualitas est ens. q̄lz substantia est ens. g̃ nulla sb stantia est qualitas. maior. n. est vera si p̄dicatum ñ supponit nisi p substantia.

Ignorantia aūt nõ secūdū negatõem sed secūdum dispositiõem dicta est quidē p syllogismū facta deceptio. Hec aūt i his que sunt primo aut nõ pri mo sunt cõtigit dupliciter. aut. n. cū sim pliciter esse accipiat vel nõ esse. aut cum p syllogismum accipiat opini/ onē. Simplicis igit opinionis sim plex deceptio. sed que est per syllo gismum plures sūt.

Istud ẽ scōm capm huius tractatus i quo aris. õter minat de sillogismo aggenerante ignorantiā postq̄z determinauit de sillogismo aggenerante sciam. Et diuidit i duas ptes. in quarum p̄ma determinat de ignorantia negationis ibi. manifestū ẽ autez. Pria ps diuidit i duas ptes. in quarum p̄ma ptendit ali quas distinctões. i scōa autem aliquas ꝯclones ibi vt si enim a. Prima g̃ distinctio ẽ ista q̄ duplex ẽ ignorantia. 5. negatōis ꝛ dispōis. Ignorātia negatō nis ẽ alicuius rei carētia noticie. sicut ignorantia ru stici de geome. Ignoratia dispōis ẽ deceptio facta p sillogismum. sicut est ignorantia credētis diametrū esse ꝯmensurabilē coste sic arguendo. omnes quāti tates sunt iuicem ꝯmensurabiles. sed costa ꝛ diame ter sunt q̄z̄tates. g̃ sūt iuicem ꝯmensurabiles. Se cunda distictio duplex est ignorantia dispōnis. vna circa dispōnes imediatas. vt ignorantia credentis ñ omne totum esse maius sua parte. ꝛ alia circa ꝓoēs mediatas vt ignorantia credentis non omnem triā gulum habere tres angulos equales duob⁹ rectis ꝛc. Tertia distinctio duplex ẽ ignorantia dispōnis tā circa mediata q̄z circa imediata. vna affirmatiua

UVA. BHSC. IyR_048_2

q̄ credit esse qō nō est vt ignorantia q̄ credit ex mū
dum esse vacuum. ꝛ alia negatiua qua credit nō es
se qō é vt ignorantia qua creditur mundum nō esse
finitum. Quarta distictio duplex est ignorātia dis
positōis tā affirmatiue q̄z negatiue. ſ. simplex ꝛ sillo
gistica. Ignorātia dispōnis simplex é deceptio facta
nō p argumētatōem vt ignorantia q̄ qs credit mū
dum esse ifinitū sola auctoritate dicentis. Ignorātia
aūt dispōnis sillogistica é deceptio facta p argumen
tatōem. ꝛ dicit arist. q̄ ignorātia simplex fit vno mō
ſ. pcedendo falsum vel negando verum. Ignorātia
aūt sillogistica fit pluribus modis ꝑm multitudinez
sillogizatōum. Sz dubitaꝫ ꝑmo si ignorātia sim
plex nō fit p sillogismum. ergo male diffinit aris. in
gnorātiam dispōnis dicens q̄ est deceptio facta per
sillogismum. Secūdo dubitaꝫ qz videtur q̄ circa
ꝓncipia cōia nō possit esse ignorantia qz nō pōt esse
deceptio simplex cū circa illa non ꝓtingat errare nec
deceptio sillogistica cum ad illa nō sit sillogism⁹ nec
ad opposita eoꝝ. Ad ꝑmum dr̄ q̄ diffinitio aris. é
sic itelligenda. Ignorātia dispōnis é deceptio facta l̄
possibilis fieri p sillogismum modo illa cadez igno
rantia q̄ est simplex pōt fieri sylloglstica qz falsuz q̄
credit esse vez vel ecōtra absq̄z argumētatōe potest
credi esse vez p argumētatōem. pōt. n. aliqs credē
se vl̄ ex alio q̄ nō oē totū é maius sua pte sin̄ aug
mentatione aliqua ꝛ postea credē idē p argumētatō
nem aggenerātem ignorantiā pcedentē ex falso cre
dendo, pcedere ex vero. Ad scōm dr̄ q̄ circa ꝑnci
pia cōia nō pōt esse ignorantia p se. bñ tñ pōt esse ig
norantia p accīs ꝛ hoc p syllogismum aut virtua
liter ꝛ iplicite ꝓcludēdo aliquod falsum i quo virtu
alr̄ ꝓtinēt opposita ꝑmoꝝ ꝓncipioꝝ. aut ex ignoran
tia rñdendi sicut fecit eraclitus q̄ ꝓcessit opposita pri
moꝝ ꝓncipioꝝ sic arguendo. non p discursum cathe
goricū sed ypotheticū. si nō ꝓtingit aliquid manere
p tempus idē é ꝛ nō est sed nō ꝓtingit idem manere
p tempus q̄ idem é ꝛ nō est. aut ex fallaci apparētia.
sicut zenon q̄ ꝓcessit nullum motum esse sic arguen
do. si nō cōtingit ptransire ifinita nullus mot⁹ é sz n̄
ꝓtingit ptransire ifinita ergo nullus mot⁹ est. Et ad
rōnem dr̄ q̄ ad ꝑma ꝓncipia que sūt dignitates aut
ad opposita eoꝝ non est syllogismus cathegoricus
tñ pōt esse syllogismus ypotheticus vt ꝓditionalis
vel disiunctiuus. Ad alia aūt ꝓncipia q̄ sunt cōes
animi ꝓceptōes vt omne totum est maius sua pte.
ꝛ ad opposita eoꝝ potest fieri syllogismus cathegoꝛ
ricus vt sepe oñsum est.

**Nō sit. n. a. i nullo b. idiuidualr̄ igi
tur ñ syllogizaret a. esse i. b. mediuz
accipiēs. c. decept⁹ erit per syllogis
mum. Cōtigit quidem igitur vtraſ
q̄z propōnes falsas. ꝓtingit autē al
teram tantum. Si. n. nec a. in nullo
c. erit neq̄z. c. i nullo b. accepta autē
sūt ecōtrario vtraque vtreque erūt
falſe.**

Istis disiūctōibus ꝑmissis aris. ponit quatuor cōclu
siones. Quaꝝ ꝑma é ista, ꝓpositio affirmatiua ime
diata falsa é syllogizabilis tñ in ꝑma figura p syllo
gismum ignorantie. Ista conclō é manifesta. qz tal̄
ꝓpositio exquo é affirmatiua nō syllogizatur i secū
da figura. ꝛ qz est vniuersalis nō i ītia figura. vt om
nis substantia est q̄ztitas aut ois q̄ztitas é qualitaſ
Pro declaratōe istius conclonis Arist. pōit tres
regulas. Quarum ꝑma est ista. ꝓpositio affirmatia
imediata falsa est syllogizabilis ambabus ꝑmissis
exñtibus falsis in toto. verbi gratia. omnis quanti
tas est q̄litas omnis substantia est q̄ztitas ergo ois
sba est qualitas. q̄libet enim istarum é imediate fal
sa sicut sue contrarie sunt imediate vere ꝛ quelz ista
rum é falsa i toto sicut sua contraria est vera in toto
sit ergo a. maior extremitas ꝛ b. minor ꝛ c. medium
ꝛ arguiꝫ sic omne c. est a. omne b. est c. ergo omne b
est a. Ex illa regula sequitur q̄ nulla substantia é
qualitas vel q̄ztitas. alioqn ñ posset hec ois substā
tia é qualitas sillogizari ex duab⁹ ꝑmissis i toto fal
sis si aliq̄ q̄ztitas est sba ꝛ aliq̄ non. aut si aliqua q̄z
titas est qualitas ꝛ aliqua non. nec poterit syllogiza
ri illa. omnis substātia est qualitas duabus ꝑmissis
existentibus falsis i toto p terminum trāscendentez
nec per aliquem alium terminum predicamentalez
vt liquet.

**Pōt aūt sic se hr̄e. c. ad. a. ꝛ ad. b. ꝛ
quod. c. neq̄z sub a. sit neq̄z vniuer
saliter in. b. b. quidem iposibile eē
é i toto aliquo. Primū. n. dictum é i
ipo. b. nō esse. a. a. aūt nō necesse est
oibus que sūt. c. iesse vniuersaliter
quare vtreq̄z falſe sunt.**

Secunda regula, ꝓpositio affirmatiua imediate fal
sa est syllogizabilis ambabus ꝑmissis existentibus
falsis i parte. vt omne imperfectum é qualitas. om
nis substantia est imperfecta q̄ omnis substantia est
qualitas. q̄ ꝑmissē sunt falsē in parte ꝛ non in toto.
manifestū é qz aliquod iperfectum est qualitas. ꝛ ali
quod impfectum nō est qualitas. aliqua substantia
nō est imperfecta. sit ergo a qualitas ꝛ b. substantia
ꝛ c. imperfectum. ꝛ arguatur vt supra in his termis
a. b. c. Notandum q̄ sicut i quolibet ꝑdicamento
reperitur actus ꝛ potentia. ita pfectum ꝛ impfectuz
ideo non sunt determinati ꝑdicamenti. ꝛ ideo faci
unt tam vniuersalem affirmatiuā q̄z negatiuam in
parte vera ꝛ i parte falsa. tunc enim vniuersalis nega
tiua ꝛ affirmatiua sibi contraria sunt in parte vere ꝛ
i parte falsē quando subcontraria illaꝝ sunt sim̄l ve
ra. vt omne animal est homo. nullum animal est hō
omne perfectum est substantia. nullum perfectum é
substantia. omne impfectum est qualitas. nullum i
perfectum est qualitas. patet enim q̄ omnes iste sūt
vere. aliquod animal est homo. aliquod animal non
é homo aliquod perfectum est substantia aliquod p
fectum non est substantia. aliquod imperfectum est
qualitas. aliquod imperfectum non est qualitas. iō
quelibet illarum vniuersalium tam affirmatiua quā
negatiua é i parte vera ꝛ i parte falsa.

**Sed alteram cōtigit verā accidēr.
Nō tñ quālibet contingentem sed
que est. a. c. nā b. c. propō sp erit fal
sa. propter id quod. c. i nullo é b. sz
que est. a. c. potest. vt si. a. in. b. ꝛ i. c.
indiuidualiter est. cum enim predi
cetur idem primum de plurib⁹ neu
trum i neutro erit.**

Tertia regula, ꝓpositio affirmatiua imediata falsa é
syllogizabilis maiori vera ꝛ minori falsa. verbi gra
tia omnis numerus est q̄ztitas omnis substantia é
numerus. ergo omnis substantia est quantitas. po
no ergo q̄ a. sit quantitas ꝛ b. substātia ꝛ c. numer⁹

UVA. BHSC. IyR_048_2

ꝛ arguaſ vt ſupra. omne c. eſt a. omne b. eſt c. ḡ omne b. eſt a. Notandum ꝙ ꝓpoſitio affirmatiua immediate falſa non pōt concludi ex maiori falſa ꝛ minori vera. ſi maior extremitas ieſt tam minori extremitati q̄z medio termino imediate imediatōe ꝓdicamentali vt pz iductiue. Et notanter dicit imediatōe ꝓdicamentali. qz ſi imediatio tranſiret ad terminum tranſcēdentem maior eſſet falſa ꝛ minor vera. omnibus exiſtentibus imediatis. vt omne ens ē q̄litas omnis ſubſtātia eſt ens. ḡ omnis ſubſtantia eſt qualitas. poſſet tamen dici ꝙ ariſ. itelligit de ꝓmiſſis i toto vera vel in toto falſa. ꝓſtat aūt iſtam. omne eſt qualitas. non eſſe i toto falſam nec i toto veram.

Sed dubitaſ arguendo p tranſpoſitōem ꝓmiſſarum vt omnis ſubſtātia ē numerus. ois numerus ē quantitas ḡ omnis ſubſtātia ē q̄ztitas. vbi maior ē falſa ꝛ minor vera. Dicēdum ꝙ ariſ. loquit de ſillogiſmo facto p ſe ꝛ imediate i ꝑma figura modo talis ſillogiſmus non eſt imediate ꝛ per ſe i illa cū ſbz maioris nō ꝓdicet i minori. ſed ē tm̄ p reductionem i ꝑma figura tranſponēdo ꝓmiſſas.

Differt autem nihil neqz ſi nō indiuidualiter iſit.

Circa dictas regulas poſſet aliquis dubitare querēdo vtrum ꝓpō affirmatiua mediate falſa ſit ſyllogizabilis eo modo quo affirmatiua imediate falſa. Et rn̄det ariſt. dicens ꝙ ꝓpō affirmatiua mediata falſa ē ſyllogizabilis ambabus ꝓmiſſis falſis i toto ꝛ falſis i ꝑte. ꝛ altera ſolū exīte falſa. exēplum ꝑmi ois linea ē albedo. ois homo ē linea ḡ ois hō eſt albedo. exemplū ſcōi omne iperfectum ē albedo. ois homo eſt impfectus. ḡ ois homo eſt albedo. exempluz tertij ois qualitas diſgregatiua viſus ē albedo. ois hō ē q̄litas diſgregatiua viſus. ḡ ois homo eſt albedo. ponaſ ergo ꝙ a. ſit maior extremitas. ꝛ b. minor ꝛ c medium. ꝛ arguatur vt ſupra. Notādum ꝙ quo ad tertium exēplum ē differentia inter ꝓpōnez affirmatiuam mediatā falſam. ꝛ ꝓpōnem affirmatiuam imediate falſam. qz ꝓpō affirmatiua imediata falſa nunq̄z ſyllogizaſ ex maiori i toto falſa ꝛ minori i toto vera ſed bn̄ econtra vt patuit ꝓpoſitio autem affirmatiua mediata falſa ſyllogizatur ex qualz ꝑmiſſarum indifferenter vera vl falſa in toto. vnde aliqn̄ maior eſt vera ꝛ minor falſa in toto vt dictum eſt aliquando autem econuerſo. vt omne animal eſt albedo omnis homo eſt animal. ergo ois hō eſt albedo.

Ipſius quidem igitur eſſe deceptō p iſtā figurā. ꝛ ſic ſit ſolum. Nō enī erit in alia figura ipſius eſſe ſillogiſmus.

Et ꝓdictis regulis ariſ. infert ꝓcluſionem quam premiſit dicēs ꝙ ꝓpō affirmatiua imediata falſa non ē ſyllogizabil niſi in ꝑma figura. exquo ſecunda figura nō concludit aliqua affirmatiua ꝛ i tertia figura aliqua vniuerſalis. Sed ꝓtra hec ſubſtātia eſt qualitas. eſt ꝓpō affirmatiua imediata falſa. qz nec ſbn̄ nec ꝓdicatum eſt i aliquo toto. ꝛ tamen ſyllogizatur i tertia figura. vt omnis q̄ztitas eſt q̄litas. ois quātitas eſt ſubſtantia. ergo ſubſtātia ē q̄ztitas. Rn̄dek ꝙ nulla particularis vel idefinita ē ꝓprie imediata. qz ꝓbatur p ſuam vl'em ſed ſolum vlis affirmatiua vel negatiua dr̄ eſſe imediata. Ad argumentū dicitur ꝙ ariſ. tn̄ loquit de ꝓpōne vli affirmatiua vel negatiua qz ſolum illa eſt ſimpl'r imediata. ſ. imediatione extremorum exquo extrema non ſunt in aliq̄ toto. ꝛ imediatione ꝓpōis cum per nullam aliaz categoricam ſit inferibil'. ſicut enim ſyllogiſmus generans ſcientiam dz ꝓcludere vl'em. ita ꝛ aggenerans ignorantiā. ꝛ ꝓpter hoc ariſ. nullā facit mētōez de ꝑticularibus idefinitis ꝛ ſingularib⁹.

Que uero ipſius nō eſſe i ꝑma et media figura eſt. Primum quidez igitur dicamus quod modis i ꝑma figura et quomodo ſe habentibus ꝓpoſitionibus contingit.

Scōa ꝓcl'o. ꝓpoſitio negatiua imediata falſa ē ſyllogizabil' per ſyllogiſmum ignorantie tā in ꝑma figura q̄z i ſecunda figura. ꝓbatur. nā iſta vlis null⁹ numerus eſt q̄ztitas ē. ꝓpō negatiua imediata falſa. et ſyllogizaſ i ꝑma figura hoc modo. nulla ſubſtātia eſt q̄ztitas. ois numerus ē ſubſtātia. ḡ nullus numerus ē q̄ztitas. In ſcōa figura autem ſic ſyllogizatur q̄lz q̄ztitas eſt ſubſtātia. nullus numerus eſt ſba. ḡ nullus numerus eſt quātitas. In tertia aūt figura ſi ſyllogizaſ aliqua talis cū tertia figura nō concludat aliquā vl'em. Ad euidentiā aūt huⁱ⁹ ꝓcl'onis ariſ. ponit aliquas regulas. quaꝝ ꝑma ē iſta. ꝓpō negatiua imediata falſa ē ſyllogizabilis in ꝑma figura ā babus ꝑmiſſis exiſtentib⁹ falſis in toto ꝛ in parte. exemplum ꝑmi. nulla nigredo ē color. ois albedo ē nigredo. ḡ nulla albedo eſt color. pz ꝙ q̄lz ꝑmiſſaruz ē falſa in toto. qz nulla duo talia ſubcōtraria ſunt ſimul vera. aliq̄ nigredo nō ē color. aliq̄ nigredo ē color. aliq̄ nigredo ē albedo. aliq̄ nigredo nō ē albedo exēplum ſcōi. nulla q̄litas ſūma ē color. ois albedo ē q̄litas ſumma. ergo nulla albedo eſt color iam q̄lz ꝑmiſſaꝝ ē in ꝑte vera ꝛ in ꝑte falſa. qz hec ſubcōtraria ſunt ſimul vera. aliq̄ qualitas ſumma ē color et aliq̄ q̄litas ſumma non ē color. aliqua albedo eſt q̄litas ſumma. ꝛ aliqua albedo non ē q̄litas ſumma. pono ergo ꝙ a ſit maior extremitas ꝛ b. minor extremitas. ꝛ c. medium. ꝛ ſi ſyllogizetur ſic. nullum c. eſt a. omne b. ē c ergo nullum b. ē a. Dubitatur ꝓbā do ꝙ hec non ſit imediata. nulla albedo eſt color qz tā ſbn̄ quā ꝓdicatum ē in aliquo toto. deinde qz ſua contraria ē demonſtrabil' iſto mō ois q̄litas diſgregatiua viſus ē color. omnis albedo ē q̄litas diſgregatiua viſus. ḡ ois albedo ē color. Rn̄dek ꝑm Egi. ꝙ terminus pōt ꝓſiderari i ordine ad ſuum genuſ ꝛ i ordine ad diuerſaꝝ dicamenta. ꝑmo modo facit ꝓpōnem imediatā cū ſuo genere ꝛ cū qualz ſpē illius vt omnis albedo ē color. ois albedo eſt nigredo.

Scōo mō non facit ꝓpōnem imediatā cū aliquo termino niſi ſint gn̄aliſſima diuerſoꝝ predicamētoruz vt nulla ſba ē qualitas. de qua imediatōe locut⁹ eſt ſupius ꝓbūs. de ꝑma aūt i ꝓſenti ariſ. facit mētionē ꝛ lz hec vera ſint non tn̄ complete declarant imediatōem. ꝓpōnum qn̄ omnis ſubſtātia ē ens ē imediata ꝛ ois homo ē aīal rōnale. de quib⁹ nullā facit mentōem neqz ex illa diſtinctione complete ſoluit argumentū. Ideo ē alr̄ dicendum ꝙ quadrupl'r dr̄ ꝓpō imediata. Et ꝑmo imediata imediatione tranſcēdentis. ſ. qn̄ alterum extremoꝝ ē imediate trāſcēdēs ad reliquū. aut ābo ſūt imediata ſub trāſcēdente. exemplū ꝑmi. ois ſba ē ens. exēplum ſcōi. ois ſba eſt quātitas. Scōo aliq̄ ꝓpō ē imediata imediatōe generis. ſ. qn̄ vnum extremoꝝ ē imediate genus ad reliquū. vl' ambo ſūt imediate ſub eodem gn̄e. exemplum ꝑmi. ois albedo ē color. exēpluz ſcōi. ois albedo eſt nigredo. Tertio aliqua ꝓpō ē imediata imediatione ſpēi. ſ. quando alterum extremoꝝ ē imediate ſpēs ad reliquum. vl' ambe ſūt imediate ſub eadem ſpē. exemplū ꝑmi. ſoz. eſt hō. exemplū ſcōi ſortes ē plato. Quarto ꝓpoſitio ē imediata imediatōe idiui

UVA. BHSC. IyR_048_2

dui.s.qñ vnum extremoꝝ ẽ diffinitio vel passio ime
diata alterius.exemplum ꝑmi ois hō ẽ aial rōnale
exẽplum scōi ois homo ẽ disciplinabilis.seu omnis
triangulus habet tres angulos eq̃les ⁊c. De ꝑma
imediatõe locutus ẽ arist.i ꝑma conclone ⁊ de scōa
imediatõe loquit arist.ad pñs.de tertia imediatione
locutus ẽ arist.i cap'lo de p se.de quarta vero imedia
tione locutus ẽ i diffinitione demr̃ationis cuz dixit
oẽm demonstratõem esse ex imediatis. Ad argu
mentum ergo patet q̃ nõ sequit tã subm q̃z ꝑdicatũ
esse i aliquo toto.ergo nõ ẽ imediata.sed solũ sequit
q̃ nõ est imediata imediatione transcendentis cum
quo stat q̃ sit imediata imediatõe generis.Et cuz ar
guit q̃ sua contraria ẽ demonstrabilis.ergo nou ẽ
imediata.nego ꝓñam.sed bene sequit q̃ non ẽ ime
diata imediatione demõstratõis quod ꝓcedo. cum
quo tamen stat q̃ sit imediata imediatione compo
sitionis seu extremoꝝ vt alias delaratum ẽ. Sed
adhuc dubitaꝫ vtrum imediatio ꝑdicatõis ⁊ ꝓpoſi
tionis equalr̃ seruetur i omnibus ꝓpositõibus im
mediatis. Dicendũ q̃ non. vnde q̃ transcendẽs
descendit ad gñalissima absq̃ aliqua differentia et
genus non descendit in spẽm nisi p aliquam differẽ
tiam.ió magis ẽ imediata ista.omnis qualitas est
ens.q̃z ista omnis albedo est color.ꝑma enī ẽ imme
diata tam imediatione cause q̃z subiecti.q̃ sicut trã
scendens nõ descendit in generalissimũ p aliaz cãz
ita nec per aliud subiectum.scōa aũt ẽ imediata im
mediatõe subiecti ⁊ nõ cause q̃ genus ꝓpert sue spe
tiei imediate ⁊ nõ p aliud sbm̃ sed p aliam cãm cuz
genus non descendat i spẽm nisi p aliquam differ en
tiam que est causa spẽi supaddita generi. ideo ꝑma
non est demoustrabilis cum non habeat mediuz re
ctilineum.nec laterare.scōa autem est demonstrabil'
q̃ licet non habeat medium rectilineum.tñ hz me
diũ laterare.i.dũam p quã demonstrari pōt:

Contigit quidem igit' vtrisq̃ falsis vt si a ip b.⁊ i.c.sit idiuidualiter.si.n. accipiatur.a in.c.nullo.c.auté i omni.b.false sunt vtreq̃ ꝓpositões. contingit autem ⁊ altera falsa ⁊ hac quacunq̃ cõtingente.potest enim q̃ ẽ.a.c.verã esse. Que ẽ.c.b.falsam.sed q̃ est.a.c.vam.quoniã non oib⁹ que sunt iest.a.sed que est.b.c. falsam.quoniã ipossibile ẽ cẽ i.b.c i quo nullo est a. Nõ.n.va erit que ẽ.a.c.ꝓpõ.similr̃ aũt ⁊ si sint vtreq̃ vere conclo erit vera. Sed que ẽ c.b.ꝓtingit veram esse cuz altera sit falsa:vt si.b.⁊ in c.⁊ i a.erit necesse est.n.alterum sub altero esse: quaꝫ si accipiaꝫ a. i nullo.c.esse falsa erit ꝓpõ. Manifestum igitur ẽ quoni am ⁊ cũ altera falsa sit ⁊ i vtrisq̃ falsus erit syllogismus.

Scōa regula,ꝓpositõ negatiua imediata falsa ẽ sillo
gizabilis in ꝑma figura vna ꝑmissarum exñte vera
⁊ altera falsa indr̃nter.ꝓ sic arguendo.nullus sapor
est color.ois albedo ẽ sapor.g̃ nulla albedo est color
haꝝ ꝑmissarum maior est vera ⁊ minor falsa.Si aũt
sic argueref.nulla qualitas est color.ois albedo est
qualitas.g̃ nulla albedo est color. haꝝ ꝑmissarum
maior ẽ falsa ⁊ minor vera. Idem pōt sillogizari p a
b.c.ponẽdo a.esse colorem ⁊ b.albedinem. ⁊c. sapo
rem vel qualitatem. Notãdum q̃ ista regula nõ
solum hz veritatem in terminis eiusdem ꝑdicamen
ti sed ẽt diuersoꝝ ꝑdicamentoꝝ vt nulla linea est co
lor ois albedo est linea.g̃ nulla albedo est color. Itẽ
nullum sil'e color.omnis albedo est filis.ergo nul
la albedo est color.ꝑmi syllogismi maior est vera et
minor falsa.scōi ꝫa maior ẽ ꝫa ⁊ mior ẽ falsa.

Sed i media quidem figura vtraſq̃ ꝓpõnes totas falsas cẽ ñ ꝓtin git. Cum.n.a.i omni sit b.nihil ẽ ac cipere q̃ i altero qdem omni i alte ro uero nullo erit. Oportz autez sic recipere ꝓpositõnes:⁊ q̃ in hoc quidem sit in hoc autem nõ sit:sive re erit syllogismus. si igitur accipi antur sic false.manifestum est q̃ cõ trarie ⁊ ecõtrario se habebunt hoc autem impossibile est.

Tertia regula,ꝓpõ negatiua imediata falsa nõ ẽ syl
logizabil'.i secunda figura ambabus ꝑmissis falsis
i toto.ꝓ nã mediũ p quod syllogizaꝫ q̃ nulla albe
do ẽ color.aut erit extraneum simplr̃ extremitatib⁹.
⁊ tunc vna ꝑmissarum erit vera.s.negatiua. aut erit
ꝙueniens alicui extremoꝝ.⁊ sic altera ꝑmissaꝝ non
erit in toto falsa vt ꝓz intuenti tã in codez q̃z i diuer
sis ꝑdicamentis.verbi gratia omnis color est sapor
nulla albedo est sapor.ergo nulla albedo est color.
vel sic.ois color ẽ linea.nulla albedo est linea.ergo
nulla albedo ẽ color.medium ꝑmi sillogismi ẽ exne
um extremitatib⁹ eiusdẽ ꝑdicamenti.⁊ mediuz secũ
di sillogismi ẽ exneum extremitatib⁹ alterius ꝑdica
menti i qbus ẽ manifestum ꝓtinue minorẽ esse veram.
Item si arguaꝫ sic.ois color ẽ qualitas.nulla albedo
ẽ quãtitas.ergo nulla albedo ẽ color.mediũ ẽ ꝙueni
ens extremitatibus eiusdem ꝑdicamenti.⁊ maior ẽ
vera minori exñte falsa.Si aũt sic sillogizeꝫ.ois co
lor est silis.nulla albedo ẽ silis.g̃ nulla albedo ẽ co
lor.itez vna ꝑmissaꝝ ẽ vera ⁊ altera est falsa.medio
ꝙueniente extremitatibus alterius predicamẽti hec
oia possunt sillogizari p a.b.c.sic arguendo.omne a
est c.nullum b.ẽ c.g̃ nullum b.est a. Nõndum hz
arist.q̃ si hec nulla albedo ẽ color.sillogizaꝫ ex ꝑmis
sis in toto falsis.pōt ẽt sillogizari ex contrarijs illaꝝ
⁊ p ꝓñs duo ꝓtraria pñt esse in toto falsa.quod est i
possibile.sicut eni sequit' nullus color est lapis. ois
albedo ẽ lapis.ergo nulla albedo est color.ita sequi
tur omnis color est lapis.nulla albedo est lapis.igit'
nulla albedo est color. Intelligendũ q̃ ꝓtraria nõ
solum sũt sil'falsa i ꝑdicatõe p accñs.vt q̃z homo ẽ
albꝰ.nullꝰ hõ ẽ albus.sed ẽt i ꝑdicatõe p se.⁊ hoc q̃
druplr̃ ꝑmo i ꝑdicatione obliqui casus.vt cuiuslibz
hõis ẽ aial.nulliꝰ hominis ẽ aial. Secõ i ꝑdicatio
ne idirecta.vt oẽ aial ẽ hõ.nullũ aial ẽ hõ.Tertio i p
dicatõe directa cum determinatõe modali vt omne
corpus necessario ẽ sbã.nullum corpus necessario ẽ
substantia.Quarto cum verbo ampliatiuo. vt q̃z
homo fuit animal.nullus homo fuit aial.dato quod
sor.nũc ꝑmo sit oibus istis modis duo ꝓtraria sũt si
mul falsa.ꝫ nunq̃z i toto.q̃ oium taliũ duoꝝ ꝓtrari
orum sbcõtraria sũt sil' vera vt ꝓz iductiue.

UVA. BHSC. IyR_048_2

In quodã aũt nihil phibet vtrancꝫ falsam eé. vt si. c. in. b. ⁊ in. a. quodã é. Si. n. c. quidem i. a. omni accipiatur esse i. b. aũt nullo eé falsé quidé vtreꝫ ꝓpõeſ nõ tñ tote sed i quodã. ⁊ ecõtrario aũt posito ꝓuatio. Silr aũt ⁊ alteram esse falsam ⁊ ꝗz libet ꝓtingit. ꝙ. n. i. a. omni ⁊ i. b. é. si igit accipiaſ i a quidem toto esse. c. i. b. aũt toto ñ esse: que quidem é. c. a. vera erit. sed que eſt. c. b. falsa.

Jtez ꝙ in. b. nullo eſt. neꝫ i. a. omni ierit. si enim ⁊ i. a. eſt ⁊ in. b. ſz ñ erat. si igitur accipiatur c. i toto quidem a. inesse b. autem nllo b. c. ꝓpositio vera erit.

Quarta regula. ꝓpositio negatiua imediata falsa eſt sillogizabil i scõa figura ambabus ꝓmissis falsis in ꝑte. verbi gratia ois color é sũmus nulla albedo eſt sũmma. g̃ nulla albedo eſt color. Jté nullus color é impfectus. ois albedo é impfecta. g̃ nulla albedo eſt color. ꝓmisse sũt i parte vere ⁊ i ꝑte falsé eo ꝙ aliꝙs color é sũmus. ⁊ aliquis color nõ é sũmus. aliqua albedo eſt sũmma. ⁊ aliqua albedo nõ eſt sũmma. aliꝙs color é impfectus. ⁊ aliquis color non é imperfectus. aliqua albedo é imperfecta. ⁊ aliqua albedo ñ é impfecta. loco igit talium terminoꝝ ponatur a. b. c. ⁊ arguaſ similiter. Sed forte argueret maiorez secundi sillogismi esse veram i toto ⁊ ꝑter minorẽ esse falsam i toto. qr nõ daſ aliquis color impfectus ꝓbaſ qr sit ille a. ⁊ arguaſ sic a. é impfectum. ergo a é non perfectum. patet consequẽtia ab affirmatiua. de ꝓdicato ꝑuato ad affirmatiuam ỏ ꝓdicato ifinito ẽt sic a eſt non ꝑfectum. ergo a. nõ eſt ꝑfectum. patz ꝓsequentia ab affirmatiua de ꝓdicato ifinito. ad negatiuam de predicato finito. sed consehuens eſt falsum qr a. color eſt perfectior sua medietate ⁊ ꝓ consequens eſt ꝑfectus. Respondeſ negando ꝓmaz ꝓsequentiam nec arguiſ in terminis ꝓuatiuis. qr perfectum ⁊ impfectum non opponuntur priuatiue. sed tñ relatiue sicut magnum ⁊ parũ itensuz ⁊ remissũ sicut igit idé é magnũ ⁊ ꝑuũ itẽsũ ⁊ remissũ ita idẽ é ꝑfectũ ⁊ ipfectũ. ñ tñ respectu eiusdé ſz diuersorũ.

Altera autem falsa. similiter autem fit transpositio priuatio. Quod. n. i nullo eſt. a. neꝫ in. b. nullo erit. Si igr accipiatur i toto quidez a ñ eé i b. aũt toto esse que quidé é a. c ꝓpõ ỽa eſt. altera aũt falsa. Et iterum quod nõi b. est in nullo accipere a nõ esse falsum é. Eſt enim necesse si i oi b. ⁊ in quodam a. esse. Si igitur accipiatur in omni b. esse c. in a. autem nullo que quidem eſt c. b. vera eſt que autem eſt c. a falsa. Manifestum igitur ꝙ vtriſꝫ falsis ⁊ altera tantum erit sillogismus deceptiuus in idiuiduis.

Quinta regula. negatiua ꝓpositio immediata falsa syllogizabilis i scõa figura altera ꝓmissa ꝓ vera vel falsa idfrnter. pz sic arguendo. nullus color é aial. ꝗlibet albedo é aial. g̃ nulla albedo é color huiꝰ sillogismi maior é vera ⁊ minor é falsa. si aũt sic arguaſ. ois color eſt aial. nulla albedo é aial igit nulla albedo é color. maior eſt falsa ⁊ minor vera. loco igit taliũ terminoꝝ ponaſ a. b. c. sic ꝙ a sit maior extremitas ⁊ b minor extremitas ⁊. c. mediũ ⁊ arguaſ vt supra i primo ⁊ scõo mõ. scõe figure. Notandum ꝫm phm ꝙ talis maior negatiua aliquando põt esse i toto falsa. aliqñ in ꝑte ỽa ⁊ in ꝑte falsa. ⁊ hi gratia vt nullꝰ color é qualitas ois albedo é qualitas ergo nulla albedo é color pz nãqz maior é esse falsam i toto. qr illud ꝓdicatum non competit tantuz alicui colori sed omni colori. Ubi aũt sic arguaſ nullꝰ color é disgregatiuus visus omnis albedo é disgregatiua visus g nulla albedo eſt color. maior eſt vera i ꝑte. qr aliqs é color qui nõ é disgregatiuus visus. hoꝝ aũt syllogismoꝝ minor eſt ꝓtinue in toto vera. sed si arguere tur in eisdem terminis i scõo scõe figure. sic maior esset i toto vera ⁊ minor falsa i toto faciendo medium illum terminum qualitas. vt ois color é ꝗlitas. nulla albedo é ꝗlitas. ergo nulla albedo eſt color. faciẽdo autem mentõem disgregatiuam visus. maior erit falsa i ꝑte. vt ois color é disgregatiuus visus. nlla albedo é disgregatiua visus. ergo nulla albedo é color.

In his aũt que nõ indiuidua sunt cũ quidé ꝑ ꝓpriũm medium fiat falsitatis syllogismus ꝓpossibile eſt vtrasqz falsas eé ꝓpões ſz solum que eſt ad maius vltimũ. Dico aũt ꝓpriũ mediũ ꝑ qõ fit contradictionis syllogismus. Sit. n. a. in b. per medium c. quoniam igitur necesse é que eſt c. b. affirmatiuã accipi syllogismo facto manifestuz eſt ꝙ hec semp é vera. Non enim ꝙritr sed que é a c falsa. Cõuersa eniz hac cõtrario fiet syllogismus. Similr aũt eſt si ex alia coordinatione accipiaſ medium vt d quãuis in toto a sit et de b predicaſ omni. Necesse enim é que eſt b d ꝓpositõem manere alteram aũt cõuerti quare hec quidẽ semper ỽa illa aũt semper falsa ⁊ fer huiusmodi deceptio eadẽ eſt ei que fit per ꝓpriũm medium.

Tertia ꝓclo eſt ista. ꝓpositio negatiua mediata falsa é syllogizabilis ꝑ syllogismum ignorãtie tã in ꝓma ꝗz secunda figura. verbi gratia hec nulla albedo eſt qualitas eſt negatiua falsa vt notũ é. ⁊ é mediata qr iter subiectũ ⁊ ꝓdicatũ mediãt alia gña ⁊ ſpés subalternate. syllogizaſ aũt sic i ꝓma figura nullus color é ꝗlitas. ois albedo é color. g̃ nulla albedo eſt ꝗlitas i scõa aũt figura sic. nulla ꝗlitas é color. ois albedo

UVA. BHSC. IyR_048_2

est color. ḡ nulla albedo ē qualitas. aut sic q̄lz q̄litas ē color. nulla albedo ē color. ḡ nulla albedo est qualitas.

Pro declaratōe huiꝰ ꝓclonis arist. ponit qn qꝫ regulas. quaꝝ ꝑma ē ista. ꝑpō negatiua mediata falsa ē syllogizabilis i ꝑma figura p mediū. ꝓpriū maiori exñte falsa ⁊ minori vera. ista regula declaratur tam i medio eiusdē ꝑdicamenti cū extremis q̄z diuersi ꝑdicamenti. exēplum ꝑmi nullū aial est substātia ois homo ē aial. ḡ nullus hō ē substātia. exemplum scōi nullū risibile ē substātia. ois hō ē risibilis ḡ nullus hō est substātia. lz. n. risibile ꝓuertat cū homine tñ ē alterius ꝑdicamenti. s. qualitatis. loco igr̄ taliū terminoꝝ arguat ꝑ istos terminos a. b. c. sic q̄ a sit maior extremitas ⁊ b. minor extremitas. ⁊ c. medium ⁊ arguat vt ꝑus. Nōndū ꝑmo ꝫm phm̄ in ista q̄ medium ꝓprium ē illud ꝑ quod fit ꝓtradictionis syllogismus. i. mediū ꝓpriū ē illud ꝑ qō idifferēter ꝓcludunt duo ꝓtraria i ꝑma figura minori ꝓtinue exñte vera p3 qz eadē minor ꝓtinue māet. vt omne aial ē sba. ois hō ē aial. igit ois hō ē substantia. si iterum sic arguat nullū aial ē substantia. ois hō ē aial. ḡ nullus hō ē substantia. p3 q̄ ꝓclusa ē ꝓtraria ꝑme sp minori exñte eadē ⁊ vera. Et notanter dicitur i ꝑma figura qz nec scōa nec tertia figura pōt ꝓcludē duo cōtraria nō secūda qz nō ꝓcludit vl'em affirmatiuā. nec tertia qz nō cōcludit vl'em negatiuā. Et dr̄ minori exñte vera. qz i figura minor pōt esse falsa vt quelz sba ē aial. nullus hō ē aial. ḡ nullus hō ē substantia. In ꝑma aūt figura si arguit ꝑ mediū. ꝓpriū semp minor est vera ⁊ maior falsa. si fuerit negatiua. si aūt affirmatiua vtraqz ꝑmissa ē vera. Secūdo nōndū q̄ sicut syllogismꝰ ignorātie semp ꝓcludit ꝓpōnem falsam altera ꝑmissa exñte falsa ita syllogismus oppositus q ē syllogismꝰ scie ꝓcludit sp ꝓclōnem veram vtraqz ꝑmissa exñte vera. ⁊ ideo mediū ꝓpriū i syllogismo ignorātie nō pōt esse transcēdens nec terminus supior ad maiorem extremitatem qz alr̄ syllogismus oppositus syllogismo ignorātie ꝓcluderet ꝓpōnem verā maiori exñte falsa. formetur enim ꝑmo syllogismus ignorātie. vt nullum ens ē substātia. qlibet hō est ens. ḡ nullus hō est substātia. vel sic nullum corpus ē corpus aiatū. qlz hō ē corpus. ḡ nullus hō ē corpus aiatū. Deinde fiat syllogismus oppositꝰ. vt oē ens ē suba. qlibet homo ē ens igit̄ qlibet hō ē substātia. vl'sic oē corpus ē corpus aiatū. ois hō ē corpus. ḡ ois hō ē corpus aiatū. In quolz enim horꝝ p3 maioꝛ esse falsam. ideo medium nunqꝫ fuit ꝓprium. nō ē est mediū ꝓpriuz si fuerit iferius ad minorē extremitatem. aliqn i tali syllogismo ignorātie q̄lz ꝑmissa esset falsa. qō ē cōtra pbūm. ⁊ p3 ꝓña sic arguendo. nullus sortes ē substantia qlz hō ē sortes. ḡ nullus hō ē substātia. nihil ḡ hic dr̄ ꝓprium mediū nisi quod ꝓcludit indr̄nter tā vl'em affirmatiuā. q̄z vl'em negatiuā ambabꝰ ꝑmissis exñtibꝰ veris i syllogismo affirmatiuo ⁊ solū maiori exñte falsa i syllogismo negatiuo. Tertio notādum q̄ ꝑpō vlis negatiua mediata falsa ē syllogizabilis p quadruplex mediū. ꝓpriū quoꝝ ꝑmum cum qualibet extremitate facit ꝑpōnem p se ꝑmi modi. vt nullum aial est substātia qlz hō ē aial. ergo nullꝰ hō ē substātia. q̄ aūt quelz istaꝝ ꝑpōum sit ꝓpositō ꝑmi modi manifestum est qz cuiuslz eaꝝ ꝑdicatum ē de qdditate subiecti. ⁊ q̄ aial sit mediū ꝓprium dictum ē. qz formādo syllogismū affirmatiuū contrarium isti q̄lz ꝑmissa est vera. Scōm mediū ꝓpriū cū qualz extremitatum facit ꝑpōem p se scōi modi vt nullū disciplinabile ē substātia. qlz homo ē disciplinabilis. ergo nullus hō est substantia. qlibet hō ē disciplinabilis. ergo nullus homo ē substantia. q̄ eni q̄lz ꝑmissa sit i scōo modo dicēdi p se. mānifestū ē ex dictis i capitulo de p se. ⁊ q̄ disciplinabile sit medium ꝓprium sequit̄ ex dictis cū in syllogismo affirmatiuo contrario quelz ꝑmissarum sit vera. Tertium mediū ꝓprium cū qualz extremitatū facit propōnem p accns necessariā. vt nullū calidū ē substā tia. qlz homo est calidus. ergo nullus homo est substātia. nihil. n. ē calidū nisi substātia ⁊ si aliqd est hō illud ē calidū. ideo illud mediū calidū facit propōez necessariam cū vtroqz extremo q̄ affirmatiue ⁊ q̄ sit medium ꝓprium p3 qz i syllogismo contrario quelz ꝑmissaꝝ ē vera. Quartum medium ꝓprium cum qualz extremitatum facit ꝑpōnem p accns ꝓtingē tem vt nullū albū ē substātia. qlibet homo est albꝰ igitur nullus hō ē substātia. q̄ eni albū sit medium ꝓpriū p3 qz i syllogismo opposito quelz ꝑmissaꝝ est vera ꝑsuppositō q̄ qlz hō sit albus. ⁊ q̄ tales ꝓpositōes sunt p accns ꝓtingentes manifestum est ex dictis. Ex ꝑdictis sequit̄ ꝑmo q̄ mediū ꝓpriū nō solum reꝑitur i eodē ꝑdicamento cum extremitatibus sed ēt i altera iuxta determinatōem arist. in littera ex tribus posteriorib⁹ exemplis. vocat enim arist. medium ꝓprium. oē illud qō ꝑdicat̄ vl'ter de miori extremitate ō quo ēt vl'ter ꝑdicat̄ maior extremitas siue sit mediū eiusdē ꝑdicamenti siue alterius ꝑdicamenti siue sit mediū p se siue p accns. Secūdo sequit̄ q̄ aliquod ē mediū ꝓpriū aliquaꝝ extremitatū qō nō semp fuit mediū ꝓpriū nec semp erit mediū ꝓpriuz. p3 de illo termino albū dato q̄ oē albū sit substātia ⁊ q̄ ois hō sit albus sic tñ q̄ aliqñ aliqs hō fuēit niger. ⁊ aliqñ aliqs homo erit niger. ideo tale mediuz dr̄ ꝓprium p accns ꝓtingens. Dubitat̄ circa ꝑdicta. ꝑbando aliquam negatiuā mediatā non esse syllogizabilē i ꝑma figura minori exñte vera. nā hec ē negatiua mediata. nulla substātia ē homo. exquo inter subiectū ⁊ ꝑdicatū mediat genera ⁊ spēs. ⁊ q̄ nō sit syllogizabil̄ minori exñte vera p mediū ꝓprium. p3 iductiue. nā sicut ista maior ē falsa. nullū aial est hō. ita ⁊ hec quelz substantia est animal ex quibus infertur illa conclusio nulla substantia est homo. idem contingit sumendo pro medio disciplinabile vel calidū aut albū. Rñdet̄ q̄ phūs itelligit ō ꝑ positōe negatiua mediata habēte ꝑdicatōe mōirect tam vbi supius ꝑdicat̄ de suo iferiori ⁊ nō ecōtra cuiusmodi non ē ꝑpō signata. Scōo dubitat̄ nullus tale esse mediū ꝓpriū nisi sit eiusdem ꝑdicamenti cū extremis. qz vt habet. ⁊. huiꝰ idē est cā ⁊ medium ⁊ maxime si medium sit ꝓpriū sed quo dlz tale mediū i exemplis assignatū nō ē cā maioris nec mioris extremitatis. nec ē cā q̄re maior extremitas ꝑdicatur de minori extremitate qz nec disciplinabile nec calidū nec albū ē esse hōis. vl' substantie aut iherentia illoꝝ ergo. Dicēdū q̄ arist. loquit̄ secūdo hꝰ de medio i demonstratōe potissima. ⁊stat aūt nullā talem negatiuam esse demōstrabilem nec suā oppositā demōstratōe potissima. iō nihil ad ꝓpositū concedo tamē quodlibet tale mediū esse cām i essendo q̄z i cognoscendo aut in inferendo.

Si vero nō per ꝓprium medium fiet syllogismus. cum. d. qdē sub. a. sit medium i. b. āt nullo ē necesse ē vtrasqz falsas esse. Recipiēde. n. vtiqz sunt ecōtrario quā se habeāt propōnes si ōbeat fieri syllogismꝰ. Sic enim accepte vtreqz fiunt false vt si. a. quidē in toto. d. est. d. autem i nullo. b. ꝙuersis. n. syllogismꝰ qdē

UVA. BHSC. IyR_048_2

erit ⁊ ꝓpões vtreꝯ falſe.

Secūda regula,ppō negatiua mediata falſa ẽ ſillogizabilis i ꝑma figura ꝓ mediuꝫ extraneū ſolū minori extremitati qualꝫ ꝑmiſſaꝝ neceſſario exñte falſa. ꝓꝫ qꝛ maior ẽ negatiua.⁊ minor affirmatiua.igit̄ neceſſario q̄lꝫ ꝑmiſſaꝝ ẽ falſa ſi medium ẽ extraneū minori extremitati ⁊ nō maiori. ℣bi gratia.nullus lapis ẽ ſubſtātia.qlꝫ homo ẽ lapis.ergo nullus homo eſt ſubſtātia.ponat̄ igit̄ loco iſtoꝝ torminoꝝ.a.b.c.⁊ argnat̄ vt ꝓius ⁊c. Nōdum q̄ illud mediū eſt extraneū alicui extremitati.qđ nullo mō verificatur ꝺ illa ſic q̄ oio ſunt termini diſparati vt hō equus ⁊ lapis.Ex quo ſequit̄ q̄ qcquid exñeum ẽ maiori extremitati i,ppōne negatiua mediata falſa.ẽ ẽt extraneū minori extremitati.ſed nō ecōtra qꝛ lapis ẽ extraneum homini ⁊ nō ſbe.ſequitur ẽt q̄ terminus ſuperior ad maiorē extremitatē.vel iferior ad minorem ñ eſt extraneus alicui illaꝝ nō tñ ꝺz ꝓcludi q̄ ſit mediū,ppriū.talis.n.termin⁹ nō ẽ,ppriū mediū nec extraneū.ſed ẽ mediū ꝓueniēs ⁊ idifferens.

Cū vero non ſit ſub.a.mediuꝫ vt d que quidē ẽ.a.d vera erit:que vero ẽ.d.b.falſa.qꝛ ſi eſſet vera ⁊ concluſio eſſet vera:ſed erat falſa.

Tertia regula.,ppoſitio negatiua mediata falſa ẽ ſyllogizabil̄ i ꝑma figura ꝓ medium extraneum maiori extremitati maiori exñte vera.⁊ minori falſa. patet exquo maior eſt negatiua ⁊ minor affirmatiua. verbi gratia.nulla albedo ẽ ſubſtātia.qlꝫ hō ẽ albedo.ḡ nullus hō ẽ ſubſtātia.Jdē eſt itelligendū ſi loco illoꝝ terminoꝝ ponat̄.a.b.c.ſic q̄.a.ſit maior extremitas b.minor extremitas ⁊c. medium ⁊c. Nōndum q̄ iſta regula ⁊ omnes alie p̄cedentes itelligūt̄ de ſillogizatōe facta ꝓ ſe ⁊ imediate in ꝑma figura. qꝛ huiuſmodi negatiua pōt ſyllogizari ꝓ mediū ſimpliciter exñeum maiori exñte falſa.⁊ minori vera. ⁊ hoc ꝓ ſyllogiſmū mediate vl̄ reductiue collatū in ꝑma figura vt qlꝫ hō ẽ albedo.nulla albedo ẽ ſubſtātia.igit̄ nullus hō eſt ſubſtantia.reducitur ad ſcām ꝑme figure ꝓ tranſpōnem ꝑmiſſaꝝ. Subitat̄ cuꝫ ſyllogizando ꝓ mediū exñeū talē negatiuā mediatā falſam aliq̄ū q̄lꝫ ꝑmiſſaꝝ ſit falſa.⁊ aliq̄ū tñ minor ſit falſa,ppter qđ nō aſſignat̄ ariſ.modū quo iterdū tñ maior ſit falſa ⁊ minor vera. Rñdet̄ q̄ mediū ẽ dupl̄r exñeū.ſ.ſimpl̄r ⁊ ꝺm qd. mediū.n.ẽ ſimpl̄r exñeum q̄ñ ẽ diſpatū vtriq̄ extremitati vt albedo vel linea ſubſtātie ⁊ hōi. Mediū aūt ꝺm qd extraneum ẽ illud q̄ eſt diſparatum tñ minori extremitati. qa nō dat̄ diſparatum vel exñeum tñ maiori extremitati oē enim diſpatū vel extraneum maiori extremitati ẽ extraneum ⁊ diſparatū minori extremitati.ꝓpterea ſemp minor eſt falſa cū ſit affirmatiua qual̄r cūq̄ medium fuerit extraneū. vbi aūt mediū ſit exñeum ſimpl̄r neceſſario maior eſt vera cū ſit negatiua ſi aūt fuerit extraneum ꝺm qd neceſſario vtraq̄ ꝑmiſſaꝝ erit falſa vt ꝓz iductiue.

Sed ꝓ mediā figuram facta ꝺceptōne.vtraſq̄ quidē ñ ꝓtingit falſas eē ꝓpões totas.Cum.n.ſit.b.ſub a.nihil quidē cōtigit i hoc quidem omni in illo vero nullo eſſe.ſicut dictū eſt ꝓius.

Quarta regula propō negatiua mediata falſa non eſt ſyllogizabil̄ i ſecunda figura ambab⁹ ꝑmiſſis falſis i toto ꝓz qꝛ nō eſt repibile mediū quod iſit vl̄ iter ꝓtento cuiꝫ ſub vna extremitatum ⁊ vl̄ remotum ab alia.vnde tale medium vel eſt ſimpl̄r exñeū cuiꝫ extremitati vel ꝓueniens alicui illaꝝ.ſi ꝑmū ſem per negatiua erit vera.ſi ſcūꝫ nunq̄ quelꝫ ꝑmiſſaꝝ erit falſa i toto.verbi gratia.albedo ẽ ſimpl̄r exñea. tā ſubſtantie q̄ꝫ hōi.iō ſic arguendo nulla ſubſtātia eſt albedo.quilꝫ homo ẽ albedo.ḡ nullus hō ẽ ſubſtantia ꝓꝫ maiorem eſſe verā.⁊ qꝛ lapis ẽ extraneus hōi nō autem ſubſtātie.iō ſic arguēdo nulla ſubſtātia eſt lapis.qlꝫ homo ẽ lapis igit̄ nullus hō eſt ſubſtantia.maior nō ẽ in toto falſa.qꝛ aliq̄ ſubſtātia eſt lapis.⁊ aliq̄ ſubſtantia nō eſt lapis.⁊ vbi loco iſtoꝝ terminoꝝ notoꝝ ponāt̄ iſti termini ignoti.a.b.c. poterit ſyllogizari vt iam ſyllogizatū eſt. Nōndum q̄ licet talis negatiua non poſſit habere ābas ꝑmiſſas falſas i toto:pōt tñ habē ambas ꝑmiſſas falſas i ꝑte.verbi gratia.omnis ſubſtantia ẽ imperfecta.nullus homo ẽ imperfectus.ergo nullus homo eſt ſubſtātia.aut ſic nulla ſubſtātia ẽ imꝑfecta. qlꝫ homo ẽ imperfectus.ḡ nullus hō ẽ ſubſtantia hoꝝ ſyllogiſmoꝝ ꝑmus eſt in ꝑmo ſecunde figure.⁊ ſecundus i ſecundo eiuſdem figure.quoꝝ ꝑmiſſe ſunt falſe in ꝑte exquo aliqua ſubſtātia ẽ imꝑfecta ⁊ aliqua nō eſt imperfecta.aliquis homo ẽ imꝑfectus.⁊ aliquis homo nō eſt imperfectus.

Altera ℣o pōt eſſe falſa ⁊ quecunq̄ cōtigit.Si.n.c.⁊ i.a.⁊ i.b.ẽ ſi accipiatur i.a.quidem eẽ i.b.℣o ñ eẽ. que quidē.a.c.vera erit.altera aūt falſa. Jtez ſiquidē i.b.accipiat̄.c.eſſe. in a.aūt nullo.que quidē eſt c.b.vera erit.Altera aūt falſa.Si quidē igit̄ ſit priuatiuus ſyllogiſm⁹ deceptōis dictum eſt quare ⁊ quando ⁊ ꝓ que erit deceptio.

Quinta regula propō negatiua mediata falſa ẽ ſyllogizabilis i ſecunda figura vna ꝑmiſſaꝝ exñte ꝑa ⁊ altera falſa indifferenter.℣bi gratia. oīs ſubſtātia eſt albedo.nullus hō eſt albedo.ergo nullus homo eſt ſubſtantia.huius ſillogiſmi maior ẽ falſa ⁊ minor ẽ vera.ſi aūt arguatur ſic.nulla ſubſtātia ẽ albedo.q libet homo eſt albedo.ergo nullus hō ẽ ſubſtantia. maior eſt ſimpl̄r falſa.⁊ minor ↄ toto falſa. Cōſil̄r etiam poteſt argui ꝓ terminos ignotos conuertibiles cum his terminis notis.vt omne.a.eſt.c.nullus b.eſt.c.igitur nullum.b.eſt a.aut ſic nullum a. eſt c. omne b.eſt c.ergo nullum.b.eſt a. Et ex his manifeſtum ẽ in q̄ figura ⁊ q̄l̄r propō negatiua falſa ẽ ſyllogizabil̄ tā mediata q̄ꝫ imediata.

Si vero ſit affirmatiuus tūc ꝓ priū mediū ipoſſibile ẽ vtraſq̄ eſſe falſas.Neceſſe.n.ẽ que eſt hic māere ſiquidē erit ſyllogiſmus ſicut dictum ẽ ꝓius. Quare.a.c.ſemp erit falſa hec aūt erit ꝓuerſa.Simil̄r autē eſt ⁊ ſi ex alia ordinatōe accipiat̄ mediū.ſicut dictum ẽ i priuatiua ꝺceptione.Neceſſe eſt enim que quidem eſt.d.b.manere.

Quarta ꝓcluſio propō affirmatiua mediata falſa ẽ ſyllogizabil̄ tñ i ꝑma figura ꝓ ſillogiſmū ignorātie

UVA. BHSC. IyR_048_2

Ista ꝯclusio arguit' sic, ppositio affirmatiua mediata falsa ē sillogizabilis i ꝑma figura ⁊ ñ i aliqua alia figura ergo ⁊c. Prima ps ātecedēt⁹ ꝑz de ista. omnis superficies ē color q̄ est affirmatiua falsa ⁊ media ta cū tā subiectum q̄z ꝓdicatum sint i aliquo toto. q̄ sillogizat' sic ois q̄tas ē color. ois supficies est q̄tas. ḡ ois supficies ē color. Scōa ps ānt⁹ ēt est nota cū i secunda figura ñ sillogizet' aliqua affirmatiua ⁊ i tertia nulla vlis. Cōstat aūt phīm hic non facere mentōnem nisi de vli affirmatiua sicut nec fecit mentōem supra nisi de vli negatiua qm̄ omnis sillogismus ꝯcludens vl'em affirmatiuam vel vl'ez negatiuam ꝯcludit pticularem affirmatiuam vl' negatiuam. dicit enim arist. ꝑmo ꝑoꝛ q̄ vna potestas sillogismoꝛ ē ꝯcludere plura. s. ꝯcl'onem ⁊ q̄quid seq̄tur ad illā. Pro declaratōe huius ꝯcl'onis arist. ponit quatuor regulas. Quaꝛ ꝑma ē ista. ppositio affirmatiua mediata falsa ē sillogizabilis i ꝑma figura p̄ medium ꝓprium solum maiori exīte falsa ꝑz q⁊ minor exquo ē eadem i sillogismo affirmatiuo ⁊ negatiuo sicut ē vera i sillogismo negatiuo vt oñsum ē ita i affirmatiuo. verbi gratia omne aial ē albedo. ois homo ē aial. igit' ois hō ē albedo. h̄ sillogismus fit p̄ medium ꝓprium eiusdem ꝑdicamenti cum minori extremitate pōt ēt fieri p̄ medium ꝓprium alterius ꝑdicamenti vt omne risibile est albedo q̄z homo ē risibil'. ergo q̄z hō ē albedo. ⁊ q̄ sit medium proꝓum patet q⁊ i sillogismo negatiuo eadē minori manēte ꝯcludit' propō opposita affirmatiue mediate falsē ambabus p̄missis exīt⁹ veris. vt nullū aial ē albedo. quilz hō est aial. ergo nullus hō ē albedo vl' sic nullum risibile ē albedo. quilz hō est risibilis. ergo nullus homo ē albedo. ponam⁹ ergo q̄ a. sit maior extremitas. ⁊ b. minor extremitas. ⁊ c. medium ⁊ arguaf sillogistice vt ꝑus. oē c. est a oē b. ē c. ḡ omne b. ē a. Nōnduz ꝑmo q̄ cū q̄druplex sit mediū proprū. s. essentiale ⁊ accīdentale p̄ se accīta le p̄ accīs necessariū. ⁊ accīdentale p̄ accīs ꝓtingens p̄ quodlz istoꝛ pōt syllogizari propō affirmatiua mediata falsa. nā q̄ p̄ medium proprū essentiale ⁊ qō p̄ mediū proprū accīdentale p̄ se exemplificatum ē sū mēdo illa media aial ⁊ risibile. ⁊ qō aliis duob⁹ mediis illud ēt possit fieri exemplificatur sic arguendo. omne calidum ē albedo. quilibet hō ē calidus. ḡ quilibet homo ē albedo. vl' sic omne albū ē albedo. quilibet hō ē albus. ḡ qlibet homo ē albedo. calidū enim est homini p̄ accīs sed de necessitate. albū vero inest hōi p̄ accīs ꝓtingenter. q⁊ ꝑ si nō est possibile dare hoiem non calidū tm̄ datur hō nō albus. Secūdo nōndum q̄ quadruplex propō dr̄ mediata. Primo quando extrema sunt diuersoꝛ ꝑdicamentoꝛ quoꝝ altez ē i aliquo toto. vt nullus hō ē qualitas. nullus homo ē albedo. ois homo ē qualitas. ois homo ē albedo. Scōo q̄ extrema sūt eiusdē ꝑdicam̄ti inter q̄ mediat aliq̄ genus. vt nullus hō ē substātia. ois homo est substātia. mediant. n. illa genera. aial corpus aiatum ⁊c. ⁊ de tali propōe mediata ꝑ⁹ locutus ē i tertia ꝯcl'one. Tertio propō ē mediata q̄m̄ iter sbm̄ ⁊ ꝑdicatū mediat aliqua spēs vt sortes ē aial. sortes nō ē aial mediat enim ille terminus homo. Quarto propō ē mediata q̄m̄ vnuz extremorum ē diffinitio vl' passio nō imediata alteri⁹ vt ois homo ē substantia aiata sensitiua. sortes est aial rōnale. sortes ē risibilis dato q̄ disciplinabile sit ꝑma passio hōis ex quib⁹ habetur q̄ etiam opposita eaꝛ sunt propōnes mediate. de nulla ergo propōne mediata loquit' aristo. hic nisi de affirmatiua ꝑmi mōi q⁊ solū ille affirmatiue sunt false.

Cum vero sit nō per proꝓrium medium si quidem sit d. suba. nec quidez erit v̄a. altera āt falsa. pōt. n. a. i plib⁹ esse que nō sunt sibiīuicem.

Secunda regula propō affirmatiua mediata falsa ē sillogizabil' i ꝑma figura per medium extraneum solum minori extremitati maiori exīte vera ⁊ minori falsa. patet q⁊ si medium est tantum extraneum maiori extremitati erit cōueniens maiori extremitati ⁊ ꝓ ꝑñs faciet maiorem veram ⁊ minorem falsam. vt omnis qualitas disgregatiua visus est albedo. quilibet homo ē qualitas disgregatiua visus ergo quilibet homo ē albedo. vel sic quelibz albedo est color quelibet superficies est albedo. ergo quelibet superficies ē color. sit ergo maior extremitas a. ⁊ minor b ⁊ medium c. ⁊ arguatur vt supra. Sed dubitaf' arguendo q̄ medium est extraneum solum minori extremitati. ⁊ tamen ambe p̄missē sunt false vt omnis qualitas est albedo. omnis homo est qualitas. ergo omnis homo est albedo. Respondetur q̄ arist. per medium exīneum solum minori extremitati itelligit medium disparatum minori extremitati de quo vl'ter predicatur maior extremitas. sic q̄ aut continea tur sub eo aut conuertatur cum illo. constat aūt qualitatem nec ꝙuerti cum albedine nec contineri sub illa. sed esse totum ad illam.

Si vero ñ sit. d. sub. a. hoc quidem manifestū quoniā sp̄ erit falsa. affirmatiuum. n. accipit' que quidem. d b. cōtigit ⁊ v̄am esse ⁊ falsā. nihil. n. ꝓhibet. a. quidem i. d. nl'o esse. d. autem i oi. b. vt aial scia musica.

Tertia regula propositio affirmatiua mediata falsa est syllogizabilis in ꝑma figura per medium extraneum solum maiori extremitati maiori exīte falsa. ⁊ minori exīte vera. patet q⁊ si medium est exīneum maiori extremitati ⁊ maior est affirmatiua oportet q̄ sit falsa. cum autem sit conueniens minori extremitati. ⁊ minor sit affirmatiua ideo ipsa est vera. verbi gratia. omne aial est albedo. omnis homo est animal ḡ omnis homo est albedo. Vel sic i terminis arist. quelibet scia est aial. ois musica est sciētia. ergo omnis musica ē aial. sic ēt potest argui terminis ig̃tis. vt omne. d. est a. omne b. est d. ergo omne. b. est a. supposito q̄ isti conuertantur cum illis. Sz dubitatur ꝑmo q⁊ non videtur verum aliquid esse extraneum maiori extremitati ⁊ non minori. q⁊ in altera conclusione dictum est q̄ quicquid est extraneuz maiori extremitati etiam est extraneum minori extremitati. Secundo q̄ medium est extraneum solum maiori extremitati. ⁊ tamen ambe premisse sūt false. vt quilibet sor. est albedo. quilibet homo ē sor. ergo quilibet homo est albedo. homo enim exquo vl'iter predicatur de sor. non est illi extraneum. Ad ꝑmum dr̄ q̄ arist. superius loquebatur de negatiua mediata falsa terminorum eiusdem coordinationis vt nullus homo est corpus. de qua verum est dicer q̄ quicquid est extraneum maiori extremitati est ēt exīneum minori extremitati. ⁊ non econtra. loquitur aūt nunc de affirmatiua mediata falsa terminorum ꝑdicamentoꝛ distinctorum vt quilibet homo est albedo. quelibet supficies ē color de qua verificaf' illa trimēbris diuisio. scilicet q̄ aliquid est extraneū maiori extremitati ⁊ non minori. ⁊ aliquid est extraneū minori ⁊ non maiori. ⁊ aliquid vtriq̄z extremitati. Ad secundum respondetur q̄ arist. per mediuz extraneum solum maiori extremitati intelligit mediū

UVA. BHSC. IyR_048_2

disparatū maiori extremitati ꝛ ꝓueniēs miori extremitati. aut ꝓuenientia ꝓuertibilitatis. aut ꝓuenientia supioris cū suo iferiori. vt ꝑz in suo exēplo. ꝓstat autem sortem non conuerti cum homine nec eēt totum ad illum.

Nō aūt itex neqz .a. i nullo .d. neqz .d. i nullo .b. Manifestū igr̄ ē quoniaz cū ñ sit mediū sub .a. vtreqz pñt eē falsē. ꝛ qcūqz ꝓtigit. Quot quidē igit̄ mōis ꝛ p que pñt fieri secundū sillogismū deceptiones ꝛ i his que sunt sine medio ꝛ i his que sunt per demōstationes manifestum est.

Quarta regula, ppō affirmatiua mediata falsa ē syllogizabil'i p̄ma figura p̄ medium extraneuz vtriqz extremitati quelz p̄missax exñte falsa. ꝑz qz si medium est extraneum vtriqz extremitati ꝛ quelz p̄missarū est affirmatiua oportet qlibet p̄missax esse falsam. verbi gratia. omnis lapis ē albedo qlz homo est lapis. g̃ qlibet homo ē albedo. vel sic. quilibet sapor ā albedo. qlibet homo ē sapor. g̃ quilz homo est albedo. p̄mi sillogismi medium ē ciusdem p̄dicāti cū minori extremitate. ꝛ scōm cuz maiori extremitate. In terminis aūt ignotis pōt idē sillogizari per .a. .b. .c. ponendo a esse maiorem extremitatez. ꝛ .b. minorem ꝛ .c. medium. Notandum q istos tres termios hō albedo ꝛ qualitas pñt fieri tres sillogismi ꝓcludentes, ppōnem affirmatiuā mediatā falsam q̄rum p̄mus habet maiorem verā ꝛ minorē falsaz. secundus habet minorem veraz ꝛ maiorem falsaz. tertius aūt hz vtranqz p̄missax falsam. exēplum p̄mi ois albedo ē qualitas. qlibz homo ē albedo. ergo qlibet homo ē qualitas. exemplū scōi qlz qualitas ē hō. ois albedo est qualitas. g̃ ois albedo ē homo. exemplum tertij. ois qualitas ē albedo. oīs homo est q̄litas. g̃ ois homo ē albedo. In terminis aūt phi cōsiliꝛ syllogizet. vt ois musica ē scia. oē aial ē musica. g̃ omne aial est scia. Itē ois scientia ē aial. qlz musica ē scia. g̃ quelz musica ē aial. Itē ois scia ē musica. omne aial ē scia. ergo oē aial est musica. p̄mi sillogismi maior est vera ꝛ minor falsa. scōi syllogismi maior ē falsa ꝛ minor vera. tertij vero vtraqz ē falsa.

Dubitat de istis ppōnibus affirmatiuis falsis. hō est irrōnalis. hō ē insensitiuus vtx sint mediate vel imediate. ꝛ nō apparent esse mediate nec imediate discurrendo oēs modos mediatōis ꝛ imediationis ppōnum nominatax supius. Rūdet q sicut differentie essentiales diuidentes genera ꝛ constituētes spēs cū non cōponant ex actu ꝛ pō sed dicant tm̄ actum nō sunt p se i p̄dicamento. sed solum reductiue rōne spērum quax sunt p̄ncipia ꝓstitutiua. aut rōne generum quox sunt p̄ncipia diuisiua. ita huiusmōi ppōnes nō sunt p se mediate vel imediate. sed reductiue rōne generis ꝛ spēi quox p̄dicata sūt p̄ncipia. ió hec hō est irrōnalis est imediata. sicut hec homo ē asinus iter cuius subm ꝛ p̄dicatum nō mediat alia qua spēs. aut sicut ista hō ē aial. inter cuius subm et p̄dicatum nō mediat aliquod genus. hec aūt hō est insensitiuus est mediata. quia inter subiectum ꝛ predicatum mediat alia differentia. scilicet irrationale quare ꝛc.

Manifestū ē autem q si aliqs sens⁹ defecerit necesse ē aliquam sciaz deficere quoniam ipossibile ē accipe sine sensu Siue discim⁹ aut iductione aut demōstatōe. Est aūt demōstatō quidem ex vlib⁹. iductio autem ex his que sunt secundum partem.

Hec ē scōa pars huius capli in qua Aristo. determinat de ignorātia simplicis negationis prouenientе ex defectu alicuius sensus. postq̄z determinauit ō ignorantia dispōnis ponēdo istam ꝛclonem. Deficiente aliquo sensu impossibile est habere sciam de sensibilibus illius sensus. circa quā duo facit nā p̄mo premittit vnam suppōnem. scōo exeq̄t de itento ibi. impossibile est aūt Suppō est ista q oīs vera doctrina ꝛ disciplina est p demonstratōem vel iductōez ꝑz nam omnis demonstratō est ex vlibus vt patuit. et omnis iductio est ex singularibus. constat aūt omnem noticiam complexā habitam per discursum eē noticiam alicuius vlis conclusē ex vlibus aut alicuius vlis ꝛclusē ex singularib⁹ qz sensus memorie ꝛ experientie iuxta determinationem aris. i. plogometha.. p̄mo. n. cognoscitur q omnis ignis est calefactiuus. aut q omne reubarbarum est purgatiū colore per inductionem singularium. Secundo aūt cognoscitur per demonstrationem, pcedendo p vniuersalia cognita causā, ppter q̄z caliditas est in igne. et purgatiuum colore competit reubarbaro. Sz dubitatur cum omnis scientia sit per sillogismum ꝛ inductio non est syllogismus, ppter quid dicit aris. p demonstrationem vel inductionem. Rūdetur pbz non diriſſe omnem sciam esse per demonstratonem vel inductionem. sed omnem doctrinam vel disciplinam. vnde omnis scia doctrina vel disciplina ꝛ non econtra. hz enim expertus doctrinam vel disciplinā de reubarbaro q est purgatiuū colere ꝛ nō sciam. sz tm̄ artifex vt testatur phūs in phemio methaphisice. artifex enim pcedit vliter. ꝛ p cām. expt⁹ aūt singulariter ꝛ per effectum.

Impossibile autem vlia speculari. ꝛ nō p iductōem quoniam ꝛ que ex abstractōe dicunt esse per iductōes nota facere que i sunt in vno quoqz gñe quedam ꝛ si nō separabilia sūt secundum quod vnumquodqz h⁹ mōi est. Inducere. n. nō hñtes sensum ipossibile est singlarium. n. sensus est ñ. n. cōtigit accipe eox sciaz neqz. n. ex vlib⁹ ē sine iductōe. neqz per iductōem sine sensu.

Hac suppōne p̄missa Aristo. arguit sic ꝛclonem. oīs doctrina vel disciplina alicuius sensibilis est per iductionem vel demonstrationem. sed qualitercūqz sit requiritur sensus illius sensibilis. ergo deficiente aliquo sensu impossibile est habere scientiam de sensibilibus illius sensus. maior patet ex suppositione ꝛ minor declaratur. nam si habetur scientia de aliq̄ sensibili per inductionem ergo sciendo vniuersalia per singularia. constat autem nō haberi perfecta noticia singularium nisi per sensum. si autem dicitur q per demonstrationem arguitur sic. omnis scientia p demonstrationem est ex vniuersalibus. ꝛ omnis scientia vniuersalium est ex singularibus. ꝛ omnis noticia singularium est per sensum. ergo omnis doctrina vel disciplina alicuius sensibilis est per sensum. maior patet ex dictis in hoc primo. minor autem declaratur. quia si in aliquo videretur oppositum ma-

UVA. BHSC. IyR_048_2

xime appareret in mathephisico. que videntur esse separata a materia sensibili ⁊ hoc est verū ꝺm rationem ſz nō ꝺm esse. quia nō ꝺatur linea vel supficies absq; materia sensibili modo in illis habetur notitia vniuersalia per singularia. vt omnes anguli recti sūt equales ⁊ nulle linee palelle cōcurrūt quia illi anguli recti sunt equales ⁊ illi nec est reperta instantia ſiliꝫ q; ille linee palelle nō concurrunt ⁊ ille ⁊ sic de singulis. Tertia pars añtis ꝓñter arguit. q; omnis inductio est per sensum qz sensus est singularū. ⁊ cū inducuntur vniuersales fiunt designationes singulares per sensum vt patet tam in naturalibus q̄ꝫ in mathe. vt q; omne compositū ex contrarijs aliquādo corrumpetur. aut q; omnis linea ē recta vel curua. Notandum primo ꝺm egidum q; intellectus humanus de se est pura potētia. vt testat aristo. tertio de anima nec pōt exire ad actum nisi per actuationem sensus qz necesse est intelligētez fantasmata speculari si ergo intellectus nō intelligit nisi mediante sensu tanq̄ꝫ mediāte iustrumento necessario deficit intellectio deficiente sensu ⁊ per ꝓñs deficiente aliquo sensu impossibile est habere sciam de sensibilibus illius sensus. Plato aūt dixisset q; nō deficit scia sensibilium alicui⁹ sensus deficiente illo sensu sed solum visus scientie quia dicebat ydeas procedēt formas speculatiuas in intellectu sicut formam subalem in materia ita q; sicut agens naturaliter se habet respectu materie quam disponendo. ita sensibile non se habet respectu intellectus nisi mutando sensus ydea auté se sola producit spēm intelligibilem in intellectu. Et isto dicto non habeꝫ sufficienter intētio arist. qz deficiente visu alicui a natiuitate ille pōt notiā habere de coloribus per auditum vel per doctrinā. q̄m aliquis pōt docere euz vnum esse quintum sensum exteriorem qui dicitur visus cui⁹ sīm adequatum est color sicut sonus est obiectum adequetum auditus vel odor olfact⁹ aut sapor gustus deficiente etiam olfactu potest habere noticiā de odore per discursum vidēdo aialia carentia visu moueri ad alimenta p magnā distantiā aut animalia habentia modicum visum moueri ad maiorem distantiaz q̄ꝫ ipi possint immutari per visuz.

Secundo notandum ꝺm opinioné currentem q; deficiente aliquo sensu a natiuitate habetur scia de sensibili illius sensus per ꝓcept⁹ absolutos communes ⁊ quidditatiuos sed non per conceptus proprios absolutos ⁊ quidditatiuos. primum patz quia ꝺficiente visu a natiuitate scitur ꝛz confuse q; color ē qualitas imutatiua visus per hāc ois passio vl̄ passibilis qualitas ē imutatiua sensus. Secūdū pz nā ꝺato q; aliquis a natiuitate nō habere odoratuz adhuc discurreret q; aliq̄ est sensibile ꝓpriū ꝓter q̄tuor vides aialia moueri p magnā distantiā ad nutrimētū. Tertiū ē notū quia non habens visum a natiuitate nesciret quid importaretur nomine coloris. ⁊ non habens odoratum nescire quid importaretur nomine odoris. Et licet primum verum sit alia autem non videntur vera. quoniam sciendo q; aliquid est sensibile propriuz preter illa quatuor color sapor sonus ⁊ qualitas tangibilis non habetur noticia odoris per aliquem suum conceptum proprium sed solum per communes inuicem tamen se articulantes eo modo quo quis cognosceret hominem non habendo conceptum hominis. sed solum habendo conceptū illius diffinitionis animal grē sibile bipes. Deinde non apparet quin cecus a natiuitate per doctrinam potest scire quid importatur nomine coloris. ⁊ habere in mente illum conceptum color cum sua diffinitione quidditatiua sicut habetur in mente conceptus vacui vel infiniti aut chime. aut antichristi alioquin talis cecus non posset disputare de coloribus. quia voces sunt note causarum passionum que sunt in anima secundum Aristo.. Primo perhyarmenias. ideo est aliter dicendum ad mentem phisicorum iuxta doctrinam eius in prologo methaphi. q; duo sunt sensus nobis deseruientes ad sciam scilicet visus ⁊ auditus.

Et idem attestatur commentator in de sensu et sensa. quorum primus facit scire per inuentionem. quia ostendit multas rerum differentias. Secund⁹ autem per doctrinam. quia facit audire a magistro.

Hoc premisso pono quatuor conclusiones.

Quarum prima est ista. deficiente aliquo sēsu a natiuitate possibile est habeꝫ tam per inuentionem quam per doctrinam confuse ⁊ indistincte sciamz de sensibilibus illius sensus. Ista conclusio est de intentione Aristo. in prologo huius dicentis q; aliquo modo scituisti hanc dualitatem esse parem antequam videres eam sciendo omnem dualitatez esse parem sic pariformiter cecus a natiuitate scit aliquo mō coloré eé qualitaté imutatiuā visus scilicet cōfuse ⁊ indistincte per hoc q; omnis qualitas sensibilis est immutatiua sensus. dicit enim aristo. secūdo priorū q; aliquid scit in vniuersali quod tamé ignoratur in ꝑticulari. Et notāter fit mentio ꝺ ceco a natiuitate seu de sensu deficiēte a natiuitate quia nulli dubium q; cecus factus post visum hēt sciam de coloribus quia adhuc seruātur spēs ⁊ similitudines colorum tam in sensu interiori q̄ꝫ in intellectu. Secunda cōclusio deficiente aliquo sensu a natiuitate possibile est per inuētionez distincte ⁊ determinate habere sciam de sensibilibus illius sensuz ꝑ conceptus cōes. patet quia non habens sensus odoratus videns animalia moueri ad alimētum per magnam distantiam ⁊ non habētia visū discurrit q; aliquis est sensus ꝓter alios quatuor ⁊ quod aliquod est sensibile propriū ꝓter alia q̄tuor sed ne scit quis est ille sensus. nec quod est illud sensibile ꝓprium. Tertia cōclusio deficiente sensu aliquo a natiuitate possibile est per doctrinam distincte ⁊ determinate habere sciam de sensibilibus illius sens⁹ per conceptus proprios. patet qz aliquis pōt docer nō habētem odorem illum quintum sensuz eé odoratum ⁊ illud quintū sensibile esse odorem ⁊ ꝓñter diffinitionem quidditatiuā illius. silr cecus a natiuitate pōt scire q; omnis albedo est color ⁊ q; ē di gregatiua visus ⁊ hoc per auditū ⁊ per doctrinam.

Quarta conclusio deficiente aliquo sensu a natiuitate impossibile est per inētione habere distincte ⁊ determinate sciam de sensibilib⁹ illius sensus per cōceptus ꝓprios ista conclusio patet inductiue naz cecus a natiuitate nunq̄ꝫ per se ipm habere poterit cōceptū ꝓpriū coloris nec significatiuū nāliter nec significatiuū ad placitū cū nō appareat vnde possit elicere hmōi cōceptū. ⁊ hec fuit intētio aristo. Contra predicta arguit. ⁊ primo q; non omnis noticia vniuersalis est per singularia cū ꝑma principia sint maxime nota nulla precedēte noticia suorū singulariū eo q; sūt sicut loc⁹ ianue in domo quē nullus ignorat p cōmē. secūdo metha. ⁊ cognoscunt i solo lumine intellectus agētis. Secūdo arguit q; nō omnis inductio est per sēsū. qz intellect⁹ pōt inducere hāc vniuersalē omnis intelligētia est sepata a mā quā nō pōt inducere sēsus nec sua singularia cognoscere. Tertio arguit q; cecus a natiuitate habere pōt p inuentioné sciam de colore per cōceptus proprios. quia per cām habem⁹ sciam sui effect⁹ nullū habētis sensū per cōceptus proprios ⁊ p inūtionez q̄ pariformiter per noticiaz qualitatū tangibilium poterit quis per inuentionez deuenire in noticiā sci

UVA. BHSC. IyR_048_2

entificā coloris tāq̄ꝫ p noticiā cāe cū q̄litates p̄me
sint cāe colorꝭ añs pꝫ nā p colorē venimꝰ i noticiaꝫ
sue spēi visibil'ꝛ sil'r p alīs formas realeſ scimꝰ suas
fōmas intētionales. Quarto ar. q nos hēmꝰ sciam
de aliquo p inuētionē ꝛ per cōceptus proprios cuiꝰ
nō ē aliquis sēsus qz nos hēmus sciam de materia
ꝛ forma vt pꝫ p̄mo phi. ꝛ tñ ista nūq̄ fuerūt sensa
hēmus etiā sciam de intelligētijs abstractis. scz. me
thaphisicā. ꝛ hoc p inuētionē ꝛ tñ nullus est sensus
intelligētiarū. Et idem pōt argui de quibuscūq̄ sen
sibilibꝰ. q de eis habere sciam nō repugnat per in
uentionē per cōceptus proprios nullo a natiuitate
existēte sensu. Ad p̄mū dicit q licꝫ nō q̄libet vni
uersalis cognoscaſ per sua singularia. tñ cuiuslibet
vniuersalis noticia presupponit noticiā alicuiꝰ sin
gularis prius cogniti per sensū vñ intellectꝰ nō co
gnoscit. illā oē ens est ens. aut illā quodlibꝫ est vel
nō ē nisi facta sit impssio in intellectu p aliquod sin
gulare prius cognitū per sēsum tam interioꝛē q̄ꝫ ex
terioꝛē dicit enī Aristo. in libro de sensu ꝛ sensa qō
nihil est in intellectu qn prius fuerit in sensu cōstat
aūt in sensu nullā esse noticiā vniuersalē sed solum
singularē licet p illā cognoscanſ vniuersale ꝛ singu
lare distincte tñ singulare ꝛ cōfuse vniuersale. Ad
secūdū rñdetur q inductio est p sēsū duplr. Primo directe q̄ꝫ singularia sūt sensata vt qz iste ignis
ē calidus ꝛ iste ignis ꝛ ille ignis est calidus ꝛ nō est
reperta instātia. g̃ omnis ignis est calidus. Secū
do indirecte q̄ꝫ singularia illius nō sūt sensata tamē
sūt cognita per sensū mediate vel imediate. ꝛ sic est
inductio quā facit intellectus. vt hec intelligētia ē se
pata a materia ꝛ illa ꝛ sic de alīs g̃ ois itelligētia se
pata a materia est p sēsū nō quidē directe ꝛ imedia
te sꝫ indirecte ꝛ mediate. nō enim cognoscit aliqua
intelligētia nisi p motū celi singularez cognitū p sen
sū. Ad tertū dr̄ q alique sūt cāe prius note natuꝝ
suis effectibꝰ ꝛ nobis posteriꝰ vt mā ꝛ forma. deus
ꝛ inteligētie alique sūt priꝰ note nature ꝛ etiā nobis
vt colores ꝛ etiam odores respectu suaꝝ spēz inten
tionalū ꝛ generalr̄ i mathe. cāe sūt nobis ꝛ nature p̄
us note suis effectibꝰ. aliq̄ vero sūt prius note natu
re suis effectibꝰ nobis aūt nō prius nec posterius p
se et necessario. vt qualitates prime ꝛ qualitates
secūde ꝙ surgētes ex his. lꝫ enim caliditas sit prius
nota nāe q̄ꝫ color tñ quo ad nos nō ē p se prioritas
qz prius possumꝰ cognoscere caliditatē q̄ꝫ colorē
ꝛ ecōtra cū ambo sint sensibilia ꝓpria quoꝝ qōlibꝫ
prius altero suo sensui pōt p̄sētari. Dicēdū igi
tur q cāe que sūt p̄ꝰ note nature suis effectibꝰ no
bis āt posteriores cognoscunt a nobis per noticiaꝫ
suorū effectuū. vt colligit a phi. ꝛ ꝙ mētatore i p̄olo
go phisicoꝝ. Cause aūt quē sūt nobis notioreſ ꝛ na
ture suis effectibꝰ ducūt nos in cognitionē suorū ef
fectuū sic q per noticiā coloris venimꝰ in noticiam
spēi visibilis ꝛ per noticiā odoris in cognitionē spēi
odorabilis cause aūt que nō sūt nobis prius nec po
sterius note per se suis effectibꝰ nō cognoscuntur p
illos effectꝰ neqꝫ ducūt in cognicitionez illoꝝ effec
tuū. iō cecus a natiuitate nūq̄ꝫ per qualitates tāgi
biles veniret in noticia colloꝝ sicut neqꝫ videns p
noticiā colorū venit in noticiā qualitatū primarnꝫ.
Ad quartū rñdet Egidiꝰ q fōma subalis pōt habē
simulitudinē in intellectu a qua sumiſ scia de illa. qz
sicut est de formis realibꝰ ita ꝛ de formis intentiona
libꝰ. Cōstat aūt q forma accītalis virtute fōme
subalis ꝓducit formā subalem. s. dum caliditas ꝓ
ducit ignē. ita etiā fantasma virtute forme subalis
ꝓducit similitudinē illiꝰ in intellectu ꝛ per hunc mo
dum habetur scientia de forma. ꝛ cōsequenter ō ma
teria rōne forme semper tamē per sēsum de metha.
aūt dicit q nō solum cognoscimꝰ effectꝰ substariaꝝ
per sensum scilicet motū celi equalitatez ꝛ continui
tatem illius sed etiam cognoscimus per sensum q
illi sunt effectus illarum substantiatiarum ꝛ quia il
le substantie non sunt proportionate illis effectibꝰ
ideo per sensum tantum cognoscimus. quia sunt
intellectuſ āt postmodū cognoscit quid ille sunt.

Primum dictum videt contrariari phi. secūdo
de anima. quia ꝛ si forma accidētalis producat for
mam substantialem virtute forme substantialis. lꝫ
est quia forma substantialis potest per se producere
formam substantialem ꝛ principalius q̄ꝫ forma acci
dentalis dirigendo illam tanq̄ꝫ instrumētuꝫ. sꝫ nul
la forma accidentalis immutat sensum virtute for
me substantialis cum substantia sentiatur per acci
dens ꝛ accidentia per se. secūdo de anima. ideo nec
materia nec forma habet aliquam similitudinem in
intellectu sed solum cōceptus acquisitos per discur
sum exquibus formatur scientia de materia ꝛ fōma
Secundum dictum apparet repugnare phi. in pro
logo metha. dicēti q vniuersalia sūt difficillima ad
cognoscendum quia sunt remotissima a sensu sicut
ergo tñ intellectus pōt formare propositionez vni
uersalem quam sensus nō potest cognoscere propē
quid nec qz est. ita notitia intelligentiarū separataꝝ
nullo modo potest reperiri in sensu sed tantuꝫ in in
tellectu. tam quo ad quia est q̄ꝫ quo ad propter qd
est per discursum. Ideo aliter dicendū p̄m cōmen
tatorē in prologo phi. q nos habemus noticiam ō
materia ꝛ forma per cognitionem compositorum
naturaliū sic q tam per sensuꝫ q̄ꝫ p intellectū p̄mo
cognoscimus cōposita naturalia deinde resoluimus
ea in sua principia intrinseca cognoscēdo ea habeſ
duo principia intrinseca quorū vnum est forma. et
alteruꝫ mā. lꝫ igitur materia ꝛ forma nullū habeāt
sensum. tñ cognoscunt per sensuꝫ rōe suorum effec
tuuꝫ p̄mo immutātiuꝫ sensuꝫ dicit enim Aristo. p̄
mo phisicorum q transmutatio facit cognoscere
materiam. ꝛ octauo methafi. q operatio dat cogno
scere formam constat autem q tā trāsmutatio ma
terie quam operatio forme cognoscitur per sensuꝫ.

Consimiliter dicitur de intelligētijs iuxta doctri
nam Aristo. octauo phisicorum q si habemus scie
tiam dē illis hoc est per effectum scilicet per motum
celi quem cognoscimus prius per sensum quam p
intellectum. Deinde discurrentes percipimus
illum esse continuum ꝛ perpetuum. ꝛ concludimus
cotinuitatem et perpetuitatem illius non posse esse
nisi a motore separato a materia. Et quoniam
plures sunt tales motus arguimus plures esse mo
tores separatos a materia ꝛ consequenter q illi sūt
substantie indiuisibiles absque magnitudine. et qō
non sunt virtutes in corpore. sed extra corpus om
nino infatigabiles potentes mouere per tempus in
finitum ꝛ sic patet q intelligentie licet non habeāt
sensum. tamen non cognoscuntur nisi per sensum
mediate tñ p reductionē ꝛ discursū quē ñ pōt facere
sēsus sed solus intellectus.

Est autem omnis sillogismus per tres terminos ꝛ hoc quidem ōmō strare possibile est quoniā est a. ic. propter id quod est in b. ꝛ hoc in c. Sed priuatiuꝰ quidem est alteram quidem propositionem habēſ quo niam est aliud in alio alteram aūtē quoniam nō est.

UVA. BHSC. IyR_048_2

Jstud ẽ tertiũ ca. huius tractatus in quo aris. determinat de ꝓcessu ⁊ quidditate sillogismi demõstrationis posteꝝ determinauit de sillogismo aggenerãte scientiam. ⁊ de sillogismo aggenerãte ignorãtiam. Et diuidit in quatuor ptes ꝑncipales. quarũ prima ꝓbat ꝙ in demõstrationib⁹ nõ cõtingit ꝓcedere in infinitũ ꝑ predicata quidditatiua. Secũda ꝙ non ꝑ predicata substãtialia ibi. vniuersaliter aũt sic. Tertia ꝙ nõ per predicata accidẽtalia ibi. neqꝫ tamẽ õ qualitate. Quarta ꝙ nullo mõ ⁊ hoc per rõnes ꝓprias ibi. analetice autẽ. Prima pars diuidit in tres particulas in quarũ prima Aristo. ponit suppositiones. in secũda questiões ibi. sit ergo c. in tertia cõclusiones ibi. ꝙ quidẽ igit media. Prima suppositio est ista ꝙ ois sillogism⁹ tãtuz ex tribus terminis debet fieri. Jsta suppositio patet ex ꝓmo priorũ q̃ tamẽ declarat taz in affirmatiuis q̃z negatiuis sillogismis. vt omne b. est a. omne c. est b. ergo omne c. est a. Jtẽ nullũ b. est a. omne est. b. ergo nullũ c. est a. sillogismus igit affirmatiu⁹ debet habere oẽs ratiões affirmatiuas. qz ex duab⁹ affirmatiuis nõ sequit sillogistice aliqua negatiua. ⁊ sillogismus negatiu⁹ debet habere alterã premissarum affirmatiuã ⁊ alterã negatiuã cõcludẽtes cõclonez negatiuã. qz ex duabus negatiuis nõ sequit aliqua affirmatiua. neqꝫ ex vna affirmatiua ⁊ altera negatiua sequit sillogistice cõclusio affirmatiua vt patz inductiue �means ꝙ est ostensum in libro priorũ. Notãdũ ꝙ principiũ cui innitit tota fõma sillogismi affirmatiui est quecũqꝫ yni ⁊ idẽ sũt eadẽ illa inter se sũt eadez qz videtur ꝓter oẽm cõceptionẽ animi ꝙ a. c. sit eadem. b. ⁊ nõ sũt eadẽ inter se ⁊ est illud principiũ intelligẽdũ de idemptitate simplr. qz de idemptitate ꝛm quid que ẽ idemptitas generis vel speciei illud nõ tenet. qz nõ sequit hõ est animal. ⁊ asin⁹ est animal. ergo hõ est asin⁹ nec sequit plato est homo. sor. est homo q̃ sor. est plato. imo arguit occulte ex quatuor terminis quia aliud est animal quod est homo ⁊ aliud ẽ animal quod est asin⁹ ⁊ alius hõ est sor. ab illo qui est plato iõ bene sequitur oẽ aial est asinus. hõ est ãnimal. ergo hõ est asinus omnis hõ est plato. sor. est homo ergo sortes est plato. vel sic hoc est plato. ⁊ hoc est sortes ergo sortes est plato. quia mediũ semp sumitur pro eodẽ. Principium autem cui innititur forma sillogismi negatiui ẽ illud quicquid ꝼmouet ab aliquo remouet ab oi eo ꝙ est idem illi nõ eni est itelligibile. a. esse remotuz a b ⁊ nõ a c. qõ est idem b. ⁊ hoc est intelligẽdũ de remotione simplr ⁊ nõ ꝛm quid qz nõ sequit animal ñ ẽ risibile. homo est risibilis ergo homo nõ est aial sed bene sequit nullum animal est risibile. homo ẽ risibilis. ergo homo nõ ẽ aial ⁊ hoc in tertio secunde figure.

Manifestum igit est quoniã prꝛcipia ⁊ dicte suppositiones he sunt. Accipiẽtes eni hoc necesse est sic demonstrare ut ꝙ a. sit in. c. ꝙ. b. Jtez aũt ꝙ. a. sit in b. per aliud medium. et quod b. sit in. c. similiter.

Secũda suppositio. necesse est aliquã demõstratõez esse resolubilẽ rõne vtriusqꝫ premissarũ ꝑz de ista omne corpus animatũ est substãtia omnis homo ẽ corpus animatum. ergo omnis homo est substãtia maior sic resoluitur ad imediata omne corpus est substantia. sed omne corpus aiatum est corpus. ergo omne corpus animatũ est substantia. minor ꝫo sic resoluitur. omne animal est corpus animatũ omnis homo est animal ergo omnis hõ est corpus animatum. sit ergo primi sillogismi maior extremitas a. ⁊ c. minor ⁊ b. medium. ⁊ patet ꝙ a. ineſt c. per b. ⁊ ineſt b. per aliud medium. c. etiam ineſt b. per aliõ mediũ ꝛm ꝙ patuit in resolutione. hec autem ⁊ alie suppositiones sunt principia necessaria pertinẽtia ad demonstrationem. vt tollitur ex determinatis in primo priorum.

Secũdum quidem igit opinionẽ syllogizãtibus ⁊ solũ dyaletice mãifestum ẽ ꝙ hoc solum i tẽdendũ sit. Si ex quibus cõtingit uerisilis fiat sillogismus. Quare ⁊ si est aliquid eorum in ueritate que sunt. a. b. medium. uidetur aũt nõ per hoc sillogizans sillogizatus dialetice ẽ. Ad ueritatem autem ex his que sũt oz ĩtendere. Habet autem se sic.

Tertia suppositio. necesse est demõstratorẽ procedere ex immediatis ꝛm veritatem. qz per hoc distigui tur demõstrator a dialetico. demonstrator eniz aggenerat scientiam ⁊ dialetic⁹ opinionẽ. ideo sufficit dialetico ꝓcedere ex imediatis ꝛm apparentiã. Propositio eniz imediata est illa qua nõ est altera prior ꝑz aristo. supra sed nõ habere ꝓpositionẽ priorẽ cõtingit dupliciter. s. ꝛm veritatem aut ꝛm probabilitatẽ cũ. ergo accipit aliqua propositio ad probanduz aliqd sillla habz priorẽ oportet ꝙ resoluat in illã. illud. n. per quod probat aliqd debet cẽ per se notũ vel reduci debet in per se totum. ergo tã dialetic⁹ q̃z demonstrator sillogizat ex primis ⁊ immediatis. vl ex his que reducũtur in prima ⁊ imediata. aliter tamẽ iste ⁊ aliter ille nam dialeticus sillogizat ꝛm probabilitatem. sufficit enim sibi ꝙ propositio ꝓbabiliter videatur eẽ immediata quod sit cũ ab omnibus vel a pluribus acceptatur demonstrator autem cum aggeneret scientiam nunqꝫ procedit nisi ex veris ⁊ immediatis vl ex his q̃ reducũt in illa ꝛm veritatẽ et nõ ꝛm opinionẽ.

Quoniã autẽ ẽ qõ ipsũ quidem de alio predicat ñ secũduz accñs. Dico autez secundum accñs vt albuz aliquando dicim⁹ illud esse hominem. nõ similiter dicẽtes ⁊ hominẽ albuz. Quod quidẽ. n. cum ñ altez aliquod sit album est. albuz autem est quoniam accidit hõi esse albũ. Sũt igitur queda hmõi que quidẽ secundum se predicãtur.

Quarta suppositio. omnis demonstratio est ex his que sunt per se ⁊ non per accidens. Jsta suppositio patet ex dictis supra. Dicitur autem propositio per accidens quando accidens predicatur de substantia vel econtra vt homo est albus. aliquod album est homo. licet aliter sit per accidens vna ⁊ aliter alia. que autẽ sit propositio per se dictum est supius in modis perseitatũ. Notãdũ ꝛm egidium ꝙ hec propositio albũ est homo est dupliciter ꝑ accidẽs primo ratione subiecti. quia accidit albo ꝙ subiiciatur secundo ratione habitudinis predicati ad sbz. qz ac

UVA. BHSC. IyR_048_2

cidit albo esse hominem sed illa. homo est albus. non est per accidens nisi vno modo scilicet ratione habitudis ꝓdicati ad sūm. quia nō accidit homini q̄ subijciat̄ sz bñ accidit homini cē albū. Et si instatur q̄ sicut hō p se subijcit̄ suo superiori ⁊ sue ꝓprie passioni. ita albū p se subijcit̄ colorato ⁊ sue ꝓprie passioni. Ñdet q̄ nō qz hō est p se in ꝓdicamēto. albū aūt p accidēs scz tiñ rōne albedinis ⁊ iō ꝓcedit q̄ albedo p se subijcit̄ coloris ⁊ suis proprijs passiomb⁹. Ista resp̄sio est aliquātulū dubia. qz sicut graue mouet̄ p se ñ obstāte q̄ rōne grauitatis ita albū vr̄ p se cē in ꝓdicamēto nō obstāte q̄ rōne albedis qz sicut grauitas ē itrinseca graui. ita albedo ē de rōe albi. qz nō stat albū cē sine albedine ē ergo albedo p se ꝑmo in predicamēto albū aūt p se nō ꝑmo ⁊ ideo sicut albedo subijcit̄ p se colori aut qualitati disgregatiue visus. ita albū per se subijcit̄ colorato ⁊ quali disgregatiuo visus. Dicēdū ergo aliter q̄ illa hō est albus ē per accūs directe cū predicetur accūs de substātia. illa āt albū ē hō ē p accūs indirecte cū ꝓdicet̄ suba de accidēte. Itē in prima ꝓdicatū dicit̄ de subo rōne substātie prime. s. sortis vl̄ plonis cui ineē per accūs. qz sor. ē per accūs alb⁹ sz in secūda predicatū dicit̄ de subo rōne substantie ꝑme cui ineē per se eo q̄ sor. ē hō per se.

Sic igr̄ c quidē hmōi q̄ ipsū quidē nō sit in alio in hoc autem b. sit primo ⁊ nō est aliud mediū. Iterū. i. sit in c. Sit ēt silr̄ ⁊ hoc in b. Ñūquid ergo necesse ē stare aut cōtingit infinitum ire.

Ista est secūda particula i qua phūs mouet tres questiones quaꝝ ꝑma ē ista. Utr̄ cōtingat ꝓcedere in infinitū in sursū in demōstratiōib⁹ incipiēdo a minori extremitate vt dato q̄ c sit terminus de nullo ꝓdicabilis. s. sor. qui nō hz terminū inferiorē vtrū de illo predicet̄ ille terminus homo. ⁊ vtrū de illo termino homo ille terminus aīal. ⁊ sic in infinitū ascēdēdo ꝑ predicata quidditatiua ⁊ semp cōmuniora. aut sit dare statū ad aliquod ꝓdicatū nō habēs terminum superiorē cuz enī minor extremitas cōtineat̄ sb̄ maiori ꝓcessus a minori extremitate ad maiorē extremitatē dr̄ ascēsus sicut motus ab elemēto cōtento ad elemētū ⁊ tinēs dr̄ mot⁹ sursum.

Et iterū quidē si de a. nihil predicatur ꝑ se a. āt in c. est primo mediū āt in nl̄lo priori. ⁊ itē c. sit ī. i. ⁊ hoc i b. Ñūquid ⁊ hoc stare necesse ē. an et hoc cōtingit ī infinituz abire. Differt āt hoc a priori quoniaz hoc quidē ē. Nunquid cōtingit icepturum ab huiusmodi qō ī nullo est altero sed aliud in illo ī sursum ⁊ ī infinitū abire. alterūqz icepturum ab huiusmodi quod ipsum quidē de alio. De illo autem nihil predicatur ī deorsū intendere si contingit et in infinitū ire.

Secūda questio. vtrū incipiēdo a maiori extremitate sit ꝓcedere in infinitū deorsū in demōstrationibus verbi gra sit a ille terminus suba nō habēs terminū superiorē sed bene inferiorē vtrū predicetur de illo termino corp⁹. ⁊ ille terminus corpus de illo termino corpus aiatum ⁊ sic descēdendo in infinitū. aut sit dare statuz ad aliquez terminū qui de nullo predicetur ⁊ differt ista questio a priori. qz c. de nullo predicat̄ ⁊ multa alia predicāt̄ de illo. a vero de multis ꝑdicat̄ ⁊ nihil de illo cum nō habeat terminū superiorem proprie loquendo. ⁊ quia maior extremitas se habet tanquam continens ⁊ minor tanquam contentum ideo processus a maiori extremitate ad minorē est descensus sicut mot⁹ ab elemēto contēte ad elemētū cōtētum dicit̄ mot⁹ deorsum.

Ampli⁹ nūquid cōtingit infinitare media determinatis terminis. Dico autem vt si a. ī c. sit medium autē ipsorum sit b. ab ipso autem b. a. alterum sed horū alia nūquid ⁊ hoc cōtingit in infinitum abire. aut impossibile est. Est autem hoc intēdere idem eē ⁊ si demonstrationes in ininitum veniāt ⁊ si est demonstratio rei omnis aut adinuicem includantur. Similiter autez dico ⁊ ī priuatiuis sillogismis ⁊ propositioni b⁹. vt si a nō ineē b. nulli autem primo aut est aliquid infra cui priori nō ineē a. vt si ipsi c. quod sit in omni. i. ⁊ nāqz in his aut infinita sūt in quibus ñ est priorib⁹ aut statur. Sz in conuertibilib⁹ ñ similiter se habz si enim est in eque predicabilib⁹ de quo predicatur primo aut vltimo. oīa eni sic similiter ad omnia se habēt ⁊ si sint infinita de ipso predicātia ī vtraqz sūt predicata ifinita. Ni si silr̄ ꝓtigat cōuerti sz hoc q̄dē sicut accidēs illud vō sicut predicamētū.

Tertia questio ē de mediis vtrū maiori ⁊ minori extremitatib⁹ habētib⁹ statū infinita sint media. i. vtr̄ ab a in c ⁊ ecōtra sit processus finit⁹ cū hoc q̄ infinita sint media eēntialiter ordinata nec frustra ponit̄ hec q̄stio qñ duo pūcta extrema linee habēt statū ⁊ distātiam finitaz inter illa ⁊ tñ sūt pūcta media ⁊ ifinita latitudinis etiā vniformiter difformis ſi gradu seu ab aliquo gradu ad gradū summū est distātia tātū finita ⁊ tñ inter illa extrema sūt infinita media quoꝝ hz gradū intēsiorē ⁊ remissiorē ita posset quis maginari q̄ inter indiuiduū ⁊ generalissimuz est tātum distātia finita ⁊ tñ inter illa sunt ifinita predicata quorū quodlibet hz terminū superiorē ⁊ inferiorē. Iste questiones sūt necesse inqt aris. qz intēditur videre vtr̄ demōstratiōes procedāt in infinituz aut oīs rei sit demōstratio aut terminētur per ꝓcessū finitū. si enim ꝓcedereē in ifinitū nō ꝓtingeret aliqd scire qz ifinitū hz q̄ ifinitū ē ignotū ꝑmo phi. ⁊ si oīs rei eēt demōstratio tūc ꝓtingeret circlariē demonstrare qō est supius reprobatū. Notādum primo ꝑm Aristo. q̄ eadem questiones que mote sunt de ñ demonstrationibus affirmatiuis pñt etiā moueri

UVA. BHSC. IyR_048_2

ge negatiuis. sicut eni syllogizaf illa ois sortes ē ſb
ſtātia ita illa nulli⁹ sortes ē quātitas quarū quelibz
est mediata nō rōe p̄dicati cū illud ñ sit in aliquo to
to sed rōe subi. Et tūc pōt eē prima q̄stio. vtrū supra
illuz terminū sortes sint ifinita predicata eēntialiter
ordinata a quorū quolibet remouef q̄titas vel fit
dare statū. Secūda q̄stio vtruz infinita sint subie
cta a quoz quolibet remouet ille terminus q̄titas
quorū q̄libet verificaf de illo termino sortes. Ter
cia questio vtz int subm z predicatū sint infinita me
dia. sit ergo a predictū z b subiectū z c medium. et
querat vtruz medium sit mediatū vel immediatuz
alicui extremorum z arguaf stat⁹ in medijs aut p
cessus infinit⁹. Sēdo notādū ꝑm phm q ista que
stiones ñ habēt locū i ꝓuertibilib⁹ qz ꝓuertibilia siue
sint finita siue ifinita nullū ē p̄mū nec vltiuz p̄dica
tū sicut nihil est supi⁹ ad reliquū ſz sorte nō ꝙualit
predicetur eo q passio predicaf accidētaliter ꝺ suo
subiecto diffinito aūt eēntialiter. vñ hec ē predica
tio eēntialis homo est aial rōnale z illa est accidēta
lis hō est risibilis cum in p̄ma sit primus modus di
cendi p se z in secunda secundus vt patuit. Intel
ligēdum q tam in ꝓuertibili⁹ predicāt⁹ de se in
uicē in secūdo modo dicēdi per se q̄z in nō cōuertibi
lib⁹ predicātibus de se inuicē in primo mō dicēdi p
se ē ordo eēntialis sed nō eodē mō. qz prim⁹ mod⁹
dicēdi per se facit ordinem eēntialē ꝑm supius z ife
rius. Secund⁹ āt modus dicēdi per se facit ordinez
eēntialē ꝑm prius z posterius. dicit tñ ꝓpositio acci
dētalis i qua p̄dicaf passio de subo. qz passio ē acci
dens subi nō qdē cōe sed ꝓ̄prium.

**Quod quidem igitur media nō ꝙ
tingit infinita esse si in sursum z de
orsum stēt predicaméta manifestū
est. Dico autem sursū quidez quod
uniuersale magis est deorsū autem
quod pticulare est. Si eniz a. p̄redi
cāte de c. infinita sunt media in qui
b⁹ est b manifestū est q cōtingit uti
q̄z ab a. ad c. in deorsum alterum ꝺ
altero predicari in ifinitū antequā
enim in c ueniat infinita sūt media
z a c in sursum infinita antequam
in a. ueniat. Quare si .b. impossibi
lia sūt z ipsius a. z c. impossibile est
infinita esse media.**

His suppositionib⁹ z questionib⁹ premissis Arist.
ponit tres ꝓclusiones. Quaꝝ prima est ista nō con
tingit extremitates habere statuz in sursū z deorsū
media vero eē infinita. intelligēdū per sursuz termi
num cōmuniorē z per deorsum terminum singula
rem vel minus cōmunē ꝓbatur nā si inter a maio
rē extremitatem. z c minorē sunt infinita b media a
quocunqz istorum accipiatur necesse est esse infinitū
ꝓcessum versus a aut versus b ſz cum nō possint
per trāsire infinita ergo ab a in c. etecōuerso est infi
nitus processus quod est cōtra suppositum. Notan
dum ꝑm aristo. tertio phi. q ſz eadē sit via qua itur
ab athenis ad thebas z a thebis ad thenas. nō tñ ē
eadē ratio mouēdi ab vna ad reliquū z ecōtra sicut
nō est idē modus inchoandi z mod⁹ finiēdi viaz qz
vna incipit athebis z finitur in athenas. alia icipit
ab athenis z finitur in thebas sicut etiā idē est spaci
um duorum ad vnum z ecōtra licet alia sit ratio fi
cut alia est ꝓportio. ita est in ꝓposito idem ē spaciū
p q ascendit z descēditur in linea predicamētali. si
cut idem sunt termini. sed illud spatium vt ē astēsus
incipit a pticulari z tendit in magis vniuersale. vt
sic ē descēsus se hz ecōtrā. s. vt incipit a magis vlī z
terminatur in min⁹ cōe vel ad singulare.

**Neqz enim si aliquis dicat qō hec
quidem que sūt a b c cōtinentia sūt
ad inuicem quare necesse est media
esse finita illa uero ñ accipere nihil
differt quod utiqz accipio eorū que
sūt b erit ad a. aut ad c aut infinita
media aut ñ a aut si quo iam primo
sūt infinita siue stati siue ñ stati nihil
differt que. n. sūt post hoc ifinita sūt.**

Ad hāc rōnē forte diceretur q a quolibz b versus
vnā extremitatum ē ꝓcessus finitus qz nō recipien
tur oia b inter media. sed cum interpolatione z per
saltum. Ista rñsio nō soluit ingt aristo. qz nō refert
vtz media accipiantur mediate vel imediate. quia
sp idē sequitur. si enim accipitur medium ꝓprie a ñ
poterit eē processus in c nec ecōtra sicut ꝺbi gra icipi
endo ab vltio die tpis ꝓteriti siue numerentur dies
mediati siue imediati cuz magna interpollatōe nun
q̄z deueniretur ad primum diē. silr si numeratio in
cipit a primo die futuri tpis qualitercunqz fiat non
deueniretur ad vltimā diē. Cōtra ista dubitatur.
Et primo arg. cōtra cōclonē ꝓbādo infinita eē me
dia inter duo extrema inter q̄ est tñ distātia finita.
qz inter primum z vltiuz punctuz linee ē distantia
finita soluz. z tñ ifinita sunt puncta media. silr inter
gradū vt duo z gradum vt octo sunt infiniti gradus
quoz quilibet ē itētior gradu vt duo z remissior gra
du vt octo iter quos gradus ē tñ distātia finita q̄ pi
formiter inter a z c pñt eē infinita media predicabi
lia quoz qōlibz est cōius c. z minus cōmune a.
Secundo arguitur cōtra exēplum oñendo non eē
silitudinem qz in predicaméto datur primum z vlti
mū. s. c z a. In tpe autē preterito nō datur prima
dies neqz in tēpore futuro datur vltia ita q ex his
duobus tēporibus fit vnum infinitum tps a pte añ
z a pte post carēs extremis. Ad primuz dicitur q
sicut cōtigit i cāis efficiētib⁹ eēntialit ordinatis. ita
z in causis formalib⁹ nā si inter primā cām z inter
itelligētiā lune eēnt ifinite itelligētie itermedie ordi
nate eēntialr necessario inter ꝓmā cām z vltimā in
telligentiam eēt ifinitus processus nec nunq̄z posset
ptrāsiri spaciū ꝺs⁹ deū icipiēdo ab aliq̄ itelligētia si
ne ꝓcess⁹ fieret p itelligentias imediatas siue medi
atas cū itꝑollatōe z saltu. Sic i ꝓposito ē dicēdū q i
q̄lz p̄dicaméto ē ordo eēntialis p̄dicatoꝝ z ſboꝝ eēn
tialr ordinatorū se hñtiū p modū formaꝝ vlīū iuꝝ
doctrinā arist. di. 2. phi. z septimo me. q ꝓtes diffinitōis
sit forme. z q oē supi⁹ ē forma cuiusl̄z sui iferioris iō
si it a z c sit ifinita p̄dicata necessario ē ifinita distātia
q̄z ñ ꝓtingit ptrāsire siue nūerēt imediata p̄dicata ꝙ
tinue siue cū itꝑollatōe z saltu. neqz istātia assigna
ta de pūctis z gradib⁹ cōuincit q oia pūcta sūt eius
dē rōnis. z oēs gradus eiusdem latitudinis sūt idez
spē iō ex his pōt r̄sultare vnū nūero tñ finitū sicut
etiā ex infinitis ptib⁹ resultat vnū ꝙtinuū finitum.
nulla aūt p̄dicata eiusdē p̄dicaméti sūt eiusdē ratio
nis. sicut neqz aliq̄ due itelligētie eēntialiter ordina
te z si inter a z b corpora eēnt infinita tota quorum
qōlibet eēt min⁹ z maius b. necessario iter a. z b. es

UVA. BHSC. IyR_048_2

set ifinita distãtia cũ igit qõlibz supi⁹ sit qõdã totũ respectu sui iferioris per ariſ. 2. phi. 7 cõmẽ. i plogo 7 porphiriũ in suis vlib⁹ necessario iter a. 7 c. eẽt infinita distãtia si ꝑdicabilia itermedia eẽnt ifinita. Ad scõm dr q nõ ẽ exẽplũ in toto silr. qz oia ꝑdicabilia eiusdẽ ꝑdicamẽti sũt diuersarũ rõnum 7 oẽs dies sr eiusdẽ spẽi. sz fuit similitudo quo ad hoc q sicut nõ cõtingit ptrãsire totũ tps ꝑteritũ vel futurũ siue accipiat dies imediate siue cũ interpollatiõe ita in proposito. 7 lz totũ tps ꝑteritũ ñ habuerit primã diẽ. ne qz futurũ vltimã. tñ qlibz illoz habuit terminũ 7 extremũ. s. eternitatem q ordie nãe ꝓcedit oẽ tps. et nõ ẽ incõueniẽs aliquod infinitũ habere ꝓncipium vel finẽ aut extrema. vñ linea giratiua ẽ infinita in corpore colũnari 7 tñ hz extrema. s. pũcta vltia ciusdẽ corpis silr latitudo mot⁹ alteratiõis qua aliqd assimulat sibi passũ est ifinita. 7 tñ bene hz ꝓncipium 7 finẽ. s. vltimũ mutatũ eẽ silr nõ repugnat latitudinẽ numeralẽ eẽ infinitã 7 terminari prima 7 vltima vnitate. dicũt eẽ theologi q latitudo creabiliũ ẽtitatũ ẽ ifinita 7 tñ ẽmiak duob⁹ extrẽis. s. actu purissimo q ẽ ō 7 potẽtie ifinite passiua q ẽ ꝑma mã.

Manifestum autem 7 in priuatiua demonstratione quoniã stak. Siq dẽ statur i predicatiua stak ẽ vtriusqz. Si ab vltio. n. ñ cõtingẽs neqz i sursum ab eo in quo stak ire in ifinitum. Dico autem in quo statur qõ ipsum qdẽ i alio nullo est. sed i illo vt. c. Neqz a primo i id i quo statur vl vltimum dico autẽ primũ quod ipsum quidẽ de alio. sed de illo nullum aliud. Si igit hoc erit i negatione stabit. Triplr. n. demõstrak nõ eẽ aut. n. i quo est. c. b. oi iest. Sed in quo est. b. nulli iest. a. Ipsi⁹ quidem igr. b. c. 7 sẽp alteri⁹ distantie necesse ẽ ire i imediata. predicatiua eniz hec distantia. sed altez mãifestum quod si in alio ñ est ꝑori vt i. d. hoc idigebit i oi b. eẽ 7 si itez i aliquo ipso. d. prioze ñ fuerit illud idigebit i oi d. eẽ. Quare quoniam i deorsum stak 7 i sursũ stabit 7 erit quoddaz principium i quo ñ erit. a.

Secũda ꝓclo si indeterminationib⁹ affirmatiuis nõ ꝓcedit i infinitũ nec in demõstrationib⁹ negatis pz qñ si affirmatiuis dak ꝑmũ 7 vltimũ in quo stak ẽt ẽ i negatis dank illa p ꝑmũ itelligit aris. illõ qõ ꝑdicak de alio 7 de quo nihil ꝑdicak p vltimũ itelligit illud qõ de nullo ꝑdicak 7 multa ꝑdicãk de illo. sed p illud in quo stak itelligit vtrũqz. aut qz de illo nihil ꝑdicak. aut qz illõ de nullo ꝑdicak. Ista ꝓclo declaratur 7 ꝑmo i ꝑma figura nã si ql ꝓpõ affirmatia mediata reduck ad imediatã p ꝓcessũ finitũ nõ ꝓpparet qũo ꝑducit negatia p ꝓcessũ ifinitũ cũ nũqz ꝓntingat syllogizare nisi altera ꝑmissarũ exẽte affirmatiua si. n. a remouek a b p d oz d ineẽ minori extremitati 7 sic in ifinitũ quare si ꝓcederek i ifinitũ negatie ꝓcederek in ifinitũ affirmatiue 7 si nõ ꝓceditur in ifinitũ affirmatiue nec ẽt negatie ꝟbi gratia. nullum corp⁹ aiatũ est qlitas qlibz hõ est corp⁹ aiatũ. g nullus hõ ẽ qualitas qz eni corp⁹ aiatũ inest hõi p aial. ió sic reducik mior ad imediata. oẽ aial ẽ corpus. 7 aiatũ qlz hõ ẽ aial g qlz hõ ẽ corp⁹ aiatũ 7 qz qualitas remouek a cõpore aiato rõne corpis. ió illa mior reducik sic nullũ corp⁹ ẽ qualitas oẽ corp⁹ aiatũ ẽ corp⁹. g nullũ corp⁹ aiatũ qualitas hꝰ syllogismi minor est imediata. ió nõ reducik maior aũt ẽ mediata qz qualitas remouek a corpore rõe sbe. ꝓpterea sic reducik nulla suba ẽ qualitas. oẽ corp⁹ ẽ suba. g nullũ corp⁹ est qualitas ita q id semper sit mediuz in reductione rõne cui⁹ maior extremitas remouek a maiori. 7 qñ illud semp iné minori extremitati. ió nõ reducik negatia p ꝓcessũ ifinitũ ad imediata nisi consilr affirmatiua reducak. Notãdũ hz phi. q illa ꝓpõ nullũ. c. ẽ a. i. null⁹ hõ ẽ qualitas ẽ syllogizabilis p diuersa spatia assumẽdo mediũ magne distãtie vel pue. s. b. Si enim sumik p medio subeat magne distãtie. si ãt aial vel aiatũ. i. parue distantie qz aial vel aiatũ dr ꝓpinquũ hõi. corp⁹ aũt vel sba ẽ remotũ 7 qz de sensus ꝟsus vltimũ 7 ifinitũ quod est indiuiduũ vel singulare de nullo ꝑdicabili ẽ finitus negatie. qz qualitas vltio remouek a sor. rõne hõis g a sẽsus ꝟsus ꝑmũ qõ ẽ gñalissimũ ẽt erit finit⁹ sic q a remouek a c rõe b 7 nõ rõe alicui⁹ ꝑtis sba ẽ g id ꝑmũ a quo remouetur qualitas rõe cuius remouek ab hõie 7 ꝓ ꝓns ñ ꝓceditur i ifinitũ negatie si nõ ꝓceditur affirmatiue.

Iterum si. b. quidem i oi. a. 7 i. c. ãt nullo. q. i c. nullo erit. Itez hoc si oz mõstrare mãifestũ ẽ quoniam aut per sursũ modum mõstrabitur aut per hunc aut per tertium. primꝰ qui dẽ igit dict⁹ ẽ. Secundus autem de mfabit. Sic autem utiqz demõstrabitur quod ut. d. i. b. oi ẽ. In. c. autẽ nullo. Si necesse est aliquid esse i. b. 7 itez si hoc i. c. ñ erit. Aliud vero i. d. est quod i. c. ñ est. igr quoniaz eẽ sp in supiori statur stabit 7 ñ esse.

Secundo ꝺclaratur eadẽ ꝓclo in secunda figura. nã si negatiua reduceretur ad imediata. g per ꝑmã vel p secundã aut p tertiã figuram nõ p primã vt ostẽ est nec per tertiaz vt ostẽdetur. nec p scõam qõ ꝺclaratur: qz opportet semp alteram ꝑmissarum esse affirmatiuam 7 mediũ nũqz remoueri ab aliqua extremitate qn insit alteri. ió si nõ ꝓceditur i ifinitũ in affirmatis ẽt ñ i negatis. verbi gra ois hõ ẽ aial. nulla qualitas ẽ al. g nulla qualitas ẽ hõ aut sic. nulla qlitas ẽ al. ql hõ ẽ al. g null⁹ hõ ẽ qlitas. qro vtr ista negatiua sit mediata vel immediata. si immediata habetur intentum si mediata g est reducibilis p hũc modũ. omne animal est corp⁹ animatũ nulla qlitas est corpus animatum. ergo nulla qualitas est aial. vbi pz semp alterã ꝑmissarꝫ esse affirmatiuam non g ꝓceditur in ifinitũ negatie nisi ꝓcedatur affirmatiue sit g a. maior extremitas 7 c minor. 7 b mediũ. s. al a quo remouek a qualitas rõe b. mediꝫ. s. corpus aiatũ. 7 arguatur vt supra.

Tertiꝰ ãt est si a in b oi insit c uero in nullo sit b. Non in oi sit c in quo est

UVA. BHSC. IyR_048_2

a. Iterū aūt hoc aut p supi⁹ dicta. aut silr demſtrabit illo tamē mō ſtat Si uero sic est accipiatur iterum. b. in. c. eē in quo. c. nō in oi. e. ⁊ hoc iterūz silr quoniaz āt cōcessū ē stare ⁊ in deorsū manifestū est q̄ stabit ⁊ in c. q̄ nō est.

Tertio ꝺclarat cadē concl'o in tertia figura formando hūc syllogismū in scō mō nullū corp⁹ aiatū ē q̄litas oē corp⁹ aiatū est corp⁹. g̃ corp⁹ nō ē q̄litas si maior ꝺducat ad imediata p infinitū ꝓcessū hoc erit i ꝑma vl'in scōa figura ⁊ hoc ſ. ꝓbatū ē vl'in tertia trāſmutatio vl'em negatiuā i ꝑticulare vel indefinitā negatiuā hoc mō nullū al'ē q̄litas oē al'ē corpus aiatū g̃ aliq̄ corp⁹ aiatū nō est q̄litas vbi patet q̄ de illo quo remouet qualitas ꝟificatur corp⁹ aiatū Iterū maior sic reducit nullus hō ē qualitas quilz hō ē aial. g̃ aliq̄ aial ſ. ē qualitas vbi liq̄t q̄ ſ. ꝓt ꝓcedi in infinitū negatiue q̄n etiam affirmatiue.

Notādū q̄ in reductione negatiue in ⁊tia figura ſp mediū ꝺz sumi sub minori extremitate. q⁹ al'r affirmatiua eēt falſa ex quo nō arg. in terminis cōuertibilib⁹. nō. n. repit ꝙuertibilitas in terminis eiusdē ꝑdicamēti ſe hñtib⁹ ꝑm sub ⁊ supra de qb⁹ fit mentio i ꝓñti. ⁊ sic reductio in tertia figura ē in deorsum vbi repiunt imediata sicut ascēdeo in sursū.

Manifestum autē est quoniam ⁊ si non una via demōſtretur. sed omnibus aliquādo quidem ex prima figura aliquando uero ex ſecūda aut tertia quoniam ⁊ sic ſtabitur. site. n. sunt vie. Finita āt finite multotiēſſū pta finiti necē est omnia. Quoniam quidē igit' in priuatione si quidē et in eē ſtat' manifestū est.

Sz forte posset hic aliqs ꝺicere q̄ lz nō ꝓcedat' in infinitū in eadē figura tñ in diuersis pōt hoc fieri.

Rñdet phūs q̄ q̄libet figura ē tm̄ finita ⁊ oēs figure sūt tres ſz ex finitis nō resultat infinitū. g̃ q̄lit cūq̄z syllogizet i vna vl'in ꝑlib⁹ figuris nūq̄z erit ꝓcessus infinit⁹ i negatis si ñ poterit eē i affirmatiuis.

Sed quod in illis loyce aliqui quidem speculentur hoc manifestū sit. In his quidem igitur que in eo qō quid est predicantur patens ē si. n. est diffinire aut si notū ē quod quid erat eē infinita autem nō ē transire necesse est ergo finiri i eo qō quid ē predicantia.

Tertia cōcl'o. nō ꝓtingit ꝓcedere i infinitū in ꝺmſtationib⁹ affirmatiuis ꝑ ꝑdicata quidditatia. ꝓz ꝓ rōez logicā ⁊ ꝓmunē q⁹ al'r nō ꝓtingeret pfecte scire aut cognoscē ꝑ diffinitionē. ꝓñs ē falſū ⁊ ꝓbat' ꝓña. nā si pfecte cognoscit' hō ꝑ diffinitionē oz q̄libet ptē illi⁹ diffinitiōis pfecte cognoscē. ⁊ ꝑ ꝙsequēs oz aial pfecte cognoscē. ⁊ cū aial diffiniat ꝑ substātiā oz substātiā pfecte cognoscē. si g̃ ſba ēt diffinit' ⁊ sic in infinitū ascēdēdo oporterz i infinita genera cognoscē. ⁊ differētias infinitas ad pfectā noticiā hōis ꝑ diffinitionē. mō hoc ē impossibile q⁹ nō ꝓtingit infinita ꝑ trāſir. Dubitat' q⁹ vī q̄ phūs frustra mouerit istā difficultatē ꝺ ꝓcessu infinito in ꝺmſtrationib⁹ quo ad ascēsuz vl' descēsū exquo ois ꝺmſtratio ꝓcedit ex ꝙuertibilib⁹ vt colligit' ex doctrina eiusdē. Primo ē ꝺicēdū q̄ ois demſtratio ē resolubilis i ꝑma ꝑncipia hūtia ortū immediate ex ente ꝙstat āt q̄ si a quolibz t'mino ꝑdicamētali ad t'minū trāſcēdēte eēt infinit⁹ ꝓcess⁹ nō poſset aliq̄ talis resolutio fieri. vt g̃ possim⁹ ꝺmōſtrare ⁊ ꝺmōſtratiōes resoluē fuit necessariū excludere ꝓcessū infinitū in ꝑdicatis qdditatiuis. Scḋo ē ꝺicēdū q̄ lz demōſtratio potissima sit ex ꝙuertibilib⁹. ñ tñ ꝺmſtratō ñ potissima. vt ꝑz i ꝺmſtatōe ꝑticulari ⁊ i ꝺmſtatōe p cāz t'motā aut p effectū ñ conuertibilē cū ſua, cā ꝑz ēt i ꝺmſtatōe affirmatia vbi ꝺmſtat' supi⁹ ꝺ ſuo iferiori ⁊ in negatiua vbi demōſtrat' negatie terminus vni⁹ ꝑdicamēti ꝺ termio alteri⁹ ꝑdicamēti. exēplū ꝑmi. ois hō ē ſba. exēplū ſcḋi null⁹ hō ē q̄ſtitas. pōt g̃ eē q̄ſtio vtrū ille extremitas distēt in infinitū. aut int' illas infinita sint media. vnū argumētū solet fieri ad ꝓbādū ꝓcessū i infinitū i ꝑdicatis qdditatiuis. nā quocūq⁹z ꝺato ꝓtingit ꝺare ꝓmuni⁹. q⁹ si ñ sit g̃ trāſcēdēs quo nō ꝓtingit ꝺar' ꝓmuni⁹. Et ar. ꝓpositū ponēdo q̄. a. b sint duo termini trāſcēdentes eiusdē denoiatiōis. ⁊ arg. sic a q̄buscūq⁹z solo nūero differētib⁹ ꝓtingit abstrahere ꝓceptū ꝓmunioré ꝙz ꝓmē. ꝙ. de aia. ſ. z. a. b. solo nūero differūt. ⁊ a. b. ꝓtingit abstrahere ꝓceptū ꝓmunioré sit g̃ ille. c. ⁊ vn⁹ cō silis sit. d. Et iterū ar. sic. c. d. solo nūero differūt g̃ ab his ꝓtingit abstrahē cōceptū ꝓmunioré ⁊ sic in infinitū. Rñdet q̄ ꝓmētator itelligit de solū nūero differētib⁹ nō se hñtib⁹ ꝑ modū signoꝝ ät. a. b. eē duo signa iportātia oio idē. Al duob⁹ g̃ solo nūero differētib⁹ nō se hñtib⁹ vt signa ſz vt significata abstrahit' spēs spāliſſima q⁹ a sorte ⁊ a platone abstrahit' cōceptū hōis. ⁊ a duob⁹ tm̄ spē differētib⁹ abstrahit' cōcept⁹ gñis subalterni. q⁹ ab hōie ⁊ equo abstrahit' ꝓcept⁹ aialis ⁊ a duob⁹ solo gñe subalterno differētib⁹ abstrahit' cōcept⁹ generaliſſimi vt a corpore et ſpiritu ſuba seu a ꝓtinuo ⁊ discreto quantitas ſda duob⁹ pluſq̄z gñe differētib⁹ abstrahit' ꝓcept⁹ transcendēs. ſcz ens a duob⁹ gñaliſſimus seu oib⁹ diuersorum predicamētorum neq⁹z vltra est processus a ascēdēdo bñ āt ꝺscēdēdo diuidēdo ēs i gña ⁊ gña i ſpēs ⁊ ſpecies in indiuidua formādo diffinitiones q̄ sunt principia demonſtrationum. iuxta illud philo. in prologo de anima ipsum q̄ quid est principium omnis demonſtrationis. ⁊ hoc est quod ꝺicit ꝑbi. tertio de anima. q⁹ intellectus intelligit per lineam circunflexam. ⁊ commentator ibidem q⁹ intellectus intelligit per lineam ſperalem. incipit ergo processus itellectus a singulari ⁊ terminat' ad singulare.

Uniuersaliter aūt sic ꝺicim⁹. Est. n. vere ꝺicere albū ābulare vt magnū illud lignum eē. et itez lignum magnum esse et hōiem ambulare

Ista ē secūda pars hui⁹ capitulī in qua philosophus ꝺclarat demonſtrationes non procedē in infinitum in predicatis ſubalibus. Ponendo primo aliquas ſuppositiones facientes non solum ad hoc ſed etiā ad ſequentia pretendentia q⁹ vniuersaliter demonſtrationes non procedunt in infinitum in quibuscūq⁹ predicatis. Deinde exequitur de intentio vide licet quod demonſtrationes non procedunt in infinitum in predicatis ſubſtantialibus ibi. aut enim sicut ſubſtantia. Prima ergo suppositio est ista q⁹ triplex est predicatio accidentalis. scilicz quādo ſubſtantia predicatur de accidente. Et album

UVA. BHSC. IyR_048_2

est lignū ⁊ quādo accidēs predicat de substātia . vt hō est albus. ⁊ quādo accidēs ꝑdicaꝫ de accīte. vt albū ambulat. albū est musicū.

Alterum igitur est differentie sic aut illo modo.

Pro declaratiōe illius suppositiōis Aristo. ponit duo documēta. Quoꝝ ꝑmū est q̄ ille predicationes possūt cē eiusdē modi per accidēs ⁊ diuersorū. si enī cōsideraꝫ solū habitudo predicati ad subiectū sic faciunt tantū vnū modū predicādi per accidēs. eo q̄ sicut albo accidit ambulaꝫ aut esse musicū. ita albo accidit esse hominē ⁊ homini accidit cē album. Si aūt cōsideraꝫ habitudo predicati ad subiectū ⁊ habitudo illius rōne cuius predicatū ineſt subiecto sic faciūt diuersos modos ꝑ accidēs. Dicēnī albū ambulat. seu illa albū est musicū est tripliciter per accidens. Primo rōne habitudinis extremorū. qz albo accidit ambulare. Secūdo rōne habitudinis subiecti ad substātiaz ꝑmā. qz accidit sorti cē albuz. Tertio rōne habitudinis ꝑdicati ad eandem ꝑmaz substātiam. qz accidit sorti ambulare. sed ista albū est homo est dupliciter per accidēs. Primo rōe habitudinis extremoruz qz accidit albo cē hominē Secūdo rōe habitudinis subiecti ad substantiā primā ⁊ nō predicati. qz accidit sorti esse albū sed non ei accidit cē hominē. hec autē homo ē albus. dicit vno modo per accidēs rōe habitudinis subiecti ad ꝑdicatū ⁊ ñ rōe substātie prime eo q̄ ꝑdicatū ineſt subiecto nō per aliquod aliud eo q̄ sortes ⁊ hō non sunt due tres. Notandum ꝫm Egidiū q̄ duc ista rū predicationū reducūt ad vnū modū per accidēs qz vna eaꝝ est directa. vt homo est albus. ⁊ alie indirecte vt albū est homo albū ambulat. tū si considerātur habitudines extremoꝝ ⁊ illius rōe cuius extreme vniunt sūt diuersorū modorū. nā i ꝑmo duo ꝑsideraꝫ. s. habitudo subiecti ad ꝑdicatū ⁊ substantia ꝑma rōne cuius ꝑdicatū ineſt subiecto. ⁊ qz sunt idem faciūt solū vnū modū per accidēs. In secūda vero considerantꝫ tria subiectū predicatū ⁊ id cuius ratiōe predicatuz ineſt subo. ⁊ sic sūt duo modi ꝑ accidēs qm̄ accidit albo cē hominē. ⁊ accidit sorti esse albū. sed i tertia itez ꝑsideranꝫ illa tria ⁊ est triplex modus ꝑ accidēs vt dictū est. Primū illoꝝ ē dubiū q̄ illa sit predicatio indirecta albū ambulat. qz tunc hec eēt directa ambulans est albū per cōuersionem vt patet inductiue in alijs deinde sequēdo ꝑ priaz sciam debuissēt dicere q̄ ille albū est homo ē tripliciter per accidens. qz vt ipe dicit accidit albo q̄ subijciaꝫ. ⁊ accidit albo cē hominē ⁊ accidit sorti cē albū. ⁊ ꝑsequēter illa est quadruplr ꝑ accidēs albū ambulat ꝑmo qz accidit albo subijci. Scōo qz accidit albo ambulare. tertio qz accidit sorti esse albū. Quarto qz accidit sorti ambulare. Ego aūt dico illā albū ambulat nō cē directā nec idirectā. sicut nec illā albū est nigrū. neqz cogor ponere primū modū per accidēs qz dico albū sicut albedinē ꝑ se subijci. Iz albedo ꝑmo ⁊ albū nō ꝑmo. ⁊ qcqd dictū est ō illa albū ābulat intelligēdū ē de illa. albū est musicū ⁊ de qualibet cōsimili.

Cū enīz albū quidē esse dico lignū tunc dico quod cui accidit albū cē lignum est. sed nō quod subiectum ligno album sit. Et nāqz neqz quod album est neqz quod vere album aliquid factum est lignum quare ñ de hoc secundum se sed aut secūdū accidens. cum vero lignum albū cē dico non q̄ alterū aliquod sit albū. Illi autem accidit lignum cē. Et cū musicū albū esse dico tunc enī quoniam homo est albꝰ cui accidit musicum esse dico. Sed lignum est subiectum quod vere factum est albuz non quod aliud alterum quam qō vere est lignū aut lignum aliqō

Secūdū documētū cū dr albū est lignū. solū intelligit id esse lignū qō ē albū ⁊ nō q̄ albū subijciaꝫ lignō ⁊ rō qz cū aliud alteri subijcit hoc pōt cē triplr aut qz est pars subiectia illius eo mō quo hō est pars aialis. aut qz est subiectū respectu ꝓprie passionis ⁊ sic hō subijcit risibili. aut qz est subm accidentis ⁊ sic homo subijcit albo. ꝑmo mō subiectū dicit vere ⁊ essentialiter id qz hō ē eēntialiter animal secundo mō subm dicit fieri id. qz passio cōtinue dependet a sbo. sicut lumē a corpore luminoso tertio mō sbm dicit factū id. s. subm in actu cū accīs cōmune posit cē absqz illo subo. quibꝰ datis sequit q̄ albū non subijcit ligno ꝑmo qz nō est vere id cū nō sit inferꝰ ad lignū secūdo qz nō fit id cū lignū nō sit passio albi. tertio qz nō est factū id cū lignū nō sit accidēs albi. nō enī bene dicit albū est factū lignū. sed bene dicit lignū est factū albū. etiā nō bene dicit. risibile fit hō. sed bene dicit homo fit risibilis. Cuz autē dr lignū est albū nō debet intelligi illud cē albū inquit pl⁹. cui accidit cē lignū eo q̄ lignū nō est album per aliquid aliud. si enīz lignū est albū qz hoc lignū est albū. hoc nō est per aliud. qz lignū ⁊ hoc lignum sūt idē sed cū dicit musicū est albū. bñ est intelligendū q̄ id est album cui accidit tam cē albū qz cē musicū. vt patet.

Si igitur oportet nomina ponēr sit sic dicere predicari. Sed illo modo aut nequaquā predicari aut predicari quidem nō simplr est. sed aut secūdū accidēs predicari. est autez tāquā albū quidē qō predicat. sed sicut lignū ē de quo predicatur. Subiiciatur igit predicatū predicari sp de quo predicat simplr. sed ñ secūdū accidēs. Sic enī ōmōstratiōes demōstrātur.

Ex his documētis infert phūs correlarie q̄ proprie loquēdo lignū nō pōt ꝑdicari de albo si enīz aliquo mō dicit predicari hoc nō est simplr sed ꝫm quid. et rō qz predicatū simpliciter ⁊ proprie dictū semp dicit formā eēntialē vel accidentalē. oē ergo quod dicit formā proprie dicitur ꝑdicatū. ⁊ quod dicit materiam dicit subm cū ergo albū dicat formā et lignū materiā lignū proprie subijcit ⁊ albū predicat. tñ per accīs ⁊ ꝫm quid lignū pōt dici predicatū. et albū subiectū ratiōe copule ꝓpōis eo q̄ subm est de quo aliquid dicit ⁊ predicatum quod dicitur ō alio primo priorum. sic de sbo ⁊ predicato loquitur dialeticus sed primo modo vtitur demonstrator qui nō cōcedit albū subijci ⁊ lignum predicari. comparat enim extrema inuicem ꝫm naturā ipoꝝ ⁊ nō per cōparationē ad copulā verbalē.

UVA. BHSC. IyR_048_2

Quare autem in quod quid est aut quoniam quale aut quãtum aut ad aliquid aut faciens aut patiens aut vbi quando cum vnuz de vno predicabitur.

Secũdo suppositio oẽ qõ predicat'tãqz vnũ õ vno aut est in predicamẽto substãtie aut quãtitatis aut qualitatis aut relationis actionis. vel passionis aut in aliquo aliorum decem predicamentorũ patz ex doctrina predicamẽtorũ positoꝝ solũ in nũero õnario. Et notanꝺ dicit vnũ de vno ꝓpter terminos equiuocos ⁊ complexos qui non sunt in aliquo predicamẽto eo ꝙ nõ predicãtur tanqz vnũ dẽ vno.ꝓ pterea dicit in antepredicamẽtis ꝙ singulũ in complexorũ aut significat substãtiã aut quãtitatẽ aut qlitatẽ ⁊ sic de alijs. Notãdum ꝙ predicatũ sũptũ in demõstratione debet eẽ vnũ ⁊ predicari tãqz vnũ de vno p̃mo cõpando ipsum ad suam rationez. qz eadẽ est ratio vni⁹ ꝓpositiõis ⁊ ꝓpositiõis simpl'r ⁊ eadem est ratio hõis simpl'r ⁊ vnius hõis p arist. p̃mo elencorũ igit ip idem eadẽ ẽ rõ p̃dicati simpl'r ⁊ vni⁹ p̃dicati. Secõ cõpando ipm ad suã diffinitionẽ.qz nullũ cõplexũ diffinit ꝙ aristo.vij.meth. vnde nõ diffinit homo alb⁹ nec hõ music⁹ alioqui diffineret diffinitõ ⁊ tota istoria troiana. ergo nõ diffinitur nisi vnũ sed p̃dicatũ diffinit vtputa hõ aial albedo color ⁊ hmõi. g̃ tale nõ debet eẽ nisi vnum. Tertio cõparãdo predicatũ ad suã significationẽ qz oẽ predicatũ significat quid vel qztũ vl' quale aliqõ aliorũ predicamẽtoꝝ ꝫz ꝙ colligit' a phi. in antepredicamẽtis qõ aũt nõ est vnũ nõ sic significat. vnde hõ albus nõ significat tãtũ quid nec tãtũ quale .ſz qd quale.neqz homo magn⁹ dicit tãtũ qd vel quãtũ.sed quid quãtũ cũ nullus istorũ terminorũ sit ꝓprie alicui⁹ predicãmẽti ſz pluriũ.iõ oẽ predicatuz proprie loquẽdo dz eẽ tãtũ vnũ. Quarto compãdo ipm predicatuz ad suã demõstrationẽ quoniã in nulla demõstratione demõstrãt plura de vno sed tãtũ vnũ de vno vt colligit' de mẽte phi. tã in hoc primo q̃z in secũdo.si ergo demõstret aliqõ predicatũ de aliquo subiecto oportet ꝙ illud sit vnũ de vno.

Sed cõtra dato illo sequet ꝙ geome.nõ põt demõstrare habere tres angulos equales duob⁹ rectis de triãgulo.qz illud predicatũ nõ est vnũ sed mlta cũ ptineat ad diuersa predicãmẽta. tria eni ⁊ duo sũt p̃dicamẽti quãtitatis.⁊ ãgulus ⁊ rectũ predicamenti qualitatis.⁊ equale vel inequale p̃dicamẽti relationis. Rñdet ꝙ demõstrator sẽp demõstrat vnũ de vno nõ quidẽ semp vnũ p̃dicatũ de vno subo.ſz semp vnũ p̃dicatũ aut vnã passionẽ aut vnã diffinitionẽ de vno subiecto cũ eni demõstrat aial vel substãtiaz de hõie demõstrat vnũ p̃dicatũ de vno sbo. cũ vero demõstrat risibile vel disciplinabile demõstrat vnã passionẽ simplicẽ de simplici subo cũ autẽ demõstrat esse mãsuetũ natura vel canescere in senectute de hõie demõstrat passionẽ cõplexã de vno subo. Cũ vero demõstrat hõiem eẽ cõposituz ex corpore ⁊ anima intellectiua demõstrat vnã diffinitionẽ de vno subiecto quãdo igit' geome.demõstrat habere tres angulos equales duob⁹ rectis õ triãgu aut naturalis ebulitionẽ sanguinis in corde de colerico nõ demõstrat id tanqz p̃dicatũ de sbo ſz tanqz passionẽ ꝓplexã de eodẽ subo.

Amplius substãtiaz quidẽ significãtia quod vere illud est aut ꝙ uere illud aliquid est de quo predicantur significant.

Tertia suppositio duplex est predicatũ.ſ.substãtiale ⁊ accidẽtale. Predicatũ subale est illud qõ significat suũ subm vt vere illud ẽ.aut vt vere illud aliqd est.i.qõ significat suũ subm ꝑm totã essentiã aut ꝑz ptem. vnde p̃dicatorum subalium qõdam conuertit' cũ suo sbiecto vt aial rõnale cũ hõie.⁊ tale dicit totã essentiã diffinti.iõ significat id vt vere illud est qõdam nõ cõuertitur cũ suo sbo vt aial cũ homine ⁊ tale significat hmõi sbz vt id aliqd ẽz ꝑz ptẽ ⁊ ñ ꝑz totũ.gen⁹ eni nõ dicit totã eẽntiã spẽi ſz tm̃ ptẽ. Predicatũ vero accidẽtale est illud qõ significat suz sbm nõ vt vere illud est nec aliqd illõ ideſt qõ ñ significat essentiã sui sbi ꝑm totũ nec ꝑm partem vt risibile ⁊ albũ respectu hominis. Notandũ ꝑz philo.p̃mo phi.ꝙ sba est id qõ vere est.accẽs aũt est illõ qõ nõ vere est qm̃ sba est ens nihil presupponẽs accẽs aũt est ens aliquis presupponẽs.dicit' enim vij.metha.ꝙ accidẽs nõ est ens nisi qz entis predicatũ ergo significãs sbm qõ vere illõ est.aut qõ vere illõ aliqd est necessario est predicatũ predicamẽti substãtie ⁊ ꝓpter sbm de quo dicit'. In alijs eniz predicamẽtis sũt diffinitiones dicentes totaz essentiam suorũ subiectorũ ⁊ generã ac differentia dicentes tm̃ partem nulla tamẽ diffinitio alicui⁹ accẽtis significat illõ sbm vt vere illõ est.neqz aliqõ gen⁹ accidentale significat iliõ idem sbm vt vere illõ aliquid est exquo tam subiectum q̃z diffinitio q̃z gen⁹ presupponit subam que sola est id qõ vere ẽ.

Quecũqz uero nõ substantiã significant sed de alio subiecto dicũt' qõ nec uere est illud est neqz quod uere illud aliquid est accidentia sunt. vt de homine est album.nõ enim ẽ homo neqz ꝙ vere album ẽ. Neqz quod uere albũ aliquid est.sed aial forsan quod vere enizanimal ẽ homo est.quecũqz uero nõ substantiam significant oportet de quodam subiecto predicari ⁊ ñ esse aliquod albũ quod nõ cum alterum aliquod sit album est.

Circa istam suppositionem mouet phũs duo dubia. Quorum primũ est.videt' ꝙ predicatũ accẽtale significet suũ sbm ꝑm totum vel ꝑm partem. qz accidens vere predicatur de illo.vt homo est albus. ergo vere significat id. Rñdet phũs ꝙ accẽs vere predicari de sbo intelligit' dupliciter.aut qz exillo ⁊ sbiecto fit propositio vera ⁊ hoc conceditur.aut.qa essentialiter ⁊ quidditatiue predicatur õ illo sbiecto ⁊ hoc est incõueniens.ideo dicit phũs ꝙ illa que ñ significant subam oportet de quodam subiecto predicari ⁊ non esse vere subiectũ de quo p̃dicatur at quod album tamen subiectum illud nõ per alterũ est aliquod album.quia est per subam primaz que nõ est altera subiecto.propterea vere accidens predicatur de subiecto. quia cum illo facit propositionem veram nõ tamen predicatur vere de subo ex quo non est suba dicens totam essentiam subi. nec partem eius.

Species enim gaudeant mõstra.n. sunt ⁊ si sint nihil ad rationem sunt

UVA. BHSC. IyR_048_2

demonstrationes enī de huiusmodi sunt.

Secūdū dubiū videt q predicatū substātiale nō significet suū subm vt vere illud est neqz vt illud vel aliquid est q: ꝑdicata cēntialia predicamēti subc sē sepata a singularibus vt homo aial ⁊ suba q̄ dicuntur eē ydee ⁊ illa sūt ēt inuicē sepata. g̃ tu nō es hō. nec homo est animal nec animal est suba. Rñdz phūs q gaudeāt spēs idest quiescāt ydee platonis sic q de illis nō fiat mētio mōstra enī sūt. i. si sūt nō hñt aliud esse q̄z mōstruosū. sicut enī effect⁹ est mōstruosus qui nō est proprie effectiue sed defectie ab aliqua cā sub dispositione mōstruosa propter defectū virtutis in semine nō valētis ōnari sue materie ita ydee si essent nō haberēt nisi eē monstruosū. q: ñ eēnt pp aliquē finē nec ad generationē effectuū ꝛ currerēt q: sufficit ꝑma cā cū intelligētijs mouētib⁹ orbes. Et cōcesso q ydee sint ac ēt pp finē sint nō tñ ptinēte ad ōmōstrationē q: nōide illi⁹ est demonstratio sz de vniuersalib⁹ cōiūctis suis singularib⁹ que in proposito dicūtur ꝑdicata substalia ⁊ cēntialia vniuersalia g̃ plonica dicūt cālia ⁊ ydealia. sed aristotilica sūt formalia ⁊ ydentica. dicit enim phūs q si homo est albus hoc nō ē p alterū homo quidem est alb⁹ q: sor. é albus. cōstat aūt q sor. ⁊ homo sūt idē ⁊ ñ diuersa. Cōtra ꝑdicta arguit. ⁊ ꝑmo q diffinitio nō sit predicatū. q: dictū est ꝑdicatū eē vnuz ⁊ predicari tāq̄z vnū de vno. diffinitio aūt nō ē vnū cū cōponat ex genere ⁊ differētia. Secūdo arguitur q genus significat subm suū ꝑm totā essentiaz q: dicit porphirius in vniuersalibus q gen⁹ est totum spēi ⁊ spēs est pars generis idē etiam dicit cōmentator in prologo phisicoꝝ. Ad primū dicitur q diffinitio ponit in numero predicatorū a phi⁹ primo topicorū di. quatuor esse predicata videlicet diffinitionē gen⁹ ꝓprium ⁊ accidēs. ⁊ nego q nō sit aliquod vnū aut q nō predicet tanq̄z vnū de vno q: explicat cēntiā rei vnius tātuz predicamēti animal enim ⁊ rōnale nō sūt entia diuersorū predicamētoꝝ sz tātū predicamēti substātie faciētia vnā spēm que est homo cuius sunt ptes cēntiales. secus aūt est de illis hō albus animal musicū. Ad secūdū rñdet ꝑm porphirium ⁊ cōmētatorem in locis allegatis q genus est totū spēi ⁊ pars spēi. est enim totū i modo quia significat q̄quid sua spēs ⁊ aliquid vltra. ē autem pars spēi. ꝑ quāto cēntialiter cōponit eā dicit enim porphirius q differētia aduenies generi cōstituit spēm siue ergo sumat genus vt totū seu vt pars nūq̄z significat ptic̄ulariter totā essentiam spēi eū nō significet dr̄iam diuisiuā sui ⁊ constitutiuam spēi. genus enī potestate cōtinet suas spēs ingt porphiri⁹ ibidem.

Amplius sinō est hoc huiusmodi qualitas ⁊ illud huiusmodi. Neqz qualitatis é qualitas. Impossibile é eque ad inuicē predicari sic. Sz uerum quidem cōtingit dicere. eque autem predicari non cōtigit uere.

Quarta suppositio licet subm ⁊ accīs de se inuicez dicātur faciēdo ꝓpositiones veras nō tamen equaliter de se dicūtur prima pars patet quia ita vera é illa album est homo sicut illa homo est albus secūda pars est manifesta. q: subm nō est dispositio ac cīntis neqz accīs est dispō subi tanq̄z sue dispositionis sed tanq̄z sui dispositi ideo directe predicatur ac cīs de subo sed subiectū de accīte indirecte predicatur homo enim per se subijcitur albo. sed album per accīs subijcit homini pro q̄sto sor. subijcit homini cui inest per accīs albedo. Notādū q qualitas sumitur dupliciter. s. large q omni dispositiōe formali ⁊ stricte ꝑ dispositione seu accidente tertij ꝓdicamēti distinctio ab omnibus alijs predicamēntis primo modo loquitur phūs in predicamentis capitulo de substātia di. q secūda substātia significat q̄le quid ⁊ quinto metha. q forma substātialis est qualitas. secundo modo loquitur in predicamentis capitulo de qualitate di. qualitas est ꝑm quā quales esse dicimur. Cum g̃ dicit phūs q subm nō é qualitas accidētis nec ecōtra accidēs é q̄litas q̄litatis loq̄t de qualitate large sumpta.

Aut enim sicut substantia predicat' ut est aut cum genus sit aut differētia potest predicari. hec autem omnia ostensa sunt quoniam nō erunt infinita neqz in sursum neqz ꝺorsū ut homo est bipes ⁊ homo est aial hoc autem alterum est neqz animal de homine hoc autem ꝺ callia hoc autem de alio in eo quod quid est. Substantiā quidem omnem est diffinire huiusmodi. Infinita enim ñ est transire itelligentem. quare neqz i sursum neqz i deorsum ifinita sunt Illam enim ñ est diffinire de qua infinita predicātur.

His suppositionib⁹ ꝑmissis phūs ponit duas conclusiones. Quarū ꝑma é ista. nō cōtingit demōstrationes ꝓcedere in infinitū in ꝑdicatis sustātialibus sursū vel deorsū. Istā cōclusionē arguit p rōnez loycaz ⁊ cōmen. q: aliter nihil cōtingeret scire predicamēti substātie per diffinitionē ꝑz ꝑña q: illō scire per genus. ⁊ dr̄iam modo si ifinita eēnt genera in sursum omnia illa oporteret' perfecte cognoscere q̄ ō est impossibile ⁊ si nō est procedere in infinitū in sursum nec etiā in deorsū q: resolutio demōstrationuz est in sursū ⁊ nō in deorsum. si enī nō ꝓcederet in infinitū in sursū isto modo homo bipes aial a fortiori nec in deorsū aial hō callia nō enī ꝓtingit infinita ꝓ trāsire. Notādū ꝑmo q sicut materia forma ⁊ cōpositū realiter differūt. q: materia nō est forma nec ecōtra. nec etiā nō positū est aliq̄ istorū vel ecōtra ita genus dr̄ia ⁊ spēs differūt rōne. nā gen⁹ habz rationez māe ⁊ dr̄ia forme spēs vero hz rōnez cōpositi ex quo cōponit ex genere ⁊ dr̄ia cū ergo dicit phūs q cōtingit oēm substāz diffinire. nō est intelligēdū de substa que se habet vt materia. s. de genere nec de substa que se hz tanq̄z forma. vt de dr̄ia sed de substātia q̄ se hz per modū cōpositi vt de spē. talis enī substantia est diffinibilis. cū sit necessario ⁊ per se inter gen⁹ ⁊ dr̄iaz. nō q sit inter ea ꝑm lineā predicamētalē sz eo modo quo cōstitutū dicit eē inter cōstituentia ac t⁹ enī ⁊ potētia sūt extrema. ió cōpositū ex his tanq̄z ptic̄ipās naturā extremorū dr̄ cē mediū. Secūdo notandū iuxta doctrinā cōmētatoris. vij. meth. q diffinitio est quasi organū intellect⁹ ad intelligēdū. est enī diffinitio quasi q̄ddā speculū in quo intellectus inspicit ⁊ cernit naturā rei. ió phūs specialē mentionē facit de intellectu vel intellgēte accipiens intelligētē ꝓ diffiniente di. q si eēnt diffinictia

UVA. BHSC. IyR_048_2

infinita nō cōtingeret intelligētē. i. diffiniētē illa per trāsire cū nō posset illa intelligere eo q infinitū ꝑm q infinitū ē ignotū. ꝑmo phisicorū.

Si quidē igitur gña adiuicē equaliter predicātur: erit. n. ipsuz quod uere ipsum aliquod est.

Secūda ꝯclusio nō ꝯtingit demōstratiōes procedē in ifinitū in ꝑdicatis sbalib⁹ circulariter. Ista cōclusio ponit ex eo quia posset aliquis dicere q ls nō possibilis ꝓcessus ifinit⁹ surſū vel deorsū in ꝑdicamēto substātie qz oporteret predicata substātialia esse ifinita. tñ circulariter talis processus ifinit⁹ ē possibilis p solā multitudinē terminorū finita sicut motus celi est infinitus z tñ fit sup linea finita nō q dez recta sed circulari. Et iō ad tollēdū hāc opinionem aristo. ponit hanc scōaz ꝯclōnez quā ꝓbat sic. quia dato oppōsito sequit q oia genera predicamenti sbstātie equaliter de se inuicē predicētur. z sic genꝰ ꝯuerteretur cū sua spē. z genus generalissimū cū gñe subalterno qđ est falsū z ꝓbat cōsequētia nā si ē processus circularis in ꝑdicamēto sube necessario ꝺmōstrabitur ille terminus hō de illo termino substātia z ecōtra. hoc aūt fieri nō posset nisi termini illi inuicem cōuerterent. Circa predicta occurūt due difficultates. Quarū prima est ista que illarū est formalior hō est aial. aial ē hō. Et arguit q scōa. qz cū genus dicat materiā z spēs formā in ꝑma ꝑdicat mā de forma z ꝯñter est predicatio indirecta in secūda aūt ꝑdicat forma z subiicit mā. ergo ē predicatio directa z ꝯñter formalior. Secūda difficultas. vtrū ista sit ꝑdicatio directa z formalis. hō ē aial rōnale aut ista hō est rōnalis. z videt q nō qz subiectū dicit totū z predicatū ptem ꝯstat autē totū dicere formā z pars mām ꝛz ꝯmē. tertio phi. Ad primū dicendū q genꝰ z spēs sumūt dupliciter. vno mō vt significāt essentiā rei alio mō vt sūt instāntia intellectus ad cognoscēdū ꝑmo mō genꝰ ē simplicius z abstractꝰ ꝛz spēs z ꝯñter formaliꝰ. alio mō spēs quā ꝑ illā intellectꝰ cognoscit distinctꝰ eēntiā rei ꝛz ꝑ genꝰ. Ista rātio mihi nō satisfacit. qz idē est ꝯceptū significare essētiā rei. z esse instāns intellectꝰ ad cognoscēdū scōo qz tūc haberet q hec ē ꝑdicatio directa aial ē hō z hec indirecta. hō est aial vt sūt instāntia intellectꝰ. Dicēdū ergo aliter cū porphirio q genus est totū spēi z pars spēi z cū totū dicat formā z pars materiā. ista est simplr directa hō ē aial z hec indirecta aial ē hō z ꝯñter minus formalis. Et si dicit erquo genꝰ est ꝑs spēi videt q hec sit directa aial est hō pro quāto subiectū dicit ptem z ꝑdicatū totū. Rñdet q li aial nūqz dicit ptem nisi actu cōtrahat z ideo cum absolute ponit semp dicit totū z formā. sed in hac ꝓpositione hō est aial rōale. iam dicit ptem. Ad secūdum rñdet q ꝺm phīm. vij. metha. partes diffinitionis sūt forme tō quelibz illarū est predicatio formalis z directa. z cū dr ꝑdicatū dicit ptem in qualibet illarū id negat. vñ lz q̄libet ꝑs diffinitiōis dicat ptem nō tñ diffinitio sed totū distinctius tñ ꝛz spēs. et cōsequēter dicit q in illa hō est rōnalis ꝑdicatū implicite dicit totū z formā nec vnqz dicit ptem nisi ꝓtrahat genꝰ semp tñ debet cōcedi dr̄iam formalior rem esse spē qz dr̄ia dicit actū tātuz spēs vero ꝓpositionē ex gñe z dr̄ia z ideo si cōcedat dr̄iam dicere totū hoc nō ē formaliter z explicite sed tñ virtualiter z implicite. Intelligēdū q spēs habet duplicez habitudinē ad dr̄iam. Prima est habitudo effectꝰ ad cām formalem z sic dr̄ia est formalior ꝛz spēs. alia est habitudo cāe finalis ad suum effectū z sic spēs ē formalior dr̄ia cā enī necessitāt est formalior necessitata cum ista ſehabeat per modū actus. z cā necessitata per modū potētie omne enīz mouens mouet sē cūdū q est in actu z omne motū mouetur ꝛz q ē in potētia. inqt aristo. tertio phi.

Et neqz tamen de qualitate aut aliorum nullum nisi secundū accidens predicabitur. omnia hec. n. accidūt et de subiectis predicari.

Ista est tertia pars huiꝰ capituli in qua phūs remouet processuz infinitum in predicatis accidentalibꝰ sicut facit in predicatis substātialibus z quidditatiuis vniuersaliter sūptis ponendo tres cōclōnes. Quarū prima est ista. nō cōtingit procedere circulariter in infinitū in ꝑdicatis accñtalibꝰ predicantibus per accñs. Secūda cōclusio nō cōtingit procedere in infinituz surſū vel deorsū in predicatis accidētalibus per accñs predicantibus ibi. ꝛz quoniā infinita. Tertia cōclusio nō cōtingit procedere in infinitū surſū vel deorsuz in predicatis accñtalibus per se predicātibꝰ ibi neqz in surſū. Prima conclusio arguit quia aliter posset dem ōstrari propositio indirecta z subiectū de accñte suo cōi ꝓñs impossibile z probat ꝓña quia si de a subiecto demōstrare tur coloratū z de colorato quale ex quo termium sūt finiti de quali ꝺmōstrabit a subiectū. Notādū q ꝑdicata accñtalia per accidēs ꝑñt tripliciter cōtrari. Primo vt ad se inuicē comparātur in eodem predicamēto. z sic processus circularis est impossibilis. quia tunc omnia accidentia cuiusdez predicamenti inuicē cōuerterētur. quia demōstrarez supius de suo inferiori z ecōtra vt est dictū de terminis substātialibus. Secūdo ꝑñt cōsiderari vt comparantur ad omnia predicamēta accidētium z sic iterum processus circularis est impossibilis quia sicut demonstrarētur accñtia respectiua de absolutis. ita bsoluta de respectiuis quod ē impossibile quia magis totum nō demonstratur per minus totum. Tertio ꝑñt cōsiderari vt comparant ad predicamētū sbstātie. z sic iterū nō est possibilis talis processus. qz cū predicata sint tñ finita sicut z predicamēta tādez ꝺmōstraretur substantia de accidēte. sicut accidēs ꝺ substātia. quod est impossibile quia subiectum non demōstrat de accñte sicut ñ iest accidēti sba. n. nulli accidit ꝛz alia accidūt ei igt phūs ꝑmo phisicorū.

Sed quoniā neqz in surſū ifinitam erunt: unūquodqz. n. quod predicatur significat aut quale aliquid: aut ad aliquid: aut quantū aliquid. aut hmōi. aut que sūt in subā. hec aūt finita sūt z genera predicamētorum finita. aut. n. quale. aut quantuz aut ad aliquid. aut facere. aut pati aut ubi. aut quando predicabitur.

Secūda cōclusio nō cōtingit procedere in infinituz surſum vel deorsum in predicatis accidentalibꝰ ꝑ accidens predicantibꝰ. probatur ñ cōtigit ꝓcedere i infinitum illo modo in talibus predicatis vbi vnuz predicatur ꝺ vno predicatione directa neqz vbi multa predicantur de vno predicatiōe directa neqz vbi vnum predicatur de vno aut multa de vno predicatione indirecta. ergo cōclusio vera patet cōsequentia z añs probatur quo ad qualibet partem. Prima quidem ꝑs añtis est nota videlicet q nō contin

UVA. BHSC. IyR_048_2

git ꝓcedere in infinitū ſurſū vl' deorſū in predicatis accñtalib⁹ per accñs predicátibus vbi predicatur vnū de vno predicatione directa. qz cū omne predicatū vnū ſit in aliquo decē predicamētorū. ſ. ſube quātitatis qualitatis ⁊ hmōi ex ſeda ſuppōne alterius lectionis ⁊ predicaméta ſint ſolū finita oportet etiā predicata eſſe finita que predicātur tanqz vnū de vno ⁊ per ꝯſequens illo modo nō proceditur in infinitū. Sed cōtra ſubiectū ⁊ predicatū ſūt inuicē correlatiua ⁊ infinita ſūt ſubiecta ergo infinita ſūt ꝓdicata pz ꝯſequēs cū maiori eo q predicatū eſt alicuius ſubicti predicatū ⁊ ſubiectū eſt alicui⁹ predicati ſꝫz minor aūt eſt nota. qz ſingularia ſunt infinita ⁊ qō libet iſtorum eſt ſubm cum ſit parſ ſubiectiua alicuius ſpēi ꝟm porphirū. Dicēdū q nō valet ꝯſequēs. ſicut nō ſequit vniuerſale ⁊ particulare ſūt inuicez correlatiua. ⁊ particularia ſūt infinita ergo vniuerſalia ſunt infinita ſicut enim agēria vniuerſalia ſūt tātū finita ⁊ agētia particularia ſūt infinita. ita forme vniuerſales ſūt tantū finite ⁊ forme particulares ſunt infinite predicata aūt ſūt forme vniuerſales. ⁊ ſubiecta forme particulares. ideo predicata ſūt tātū finita ⁊ ſba infinita de qb⁹ nō ē ſcia neqz diffinitio ꝟm ariſ. ⁊ plato.

Cōceſſum autem eſt unum de uno predicari.

Secūda pars accñtis hic probat'. videlicet q nō ꝯtingit procedere in infinitū ſurſū vel deorſū in predicatis accidētalib⁹ p accidēs predicátibus vbi ꝓdicátur mlta de vno predicatione directa. poſſet. n. aliquis dicere q lz talis ꝓceſſus infinitus nō ſit poſſibilis vbi predicatur vnū de vno tamē bñ poſſibilis eſt vbi predicátur multa de vno vt homo eſt bicubitus. hic predicat' vnū de vno ſed dicendo hō ē bicubit⁹ albus hic predicát' duo de vno. in iſta vero homo eſt bicubit⁹ albus muſicus. predicant' tria de vno ⁊ ſic in infinitū. Sed cōtra ex vnitatibuſ finitis nō poſſūt reſultare cōbinationeſ infinite ḡ ſi predicata ſūt tātū finita ex his fieri nō poterūt combinatiōeſ infinite. ⁊ per ꝯſequēs ſi nō proceditur in infinitū vbi vnū predicat' de vno nec vbi multa predicantur de vno añs autez eſt manifeſtuz inducti ue vnitas nāqz nullā cōbinationē facit binarius āt tātū vnā cōbinationē facit realiter licet faciat duas diſtinctas ratiōe eo q eadē eſt via a thebis ad thebas ⁊ ecōtra tertio phiſicorū. trinari⁹ aūt facit tres cōbinatiōes tm̄ vt. a. b. c. primā cōbinationē faciūt a. b. ſcōam. b. c. ⁊ tertiā. a. c. ſed quaternarius facit ſex cōbinationes vt ē demōſtratum ſecūdo ō generatione de quatuor qualitatibus primis faciētibuſ ſex cōbinationes quarū quatuor ſūt poſſibile ⁊ due impoſſibiles ⁊ ſic generaliter omnis nūer⁹ ſupra ternariū lz faciat pl'es cōbinationes q̄ habeāt vnitates nūq̄ tamē ꝯbinatiōes ſūt infinite ſi vnitates ſūt tm̄ finite. Notādum q qlibet numeruſ tot ꝯbinationes facit quot vnitates ip̄m precedūt. verbi gratia deſcribat' latitudo numerorū ponēdo in primo loco vnā vnitatē ⁊ in ſecūdo duas ⁊ i tertō tres ⁊ ſic in infinitū ⁊ patet q binarius nō facit niſi vnā cōbinationē quia tātū vna vnitas ip̄m precedit ternarius facit tres cōbinationes. qz tres vnitates ip̄ſum precedūt. quaternarius facit ſex cōbinationes qz ſex vnitates ip̄m precedūt. quaruz vna ponitur in primo loco ⁊ due in ſecūdo ⁊ tres in tertio loco q narius aūt decē cōbinatiōes facit qz tot vnitates ip̄ſum precedūt in latitudine numerorū vnde prima ſecūda tertia quarta faciūt decez ſex vero. xv. cōbinationes facit qz tot vnitates ip̄m precedūt. nā prima ſecūda tertia quarta quinta faciunt. xv. ⁊ ſic ꝯ ſequēter procedēdo videbitur quēlibet nūeruz finitū plures facere cōbinationes q̄ habeat vnitates nū q̄ tamē facit combinatiōes infinitas. ita in propoſito quatuor ꝓdicata ſimpl'r ſūpta faciūt quatuor ꝓpoſitiones aggregati autem ſūpta faciūt plures nū quā tñ infinitas. ⁊ ita ō alijs ꝓdicatis dicat' in quocū qz nūero finito fuerint.

Ipſa autem de ipſis quecunqz non aliquid ſunt non predicari dici⁹ accñtia. n. ſunt oīa. ſz hec quidē ſecūdum ſe ipſa. aliā uero ſecundum alterum modum. Hec aūté oīa de ſubiecto quodā predicari dicim⁹ ſecundum accñs aūté nō eſſe ſubiectum aliquod. Nihil enī talium ponim⁹ eſſe q nō alterum aliquod eſſe dicitur quod dicitnr ſed ipſum in aliis et alia quidem de altero.

Tertia ꝑs añtis ꝯñter arguit'. ſ. q ñ cōtingit procedere in infinitū ſurſū vel deorſū in predicatis accidētalibus predicátib⁹ per accñs vbi predicat' vnum de vno aut multa de vno predicatione indirecta. qz demōſtratiōes nō vtunt' predicatione indirecta ſz tātū directa. accñs enī dicit' predicari per ſe de ſuba ſed nō ecōtra niſi ꝟm accñs ⁊ ꝟm quid quō nō vtit' demōſtrator ideo dicit ꝓbūs q tales predicationeſ nō ſūt ꝓdicatiōes ſimpl'r qz ipſa ſba de ip̄ſis accñtib⁹ q̄ nō ſūt per ſe aliqd nō dicimus ꝓdicari accidētia enī per ſe nō ſubijciūtur ſz ſube. nā ſi accidentia dicūtur ſubijci hoc ē per accñs rōne ſbe prime. Nā homo ⁊ leo dicunt' ꝓdicari de accñtib⁹ tātū per accidēs rōne hui⁹ hominis ⁊ illius leonis q̄bus accidētia inſunt per accñs que quidē ſingularia nō ſūt altera ab his vniuerſalib⁹ eo q hic homo eſt per ſe hō ⁊ hic leo eſt p ſe leo. Notādū q differt accñs a proprio eo q propriū primo ieſt ſpēi ⁊ p ſpēm indiuiduis accñs aūt ꝑmo ineſt indiuiduis ⁊ per indiuidua ſpēi propriū etiā circūcernit ſibi determinatū ſubm cui ineſt per ſe accñs aūt nullū ſubm determinatū circūcernit. ideo nuli tali ineſt per ſe cum quo tñ ſtat q accñs per ſe predicat' ſicut per ſe eſt forma accidit tñ ſibi predicari de iſto vel de illo ſicut accidit ſibi q ſit forma hui⁹ vel illius. iō talia accidētia ſ. cōia dicūt' accñtia predicātia p accñs. ſicut ḡ ſbe p ſe cōpetit ſubijci ⁊ p accñs ꝓdicari de accñte. ita ecōtra accidenti per ſe competit predicari de ſuba. et p accñs ſubijci reſpectu illius. Cuz igit' ea que ſūt per accñs ſint aliena a demōſtratione de predicatione indirecta qua predicat' ſba ō accñte nō ſe itromittit demōſtrator.

Neqz in ſurſū ergo unū de uno neqz i deorſum' eē dī. de quibus quidē enī dicunt' accidentia quecūqz i ſubſtātia uniuſcuiuſqz ſunt. hec āt nō ſunt ifinita. ſed i ſurſū ipſa quoqz et accidētia utraqz nō ifinita ſūt. Neceſſe ē ergo eē aliquid de quo primū predicet' ⁊ de hoc aliud. et hoc ſtare ⁊ eē aliquid q̄d nō ampli

UVA. BHSC. IyR_048_2

us neqz de alio ꝑori neqz de alio ali quid prius predicet. unus quidem demõstratiõis modꝰ dicitur hic.

Tertia ꝓclo nõ cõtingit ꝓcedere in infinitũ sursum vel deorsũ in ꝑdicatis accñtalibꝰ per se predicãtibus itelligẽdo ꝙ predicata accñtalia per se predicãta ꝓprias passiones in quaꝫ diffinitionibꝰ ponũt subã. Ista ꝓclo duplr probat. ꝑmo per rationez cõem. scõo ꝙ rõem magis ꝓpriã ibi adhuc aũt aliꝰ. Primo qdem arguit ꝙ si cõtingit ꝓcedere in infinitũ in talibꝰ predicatis deorsũ qz tũc nõ possemus hꝫ pfectã noticiã de aliquo sbo difficibili qõ ẽ falsũ z ꝓbat ꝓña qz nõ haberẽ pfecta noticia de aliquo tali sbo nisi cognoscãtur oĩa ꝙ se accñtia illiꝰ sed impossibile est cognoscere oĩa ꝙ se accidẽtia alicuiꝰ sbi si illa sũt infinita ḡ ꝛc. Deinde ar. ꝙ nõ ꝙtingit ꝓcedere in ifinitũ in sursũ in talibꝰ predicatis qñ quo cũqz dato cõtingeret dare passionẽ supiorẽ ad illã z iterũ aliã superiorẽ. z sic in ifinitũ qõ est impossibile qz tũc cõtingeret ꝓcedere in ifinitũ in ꝑdicatis qd ditatiuis qõ est reprobatũ. Notãdũ ꝑmo ex doctrina phi. secũdo huiꝰ ꝙ eiusdẽ sbi difficibilis dant due diffinitiões. vna a ꝑori que dr formalis. alia a posteriori que dicit materialis diffinitio formalis data a ꝑori cõponit ex genere z ꝛdia specifica vt aial rationale diffinitio aũt mãlis data a posteriori cõponit cõiter ex genere z ꝓpria passione vt aial risibile sicut ḡ ñ haberẽ perfecta noticia ꝺ hõie a priori nisi cognoscant oẽs ꝛdie essentiales hõis ꝓpinque z remote vt ꝙ ẽ rõnalis sensitiuꝰ corporꝰ z hmõi. ita nõ haberẽ de eodẽ pfecta noticia a posteriori nisi cognoscãtur oĩa per se accñtia eiꝰ vt ꝙ est disciplinabilis risibilis mãsuetus natura z hmõi. z hoc iõ qa sicut q̃libz talis passio diffinit a ꝑori ꝙ sũm suum ita q̃libet talis a posteriori est diffiniẽs idẽ sũm iõ si aliqꝺ sũm haberet infinitas passiões nõ haberẽ pfecta noticia de eo a posteriori nisi cognoscerẽt oẽs ille passiones ꝛstat aũt ꝙ nõ possent cognosci si eẽnt infinite. Secũdo notãdũ ex determinatione aristo. quarto phi. ꝙ tũc vnũqꝺ qz bene diffinit qñ per illã diffinitionẽ pñt assignari oẽs cãe accidẽtiuz per se illiꝰ sbiecti. Et ratio qz diffinitio est cã subi immediata z adequata a qua fluũt omnes ꝓprie passiones cõuertibiles cũ eodẽ sbo sed si aliqꝺ sbz haberet infinitas passiones nõ eẽt possibile assignare cãs oĩum illaꝝ ergo nõ eẽt possibile aliqꝺ sbm bñ diffinire diffinitiõe data a priori oportẽt. n. ꝙ ab illa fluerẽt ille infinite passiones quarũ q̃lz eẽt ꝺmõstrabilis de suo sbo ꝙ cãm ꝓpã. prima scz ꝙ diffinitionẽ subi z q̃lz alia ꝙ passionẽ ꝓcedẽtẽ cõstat aũt ꝫ eẽ impossibile qz intellectꝰ nõ põt infinita ꝓtransir.

Tertio notãdũ ꝙ passiões vadũt deorsũ duplr. ꝑmo ꝙ elõgationẽ a subiecto adequato nõ obstãte cõuertibilitate z sic dicimꝰ risibilitatẽ eẽ passionẽ inferiorẽ ad disciplinabilitatẽ qz remotior est a suo sbo secũdo ꝙ ꝑdicationẽ z sic dicimꝰ risibile eẽ iferiꝰ ad eẽ sẽsitiuũ z eẽ corporeũ qz oẽ risibile est sensitiuum z nõ ecõtra. z oẽ sẽsitiuũ est corporeũ z ñ ecõtra nullo istorũ modoz ꝓcedit i ifinitũ i passionibꝰ deorsũ nõ qdem ꝙ elõgationẽ qz cũ sbm diffiniat per quãlibet suaz passionẽ nõ cõtingeret habere perfectã noticiã de tali subo rõne infinitatis passionũ nec etiam per ꝑdicationẽ qz infra spẽm specialissimã nõ est aliq̃ passio sicut neqz aliqꝺ subiectũ diffinibile vt ꝓz in ductiue. Quarto notãdũ ꝙ passiones vadũt sursũ dupliciter. ꝑmo ꝙ appropinquationẽ z sic illa passio est superior que est ꝓpiquior suo subiecto eo mꝺ quo dicit disciplinabile eẽ passionẽ superiorẽ ad risibile. alio mõ ꝙ ꝑdicationẽ. z sic ista passio eẽt supioz que est cõmunior et sic homo hz passiones in sursũ scz disciplinabile sensitiuũ z corporeũ. nasus aũt simũ cauũ z quale. sz nullo istorũ modorũ ꝓcedit in passionibꝰ in infinitũ in sursũ. nõ enĩ ꝙ ꝓpinquationẽ qz sicut ꝺat prima diffinitio z ꝑmum sbm ita ꝑma passio alioqui de sbo nulla passio posset demonstrari potissime. nec etiã ꝙ predicationẽ. qz tali non sũt infinita sicut nec predicamẽta sũt infinita nec ꝑdicata quidditatiua sũt infinita oportet igit in passionibꝰ dare vnã q̃ de alijs ꝑdicat z nulla de ista ad vnã aliã q̃ de nullo predicat z plura de illa inquit phũs in littera.

Adhuc aũt alius si enĩ de quibus quedã priora predicant hoz̃ qui dẽ demõstratio erit neqz possũt habere ad ipsa quam scire.

Ista est alia rõ ad ꝓbandũ in ꝑticuli ꝙ nõ cõtigit ꝓcedẽ sursũ in ifinitũ in predicatis accidẽtalibꝰ ꝙ se que sũt ꝓprie passiones ita ꝙ nõ sẽper de qualibz alia predicat sic ꝙ omniũ sit demõstratio ꝑmitendo tres suppositiões. Quarũ ꝑma est ista ꝓpositio demõstrabilis nõ est magis scibilis q̃z per demonstrationẽ pz qz scia excludit oẽm erroreẽ atqz formidinẽ. z notãter dr ꝓpõ demõstrabilis propter ꝑma ꝓncipia que melius cognoscũt q̃z ꝙ scire cũ illis intellectꝰ assentiat ex sola noticia terminoꝝ i lumie intellectus agentis.

Neqz hoc eẽ sine demonstratione. si autem hoc per notum est.

Secũda suppositio nõ cõtingit aliqd scire nisi ꝙ demõstrationẽ patet ex determinatis ante. cũ scia sit habitꝰ ꝓclonis demõstrate z si aliqñ fuit concessum principia scire. illud intelligebatur solum virtualiter hic autem fit mentio de scire formaliter sũpto.

Hoc autem nescimus neqz melius habemus ad ipsa quam scire neqz per hoc notum sciemus.

Tertia suppositio scito posteriori necessario sciũtur oĩa priora nisi ad illa itellectꝰ melius se habeat quã sciẽs. vnde si. a. b. c. sũt ꝓclones demõstrabiles quarũ. c. dependeat. a. b. z. b. ab. a. nõ põt sciri. c. nisi sciãtur. a. b. z notãter dr nisi intellectꝰ melius se habeat ad idẽ prius q̃z sciens qz nõ sequit. b. est posterius a. z. b. scitur ḡ. a. scitur. qz forte est indemonstrabile magis notũ q̃z per scire ꝛc.

Si igit est aliquid scire per demonstrationem simplr. z non ex aliquibus neqz ex suppositiõe manifestũ est stare predicamenta media. si. n. non steterint sed est semper acceptio in superius omnium erit demõstratio quare si infinita nõ contigit percurreret quoruz nõ est demonstratio non sciemus per demonstrationem. si igitur neqz melius habemus ad ipsa quam scire nõ erit aliquid scire per ꝺmõstrationẽ simpliciter sed ex suppositione. Logyce

UVA. BHSC. IyR_048_2

quidē igit ex his vtiqz aliquis ere
det de eo quod dictum est.

Istis presuppositis ar. sic cōtingit aliquid scire per demōstrationē simplr ⁊ nō ex datis vel ex suppositiōe. g nō procedit in infinitū in passionib⁹ p se ꝫ necesse est media p̄dicata eē finita. tñ patz ꝓña qz ex supposito sequit oppositū si eni eēt p̄cedere in infinitū in passionib⁹ sic q̄ oiuz eēt demōstratio p passionē priorē vel cōiorē sequit q̄ nō cōtingeret aliqd scire simplr ꝫ solū ex datis vel ex suppositione nā quocūqz dato illud ē demōstrabile exquo intellectus nō se habet ad illud melius q̄z sciens ꝓpter infinitā distātiā inter id ⁊ imediata quā ñ cōtigit p transire ergo ñ ꝓtigit scir aliqd simplr patz ꝓña qz scire simplr ē scire per immediata ⁊ in demōstrabilia tñ posset scire aliqs ꝺm quid duplr vno modo ex datis cōcludēdo aliquid ostēsiue vel ducēdo ad impossibile. alio mō ex suppositiōe vt in scia subalternata in que p̄supponūt principia in scia subalternāte iā demōstrata. Sed dubitat circa tertiā suppositionē si eni nō scit posterius nisi sciat p̄us dūmō illud sit scibile ⁊ ab illo eēntialiter depēdeat illud posterius sequit q̄ nullus ē p̄spectiu⁹ nisi sit geometra. nec aliquis est musicus nisi sit arithme. quoz tñ opposita experimur. Dicēdū q̄ aliqs dicit p̄spectiu⁹ vel musicus duplr videlz simplr ⁊ ex suppōne nemo ē p̄spectiu⁹ simplr nisi sit geometra neqz aliquis est music⁹ simplr nisi sit arithme. qz nullus scit simplr cōclones p̄spectiuas p p̄ncipia p̄bata i geometria nisi illa sciat probare per p̄ncipia geometrica.

Et cōsimilr de cōclonib⁹ musice respectu p̄ncipiorū demōstratoz in arithmetica bene tñ aliquis est p̄spectiu⁹ ꝺm qd vel ex suppōe nesciēs geometriaz ⁊ aliquis ē music⁹ sine arithmetica etiā ꝺm qd vel ex suppositiōe. vt inuit pḧus in littera.

Analetice autem manifestum est p hec velocius qō neqz in sursum neqz in deorsum infinita predicantia cōtingit esse in demōstratiuis scientiis de quibus intentio est. Demōstratio. n. est ex his quecunqz quidē ipsa īsunt scōm se ipsa rebus.

Ista ē quarta ps hui⁹ ca. in qua pḧus excludit processū infinitū in demōstrationib⁹ p rōes analeticas i. p̄prias postqz excluſit illud p rōnes logicas. i. cōmunes. Et facit tria. nā p̄mo p̄mittit duas suppōes secūdo demōstrat duas conclusiones ibi horū autē neutrū. tertio dat q̄dā documēta q̄bus propositiones mediatas reducit ad imediata ibi mōstratis ār his ⁊c. Prima suppositio est ista q̄ o is demōstratio est ex his que sūt p se. Ista suppō est declarata superi⁹ vbi ē oñsum nullā demōstrationē eē ex his que sūt per accīs neqz ex extrancis neqz ex possibilibus aliter se habere.

Secūdum se ipsa vero dupliciter quecūqz. n. illis īsūt i eo quod quid est: ⁊ in quib⁹ ipsa i eo quod quid ē īsūt ipsis vt ī nūero ipar quod inest quidem nūero. Et ār ipse nūerus i rōe ipsi⁹. Et itez multitudo aut diuisibile i rōe numeri est.

Secūda suppositio est ista. q̄ duplex est p̄p̄ō per se vna qñ p̄dicatū ponit in diffinitiōe sbi. alia qñ sbz ponit in diffinitiōe p̄dicati exēplum p̄mi vnitas et multitudo insūt nūero per se. Primo mō qz ponūt in diffinitiōe ei⁹ cū nūerus sit multitudo ex vnitatibus aggregata exēplum secūdi imparitas inest per se nūero secūdo mō dicēdi p se qz numerus ponit i diffinitiōe imparis. vnde impar ē numer⁹ nō diuisibilis imedietates equales. Dubitat cū pḧus ꝺ us posuerit quatuor modos dicēdi per se ꝓpter qd nō facit hic mētionē nisi de duobus. Rñdet q̄ ꝺ tertio mō nō facit mētionē. qz ille est incōplexus nō ingrediens formaliter demōstrationē quart⁹ autē reducit ad secūdum ideo solum de primo ⁊ secūdo facit mētionez cū illi procedāt ex necessarijs simpliciter. quartus aūt ex necessarijs ꝺz qd vt in locis p prijs visum est.

horum ār neutra cōtigit īfinita esse nec vt ipfectum numeri. Iteruz. n. si i pari aliud īsit cui ibereat existēti hoc autem si est primuz numerus i erit his q̄ īsunt ipsi. si igit ñ cōtigit hmōi īfinita esse i numero neqz in sursum erunt īfinita.

His suppositis arist. ponit duas ꝓcl'ones. Quaruz prima est ista impossibile est demōstratiōes ꝓcedere in īfinitū in scdo mō dicēdi p se ꝓbat dupliciter ⁊ p̄mo sic nullū sbm hz passiōes infinitas. ergo cōclusio vera añs ar. qz numero nō ineſt p se impar ⁊ iterū alia passio per illā ⁊ sic in īfinitū qz cū oia p̄cedētia ingrediant diffinitionem posterioris infinita eēnt diffinitiua eiusdē ⁊ ꝓñter nō posset habere pfecta noticia de aliquo sbo ⁊ cōpleta exquo talia infinita nō possūt cognosci. Notādū q̄ sicut q̄libet superi⁹ cadit in diffinitiōe sui inferioris ita quelibz passio precedēs cadit in diffinitiōe passiōis sequentis qz sicut cō cognoscit pfecte iferius nisi cognoscatur supi⁹ ita ñ cognoscit perfecte passio sequēs nisi cognoscat precedēs. ió si aliqō sbm haberet p̄maz ⁊ vltimā passionē inter quas eēnt infinite nō posset cognosci illa vltima nisi cognoscerent oēs interme die q̄ necessario cadūt in diffinitiōe illius vltime. Et si quis vellet assignare primā sine vltima illud fi est possibile qz in eēntialiter ordinatis si dat p̄mū dat vltimū. ⁊ cōtra. Sed forte dubitat de hoc q̄ dī q̄libet supi⁹ cadit i diffinitiōe sui iferioris qz cū diffinit hō p aial rōnale nō ingredūtur diffinitiōez hōis corp⁹ nec sba q̄ sūt eēntialr supiora. Dicendū q̄ ꝫ nō ingrediāt formalr tñ igrediūt virtualr q̄ñ necesse est aial prius diffiniri p corpus aiatū ⁊ corpus aiatū p corp⁹. ⁊ corp⁹ p sbam. ió nō cognoscit hō pfecte diffinitiue nisi cognoscātur oia illa supiora. ita est dicēdum de passionibus q̄ ꝫ non oēs passiones precedentes ingrediātur diffinitiōem vltime formaliter tamē ingrediuntur virtualiter quia nō perfecta illa cognoscitur nisi omnes precedentes cognoscantur.

Āt vero necesse ē oia in eē. Primo vt nūero ⁊ in illis necesse ē eē nūez quare cōuertibilia erunt sed nō excedentia.

Secundo ar. ad eandē cōclonem sic impossibile est processus infinitus sursū vel deorsū in his q̄ inuicē cōuertuntur ꝫ sbm quertit cū oibus suis passionibus ergo in illis nō proceditur i īfinitū sursū vel deorsū. ꝺz ꝓña cū maiori qz nō ponit p̄cessus īfinit⁹

UVA. BHSC. IyR_048_2

ſurſū vel deorſū niſi pp reſolutionē mīn⁹ cōis i ma
gis cōe verſ⁹ trāſcēdēna ex qb⁹ formaf̄ ꝓma ꝓnci
pia ñ ingrediēna niſi ⁊tualit̄ demōſtratione mior
at̄ é cuidēs qz cū ſbm ponaf̄ i diffinitiōe cuiuſlz ſue
paſſiōis ⁊ ecōtra oz neceſſario illa ꝙuerti. Notā
dum q hoc itelligēdū é de paſſiōib⁹ q̄ fluūt ex ꝓnci
pijs ſpēi ⁊ nó q̄ fluūt ex ꝓncipijs idiuidui aut mate
rie qz lz ſimilitas diffiniaf̄ p naſū nó tñ nal⁹ diffiniē
p ſimilitaē. paritas ēt vl̄ iparitas diffiniē p nūerū et
nó ecōtra p aliquā illaꝝ paſſionū diuiſiz bñ tñ diffi
niē nūer⁹ p paſſionē ꝙuertibilē cū iſto diſiūcto ſicut
linea diffiniē p lōgitudinē ⁊ nó p rectitudinē nec per
curuitaē diuiſiz. ſic ēt hō diffiniē p riſibile vel diſci
plinabile ⁊ ecōtra qz illa fluūt ex ꝓncipijs ſpēi nó ät
diffiniē hō p eſſe medicū vl̄ cauū qz illa fluūt tñ ex
ꝓncipijs idiuidui aut māe.

Nec tamen quecunque ſunt i eo q̄ quid ē nec infinita ſunt neque enim eſſet diffiniri.

Secūda ꝓclo ꝓpoſſibile é demōſtrationes ꝓcedere
in infinitū i ꝓmo mō dicēdi p ſe pz qz tūc nō cōtigerz
diffinire. ⁊ rō nā ois diffinitio daf̄ cā inoteſcēdi. con
ſtat aūt q̄ p diffinitionē dataz nō ſciref̄ diffinitū qz
oporteret infinita ſupiora diffinibilia cognoſcere ois
n. diffinitio ꝙſtat ex genere ⁊ differalitelligēdo de diffi
nitiōe quidditatiua. Notādū q̄ ariſ. nō aſſigna
ret hic duos modos ꝓmos dicēdi p ſe q⁹ nō ꝓtin
git ꝓcedere in infinitū niſi vellet ꝓmū modū forma
liter igredi demōſtrationē cui⁹ oppoſitū ponūt tho
mas ⁊ egidi⁹ di. diffinitionē ſbi nūq̄z eē mediū i de
mōſtratione ſz diffinitionē paſſionis. hoc tñ ꝓſeru
tabit ſecūdū hui⁹.

Quare ſi ꝓſentia quidē oīa p ſe dicuntur. hec nō infinita ſunt.

Ex predictis ꝓbūſ ifert quatuor correlaria quoꝝ pri
mū eſt illō. Impoſſibile é demōſtratiōes ꝓcedē
in infinitū pz ois demōſtratio eſt ex ꝓpoſitionib⁹ p
mi vel ſecūdi mōi dicēdi p ſe. ſz ipoſſibile é ꝓcedē
in infinitū aliquo illoꝝ modorum. vt probatum eſt
ergo ⁊c.

Stabūt vtiqz i ſurſum quaf̄ ⁊ in deorſum.

Secūdū correlariū demōſtratiōes nō ꝓcedūt i infi
nitū in ſurſū nec etiā i deorſū. pz qz reſolutio tā de
mōſtrationū q̄z diffinitionū é poti⁹ i ſurſū q̄z i deor
ſū. nō. n. fit reſolutio ad ſingularia cū illa nō diffini
ātur nec igrediātur p ſe demōſtrationē.

Si aūt ſic ē ⁊ que ſūt in medio duorum terminoruz ſemper ſūt finita.

Tertū correlariū. ſi nō ꝓcedit in infinitū i extremis
nec ēt i mediis. pz qz media iter duo extrema eēnt i
finita a quolz illoꝝ ad alterū extremoꝝ eēt diſtātia
infinita ⁊ ꝙſiter extrema diffinite diſtarēt.

Si vero hoc eſt. manifeſtum é iā et demōſtrationū q̄ neceſſe é pricipia aliqua eē ⁊ ñ oīuz eſſe demōſtratione. quod vo diximꝰ quoſdam dicere iuxta pricipiū. ſi. n. ſunt pricipia ſi oīa ſunt demōſtrabilia. neqz i infinitum poſſūt ire. Eſſe. n. hoꝝ quod libet nihil aliud é quam eē nullum ſpatium ſiſi medio ⁊ idiuiſibile ſed oīa diuiſibilia. Int⁹. n. imittēdo terminum ſed ñ aſſumendo demōſtratur quod demōſtraf̄ quaf̄ ſi hoc infinitum ꝙtigit ire. Cōtiget vtiqz duorum terminorum ifinita eſſe iter⁹ media ſed hoc ipoſſibile eſt ſi predicamenta ſteterit i ſuperius ⁊ iferiuſ quod autem ſtēt demōſtratū eſt logyce priuſ. analetice vo nunc.

Quartū correlariū aliq̄ ꝓncipia ſt̄ imediata nec oīū
é dmſtratio. pz erq̄ ñ it̄ i infinitū ſi. n. q̄lz ꝓpō é media
ta. g̃ é reſolubil̄ i aliā p mediū itraneū ⁊ ñ extraneuz
it̄ ſbz ⁊ ꝑdicatū. ⁊ ſic it̄ duo extrema cēnt infinita me
dia cui⁹ oppoſitū é dictū. Notādū q̄ lz illa ꝓpō ſit i
mediata oē corp⁹ é ſba. qz nihil é mediū it̄ ſbaz ⁊ cō
p⁹. tñ p mediū extraneū é ſillogizabilis iſto mō. oē
mobile é ſba oē corp⁹ é mobile. g̃ oē corp⁹ é ſuba. ſu
mēdo g̃ mediū extraneū nihil é imediatū ad qō re
mouēdū ait phūs q̄ it⁹. i. iter maioré ⁊ minoré ex
tremitaē dz ſ a ſumi mediū nō extra.

Mōſtratis autem his manifeſtum eſt q̄ ſi aliquod idem duob⁹ iſit vt a. ⁊ in. c. ⁊ i. d. ñ predicante altero ō altero aut nullo mō. aut ſi de oi q̄ ſi ſemp ſecundum cōe aliquod inerit vt yſocheli ⁊ ſcalenoni duobus rectis equales habere ſecundum cōe aliquod ieſt. Secundum. n. q̄ eſt figura q̄dam ⁊ ñ ſecundum alterum i eſt. hoc autem ñ ſemper ſic ſe habet ſit autem. b. ſecundum quod eſt. a. i c. ⁊ i. d. Manifeſtum igit̄ eſt q̄. b. i c. d. ſecundum cōe eſt. ⁊ illud ſecōm alterum. quare duorum terminoꝝ mediis ifiniti vtiqz icidūt termi ſed hoc ipoſſibile eſt ſecūdum igit̄ cōe aliquod eſſe ñ neceſſe eſt ſemper idē i pluribus quare vo erūt immediata ſpacia.

Intellect⁹ ꝓmiſſis. p. pōit tria documēta gb⁹ oñdit
q̄liter ꝓpōes mediate reducūt̄ ad imediata. Quoꝝ
ꝓmū é iſtud ꝓpō mediata ſcōi mōi é reducibilis ad
imediata p ſolū ꝓceſſū finitū vnō aliq̄ō é cōe qō in
eſt imediate p ſeipm. duob⁹ aut ſimplr diſpatiſ aut
ꝙueniētib⁹. nō tñ de ſe vl̄ ꝑdicātib⁹ vt aial q̄ ime
diate p ſeipm ineſt hōi ⁊ equo quoꝝ nullum de alio
verificari pōt. Ineſt etiā hōi ⁊ maſculo imediate q̄
licz ꝙuenāt inter ſe cū aliquis hō ſit maſculus ⁊ e⁹
tra nō tñ de ſe vl̄ ꝑdicātur qz nec oīs hō é maſcul⁹
nec oē maſculū eſt hō de his aūt oibus aſal vl̄ pre
dicabit vt pz iductiue. Aliq̄ō vero eſt cōe qō ineſt
duobus p aliud cōe ſed nō ꝓcedit vltra ⁊ tale facit
ꝓpōz mediatā ſecūdi modi. vt habere tres angu
los ꝙpetit yſocheliz ſcalenō p triāgulū ⁊ nō per ali
ud cōe: qō ſic declaraf̄ i terminis. Sit a bſe tres an

UVA. BHSC. IyR_048_2

gulos b.triāgul⁹ c.d.yſocheleſ ⁊ ſcalenō. Et arguit ſic.ſi a.ineſt c.d.p.b.⁊ iterū ineſt b.p aliud mediuz ⁊ ſic in ifinitū tūc inter duo extrema eēnt ifinita media eēntialit ordinata.ſ.iter paſſionē ⁊ ſuā adequatū ſbm cui talis paſſio ineſt p̄mo ⁊ p ſe ⁊ p̄m q̄ ipm hec ḡ ꝓpoſitio yſocheles habet tres āgulos equales duob⁹ rectis eſt ꝓpoſitio mediata ſcōi mōi mediatiōe ſbi quo nūero per ſolū ꝓceſſū finitū habeē ꝓpoſitio imediata ſcōi vz ois trāgulus hz treſ angulos equales duob⁹ rectis. Notādū tot eſſe media inter habere tres āgulos eſt ſpēs triāguli quot ſūt ſubiecta per q̄ illa paſſio cōpetit illis ſpēb⁹ nā ſi habere tres ꝓpetit yſocheli ⁊ ſcalenō tm̄ p triāgulū tūc nō eſt niſi p vnū mediū inter paſſionē ⁊ illas ſpēs ſi aūt ꝓpetit illi per triāgulū .⁊ triāgulo p figurā tūc ſūt duo media ſcz triāgulus ⁊ figura quot ḡ ſūt illa cōia per q̄ habere tres cōpetit ſpēb⁹ triāguli tot ſūt media inter illas ſpēs ⁊ paſſionē ita q̄ ſi cōmunia ſint finita media ſūt finita ⁊ ſi ifinita illa media ſunt infinita.

In eodem tm̄ gn̄e ⁊ ex eiſdem athomis neceſſe eſt termios eſſe. ſi qdē bis que per ſe ſunt erit cōe. ſi enim erat ex alio gn̄e in aliud deſcendentem demonſtrare.

Forte poſſet aliq⁹ rn̄dere ad rōnez negādo conſequētiā di.q̄ inter illa extrema nō erūt niſi media finita ⁊ tm̄ ꝓcedit in ifinitū per alia media .ſ.aliaz coordinationū. verbi gr̄a pōt dici q̄ eē palpabile ineſt hōi ⁊ equo per corp⁹.⁊ corpus per aial.⁊ aial p diſciplinabile ⁊ diſciplinabile per riſibile.⁊ ecōtra.

Cōtra hanc rn̄ſionē ar.phūs ex p̄us determinatis qm̄ media inter duo extrema debēt eē eiuſdē generis ſi demōſtratio eſt ex his q̄ ſūt per ſe.ſi enim media eēnt aliorū generūt tūc demōſtratio eēt ex extraneis. q̄ eſt falſū vt patuit ex alio qz nō contingit demōſtrātē deſcēdere de genē in gen⁹. Notādū q̄ i demōſtratione aliq̄n extrema ſūt eiuſdē generis et eiuſdē p̄dicamēti vt q̄n ꝓcludit q̄ oē diſciplinabile eſt riſibile.aliq̄n diuerſorū predicamētorū vt q̄n demōſtratur q̄ ois hō ē diſciplinabilis vel riſibilis.

Itē mediū dz eē eiuſdē generis cum altero extremoꝝ q̄ ariſ. vocat athomoſ.ſ.maioré ⁊ mioré extremitatē. vñ aliq̄n ē eiuſdē generiſ cū maiori extremitate. vt oē diſciplinabile ē riſibile. ois hō eſt riſibilis ḡ ois hō ē riſibilis aliq̄n eſt eiuſdē generiſ cū minori extremitate. vt oē aial rōnale eſt diſciplinabile. ois hō eſt aial rōnale. ḡ ois hō eſt diſciplinabilis aliq̄n aūt eſt eiuſdē generis cū q̄libz extremitatū. vt oīs figura hn̄s āgulū extrinſecū equalētē duob⁹ oppoſitis intrinſecis hz tres angulos equales duobus rectis. ſed ois triāgnlus ē hmōi .ḡ ⁊c. verū eſt q̄ mediū ⁊ extrema nō ſūt ſimplr eiuſdē predicamēti ſed tm̄ ꝑm partē vbi tm̄ demōſtrē ſbā de corpore aiato p corp⁹ aut corp⁹ aiatū de hōie p aial ꝓtinue medium ⁊ extrema ſunt ſimplr eiuſdem predicamenti.

Manifeſtum āt eſt ⁊ cum .a.i.b. ſit ⁊ ſi qudem eſt aliquod medium eſt demōſtrare quod .a.i.b. ſit ⁊ elemēta huius ſunt hec ⁊ tot quot media ſunt immediate. n. propōes ſūt elementa. aut omnes. aut vles. ſi vero nō eſt medium nō amplius erit demōſtratio ſed in p̄incipia via hec eſt. Similiter autem erit. ⁊ ſi .a. in .b nō ſit ſi quidem .n. aut medium eſt aut priuſ cui nō ineſt erit demōſtratio ſi vero nō. nō eſt ſed principia. ⁊ elementa tot ſunt quot ſunt termini. ⁊ horum quidem .n. propōes p̄incipia demōſtratiōis ſunt.

Secūdū documētū ꝓpō mediata p̄mi modi ē reducibilis ad imediata p ſolū ꝓceſſū finitū vñ cuiuſz ꝓpoſitiōis mediate p̄mi modi tot ſūt p̄ncipia quot ſūt termini mediꝝ. vt pz iductiue tā affirmatie q̄z negatie. Iſti⁹.n. ois hō ē ſba p̄ncipia ſūt iſta oē aial ē corp⁹ aiatū ⁊ oē corp⁹ aiatū ē corp⁹.⁊ oē corpus eſt ſba. Sicut ḡ tres ſūt termini mediꝝ ita tria ſūt p̄ncipia ⁊ q̄ iſta ſunt p̄ncipia pz qz ſūt ꝓpōes imediate

Cōſtat aūt q̄ oēs ꝓpōes imediate vel ſaltē vles ſūt p̄ncipia demōſtrationū. q̄rat ḡ in p̄ncipio vtrū ꝓpō aſſignata habeat mediū inter extrema vel nō ſi n̄ ipa ē imediata. ſi ſic aut ḡ hz vnū tm̄ mediū aut plura. ſi tm̄ vnū mediū p illō reducēt ad imediata. ſi aūt plura p illa reducēt ad imediata. Cōſimilr q̄rat de ꝓpōe negatia vtr inter extrema ſit mediū aut nō ſi nō illa eſt imediata. vt nulla ſba ē q̄ſtitas ſi ſic ergo ē reſolubilis ad imediata per illud mediū ⁊ quot ſūt media tot ſūt p̄ncipia demōſtratiōis. vt nullus hō eſt q̄ſtitas. media enim ſūt aial. corp⁹ aiatū. corpus ⁊ ſba a quibus priuſ remouēt quātitas quaz ab homine ⁊ ideo ex his fiunt quatuor propoſitiones imediate vtz cōtinētie aſcendendo.

Et ſi quedam principia demōſtrationis ſunt indemſrabilia quod ſit hoc illud. ⁊ quod ſit hoc in illo ſic ⁊ quod n̄ ſit hoc illud. neqz quod ſit hoc i illo. quare hoc quidem eē aliquid. alia autem ſi eſſe aliquid erūt principia.

Ex p̄dictis iſert phūs q̄ ſicut aliqua ſūt p̄ncipia indemōſtrabilia q̄ hoc ē hoc.⁊ q̄ hoc ē in hoc. ita aliq̄ ſūt p̄ncipia idemōſtrabilia q̄bus ōmōſtrat q̄ h̄ nō ē hoc.⁊ q̄ hoc nō ē in hoc p̄mū pz eo q̄ aliqua ſunt p̄ncipia idemōſtrabilia .p̄bātia q̄ ois hō ē ſba.⁊ q̄ ois hō ē diſciplinabilis. Scōz etiā ē notū qz aliqua ſūt p̄ncipia indemōſtrabilia .p̄bātia hōiez non eē equū.⁊ hōiē n̄ eē hinibilē. Circa p̄dicta occurrūt q̄tuor dubia. Quoꝝ p̄mū ē iſtud . videt q̄ ꝓpoſitiōes imediate nō adequētur medijs iter extremitates. qz hec oē corpus aiatū ē ſuba. hz ſolū vnum mediū. ſ. corpus ⁊ tm̄ hz duas ꝓpōneſ imediatas. vz oē corpus eſt ſb̄ſtātia ⁊ oē corpus aiatū ē corp⁹.

Scōm dubiū qualiter ē intelligēdū q̄ oēs ꝓpōeſ imediate ſunt p̄ncipia demonſtrationū. vel ſaltem vniuerſales cuz nulle videanē ꝓpoſitiones imediate niſi vles. vt pz in ca. de ſillogiſmo aggeneráte ſcientiā. Tertiū dubiū vtr ꝓpō imediata ſit demonſtrabilis.⁊ arguit q̄ ſic. qz oēs iſte ſūt imediate. oīs albedo eſt color. oē corpus ē ſuba ⁊ tm̄ q̄libet earum eſt demonſtrabilis p̄ diffinitionez ſubiecti. Quartum dubium videt q̄ p ꝓpōeſ mediatas nō ſit via veniēdi ī p̄ncipia qz tūc ꝓtingeret probari p̄ncipia quod eſt falſum. Ad p̄mū reſpōdet q̄ nō debēt eſſe preciſe tot ꝓpoſitiones immediate quot ſūt media inter extremitateſ immo neceſſe eſt ſemp q̄ ſint

UVA. BHSC. IyR_048_2

plures ꝓpter additõem maioris ⁊ minoris extremitatis q̃ cũ medio faciũt duo p̃cipia. sed sufficit q̃ ñ sunt pauciores ꝓpões mediate. Ad scõm dr̃ q̃ ꝓpões singulares imediate. vt sor. é hõ. hec albedo é albedo. nõ sunt p̃cipia demonstratõum. qz de illis nõ est scia sed bñ ꝓpões vles imediate. qz ille trãt demõstratõem. Dicit. n. ꝓmen. i. plogo phisicoꝝ q̃ idiuidua nõ sunt p̃cipia scie. sed sunt p̃cipia iquirendi vlia q̃ sunt p̃cipia scie. iõ phũs ꝓpus nõ fecit métõem nisi de ꝓpõnibus vlibus imediatis qz ille sole aggenerant sciam. Ad tertium rñdet q̃ licet ille sint imediate imediatõe sbi. ⁊ ꝓpter sint idemonstrabiles p alia subiecta. nõ tñ sunt imediate imediatione cãe. nã ⁊ si nõ bñt medium rectilineũ. tñ bñt medium laterale. tñ si aliq̃ esset ꝓpõ imediata tã imediatõe cãe q̃z imediatõe sbi illa esset idemõstrabilis sicut é ꝓpõ i qua p̃dicat diffinitio de diffinito. aut p̃ma passio de diffinitõe. Ad q̃rtum negat cõsequentia qz ꝓcessus a mediato ad imediatũ nõ est p̃batõem sed p resolutõem. neqz iconuenit ꝓbare imediatũ p mediatũ quo ad qz est. sed esset iconueniens quo ad ꝓpter qd. sicut enim cã p̃bat effectum quo ad ꝓpter qd ⁊ ecõtra quo ad qz est. ita ꝓpõ imediata p̃bat ꝓpõnem mediatã quo ad ꝓpter qd ⁊ ecõtra quo ad qz é. ita ꝓpõ imediata p̃bat ꝓpõez mediatam quo ad propter quid. ecõtra aũt quo ad qz é.

Cũ aũt idigeat mõstrar̃ aliquid accipiẽdũ é quod de. b. primũ p̃dicet̃ sit. n. c. de hoc silr. a. ⁊ sic semp vadés nequaq̃z extra ꝓpõ cadet ne q̃z ipi⁹. a. esse accipiat̃ vt 'ō mõstret̃ q̃z semp medium dẽset̃ quousq̃z idiuisibilia fiãt ⁊ vnum.

Tertiũ documentũ q̃lz ꝓpõ mediata est resolubilis i imediata p media intra ⁊ nõ p media extra. p̃z inductiue ⁊ p̃mo i demonstratõibus affirmatiuis. nã si ō bet resolui ista. ois homo é substãtia oz q̃ hoc sit p illos termiuos aial. corpus aiatum. ⁊ corpus. Constat aũt q̃ oẽs illi termini sunt iter maiorez extremitatem ⁊ minorẽ ꝓtinuent̃ i dep̃sãbunt̃ ⁊ ꝓstringent̃ illi termini vsq̃z quo oẽs ꝓpões erãt imediate.

Notandum q̃ si aliqua corpora ordinarent̃ i aliq̃ spacio inter q̃ nõ esset aliquod iteruallum receptiuum alicui⁹ ꝓsilis corporis illa decernit̃ dep̃sã ⁊ ꝓstricta si aũt esset iteruallũ ea dicerent̃ rara. dicim⁹ enim dẽtes raros q̃si multũ distãt dep̃sos aũt ⁊ ꝓstrictos q̃si se tangũt ita inter extrema q̃ sunt hõ ⁊ sba. media dicunt̃ rara si iter ea é interuallum receptiuum alteri⁹ medij. si aũt nullũ é mediũ illa dicunt̃ dep̃sãri ⁊ constringi. hec ergo ꝓpõ ois hõ é substãtia reducet̃ ad i mediata dep̃sando ⁊ ꝓstringendo sz accipiẽdo aial q̃ p̃mo ⁊ imediate p̃dicat de hoie. deinde corp⁹ aiatum de q̃ p̃mo ⁊ imediate dr̃ corp⁹ō q̃ vlr̃ p̃dicatur sba p̃mo ⁊ imediate.

Est aũt vnũ cũ imediatũ fiat. ⁊ vna ꝓpõ simplex é imediata. ⁊ quẽad modũ i aliis é p̃cipiũ simplex. hoc aũt ñ idẽ vbiq̃z é. sed i graui quidẽ uncia. i melodia aũt sonus. i mẽbris autem derisio. aliud autem i alio sic est in syllogismo una ꝓpositio imediata.

Ex his arist. infert q̃ ꝓpõ imediata est proprie vna ⁊ simplex. p̃mum patet qz nec actu nec potentia est ꝓpositiones plures. sed propositio mediata licet sit actu. vna tamen est potentia plures scilicet due premisse facte ex illis extremis ⁊ medio interposito. Secundum vero sic declaratur in quolibet genẽ oportet dare vnum minimum sz in q̃ztitate punctum ⁊ in numero vnitatem. in musica tonum. in ponderes vnciam. ⁊ cosequenter in syllogismo ꝓpõnem imediatam. In demõstratõe vero vel scientia itellectuz qui est habitus p̃morum p̃ncipiorum. sed oẽ minimum est simplex ergo propõ imediata est simplex.

In demõstratõe aũt ⁊ sciẽtia intellect⁹ in demõstratiuis igit̃ syllogismis eius quod é nihil cadit extra sz in priuatiuis hoc quidẽ nihil qõ oz esse extra hoc cadit: ut si. a. est in. b. p. c. nõ é Si. n. in. b. quidẽ omni est. c. in nl̃lo aũt. c. est. a. itez si indigeat q̃d in c. a. nullo sit mediũ accipiẽdũ est ipsi⁹. a. ⁊. c. ⁊ sic semper procedet.

Idem documentum declaratur in demonstrationibus negatiuis. ⁊ primo in prima figura. nam si debet resolui illa. nullus homo est q̃ztitas oportet sic arguere nullum animal est q̃ztitas quilibet homo é aial. ergo nullus homo est quantitas maior sic resoluitur. nullum corpus aiatum est quãtitas. omne aial est corpus aiatum. g̃ nullum aial é q̃ztitas. vbi pz q̃ semp medium é terminus supior ad minorez extremitatem. ꝓstat autem q̃ esse supius est esse itra sicut esse inferi⁹ est esse extra. sit ergo. a. maior extremitas. ⁊. b. minor ⁊. c. medium. ⁊ arguatur vt supra nullum. c. est. a. omne b. est. c. ergo nullum. b. est a.

Si vō idigeat mõstrare quod. e. i. d ñ sit i eo quod est. e. i. d. quidem omni est i. e autem nullo. aut ñ i oi nunquã extra. e. cadit. Hoc tãt est cui nõ oportet iesse.

Secũdo declaratur idẽ in secũda figura in q̃ ẽt arguitur p medium itra. aliq̃ quidem supra minorẽ extremitatẽ. vt nulla q̃ztitas é sba. q̃libet hõ é sba. g̃ nullus hõ é q̃ztitas. Aliq̃ ꝓo supra maiorẽ extremitatem. vt ois hõ é sba. nulla q̃ztitas é sba. igit̃ nl̃a q̃ztitas é hõ. Sit g̃. c. mediũ d. maior extremitas. ⁊. e. minor. ⁊ arguat̃ sic. nullũ. d. é. c. omne e. est. c. g̃ nullum e. est. d. si autem aliquis velit arguere in p̃mo. secunde figure accipiat. d. loco minoris extremitatis ⁊. e. loco maioris. ⁊ sic arguat omne. e. est. c. nullum d. est. c. ergo nullum. d. est. e. Notandum q̃ medium p̃m negationẽ non solum accipit̃ vlter sed etiã põt pticulariter sumi. vt omnis color est qualitas. nõ oẽ pfectum é q̃litas. ergo nõ omne perfectum é color. Causa enim quare ab aliquo perfecto remouetur color est. qz ab illo remouetur q̃litas. iõ arguitur per medium itra cum sit supra maiorem extremitatem.

In tertio autez mõ neqz a quo oportet neqz quod oz priuari nequa quã extra ibit.

Sed in tertia figura illud nõ põt fieri cum medium nõ sit intra. qz nõ supra maiorẽ nec supra minorem sed extra sz infra q̃lz eaꝝ ꝓbi gratia. si hec animal

UVA. BHSC. IyR_048_2

non est q̃ztitas dz resolui. oportet sic dicere. nullus
hō ē q̃ztitas. glz homo ē aial. g̃ aial nō ē q̃ztitas. vt
pz q̄ nulla extremitatū sumit extra. sed mediū cū il
lud sit iferi⁹ ad minorem extremitatem. Hōnduz
q̄ tertia figura ē tripl'r inutilis ad resolutōem. ꝓmo
qz non pōt concludere vl'ez negatiuā. secūdo qz me
dium semp sumit extra. tertio qz ꝓtinue magis itur
ad mediata. hec. n. magis est mediata. nullus hō est
q̃ztas q̃z illa. aial non ē q̃ztas. Contra ꝑdicta
ar. ꝓmo q̄ nulla ꝓpō mediata est resolubil' ad im
mediata. qz nulla talis est imediata. ois hō est aial.
oē aial ē corpus aiatum. nā hō ꝛ symia essentialiter
magis ꝓuenūt q̃z hō ꝛ equus. g̃ aliqd essential'r p
dicat de hoie i symia q̄ nō ꝑdicat de hoie ꝛ equo ꝛ p
ꝓns inter hoiem ꝛ aial ē ꝑdicabile mediū g̃ illa nō ē
imediata ois hō est aial. Consil'r arguit de illa. oē
aial est corpus aiatum q̄ ipa nō ē imediata exq̃ ani
mal essential'r plus ꝓuenit cū vna plāta q̃z cuz alia
Secūdo arguit qz medium infra maiorem extremi
tatem ē eque bene intra sicut supra minorem extre
mitatem. qz sicut supius est forma sui iferioris. ita i
ferius est mā sui supioris. ꝓstat aūt mām esse intra
ncam cōpositi sicut formā. Tertio arguit q̄ nun
q̃z resoluit' negatiua p medium intra. qz si ille imi
nus aial esset medium inter illum terminuz homo
ꝛ illum terminum q̃ztas sicut ille verificat de illo ē
mino hō ita de illo verificabit ille terminus q̃ztas
quod est impossibile. Quarto arguit q̄ tertia fi
gura arguit p medium intra sic syllogizando. nullū
corpus aiatum ē q̃ztas aliquod corpus aiatum ē
aial. g̃ aial non est q̃ztas. vbi pz mediuz esse supra
minorem extremitatem. g̃ arguit p medium intra.
Ad ꝓmum dr q̄ q̃lz illa ē imediata. ꝛ tūc ad ar
gumētum negat ꝓña sicut nō sequit magis cōueni
unt sortes ꝛ pla. q̃z sor. ꝛ berta. g̃ aliqd ꝑdicat ō sor.
ꝛ pla. qō nō ꝑdicat de sor. ꝛ berta. sicut. n. spēs ꝓtinet
latitudiem numeralem i qua aliqua indiuidua ma
gis ꝓuenūt ꝛ aliqua minus ꝛ hoc per suas dr̃ias in
diuiduales absq̃z vlteriori ꝑdicabili inter spēz ꝛ sua
idiuidua ita genus ꝓtinet latitudinem specificam in
qua aliqe spēs magis ꝓuenūt ꝛ aliqua minus per
solam ꝓuenientiam ꝛ dr̃iam suaꝝ dr̃iarum essentia
lium. aliter. n. tot essent genera inter hominez ꝛ ani
mal quot spēs continentur sub aiali qō facil'r ꝓuicit
ex hmōi cōuenientia ꝛ dr̃ia spērum. Ad scōm dici
tur q̄ supius nō solum ex forma toti⁹ respectu sui i
ferioris. sz ēt est forma ꝓpositionis cum sit pars eēn
tialis sui iferioris. ipm aūt inferius non est nisi pars
subiectiua sui supioris. ita q̄ non est ps essentialis
eius cum supius nō diffiniat' p suum inferius. sed
econtra, ꝓpterea inferius est extra rōnem superioris
ipm autem superius ē intranеum iferiori. Ad ter
tium dr q̄ illud nō est medium per ptcipatōem sed
per abnegatōem. nec est mediū rei sed rōnis. qz per
illud sillogizat' negatiue. Non etiam est medium
positiuum in illa sed solū deductiuum eo q̄ facit q̃z
titatem vlter remoueri ab homine. ex eo enim q̃zti
tas remouetur ab hoie. qz remouetur ab aiali. ꝓus
ergo remouetur ab aiali q̃z remoueatur ab homie.
Ad quartum dr q̄ resolutio ad imediata nō fit ni
si per ꝓpōnes vniuersales. qz cum idefinita vel pti
cularis ꝓbetur per vl'em nunq̃z deueniretur ad im
mediata. ideo sicut tam in prima q̃z i secunda figura
semper i resolutione vtraq̃z ꝓmissarum est vl'is. ita
oporteret fieri in tertia figura si illa ad resolutionez
deseruiret. propterea debuit sic argui: nullum corp⁹
animatum est quantitas. omne corpus animatum
est animal. ergo animal non est quantitas. sed mior
est falsa per quam nulla reductio potest fieri quare
ꝛcetera.

Am aūt sit dem̃atio alia par
ticularis alia vō vl'is. ꝛ hec qui
dē cathegorica illa ꝓuatia dubitat
qualis potior sit. sil'r āt. ꝛ de ea que
dem̃are dr̃. ꝛ deducēti ad ipossibi
le demōstratione. Primum igit' itē
dim⁹ de vl'i ꝛ pticulari. ostēdētes. n.
hoc ꝛ de ea que dem̃are dr̃. ꝛ que
ē ad ipossibile dicemus. Videt' qui
dem igit' fortassis vtiq̃z quibusdaz
sic itendentibus pticularis esse dig
nior. Si. n. secūdum quam maxie
scim⁹ dem̃atōem potior est demon
stratio. hec. n. ꝟtus demonstratiōis
est ꝛ magis aūt scimus vnūquodq̃z
cū ipm cognoscim⁹ secundum ipm
quā secūdum aliud: vt musicū cho
riscum q̃ chorischus musicus est
q̃z cum hō musicus sit. sil'r autē et
i aliis. sed vl'is quoniā aliud ñ quo
niā ipm cōtigit dem̃at vt quoniā ē
equitibiaz: sed quoniā est triangu
lus sed particularis quoniam ipm
si ergo potior quidē ē q̄ ē secunduz
ipm hmōi aut est particularis vni
uersali magis et potior vtique de
mōstratio secundum partem erit.

Istud ē q̃rtum capl'm huius tertij tractatus in quo
arist. determinat de q̃ztitate ꝛ qualitate sillogismi de
monstratiui. post q̃z determinauit de quidditate ꝛ p
cessu eiusdem aggenerantis scientiam vel ignoran
tiam. Et diuiditur in tres questiones. quarum ꝓma
est vtrum demonstratio vniuersalis potior sit parti
culari. Secunda questio vtrum demonstratio af
firmatiua sit potior negatiua ibi cum autem demō
stratiua. Tertia questio vtrum demonstratio ostensi
ua sit potior ducente ad impossibile ibi quod qdem
cathegorica. Prima questio diuiditur i tres par
tes. In quarum ꝓma ar. demonstrationem particu
larem potiorem esse vli. In secunda soluūtur ille rō
nes ibi aut ꝓmum quidem. In tertia vero fiunt rō
nes, ꝓbantes demonstrationez vl'em potiorem esse
pticulari ibi amplius si demonstratio. Quantuz
ad ꝓmū phūs tripl'r arguit demonstratōez pticula
rem potiorē esse demonstratōe vli. ꝛ ꝓmo sic. illa de
mo nstratio ē potior ꝛ dignior que magis facit scire.
sed demonstratio particularis magis facit scire. ergo
ꝛc. maior patet. qz hec est virtus ꝛ intentio dmō
strationis vt faciat scire. ꝛ minor declaratur. nam il
la demonstratio magis facit scire que facit scire ali
qd ꝺm seipsum q̃z ꝺm aliud. sed demonstratio parti
cularis facit scire ꝺm seipm. ꝛ vl'e ꝺm aliud. ergo ꝛc.
maior pz qz dignior est cognitio qua cognoscо cho
ruscum musicum q̃z illa qua cognoscо hominē mu
sicum cū ista sit distincta ꝛ illa cōfusa ꝛ hoc ideo qz p
ꝓmam cognitionem cognoscо choruscum musicum
ꝺm se. p secundā ꝺo cognoscо choruscum musicum
ꝺm aliud. qz ꝺm q̄ est homo musicus. minor aūt sic

UVA. BHSC. IyR_048_2

declarat cū demonstrat oēm ysocheles hꝫ tres ãgulos eqles duob⁹ rectis. scit ꝙ ois ysocheles hꝫ sm hꝫ tres angulos equales duob⁹ rectis cū autē demōstrat oēm triãgulū hꝫ tres angulos eqles duobus rectis. scit ꝙ ysocheles hꝫ tres angulos nō sm ꝙ ysocheles sꝫ sm ꝙ triãgul⁹. ꝯ ꝛc. Nōndū ꝙ demōstratio vlis ē illa i q̄ ꝓcludit ꝓpria passio de suo adeqto sbo p mediū ꝓuertibile cū vtroq; illoruꝫ diffés. ꝑpter qd passionis. vt ois figura hns angulus extrinsecū equalentē duob⁹ oppositis itrinsecis triãguli hꝫ tres angulos eqles duob⁹ rectis. ysocheles ē hmōi. ergo ꝛc. vl sumēdo talē minorē aliq̄ figura ē triãgul⁹. nū q̄ igit ē demōstratio vlis nisi concludat passio vlis de suo vli ꝛ adequato subiecto.

Ampli⁹ si vle quidē ñ est aliquid secundū rem ꝑter singularia. Demō stratio opinionē ꝓficit esse hoc aliquid scōm ꝙ demōstrat. ꝛ quādaꝫ naturam eē hanc sine his que sunt vt trianguli ꝑter quosdam ꝛ figure ꝑ ter aliquas. ꝛ nūeri ꝑter quosdam numeros

Secūdo sic. illa demōstratio ē dignior ꝛ potior que plus ē elōgata ab opinioē falsā. sed demōstratio particularis magis elōgat ab opinione falsā q̄ demōstratio vlis. ꝯ demōstratio particularis ē dignior ꝛ potior demōstratōe vli. pꝫ ꝓña cuꝫ maiori. q; de nō ente nō ē demōstratio neq; scia. sed tm̄ de ente. iō q̄to aliquid hꝫ magis rōnē entis tāto de illo fit demōstratio potior ꝛ dignior. sꝫ mior declarat. nā ꝓmutata ꝓportio ineſt lineis superficieb⁹ corpoub⁹ atq; numeris ꝛ nulli illoꝝ ineſt sm ꝙ ipꝫ sed rōne alicui⁹ inoiati. ꝯ de illo inoiato demōstrat vliter ꝛ per ꝓña aliquis potest credere illud inominatū sepatum esse. cum ꝯ nullum tale sit ens aliquis poterit decipi in credendo sciam esse de non ente. Jn demōstratione autem particulari hoc non contingit. q; cum demōstratur cōmutata ꝓportio de nūero vl de linea nullus credit illam separari ab aliquo illoꝝ rum. Nōndum ꝙ duplex malum videt ꝓtingere i demonstrando cōmutatam ꝓportionez de illo analogo inoiato in quo conueniunt illa quatuor scz nūeri linee superficies ꝛ corpa. Primū q; illa demōstratio est de non ente cum sit de illo analogo quod nihil est ꝑter illa quatuor. Secundum malum q; erratur credendo tale inoiatum esse sepatum ab illis quatuor. ideo demonstratio vlis videt esse multuꝫ defectuosa cum sit de non ente. ꝛ inducat errorem. Ō monstratio autem particularis non deficit cum nō sit nisi de ente ꝛ inducat sciam. Dubitatur circa dicta. ꝓbando nullam esse demonstratōem particularez ꝛ ꝑmo sic. omnis demonstratio est per cām vl ꝑ effectum. sed syllogism⁹ ꝓbans hꝫ tres angulos ō ysocheles p triangulum. nec est p cām. nec p effectum. ꝯ talis syllogism⁹ non ē demonstratio. maior pꝫ ex determinatis i hoc libro. ꝛ minor declaratur. non enim est p effectum. q; triangulus non est effectus illius passionis habere tres ãgulos. nec ét p cām. q; nō p causam. ꝓinquam. q; illa demonstrat potissime nec p cām remotam. q; illa non demōstrat affirmatiue sed negatiue vt patuit. Secundo ois demonstratio est ex indemōstrabilibus ꝛ imediatis. sed syllogismus demonstrās habere tres angulos de ysochele p triangulum nō est hmōi ꝯ ꝛc. maior pꝫ ex ō termi natis. ꝛ minor liquet q; illa omnis triangulus habz tres angulos equales duobus rectis que est maior in dicto syllogismo est demonstrabil. hec aūt ysocheles hꝫ tres angulos equales duobus rectis que est conclusio eiusdē syllogismi est mediata nō solū mediatione illatōis. sed ét imediatione extremoꝝ. quia habere tres angulos cōpetit ysocheli ꝛ p aliud sm̄ sꝫ p triangulū ꝛ p aliā cām vꝫ p habere angulū extrinsecum. Et ꝓfirmat idem auctoritate aris. di. in libro elencoꝝ. ꝙ talis syllogismus peccat p fallaciam accītis. ꝓstat aūt oēm demonstratōem esse verā syllogismū ꝛ nō peccare i forma nec i mā. vt ē oñsum.

Ad ꝑmum rñdet dupl⁹ Egi. ꝛ ꝑmo ꝙ illa non est sufficiēs diuisio. ois demōstratio ē p cām vl ꝑ effectū. sꝫ illa ois demōstratio ē p cām vl ꝑ hns cāz aut per effectū. Nō lꝫ demōstratio q̄ ꝓcludit hīc tres ō ysochele p triangulū nō sit p cām nec per effectū ē tm̄ per habens causam quoniam triangulus habet causam illius passionis habere tres q̄ ē passio imediate

Potior aūt est que ē de esse quam de nō esse. Et ꝓpter quam ñ errabit quam ꝓpter quam errabitur est aūt vlis hmōi procedentes enī demōstrant de eo quod est ꝓportionale ꝙ ꝛ est analogum quod neq; linea: neq; numer⁹ neq; solidū neq; planum est. sed ꝑter hoc aliquid. Si igit vlis quidem magis hoc. e. De eo autem quod est min⁹ quam ptic̄laris ꝛ facit opiniōem falsam idignior vtiq; erit vlis particulari.

Tertia sic. illa demōstratio ē potior ꝛ dignior q̄ ē de magis ente. ꝛ q̄ magis elōgat ab errore sed demōstratio ptic̄laris ē hmōi respectu vlis. ꝯ demōstratio particularis ē dignior ꝛ potior demōstratōe vli. pꝫ ꝓña cuꝫ maiori. q; de nō ente nō ē demōstratio neq; scia. sed tm̄ de ente. iō q̄to aliquid hꝫ magis rōnē entis tāto de illo fit demōstratio potior ꝛ dignior. sꝫ mior declarat. nā ꝓmutata ꝓportio ineſt lineis superficieb⁹ corpoub⁹ atq; numeris ꝛ nulli illoꝝ ineſt sm ꝙ ipꝫ sed rōne alicui⁹ inoiati. ꝯ de illo inoiato demōstrat vliter ꝛ per ꝓña aliquis potest credere illud inominatū sepatum esse. cum ꝯ nullum tale sit ens aliquis poterit decipi in credendo sciam esse de non ente. Jn demōstratione autem particulari hoc non contingit. q; cum demōstratur cōmutata ꝓportio de nūero vl de linea nullus credit illam separari ab aliquo illoꝝ rum. Nōndum ꝙ duplex malum videt ꝓtingere i demonstrando cōmutatam ꝓportionez de illo analogo inoiato in quo conueniunt illa quatuor scz nūeri linee superficies ꝛ corpa. Primū q; illa demōstratio est de non ente cum sit de illo analogo quod nihil est ꝑter illa quatuor. Secundum malum q; erratur credendo tale inoiatum esse sepatum ab illis quatuor. ideo demonstratio vlis videt esse multuꝫ defectuosa cum sit de non ente. ꝛ inducat errorem. Ō monstratio autem particularis non deficit cum nō sit nisi de ente ꝛ inducat sciam. Dubitatur circa dicta. ꝓbando nullam esse demonstratōem particularez ꝛ ꝑmo sic. omnis demonstratio est per cām vl ꝑ effectum. sed syllogism⁹ ꝓbans hꝫ tres angulos ō ysochele p triangulum. nec est p cām. nec p effectum. ꝯ talis syllogism⁹ non ē demonstratio. maior pꝫ ex determinatis i hoc libro. ꝛ minor declaratur. non enim est p effectum. q; triangulus non est effectus illius passionis habere tres ãgulos. nec ét p cām. q; nō p causam. ꝓinquam. q; illa demonstrat potissime nec p cām remotam. q; illa non demōstrat affirmatiue sed negatiue vt patuit. Secundo ois demonstratio est ex indemōstrabilibus ꝛ imediatis. sed syllogismus demonstrās habere tres angulos de ysochele p triangulum nō est hmōi ꝯ ꝛc. maior pꝫ ex ō terminatis. ꝛ minor liquet q; illa omnis triangulus habz tres angulos equales duobus rectis que est maior in dicto syllogismo est demonstrabil. hec aūt ysocheles hꝫ tres angulos equales duobus rectis que est conclusio eiusdē syllogismi est mediata nō solū mediatione illatōis. sed ét imediatione extremoꝝ. quia habere tres angulos cōpetit ysocheli ꝛ p aliud sm̄ sꝫ p triangulū ꝛ p aliā cām vꝫ p habere angulū extrinsecum. Et ꝓfirmat idem auctoritate aris. di. in libro elencoꝝ. ꝙ talis syllogismus peccat p fallaciam accītis. ꝓstat aūt oēm demonstratōem esse verā syllogismū ꝛ nō peccare i forma nec i mā. vt ē oñsum.

Ad ꝑmum rñdet dupl⁹ Egi. ꝛ ꝑmo ꝙ illa non est sufficiēs diuisio. ois demōstratio ē p cām vl ꝑ effectū. sꝫ illa ois demōstratio ē p cām vl ꝑ hns cāz aut per effectū. Nō lꝫ demōstratio q̄ ꝓcludit hīc tres ō ysochele p triangulū nō sit p cām nec per effectū ē tm̄ per habens causam quoniam triangulus habet causam illius passionis habere tres q̄ ē passio imediate

UVA. BHSC. IyR_048_2

p̃cedens. s. habere angulum extrinsecum equiualẽ tem duobus oppositis intrinsecis trianguli. Se cũdo respondet egidius q illa demonstratõ est per cãm non qdem ppinqua sed remotam eo q triãgu lus nõ é cã imediata illi⁹ passionis habere tres ãgu los sed remota qz mediat alia cã scz habere angulũ extrisecum equalenté duob⁹ oppositis itrinsecis. et cũ dr cã remota demonstrat affirmatiue sed negati ue. vez est de cã remota non ꝙuertibili sed ꝙuertibi li bñ demonstrat affirmatiue. Contra p̃dicta ar guit̃ 1 p̃mo q illa diuisio é sufficiẽs. nam ois demõ stratio facit scire. ergo simplr vel p̃m qd. pz taz ꝓña q̃z añs ex determinatis si aliqua demonstratio facit scire simplr illa est p cãm iuxta diffinitõem scire sim plr datã in p̃ncipio libri. si aũt facit scire p̃m qd hoc est p effectum vel per cãm remotã vt patuit i capło differentiaꝝ demõstratõis qz 2 ppter qd 1 ita ois demonstratio é per cãm vl per effectum. Deinde ar guit̃ q triangulus non sit cã mediata illi⁹ passiõis hr̃e tres angulos. qz si inter triangulum 1 habere tres ãgulos mediaret ista passio hr̃e angulũ extrisecũ g̃ habere tres angulos competit triangulo p illã passionem ꝓñs falsum qz si nullus esset angulus extrinsecus non minus triãgulus haberet tres angu los equales duobus rectis cũ sbiñ non possit p̃ua 1 ri sua ppria passione. Ideo dicitur alr ad illã rati onem q illa demõstratio é p cãm ppinquam. nam passio hz duplicem cãm ppinquam scz diffinitõné i genere cause efficientis. 1 sbiñ i genere cãe materia lis. Per p̃mam cãm demonstrat̃ de secũda vliter. sed p scõam cãm demõstrat̃ de alio sbo iferiori par ticulariter. nec est vez omnem demõstrationez esse potissimam que é per cãm ppinquam sed bene que libet talis est demonstratio ppter quid. sola illa é de monstratio potissima que demõstrat passionez vlez de sbo vli p cãm vlem. Ad scõm dr q omnis de monstratio é ex idemonstrabilibus mediate vel im mediate alr nulla esset demonstratio nisi illa cui⁹ p̃ misse essent indemoustrabiles quod é falsum. neq3 oportet i demonstratione pticulari q conclusio sit i mediata imediatõe extremoꝝ sufficit enim p̃missaz habere huiusmodi imediatõem. Iste enim sũt ime diate imediatõe extremoꝝ ois triangulus hz tres 1 ysocheles é triangulus cum nihil mediet inter ex trema. Et ad phiñ dr q loquit̃ cũ eadem specificati one. vnde non sequit̃ omnis triangulus p̃m q hui⁹ habet tres angulos equales duobus rectis sed ysocheles est triangulus p̃m q huius. ergo ysocheles p̃m q huius hz tres ãgulos eq̃les duob⁹ rectis.

Aut primũ quidẽ nihil magis i vli quã i pticulari rõ é. Si. n. quod duobus rectis ieſt nõ scõm quod est equitibiaꝝ. Sed scõm quod triangulus é cognoscẽs. quoniã min⁹ cognoscit iquãtũ ipz é quã cognoscet quoniã triãgul⁹ é. 1 olo si nõ sit qui dẽ secũdũ quod é triãgul⁹ postea demõstrat. nõ erit demfatio. Si vo sit cognoscẽs vnũquodq3 secũdũ qd vnũquodq3 é magis cognoscit.

Ista est scõa pars hui⁹ capli i qua phũs rũdet ad rõnes factas ponendo aliquas conclones qbus pbat demfationem vlem potiorem esse pticulari ex fũdamentis dictarum rõnum. Prima ergo conclusio est ista. demonstratio vlis magis facit scire demonstratione pticulari. pbat̃ demonstratio faciẽs scire p̃m seip̃m magis facit scire q̃z demonstratio faciens scire p̃m aliud. sed demõstratio vlis facit scire secundum seip̃m. demfatio autem pticularis p̃m aliud ꝛc. maior pz 1 minor declaratur nã demõstratõ vlis facit scire q triangulus p̃m q huius habet tres angulos equales duobus rectis demonstratio aũt pticularis non facit scire q equilaterus p̃m q hui⁹ hz tres angulos eq̃les duob⁹ rectis sz p̃m q triangul⁹ ergo ꝛc. Ex pbatione huius cłusionis soluitur p ma ratio negando q demonstratio qui scit̃ ysocheles habere tres angulos equales duobus rectis sciat scire scõm q ipm. imo scõm aliud scz scõm qõ ysocheles é triangulus. nõ enim ysocheles hz tres hz q ysocheles sed scõm q triangulus. Et ad similitudinem cognoscens chorusctũ esse musicum est magis sciens q̃z cognoscens tñ hominem esse musicũ g̃ per idem cognoscens ysochelẽ hr̃e tres é magis sciens q̃z cognoscens triangulum habere tres. cõceditur ꝓña. 1 cõsequẽs nemo enim scit p demonstrationem ysochelem. aut equilaterꝝ habere tres angulos equales duobus rectis nisi p̃us sciuerit p demõstratõem eandem passionem de triãgulo cuz illa passio nulli insit pticulari triangulo nisi rõe triãguli. nũq3 enim scit̃ aliqua passio p demonstratõem nisi sciat̃ demõstrare q̃zlibet p̃mussarum si fuerit demonstrabilis. Nõndum p̃mo q sicut cognitio distincta inferioris p̃supponit cognitõez distinctam. sui supioris que cognitiones sunt due 1 non vna. ita demonstratio pticularis p̃supponit demonstratõem vlez que non sunt vna demonstratio sed plures. ideo sciens p demonstrationem pticularem est magis sciens q̃z per demonstratõem vlem. qz sciens per demonstratõem pticularem necessario é sciens i vli 1 i pticulari. scit̃ aũt i vli nõ necessario é sciens in pticulari. nõ tñ ꝓceditur q scire in particulari scit magis scire q̃z in vli. sicut nec scia acqsita per demonstratiõem particularem é magis scia q̃z acqsita per demfatõz vlem imo econtra. qz scire in vli é scire p̃m q ipsuz scire aũt in particulari est scire p̃m aliud. Secũdo nõndum q syllogismus particularis ꝓcludẽs passioné vlem de subo pticulari si fiat ante demõstratõz vlez nõ é demfatio sz é demfatiu⁹. qz tũc nõ aggenerat sciaz sz opinioné põt tñ gñare sciaz qz põt fiãi demfatio pticularis essentialr dependẽs a demfatõe vli. i eo g̃ q é syllogism⁹ pticularis nõ depẽdet a syllogismo vli. sz i eo q é demfatio pticularis essentialiter depẽdet a demfatione vli.

Si igit̃ triãgul⁹ i plus é 1 trõ eadem é 1 nõ secũdũ equiuocatõz triangulus é 1 iest oi triangulo quod é duobus rectis nõ vtiqz 1 triangulus secũdũ quod equitibiaꝝ. sed secũdũ quod é triangul⁹ hz hmõi angulos quare vlr sciẽs magis cognoscit secũdũ quod é quaz secũduz ptẽ. potior itaqz é vlis quaz particularis.

Ex predictis Aristo. infert correlarie q nullus scit triangulum habere tres angulos quia est equilaterus aut ysocheles sed scit equilaterum aut ysochelez habere tres angulos. qz est triangulus. patz supposito quod triangulus in plus se habeat quam equilaterus aut ysocheles. 1 quod eadem sit ratio omnium triangulorum nec predicetur de illis triangulus equoce. Et quod omni triangulo insit iſta passio habere tres angulos equales. duobus rectis.

UVA. BHSC. IyR_048_2

Prima ꝓditio ponit qꝫ si triāgul⁹ i plus se habet ꝙꝫ eglaterus triāgulus tūc eglaterus nō �means q tri angulus hꝫet tres sicut nec �means q ysocheles. sed ꝑm vnū aliud inoiatuꝫ. Scā ꝓditio ponit qꝫ si ñ oēs triāguli essēt eiusdē ratōis staret q nullus sciret triāgulū hꝫe tres i eo q triāgul⁹ sed i eo q eglater⁹ vel ysocheles. Tertia ꝓditio ponit qꝫ si triangul⁹ esset nomē equocū sicut canis hꝫe tres nō sibi ꝓpe teret ꝑm q hui⁹ sicut nec latrabile ꝓpetit cām ꝑm se ipm ꝓpter equocatōem. Quarta cōditio pōitur qꝫ si hꝫe tres nō cōpeteret oi triāgulo tūc sibi nō cō ueniret ꝑm q hui⁹ z p se ꝑmo sicut nec figure. Nōn dum q p illas q̄tuor cōditōes nō habet sufficiens documentū q hꝫe tres angulos eq̄les duob⁹ rectis sit ꝓpria passio triāguli. qꝫ hꝫe angulos extrinsecos equalētes q̄tuor rectis nō ē ꝓpria passio triāguli sꝫ figure rectilinee z tñ triāgul⁹ i plus se hꝫ q̄ aliqua spēs eius z oēs trianguli sunt eiusdē rōnis nec triā gulus ē equocū z cuilꝫ triāgulo iest illa passio. ſ. ha bere angulos extrinsecos equalētes q̄tuor rectis sꝫ sufficit phō q si aliq̄ talis passio iest ysocheli p triā gulū q illa nesciat de ysochele nisi sciat de triāgulo z si inest triāgulo p aliud q itez nesciat de triāgulo. nisi sciat de illo. alia demōstratio ḡ ꝓticularis nō ag generat sciam absq̄ vli.

Amplius si quidē sit quedam ratio una z nō equiuoca. vl̄e erit utiqꝫ ni hil minus quibusdam secundum partē. sꝫ magis ē quanto incorrup tibilia sunt illis que uero secūdum partem corruptibilia magis.

Secūda ꝓcl⁹ demōstratio vlis ē magis de ente q̄ō mōstratio ꝓticularis. ꝓbat demōstratio vlis ē ō vli bus. z ꝓticularis de ꝓticularibus. sed magis entia sūt vlia q̄ ꝓticularia. qꝫ vlia sūt icorruptibilia z pti cularia corruptibilia ergo ꝛc. z p hoc habet solutio secūde rōnis. ná magis habet scia de cōmutata ꝓ portōe sciēdo illā iesse numero vel linee rōne alteri⁹ q̄ nō rōne alteri⁹. z sic magis habet scia de ente cū scit illā passionē iesse ꝑmo z p se vni inoiato q̄ si so lum scit ipam inesse numero vl̄ linee. credens. n. illā iesse numero vl̄ linee ꝑm q hui⁹ decipit. nō aūt de cipit credens eandē iesse vni inoiato ꝑm q hui⁹.

Sed dubitat qꝫ ꝓticularia hūt maiorem vnitatē q̄ vlia. ergo sunt magis entia. pz ꝓña qꝫ vnū z ens cō uertunt añs. ꝓbatur. ná vnū dicit idiuisionē a se. z di uisionē a quolꝫ alio ꝑm ꝓmen. 4. metha. sed ꝓticula ria sunt magis idiuisa a se. z diuisa a quolꝫ alio quā vlia cū vlia sint cōmunicabilia. z ꝓticularia incom municabilia. Itē ꝓticularia sunt maioris ꝑfectio nis q̄ vlia. ḡ sunt magis entia. pz ꝓña qꝫ ens z ꝑfe ctum cōuertunt. añs arguit qꝫ vlia cōtinent i suis ꝓticularibus ad modū ꝓtium i toto. cōstat aūt totū ꝑfecti⁹ esse suis ꝓtibus. vñ arguit sic. ꝓticularia cōti nent totā ꝑfectōem suoꝝ vlium z supaddūt ꝓprias ꝑfectōes idiuiduales. ergo sunt maioris ꝑfectōnis añs ē de itentōe phi ꝑmo celi dicētis. q q dicit celū dicit formā. z q dicit hoc celū dicit formā cū matēia.

Nōdum q ens quadruplr ꝓsiderat. Primo in rōne essendi z sic ꝓticularia sūt magis entia q̄ vlia vñ hec ē ofia iter vlia i cālitate z ꝓdicatōe. qꝫ vl̄e in cālitate q̄ꝫto ē vl̄ius tāto ē ꝑfecti⁹ z magis ens. vl̄e aūt i ꝓdicatōe q̄ꝫto est vl̄ius tāto ē impfectius z mi nus ens. z sicut agens vl̄e ē ꝑfecti⁹ z magis ens q̄ agens ꝓticulare ita ecōtra ꝓticulare est magis ens z ꝑfectius ens q̄ vl̄e z ꝓdicabile. cū vl̄e ordinet in ꝓticulare tanq̄ i finē. destructis enī ꝑmis substanti is ipossibile ē aliquid hoꝝ remanere inqt arist. i ꝓdi camentis. Secūdo ꝓsiderat ens in rōne subiecti. videlꝫ alicui⁹ passionis p se inherentis. z sic vlia sūt magis entia q̄ ꝓticularia. qꝫ vlia subijciunt p se ꝑ mo ꝓprijs passionib⁹ nō aūt ꝓticularia sed per se ñ ꝑmo aut ex ꝓñti. ꝓprium n. est spēi. z p spēm idiui duis inquit porphirius i suis vlibus. Tertio con sideratur ens in ratione obiecti scilicet mouentis po tentiam cognitiuam z terminantis actū cognitōis z sic vlia sunt magis entia quam particularia ꝑ quos enim cognoscuntur vniuersalia quam singularia p Aristo. in primo phisi. neq̄ cognoscūt singularia ni si rōne vniuersalium. vt colligitur de mente philoso phi. 2. de anima. nullus enim color singularis videt nisi rōne coloris in cōi. nec aliquis sonus auditur ni si rōne soni i cōmuni. z ita de alijs. imo vl̄e ut habꝫ esse sepatum est ꝓprium obiectuꝫ itellectus nō autē aliquod ꝓticulare. Quarto cōsideratur ens in rō ne mensure nō solum ꝑfectionis sꝫ ēt durationis ac imutatōis z sic iterum vniuersalia sunt magis entia q̄ꝫ particularia cū sint ꝑpetua z eterna. mensurāt. n. sua ꝓticularia eo modo quo forma māt. z ꝑs totū vlia enim sunt forme singularium vt colligit ō mē te phi ꝑmo celi. 2. phi. 7. 10. metha. z ꝓnter mēsurāt actus z opatōes aie potēie enim cognoscūt ꝑ act⁹. z actus ꝑ obiecta inqt arist. 2. de aia. z qꝫ phūs nō cō siderat hic de vl̄ibus z ꝓticularibus nisi p respectuꝫ ad scire. conferunt autem ad scire vt hūt rōnem subi ciendi ꝓprijs passionibus. z ut habent rōnem mouē di potentiam z terminandi actum cognitionis. z vt hūt rōnem mensurandi actus z habit⁹ scientificos. qꝫ scia z scibile referunt ad modum mēsure z mēsu rabilis p arist. 5. metha. ió solum his tribus modis loquit hic phūs de ente cū dicit vlia esse magis en tia z maxime ultimo modo cum ait ipsa esse perpe tua z incorruptibilia. scia enim est ō icorruptibilib⁹ z impossibilibus aliter se habere vt ꝓbatum est su pra probant autem rōnes ꝓticularia solum ee ma gis entia in rō essendi. quod ꝓcedit non autem alijs modis de qbus considerat hic phūs.

Amplius neq̄ una necessitas ē opi nari aliquid ee hoc ꝓter hoc quo niā unū ostēdūt nihil magis q̄ꝫ i ali is quecūq̄ non aliquid significant sed aut quale aut aliquid aut facer: sic ergo non demonstratio causa ē sed male audiens.

Tertia conclusio demonstratio vlis magis elongat ab errore quam demonstratio ꝓticularis. qꝫ ō mō stratio vlis facit scire ꝑm q hmōi nō aūt ꝓticularis z ideo qs leuiter potest decipi credendo eglaterum ꝑm q hui⁹ habere tres q̄ concluditur p demōstra tōem ꝓticularem. non aūt q triangulus ꝑm q h⁹ habet tres quod concluditur p demōstratōem vl̄e.

Et ex hoc soluit secūda rō qm demonstratio conclu dēs triangulū habere tres angulos non concludit aliquem triangulū esse sepatum q aūt illud credat hoc ē de effectu itelligentis sicut etiam i ꝓdicamēto q̄ꝫtitatis q̄litatis relatōis actōnis uel passiōis pōt aliqd de aliqua forma abstracte sumpta demonstra ri non tñ ꝓpter hoc demonstratur aliquam talem formā esse sine sbo. z ideo si creditur hoc nō ē uirtu te demonstrationis sed solum uirtute male opiniōis z intelligentie. His conclusionibus probatis fun dāmēto earum pōt tripliciter argui demonstratiō q̄ vl̄em potiorē esse demōstrationē ꝓticulari. Et pri

UVA. BHSC. IyR_048_2

mo sic. illa demõstratio ẽ potior que magis facit scire sed demonstratio vniuersalis magis facit scire q̃z demonstratio particularis. g̃ est potior. tenet consequẽtia cũ maiori cũ finis demõstratõis sit scire minor aũt est probata in prima ꝯclusione. Secõdo sic. illa demõstratio est potior que est de magis ente. sz demõstratio ulis est de magis ente q̃z demõstratio pticularis. g̃ demõstratio ulis est potior demõstratione pticulari. patet ꝯña cũ minori cũ de nõ ẽte nõ sit scia mior ât est ꝓbata i secũda ꝯclusiõe. Tertio illa demõstratio ẽ potior que magis clõgat ab errore. sed demõstratio ulis magis clõgat ab errore demõstratione pticulari g̃ demõstratio ulis est potior q̃z demõstratio pticularis. patet ꝯña cũ maiori. qa demõstratio sicut inducit sciam ita tollit ignorantiã ⁊ erroré. Sed ꝯtra notitia distincta ẽ potior cognitione ꝯfusa. sed demõstratio pticularis ẽ noticia distincta. et demonstratio ulis ẽ noticia ꝯfusa. g̃ demõstratio pticularis ẽ potior demõstratõe ulis. tenet ꝯña cũ maiori. ⁊ minor colligit᷑ a phõ. 2. de aĩa. dicente q̃ actꝰ cognoscunt᷑ p obiecta. ꝯstat aũt q̃ obiectũ demõstratõis ulis ẽ ꝯfusum cũ ipm̃ sit totũ i mõ ⁊ obiectũ demõstratõis pticularis ẽ distinctum cũ sit totũ itegrale. g̃ ⁊c. Itẽ ꝯceptus singularis ẽ certior ꝯceptu ulis. g̃ ẽ potior ⁊ ꝯñter demõstratio pticularis ẽ potior demõstratõe ulis. añs pz qz ꝯceptꝰ singularis habet᷑ p sensum. ꝯceptꝰ aũt ulis habet᷑ p itellectũ. ꝯstat autẽ certiora eẽ q̃ habent᷑ p expientiã quã q̃ nõ habẽt᷑ p expientiã. Ad ꝓmũ dr̃ q̃ sicut vna scia ẽ altera certior. aut certitudie obiecti aut certitudine modi demonstrãdi vt asserit ꝯmẽtator i. plogo de aĩa. ita noticia põt dici ꝯfusa dupl̃r. aut cõfusione obiecti aut ꝯfusione modi. pcedẽdi. dico ergo q̃ noticia ulis ẽ cõfusa ex pte obiecti. ẽ tñ distinctissima ex pte modi. p cedẽdi si fuerit demõstratio ulis cũ sit ex ꝓmissis cõuertibilꝫ ꝑm q̃ ipm̃ cõcludentibꝫ effectũ adequa ⁊ tũ p cãm adequatã. noticia aũt singularis est distincta rõne obiecti sed nõ ẽ ita distincta rõne modi pcedendi i demõstratõe pticulari cũ ꝓmisse nõ sint conuertibiles neq̃z cõcludit᷑ passio de sbo adequato. ⁊ qz ꝯfusio ⁊ distinctio certitudo ⁊ euidẽtia magis attẽditur penes modũ pcedendi quã penes obiectũ di. ꝯmentatore secundo metha. q̃ scie mathe. sunt in ꝓmo casu certitudis. iõ absolute loquẽdo demonstratio ulis distincti or ẽ demõstratõe pticulari. Ad secundũ dr̃ q̃ qa certitudo actuũ et habituũ icõplexorũ quicũ᷑ ex certitudine obiectorũ. ideo certior ẽ cõceptus generis q̃z ꝯceptꝰ spẽi ⁊ ꝯñ certior ꝯceptus ulis q̃z ꝯceptus sigularis. sicut certꝰ est aial q̃z hõ ⁊ hõ q̃z sortes. Et cũ arguit᷑ q̃ ꝯceptꝰ sigl'aris habetur p sẽsũ ⁊ ꝯceptꝰ vlis p itellectũ. ꝓcedit᷑ exquo nõ seq̃t᷑ ꝯceptũ singl'aré certiorẽ esse vli cũ q̃ ꝯceptum singularẽ cognoscat᷑ vle ⁊ certꝰ quã singulare. visus. magis certificat᷑ ꝺ colore vli q̃z de colꝰ pticulari.

Amplius si demõstratio est sillogismus demõstratiuꝰ cause et propter quid. ule aũt magis ẽ cã cui. n. per se iest aliquid hoc idẽ ipsius cã est. ule autẽ est primũ cui ineſt per se causa ergo ule ẽ quare et demõstratio dignior est. magis. n. cã ẽ ⁊ q̃ pp qd ẽ

Ista ẽ tertia ps hꝰ capli i qua phũs arguit rõnibus spãlibus demõstratõem vlem potiorẽ eẽ demõstratione pticulari. Quaꝝ ꝓma ẽ ista. illa demõstratio ẽ potior que magis ẽ p cãm. sz demonstratio vlis magis ẽ p cãm q̃z demonstratio pticularis g̃ ⁊c. maior pz ⁊ minor declarat᷑. nã demõstratio vlis ẽ p cãz dicentẽ ꝓpter quid passionis i genere cause efficiẽtis. demonstratio aũt pticularis nõ est p huiusmodi cãz sed per cãm materialem. vnde i demõstratõe vli medium est diffinitio sbi que ẽ causa effectiua ꝑpẽ passionis. i demonstratione autem pticulari medium ẽ ipsum sbm quod est causa materialis tantum ipsius passionis constat autem cãm effectiuam esse magis cãm q̃z sit causa materialis cum materia necessitet᷑ ab efficiente ⁊ non econtra. Notãdum q̃ passio i demonstratione vniuersali habet duplicem causam Vnam per quam demonstratur sz diffinitionem ⁊ hec dicitur effectiua. Et aliam de qua demonstratur per se. ⁊ hec dicitur subiectiua. sed in demonstratiõe particulari non habetur nisi vna causa sz medium di. causam subiectiuam. Sed dubitatur qz demõstratio vlis probãs secundam passionem per ꝓmã de sbo adequato non ꝓcedit per diffinitionez sbi ne q̃z per medium quod sit causa effectiua secunde passionis. ergo talis demõstratio non procedit per magis causam. Dicendum q̃ licet talis demõstratio non ꝓcedat formaliter per diffinitionem sbi. tamen ꝓcedit virtualiter per illam diffinitionem sicut patz in resolutione eiusdem demonstrationis. ⁊ cum dicitur q̃ tale medium non importat causam effectiuaz negatur. Unde prima passio alicuius sbi est instrm diffinitionis ad agendum secundum passionem ⁊ ẽ instrumentum sbi ad recipiendum eandez passionẽ vt est instrumentum diffinitionis dicit causam effectiuam vt autem est instrumentum sbi dicit causam subiectiuam. risibile enim fluit a diffinitione hominis mediante disciplinabili ⁊ recipitur in homie mediante eadem passione. ⁊ dato q̃ medium in demõstratione vniuersali non diceret nisi causam subiectiuam adhuc illa demonstratio ꝓcedit magis p cãz q̃z demõstratio pticularis. qz demõstratio vlis semper ꝓcedit per duplicem causam. demonstratio autẽ pticularis p vnam tñ.

Amplꝰ usq̃z ad hoc querimus propter quid. ⁊ tũc opinamur sciẽ cum non sit aliquid aliud ꝓpter quid sciamꝰ quam hoc aut q̃ fiat aut q̃ fit. Finis enĩ ultimꝰ ⁊ terminꝰ iam sic ẽ ut cuius causa uenit: ut accipiat argẽtũ. hoc aũt est ut reddat cui debuit. hoc aũt ẽ ut nõ iniuste agat. ⁊ sic procedentes cum nõ sit amplius ꝓpter aliud neq̃z alterius causa ꝓpter hoc sicut ꝓpter finem dicimus uenire ⁊ fieri ⁊ esse. ⁊ tunc cognoscere magis ꝓpter quid uenit. Si igit᷑ sil'r se habet i aliis causis ⁊ que sunt ꝓpter quid. In his aũt quecunq̃z cause sic sunt. sicut que ẽ cuius causa. sic scimꝰ maxie ⁊ aliis igit᷑ sic maxie scimus cum nõ amplius sit hoc quoniam aliud est. Cũ igitur cognoscimus quidẽ q̃ quatuor qui sunt extra equales sũt quoniam equitibiarum adhuc deest ꝓpter quid quia triangulus et hoc quia

UVA. BHSC. IyR_048_2

est figura rectilineis. si autem hoc non amplius propt quid aliud tūc maxime scim⁹ t ulterūc ulis utiqz potior est.

Secūdo sic arg. sicut ē i causis finalibus. ita vr esse i oibus alijs gñibus cāz ſz i causis finalib⁹ de nullo bt pfecta scia vsqz q̄ nō deueniat ad vltimā cām. g̃ i oibus alijs gñibus cāz ō nullo bt scia pfecta nisi ō ueniat ad vltimā cām. p3 ꝓña cū maiori t minori sic declarat. nā dū q̄rit q̄re venisti. rñdes vt recipiam argētū. t itez q̄re recipis argentū. rñdes vt satisfaciam creditori. t itez q̄re tu vis satisfacē creditori rñdes ne iust⁹ videar. Ista ē vltia cā q̄ꝫ oz cognoscē si debeo pfecte scire q̄re huc venisti t ñ solū ē bꝫ vera causis iesse vt dictū ē. sed ēt i cāis i fieri. i. in iferēdo vt q̄re tu es aial qz tu es hō. t q̄re tu es hō qz tu es aial rōale. nō g̃ pfecte scit q tu es aial nisi cognoscatur q tu es aial rōnale. Tūc sic i singulis gñibus cāz nihil pfecte scit nisi deueniat ad vltimā cāz. ſz illa nō repitur nisi i demōstrōe vlt. g̃ ꝛc. maior ꝺclarat nā si querit q̄re eqlater⁹ bꝫ āgulos extrinsecos equalētes q̄tuor rectis. Rñdet qz ē triangul⁹ nec adhuc bt vltima cā qz itez oportēt q̄rere q̄re triangul⁹ bꝫ āgulos extrinsecos equalētes q̄tuor rectis t rñdet qz ē figura rectilinea. t hec ē vltia cā nā sicut habē tres angulos eqles duob⁹ rectis t habē angulū extrinsecum equalentē duobus oppositis intrinsecis triāguli sūt ꝓprie passiones triāguli. ita habere āgulos extrinsecos equalētes q̄tuor rectis t esse resolubile in tot triāgulos quot bꝫ angulos dēptis duob⁹ sūt ꝓprie passiones figure rectilinee vel poligonie vt ꝺclaratur ꝑmo euclidis. ꝓpone. xxxij. Rōndū q duc linee recte iuicē ocurrentes semp causant duos āgulos rectos vel equalētes illi vt demōstrat ꝑmo euclidis. Et ex hoc pōt demōstrari imediate q tā triangulus q̄ꝫ q̄drangul⁹ q̄lircūqz fiat bꝫ angulos extrinsecos equalētes q̄tuor rectis trahendo ab angulis lineas rectas extrinsecas. Similr pēthagon⁹ bꝫ quinqz angulos a quoꝝ quolz si ptraheret vna linea recta habebit decē angulos. qnqz itus t qnqz exr. t cū semp duo imediati faciāt duos rectos sequit q oēs anguli figure pēthagone tā intra q̄ꝫ exr faciūt decem rectos. sed āguli intrinseci faciūt tres rectos. qr pēthagon⁹ resoluitur i tres angulos quoꝝ quilz valet duos rectos. g̃ anguli extrinseci valēt q̄tuor rectos. Et sicut arguit de ista figura ita de qualz alia ꝓpter augmentū angulorꝝ nō augeē valor eo q q̄lz figura pologonia q̄ꝫto plures āgulos bꝫ tanto latiores sunt q sunt intra t strictiores q sūt exr. Primum dubiū videt q adhuc nō sit deuentū ad vltimā cāz qr habē angulos extrinsecos equalentes q̄tuor rectis demōstratur de figura rectilinea p aliā cām. ergo figura rectilinea nō fuit vltima cā. Secundū dubium vr q hr̄e angulos extrisecos equalētes q̄tuor rectis nō sit ꝓpria passio figure rectilinee. qr multe sunt tales figure q̄ nō hūt aliquē angulū extrinsecū

Ad ꝑmū dr q lz illa nō sit vltima cā dicēs ꝓpter qd tñ ē vltima cā subiectiua. qñ illa passio sibi iest t non p aliud ibñ lz bñ p aliā cām sic arguēdo. ois figura resolubil i tot triāgulos quot angulos bꝫ dēptis duob⁹ bꝫ angulos extrinsecos eqles quatuor rectis. sed ois figura rectilinea ē huiusmōi g̃ ꝛc. maior t minor sūt demōstrate ꝑmo euclidis. Ad secundū dr q habere angulos extrinsecos eqles quatuor rectis pōt dicere actum vel aptitudinem. si dicit aptitudinem sic ꝓpetit cuilz figure pelogonie seu rectilinee quod idem ē. si autem dicit actum sic non ꝓpetit cuilz tali figure tamē dicitur ꝓpria passio. eiꝰ qr nulli competit nisi figure rectilinee. vnde eclipsi ē ꝓpria passio lune. ex quo nulli competit nisi lune t tamen non semper competit lune. sicut enim homo habet duplicem passionem quarum vna est perpetua scilicet disciplinabile vel risibile. t alia non perpetua videlicet esse musicum aut canescere. ita figura rectilinea habet duas passiones quaruz vna sibi perpetuo inest videlicet esse resolubile in tot triangulos quot angulos habet demptis duobus. t alia sibi competit contingenter scz habere angulos extrinsecos equivalentes quatuor rectis. Idem ē dicēdū de triangulo q habet duas passiones quarum vna necessario sibi inest cum fluat a principijs spāi scilicz habere tres angulos equales duobus rectis. t alia tantum sibi competit ꝓtingenter scz habere angulū extrinsecum equivalentem duobus oppositis intrinsecis. facit enim Arist. 2. phi. talem syllogismum de monstrativum. omnis figura rectilinea habens angulum extrinsecum equivalētem duobus oppositis intrinsecis trianguli habet tres āgulos equales duobus rectis omnis triangulus est huiusmodi. ergo ꝛc. Et dicit q si premisse sunt vere conclusio est vera t non econtra. ad denotādum non semper triāgulū habere tres angulos equales duobus rectis. sicut enim eclipsis competit lune ab extrinseco per interpositionem terre ita habere angulum extrinsecuz ꝓpetit triangulo ab extrinseco per additionem linee ad costam trianguli t habere angulos extrinsecos equales quatuor rectis competit figure poligonie p additionem linee recte ad quanlibet costam eiusdē figure i pūcto causante angulū itrisecū.

Amplius quātocūqz demōstrātō magis secundū ptes ē infinita cadit vniuersalis aūt in simplex t finez. Est aūt secundum quod sunt infinita non scibilia sed secūdū quod sunt finita scibilia sunt. scōz itaqz q vniuersalia sūt magis scibilia sunt quā que sūt secundū partez.

Tertio ꝓncipaliter ar. sic. Illa demonstratio ē dignior que est de magis scibilibus t magis demonstrabilibus. sed demonstratio vniuersalis est huiusmōi ergo ꝛc. maior patet t minor declaratur quoniam ō monstratio vniuersalis est de vniuersalibus. t ō mō stratio particularis est de particularibus modo vniuersalia sunt magis scibilia t demonstrabilia quaz particularia. qr vniuersalia sunt finita particularia aūt sunt infinita. t infinitum ꝑm q infinitum ē ignotum ꝑmo phi. ergo ꝛc.

Demonstrabilia ergo magis sunt vniuersalia. De demōstrabilib⁹ āt magis ē demōstratio. similiter. n. magis ad aliquid sūt. dignior ergo vlis ē quoniā quidē t magis ē demōstratio.

Et qr aliqs cauillator posset dicē q illa ꝓña n valz vlia st magis demōstrabilia t magis scibilia. g̃ ō mōstratio vlis magis facit scir. ió illā ꝓñaz arguit sic pbs. di. q ō mōstrātō t ō mōstrabile st correlatiua. ac ēt scia t scibile. sed si vnū correlatiuoꝝ dicit magis t reliquū dr magis. si eni sor. ē magis pater q̄ꝫ plato. filiꝰ sor. est magis filiꝰ q̄ꝫ filius platonis. ergo si uniuersalia sūt magis demōstrabilia t magis scibilia oportet q eorum sit magis demonstratio t potior scientia. et

UVA. BHSC. IyR_048_2

p ꝓñs demõstratio vlium magis facit scire qz̃ ꝺmõ
stratio ꝑticulariũ. Cõtra hec dicta arguit ꝛ ꝓmo
q̃ aliq̃ sunt demonstrabilia quoꝝ nõ habet potior
demonstratio. qz entia nãlia sunt magis demõstra/
bilia qz̃ entia mathe. ꝛ tñ de mathe. habet potior ꝺ
monstratio qz̃ de nãlibus ergo ꝛc. pz̃ ꝓña cũ minori
p ꝓmen. 2. metha. ꝺi. q̃ demõstratões mathe. sunt i
ꝓmo gradu certitudis ꝛ nãles sequunt eaꝫ. maior ãt
arguit ex eo q̃ naturalia sunt demõstrabilia p om/
nia quatuor genera cãꝝ ꝛ mathematicaꝝ tantuz p
vnum genus cãc. s. per formã i ꝓmẽto. i. plogo phi.

Secũdo arguit q̃ aliqua sunt magis scibilia de
ꝯbus non habet magis scia. qz abstracta a matẽia
simplr cuiusmodi sũt deus ꝛ intelligentie sunt maxi
me scibilia nõ tñ de illis habet maxie scia ꝯ ꝛc. ma
ior pz̃ qz sunt maxime cognoscibilia sicut maxie sũt
entia. dicit enim pbs. 2. metha. q̃ sicut res se hz̃ ad
esse ita ad cognosci. minor ãt declarat. nam de illis
magis habet scia que sũt ꝓpinquiora sensui. exquo
omnis noticia intellectiua dependet a sensitiua per
Aris. tertio de aia. sed mathe. ꝛ nãlia sunt ꝓpinqui
ora sensui qz̃ simplr abstracta ideo de mathe. ꝛ nãli
bus magis habet scia qz̃ de simplr abstractis. dicit
eni phũs i. ꝑmio metha. q̃ vlia sunt difficillima ad
cognoscẽdu qz sũt a sensu remotissima. Tertõ ar
guit q̃ vlia non sunt magis scibilia ꝛ magis demõ
strabilia qz̃ ꝑticularia. ꝓpter esse pauciora. qz tũc ge
nera essent magis scibilia ꝛ magis demonstrabilia
qz̃ spẽs exquo genera sunt pauciora spẽb⁹. cõsequẽs
falsum qz genus dicit mãm. ꝛ spẽs formam. constat
ãt formã magis esse scibilẽ. ꝛ ꝑter magis demon
strabilẽ qz̃ materia. mã eni cognoscit ꝑ formã vt col
ligit de mente phi. 2. phi. Quarto arguit q̃ vlia
sũt ifinita sicut ꝑticularia. nã ifinite sũt spẽs numero
rum. s. binarius ternarius quaternarius. ꝛ sic i fini/
tum. ifinite ẽt sũt spẽs figuraꝝ. s. circulus triãgul⁹ q̃
drãgulus ꝛ sic vlterius i infinitum multiplicãdo an
gulos. Ad ꝓmũ dicit q̃ hz̃ nãlia sunt magis ꝺmõ
strabilia qz̃ mathematicalia extẽsiue qz ꝑ plura gña
cãrum non tñ itensiue cũ mathe. fiant certiora ꝛ no
tiora p vnum genus cãe qz̃ nãlia p oia gña causaꝝ
iõ demonstratões mathe. sũt potiores nãlibus.
Ad scõm rñdet iuxta doctrinam aris. i hoc ꝓmo tra
ditam ꝓcedendo q̃ entia maxime abstracta sũt ma
xime scibilia. ꝛ ꝑter q̃ eoꝝ scia ẽ maxime scia. Sci
re. n. est rem p cãz cognoscere. ideo scire p maxie cãz
est maxime scire. ꝓpterea metha. q̃ est de entib⁹ ab
stractis simplr est maxie scia. qz est de maximis cau
sis. ꝛ cũ dicit mathe. ꝛ nãlia sũt ꝓpinquiora sensui ꝯ
de illis habet maior scia negat ꝓña. bñ enim sequit
q̃ de illis faciliꝰ habet scia qz̃ de reb⁹ abstractis sim
pliciter non ãt q̃ magis scia. Ad tertiuz dicitur
q̃ genera duplr ꝓsiderant. Uno mõ abstracte vt ob
iciunt intellectui. Alio mõ ꝓtracte vt recipiunt i mã.
ꝓmo modo sunt simpliciora ꝛ formaliora spẽbus. ꝛ
sic sũt magis scibilia ꝛ magis demonstrabilia quã
spẽs. scõo modo sunt magis materialia ꝛ magis plu
rificata qz̃ spẽs. ꝛ sic minus scibilia ꝛ demonstrabi/
lia sũt qz̃ spẽs. Ad q̃rtum ꝺr q̃ tñ potentia sũt in
finite spẽs numeroꝝ ꝛ figuraꝝ. non ãt actu nec ac
tualitate pñtie neqz̃ actualitate formali. ꝑticularia
ãt sunt ifinita non tñ i potentia sed etiam actu ac
tualitate pñtie cum ifinite sint lince ꝛ infinite super
ficies ꝛ generalr sub qualz̃ spẽ homogenea vt puta
igne aere ꝛ huiusmodi continentur infinita singula/
ria. infinite enim sunt partes ignis quarum quelibz̃
est ignis. ꝛ infinite sunt partes aeris quarum quelz̃
est aer.

Ampliꝰ si magis ꝓponẽda secundũ quã hoc ꝛ aliud qz̃ secundũ hoc so/ lũ cognoscit. Vle ãt hñs cognoscit ꝛ ꝑticulare hoc aũt vle nõ sciuit. et sic magis ꝓponẽda erit vlis.

Quarto sic illa demonstratio que facit scire taz vle
qz̃ ꝑticulare est dignior ꝛ potior illa q̃ facit scire solũ
ꝑticulare. sed demõstratio vlis est huiusmodi ergo
ꝛc. maior pz̃ ꝛ minor declarat. nã sciens omnem trie
angulũ habẽ tres scit eqlateꝝ habere tres. nõ aũt e
cõtra qz fforte potero scire hoc de eqlatero ꝛ dubitaꝫ
de ysochele. Nõndum ꝺm phñ. 2. ꝓorum q̃ sciẽs
omnem mulã esse sterilẽ. sit aliquo mõ hanc mulã
esse sterilẽ. si aũt nescit hoc ẽ qz nõ iducit hoc singu/
lare i suum vle. hñs ergo sciaz̃ de vli paꝝ distat a sci
entia de ꝑticulari ꝛ qñ mo dicum deest intellectus ac
cipit quasi nihil deesse. vt ꝺr. 2. phi. ideo sciẽs vle ꝺr
ẽt scire ꝑticulare. sed sciens particulare tñ nimis di
stat a scia vlis. sciens enim hanc mulam esse sterilẽ
multũ remotus est vt sciat omnem mulã esse sterilẽ
põt enim scire aliquis hãc mulã esse sterilez̃ ex aliq̃
ꝑticulari causa. ꝛ nõ ex cã vli oẽm mulam esse steri
lem. lz ꝯ ꝑ sciaz̃ ꝑticularis possit qs deuenire ad sci
ẽtiam vlis tũ ꝓpter magnã distãtiã merito ꝺr scire
ꝑticulare ꝛ ignorare vle.

Ampliꝰ aũt ꝛ sic vle. n. magis ꝺmõ strare ẽ qõ ẽ ꝑ mediũ demr̃are cuz ꝓpiquiꝰ sit mediũ ꝓncipio proxie aũt imediatũ ẽ hoc aũt ẽ ꝓncipiũ. si igit que ex ꝓncipio ẽ ea que nõ ẽ ex ꝓncipio magis ẽ ex ꝓncipio ea que minꝰ ẽ certior demr̃atio. Est aũt hu iusmõi vniuersalis magis dignior itaqz̃ vniuersalis magis erit nisi oz demr̃are a. de. d. media sint i quibꝰ est. b. c. magis aũt sursũ sit. b. quare si p. b. vniuersale magis est sed eoꝝ que dicta sunt quedam loyca sunt.

Quinto sic illa demr̃atio ẽ dignior que est ꝑ mediũ
ꝓpinqus ꝓncipio demonstrationis. sed demonstra
tio vlis ẽ huiusmodi. ꝯ ꝛc. pz̃ ꝓña ꝛ maior declarat
nã demr̃atio ꝑ quã demonstrat sba de homine ẽ ꝑ
mediũ distantius a ꝓncipio imediato demonstratõ
nis qz̃ illa ꝑ quã demr̃atur sba de aiali vt patet. ꝛ iõ
dignior ẽ demõstratio demõstrans aial esse sbaz̃ qz̃
hõiem esse sbam. eo q̃ ista resoluit i aliã. ꝓncipium
aũt imediatũ totius resolutõis ẽ diffinitio corporis
ꝑ quã demr̃atur suba de corpore. minor aũt ẽ nota.
qz mediũ per quod demonstrat habere tres de triã
gulo est ꝓpinquius ꝓncipio demonstratõis qz̃ ime
diato ꝛ indemr̃abili qz̃ medium per quod demõstra
tur habere tres de eqlatero. ꝑ triangulum. n. ꝺmon
stratur habere tres de equilatero. ꝛ ꝑ habere angu
lum extrinsecum demr̃at hr̃e tres ꝺ triãgulo ꝓstat
ãt hr̃e ãgulũ extrinsecũ esse mediũ ꝓpinqꝰ ꝓmissis i
demr̃abilibus qz̃ triangulus. Nõndum hz̃ phñ
q̃ hax rõnum q̃dam sũt loygice. idest ꝑ cõia. vide
licet tertia ꝛ quarta. fundantur eni i multitudine et
paucitate que nõ sunt ꝓpria huius scie sed ꝓma se
cunda ꝛ qnta sunt rõnes ꝓprie qz sunt per ꝓpria hꝰ
scie. ꝓma nãqz̃ fundatur in causã. secunda in causã
vltimata. ꝛ qnta in ꝓncipio imediato demõstratõis.

Dubitatur i eo q̃ dicit phũs. ait enim q̃ imedia

UVA. BHSC. IyR_048_2

ũ ẽ primũ ꝑncipio ⁊ postea q̃ imediatũ ẽ ꝑncipiuꝫ
ſi g̃ imediatum eſt ꝑncipium ipm non ẽ primũ ꝑn
cipio. ℜñdeť q̃ imediatum eſt ꝑncipium ⁊ imeꝛ
diatum ẽ primũ ꝑncipio. imediatum eni imediatõ
ne cãe ẽ ꝑncipium ſeꝫ idemſabile. imediatum .n. iꝛ
mediatõe ſbi ẽ primum ꝑncipio. ⁊ tale aliq̃ ẽ ma
gis vel minꝰ ꝓpinquum ꝑncipio. triãgulum eni ha
bere tres angulos equales duobꝰ rectis ẽ imediatũ
imediatõe ſbi. ac ẽt triãgulum habere angulum ex
trinſecũ equalẽtem duobꝰ oppoſitis itrinſecis ẽ im
mediatũ imediatõe ſbi. qꝛ talis paſſio nõ competit
triãgulo q̃ aliud ſbñ lz ſeꝫ bene p aliam cãm. proꝛ
pterea habere angulũ extrinſecũ eſt ꝓpinquꝰ ꝑnci
pio q̃ habere tres angulos cum hec paſſio demon
ſtret p illam a ꝑori.

Axie ãt manifeſtũ ẽ qꝫ vłis maꝛ
gis ꝓpꝛia ſit quã propõem hanc
quidẽ hñtes ꝓiorẽ ſcimꝰ quodam
mõ ⁊ poſterioꝛẽ potẽtia vt ſi aliqs
cognouit qꝛ oĩs triangulꝰ hꝫ tres ã
gulos equales duobus rectis ſciuit
quodammõ ⁊ quod equitibiaꝫ qꝫ
duobꝰ rectis potẽtia ſit. et ſi non coꝛ
gnouit quod triangulꝰ ſit hanc aũt
hñs propõem vłem nłlo mõ cogno
uit neq̃ potentia neq̃ actu.

Sexto ſic. illa demõſtratio q̃ facit ſcire tã actu q̃ꝫ po
tentia ẽ dignior. ⁊ potior illa q̃ nõ facit ſciꝫ niſi actu
ſed demõſtratio vłis ẽ hmõi g̃ ꝛc. maior pꝫ qꝛ õmõ
ſtratio faciens plura ſcire ẽ dignior ⁊ potior q̃ꝫ faciꝛ
ens pauciora ſcire. minor aũt eſt nota. eo q̃ demonꝛ
ſtratio ꝛcludens oẽm triangulꝫ hre tres facit ſcire
actu q̃ oĩs triãgulꝰ hꝫ tres ⁊ põ q̃ eqlaterꝰ hꝫ tres
õmſatõ ãt ꝛcludẽs q̃ eqlaterꝰ hꝫ tres ñ facit ſcire ni
ſi i actu ſeꝫ eqlaterum habere tres. i potẽtia autẽ ni
hil facit ſcire qꝛ nec triãgulum hre tres nec aliquod
aliud. Dubitaťqꝛ videť hanc rõnem i duobus õ
ſicere. Primo qꝛ coincidit cũ q̃rta, pbante demonꝛ
ſtrationem vłem facere ſcire vłe ⁊ ꝑticulare. demõ
ſtratõem aũt ꝑticularem nõ facere ſcire niſi ꝑticula
re. Secũdo qꝛ eſt logica cum ſit p cõia. ſ. p actũ et
potentiã. ſicut eni vnum ⁊ multa diuidũt ens ita ac
tus ⁊ potentia. ℜñdet q̃ duplicem ꝓgatiuam
hꝫ demõſtratio vłis ſupra ꝑticularem. Prima ꝓ
gatiua ẽ cõitatis. qꝛ ẽ ex terminis cõioribꝰ rõe quoꝛ
rum demſatio ꝑticularis cõtinet in vł tanq̃ꝫ minꝰ
cõe i minꝰ cõi. ł. n. omne alal currit oĩs homo currit
⁊ nõ econtra. Secũda ꝓgatiua ẽ cauſalitatis qꝛ
demõſtratio vłis eſt ex cã adequata ſbo ⁊ ꝓpꝛe paſſi
oni demõſtrate i qua ꝛtinetur demõſtratio ꝑticula
ris ſicut effectus i cauſã. ſup ꝑma ꝓgatiua fundaťq̃
ãrta rõ. ⁊ iõ fuit logyca qꝛ ꝓceſſit fołũ p ꝛtinentiam
ſuꝑioris i ſuo ſuꝑiori ⁊ minus cõis i magis cõi. ſup
ſecunda aũt ꝓgatiua fundať hec rõ q̃ eſt ꝓpria cũ
ꝓcedat p viam ꝛtinentie effectus in cauſa. ꝓpterea
hec rõ non eſt logyca nec coincidit cũ quarta. ſicut
enim ſpẽs ſupra idiuiduũ. ⁊ genus ſupra ſpẽs habꝫ
cõitatem ⁊ cãlitatem ita demonſtratio vłis ſupra p
ticularem cum ſiat ex terminis cõibꝰ ⁊ ſit cã alteriuſ
eo q̃ ꝑticularis nõ facit ſcire niſi p vłem.

Et vłis quidẽ intelligibilis eſt ſed p
ticularis i ſenſu perficiť. Quod igiť
vniuerſalis dignior ſit particulari.
tot modis dicta ſunt.

Septimo ſic. illa demõſtratio q̃ ẽ de itelligibili eſt
dignior ⁊ potior illa que eſt de ſenſibili. ſed demſatõ
vłis eſt de intelligibili ⁊ demonſtratio particularis
ẽ de ſenſibili. ergo maior patet qꝛ itellectus ẽ digniꝛ
or ſenſu. minor declaratur eo q̃ demonſtratio vłis ẽ
de vł quod ſecundum ſe eſt intelligibile. demſatio
autem ꝑticularis eſt de ꝑticulari quod õm ſe ẽ ſenſi
bile. ℜõndum q̃ vłe dicitur itelligibile nõ qꝛ nõ
ſentiaťur. ſed qꝛ nõ cognoſciť ſubꝫ ſua rõne formali ni
ſi ab itellectu. ſingulare aũt oĩ ſenſibile nõ. qꝛ non i
telligatur. ſed qꝛ non ꝓcipitur directo aſpectu ab in
tellectu niſi prius illud ꝓcipiat ſenſus. Et notanter
dicitur directo aſpectu. qꝛ multa ſingularia cogno
ſcit intellectus q̃ nõ poſſunt cognoſci a ſenſu. vt deiť
⁊ intelligentias puncta ⁊ alia indiuiſibilia. ſed hec ñ
cognoſcit itellectus ꝑ ſe ⁊ aſpectu directo. ſed ſolum
per accñs ⁊ aſpectu indirecto deductiue ⁊ arguitiue.
Et ex hoc concedit rõnem hãc non eſſe vłem. qꝛ licꝫ
quelibet demonſtratio vłis ſit de itelligibili. non ta
men quelibet demonſtratio ꝑticularis eſt de ſenſi
bili. põt. n. de rebus ſimpłr abſtractis. ac etiaꝫ õ pũ
ctis aliquid particulariter demonſtrari quorum nul
lum eſt ſenſibile. aliqua ẽt demõſtratio ꝑticularis ẽ
de intelligibili ⁊ de vł ſicut demonſtratio vniuerſa
lis. ſ. illa i qua demonſtratur paſſio generis õ ſpecie
vtputa eſſe bipedem vel greſſibile de homine. itelli
git ergo phũs talem rõnem. demonſtratio vłis õm
q̃ huius eſt de intelligibili. demonſtratio autem ꝑ
ticularis õm q̃ huius non eſt de intelligibili. ergo õ
monſtratio vłis potiorꝫ ⁊ dignior eſt demſatõe par ⁊
ticulari. pꝫ ꝓña. qꝛ eſſe intelligibile eſt dignius quã
non eſſe intelligibile.

Quod aũt demſatiua priuatia
hic manifeſtũ ſit. ſit. n. demſa
tio dignior aliis exñtibꝰ eiſdeꝫ. aut
q̃ eſt ex minoribꝰ qõnibꝰ aut ſuppõ
nibus aut propõibus. ſi. n. note ſũt
ſiłr cognoſcere velociꝰ ꝓ hoc ẽ hoc
aũt appetibilius eſt. ℜõ autem pro
põis quod melior ſit ex minoribus
vniuerſalis ſic eſt. Si. n. ſimiliter ꝓ
tiget cognita eſſe media: priora au
tem notiora ſunt. ſit igiť per media
demſatio eoꝝ que ſũt. b. c. d. quod
a. i. e. ſit. Altera võ per. b. c. quod. a.
in. d. ſit. Similiter igiť hoc ſe ha bet
quod. a. i. d. ſit. ⁊ quod. a. i. e. ſit. Sz
quod. a. i. d. ſit prius eſt ⁊ cognoſciꝛ
bilius quam quod a. i. e. per hoc. n.
illud demſaťq̃. Credibilius autẽ eſt
quod eſt per quid: ⁊ que itaq̃ꝫ per
minima eſt demſatio: melior eſt ali
is eiſdem exñtibus. Utreq̃ꝫ quidẽ
igiť per tres termios ⁊ propões du
as demiant ſed hec quidẽ cẽ accipit
aliquid: illa võ eſſe ⁊ ñ eſſe aliquid:
per plura ita que accipit: quare idi

i

UVA. BHSC. IyR_048_2

gnior est.

Secūda qō vtrū demſtatio affirmatiua ſit potior et dignior negatiua. Dimiſſis argumentis ad vtrā qz ptem rñdet phūs ponendo hāc conclonem ꝓ pte affirmatiua qōnis videlz. Demōſtratio affirmatiua potior eſt negatiua. qz̄ multiplr̄ pbat. ⁊ primo ſic. Illa demſtatio ē potior ⁊ dignior que ꝓcedit ceteris paribus ⁊ pauciorib⁹. ſed demſtatio affirmatiua ceteris parib⁹ procedit ex pauciorib⁹ qz̄ negatiua. g̃ maior arguit ſic illa demſtatio eſt dignior q̄ ē appetibilior ⁊ ad qz̄ magis declinat intellect⁹. ſed ad illā q̄ ē ex pauciorib⁹ magis declinat intellect⁹. qz ex ꝫ citius venit i finem ſuū. vñ ſicut grauia ⁊ leuia nāliter inclinant moueri ad ſua loca p lineas breuiſſimas ita itellectuum in ſcire p pauciora. g̃ demōſtratio ꝓcedens ceteris parib⁹ ex pauciorib⁹ ē dignior ⁊ potior. Et pōt hoc exēplariter declarari ⁊ ꝓ maxime quā do media ⁊ extrema ſunt eiuſdem cohordinatōnis vñ dignior ē demſtatio q̄ demſtat ſbā de aiali qz̄ illa qua demonſtrat ſubſtātia de hoīe. qz plura ſūt media inter hoīem ⁊ ſbām qz̄ iter aial ⁊ ſba. ⁊Mior aūt ꝓncipalis arguit qz ꝫ demōſtratio affirmatiua ⁊ negatiua, ꝓcedant ex tot terminis ⁊ propōib⁹. tñ qnalitatiue negatiua, ꝓcedit ex plurib⁹. nam demonſtratio affirmatiua non procedit niſi affirmatiue. negatiua aūt affirmatiue ⁊ negatiue. cū ſemp vna p̄miſſarum ſit affirmatiua. ⁊ nō ſolū qualitatiue ſed etiā qz̄titatiue procedit ex plurib⁹ mediꝫ demſtatio negatiua qz̄ affirmatiua ad demonſtrandū illā. quilz hō ē ſubſtātia. nō ſunt niſi tria media videlz aial corpus aiatum ⁊ corp⁹. ſed ad demōſtrandum illā. nullus hō eſt qz̄titas. ſūt quatuor media. ſ. tria noiata. ⁊ ſbā rōne cui⁹ qz̄titas remouet a corpore. ⁊ a corpore aiato ⁊ ab aiali ⁊ ab hoīe. Nōndum p̄mo ſcōz phūm q̄ illa demōſtratio ē potior q̄ procedit ex pauciorib⁹ ſiue ſint qōnes ſiue ſuppōnes ſiue propōes itelligēdo p qōes oēs demſtabiles ⁊ p ſuppōes ſ. p̄pōes ꝓceſſas ⁊ p ꝓpōes p̄ncipia idemſtabilia. ſiue i gredianꝫ formalr̄ demōſtratōem ſiue virtualr̄. Ex iſto notabili ſequit q̄ gñaliter demonſtratio p̄me paſſionis ē potior ⁊ dignior qz̄ demonſtratio ſecunde paſſionis. qz demſtatio p̄me paſſionis ē ex pauciorib⁹ qz̄ demonſtratio ſecunde paſſionis cū ōmōſtratio ſecunde paſſionis p̄ſupponat demōſtratōez p̄me paſſionis. Itē ſequit q̄ demſtatio ſcie ſubalternantis ē potior ⁊ dignior demōſtratōe ſcie ſubalternāte. qz fit ex pauciorib⁹ ⁊ nō ſolū eſt hoc verū de demōſtratōe geo. reſpectu pſpectiue aut arithm. reſpectu muſice. ſed ét vez eſt de demōſtratiōe metha. reſpectu ſciarum nāliū ⁊ mathe. pauciora enī p̄ncipia p̄ſupponunt demōſtrationes metha. qz̄ demonſtratōes nāles ⁊ mathe. p̄ncipia enī metha. fundanꝫ in ente. p̄ncipia aūt aliaꝫ ſciarum fundantur i ptibus entis. iō p̄ncipia metha. p̄ſupponunt ab aliis ſcientijs ⁊ ꝑter illa hñt p̄ncipia ſpālia. vt q̄ oē totum eſt maiꝰ ſua pte. ⁊ ſi ab equalib⁹ equalia ōmas q̄ non p̄ſupponunt a ſcia metha. ſed p illam probantur. Secūdo nōndum p̄m phūm q̄ illa demſtatō ē dignior q̄ ꝓcedit ex pauciorib⁹ ceteris parib⁹. quia poſſibile ē q̄ a. ⁊ b. ſunt due demōſtratōes quaruz a. ſit dignior b. ⁊ tñ a. ꝓcedit ex plurib⁹. vt dato q̄ p̄miſſe a. nō obſtante q̄ ſint plures ſint notiores p̄miſſis b. vbi g̃ cetera ſint paria ita q̄ eque note ſint p̄miſſe vnius ⁊ alteri⁹ dignior eſt illa q̄ eſt ex pauciorib⁹ qz̄ illa que ē ex plurib⁹. ⁊ ita itelligenda ſunt ea que dicta ſūt i p̄mo notabili q̄ demonſtratōnes ſciarum ſubalternantium potiores ſunt demſtatōnibus ſciarum ſubalternataꝫ ⁊ demonſtratōes met. digniores ⁊ potiores ſunt demonſtratōibus math. ⁊ nālibus videlz ceteris paribus. Tertio notandum ſm phūm q̄ vbi cetera ſint paria vliter demonſtratio affirmatiua ē ex pauciorib⁹ qz̄ negatiua. qa ad demonſtrandum illam. ois hō eſt ſubſtātia non ſunt niſi tria media. ⁊ ad demonſtrandū illaz. nullus homo ē qz̄titas. ſunt quatuor media vt dictum eſt. ſit g̃ a. ſbā. ⁊ b. corpus. ⁊ c. corpus aiatum ⁊ d. aial. ⁊ e. homo. ⁊ pz q̄ illa propō. oē e. ē a. probat tñ per b. c. d. media hec aūt. nullū e. eſt qz̄titas. pbatur per a. b. c. d. Et notāter dr̄ ceteris paribus. qz hec omnis homo ē ſba. idiget pluribus mediꝫ qz̄ illa. nullum corpus aiatum eſt qz̄titas. qz cetera nō ſūt paria. eo q̄ affirmatiua eſt maxime mediata ⁊ nō negatiua. debent enim proportionari extrema. Quarto notandum ſm phūm q̄ nō ſolum negatiua diuerſaruz coordinationum idiget pluribus mediꝫ qz̄ affirmatiua ſed ét negatiua eiuſdem coordinationis. hec. n. nullus hō ē corpus inaiatum. demonſtratur p duo media. ſ. per animal ⁊ p corpus aiatum. hec autem ois hō eſt corpus aiatum nō probat niſi p vnū medium vz aial. Et ſicut iſta nullus homo ē color probat p qlitatem ſic. ois color eſt qualitas. nullus hō ē qualitas. g̃ nullus homo ē color. ita hec. nullꝰ hō ē lapis. probat p corpus inaiatum ſub quo continetur lapis iſto modo. ois lapis ē corpus inaiatum nullus homo ē corpus inaiatum. g̃ nullus homo eſt lapis. hec aūt nullus homo eſt aſinus. nō probat cuz ſit negatiua imediata. eo q̄ ambo extrema continentur ſub immediato genere ſubalternato ſub quo nō ꝓtinent homo ⁊ lapis.

Ampliuſ quoniā oſtēſū ē iposibile eſſe per utrāqz priuatiuaꝫ propoſitionū fieri ſyllogiſmū: ſed unā qui dē oz hmōi eſſe. aliāuero quoniaz eſt.

Secūdo ſic. propō affirmatiua ē potior ⁊ dignior ad ſillogizandū qz̄ propō negatiua. ergo pariformiter demōſtratio affirmatiua ē dignior negatiua. pz conſequentia. exquo ois demonſtratio ē ſillogiſmus. ⁊ tecedens declarat ex eo q̄ ex mere affirmatiuis pōt fieri ſyllogiſmus. nō aūt ex mere negatiuis. vt ē oñ ſum p̄mo ꝓorum. bene enim ſequit. ois lapis ē aial. ois hō ē lapis. ergo ois homo ē aial. ſed nō ſequit. nullus lapis ē aial. nullus homo ē lapis. g̃ nullꝰ hō eſt aial. Cōtra hunc modum arguendi dubitatur qz̄ ꝓpoſitio ſingularis probaretur demonſtrationem ꝑticularez dignioꝛem ⁊ potioꝛem eſſe de ſuō demōſtratione vli ex eo q̄ propō ſingularis potior eſt ad ſillogizandū qz̄ propoſitio vlis cum ſillogiſmꝰ reſolutorius cui⁹ p̄miſſe ſūt propōnes ſingulares demōſtratiue ſit fundamētum oīum ſyllogiſmoꝝ. iquit enī Ariſ. p̄mo ꝓorum. q̄ cum medium fuerit hoc aliqd neceſſe ē extrema ꝓiungi. vt hoc currit. ⁊ hoc ē homo. g̃ hō currit. hoc non ē aial. ⁊ hoc eſt lapis. ergo lapis ſi ē aial. Dicendum q̄ propō ſingularis nō ē potior ad ſillogizandū qz̄ propō vlis. qz p propōnem vlem ſit ſillogiſmus tam demonſtratiuus qz̄ nō demonſtratiuꝰ ⁊ p propōnem ſingularem non poteſt fieri ſyllogiſmus demonſtratiuus eo mō quo ariſ. loquit̄ in hoc libro de ſyllogiſmo demōſtratiuo. Sophiſte enī ſillogiſmum reſolutoriū vocāt demonſtratiuum ratōne pronominis demonſtratiui poſiti in p̄miſſis. Item p propōnem vniuerſalem ſillogizat̄ in qualz figura ⁊ i quolibet modo alicuius figure. ſed per propōem tantum ſingularem non ſyllogizatur in aliquo modo alicuius figure. ſz poſſit ſyllogizari in qualibz figura. neqz talis ſillogiſmus reſolutorius dicit̄ pro-

UVA. BHSC. IyR_048_2

prie syllogismus cum nō regulet per dici ō omni vl de nullo iuxta doctrinam aris. ꝓmo ꝓꝫ. ꝛ ly sit fundamētum oium syllogismoꝝ. nō tñ, ꝓpter hoc, ꝓpositio singularis est potior ad syllogizandum. dignitates enī sunt fundamenta oium demōstratōum ꝛ tñ non sunt potiores ad demonstranduz q̄ ꝑmissē formaliter igredientes demonstratōem.

Amplius iuxta hoc oportz accipeꝝ ꝑdicatiuas quidem. n. argumētata demōstratione necesse est fieri plures. ꝑuatiuas aūt ipossibile ē pluresꝫ vna i oi syllogismo esse. Sit n. i nullo esse. a. i quibus est. b. i. c. autez sit oi. b. Si igit opus est iteruz augere vtrasqz ꝓpōes ē mediū iueniendū. hmōi quidē. a. b. sit mediū. d. sz b. c. sit. e. equidē manifestū ē ꝑdicatiuū esse. sed. d. de. b. ꝑdicatiuū quidē ad. a. aūt tanq̄z ꝑuatiuū. ponit d. quidem. n. de oi. b. sed. a. i nullo. oportet esse. d. sint igit vna ꝑuatiua ꝓpō q̄ est. a. d. idē aūt modus ē ꝛ i aliis syllogismis. semp enim medium ꝑdicatiuoꝝ terminoꝝ ꝑdicatiuuz i vtraqz est. sed ꝑuatiui alterum ꝑuatiuum necesse ē eē quare hec vna hmōi sit ꝓpō. alie vero ꝑuatiue. Si igit notius ꝑ quod demōstrat ꝛ credibilius est: demōstrat autem ꝑuatiua ꝑ ꝑdicatiuā. predicatiua autem per illam nō demonstrat. ꝓꝛior ergo ꝛ notior ꝛ credibilior cū sit melior vtiqz erit.

Tertio sic i augmento demonstratōis affirmatiue ñ requiritur aliqua negatiua. ꝛ i augmento negatiue requiritur affirmatiua. imo plures affirmatiue quā negatiue. ergo demonstratio affirmatiua est potior negatiua. añs, ꝓbatur nam in augmento huius demonstratōis. omne corpus aiatum est ſba. ois hō ē corpus aiatum. g̃ ois homo est ſba. ꝑ demonstrationem ꝑmissaꝝ nunq̄z recipitur aliqua negatiua. sz tā tum affirmatiua. q; si vna ꝑmissaꝝ est negatiua conclusio ē negatiua. In augmento aūt huiꝰ. nullus corpus aiatum est q̄ztitas. ois homo ē corpus aiatum. g̃ nullus hō est q̄ztitas. necessario ꝓcurrūt plures affirmatiue q̄z negatiue. q̄ñ maior demonstrat ꝑ vnam affirmatiuā ꝛ vnā negatiuā minor aūt per ambas affirmatiuas. Sed dubitat q; ista rō videtur ꝓtradicere ꝑme. ibi enim ex paucitate arguit dignitas demonstratōis affirmatiue hic vero ex multitudine cum plures regrant affirmatiue q̄z negatiue i augmento resolutorio demōstratōum. Dicendū ꝙ nulla ē ꝓtradictio. q; i ꝑma rōne concludit dignitas demōstratōis affirmatiue ex paucitate mediorꝝ ꝓpter q̄z, ꝓpō demōstrabilis est magis imediata et magis, ꝓpinqua ꝑmis ꝑncipijs q̄z, ꝓpō negatiua. hic vero arguit dignitas eiusdem demōstratiōis ex potentia, ꝓpōnis affirmatiue supra negatiuaz. q̄ñ negatiua nō pōt demonstrari sine affirmatiua. neqz pōt augeri demonstratio negatiua absqz augmēto ꝓpōnis affirmatiue si quelz ꝑmissarum fuerit mediata i resolutione enim nō accipietur in ꝑmissis nisi vna negatiua vbi accipient tres affirmatie. vna ad demonstrandum ꝑmissam negatiuam ꝛ due ad demonstrandum ꝑmissam affirmatiuam. exempla. ponit phūs. per. a. b. c. d. e. ponendo ꝙ in syllogismo negatiua. a. sit maior extremitas. ꝛ b. medium et. c. minor extremitas. ꝛ d. medium inter a. b. ꝛ e. mediū inter. b. c. sic arguendo. nullū b. ē a. oē. e. est b. g̃ nullum e. est a. maior aūt sic demonstrat. nullū d. est. a. oē b ē d. g̃ nullū b ē a. minor aūt sic demōstrat. oē c ē b. omne c ē e. g̃ oē e est b. vl ergo phūs ꝙ a cōuertatur cū illo termino q̄ztitatis. ꝛ b. cum illo termio corpus aiatum. ꝛ c cum illo termino homo. ꝛ d cuz illo termino substantia aut corpus. ꝛ e cum illo termino aial. arguendo i terminis ignotis sicut argutū est i terminis notis.

Amplius si ꝓncipiū syllogismi propō vl̄is ĩmediata est. Est autem ide mōstratiua affirmatiua. i ꝑuatiua autem ꝛ negatiua uniuersalis. propositio autem affirmatiua negatiua. prior ꝛ notior. ꝑ affirmatiuam enī negatiua nota est. ꝛ ꝓꝛior affirmatō est sicut esse prius est ñ esse: quare potius principium demōstratiue est quam ꝑuatiue. digniorib⁹ aūt pricipiis utitur dignior.

Quarto sic ꝑncipium demonstrationis affirmatiue est, ꝓpositio affirmatiua. ꝛ ꝑncipium demonstratōis negatiue est propō negatiua. sed propō affirmatiua dignior est, ꝓpōne negatiua. ergo maior patet. eo ꝙ illud ꝑncipium de quolz esse vel non esse. est ꝑncipium oium demonstrationum affirmatiuarum ꝛ illō non ꝓtingit idem simul esse ꝛ nō esse ē ꝑncipiuz omnium demonstratōum negatiuaꝝ. ꝓstat autem ꝙ illud ꝑncipium affirmatiuū ē dignius illo negatiuo. eo ꝙ ē ꝑus ꝛ notiꝰ. ꝑus qdem cū affirmatio sit ꝓꝛ negatōe. cognoscit enim negatio ꝑ affirmatōem. et nō econtra. ē ēt notius. q; ex affirmatiua sequitur negatiua ꝛ non econtra. Mōndum ꝑm phīm. ix. met. ꝙ potētia i idiuiduo generabili ꝛ corruptibili ē ꝓꝛ actu. non tamen simpl̄r potentia est ꝓꝛ actu eo qō actus ꝑmus ꝓcedit omnem potentiam. ita in ꝓposito est dicendum de ꝓritate essendi ꝛ non essendi ꝙ i eodem induiduo generabili ꝛ corruptibili prius ē non esse q̄z esse non tamen simpl̄r eo ꝙ esse ꝑmi entis ꝓcedit omne non esse. ꝛ ly non esse induidui generabilis ꝛ corruptibilis sit ꝑus q̄z esse eiusdem. nō tñ ꝑus cognoscit illud nō eē q̄z suū esse eo ꝙ i nō facere itelligit facere ꝛ oio i negatione itelligitur affirmatio ꝑm phīm i libro elenchoꝝ. Contra ꝑdicta arguit. ꝛ ꝑmo ꝙ negatio absolute ꝛ simpl̄r sumpta ē prior affirmatione. imo ꝙ infinite negationes sūt natural̄r ꝓres affirmatōe ꝑmi entis. nā ꝑus est illud a quo nō ꝓcedit subsistēdi ꝓña pz per aris. i ꝑdicamentis capitulo de priori. sed sequitur formaliter deus est. ergo deus non est lapis ꝛ nō econtra. quia vt dictum est ex negatiua non sequit affirmatiua. g̃ ꝑus est deum nō esse lapidē q̄z deū eē. Et ꝓ̃ter arguitur ꝙ ꝑus ē deū nō eē lignū q̄z deū esse. ꝛ ꝑus est deum

UVA. BHSC. IyR_048_2

nō esse lineā neqz superficiem neqz albedinem nec ni
gredinem quā deū eē. ⁊ sic de infinitis. Scōo argu
itur q negatio idiuidui generabilis ⁊ corruptibilis
ē ꝑus nota q̄z affirmatio eiusdem. qr sicut se habet
res ad esse ita se hz ad cognosci ꝑ phīm. 2. metha. sed
negatio idiuidui gñabil' ⁊ corruptibil' ē nāl'r ꝑor q̄z
sua affirmatio. qr ꝓcessum ē q nō eē illi' ꝓcedit suuz
esse. g̃ illa negatio ꝑus cognoscit q̄z sua affirmatio.

Tertio arguit q aliqua ꝑpō negatiua ē magis no
ta quā sua opposita affirmatiua. qr hec. nullus hō ꝑ
ter sortem ē aial. ē negatiua ⁊ ē magis nota quā hec
sua opposita affirmatiua. nō nullus hō ꝑter sortez ē
aial. cū hec affirmatiua ꝑbet ꝑ illā negatiuā. idē ꝑz
de ista tm̄. hō nō est aial q̄ ē negatiua ⁊ ē magis no
ta q̄z hec sua opposita affirmatiua. nō tm̄ hō non ē
aial. cū non possit cognosci veritas isti' nisi ꝑ falsita
tē alterius. Quarto arguit q ex qualz negatiua
sequit vna affirmatiua. nā sequit nulla chimera est
g̃ vez est q nulla chimera est. tu nō curris. ergo sic
est q tu non curris. tu non sedes. g̃ tu sedes vel tu n̄
sedes. Idem ēt arguit i hypotheticis. nā bñ sequit
q tu es homo. ⁊ tu es lapis. ergo tu nō es hō vl' tu
nō es lapis. Etiā sequit. nō tu es hō vel tu es lapis
ergo tu nō es hō ⁊ tu nō es lapis. Ad ꝑmū nego
q ꝑus sit deum non eē lapidē quā deū eē cū deus sit
ꝑmum ens simpl'r ⁊ actꝰ purissimꝰ vt tollit de mēte
phi. 2. ⁊. xij. metha. Et cū dr ꝑus ē illud a quo nō cō
uertit subsistētia ꝓña. vez est ex quo nō sequit q ꝑus
sit deum nō eē lapidē quā deum eē qr nō itēdit phs
ꝑ primā regulā q si ex aliquo añte sequit aliq̄ cō
sequēs ⁊ nō ecōtra q significatum ꝓñtis sit ꝑus si
gnificato añtis sed itendit phūs q si aliqua duo sint
a quoz vno ad reliquū est bonū argumentū cū ver
bo substātiuo de secūdo adiacente ⁊ nō ecōtra affir
matiue illud est ꝑus q̄ iferf in ꝓsequente. ⁊ illud
est posterius q̄ iferf in aficedente. Et exemplificat
ibi arist. de aiali ⁊ vnitate dicens q aial est ꝑus ho
mine ⁊ vnitas numero. qr sequit hō ē. ergo aial est.
⁊ nō ecōtra. ēt sequit numerus ē. ergo vnitas ē. ⁊ nō
econtra. vñ si illa regula eēt itelligenda absolute in
xta ꝓcessum argumēti. sequeref q pri⁹ esset te eē q̄z
te esse asinum. ⁊ pri⁹ esset baculū stare i angulo quā
te eē aliud ab hoie. cū sequat' formal'r. tu es asinus.
ergo tu es aliud ab hoie. ergo baculus stat i angulo
vt al'ī i sophisticis declarauī. Ad scōm dr q illa ꝓ
positio sicut se hz res ad eē ita se hz ad cognosci. itel
ligif ō re positiua cui pōt correspōdere ꝓpria cogno
scibilitas ⁊ nō de re negatiua vel ꝑuatiua. pri⁹ enim
ē in materia ꝑuatio quā forma gñanda ꝑm phīm. ⁊
Cōmētatorem ꝑmo phisi. ⁊ tm̄ nō pri⁹ cognoscit pri
uatio quā forma generanda nō quo ad nos nec quo
ad nām. qr rectum ē iudex sui ⁊ obliq per phīm ꝑmo
de aia. et non cognoscit priuatio nisi ꝑ accidēs scz ꝑ
habitū vt ē oīs cum. 2. de aia. de tenebra ⁊ silentio q̄
nō recipiunt' nisi ꝑ lumē ⁊ sonum. Ad tertium tm̄ ⁊
detur q duplex ē negatiua. s. simplex ⁊ mixta. ꝑpō
negatiua simplex est illa ex qua nō sequit' aliqua
affirmatiua ponēs iesse. vt nulla chimera ē. tu nō es
ꝑpō negatiua mixta ē illa ex qua sequtur formaliter
affirmatiua ponēs iesse. vt nullus homo ꝓter sor.
currit. tm̄ homo non currit ex prima sequit q sor.
currit. ex secūda vero q quodlz nō hō currit. dico g̃
q ꝑpō negatiua simplex semper est min⁹ nota quā
sua opposita qz ꝑbatur ꝑ illam. ꝑpō aūt negatiua
mixta est magis nota quā sua opposita ꝓtradictōia
vt ꝑbatum ē. nō tm̄ est magis nota simpl'r quā sua
opposita qr sua opposita ꝓtrarie est magis nota hec
eni qlz homo ꝑter sor. est aial est magis nota quaz
hec. null⁹ homo ꝑter sor. ē aial. ⁊ hec tm̄ hō ē aial ē
magis nota quā illa. tm̄ homo nō ē aial. Ad q̄r
tum ꝓcedo q ex cathegorica negatiua sequtur hipo
thetica affirmatiua. ⁊ q copulatiua negatiua ⁊ disi
unctiua affirmatiua ⁊ econtra iuicem ꝓuertunt. cō
cedo ēt q ex cathegorica negatiua mixta sequit' for
mal'r cathegorica affirmatia. sed ex cathegorica ne
gatiua simplici nulla sequit affirmatiua. ⁊ ꝓter ne
gant' ille ꝓne. tu nō curris. ergo sic ē q tu nō curris.
nulla chimera est. ergo vez est q nulla chimera est
qr si nihil nec aliqual'r esset nulla chimera esset ⁊ nō
sic esset q nulla chimera ē. neqz vez esset nulla chi
mera eē ideo cuiusl̄z illaz ꝓñarum ꝓtradictoriuz ꝓ
sequentis ē imaginabile cū añte absqz ꝓtradictōe.
vñ si nihil nec aliqual'r eēt deus nō eēt. ⁊ si deus nō
eēt nullū vez esset. q̄m deus ē primū vez a quo sūt
omnia alia vera.

Adhuc pricipalior est sine enim de mōstratiua non est priuatiua.

Quinto sic. demonstratio idepēdens ē potio quā de
pendens. sed demōstratio affirmatiua ē indepēdēs.
⁊ negatiua dependens ergo tz ꝓña cū maiori. ⁊ mi
nor arguitur ex eo. qr demonstratio affirmatiua nō
ꝑsupponit negatiuā sed bñ ē cōtrario. nemo eni scit
syllogizare negatiue nisi sciat syllogizare affirmatiue.

Nōndum q primū principiū negatiuū nō obstā
te q sit idemōstrabile adhuc dependet a primo pri
cipio affirmatiuo. ⁊ ita lz aliqua demōstratio negati
ua sit ex ꝑmissis idemonstrabilib⁹ adhuc dependet
a demonstratione affirmatiua sicut gñal'r quelz ne
gatio ab aliqua affirmatione. Dubitaf qr videf
hec rō coincidere cū secunda. nā in rōne illa dicebat
q demonstratio negatiua semp accipit ꝑpōnem af
firmatiuam hic aūt q demōstratio negatia semper
ꝑsupponit affirmatiuā. Rndef aliud ē esse effica
cius. ⁊ aliud est esse principali⁹. Efficati⁹ ē illō quod
plus agit. principalius vero sine quo aliud nō agit
⁊ vtrūq hz affirmatiua supra negatiuam iō i secun
da rōne, ꝑbatur solum efficacia, ꝑpōnis affirmatiue
supra negatiuam. hic aūt principalitas. Cōtra ꝑ
dicta arguit demōstratōem negatiuā potiorem ⁊ di
gniorem esse affirmatiua. ⁊ primo sic demonstratio
que ē ꝑ magis cāz ē potior ⁊ dignior quā demōstra
tio q̄ est ꝑ min⁹ cām. sed demōstratio negatiua est ꝑ
magis cām quā affirmatiua ergo ⁊c. pz ꝓña cū ma
iori ⁊ minor arguit'. demonstratio affirmatiua nun
quā ē ꝑ cām remotam sed tm̄, ꝑpinquam vt ꝑatuit
demonstratio aūt negatiua ē idifferenter ꝑ cām pro
pinquam ⁊ ꝑ cām remotā. sed cā remota ē magis cā
quā, ꝑpinqua. ergo pz ꝓña cū prima ꝑte añtis. secū
da aūt oñditur iductiue i quolz gñe cāe. nā i genere
cāe efficientis quāto aliqua cā ē remotior tāto ē ma
gis causa. magis eni cā est celū quā homo ⁊ de⁹ quā
celum. simil'r in gñe cause finalis magis ē cā sanitas
quā deambulatio. qr est remotior. Et ꝓfirmatur cau
sa negatiua ē potior ⁊ dignior affirmatiua. pz ꝓña.
qr sicut cā affirmatiua est medium i demōstratōe
affirmatiua. ita cā negatiua est medium in demōstrati
one negatiua. constat autem dignitatem demōstra
tionis accipi penes medium. antecedēs videtur no
tum ex eo quia causa negatiua demonstrat effectuz
suum sive fuerit causa, ꝑpinqua sive remota. cā aūt
affirmatiua nō demonstrat effectum suum nisi sit cā
ꝑpinqua ergo ⁊c. Secundo sic. syllogismus negatiuus est potior ⁊ dignior affirmatiuo. ergo demon
stratio negatiua est potior ⁊ dignior affirmatiua. pz
consequentia qr omnis demonstratio est syllogism⁹
añs arguitur ex eo qr omnis virtus quanto ad plu
ra se extendit tāto est dignior ⁊ perfectior. sz ad plu
ra se extendit syllogismus negatiuus quaz affirma
tiuus. ergo patet ꝓña cum maiori inductiue. minor

UVA. BHSC. IyR_048_2

autem patet. nam modi sillogizandi sunt. xix. in tribus figuris iuxta doctrinam Aristo. primo priorū constat autem q̄ i pluribus modis ⁊ in pluribꝰ figuris fit sillogismus negatiuus quam affirmatiuꝰ. fit enim syllogismus affirmatiuus tantum in prima ⁊ i tertia figura. sillogismus autez negatiuus fit i qualibet figura. sit etiam sillogismus negatiuus in pluribus modis q̄z affirmatiuus. nam. xij. sunt modi q̄ bus sillogizatur negatiue ⁊ tantum. vij. sunt quibꝰ syllogizatur affirmatiue. videlicet quatuor in prima figura. ⁊ tres in tertia figura. Tertio sic. propositō negatiua est dignior ⁊ potior affirmatiua. ergo ꝺmō stratio negatiua est potior ⁊ dignior q̄z affirmatiua patet cosequentia q⁊. ꝑpō affirmatiua est p̄ncipium omnium demonstrationum affirmatiuarum. ⁊ propositio negatiua omnium negatiuarum. antecedēs arguit. nam propō vniuersalis negatiua est imediate omnium suarum singularium illatiua propositio autem affirmatiua vlis non est illatiua alicuius sue singularis nisi cum debito medio. ergo patet cōsequentia exquo pauciorib⁹ idiget. antecedens est manifestum inductiue. nam generalr sequitur. nullꝰ homo currit. g̃ iste homo non currit. sed non sequit. quilibet homo currit. ergo iste homo currit. q⁊ semp añs erit possibile ⁊ ꝑñs aliquando impossibile. sicut etiam non sequit. omnis homo est aial. g̃ sortes est aial cum antecedens sit necessārium. ⁊ ꝑñs contingens. sed bene sequitur cum tali medio sor. ē homo.

Quarto signum vl̄e negatiuum est potiꝰ ⁊ dignius signo vl̄i affirmatiuo. ergo ꝑz cōsequētia quia demonstratio affirmatiua denominatur a signo affirmatiuo. ⁊ negatiua a signo negatiuo. añs ꝑz quia signum vl̄e negatiuum distribuit tam terminum mediatum q̄z imediatum. signum autem distributiuuz affirmatiuum non distribuit nisi terminum imediate sequentem. Item negatio tollit suppōnez signi affirmatiui ⁊ non ecōtra. vnde in hac ꝓpōne. omnis homo ē aial ſb m̄ stat distributiue ⁊ ꝑdicatum confuse tm̄. ⁊ per additionem negationis dicendo non oīs homo ē aial. subiectum stat determinate ⁊ ꝑdicatuz distributiue dicendo aūt homo non est asinus. li asinus stat distributiue virtute negatōis a qua distributione non remouetur per appositionem signi vl̄i q⁊ eque distribuitur in ista oīs homo non est asinus sicut i alia. Ad p̄mum dicitur q̄ lz causa remota sit magis causa q̄z ꝓpinqua. q⁊ est plurimum causa non tm̄ est magis causa istius aut illius quam causa ꝓpinqua. cā enim est illud ad cuius esse sequitur aliud. ⁊ q⁊ ad esse cāe ꝓpinque magis sequitur eē effectus q̄z ad esse cāe remote. q⁊ posita causa ꝓpinq̄ ponitur effectus ⁊ non posita causa remota ponitur ille effectus. ideo causa ꝓpinqua est magis cā sui effectꝰ q̄z cā remota. Et tunc ad argumentuz dicit q̄ illa ꝓpositio non ē absolute vera. oīs demonstratio que ē per magis cām est potior ⁊ dignior q̄z que est per minus cām. sed est vera solum ad hunc intellectum. omnis demonstratio q̄ ē per magis cām effectꝰ demonstrati est potior ⁊ dignior q̄z demōstratio que ē per minus cām eiusdem effectus. Cōstat aūt q̄ cā ꝓpinqua est magis cā effectus demonstrati q̄z causa rēota. Et ad ꝑmatōem nego q̄ cā negatiua sit potior ⁊ dignior q̄z affirmatiua. imo causa negatiua non ē cā nisi rōne cause affirmatiue. ex eo enim q⁊ esse animal est causa remota respirationis ⁊ habere pulmonem est causa ꝓpinqua. ideo non esse aial est causa remota non respirationis ⁊ non habere pulmonem est causa ꝓpinqua. Vult enim aris. 2. p hi. q̄ ꝓpterea absentia naute est causa submersionis nauis. quia p̄sentia eius est causa salutis. ideo concedit i hoc primo q̄ sicut affirmatiua est causa affirmationis. ita negatio negationis. Et tunc ad argumentum cā negatiua demonstrat effectum suum siue fuerit ꝓpinq̄ siue remota ⁊ non causa affirmatiua. ideo est dignior. negetur ꝑña. vnde sicut cā positiua remota ꝑmunior est q̄z effectus suus. ita causa remota negatiue munus cōmunis est quam eius effectus. ⁊ q⁊ non ꝑtingit demonstrare per medium cōmunius quaz sit maior extremitas. bene autem per munus cōmune. ideo non demonstratur per causam positiuam remotam. sed bene per cām negatiuam verbi gratia sicut aial est magis cōmune q̄z homo. ita non animal est minus cōmune. nam omne non animal est non hō ⁊ non econtra. ideo nō demonstrat esse hoiem per eē aial. sed bn̄ non esse hoiem p nō esse aial. ⁊ consequēter demonstrat nō respirare p nō esse aial tanq̄z magis cōe p munus cōe. terminus enim q̄z to est cōior. tanto ifinitatꝰ sit minus cōis. iō non esse aial ē minꝰ cōe q̄z non respirare sicut esse aial est magis cōe q̄z respirare. sed non habere pulmonez ⁊ non respirare sunt eque cōia sunt sua opposita. Ad scōm nego q⁊ syllogismus negatiuꝰ sit potior aut dignior affirmatiuo. Et tūc ad rōnem dico q̄ illa maioi tantū est vera i genere cāe efficientis ⁊ finalis. non autem i genere cāe mālis ⁊ formalis. vnde materia prima ad plura se extendit q̄z materia secūda. ⁊ forma elementi q̄z forma mixti ⁊ tamen imꝑfectior ⁊ dignior est materia ꝓma quam materia secūda. ⁊ forma elementi q̄z forma mixti ꝑstat autem q̄ magis cōmune ⁊ minus cōe in ꝑdicatione dicunt rōnem forme ⁊ materie ⁊ q̄z to aliquid est cōius tanto imperfectius nā imꝑfectius est esse corpus q̄z esse aial. ⁊ imperfectius ē esse aial q̄z esse hoiem. ideo q⁊ pluribus competit per ꝑdicatōem syllogismus negatiuus q̄z affirmatiuus. ꝓpterea dignior ⁊ potior est affirmatiuus q̄z negatiuus. Ad tertium nego q̄ propō negatiua sit dignior affirmatiua. ⁊ tunc ad argumentū negetur ꝑña. sicut enim generans cum semine est magis ꝑfectum q̄z generans sine semine. ita vlis affirmatiua ē ꝑfectior ⁊ dignior vl̄i negatiua. exquo vlis affirmatiua nō inducit sua singularia nisi cum medio. ⁊ vlis negatiua sine medio. nec sequit vlis negatiua nō indiget medio ad iferendum sua singularia. ⁊ vlis affirmatiua idiget medio. g̃ pauciorib⁹ indiget negatiua quā affirmatiua. quia licet pauciorib⁹ indigeat in inferendo non tamen in essendo cū semper p̄supponat vl̄em affirmatiuam. ratio autez quare vlis negatiua non indiget medio est q⁊ includit medium vlis autem affirmatiua nō includit medium inferendi sua singularia. ⁊ vbi includeret indubie esset illatiua omnium suarum singularium. nā bene sequitur quilibet istorum currit. ergo iste istorum currit. ⁊ iste istorum currit. Ad quartū nego q̄ signum vl̄e negatiuum sit dignius signo vniuersali affirmatiuo. sed magis econtra. q⁊ signum vl̄e affirmatiuum habet effectus diuersārum rōnum. s. distribuere ⁊ confundere cōfuse tm̄. signum aūt negatiuum p se tantum distribuit nec sequitur. signuz negatiuum distribuit ad maiorem distantiā quaz signum affirmatiuum. ergo est dignius. q⁊ ille distributiones non sūt eiusdem rōnis. ignis enim ad maiorem distantiā illuminat quā lapis ꝓciosus aut oculus catti. ⁊ tm̄ nō est dignior neq̄z ꝑfectior exquo illuminationes ille nō sunt eiusdē rōnis. Deide q̄m dicitur negatio tollit suppōnem signi affirmatiui ⁊ non econtra. Respondetur q̄ hoc contingit quādo distributio negatōis attingit aliquem terminum quē nō attingit distributio signi affirmatiui vt in exēplo dato. q̄m vero distributio vtriusq̄z pōt cundez terminum attingere sicut negatio tollit suppōem signi affirmatiui it a ecōtra. huiꝰ exi ꝓpōis. tu non es aial

UVA. BHSC. IyR_048_2

ꝑdicatū ſtat diſtributiue cuiꝰ diſtributio tollit ꝙ apꝛ poſitōem ſigni affirmatiui. qꝛ dicēdo tu ñ es omne aial. iā ſupponit li aial ōterminate. Sz adhuc dubitaſ circa iſtam ꝓpter qđ phūs nō arguit ad vtrāqz ꝓtem huiꝰ ſecūde qōis affirmatiue ꝛ negatiue ſicut arguebat ad vtranqz ꝓtem ꝑme qōnis exquo diffi; cultates hic occurrūt ad vtranqz ꝓtem ſicut ibi. Reſpondeſ ꝙ iō. qꝛ tpe ariſ. fuerūt due famoſe opiniones. Quaꝝ vna dixit demonſtratōem vl̄em potioꝛé eſſe demſatione ꝑticulari. Alia aūt ꝙ demōſtratio ꝑticularis é potior ꝛ dignior demōſtratōe vl̄i. et q̄lz iſtaꝝ opinionū hūt rōnes faciētes fidē. Deinde aliq dixerūt vl̄e magis eſſe notū q̄z ꝑticulare. alij vero ꝙ ꝑticulare é magis notū q̄z vl̄e. nulli aūt vnq̄z dixerunt demōſtratōez negatiuā eſſe dignioré affirmatiua neqz negationé dignioré eē affirmatiōe ꝛc.

Quod quidem cathegorica ꝓpriuatiua ſit dignior manifeſtū ē ꝛ ad impoſſibile ducente.

Tertia qō é iſta. vtrū demſatio oñſiua ſit dignior ꝛ potior demſatione ducēte ad ipoſſibile. ad quā que ſtiōem rñdet. p. d. ꝙ é manifeſtū ex dicēdis demonſtratōem oñſiuā tā affirmatiuā q̄z negatiuā dignioꝛem eſſe demōſtratōe ducente ad ipoſſibile. vbi dicit Egi. exponēdo hūc textum ꝙ ariſ. ſolū itendit hic ꝓmittere demſationē oñſiuā negatiuā potioré eſſe demōſtratione ducēte ad ipoſſibile exponēdo cathegoricā ꝑ oñſiuam dicens illud fuiſſe ſcriptū ex defectu trāſlatoris. alij aūt dicūt ꝙ phūs hic tm̄ intēdit ꝓmittere demſatōem oñſiuā affirmatiuā dignioꝛem eē demōſtratione ducente ad ipoſſibile. ac ſi dicat cū demōſtratio affirmatiua potior ſit negatiua. māiſeſtum é ꝙ ét potior ducēte ad ipoſſibile. Sed quelibet iſtaꝝ expōnum é diminuta. qꝛ Ariſ. nō itendit tm̄ ꝓbare demſationem oñſiuam affirmatiuā eē potioré demſatione ducēte ad ipoſſibile. neqz itēdit ſolū arguere demonſtratōem oñſiuā negatiuā dignioꝛem eſſe ducente ad ipoſſibile. ſed vult oñdere tā iſtā q̄z illā dignioré ꝛ potioré eſſe demōſtratione ducēte ad ipoſſibile itelligendo ꝑ cathegoricam demonſtratōem oñſiuā affirmatiuā. ſepe enim vt patuit ſyllogiſmū affirmatiuū vocat cathegoricā. ꝛ ꝑ ꝓuatiuaz itelligit demonſtratōem oñſiuam negatiuā nō ꝙ ſit adiectiuū illius termini cathegorica. ſz tā ille terminus cathegorica q̄z ille terminus ꝓuatiua ſumiť vt adiectiuum illiꝰ termini demſatio oñſiua ꝑ modum copulati. ac ſi diceret phūs ꝙ quidē cathegorica ꝛ ꝓuatiua dignior eſt ducente ad ipoſſibile. manifeſtuz eſt i ꝓncipio huius capituli vbi queſiuit phūs vtrū cathegorica ſit potior ꝓuatiua. vbi ꝑ cathegoricam itelligit affirmatiuā ſicut ꝑ ꝓuatiuā negatiuā. ita ꝙ nūc videť intelligere.

Oportet aūt ſcire que ſit differētia ipaꝝ. Si igiť a. i nullo. b. in. c. autez i oi. b. neceſſe é in nullo. c. eē. a. ſi igitur acceptis demonſtratiua priuatiua erit demonſtratio: quoniam. a. i c. non erit. Que vo é per impoſſibile ſic ſe habet ſi opus eſt demōſtrare ꝙ. a. in. b. non ſit accipiendum ē affirmatiue. a. eē in. b. ꝛ. b. in. c. quare accidit ꝛ. a. in. c. eſſe. hoc aūté ſit notum ꝛ certum quod impoſſibile é ipſum eē.

Pro declaratōe huiꝰ qōnis ariſto facit duo. quia ꝓmo ꝓmittit aliquas ſuppōnes. ſcđo ōclarat duas ꝓcluſiones ibi. Si ergo ex notioribꝰ. Prima ergo ſuppō é iſta ꝙ i hoc differunt demſatio oñſiua ꝛ ducens ad ipoſſibile. qꝛ demonſtratio oñſiua nō cōcludit niſi manifeſte neceſſārium. demſatio aūt ducēs ad ipoſſibile ꝓcludit manifeſte ipoſſibile. Exemplū ꝓmi tā affirmatiue q̄z negatiue. vt omne aial é corpus aiatum. ois hō é aial. ergo ois homo é corpus aiatum. Itē nulla ſb̄a é q̄ſtitas. ois homo é ſubſtantia ḡ nullus hō eſt q̄ſtitas. Exemplū ſcđi dato ꝙ nulla albedo é color. vbi ꝑz. cuiuſlz iſtoꝝ ſillogiſmorum ꝓcluſionem eſſe manifeſte ipoſſibilem. Nōnduz ꝙ ariſ. hic nō exemplificat niſi de demonſtratōe oñſiua negatiua. qꝛ ſi demonſtratio oñſiua negatiua ñ concludit niſi manifeſte neceſſārium oportet ꝙ demonſtratio oñſiua affirmatiua etiam concludat ꝑci ſe manifeſte neceſſārium cum dignior ſit affirmatiua q̄z negatiua. Et ponit Ariſto. exemplum i terminis vt a. b. c. vt nullum. b. eſt a. omne. c. eſt. b. ergo nullum. c. eſt. a. Non etiam exemplificat niſi de demonſtratione affirmatiue ducente ad ipoſſibile faciēdo tm̄ ſyllogiſmum affirmatiuū ꝓcludentem ipoſſibile quoniam manifeſtius é ipoſſibile affirmatiuū q̄z negatiuū. cōiter enim impoſſibilia affirmatiua formaliter includunt contradictōem. vt homo eſt aſinus linea eſt albedo. impoſſibilia enim negatiua non formaliter implicant contradictōem. vt nullus aial eſt ſb̄a. nulla albedo é color. ideo impoſſibilia affirmatiua ſunt magis impoſſibilia q̄z impoſſibilia negatiua. Et notanter dico cōmuniter. qꝛ non omnia impoſſibilia affirmatiua implicant formaliter contradictōem. Illa enim ſunt impoſſibilia ꝑm naturā vacuum eſt. celū quieſcit ꝛ nō implicant formaliter cōtradictōem. bñ autem mālr cum ex impoſſibili ſequat quodlz ꝛ ꝓſequēť duo ꝓtradictoria. format ḡ Ariſt. ſyllogiſmum affirmatiuuz ꝓcludentē ipoſſibile hoc mō. oē. b. eſt a. oē c. eſt b. ergo oē c. eſt a. ac ſi arguere tur ſic. oē aial é aſinus. ois homo é aial. ḡ ois homo eſt aſinus. dato ꝙ a. conuertatur cū illo termino aſinus. ꝛ b. cū illo termino aial. ꝛ c. cū illo termino hō.

Termini quidē igiť ſimilr ordinātur. Differt aūt quo qualis ſit notior ꝓpriuatiua propō. Utrum igiť ꝙ a. b. non ieſt: aut quod. a. c. nō ineſt cum igiť cōcluſio notior quoniam nō eſt. a. in. b. qđ eſt ad impoſſibile fit demōſtratio. Cum autem i ſyllogiſmo ſit demōſtratiua eſt.

Secunda ſuppō ꝙ demonſtratio ducēs ad impoſſibile ꝛ oñſiua in aliquo conueniunt ꝛ in aliquo differunt. ꝓueniunt enim qꝛ fiunt ex ꝓſimilibus termis in ꝓſimili figura ꝛ modo diſcōueniunt aūt qꝛ i demōſtratione oñſiua ꝑmiſſe ſunt notiores i veritate concluſione. ſz in demonſtratione ducente ad ipoſſibile ꝓcluſio eſt notior i falſitate quā ꝑmiſſa falſa. ꝛ vbi gratia. nulla albedo eſt nigredo. ois color diſgregatiuꝰ

UVA. BHSC. IyR_048_2

visus ē albedo. ḡ nullus color disgregatiuus visus est nigredo. hic p3 p̄missas notius esse veras q̄3 conclusio. sed dicēdo ois color disgregatiuus visus ē albedo. nigredo ē color disgregatiuus visus. ergo nigredo ē albedo hic nulli dubiū q̄ ꝛcl'o ē manifestius falsa q̄3 minor. magis ēnī est notum nigredinē non esse albedinē q̄3 ipa3 esse disgregatiuā visus. Nō tandē q̄ sicut n̄ ꝛcedenti vez oportet illud verū3 ō monstrare p aliud verius sic q̄ p̄missē sint veriores conclone iuxta illud, ꝓpter quod vnū quodq3 tale et illud magis. ita si aliqs ꝛcedat falsum oportz q̄ impugnet ip̄m ducēdo ad aliquod falsius. ꝛ qz i ōmō stratione ad impossibile semper ex falsitate conclusionis p̄bat falsitas alicui⁹ p̄missaꝝ. ideo semper i tali demonstratione oportet q̄ ꝛcl'o sit falsior q̄3 p̄missa. iō dicit i textu q̄ a. esse in. c. i. q̄ conclusum sit notū ꝛ certū esse ipossibile. exēplificat aūt arist. i terminis a. b. c. tā i demonstratione oñsiua negatiua quā ducente ad ipossibile affirmatiua. vt nullū. b. ē a. i. nulla albedo ē nigredo. omne c. ē b. i. ois color disgregatiuus visus ē albedo. ḡ nullum. c. est. a. idest null⁹ color disgregatiuus visus ē nigredo. Ista ē demonstratio oñsiua. ducens aūt ad impossibile est ista. omne b. est a. i. ois color disgregatiu⁹ visus est albedo. nō c. est b. i. ois nigredo ē color disgregatiuus visus. ḡ omne. c. est a. i. ois nigredo ē albedo. Cōsimiles demonstratōes p̄nt fieri i his terminis homo asinus ꝛ risibile. vt null⁹ homo ē asin⁹. omne risibile ē homo ḡ nullum risibile est asinus. Item ducendo ad impossibile. omne risibile est homo. omnis asinus ē risibilis. ergo ois asinus ē homo

Natura aūt p3ior ē que ē quod. a. i b. nō sit q̄3. a. i. c. priora. n. cōclusione sūt ex quibus ē conclusio. Est autem que est. a. quidem i. c. non eē cōclusio. a. autem in. b. ex quibus est conclusio.

Tertia suppō. demonstratio oñsiua ꝓcedit modo nature. demōstratio aūtē ducens ad ipossibile ꝓtra naturam eo q̄ ꝓcessus nāe ē ex ꝑoribus ꝛ notioribus ꝛ sic i demonstratione oñsiua p̄missē sunt ꝑores ꝛ notiores ꝛcl'one. notius ē enim nullam albedinem eē nigredinē. aut nullū3 hoiem esse asinum quaz q̄ nullus color disgregatiuus visus ē nigredo. aut q̄ nullum risibile ē asinus. In demōstratōe aūt ducente ad ipossibile ꝛcl'o ē notior p̄missis sez in falsitate. qz ex opposito illius sequit oppositum p̄missē. hec enim ē notior i falsitate. albedo ē nigredo aut homo ē asinus. que ē concl'o i demonstratōe ducēte ad impossibile. quā hec. ois color disgregatiuus visus est nigredo. aut omne risibile ē asinus que ē maior falsa. ēt quā aliqua talis. nigredo est color disgregatiuus visus aut asinus ē risibilis que ē minor falsa p3 variatōem extremoꝝ.

Non. n. ꝓtigit remoueri aliqd hec cōclusio ē. illa aūt sunt ex quib⁹ sz hoc quidē ex quo sillogismus ē. qō vtiqz sic se hz: quare aut vt totū ad ptem. aut pars ad totum se habz sz que sunt a. c. ꝛ a. b. propōes nō sic se habent ad inuicem.

Quarta suppō. In demōstratione ducente ad ipossibile, ꝓcessus destructiuus ab interemptione concl'onis ad interemptionem premissarum nō est ꝓcessus sillogisticus. nec interemptio concl'onis se habz vt p̄missa nec interemptio p̄missarum se habet vt concl'o. qz illud ex quo fit talis ꝓcessus non se habz sicut totum ad partem nec econtra. ⁊bi gratia. concessa ista. albedo est color congregatiuus visus. arguatur sic. omnis color congregatiuus visus ē nigredo. sed albedo ē color congregatiuus visus. ergo albedo ē nigredo. iste est syllogismus ducens ad impossibile quo habito arguatur sic. sillogismus ē bonus ꝛ conclusio ē falsa. ergo aliqua p̄missaꝝ ē falsa ꝛ nō maior ergo minor. h̄ p̄m ꝓcessus nō ē syllogisticus. qz destructio concl'onis nō se hz sicut totum ad ptez nec econtra. ℔ōndam q̄ cum ꝑdicatum dicat formā ꝛ sb̄m mām. ꝑdicatum dicit totum ꝛ sb̄m ptem. id autem ex quo fit syllogismus ē medius terminus cū ergo in ꝑma figura medū subijciatur i vna p̄missarū ꝛ predicetur i alia. oportet i ꝑma figura illud ex quo est syllogismus dicere ptem i vna p̄missaꝝ ꝛ totum i alia. In secunda aūt figura medium ꝑdicatur vtrobiqz. ḡ ibi se hz tanq̄3 totū ad ptem ꝛ nō tanq̄3 pars ad totum. In tertia aūt subijcit i vtraq3. ergo i tertia figura se hz sicut ps ad totum ꝛ nō sicut totū ad ptem. ꝛ per ꝓns i ꝓcessu destructiuo illud ex q̄ fit ille ꝓcessus non se hz sicut totum ad ptem nec econtra cum nō fiat aliquo dictorum modorum dictorū p̄m aliquam trium figuraꝝ.

Si igit ex notioribus sit ꝛ credibilioribus dignior ē. sunt. n. vtreqz ex non esse credibiles. sed hoc quidē ex priori. illa vero ex posteriori potior simpliciter vtiqz erit ea que est ipossibilis demonstratō priuatiua.

His suppōnibus p̄missis phūs ponit duas conclones. Quarum ꝑma ē ista demonstratō oñsiua negatiua est dignior ducente ad impossibile patet qz ipa est ex dignioribus ꝛ credibilioribus quelz enim istarum demonstratōum est nota ex non esse. sed oñsiua est nota ex non esse priori rōne premissarum ꝛ ducēs ad impossibile ex non esse posteriori ratione concl'onis. Sed contra in demonstratione ducente ad impossibile procedit ex interemptione concl'onis ad interemptionem alterius premissarum. sed interemptio concl'onis est notior interemptione premissaꝝ. ergo demonstratio ducens ad impossibile procedit ex notiori sicut demonstratio ostensiua. Item in ō monstratione negatiua ducente ad impossibile non procedit ex non esse. qz sumitur concl'onis oppōitum quod est propō affirmatiua. ꝛ sic procedit ex esse ꝛ non ex non esse. Ad ꝑmum dicitur q̄ ꝛz i ꝓcessu destructiuo semper procedatur ex notioribus tamen in processu syllogistico ducente ad impossibile procedit ex minus notis semper intelligendo quo ad falsitatem. quelibet enim illarum demonstratiorum procedit ex non esse. sed demonstratio ostēsiua procedit ex non esse modo recto a premissis ad concl'onem. demonstratio autem ducens ad impossibile procedit ex non esse modo retrogrado a concl'one ad premissas. non tamen positiue sed destructiue.
Ad secundum respondetur q̄ siue concl'o sit affirmatiua siue negatiua semp ꝓcedit ex nō esse i demōstratōne ducēte ad impossibile. qz semper ꝓcedit sub isto fundamēto. ꝛcl'o nō ē vera. ergo altera p̄missarum nō ē vera. vbi constat argui p nō esse.

Quare ꝛ hac dignior ꝑdicatiua. manifestū ē ēt q̄ ꝛ ea que est impos

UVA. BHSC. IyR_048_2

fibilis potior est.

Secunda conclusio. demonstratio affirmatiua ostensiua est dignior ducente ad impossibile. ergo demōstratō oñsiua negatiā ē dignior ducente ad ipossibile. ꝫ affirmatiua est dignior negatiua. ergo patet cōsequentia. quia quicquid est dignius digniori est digni⁹ minus digno. maior est probata in prima conclusione ⁊ minor in secunda questione que determinata est i lectione priori. Contra predicta arguitur nullam esse demonstrationem ducentem ad impossibile. et primo sic. omnis demonstratio est syllogismus. nulla demonstratio ducens ad impossibile est syllogismus. ergo nulla demonstratio ducens ad impossibile est demonstratio. patet consequentia cum maiori in principio huius per philosophum di. omnem demonstrationem esse syllogismum facientez scire. minor vero declaratur. nam omnis syllogismus ꝓstat tantum ex tribus terminis ⁊ tribus propositionib⁹ per Aristo. primo priorum sed demonstratio ducēs ad impossibile non constat tantum ex tribus terminis ⁊ tribus propositionibus cum concludat ꝫ falsum quam verum. ergo non est syllogismus. Secundo sic. omnis demonstratio concludit tantum verum ex veris. sed demonstratio ducens ad impossibile concludit falsum ex falso. ergo non est demōstratio. patet consequentia per philosophum in hoc primo per totum. ⁊ minor est Aristo. in littera cum dicit demonstrationem ducentem ad impossibile concludere manifestum impossibile ⁊ manifesti⁹ falsuꝫ quam sit altera premissarum. Tertio omnis demonstratio est quia vel propter quid sed demonstratio ducens ad impossibile non est. quia nec propter quid. ergo non est demonstratio. patet consequentia cum maiori per philosophum in hoc primo. et minor videtur nota. quia demonstratio ducens ad impossibile non est a causa supra effectum nec econtra cum nihil sit causa vel effectus alicuius impossibilis. Quarto queritur quid intelligitur per demōstrationem ducentem ad impossibile vtruꝫ syllogismus concludens impossibile aut totus processus a principio vsqꝫ ad finem. si primum patet nullum talem syllogismum esse demonstrationem. si secundū nulli dubium ꝙ talis processus non ducit ad impossibile sed ad verum prius negatum. ⁊ per consequēs nulla est demonstratio ducens ad impossibile. Notandum ꝙ duplex est demonstratio scilicet simplex ⁊ mixta. Demonstratio simplex est syllogismus faciens scire demonstratio mixta est processus faciēs scire ex multis argumentationibus. Et talis est duplex videlicet demonstratio circularis ⁊ ducens ad impossibile. Demonstratio circularis est processus factus ex duobus syllogismis facientibus scire aliquid per aliud ⁊ econtra. vt patuit supra. Demōstratio autem ducēs ad impossibile est processus factus ex quatuor argumentationibus ad inuestigandam veritatem alicuius prius negati. prima argumentatio est syllogismus concludens manifestum impossibile. Secunda argumentatio est consequentia concludens alteram premissarum illius syllogismi esse falsam vel non esse veram. Tertia argumentatio est consequentia concludens hanc esse falsam vl non esse veram demonstrata maiori vel minori. Quarta vero argumentatio est consequentia cōcludens verum esse quod prius negabatur. verbi gratia. negata ista aliquod animal non est homo. accipiatur suum contradictorium. ⁊ arguatur primo sic omne animal est homo. asinus est animal. ergo asinus est homo. vbi consequens est manifestius impossibile quam antecedens. Secundo arguatur sic. iste syllogismus est bonus ⁊ conclusio falsa. ergo altera premissarum est falsa. patet consequentia. qz ambabus premissis existentibus veris non sequit conclusio falsa. Tertio debet sic argui. altera premissarum est falsa ⁊ non minor ergo maior. ac si argueretur sic. ista est falsa demonstrando maiorem. vel ista est falsa demonstrando minorem. sed ista nō est falsa demonstrando minorem. ergo ista est falsa demonstrando maiorem. patet consequentia a diſiunctiua cum destructione vnius partis ad alteraz partem. Quarto vero sic debet concludi. ista maior est falsa. omne animal est homo. sed animal non est homo. est contradictorium eius. ergo hec est vera. animal non est homo que primitus est negata. patet consequentia. quia non contingit duo contradictoria esse simul vera per illud principium commūe non contingit idem simul esse ⁊ non esse. Ad primum dicitur negando consequentiam. quia demonstratio est terminus equiuocus ad demonstratōem simplicem ⁊ mixtam. ideo pro alio supponit li dēmōstratio in maiori ⁊ aliter in conclusiōe. qua propter cum arguatur ex quatuor terminis. talis syllogism⁹ non tenet iuxta doctrinam. Aristote. primo priorum sicut nec sequitur. omnis canis currit. sidus celeste est canis. ergo sidus celeste currit. Vel sic in secunda figura. omnis canis currit. celeste sidus non currit. ergo celeste sidus non est canis. vnde cum Aristo. diffiniuit demonstrationem per syllogismum facientem scire non accipit ipsam demonstrationem equiuoce in sua maxima communitate. sed tantum vniuoce pro demonstratione simplici que est proprie et vere demonstratio. Ad secundum dicitur quod demōstratio simplex tantum concludit verum ex vero. demonstratio autem mixta concludit falsum ex falso. nō tamen precise. quia etiam concludit verum ex vero. demonstratio enim ducens ad impossibile quatuor conclusiones concludit. quarum prima est tantum falsa ⁊ alie omnes sunt vere. omnes tamen argumentationes ex quibus constat demonstratio ducens ad impossibile sunt vere cum quelibet illarum argumentationum sit bona consequentia. Ad tertium dicitur quod illa propositio. omnis demonstratio est quia vel propter quid debet intelligi de demonstratione simplici ⁊ non mixta. potest tamen concedi quod demonstratio ducens ad impossibile est demonstratio propter quid per causaz rationē secunde argumentationis sicut enim veritas premissarum est causa veritatis conclusionis. ita falsitas conclusionis est causa falsitatis alterius premisse ⁊ non esse sicut significatur per conclusionem est causa nō sic esse sicut significatur per alteram premissaruꝫ. sicut enim affirmatio est causa affirmationis. ita negatio negationis. sicut ergo prima argumentatō totū processum denominat demonstrationem ducentez ad impossibile. ita secunda argumentatio eundem processum denominat demonstrationem propter quid ⁊ per causam immediatam. Ad quartum respondetur quod per demonstrationem ducentez ad impossibile. Aristo. intelligit totum processum a pncipio vsqꝫ ad finem scilicet illarum quatuor argumentationum. Et cum dicitur quod talis non ducit ad impossibile sed ad verum illud negatur. vnde sicut vna alteratio simplex vel mixta incipiens a nigro ⁊ terminata ad album transiens per colores medios ducit ad pallidinem ⁊ ad rubedinem ⁊ ad fuscedinē ⁊ tandem ad albedinem. ita idem processus demonstratiuus simplex vel mixtus ducit ad multas conclusiones successiue quarum prima est falsa ⁊ reliquꝫ sunt vere. Et si dicitur talis alteratio ōnominatur ab vltimo termino scilicet ab albedine. ⁊ dicit albe-

UVA. BHSC. IyR_048_2

factio iuxta illud Aristo. v. phi. motus supficiatur a termino ad quē. ergo iste processus demōstratiꝰ debet denominari ab vltima cōclusione que est vera ꝛ nō a prima que est falsa. ꝛ ita debet dici demonstratio ducēs ad verū ꝛ nō demōstratio ducens ad impossibile. Dicitur ꝙ quilibet motus naturalis denoiaf a fine ꝛ nō a principio. motus autem artificialis denominaf a principio ꝛ nō a fine iuxta doctrinā Aristo. scō phi. dicit ꝙ medicatio denominatur a medico seu ab arte medicādi ꝛ nō a sanitate que est terminus ad quez. cū ergo talis processꝰ demōstratiuus sit artificialis poterit denominari a p̄ma ꝯclusione ꝛ nō ab vltima aliter nō distinguerētur talis processus mixtus a demōstratione simplici. quia quelibet demōstratio simplex ducit ad verū vt ergo habeamus in promptu modum disputādi talem processū. Aristo. vocauit demonstrationem ducentē ad impossibile denominando illum a prima cōclusione tm̄ que est impossibilis ꝛ non ab vltima que est vera ꝛc.

Ertior autē ꝛ prior ē scia que cūque ipsius: quia ꝛ propter quid eadē est. sed nō ē ipsius quia extra eā que est propter quid.

Iste est quartus tractatus primi posteriorū in quo Aristo. determinat de fine demōstrationis qō est scire poꝯ determinauit de ipa demonstratione aggeneráte sciam. s. ex quibus ꝛ qualibus ꝛ qualiter fit ac de eius processu quidditatiuo quātitatiuo ꝛ qualificatiuo. Diuiditur aūt tractatꝰ iste in quatuor capitula. quorū primū separat vnam sciam ab alia scōm separat sciam a non scibili ibi. Sed ciꝰ qō ē a fortuna. tertiū separat a principia scientiarū inuicem ibi. Eadē aūt esse p̄ncipia. quartū separat scientiam ab opinione ꝛ ab alijs habitibus intellectꝰ ibi scibile aūt ꝛ scientia differūt ab opinabili. Primus capitulū diuiditur in tres partes principales iuxta numerū triū conclusionū quas aristo. manifestat. quarū p̄ma est ista. aliqua sciētia est altera certior atqꝫ prior probaf triplicīter ꝛ primo sic quelibꝫ scientia habēs quia nō separatū a ꝓpter quid est certior a prior illa que habet qz separatum a ꝓpter qd sed aliqua scientia habet quia nō separatum a propter quid scilicet scientia subalternans ꝛ aliqua habet quia separatum a propter quid scilicet scientia subalternata. ergo vna scientia est altera certior ac prior scilicet subalternans subalternata. Notandū ꝙ scientia subalternans vt geome. habet qz separatum a propter quid in p se notis. sed in nō p se notis cōiungitur qz propter qd eo ꝙ quālibet ꝓ positionē geometricā nō per se notaꝫ geometer scit tam quo ad quia q̄ꝫ quo ad propter quid nō tamen si habꝫ pp quid alicuiꝰ habꝫ qz ē illiꝰ hꝫ. n. ꝓpter qd vulnera circularia tardius sanant scilicet nō habē angulum. nō tamē habet quia est quia nescit vtrū vulnera circularia tardius sanent scientia aūt subalternata vt perspectiua habet qz est in nō per se notis separatum a ꝓpter quid eo ꝙ nō demōstrat sua p̄ncipia sed presupponit ea eē demōstrata in geo. constat aūt geometria certiorez esse atqꝫ priorē pspectiua. Intēdit ergo phūs istā rōnem ois scientia cuiꝰ quia nō est separatuꝫ a ꝓpter quid in nō per se notis est certior atqꝫ prior illa cuius quia separatur a propter quid in non per se notis sed scientie subalternantis quia non separatur a propter quid non p se notis scientie autem subalternate: quia separatur a propter quid in non per se notis. ergo quelibꝫ scientia subalternans est certior ac prior subalternata ꝛ per consequens vna scientia est altera certior at qꝫ prior. dubitatur arguendo ꝙ geome. in non per se notis habet qz separatum a ꝓpter quid. nam illa sunt principia geome. cōtinuū ē idiuisibile in infinitum de puncto ad punctum cōtingit rectam lineaꝫ ducere de quibus geometer dicit quia ꝛ non propt qd ꝛ tamē nō sūt per se nota. quia demonstrant. vi. phi. Rñdetur ꝙ aliquid esse per se notum intelligitur dupliciter vꝫ simpliciter ꝛ secūdū famositatez illud est p se notum simpliciter cui intellectus assentit ex sola noticia terminorum aut discursu impcep tibili aut experientia sensuali exēplū primi nō cōtingit idem simul eē ꝛ nō esse exēplū secundi omne totum est maius sua parte exemplū tertij ignis est calidus. illud autē est per se notū p̄m famositatem q̄ cōmuniter a sapientibus cōceditur nulla vrgente rōne vt deum esse circuli ad diametrū est proportō tripla sexquiseptima dico ergo ꝙ illa principia continuum est diuisibile in infinitum de puncto ad punctum contingit rectā lineam ducere sunt per se nota geome. nō simpliciter sed p̄m famositatem neqꝫ ea p̄supponit tanq̄ꝫ probata in alia scientia sꝫ tanq̄ꝫ ab eibus cōiter cōcessa ꝓpterea nō subalternāt ꝓprie geometria phi. naturali. licet illa pricipia sint ꝓbata ibi pspectiua aūt sua p̄ncipia nō p̄supponit tanq̄ꝫ p se nota simplr vel p̄m famositatem ꝫ p̄supponit ea eē ꝓbata in geome. ideo proprie subalternaf illi.

Et que nō est ex subiecto illa que ē ō subiecto. ut arithmeti. armōica.

Secūdo ad eandem cōclusionem arguit sic. Scientia magis abstracta est ꝯtior atqꝫ prior minus abstracta. sed aliqua scientia est magis abstracta et aliqua minus. ergo aliqua sciētia est altera certior atqꝫ prior patet ꝑ̄tia cum maiori. minor aūt patet de arithme. que est magis abstracta q̄ꝫ musica. naꝫ sm̄ arithme. est numerus. ꝛ musice numerus sonorus. constat autem magis eē abstractū numeruꝫ q̄ꝫ numerū sonoruꝫ. sicut etiā magis ē abstracta linea q̄ꝫ linea visualis. Sꝫ ar. ꝙ ista ratio coincidit cuꝫ pori qz illa scientia in qua non separant quia ꝛ propter quid est magis abstracta quia habet subiectuꝫ magis abstractum. ꝛ illa scientia in qua separantur qz ꝛ propter quid est minus abstracta cum habeat subiectum minus abstractum. vt patet inductiue.

Dicenduꝫ ꝙ non coincidūt omnino quia prima ratio dicit causam ꝛ effectum. secunda autem ratio respicit totū in modo ꝛ partem subiectiuam. cā enī dicit propter quid ꝛ effectus. quia magis autem abstractum dicitur superius ꝛ totum ꝫn modo sed minus abstractum dicitur inferius. et pars subiectiua.

Ei que est ex minoribꝰ ea que est ex appōne ut geometria ꝛ arithmeti. Dico autē ex additōe ut unitas. substātia est sine positiōe. Punctus autē substātia posita. hoc autē est ex apposītione.

Tertio illa scientia que est ex pauciorib⁹ est prior et certior illa que ē ex additione. sed aliqua scia est ex pauciorib⁹ ꝛ aliqua ex additōe. g̃ maior pꝫ. qz illa que est ex pauciorib⁹ est formalior ꝛ illa que ē ex additōe est materialior constat autem formam certiorem atqꝫ priorem esse mā. minor aūt est nota de arithme. que dicit ꝑor ꝛ certior geome. ratione suorum sūorum. vnitas enim dicit eē ex paucioribus

UVA. BHSC. IyR_048_2

cum sit substãtia nõ dicẽs positionẽ. punctus autẽ est substãtia ex additiõe cũ dicat positionem in cõtinuo. Notãdum ꝑmo ꝙ ista ratio nõ coincidit cũ prioribus. nã due prime nõ importãt nisi scientias subalternãtes ⁊ subalternatas. hec ãt omnes differẽter sciẽtias quarũ vna se habz per appositiõez ⁊ nõ alia. vnde geo. ⁊ arithme. non inuicẽ subalternãtur. cõsiderauit enim ꝑma rõ cãm ⁊ effectum. se cũda autem totũ ⁊ partẽ. sed tertia cõsiderat materiam ⁊ formã. eo ꝙ cõnotatiuũ dicit materiã ⁊ nõ cõnotatiuũ formaz. vnitas enim nihil cõnotat. Ideo arithme. habet rõnem forme ⁊ q; punctus cõnotat positionẽ partiũ cõtinui. ideo geome. hz rõnem materie ⁊ cõsequenter est posterior arithme. ⁊ minꝰ certa. Secũdo notãdum ꝙ cũ phũs loquit hic ꝺ substantia nõ accipit eaz stricte vt diuidit ꝓtra acicdẽs sz large vt ꝙuertit cũ illo termino essentia seu ratõ essentialis iuxta determinationẽ factã in. v. meth. ⁊ sic loquit philosophus in hoc libro ꝑmo dicẽs ꝙ substãtia linee est ex punctis. i. rõ essentialis linee ẽ ex punctis. quiam puncta ingrediũtur diffinitionez linee essentialẽ. Potest tñ dici ꝙ Arist. loquitur hic iuxta opinionem Platonis di. cõtinuum cõponi ex indiuisibilibꝰ ita ꝙ corpus cõponit ex superficieb⁹. ⁊ superficies ex lineis. ⁊ linea ex pũctis. cũ ergo nõ poneret differẽtiã inter corpus ꝑdicamẽti substãtie ⁊ corpus ꝑdicamẽti quãtitatis dicebat ꝙ̃ inter punctum ẽ substãtiaz nõ etiã posuit differẽtiã iter vnũ qꝺ est principiũ numeri. ⁊ vnum qꝺ cõuertit cũ ente propterea cõcessit vnitatem ẽ substãtiaz et ceteros numeros ꝑdicamẽti quãtitatis esse substantias dicẽs vnitatẽ ẽ ꝑmã ideã ⁊ binariũ secũdam ideã ⁊ ternariũ tertiã ideaz ⁊ sic de alijs numeris. Sz dubitat cũ vnitas mathematica ñ fũdetur nisi in ꝑmanẽti cõtinuo. sicut etiã numerus nõ cãtur nisi ex diuisiõe cõtinui ꝺm phñ tertio phisi. Et omne cõtinuũ ꝑmanẽs ꝓsupponat naturaliter puncta vt colligit de itẽtione phi. vi. phi. segt ꝙ pũctꝰ ẽ naturaliter ꝑor vnitate ⁊ certior. ⁊ cõsequẽter geome. est dignior ⁊ certior arithme. Rñdet ꝙ pũctꝰ dupliciter cõsiderat vno modo vt est principiũ quãtitatis cõtinue sicut vnitas est ꝓncipiũ quãtitatis discrete alio mõ vt est copulatiuũ ptiũ linee. ꝑmo mõ pũctus nõ dicit positionẽ in cõtinuo. ⁊ sic est prior ⁊ certior vnitate quo ad naturã ⁊ cõsequẽter geometrica est certior arithme. quo ad naturã secõ modo vnitas ẽ prior ⁊ cereior pũcto. q; vnitas cuz sit ꝑpria passio cõtinui precedit ordine nature positiõez partiũ iuicẽ ⁊ sic arithme. est prior ⁊ certior geome. ꝺm naturã. tñ quo ad nos arithme. est prior ⁊ certior cũ vnitas sit prius ⁊ magis nota nobis q̃ punctus. imo q̃ cõtinuum nõ obstãte ꝙ nõ sit sine continuo. sicut genus est prius ⁊ magis notum q̃ spẽs licet nõ possit esse sine spẽ sumit ergo philosophus hic punctũ nõ quidẽ abstracte vt dicit tñ principiũ quãtitatis cõtinue sed cõnotatiue ⁊ materialiter vt dicit positionem. i. distãtiaz ⁊ ꝓpinquitatẽ partiuz cõtinui. ⁊ q; talẽ cõnotationẽ nõ hz vnitas. iõ arithme. ꝺr eẽ ex minoribꝰ ⁊ pauciorib⁹. geome. ãt ꝺr esse ex additione.

Una aũt sciẽtia est que est unius generis quecũq; ex primis cõponit ⁊ partes aut passiones habz sũt ꝑ se.

Secũda cõclusio vnitas scie habet attendi penes vnitatez generis ſubiecti relati ad eadem principia prima ꝓbat penes illud attẽdi debet vnitas scientie quod est primũ in scientia via cõpositionis ⁊ vltimũ via resolutiõis. sed ſm scientie est primũ via cõpositionis ⁊ vltimũ via resolutionis vt relatũ ad eadem prima principia. iõ penes vnitatẽ talis ſbi habet attẽdi vnitas scientie. Notãdum ꝑmo ꝙ quatuor cõditiones ponũtur in cõclusione requisite ad vnitatem scientie. Quarũ prima est vnitas ſubiecti ⁊ ex hoc geome. ⁊ arithme. nõ sũt vna sciẽtia. quia nõ hñt vnũ ſubm cũ ſubm geome. sit quãtitas cõtinua ⁊ arithme. quãtitas discreta. secunda cõditio est generalitas ſbi ad excludendũ terminũ equiuocũ qui nõ est genus. si enim alicuius scie ſbm eẽt equiuocũ. illa scia nõ eẽt vna sed plures sicut ꝙ positio equiuoca nõ dicit vna sed plures. ⁊ iõ ſbm vnius scie debet eẽ genus. Tertia ꝓdictio est ſubicibilitas ſbi eo ꝙ ſubm vniꝰ scientie nõ necessario debet eẽ genus ꝓdicabile q; tũc metha. nõ eẽt vna scientia sed sufficit ꝙ sit genus ſubicibile. vñ omne genꝰ ꝓdicabile ẽ genꝰ ſbicibile sz ñ e ꝓtra. analogia enim licet tollat eẽ predicabile. nõ tñ tollit eẽ ſubicibile. Quarta cõditio est formalis ſbi ⁊ iõ dicitur relati ad eadẽ ꝓncipia ꝑma phi. enim ⁊ aristo. sũt de eodẽ ſubo quia de corpore celesti. nõ tñ sũt vna scia quia nõ de illo ꝺm eandem rõnem formalem quã ego voco hic ꝓncipium ꝑmum. cũ phi. sit de corpore celesti sub rõne motus ⁊ aristo. sub rõne ꝓpinquitatis ⁊ distãtie planetarũ. similr phi. ⁊ geo. nõ sũt vna scientia. ⁊ tñ sunt de eodẽ ſubo. ſ. de linea. sz diuersis rõnibus. cõsiderat enim phi. lineaz vt ẽ terminus corporis natur alis ⁊ geome. abstracte a materia sensibili vt est recta vl curua. Et si queritur vtrũ scientia sit magis vna vnitate ſubi vel ꝓncipij ꝑmi. Dicenduz ꝙ est magis vna principio formali q̃ ſubiecto sicut enim ad vnitatẽ cõpositi nãlis ꝙcurrit vnitas mãe ⁊ vnitas forme ⁊ magis ꝺr vnũ vnitate fõme q̃ mãe. ita ad vnitatẽ scie ꝙcurrũt vnitas ſbi tãq̃ mãe ⁊ vnitas ꝓncipij. ſ. fõmalis ꝙsideratõis tãq̃ fõme a q̃ tãq̃ a ꝓncipaliori sumit magis rõnẽ vnitatis. Secõ notandũ ꝺz phñ hic ꝙ quelibet scia considerat per se partes ⁊ passiões sui ſubi verbi gratia cõtinuum habet partes ſubiectiuas per se vt lineã ⁊ ſuperficiẽ ⁊ ptes ſubiectiuas per accñs vt lineam albam lineam nigraz. superficiez calidam superficiem frigidam habet etiam passiones per se vt curuum ⁊ rectum ⁊ passiones per accidens vt pulchrum ⁊ turpe. geome. ergo considerat partes ⁊ passiones per se continui. non autem per accñs quia de linea alba vel nigra pulchra vel turpi non se intromittit. ea enim que sunt per accidens sunt relinquenda in scientia speculatiua ꝺm Arist. quinto phisi. ⁊ in hoc primo. Sz dubitatur quia dato illo sequitur ꝙ geome. habet cosiderare de loco ⁊ tempore. ꝙ̃ falsum quia illa sunt de consideratione tantum phi. naturalis. ⁊ patet ꝓ̃tia. quia tempus ⁊ locus sunt partes per se ſubiectiue continui per Arist. in predicamentis. capitulo de quanti tate. Item sequitur ꝙ metha. considerat de mobili ⁊ quiescibili. ⁊ consequenter de corpore vt est mobile vel quiescibile consequẽs falsum. quia ista ẽ cõsideratio phi. naturalis ⁊ patet ꝓ̃tia. quia mobilitas et quiescibilitas sunt proprie passiones corporis vt tollitur a philosopho secundo phi. de quo per se considerat metha. cum sit per se et non per accidens pars ſubiectiua entis. Ad primum dicitur ꝙ continuum generaliter sumptum non est ſubiectum in geometrica. sed solum cõtinuum cuius punctus est principiũ. quia punctus est ſubm remotũ eius propterea geome. non se intromittit de tempore et loco quia punctus non est principium temporis. nec loci vt locus est cum locus vt sic dicat continentiam cuius punctus non est principium. cum pertineat continentiam ad predicamentum relationis.

UVA. BHSC. IyR_048_2

ꝛ punctus ad predicamentum quantitatis. ſi etiam diſcretus diuidit in numerum ꝛ orationem. vt te ſtatur philoſophus in predicamētis ca. de quantita te. nō debet ꝓcedi diſcretum vniuerſaliꝝ ſumptuꝫ eē ſubiectū arithme. ſꝫ tñ diſcretū cuiꝰ ꝓncipiū ē vni tas. Ad ſcōm dicit q ſpēs ꝓdicamēti ſbe habēt duplices partes vt ōterminat ꝓmētator ſup ,plogo phi. ſ. partes ꝫm fidē ꝛ partes ꝫm imaginationeꝫ p tes ꝫm fidē vocat ipe materiam ꝛ formā partes āt ꝫm imaginationē dicit ipe eē genꝰ ꝛ differētiā cum ergo corpꝰ ſit ſpēs ꝓdicamēti ſbſtātie ḡ habet ptes ꝫm fidē que ſūt materia ꝛ forma ptiſ. ac etiā ptes ſe cūdū imaginationē que ſūt imediatū genus ꝛ ,ppa differentia quapropter ſi propria paſſio fluat a ꝓn cipijs ſpeciei que ſūt partes tā ſcōm q̄ꝫ ꝫ imagina tionē oportet q mobilitas. ꝛ queſcibilitas in ſunt per ſe corpori ꝓdicamēti ſbſtātie nō ſolū rōne parti um fidei que ſūt materia ꝛ forma corporis ſed etiā rō partiū imginatōeſ q̄ ſūt genꝰ ꝛ differētia eiuſdē.

Ex quibꝰ ſequit q licet tā phiſicꝰ q̄ꝫ metha ꝓſi derat corpus vt mobile vel quieſcibile nō tñ eadē rōne qꝛ phiſicus ꝓſiderat corpus vt mobile rōne p tiū fidei que ſūt materia ꝛ forma vt colligit de iuen tione ariſto. ſecūdo phi. dicit q natura ſꝫ materia. vel forma eſt ꝓncipiū mouēdi ꝛ quieſcēdi eiuſi quo eſt ꝓma ꝛ p ſe ꝛ nō ꝫm accidēs. metha. aūt ꝓſide rat corpus vt mobile vel ꝙſcibile rōe ptiū imagi natiōis dicit eni phi. eas paſſiōes cōpetere corpori p ſe rōne ſuorū ꝓncipiorū intriſecorū que ſūt ma teria ꝛ forma. metha. aūt rōne ſuorū ꝓncipiorū itri ſecorū que ſūt genus ꝛ differētia. Cōſimiliter dicit de riſibili ꝛ diſciplinabili que ſūt ,ppria ꝛ per ſe paſ ſiones hōis cōſiderate a nāli ꝛ metha. ſed nō eodeꝫ mō cōſiderat eni naturalis hōiem eſſe diſciplinabi lē ver riſibilē rōne materie ꝛ forme que ſūt ꝓncipia illarū paſſionū meth. aūt ꝓſiderat idē rōne generis ꝛ differētie que ſūt etiā ꝓncipia earūdeꝫ paſſionum ꝓma dicūt ptes fidei ꝛ alia ptes imaginationis pri ma dicunt ꝓncipia ꝑticularia. ꝛ alia dicūtur princi pia vlia ſine ꝙbus illi ſbo nō poſſent ꝓpetere dicte paſſiōeſ. pōt tñ dici q ſicut corruptibilitas ñ ē ,ppa paſſio alicuiꝰ niſi rōe materie ita mobile ꝛ quieſci bile nulli per ſe ꝓpetit niſi rōe partiū fidei iuxta illō iam allegatū natura eſt ꝓncipiū ꝛ cā mouēdi ꝛ quie ſcēdi. tō ſolus phūs demōſtrat illas paſſiōes ō cori pore. nō aūt metha. ſi nō fluūt a ꝓncipijs ꝫm imagi nationē. ſed tñ cōſiderat cōueniētiā ꝛ differētiā illa rū ad iuicē ꝛ cū ſbo ſuo. riſibile aūt ꝛ diſciplinabile dicūt fluere tam a ꝓncipijs ꝫm fidē q̄ꝫ ꝫm imagina tionē licet nō eque ꝓmo ſi eniꝫ ꝑus fluūt a ꝓncipijs fidei naturalis demōſtrat potiſſime illas paſſiones de hōie. qꝛ p cām imediatā meth. aūt nō potiſſime quia p cām mediatā licet cōuertilibē. ſi aūt priꝰ flu ūt a ꝓncipijſ imaginationis meth. demōſtrat potiſ ſime per diffinitionē generis ꝛ differētie naturalis aūt nō potiſſime per diffinitionē cōcernētē partes ꝫm fidem q̄ ſūt mā ꝛ aia intellectiua ꝛc.

Altera aūt ſcia eſt ab altera quorū cūqꝫ principia neqꝫ ex eiſdeꝫ neqꝫ ex alterutris ſūt Huiꝰ aūt ſignum ē cū indemōſtrabilia ueniāt. oportet enim ipſa in eodē genere eſſe his demōſtraꝫ q̄. Signū aūt huiꝰ ē cū in demōſtrabilia p ſe ipſa in eodē genere ſunt et proxima.

Tetia cōcl̄o diſtinctio ſciarū habet attēdi penes di uerſitatē ꝓncipiorū nō ꝓueniētiū ex alterutris. nec ex eiſdem. Iſta cōcl̄o ,pbaꝫ p ſignū. nā videmꝰ gene raliter ꝓncipia indemōſtrabilia alicuius ſcie eſſe eiuſ dem generiſ cū his que demōſtrātur. ḡ illa ꝓncipia neceſſario ſūt ex alterutris vel ex eiſdem ꝛ per ꝓñs ſi aliquaruꝫ ſciarū ꝓncipia nō ſūt ex alterutris nec ex eiſdē ille ſcie nō ſūt vna ſcia ſed plures. añs iterū arguit p ſignū qm̄ ꝓncipia indemōſtrabilia remo ta ſūt eiuſdem generis cū principijs ,primiſ ꝛ princi pia ,prima ſūt eiuſdē generis cū his que demōſtrā tur ergo principia indemōſtrabilia ſūt eiuſdeꝫ gñiſ cū his que demōſtrātur. añs tenet inductiue. naꝫ ſi alique linee ſūt equales vni tertie. ſūt equales inter ſe. eſt ꝓncipiū indemōſtrabile remotū ꝛ a centro ad circūferētiā oēs linee ducte ſūt equales. eſt ꝓncipiū ,primū. ꝛ ſup datā lineā cōtingit triangulū equila terū collocare ſꝫ illō qō demōſtrat mō oia iſta ſūt eiuſ dē ſubiecti ſcilicet linee ſimiliter paralellaſ nō ꝓcur rere eſt principium indemōſtrabile ꝛ habere angu lum extrinſecum equiualentem duobꝰ oppoſitis in trinſecis eſt principium proximū ſed demōſtrabile habere aūt tres angulos equales duobus rectis ē illud quod demōſtratur. conſtat autem omnia eſſe eiuſdem ſubiecti videlicet linee aut anguli. Notā dū ꝫ philoſophuꝫ. v. metha. q ens per actum. et potētiam deſcendit in decem figuras predicamen torum. ita q omne ens per ſe predicamentale com ponitur ex actu ꝛ potentia. licet non ex cōſimili ac tu neqꝫ ex ꝓſimili potētia qꝛ actꝰ ꝛ potētia ꝓdicamē ti ſbe ſunt ſubſtantie cū ſubſtantia nō componatur ex non ſubſtantijs primo phiſicorum. ꝛ conſequen ter actus ꝛ potentia predicamentorum accidentiū ſunt accidentia. ideo principia rerum predicamen talium ſunt ex principijs entis ſicut ꝛ ipſa entia pre dicamentalia ſunt ex ipſo ente ſcientia ergo de ſub ſtantia. et ſcientia de ente ſeu ſcientia de accidente ꝛ ſcientia de ente non ſunt diuerſe ſcientie. Quia principia ſunt ex alterutris. nam principia predica menti ſubſtantie ſunt ex principijs entis. et princi pia predicamentorum accidentium ſunt ex princi pijs entis. ergo conſideratio ſubſtantie ꝛ conſide ratio entis ſunt ex alterutris. Similiter conſide ratio accidentis ꝛ conſideratio entis ſunt ex alteru tris ideſt de ſe inuicem. ex quo vna cōſideratio ē ex alia conſideratione ſicut principia ex principijs. Conſimiliter ſcientia de ſubſtantia ꝛ ſcientia de ac cidente nō faciūt diuerſas ſciaſ. qꝛ licet pricipia ſint diuerſa ſubſtantie ꝛ accidentis. tamen ſunt ex eiſdē ſcilicet ex principijs entis ꝛ ſic loquor de diuerſita te ſcientiarum totalium nō habentium ordineꝫ ad ſe inuicem nec ad vnuꝫ tertium in modo conſiderā di. nam ſicut totum diſtinguitur a parte ꝛ pars a ꝑ te. ita ſcientia de ente diſtinguitur a ſcientia de ſub ſtantia vel de accidente. ꝛ ſcientia de ſubſtantia di ſtinguitur a ſcientie de accidente non tamen faciūt diuerſas ſcientiaſ totales ſed quelibet iſtarum dici tur methaphi. Contra iſta arguitur probando ex dictis q geome. ꝛ arithme. ſunt ſcientie methaphi. quia principia magnitudinis ꝛ numeri ſunt ex ꝓn cipijs entis. ergo ſcientia de magnitudine ꝛ nume ro non faciunt diuerſas ſcientias ab ea ſcientia q̄ ñ eſt de ente patet conſequentia. quia principia ſūt ex eiſdem. ſed geometria eſt ſcientia de magnitudine ꝛ arithmetica de numero. ꝛ metha. eſt ſcientia de en te. ergo geometrica ꝛ arithme. non faciūt diuerſas ſcientias a ſcientia methaphi. Reſpondetur ne gando conſequentiam. quia ex puris indefinitis nihil ſequitur. Unde concedo q ſcie de magnitu dine ꝛ numero ſunt metha. ꝛ ſcientie de magnitudi ne ꝛ numero ſunt mathema. ſcientia eni cōſideraſ

UVA. BHSC. IyR_048_2

magnitudiné ꝟz sua ꝓncipia ea reſoluēdo i ꝓncipia entis é meth. ſcia aūt cōſideráſ magnitudinez vt ō ea eſt aliqd demōſtrabile ꝟz equalitaté vel iuequalitaté cōtinuā eſt geo. ſimilit ſcia cōſideráſ ꝓncipia nūeri eé ex ꝓncipijs entis ⁊ eadē reſoluēs in ꝓncipia entis eſt metha. ſcia vero numerū cōſideráſ vt de eo aliquid eſt demōſtrabile ꝟm equalitaté vel inequalitatez diſcretā eſt arith. ꝓpriuz eſt enim q̄ztitati ꝟm eā equale vel inequale dici ingt phūs in ꝓdicamētis cōſtat aūt de quātitate cōtinua ⁊ diſcreta geo. ⁊ arith. cōſiderare. Exqbus ſequit q ō quo cūqz cōſiderat geo. ⁊ arith. de eodē ꝓſiderat logic⁹ ⁊ meth. ſz nō eodē mō geo. enim ꝓſiderat lineam t q̄ztum de illa eſt demōſtrabilis equalitas triāguli probādo q ſup datā lineā cōtingit triāgulū equilaterū collocare. triāgulū vero ꝓſiderat in q̄ztū de eo ō mōſtratur equalitas triū angulorū ad duos rectos probādo oēz triāgulū habere tres angulos eq̄les duobus rectis. logic⁹ aūt cōſiderat lineā ⁊ triangulū eé duo ſubiecta ꝓpria equalitaté triāguli ac equalitaté triū angulorū ad duos rectos eſſe ꝓpriaſ paſſiones illorū ſubiectorū. metha. vero cōſideráſ ꝓncipia oiuz iſtorū eé ex ꝓncipijs entis q̄ ſūt act⁹ ⁊ pōtnū ⁊ multa iedm ⁊ diuerſum manifeſtat conueniētiā oiuz iſtorū inuicē ⁊ diſconueniētiaz. nō tñ has ꝓſiderationes hz logic⁹ vel metha. niſi demōſtratō procedat geo. De nullo enī ꝓſiderat arithme. ō q̄ nō cōſiderat loic⁹ ⁊ meth. licet nō ſub eadē rōne cōſiderat enīm arith. nūerū ꝟm ꝓportionē equalitatis. ⁊ inequalitatis ꝓbādo q quatuor ad duo eſt proportio dupla ⁊ nonē ad tria ꝓportio tripla. ⁊ q duo cubi faciūt vnū cubū. aut q nullus numerus quadratus eſt diuiſibilis in duos quadratos equales. hec aūt nō probat logicus nec metha. ſed facta de mōſtratione ab arithme. logicus. tūc illa conſiderat per modū ſbōrū ⁊ ꝓpriarū paſſionū manifeſtando naturā illarū demōſtrationū ex documētiā propriſ metha. vero reducit oia in ens ⁊ in principia entis oſtendēdo qualiter illa inuicē ſūt idē ⁊ diuerſa vnū aut multa. ⁊ quā naturā hñt vtrū ſbe vel accūtis ⁊ ſi accidētis vtrū abſoluti vel reſpectiui. ⁊ ſic de alijs ſuo modo. Dubitaſ circa lram. quare phūs in aſſignādo vnitatē ſcie facit intētionē de ſbo ⁊ nō in aſſignādo dḟiam ſciarum. Rñdeſ q iſtud ſufficit exquo ꝓncipia dicūt partē formalē ſcie modo ⁊ formali principalius ſumit vnitas ⁊ diſtinctio. q aūt fecerit mētionē de ſbo prius hoc fuit ad maiorez exꝑſſionē. ad hoc enī q cōpoſitū naturale ſit vnuz ſufficit vnitas forme ⁊ cōpoſita naturalia ſūt plura qñ forme ſūt plures nō ex alterutris. neq̄z ex eiſdē hoc dicit ⁊ tenerent elemēta manere formaliter i mixto nam tunc diceretur formaz mixti eſſe ex formis elementorum.

Plures aūt demōſtratiōes eé eiuſdem poſſibile eſt nō ſolū ex eodem ordine accipienti nō cōtinuū mediū vt eorū que ſūt. a. b. c. ⁊. d. ⁊. z. ſed ex altero vt ſit a tranſmutari. in quo aut é d. moueri ſed b. letari. ⁊ iterū. i. quieſcere. verū eſt g. a. ⁊ d. ō b. ⁊ a. de d. predicari. letans enī mouetur ⁊ quod mouetur. trāſmutaſ iterū ⁊ a. de i. ⁊ i. de b. verū eſt predicari. oīs enī letās quieſcit ⁊ quieſcens trāſmutaſ quare per altera media ⁊ non ex eodē genere ſillogiſmus eſt quare eſt neutrū ō neutro dici mediorū neceſſe eni eſt eidem alicui vtrūq̄z ineſſe intendere autē eſt ⁊ per alias figuras quot modis cōtingat fieri eiuſdē ſillogiſmum.

Ex dictis infert Ariſt. corrtelarie q plures pſit eſſe demōſtrationes ad eādē cōcluſionē ꝓz q̄ plura ſūt ꝓncipia eiuſdē cōcluſiōis tā ex alterutris q̄z ex eiſdē. ꝓmū declaraſ. nā iſta cōclo hic que eſt i ſemicirculo habet tres angulos equales duob⁹ rectis. probatur q iſta media que dicūtur ꝓncipia. ſ. habē angulū extrinſecū triangulus nō triāgulus equilaterꝰ ⁊ yſocheles. pz eni q ꝑ q̄libet iſtorū quatuor mediorū cōcludit illa cōcluſio. ſed verū eſt ꝟm phūm q iſta media nō ſūt cōtinua cū extremis. ſi enim ſillogizaſ per habere angulū extrīſecū. tūc medium nō eſt cōtinuū minor extremitati quia mediat triāgulus rōe cuius illa paſſio ineſt hic triangulo. ſi vero ſillogizaſ per triāgulū iterū mediat nō equilaterus vel yſocheles ſi aūt aliō iſtorū fuerit mediū illud ñ eſt cōtinuuz maiori extremitati. quia mediat triangulus cum habere tres angulos equales duobus rectiſ nō inſit alicui iſtoꝝ niſi rōne triāguli ⁊ q iſta media ſint ex alterutris manifeſtū eſt. nam habere angulum extrinſecū equalēté duobus oppoſitis intrinſecis eſt ex triāgulo tanq̄z ex ſubiecto. alia āt ſunt ex eodem tanq̄z ex ſuo ſuperiori. aut ſicut totū ex parte. ſuperioris enī eſt pars inferioris ꝟm. ꝑhirū in vniuerſalibus ⁊ Cōmentatorē in ꝓlogo phi. Secundū etiam oſtendit nam iſta cōcluſio. omne letāſ trāſmutaſ. probaſ per iſta media ſcz moueri ⁊ quieſcere ſic arguēdo oē qō mouet. trāſmutatur. ſed omne letās mouet ergo oē letans tranſmutaſ. Itē oē qō quieſcit trāſmutaſ. ſed omne letās quieſcit. ergo omne letās trāmutatur. Iſta media cū ſint contraria nō ſūt ex alterutris quarū ad conſiderationē ſpecificam. q cōſideratio vnius nō eſt ex cōſideratiōe alterius ſed ſunt ex eiſdē videlicz ex ſe habere aliter q̄z priⁿ reſpectu ſitus ⁊ ſe habere eodē modo. Notādum ꝟm. p. nō ſolum in prima figura plura eſſe media ad eādem rōcluſionem. imo etiā in alijs figuris hec enim nullus homo eſt quantitas demōſtraſ in ſecūda figura per illa media aiāl corpus aiātū corpus ſba. ⁊ iſta aliquod corpus eſt ſubſtātia demōſtratur in tertia figura per media extra ſcilicet corpus aiatuz animal ⁊ homo. nulla tñ iſtarū demonſtrationum potiſſima quia nō arguit ex terminis cōuertibilibus ſola enim illa eſt potiſſima in qua concluditur paſſio de ſubiecto per mediū cauſale conuertibile cum vtroq̄z illoruz. Sed dubitaſ circa exemplū datum cōtrariuz quib⁹ videt demōſtrari eadē concluſio ſcilicet oē letans trāſmutatur. quoniā primi ſillogiſmi minor eſt falſa videlicet oē letans mouet. q⁹ deus ⁊ intelligētie letāſ. et tñ nō mouētur per Ariſto viij. phi. Intellectus etiā humanus letaſ ⁊ nō mouetur nec alteraſ ꝟm phi. tertio de anima. Secūdi ſillogiſmi vtraq̄z premiſſarū videt falſa. nam hec eſt falſa. oē quod quieſcit mouetur cū ꝓdicē oppoſitū de oppoſito. terra enīz quieſcit ⁊ tñ nō mouet. ſecūda etiā premiſſarū ē falſa. omne letans quieſcit. naz aliquod letatur quod tamen mouetur ꝟm omnia genera motuum. Ad primum dicitur q gaudium ⁊ leticia. ſeu triſticia ſunt paſſiones appetitus ſenſitiui ſcu habentis appetitum ſenſitiuum. Jdeo talia non ſunt proprie in deo. neque intelligentijs ſeperatis cum non

UVA. BHSC. IyR_048_2

habeāt ſcīz. Intellectus aūt humanus eſt cōiūct⁹ appetitui ſenſitiuo. iō hz illas paſſiones ꝛ p ꝯſis letaſ ꝛ triſtaſ ꝛ ꝯter mouet ꝛ alteraſ nō tñ alteratione ꝓprie dicta que neceſſario ꝛ p ſe eſt cū abiectione ꝛ trarij ſed alteratione in ꝓprie dicta q̄ eſt ſalus ꝛ pfectio ingt phūs tertio de aīa. Ad ſcōm ꝓcedo q⁹ oē geſcēs mouet neqz p̄dicaſ oppoſitū ō oppoſito. qz nō quelz quies cuilibz motui cōtrariaſ. nec ecōtra. ſz tm̄ quies localis motui locali. ꝛ quies alteratiōis motui alteratiōis ꝛ qeſ augmētatiōis ꝛ diminutōis motui ad q̄ztitatē. Jō elemētū tre ꝛ ſi geſcit quiete oppoſita motui locali. tñ mouet motu alteratiōis aut qualitatū p̄marū aut influētiarū celi penetrātiū totū elemētū terre vſqz ad cētrū. Jtez generaliter in quolibet motu partim ē acqſitū de termino ad quē ꝛ ptim eſt acquirēdū ſm phīm qnto et ſeptio phi. ideo in quolibet tali motu mobile qeſcit ſub eo q⁹ acqſitū eſt ꝛ mouet ad id qō nō dū acqſituz eſt ꝓpterea ſicut oē qō calefit vel albefit quieſcit ſub caliditate vel albedine acqſita ꝛ mouet ad aliā caliditatē vl̄ acqrēdā ita oē qō letaſ quieſcit et mouet. nā ſi letaſ aliqua effectio ē acqſita ꝛ aliqua acquirēda. qz nō poteſt letari tm̄ p inſtās. g̃ ſb aliq̄ affectiōe quieſcit ꝛ ad aliquā mouet neqz iſte mot⁹ ꝛ iſta quies opponūt cū nō ſint reſpectu eiuſdē ſed diuerſorū. quies enī ꝛ mot⁹ ſtāt ſimul in eodē ingt ariſto. v. phi. ꝛc.

Ed eius qō eſt a fortuna nō eſt ſciētia per demonſtrationez neqz enim ſicut neceſſariuz eſt neqz ſicut frequēter qō eſt a fortūa ſed quod extra hoc fit. ſed demonſtratio alterius horū eſt. Oīs enīz ſillogiſmus aut per neceſſariaſ aut per eas que ſūt tanquā frequenter propoſitiones ꝛ ſi neceſſe quidem ſint propoſitiōes ꝛ ꝯcluſio neceſſaria eſt. ſi vero ſūt ſicut frequenter cōcluſio hmōi eſt. quare ſi id qō ē a fortuna nō eſt ſicut frequenter neq̄z eſt ſicut neceſſarium non vtiqz erit ipſius demōſtratio.

Jſtud eſt ſcōm ca. hui⁹ quarti tractat⁹ in quo ariſt. ſepat ſciam a nō ſcibili manifeſtādo ea de quibus nō eſt ſcia poſtq̄z ſepauit vnā ſclam ab alia ponēdo duas eōcl̄ones quarū ꝑma eſt iſta. ſcia nō eſt ō cauſualibus neqz fortuitis. Secūda cōcl̄o ſcia nō eſt de ſingularib⁹ ſenſibilib⁹ ibi. Neqz p ſenſū. Prima ꝓcl̄o ar. ſic ſcia eſt de his que ſūt ſemp vel frequenter ſed caſualia nō ſūt ſemp nec frequēter. g̃ de his nō eſt ſcia pz ꝓña cū minorī ex ſecūdo phi. vbi diffinitur tā caſus q̄z fortuna per eē cāz per accīs extra ſemp ꝛ frequēter ſz maior ar. nā ſcia ē ex ꝑmiſſis veris ſemp vel frequenter g̃ ē de ꝓcl̄onib⁹ veris ſemper vel frequēter. pz ꝓña. qz ſi añs eſt neceſſariū ſēper vel frequēter ꝓña ſil̄r eſt tale qz aliter oppoſituz ꝓñtiſ poſſet ſtare cū añte i ꝓſequētia formali qō ñ ē dicēdū. Primū dubiū videt q⁹ ꝑbatio ꝓcl̄onis deficiat qz ſcia nō eſt eoz que ſūt frequēter ſz tm̄ ſē per qz ſcire eſt rē p cām cognoſcere ꝛ qm̄ illius ē cā ꝛ q⁹ nō ꝓtingit aliter ſe hb̄e vt patuit in diffinitione ſcire. Dicēdū q⁹ in mathe. ſūt ſemp demōſtrationes ſimpl̄r. qz vl̄ter poſita cā ponit effectus. in naturalibus aūt aliqñ ſic ꝛ aliquādo nō ſemp enīz interpoſita terra inter ſolē ꝛ lunā ſequit eclipſis lune nō tñ ſemp poſito ſemine oliue ponit oliua qz talis cā poteſt impediri. iō ex iſto effectu demōſtrat cā hz eſſet ꝛ nō ecōtra qz ſequit oliua eſt ergo eius ſemē eſt vel fuit. ſed nō ſequit ſemē olīe eſt. ergo oliua eſt vl̄ erit qz illa cā poterit impediri. ſed bene ſequitur ſemē olīe ē. ergo oliua apta nata eſt eſſe. Eorū g̃ que ſūt frequēter habet ſcia ꝛ ſi nō ſm actū tñ hz aptitudinē ꝛ hoc ſufficit ad ſcire nō enīz ſi hō ē aial rōnale riſibile oz q⁹ ſemp rideat. ſed q⁹ ſemper ſit riſibilis. Secūdū dubiū videt q⁹ de caſu ꝛ fortuna ac etiā de caſualibus ꝛ fortuitis ſit ſcia ex determinatis. 2. phi. vbi Ariſto. dicit q⁹ ad phi. naturalē pertinet cōſiderare de caſu ꝛ fortuna qz ad eum ptinet cōſiderare de cāis per ſe g̃ ad eundē ptinet cōſiderare de cauſis p accīs ō quoz nūero ſūt cāe ꝛ fortūa.

Notādū p̄mo ſm phīm. 2. phi. q⁹ ſicut entū que dā ſūt p ſe ꝛ q̄dā p accīs. ita cārum ꝛ effectū. naz entia ſimplicia p̄dicamētalia ſūt entia p ſe. vt albedo ꝛ nigredo qz ſūt p ſe ptes entis. ſz entia cōpoſita ex reb⁹ diuerſoz p̄dicamētorū ſūt entia p accīs. vt hō albus. hō niger qz accidit hōi eſſe albū ꝛ accidit albo eſſe hōiez. cōſil̄r dicaſ in cauſis ꝛ effectib⁹ q⁹ cāe ſimplices ſūt p ſe vt generās ꝛ forma ſor. ꝛ emptio panis. ſz cāe cōpoſite ſūt p accīs vt forma generās ꝛ ſor. emēs panē accidit eni forme q⁹ ſit generās ꝛ accidit generāti formā eſſe accidit etiā ſor. q⁹ emat panē ꝛ accidit emptioni panis q⁹ ſit a ſor.

Jtē effectus ſimplices ſūt p ſe vt ire ad plateā ꝛ iuētio theſauri. ſimil̄r deſectus lapidis ꝛ fractio capitis. ſed effect⁹ cōpoſiti ſūt p accīs ꝛ iuētio theſauri ex itinere ad plateā ꝛ fractio capitis ex deſectu lapidis accidit enim inuenīēti theſaurū ire ad plateā. ꝛ accidit eūti ad plateā inuenire theſaurū accidit etiā capiti q⁹ frāgaſ ex deſectu lapidis ſicut accidit lapidi diſcēdenti frangere caput ergo oīs cā per ſe hz effectum per ſe ꝛ oīs cā per accīs habet effectum p accīs et ecōtra inquit phūs. 2. phi. Exp̄dictis ſequit q⁹ tā caſus q̄z fortuna includit tam cām per ſe q̄z cām p accīs ꝛ tā effectū p ſe q̄z effectū p accīs. vñ ſor. abſolute ſūpt⁹ nō dr̄ caſus vel fortuna ſz ſor. vt ē ambulās ad plateā ꝓpter panē emēdū inuenit debitorē ſeu theſaurū quē nō eſt opinatus inuenire ſor. vt eſt ambulās ad plateam eſt cā per ſe ꝛ vt inuenit ō bitorē vel theſaurū eſt cā per accīs. emptio autem panis eſt effectus ē per ſe natus ꝛ inuēnio debitoris vel theſauri eſt effectus nō per ſe intentus. Secūdo notādum ſm egi. hic q⁹ de caſu ꝛ fortuna ꝛ i eis repitur aliquid per accīs nō ē ſcia bene autem ō illis eſt ſcia vt in ipſis repitur aliq̄d per ſe. vñ fortuna ſm ipm per ſe eſt cā p accīs ꝛ p ſe referī ad cāz p ſe ita q⁹ nō accidit fortune eē cām per accīs. qna ꝓpter de fortuna eſt ſcia quēadmodū ꝛ de fortuna aliquid predicaſ per ſe. ſi ergo de reb⁹ fortuitis ꝛ caſualib⁹ nō eſt ſcia hoc eſt inquātū p accīs ſūt ꝛ indeterminata taliū enim nō eſt ſcia cū ſint infinita p Ariſ. 2. phi. infinitū aūt vt infinitū eſt ignotū ſm eūdem p̄mo phi. Sed iſta rñſio iplicare videt. naz ſi fortuna per ſe ꝛ ſm q⁹ hui⁹ eſt cā p accīs. g̃ ō fortuna habet ſcia vt i ea repit̄ aliq̄d p accīs ꝛ vt hz relationē ad cām p accīs neqz de fortuna conſideratur naturalis niſi vt ē cā p accīs. vnde hec ꝓpoſitio fōtuna eſt cā per accīs eſt demōſtrabilis iſto mō. oē agens effectū nō intētuz eſt cā per accīs. ſed fortuna eſt agens effectum nō intētum. ergo fortuna eſt cā per accidens vbi patet tam cōcluſionez q̄z vtran q⁹ p̄miſſarum eſſe per ſe ꝛ nullā per accidēs. Jō ē aliter dicēdū iuxta doctrinā Ariſ. 2. phi. t. q⁹ duplex eſt cauſa. ſ. taz per ſe q̄z per accidēs. ſ. vniuerſalis

UVA. BHSC. IyR_048_2

particularis ⁊ similr duplex ē effect⁹ tā p se q̄z p ac cidēs videlicet vlis ⁊ particularis statuifica eni ē p se cāe statue. ⁊ musicus ē p accñs cāe iusdē ⁊ omna ista sūt vniuersalia. s. statuifica musicus ⁊ statuta q̄ dicit effectus per se respectu statuifici ⁊ effectus p ac cidēs respectu musici. Sz ista statuifica est cā particu laris per se hui⁹ statue. ⁊ iste musicus per accñs vbi iam cāe ⁊ effect⁹ sūt particulares de cāu. g̃ ⁊ fortu na ac de casualib⁹ ⁊ fortuitis ⁊ cōsequēter ō entib⁹ ⁊ causis per accidēs cōiter sūptis ⁊ in generali est sci entia. nō aūt de illis in spāli. quia illa infinita ⁊ ide terminata sūt cū ifinite possint esse cāe eiusdez esse ctus ꝑm phm̄ ibi. Hic enim effect⁹ qui est inuētio ō bitoris ab infinitis cāis p̄ potest prouenire videlicet a sorte vt ē visurus amicū vt est persequēs inimicū vt est empturus panē vt est vēditurus vinum ⁊ sic ō infinitis. Sz dubitat quia videt casū ⁊ fortunā esse causas per se cuz sint cause simplices dictū est enim in p̄mo notabili causas simplices eē p se ⁊ cō positas eē causas per accidēs. Dicēdum nō quā libet cām simplicē eē causam per se ⁊ maxime si iclu dit causaz per accidēs quēadmodū casus ⁊ fortuna vnde quatuor sūt cause per accñs vt colligit a phi. 2. phisi. Primo aliquid dicit cā per accñs. qz cō iungit cause p se vt album ⁊ musicū respectu statue dato q̄ statuifica sit albus ⁊ music⁹. Secūdo ali quid dicit cā per accñs. qz applicat actiuū passiuo aut remouet prohibēs ⁊ sic medicus est causa p ac cidēs sanitatis applicando trāsmutabilia inuicem ⁊ sol est causa sanitatis ꝑmouēdo supfluitatē humo rum aut pilorū. Tertio aliqd dicit causa per acci dens qz agit effectū preter intētionez ⁊ sic casus ⁊ fortuna dicūtur cause per accñs cū inuētio thesau ri vel fractio tibie sit preter intentionez. Quarto aliquid dicit cā per accñs qz cōponitur ex pluribus causis quaꝝ vna accidit alteri. vt sor. statuifica aut forma generās. accidit eni sortes q̄ sit statuifica. et accidit statuifico q̄ sit sor. multe. g̃ sūt cause simpli ces que sunt cause per accidens neqz est iconueni ēs eandē cām numero eē per se ⁊ per accidēs respe ctu diuersorū. statuifica enim est per se cause statue ⁊ per accñs domus ex his sequit q̄ illa cōsequētia nō valet iste effectus habet cām. ꝓpter quid ergo ō isto effectu potest haberi scientia per illam cām. qz forte iste effectus est p accñs ⁊ illa causa est per acci dens ⁊ indeterminata modo nūq̄z habet scia nisi ō effectu per se ⁊ p cāz per se.

Neqz per sensum est scire. si enim ē sensus talis q̄ hui⁹ ⁊ nō hui⁹ alicu ius sed tñ sentire necesse est hoc ali quid ⁊ vbi. ⁊ nūc vle aūt ⁊ in omni bus ip̄ossibile est sentire non enim hoc est neqz nūc nō enim esset vni uersale. quod enim semper ⁊ vbiqz est vniuersale dicimus esse quoniā igitur demōstrationes uniuersales sunt. has aūt non est sentire māife stū ē q̄ neqz scire per sensū est.

Secūda ꝓlo scia nō est de particularibus sēsibilib⁹ ꝓbatur scia nō habetur per sensū. g̃ neqz ō his que maxime cognoscūtur per sensū sz particularia sēsibi lia sūt hmōi g̃ añs ar. nā scientia nō habet nisi per positionē cognitiuaz potētem habere cōceptū vlez sed sensus nō potest habere nisi cōceptū singularez ergo scia nō p̄t haberi per sēsuz. maior ꝑz qz scia est vlium. minor est cuidēs qm̄ licet sēsus sit vlis. tñ sētire est solum particularis qz nunq̄z est sine cō ditionibus ꝓticularib⁹ ⁊ singularibus que sūt hic ⁊ nūc vle aūt est abstractū ab his cōditionib⁹. Ho tandū q̄ duas ꝓpositiones copulatiuas ponit. p. q̄ implicare videtur ꝓncipia q̄ vle nō est hic nec nūc ⁊ tñ est vbiqz ⁊ semp. Secūda q̄ sēsus ē vlis. et sētire est soli⁹ singularis. Ad p̄mū dicit q̄ sic mā prima nō est qd nec qualis nec quāta. vij. metb. qz sibi nō determinat aliquā formā sbalē nec accñtа lē educibilē de pō illi⁹ ⁊ tñ recipit oēs formas primo modo phisi. qz idēns ē ad q̄z cūq̄z formā tam sbalē accñtalē ita vniuersalia nō sūt hic neqz nuq̄z quia nullum sibi determinant locum neqz tps ⁊ tamen sūt vbiqz ⁊ sp qz in oīa sūt ad oēm locū ⁊ ad omnē tēpus. si eni sua individua sūt vbiqz ⁊ sp illa sūt vbi qz ⁊ sp ⁊ si particularia nō sūt vbiqz ⁊ sp etiā vlia nō sunt vbiqz ⁊ sp cū vlia nō dicant eē in tpe vel i loco nisi rōne singulariū. Ad scōm dr q̄ sens⁹ est vlis determinatiue qz sicut vle nō determinat sibi locū neqz tps. ita nec sensus determinat sibi illa cū sit pō mere passiua visus. n. ex se indeterminatis est ad oēm distātiā ⁊ ad omne tēpus q̄. n. determinet ad certam distātiā vel ad certū tps hoc ē rōe obi. Sētire aūt. i. sensatio est soli⁹ singularis determina tie qz sicut singulare sensibile est determinate hic et nūc ita sensatio determinate respicit illō cū eisdem ptib⁹ ⁊ singularib⁹ cōditionib⁹. Itē sicut mā indēns est ad oēm formā ⁊ q̄libz trāsmutatio respicit deter minatā formā ita sēsus indēns est ad oia sensibilia ⁊ sentire respicit determinatū sensibile a quo depen det tā in fieri q̄z in facto eē ꝓpterea sensus dicit esse vlis ⁊ sentire singularis. Deinde sens⁹ nō haberet respectū nisi ad ipm vle obm. s. visus ad coloré in cōi ⁊ audit⁹ ad sonū in cōi sentire aūt habz respectū tñ ad sensibile singulare cū sit cōcept⁹ singularis re presentans tñ singulare. Sz. n. representet vle hoc est cōfuse ⁊ nō mō vlī sz tñ ꝓticulari ⁊ singulari ió sensus dr eē vlis ⁊ sentire singularis.

Sed manifestū quoniam ⁊ si esset sentire triangulum q̄ duob⁹ rectis equales hēberet āgulos. queremus utiqz demonstrationem. ⁊ non sicut quidaz fatentur sciremus. Necesse enim quidē est sentire singulariter. Scientia autem est in cognoscendo uniuersale. Vñ ⁊ si in luna essemus uideremus obiectam terram. non utiqz sciremus causam defectus. sē tiremus enim quoniā defieeret nūc sed si propter quid omnino. Nō. n. esset uniuersalis sēsus.

Ex p̄dictis i hac scōa ꝓcl̄ōe ar⁹ is. infert tria correlaria. Quoꝝ p̄mū est istō q̄ sentire nō ē scire neqz sēsatio ē scia ꝓtra antiquos dicētes sensū eē itellectū ⁊ sēsa tionē est itellectionē ⁊ ꝓ̄r scia. z. nā sētire ē cognitio tñ ptícul⁹ sūpta scire aūt ē cognitio vl⁹ sūpta. Nō ō claraī duob⁹ exēplis. p̄mū nā si quis p sēsū cogno sceret hūc triāgulū hr̄e tres angulos eq̄les duob⁹ rectis qz videz āgulū extrisecū equalē duob⁹ op positis itrisecis nō ꝓpter hoc sciret triāgulū hr̄e tres āgulos eq̄les duob⁹ rectis qz nō hēret cāz vlez sed

UVA. BHSC. IyR_048_2

ꝙbitaret vtrū ita eēt de oī triangulo neqz inueni
ret illud vle neqz cām vlem nisi per intellectū.
Secūduz exēplū est illud si essemus supra lunam ⁊
videremus ipaz eclipsari nō haberemus sciam de
eclipsi lune sz solū cognosceremus illā eclipsari hic
⁊ nūc nō haberem⁹ cām vlem. s. iterpōnē terre q̄z
postea repimus pe intellectū.

Sed ex cōsideratiōe multotiens ac cidente vniuersale demōstratiōez habemus. ex singularibus enī plu ribus vniuersale est manifestum. Uniuersale autem honorabili⁹ est quoniam ostendit causam quare ō hmōi vniuersali scientia honorabi lior est sensibus ⁊ cognitione quo runcunqz causa est. sed de primis alia ratio est.

Scōm correlariū lz sēsus sit cātiuus scire tñ noticia
scientifica est nobilior sensitiua. prima ps arg. nam
ppōnes singulares sūt cātiue ,ppōnuz vlium ex q
bus aggenerat scia sz ppōnes singulares hñtur p
sēsuz. g̃ pz 2ña cū minori. ⁊ maior ōclarat nā qz vi
demus hoc reubarbarū eē purgatiuū colere ⁊ illō
⁊ sic de alijs ꝛcludim⁹ per intellectū ꝙ oē reubarba
rū é purgatiuū colere ita ꝙ itellect⁹ é cā ꝓncipalis i
generatione ꝓpositiōis vniuersalis singulari autē
habita per sensum sūt cāe instrales. Secūda ps
declarat etiam. nā q̄libz noticia scientifica é nobilior
nō scientifica nisi eēt noticia primorū ꝓncipiorū sz
nulla noticia sensitiua é scientifica ergo noticia scien
tifica est nobilior sensitiua. Notādū ꝙ quatuor
sūt noticie. s. sēsitiua intellectiua habita p effectū in
tellectiua habita per cām ⁊ intellectiua habita solo
lumine intellectus agētis noticia. g̃ scientifica cuz sit
per cām vniuersalē é nobilior sensitiua qz nulla sen
sitiua est per cām vlem est etiā nobilior intellectiua
habita a posteriori cū illa habeatur per effectū sz si
est nobilior noticia ꝓmorū ꝓncipiorū. qz illa nō ha
betur nisi in lumie itellectus agētis rōe cui⁹ oēs ali
as noticias dignitate ꝓcedit.

Manifestum igitur sit ꝙ impossibi le est sentiendo scire aliquid demō stratorum nisi aliquis sentire hoc dicat scientiam vere per demōstra tionem. Sunt tamen quedam redu cta ad sensum propter defectus in propōtis. quedam enim si nō vi dēremus nō quererem⁹ ñ tāquā scié tes i videdo. sed tāquā habētes vni uersale ex eo ꝙ videm⁹. vt si vitruz perforatum videmus ⁊ lumē per transiens. manifestum vtiqz erit et propter quid ⁊ propter id quod vi demus seorsum in vtroqz intellige re autem simul est. quoniam i om nibus sic est.

Tertiū correlariū. Licet nō sit possibile sētiēdo scire
aliquā cōclonem demōstrabilē tñ sensus é adiuua

tiuus scie. prima pars ꝛ. ex ꝓmo errelario exquo
sētire ñ. é scire nisi equinoce ⁊ cōiter sumat sētire ad
oēm noticiā adhesiuā eo mō quo solet dici intellec
tū tāgere illud qđ ipse clare intelligit. Secūda pz
é manifesta nō solū ex dictis hic sz etiam ex ōtermi
natis in capitulo de ignorātia. s. ꝙ deficiēte aliquo
sēsu necesse é deficere sciēiā de sēsibilib⁹ illi⁹ sēsꝰ
tñ hic illa ꝓpō declarat. nā aliqua sūt in quorū no
ticia tarde venimus ex deffectu sēsus in quorū noti
ciā cito venirem⁹ ex sensu. ꝛbi grana cū ostēdit lu
mē multiplicatū per vitrū querēdo ,ppter qđ mul
tiplicat extra vitrū p medū nō babēdo bonū visū
difficiliter nō inuenim⁹ cām habēdo aūt bonū vi
sum ⁊ vidēdo parua foramina in vitro dicimus ꝙ
hec multiplicatio é ,ppter foramina cōcludēdo vni
uersale ex singularib⁹ succeſſiue habitis p visū.
Notādū ꝙ exēpla ponimus nō vt ita sit sz vt sētiāt
qui addiscūt qm̄ nō é verū lumē multiplicari extra
vitrū per poros vitri sed p penetrationē. Illud autē
exēplū addurit aris. ,ppter opinionē antiquorū ere
dētiū lumē eē corpus ⁊ nō diffūdi extra vitrū nisi p
parua foramina. Cōtra secūdaz cōclonem ar. ꝙ
de singularib⁹ ⁊ sēsibilib⁹ est scia. nā de sole luna ⁊
stell' est scia tā naturalis q̄z astrono. ac etiā ō pluuia
niue ⁊ grādine tonitruo terre motu ⁊ alijs impres
siomb⁹ metrologicis ⁊ hec oia sūt singularia ⁊ sen
sibilia g̃. Itē quelibet demōstratio aggenerat sciam
sed aliq̄ demōstratiōes sūt de singularib⁹ sensibili
bus. g̃ de singularib⁹ sēsibilib⁹ é scia pz 2ña cū ma
iori p aristo. in hoc ꝓmo ⁊ ꝓbat minor ex dictis su
peri⁹ de demōstratiōe ꝑticulari p quā demōstratur
aliqua passio ō ꝑticulari sō. s. habere tres águlos
equales duob⁹ rectis de ysochele. ⁊ hñe angulos ex
trinsecos equalētes quatuor rectis de eglatero ꝙ
stat anté ysochelē ⁊ eglaterū esse ꝑticularia sensibi
lia co ꝙ figura est sensibile cōe p ari. 2. de aia sb q̄ ꝙ
tinētur ysocheles ⁊ equilaterus. Dicēdū ꝙ singu
laria sensibilia dupliciter cōsiderātur. videlicet ab
solute ⁊ relatiue per applicationem ad sua vniuer
salia. si considerātur absolute sic de illis nō est scien
tia cum illa ōm ꝙ huiusmodi nō competat aliqua passio
demonstrabilis. si autem considerātur relatiue per
applicationem ad sua vniuersalia sic de illis habe
tur scientia quoniam tunc aliqua passio demonstra
tur de illis ratione alicui⁹ vniuersalis in quo cōue
niunt. sicut enim non demonstratur habere tres de
ysochele prius demonstratum sit de triangulo. ita
non scitur illa passio de ysochele nisi sciatur de triā
gulo. de singulari ergo secundum ꝙ huiusmodi nō
habetur scientia sed bene de singulari vt est coniū
ctum vniuersali. Preterea ꝙ de singularibus
sensibilibus sit scientia iterum potest dupliciter in
telligi. aut per solas propositiones singulares. aut
per propositiones singulares adiunctas vniuersa
libus. Primo modo non habetur scientia ō sin
gularibus sensibilibus sicut nec demonstratio sed
bene. Secundo modo. necesse est enim in om
ni demonstratione vtráque premissarum aut vnā
esse vniuersalem vt patet ex dictis ꝛc.

Eadem autem esse principia oīum sillogismorū impossi bile est. primū quidē logyce specu lātibus. hi quidem enim veri sunt sillogismi alii autem falsi.

Istud é tertium capitulum huius tractatus in
quo philosophus seperat principia scientiaruz ab
inuicem postquam seperauit scientiam. non a sci
bili. Et vnā scientiam ab alia ponendo quatuor

UVA. BHSC. IyR_048_2

cõclusiones. Quarũ ꝑma ē ista. Impossibile ē oīuz verox ⁊ falsorũ eadē eē ꝓncipia. Scōa cōclo ipossibile ē oīuz falsox eadē eē ꝓncipia ibi postea neqz. Tertia ꝛclo ipossibile ē oīuz verox eadē eē ꝓncipia ibi neqz. n. verox. Quarta ꝛclo ipossibile ē oīuz scientiarũ eadē eē ꝓncipia. ibi si vero aliter. Prima ꝛclo ar. sic sillogismox qdā sūt veri ⁊ qdā sūt falsi. sz ꝓncipia syllogismox verox sūt vera ⁊ ꝓncipia sillogismox falsox sūt falsa. g nō oīuz verorũ ⁊ falsorũ eadē sūt ꝓncipia ꝑz ꝛña qz ꝓncipia vera nō sunt ꝓncipia falsa. ⁊ añs ꝑ prima ꝑte ē declaratũ a philosopho ꝑmo elēco. di. quālibz sciaz hīe sillogismos veros ⁊ sillogismos falsos. ꝑ secūda aūt ē manifestũ qz sillogismi veri nō pūt fūdari in falso neqz falsi in vero pūt fūdari cū ex vero ñ sequat falsū ꝑmo ꝓrũ. Notādū q sillogism⁹ dicit dupl'r falsus. s. mäliter ⁊ formaliter. sillogism⁹ mäliter falsus ē ille q peccat in mä vz cui⁹ altera ꝓmissarũ ē falsa. Sillogism⁹ vero formalit falsus ē ille q peccat in forma. s. qz nō est debite regulat⁹ in mō ⁊ in figura ⁊ ō tali sillogismo falso nō logtur phūs hic sz solũ ō sillogismo peccāte in materia.

Et si nāqz sit uerū ex falsis sillogiza re. sed semel hoc fit. ut si. a. de. c. uerū sit. medium aūt. b. falsū neqz eni a. in. b. est neqz. b. in. c. Sed si harũ media accipiunt ꝓpositionũ falsa erunt. eo q oīs ꝛclo falsa ex falsis est. et uera āt ex ueris altere autē sunt uere ⁊ false.

Sed cōtra ex falso pōt sequi verū g̃ syllogismox verorũ ꝓncipia pūt eē falsa añs ꝑz sic arguēdo oīs lapis ē aial oīs hō est lapis g̃ oīs hō est aial vbi ꝑz ꝛclusionē eē verā ⁊ vtrāqz ꝓmissarũ eē falsaz. ꝛuerta tur ergo. a. cū illo termino aial ⁊ b. cū illo termino lapis ⁊ c. cū illo termino hō ⁊ arguat cōsil'r oē b. est a. oē c. est b. g̃ oē c. est a. Ñdet phūs q ex veris semp seq̃t verū ⁊ nūq̃z falsū ex falsis seq̃t frequēter falsū sed nō sp verū aūt seq̃t ex falsis sz raro qz hoc accidit tñ semel nā cōclo sit vera ambab⁹ ꝓmissis exñtib⁹ falsis ꝛclo ē dissimilis ꝓmissis. ⁊ si iterū sillogizētur ꝓmisse nūq̃z ꝛcludētur nisi ex ꝓmissis falsis qz ex vero nō sequit falsū iō oīum illorũ sillogismox falsorũ ꝓncipia erūt falsa ⁊ sequētia ex his ēt frequēter sūt falsa. Tū ad intētionē phi. illa ꝛña nō valet ex falso pōt seq verū. g̃ sillogismorũ veroruz ꝓncipia pūt esse falsa qz ꝑ sillogismū verū Aristo. hic intelligit sillogismū nō peccātē in materia nec in forma. Circa predicta dupl'r dubitat'. ꝑmo q illud nō sit solũ semel. s. q verū sequat' ex falso formādo vnū sillogismū habētē vnā ꝓmissarũ veram ⁊ alterā falsā vt oē aial ē ſba. oīs lapis est aial. g̃ oīs lapis ē ſba sicut igit' cōcludit' verū ex duab⁹ ꝓmissis quarũ maior est vera ⁊ minor falsa. ita illa maior vera poterit sillogizari ex vna ꝓmissa vera ⁊ altera falsa. vt oē corpus i aiatū est ſba oē aial est corpus in aiatū. g̃ oē aial est ſba ⁊ ꝑ ꝛña nō solū semel premisse sūt dissimiles ꝛcloni. Secūdo dubitat' qz ñ videt' verū ꝓmissas falsas nō posse ꝓsillogizari nisi ex ꝓmissis falsis qz poterit ꝓsillogizari ex premissis quarũ vna erit vera ⁊ alia falsa. verbi gratia oīs lapis est aial oīs hō ē lapis ergo oīs hō est aial maior sic ꝓsillogizat'. oē risibile est aial oīs lapis est risibilis ergo oīs lapis ē aial. secūda aūt sic ꝓsillogizat' oē rōnale est lapis oīs homo est rōnalis. ergo oīs hō est lapis. Ad primū dicit' q arist. intelligit qñ ambe ꝓmisse sūt false. qz si vna est vera ⁊ altera falsa nulla est difficultas in ꝓposito qz cū illius sillogismi vna ꝓmissarũ sit vera ⁊ altera falsa. seqtur q illius nō sunt eadē ꝓncipia exquo verū nō est falsū ⁊ per ꝛñs nō oīum sillogismox falsorũ eadē sūt ꝓncipia. Intelligēdū q cū phūs dicit verū tñ semel sequi ex falsis itelligit in ordine ad ꝓmissas falsas ꝓsillogizādas ⁊ ñ simpl'r qz illō verū oīs hō ē aial sicut sillogizat' ex his ꝓmissis falsis oīs lapis ē aial ⁊ oīs hō est lapis. ita pōt sillogizari ex his. oīs albedo est aial oīs hō est albedo. ⁊ sic de infinitis ꝓmissis quarũ q̃lz est falsa. Ad secūdū cōcedo q dua rũ ꝓmissarũ falsarũ vtraqz pōt sillogizari ex vna ꝓmissa vera ⁊ altera falsa. sed tunc nō oīuz sillogismorum falsorũ eadē sunt ꝓncipia cū illox sillogismorũ falsorũ peccantiũ in materia vna premissarũ sit vera ⁊ alia falsa iō si eadem debeāt eē ꝓncipia oīum sillogismorũ falsorũ sillogizata vna ꝓpōe vera oportet ambas premissas eē falsas ⁊ iterum premissas premissarum.

Postea neqz false ex eisdē sūt. Est enim falsas ad inuicē ⁊ cōtrarias ⁊ impossibile' simul esse ut iusticiā eē in iusticiam aut timorem aut hōi nez equū aut bouē. aut equale maius aut minus expositis autē sic est.

Secūda ꝛclo ipossibile est oīum sillogismorũ falsorũ eadē esse ꝓncipia ꝓbat' ipossibile est incōpossibilia eadē sed principia aliquox falsorum sūt incompossibilia. ergo patet ꝛña cū maiori ⁊ minori declaratur aliq̃ cōcl'ones false sūt incōpossibiles g̃ ⁊ ꝓncipia illarũ ꝛclusionũ sūt icōpossibilia patet ꝛña cū añte eo q iste sūt incōpossibiles hō est asin⁹ hō est bos. iusticia est audatia iusticia est timor equale alicui ē maius ꝑmo ⁊ min⁹ illo. Notādū q aliqua dicūtur incōpossibilia ex quorũ vno sequit' oppositũ alterius. ⁊ qz bñ seqtur tu es asinus. g̃ tu nō es bos ⁊ iusticia est audacia g̃ iusticia nō est timor tamq̃z ab affirmatia vni⁹ ōspati ad negatiuā alteriu⁹ illi ꝑme sūt incōpossibiles hō est asin⁹ ⁊ hō est bos iō sticia est audatia iusticia ē timor ⁊ ꝛñr ꝓncipia eox sūt incōpossibilia qz si ꝓncipia illarũ eēnt icōpossibilia ⁊ hec sūt icōpossibil'ia tūc ex possibili sequeret ipossibile q nō cōtingit. Sed dubitat' oñendo ꝑma nō repugnare equale alicui ē maius illo ⁊ minus illo ponēdo a eē tripedal'r lōgū bipedal'r latuz ⁊ pedal'r ꝓfūdū. b. vero ē tripedal'r tatū bipedaliter lōguz ⁊ solū pedal'r ꝓfundū ⁊ seq̃t a ⁊ b. eē equalia ex quo sunt equaliter ꝓfunda ⁊ a. est maius b. qa est lōgius ⁊ est minus b. qz est minus latum q̃z b.

Ñdet' negādo a. esse equale b. aut maius b. qa magnitudo corporis hēt attēdi penes multitudinē q̃ntitatis mō plus hēt de q̃ntitate b. q̃z a. qz est tñ tripedal'r lōgū ⁊ bipedal'r latuz ⁊ pedal'r profūdū. b vero est pedal'r ꝓfūdum ⁊ tripedal'r lōgū ac tripedaliter latū nā vbicūqz repit' latitudo ibi repitur lōgitudo. iō si aliq̃ corpus est tripedal'r latū illud ē tripedal'r lōgum nō tñ ecōtra ꝓpōit iplicat ꝛtradictionem b. esse tñ tripedaliter latum nec sequitur a. ē equale b. ꝑm ꝓfūditatē ergo a. est equale b. qz a. ꝑm quid ad simpl'r fallit ꝛña.

Neqz enim oīum ueroruz pricipia sunt eadē altera enim multorũ gñe principia sunt. neqz cōueniunt vt vnitates punctis non conueniunt

UVA. BHSC. IyR_048_2

he quidē enim non habent positio nem illa autē habent.

Tertia cōclo impossibile est oiuz verorū eadem eē ꝓncipia ꝓbaf. ſ. rōib⁹ ⁊ ꝓmo sic pūctus est ꝓncipium veroruz ptinentiuz ad quātitatē cōtinuā vt in geome. ⁊ vnitas est ꝓncipiū verorū ptinētium ad quātitatē discretā vt in arithme. ſz impossibile est pūctū eē vnitatē qz vnitas nō dicit pōnem in cōtinuo pūctus aūt dicit pōnem in ꝯtinuo cū terminet linē am ⁊ copulat inuicē eius ptes. Notādū q⁹ duplex est vnitas. ſ. vnitas q̄ cōuertit cū ente ⁊ vnitas q̄ ē principiū numeri pūctus est vnitas q̄ cōuertit cum ente sed nō est vnitas que ē ꝓncipiū numeri. qz pūctus copulat ⁊ ꝯminat ptes linee ⁊ nō vnitates. ēt semp inter duo pūcta cadit linea mediat ⁊ nō semp inter duas vnitates cadit aliqd aliq̄. n. sūt vnitates sine inter que nō mediat aliqua vnitas neqz linea. sicut sūt vnitates binarij. has enim duas euidentias facit Aris. iij. phisi. Subitaf nā pūctus est ꝓncipium cōtinui ⁊ cōtinuuz est principiū vnitatis. ergo punctus ē ꝓncipiū vnitatis ⁊ ꝑter oiuz numerorū. qz qcqd est ꝓncipiū ꝓncipij ē ꝓncipiuz ꝓncipiati. Rūdef q⁹ pūct⁹ ē ꝓncipiū extrinsecū ⁊ nō extrinsecū vnitatis ⁊ oiuz numerorū cū nō ponaf in diffinitione alicui⁹ illoꝝ ⁊ ꝑter ē ꝓncipiū p accns ⁊ nō p se vnitatis ⁊ oiuz numerorū. sed ea que sūt p accns sūt relinquēda in scientia speculatiua p aris. v. phi. sic ēt ē cōcedēdū pūctū eē ꝓncipiū mot⁹ ⁊ tpis. qz punct⁹ est ꝓncipiū magnitudinis sine qua nō ē motus nec tps et oē ꝓncipiū p accns nō cōtingēs ſz necessariuz eo mō quo loqf cōmē. ꝓmo phi. de priuatione qō ē ꝓncipiū p accns necessariū rez generabiliū ⁊ corruptibiliuz. arist. aūt loqtur hic de ꝓncipio itrinseco ⁊ per se ⁊ non de principio extrinseco vel per accidens.

Necesse est autez in media conuéire: aut in sursū aut in deorsū aut interius habere hos: illos autē exterius terminoruz.

Secūdo arg. sic aliqua ꝯclo affirmatiua vera ē sillogizabilis in sursū vel in deorsū p mediū intra p mediū extra. ſz diuerse cōclones hūt tales diuersas coordinatiōes ergo ⁊ principia diuersa. pz ꝓña cū minori qz tales cōclones affirmatiue mediate vl' immediate atqz coordinatiōes illis confidentes rpiunf in ꝓdicamētis accidētiū sicut repiunf in ꝓdicamēto sbe maior aūt declaraf. nam illa hō ē corp⁹ sillogizaf in ꝓma figura tā in sursū q̄z in deorsū p media intra maioré ⁊ minoré extremitatē pōt etiā sillogizari p mediū supra maioré extremitatē ſz tūc maior erit falsa in ꝓma figura in tertia aūt maior poterit esse vera sed minor erit fasa sic arguēdo aliqua sba ē cōpus ⁊ ois sba est hō. ergo hō est corpus. Si aūt sillogizaf p mediū infra minoré extremitatē nō poterit illa cōcludi ambab⁹ ꝓmissis exñtibus veris ⁊ vniuersalib⁹ nisi in tertia figura vt ois ethiops ē corp⁹ ois ethiops est hō ergo hō ē corp⁹. In ꝓma aūt figura cōcluditur minori exñte ꝑticulari vel indefinita vt ois ethiops ē corpus hō ē ethiops. ergo hō ē corpus. sed hec ois hō est corpus nō pōt sillogizari nisi in ꝓma figura ambabus ꝓmissis exñtib⁹ veris p media intra maioré extremitatē ⁊ minorem. Ne tāduz q⁹ ꝓcessus in sursū ⁊ i deorsū p media intra ⁊ extra nō solū repitur in sbis sed etiā in passionib⁹ vnde dato q⁹ hō habeat. xij. passiōes quarū quarta sit a. ⁊ octaua b. hec ꝯclusio oē b. ē a. potest sillogizari in sursū versus a. vel in deorsum versus b. p passionef que sūt inter a. ⁊ b. pōt ēt sillogizari p media supra a. ⁊ p media infra b.

Sed neqz communium pricipiorū possūt eē aliqua ex quibus omnia demonstrabuntur. Dico autez cōia ut omne aut affirmare aut negaf genera enī eorum que sūt altera sūt ⁊ alia quidem in quātitatibus sūt alia uero in qualitatibus sūt solum de quibus demōstratur per cōia.

Tertio sic ꝓncipia cōia nō sufficiūt ad oēm cōclonē demōstrādā sed ꝑter ꝓma regrunf ꝓncipia ꝓpria ꝓncipia aūt ꝓpria sūt diuersa. ḡ nō oium verop sūt eadē ꝓncipia. pz ꝓñtia cū maiori qr illa ꝓncipia cōmunissima de quolz eē vel nō eē. nō cōtingit idem simul eē ⁊ nō eē solū virtualiter ingrediunf demōstrationē. minor aūt est nota ex eo qz diuersarū sciaruz propa ꝓncipia ⁊ imediata distinguūf sicut ēt diuersorū ꝓdicamētorū dr̄unt principia ꝓpria. nam alia sūt ꝓncipia ꝓpria predicamēti sbe ⁊ alia ꝓdicamēti qlitatis ⁊ alia ꝓdicamēti qualitatis. nā ꝓncipia ꝓdicamēti sbe sūt deus ⁊ mā ꝑma ꝓncipia ꝓdicamēti qlitatis sūt pūct⁹ ⁊ vnitas. ꝓncipia ꝓdicamēti qlitatis sūt gradus ⁊ angulus. Subitaf nullū ꝓncipium ꝓdicamēti qlitatis est qlitas nec aliquod ꝓncipium ꝓdicamēti qualitatis est qualitas. ergo p idem nullū ꝓncipiū ꝓdicamēti sbe est sba. sed deus ⁊ materia prima vt cōcessū ē sūt ꝓncipia ꝓdicamēti sbe ergo deus et ꝑma materia nō sūt sbe qō ē inconueniens. Rūdef q⁹ sba vnplr sumif videlz large ⁊ stricte sba large sumpta ē analogū extra oē ꝓdicamētū ⁊ verificaf de mā forma ⁊ cōposito vt asserit aristo. in ꝓncipio scōi de aia ⁊ sic verificaf ēt de deo sba aūt stricte sūpta est generalissimū ꝓdicamenti sbe. ⁊ sic nō dicif de deo nec de ꝑma mā qz deus est act⁹ pur⁹. xij. meth. ⁊ ꝑma mā ē pura pō ꝓmo phi. sba aūt q̄ generalissimū componif ex actu ⁊ pō vt colligif a phi. v. metha.

Amplius principia ñ multū minora sūt ꝯclusionib⁹ pricipia quidē. n. propositiōes ꝓpōes ātassūpti termini aut immissi sunt.

Quarto principia nō sūt multo pauciora conclusionibus sed cōclones nō sūt eedē ergo nec pricipia pz ꝓñtia qr ꝓncipia vnius sillogismi sūt cōclones alterius. eadem enim ꝓpō est cōclo ⁊ ꝓmissa in diuersis sillogismis minor vero est de se nota sed maior probatur termini ex qb⁹ fiūt ꝓncipia siue sint assūpti extra maioré ⁊ minoré extremitatē siue sint immissi int maioré ⁊ minorem extremitatē nō sūt multo pauciora terminis ex quib⁹ fiunt cōclones ergo neqz ꝓncipia sunt multo pauciora cōclonibus pz ꝓña ⁊ añs ꝓbaf. nā si debet sillogizari hec ꝯclo oē aial est corpus mediū intra est solum aiatuz corpus. media ät extra sunt supra maioré extremitatem ⁊ infra minorem extremitatem. ⁊ ex tota illa coordinatone oēs termini qui sūt extrema cōclonum pñt eē media excepto supremo verbi gratia sumptus terminus ꝓdicamēti sbe. ſ. sba corpus aiatum corp⁹ aial ⁊ hō. p illū terminum aial tanqz̄ per medium poterit cōcludi de hōie aiatum corpus ⁊ p illū terminum aiatuz corp⁹ tanqz̄ p mediū poterit cōcludi ō aiali corpus ⁊ ꝑter p illū terminū corp⁹ tāqz̄ p mediuz cōcludi poterit sba de corpore aiato ⁊ de alijs inferiorib⁹ et

UVA. BHSC. IyR_048_2

ꝑ illū terminū hō poterit cōcludi ꝓticulr ſba de corpore ⁊ corpus de aiato corpore ⁊ aiatū corpꝰ de aiali ſed ꝑ illū terminū ſba nec vlr nec ꝓticulr poterit ꝓcludi aliqd de aliquo iſtoꝝ ex quibꝰ ſequtur qꝫ tota iſta genealogia extrema excedūt mediuꝫ tñ i vno ſ. in ſupremo qꝫ pōt eē extremū ⁊ ñ mediū ḡ media ſex quibꝰ fiūt ꝓncipia nō ſūt multo pauciora extremis ex qbꝰ fiūt cōcl̃ones. Dubitaſ qꝛ ꝓcedēdo in ſurſū ab ꝑmo termino hō ad illū terminū ſba ñ ſūt niſi tres cōcl̃ones. ſ. ois hō eſt ſba oē aial ē ſba ⁊ oē corpꝰ aiatū eſt ſba. ꝓncipia aūt ſūt quatuor vꝫ ois hō eſt aial oē aial eſt corpꝰ aiatū oē corpꝰ aiatū eſt corpꝰ ⁊ oē corpꝰ eſt ſba. ſed quatuor nō ſunt aliquomō pauciora tribꝰ ergo cōcluſiōeſ ſūt pauciores ꝓncipijs. Rñdeꝛ negādo añſ qꝛ ꝓter illas ꝓcl̃oeſ ſūt alie vꝫ ois hō eſt corpus aiatū ⁊ ois hō ē corpus. Iterū alie oē al'eſt corpꝰ ⁊ oē aial eſt ſba ⁊ oē corpꝰ aiatū ē ſba. ſūt ēt alie ꝓcl̃ones i ōſcēſu ꝓticularit ꝓcedēdo i tria figura vt qꝛ aliq̄ ſba ē hō ⁊ aliqō cōpꝰ ē aial ⁊ ſic vltra diuerſimode cōminādo. Sꝫ ꝓtra q̄ libet cōcluſio ſillogizaſ ex duabꝰ ꝑmiſſis ḡ premiſſe ſūt in duplo plures cōcl̃onibus ⁊ ꝑ ꝑs cōcluſiones ſūt multo pauciores principijs. Dicēdū ne negādo ꝑnaꝫ ꝑmā qꝛ nō qūlibet ꝑmiſſā vult ariſ. eē ꝓncipiuꝫ aut ꝓpoſitionē imediatā que ſic ē ꝑmiſſa qꝫ nō eſt ꝓcl̃o ꝫ iſtā genealogiā terminorū ſe habētiū ꝑm ſub ⁊ ſupra ſꝫ vult eandem ꝓpōem eē premiſſā vnꝰ ſillogiſmi ⁊ ꝓcl̃onez alterius. hec eni oē al'ē ſba ꝓcludit iſtā ois hō ē ſba ⁊ ꝓcludit ab iſta oē corpns aiatū ē ſba. ideo pauciora ſunt principia cōcluſionibus.

Adhuc cōcluſiones infinite ſūt termini autē finiti.

Quinto ſic termini qbus cōicant oēs ſcie ſūt finiti ⁊ pauci. cōcl̃ones aūt ſūt infinite ḡ preter illos termi nos in qbꝰ cōicant oēs ſcie ſūt alij termini facientes principia diſtincta ſicut ꝓcl̃ones. añs pꝫ qꝛ illi ſūt tñ termini cōiſſimi. ſ. ens aliqd vnū verū act⁹ pō ⁊ bꝰi

Dubitaſ quō cōcl̃ones ſūt infinite cū ſit ꝑbatū. ſuperi⁹ eē ſtatū in ſurſū ⁊ deorſū hec eni duo repugnare vident ꝑma rñſio dicit qꝫ ſic littere ſūt pauce nūero ⁊ tñ infinitis modis cōbinati ꝑñt ſic qꝫ infinite dictiōes ꝑñt cōſtitui ex alia ⁊ alia cōbinatiōe. ita ex paucis ⁊ finitis terminis ꝓpter aliā ⁊ aliam cōbinationē cōſtitui ꝑñt infinite cōcl̃ones iſtam rñſionē reprobauit phūs in alio tractatu di. qꝫ ꝛz cōbinatiōes ſint plures q̄ꝫ termini nō tamē ſūt infinite ſi termini ſūl finiti vt pꝫ diſcurrēdo ꝑ vnitates oīum numerorū. Secūda rñſio ait qꝫ phūs qñ ſupra ꝑ bauit ſtatū excluſit predicationē ꝑ accñs hic autem loqtur cōiter de oi predicatione vera qꝫ prīcipia ad cōcludēdū propoſitiōeſ quaſcūq; veraſ nō ſūt eadē ⁊ qꝛ cōcluſiones ꝑ accñs ſūt vere qñ verū eſt albū eē muſicū ꝛz ſit ꝑ accñs ⁊ ꝑñt multiplicari in infinitū. ꝓpterea dixit cōcl̃ones eē infinitas nō obſtante qꝫ in his que ſūt ꝑ ſe ſit ſtatus. Manc enim rñſionē remouet phūs ibidē vbi ꝑbat qꝫ nec i ꝑdicatiōe ꝑ ſe nec ꝑ accñs in ſurſū nec in deorſū ꝓtingit ꝓcedere in infinitū. Tertia rñſio gloſat qꝫ nō intendit phi. cōcl̃ones eē infinitas ſimplr ꝛz quaſi inumerabiles ita qꝫ in tāta numeroſitate cōcluſionū nō ſufficiunt illi termini finiti in qbꝰ cōueniūt oēs ſcie. Iſta rñſio ꝓba ē ñ tñ ē credēdū phm̃ būiſſe ꝑ icōueniēti iſtas eē cōcluſiones cū finitate terminorū in qbus cōueniūt oēs ſcie. ſicut nō ē incōueniēs ſpēs eē finitas ⁊ individua infinita imo latitudo numerorū dr eē infinita ⁊ ſimilr figuraꝝ ꝛz i pō in qua ſūt infinite ſpēs ⁊ infinite ꝓprietates demōſtrabiles de illis. ſi cut eni triāgulus ē vna ſpēs de qua demōſtraſ bre tres angulos equales duobꝰ rectis ⁊ quadratū alia de quo demōſtraſ oia latera eē equalia. ⁊ exagonuſ alia de quo demōſtraſ qꝫ ſi locet in circulo latuſ eiꝰ erit medietas diametri ita conſimilr contingit i aliis ſpēbus nūeroꝝ ⁊ figuraꝝ. Quarta rñſio ſoluit qꝫ aliud eſt loq de infinitate cōcluſionū in ſe ⁊ aliud vt reducūt i ſua ꝓncipia qꝛ finite ſt infinite. ió ꝓcl̃oes ꝫ ſe ⁊ aliq̄ mō vadūt in infinitū. cū ār reducūt i ſua ꝓncipia neqꝫ in ſurſū neqꝫ in deorſū vadūt in infinitū pōt eni aliqua ꝓprietas ꝑbari de exagono. ſ. habē latus equale medietati diametri nihil dicēdo de pētagono nec de quadrāgulo nec de triangulo nō obſtāte qꝫ in ordine figurarū ꝑſupponat illa ió pōt reduci in ꝓncipia ꝑ q̄ ꝑbāt ꝓprie paſſiōeſ de ipo abſq; reductiōe in figuras precedentes. Eſt ergo intentio phi. qꝫ cōcl̃ones in ſe ſūt eē infinite ꝛz ordo i ꝓncipia in ſurſū ⁊ deorſū ſp ſit finit⁹. Intelligēdū qꝫ tertia rñſio ē ad lram. qꝛ nō cōcederet phūs actu eē infinitos terminos aut cōcl̃oneſ infinitate �means extrema. qꝛ oppoſitū ꝓbauit in alio tractatu ſed ſolū infinitate ipedimēti aut pōe defectiue eo mō quo logic⁹ tertio phi. dicēs viā aliquā eē infinitā. nō qꝛ careat extremis aut qꝛ nō ſit de ſe ꝑtrāſibilis ſed qꝛ ñ pōt ꝑtrāſiri ꝓp ipedimētū ſpacy aut ꝓp dēfectū virtutis actiue eo mō quo dicerem⁹ viā eē infinitā a polo artico ad polo antarticū. ita tam ꝓcl̃ones ſūt infinite nūero. nō qꝛ nō ſint numerabiles ſed qꝛ nūerarē nō ꝑñt ꝓp impedimētū aut defectū virtutis numerātis. Sed quarta rñſio ꝓbat qꝫ ꝛz infiniti eſſent termini ⁊ ifinite eēnt cōcl̃ones tñ ordo eēntialis terminorū ꝑdicamētorū iā ſurſū ⁊ deorſū eēt ſolū finitus. ⁊ ſilr ordo reductiōis cuiuſlz cōcl̃onis ad ſua ꝓncipia eēt ſolū finitus infinitas. n. terminorū in genere nūeri vel finite nō. cōcludit infinitatē terminorū in ſurſū ⁊ deorſū ꝑm lineā rectā predicamētalem exquo tales termini nō de ſe inuicē dñr ſꝫ ſolū ꝑm ordinē nature qꝛ ſp q̄libꝫ figura poſterioꝛ naturalit ꝑſupponit oēz ꝑoꝛē ſicut oīs numerꝰ poſterior oēz añcedētē includit. Cōtra hāc rñſionē ar. ipaz ipli care cōtradictionē qꝛ ſi termini eēnt infiniti de neceſſitate infinite eēnt cōbinatiōes ſed lre ſūt tñ finite. ḡ ex finitis vnitatibꝰ cōbinatiōes infinite reſultarent qꝫ implicat contradictionem. Reſpondeꝛ qꝫ ſi termini eſſent infiniti infinite eſſent conbinationeſ ⁊ cōſequenter ifinite eēnt lre ⁊ ſi nō ſpē tñ nūero differētes vñ ſi infinite eēnt ſpēs figuraꝝ aut numeroꝝ ⁊ cuilz illaꝝ cozrñderet ꝓprius t̄minus ſcriptꝰ infiniti eēnt termini ſpecifice dr̃ntes iuxta dr̃iam ſuorū oboꝝ ⁊ infinite eēnt lre ſolo nūero dr̃ntes faciētes tñ ſpēs lraruꝫ ſolum infinitas immo. tunc non eſſent plures littere ſpecie quam modo ſed iſte tñ eēnt q mō ſūt vnū el'a ſūt tñ q̄tuor ſpē ex qbꝰ fiunt quodāmō inumerata mixta ſpē diſtincta ⁊ infinita accña ſpē dr̃ia imo oēs vnitates ſūt eiuſdē ſpēi ⁊ oēs linee ſūt eiuſdē ſpēi ⁊ tñ ñ repugnarēt ex ifinitis vnitatibꝰ ſolo numero dr̃ntibꝰ fieri ifinitas ſpēs nūeroꝝ ⁊ ex ifinitis lineis tñ numeralr diſtinctis fieri infinitas ſpēs figuraꝝ. Ex ꝑdictis ſegtur qꝫ ꝛz nō ſit potiſſime infinitos eē terminos ſcriptos ⁊ nō infinitas eē lras ſpē aut numero dr̃ntes. tñ ex ſolis finitis litteris ꝑm nūerū infiniti termini ſcripti ꝑñt fieri tam numeralr q̄ꝫ ſpecifice dr̃ntes verbi gratia pono qꝫ nō ſūt niſi iſte determinate littere alphabeti a. b. c. vſq; ad finē ⁊ certū ē qꝫ ex diuerſa cōpōne inuicem poterūt fieri iſti termini circulꝰ triāgulꝰ quadrāgulus. ⁊ ſic in infinitum in latitudine figurarum. ac eēt iſti alij binariꝰ tnariꝰ ⁊ ſic i ifinitū i latitudie nūeroꝝ.

Amplius principia hec quidem ex

necessitate. illa ãt cõtingentia sunt. Sic igitur in intẽtiõe hitis iposſibile est eadem esse. necesse est ergo alia esse aut finita aut cũ ifinite sint cõclusiones.

Sexto sic ꝓncipiorũ qb⁹ probam⁹ oia vera quedã sũt necessaria q̃dã cõtingẽtia sed nullũ necessariorum é cõtingẽs. g̃ ꝑz ꝑña cũ minori. maior aũt é ꝓbata ꝑmo ꝓorũ nõ eni ꝓncipia sũt solũ necessaria qz tũc nõ ꝓbaret ꝓtinẽtia cũ ex necessario nõ sequat contingẽs nec etiã ꝓncipia sũt tãtũ contingẽtia qz tũc potissime demõstraret eo q demõstratio potissima est ex his qui nõ ꝑñt aliter se habere. Ex predictis arist. infert intẽtũ suũ videlicet q impossibile é omniũ verorꝫ eadem esse principia supposito q principia sint finita in qb⁹ cõicãt oẽs scie z cõclones infinite quare ꝛc.

Si vo aliter quodãmodo dicat aliquis q he quidem geometrie: alie vero sillogismorũ. alie vo medicie quid utiqz erit aliud quod dicit nisi q sunt principia sciarum. sz eadẽ dicere derisio est. quoniã eadem eis dem eadem essent. omnia nanqz sic erunt eadem.

Quarta cõclusio. impossibile est oium scientiarum eadẽ esse ꝓncipia. Ista cõclusio sequit ex prioribus cõclusionib⁹ sic arguẽdo. impossibile é oium verorũ z falsorũ eadẽ eẽ principia z impossibile é oium falsorũ eadẽ esse pricipia z impossibile est oium verorũ eadẽ eẽ principia. g̃ ipossibile é oiuz sciarũ eadẽ eẽ principia ꝑz ꝑña cũ quelibz scia cõstet tãtum ex veris aut tãtũ ex falsis aut ex veris z falsis sil'. In ꝑali tñ ꝓ rõnes ꝓprias arguit ista quarta conclusio z primo sic querẽdo. vtꝫ pricipia geo. sint ꝓncipia medici a ut nõ. si nõ habeãt itẽtuz. si sic g̃ ꝛclones geo. sũt cõclones dialetice z ꝛclones dialetice sũt cõclones medicine. ꝑñs impossibile z probat ꝑña. qz si principia diuersarũ scientiarũ indẽtificãtur ẽt cõclones indẽtificãt. quecũqz eni sũt equalia vni tertio sũt equalia inter se z que cũqz sũt eadẽ vni tertio sunt eadez inter se. g̃ ꝓ idem cõclones ex eisdem ꝓncipijs indẽtificãt inter se. Notãdũ q si duorũ cõpositorũ naturaliũ eadẽ eẽnt principia oio ois opatio vni⁹ eẽt opatio alterius z ois effect⁹ vnius eet effectus alterius z ecõtra qz opatio dat cognoscere formã ꝺm Aristo. viij. metha ita si duaruz sciarum eadẽ essent principia oio ois demõstratio vni⁹ eẽt demõstratio alterius z ois cõclusio demõstrata in vna ꝺmõstrabilis in alia sicut g̃ impossibile é plurimũ cõpositorũ naturalium eandẽ eẽ opationẽ vel effectũ ita ipossibile est duaꝫ sciarum totaliũ eãdẽ ꝺmfationẽ esse aut ꝛclonem demõstratam.

Ãt vero neqz q é ex omnib⁹ demõstrare quodlibet horũ hoc. n. é quere oium eadem esse principia. Stultũ eni insipiens est. Neqz. n. in manifestis hoc fit doctrinis. neqz i resolutiõe possibile é. Immediate n. propositiões pricipia sunt altera ãt cõclusio fit accepta propositiõe accepta propositiõe imediata.

Scõo sic nõ qõlz ex quolz indẽnter demõstrat sz ꝺterminata ꝛclo ex determinatis pricipijs g̃ pricipia nõ sũt eadẽ si cõclones distinguũt. añs duplr probat ꝑmo iductiue tã in doctrinis manifestis qz resolutorijs. scõo rõne nã ꝓpões imediate sũt principia imediata sz ex alia z alia ꝓpõe imediata sequit alia z alia cõclo g̃ nõ ex quolz pricipio quelz cõclo indifferẽter demõstrat. añs pz qñi ex hac imediata ois hõ est aial rõnale segt ista cõclo. ois hõ é disciplinabilis. z ex illa imediata terra interponit iter solẽ z lunã segt illa ꝛclo luna eclipsat. Notãdũ ꝑmo q ꝓ doctrinas máifestas arist. ꝓt itelligẽ noticias nullũ habitas ex noticijs singulariũ ꝓ sẽsũ z per experientiã z ꝓ doctrinas resolutorias demõstratiões est potissimas resoluẽtes effect⁹ in cãs sua sicut eni alia z alia vlis é ex alijs z alijs singularib⁹. ita alia z alia demõstratio potissima é alia z alia cã z ex alijs pricipijs liquet iductiue. ẽt ꝓ doctrinas máifestas põt phũs itelligẽ demõstratiões quaꝫ ꝑmissẽ sũt per se note sicut é demõstratio q demõstrat aliqd in ꝑma cõclone arith. aut i prima ꝛclone geo. z ꝓ doctrinas resolutorias demfatiões quaꝫ ꝑmissẽ sũt ꝺmõstrabiles vt demõstratiões qb⁹ demõstrat oẽm triãgulũ hie tres angulos eqles duob⁹ rectis. z oẽm figurã rectilineã eã resolubilẽ in tot triãgulos quot angulos hz dẽptis duob⁹ cõstat aũ q alia. z alia demõstratio sue habeat premissas ꝓ se notas sue demõstrabiles é ex alijs z alija principijs sicut é ad aliam z ad aliã cõclonẽ vt ꝓz inductiue. Scõo notãdũ q sicut ex alia z alia mã gñat alia z alia fõma ꝺminate ex scõo phi. z scõo de aia. qz ex semine oliue generat forma oliue z ñ forma hõis z ex semine hõis generat forma hõis z ñ forma oliue z ex alio agẽte ꝑticulari generat ali⁹ z ali⁹ effect⁹ qz hõ gñat hõiem z ñ equũ z ẽptra ita ex alia z alia ꝓpõne immediata z ex alio z alio pricipio proximo sequitur alia z alia cõclo.

Si autem dicat aliquis primas ꝓpositiões imediata eẽ pricipia vnũ in vnoquoqz genẽ est si vero neqz ex omnibus vt op⁹ est demõstrari quodlibet neqz sic ex altera. quare erũt vniuscuiusqz scie altera. Reliquit igit si proxima sunt principia oium. sed ex his quidez hec ex illis autem illa.

Forte circa dicta posset aliqs dubitare dicẽs prime ꝓpões z cões animi cõceptiones sũt ꝓpões imediate z principia in qb⁹ cõicant oẽs scie g̃ aliqua st pricipia oiuz sciarũ z ꝑñter aliq̃ sũt ꝓpões imediate ex qb⁹ demõstrãt oẽs ꝛclones. Rñdet phũs q ꝓter has ꝓpões cões oz dare in vna quaqz scia ꝓpões imediatas q̃ sũt ꝓncipia in illa scia. z tales ꝓpões diuersificãt ꝺm diuersitatẽ sciaruz. g̃ ñ oiuz sũt eadẽ principia. s. ꝑticularia z ꝓpria. vult g̃ phũs dicere q pricipiorũ q̃dã sũt ꝓpinqua z ꝓpria q̃dã aũt remota z cõia. principia remota z cõia eadẽ sunt oium sciarũ sz nõ ꝓpinqua z ꝓpria de qb⁹ est ꝺmo ꝑñs cũ hec sint illa ex quib⁹ formalr demõstrãt cõclones ex cõib⁹ aũt z remotis solũ virtualr qz non sufficit ad scire nõ g̃ igt Aris. ex quolz pricipio que

UVA. BHSC. IyR_048_2

libet cõclo demõstrat indifferẽter. sz ex alio ⁊ alio ꝑncipio ꝓprio alia ⁊ alia cõclo demꝛat cũ g̃ scia sit habit⁹ cõclonis secꝫ diuersarũ sciarũ diuersa esse propria ꝑncipia.

Manifestum autez ⁊ hoc est quoniam ñ contingit monstratum est enī ꝙ altera principia generꝫ sunt differẽtiũ gñe. Pricipia. n. duplicia sũt ex quib⁹ ⁊ circa que ex quib⁹ quidẽ igr cõia sũt. Que át sũt circa que propria sunt. vt numerus ⁊ magnitudo.

Tertio diuersoꝝ generũ ꝑncipia sũt diuersa sz diuersę scie sũt diuersorũ generũ subiũcibiliũ g̃ diuersaruz sciaꝝ ꝑncipia sũt diuersa pz ꝙña cũ minori ⁊ maior ar. inductiue. nã diuersorũ ꝑdicamẽtorũ ꝑncipia sũt diuersa sicut enī ꝑdicamẽta hñt ꝑncipia cõia q̃ sunt act⁹ ⁊ põ ⁊ ꝑncipia ꝓpria vt deũ ⁊ ꝑmã mãm i ꝑdicaméto sbe. ⁊ ꝑnctũ aut vnitaté in ꝑdicaméto q̃stitatis quoꝝ ꝑma sũt diuersoꝝ ꝑdicamẽtorũ ⁊ alia distinguũt penes distinctionẽ ꝑdicamẽtoꝝ. ita scie ex q̃ originẽ habẽt a ꝑdicamẽtis hñt duplicia ꝑncipia ꝛz phiñ. s. ex qb⁹ ⁊ circa qõ ꝑncipia ex qb⁹ sũt cõia et hec sũt eadẽ in oib⁹ sciẽtijs vt de quolz eẽ vel nõ eẽ ñ ꝙtingit idẽ fil eẽ ⁊ nõ eẽ ꝑncipia circa qõ sũt ꝑncipia ꝓpria vt nũerus ⁊ magnitudo. aut õ ꝑncto ad ꝑnctũ cõtigit rectã lineã ducere oẽ ꝙtinuũ ẽ diuisibile in ifinitũ ois magnitudo ẽ maior sua pte. ⁊ hec sũt distincta in distinctis sciẽtijs. Notãdũ ꝙ cũ dr i vno quoqz gñe sciẽtifico eẽ vnã ꝓpõez imediatã non ẽ hoc solũ ad totũ gen⁹ subiũcibile sz ẽt ad ptes e⁹ qz nõ solũ a magnitudine q̃ ẽ sbm geo. fluit vna passio ꝑmo ⁊ imediate q̃ ẽ indemꝛabilis sz ẽt a superficie ⁊ corpore fluit alia passio imediata qõ ẽ intelligẽdũ nõ solũ ꝛz ré sz ẽt ꝑm rõnẽ vt ab eadẽ magnitudine ꝛz ré vno mõ ꝛsiderata fluit imediate vna passio. et ab eadẽ alio mõ ꝛsiderata poterit fluere alia passio sicut ꝑm ré idẽ est triagul⁹ ⁊ ꝑncipiũ figurarũ rectilinearũ ⁊ tũ a triagulo vt triagul⁹ fluit hr̃e tres águlos equales duob⁹ rectis ⁊ ab eodẽ vt ẽ ꝑncipium figurarũ rectilinearũ fluit eẽ illud in quo resoluũtur oẽs figure rectilinee ⁊ nõ ẽ cura si tales passiões nõ sũt indemꝛabiles. qz reducũt ad passiões indemꝛabiles. Circa ꝑdicta gr̃it vtrũ distinctio sciaꝝ ortũ habeat a distinctiõe cõclonũ vl ꝑncipiorũ ⁊ arguit ꝙ ꝛclonũ qz habit⁹ distinguũt ꝓba sz cõclo ẽ obz scie g̃ distinctio sciaꝝ originẽ sumit ex distinctiõe ꝛclusionũ tz ꝙña ⁊ maior colligit de intẽtiõe phi. 2. ó ata ⁊. 2. etbi. minor vero pz qz scia ẽ habit⁹ cõclonis.

Jm oppe sitũ ar. ꝙ ex distinctiõe ꝑncipioꝝ qz astrologus ⁊ nãlis ó mõstrãt eãdẽ ꝛclonez p diuersa media ⁊ phũs dixit supra ꝙ distinctio sciarũ ẽ ex distinctione ꝑncipiorũ nõ ꝓuenientiũ ex eisdem nec ex alterutris. Pro rñsione ad istã difficultatẽ sit hec prima distinctio ꝙ duplex ẽ scia vz totalis ⁊ partialis scia ptialis ẽ hit⁹ vni⁹ cõclonis demõstrate. sicut ẽ scia qua scit ꝙ supra datã lineã cõtingit triaguluz equilat erũ collocare aut ꝙ ois triagul⁹ hz tres angulos equales duob⁹ rectis. scia totalis ẽ hit⁹ pluriuz ꝛclonũ diuersaꝝ demõstrationũ hñtiũ ordinez iuicé sicut geo. ⁊ arith. Scõa distinctio ꝙ duplicia sunt ꝑncipia. s. cõplexa ⁊ incõplexa. cõplexa vt omne totũ ẽ maius sua pte si ab equalib⁹ equalia demas cetera manẽte equalia incõplexa vt numerus ⁊ magnitudo seu ꝑnct⁹ ⁊ vnitas. His ꝑmissis sit hec prima cõclo distinctio sciaruz nõ hz ortũ ex distinctiõe cõclonũ. Jsta ꝛclo pz tã de scia ptiali q̃ tota li qñ illi⁹ cõclonis ois luna eclipsat sũt scie ptiales diuersarũ rõnũ. s. qz ẽ ⁊ ꝓpter qd rõne duarũ demõstrationũ quaꝝ vna ẽ p cãm ⁊ fliqua p effectũ ⁊ qñ illa demõstrat taz in phi. q̃z in astro. iõ respectu illius sũt scie totales. Illã ẽt cõclonẽ terra ẽ rotunda demꝛat phũs ⁊ aris. in libro aũt celi ⁊ mũdi. ⁊ in libro de generatiõe demõstrant quatuor eẽ elemẽta.

Scia cõclo lz eadẽ cõclo sit diuersarũ sciaꝝ mãlr nõ tñ formalr. Jstã cõclonẽ ꝓbat lineo. per hoc qa nãlis demõstrat terrã eẽ rotũdã inq̃ztũ grauis. ⁊ astrologo. inq̃ztũ est mediũ celi. sílr astro. demõstrat eclipsim de luna inq̃ztũ ẽ effect⁹ solis exñtis in capite vel in cauda draconis ⁊ phũs nãlis ꝓbat idem i q̃ztũ ẽ effect⁹ terre posite inter solẽ ⁊ lunã in libro ãt celi ⁊ mõdi demõstrãt elemẽta eẽ quatuor quo ad motũ localẽ ⁊ i libro ó gña q̃ ad motũ alteratõis. ⁊ ita ñ sp ꝓbat eadẽ rõ formalis. Tertia ꝛclo distinctõ sciaꝝ ortũ hz ex distinctiõe suoꝝ ꝑncipioruz tã complexorũ q̃z incõplexoꝝ. Jsta ꝛclo pz ꝑmo de scia totali nã geo. differt ab arith. tã ex pte ꝑncipiorũ complexorũ q̃z icõplexorũ vñ vnitas ⁊ nũer⁹ sũt ꝑncipia incõplexa arithme. ⁊ ꝑnct⁹ ac magnitudo sũt ꝑncipia icõplexa geo. sz ꝙ a cẽtro ad circũferẽtiã oẽs linee ducte sũt eq̃les ẽ ꝑncipiũ ꝛplexũ geo. arith. Jo ẽ illõ ꝑncipiũ cõplexũ nũer⁹ ẽ multitudo ex vnitatib⁹ aggregata. idẽ dicat de illis ois magnitudo est maior sua pte. ⁊ ois numer⁹ ẽ maior sua pte. Jsta cõclusio ẽt ẽ vera de scia ptiali qñ diuersaꝝ demõstrationũ diuerse sũt ꝑmisse ⁊ diuersa sũt media g̃ diuersa sũt ꝑncipia cõplexa ⁊ incõplexa pz ꝙña qz ꝑmisse dicũtur ꝑncipia cõplexa ⁊ media incõplexa cum ñ significẽt eẽ vel nõ eẽ. Quarta cõclo quelibet scia dr eẽ vna vnitate ꝑncipij incõplexi ⁊ p se ꝑmi. Jsta cõclo pz tam de scia totali q̃z ptiali vnde geo. est vna vnitate magnitudinis ⁊ arithme. vnitate numeri. similr q̃libet scia ptialis ẽ vna vnitate medii ꝙ dicitur ꝑncipiũ incõplexũ in scia ptiali. Et notãter dicit in cõclusione vnitate ꝑncipii incõplexi qz q̃libet scientia tã totalis q̃z ptialis hẽt plura ꝑncipia cõplexa vt patet inductiue ⁊ addebat in ꝛclone p se ꝑmi qz geo. hẽt duplex incõplexũ ꝑncipiũ. s. ꝑnctũ ⁊ magnitudinẽ ⁊ aritmh. vnitaté ⁊ numeꝝ cõstat ãt ꝙ ꝑnct⁹ vel vnitas licet sit ꝑncipiũ ꝑmũ geo. vel arithme. nõ tñ p se sed reductiue magnitudo ãt est ꝑncipiuz geo. p se ꝑmo ⁊ numerus arithme. p se ꝑmo. Jtem scie ptialis tria sunt ꝑncipia incõplexa. s. mediũ maior ⁊ minor extremitas quorũ mediũ ẽ ꝑncipiuz p se ꝑmo qz bis sumit añ ꝛclonẽ ⁊ nõ ingredit ꝛclusionẽ ⁊ illud p qđ demõstratur maior extremitas de minori. maior autem et minor extremitas sunt principia p se non prima. nã qz ex his de necessitate sunt ꝑmisse. iõ sũt principia p se qz vero ingrediũtur ꝛclonem sũt principia nõ prima. Ad rationẽ ãt ante oppositum dr ꝙ licet scia sit hit⁹ ꝛclonis. tñ ꝛclo nõ ẽ obm scie sed totũ significatũ totius demõstrationis ẽ obm complexũ scie ⁊ significatũ adeq̃tuz principii incõplexi p se primi ẽ obm incõplexũ eiusdẽ scie. Contra quartã ꝛclusionẽ ar. sic vnitas scie non hz attẽdi penes vnitatẽ sbi adequati g̃ nõ penes vnitatẽ principii incõplexi p se primi pz ꝙña quia idem ẽ sbm adequatum scie ⁊ principium incõplexum p se primum añs quadrupliciter ar. Et primo sic aliqua scia ẽ vna et tñ ei⁹ adequatum sbz non ẽ vnum ergo añs ꝓbat de ꝑspecti que vna scia est et ꝙ eius sbm nõ est vnum ar. querẽdo vtrum linea sit sbm adequatum ꝑspectiue aut linea visualis non linea qz illud est sbm adequatum geome. nec ẽt linea visualis est sbm adequatum illius qz aliter ꝑspectiua esset sciẽtia per accñs sicut linea visualis

UVA. BHSC. IyR_048_2

est ens per accñs cum componatur ex rebus diuer
sorū predicamētorū quēadmodū hō albus equus ni
ger. cōsiliter. de musica q̄ ē vna scia ⁊ q̄ nō hz vnū
sbm q̄ nō numerū nec numerū sonorū sed tot suba
quot sūt cōclusiones. Secūdo aliqua scia nō ē vna
⁊ tñ ei⁹ adequatū sbm ē vnū ergo añs ar. de geo.
cui⁹ subm est vnū videlicet magnitudo. ⁊ q̄ illa nō
sit vna ar. q̄ oē q̄ est vnū est vnuz numero. vnum
specie aut vnū genere ꝑm phīm. v. metha. sed geo. ñ
ē vnū aliquod istorū modorū cū sit diuersorū gene
rū cōsiderās res diuersorū predicamētorū. videlicet
magnitudiné que ptinet ad predicamentū quātitatis
⁊ figuram que ptinet ad predicamētū qualitatis per
Aristo. in predicamentis. Tertio si vnitas scie ha
beret attēdi penes vnitatē sibi sequit q̄ tam geo. q̄z
arithme. eēt magis vna q̄z metha. ꝓñs falsū q̄ me
tha. est pfectior illis ergo est verior illis ⁊ ꝓñr ma
gis vna. inuicē eni cōuertūt vnum verū ⁊ pfectum
⁊ ꝓña ar. q̄ tam magnitudo q̄z numerus est maio
ris vnitatis q̄z ens quod est subm metha. semp. n.
minus cōe est magis vnum q̄z magis cōe q̄ i pau
cioribꝰ reperitur vt pz de specie respectu generis sz
tam magnitudo q̄z numerus in pauciorib⁹ inuenit
q̄z ens ergo in eis ē maior vnitas q̄z in ente. Quar
to si vnitas scientie attēderet penes vnitatē subie
cti adequati q̄ idem pfectio ⁊ nobilitas scientie ꝺbe
ret attendi penes illud quo cōcesso sequitur quanli
bet scientiam specialem nobiliorē ⁊ pfectiorem esse
metha. cōtra phīm in prohemio metha. di. ipam eē
ꝑncipiantē ⁊ regulātem alias autem subministrare
⁊ regulari. ⁊ pz ꝓña q̄ cuiuslibz scie specialis subm
est nobilius ⁊ perfecti⁹ ente sicut generaliter quelz
species est pfectior suo genere cum includat illō eēn
tialiter tanq̄z potētiā ⁊ differentiaz superadditā tā
q̄z actum ⁊ formā ꝑm por. in vltimis ⁊ cōmen. sup
prologo. phi. Ad p̄mū dicit q̄ linea visualis est
subiectum adequatū pspectiue ⁊ numerus sonorus
musice ⁊ q̄ nullum illorū est subiectū per accidēs sz
per se licet sit ens per accidens. vnde nulla scientia
totalis est ens per se cum sit habitus diuersarum ꝑ
cōnum diuersarū rōnum ⁊ tñ quelibet scientia to
talis est ꝑ se vna scientia silr equalitas trium angu
lorū ad duos rectos nō est ens per se cuz exprimat
res distictorum predicamētorum. s. duo ad tria ptici
pia ad predicamentum quātitatis. angulū ⁊ rectitu
dinem ptinentia. ad predicamētum qualitatis. ⁊ eq̄
litatem pertinētez ad predicamētum relationis ⁊ tñ
est per se vna passio demōstrabilis de vno subiecto
videlicet de triangulo ⁊ ꝓñter sequit q̄ talis demō
stratio est per se vna demōstratio ⁊ tñ nō est ꝑ vnū
ens dicunt etiam logici q̄ hui⁹ ꝓpōis hō albus cur
rit. sbm est hō albus ⁊ est vnum subm ⁊ per se illius
ꝓpōis ⁊ tñ nō est per se vnum ens sed tātum p acci
dens. phi. autem dicit supficiens aieris ⁊ supficiem
aque eē vnum locū per se terre. ⁊ constat tñ q̄ non
sunt vnū ens per se sz tantū per accñs ⁊ per aggre
gationem ita linea est vnum subiectum per se ⁊ nu
merus sonorus est vnum per se ⁊ tamē nō est vnū
ens per se ed per accidēs. Ad secūdum dicit q̄
geome. est vna scientia tā vnitate specifica q̄z gene
rica cum sit vna species vnius generis scilicet pdi
camenti qualitatis. ⁊ tunc ad argumentū geome.
cōsiderat res diuersorum generū ⁊ predicamētorū er
go nō est alicuius generis vel predicamēti negat cō
sequētia vnde q̄libet ꝯceptus mētalis est res predi
camēti qualitatis ⁊ tñ alīq ꝯceptus mētales signi
ficant subas ⁊ aliqui quātitates ⁊ aliqui relationes
⁊ sic de alijs sicut ēt quelibet scia mundi est predica
menti qualitatis ⁊ tamen suum subm est alterius p
dicamenti vel nullius vnde sba geome. ⁊ arithmeti.
sunt predicamēti quātitatis ⁊ sbm metha. nō ē ali
cuius predicamēti per se vel per accidens sba autē
perspectiue ⁊ musice sūt per accñs in predicamento
quātitatis ⁊ qualitatis. s. linea visualis ⁊ numerus
sonorus sba aūt phi. ⁊ medicine sunt per accñs pre
dicamenti sōe relationis. s. corpus mobile vel sensi
bile ⁊ corpus sanabile. Ad tertiū negat ꝓña ⁊ di
citur q̄ genus abstracte ⁊ formaliter sumptū est ma
gis vnū q̄z species. vnde aris. v. phy. dicit motū re
gulare. ē vniforme ē magis vnū q̄z motū irregu
larem ⁊ difforme q̄ min⁹ diuisibilis est sed ita ē q̄
genus ⁊ minus diuisibile q̄z species ḡ ē magis vnū
diuidit. n. genus in ptes sbiuas ex quib⁹ nō ēntia
liter cōponit species aūt diuidit in genus ⁊ dñaz ex
quib⁹ ēntialr cōponit cū ergo ps sit semp simplici
or toto sequtur gen⁹ simplicius eē et minus diuisibi
le q̄z species et ꝓñr ens est min⁹ diuisibile q̄z magni
tudo et numerus cū diuidat tātū per actum et potē
tiā et nullā cōpōez dicat linea āt ⁊ numer⁹ ēntialr
cōponuntur ex actu et pō seu ex genere et dñia. ideo
maiorē vnitatē hz metha. q̄z geome. vel arithme.
Ad quartū negādo ꝓñam q̄ nobilitas scientie ñ
attēditur penes nobilitatē sibi primi sed penes nobi
litatē obi in quo virtualiter et eminēter reseruat to
ta ratio sibi et q̄ de deo sub rōe deitatis reseruat to
ta rō entis iō meth. est ceteris scientijs pfectior at
q̄z nobilior cū ipa sola inter scias humanit⁹ inuētas
cōsideret deū sub rōe deitatis phi. n. naturalis. et si
determinet de ꝑmo motore q̄ est deus nō tñ est tāte
pfectiōis sicut metha. q̄ cōsiderat ō illo sub rōe mo
toris tātū et nō sub rōe deitatis q̄ multo pfectior ē
q̄z sit ratio mouentis ⁊ ñ ar. sic phi. naturalis cōside
rat de ꝑmo motore vt est simpliciter indiuisibilis et
īmobilis taz per se q̄z per accidēs et vt simplr sepa
tur a materia et magnitudine ꝑm qō hr. viij. phi. q̄
cōsideret de deo sub rōe deitatis negat ꝓñtia q̄ lz
ille cōditiōes nulli cōpetāt nisi deo nō tñ sibi attri
buit illas cōditiōes sub rone deitatis imo est conce
dēdū librū de aia pfectiorē eē libro phy. nō obstāte
q̄ liber phi. cōsideret de ꝑmo motore qui ē deꝰ et ñ
liber de aia q̄ liber de aia cōsiderat de intellectu hu
mano vt est intelligens cōstat autem intellectum p
fectiorem esse vt est intelligens ipo motore primo.
vt est tātū mouens cuz ratio intelligendi sit longe p
fectior ratione mouendi vt colligit de mente arist.
scdo et tertio de anima ⁊c.

Cibile āt ⁊ scia dr̄nt ab opiabi
li ⁊ opiōe quoniā scia vlis ⁊ per
necessaria ē. Necessariū āt ñ cōtin
git alr se hre. Manifestū igr̄ ē q̄ circa
hoc scia ñ ē. Esset. n. ipossibilia vti
q̄z alr se hre possibilia alr se hre.

Istud est quartū ca. istius vltimi tractat⁹ primi po
steriorum in quo aris. sepat sciam ab opinione et ab
alijs habitib⁹ inte⁹ postq̄z sepauit vnam sciam ab
alia et scibile a nō scibili et ꝑncipia distinxit scientia
rum. Ponēdo quatuor cōclusiones quarū prima ē
ista scia dr̄t ab opinione et scibile ab opinali. secūda
cōclusio. scia dr̄t ab intellectu ibi at vero nec inte⁹
tertia cōclusio scia opinio et inte⁹ aliqualr cōueniūt
et aliqualr dr̄nt ibi ver⁹ enim quarta cōclusio opi
nio est necessaria cōtīētia et possibilia aliter se habē
ibi et certum est. Prima cōclusio ar. sic scia est vni
uersalis et per necessaria sed opinio nō est vniuersa
lis nec per necessaria ergo scia dr̄t ab opinione et ꝓ
sequēter scibile dr̄t ab opinabili. añs pz ex determi
natis ꝑmo ⁊ scdo tractatu nā scia est p cām simplr

UVA. BHSC. IyR_048_2

ꝛ per ſe ꝛ ꝟm q ipm ſicut dēmōſtratio ex quo ꝟmō
ſtratio ē ſillogiſmus faciēs ſcire. g̃ ſcia ē vlis ꝛ qñ
ē per ea ꝛ circa ea q̄ nō cōtingunt aliʒ ſe habere ío ē
p neceſſaria opio ät nō ē vlis qz nō ē p cām p ſe. et
ꝟm q ipm ſz ſolū p cām ꝑbabilē non etiā ē per ne
ceſſaria ſz p ea q̄ pñt aliʒ ſe habere. Notādū pri
mo ꝟz egi. q ꝑpō dr vlis triplr ꝑmo vlitate ſubie
cti ꝛ tps ſz nō cāe vt ois coꝝ⁹ eſt niger qz nō ē ali
qs coꝝ⁹ q nō ſit niger neqz aliqō ē fuit aut erit tps
in quo nō ſit fuerit vel erit aliquis coꝝ⁹ niger. ꝛ ſi
hoc negeʒ ponaʒ in cē exēpla ei ponimuſ nō. vt ita
ſint ſz vt ſentiāt q addiſcūt coꝝ⁹ tñ in cōi nō habēt
cām nigredinis qz nigredo nō fluit a p̄ncipijs ſpēi.
ſz a p̄ncipijs indiuidui nō eni fluit gñe ꝛ ꝺ̄ria nec a
materia ꝛ forma abſolute ſz a determinata mixtiōe
ꝛ ꝑpōne qualitatū ꝑmarū ſine qua nō pōt cē fōma
ſubſtātialis coꝝ⁹. Secūdo dr ꝑpō vlis vlitate
cāe nō adequate vt ois eqlaterus ꝟz tres angulos
equales duob⁹ rectis ois eni eqlater⁹ ꝟz in ſe cām
ullius paſſiōis. ſ. angulū extriſecū equalē duobuſ
oppoſitis intriſecis triāguli ſz nō ꝟz iſtā cām adeq̄
te eo q aliquis triāgulus ꝟz tres angulos equaleſ
duob⁹ rectis q nō ē eqlaterus. ſ. yſochelis. tertio di
cit ꝑpō vlis vlitate cāe adequate, vt ois triāgulus
ꝟz tres angulos equales duob⁹ rectis. qz triāgul⁹
ꝟm q h⁹i ꝟz tres angulos equales duob⁹ rectis. ſi
cut ēt ꝟm q hmōi ꝟz angulū extrinſecū ēt q dicitur
eē cā adequata illi⁹ paſſionis in triangulo cōpetēs
triāgulo p ſe ꝛ nulli alteri niſi rōe triāguli. ꝛ de tali
vli loqtur ariſ. di. ſciam eē vlis cū nō loquaʒ niſi ō
ſcia, ꝑpiſſime dicta ſed opio dicit nō vlis qz ñ agge
neratur p cām nec p demōſtrationē ſz p quedam ſi
gna ꝑbabilia ꝛ p q̄daz cōia p ſillogiſmoſ topicos.
Iſta diſtinctio ſz euacuet difficultatē littere vnz tñ
infert q nō eſt verū vnde ſz angulū extrinſecū equi
ualēt duob⁹ oppoſitis intrinſecis eē cām illi⁹ paſſi
onis hēre tres angulos equales duob⁹ rectis qz cū
hec paſſio fluat a principijs ſpēi ꝟm eum poſito triā
gulo poniť habere tres angulos equales duobuſ re
ctis ꝛ nō poſito triāgulo ponitur āgulus extrinſec⁹
equiualēs duob⁹ oppoſitis intriuſecus ergo nō eſt
p ſe cā illius ſed diffinitio trianguli eſt p ſe cā illius
paſſiōis ſicut ꝛ oiuz aliarū paſſionū per ſe ꝙuertibi
lem cū ſibis ſuis diffinitio dicit eē cā vt colligit de
mēte phi. vi. topico. ꝛ. iiij. phi. nec ſequit habere treſ
angulos equales demōſtraʒ de triangulo per ām
lū extriſecuz ergo angul⁹ extrinſec⁹ eſt p ſe cā illiuſ
paſſiōis ſz ſufficit inferre q ſit per ſe cā in cognoſcē
do illā paſſionē de triāgulo. Scōo notādū ꝟm linco
q opio triplr ſumiť. ſ. cōiter proprie ꝛ magis ꝑprie
opio cōiter ſūpta eſt habit⁹ cognitiōis cū aſſenſu ꝛ
ſic eſt genuſ ad ſciam ꝛ fidem opio proprie ſumpta
eſt apprehēſio vnius partis cōtradictiōis cū formi
tudine timēdo ne oppoſitū poſſit ineſſe ꝛ ſic ſcia ñ ē
opio ſz bene ſcitū ſit opinatū qz aliqd pōt eē vere
neceſſariū aprehēſū ab vno per mediū ſimplr neceſ
ſariū ꝛ ab alio per mediū probabile opio magis ꝑ
prie dicta eſt acceptio veri cōtingētis ꝟm qō ē vex
ꝙtigēs ꝛ ſic ſcia ñ ē opinio nec ſcitū eſt opinatū ꝛ ſic
de opinione loquiť ariſ. hic cū dicit opinioné p eē nō
neceſſaria. Dic expō iuxta hāc diſtinctioné ē ſuſpe
cta ꝑpter ſcōz ꝛ tertiū mēbrū qz de rōne ꝑprie opi
niōis nō eſt formido neqz timor opinat⁹. n. ariſ. mū
dū fuiſſe ab eterno abſqz formidine ꝛ timore vt pz ex
ſuis offenſiuis ꝛ defenſiuis. viij. phi. auerro. ēt com
mē. opinat⁹ ꝛ vnitum intellectū eē in oibus hōib⁹
ꝛ hoc abſqz formidine ꝛ timore vt colligit de men
te ſua tertio de aia. ſicut iā theo. opinātur per rōneſ
ꝑbabiles vltra habitū fidei mūdū incepiſſe eē itel
lectūqz plurificari ad plurificationē corporoꝝ⁹ hu
manoꝝ⁹ abſqz formidine ꝛ timore. Exeodē ſequiť
falſitas ťtij mēbri cū in rōne opionis nō cadat apre
hēſio veri cōtingētis vt verū cōtingēſ ē qz mūduz
eternaliter fuiſſe nō eſt ꝟum cōtingēs neqz intelle
ctū eē vnicū in oib⁹ hōib⁹ imo hoc eſt ipoſſibile ío
opinio ꝑprie ſūpta eſt habit⁹ acqſit⁹ per ſillogiſmū
ꝑbabilē ſicut ſcia ꝑprie dicta per ſillogiſmū demō
ſtratiuū et, ſicut ſcia ſtrictiſſime ſūpta ē hit⁹ acqſit⁹
per neceſſaria ſimplr ita opinio ſtrictiſſime ſūpta eſt
habit⁹ acqſit⁹ per mere cōtingētia. ita q nec formi
do nec timor neqz verū ꝺz poni in diffinitione opio
nis cū opio poſſet eſſe indifferenter circa verū ꝛ falſum
poſſibile ꝛ ipoſſibile neceſſariū ꝛ contingēs.

Ꝟt uero neqz intellectuſ. dico autez intellectū pricipiuz ſciētie: neqz ſci entia eſt idemōſtrabilis: hec autez eſt acceptio immediate propōis.

Secūda cōcl̄o ſcia eſt habit⁹ diſtinct⁹ ab intellectu
ꝑbat inte⁹ ē p̄ncipiū ſcie ꝛ circa indemōſtrabilia ꝛ
habit⁹ tm̄ immediate ꝓpoſitiōis ſz ſcia nō ē aliqō iſto
rū g̃ maior pz qz inte⁹ ē habit⁹ ꝑmox p̄ncipiorū q̄ ſt
dignitates ꝑme. vz qōlz ē vel nō ē nihil eſt ꝛ ñ ē cō
ſtat aūt q dignitates ſūt p̄ncipia ſciarū cū ingrediā
tur ꝟtualr oēm demōſtratiōem ꝛ ſūt ꝑpōes immediate
atqz indemōſtrabiles cū acgrāť ſolo mō lumine in
tēt⁹ agētis minor ät ē manifeſta. nā ſcia eſt habituſ
acqſit⁹ p demōſtrationē g̃ ē effect⁹ demōſtratiōis ꝛ
p̄ñter nō ē p̄ncipiū ſcie cū nō ſit p̄ncipiuz ſuiꝑius
idē eni ē p̄ncipiū demōſtratiōis ꝛ ſcie nō eſt ēt ſcien
tia circa indemōſtrabilia aut circa ꝑpōnes imedia
taſ cū ſit habit⁹ cōcl̄onis demōſtrate per cām vel p
effectū. Notādū ꝟm cōmē. tertio de aia q inte⁹ q̄
drupliciter ſumiť ꝑmo ꝑ pō intellectiua ꝛ ſic logť
ariſ. ibi cū dicit q inte⁹ agens ē oīa facere ꝛ inte⁹ poſ
ſibilis ē oīa fieri. ꝛ. ꝑ ſpē intelligēdi actu vel habitu
p̄ñtate rē ꝛ ſic cōcept⁹ hōis vel leonis uocať ibi in
tent⁹ ei⁹ tertio ꝑ ꝟtute ſenſitiua ō ſeruiēte itellectui
in ſuis opationib⁹ quā ariſ. uocat fātaſiā di. illā eſſe
intellect⁹ paſſiuū cōmē. aūt cogitatiuā di. illā gnāri
ꝛ corrūpi quarto ſumiť inte⁹, phitu ꝑmorū p̄ncipio
rū eo mō quo accipiť tam. vt. ethi. q̄z hic diſtinguē
do ipm intellectū ab alijs hitib⁹. Sic ergo accipien
do intellectū phūs intēdit tres rōnes cōcludēteſ ſci
entiā nō eē intellectū. Quarū ꝑma eſt iſta ē ite⁹ prin
cipiū ſcie cū ſit hitus ꝑmorū p̄ncipiorū ſed ſcia nō ē
pricipiū ſcie cū nihil ſit pricipiū ſuiꝑi⁹ ergo ſcia nō
ē intēt⁹. Scōa rō inte⁹ eſt circa indemōſtribilia cuz
acgriť ſolo lumine inte⁹ agētis. ſz ſcia ē circa ꝺmō
ſtrabilia cū ſit hitus acqſit⁹ per demōſtrationē q̄.
Tertia rō inte⁹ ē hitus propōis imediate tñ ſed ſcia
ē hitus propōis mediate. ſ. cl̄onis demōſtrate. g̃ i
telligēdo per propōem imediatā illā q̄ nullū hēt me
diū quo probari poſſit aut ſillogizari.

Ꝟerus eni ē itellectus ꝛ ſcia et opi nio et q per hoc dr quare relinqui tur opinionem eſſe circa uerū aut quidē falſum: ſed cōtigens ē aliʒ ſe habeť. hec autezeſt acceptio imme diate propoſitōis ꝛ nō neceſſarie.

Tertia cl̄o. ſcia opio ꝛ ite⁹ aliqualr ꝙueniūt et aliq
liter diſcōueniunt. prima parſ patet qz oīa a ꝑma ſt
circa uerū. in ſpeciali aūt ꝙueniūt ſcia ꝛ opio qz ſicut
ſcia ita opio reſoluiť uſqz ad imediata. Scōa pars
declarať nā ſcia ꝛ inte⁹ ſūt circa neceſſaria ꝛ opinio

UVA. BHSC. IyR_048_2

tūc ꝓtinētia possibilia aliter se hr̄e deinde scia resoluit vsq; ad imediata necessaria opio ät vsq; ad immediata solū ꝓbabilia q̄ forte oīb⁹ vr̄ vera vel saltē plurib⁹ nō tñ sūt necessaria qz pñt eē falsa. vt q̄ ois mr̄ diligit filiū suū que hūit instātiā ō media occidēte ꝓpriū filiū. Notādū ꝫm phm̄ q̄ nō solum scia opio ⁊ ite⁹ sūt vera ſz ét ea q̄ dicūt ꝑ ista pōt referri ad ꝓpōes vocales vel scriptas ſbordinatas ꝓ pōib⁹ intellectis scitis ⁊ opinatis qz voces sūt earū q̄ sūt in aīa passionū note ꝫmo ꝑiar. aut ad significata taliū habituū vl̄ ꝓpōnuz mētaliuz sicut enim sanitas ieſt aiali cibo ⁊ vrina rōe cui⁹ oia illa dr̄nt sana ſz diuersimode ꝫz ꝫmē. iij. meth. eo q̄ sanitas est in aīali tāq̄z i ſb̄o ⁊ in cibo tāq̄z in cā ⁊ in vrina tāq̄z in sig̃. ⁊ sic al̄r é formal̄r sanū cib⁹ cāl̄r é sanus ⁊ vrina significatiue sana ita veritas cū sit adequatio intellect⁹ ad r̄ē sicut sanitas é adequatio humorū é ſbiue intellectu ⁊ cāl̄r in re ⁊ in ꝓpōe tāq̄z i signo ió oia illa dicūt vera ſz diuersimode nā intellect⁹ ſbiue est formaliter ver⁹ di. phi. vi. meth. q̄ bonū ⁊ malū sūt in reb⁹ verū ät ⁊ falsum sūt in aīa ſz res dicit cāl̄r vera di. comē. xij. meth. q̄ scia dei est cā rerū ⁊ scia nr̄a cātur a reb⁹ ꝓpō aūt est significatiue vera di. phi. i post ꝓdicamētis q̄ ex eo q̄ res é vel nō ē ōio ꝛa vel falsa dr̄ quare ⁊c. Dubitat qz videt q̄ opio nō sit circa verū cū oñ ſuz sit opioné aliq̄n eē circa falsuz. Rñdet egi. quadrupl̄r ꝓmo q̄ Aris. ꝑ verū intelligit cōpōnem circa quā é vez vel falsū. Scōo q̄ phi. nō loq̄t de oi opione ſz tñ de opione vera. Tertō q̄ nō loq̄t de opione q̄ é vera ſz pōt eē vera ⁊ falsa. Quarto q̄ opio generat̄ ꝑ q̄daz ꝓbabilia. ſz primo rhetor. dr̄ q̄ q̄zdā é ex ꝑte rei sēp vera sūt probabilia falsis ⁊ sic dr̄. viij. topi. q̄ nihil prohibet quedā falsa probabiliora eē quibusdā veris intelligēdū est ex ꝑte nr̄a opinabilia igit̄ ⁊ probabilia ex ꝑte rei semp sūt vera. si aūt opinamur falsa hoc est ex defectu intellect⁹ nr̄i. Tinco. aūt dicit q̄ ſz opio sit circa ea que pñt eē falsa nunq̄z tñ vt sumit̄ in proposito est circa falsa qz sp est veri cōtingētis inq̄ztū é verū cōtingēs ego aūt dico q̄ opio é circa verū nō qz opinatū sit verū ſz qz opinās siue credat illud qō sit verū siue credat illud qō sit falsū semp tū se credit credēs verum ſz interdū credat falsū. ⁊ impossibile.

Et certū est sic appa rētibus opinio enī icertū é natura ut huiusmodi é.

Quarta ꝓclo opio é circa cōtingētia ⁊ possibilia alr̄ se hr̄e ſuppositionū. n. é in cōclonib⁹ ꝓcedētib⁹ opionem eē ꝓtingētiū ⁊ possibiliū alr̄ se hr̄e. ⁊ qz illō aliquis posset negare. ió hic aristo. dupl̄r probat i hac quarta cōcl̄one. Et ꝫmo ex appentib⁹. i. ex his que sūt in ꝓmptu. q̄n̄ hitus ⁊ obm debēt inuicē proportionari ſz opio est qd incertū ⁊ dubiū in natura ⁊ ꝫtigentia possibilia aliter se hr̄e sūt hmōi ergo opio é respectu illorum.

Adhuc autē nullus opinat̄ proba re cū opinet̄ impossibile eē aliter se habere sed scire. Sed aliquando quidē esse sic ſz tñ aliter nihil prohibet tūc probar̄ tāquā hmōi opioné quid é eē sed necessariū. scia.

Secūdo ex ꝑte nr̄a q̄ nullus reputat se opinari q̄n̄ existimat de aliquo ipm eē tale q̄ ipossibile é aliter se hr̄e cū tūc reputet se scire ⁊ non credit se opinari q̄n̄ existimat ō aliq̄ ipz eē tale q̄ possibile é alr̄ se hr̄e g̃ opio é talis ex q̄b⁹ ſeq̄t̄ sciam eē necessariū opionez ꝓtigētis possibiliter aliter se hr̄e.

Qualiter ergo est idē opinari ⁊ scire quare non erit opinio scia.

Cōtra ꝓdicta arguit̄ phūs probādo quadrupl̄r scietiaz idē eē cū opione. ⁊ ꝫmo sic scire é opinari g̃ scia é opio. ꝑz ꝫña qz distinctio hituū cōcludit̄ ex distinctōe actuū ⁊ colligit̄ vt phi. ⁊. ethi. añs ar. scitū é opinatū g̃ scire é opinari. ꝑz ꝫña qz potētie distinguūt̄ ꝑ act⁹ ⁊ act⁹ ꝑ oba vt é ōmatū. ⁊. ō aīa. añs liq̄t qz eadē cōclo pōt fieri nota duob⁹ vni ꝑ sillogismū demōratiuū ⁊ alteri per sillogismū probabilē tñ.

Si aliquis posuerit eē aut nihil ꝓti gere opinari. cōsequenter enī hic quidē sciens. ille vero opinās per media quousq; ad imediata ueniat.

Secūdo sic nisi scia ⁊ opio sint idē sequit̄ q̄ nō cōtingit aliq̄d opinari. probat̄ sic ar. nulla scia é opio ergo nullū scibile é opinabile. ꝑz ꝫña qz sicut a ꝓori arguit̄ distictio hituuz ex distinctione oboꝝ ita a posteriori ar. distictio oborū ex distinctiōe actuū ⁊ hituuz tūc sic nullū scibile é opinabile ſz oē ēs é scibile qz ō eo ꝓt aliq̄d ōmōstrari g̃ nullū ēs é opinabile ⁊ ꝑ ꝫñs nō ꝓtigit aliq̄d opinari.

Quare siquidē ille sciuit ⁊ opinās sciuit.

Tertio illi hitus sūt idē q̄ ꝓpr̄ acq̄runt̄ ⁊ cōsimil̄r procedūt ſz scia ⁊ opio cōsimil̄r acq̄runt̄ ⁊ ꝓsimil̄r procedūt g̃ scia ⁊ opio sūt idē maior vr̄ nota qz mōi dissimiles procedēdi arguit̄ in motu idēntate specificaz ꝫm phm̄. v. phi. minor aūt declarat̄ ex eo qz tā opinio q̄z scia acq̄rit̄ ꝑ imediata ⁊ resolut̄ in imediata. vt patuit i hoc ꝫmo vbi dictū é q̄ tā sciēs q̄z opinās procedit ꝑ imediata. ió q̄lz eoꝝ dr̄ eē sciens.

Sicut enī ⁊ qz est opinari ⁊ ꝓpter quid autem medium est.

Quarto illi hitus sūt idē q⁹ ꝓpetit eadē proprietas ſz scie ⁊ opioni ꝓpetit eadē ꝓprietas g̃ sūt idē. ꝑz cōsequētia cū maiori ⁊ minor ꝺclarat̄ nā proprū é scientie diuidi in qz ⁊ ꝓp qd ſz idē etiā est proprium opinioni cū dr̄ opinio qz ⁊ ꝓp qd sicut dat̄ sillogismus probabilis procedēs a ꝓori ⁊ alī⁹ a posteriori q⁹ opinās aliq̄n credit se scire ꝑ cām ⁊ interduz ꝑ effectuz. sequitur tex. ⁊c.

Aut si quidē sic arbitratur nō cōtingentia aliter se habere. sicut ⁊ habēt diffinitiōes per quas sūt demōstrationes nō opinabit̄ sed sciet.

Si āt vere quidē est nō tamen hoc ipsis inesse secūdū substātiā ſz scōz spēm opinabit̄ ⁊ ñ sciet vere.

Postq̄z sepauit sciam ab opinióe ⁊ obi cōtra illud probādo sciarū ⁊ opione eundē hitum eē ꝓñr pro respōsiōe ad oba facit duo nā ꝫmo ꝓmittit duas suppōnes. ⁊. probat quatuor ꝓclonес ex q⁹ apparebit solutio oiuz rōnum̄ibi eiusdē aūt opio. Prima suppositio é ista q̄ scia triplr̄ differt ab opinione. primo qz scia procedit ꝑ media necessaria ñ possibilia alr̄ se habere. opio aūt procedit ꝑ ꝓtingētia possibilia alr̄ se habere. scōo qz scia procedit ꝑ diffinitiōes ex q⁹ fiūt demōstratiōes opio nō procedit ex diffinitiōibus ex quib⁹ fiūt demōstratiōes. ſz solū ex his ex quib⁹ fiūt sillogismi probabiles tertio qz scienti procedit ꝑ accñtia ꝓpria q̄ iſūt ſbis ꝫm q̄ ipm

UVA. BHSC. IyR_048_2

ꝛ q̄ fiūt a p̄ncipijs ſp̄ēi opinio aūt p̄ accēna ꝛ cōia ꝛ q̄ fiunt a p̄ncipijs indiuidui propterea opinās nō eſt ſcies qz ſibi deficiūt cōditiones ſcie arbitrat̄ tū ſe ſcire qz putat ſe habere oia q̄ requirunt̄ ad ſcire.

Et qz ꝛ pp quid ſi quidē per immediata opinabit̄ ſi nō per imediata ſolū ipſum qz opinabitur.

Sc̄da ſuppō q̄ ſicut ſcia ita ꝛ opio diuit̄ in opionē qa ꝛ pp qd ſcienſ. n. reſoluere opioné vſq; ad imediata hz opionē qa ꝛ pp quid neſcies vero reſoluere vſq; ad imediata hz ſolū opi. qz recte ſicut dicit̄ ō ſcia q̄ tūc hr̄ ſcia qz ꝛ pp qd qñ ſcit̄ r̄ſoluē vſq; ad imediata tūc ät hr̄ tñ ſcia qz qñ ñ ſcit̄ reſoluere vſq; ad imediata vidēs. n. ſolē aut lunā eclipſare neſciens reſoluere eclipſim in ſuā cām. ſ. in iterpōem terre inter ſolē ꝛ lunā aut iterpoſitionē lune inter terrā ꝛ ſolē ſcit qz. qz ſol eclipſat̄ ſz neſcit pp qd. Notādū q̄ nō dr̄ opio. cē habitum acquiſitū p̄ propoſitiōes cōtingentes vel neceſſarias dūmō opinās accipiat illas nō ſit̄ neceſſarias ſz vt ꝓtingētes. nec dr̄ opi. cē p̄ cām neceſſariā vt probabilē ſoūmō iſta accipiat̄. vt probabilis. multi. n. cognoſcūt illā ois triāgulus hz tres angulos equales duob⁹ rectis nō vt neceſſariā nec p̄ cām neceſſariā ſz tñ probabilē qz p̄ auctoritatē aut̄ cōem cōceſſionē hōium ſignato. n. vno triangulo hñte vnū angulū rectū aliquis ſcit illū hñe tres angulos equales duob⁹ rectis p̄ angulū extrinſecū. ali⁹ aūt opinat̄ eū triāgulū hñe tres āgulos equales duob⁹ rectis qz videt illū hñe tres āgulos quorum vnus eſt rectus. ꝛ quelibet aliorum cōceditur ab omnib⁹ vel a plurib⁹ cē medietas recti. ſ.

Eiuſdē aūt opio ꝛ ſcia ñ penit⁹ ē. ſz ſicut falſa opio ꝛ vera eiuſdem quodāmō eſt. Sic ꝛ ſcia ꝛ opio eiuſdez ꝛ. n. opinionē ꝛ verā ꝛ falſā ſicut dicūt quidē eiuſdē eſſe icōuenientia accidit appete a lia que ꝛ ñ opinari q̄ opinatur falſo.

His ſuppōib⁹ p̄miſſis Ariſto. ponit quatuor ꝓcl̄ōes quarū p̄ma ē iſta ſcia ꝛ opio nō ſūt eiuſdē obi ſimpliciter̄ probat̄ ſicut ſe hz opio vera ꝛ opio falſa ita ſcia opio ſz opio vera ꝛ opio falſa nō ſūt eiuſdē obi ſimpl̄r. pz ꝓña cū maiori ex ſufficienti ſimilitudine. et minor ꝺclarat̄ qz dato oppoſitio ſequūt̄ icōueniētia ūij. meth. adducta cōtra craclitū ꝺi. cē qō appet cē verū ꝛ multa alia incōueniētia. ſ. q̄ nulla opinio eſt falſa ꝛ q̄ vere opinat̄ qñ falſū opinat̄. ſi. n. ſignificatū propōis vere cēt ſignificatū adequatū propōis falſe tūc propoſitio vera cēt propō falſa aut nulla eſſet ꝓpō falſa. ita ſi idē obz penit⁹ ſūptū hz eādē cōſiderationē formalē ē obm opinōis vere. ꝛ opionis falſe. ſequit̄ opiniōez verā cē opinionē falſā aut nullā cē opinionē falſā ſz nō ē dicēdū opinionē verā eē opinionē falſā pp iplicationē ꝓtradictiōis. g̃ dicēdū eſt nullā opinionē cē falſā qō erat vnū incōueniēs adducēdū. Ité ſi adequatū ſignificatū propōis vere cēt adequatū ſignificatū propōis falſe crediſ ꝓpoſitionē falſā vere ꝛ crederet. qz crederet ſignificatū adequatū propōis vere g̃ pariformit̄ ſi idē ē obz oio opiōis vere ꝛ opiniōis falſe opinās falſū ve opinat̄ qz opinat̄ obz formale opiōis vere ꝛ illud erat aliud incōueniēs adducēdū. Notādū ſm phm ſe cūdo meth. q̄ ſicut ſe reſ hz ad eſſe ita ad cognoſci ꝛ v. meth. mōi i elligēdi ſumūt̄ a modis eēndi. ꝛ ītō de aia ſcie ſecat̄ quēadmodū et res. ſcdo aūt ō aia q̄ pōt diſtiguī p̄ act⁹ ꝛ act⁹ p̄ oba ex quib⁹ propoſitiōib⁹ ſegt̄ q̄ nō ꝓſtat act⁹ vel hit⁹ cē diuerſos hz ſp̄ēm ꝛ nō oba forma ſicut g̃ viſus audit⁹ ꝛ cetere potēte cognitiue ſp̄ē diſtiguūt̄ quib⁹ ꝓpetūt oba diuerſaz rōnū ita hab̄it⁹ ꝛ act⁹ nō p̄ūt ſp̄ē diſtiguī niſi ipſis cōpetant oba diuerſarū rōnū ſ. ſcia ꝛ opio non p̄ūt cē eiuſdē obi ſimpl̄r exquo ſūt hit⁹ diuerſarū rationū vt iā oñſum eſt.

Quoniā aūt multipliciter idē dicit̄ eſt ſicut cōtigit. eſt aūt ſicut ñ cōmē ſuratuū. n. eſſe diametrū vere opinari icōueniēs eſt. ſed qz diametros circa quā ſūt opiniōes idem ſic eiuſdem eſt ſed qō aliquid erat eſſe vni cuiqz ſcōm rōnem ñ idē eſt. Simil̄r aūt ꝛ ſcia ꝛ opio eiuſdē eſt. hoc quidem. n. ſic aialis eſt q̄ ñ ē cōtigere ñ eſt aial ſz illa quidē q̄ ē ꝓtingere vt ſi hoc quidem quod ve hōis ē illa vero hōis quidē nō autem veri hōis idē. n. ē qz hō hoc ät ñ ſicut idē.

Sc̄da ꝓcl̄o. ſcia ꝛ opio ſūt eiuſdē obi quodāmō ꝓbat̄ ꝓri rōne. ſicut ſe hz opio vera ꝛ opinio falſa ita ſcia ꝛ opio. ſz opinio ꝛa ꝛ opinio falſa ſ̄t eiuſdē obi quodāmō g̃ ꝛe pz ꝓña cū maiori ex ſufficiēti ſimilitudine ꝛ minor ar. nā cū idē dicat̄ multipl̄r. ſ. idē genē idē ſp̄ē ꝛ idē numero. ꝛ iterū idē nūero ſimpl̄r ꝛ ꝑm quid actu ꝛ potētia materialit̄ ꝛ formal̄r opio vera ꝛ opio falſa ſūt eiuſdē obiecti materialiter licet non formaliter. nā de eodē diametro aliquis opinat̄ q̄ ē icōmēſurabilis coſte ꝛ alius q̄ ē cōmēſurabilis coſte prima opinio ē vera ꝛ ſecūda falſa ꝛ ſi ſūt ō eodē ℞ ñ ē hz cādē rōez qñ p̄ma opio ē de diametro vt ē incommenſurabilis ꝛ ſecunda de eodem vt eſt commēſurabilis. Conſil̄r eſt dicendum de ſcia ꝛ opione q̄ ſunt eiuſdem obi nō ſimpliciter ſz quodāmō quia non formaliter ſed materialiter habetur eni ſcientia de homine q̄ ē animal exiſtimādo q̄ ñ pōt aliter ſe habere. ꝛ habetur opinio de homine q̄ eſt animal exiſtimādo q̄ poteſt aliter ſe habere. ita q̄ non ſolum de eodem obiecto ſimplici habetur ſcientia ꝛ opinio per diuerſa predicata q̄ homo eſt aial ꝛ q̄ homo eſt alb⁹ ſed etiā de eodē obo complexo habetur ſcientia ꝛ opinio per diuerſas cōſideratiōes vt de homine q̄ eſt animal conſiderando apud vnū q̄ nō poteſt aliter ſe habere ꝛ penes alium q̄ poteſt aliter ſe habere. Notādum ꝑm phm ſcdo phi. q̄ diuerſe ſcientie ſūt de eodē obo mäliter ſūpto nō tñ formaliter qz geo ꝛ phi. ſiunt de lineis ꝛ ſupficiebus nō tamen eodem mō cōſiderat. n. geo. lineā ꝛ ſupficiez abſtracte phiſ. autem vt ſūt termini vt paſſiones corporis naturalis conſiderat eni phi. ꝛ aſtrolog⁹ ſpicitatē ſolis ꝛ lune ſed nō eodē mō. phi. enim cōſiderat illam ſpicitatē vt ē habilis ad motū rōne cuius nā ſolis aut lune illam ſibi determinat aſtrolog⁹ aut̄ mq̄ztū per illā figurā meliorē, inuicē aſpectum habent planete. ita ſcia ꝛ opio p̄ūt cē de eodē materiali obo, nō autez formali quia penes illō diſtiguūtur act⁹ ꝛ habit⁹. Ex p̄dictis ſequitur ꝑmo q̄ in math. idem eſt ſcitum ꝛ opinatū iuxta doctrinam cōmē. ſcdo meth. nā hñs veritatē illi⁹ omnis triāgulus hz tres angulos p̄ āgulū extriſecū hēt ſciam tā de triangulo q̄z de illa cōcl̄one ꝛ hñs veritatem eiuſdē ſolū p̄ auctoritatē euclidis aut̄ p̄ aliud ſignū

UVA. BHSC. IyR_048_2

ꝑbabile hꝫ opinionē de eodē triāgulo ⁊ de eadē conclusione qz dictum eucli. posset eē falsū ⁊ ꝑbabile signum posset deficere. ꝯ illa conclō triāgulus hꝫ tres águlos é scita ⁊ opinata. Scōo sequitur q scituꝫ simplr ⁊ p oēm modū eēt opinatū scia eēt opinio qz habit⁹ distinguūt p obiecta formalia. constat aūt q idē esset obm formale scie ⁊ opiniōis si scitū simplr ⁊ p oēz modū esset opinatū sicut ꝑpō vera esset ꝑpō falsa ⁊ ꝑpō necessaria esset ꝑpō ꝓtingens si adequatū significatū ꝑpōis vere eēt adeq̄tū significatū ꝑpōnis falsē ⁊ significatū ꝑmarū ꝑpōis necessarie essꝫ significatū ꝑmaz ꝑpōis ꝓtingētis. Sed dubitaf si distinctio actuū ⁊ habituū ꝓuenit ex distictōe obox ꝯ cāta é ꝑcise distictio actuū ⁊ habituū q̄ta é distictō oboz. sed oba scie ⁊ opiniōis non dīnt nisi rōne exq̄ idē numero é māle obm vtriusq. ꝯ scia ⁊ opinio nō dīnt nisi rōne qō é falsuꝫ qz sunt duo habit⁹ realr et essētialr dīntes. Rñdef q nō tāta idētitas reperitur vliter iter sciam ⁊ opinionē q̄ta iter scitū ⁊ opinatū. qz iter scitū ⁊ opinatū é idētitas realis lꝫ ñ formalis ꝫ iter sciam ⁊ opionem nō é idētitas realꝫ formalꝫ qz illi duo habit⁹ tā realr q̄ꝫ formalr distiguūt idē eni é iudiciū de potētys ⁊ habit⁹. ꝓstat aūt q nutritiua augmentatiua ⁊ gñatiua sunt potētie realr ⁊ essētialr dīntes iuxta determinatōem Aris. facta. Scōo de aīa. ⁊ tñ oba nō dīnt nisi formalr ⁊ rōne ꝑmen. ibidē di. q alimētū idē nūero é obm cuiusꝫ illaz pōz. nō tñ idē formalr ⁊ rōne. qz alimentū vt qd é obm gñatōis ⁊ vt quātū augmētatōis ⁊ vt q̄ le nutritōis ita idē numero é obm scie ⁊ opinionis ꝫ ñ eodē mō sumptū. nā obm vt scibile é obm scie ⁊ vt opinabile é obꝫ opinionis nihil aūt vt scibile é aliqd vt opinabile sē nihil vt é necessarū é aliqd vt ꝓtingēs.

Manifestū autem ex his est. quod neq; opinari simul idem ⁊ scire cōtingit. Simul. n. vtiq; habere opionē aliter hꝫdi ⁊ ñ aliter habēdi idē esse quod vere nō contingit.

Tertia ꝓclō nō ꝓtingit eundē sil hꝫe sciam ⁊ opinionē de eodē obo formali. pz qz si aliqs scit hoiem esse aial aut triāgulū hꝫe tres angulos existimat illō ñ posse alr se hꝫe. ⁊ si opinaf aliquod illoz existimat illud posse alr se hꝫe sed ꝑpossibile é aliquē sil ⁊ semel existimare idē ꝑm eandē ꝑsideratōem sumptū posse alr se hꝫe ⁊ nō posse alr sē hꝫe ꝯ ⁊c. Sf ꝑmo i ꝓclōe sil qz idē hō i diuersis tpib⁹ scit ⁊ opinaf eandē ꝓclōnē. ꝑus. n. opinat⁹ sum q ois triāgulus hꝫ tres águlos ꝑpter auctoritatē eucli. deinde sciui illud p ōmōstratōem. Scōo dī de eodē obiecto formali qz vt dictū é nō é iconueniēs eundē simlr ⁊ semel hꝫe sciaꝫ ⁊ opinionē de eodē obiecto māli. de triāgulo. n. aliqs scit q hꝫ tres águlos eq̄les duob⁹ rectis ⁊ de eodez ipe hō opinaf q hꝫ águlos extrīsecos equalēs q̄tuor rectis. Cōtra ista ꝓclōem ar. scia acgrif p rōes necessarias ⁊ opinio p ꝑbabiles. bēat ꝯ aliqs opionē de aliq̄ p rōnes ꝑbabiles ⁊ postea acquirat ō illo sciam p rōnes necessarias absq; obliuione ꝑmarū rōum q̄ ad mīsō sequif q ille sil hꝫ de eodē rōnes ꝑbabiles ⁊ necessarias ⁊ ꝑnter sil sciam ⁊ opinionē

Dicendū q sil hꝫ rōnes ꝑbabiles ⁊ necessarias de eodē sed rōnes ꝑbabiles sine necessariis faciunt opinionē. cū necessarijs aūt nec fidē nec opinionem nā hfit rōes necessarias de triāgulo q hꝫ tres águlos si tñ cū hoc haberet aliquod signum ꝑbabile ita firmus eēt ꝑpter rōnem necessariam q illud signū ꝑbatur nullam fidem vel opinionē viteriorez faceꝫ.

In alio quidem. n. vnū quodq; esse contingit eiusdem sicut dictum est: sed in eodem nihil sic potest esse: haberet enim opinionem simul vt quod homo esset ⁊ quod vere é animal. hoc enim erat non contingere non esse animal. hoc enim sic contigit sic contingere.

Quarta ꝓclō possibile é diuersos habere simul sciētiam ⁊ opinionē de eodem obiecto formali. patz qz hominē esse aial est obiectum formale illius ꝑpōis homo é aial. ⁊ triangulum habere tres angulos est obiectum formale illius conclusionis. triangul⁹ habet tres angulos. constat autem q vnus potest habere veritatem illorum complexe significabiliuꝫ ꝑ necessarias ⁊ alius solum per rationes probabiles.

Ex predictis sequitur q de quocunq; potest eē scientia de eodem ꝑm se potest esse opinio ꝫ non econtra ꝑmum patet qz omnis conclusio acquisita ꝑ demonstrationem pōt acquiri per sillogismum ꝑbabilem. sed ꝑm silr qz de illis sor. currit plato sedet pōt eē opinio ꝑm se non tñ de eisdem ꝑm se sumptis pōt eē scia cū sint mere contingentia. ⁊ si de his aliquo modo posset esse scia. hoc non esset ꝑm se sed ꝑm aliud sicut dictum est de corruptibilibus q de illis non est scia ꝑm se ꝫ solum ꝑm aliud. s. ꝑ q̄ꝫto reperit in eis aliquod necessarium ⁊ incorruptibile. de sor. enim et cursu pōt esse scia in q̄ꝫtum i eis reperitur corpus et mobilitas que sunt necessaria quox vnuꝫ. s. mobilitas demonstrat de corpe tā q̄ꝫ passio ō subiecto suo.

His visis soluunt rōnes facte i fine alterius lectōis qb⁹ arguebat cōtra se phūs ꝑbās sciam eē idē cū opinione. Ad ꝑmū negaf q scire sit opinari ⁊ tūc ad argumētū scitū é opinatū ꝯ scire é opinari negef ꝑña. ⁊ cū vī act⁹ distiguunt p obiecta. vex est p obiecta formalia sed ñ mālia. vñ illi act⁹ vl hit⁹ sūt idē q sūt de eodē obiecto formalr sumpto de q̄ obiecto nō sūt scia ⁊ opio. vñ si scia é de aliquo ß é rōne necessitatis ⁊ ieuitabilitatis sed si opinio est de eodē hoc est sub rōne contingentie ⁊ ꝑbabilitatis. Ad scōam consimilr negatur illa ꝑña. nulla scia é opio ꝯ nullum scible est opinabile neqz ex distinctōne reali bituum debet concludi distinctio realis obiectorum sed tñ formalis. iō bene sequif q nullam scibile ꝑm q h⁹i. é opinabile in q̄ꝫtum h⁹i. Ad tertiaz negef minor qz lꝫ tam sciens q̄ꝫ opinans ꝓcedat p i mediata componendo ⁊ ad imediata resoluendo tamen dīnter. qz sciēs ꝓcedit p mediata necessaria accepta ut necessaria sed opinans p media ꝓtingētia acceptā ut ꝓtingentia ⁊ probabilia. Ad q̄rtaz rñdef q illud nō é propriū scīe sed proprū é scie diuidi in. qz ⁊ propter qd p demōstratōem q nō é propū opiois sed solum diuidi in. qz ⁊ propter qd per sillogismum probabilē. scia. n. procedit p cām necessariā ⁊ p effectū necessariū. sed opio procedit tñ per cām ⁊ p effectū probabilez. Circa ꝓdicta occurrit unum dubiū. utrum opinans ꝓssit credere se scire ⁊ sciens credere se opinari. Pro rñsione ad hoc dubium sit hec ꝑma propō possibile est opinantē credere se scire. patet qz multi deceptī credunt se demonstrare p medium necessarium cum tamē solū sillogizent probabiliter cū illud medium nō sit necessarium sed tñ probabile. Aris. n. opinat⁹ é mundū esse eternum ⁊ credidit se scire illud putans rōnes quas facit. viij. phisi. de eternitate motus procedere p media necessaria cum tamen sint tantū probabilia ita auerrois credidit se scire vnicum esse intellectum in omnibus hominibus. ⁊ tamen non sciuit sed tantū

UVA. BHSC. IyR_048_2

opinatus est cum rationes quas facit tertio de aia. ex pbabilibus tãtum,pcedant. Secũda,ppõ. Im possibile est sciente credere se opinari.p3 q: impossi bile est circa sciam cadere deceptõem.nemo eni est sciens nisi sciat resoluere vsq3 ad p se nota vt é sciẽs statim cognoscit non posse alr se habere.mõ si aliqs credit se opinari ipe credit rem alr se habere. Ter tia,ppõ habens medium,pbabile ⁊ credens illud es se necessãrium non est opinans formalr sed matura liter q: opinans formalr est credens illud medium p osse aliter se habere sed ille non credit illud mediũ posse alr se habere.ergo non est opinans formaliter tamen ille dr opinans maturalr q:,pcedit per medi um contingens ⁊ ꝑnter habitus acquisitus est opi nio mãlr ⁊ non formalr. Quarta,ppõ opinãs mã liter põt effici opinãs formalr.q: credens,pcedẽ p medium necessarium põt credere illud medium non esse necessarium sed precisse contingens ⁊ possibile alr se hr̃e ⁊ ꝑnter sequit̃ q opinio mãlr sumpta põt effici opinio formalr accepta.

Reliqua autem quomodo oportet distribuere in rationem ⁊ in intelle ctum ⁊ scientiam ⁊ artem ⁊ prudẽ tiam ⁊ sapientiam hec quidem eni phisice.illa vero ethice speculatio nis sunt magis!

Post q̃3 phũs compauit sciam ad opinionem ita3 ꝓ parat illam ad alios actus intellectuales dicens q̃ non oz illos hic diffinire aut distinguere.s.rõnem et intellectum artem ⁊ prudentiam.sciam ⁊ sapientia3 cum isto3 qdam sunt phylice considerationis.s.intel lectus ⁊ rõ scia ⁊ sapientia.quidam autez ethice spe culationis videlz ars ⁊ prudentia. Ad quod õcla randum sit hec p̃ma diuisio.Habituum itellectuali um quidam indr̃nter est circa verum ⁊ falsu3 vt opi nio.quidam autem est circa verum tantum vt itelle ctus rõ scia sapientia ars ⁊ prudentia. Secunda diuisio.habituum itellectualium qui sunt circa ve rum tantum qdam est discursiuus vt ratio.⁊ quidã non discursiuus vt intellectus.ratio enim3 siue sit pra ctica siue speculatiua semper est ab vno in aliud itel lectus autem cum sit habitus primorum p̃ncipio3 facit intellectum assentire his sine discursu. Tertia diuisio habituum intellectus discursiuorum quidã practicus ⁊ quidam speculatiuus habitus practic⁹ est ille cuius finis est operari vt medicina.⁊ philoso phia moralis.habitus autem speculatiuus cuius fi nis est scire vt philosophia naturalis metha.geo.et arithmetica.hanc distinctionem cum suis diffinitio nibus ponit aristo.3.de anima ⁊.2.metha. Quar ta diuisio. Habituum practicorum quidam est circa materiam agibilem ⁊ itranea vt prudentia quaz diffiniens ar.vi.ethi.dicit prudentia est recta rõ agi bilium.⁊ qdam est circa materiam factibilem ⁊ ex raneam vt ars.quam etiam Aristo.diffinies sexto ethi.dicit ars est recta ratio factibilium. Quinta diuisio.Habituũ speculatiuo3.s.discursiuo3 qdã est p altissimas cas vt sapientia.⁊ qdã nõ p altissimas cas vt scia.q: g̃ ethica é scia practica,iõ sibi ꝓpetunt ars ⁊ prudentia qui sunt habit⁹ practici ⁊ quia phy sica est speculatiua propterea ei competunt intellec tus scientia ⁊ sapientia.rõ ⁊o cũ sit practica ⁊ specu latiua ꝓpetit ethice ⁊ physice. Jté duplex é physica. scz p̃ma ⁊ secũda physica p̃ma dr metha.⁊ physica secũda dr̃ phia nãus.scia g̃ ꝓpetit phie naturali q̃ é per cas iferiores ⁊ sapientia metha.q̃ é p cas supio res itellectus vero est cõis vtriq3 phie cũ sit hitus p̃ morum p̃ncipio3 que cõia sunt metha.⁊ phie nãli.

Solertia autem est subtilitas que dam i non prospecto tempore me dii.vt si aliquis videns quod splẽ dorem semper habz luna a sole.sta tim intelligit propter quid.hoc sit quia propter id q̃ illustratur a sole aut disputantem cum diuite:cogno uit quoniam accomodatum est.aut propter id quod quidez amici sũt quia inimici eiusdem sunt. Omnis enim causas medias vidẽs cogno uit ⁊ vltimas.splenditum esse ad so lem sit in quo.a.lucere a sole.b.lũa c.inest autem lune quidez.c. quod ipsi inest.b.quod é lucere a sole.ipi autez.b.a.quod est ad hoc esse splẽ didum a quo splendor.quare ⁊ ip si.c.a.per.b.

Consequẽter phũs dat diffinitõem solertie di.q̃ so lertia é subtilitas mẽdi i nõ ꝓspecto tpe.i.solertia é ꝟtus medi inuentiua ad ꝙclõné i non ꝓcepubilu tpe ⁊ hoc siue fuẽit ꝙclo practica siue speculatiua.⁊ ad ẽ phũs dat tria exẽpla. Quoꝝ p̃mũ é istud si aliqs videns lunam semper splendere ꝟsus solẽ stati itel ligit q̃ hoc é q: recipit lumen a sole talis dr̃ solers Secundũ exẽplũ si qs vidẽs diutẽ litigãtẽ cũ pau pere.subito itelligit isthoc é q: diues pauperi acco modauit pecuniam ⁊ ei ꝙ é solers. Tertiu3 exẽ plam.si aliquis videt ꝺ nostr̃ inimicos factos o nouit amicos ⁊ stati itelligit ꝓpter qd hoc fit.s.q: sũt a ci vnius tertij pacificantes illos.aut q: sunt inim⁹ i vni⁹ tertij vt ꝓfundant illũ talis ẽt é solers. Not dum ẽm phm̃ q̃ solers q: statum videt mediu3 ⁊ co gnoscit cas medias põt cognoscere cas vltimas ad q̃ stat vltima resolutio vltra quas nõ ꝓtingit q̃ re ꝓpter qd.tũc g̃ é quis maxime solers qñ cognoscit cas medias ⁊ sit eas resoluere i vltimas.ut de recipiens lumẽ a sole splendet ꝟsus solẽ.sed lũa recipit lumẽ a sole.g̃ luna splendet versus solẽ ꝙuertit̃ er go a.cum maiori extremitate.s.cũ illo termino splẽ dens ꝟsus solem.⁊.b.cũ illo termino recipiens lu men a sole q̃ é mediũ i demr̃atõe.⁊.c.cuz illo termi no luna q̃ dr̃ minor extremitas ⁊ arguat sic.oé.b.est a.oé.c.est b.g̃ oé.c.est.a. Jntelligendũ q̃ solertia est duplex.s.inata ⁊ acqsita.Sollertia inata est sũti litas ingenij sequẽs formã i natiuitate.⁊ talis est ꝟtꝰ naturalis de scõa spẽ q̃litatis dicta naturalis potẽ tia.Solertia acqsita é subtilitas ingenij sequẽs exer citium studij ⁊ talis é ꝟtus itellectualis p̃me spẽi q̃ litatis adiuncta prudentie.hãc distinctõem itelligit phũs.7.ethi.di.q̃ qdam sũt iusti ⁊ fortes ⁊ tẽpãtia natiuitate ita q̃ duplex é tẽpantia iustitia uel fortitu do.s.inata iclinans a natiuitate hominem ad actu uirtutis ⁊ acquisita uim ex frequentatis actibus me dians ẽm rõnem inter duo uicia extrema.p̃ma é ꝟ tus naturalis ⁊ secũda moralis.⁊ ita de solertia é di cendũ q̃ plus cõmẽdat hominem si fuerit acquisita q̃3 si fuerat inata.

Finis expõnis p̃mi libri posterioꝝ.

UVA. BHSC. IyR_048_2

Questionꝭ vero sũt equales numero his quecũqz vere scimus.

Iste ē secũdus tractatus posteriorum in quo pb̃ determinat de medio demr̃atõis qõ oꝑ esse ipsiꝰ q̃ qd est. s. diffinitio sibi vl̃ passionis postqz determinauit i p̃mo ex qbus ⁊ ex qualibus oz esse demonstratio qz nõ sufficit scire syllogizare sed ét regritur habere põm ad syllogizandũ vt asserit Aris. p̃mo põrum põ aũt hꝫ p inuentõem ipsius qõ qd ē. i. diffinitõis que oꝑ p̃ncipium cã ⁊ medium in demonstratõne. p̃ncipium qdem qz ē p̃mum i ꝓpõne demr̃atõis ⁊ vltimũ i resolutione. iõ Aristo. i. plogo õ aia dixit ip̃m qõ qd est ois demonstratõis esse p̃ncipiuz. Est ét causa qz ab ipso dependet effectiue passio vt colligitur de mẽte phi. vi. topi. iõ dixit ipe p̃mo huiꝰ. q̃ demonstratio est ex cãis nõ solũ i cognoscẽdo sed ét i essendo. Est insup medium qz nõ solũ p ipz cognoscit ꝓclo sed ē medium iherentie passionis ad sbm vt determinabit Aris. infra cũ dicit q̃ ois qõ est qõ medij. Diuidit ergo pñs liber in. iiij. tractatꝰ quorum p̃mꝰ manifestat dignitatẽ ipsiꝰ qõ qd ē. Secũdus quomodo se hz ad demonstratõem ipz qõ q dem. ibi quo aũt mõ ꝓtingat. Tertiꝰ manifestat q̃ modo venak ⁊ iuestigak ip̃m quod qd ē. ibi qm̃ autẽ oz venari. Quartus oñdit q̃ sit cãlitas ipsius qõ quid ē ibi de cã aũt ⁊ cuiꝰ ē cã. Primꝰ tractatꝰ diuidit i q̃tuor ca. In quoz p̃mo aris. declarat oẽm q̃stionẽ esse ipius qõ quid ē. In scõo oẽm demonstrationẽ depẽdere ab ipso quod quid ē. ibi qõ autẽ qõ quid ē. In tertio oñdit ipsum quod quid est ñ posse simplr̃ pbari p̃m q̃ hꝰ i. ibi ipsiꝰ aũt quod quid ē. In q̃rto ipz quod quid ē posse aliq̃ mõ demõstrari sed non p̃m q̃ huius. ibi itez aũt speculadũ. Primũ ca pl̃m diuiditur i q̃tuor ptes iurta numerum quatuor qõnum. quaz p̃ma ē ista. Questiones sunt equales numero vere scibilibus. Scõa concl̃o tñ q̃tuor sunt qõnes ibi q̃rimus aũt quatuor. Tertia concl̃o oẽs q̃stiones reducunk ad duas ibi. q̃rimus aũt cuz q̃ramꝰ. Quarta concl̃o oẽs questiones reducũk ad vnam. s. ad questionẽ medij ⁊ ipius quod quid ē ibi cã quidem eni. Prima ꝓclo ar. sic. ois q̃stio ē ꝓpositio vere scibilis. ⁊ ois ꝓpõ vere scibilis ē vl̃ pót esse qõ. g̃ q̃stiones sunt eq̃les numero vere scibilibꝰ pz ꝓña ⁊ p̃ma ps añtis sic ar. ois questio ē dubitabilis, ꝓpõ. ⁊ ois ꝓpõ dubitabilis est vere scibilis. ergo ois questio ē vere scibilis. scõa ps añtis sic̃r declarak. nã ois ꝓpõ vere scibil̃ ē dubitabil̃ cũ nõ sit p se nota. ⁊ ois ꝓpõ dubitabil̃ est vl̃ potest esse qõ. g̃ omnis ꝓpõ vere scibilis ē vel potest esse qõ. Circa dicta p̃mo dubitatur ꝑter quid aristo prius õterminat de qõnibus q̃z de scibilibus exquo ꝓpõ sit scita p demonstrationem de q̃ p̃mo determinatũ ē.

Dicẽdum q̃ scia acquirit p demonstrationem. ⁊ demonstratio p medium. ⁊ mediũ p q̃stionez. precedit ergo questio inuentionẽ medij. ⁊ medium ipsum iuẽtum scibile ꝓclonem. sicut enim i artibꝰ cognoscẽs finem querit medium ad illũ finem ⁊ p illud mediũ agit finem. qz medicus cognoscens sanitatẽ querit mediũ ⁊ deinde iducit sanitatẽ. Et sciẽs serram esse ꝑpter secare dura q̃rit medium. s. ferrũ ad istũ finem. deinde facit serram ferreã seccãtẽ dura. Ita i speculatiuis cognoscens demonstratõem esse ꝑpter scire q̃rit medium quo inuento formal demonstrationẽ aggenerantem sciam. Scõo dubitat ꝑpter quid pb̃ determinat de qõnibus cũ p̃mo huiꝰ dixerit demr̃atorẽ ñ iterrogare sz dyalecticũ. Rñsum ē p cuz p̃m o huiꝰ dicẽdo q̃ tã demr̃ator q̃z dyaleticꝰ iterrogat sed non eodẽ modo. nã dialeticꝰ iterrogat õ vtra q̃ ꝑte ꝓtradictionis ⁊ hz viã ꝓbandi q̃z illaz. sed demr̃ator sicut non demr̃at nisi vnã ꝑtem ꝓtradictionis sz verã ⁊ necessariã ita de illa tñ interrogat.

Sed ꝓtra ꝓclonem ar. sic nos dubitamꝰ ⁊ q̃rimus non solũ de scibilibꝰ ⁊ necessarijs. sed de opinabilibꝰ ⁊ ꝓtingentibus ⁊ possibilibꝰ alr̃ se habere. Dubitamus ét ⁊ querimꝰ non solum de scibilibꝰ p cãm. sed ét de opinabilibꝰ p signa probabilia ⁊ dubitamꝰ nõ solum de his q̃ sunt per se que vere scibilia sunt. sed ét de his que sunt per accñs. constat autem ea q̃sũt p accñs. ⁊ ꝓtingẽtia ⁊ possibilia alr̃ se hb̃e ⁊ opinabilia seu p signa probabilia ñ eẽ vere scibilia. vt est õterminatũ i p̃mo huiꝰ. g̃ plures sũt qões q̃z vere scibilia. ⁊ p ꝓñs qõnes non sũt eq̃les numero his q̃cũ qz vere scimꝰ. i. vere scibilibꝰ. Rõndum q̃ circa hãc difficultatẽ sũt q̃tuor expõnes quaz due p̃me sũt Egi. ⁊ alie due sũt alteriꝰ oẽs tñ soluũt difficultatem ⁊ glosant l̃ram. Prima expõ ē ista q̃ scibile tripliciter sumit. s. proprie. large ⁊ magis large. Scibile, p prie sũptũ ē ꝓclo p se necessaria. Scibile large sumptũ ē ꝓclo vera siue fit necessaria siue ꝓtingens siue sit p se siue p accñs. Scibile aũt magis large sũptũ ē propõ vera siue sit p se nota siue nõ p se nota. Scibile g̃ sũptũ tñ p̃mo mõ ⁊ scõo mõ ē vere scibile. ⁊ oẽ tale ē vere dubitabile ⁊ econtra. Quod aũt ē scibile tertio mõ non ē vere scibile sed ē vere itelligibile. vt de quolz esse vel non eẽ. non ꝓtingit idem simul eẽ ⁊ nõ esse q̃ cognoscunk solo lumine itellectꝰ agentis. iõ eoz habitꝰ oꝑ itellectꝰ. Scõa expositio ē q̃ semper imꝑfectum ad imperfectum habz reduci. iõ per accidens reducitur ad per se ⁊ quod est p signũ ad id quod est per causam ⁊ quod est contingens ad id quod est necessarium. concl̃ones ergo per accidẽs ⁊ contingentes ⁊ per signa dependent a vere scibilibus que sunt per se ⁊ necessaria ⁊ per causam. omis ergo questio est quoddam scibile vel reducibile. ad scibile. ideo questiones sunt equales numero vere scibilibus aut reducibilibus ad vere scibilia. Tertia expositio est q̃ propositio dicitur scibilis dupliciter sz vere ⁊ non vere. propositio vere scibilis est illa cui intellectus potest assentire per discursum. et sic sola conclusio est scibilis. ꝓpositio autem non vere scibilis est illa cui intellectꝰ non potest assentire p discursum ⁊ sic prima principia sunt scibilia. Ex quo sequitur q̃ omnis questio est ꝓpositio vere scibilis. exquo nulla fit questio ꝓprie de p̃mis principijs necessarijs neqz de impossibilibus. Quarta expõ ē q̃ vere scibile quadrupliciter sumitur. Primo communiter p omni conclusione vera. ⁊ sic tam necessaria q̃z ꝓtingentia sunt vere scibilia. Secũdo, pprie, p concl̃one necessaria tñ. si sic taz conclusio demõstrata demr̃atione. qz q̃z demonstratione, ꝑter quid est vere scibilis. Tertio magis, pprie, p concl̃one necessaria demonstrata a priori. ⁊ sic concl̃o tam ꝑticulariter q̃z vliter demonstrata est uere scibilis. Quarto, ꝓpissime, p conclusione necessaria demonstrata conuertibiliter a priori ⁊ sic sola conclusio demonstrata õmõstratione uniuersali est uere scibilis. qz ergo ñ differt questio a conclusione p̃m aristo. primo huiꝰ nisi ratione. qz eadem enunciatio numero est questio ⁊ cõclusio. qõ. n. añ, pbatõem. ⁊ ꝓclo facta, pbatione. iõ qõnes sũt equales numero his quecunqz uere scimus. i. uere scibilibus.

Querimꝰ aũt quatuor. qz est. propter quid est.. si est quid est. cũ quid dẽ. n. vtrũ hoc aut hoc sit querimꝰ i numeꝛ ponẽtes vt vtz sol deficiat aut nõ ip̃m qz querimus. Signum

UVA. BHSC. IyR_048_2

ſuenientes.n.quia ō ficit pauſam⁹. Et ſi in principio ſciremus quia ō ficeret.non querimus utruz defice ret cum autem ſciamus ipſuz quia ipſum propter quid quereremuſ vt ſcientes quia luna deficit.ꝛ qr mo uetur terra propter quid deficit et propter quid mouet terra querim⁹ hoc quidem igiť ſic.Quedam auté alio modo querimus.vt ſi eſt aut ñ eſt cẽtaurus.aut ſi eſt deus hoc au tem ſi eſt aut ñ ſimpliciter dico.ſed nõ ſi album eſt aut nõ eſt.cognoſcẽ tes autem quia eſt.quid ẽ querim⁹ vt quid eſt deus.aut quid hõ. que quidem igitur querim⁹ꝛ que ínueni entes ſcim⁹ hec ꝛ tot enim ſunt.

Secũda conclõ tñ quatuor ſunt q̃nes.i.maximuſ numerus q̃ſtionũ non coincidentium i ōnominatõne ẽ numerus quaternarius.ſ.ſi eſt qr eſt.quid eſt et ꝓpter qd eſt.nã ois qõ eſt circa complexum vel icõplexuz ſi circa icomplexũ aut q̃ q̃rit de eſſe eius ꝛ ſic ẽ qõ ſi ẽ.aut de quidditate eiuſdem ꝛ ſic eſt qõ quid ẽ ſi circa complexum aut ergo querit de iherentia p̃dicati ad ſubm̃ abſolute ꝛ ſic ẽ qõ qr eſt.aut q̃rit ꝓpter quã cãm illud p̃dicatũ ieſt illi ſubiecto ꝛ ſic eſt qõ ꝓpter quid. Circa ergo ꝓpõnem de ſecũdo adiacente verſant due qõnes.ſez ſi ẽ ꝛ qd eſt vt ſi hõ ẽ ꝛ qd ẽ homo ꝛ circa ꝓpõem de tertio adiacente verſant alie due qõnes.ſ.quid ẽ ꝛ ꝓpter quid ẽ vt vtrũ hõ ſit diſciplinabilis ꝛ ꝓpter quid hõ eſt diſciplina ꝛ bilis. Phũs aũt ponit exempla i aliꝭ terminis ꝛ p̃mo de qõne cõpoſita dicens q̃ p̃mo querim⁹ vtꝛ luna eclipſat ſi ignorat ipam eclipſari qr ſi ſciret non fieret hec qõ q̃ dr qr ẽ.ꝛ ſcio q̃ luna eclipſat ſequitur alia qõ.ſ.ꝓpter qd luna eclipſatur que dr qõ ꝓpter qd. Aliã aũt qõnem.ſ.ſimplicẽ declarat ꝓñter phũs ꝛ dicit q̃ p̃mo querit vtrum deus ſit vel centaurus deinde qd eſt deus ꝛ qd ẽ hõ ꝛ ſic de aliꝭ. Nõndũ p̃mo q̃ qõnes noiate hñt iuicem ordiné eſſentialẽ. eo q̃ qõ ꝓpter quid eſt p̃ſupponit qõnem qr ẽ.ꝛ qõ qr ẽ p̃ſupponit qõnem quid ẽ.ꝛ qõ quid ẽ p̃ſuppõit qõnem ſi ẽ.vñ qõ ꝓpoſita p̃ſupponit ſimplicẽ ꝛ queſtio de quidditate p̃ſupponit qõnem de eſſe.ꝛ qõ de cã iherentie p̃ſupponit qõnem de exñtia iherentie.

Scõo nõndum q̃ qõnes ſũt ſolũ quatuor i genẽ ſm Lyncoñ.qr ſm ſpẽm vel numer ſũt plures.infinite enim numero pñt eſſe qõnes ſi ẽ ꝛ qr ẽ quid eſt ꝛ ꝓpter quid ẽ.ſicut ẽt infinite pñt eſſe demñatõe ꝛ cõclones. Tertio nõndum q̃ qõnum quedã ponũt i numer quedã vero nõ ponũt i numer.dicit enim qõ de ſecundo adiacente nõ ponere i numer cui⁹ ẽ triplex rõ.prima qr qõ de ſcõo adiacente nõ hz p̃dicatũ qõ aũt ō tertio adiacente hz p̃dicatum.cõſtat aũt q̃ ſubiectũ non facit numer.ſubiectum aũt ꝛ p̃dicatum bñ faciunt numer. Scõa rõ qr qõ ſi eſt nullam qõnez p̃ſupponit ꝛ qõ quid ẽ tñ p̃ſupponit qõnem ſi eſt.iõ nulla iſtaꝝ ponit i numerum.ſed qõ qr eſt p̃ſupponit duas qõnes.ſ.ſi ẽ ꝛ quid eſt ꝛ qõ ꝓpter quid preſupponit tres.ſ.qr eſt ꝛ quid ẽ ꝛ ſi ẽ.ideo tã qõ qr eſt quã ꝓpter quid ponit i numer cũ duo ꝛ tria ſũt numeri. Tertia rõ ꝑme due qõnes querunt de eſſe ꝛ eſſentia rei que ſũt idẽ cũ ipa re alie aũt querunt de ſubiecto ꝛ ꝓpria paſſione que realiter diſtinguuntur iõ ꝑme due qõnes dicunť nõ ponere i numer ꝛ due vltime ponũt i numer. Quarto nõndum q̃ phũs facit mentõem de centauro quo ad qõnem ſi ẽ ꝛ nõ quo ad qõnem quid ẽ.qr ꝛz quid eſt qõ ẽ ꝓcognitio dicat diffinitõem exꝑmentẽ quid nõis tñ quid ẽ qõ eſt qõ dicit diffinitõem exꝑmentem quid rei ꝛ qr cẽtauro hircoceruo aliꝭq̃z figmentis non corrũdent diffinitiones exꝑmentes quid rei ſed ſoluz quid nominis iõ illis corrũdet qõ quid ẽ. Primũ dubiũ ſicut figmenta nõ hñt quidditatẽ ita non hñt eſſe ergo ſicut illis non corrũdet qõ quid eſt.ita illis nõ petit qõ ſi ẽ. Dicendũ negãdo ꝓñam qr dubitat ō centauro vtrũ ſit ꝛ non quid ſit nam p̃ma qõ terminatur negatiue iõ oñſo q̃ non ẽ centaurus frustra q̃reret quid ẽ centaurus non tñ iconuenit ꝓcedere q̃ centauro hyrcoceruo ꝛ aliꝭ figmentis corrũdet queſtio quid ẽ non de ineſſe ſed ꝺditionaliť vt quid eſſet hyrcoceruus dato q̃ eſſet ſed de tali qõne phũs non facit mentõem qr tali non vtitur demonſtrator. Scõm dubium videť q̃ deo non ꝓpetit qõ quid eſt qr deus non põt diffiniri cũ non ſit p ſe i p̃dicamẽto diffinitõ enim conſtat ex gñe ꝛ ðia q̃ non repiunť i deo cũ ſit actus puriſſimus ſm phñ.12. metha. Rñdeť q̃ diffinitio pure quidditatiua diffinitio exꝑmens quid nominis eſſentialiť ordinanť ſm ſub ꝛ ſupra.qr omnis diffinitio pure quidditatiua eſt diffinitiꝭ exꝑmens quid rei ꝛ non econtra ꝛ omnis diffinitio exꝑmens quid rei eſt diffinitio exꝑmẽs quid nominis ꝛ non econtra.licet ergo deo nõ competat diffinitio pure quidditatiua ſibi tñ correſpondet diffinitio exꝑmens quid rei qr deus eſt illud quo melius excogitari non põt. Credo tamen q̃ phũs per deum itelligat celum iuxta modũ porphiry in vlib⁹ dicentis q̃ mortale nobis additum ſepat nos a dijs ideſt corporibus celeſtibus que ipe putabat eſſe animalia rationabilia cum fuerit de ſecta plato.aut iuxta modum loquendi homeri dicentis ſolem eſſe patrem deorum ideſt planetarum qui ipſe Ariſto. ídu cit ſecundo de anima. Contra concluſionem arg. ꝛ primo quod queſtiones ſunt pauciores quaz quatuor.quia omnis queſtio eſt queſtio medij.vt habetur in quarta concluſione.ergo non eſt niſi vna queſtio. Item quid eſt ꝛ quia eſt.ſunt precognitiones vt patuit primo huius.ergo non ſunt queſtiones.ꝛ per conſequens non ſunt niſi due queſtiones ſcilicet ſi eſt ꝛ propter quid eſt. Secundo ar.q̃ plures q̃z quatuor ſunt queſtiones.quia preter nominataſ ſũt tres alie pertinentes ad genus ꝓpõnum ſcilicz que qualis.ꝛ quanta.ꝛ alie quatuor querentes de diffinitione genere proprio.ꝛ accidente.vt patet in topicis.ꝛ iterum decem alie reperte in decem predicamẽti ſcilicet qualis quantus.vbi quanto ꝛc.quia qõlz p̃dicamentum videtur habere ꝓprium q̃ſitum licet non cuilz aſſigneť ꝓpter defectũ vocabulorum. Nõndum q̃ circa difficultatẽ ſecũde qõnis due ſũt exp̃ones.p̃ma eſt cõis qõnes quadruplíť diſtiguẽſ

Primo iuxta diſtinctionem queſitorum predicamentorum ꝛ ſic ſũt decẽ ſicut decem ſunt p̃dicamenta.Secũdo iuxta diſtinctõem queſitoꝝ p̃dicatorum ꝛ ſic ſunt quatuor qõnes ſicut quatuor ſũt p̃dicata q̃ dicuntur de ſpẽ.Tertio iuxta diſtinctionem accidẽtium propõnis in cõi.ꝛ ſic ſunt tres que q̃lis ꝛ quãta.Quarto iuxta diſtinctõem adiacentium ꝓpõnis cathegorice ꝛ ſic ſunt quatuor queſtiones quarum due ꝓpetunt ꝓpõni de ſcõo adiacẽte.ꝛ due corrũdẽt ꝓpõni de tertio adiacente.vt ꝑus dictum ẽ.ꝛ ſoluz iſto modo inquiriť diſtinctio qõnum ꝛ nõ alio mõ.

UVA. BHSC. IyR_048_2

Sed a erpō est ppria dicēs q̄ dis qō mūdi ē vna ista⁊ quatuor aut reducibilis ad aliquam earundē vñ. ppōum de secundo adiacente q̄dā hñt subm et nō p̄dicatū. vt si hō ē aial est. tā añs q̄z ꝑns huiꝰ cō: dinonalis habet subiectum ⁊ nō p̄dicatū. q̄dā autē hñt p̄dicatū ⁊ nō subm. vt si ē hō ē aial. huiꝰ eni ꝑdi tōnalis tā añs q̄z ꝑns hz p̄dicatū ⁊ nō subiectum.

Ex quib⁹ sequit q̄ dis qō circa aliquā talē de se cūdo adiacēte ē qō si ē. aut qd ē. vel reducibilis ad aliq̄z ista⁊ nulla aūt qōnum noiata⁊ i scōa rōne re ducit ad qōnem si ē. qz quelz talis ꝓsupponit illud eē igit reducit ad qōnem qd ē. nā cū dr q̄lis est sor. aut q̄z⁹ ē plato iterrogatio fit circa ꝑpōnem de se cūdo adiacēte hūtem p̄dicatū ⁊ nō subiectū i qua ꝓ supponit sorte ⁊ pla. eē. ac ēt sor. q̄lificatū eē ⁊ pla: tonē q̄z⁹ificatū esse seu q̄z⁹ esse. sed solum q̄rit que qualis sit ista q̄ sor. ē q̄lificat⁹. ⁊ ꝑnter q̄ res sit illa q̄ litas q̄ sor. ē q̄lificat⁹. vbi habet qō qd ē. s. qd ē illa q̄litas vtrum albedo vel nigredo q̄ sor. ē q̄lificatus. Itē de platone q̄rit q̄ res sit illa q̄z⁹tas q̄ pla. est q̄z tus ⁊ ꝑnter qd ē hmōi q̄z⁹tas vt⁊ pedalitas vl' bi pedalitas aut aliq̄ alia. Et sicut dr i bis ita ꝑnter i oi bus alijs iuxta mām iterrogatōum. Ad p̄mū dr negādo ꝑnam. qz lz dis qō sit qō medij tñ aliud et aliud medium hz aliā ⁊ aliā qōnem. Et cū ar. q̄ qa ē ⁊ qd est nō sūt qōnes. qz sūt ꝓcognitōes. Rñdet q̄ nulle ꝓcognitōes sūt qōnes vl' ecōtra. tū ꝓcedo hec duo subcōtraria qz ē ⁊ qd est nō sūt qōnes. ⁊ qz ē ⁊ qd est sūt qōnes. vñ qz ē dignitatū ⁊ subiecti nō sūt qōnes sed ꝓcognitōes. similr qd ē sbi ⁊ passiōis nō sūt qōnes sed ꝓcognitōes. sed qz ē ⁊ quid ē ꝓclo nis sunt qōnes ita q̄ qz ē ⁊ qd ē sūt qōnes supponē do ꝓ ꝓclonib⁹ q̄ ꝓus dubitant q̄z sciant ꝓ demr̄atō nem. sz qz ē ⁊ qd est sūt ꝓcognitōes supponēdo pro dignitatib⁹ subiecto ⁊ passione q̄ ꝓcognoscunt ante demr̄atōem. nō tū ꝓcedit q̄ oia qz ē ⁊ qd ē. sint ꝓco: gnitōes. nec oia qz ē ⁊ qd ē sint qōnes ꝓpter iplica: tōem ⁊ tradictōis. Ad secūdum respōsum ē ꝓ se cūdam expōnem. Alij tū dicūt oēs istas qōnes r̄du ci ad qōnem qz ē dicēdo q̄ querūt de iherentia p̄di cati ad subiectū cū iste ꝓpōes sint de tertio adiacēte sor. ē qualis. pla. est q̄z⁹tus. cicero ē i loco vel i tēpoꝰ circa q̄s versant iste qōnes. Sed oñsum ē has que stiones nō versari circa has ꝓpōes. cū ꝓsupponat sorte esse q̄lem ⁊ platonē eē q̄z⁹tū. cū q̄rit q̄lis ē sor. ⁊ q̄z⁹tus ē pla. Jō ꝓter oēs datas expōes pōt dici ma gis ad mentē phi q̄ nō loquit hic de omnib⁹ qōni: bus sed solum de his que terminant⁹ ꝓ scire iuxta in tellectū p̄me conclonis. s. qōnes sūt eq̄les numero bis q̄ vescim⁹. sed tñ q̄druplr ꝓtingit scire. q̄ tñ q̄ tuor sūt qōnes. pz ꝑnia cū maiori. ⁊ minor declarat nā oē q̄ scit aut scit ꝓ diffinitōem aut ꝓ demonstra: tōem. si ꝓ diffinitōem illi corrñdet qō qd ē. si per de monstratōnem aut ergo per demonstrationem con cludentem propositionem de secūdo adiacente. aut concludentem propōnez de tertio adiacente. si ꝓpo pōnem de secūdo adiacente vt q̄ p̄mus motor est. aut q̄ p̄ma cā ē illi corrñdet qō si est. Si aūt demon stratio cōcludit propōem de tertio adiacēte. aut q̄ ꝓ effectum ⁊ sic ꝓcedit qō qz est. aut ꝓ cām. ⁊ sic precedit qō ꝓpter qd est. cōstat aūt nō plures eē modos sciēdi. ⁊ ergo nec ꝓ plures modos querēdi referēdo q̄sibilia ad scibilia. De bis eni trib⁹ modis sciēdi ꝓ demr̄atōem facit cōmentator mentionē. 2. phi. di. tri plicē eē demonstratōem. s. simplicē qz ē ⁊ ꝓpter qd ē intelligendo ꝓ demonstratōem simplicē demōstrati onem cōcludētem ꝑpōem de secundo adiacente.

Dubitat qz oñsum est p̄mo huius omnem demon: stratōem esse syllogismum. constat autem nullū syl logismum concludere ꝑpōnem de secundo adiacēte aliter syllogismus constaret ex duobus terminis tā tum contra doctrinam aristo. p̄mo priorum. q̄ nulla demonstratio concludit ꝑpōnem de secundo adiacē te. Item dato illo aliqua demonstratio peteret p̄n cipium qz semper conclusio sumeretur in altera pre missārum. verbi gratia. si deberet probari ista. deus est. videtur q̄ aliquo tali modo omnis prima cau: sa est. sed deus est prima causa. ergo deus est. vbi pa tet conclusionem repeti in minori. Respondetur q̄ omnis syllogismus constat ex tribus terminis i plicite vel explicite. pōt tamen constare ex duob⁹ ex plicite. vt omnis homo est sor. est homo. ergo sortes est neq̄z per talem syllogismum cathegoricum pōt demonstrari. ꝓpō de secundo adiacente. qz peteret p̄ncipium. sed per syllogismum ypotheticum iuxta doctrinam aristo. primo priorum. vt si prima causa est deus est. sed prima causa est. ergo deus est minor autem probatur. 2. metha. ex eo q̄ non contingit ꝓ cedere in infinitum causis ⁊ causatis. Item primus motor est vel ꝓceditur in infinitum in mouentibus ⁊ motis. sed non ꝓceditur in infinitum in mouenti: bus ⁊ motis. ergo primus motor est. minor est. pba ta septimo phi. Et si dicitur omnem demonstratō nem esse syllogismum alicuius trium figurarum vt colligitur de mente philosophi primo huius. Re spondetur q̄ loquitur de potissima demonstratione concludente propositionem compositam ⁊ ñ simpli cē p̄m q̄ ēt magis videbit infra ⁊c.

Querimus autem cum queramus quia aut si est simpliciter vtrum sit medium ipsius aut nō. Cum autez cognoscentes aut quia est: aut si est aut in parte aut simpliciter. tunc ite rum ꝓpter quid querim⁹ aut qd est. ⁊ tunc querimus quid sit medi: um. Dico autem quia est aut si est p te ⁊ simpliciter in parte quid ē vtrū deficit luna aut augetur. Si enim ē aliquid aut non est aliquid. in huiꝰ modi inquirimus simpliciter autē est si est aut non est luna aut nox. cō tingit quidem itaq̄z in omnib⁹ que stionibus querere. aut si ē aut quid est medium.

Tertia conclusio est ista omnes questiones reducū: tur ad duas. videlicet ad si est. ⁊ quid est. probatur questio si est ⁊ questio quia est reducuntur ad que: stionem si est. ⁊ questio quid ē ⁊ questio propter qd est reducuntur ad questionem quid est ergo. antece dens probatur. nam cum querimus si est aut quia est querimus de medio si est. ⁊ cum querimus quid est ⁊ propter quid est querimus quid est illud medi: um. ergo omnes ille questiones reducuntur ad si est medium ⁊ quid est medium. verbi gratia cum que rimus vtrum homo sit querimus de medio siue de causa vtrum sit medium siue causa qua homo ē. Similiter cum querimus vtrum homo sit risibilis querimus vtrum sit medium quo homo sit risibilis vel causa risibilitatis. quia idem est medium et cau sa. Si aūt queritur quid est hō queritur qd illō ē medium quo homo ē. ⁊ cū querit ꝓpter qd hō ē risi bilis querit quid ē illud medium quo hō est risibilis

UVA. BHSC. IyR_048_2

Notandum primo ꝺm ꝙ queſtio q̄rens ſi eſt. que nt de eſſe ſimplr̄ ⁊ qō qz eſt q̄rit ꝺm ptem. nam ens ē totum reſpectu oium p̄dicamentoꝝ. ⁊ oia p̄dicam̄ ta ſunt ptes entis. 5. metha. ergo queſtio querens ō aliquo ꝺm eſſe querit de illo ſimplr̄ ⁊ ꝺm totum.

Queſtio aūt querens de aliquo ꝺm determinatū p̄ dicamentum q̄rit de illo ꝺm qd ⁊ ꝺm ptem cuꝫ illud p̄dicam̄tū ſit ꝑs entis. ⁊ ꝑſiter cognitio ō aliquo ꝙ ipm ſit hr̄ noticia de eo ꝺm eſſe ſimplr̄. ⁊ cognito ꝙ ipm ſit tale habeꝯ noticia de eo ꝺm ptem verbi gra⁊ tia noticia lune ꝙ deficit vel augeꝯ ē noticia ꝺz ptez noticia aūt ciuſdē vel de eadē aut de die vel ō nocte ꝙ ē vel nō eſt. eſt noticia ꝺm totū ⁊ ꝺm eſſe ſimplr̄.

Scō nōndum ꝙ de cāis mediis ⁊ p̄ncipijs ꝺz ſe non eſt qō. qz talia ꝺm huius non ſunt dubitabilia cum ſint ꝑ ſe nota vel quaſi ꝑ ſe nota. ſed qō eſt de il lis i ordine ad cāta ⁊ ad concl̄ones ita ꝙ ſolum eſt qō de illis vt ordinātur ad cāta ⁊ ad ꝙclones ⁊ ecō tra. duo eni ſunt motus i nobis. ꝑmus eſt dubitabi⁊ lis ⁊ ille incipit ab effectu tendens in cām. talis igit̄ motus nihil aliud querit niſi iuenire cām ⁊ iō oīs q̄ ſtio ē de ipſā cauſa vl̄ de ipſo medio. Scōus motus ē certitudinis ⁊ iſte incipit a cā tendens in effectum. hītes ergo effectum dubitam⁹ ⁊ q̄rim⁹ cām qua ha bita ꝑ eam iam certificati ꝺm certitudinē tendimus i effectum. Ex p̄dictis ſequit̄ ꝙ qōnes ſunt q̄tuor vt reſpiciūt ꝙclones ⁊ cāta. ſ. ⁊ eſt. quid eſt. qz ē. ⁊ ꝑ pter quid eſt. vt aūt reſpiciunt media ſic ſunt due ſcz ſi ē. ⁊ quid eſt. qz nunq̄z querit̄ niſi ſi ē medium. aut quid ē medium illud vt dictum ē. Ex ſicut ꝙclones reducunt̄ i media non tamen ſunt illa media. ita iſte q̄tuor qōnes reducuntur i iſtas duas non tamē ſūt iſte due. Dubitaꝟ ꝓtra declaratōem ꝙclonis ſic q̄ ſtiones ſimplices ꝙueniunt magis inter ſe ac ēt ma⁊ gis ꝙueniunt iter ſe qōnes ꝙpoſite q̄z vna ſimplex ⁊ vna ꝙpoſita. ergo potius qōnes ſimplices ſunt re⁊ ducibiles i vnam aut qōes ꝙpoſite q̄z vna ſimplex ⁊ vna ꝙpoſita. Rn̄detur ꝙ qōnes ſimplices iter ſe magis ꝙueniunt ⁊ ēt ꝙpoſite iter ſe q̄z aliqua ſim plex ⁊ aliqua ꝙpoſita tm̄ reſpectu alicui⁹ tertij ſcilicz medij magis ꝙueniunt vna ſimplex ⁊ vna ꝙpoſita. q̄z ſimplices vel ꝙpoſite inuicem. vnde qō ſi ē querit de eſſe ſubi. ⁊ qō qz eſt querit de eſſe p̄dicati in ſubo qō aūt qd eſt querit ꝑpter quid eſt illud ſubm. ⁊ qō ꝑpter quid eſt querit propter qd illud p̄dicatū eſt in iſto ſubo. conſtat aūt ꝙ magis ꝙueniūt ſi ē ſubm. ⁊ ſi eſt p̄dicatum in ſubo q̄z ſi eſt ſubm ⁊ ꝑpter quid ē ſubm. Sil̄r magis ꝙueniūt propter qd ē ſubm ⁊ ꝑp qd p̄dicatū ē i ſbo q̄z ſi ē p̄dicatū i ſbo ⁊ ꝑp quid p̄di tum ē in ſubiecto.

Cauſa quidem enim medium eſt.

Quarta concluſio oēs qōnes reducunt̄ ad vnā ſcz ad qōnem medij. Iſta ꝙclo tripl̄r probatur. ⁊ ꝑmo ſic. oīs qō eſt queſtio cāe. ergo oīs qō eſt qō medij. ꝑz ꝙña qz cā ⁊ medium ſūt idem. añs probat̄. nam cum querit̄ ſi hō eſt q̄ritur ſi eſt aliqua cā qua hō ē. ⁊ cum q̄ritur quid ē hō q̄rit̄ q̄ ē cā qua hō eſt. deide cum q̄ritur vtrum homo rideat q̄ritur vtrū ſit aliq̄ cā q̄ homo ridet. ⁊ cū q̄ritur propter qd hō ridet q̄ri tur q̄ eſt illa cā qua hō ridet. Nōndum ꝙ cā ē id ad cuius eſſe ſequtur aliud. ſed ad eſſe medij ſeqūt̄ con cluſio. ḡ cā ⁊ medium ſunt idem. ſicut. n. datur medi um tā in demonſtratione qz quaꝫ propter quid. ita datur cauſa ſed non eodē modo. nā i demonſtratiōe qz ⁊ ꝑ effectum daꝟ tm̄ cā i cognoſcendo ſicut datur medium tantum iferendo. In demonſtratione au tem propter quid datur tam cauſa quam medium in eſſendo.

In oibus aūt talib⁹ hoc querit̄ vtꝝ deficit. vtrum ſit aliquod medium. aut non. Poſt hoc ſcientes quia ē. quid igit̄ hoc ſit querimus.

Secundo p̄ncipal̄r ſic. qd eſt ⁊ qz eſt ſunt qōes me⁊ dij. ⁊ ſi eſt ⁊ qz eſt ſunt queſtiones medij. ⁊ quid eſt et propter qd eſt ſunt qōnes medij. ergo omnis qō eſt queſtio medij. patet conſequentia qz in his cōbina⁊ tionibus ſunt omnes qōnes. ꝑma pars añtis ꝓbat tur de iſta propōne dubitabili. luna eclipſatur. ꝑmo enim q̄rit̄ vtrum luna eclipſatur. qua q̄ſtione intelli gitur vtrum ſit medium cognoſcendi lunam eclipſa ri de inde querit̄ qd ſit illud medium quo luna eclip ſatur. ⁊ quo itelligit̄ lunam eclipſari. Dubitatur cum cuilibet quaternario competant ſex combinati ones vt declaratum eſt ꝑmo huius. iuxta doctrinaꝫ ariſto. 2. de gñatione q̄re ergo ariſto. non fecit men tōem niſi de tribus. Reſpondet ꝙ lz numero q̄ ternario queſtionum competāt ſex cōbinatōes. ſuf ficiunt tamen tres ad probanduꝫ omnes queſtiōes eſſe queſtiones medij. quia in his tribus ſunt om⁊ nes queſtiones.

Cauſa. n. ipſius eſt eē. Non hoc aut hoc. ſed ſubſtantiā ſimplr̄ autez nō ſimplr̄. ſed aliquid eorum que ſunt ꝑ ſe aut ſecundū accidēs medium. Dico aūt ſimplr̄ ſubſtantiā vt lunā aut terram aut triangulū. Quid au tē eſt defectū equalitatē iequalitatē ſi eſt i medio ſit aut non ſit.

Secunda pars antecedentis. probatur ſcilicet ꝙ ſi eſt ⁊ quia eſt ſunt queſtiōes medij ſiue propoſitō di cat eſſe ſiue non eſſe ſimpliciter ſiue dicat eſſe vel nō eſſe ꝺm ptem. ⁊ hoc per ſe vel per accidēs. verbi gra tia. homo eſt. dicit̄ eſſe ſimpliciter. ſed homo eſt riſi⁊ bilis. dicit eſſe ꝺm partem. ⁊ hoc per ſe. ſed animal ē riſibile vel homo eſt albus dicit eſſe ꝺm partem per acciden. ⁊ omnis queſtio circa aliquam iſtarū eſt queſtio medij. Si enim queritur vtrum homo ſit vel vtrum homo ſit riſibilis. vel vtrum homo ſit al⁊ bus. continue queritur vtrum ſit medium cognoſcē di ⁊ eſſendi hominem eſſe aut hominem eſſe riſibi⁊ lem aut hominem eſſe album. Similiter ō luna ter ra ⁊ triangulo fit queſtio ſi eſt dicēs eſſe ſimpliciter vt ſi luna eſt. aut ſi terra eſt. aut ſi triangulus eſt. etiā queſtio qz dicens eſſe ſecundum partem ſcilicet vtꝝ luna eclipſetur. ⁊ vtrum triangulus habeat tres an gulos equales duobus rectis. ⁊ an terra ſit in me⁊ dio mundi vel non. ⁊ nulli dubium ꝙ q̄lz iſtarū cō num eſt queſtio medij. ꝑma enim cōne querit̄ vtrū ſit medium cognoſcendi lunam triangulum vel ter ram eſſe. ſecunda autem q̄ſtione queritur vtrum ſit medium cognoſcendi lunam eclipſari. aut triangu⁊ lum habere tres angalos equales duob⁹ rectis. aut terram eſſe in medio mundi. Sed dubitatur qz vide tur ꝙ phūs non debeat facere mentionem de pro⁊ pōne per accn̄s quia demonſtrator non vtitur his que ſunt per accn̄s. vt eſt habitum primo huius. Notandum ꝙ q̄tuor ſunt reſponſiones quarum q̄li bet ſatisfacit difficultati. Prima eſt iſta ꝙ oppoſita habent fieri circa idem qz oppoſitorum eadem ē di ſciplina ſed per ſe ⁊ per accidens ſunt oppoſita. ergo ſi demonſtrator determinat de his que ſunt per ſe. etiam debet determinare de his q̄ ſunt per accn̄s nō demonſtrando illa ſed dādo itelligere ea ſeparādo

UVA. BHSC. IyR_048_2

ipsa ab alijs que sunt per se. Secunda rñsio dicit q̄ Iz demonstrator nō vtat demōstratiue his que sūt p accñs. vtit tñ his exemplariter. nā dictum est supra q̄ ppō ꝓtingens vl' p accñs ē vere scibilis largissime loquendo. ideo circa ea pōt fieri questio. constat aūt q̄ siue fiat qō circa hmōi ppōnem dicentem eē simplr siue ȳm ptem omnis talis qō ē qō medij.

Tertia respōsio dicit q̄ aristo. loquit ibi de ppōne p accñs put p accñs opponit ei q̄ ē p se pmo. ⁊ tali p accñs bene vtitur demōstrator i demōstratione pticulari vt q̄ ē eqlaterus hz tres angulos equales duobus rectis. ista eni ppō dr p accñs non rōne subi sed pdicati. qz accidit equalitati trium angulorꝫ ad duos rectos iesse eqlatero. Quarta rñsio est Egi. dicētis q̄ sicut iesse p se hz cām. ita non iesse p se. qz sicut affirmatio est cā affirmatōis pmo huius. ita negatio ē cā negationis. sicut enim hre p se angulum ē causa non habere p se tres. ita nō hre p se angulū ē causa p se habre tres. Iz igit idem sit triangulus ⁊ pncipium figurarꝫ rectilineaꝝ. tñ triangulus dr hre p se tres angulos sicut p se hz angulum extrinsecuz ⁊ pncipium figurarꝫ per accñs hz tres. qz accidit sibi habere angulum extrinsecum. Et ex his possunt fieri demonstratōes quarꝫ pma est ista. quicquid p se habet angulum extrinsecum p se habet tres angulos. sz triangulus est hmōi. ergo ⁊c. Scōa demōstratio cuicunqz accidit habere angulū extrinsecum accidit habere tres angulos. pncipium figurarꝫ est hmōi. ergo pncipio figurarꝫ accidit habere tres angulos vñ sicut scia est de corruptibilibꝫ. put de illis sunt icorruptibiles rōnes. ita demonstrator pōt vti his que sunt per accñs. put repetit aliqd in eis p se. nā sicut est p se q̄ habens p se angulum extrinsecum habet p se tres angulos. ita ē per se q̄ cui accidit habē angulum extrinsecum accidit habere tres angulos.

Intelligendum circa dictū Egi. q̄ sicut aliqua ꝑpositio est possibilis ⁊ non de possibili vt tu es homo. et aliqua de possibili ⁊ non est possibilis. vt hominez possibile ē esse asinum. ⁊ aliqua possibilis ⁊ de possibili. vt album possibile ē esse nigrum. ⁊ aliqua possibilis ⁊ de impossibili. vt hominem impossibile ē eē asinum. ita aliqua ppō est per se ⁊ non de p se. vt triangulus habet tres angulos. ⁊ aliqua est de per se ⁊ non per se. vt pncipium figurarum habet p se tres angulos. ⁊ aliqua per se ⁊ de p se. vt triangulus per se hz tres angulos. ⁊ aliqua p se ⁊ de per accñs. vt pncipium figurarꝫ per accñs hz tres angulos. Iz igitur propō per accñs nō ingrediat demonstratiōem tñ bene igredit demonstratōem ppō de per accñs. qz talis ē propō p se. ⁊ sic dicebatur supra pmo huiꝰ q̄ de cāu ⁊ fortuna ē scia p q̄sto repiunt in eis pdicatōes per se ⁊ non p accñs. hec eni propō fortuna est cā per accñs extra semp ⁊ frequēter ē p se. Iz sit ō p accñs. ⁊ iō pōt igredi demonstrationē.

In oibus. n. his manifestum ē qō idem sit querere q̄ quid est ⁊ propter quid est. Amplius quid ē defectus. priuatio luminis a luna obterre obiectum: ⁊ propter quid est defectus. aut propter quid deficit lūa propter defectum luminis oppositā terra. Quid est consonantia. ratō numerorum in acuto ⁊ graui. propter quid consonat acutum graui. propter id quod rōnem habet numerorum acutum ⁊ graue. vtrū sit in numeris rō ipoz. accipiētes aūt qz est quod ergo est rō.

Tertia pars pncipalis añtis ēt. pbatur vz q̄ quid ē ⁊ ppter quid est sunt qōnes medij. probatur sicut se habet qō si est ad qōnem quia est. ita questio quid ē ad questionem propter quid est. sed questio si ē et qstio qz est sunt questiones medij. ideo pariformiter quid est ⁊ propter quid est sunt questiōes medij.

Et confirmatur questiones quid est ⁊ ppter quid est sunt vnum ⁊ idem. sed quid est ē questio medij. ḡ p ⁊ pter quid est questio medij. patet ꝓña cuz minori ex dictis ⁊ maior declaratur pmo exemplo naturali qz si queritur quid est eclipsis. respondetur defectus luminis i luna ex interpositione terre ⁊ si iterum queritur. ppter quid luna eclipsatur. respondetur p idē. sez. ppter defectum luminis in luna ex interpositōne terre. Secundo exemplo mathematico. vt quid est armonia. i. ꝓsonantia. rñdetur q̄ est rō. i. proportio numerorꝫ in acuto ⁊ graui. ⁊ si queritur ppter quid consonat acutum graui. rñdetur idem. quia acutum ⁊ graue hñt rōnem numerorꝫ. i. proportionē numeralem ad inuicē. terminata igit qōne qz est. vtruz ꝓsonantia sit ꝓportio numerorum in acuto ⁊ graui q̄ est questio medij vt probatum fuit sequūtur alie qōnes. s. quid est hmōi proportio. ⁊ propter quid ē huiusmodi. pportio in acuto ⁊ graui. que etiam vident esse qōnes medij. Sed dubitatur consonantia est sonus. sonus aūt non est numerus neqz proportio cum sit qualitas educta de potentia pcientis et pcussi. s. de anima. Dicendum q̄ ꝓsonantia nō est sonus. sed ē relatio consurgens ex multitudie sonorum quorum vnus est grauis ⁊ alter acutꝰ. sicut. n. sonus non ē motus sed est in motu subiectiue. ita cōsonantia non ē sonus sed est in sono subiectiue dicit eniz ꝓsonantia mouere auditum non rōne sui sz rōne soni i quo ponitur subiectiue. ⁊ qz musicus non ꝓsiderat ꝓsonantiam vt est passio continui sed discreti. quia considerat ipsam vt est ex multis percussiōibus ⁊ non ex vna tantum. ideo consonantia dicitur ꝓportio numerorꝫ. ꝓportio quidem propter habitudinem grauis ad acutum ⁊ numerorum quia nō fit ex vno sono neqz ex vna percussione sed ex multis sonis ⁊ multis percussionibus.

Quod aūt sit medii questio ostēdit q̄cunqz medium sensibile ē. querimus. n. nō sentientes: vt defectum si est aut non. Si vero eēmus super lunam non vtiqz q̄rem⁹: nec si sit nec propter quid sed simul manifestum eēt vtiqz.

Tertio ar. pncipalr ad pclonem sic. ois qō querit illud quo habito cessāt illa qō. Iz habito medio cessāt ois qō. ḡ ois qō est qō medij. maior pz ⁊ minor declaratur exēplo sensibili. qm nō videtes lunā querimus si eclipsis ē ⁊ qd ē illa eclipsis. ⁊ vtr eclipsis sit i luna. ⁊ ppter qnid eclipsis ē i luna. si aūt essem⁹ supra lunā videtes terrā poni inter solem ⁊ lunam cessarent oēs iste qōnes solum habita notitia illi⁹ medij. s. terrā poni iter solem ⁊ lunā. Cōtra. pbatōem illius minoris videtur esse philosophus primo huius dicēs si gs eēt. s. lunā vidēs lunā eclipsari ñ sciret eclipsiz ꝺ ipa luna. Dicēdū q̄ aris. voluit ibi talē noticiā ñ eē sciaz hitā solū p sēsū circūscripta opatōne itellect⁹ agētis ḃ. aut volnit q̄ si quis videt lunā

UVA. BHSC. IyR_048_2

eclipsari statim mediante lumie itellectꝰ agētis faci entis vle ex singularibus haberet scientiam ꝛ sic ñ est contradictio.

Ex eo.n.q̄ sentimꝰ ꝛ vle nobis fac tum est scire. sensus quidez é quod nunc obiicitur. ꝛ manifestum é qō nunc deficit. ex his autem utiqz vle factum est. Sicut igitur diximꝰ qō quid est scire idez é ꝛ propter q̄d é.

Ex hac rñsione tollit Aristo. vnā cauillatōem dicēs de singularibꝰ nō hr̄ scia vz p sensum. exñs igitur supra lunā vidēs illā eclipsari nō sciret eā eclipsari. Ad quā rñdet phūs q̄ ex singularibus ꝛ p sensuz i mediate nō hr̄ scia sed bñ mediate. qz itellectꝰ ex talibus singularibus format vle quod é ꝓncipiuz scie. videns enim terrā iterpositā soli ꝛ lune format hāc vlem. q̄cunqz terra interponitur inter solez ꝛ lunā luna eclipsatur.

Hoc autē aut est simpliciter ꝛ nō eo rum que sunt hoc aliquid aut eorū q̄ isūt. vt quoniā duo recti aut quo niam maius aut minus.

Quarto ꝓncipalr̄ ad ꝓpositum ar. sic ois questio de esse simplr̄ é qō medij. ꝛ ois qō de esse secūdā ptem é qō medij. sed ois qō é qō de esse simplr̄ vel de esse ꝑm ptem. ꝛ ergo ois qō est qō medij. pz ꝓña cuz mi nori. qz ois qō versatur circa ꝓpōnem de scōo vl'ter tio adiacente. maior aūt declarat̄ inductiue. nā si que ratur vtr̄ anguli trianguli sint aut qd sint illi āguli illa qō est de esse simplr̄ cū sit circa ꝓpōnem de scōo adiacente si autē querit̄ vtr̄ anguli trianguli valeāt duos rectos sūt propter quid anguli trianguli va lēt duos rectos ista qō é de esse ꝑm ptez cū sit circa ꝓ pōnem de tertio adiacente i qua ꝑdicatum nō é trā scendens dicēs totum esse. sed iferꝰ ad transcendēs dicens ptem entis trñ. ꝓstat aūt qālz istaꝝ qōnum esse qōnez medij ꝑma eni qō querit vtr̄ sit aliquod mediū cognoscēdi angulos trianguli esse secūda q̄ rit qd est illud mediū quo sunt anguli triāguli. Ter tia querit vtrum sit aliquod medium ꝓbandi vl'co gnoscendi angulos trianguli valē duos rectos. Ho tandum ꝫ phūs q̄ scire quid é é scire. Quarta vero q̄rit q̄ é illud mediū quo anguli trianguli valeant. duos rectos. ꝓpter qd est. tā vbi sit qō ō esse simplr̄ q̄z vbi sit qō de esse iherentie ꝑdicati ad subiectū. nā scire qd est triangulus est scire, ꝓpter qd est triangu lus. ꝛ scire qd é illud quo triāgulus hz tres angulos equales duobus rectis. aut maiores aut minores é scire, ꝓpter quid hz hmōi angulos quo dato sequi tur q̄ angulus extrinsecus non est eā equalitatiſ tri um angulorꝝ ad duos rectos vt dicit Egi. qz angulꝰ extrinsecus non est illud quo triangulus hz tres an gulos equales duobꝰ rectis. nec é illud, ꝓpter qd tri angulus hz hmōi angulos. qz si nullus angulus ex trinsecus esset nō minus triangulus haberet tres an gulos equales duobꝰ rectis. sed diffinitio trian g li é illud quo ꝛ, ꝓpter qd triangulus hz tres angulos equales duobꝰ rectis. illud eni q̄ é eā i trinseca tria n guli é p se eā olum passionū isepabiliū eius cū tales passiones dicant fluere a ꝓncipijs spēi.

Quod quidem igitur oia que que runt mediū qō sit manifestū sit.

Consequēter phūs quasi epilogādo cōcludit ꝓclonē tentam dicens q̄ qdem ois qō sit qō medij. ꝛ oia q̄ qruntꝰ. querunt, ꝓpter mediū. manifestū é ex dictis ꝛc. Sed ꝓtra illud dubitat̄ sic arguendo. ois que stio medij est qō si é vel qd est p tertiam conclonem ꝛ ois qō est qō medij p quartam ꝓclonem. q̄ ois qō é qō si est. vel qd est. qō est contra scōam ꝓclon m. nam qō qz est ꝛ ꝓpter quid est nō é aliqua istaꝝ qō. num cū iste quatuor qōes differāt gñe hz Lyncoñ. ꝛ ita apparet repugnātia i secunda tertia ꝛ quarta ꝓ clonibus. Rñdet q̄ sicut intēdens finem ītendit illum formalr̄. ꝛ ꝑmo virtualr̄ aūt ꝛ cōcomitanter ītendit ea q̄ sunt ad finem. ita ois questio in qua nō exprimitur medium. sed conclo é formalr̄ ꝛ ꝑmo cō clusionis virtualr̄ aūt ꝛ ꝓcomitanter est medij. pro pterea est ꝓcedendum q̄ qō qz est est qō si é. ꝛ qō ꝓ pter qd é é qō quid é non i recto a pte ꝑdicati sed in obliquo. i. alicuꝰ si est ꝛ alicuius qd é. ꝛ hoc virtuali ter ꝛ ꝓcomitāter. vt é dictum ad hunc itellectum q̄ questio qz é includit qōnem si est. ꝛ qō, ꝓpter qd iclu dit qōnem quid é sicut, ꝑō de tertio adiacente inclu dit, ꝑōnem de scōo adiacente. Ex ꝑdictis sequit ꝑmo q̄ omnes qōes sunt vna questio materialiter qz omnes pñt fieri circa idem subm ꝛ de eodem me dio. sunt aūt duo cōcomitanter i ordine ad media diuersimode sumpta. ꝛ sunt quatuor formaliter i or dine ad conclusiones de quibus sunt expresse dubi tationes. Secundo sequitur q̄ lz ꝓprie loquendo questio si é ꝛ quid est pertineant ad subiectum. ꝛ qz est ꝛ, ꝓpter quid est ad passiones. tñ oēs questiones possunt applicari ad passiones, ꝑ q̄ztο potest esse ſbz ꝛ passio. vt si é risibilitas. ꝛ qd est risibilitas. ꝛ vtrz insit homini ꝛ, ꝓpter quid est i homine. de ꝑdicato ēt qdditatiuo possunt fieri iste qōnes. vt si aial é. ꝛ qd animal é. ꝛ vtrum sit in homine. ꝛ, ꝓpter quid est in homine. ad quas omnes respondetur per idem me dium sez sūba aiata sensitiua. sicut etiam prius pa tuit de eclipsi ꝛ armonia vbi ad omnes questiones erat responsum per idem medium. ergo omnes que stiōes reducunt ad idē mediuz quod erat ꝓbandū.

Uomodo aūt quod quid é de monstret̄ ꝛ quis modus ītro ductōis ꝛ quid est diffinitio ꝛ quo rum dicamus opponentes primuz de ipsis. Principium autez futuro rum quod uere sit magis propriū. habitis rationibus. Dubitabit eni utiqz aliquis utrum sit idem ꝛ secū dum idem scire diffinitione ꝛ ōmō stratione aut impossibile. Diffinitō eni quod quid est scire uidet̄ quod quid est autem omne vniuersale é. ꝛ ꝑdicatiuuz est. Syllogismi quidē alii sunt priuatiui. alii autem ñ vni uersales puta qui quidem in secun da figura priuatiui oēs sūt. i tertia vero non vniuersales.

Istud est scōm capl'm huiꝰ ꝑmi tractatus in quo phi losophus postq̄z ꝓbauit omnem qōnem esse ipsius quod quid est. ostendit omnem demonstrationē ab ipso quod quid est dependere separando diffinibile a demonstrabili ꝛ diffinitionem a demonstratione ꝛ format quatuor qōnes quarum prima est ista. vtrū quod quid est sit demonstrabile. Secūda questio

UVA. BHSC. IyR_048_2

qualr cognoscit ipm q quid ē. Tertia quid ē diffinitio per quam importat ip̄z quod quid ē. Quarta vtrū quoz ē diffinitō eorundem sit demonstratio ita q idem sit scire p diffinitōem ⁊ per demonstratōnem. ⁊ consequenter omne diffinibile sit demonstrabile. Phūs ergo responsurus ad istas q̄nes i hoc capitulo respondet ad duas vltimas ⁊ in sequētib⁹ ad duas p̄mas ordine retrogrado ponuntur igitur i hoc capitulo quatuor conclusiones quaruz tres p̄me respondent ad questionem quartaz ⁊ vltima ad q̄nem tertiam. Quarum p̄ma ē ista nō omne demonstrabile ē diffinibile. Secunda conclusio non omne diffinibile est demonstrabile ibi quid autē. Tertia cōclō nullum diffinibile est demonstrabile l' econtra ibi sed vtrum. Quarta cōclō nulla diffinitio ē demonstratio nec pars demonstrationis nec totum ibi. manifestū itaqz. Prima ꝯclō ꝓbatur quaz rōnib⁹ ⁊ p̄mo sic. omne diffinibile est vniuersale affirmatiuum sed non omne demonstrabile est vl'e affirmatiuum. ergo non omne demonstrabile ē diffinibile. maior patet qz nihil diffinitur nisi spēs. constat aūt q quelz species ē vniuersale affirmatiuum minor autem declaratur qz tam i secunda quā i tertia figura aliquid demonstratur ⁊ nunqz vniuersale affirmatiuum cū secunda figura nō concludit affirmatiue nec tertia vliter sed pticulariter tātum. Dubitat qz videtur q tertia figura non demonstret pticulariter. qz pticulariū non est scia neqz demonstratio. vt ꝓbatum est primo huius. Respondet q sicut vniuersale est obiectum intellectus per se p̄mo. singulare autem per se non p̄mo. ita scientia ⁊ demonstratio est vniuersaliū per se primo. particularium autem ⁊ singularium per se non p̄mo. inqz tuz vniuersalia sunt applicabilia ipis particularibus et singularibus.

Postea neqz eorum qui sunt in p̄ma figura omnium est diffinitio. vt quod omnis triangulus duob⁹ rectis equales habet tres. huius aūt ratio est quoniam scire demonstratiue est demonstrationem habere. quare si in talibus demonstratio ē manifestum quod ipsorum nō erit diffinitio.

Secundo ꝓbatur sic. hec ꝓpositio omnis triangul⁹ habet tres angulos equales duobus rectis est dēmōstrabilis ⁊ ipsa non est diffinibilis ergo non omne dēmōstrabile est diffinibile. maior patet qz ista propō demonstratur in p̄ma figura per angulum extrinsecum equiualentem duobus oppositis intrinsecis secundum Eucli. p̄mo elencorum. ⁊ minor ē phi. septio metha. dicentis q hominis albi nō est diffinitō nec alicuius compleri sed solius incomplexi. demōstratur enim ibi passio de subiecto ⁊ totum illud simul. caret diffinitione vnde qz sūa habet essentiam vnā per se existentem. ideo habet diffinitionem simplicē accidens autem qz dicit essentiam vnam dependentem habet diffinitionem per additamenta completiuum. ergo qz non dicit essentiam vnam diffinitione caret. Sed contra corpus animatum ⁊ animal rationale diffiniuntur ergo alicuius compleri est diffinitio. antecedens ꝓbatur cuiusz speciei est diffinitio exquo habet genus ⁊ differentiam per que pōt diffiniri. sed animal rationale ⁊ corpus animatum sunt species subalterne predicamēti substantie per porphirium in vniuersalibus suis. Dicendū q porphirius locutus est exemplariter propter penuriaz vocabulorum. vnde loco istius termini corpus animatum debet poni terminus incomplexus. loco autem istius termini animal rōnale nihil debet poni. qz non ponimus corpora celestia esse animalia vt por. posuit iuxta opi. pla.

Scit enim vtiqz aliquis ⁊ secundū diffinitionem non habens demōstratiōem. nihil enim prohibet ſ̄ simſ̄ habere.

Tertio ar. sic aliquod diffinibile non est demonstrabile igitur econtra aliquod demonstrabile non ē diffinibile. antecedens patet de subiecto adequato scientie habentis principia per se nota tale enim subiectum diffinitur ⁊ non demonstratur vt magnitudo i geometria ⁊ numerus in arithmetica. Et forte negaretur consequentia dicendo q de passione habetur demonstratio ⁊ de eadem habetur diffinitō. eclipsis enim demonstratur de luna ⁊ diffinitur per priuatiōem luminis in luna obiectu terre ꝑm arist. hic. Respondetur q de passione vt passio est non habetur diffinitio sed bene de passione vt subiectum ē alterius passionis scz ihesionis vel predicationis. triangulus eim est subiectum inhesionis equalitatis trium angulorum ad duos rectos ⁊ eclipsis est subiectum predicatōis defectus seu p̄uationis qz i plus se habet defectus vel priuatio q̄z eclipsis ⁊ cōcessō q quelz passio habeat diffinitionem ⁊ etiam demōstratōnem adhuc aliqd demonstratur de aliquo q non diffinitur qz diffinitio materialis demonstratur per formalem de subiecto suo ⁊ tū illa diffinitio non diffinitur cum sit terminus complexus.

Sufficit autem fides ex inductiōe nihil enim aliquando diffinientes cognoscemus. neqz eorum que per se sunt. neqz secundum accidens.

Quarto ar. sic nullum diffinibile iest alicui per se vl' per accidens. sed aliquod demōstrabile iest alicui p se vel per accidens. ergo non omne demonstrabile ē diffinibile. minor patet de ꝓpria passiōe. ⁊ maior tollitur ex doctrina phi. vi. topi. ⁊. vij. metha. dicentis q diffinitio non est eorum que insunt per se vel p accidens. Sed dubitatur qz spēs ꝓprium ⁊ accidēs diffiniuntur ⁊ hec omnia insunt aliis. quoniam spēs iest suo iduiduo ⁊ ꝓprium suo subiecto ⁊ accidens sue materie. Dicendum q omne diffinibile habz rōnem subiecti. ideo si spēs ꝓprium ⁊ accidens diffiniuntur hoc est inqz tum habent rōnem subiecti. et si insunt aliis hoc est ratione predicati. nulluz ergo diffinibile inqz tuz huiusmodi inest alicui per se vel per accidens sicut nullum subiectum inqz tum huiusmodi habet ratōem p̄dicati.

Amplius si diffinitio substantie alicuius notificatio est mānifestū quod non sunt substantie. Quoniam quidem igitur nō est diffinitio oīs cuius ē demonstratio manifestuz est.

Quinto sic omne diffinibile est substantia sed nō oē demonstrabile ē substātia. ergo non omne dēmōstrabile est diffinibile. p3 2ña cū minori. qz accītia ꝓpria demonstrantur de suis subiectis. ⁊ non sunt substantie. maior autem est nota. eo q solius substantie est diffinitio vt habet videri. vij. metha. Et sic ar. etiā accītia diffiniuntur. ergo nō solius sūe est diffinitō.

UVA. BHSC. IyR_048_2

Dicit q̄ sola substantia est diffinibilis diffinitiõe pura. qdditatiua tam i concreto q̄z i abstracto. accidẽtia autẽ diffiniunt p additamenta. vñ sba vt sba diffinit qdditatiue. accñtia aũt vt accñtia non diffiniũt qdditatiue albedo enim & nigredo diffiniuntur qditatiue vt habẽt modũ sbe & vt sunt entia p se p̃mo i p̃dicamento qualitatis. vt aũt sumuntur in cõcreto & vt dicunt dependentiã a sba sic diffiniunt p additamenta. dicaf̃ g̃ q̄ diffinibile & demfabile ꝑm q̄ huiusmodi opponuntur q̄m nihil é diffinibile vt sic nisi sbã vel accñs vt iduit modum sbe & nihil est demonstrabile nisi accñs vel sbã vt subest accidenti. ita q̄ accidens vt sic non diffinitur proprie nec sbã vt sic demonstratur.

Quid autem cuius est diffinitõ. nũ quid omnis demonstratio é aut nõ vna quidem vtiq̄z ratio & ꝺ hoc eadem é. vnius enim iquãtum unum vna est sciẽtia quare si uere scire demfatõne est sciam habere. accidet quodam iposſibile diffinitõem eni hñs sine demfatõe sciet.

Secunda ꝓclo. omne diffinibile é demonstrabile ꝓbatur dupliciter. & p̃mo ex fundamento ꝓoris rõis sic vnius inq̄ztum vnũ non é niſi vna scia. g̃ non oẽ diffinibile est demfabile. añs est notum loquẽdo de scia potiſſima & modo sciẽdi potiſſime. & ꝓbatur ꝓña q̄z si vnius inq̄ztum vnum non est niſi vna scientia. & oẽ diffinibile est demonstrabile cum ꝓtingat habere diffinitõem ante demfatõem sequif̃ q̄ de aliq̄ demonstrabili hꝫ scia sine demõstratõe qꝺ é impoſſibile. minor é clara q̄z cognitio complexa ꝓsupponit cognitõem incomplexã. Nõndum q̄ si oẽ diffinibile esſet demfabile ꝑm q̄ huiusmodi sequeretur q̄ substantia ꝑm q̄ huiusmodi esſet demõstrabilis. cõsequẽs est falsum. vt p̃us ꝓbatuz é. ꝓbatur ꝓña q̄z ipa solũ vel accñs vt hz modum sbe diffinif̃. & notãter dico ꝑm q̄ huiusmodi q̄z non é iconueniens i p̃dicatione ydẽptica idẽ esſe diffinibile & demfabile sz q̄ idem sub eadem rõne sit diffinibile & demonstrabile hoc est inconueniens.

Amplius ꝓncipia demõstratiõum diffinitões sũt: quorum non esſe demõstratões demõstratõum est prius. aut erũt demõstrabilia ꝓncipia. & ꝓncipiorum ꝓncipia. & hoc ifinitũ abibit. aut prime diffinitiones erũt idemõstrabiles.

Secundo ꝓbat̃ sic. diffinitio est p̃ncipium demõstrationis vt oñsum est p̃us. q̄z idem est diffinitio & medium. aut ergo quelz diffinitio demõstrabilis é. aut aliqua indemonstrabilis é. si quelz demonstrabilis est tunc ꝓceditur in infinitum i demonstrationib⁹. si autem aliqua é indemonstrabilis habetur itentum q̄z diffinibile talis diffinitionis est idemonstrabile. & per ꝓsequens non omne diffinibile est demonstrabile. Notandum ꝑm phm̃ i ꝓlogo de anima. q̄ ipm q̄ quid é. est omnis demonstrationis p̃ncipium. cõstat autem q̄ p̃ncipium omnis demonstratio nõ demõstrat. sed ipm qꝺ qꝺ é est diffinitio. g̃ diffinitio nõ demfat & p ꝓña nec ipm diffinibile.

Se vtrum si nõ omnis eiusdez sed alicuius eiusdem sit diffinitio & demõstratio simul aut impoſſibile.

Nõ enim é demõstratio cuius est diffinitio. Diffinitio quidem. n. ipsius quid é & substantie é. Demonstratões autem videtur supposite esse. & accipiẽtes quod quid est vt mathematice quid vnitas. quid impar & alie similiter.

Tertia conclusio nullum diffinibile est demonstrabile nec econtra semp itelligendo i p̃dicatione formali. ꝓbatur tripl̃. & p̃mo sic non eiusdem est diffinitõ cuius est demonstratio. igit̃ ꝛc. añs ꝓbatur diffinitõ declarat essentiam & quidditatem diffiniti. sed õmõstratio non declarat essentiam & qdditatem diffiniti sed magis ꝓsupponit. igitur ꝛc. ꝓz ꝓña cum maiori de diffinitione pure quidditatiua õ qua est sermo. ad p̃ns. & minor declaratur. nam arithme. ꝓsupponit quid est vnitas & quid est par vel impar. & ita ꝓsupponunt alie scie acquisite per demonstrationem. Notandum q̄ qõ qz est & ꝓpter quid est ꝓsupponuntur qõnem quid est sed tam qõ qz e. q̄z qõ ꝓpter qd est terminantur per demonstrationem. & qõ quid é terminatur per diffinitionem. ergo demonstratio ꝓsupponit diffinitõem. & ꝙ ꝓña nõ declarat essentiaz & qdditatem diffiniti.

Amplius omnis demõstratio aliquid de aliquo demõstrat. aut qz é aut ñ é. In diffinitõe autez nihil alterum de altero predicatur. vt neq̄z aial de bipede nec pibes de aimali nec etiam de plano figura. Nõ. eiz é planũ figura: nec figura planum.

Scõo sic. i qualiz demonstratione predicat̃ aliqd de aliquo affirmatiue vel negatiue. sed in nulla diffinitõne p̃dicatur aliquid de aliquo affirmatiue vel negatiue. ergo nullum diffinibile est demonstrabile vl econtra. maior patet tam de p̃missis q̄z de conclõe minor vero est clara tam de diffinitione hominis q̄ dꝫ aial rõnale bipes q̄z de diffinitione trianguli que dicitur figura plana trib⁹ lineis ꝓtenta ꝛc. non enim p̃dicatur bipes de aiali nec econtra. neq̄z ẽt p̃dicat figura de plano nec econtra semper itelligendo i diffinitõne. qz i. ꝓpõibus cathegoricis. aial predicatur de bipede. vt bipes est animal. & planum de figura. vt aliqua figura est plana. i diffinitione qdem nõ ponitur aliqs terminus tanq̄z sbm̃ vel p̃dicatum sed tanq̄z ꝓtrahens vel ꝓtrahibile. vt tollitur a porphi. i vlibus. Notandum p̃mo ꝑm phm̃ tertio meth. q̄ de differentia non p̃dicatur genus niſi put differẽtia implicat spẽm. vnde sicut album sumitur duplicit̃ vt tollitur a phõ i p̃dicamentis. i. concretiue & abstractiue. Conuertiue idem est q̄ hñs albedinez. abstractiue autem idem est q̄ albedo. ita differentia vt aiatum vel rõnale sumitur concretiue. p habente aiam rõnalem vel rõnem. & abstractiue. p ipsa ãnia vel rõne. sumendo igitur concretiue sic differentiaz implicat spẽm. vt album implicat sbm̃. & sic predicatur genus de ipsa. dicendo. rõnale est animal. & aiatũ est corpus. Si autem sumuntur abstractiue sic de illis non predicatur genus. imo iste. ꝓpões iam assignate sũt ita false sicut iste. ratio est aial. aia é corp⁹.

UVA. BHSC. IyR_048_2

Secūdo notandum ꝑm aristo. ibidem ꝙ de eo ꝙ significat dr̄iam non ꝑdicatur genus quod videtur falsum. qz differentia significat spēm de qua ꝑdicat genus. Ideo dr̄ ꝙ sicut album duo significat vnū māliter. s. subiectum albedinis. z aliud formaliter viz licet ipam albedinem. ita differentia duo significat vnum māliter ꝙ est ipsa spēs z aliud formaliter quod ē forma dans esse specificum rōale igit significat hominem māliter. z rōnem q̄ est itellectus hominis significat formaliter. sili aiatum significat habens animam māliter z aiam formaliter. de eo igitur ꝙ significat differentia māliter ꝑdicatur genus. sed nō ō eo qō significat formaliter. z sic itelligit phūs.

Amplius alterum ē quod quid est· z quia ē mōstrare. Diffinitio quidē igitur quid ē oīdit. Demonstratio autem quia si est hoc de hoc aut nō est.

Tertio sic. diffinitio ostendit quid est. sed demonstratio ostendit quia est. ergo nullz diffinibile est ōmōstrabile vel econtra. patet qz diffinitio declarat quid ditatem z essentiam diffiniti. demonstratio auiez solum ꝙ passio inest aut non inest subiecto vnde si demonstretio est affirmatiua illa ostenpit passionem inesse subiecto. si autem negatiua illa ostendit passionē non iesse subiecto.

Alterius autem altera demōstratio ē nisi sit tāquam pars quedam totius. Hoc autem dico quia ostensum ē de ysochele quoniam habet tres angulos duobus rectis equales. Si ostensus ē omnis triangul⁹ ps enim ē. hoc autem totum. hec autē ad inuicem ñ se hñt sic qz ē z quid ē. Non ē. n. alterum alterius pars.

Contra istam ꝓbatōem arguitur sic. triāgulum habere tres angulos. z ysochelem habere tres āgulos sunt diuersa. tamen illis correspondet idem modus sciendi ergo non obstante ꝙ qz est z quid est sunt diuersa. adhuc illis potest correspondere idem modus sciendi. z per ꝯns eiusdem poterit esse diffinitio cui⁹ est demonstratio. Respondet phūs ꝙ si duo sunt diuersa sic ꝙ vnum non ē totum respectu alteri⁹ nec pars alterius illis correspondent diuersi modi sciendi sed si vnum sit totum z ali⁹ ps illis potest corrñdere idem modus sciendi. nunc aūt triangulum habere tres angulos ē totum ad ysochelē habere tres angulos loquendo de toto i modo z pte subiectiua. ideo sciendo omnem triangulum habere tres angulos scitur ysochelem habere tres angulos. sed ita ñ est de qz est z quid est quia ista sūt diuersa z nullum eorum est totum vel pars respectu alterius. Sed occurrit dubium. naz quid est significatur per terminum simplicem. z qz est per ꝓpōnem. sed terminus simplex ē ps ꝓpōnis. igitur qd est est ps ipsius quia est. Dicendum ꝙ aristo. locutus ē de parte subiectiua z non integrali constat autem ꝙ quid est est pars integralis ipius qz est z non subiectiua. toti enim z parti subiectiue correspondet eadem scientia z idez modus sciendi. vt homini z sorti. sed non toti z parti integrali qz non est eadem scia hominis z oculi eius. nec idem modus sciendi.

Manifestum itaqz quod nec cuius diffinitio huiusmodi omnis sit demōstratio. nec cuius omnis ē ōmōstratio: huius omnis sit diffinitio. quare omnino eiusdem nullius cōtigit utranqz habere.

Ex ꝑdictis arguit epilogādo ifert tria correlaria q̄ꝝ ꝑmum est. non cuiuscunqz est demonstratio eiusdē est diffinitio patet per primam conclōnem. quia nō omne demonstrabile est diffinibile. Scōm correlarium non cuiuscunqz est diffinitio illius est ōmonstratio. patet per scōam conclusionem. qz non omne diffinibile est demonstrabile. Tertium correlarium nullius cuius est diffinitio est demonstratio. nec ecōtra patet ꝓ tertiam ꝯclōnem. qm̄ nullum diffinibile demonstratur. nec aliquod demōstrabile diffinitur. sōlum enim id quod habet modum ſbe diffinitur. z solum id quod hz modum accñtis demonstratur. Cōtra correlaria cum suis conclōnibus ar. ꝓbando ꝙ contingat aliquid scire per demonstrationem z ꝓ diffinitōem. qz tam conclusio q̄z passio de subo scitur ꝓ demonstratōem z per diffinitōem. qm̄ diffinitio est omnis demonstrationis ꝓncipium vt iam allegatū est i ꝓlogo de anima. z demonstratio est instrumentum sciēdi ꝑm lyncoñ. ꝓmo hui⁹. Item sexto metha. inqt aristo. ꝙ eadem est via inuestigandi si est z quid est. igitur idem scitur ꝓ diffinitionem z demonstratōem. Ad ꝓmum dicitur ꝙ ist̄rumentum sciē di quidditatem rei de ꝓpinquo z imediato ē diffinitio. demonstratio autem est instrumentum imediatum sciendi conclusionem z passionem de subo suo concedo igit ur ꝙ aliquid scitur per demonstratōez z diffinitōem tanq̄z per ist̄rumentum remotum. sed ꝙ aliquid scitur per demonstrationem tanq̄z per instrumentum ꝓpinquum z ꝓ diffinitōem tanq̄z per instrumentuz propinquuz est impossibile. z hoc intellexit phūs cum dixit ꝙ idem ꝑm idem non contigit scire diffinitione z demonstratione. Ad secunduz dr̄ ꝙ aristo. per viam itelligit medium quod querit i demonstratione. i. eodem medio iuestigatur si est z quid est. qz omnis questio reducitur ad si est z quid ē. z omnis qō est questio medij. imo per idem medium terminantur omnes qōnes vt est oñsum. Dicitur tamen aliter ꝙ Aristo. ꝓ viam itelligit sciētiā totalem. i. i eadem scientia totali inuestigatur si est z quid est. z hoc quando scientia aliqua demonstrat aliquid esse. z cum hoc considerat causas illius qō notanter dr̄. ꝓpter cōmentatorem dicentem primo z secundo phisi corum contra Auicen. ꝙ philosophia naturalis ꝓbat ꝑmam cām esse z non metha. qz ꝑma cām esse z nō metha. qz ꝑmā cām esse nō pōt ꝓbari nisi ꝓ viam motus metha. autem ꝓbat quid est ꝑma causa.

Quare manifestum itaqz ꝙ diffinitio z demonstratio nec idem vtiqz erūt nec alteruz i altero: z nāqz subiecta similiter se haberēt. hec quidē igitur vsqz ad hoc opposita sunt.

Quarta conclō nulla diffinitio est demonstratio nec pars demonstrationis nec totum ꝓbatur ea circa q̄ sunt diffinitio z demonstratio non habent se aliquo istorum modorum. ergo nec diffinitio. z demonstratio. patet consequentia quia actus distinguuntur ꝓ obiecta. 2. de anima. antecedens ꝓbatur qz diffinibilia z demonstrabilia sūt illa circa que se habent diffinitio z demonstratio. constat autem ꝙ diffinibile nō

UVA. BHSC. IyR_048_2

est demõstrabile neqz ps ỗ monstrabilis neqz totũ.

Nõndum q̃ p istam ꝓcl̃onẽ ẽ respõsuz ad tertiã qõnem solũ negatiue cũ querebaꝫ qd ẽ diffinitio. ñ eni dictũ ẽ diffinitõem esse oõnem exp̃mẽtem qddi tatẽ ⁊ essentiã rei. sed q̃ nõ ẽ demonstratio nec ꝑs demonstratõis nec totũ sicut qñ querit̃ de deo quid ẽ. rñdeꝫ affirmatiue q̃ ẽ illud quo melius cogitari nõ põt aut q̃ ẽ actus purissimus. negatiue aũt q̃ ẽ illud q̃ non ẽ potentia nec potentiã icludens. ⁊ q̃ ẽ illud q̃ nullã mixtionẽ dicit actus ⁊ potẽtie. Contra hãc concl̃onem ⁊ suam ꝓbatõnem arguit̃ ꝓmo q̃ diffinitio est demõstratio. qz dicit phũs ꝓmo huius q̃ diffinitio ꝯposita ex mãli ⁊ formali est tota demõstratio sola positõe dñs exquo hñ q̃ diffinitio ẽ ps demonstratõis ná qñ demonstratur diffinitio mãlis ꝑ formalẽ aut passio de subo ꝑ diffinitõez sub iecti necessãrio diffinitio ẽ ps demõstratõis. Secundo ar. q̃ diffinibile sit demõstrabile qz deus diffinibilis ꝑ Aristo. 12. metha. ⁊ ꝑ eundem ẽ demõstrabilis. 2. metha. ibi eni demõstrat̃ ꝓmã cãm esse ⁊ octauo phisi. ꝓmum motoꝝ esse ⁊ ꝓnter põt argui diffinibile esse ꝑtem demonstrabil̃. qz ỗmõstrabile ẽ hoiez esse ⁊ diffinibilis est aia q̃ est pars eius vt habeꝫ ab aristo. 2. de aia. Ad ꝓmum dñ q̃ ista ꝓpõ nõ est intelligenda i recto sed i obliquo. i. diffinitio ꝯposita ex mãli ⁊ formali totũ illũ ꝯtinet ꝑ quod fit ỗmõstratio. s. formalem diffinitionẽ ⁊ totum illud qõ demonstrat. s. mãlem. nec ẽ dñia nisi ex ꝑte positiõis. i. ordinando in mõ ⁊ figura. Et cũ ex hoc ꝓbaꝫ diffinitõem esse ꝑtem demonstratõis dñ q̃ aristo. nõ loqꝫtur ibi de ꝑte itegrali sed subiectiua. qz nemo dubitat diffinitõem esse ꝑtem itegralẽ demõstratõis ⁊ nõ ẽ ps subiectiua ad modũ spẽi ꝯtente sub gñe sic q̃ oĩs diffinitio sit demõstratio ⁊ nõ ecõtra. hoc mõ loquit̃ Aristo. de toto cũ dicit diffinitõem nõ esse totũ ỗmõstrationis. i. nõ esse totũ i modo ꝑ modum gñis ad demonstratõem sic q̃ oĩs demõstratio sit diffinitio ⁊ ñ econtra. Ad scõm ꝓcedo q̃ diffinibile sit ỗmõstrabile esse. sed non ẽ demõstrabile de aliquo iuxta itentionem aristo. qõ eni demõstratur de aliquo ẽ accñs. ⁊ qõ diffinit̃ ẽ sba. vij. metha. Ũñ si suba ỗmõstraretur ỗ suba vt patuit i ꝓmo libro demonstrando istaz. oĩs hõ est suba. hoc nõ ẽt vt hz rõnem subẽ sed vt habet rõnem accñtis. qõ enim demõstrat̃ habet ratõnem forme ⁊ illud de quo aliquid demonstrat̃ hz rõnem subiecti. qz eni aial vl sba nõ solũ reperit̃ i hoie sed etiam i alijs ab homine. iõ hz rõnem accñtis iuxta illud por. accñs ẽ quod adest ⁊ abest ꝑter subiecti corruptõem. Cum aũt dñ diffinibile ꝑtem esse ỗmõstrabilis. rñdeꝫ q̃ non arguit ꝓra itentiõem ꝓbi. qz hz aliquod diffinibile sit pars itegralis vl̃ essentialis alicuius demõstrabilis. non tamen ps subiectiua sic q̃ omne diffinibile sit demonstrabile ⁊ ñ econtra. non etiam diffinibile est totum respectu demõstrabilis loquendo de toto i modo. sic q̃ omne demonstrabile sit diffinibile ⁊ non econtra. loquitur ergo hic phũs de toto in modo ⁊ nõ de toto integrali ⁊ de parte subiectiua. ⁊ non de parte integrali vel essentiali.

Ꝑsius autem quod quid est vtrum syllogismus sit. aut est demõstratio. aut nõ est sicut nũc ratio supposuit. Syllogismus quidez enim aliquid de aliquo demõstrat per medium.

Istud est tertium capl̃m huius ꝓmi tractatus i quo aristo. declarat ipm quod quid est nõ posse ꝓbari simpl̃r rñdendo negatiue ad duas primas questiones quarum ꝓma erat vtrum quod quid est demõstretur. Scõa qualr cognoscitur ipm quod quid est postq̃z rñdit ad alias duas qões. quaꝝ vna fuit qd ẽ diffinitio. alia vero fuit. vtrũ cuiꝰ ẽ diffinitio eiusdẽ sit demõstratio. ⁊ ponit q̃tuor conclõnes. quaꝝ ꝓma ẽ ista. diffinitio nõ ẽ ꝓbabilis de suo diffinito ꝑ syllogismum reduplicatiuum. Scõa ꝓclõ. diffinitio non ẽ ꝓbabilis de suo diffinito per syllogismum diuisiuũ ibi at vero ꝑ diuisionem. Tertia conclõ diffinitio non ẽ ꝓbabilis de suo diffinito per syllogismum diffinitiuum ibi. sed vtrum sit demonstrare. Quarta conclusio diffinitio non ẽ ꝓbabilis de suo diffinito ꝑ syllogismum demõstratiuum ibi. qualiter igitur diffiniens. Ꝓro declaratione ꝓme conclõnis arist. ꝓmittit quatuor ꝯsequẽs. Quarum ꝓma est ista. omnis syllogismus est concludens aliqd de aliquo ꝑ medium sumptum i qualz ꝓmissarũ patet ista ꝯsequentia ex primo priorꝫ. vbi docetur omnem syllogismum fieri ex tribꝰ terminis quoꝝ duo. s. maior ⁊ minor extremitas ponuntur diuisim i ꝓmissis ⁊ coniũctim i ꝯclõne. mediũ aũt ponit̃ i ambabus ꝓmissis ⁊ nõ igreditur ꝯclõnem.

Sed quod quid est ꝓꝓrium quidem ⁊ i eo quod quid est predicaꝫ. hoc autem necesse est conuerti. Si enim ipsi. c. a. ꝓꝓrium est. manifestum est quod ⁊ ipsius. b. ⁊ ipsius. c. quare omnia sunt ad inuicez.

Scõa ꝯsequẽs omnis diffinitio quidditatiua est ꝓꝓrium sui diffiniti ꝑ dicans de eo conuertibiliꝫ in eo qõ quid est. dicitur ꝓꝓrium ad dñiam accñtis. ⁊ dicitur i eo quod quid ẽ vt sꝑatur a differentia ⁊ conuertibiliter ad dñiam generis. Sed dubitatur ꝓmo q̃ diffinitio non ẽ ꝓꝓrium cum ꝓꝓrium nõ dicat essentiam diffiniti ꝑm porphi. Secundo qz frustra ponitur illa ꝑticula conuertibiliter. qz si est ꝓꝓrium est conuertibile. Dicendum q̃ duplex est ꝓꝓrium. s. nõ conuertibile ⁊ conuertibile. ⁊ vtrunqz tripl̃r sumit̃ ꝑmo ꝑ illo quod competit vni soli sed non cuilz idiui duo illius spẽi. vt esse medicum respectu hominis. ⁊ esse symum respectu nasi. Secundo ꝑ illo quod competit cuilz idiuiduo illius spẽi. sed non solum illi. vt esse bipedem vel esse mobile respectu hominis. Tertio ꝑ illo quod competit alicui soli spẽi ⁊ cuilz contẽto sub tali specie. sed non semper. vt canescere i senectute. Consimiliꝫ tripl̃r sumit̃ ꝓꝓrium ꝯuertibile. ꝓmo ꝑ isto quod dicit totam essentiam sue spẽi. ⁊ sic diffinitio est ꝓꝓrium. scõ ꝑ isto quod dicit ptẽ essentialem ⁊ formalẽ illius spẽi. ⁊ sic differentia vltima est ꝓꝓrium. tertio ꝑ illo quod dicit ptem accidẽtalez eiusdem spẽi eo mõ quo loquit̃ Aristo. 3. de aia. volens itellectum agentem ⁊ passibilem ptes aie ⁊ tale dñ fluere a ꝓncipijs spẽi de quo porphirius ait. ꝓꝓrium est quod ꝯuersim predicaꝫ de re ⁊ non indicat quid ẽ esse eius. Ex his ꝛesponsum est ad difficultates dicendo ad ꝓmã q̃ hz diffinitio non sit ꝓꝓriuz dicens ptem accñtalem spẽi. ẽ tamen ꝓꝓrium dicẽs totam essentiam illius. Secunda autem difficultas nõ ꝓcedit qz dictum est non omne ꝓꝓrium conuerti cum illo cuius est ꝓꝓrium.

At vero ⁊ si. a. in eo quod quid est in. c. oĩ. b. ⁊ vniuersaliter b. de omni. c. quod quid est dicitur. Necesse ẽ ⁊. a. i eo quod quid ẽ de. c. dici.

UVA. BHSC. IyR_048_2

Tertia ſuppō ois ſillogiſmus ꝓbans diffinitōem ꝺ diffinito hȝ mediū ꝙuertibile cū vtraqȝ extremitatū pȝ. nā cū diffinitio ⁊ diffinitum ꝙuertantur mediuȝ ſi i plus ſe hȝ qȝ aliq extremitatū. maior eſſet falſa ⁊ ſi in min⁹ ſe hꝺet minor eſſet falſa. qꝛ nunqȝ pōt ꝓbari diffinitio de diffinito vliter niſi in ꝑma figura ⁊ i ꝑmo modo eiuſdem. ſit ḡ a. diffinitio. ⁊ c. diffinituȝ ⁊ b. mediū. ⁊ arguaſ ſic. oē. b. e. a. oē c. ē. b. ḡ oē. c. eſt a. vbi patet b. neceſſario conuerti cum. a. c. ſi ꝑmiſſe debent eſſe vere.

Si vero nō aliquis ſic accipiet duplicans. non neceſſe erit. a. de. c. predicari i eo quod quid eſt. Si autez a. quidem de b. in eo quod quid eſt non de quibuſcunqȝ autem ipſum c. b. in eo ꝙ quid ē ipm autem qō quid ē vtrunqȝ hoc habebit. erit ergo. ⁊. b. ipi⁹. c. ꝙ qd ē.

Quarta ſuppō ois ſillogiſm⁹ concludens maiorem extremitatē de minori i eo ꝙ qd eſt ꝺȝ ſumere eandem reduplicationem i qualȝ ꝑmiſſaꝝ pȝ qꝛ alr qȝlibet ꝑmiſſaꝝ eſſet vera ⁊ ꝙcłō falſa. vñ nō ſequitur oē aial eſt ſba aiata ſenſitiua. ois hō ē aial. ḡ ois hō ē ſuba aiata ſenſitiua i eo quod qd ē. nec ſequit omne aial eſt ſubſtantia aiata ſenſitiua i eo quod qd eſt omnis hō ē aial. ḡ ois hō ē ſuba aiata ſenſitiua i eo quod quid ē. Etiā non ſequit omne aial rōnale ē ſubſtātia ſenſitiua. ois hō ē aial rōnale i eo qō qd eſt. ḡ ois hō eſt ſubſtātia aiata ſenſitiua in eo qō quid eſt cuiuſlȝ iſtaꝝ ꝙñarum añs eſt vez ⁊ ꝑñs falſum. cū ſuba aiata ſenſitiua non dicaꝛ de homine in eo ꝙ diffinitio hōis. ſed bñ ſequit. oē aial rōnale eſt ſba aiata ſenſitiua i eo quod quid eſt. ois homo ē aial rationale in eo quod quid ē. ergo ois hō ē ſuba aiata ſenſitiua i eo quod quid eſt. ꝙña eſt bona ſed maior eſt falſa. qꝛ ſuba aiata ſenſitiua nō ꝓdicatur de aiali rōnali tanqȝ diffinitio illius. Nōdum ꝙ hec oratō i eo quod qd ē pōt ꝺupliciter ſumi. ſ. large ⁊ ſtricte. ꝑmo mō iportat oē quod ꝓdicaꝛ i qd. ⁊ iſto mō tā genꝰ qȝ ſpēs ꝓdicaꝛ de ſubo ſuo i eo quod qd ē. Scō modo nō iportat niſi illud qō dicit exꝑſſe totā qdditatem rei. ⁊ ſic tiñ diffinitio pure qdditatiua predicatur in eo quod quid eſt. ⁊ ita ſumit i ꝓpoſito. ꝓpterea dicit phūs ipm qō quid ē eſſe ꝓpriū ⁊ ꝙuertibile cuȝ illo cui⁹ dicitur eſſe quod qd eſt.

Si igitur quod quid ē ⁊ quod quid erat eſſe vtraqȝ habent in medio. erit prius quod quid erat eſſe. Omnino que ſi eſt monſtrare quid ē homo: ſit. c. homo. a. vero quod quid ē ſiue animal bipes ſiue aliud quid. Si ergo ſillogizabitur neceſſe. a. de b. omni predicari huius autez erit alia media rō. quare ⁊ hoc erit. qō quid eſt homo. Oportet autem in duabus propōnibus ⁊ imediatis. ⁊ primis terminis conſiderare. maxime. n. manifeſtum ē quod dicitur ſic per conuerſionem. igitur demōſtrantes quid eſt anima aut quid ē homo. aut aliud quodcunqȝ eoruȝ que ſunt. quod ex principio eſt repetunt vt ſi aliquis diffiniret aiam eandem eidem eſſe cauſam viuēdi hoc autem numerum eundem ſeipſum mouentem neceſſe eſt enim repetere aiam quod ṽe eſt nūeꝝ eſſe ipm ſeipſum mouētē ſicut idē ens.

His ꝑmiſſis ar. ſic. ꝑma ꝙcłō. nullus ſillogiſm⁹ pōt ꝓbare diffinitōem de ſuo diffinito i eo quod quid ē. ḡ diffinitio non ē ꝓbabilis de ſuo diffinito per ſillogiſmum reduplicatiuum. patet ꝙña ⁊ ꝓbatur añs. nullus ſillogiſmus petens ꝓncipium ꝓbat aliquid de aliquo. ſed ois ſillogiſmus ꝙcludens diffinitōem de ſuo diffinito i eo quod qd eſt petit ꝓncipiuȝ. ergo pȝ ꝙña cum maiori qꝛ talis ſillogiſmus peccat ꝙ fallaciam petitōis ꝓncipij per ariſto. ꝑmo elencorum. minor aūt ꝺeclaratur qm̄ nullus ſillogiſmus concludit diffinitōem de ſuo diffinito i eo quod quid eſt niſi illa reduplicatio ponatur i vtraqȝ ꝑmiſſarū per ꝝrtam ſuppōnem. ſed ſi ponꝰ petitur ꝓncipiū vt bene pȝ concludendo diffinitōem hōis de homie. aut diffinitōem aie de aia i eo quod quid eſt. nunqȝ ēni pōt talis diffinitio concludi niſi ꝙ aliquam diffinitōnem vt oē aial rōnale eſt aia greſſibile bipes i eo ꝙ quid eſt ꝺato gratia exempli ꝙ aial greſſibile bipes ſit diffinitio hominis. Item omnis numerus ſeipm mouens eſt cā ſibūpſi viuendi in eo quod quid ē. ſȝ ois aia ē numerus ſeipm mouens i eo quod quid ē ḡ ois aia eſt cā ſibi ipſi viuēdi i eo quod quid ē. vtraqȝ iſtaꝝ ꝙñarum ē bona ſed cuiuſlȝ iſtaꝝ minor petit ꝓncipium qꝛ aſſumit illud quod ꝺebet ꝓbare.

Nōdum ꝑmo ꝺm phūm ꝙ non pōt ꝙcludi diffinitō de diffinito i eo quod quid ē niſi ꝙ aliam diffinitōez eiuſdem diffiniti eo ꝙ medium ꝺebet ꝓdicari de diffinito conuertibiliter i eo quod quid eſt. ſi enim acciperetur alius terminus ꝙuertibilis quelz ꝑmiſſarū eſſet falſa. vt omne riſibile eſt aial rōnale i eo quod quid eſt. omnis homo ē riſibilis i eo quod quid eſt ḡ omnis homo eſt aial rōnale i eo quod quid eſt.

Secundo notandum ꝙ diffinitōes ꝺate de anima ſt ꝺm modum loquendi platonicorum. voluit enī plato ꝙ ſi aliquid eſt cauſa alterius ꝺm aliquam denominatōem. quod ēt ſi ſibūpſi cā ꝺm eandem denominatōem. vt ſi aia eſt cā alterius quod moueatur aut viuatur ꝙ ēt ſit ſibūpe anime cā motus ⁊ vite. ⁊ ex hoc habeꝭ vna diffinitio aie. ſ cauſa ſibūpi viuēdi. deide qꝛ nō poſuit plato ꝺr̄iam iter vnum qō eſt ꝓncipium numeri ⁊ quod conuertitur cū ente. dixit ꝑmum ens eſſe vnitatē rōne ſue ſimplicitatis quod libet vero aliud qꝛ icludit aliqȝ compoſitōem vocauit numerum. qꝛ ergo anima eſt cauſa quare corpꝰ mouetur ꝺm pla. anima eſt numerus ſeipm mouēs ⁊ habetur alia diffinitio.

Non. n. ſi cōſequitur. a. ipi b. ⁊ hoc ipſi. c. erit ipi. c. a. qō quid erat eē. ſȝ vez erat ducere quod erit ſoluȝ.

Ex ꝓdictis ariſto. epilogādo ꝙcludit quatuor correctaria. quorum ꝑmum eſt. ex ꝑmiſſis non reduplicatis non ſequitur concluſio reduplicata ſed abſolute ſumpta. qꝛ non ſequitur omne animal rōnale ē riſibile. omnis homo eſt aial rōnale. ergo omnis homo ē riſibilis in eo quod quid eſt. ſed bene ſequit abſqȝ reduplicatōne. qꝛ tūc arguit i ꝑmo mō ꝑme figure. ponaꝭ ḡ ꝙ a. ſit maior extremitas. ⁊ b. mediū. ⁊ mi

UVA. BHSC. IyR_048_2

nor extremitas sit. c. ꝛ sillogizet vt. ꝫ.

Neqz si est. a. quod quid est. ꝛ de. b. predicatur omni etenim animalis esse predicatur de hominis esse. sicut ꝛ oēm hominez aial esse sed nō sic sicut quod est vnum esse.

Secundū correlariū non potest ꝓcludi diffinitio de suo diffinito i eo quod qd ē nisi illa sit ꝓpria. qz ꝛz diffinitio aialis ꝑdicet cōiter de diffinitōe hominis sicut aial de homine. non tñ ē diffinitio hominis. tūc esset falsa ꝓclo. vt oē aial rōnale est ſuba aiata sensitiua. ois homo est aial rōnale. ḡ ois hō est ſuba aiata sensitiua i eo quod qd ē.

Si quidem igit non sic accipiat nō sillogizabitur ꝙ. a. sit ipsi. c. ꝓ quod quid erat in substantia. Si vero sic accipiat ꝑus erit accipiens qō ipi c est quod quid erat esse ipsum. b.

Tertiū correlariū si diffinitōes ꝓprie nō accipiūtur i ꝓmissis i eo quod quid ē. nō sequit aliqua illarum de diffinito i eo quod quid ē. ꝑz qz ꝓclusio reduplicata nō sequitur ex ꝓmissis nō reduplicatis per ꝓmū correlariū. vt oē. b. ē. a. oē c. ē b. ḡ oē. c. ē. a. i eo quod quid est.

Quare nihil demōstratuz est quod enim erat in principio accepit.

Quartū correlarium si diffinitōes ꝓprie accipiant i ꝓmissis i eo quod quid ē. sequit vna illaꝝ de diffinito i eo qō qd est. sed petit ꝓncipium ꝑz qz i minori sumitur quod dz ꝑbari. vt omne. b. est a i eo qō qd ē. oē c est b i eo quod quid est. ḡ oē c ē a i eo quod qd est. Nōndam ꝓmo ꝙ nō solum petit ꝓncipiuz in minori. sed ēt ꝓmittit q̄dam circulatio i maiori. qz ſicut ꝑ vnā diffinitōem tanq̄z ꝑ mediuz ꝓcludit alia diffinitio i eo quod qd ē. ita poterit fieri ecōuerso. et ꝑ ꝓns poterit esse circulator. qz accipit ꝓmissā que nō est ipa conclone notior ꝛ nō solū petit ꝓncipium vel ꝓmittitur circulatio imo maior ē falsa eo ꝙ nulla diffinitio ꝑdicatur de alia diffinitōe i eo ꝙ qd ē. cum diffinitōis non sit diffinitio vt liquet. Scēdo notandum ꝙ ꝛz vna diffinitio nō possit ꝑbari ꝑ aliam de suo diffinito i eo quod qd ē. pōt tñ ꝑ illam absolute demonstrari. vt oē aial rōnale est corp⁹ aiatum actuatum aia itellectiua. ois hō ē aial rōnale. ḡ ois hō ē corpus aiatum actuatū aia itellectiua. Tñ cōmētator i. plogo de aia docet demſtare diffinitōem mālem ire ꝑ formalē. ꝛ ſcēdo de aia demōſtrat phūs diffinitōem mālem aie ꝑ diffinitōem formalē sicut etiam i ꝓmo huiꝰ demōſtrat diffinitōem mālē demōſtratōnis ꝑ diffinitōem formalē ꝛ i hoc ſcēdo docet demonſtrare vnā diffinitōem ꝑ aliam. Circa ꝑdicta dubitatur vtrū reduplicatio ſit medij aut maioris aut minoris extremitatis. Et ar. ꝓmo ꝙ medij ꝑ phīm hic dicentē quod qd ē erit i medio. i. reduplicatio erit ipſius medij. Secūdo ar. ꝙ maioris extremitatis ꝑ Ariſto. ꝓmo prioꝝ dicentē ꝙ reduplicatio ē maiōis extremitatis ꝛ nō medij. Tertio ar. ꝙ minoris extremitatis ſcz ſubi. qz Ariſto. vbi ſupra dicit ꝙ hec ꝓpoſitio iuſtitia ē bonum inq̄ztum bonū ē falſa ꝛ intelligibilis. ſed hec ē vera iuſtitia inq̄ztum iuſtitia ē bonū ḡ. Quarto ar. ꝙ nec medij nec alicuiꝰ extremitatis qz dictio excluſiua vel exceptiua non dr̄ eſſe ſubiecti vel ꝑdicati ſed totiꝰ compōnis ſicut ēt i ꝓpōnibus vlūbus ſigna nō ſunt ptes extremoꝝ ſed totiꝰ ꝓpōnis. Dicendū ꝑm Egi. ꝙ nō reduplicatō ſpecificat cām ꝛ iherentiam ꝛ qz cā ē i ſbō ꝛ nō i ꝑdicato iherentia aūt ē ꝓditio ꝑdicati ꝛ nō ſubiecti. iō reduplicatio nō est ſubiecti tanq̄z illiꝰ quod reduplicatur ꝛ ꝑdicati tanq̄z illius cuiꝰ ē ꝓditio ita ꝙ ſemp debz itelligi ſubiectū reduplicari ꝛ non ꝑdicatum tamen reduplicatio dz itelligi ſubiectum reduplicari ꝛ nō ꝑdicatum tamen reduplicatio dz itelligi a pte predicati ꝛ nō a pte ſubiecti. verbi gratia nō bene dr̄ triāgulus hz tres angulos inq̄ztum tres angulos ſz bene dr̄ triangulus inq̄ztum triāgulus hz tres angulos equales duobus rectis itelligendo reduplicatonem ſubiecti a pte ꝑdicati vt triangulus hz tres angulos inq̄ztum triangulꝰ. Sed ꝓmo aſpectu hec rñſio ſibi repugnare videtur. nam ſi nota reduplicatōis ſpecificat tam cauſam reperta i ſubiecto q̄z inherentiam ꝑdicati ad ſubiectum ſequit ꝙ nō reduplicatōis non est ꝓs ſubiecti nec predicati ſicut nec dictio excluſiua vel exceptiua cadens. ꝫ. ſubiectuz et ꝑdicatum ē ꝓs alicuius illoꝝ ꝛ vbi ſit pars alicuius extremorum potius eſt ſubiecti q̄z ꝑdicati ꝛ potiꝰ ſe tenet cum ſubiecto reduplicato q̄z cuz predicato ex quo reduplicat ſubiectum ꝛ non ꝑdicatum. iō dicit ꝙ ſicut tranſmutatio ē materie paſſiue qz recipit illā tranſmutatōem ꝛ forme terminatiue. qz eſt terminꝰ trāſmutatōis. illā denominās per Ariſto. 5. phi. ita reduplicatio ē ſubiecti paſſiue qz recipit reduplicationem ꝛ eſt ꝑdicati terminatiue. qz reduplicatur ſubiectum ꝑ habitudinem ad ꝑdicatum denominās ꝓpōnem eſſe veram ꝛ falſaz. ſicut ergo materia ꝓprie tranſmutatur ꝛ non forma ꝛ forma ꝓprie terminat tranſmutatōem ꝛ nō materia. ita ꝓprie reduplicat ſubiectum ꝛ non ꝑdicatum. terminat autez reduplicatōem ꝑdicatum ꝛ non ſubiectuz. ꝛ ſicut alia ſigna denominātia totam ꝓpoſitōem vt ſigna cadētia ſuper vtroq̄z extremorum non ſubijcūnt neq̄z ꝑdicāt neq̄z ſe tenēt ex pte alicuius extremi. ita nota reduplicatōis nō ē ꝓs ſubiecti nec pars ꝑdicati. ſed totius. ſ. ꝓpōnis ꝛc. Contra hāc rñſionē ar. ꝑdicatum eque reduplicari ſicut ſubm. ſicut enim hec ꝓpō eſt vera hō inq̄ztum hō eſt aial. ſic iſte ſūt vere. homo ieſt aial ꝑm ꝙ aial. naſo ieſt ſimitas ꝫ ꝙ hmōi. hō eſt aial rōnale i eo quod qd eſt de diffinito predicat diffinitō i. eo ꝙ diffinitio. Rñdetur negādo iſtam hominꝭ ieſt aial inq̄ztum aial. qz ꝓformiter ōberet ꝓcedi iſta. aial inq̄ztum aial ieſt hōi. ꝛ cum reduplicatio reduplicet de omni. ſequit omne aial eſſe hoiem quod ē ipoſſibile. Iſta aūt naſo ieſt ſimitas ꝫ ꝙ hꝰ eſt ꝓcedenda ſicut iſta. ſymitas inq̄ztum ſymitas ē i naſo. ꝓſtat aūt ꝙ vbi nō reduplicat ꝑdicatuz ſz ſubiectum qz ariſto. vocat i ꝓpoſito rectum ſubiectuz ꝛ obliquum ꝑdicatum. Item ꝓcedo ꝙ homo eſt aial rōnale i eo quod qd ē. ſed nō reduplicatur ꝑdicatuz qz ꝑdicatū reduplicari. eſt ipm bñ replicari ꝑm ꝓpriam vocem iō nota reduplicatōis nō ſumit ſibi reduplicatiue. ſed ſolū ſpecificatiue ſpecificando itentōez ꝓmam ꝓ ſcām. hec enī ꝓpō hō eſt aial rōnale i eo ꝙ quid ēt valet iſtā hō eſt aial rōnale i eo ꝙ diffinitio.

Et ꝓcedit illa de diffinito ꝑdicat diffinitio in eo ꝙ qd eſt nō tñ reduplicatur ꝑdicatum ſed ſubiectum qz obliquus dr̄ ꝑdicatum ꝛ rectus ſubiectū niſi diceret ꝙ Ariſto. ꝓmo ꝓoꝝ docens ꝑdicatū nunq̄z reduplicari. ſed ſubiectū itellexit extremis exīub⁹ i recto ꝛ nō i obliquo. ꝛ iſto mō ſoluerent oēs dubitatōnes tangentes reduplicatōem ꝑdicati ſubiecto exīte obliqui cāus vel ecōtra. Ad ꝓmum cōcedo ꝙ reduplicatio eſt medij termini. vñ i ꝓma figura medius terminus ſubijcit i vna ꝓmiſſarum ꝛ ꝑdicat in alia. In ſecunda aūt figura medius terminꝰ ꝑdicat i vtraq̄z ꝛ i tertia figura mediū ſubijcit vtrobiq̄z. qñ

UVA. BHSC. IyR_048_2

ergo ē subiectum tūc reduplicatio pōt esse illi⁹ reduplicatiue sumpta. qñ aūt est p̄dicatum reduplicatio pōt esse illius specificatiue sumpta specificādo itētōnem p̄mam p secōam. sicut enī ꝓcedit q̄ hō vt spēs p̄dicat de plūbus dīntib⁹ numero. ita ꝓcedit q̄ ō homine p̄dicatur aial vt genus. neq; reduplicat li hō. nec li aial. sed bñ specificat. Ad scōm dī q̄ reduplicatio ē demfatio maioris extremitatis vt ꝓdit⁹ illius. ⁊ ē ēt specificatiua illius vt declaratū ē. sed q̄ sit reduplicatiua maioris extremitatis i p̄ma figura illud nō est verum. Ad tertium ꝓcedo q̄ reduplicatio reduplicatiue sumpta nō est nisi subi. vnde i ista iusticia ē bonum inq̄ztum bonū si reduplicatō dicit cām falsā ē. q; i p̄dicato cum se habeat p modū forme nō reperit cā iherendi sed i subo. si aūt dicit iherentiam. sic ē itelligibilis eo q̄ nō est itelligibile. idem ſm idem hr̄e iherentiā ad seipm. Ad q̄rtuz dī q̄ non plus arguit nisi q̄ reduplicatio nō est ps subi nec predicati. sicut nec dictio exclusiua vel exceptiua. ⁊ hoc ꝓcedit non aūt. pbat reduplicatōem nō esse subi vel p̄dicati. vñ cū dī. tñ hō est aial exclusio est subi ꝓpter tñ. ⁊ p̄dicati distributiue. ⁊ tñ nō ē ps alicui⁹ istoz ita dō. hō inq̄ztum hō est aial reduplicatio ē subi reduplicatiue ⁊ p̄dicati terminatiue liez nō sit ps alicuius istoz sed nīi totius compōnis.

Ex p̄dictis sequit q̄ dictio reduplicatiua nunq̄z reduplicatiue tenet nisi reduplicetur idem terminus bis. vt homo inq̄ztum homo ē aial. specificatiue autem nō oportet vt replicet idem terminus vt homo ē aial inq̄ztum suba aiata sensitiua q̄cunq; ergo tenet reduplicatiue tenet specificatiue ⁊ non econtra. nam a pte p̄dicati tenet specificatiue ⁊ nunq̄z reduplicatiue. a pte vero subi vtroq; modo. nec semper specificatur itentio p̄ma p secundam sed aliq̄n p̄ma p p̄mam vt homo inq̄ztum aial est suba. ⁊ hō inq̄ztum itellectiuus ē rōnalis vtrobiq; tenetur reduplicatio solum specificatiue specificans p̄mam intentōnem p p̄mam.

Ut vero neq; que per diuisionē via syllogizare sicut i resolutione circa figuras. dictū ē. nequaq̄z. n. necesse ē rem illam esse cum hec sint.

Scōa ꝓclo diffinitio non ē. pbabilis de suo diffinito p syllogismum diuisiuum. Istā conclōnem arist. gntupl̄r. pbat ⁊ p̄mo sic. propō i qua predicatur diffinitio de suo diffinito nō pōt esse cōclo syllogismi diuisiui ergo ⁊c. añs. pbatur nam ad. pbandū istā hō ē aial rōnale fiunt duo ꝓcessus quoz p̄mus ē iste. oē aial est aial rōnale vel irrōnale. homo ē aial. ergo homo est aial rōnale vel irrōale. Scōus ꝓcessus homo ē aial rōnale vel irrōale. sed homo non ē aial irrōnale. g̃ hō ē aial rōnale. n. ō p; q̄ nō ꝓcluditur diffinitio de suo diffinito p p̄mum ꝓcessum sed p p̄cessum scōm q̄ non est syllogisticus ſz ypothetic⁹ arguens a toto diſiūcto cū destructōe vn⁹ ptis ad alteram partem. Nōndum q̄ syllogismus diuisiu⁹ tripl̄r sumit. p̄mo. p ꝓcessu syllogistico facto i forma ⁊ i figura ꝓcludente diuidētia aliquod cōmune diſiūctum vt oē aial ē aial rōnale vel irrōnale. ois homo est aial. ergo ois homo est aial rōnale vel irrōnale.

Secundo. p ꝓcessu ypothetico destruentem vnuz istorum diuidētium ⁊ concludētem alterum. vt ois homo est rōnalis vel irrōnalis. sed nihil q̄ ē homo ē irrōnale. ergo omnis homo est rōnalis. Tertio p aggregato ex ambobus ꝓcessibus. diffinitō ergo non p̄batur simpliciter de suo diffinito per p̄muz. p cessum neq; per scōm sed per tertium. ⁊ iste non p̄prie vocatur ꝓcessus syllogisticus sicut nec secūdus sed tantum primus vt habet videri primo priorum in quo docetur resoluere syllogismos figurarum ad se inuicem.

Sed sicut neq; inducēs demōstrat.

Secundo sic. syllogismus diuisiuus est similis inductioni. sed inductio non. pbat syllogistice aliquā conclusionem. sed solum. pbat vniuersalem. p̄mīsam q̄ est premissa ad iferendam ꝓclonez. igitur syllogism⁹ diuisiuus non. pbat conclōnem i qua p̄dicatur diffinitio de suo diffinito sed solum p̄mīsam ad istaz. p; consequentia cum minori ⁊ maior declaratur ex eo q; sicut inductio ordinatur in syllogismum. ita syllogismus diuisiuus ordinatur i enthimema diuisiuum. Notandum q̄ enthimema dupl̄r sumitur. s. large ⁊ stricte. Enthimema stricte sumptum est argumentū solum hñs vnam cathegoricam. p antecedente. vt homo currit. ergo aial currit. Enthimema large sūptum est argumentum distinctum cōtra syllogismū exemplum ⁊ inductōem. ⁊ sic arguendo a ꝑditionali cum suo antecedente. ad consequens eiusdem. aut a copulatiua ad alteram eius partem. aut a cathegorica de disiuncto extremo cum destructione vn⁹ ptis ad alteram partem est enthimema. ⁊ hoc vltiuz vocatur enthimema diuisiuum ad quod ordinatur syllogismus diuisiuus. ꝓpter diffinitiones inueniēdas enthimema ergo stricte sumptū est enthimema simplex. enthimema autem large sumptuz est enthimema mixtū de quo fit hic mentio.

Non enim oportet conclusionem interrogare nec i concedendo esse. sed necesse est eē cum sint illa. ⁊ si ñ dicat respondens.

Tertio sic. omnis syllogismus probans syllogistice aliquam conclōnem absoluit ab interrogatōe illius conclōnis. sed syllogismus diuisiuus non absoluit ab interrogatōne conclōnis i qua predicatur diffinitio de suo diffinito. ergo diffinitio non est probabilis de suo diffinito per syllogismum diuisiuum. maior patet. q; statum. p̄bata aliqua conclusione per syllogismum non amplius illa dubitatur. minor est clara quoniam concluſa ista. homo est animal ratōale. vel irrōnale per syllogismum diuisiuum. adhuc dubitatur ista. homo est aial rōnale mortale ⁊ per ꝑñs interrogatur de ea quoſq; per alium processum fuerit concluſa.

Ut vtrum hō aial. ē aut inaiatū postea accipit animal. nam syllogizatum ē. item omne animal aut gressibile ē aut aquaticum. si accepit gressibile ⁊ hoiem totum aial gressibile. nō necesse ē ex dictis sed accipit ⁊ hoc. Differt autem nihil i multis aut i paucis sic dicere. idez enī est.

Nō syllogisticus quidē igit̄ vsus fit sic p̄cedentibus ēt de conuenientib⁹ syllogizari. Quid. n. prohibet hoc verum quidem omne esse de hoie Nō tñ quod quid est neq; qō quid erat esse ostendens.

Quarto ita se habet syllogismus diuisiuus ad ꝓbōnem i qua predicatur diffinitio de diffinito' sicut ad

UVA. BHSC. IyR_048_2

ſtam.hō ē aial greſſibile bipes.ſed iſta nō pōt ſillogiſtice,pbari p ſillogiſmum diuiſiuum.ergo nec illa maior pz ex ſufficienti ſimilitudine.7 minor declaratur.nam hec,ppō homo eſt aial greſſibile,pbat per hūc modū.oīs hō eſt aial vel iaanimatum. ſz hō nō ē iaiatum.ergo homo ē aial. Item omne animal eſt greſſibile vel aquaticum.ſed homo eſt animal vt probatum eſt. ergo homo eſt greſſibile vel aquaticum.tunc ſic homo eſt greſſibile vel aquaticum. ſed homo non eſt aquaticum. ergo homo eſt greſſibile. 7 per conſequens homo eſt animal greſſibile facti ſunt tres,ꝓceſſus quoruz duo ſunt enthimematici 7 vnus ſillogiſticus in quorum nullum ꝓcluſuz ē ſillogiſtice hoiem eſſe aial greſſibile. Notādum ſm phm̄ q̄ nihil differt ſi fiunt multe aut pauce diuiſiones quoniam nunq̄z ꝓcluditur intentum per ſillogiſmum diuiſiuum.ſicut enim,pbatum ē aial greſſibile de homine per duas diuiſiones enthimematicas non ꝓcludendo illud p ſillogiſmum diuiſiuū ita pōt,pbari hoc totuz aial greſſibile bipes ſuperaddēdo alias diuiſiones 7 non per ſillogiſmum diuiſiuū vt omne aial eſt bipes vel quadrupes.ſed hō non ē quadrupes.ḡ homo ē bipes.ex qua,ppōne cum precedentibus ſequit̄ q̄ hō eſt aial greſſibile bipes cōcluſis eni his trib⁹ hō eſt aial.homo ē greſſibile.homo eſt bipes.ſequitur q̄ homo eſt animal greſſibile bipes.

Amplius quid prohibet aut apponere aliquid aut auferre aut ſupergredi ſubſtantiam. Hec quidez igitur prętermittuntur. Contingit autem ſoluere in accipiendo in eo qō quid eſt omnia:7 quod eſt cōſequēter diuiſionem facere queſitum prius 7 nihil relinquere.hoc autez neceſſarium ſpecie eſt. Indiuiduum enim oportet eſſe.

Quinto ſic ar.ſillogiſmus idfns tam ad diffinitionem hñtem defectū q̄z ad nō hñtem defectum non vī ſufficiēter,pbare ſillogiſtice diffinitōem q̄ditatiuam de ſuo diffinito.ſed ſillogiſm⁹ diuiſiuus ē huiuſmodi.ḡ ꝛc.maior pz 7 minor declarat̄.qm̄ ſi per ſillogiſmum diuiſiuum dz,pbari iſta,ppō ſyllogiſtice homo ē aial rōnale.i qua p̄dicat̄ diffinitio nō habens defectū de ſuo diffinito pariformiter .7 alie p̄bant hñtes defectum q̄ ſūt i triplici dria. Primo q̄dem ſunt alique diffinitōes ſupflue.vt aial rōnale mortale.ſba aiata ſenſitiua.fruſtra enim ponitur mortale 7 aiatum.q7 omne aial rōnale mortale.eſt aial rōnale 7 econtra nō ponēdo corpora celeſtia eē aialia iuxta intentōem phi.ſimiliter oīs ſba aiata ſēſitiua eſt ſba ſenſitiua 7 ecōtra loquendo de ſenſitiua tanq̄z de ꝓcipio quod 7 non quo quia aliter nulla illarum diffinitōum ꝓuerterek cū ſuo diffinito.

Scdo alique diffinitōes ſunt diminute que.ſ.in minus ſe hñt q̄z ſua diffinita vt aial ridens corpus vigilans reſpectu hominis 7 aial.minoris eni cōitatis ē corpus vigilās q̄z aial cuius eſt diffinitio 7 minoris cōitatis ē aial ridens q̄z homo cuius ē diffinitio icomplexa 7 diminuta. Tertio alique diffinitōes ſūt excellētes 7 trāſgredientes ſbam diffiniti.vt animal bipes reſpectu hōis 7 ſbā aiata reſpectu aialis q̄ iō dicunt̄ excellētes 7 trāſgrediētes ſbām diffiniti q: i plus ſe hñt quā ſua diffinita vt bñ pz. Et q̄ tales poſſint,pbari mediate vl'imediate p ſillogiſmū diuiſiuum ſicut diffinitōes nō hñtes defectū declarantur ſic arguēdo oē aial eſt animal e ratōnale mortale vel aial irrōnale mortale ſed oīs hō eſt aial. igit oīs hō ē aial rōnale mortale vel aial irrōnale mortale.ſed hō non ē aial irrōnale mortale.ḡ homo eſt aial rōnale mortale.Itē oē aial ē aial ridēs vel nō ridens.hō ē aial.ḡ hō ē aial ridens vel nō ridens.ſed hō non ē aial non ridēs.ḡ hō ē aial ridēs.deinde oē aial ē aial bipes vel q̄drupes.ſed hō eſt aial.ḡ hō ē aial bipes vel q̄drupes.ſed hō non ē aial q̄drupes ḡ hō ē aial bipes.tales diffinitōes nō ꝓbant imediate p ſyllogiſmū diuiſiuū ſed p entimema diuiſiuū. ió nō ſiliogiſtice probant ſed p ſillogiſmū aliq̄ mō ſ.mediate 7 a remotis dicant̄ probari. Notādum ſm Egi.q̄ dupler eſt diffinitio.ſ.propria 7 ipropria diffinitio propria ē illa q̄ ꝓuertit̄ cū diffinito.Impropria autē ē triplex.ſ.ſupflua diminuta 7 excellēs.ſupflua ē illa q̄ ꝓtinet plures dōias quam dz vtputa ſi diffinirek aial p ſbām aiatā ſenſitiuā greſſibilez.7 ſemp i min⁹ ſe hz quā diffinitū.Diminuta ē illa q̄ in plus ſe habet quā diffinitū vt ſi diffinirek aial p ſubſtātiā aiatam.Excellēs aūt ē illa i qua ponunt̄ differentie entis.ſ.act⁹ 7 potētia.vñ ſicut i demſtratōe alique ꝓncipia igrediunt̄ formal'r 7 alia virtual'r ita in diffinitōe propria igrediunt formal'r genus 7 dōia virtual'r aūt act⁹ 7 potētia. Iſta expō declarat litteram tm̄ ē difficibilis.nā p diffinitōem ſupfluā non bñ vī itelligi diffinitio min⁹ cōis quā diffinitū q: q̄libet iſtaz ē ſupflua aial rōnale mortale aial rōnale riſibile 7 tm̄ ꝓuertit̄ cū ſuo diffinito.Deide nō apparet diffinitōem i qua ponit̄ actus 7 potentia ponūtur i diffinitōe mot⁹ p ariſ.3.phi.dicēte q̄ mot⁹ ē actus entis i potentia ſm q̄ i potētia ponunt̄ ēt i diffinitōe aie p ariſ.i.2.de aia.dicit eni q̄ aia eſt actus p⁹mus ſbālis corpis organici phiſici potētia vitā hñtis q̄lz.n.iſtaz diffinitōum ē propria 7 nō excellēs.

Propterea vī melius ē dicendū illā diffinitōnem eſſe ſupfluā q̄ ꝓuertit̄ cū diffinito 7 hz dōiam eſſenti alē vel accītalem nō neceſſariā.illā vero eſſe diminutam q̄ min⁹ cōmunis eſt ſuo diffinito 7 illā tranſcendentē ſbām que cōior eſt ſuo diffinito.oīs enim diffinitio dz vocari propria ſi conuertitur cū ſuo diffinito.impropria aūt ſi non conuertitur cū illo.Contingit autem ſoluere.forte oēs iſtas rōnes poſſet aliquis ſoluere dicēs q̄ lz non probet diffinitio de ſuo diffinito p ſillogiſmum diuiſiuū accipiētem imediata dōias alicuius generis diuiſas.tamen bñ probat p ſillogiſmū diuiſiuum dūmodo diuiſio icipiat a trāſcendente 7 procedat vſq3 ad ſpeciem ſpecialiſſimā que proprie diffinitur.non autez ſpecies ſubalterne proprie diffiniuntur cum ille non ſint genera. conſtat autem quod in generibus latent equiuocatōes vī.phiſi.

Sed ſyllogiſmus tamen non ineſt ſed ſi quidē vere aliquo mō cognoſcere facit:7 hunc quidem nō eſt inconueniens.neq̄z enim qui iducit. fortaſſe demonſtrat.ſed tamen manifeſtat aliquid.

Reſpondet P.ad iſtam cauillationem dicēſ quod licet diffinitio non cognoſcatur niſi per diuiſionem eo modo quo dictum eſt non tamē probatur per ſillogiſmum ſed alio modo 7 hoc dupliciter declarat ipſe primo exemplo inductionis.nam inductio nihil ſyllogiſtice probat.ſed tantum concludit vlez affirmatiuam vl negatiuam que eſt p̄ncipium ſillogā dicta ſyllogiſmus diuiſiuus bñ probat diuidentia

UVA. BHSC. IyR_048_2

aliqđ genus de aliqua ſpē ñ tñ ꝓbat ſillogiſtice d' ſ finitionē de diffinito ſed tātū principiū illius ſicut pa tuit deſtruēdo vnā parte diſiunct alteram cōclu dendo.

Sillogiſmū autem nō dicit ex diui ſione dicens diffinitionem. ſicut. n. in cōcluſionibus que ſine mediis ſūt. Si aliquis dicat quoniā exiſtēti b⁹ his neceſſe ē hoc eē cōtingit iter rogare pp quid ſit. ⁊i diuiſis termi nis quid eſt homo animal mortale bipes habēs pedes ſine pēnis ꝓp ter quid ſecūdū vnāquāq; appoſi tionem. Dicit enī ⁊ mōſtrabit diui ſionem ſicut opinat̄ q̄ omne aial. aut mortale aut imortale ſit. huius auté ois ratio nō ē diffinitio quāuis demōſtrauerit diffinitiōe ſz diffini tio nō ſillogiſmus fit.

Secūdo declarat idem exemplo entimematis ſim plicis. tale enim entimema aliqđ ꝓbat ſz nō ſillogi ſtice qz ſi dicat̄ hō currit ḡ aial currit aut ois hō cur rit. ḡ ſortes currit nihil ſillogiſtice ꝓbat̄ ſz tñ enti mematice. qz adhuc querit̄ mediū in qualz illarum ꝓñtiarū ꝓma tenz p hoc mediū ois hō ē aial. ⁊ ſcōa p hoc mediū ſortes ē hō q̄ media ſi iūgāt ſuis ꝓmiſ ſis inferūt ſillogiſtice ꝓres cōcl'ones ⁊ ex hoc patz qđ ariſ. itelligit p ꝛcl'onem nō habēte mediū. ſ. illaz q̄ inferk tñ ex vna ꝓmiſſaꝝ regulari ſillogiſmi. Ita ſillogiſm⁹ diuiſiu⁹ nō ꝓbat illā diffinitionē ſillogi ſtice aial rōnale mortale bipes ſine pēnis ſz aliaſ ꝓ cl'ones ad quas ſeqt illa diffinitio. vt oē aial ē mōta le vel immortale hō eſt aial ḡ hō ē mortalis vel im mortalis ſz nō eſt imortalis ḡ eſt mortalis. Item oē aial ē bipes vel nō bipes ſz hō eſt aial ergo hō ē bi pes vel nō bipes. ſed nō eſt bipes. ergo eſt bipes. Item oē aial eſt bñs pēnas vel ſine pēnis ſz hō eſt animal ḡ hō ē bñs pēnas vel ſiñ pēnis. ſz hō nō eſt bñs pēnas. ḡ ē ſine pēnis. Ecce q̄ ſillogiſm⁹ ſemp cōcludit totā diuiſionē ⁊ nullā ei⁹ ptem entimema aūt diuiſiuz eſt illud q̄ cōcludit alterā ptem diui ſionis ⁊ qñ p ſe notū eſt hoiem eē aial ⁊ cōcluſa ſt illa tria p entimema diuiſiuū. ſ. hō ē mortalis. hō ē bipes hō eſt ſine pēnis. ió cōcludit̄ q̄ hō eſt aial rō nale mortale bipes ⁊ ſine pēnis. Notādū ꝓmo ſz egi. q̄ p ſillogiſmū diuiſiuū nō pōt ꝓbari diffinitio de ſuo diffinito tripl'r ꝓmo qz p illū ſillogiſmū nō ꝓ cludit intētū vt patuit ſz vnus termin⁹ diuiſ⁹ ſeu du orū diuidētiū de minori extremitate. Secūdo qz pe titur ꝓncipiū ſumēdo illud qđ dz ꝓbari. ſ. hō nō eſt aial irrationale. Tertio qz cōcludit minus cōe p ma gis cōe affirmatiue aial eni ſubiicit in ſillogiſmo di uiſiuo dicēdo oē aial eē rōnale vel irrōnale ⁊ cōclu ditur vltimate q̄ hō ē aial rōnale. Ex iſta declara tione ſequeret̄ q̄ nulla via diuiſiua ꝓbat̄ ſimpl'r diſ finitio de diffinito nō quidē via diuiſiua q̄ eſt diuiſi iuus ſillogiſm⁹ nō cōcludit intētū nec via diuiſiua q̄ eſt entimema diuiſiuuz qz petit̄ ꝓncipiū nec etiā via diuiſiua totali cōpoſita ex ſillogiſmo diuiſiuo ⁊ enti memate diuiſio qz talis arguit affirmatiue a magis cōi ad min⁹ cōe. Et ſi inducit̄ cōtra hoc ariſ. i ſa dicēs q̄ ſicut inductio vel entimema ſimpl'r aliquid ꝓbāt ſz ñ ſillogiſtice ita ſillogiſm⁹ diuiſiu⁹ ꝓbat diſ finitionē de ſuo diffinito ſz nō ſillogiſtice. Ñdetur q̄ ſicut ꝓncipia p ſe nō ꝓbāt ſimpl'r ſz ſolū quo ad hoiem cōcedēte aliquid ex quo ſequit̄ tale ꝓncipiū ſic nulla via diuiſiua probat ſimpliciť diffinitionez de diffinito qz ꝓpō q̄ aſſumit̄ in ſcōo proceſſu ē eq̄ ignota ſicut cōcluſio ꝓncipal'r intēta probat̄ tñ illaz diffinitionē ſm quid dato q̄ aliquis ꝓus cōceſſi ſet illā hō nō eſt aial irrōnale vel aliquā cōuertibilem loco illius. Si aūt loquēdo de probatione dicatur q̄ ſicut ꝛcl'o ſcit̄ per demōſtrationē tāq̄ per inſtz imediatum ⁊ per inductionem tāq̄ p inſtm medi atū ita diffinitio probat̄ de ſuo diffinito p entimema tāq̄ p inſtm imediatū ⁊ p ſillogiſmū diuiſiuū tan q̄ p inſtm mediatū ſillogiſm⁹ ḡ diuiſiuus nō pro bat diffinitionē de diffinito ſillogiſtice vel imediate. ſz tātū mediate vl' diſpoſitie. Secūdo notādū q̄ lz diffinitio probet̄ de ſuo diffinito imediate p entime ma hoc nō eſt ſp p entimema diuiſiuū ſz aliqñ p en timema nō diuiſiuū et nūq̄ p entimema ſimplex. ſz ꝓpoſitū exēplū ꝓmi vt hō ē aial rōale vl' irrōale ſz hō nō ē aial irrōnale. ḡ hō ē aial rōnale exēplū ſe cūdi vt hō ē aial vl' inaiatū ſz hō ñ ē inaiatū. ḡ hō ē aial. Jté hō ē rōnalis vel irrōnalis. ſz hō nō ē irrō nalis. ḡ hō eſt rōnalis tūc ſic hō eſt aial ⁊ ē rōnalis p ꝛceſſū ḡ hō eſt aial rōnale vbi pz añs nō eē diuiſi uū lz ſit entimema. exēplū ter̄ y colligit̄ ex dictis nā lz ex iſta ſor. eſt aial rōnale ſequat̄ q̄ hō ē aial rōa le illō tñ ꝓñs nō ꝓbat̄ vl' ex illo añte ſicut probat̄ p viā diuiſiuā ſp ꝛcludenté diffinitionē de diffinito ex duab⁹ ꝓmiſſis. Cōtra ꝓdictā arguit̄ ⁊ ꝓmo q̄ en timema diuiſiuū nō probat aliq̄ mō diffinitionez de diffinito. qz ad deſtructionē vn⁹ ptis diſiūcti ad alte rā ptē fallit ꝓña qz nō ſequit̄ ois propō eſt ꝑa vel falſa ſed nō ois propō eſt vera. ergo ois propō ē fal ſa oē animal eſt rōnale vel irrōnale. ſed nō oē aial eſt rōnale ḡ oē aial eſt irrōnale. Jtez nō ſequit̄ tu ſcis hoc eſſe vel nō eē. ſed tu nō ſcis hoc eē. ergo tu ſcis hoc nō eſſe. Scōo ar. q̄ entimema nō diuiſi uū nō probet diffinitionē de diffinito. qz ꝑm ꝓbñ ꝓ mo ꝓarmenas⁹. non ſequit̄ tu es bonus ⁊ tu es cy tharedus. ergo tu es bonus cytharedus tu es alb⁹ ⁊ tu es monachus. ergo tu es albus monachus.

Ad ꝓmum dicit̄ q̄ nō bene concludit̄ in ꝓmo vel ſ ſecūdo exēplo qz cōcluſio debet eſſe ciuſdē quālita tis cū minori. ideo bene ſequit̄ ois propō eſt vera. vel falſa. ſed nō ois propoſitio eſt vera. ḡ aliqua pro pō eſt falſa etiaz ſeqt̄ propō ē vera vl' falſa ſed nul la propō ē ꝑa ḡ ois propō eſt falſa. Item bene ſeqt̄ oē animal ē rōnale vel irrōnale. ſed nō oē aial ē ra tionale ḡ aliqđ aial ē irrōnale. Cōcludēdo aūt illaz oē animal eſt irrōnale dz illa ſumi in minori nullū aial eſt rōnale illud aūt exēpluz nō eſt ad propoſi tum qz lz fiat ex ꝑdicato diſiuncto nō tñ ex ꝑdicato diuiſiuo de quo ē mentio ad pñs. illud etiaz eſt itelli gēdū in terminis nō cōcedentib⁹ actū mētis ſeu ñ facientib⁹ aliunde ſophiſma. qz non ſequit̄ tu ſcis iſtā propōem eē verā vel falſā rex ſedet ⁊ tu nō ſcis eā eē verā ergo tu ſcis eā eē falſaz nec ſequit̄ tu cre dis hoc eē rationale vel irrōnale. ⁊ tu nō credis hoc eē rōnale. ḡ tu credis hoc eſſe irrōnale demōſtrādo ſor. diſtāté qué dubites eē hōiez ⁊ dubites eē brutū. Ad ſecūdum dicitur q̄ a terminis diuiſis ad eoſdē cōiūctos eſt bonū argumētū ſi vnū fuerit propum alterius cōuertibiliter vel nō cōuertibil'r. aut alte rius p ſe iferioris. ió bene ſequit̄ tu es aial ⁊ tu es ri ſibile. ergo tu es aial riſibile etiā ſequitur tu es aial ⁊ tu es greſſibile. ergo tu es aial greſſibile. ſed li al bus cytaredus ⁊ monachus non ſe habent aliquo di ſtorū modorū. Jté ſi altera extremitatū eſt tmin⁹

UVA. BHSC. IyR_048_2

supior ad mediū terminū est bonū argumētū in p̄
dicatis p accīs vt tu es hō ⁊ tu es albus ergo tu es
hō albus tu es aial ⁊ tu es niger ergo tu es nigrum
aial cū ergo sic arguīt tu es albus ⁊ tu es monach⁹
ergo tu es alb⁹ monachus tu es bon⁹ ⁊ tu es citha
red⁹ ergo tu es bonus citharedus patet nullā extre
mitatē eē terminū supiorē ad mediū terminū.

Sed vtrū sit demōstrare q̄ quid ē secūdum substātiam ex suppositio ne accipientem q̄ quid erat esse qō est ex his que sūt i eo quod quid est priūs hec autem in eo qō quid ē sola ⁊ propriū ē oē hoc.n.eē ē illi.

Tertia cōclusio ꝓbāda est ista diffinitio nō est ꝓba
bilis de diffinito suo p sillogismū diffinitiuū. Ad
cuius euidētiā aris⁹. ꝓmo ꝓsupponit diffinitionē dif
finitiōis scōo ꝓbat duas cōclones ꝑambulas ibi.
Aut iterū accipit. Quātū ad ꝓmū dicit phūs q̄
si cōtingat demōstrare.i. sillogizare diffinitionē de
diffinito oz accipere diffinitionē ſbalē ⁊ eēntialē diffi
nitiōis que ē hec vz diffinitio est ex his q̄ sūt in eo
qō quid est. ⁊ ex ꝓprijs.i. diffinitio est illud qō cō
stat ex ꝑncipijs qdditatiuis ⁊ ꝓprijs spēi. solū.n. ge
nus ⁊ dīa que dicūt eē ptes eēntiales spēi ponūt i
diffinitiōe ⁊ dicūt eē ꝓpria diffinitōi nō sicut passio
dicit ꝓpria suo subiecto. sed sicut illud qō ē de essen
tia alicui⁹ dr ꝓprū illi vt patuit supra. Notādū ꝑ
mo q̄ duplex est diffinitio. s. exp̄més qd nois ⁊ exp̄
més qd rei. ꝓma diffinitio nō ingrit. qz in qualibet
scia presupponit qd p nomē iportat. sed scōa inqui
rit ⁊ demōstrat quā aris⁹ vocat in lra diffinitionē ꝑz
ſbam de qua solūmō mētionē facit. Secūdo no
tādū q̄ in qualibet diffinitiōe qdditatiua iplicite vl
explicite ponit dīa vltia. si eni corpa celestia ñ sūt
aialia rōnale diuidēs aial dr dīa vltima hōis. si āt
sūt aialia tūc diffinitio hōis ē aial rōnale bipes in q̄
nulla istaꝝ dīaꝝ est vltima in hōie tñ ambe simul
equiualēt dīe vltime hōis. iō iplicite dicūt vltima
dīa hominis ⁊ quia semper vltima differentia cō
uertitur cuz spē sicut propria passio. ideo dicit phi.
diffinitionē cōstare ex ꝓprijs. gen⁹ eni dr propriuz
spēi qz cōpetit oi ⁊ dīa dr ꝓprū qz ꝓpetit soli. Ter
tio notādū q̄ diffinitio nō bene diffinit p orationez
ꝓpositā ex genere ⁊ dīa vltima alicui⁹ aut p oratio
nē ꝓuertibilē cū aliquo cōstāte ex genere ⁊ dīa illi⁹
qz tūc nō eēnt diffinitiōes reales neqz genera ⁊ spe
cies ex natura rei preter opationē intellect⁹ qō ē cō
tra phīm hic dicētē q̄ gen⁹ ⁊ dīa sūt in ipo qō quid
est proprie tāq̄ illud qō ē substātiale ⁊ essentiale il
lius qō nō cōtingit de terminis positis in oratione
ꝓcedit ergo q̄ genera spēs differētie propria ⁊ diffi
nitiones sūt ex natura rei ꝑter oēm opationē intelle
ctus sicut sūt intellectu imo nō sūt in intellectu nisi
tāq̄ signa. nec illis cōpetūt tales intētiōes scōe nisi
rōne rerū quib⁹ ꝓmo cōpetūt. iō diffinitio diffinitio
nis est composituz ex genere ⁊ differētia vltima ali
cuius cōpetēs tā diffinitioni mentali q̄ diffinitōi re
ali. Quarto notādū q̄ tripl̄r cōtingit ꝓbare diffi
nitionē de diffinito per sillogismū diffinitū. ꝙmo
per diffinitionē sūptā personal̄r ꝑm intētiōes ꝓmas
⁊ hoc in eo qō quid ē vt oē aial rōnale ē corpus actu
atū aia intellectiua in eo qō quid ē oīs hō est aial ra
tionale in eo qō quid ē. ḡ oīs hō ē corp⁹ actuatū aia
intellectiua in eo qō qd est. Secūdo p diffinitionem
diffinitionis sūptā materialiter vel simpl̄r ꝑm inte
tiones scōas vt oē cōstās ex genere ⁊ dīa vltia ali
cuius est diffinitio illius. sed aial rōnale est cōstans
ex genere ⁊ dīa vltima hōis ergo aial rationale est
diffinitio hōis. Tertio per diffinitionē sui cōtrarij
vt nigredo est color cōgregatiuus visus ergo albe
do est color disgregatiuus visus. ⁊ pōt hoc mō sillo
gizari oīs qualitas cuius cōtrariū est color ꝓgrega
tiuus visus est color disgregatiuus visus. sed albe
do est qualitas cui⁹ cōtrariū. s. nigredo est color con
gregatiuus visus. ergo albedo est color disgregati
uus visus de primo modo probādi diffinitionem ō
diffinito non facit phūs hic mentionē qz in ꝓma cō
clone reprobauit modū illū sed solū de alijs inqui
rēdo ⁊ inuestigādo vtrū ꝑ sillogismū diffinitū possit
ꝓbari diffinitio de diffinito suo.

Aut iterum accepit quod quid erat esse et in hoc necesse enim est p me dium monstrare.

Isto supposito aris⁹ declarat duas cōclones ꝑambu
las quarū prima est illa diffinitio nō est probabilis
de suo diffinito per diffinitionē diffinitionis. Secun
da cōclusio per diffinitionez vnius cōtrarij nō pōt
probari in eo qō quid est diffinitio alterius cōtrarii
ibi ⁊ si ex cōditōe. ꝙma cōclusio probat dupliciter ⁊ primo sic per illud nō pōt probari diffinitō de
suo diffinito per qō cōpetit ꝑncipium de necessitate
sed per diffinitionē diffinitionis necessario petit ꝑn
cipium ergo per diffinitionē diffinitionis nō est pro
babilis diffinitio de suo diffinito. maior patet ⁊ mi
nor declarat sic arguēdo oē cōpositū ex genē ⁊ dīa
vltima alicuius est diffinitio illius aial rōnale ē cō
positum ex genere ⁊ differētia vltima hōis ergo ani
mal rōnale est diffinitio hōis in minori petit ꝑncipi
um qz eque ignotū est aial rationale esse cōpositum
ex genere ⁊ dīa vltima hōis sicut est ignotū aial ra
tionale esse diffinitionē hominis. Notandum q̄
dupliciter petitur ꝑncipiuz. ꝙmo quando accipi
tur in propria forma illud quod debet probari vt si
aliqs negaret deum esse ⁊ argueretur sic omnis act⁹
purissimus est. sed deus est actus purissimus ergo
deus est. hic petitur ꝑncipiuz qz accipitur in minori
deum esse quod debet probari. Secundo petitur
principium quia accipitur eque ignotum in ante si
cut conclusio vt in proposito. in qualibet enim pro
batione antecedens debet esse magis notum quaz
conclusio iuxta illō aris⁹. ꝓmo hui⁹ ꝓp qō vnūquod
q̄z tale ⁊ illud magis.

Amplius sicut nec in sillogismo ac cipit quid ē sillogizare sēp eni .aut tota aut pars ē proposito ex quib⁹ ē sillogism⁹. sic nec quod quid erat esse oportet ineē sillogismo.

Secundo sic. sicut se habent diffinitio sillogis
mi ad sillogizandum ita diffinitio diffinitionis ad
diffiniendum sed diffinitio sillogismi non accipitur
in aliqua premissarum ad sillogizandum ergo nec
diffinitio diffinitionis ad diffiniendum ⁊ per conse
queus non probatur diffinitio de suo diffinito per
diffinitionem diffinitionis. patet consequentia cuz
maiori ex sufficienti similitudine ⁊ minor declarat
quia aliter peteretur principium sic enim contingeret arguere. omnis argumentatio cuius vna pre
missarum se habet vt totum. ⁊ altera vt pars est sil
logismus sed a. est hmōi dato q̄ a. sit sillogismus ꝑ
me figure ergo a. est sillogismus. constat enim q̄
minor petit principium. ita enim bene dubium est
a. esse argumētationem cuius vna premissarum se
bz vt totum ⁊ alia vt pars. sicut a. esse sillogismum

UVA. BHSC. IyR_048_2

ꝺ petitur ꝓncipiū qꝛ sillogizatur ignōtū ꝑ eq̄ ignotū.

Notādū ꝓmo q dialeticus diffiniēs sillogismuz ⁊ dans arte de sillogismo nō ꝺz supponꝫ sillogismū aliquē ꝓpter generalitatē artis ꝛō sicut negās loq̄lā eē cōcedit loquelā eē. qꝛ pōt negare nisi loquatur: ita volēs ꝓbare sillogismū sillogistice per diffinitionē sillogismi probaret sillogismū supponēdo sillogismū sicut ergo ad manifestādū aliq̄ argumētationem eē sillogismū nō debem⁹ sillogistice accipere diffinitionē sillogismi sic ad probādū aliquā diffinitionē nō debemus hoc syllogizare ꝑ diffinitōem diffinitōis. qꝛ tūc ꝓbando diffinitōem ꝓsupponerem⁹ diffinitōem. Secundo notandum q sicut syllogizmus ex multis ꝓmissis pōt esse sic etiā ⁊ entimema sed hec ē differentia qm̄ i sillogismo vna ꝓmissaruz semper accipitur vt totum ⁊ alia vt pars. qꝛ semper vna sumitur vt ꝓtinens. altera vero vt ꝓtenta. sic ā non ꝓtingit in ꝓmissis entimematum. qꝛ nunq̄ꝫ aliqua ꝓmissarum sumitur vt totuz vel vt ꝓtinēs. nec aliqua ꝓmissarum sumitur vt pars vel cōtēta vt bene ꝙz arguendo a tota copulatiua vel disiunctiua ad alteram eius ptem.

Sed seorsum hoc appositis esse. Et ad dubitātem sillogizatum. ē aut ſi est obuiare quoniaz hoc enim erat sillogism⁹ ⁊ adhuc neqz quod quid erat esse sillogizatum est quoniam vtiqz hoc suppositum erat nobis quod quid erat esse. quare necesse ē sine eo quod quid erat eē sillogismus aut quod quid erat sillogizare aliquid.

Unū dubiū remouet phūs nā posset aliqs dicē exq̄ diffinitio sillogismi nō igredit sillogismū nec diffinitio diffinitōis. ad qd valēt ḡ. Ñndet phūs q dñt esse seorsum appositis ideſt debēt esse extra ea q̄ ponunt i sillogismo. ⁊ i hoc duplr nobis deseruiunt.

Primū ad regulandū nos ne deficiam⁹ i diffiniēdo ⁊ sillogizādo. habitis enim i mente diffinitōibus sillogismi ⁊ diffinitōis facilr cognoscim⁹ bonitatem et maliciam sillogismoꝝ ⁊ diffinitōum. sciendo eni q sillogism⁹ ē argumētatio cuius vna ꝓmissarū se habet vt totū ⁊ alia vt ps facilr videbit q̄ argumentatio ē sillogismus ⁊ sciēdo q diffinitio ē ꝓpositum ex genere ⁊ ofia vltima facilr eraminabit si aial rōnale ē diffinitio, hōis vl nō. Secūdo deseruiūt ad obuiantē qm̄ p istas diffinitōes possim⁹ cōtradicere dicentī hūc nō esse sillogismū vel illā nō esse diffinitōem. Usi sicut ꝓncipia non pōt ꝓbari simplr sine petitione ꝓncipij. qꝛ idem ꝓsupponeret semetipsum possunt tñ ꝓbari huic vel illi. sic ꝑ diffinitōem syllogismi vl diffinitōis nō pōt simplr ꝓbari aliqs sillogism⁹ aut diffinitio. ſz solū isti vel illi. qꝛ vt dicebat nō magis ē notū aial rōnale ꝓstare ex gūe ⁊ ofia vltima q̄ esse diffinitōem hōis. ꝛō ꝓcludit aris. q nō debemus sillogizare aliquid. i. ꝓbare sillogistice ꝺ aliquo q sit diffinitio ꝑ diffinitōem diffinitiōis. nec debem⁹ ꝓbare ꝺ aliquo sillogistice q sit sillogism⁹ ꝑ diffinitōem sillogismi loquēdo de ꝓbatōe simplr qꝛ �means qd ꝓbare aut obtulare huic vel illi non ē conueniens. Ñondum ꝛm ꝓmen. 2. metha. q nō ē bonum simul querere sciam ⁊ modū sciēdi. diffinitio ḡ diffinitōis ⁊ sillogismi ptinent ad modū sciendi. sed formare ꝓprios sillogismos de reb⁹ scitis ⁊ ꝓprias diffinitōnes de reb⁹ scibilib⁹ ptinet ad sciam seorsuz ḡpus debem⁹ addiscere logicam cognoscēdo diffinitōes sillogismi ⁊ diffinitōes ⁊ postea i scientijs specialib⁹ per illas examinare ꝓprios sillogismos ⁊ ꝓprias diffinitōes per diffinitōem enim sillogismi vl diffinitōis non aggeneratur in nobis sciēna ſz opinio. ex hoc enim non plus poterim⁹ scire de homine vel de asino. diffinitōem eiꝰ ſz diffinitōem habēr poterimus nam ſz sciamus diffinitōez constare ex genere ⁊ differentia vltima. non tamen ꝓpter hoc inoteſcit nobis illud genus vel differentia. iō arguēdo ꝑ diffinitōem diffinitōis ꝓcludēdo de aliq̄ ſuā diffinitōem petitur ꝓncipium.

Et si ex condītione autem demonstretur vt si malo ineſt diuisibile eē in contrario autē contrarii esse in quibuscunqz est aliquid contrariū bonum autem malo contrarium ē et induisibile diuisibili est itaqz boni esse quod induisibili eē etenim hoc accipiens quod quid erat esse demonstrat.

Scōa ꝓcō pambula ē ista ꝑ diffinitōem. vni⁹ ꝓtrarij nō pōt ꝓbari i eo quod qd ē diffinitio alterius cōtrary. ꝓbat dupl. ⁊ ꝓmo i rōnem ꝓpriā sic. Ista ꝓbatio nō ē bona i qua petit ꝓncipium. sed ꝓcludēdo diffinitōem vnius contrarij ꝑ diffinitōem alteri⁹ cōtrarij i eo q quid ē petitur ꝓncipiū ḡ ⁊c. maior ē nota. ⁊ minor declaratur qm̄ dato opposito ꝓtingēt sic arguere. bonū ⁊ malū sunt cōtraria. sed malū est diuisibile esse i eo qō quid ē. ḡ. bonū ē diuisibile esse in eo quod qd ē. aut isto mō ꝑ itentōes scōas bonuz ⁊ malū sūt cōtraria. sed diuisibile esse ē diffinitio mali ḡ indiuisibile esse ē diffinitio boni. ꝑz ꝓña qꝛ diuisibile ⁊ indiuisibile sūt ꝓtraria sicut bonū ⁊ malū. constat aūt q hic petit ꝓncipium. qꝛ nō magis ꝓbatur diffinitio boni ꝑ diffinitōem mali q̄ꝫ ecōtra qꝛ nō magis innoteſcit diuisibile esse. esse diffinitōem mali q̄ꝫ indiuisibile esse: esse diffinitōem boni. Ñondū q pōs hic loquit more platonico. posuit eni plato vnum q cōuertit cū ente esse oio idē cū vno quod ē ꝓncipiuz numeri. ⁊ ex hoc credidit numeros eē substantias rez. ⁊ qꝛ defect⁹ icipit i recessu a simplui ⁊ ab vnitate. posuit q idē erat eē bonitatis ⁊ vnitatis. ⁊ cō sequēter indiuisibilitatis. ⁊ q idē erat essentia mali ⁊ diuisibilitatis. Aut dicit q qꝛ facere malū cōtingit multiplr citer ⁊ facere bonū solū vno mō vt hr i libro ethico exēplificādo ꝺ sagitta directa ad lignū. iō aris. exemplariter locut⁹ ē nō ſm veritatē diffiniēdo ex suppōe bonū ꝑ idiuisibile esse ⁊ malū ꝑ diuisibile esse.

Accipere autem ad demonstrandū quod quid erat esse alterum tantuz sit. Etenim in demonstratiōibus est quoniam est hoc de hoc. sed non ipsum neqz cuius eadem ratio ⁊ cō uertitur.

Contra predicta posset aliquis dubitare quia diffinitio formalis est demonstrationis principium. ⁊ diffinitio materialis est determinationis conclusio iuxta determinationem Aristo. tam in primo quam in secundo huius. ergo vna diffinitio potest probari per alium scilicet materialis ꝑ formalē siue iste diffinitōes sint eiusdē diffiniti siue cōtrario ꝙ ꝺ bi gratia ebulitō sanguis circa cor q̄ ē diffinitō mālis ire, ꝓbat

UVA. BHSC. IyR_048_2

de ira p appetitū vindicte q̄ ē diffinitio formal' eius dē. sil'r eē cōgregatū visus pōt ꝓbari de nigredine p eē disgregatū vis⁹ dato q̄ sciat albedinē ⁊ nigredinē cōtrariari ac etiā cōgregare ⁊ disgregare sciendo albedinē disgregare visū ⁊ dubitādo nigredinē congregare visū vnde potest sic argui albedo ⁊ nigredo sūt cōtraria albedo est color disgregatiu⁹. visus ergo nigredo est color cōgregatiu⁹ visus ꝑz ꝓña q̄ cārū cōtrariarū cōtrarij sūt effectus istā obiectionez remouet phūs dicēs q̄ bene probat ⁊ demōstratur vna diffinitio p aliā tāq̄ quoddā alterū a subiecto s. p modū passiōis aut simpl'r q̄ hoc est hoc tū nō ē in eo qđ quid ē ⁊ ꝙuertibil'r q̄ simpl'r demōstrat aut p modū passiōis nō ē petere p̄ncipiū sz bñ probare in eo qđ qđ est vt patuit in p̄ma ꝙclone. Sed dubitat si vna diffinitio pōt p aliā cōcludi ⁊ ꝓbari ō diffinito absolute quare nō cū reduplicatione. q̄ sicut simpl'r ad simpl'r ita reduplicatū ad reduplicatum.

Dicēdū q̄ cum reduplicatio simil'r sumat in p̄missis ⁊ in cōclusione vt patuit tripl'r pōt intelligi vnaz diffinitionē cōcludi per aliam in eo qđ quid ē. Primo general'r in eo diffinitio ⁊ cum ratio generalis diffinitiōis equaliter reperiat in omnib⁹ diffinitionib⁹ sequit q̄ afis ñ ē magis notū q̄z cōsequens ⁊ erit petitio p̄ncipij diffinitio eniz formalis i eo q̄ diffinitio nō est magis nota q̄z diffinitio materialis secūdo specialiter eo q̄ diffinitio vt est materialis ꝓbat per diffinitionē vt formalis sic ē nō inferk vt diffinitio est magis vt nō diffinitio q̄ diffinitio vt formalis nō est diffinitio vt material' sēp eni itelligit cū eadē reduplicatiōe sicut triangulus in eo q̄ triangulus nō probat habere tres angulos de ysochele i eo q̄ ysochelez sz i eo q̄ triāgulus. Tertio iteruz specialiter in eo q̄ diffinitio materialis sūpta vz formalis probat per formalē in eo q̄ formalis dicēdo q̄ sicut diffinitio formalis est notior materiali absolute ita cum reduplicatiōe sz hoc fieri nō pōt absq̄ petitione p̄ncipij quoniā probaret ignotū per equeignotū. Ideo est soluta ratio ná si eodē modo sumeret simpliciter ad impliciter sicut reduplicatum ad reduplicatuz nō posset esse illatio simpliciter ad simpliciter absq̄ petitione p̄ncipij. sicut nec reduplicati ad reduplicatuz. sed nō sumitur eodē modo q̄ diffinitio formalis absolute sumpta est notior materiali nō autē diffinitio formalis est notior materiali in eo q̄ diffinitio neq̄z in eo q̄ formalis neq̄z i eo q̄ materialis vt ex dictis est manifestū.

Ad utrosq̄ aūt secūdū diffinitōnez demōstrātez ⁊ ad sic syllogismū est eadez oppositio: propter quid erit homo aial bipes gressibile. Sed nō aial ⁊ bipes. ex acceptis. n. nec vna necessitas est vnū fieri quod predicat. sed ac si hō idē esset ⁊ grāmaticus ⁊ musicus.

Secūdo ar. ad ꝙclonem p rōnē cōez tam ad viam diuisiuam q̄z diffinitiuā diffinitiōe cōtrarij quoniaz ista via nō probat sufficienter diffinitionē de suo diffinito per quam nō potest probari diffinitio tanqnā vnū ⁊ per se. sed per nullam illarū viarum pōt probari diffinitio tāq̄z vnū ⁊ per se ergo nō est probabilis diffinitio per diffinitionē cōtrarij sicut nec per diffinitionē subiecti sui. maior patet q̄ diffinitio est qđ per se vnum. vij. methā. ⁊ minor declaratur. quia p viam diuisiuam non plus probatur q̄ homo est aial bipes q̄z q̄ homo est animal ⁊ bipes. nec plus probatur q̄ hominem esse animal rōnale quod est vnū per se q̄z hōiez eē gramaticum musicum q̄ est vnū per accns. Similiter per diffinitionē mali ñ plus probatur esse indiuisibile de bono q̄z bonū eē ens ⁊ eē indiuisibile. nec plus probat illud esse vnū per se q̄z per accns q̄ per diffinitionem mali nō constat diffinitionem boni esse per se vel per accns. nec ecōtra. Dubitatur nam si fiant diuisiones ꝑm differentias speciales diffinitio accepta de necessitate dicet qđ vnum. ergo via diuisiua cōcludit diffinitionem esse quid vnum. Item si diffinitio contrarij dicit quid vnum oportet q̄ diffinitio alterius contrarij dicat quid vnum ergo diffinitio vnius cōtrarij probat diffinitionem alterius cōtrarii eē quid vnum.

Ad primum respondetur q̄ diuisio vt sic non facit vnū sed multa nec magis vnum per se q̄z per accns quia diuisio ita fit per differentias accntales sicut essentiales ita enim diuiditur animal per gressibile et aquaticū sicut per rōnale ⁊ irrōnale sola ḡ differētia eentialis est ista que facit diffinitionem per se vnam sicut sola forma substalis facit compositum naturale p se vnum. Ad secūdum negatur ꝙña sed oportet addere in añte q̄ diffinitio mali aut nigri dicit quid vnum que est eque dubia sicut q̄ diffinitio boni seu albi dicit quid vnum. Etiam eque dubium est diffinitionē mali aut nigri eē diffinitiōnem per se sicut diffinitionem boni aut albi propterea in assumptione illius minoris petitur p̄ncipium. Ex predictis cōclusionibus pambulis iaz est manifesta ⁊tia ꝙclusio p̄ncipaliter declaranda. s. q̄ diffinitio nō est probabilis de suo diffinito per sillogismum diffinituū quia non per diffinitionem sui subiecti. neq̄z per diffinitionem diffinitionis. neq̄z per diffinitionem contrarii vt ostēsū est. ergo nullo modo ē ꝓbabilis per sillogismum diffinitiuum sēper itelligēdo in eo qđ qđ est iuxta doctrinā iam traditam.

Qualiter igitur diffiniēs mōstrabit substantiā aut quod quid est. Neq̄z enim sicut demōstrās ex certis esse manifestum faciet quod necesse est cum sint illa alterū aliquid esse de mōstratio eniz hec est. nec sicut iducens per singularia cum manifesta sint quoniam oē cui sic nihil aliter est. Nō eni quod quid ē demōstrat sed quoniam aut est aut non est. Quis igitur est alius modus reliquus. Non enim vtiq̄z monstrabit sensu autem digito.

Quarta conclusio diffinitio non est probabilis de suo diffinito per sillogismum demonstratū. Ista conclusio quadrupliciter probatur ⁊ primo sic ipsuz quod quid est non est demonstrabile. ergo ⁊c. probatur añs quia non per diffinitionez neq̄z per inductionē neq̄z p sēsū ꝑma ꝑs añtis ē ꝓbata supi⁹ vbi ē oñsuz diffinitionē in eo qđ qđ est ñ posse ōmōstrari nec ꝓbari q: sp in altera ꝑmissaꝝ petit p̄ncipiū ꝓp ipam ñ eē notiorē cōcl'one. Sz ꝛcda ꝑs declarat nā inductio fit p ea q̄ sūt manifesta sēsui ipm ār qđ qđ ē nō est manifestuz sensui cum nō sentiat nisi p accns rōne accntiū dicēte phi. in ꝓlogo de aia q̄ accntia magnā ptem cōferunt ad cognoscendū qđ quid est ⁊ scdo de aia q̄ sba nō sentitur p se sed per accidēs. Tertia ꝑs sequit ex ꝓri. Si eni qđ qđ est. est demō

UVA. BHSC. IyR_048_2

strabile p sēsū. aut igit p sēsū faciēte cognoscere digito cuiusmodi ē sēsus visus. aut p aliquē aliū sēsū siue sit sensus interior siue sit sensus exterior sed nullo istorum modorum cum nullus talis sensus faciat cognoscere nisi simpliciter. ⁊ cum conditionibus idiuiduātib⁹ a qb⁹ absoluit ipm qđ qd est vt tollitur de mēte phi. ⁊ cōmē. tertio de aia. Primū dubiū cū phūs ꝓbauerit ante diffinitionē nō demonstrari de suo diffinito p sillogismū reduplicatū. vel diffinitū quare ḡ replicat idē. Soluit egi. qđ aris. ꝓbat idē hic ⁊ ibi sz nō eodē mō dicit eni supra diffinitionē nō demōstrari p diffinitionē loquēdo de diffinitōe vt includit diffinitionē ⁊ descriptionē. hic āt solū loquit de diffinitiōe vt est diffinitio tm̄. s. pure qdditatiua. Ista rn̄sio est dubia qz vt apparet in lra aris. sp loqt de ipo qđ quid est p qđ nō itelligit nisi diffinitionē qdditatiuā vt pōt patere cū superi⁹ q̄ fuit vtrū sit demōstrare ipm qđ qd est p̄m sb̄am. Dicēdū ḡ q aris. nōdū inuestigauit vtrū qđ quid ē sit aliquo mō demr̄abile sz solū vtr sit sillogizabile ⁊ iam ad ꝓbādū q nullo mō est demōstrabile assumit q nō p diffinitionē p vna pte quā nō ꝓbat hic sz eam relingt tāq̄ supius probatā. Ān nō ē idē ē sillogizabile ⁊ demōstrabile qz nihil ē sillogizabile nisi p sillogismū. Sz triplr dicit aliquid demonstrabile. s. per diffinitionē faciētē sillogismū demonstratiuū p inductionē cōcludētē vl̄e ex suis singulaꝛib⁹ ⁊ p sēsū mānifestātē rem digito vel alio iudicio singulari. Scōm dubiū cū phūs in probatione cōclusiōis assumat duas spēs argumētatiōis sz sillogismū ⁊ inductionē ꝓpter quid nō alias duas. s. entimema ⁊ exēplū. Dicēdū q entimema reducitur ad sillogismū ⁊ exēplū ad inductionē vt patuit i ꝓlogo huj⁹ deinde nihil dicit demōstrari p exēplū sz aut p entimema. s. bene p inductionē ⁊ sillogismus inductio eni p sēsū hr̄ sillogismus aūt p intellectū quorū nullū simplr̄ probat ipm qđ quid ē p̄m q hui⁹. Intelligēdū q cū dr̄ nō posse demōstrari vl̄ sillogizari ipm qđ quid ē p diffinitiōem dz itelligi p ꝓpō es magis nota simplr̄ qz bñ ꝑt sillogizari ex probabilib⁹. nihil eni prohibet aliqñ falsa eē probabiliorā veris. viij. thopi. Tertiū dubiū videt q ipm qđ quid ē p se cognoscat a sēsu cū sensus ñ tm̄ singularia p se cogñscat sed etiā vlia vt tollit a phi. i prologo phi. ⁊ scōo de aia. Rñdet q sz sēsus per se cognoscat vl̄e nō tm̄ per se cognoscit ipz quod qd est qz vl̄e nō est ipm quod quid ē sicut eni sēsus p se cognoscit singulare sēsibile ⁊ nō ptes ei⁹ eēntiales q̄ sūt forma sb̄alis ⁊ p̄ma mā ita cognoscit vl̄e i cōi quod ē quoddā totū in mō vel diffinibile ⁊ tm̄ nō cognoscit ptes ei⁹ q̄ sūt gen⁹ et dr̄ia ex quib⁹ cōstat ipsum quod quid ē siue ergo p quod quid ē itelligat diffinitio sb̄e siue diffinitio accīntis nūq̄ p se cognoscit a sensu ipm quod quid est.

Amplius quomodo monstrabit q quid est. necesse est enim scientem qđ quid ē hō. aut aliud qđ cunqz scire qz est q enim ñ est nullus scit qd est. sed quid significat ratio diffinitio quidem aut nomē. cum dico hircoceruꝰ. quid aūt est hircoceruꝰ impossibile est scire.

Secūdo ar. ad cōclonem presupponēdo q scire de aliquo quid est ꝓsupponit scire de illo qz ē ñ. n. sit de homine vel animali quid est aut de aliquo alio nisi sciat ipm eē. Ān qz nō est tragelaphus neqz chimera nō scit de eo quid ē qz nō scit illud eē quod enim nō hz eē nō hz qdditatē ⁊ ꝓinter nec diffinitionē qdditatiuā sz bene habeat diffinitionē exp̄mētē quid nōis hec eni est dr̄ia inter diffinitionē quidditatiuā ⁊ diffinitionē exp̄mentē quid nōis tm̄. qz diffinitio quidditatiua hz in re cōpōem ex genere ⁊ differētia sicut ⁊ ipa ꝓponit ex gñe ⁊ dr̄ia. Diffinitio aūt exprimēs quid nōis tm̄ nō habz in re compōem denōiatiue talē qualē hz in mēte. Unde cōcept⁹ hyrci ⁊ cōceptus ceruꝰ igrediūtur diffinitionē exprimētē quid nōis hyrcocerui cū dicitur hyrcoceruꝰ est cōpositū ex hyrco ⁊ ceruo sz talis cōpositio nō est in re qz nihil cōponit ex hirco ⁊ ceruo sz bene ex aīali ⁊ rōnali. qz differētia adueniens generi ꝓstituit spēm per porphi. in vl̄ibus.

Ät vero si demōstrabit quid ē. ⁊ qz est ⁊ equaliter eadem rōne mōstrabitur diffinitio enim vnuz aliquid manifestat ⁊ demōstratio alterum. Jd aūt quod est quid est hō et esse hōiem aliud est. Postea ⁊ p demōstrationem dicim⁹ necessariū eē de mōstrare oē qz est nisi substantia sit esse aut non substantia est nulla. Non enim est genus ens demōstratio ergo erit qz ē qđ quid ē.

Isto supposito ar. sic diffinitio solū vnū ostēdit sz quidditatē rei. ergo p idem demonstratio vnuz tantum ostendit. patet ꝓūtia a simili eo q vnus inquātum vnum precise est vna scientia tunc sic demōstratio tantum vnum ostendit. sed demonstratio ostendit quia est. ergo nō ostendit quid est patet cōsequētia quia quid est ⁊ quia est sunt diuersa. naz quidditas hominis ⁊ eē hominis nō sūnt idem minor aūt probatur ex dicto omnium asserentium quia est demonstrari nisi sit idem cū essentia ⁊ sb̄a rei sed nō est idem qdditas seu substātia ⁊ eē rei ergo minor patet quoniā si quidditas ⁊ sb̄a rei est idem cuz eē illius cum quidditas ⁊ substantia sit genus. sequitur q ens est genus. hoc autem est inconueniens.

Notandum p̄m egi. q esse sumitur tripliciter. Primo pro eēntia ⁊ sic diuiditur in decem predicamenta. v. metha. Secundo pro esse existere et sic sumitur tertio de anima cū dicitur. quoniā aliud est magnitudo ⁊ magnitudinis esse. Tertio pro habitudine predicati ad subiectū iuxta illud p̄mo per iarmenia esse significat quandā compositionē quā sine extremis nō est intelligere. ⁊ tale esse neqz ē sb̄a neqz accīns. sed minoris entitatis q̄z accīns. ⁊ de tali esse loquitur hic aristo. cuz dicit quidditatē distingui ab esse. Ista scientia in multis videtur deficere.

Primo quia esse vt sumitur pro eēntia ñ diuidit in decem predicamenta eo q ens transcendenter sūptum diuiditur in decem predicamenta sed esse vt sumitur pro eēntia nō ē trāscendens. quia in plus se hz ens vt dicit de eēntia ⁊ de eē existere q̄z vt dr̄ de eēntia tm̄. Jdeo vt eē includit eēntiā ⁊ eē existere ē trāscēdēs ⁊ diuiditur in decez predicamēta. nō solum vt continet genera ⁊ spēs sed etiam vt cōtinet idiuidua p se ꝓtēta sub illis alioqn superfluerēt demōstrationes particulares nisi in diuidua p se cōuerterēt sub generib⁹ ⁊ spēb⁹. Secūdo qr̄ si hitudo subiecti ad predicatum non est suba nec accīns. ⁊ cuz ratio sit

UVA. BHSC. IyR_048_2

minime entitatis p ꝓmẽ. v. meth. ſeqꝫ q ẽ dare mi nꝰ minimo qđ ẽ cõtra phi. ꝑmo phi. ⁊ auctoritas ꝓ tradicit opioni qꝝ ſi hoc ꝟbũ eſt ſignificat quãdã cõ põnem ⁊ ois ꝓpõ ẽ relatio ſequit q tale eẽ. ſ. hitudo p̃dicati ad ſbm eſt relatio ⁊ p ꝓñs eſt accñs. Ter tio qꝝ phũs nõ logꝫ hic de tali eẽ nã ſcire qđ eſt pre ſupponit ſcire qꝝ ẽ �means phm̃ ſz ſcire quid ẽ ñ ꝑſuppo nit ſcire tale eẽ ḡ cũ eni dicit phũs q quid ẽ eẽ hoiez ⁊ hõiem eẽ ẽ aliud certũ ẽ q nõ logꝫ de tali eẽ ⁊ per maxime qꝝ circa p̃ncipiũ hui⁹ ſcõi loquẽs de qõne qꝝ eſt ⁊ ſi ẽ ſemp locut⁹ ẽ de eẽ ſimplr ꝺm totũ aut ꝺ eẽ ꝺm quid. ſ. ꝺm ptem vt de tali vel de tali eẽ qđ i portat p̃dicatũ in ſbo. Cõſtat aũt q tale eẽ eſt ſuba vel accidẽs nec eſt tale eẽ hitudinale p̃dicati ad ſbz vt collogit ex declaratiõe eiuſdẽ egi. in locis illis. Dicendũ ḡ q ariſ. capit ibi eẽ trãſcẽdenter vt inclu dit eẽ entie ⁊ eẽ exiſtere nõ intelligẽdo q tale eẽ. et quidditas nullo mõ ſit idẽ qꝝ tã hõ qz humanitas eſt hõiem eẽ ꝺm ariſ. vij. meth. dicẽs q in his q̃ ſunt ꝑ ſe idem eſt ipm ⁊ ipm eẽ ſz intelligit q talia ſum pta ꝺm ſuas rõnes formales nõ dicũt oio idem alr ens eẽt genus vel ſpẽs ſicut ſba vel quidditas ſi iſta eẽnt oio idẽ. Dico ergo q hũanitas nõ dicit niſi qd ditatẽ qꝝ equinitas eſt tm̃ equitas ꝺm Auicẽ. in me tha. ſua ſz hõ dicit hũanitatẽ ſuppõitatã qꝝ ſi nõ eſ ſet indiuiduũ hũanũ nõ eẽt hõ ſz bñ hũanitas hõiẽ vero eẽ dicit rõnem ſuppoſitatã hũtem in ſe rõnem ẽtiſ ⁊ ita oia tm̃ ħ ñ realit ſz fõmalr differũt aut rõe. Et ſz hoc verbũ eſt in mẽte nõ intelligat abſqz com põne extremoꝝ vt inuũt verba phi. tñ eẽ qđ abſolu te ſignificat per ipm verbũ. aut ꝑ terminũ trãſcen dẽtẽ nõ ẽ ꝺm ſe hitudo vl relatio ſz deſcẽdit in oẽs fi guras predicamẽtorũ ꝺm ariſ. v. metha. ens. n. cõiſ ſime ſũptũ nõ eſt abſolutũ nec reſpectũ ſz abſtrahit ab vtroqz fit aũt abſolutũ vel reſpectũ deſcẽdendo in p̃dicamẽta abſoluta vel reſpectiua ꝑ actũ ⁊ põm quolz enim p̃dicamẽto eſt act⁹ ⁊ põ inquit ꝓmẽ. in prologo de aia.

Et q vere ⁊ nũc faciũt ſcir quid. n. ſignificat triãgulus accepit geome tra. quod ãt ſit equalitas demſtat.

Tertio p̃ncipalr ad ꝓpoſitionem ſic illõ qđ ꝑſupponit i ſciẽtiis nõ demõſtrat ſz qđ quid ẽ ꝑſupponit in ſcié tijs ergo nõ demõſtrat maior ꝓz ⁊ minor declarat nã geometria ꝑſupponit quid ſignificat triãgul⁹ ex quib⁹ diffinitiõe ꝓbat q figura in quã eſt reſolubi lis piramis eſt triangulus ſic arguẽdo oiſ figura ha bẽs tres angulos tm̃ eſt triãgulus ſz figura in qua eſt reſolubilis piramis eſt hñs tm̃ treſ ãgulos. ḡ figu ra i quã reſolubilis ẽ piramis ẽ triangulus. Sup ponit etiaz diffinitionẽ trianguli equilateri ex cuiuſ diffinitiõe ꝓbatur q triangul⁹ collocatus ſup dia metro duorũ circulorũ equaliũ ſe interſecãtiũ ẽ eq laterus iſto mõ ois figura habẽs tres ãgulos equa les ẽ equilaterus. ſz triãgulus collocat⁹ ſup diame tro duorũ circulorũ equaliũ ſe interſecãtiũ ẽ figura hñs tres angulos equales. ḡ triãgulus collocatus ſup diametro duorũ circulorũ equaliũ ſe iterſecan tiũ ⁊ equilater⁹. ⁊ ẽtra p̃dicta arg. ⁊ primo q in ſciẽtijſ nõ ꝑſupponit quid eſt. ſ. diffinitio q̃ditatia aut exprimẽs quid rei qꝝ in ꝓlogo hui⁹ dcñ eſt q añ oẽm demõſtrationẽ oz cognoſcere quid ẽ ⁊ quia eſt nõ quidẽ quid ẽ rei ſed quid eſt nois ḡ ſcie nõ pre ſupponũt quid eſt res ſz quid ꝑ nomẽ iportat cum quo ſtat q ſi ꝑſupponerẽt in ſcientijs quid eſt reſ fruſtra eẽt qõ quid ẽ. Scõo ar. q ꝑ diffinitiões ſigna tas triãguli ⁊ equilateri geometra nõ demõſtrat tri angulũ ⁊ equilaterũ de ſubiectis nõiatis qꝝ alit ſcie mathe. ꝓcederẽt ꝑ poſteriora ſicut ſcia naturalis cõ tra cõmẽ. in ꝓlogo phi. di. q in mathe. eadẽ ſũt no bis nota ⁊ nãe vt ꝓz ꝓñtia qꝝ ordine nãe priꝰ ẽ tri ãgulus q̃ figura in quã reſolubilis ẽ piramis ⁊ pri us eſt equilater⁹ q̃ triãgul⁹ collocat⁹ ſup diametro duorũ circulorũ equaliũ ſe iterſecãtiũ. Ad ꝑmũ dicit q ſcie acquiſite ꝑ diffinitõez aut ꝑ demõſtratio nẽ tminãtẽ qõnem ſi eſt ꝑſupponũt tm̃ quid ois ſz ſcie acquiſite ꝑ demõſtrationẽ terminãtẽ qõnẽ qꝝ ẽ aut ꝓpter quid ꝑſupponũt nõ tm̃ quid nois ſz etiã quid rei iõ geometria ñ ſolũ ꝑſupponit qđ ꝑ nomẽ triãguli iportat ſz ẽt triãgulũ eẽ ⁊ quid eſt triãgulus vñ añ oẽm demõſtrationẽ ꝑſupponit qꝝ ẽ ⁊ quid eſt de triãgulo. i. quid iportat nõie triãguli ⁊ qõ de eo eſt aliquid demõſtrabile. Deinde ſi nõ ẽ notũ triãgu lũ eẽ ꝓbat illud ꝑ demõſtrationẽ terminãtẽ qõnem ſi eſt. Et ꝓñr ꝓbat quid ẽ triãgulus ꝑ demõſtratõez ſz aliũde vt videbit. Deinde demſtat triãgul⁹ ꝺ ali quo aut aliquid de triãgulo ⁊ idẽ dicat de equilate ro ꝑmi duo modi ꝓbãdi nõ ꝑtinẽt ad geometriã ſed ad metha. iõ geometria ꝑſupponit triãgulũ eſſe. ⁊ quid eſt triãgul⁹. Etiã ꝑſupponit equilaterũ eſſe. et quid eſt equilaterus. Deinde aũt ꝓbat paſſiões de iſtis aut iſta de alijs ſubiectis ⁊ qꝝ geometra nũq̃ demſtat niſi ꝑ cãm iõ nõ ꝓprie terminat niſi qõnez ꝓp quid. Ad ſcõm dr q ſcie mathe. ſp ꝓcedũt ꝑ cãm ſz nõ ſp demſent effectũ de cã cũ eni demõſtra tur triãgulus de figura in quã reſoluit piramis dez mõſtrat ꝓus de ſuo poſteriori ⁊ cã de effectu. nõ tm̃ ꝑ aliqꝺ poſteri⁹ neqz ꝑ effectũ tãq̃ ꝑ mediũ ſz ꝑ diſ finitõez triãguli q̃ ẽ cã triãguli ⁊ figuꝝ i q̃ reſoluit pi ramis. Cõſimr eglater⁹ demſtatur de ſuo poſteriori ſ. de triãgulo collocato ſup diametro. etiã ñ ꝑ aliqꝺ poſterius ſz ꝑ aliquod ꝓus. ſ. ꝑ diffinitionẽ equila teri q̃ ordine nãe ꝓcedit ytrãqz extremitatẽ. Scié tie aũt naturales nõ ſolũ demõſtrant cãm de effectu ſz ẽt cãm ꝑ effectũ tãq̃ mediũ nec eſt incõueniẽs ali quas demõſtrationes mathematicas nõ eẽ potiſſi mas vt puta qñ demõſtrat paſſio vlis de ſbo pticu lari aut ſbm vle de ſubiecto pticulari aut priꝰ de ſuo poſteriori q̃lz tñ ẽ ꝓpter quid cũ q̃lz ſemp ꝓce dat ꝑ medium cauſale.

Quid igitur mõſtrabit diffiniens. quid eſt vel quia eſt vt trianguluz. Sciẽſitaqz diffinitiõe aliquiſ quid ẽ. ſi ẽ non ſciet ſed impoſſibile.

Quarto arg. ſic ad concluſionem ſicut ſe hz diffini tio ad quia eſt ita demonſtratio ad quid eſt. ſed diffi nitio non oſtendit qꝝ eſt. ergo nec demõſtratio quid eſt maior patet ex ſufficienti ſimilitudine quia ſicut diffinitio dicitur eſſe ipſius quod quid eſt. ita demõ ſtratio ipſius quia eſt ergo a commodata proportio ne ſicut ſe habet diffinitio ad quia eſt ita demonſtra tio ad quid eſt minor vero declaratur tripliciter ⁊ ꝑ mo ſic talis diffinitio vel eſt quis nominis ſolum ⁊ ſic non oſtendit rem eſſe quia poteſt eſſe non entis aut eſt quid rei ⁊ ſic preſupponit rem eſſe per ſuppo ſitionem adductã in ſecunda ratione ſi enim diffini tio oſtenderet rem eſſe cum etiam oſtendit quid eſt res ⁊ de neceſſitate oſtendit priꝰ quid eſt q̃ ſi eſt ꝓ pter habitudinem immediatam quam habet ad quidditatem ſequitur q poteſt ſciri quid eſt res nõ ſciendo illam rem eſſe quod eſt impoſſibile. Ho tandum ſecundum egi. q demonſtratio compara tur ad triplex eſſe ad duo per ſe. et ad tertium per accidens. Primum eſſe eſt eſſe predicamenta le. ſiue habeat eſſe ſuis cauſis ſiue eſſe actuale. Et ſic dato quod non ſit aliqua roſa adhuc de roſa

UVA. BHSC. IyR_048_2

demóstrat q ẽ pulcherrim⁹ florũ. Scõm eẽ est eẽ ꝓ plexũ q cõsistit in habitudine predicamẽti ad sbiectũ ex qua bitudie resultat veritas ꝓpois. Tertium eẽ est eẽ actuale ad qõ demóstratio ꝓparet p accñs qz accidit rei õ qua est õmóstratio q sit possz eni scire demóstratiue q cynamomũ ẽ medicina dẽtium dato q cynamomũ nõ eẽt. Aduertẽdũ circa scõz mẽbrũ q si intelligit demóstrationẽ cóparari ad eẽ cõplexũ qõ ẽ significabile cõplexe extra ꝓpõem. rõne cuius ꝓpõ dicit vera vel falsa vt triãgulũ habẽ tres angulos vel hõiem eẽ risibilẽ sic demóstratio ꝓparat ad illud p se. Si aũt p eẽ cõplexũ intelligit solũ vt videt velle habitudo z relatio ꝓdicati ad sbm sic nõ est verũ demóstrationẽ ad illud per se cóparari. solũ enim ad cõclonez seu ad significatũ eius vel ad passionẽ vt est in sbo ordinat demóstratio sz nullũ illorũ ẽ habitudo vel relatio. Preterea tertiũ mẽbrũ debet limitari qz licet demõstratio terminãt questionẽ qz est. aut ꝓpter quid est cõpetit ad eẽ actuale per accñs tñ demóstratio terminãs qõnem si est cõparat p se ad eẽ actuale. Nõ enim accidit tali demóstrationi rẽ eẽ imo ẽ necesse rẽ esse vt cũ õmóstrat pmũ motorẽ eẽ. viij. phi. aut pmã cãm esse sẽcũdo metha. Scõo notãdũ q egi. mouet tale dubium vtrũ sit idẽ eẽ q diffinitio supponit z cõcludit demõstratio. Ad hoc rñdet q idẽ eẽ supponit z cõcludit demóstratio sz lz nõ eodẽ mõ qz demóstratio supponit generalr sbm eẽ de quo põt fieri õmóstratio z passionẽ eẽ que põt demõstrari sbo cõcludit ãt determinate eandẽ passionẽ de eodẽ sbo. Sed mihi videt q nõ respõdeat ad quesitũ nõ eni queritur vtrũ idẽ eẽ supponit z cõcludit demõstratio sed vtz idẽ eẽ supponat diffinitio ꝓbat demõstratio nec est verũ q demõstret passionẽ eẽ qñ ipsa demõstrat õ sbo suo. qz forte illa passio est p se nota. sz tñ demonstrat illã incẽ sbo suo. Ideo dicit ad dubiũ cõceden do q idẽ esse supponit diffinitio z ꝓbat demõstratiõ nã prius terminat qõ si est qz terminet qõ qd ẽ. iõ illud idẽ eẽ q supponit diffinitio ꝓbat õmõstratio.

Si aũt fieret mẽtio de demõstratione terminate qõnem qz ẽ aut ꝓpter qd z de esse quod qritur per tales qõnes q nõ ẽ eẽ simplr sz õm partem p aris. vbi supra diceret diffinitionẽ nõ supponere tale esse qõ ꝓbat per demõstrationẽ z sic nõ idem eẽ supponit diffinitio z ꝓcludit demõstratio.

Manifestũ ãt z scõm nunc modos terminorũ quod quid ñ demõstrãt diffinitiẽtes qz est. Si eniz z est ex medio aliquid equale. sz propter qd ẽ quod diffinitur z propter quid est circulus. erit enim utiqz z montis enei dicere esse ipsam neqz q possibile sit esse quod dicitur cũ significãt termini neqz propter illud ẽ cuius aiunt esse diffinitiões. sed sẽper licet dicere propter quid.

Secũdo ar. eadẽ minor sic diffinitio circuli nõ ostẽdit circulũ eẽ nec aliqua alia diffinito ostẽdit suũ diffinitũ eẽ pz ꝓña qz nõ est maior rõ de vna qz de alia sz añs ꝓbatur nã diffinitio circuli est figura equalr distans a cẽtro seu a cuius cẽtro ad circũferẽtiã oẽs linee ducte sũt equales mõ nulli istorũ diffinitionũ ostẽdit circulũ eẽ qz postqz scit istã eẽ diffinitionẽ circuli adhuc inuestigatur vtrũ circulus sit z ꝓpter qd est z que ẽ causa circuli. Si eni ista diffinitio ostẽderet circulũ eẽ per idẽ diffinitio mõtis aurei ostẽderet montẽ aureũ eẽ ꝓñs est falsũ qz ista est diffinitio qd noia tñ z scit istã eẽ diffinitõez montis aurei z tñ ñ scit mõtẽ aureũ eẽ. generalr eni si res est ignota nõ scit illã eẽ z tñ stat scire diffinitiõez ei⁹. s. qd nois tã tũ. Notãdũ q eadẽ ẽ diffinitio qd nois z qd rei ꝑm pri⁹ z posteri⁹ añqz eni sciatur deũ eẽ scitur diffinitio sua. s. act⁹ purissim⁹ seu illud quo melι⁹ excogitari nõ põt postea aũt õmonstratio deũ eẽ illa est diffinitio qd rei ita q ꝑus scitur illã diffinitionẽ esse qd nois postmodũ aũt scit illã eẽ qd rei ꝓsilr etiã dicat de diffinitiõe circuli q dat eãdẽ diffinitionẽ esse qd nois tñ z postmõm eẽ qd rei z dato ecõtra q sue cessiue circul⁹ sit z nõ sit. Talis ğ diffinitio vt exp̃mit qd nois nõ ostẽdit rẽ eẽ qz talis diffinitõ scit suo diffinibili nõ exñte. nõ etiã vt exp̃mit qd est eẽ rei. ga vt sic ꝑsupponit rẽ eẽ iam demõstratã per õmõstrationẽ terminatã qõnem si est.

Si ergo diffiniẽs demonstrat. aut quid est. aut quid significat nomen sz ñ ẽ ullo mõ ipsi⁹ quid est. erit vti qz diffinito z rõ nois idẽ significãs sed incõueniẽs est.

Tertio ar. sic si diffinitio in eo q diffinitio ostẽdit rez eẽ. ğ qlz diffinitio ostẽdit rẽ eẽ ğ tam diffinitio qd nominis qz diffinitio quid rei oñdit rẽ eẽ ꝓñs falsũ qz tũc nõ eẽt dria iter diffinitionẽ quid nois z quid rei. Notãdũ q magis cõe non ostẽdit minus cõe affirmatiue qz ad animal esse nõ sequitur hõiez esse. sed bene negatiue. qz ad nullũ animal esse sequitur nullũ hõiem eẽ cũ ğ diffinitio generalr sũpta in plus se habeat qz diffinitio rei z qz rem esse quia talis diffinitio est entiũ z nõ entium. iõ diffinitio vt diffinitio nõ ostendit rem esse.

Primũ quidẽ eni z ñ subãz utiqz esset z ñ entiũ. significare enim est z ñ entia.

Forte di. aliquis cõcedẽdo q nõ est dria inter diffinitionẽ quid rei z quid nois qz p eãdẽ diffinitionez scitur quid est res z quid per nomẽ iportatur. Cõtra hanc respõsionem ar. phus includẽdo tria incõuenientia quorũ primũ est q diffinitio quid rei z indr̃ter entiũ z nõ entium sbarum z nõ sbarum patet qz diffinitio quid nois est hmõi diffinitiones. ii. vacui z infiniti sũt nõ entium z diffinitionez loci z finiti sũt entium cõstat aũt q oẽs ille sũt diffinitiones quid nois vnde põt sic argui diffinitio quid nois ẽ idr̃ter entium z nõ entiũ sed idez est ꝙuertibilr p rñsionem diffinitio quid nois z diffinitio quid rei. ğ diffinitio quid rei est indr̃ter entiũ z nõ entium.

Amplius oẽs rões. diffinitiões utiqz erũt. erit enim utiqz nomẽ ponere cuilz rõi. quare termios utiqz colloquemur ut disputãtes oẽs z ilias diffinitio vtiqz erit.

Scõm incõueniẽs q qlibet ꝓfabulatio z qlz disputatio põt ẽ diffinitio quid rei pz nã qlz talis potest esse diffinitio. quid nominis eo q cuilz tali potest correspondere vnum nomẽ simplex sicut toti historie troiane correspondet hoc nomẽ ilias sed illud absurdum videtur quia tũc nũqz disputarem⁹ nisi diffinitiões z tminos cũ qlz talis disputatio posset eẽ

UVA. BHSC. IyR_048_2

vna diffinitio cui corrñderet vn⁹ termin⁹ simplex.

Amplius nec una scia demonstrat vtiqz q hoc nomẽ ei⁹ qõ quid est ñ gnificat nec diffinitiões h⁹ assignãt.

Tertiũ incõueniẽs q quelibz scia inuestigãs diffinitiões qd rei inuestigat diffinitiões quid nois. et ꝗlibet scia ꝓsupponens diffinitiões qd nois ꝓsupponit diffinitiões qd rei qõ est falsũ. qz scientia õ vacuo z de infinito ꝓsupponit diffinitiões qd nois z ñ quid rei. Notãdũ q ꝙtuor differẽtias innuit phi. inter diffinitionẽ quid rei z qd nois. Quarũ ꝑma ẽ dña qz diffinitio qd nois est indfner entiũ z nõ entium. diffinitio aũt qd rei est solũ entis. Secũda differẽtia est qz diffinitio qd nois est indifferẽter ſbarũ z accñtiũ. sz diffinitio qd rei est ſbarum tãtũ. Tertia dña q diffinitio qd nois est indfner cõplex z in cõplexi diffinitio aũt qd rei est incõplexi tãtũ. nam ois albi nõ est diffinitio. vñ. meth. Quarta dña est q in scientijs nõ dant diffinitiões vt sciam⁹ quid nois sed vt sciam⁹ quid rei cũ aũt oẽm demõstratio nẽ precognoscat quid nois subiecti z passionis ꝑm phñ in prologo h⁹. Contra predicta ar. sic hõ et aial sũt vnũ z idẽ igit ꝑ idez diffinitio quid rei z qd nois pz ꝟña qz sicut aial est gen⁹ ad hõiem ita diffinitio qd nois ad diffinitionẽ qd rei sicut eni ois hõ est aial z nõ ecõtra ita ois diffinitio qd rei est diffinitio quid nois z nõ ecõtra. Jtem albedo z nigredo hñt prs ꝑuz genus z ꝓpriã dñam igit diffiniuntur diffinitiõe quid rei z p ꝟña nõ solũ ſbarum. sed etiã accñtiũ est diffinitio quid rei sicut enim dña ad ueniẽs generi cõstituit diffinitionẽ quid rei in predicamẽto ſbe ita vñ q in alijs predicamẽtis. Dicendũ q sicut diffinitio quid nois diuidit. qz quedã eni est quid nois tãtũ vt diffinitio vacui vel chimere. Et quedã quid nois z quid rei vt diffinitio hõis vel ita diffinitio quid rei diuidit nã quedã est tãtũ quid rei. vt illa que nõ dat nisi ꝑ intrinseca. s. per genus z dñam vt aial rõnale. Et quedã est quid rei z non quid rei vt illa que dat per intrinseca z extrinseca vt aial rõnale ab hõie z a sole productum propter feliciteté harũ diffinitionũ prima dicit pure quidditatiua. z scda nõ pure quidditatiua lz quelibet earum dicat quid rei. z ex his colligit ordo cẽntialis diffinitionũ penes intentiões scdas quoniam omnis diffinitio pure quidditatiua est diffinitio quid rei z non ecõuerso. z ois diffinitio quid rei est diffinitio qd nominis z nõ econuerso iurta exempla data. Ad ꝑmum dicit q genus z sua spẽs sũt eadem cẽntialr. sed ñ cõuertibilr. z sic loquit arist. cũ dicit diffininnẽ qd rei z diffinitionẽ quid nois nõ eẽ idẽ. sũt eni aliquo mõ idem sed nõ simplr. Ad scõm dicit q si accidẽtia diffiniunt diffinitione pure quidditatiua hoc non ẽ i quantũ acciã sed inquãtum hñt modum substãtie s. per se esse nihil extrinsecũ cũ notãdo inquantum aũt acciã sunt. z si diffiniuntur diffinitiõe exꝑmẽte quid rei. nõ tñ diffinitiõe pure quidditatiua qz talis diffinitio necessario dat ꝑ additamẽta.

Ex his igr nec diffinitõ adhuc autẽ qõ neqz diffinitio nihil demr̃at. neqz ostendit. neqz qõ quid ẽ. neqz diffinitiõe cognoscere est neqz demõstratione.

His visis phũs epilogãdo circa determinata cõcludit quatuor veritates quarũ prima est ista nulla diffinitio est demonstratio nec syllogismus demõstrati uus. secũda veritas q diffinitio z demõstratio ñ sũt eiusdem. ita q cuius est diffinitõ eiusdẽ nõ est õ demõstratio. Tertia veritas q diffinitio nõ ostendit qz est neqz rem eẽ quarta veritas qz ipm qõ quid est nõ demõstrat. i. nõ est cognoscibile diffinitione vel demõstratiõe qõ est intelligẽdũ in eo qõ quid est qz vt videbitur in capitulo sequẽti eiusdẽ diffiniti sunt plures diffinitiões quarũ vna per alterã demõstrat cum vna sit altera prior z altera notior.

Trũ aũt speculãdũ ẽ quid horum dicitur bñ. z quid ñ bene z quid sit diffinitio. et ipsius quod quid est. nũ quid quo dãmodo est demõstratio aut diffinitio. aut nullo modo. Quoniam autẽ sicut dixim⁹ idem est scire qõ quid est z scire causam ipsius si est. Rõ autem huius est. quoniã est aliqua causa. z hec aut eadem aut alia est z si utiqz alia est aut est demr̃abilis aut indemõstrabilis. Si igitur est alia z cõtingit demõstrare necesse est medium esse causam z in figura prima demõstrari uniuersale eniz z predicatiuum est quod demonstratur unus quidem igitur modus utiqz erit qui nũc exquisitus ꝑ aliõ quod quid est demõstrare. ipsoruz eniz quod quid est necesse est medium esse quod quid est z proprior̃ proprium. quare hoc quidem monstrabitur. id vero non monstrabit eorum que quid erant esse eiusdez rei.

Jstud est quartum capitulũ huius primi tractatus in quo primo declarat modum demõstrandi ipsuz qõ quid est z qualr eiusdẽ põt eẽ diffinitio z demonstratio. Postqz manifestauit q eiusdẽ inquantũ idem nõ est diffinitio z demõstratio neqz diffinitio ẽ ꝓbabilis ꝑ syllogismũ vel demõstrationẽ in eo qõ quid est. iõ circa easdẽ qõnes absolute sumptas est videndũ quid bene z quid nõ bene est dictũ vl dicẽdũ et maxime circa qõnem querẽté vtrũ qõ quid est sit demõstrabile ꝑ cuius declaratiõe arist. ponit tres cõclusiones quarũ prima est ista aliqua diffinitio est demõstrabilis de suo diffinito ꝑ aliam diffinitionẽ. Secũdo cõclusio de nullo ſbo demõstretur aliqua diffinitio que nõ sit ꝓpria illius z ꝑ ꝓpriã diffinitionẽ ibi. Et horum eni. Tertia cõclo diffinitio nõ est demõstrabilis reduplicatiue. sz solũ est ꝑ babiliter syllogizabilis in eo qõ quid ẽ ibi. Nec quidẽ igit. Prima cõclo ar. sic scire quid est de aliquo est scire cãm z ꝓp quid sed vna cã est ꝑ aliã demonstrabilis. igitur vna diffinitio est per aliã demõstrabilis pz ꝟña qz cõtingit diffinire per qõlibz genus cãe. z maior patuit vt supra oñsũ est q diffinitio est cã diffiniti. z qõ eadẽ diffinitio est dicẽs quid z propter quid vt ꝑuatio luminis in luna ob⁹ terre ẽ dif

UVA. BHSC. IyR_048_2

finitio eclipsis dicēs qđ. qz exp̄mit qđditatē eius ꝛ dicens ꝓpter qđ. qz est mediū in demr̄atiōe potissima exp̄mēs cām effectuā eius minor uero declarat nā cāz quedā ē eaꝫ suo causato .ſ. intrinseca ut mā uel forma que facit idē cū causato suo ꝛ quedā alia causa .ſ. extrinseca .ſ.. efficiēs et finis que facit aliud cū suo causato .ꝛ istarū extrinsecaꝝ q̄daz est demr̄abilis ut cā efficiēs .ꝛ quedam indemr̄abiles ut cā finalis . oēs g̃ cause ꝑter finalē sunt demr̄abilis eo q̄ finis est cā causaꝝ ꝛ necessitat operationū taz nāltū q̄z artificialiū est ne necessitate finis ꝛ nō ex necesitate materie ut hz videri .2. phi. Notādū ꝑmo q̄ q̄tuor sūt gn̄a cāz habētia ordinē eentialē iuxta determinationē arist. secūdo phi. ꝛ ꝑmo metha. ſ. forma materia efficiēs ꝛ finis quarū due sūt intrinsece. ſ. mā ꝛ forma ꝛ alie aūt due sūt extrinsece vt finis . ꝛ efficiēs inter quas ordo talis ē q̄ forma necessitat mām ꝛ agens formā ꝛ finis agens finis aūt a nullo necessitat cuz sit cā cāruz. iō ꝑ formā demōstrat materia ꝛ ꝑ efficiēs forma ꝛ ꝑ finē efficiēs. ipe aūt finis nō demonstrat qz alit idē demōstraret seipm aut ꝓcederet in infinitū. ꝟ. g. ligna panē vt dolenē ꝛ dolanē vt fiat dom⁹ ꝛ sit dom⁹ ꝓpter tutelā hominū paratio lignoꝝ dicit cām mālem. dolatio aūt dicit cām formalē factio dom⁹ dicit cām efficiētē ꝛ tutela hominū dicit cām finalē. Primo. n. querit ꝓpter qđ ꝑparant ligna rn̄dēt ꝓpter dolare illa. Scōo q̄rit ꝓpter qđ dolāt ligna rn̄dēt ꝓpter factionē dom⁹. Tertō q̄rit ꝑ qđ sit dom⁹ rn̄dēt ꝑ tutelā hominū vlteri⁹ aūt nulla sit qō ꝛ hoc est signū q̄ finis necessitat oia alia ꝛ a nullo alio necessitat. ꝛ qz ars imitat nāz inq̄ztum pōt ꝛ cognoscūt naturalia ꝑ artificialia vt colligit a phi. scōo phi. idē in nālib⁹ pōt exēplificari nā vapores mouēt surſū ꝓpter nubes. ꝛ nubes ꝓpter pluuiā. pluuia aūt ꝓpter argumētū messium. Primo enī q̄rit ꝓpter quid vapores mouēt surſū rn̄dēt vt fiant nubes. Secūdo ꝓpter qđ fiāt nubes rn̄dēt ꝓpter descēsum pluuie. Tertio q̄rit ꝓpter qđ descēdit pluuia rn̄dēt ꝓpter argumētū messium vlteri⁹ aūt nō querit nisi forte in genere cāe finalis mot⁹ g̃ vaporū surſū dicit cām materialē generatio nubiuz dicit cām formalē descēsus pluuie dicit cāz effectiue ꝛ augmētū messiū dicit cāz finalē. Secūdo notādū q̄ sicut finis necessitat agēs ꝛ agens formā. ꝛ formā materiā ita per diffinitionē sūptā a cā finali pōt demōstrari diffinitio sūpta a cā efficiente. ꝛ ꝑ diffinitionē sūptā a cā efficiente pōt demōstrari diffinitio sūpta a cā formali ꝛ ꝑ diffinitionē sūptā a cā formali pōt demōstri diffinitio supta a cā māli ita q̄ diffinitio sūpta a cā finali ōmōstrat ꝛ nō ōmōstrat ꝛ diffinitio sūpta a cā māli ō mōstrat ꝛ non demōstrat alie vero due demōstrāt ꝛ demōstrātur et intelligo cōtinue ꝑ cōpationē harū cārum inuicē ō mōstrādo a ꝑori simplr ꝛ nō a posteriori. ꝛ ꝟm quid diffinitio. n. cāe posterioris pōt demōstrari diffinitio nē cāe ꝓris. ꝛ diffinitio data ꝑ materiā. pōt a ꝑori simplr demōstrare aliquā passionē ō subiecto vt vi debit ifra exēplū ꝑmi oē corp⁹ beatificabile ē aial ꝑ ductū ab hōie ꝛ a sole. ois hō ē beatificable corpus ergo ois hō est animal ꝑductū ab homine ꝛ a sole. exēplū scōi oē animal productū ab hōie ꝛ a sole est aial rōnale ois hō est animal productū ab homine ꝛ a sole. g̃ ois hō est aial rōnale exēplū tertij oē aial rationale est cōpositū ex corpore actuato anima intellectiua ois homo est animal rōnale. ergo ois hō est corpus cōpositū ex corpore actuato anima itellectiua. ita q̄ semp vna diffinitio est mediū cōcludendi aliā in ꝑmo prime figure qz semp in tali modo ꝛcluditur vniuersaliter affirmatiue diffinitio ō suo diffinito vt liquet. Et horū enim. Secūda cōclusio ō nullo subiecto demōstratur aliqua diffinitio que nō sit propria illius ꝛ ꝑ propriā diffinitionē. Jsta conclusio sequitur ex ꝓri qz diffinitio cōmunior q̄z sit diffinitū nō demōstratur de diffinito. ſ. demōstratione potissima cū nō insit illi diffinito ꝟm q̄ ipm. nec diffinitio propria demōstratur ꝑ diffinitionē non propriā qz si in plus se habet q̄z diffinitio conclusa maior erit falsa. Si aūt in minus minor erit falsa ita q̄ ō necessitate inuicē cōuertūtur diffinitiōes ille ꝛ q̄ libet cū diffinito de quo vna ꝑ aliā demōstratur. Notadū ꝑmo q̄ duplex est diffinitio scilicet materialis ꝛ formalis. Diffinitio formalis est illa que datur ꝑ priora. Diffinitio materialis est illa que datur ꝑ posteriora. ꝛ hec demōstratur ꝑ formalē vt patet scōo de anima vbi demōstrat phūs diffinitionē materialez aie ꝑ formalē eiusdē ꝛ ex tertio phi. vbi ō mōstratur diffinitio materialis mot⁹ ꝑ formalem eiusdē. ꝛ ꝑmo huiꝰ ōmōstrat vbi diffinitio materialis demōstrationis ꝑ formalē eiusdē intelligēdū tn̄ q̄ diffinitio dicitur dari ꝑ ꝓra dupl'r aut eni datur ꝑ ꝓra quo ad diffinitionē aut ꝑ priora quo ad diffinitū ꝑ ꝓra quo ad diffinitionē q̄ datur ꝑ cāz necessitātē aliā cām ꝑ ꝓra aūt quo ad diffinitū q̄ tn̄ datur ꝑ aliquod genꝰ cāe illi⁹ diffiniti. Simil'r dicit diffinitio dari ꝑ posteriora dupl'r qz aut ꝑ posteriora quo ad diffinitionez que datur ꝑ cām necessitātē ꝛ sic diffinitio data per cām mālem dr̄ dari ꝑ posteriora aut ꝑ posteriora quo ad diffinitum. ꝛ sic diffinitō data ꝑ effectū diffiniti aut per aliqd naturalr̄ posterius diffinito dr̄ dari per posteriora vt diffinitio hominis data ꝑ aial rōnale. aut diffinitio aie data per actū corporis phīsici potentia vitā hn̄tis. Ex p̄dictis sequitur ꝟmo q̄ nō solū diffinitio data per formam dr̄ formalis sed etiā data per finē ꝛ per cāz effectiuā quoniā finis compatus agēti dicit actū exquo ē necessitās agēs. ꝛ ipm agēs dicit potētiā exquo necessitatur. Agens etiā cōpatū forme dicit actū qz necessitatur formā. ꝛ ꝓter forma dicit potētiā exquo necessitat ab agente. Secūdo sequitur q̄ nō solum diffinitio dr̄ mālis que datur ꝑ mām sz etiā que datur per effectū vel passionē quoniā sicut mā necessitatur ꝛ nō necessitat ita effectus vel passio in eo q̄ huiꝰ necessitatur ꝛ nō necessitat. Tertio sequit q̄ diffinitio data ꝑ cām finalē est solū formalis ꝛ data per cām materialē est tātū materialis qz finis necessitat ꝛ nō necessitatur materia vero necessitatur ꝛ n̄ necessitat. Quarto seqtur q̄ tam diffinitio data ꝑ cām efficientez q̄z formalē est formalis ꝛ materialis est nanq̄z formalis inq̄ztum necessitat. ꝛ est materialis inquātum necessitatur. g̃ ois diffinitio materialis per formalē potest demonstrari. Dubitatur. nā videtur q̄ diffinitio data per materiaz sic formalis quoniam talis diffinitio est ꝑor suo diffinitio et diffinito data per effectū vel passionē diffiniti est posterior ergo hec per istā pōt demōstrari a ꝓri ꝛ per ꝓns diffinitio data ꝑ materiam cum sit mediū i demonstratione a ꝓri necessitans aliā diffinitionem debet esse formalis. Rn̄detur q̄ diffinitio data per materiam potest compari vel ad cām diffiniti. ꝛ sic solū est materialis qz necessitat ab aliqua cā diffiniti ꝛ nullam cām diffiniti necessitat vel potest ꝓpari ad effectū diffiniti ꝛ sic formalis est. Sanamur quidem nō solum sanitate. sed etiam corpore secundo de anima. ꝛ nō dicitur formalis ratione materie. sed ratione forme ad quam habet necessariam habitudinem ꝛ relationem vt testatur aristo. 2. phi. Secūdo notādū q̄ sicut cārum quedam est eadem cā to ꝛ quedaz alia ita diffinitio quedam est eadē diffinito ꝛ quedam est alia a diffinito. Unde diffinitionum quedam dantur per intrinseca ꝛ quedaz ꝑ

UVA. BHSC. IyR_048_2

extrinseca diffinitio data per intrinseca vt per materiā ⁊ formam dicitur eadē diffinitio. diffinitio vero data per intrinseca scilicet p efficiens ⁊ finez dicitur alia a diffinito. Unde diffinitionez quedā dantur per intrinseca diffinitio data per intrinseca vt p materiam ⁊ formaz dicit eadem diffinito. Diffinitio vero data per extrinseca. ſ. per efficiens ⁊ finem dicitur alia a diffinito. Item diffinitionem quedaz dant per proprium genus precise ⁊ per ppriā ofiam. vt diffinito hominis vel animalis. ⁊ quedā dātur per additamēta vt diffinitio aie ⁊ accītia ꝑme diffinitiones dicūtur cedē diffinitis suis alie vero sūt diuerse quia cōtinēt aliqua que nō sunt de eēntia diffiniti. Item diffinitionū quedā est dicens quid. ſ. que dicit cām eēntialem diffiniti. Et quedam ꝓpter qd. ſ. que dicit cām illi⁹ cāe. Prime diffinitio dicit eadem diffinito. Secūda vero dicit alia a diffinito. Hec diuisio nō solū cōpetit subiecto sed etiā passioni qui passio cōsimili modo habet duplicem diffinitionem. ſ. dicentem quid ⁊ ꝓpter qd. verbi gratia eclipsis habēt duplicem diffinitionem. ſ. idemptica. ſ. priuatio luminis in luna ⁊ causalez que est interpositio terre inter solē ⁊ lunā ꝑma dicit qd cum dicat tātū cāz essentialem eclipsis ⁊ sibi idēpticam cū supius sit ō essentia sui inferioris ⁊ sibi idemptificet. Secūda diffinitio dicit propter quid qz dicit cām illius cause scz priuationis luminis in luna. Dicēdū ergo q⁹ omnis diffinitio eadem suo diffinito est demōstrabilis ꝑ diffinitionē aliam a suo diffinito siue illa sit diffinitio subiecti vl' passionis ō ꝑmo possita sūt exēpla in secūdo notabili ꝑme cōclusionis de secūdo vero potest sic argui qñcūqz ponitur terra diametraliter inter solē ⁊ lunam tūc est priuatio luminis in luna sed qñcunqz sol est in capite vel in cauda draconis. tūc terra diametraliter ponitur iter solem ⁊ lunam. ergo qñcunqz sol est in capite vel in cauda draconis tunc est priuatio luminis in luna. Eodē etiā medio demonstrat' passio de suo subiecto. ſ. eclipsis de lūa iō enim luna eclipsatur qz terra diametraliter ponitur inter solem ⁊ lunā. Tertio notādum q⁹ diffinitionuz quedā dicit soluz quid vt priuatio luminis i luna. Quedam vero solum ꝓpter quid vt interpositio terre inter solem ⁊ lunā. quedā vero dicit simul quid ⁊ ꝓpter quid vt priuatio luminis in luna obiectu terre. diffinitio dicēs solum quid alicui⁹ nō ꝑt illi⁹ demōstrare sed bene diffinitio dicens ꝓpter quid solum aut dicens quid ⁊ ꝓpter quid simul. Unde eclipsis nō bene demōstrat' de luna per ꝑuationem luminis in luna tanqz per mediuz sed bene per interpositionē terre inter solem ⁊ lunā aut per ꝑuationē luminis in luna obiectu terre nō ratione ꝑme partis sed scōe. Sed cōtra diffinitio est notior diffinito siue illud sit ſ̄m siue illud sit passio. qz diffinitio datur cā innotescēdi vi. tho. ergo per diffinitionē idempticam subiecti poterit ſ̄m demōstrari ⁊ p diffinitionē idempticā passiōis poterit passio demōstrari. Item nō videt' rō ꝙre nō possit aial demōstrari de homine per diffinitionē aialis aut hō de risibili vel disciplinabili per diffinitionē hōis cū dictū sit in altera lectione triāgulū demonstrari de figura in quam resoluit piramis per diffinitionem idēpticā triāguli ⁊ eglater⁹. de triāgulo collocato super dyametro duorū circulorū equaliū intrinsecātiū p diffinitionē equilateri. Ad ꝑmū dicit' ex doctrina comē. scōo phi. q⁹ duplex est demōstratio. ſ. simplex ⁊ cōposita. Demonstratio simplex est illa q̄ termināt qōnem si est. Demōstratio aūt cōposita est illa q̄ terminat qōnem qz ē. aut ꝓpter qd est. Dico ergo qō per diffinitionem idēpticam subiecti vel passionis pōt subiectū vel passio demōstrari ō demōstratiōe simplici ſz nō demōstratiōe cōposita de qua fit mentio ad pñs cū hec sit pfecta ⁊ alia imperfecta. ⁊ ls idēptica diffinitio passionis vtputa eclipsis lune si notior passiōe in rōne eēndi nō tñ rōne inherēdi. tō per ꝑuationē luminis in luna pōt demōstrari simplicit eclipsim eē nō tñ lunaz eclipsari neqz eclipsim eē in luna. Ad scām cōcedo oia illa ſz dico nullā illaz demōstrationū eē potissimā de qua fit mētio hic alias unde fieret ſpālis sermo. ls eni diffinitio aialis q̄ est ſba aiata ſēsibilis sit cā aialis tā in rōne eēndi simpliciter quaz in rōne inherēdi hōi ⁊ ꝑdicandi de illo. ñ tñ demōstrat potissime aial de hōie cū sit cā remota hōis ⁊ nō ꝓpinqua p nullā etiā diffinitionē hōis tā q̄ per mediū pōt demōstrari potissime aial de homine cū nulla talis sit diffinitio causalis aialis in oni demōstratione potissima mediū dz eē cā predicati vt patuit in ꝑmo capitulo h⁹ tractat⁹ nō iterū per aliquā diffinitionē ꝓpriā ois datā a ꝑori pōt demōstrari potissime hō de risibili vel disciplinabili. ga talis diffinitio in tali demōstratione debet eē cāe in herētie ꝑdicati ad ſ̄m cōstat aūt q⁹ hō nō inheret risibili que ē sua passio. ſz ecōuerso passio inheret subiecto. Quarto notādū q⁹ diffinitiōez dicere qd' potest intelligi dupliciter. ſ. large ⁊ stricte diffinitio dicens qd stricte loquēdo est illa q̄ dicit qd ditaté ⁊ eēntiaz diffiniti vt aial rōnale respectu hōis. large ꝛo loquēdo diffinitio dicit qd q̄ dicit cām diffiniti. ⁊ sic ois diffinitio data p aliqō gen⁹ cāe dicit qd ipsius diffiniti qz dicit cām eius. ⁊ isto mō nō est inconueniēs cādē diffinitionē ſbiecti diffinibilis dicere qd illi⁹ ſbi ⁊ ꝓpter qd cause ſbi sicut diffinitio data per causaz finalem dicit qd diffiniti ⁊ ꝓp qd cause eiusdē diffiniti. ſ. cause efficiētis formalis vel materialis. ſz stricte loquēdo illud nō cōtingit cū diffinitio dicens qd ſbi vel passionis sit demonstrationis cōclō ⁊ diffinitio dicens propter quid sit demōstrationis mediū. Sed dubitat' q̄m in ꝑmo capitulo h⁹ tractat⁹ dicebatur q⁹ quid ē ⁊ ꝓpter qd est sūt idē quomō igit' differūt ponēdo qd est eē cōclonem demōstrationis ⁊ propt quid ꝓncipium eiusdē. Dicēdū q⁹ quid ē ⁊ propt quid est ꝑt cōsiderari quadruplr. Primo vt quid est ⁊ propter quid est respiciūt subiectū aut passionē absolute ⁊ sic sūt idem. nam ſ̄ queritur quid ē hō rñdetur aial rōnale ⁊ sic iterū queritur propter quid est aliquid hō rñdet' qz ipsum est aial rōnale. Item ſ̄ queritur quid est eclipsis rñdetur q⁹ est priuatō luminis in luna ⁊ ſ̄ iterū queritur propt quid in aliq̄ est eclipsis. rñdetur qz in eo est ꝑuatio luminis lūe.

Scōo ꝑt cōsiderari vt respiciūt diffinitionē ⁊ demōstrationē. sic q⁹ quid est respiciat diffinitionē. et propter qd demōstrationē ⁊ sic iterū sūt vnū ⁊ idez licet diuersimode sūptū. illud eni qō ē diffinitio passionis est ꝓncipiū demōstrationis sicut priuatio luminis in luna obiectu terre inquantū ē diffinitio passionis dicit quid inq̄tum ꝛo medium demōstrationis est propter quid. Tertio ꝑt cōsiderari qd et propter quid ꝑm diuersa genera diffinitionū ita q⁹ quid dicat eēntiaz passionis ⁊ propter qd dicat causam illi⁹ eēntie ⁊ sic non sūt idem. Uñ diffinitio causalis dicens propter quid passionis scilicet eclipsis ñ est diffinitio idemptica eiusdem dicens quid cum interpositio terre nō sit ꝑuatio luminis in luna sed ē causa illius ꝑuationis. Quarto ꝑt ꝯsiderari qd ⁊ propter quid ⁊ ꝑm diuersa genera causarū ⁊ sic ñ sūt idem nam ois diffinitio data per quancūqz causam dicit quid ipsi⁹ diffiniti qz large notificat quid ditaté ⁊ essentiaz rei eo q⁹ essentia rei dependet a qualibet causa sui cū causa sit illud ad cuius eē requirit' aliud. cōparādo tñ vnā cām alteri illa diffinitio dicit propter quid que imponit necessitatem alteri

UVA. BHSC. IyR_048_2

ac causa aūt ita cui imponit necessitas ꝺm q̄ hꝰ dicit quid ⁊ nō ꝓpter quid ꝺm hoc ḡ diffinitio data per formā est ꝓpter qd respectu diffinitiōis date p materiā diffinitio data p efficiens est pp quid respectu diffinitionis data per formā vel p materiam. ⁊ diffinitio data p finē est pp quid respectu oium aliarum diffinitionū. semper ḡ diffinitio cāe ꝓoris dicit ꝓpter quid ⁊ diffinitio causę posterioris dicit qd qñ ḡ aris. dixit q̄ idē est qd ⁊ pp quid loquebat tm̄ ꝑ mis duobus modis.

Hic quidem igit modus quod nō utiq; sit demōstratio dictū ē prius Scd est logicus silogismus ipsius quod quid ē.

Tertia cōclo diffinitio nō est demōstrabilis reduplicatie sꝛ solū ē ꝓbabilr sillogizabil i eo qō qd ē ꝑma ꝑ patuit vbi ostū ē ipm qō quid est i eo q̄ hꝰ demōstrari nō posse qz necessario petit ꝓncipiū. secunda ps est euidēs quoniā multi ꝑ diffinitionē diffiniti, aut ꝑ diffinitionē diffinitionis aut oppositi credidērūt sillogizatū eē qō quid est ꝺm q̄ dicī. Notandū ꝑmo q̄ cū sillogismus logicꝰ ꝓcedat ex quedaz ꝓbabilia poterit sumere aliqua que siue sint vera siue falsa dūmō sint ꝓbabilia iferre ꝑ ea poterit diffinitionē de diffinito in eo q̄ quid ē siue tale mediū sit diffinitio diffiniti siue diffinitio diffinitiōis siue diffinitio oppositi sꝛ nō apponēdo notā reduplicatiōis demōstrat diffinitio eo mō quo dictū est nō in eo q̄ diffinitio sꝛ per modū passionis in ſbo. Secundo notādū q̄ cū iam dictū est diffinitionē datā ꝑ causā porē eē mediū in demōstratione ⁊ nō diffinitionem datā ꝑ cām posteriorē illud est intelligēdū a priori. qz a posteriori nō incōuenit diffinitionē cāe posterioris demōstrare diffinitionē cāe ꝓoris neqz est ꝓpe circulatio si tales diffinitiōes demōstrāt se inuicē qz illud est in diuersis generib⁹ causarū ⁊ cognitionū demōstrat eni sanitas ꝑ deambulationez in genē causę efficientis. ⁊ deambulatio ꝑ sanitatē in genere causę finalis. Unde virtꝰ habet duas diffinitiōes quarum ꝑma est habitꝰ ꝓducēs ad beatitudinē. Secūda est bitus ꝺm rōnem organi ⁊ qz ꝑma datur ꝑ genus causę finalis. ⁊ secūa ꝑ genus cāe efficientis. iō ꝑ ꝑmā demōstrat secūa a ꝓori ⁊ ꝑ secūaz ostrat ꝑma a posteriori in eo mō quo effectꝰ demōstrat per cām ⁊ ecōtra.

Uo aūt modo ꝓtingat dicemus dicētes itez ex principio. sicut. n. propter quid querimꝰ habētes qz aliquādo aūt ⁊ simul manifesta fiunt sed nō i aliquo prius propter quid possibile est cognoscere quam quia manifestū autem similiter et qō quid erat esse non sine quia ē impossibile. n. scire quid est ignorantes si est.

Iste est scūs tractatus scōi posteriorū in quo arist. manifestat quō se hꝫ ipm qō quid ē ad demōstrationē. Postqz in ꝑmo tractatu declarauit dignitatem ipius q̄ quod quid ē ⁊ qualiter ꝓbat ⁊ qualiter nō ꝑ bat. Et diuidit tractatꝰ iste i quatuor capitula i quorū ꝑmo aris. facit q̄ dictū est in secūdo capitulo docet demōstrare ꝑ oia genera causarū ibi. Quoniā aūt scire opinamur in tertio capitulo docet demōstrare in causis ⁊ causatis que sūt simul ibi. Cōtingit autē vnū ⁊ idem in quarto capitulo docet demōstrare in causis et causatis q̄ nō sūt simul ibi. In his autē que nō sūt simul. Primū capitulū diuidit in duas ptes i quarū prima facit q̄ dictū est. In secūda aūt manifestat diuersa genera diffinitionū seperādo diffinitionē qd nois a diffinitionib⁹ quid rei ⁊ diffiniti ones per se a diffinitionib⁹ per accīs ibi. Diffinitiones quedam. ꝑma pars diuiditur in duas particulas quarū ꝑma ꝑmittit tres suppositiones. Secunda vero cōcludit ex illis quatuor cōclones ibi. Quare quēadmodum. ꝑma ergo suppositō ē ista quod sicut se habet quia est ad propter quid est ita se habz si est ad quid patet. nā sicut quia est potest cognosci nō cognito propter quid est et nō ecōtra simul tamē potest cognosci quia ē ⁊ propter quid ē. ita si est pōt cognosci nō cognito quid est ⁊ nō ecōtra loquēdo ō quid rei ⁊ nō de quid nois tm̄. Uñ pōt cognosci luna eclipsari nō cognita interpositione terre int̄ solem ⁊ lunā tanqz causa sed nō ecōtra. Aliquādo autē sil cognoscunt ambo simil pōt cognosci tonitruum esse nō cognoscēdo suū quod quid est. scz sonū factum in nubib⁹ sꝛ nō ecōtra aliquādo āt sil cognoscuntur vt patebit.

Hoc autem si est aliquando quidē secundum accidēs habem⁹ aliquādo vero habentes aliquid ipsius rei. vt tonitruū. quoniam sonus quidem nubium est. ⁊ defectum. quoniam priuatio quedaz luminis. ⁊ hominem quodam animal est. ⁊ animam numerum se ipsum mouētez.

Secūda suppositio nos possumus venire in noticiā alicuius rei per duplex mediuz. s. per medium essētiale ⁊ accidentale medium eēntiale seu per se ē diffinitio rei. medium vero accītale seu per accīs ē cōplexū sumptū ab effectu vel a signo probabili exemplū ꝑmi si habetur noticia de tonitruo per sonū nubium seu de eclipsi per priuationem luminis in luna obiectu terre aut de homine per animal rationale cōtinue habetur noticia per mediū eēntiale qō est medium per se dicens cām exemplum secundi si habetur noticia de anima per mouere se per se aut de igne per moueri velocissime sursū. vel de eclipsi lune per opacum expositum lune in plenilunio non cāre ymbram cōtinue habetur noticia per medium accītale quod est medium per accīs. sumptum ab effectu. Unde motus quo anima mouet se per se est effectus anime ⁊ moueri velocissime sursū ē effectus ignis ⁊ opacū nō causare ymbrā expositū lune tempore plenilunij est effectus eclipsis.

Cōcūqz quidem secūdum accidēs scimus quia sunt. necesse est nullo mō habere ad ipsum quid est neqz enim. quia sunt scimus querere autem quid est non habentes quia ē nihil est querere de quibuscunque autem habemus quia est facilius ē querere quid est.

Tertia suppositio mediū accītale seu ꝑ accīs non facit scire ꝓp qd imo nō facit ꝓprie scire. sed solū est dispositio ad ipm propter quid quod proprie facit scire ꝑma ps patet qz habita cōclusione adhuc qri

UVA. BHSC. IyR_048_2

tur de cā illius cognito. n, lunā eclipsari per opacū nō causare vmbrā in plenilunio adhuc queritꝰ ppt quid eclipsat luna. Secūda pars etiā pz qz sillogismus ꝓcedēs ab effectu vel a signo probabili nō facit proprie scire cū tale scire sit a posteriori ⁊ ꝑm qd ordinatū ad scire simplr ꝙ est per cām. Tertia ät pars declarat nā querere ppter quid nō habēdo qz est nihil est querere. sz quādocūqz habemus qz est facili est querere propter quid est. Querere. n. ppter quid luna eclipsat anteqz sciat lunaz eclipsari noticia qz est. s. per experiētiā aut per signū illō q̄ ref nullū est qz presuppōit noticiā de eclipsi lune q̄z siquis habet faciliter inuestigat propter quid ipius eclipsis.

Quare quēadmodum habemus. quia est sic habemus ⁊ quod quid est. Quorū igitur habemus aliqd ipsius quod quid est. Sit primum quidem defectus in quo a luna in quo c. oppositio terre in quo b. vtꝝ igitur deficit aut non b. querere est vtrum est aut nō. hoc autem nihil differt querere quasi est ratio ipsi⁹ et si sit hoc et illud dicimus esse cuius rō est. aut qualis contradictionis ratio est. vtrum habēdi duos rectos aut nō habēdi.

Dis suppositis arist. ꝓbat tres cōclones. quaruz prima est ista si mediū in demōstratiōe fuerit cēntiale ⁊ per se simul scit quia est ⁊ ppter quid est probat nā cuz queritꝰ vtrū luna eclipsat vel nō cum ois q̄stio sit q̄stio medij nō solū q̄rit de passione vt est in ſbo. sed etiā de medio ⁊ causa illius passiōis iō sciēto per demōstrationē ⁊ per medīū p se q̄ luna eclipsat statim scit lunā eclipsari. ⁊ ppter quid luna eclipsat. nā scire est rē ꝓ cām cognoscere ⁊ quoniā illi⁹ est cā ⁊ q̄ nō cōtingit aliter se habere vt dictū ē primo huiꝰ ꝛ. g. q̄cunqz diametraliter ponit terra inter solē ⁊ lunaz ipa luna eclipsat. sed iam interponitur terra diametraliter inter solē ⁊ lunam. g̃ iam luna eclipsat. Itē q̄cūqz terra nō diametralit̄ ponitur inter solē ⁊ lunā luna nō eclipsat sz iam nō interponit. g̃ iā nō eclipsat cognitis ꝑmissis ꝑmi sillogismi sil. qz luna eclipsat ⁊ ppter quid sillogismi simul scitur lunaz nō eclipsari ⁊ propter quid ñ eclipsat. Notādū bz phīm. 3. phi. q̄ lz eadē sit via athebis ad athenas ⁊ ecōtra. tñ distare vni⁹ nō ē distare alterius. sicut nec duorū similiū similitudo vni⁹ ē similitudo alterius cū eni distantia sit relatio positiua sicut similitudo duorū distātium necessario est alia et alia distātia. Ex quib⁹ sequit q̄ cū sit alia relatio cāe ad effectuz ⁊ alia effect⁹ ad cāz sicut alia ē relo patris ad filiū que est paternitas ⁊ alia filij ad patrē que est filiatio eadem via scitur. quia est ⁊ propter quid sz non eadem demonstratione. Duo nanque sunt processus vnus compositus quo itur a ca ad effectum. ⁊ alius resoluturius quo regreditur ab effectu ad causam eadem igitur est via a causa ad effectuz ⁊ econtra quia sūt idem termini sz nō eadē demonstratio sicut nec cadē relatio nec idem ꝓcessus demōstrat igit effect⁹ per cām vna demōstratione. ⁊ cā p effectū alia demōstratione. Sed dubitat si alia ē demōstratio effectus per cāz ⁊ alia cause per effectū cū intellectus nō sil formet ambas demōstrationes igitur nō simul scit quia est. ⁊ ppter quid est. patet ꝛña quia demōstratio effectus ꝓ cām est pp quid ⁊ demōstratio cāe per effectū est demōstratio qz ē vt patuit ꝑmo huius. Dicēdū negādo cōsequentiā qz lz nō sil simultate instātanea scit pp quid est effectus ⁊ qz est cause tñ simul scitur quia est effectus et propter quid est eiusdē effectus. Si enim mediuz fuerit essentiale ⁊ per se vnica demōstratione ⁊ in eod instanti scit effectū eē ⁊ propter quid est. effectus ⁊ p tunc nō scit quia est cāe videlz per demōstrationez acceptā a posteriori ⁊ per effectū sz sbito post tēpus impceptibile resoluēdo effectū in cām. scitur qz est causa illius effectus. ꝛ. g. habita noticia de eclpsi lune per visum aut per effectum aut per signum non subito sed morose inuestigat cā illius. cognoscēdo enim lunā augeri in lumine ⁊ aliqñ diminui vsque ad. ix. gradū cōcluditur ipaz lumen habere ab alio ⁊ videdo eam spendere versus solem variariqz lumen eius ꝑm diuersā oppositionez solis ad ipsaz statim sillogizat ꝙ hz lumē a sole quo potest ꝓuari p itꝑpositionē alicui⁹ opaci illō ät opacū itelligit eē terra ⁊ sic inuestigatur causa eclipsis que est interpositio terre inter solē ⁊ lunā. qua causa habita. qz scientia est vniuersaliū. ⁊ per vniuersalia intellectus sillogizat vliter demonstrando eclipsim de luna per interpositionē terre inter solem ⁊ lunam quo facto nō in eodem instanti sed subito postea tempora imperceptibili itellectus resoluendo effectū in cāz facit alium sillogismum demōstratiuū a posteriori demonstrando cām per effectum in casu isto prius priozitate tēporis cognoscitur effectus noticia qz est quā noticia propter quid ⁊ prius prioritate temporis scitur effectus quo ad propter quid quā causa quo ad quia est. sed nō ꝓsimilr. quia primuz tempus ē perceptibile ⁊ scd̄m impceptibile. Item dato ꝙ non cognoscatur effectus añ cām sicut in mathematicis aut naturalibus ꝙ in b. in instanti erit eclipsis quia tūc erit diametraliter interpositio terre in isto casu simul simultate instantanea ⁊ eadem demonstratione numero simul scitur quia est ⁊ propter quid ē effectus sed nūqz simul simultate instātanea ⁊ eadez demonstratione scitur propter quid effectus ⁊ qz est cāe sz bene diuersis demōstrationib⁹ simul simultate temporis impceptibilis siue ergo in ꝛclone li qa ⁊ ppter qd supponat ꝓ effectu tñ siue li qz pro causa ⁊ li ppter quid ꝓ effectu semp cōclo est vera accipiendo li simul vt dicit simultatē instātaneā vel temporis impceptibilis. ponat g̃ ꝙ a ꝙuertat cū eclipsi ⁊ b. cū interpositione terre. ⁊. c. cū luna ⁊ arguat vt supra ꝛcludēdo vniuersalr a. de c. ꝓ b. mediū qō est medium essentiale ⁊ per se.

Cum autem inueniamus simul. qz est et propter quid. Scimus si per media sit si vero non scimus quia. propter quid autez non. Sit igitur luna. c. a. defect⁹ plenilunio vmbrā nō posse facere nullo nostrum medio existente manifesto in quo b. Si ergo in c. est b. ꝙ est nō posse facere vmbram cuz nullus nostrum medius sit. Jn hoc autem. a ꝙ ē deficere ꝙ quidem deficit manifestuz est. sed propter quid nō dicitur. et quia defectus est quidem scimus.

UVA. BHSC. IyR_048_2

Quid autem est nescimus. cuꝫ aũt manifestum est quia a. in c. sit ſꝫ ꝓpter quid est. Est querere b. quid ẽ vtrum sit obiectio aut conuersio lune aut extinctio. hec autem est ratõ alterius extremitatis. vt in his que sunt ipsius a. est enim defectus obiectio terre.

Secũda cõclusio si mediũ in demõstratione fuerit accidẽtale nõ simul scit qz est ꝛ ꝓpter quid ẽ ꝙz ga scita cõclusione ex tali medio adhuc dubitat de cã. ꝛ fit demõstratio ꝓ mediũ accñtale hoc mõ qñcũqz opacũ expõsitũ lune in plenilunio nõ causat vmbrã absqz ipedimẽto luna eclipsat ſꝫ tũc aliqõ opacum expositũ lune ꝛ plenilunio nõ cãt vmbrã absqz impedimẽto ḡ tũc luna eclipsat hic ꝓ effectũ eclipsis cõcludit eclipsis habẽs cãm q̃ est interpositio terre inter solẽ ꝛ lunã qua ignota dubitat ꝓpter quid ẽ eclipsis. tõ nõ simul scit qz ꝛ ꝓpter quid. ꝛ dicit mediũ accñtale qz licet semp ponto illo effectu ponat eclipsis nõ tñ semp posita eclipsi ponit ille effectus iter positio aũt terre ẽ mediũ accñtale qz sicut nũqꝫ iter ponit terra quin sit eclipsis. ita nũqꝫ est eclipsis qn interponat terra ponatur ḡ ꝙ a. b. c. sint termini dicte demõstrationis ꝛ arguat vt supra oẽ b. est a. oẽ c. est b. ḡ oẽ c. est a. Notãdũ ꝑmo ꝙ eclipsis nõ ỏ mõstrat ꝓ nõ cãre vmbrã nisi in maiori intelligantur illi quatuor termini iã expressi. quorũ ꝑmus est opacũ qz nõ qõlibet corpꝰ est indifferent aptũ cãre vmbrã corpꝰ enim trãsparẽs nõ causat vmbrã siue luna eclipsẽt siue nõ sed bene corpꝰ opacũ. Secũdus terminꝰ est expositũ lune. qz corpus opacum exñs in medio alterius emispherij in quo nõ est luna nõ causat vmbraz. ꝛ tñ nõ ꝓpter hoc dicit lunã eclipsari. Tertius terminꝰ est in plenilunio qz nunqꝫ fit eclipsis nisi in oppositiõe cõstat aũt ꝙ nũqꝫ ẽ oppositio quin luna tũc sit plena nisi impediat interpositio terre tempore ḡ eclipsis est plenilunũ rõne oppositionis licet in luna nõ sit lumẽ solis rõne interpositiõis terre. Quartus terminꝰ est sine impedimẽto. s. ipe nõ exñte nebuloso ꝛ nullo obstaculo mediante. quoniã ipe pluuioso vel nebuloso opacũ expositũ lune nõ facit vmbrã ꝛ tñ luna nõ eclipsatur. simlr nulla exñte eclipsi nec ipe nebuloso opacũ ñ cãret vmbrã si aliqõ magnũ corpꝰ ponerẽ ĩ opacũ ꝛ lunam. Secũdo notãdũ ꝙ in tali demõstratiõe scitur qz ꝛ nõ ꝓpter qd qz adhuc dicit de cã eclipsis ꝑm phñ. s. virũ sit obiecto terre aut ꝙersio aut extinctio qz tria nominãtur in lra ꝓpter triplicem opinionẽ de cã eclipsis. Prima opinio dicit lunã lumẽ habere a se nõ ꝑm totũ ſꝫ ꝑm medietatẽ tãtuz ita ꝙ cũ vertit medietas illuminata versus orbẽ signorũ ꝛ alia nõ illuminata versus nos dicim⁹ lunam eclipsari. Secũda opinio posuit ꝙ sicut lumẽ candele extinguit aliquãdo corpore humido ꝛ interdũ a vento ita lumẽ lune aliquãdo extinguit ab humido reperto in motu ꝛ aliquãdo a magis ventis ꝛ tũc dicit luna eclipsari. Tertia opinio q̃ ẽ vera ꝛ Arist. ponit ꝙ interpositio terre iter solẽ ꝛ lunã est cã ꝑ se ꝛ ẽntialis ꝛ ꝓpria eclipsis lune. Sꝫ dubitat qz videt ꝙ si luna habet lumẽ a se exñs tota luminosa nõ ꝓpter extinctionẽ luminis in ea eclipsatur. qz sol hꝫ lumẽ a se exñs totus luminosus ꝛ eclipsat nõ ꝑ extinctionẽ luminis in eo. Rñdetur dupliciter ꝑmo ꝙ illõ dictũ est verũ supposito lunã nõ eclipsari ꝑ interpositionẽ alicuiꝰ corporis mõ si sol eclipsat. hoc est ꝑ interpositionẽ alicuius corporis. s. lune inter solẽ ꝛ nos. Secũdo qz sol ñ ꝓprie eclipsatur cũ nũqꝫ priuetur lumine ſꝫ eclipsatur quo ad nos. qz priuamur lumine solis per interpositionem lune.

Quid est tonitruũ ignis extictio in nube. propter quid tonat. propter extingui ignem in nube. Sit nubes c. tonitruũ a. extinctio ignis b. in c. igitur nube est b. extinguitur enim in ipsa ignis. hoc autem a. sonus ꝛ est b. ratio ipsius a. primi termini si autem iterum huiꝰ mediũ sit ex reliquis erit rationibus.

Aliud exẽplũ ponit Aris. dicẽs ꝙ ũ cognoscatur tonitruũ eẽ in nube pẽr mediũ ꝑ accñs vt ꝑ scissurã lignorũ ꝛ motu nubiũ nõ simul scit. qz est ꝛ ꝓpter quid ẽ quoniã adhuc dubitatur de cã tonitrui. Si ãt illud cognoscitur ꝑ mediũ cẽntiale qõ est extinctio ignis statim scitur qz est ꝛ ꝓpter qd est vt quãdocũ qꝫ extinguit ignis in nube est tonitruũ. ſꝫ tũc extinguitur ignis in nube ḡ nũc est tonitruũ vel sic in quocũ qꝫ est extinctio ignis medie regionis ibi est tonitruũ sed in nube est extinctio ignis medie regionis. ḡ in nube est tonitruũ. sit ḡ a maior extremitas. s. tonitruum ꝛ c. minor extremitas. s. nubes ꝛ b. medius terminus. s. extinctio ignis. ꝛ arguatur vt supra. Notandũ ꝙ hoc exẽplũ ponit Arist. ꝙz opinionẽ empedocles. qz ꝙz ꝓpriã opinionẽ tonitruũ cãtur ex repcussione exaltatiõis sicce ad latera nub. Ex eadẽ cãi mã ẽm arist. in libro meteororũ cãnt tonitrua terremotus ꝛ vẽti. Cñ exaltatio inclusa in terra nõ inueniẽs exitũ ex repcussiõe ad visera terre ꝙcutit illã faciẽs tremotũ eo mõ q̃ castanea saltat extra ignẽ ex repcussione talis exaltatiõis ꝓtute cauditatis inducte. exaltatio vero inclusa in nube ex repcussiõne ad ventrẽ nubis cõmouet nubẽ ꝛ facit tonitruũ in aere autem cõmouẽdo illũ ex repcussione a regiõe frigida causat ventum.

Si quidez igitur accipitur ꝙ quid est ꝛ notum sit est dictum. quare sil logismus quidem ipsius quid est non fit neqz ỏmõstratio. manifestũ tamen est per sillogismum et per ỏmonstrationem.

Tertia ꝙcõ. licet ipm qõ qd ẽ nõ possit syllogizare neqz demõstrari. tñ ipm qõ qd est. est manifestũ ꝑ syllogismũ ꝛ demõstrationẽ. ꝑma pars est probata in alio tractatu vbi ꝓbatũ est ipm qõ qd ẽ nõ posse syllogizari ꝑ viã reduplicatiuã neqz per viaz diuisiuã neqz ꝑ viam diffinitiuã neqz ꝑ viã ỏmõstratiuã semp intelligẽdo in eo qõ qd est. Secũda aũt pars sequit ex dictis qz si mediũ in demõstratiõe fuerit essentiale simul scitur qz ꝛ ꝓp qd. ḡ ꝑ ỏmõstratiõez nõ solũ scit effectꝰ ſꝫ ẽt ipm qõ qd ẽ nõ tãqꝫ demonstratiõis ꝙcõ sed tãqꝫ mediũ demõstrationis. qz vt dictũ est statim demõstrato effectu ꝑ cãm intellectꝰ tpe imperceptibili resoluit effectũ in cãm formãdo sillogismũ ꝛ demõstrationẽ cõcludẽtẽ cãm ꝑ effectum q̃ qd ẽ nõ dr simplr demõstratio sed tãtũ ẽm qd. vt est dictũ in ꝑmo huiꝰ. Notãdũ ꝙ duplex est processus scientificꝰ vt dicebat añ. s. cõpositiuꝰ ꝛ resolutiuꝰ processũ ꝓpositiuo cõcludit effectꝰ ꝑ cam. ꝛ

UVA. BHSC. IyR_048_2

ꝓcessū resolutiuo cōcludit cā p effectū nullo istorū ꝓcessuū ꝓbat simplr ipm qō qd ē qō ē ōmōstratio nis ꝑncipiū qr tale inuestigat via ꝓpositiua ⁊ diuisiua vt videbit infra tū qōlz istoꝝ ꝓcessuū cognoscitur ipm qō quid ē in rōne medij ⁊ cāe ꝓcessu nanqz cōpositiuo cognoscit ipm qō quid ē eē cām demōstrati effect⁹ sed ꝓcessu resolutiuo cognoscit ipm quod qd ē eē cām adequatā ipius effect⁹ ꝑmo ꝓcessū nō cognoscit cām ꝙuertendo cū effectu neqz ipam eē medium cēntiale qr ꝓtingit demōstrare min⁹ cōe p magis cōe. Jn secūdo aūt ꝓcessu regrediēdo vniuersaliter ab effectu ad cām cognoscit adequatio cause ad effectū ⁊ ipm qō qd ē eē mediū cēntiale i demōstratione propter quid.

Quare neqz sine demōstratōe ē cognoscere q̄ quid ē cui⁹ ē cā alia neqz ē demōstratio ipsius. sicut ⁊ i oppositionib⁹ dixim⁹. est aūt quorūdam quedā altera causa. quorūdā aūt non est.

Quarta ꝙclo licet qō qd ē nō demōstret ꝑm q̄ h⁹. tū qō qd ē hñs cām probat p demōstrationē ꝑma pars est manifesta in oppositionib⁹ ꝑmi tractat⁹ ⁊ ſcōa probat nā oē hñs cām ē demōstrabile tāqz posterius p suū ꝓpus ḡ si liquid qō qd ē hz cām illō ē demōstrabile p illā sz aliqō quod qd ē hz cām cū diffinitionū q̄dā ut necessitas ⁊ q̄dā aūt necessitata vt dictū est ió diffinitionū q̄dā hz cām ⁊ q̄dā nō hz cām diffinitio aūt nō hñs cām nō demōstratur sz diffinitio habēs cām bñ demōstratur cū ḡ qlz diffinitio vocetur quod qd ē. sequitur aliqd qō qr ē probari p demōstrationē. Notādū ꝑmo q̄ cāe ꝑt inuicē cōpari hz diuersa gña cāꝝ ⁊ ꝑt inuicē cōpari in eodē gñe cāe si inuicē ꝓpant hz diuersa genera cāꝝ sic aliq̄ cā ōmōstratur ⁊ aliqua nō ē demōstrabilis sicut aliq̄ cā hz cām ⁊ aliq̄ nō hz cām sola eni cā finalis caret cā cū sit cā cāꝝ secūdo phi. ió sola ipa ē demōstrabilis. oēs aūt alie cāe demōstrātur p cāz ꝑoré si etiā ꝓpā tur inuicē cāe in eodē gñe sic iterū aliqua demōstrat in gñe illo ⁊ aliqua ē idemōstrabilis cū nō sit ꝓcedere in ifinitū in aliq̄ gñe cāe sed stādū ē in aliquo primo vt docet Aris. secūdo metha. Et qr tot sūt genera diffinitionū quot sūt genera cāꝝ vt colligit a philo. in hoc secūdo. ⁊ in secūdo phi. ió aliq̄ diffinitō hz cām ⁊ aliqua diffinitio nō hz cām tā in eodē gñe q̄z in diuersis generib⁹ cārū ⁊ p ꝑs tā in eodē gñe q̄z in diuersis generib⁹ aliqua ē demōstrabilis ⁊ aliqua indemōstrabil. vñ diffinitio data p mām ⁊ formaz aut efficiēs demōstratur nō aūt diffinitio data p finē sp intelligēdo a ꝑori. simili qūocūqz gñe cāe assignato in eo est assignare multitudinē diffinitionū se habētū ꝑm ꝑus ⁊ posteri⁹ penes cāre ⁊ cāri i quo ḡ genere ex quo nō procedit in ifinitū ē dare diffinitionē demōstrabilē ⁊ indemōstrabilē sz idē ē apud philo. diffinitio ⁊ qō quid ē demōstrabile. s. hñs cām ⁊ quod quid est ē indemōstrabile. s. nō hñs cām. Secūdo notādū q̄ phi. p quod qd est aliquādo intelligit diffinitionē que ē mediū in demōstratione. iuxta illud in ꝓlogo de aia ipm quod qd ē. ē ois demōstrationis ꝑncipiū. aliqū vero intelligit diffinitionē solū dicētē qd q̄ ē demōstrationis ꝙclo eo mō quo dixit supra q̄ fūt idē quod qd ē ⁊ pp qd ē. Jn tertia ꝙclone loquitur arist. de quod qd ē vt ē mediū idemōstratione. Jn q̄rta aūt ꝙclone loqtur de quod qd ē vt ē cō clo demōstrationis dicēs ipm quod qd ē cui⁹ ē altera cā nō cognosci supple scientifice nisi p demōstrationē et notāt dr scientifice. qr alio mō pōt cognosci. s. p vniuersalia ⁊ ꝓpositiua añ q̄z ingrediatur demōstrationē. Cōtra ꝓdicta ar. ⁊ q̄ diffinitio nō ē demōstrabil de suo diffinito ꝑmo qr talis propō ē imediata cū ꝑdicatū sit sbo p se ꝑmo ⁊ bm q̄ ipm ⁊ maxie cū int qd dicitate ⁊ eē nō sit reperibile mediū. Secūdo qr ante demōstrationē diffinitiones supponūtur vt patet i geo. ⁊ in arith. vt patebit bm phi. in sequēti lectiōe ⁊ i ꝓlogo hui⁹ cū dicit añ oēm demōstrationē ꝓcognosci de sbo qr ē ⁊ qd ē. ḡ ille nō demōstrantur. Tertio qr diffinitio mālis nō demōstratur. ḡ nulla alia patet ꝓña qr ipa sola necessitatur ⁊ necessitat añs ꝓbatur mā est ita itrinseca rei sicut forma. sz diffinitio formalis nō demōstratur bm aris. in sequēti lectiōe ḡ ⁊c. Quarto sequitur q̄ vn.⁹ rei plures sint diffinitiones patet ꝓña qr vna diffinitio nō demōstratur nisi p aliā ꝓñs ē falsū. qr vnius rei ē tātū vnū eē ⁊ vna cēntia ḡ tm vna diffinitio. Dicēdū q̄ q̄libet diffinitio hñs cām ē demōstrabilis a ꝑori exquo hz mediū p quod ꝓt demōstrari. itē n. est cā ⁊ mediū bm phm in ꝑncipio hui⁹ secūdi. et in q̄rta ꝙclone dixit q̄ ipm quod qd ē hñs cām p demōstrationē probatur sed nō vt nisi de sbo suo. ḡ diffinitio ē demōstrabil de suo diffinito igr hñs cām demōstratur de suo diffinito a ꝑori ⁊ nō hñs cām de suo diffinito a posteriori. s. p effectū cū aceña magnā p tē ꝙferūt ad cognoscēdū quod qd ē bm phm in ꝓlogo de aia. Ad ꝑmū dr q̄ licet talis propō sit imediata imediatiōe sbi nō tm imediatiōe cāe. ꝑdicatū. n. inest sbo nō p aliud sbm sed p aliā cām ⁊ maxie cū talis diffinitio nō demōstretur nisi p modum passiōis. ꝙstat aūt passionē demōstrari de sbo quātūcūqz illa propō sit imediata qr talis imediatio nō ē cāe sed sbi. Ad secūdū dr q̄ diffinitiones q̄ demōstrātur sūt diffinitiones exp̄mētes quid rei ille vero q̄ supponūtur in scientijs sūt diffinitiones exp̄mētes quid nois aut si exp̄mūt quid rei ille sūt diffinitiones nō habētes cās q̄ tm sūt ꝑncipia demōstrationis. Ad tertiū dr q̄ mā nō ē ita intrinseca rei sicut forma. qr ad variationē forme variatur ꝙpositū nō aūt ad variationē māe. ē eni idē hō numero cētū annis ⁊ nō ē eadē mā. Et ꝙclo q̄ mā sit ita intrinseca rei sicut forma adhuc diffinitio mālis demōstratur p formalē ⁊ nō extra. qr forma ē magis cā māe q̄z ecōtra cū mā sit ꝓp formā tāqz pp finē ⁊ nō forma propē mām vt tangitur aris. 2. phi. Ad quartū dr q̄ nō est inconueniēs eadē rē hīe plures diffinitiones incōpletas. vñ res hñs quatuor cās hz quatuor diffinitiones incōpletas quarū q̄libet circūcernit tm vnū genus cāe. habet aūt vnā cōpletā in qua ponūtur oia gña cārum intelligēdo de diffinitione data per cēntialia nec ē inconueniēs rē hñtem solū vnū genus cause habere plures diffinitiones penes diuersitatē modorum essendi ⁊ cōsiderandi idem genus ⁊c.

Diffinitiones quidē secūdū spēm facte nullū hñt mediū quo demōstrētur sz diffinitiones scōm materiaz facte possūt habere mediū. quar manifestū est quoniā eoz que sūt quid est alia quidē sīn medio ⁊ principia sūt eē ⁊ que ⁊ quid sūt supponēt oz aut alio modo manifestū facere. qō vere arithmetic⁹ facit ⁊ nāqz quid est vnitatem supponit ⁊ quia est. sz habentium medium. quorum est

UVA. BHSC. IyR_048_2

quedam altera causa substantie. et ipsius esse per demōstrationē est sicut dictū est ostendere non q̄ quid est demonstrantes.

Postq̄z aris. determinauit q̄lit se hz quod qd ē sibi in demōratiōe dicēs q̄ aliq̄n ē mediū i demōratiōe ⁊ aliq̄n ꝑclō ꝑñr manifestat qualit se hz qō quid ⁊ passiones declarādo ꝑsilr passionē sicut sbm hīe duas diffinitiōes q̄z vna demōstrat ⁊ alia demōrat ⁊ facit duo. nā ꝓmo ꝓmittit q̄dā distictiōes faciētes tā ad dicta q̄z ad dicēda. Scōo ostēdit q̄ diffinitio passiōis ē demōratiōis ꝑclō ⁊ q̄ ē ꝓncipiū aut mediū i demōratōne ibi. Quare ꝓma significat. quātū ad ꝓmū sit hec ꝓma distictio q̄ duplex ē diffinitio. s. mālis ⁊ formalis. diffinitio formal' ē illa q̄ fi hz mediū p quod demōstret. vt ista q̄ ē demōstratiōis ꝓncipiū. diffinitio āt mālis ē illa q̄ hz mediū sue demōstratiōis vt illa q̄ ē demōratiōis ꝑclō ista distictio seq̄t ex dictis in fine alteri⁹ lectiōis q̄n sicut cāz q̄dā hz mediū p qō demōrat ⁊ hec dr necessitata ⁊ ꝑñr demōratiōis ꝑclō ⁊ q̄dā ñ hz mediū p quod demōstrat ⁊ hec dr necessitās ac idemōstrabil'. ita q̄ forma necessitat mām et nō necessitat ab ipa diffinitō formal' ē idemōstrabilis ⁊ diffinitio mālis ē demōstrabil'. Et ista ista distictōe infert aris. correlarie q̄ diffinitionū q̄dā hñt mediū p quod ꝓñt demōrari. ⁊ q̄dā nō hñt mediū p qō ꝓñt demōrari sz tale sūt p se note aut alit' ꝓbāt q̄z p demōstrationē ꝓma ꝑs hz de diffinitōib⁹ q̄ necessitāt ⁊ secūda de diffinitōib⁹ q̄ ñ necessitāt hz necessitāt ⁊ supponūt i scitiys. vñ arith. sicut suppōit vnitatē eē ita suppōit diffinitionē illi⁹ ⁊ geo. sicut supponit lineā eē ita ⁊ diffinitiōe illi⁹. vnitas. n. diffinitur p eē ꝓncipiū nūeri ⁊ linea p eē q̄ztitatē ꝓtinuā termināta duob⁹ pūctis trīs p has. ḡ diffinitiōes igt aris. poterūt alie demōstrari. s. q̄ hñt cām sue sbe ⁊ sui eē i. sue qdditatis ⁊ sue rōnis eētialis nūq̄z trī crim⁹ demōstrātes illas i eo quod qd ē. sz solū i eo q̄ qr ē ad instar simpliciū passionū. sz ꝓtra distictionē dubitat qr tā diffinitio data p formā q̄z p efficiēs ē formalis ⁊ trī demōstrat cū q̄lz earū necessitet ḡ aliq̄ diffinitio formal' demōstrat. Būdū q̄ diffinitio data p formā vl' p efficiēs demōstrat ñ i eo q̄ formal'. sz in eo q̄ materialis ⁊ hec ē ītētio aris. qr i eo q̄ formal' dicit actū i eo q̄ mālis dicit pōam mō pō demōstrat p actū ⁊ ñ ecōtra illud ḡ q̄ ē demōratōis ꝓncipiū dz dicē actū ⁊ illud quod ē demōstratiōis ꝑclō dz dicē pōm dicit. n. aris. 3. pbi. q̄ oē agēs agit vt ē i actu et oē patiēs patit hz q̄ ē i pō ꝓstat āt mediū i demōratōe hīe rōnē agētis ⁊ ꝑclōnē demōstratiōis hīe rōnem patiētis cū dicat Lāco. ꝓmo buⁱ q̄ notitia ꝓmissa rū gignit notitiā ꝓclusionis.

Diffinitio aūt quoniā quidē dr rō ipsi⁹ q̄ quid ē māifestū ē quoniā aliqua quidē erit rō ipsi⁹ q̄ quid significat nomē aut erit ratō altera nōia ponēs vt quid significat q̄ triāgul⁹ ē scōz q̄ triāgulus ē. Nō ve hñtes qr ē. querim⁹ propter quid ē difficile ē aūt sic accipere que nō scim⁹ qr sūt. Tā aūt dicta ē priusq̄ difficultatis qr si neq̄z ē neq̄z si ñ est scim⁹. sz aut secundum accidens.

Secūda distictio diffinitionū q̄dā dicit qd nōis solū q̄dā āt dicit quid rei diffinitio dicēs qd nois solū est ista q̄ ñ facit scire qr ē nec ꝓp qd siue sit diffinitō nōis simplicis siue ꝓplexi quod aris. vocat altera noia ponēs. ꝟbi gr̄a diffinitio triāguli solū iportās qd noie triāguli significat ñ facit scīr triāgulū eē nisi p accīs q̄z to ē ꝓncipiū veniēdi i cognitiōe triāguli de suo eē ⁊ posteaq̄z p ista sz p accīs scit triāgulū eē ñ tñ scitur ꝓp qd ē triāgul⁹ qr nōdū scit ista eē diffinitionez qdditatiuā triāguli ⁊ talis diffinitio vt dictū ē aliq̄n ē nois simplicis vt vacui vel chimere aliq̄n āt nois ꝓplexi hñtis mlta nomina vt diffinitio hōis albi q̄ dr eē hō hīs albedinē i maiori ptē faciei. ⁊ logt hic aris. large ō diffinitiōe qr soli⁹ icōplexi ēt ꝓpre diffinitio. vij. metha. diffinitio nāq̄z dicēs qd rei ē ista q̄ facit scire qr ē ⁊ ꝓp qd ē sicut ē diffinitio hōis q̄ ñ solū facit scire hōiem eē sz etiā ꝓp qd ē hō. Notādū q̄ ptes diffinitiōis q̄druplr ꝓsiderāt ꝓmo sm se absolute ⁊ sic ē diffinitio dicēs qd nois tñ. Scōo vt sūt i aliq̄ vno ente ⁊ sic ē diffinitio dicēs qd rei large loquēdo. Tertio vt sūt de eētia alicui⁹ entis ⁊ sic dr diffinitio qd rei ꝓpe loquēdo. quarto vt faciūt vnū eētialr q̄uertibile cū tali ente ⁊ sic dr diffinitio ꝓpa ⁊ pure qdditatiua ꝟbi gr̄a sba aiata sēsitiua ē diffinitio aialis dicēs qd nois solū sic p eā solū itelligit qd iportat noie aialis ꝓpando ptes iuicē ⁊ nō vt sūt in aiali. Sāt ꝓsiderāt vt sūt in aiali vl' in hōie si ē diffinitio dicēs qd rei large sumēdo qd rei. ⁊ p hoc ñ habet q̄ sit diffinitio eētialis vl' accīntalis. Si āt ꝓsiderātur ptes vt sūt eētialis hōi vl' aiali habet q̄ ē diffinitio eētial' sz nō ꝓpa. cū ꝛo ꝓsiderat vltio vt q̄uertit cū aiali ⁊ ñ cū hōie nec cū aliquo mō alio ab aiali. sic ē diffinitio eētialis ⁊ ꝓpa aialis.

Rātō aūt vna ē dupliciter. hec quidem cōiūctio est vt que ē ylias. alia vero vnū de vno ostēdens nō scōz accidens.

Tertia distictio. diffinitio dr duplr vna. s. accīntalr ⁊ eētialiter. diffinitio accīntalr vna ē illa q̄ dat ꝑ accidētalia vni ꝓiūcta vt ylial' q̄ dr historia troiana hec n. dat ꝑ accīntalia ꝓiūcta hectori. s. ꝓmēdādo ipz i his que sibi accidebāt ꝓ loco ⁊ tpe. Diffinitio eētialr vna ē ista que facit vnū p se de quo ꝓdicat tā q̄z vnū ō vno vt diffinitio hōis vel aialis. Notādū q̄ ex sba ⁊ accīnte vel ex duob⁹ accīntib⁹ nō fit vnū dicēs naturā vnā vl' formā vnā. sz dicūt facere vnū qr sūt i vno vel qr ꝓdicat de vno. duo nāq̄z accīntia sūt in eodē sbo vt albedo ⁊ dulcedo i lacte sba aūt ⁊ accīns ꝓdicāt de eodē indiuiduo. qr sor. nō solū est suba vl' hō. sz etiā est pedalis vl' alb⁹ diffinitio ḡ data p accīntalia est vna ꝑ ꝓncionē ad vnū. sed data ꝑ eētialia ē vna qr facit p se vnū. diffinitō ḡ hōis aut linee aut albedis ē eētialr vna qr tā hō q̄z linea q̄z albedo ē p se vnū. cū sit trīs vni⁹ nature ⁊ vnⁱ ꝓdicamēti. sed diffinitō hōis albi aut aialis musici ē trīs accidētalr vna. qr hō albus aut aial musicū ē trīs vnuz p accīns cū dicat formas seu naturas diuersorū ꝓdicamentorū homo enim et aial sunt in predicamento subē. et albedo aut musica sunt predicamēti qualitatis.

Una quidē igit' ē termin⁹ termini que dicta est. alia vero ē termin⁹ demōstrans propter quid est.

Quarta distictio diffinitionū quedā est dicēs qd solū. ⁊ quedā ꝓpter qd. Ista distictio est notata ō diffinitōib⁹ sbi q̄z passionis. Diffinitio nanq̄z hōis for

UVA. BHSC. IyR_048_2

malis dicit ꝓpter qd ⁊ mālis dicit solū qd cū ꝑma
sit cā scōe. Similr passio hz duas diffinitiōes quaꝝ
vna ē idēptica dicēs qd ⁊ alia cālis dicēs ꝓpter qd
ꝺbi gr̄a ꝑuatio luminis in luna ē diffinitio idempti
ca eclipsis dicēs qd. sz interpositio terre int̄ solē et
lunā ē diffinitio cālis eclipsis dicens ꝓpter qd. No
tādū ꝑmo q ꝓpādo iuicē tr̄n quatuor gr̄a cāꝝ diffi
nitio data p cāz finalē dicit tātū pp qd cū sit cā oiuz
aliaꝝ diffinitionū ⁊ nō sit effect⁹ alicui⁹ diffinitio āt
data p cām materialē dicit tātū qd cū sit effect⁹ ⁊ nō
cā alterius diffinitiōis alioꝝ generū. diffinitio āt da
ta p efficiēs aut formalē dicēs qd ⁊ ꝓpt̄ qd. inq̄ztū
eni necessitat̄ p ꝑoꝛ diffinitionē dicit qd ⁊ inq̄ztuz
necessitat posterioꝛ diffinitionē dicit pp qd. vbi āt
ꝓpanꝛ diffinitiōes date p ꝑora ad diffinitiōē datas
p posteriora vt aial rōnale vel cōpositū ex corpore
actuato aia itellectiua ad aial risibile vl māsuetū na
tura sic quelz diffinitio datā p materiā aut p aliō ge
n⁹ cāe dicit pp qd cū dicaᷣ formalis ⁊ quelibet da⁊
ta p posteriora dicit tātū qd cū sit materialis .Se
cūdo notādū q aliter dicūt diffinitiōes sbi ꝺ subo
quarū vna dicit qd. ⁊ alia ꝓpter qd ⁊ aliter dicūtur
diffinitiōes passiōis ꝺ passione sb̄z eni licet habeat
duas diffinitiōes quaꝝ vna dicit qd ⁊ alia ꝓpter qd
adhuc quelibet illaꝝ dicit ꝺ subo in recto vt pz idu
ctiue quelibet eni diffinitio hōis ꝑdicaᷣ de hōie in
recto ⁊ quelibet diffinitio aie ꝑdicaᷣ de aia in recto.
qz diffinitio dicēs ꝓpter qd alterius diffinitiōis di:
cit qd subi sz nō ita cōtingit de diffinitiōib⁹ passio
nū qz diffinitio idētica dicēs qd bū ꝑdicaᷣ de passio
ne in recto cālis eni dicēs ꝓpter qd nō ꝑdicaᷣ ꝺ pas
sione in recto sz in obliquo. bū eni dicit q eclipsis
ē ꝑuatio luminis in luna sed nō bū dicit q eclipsis
est interpō terre iter solē ⁊ lunā sed tātū q eclipsis ē
ex interpositione terre inter solē ⁊ lunā silr bū dr q
ira ē appetit⁹ vindicte in recto. sed nō bene dicitur
q ira est ebulitio sanguinis in corde nisi intelligaᷣ
in obliquo scilicet q ira est ex ebulatiōe sanguinis
in corde.

**Quare prima quidē significat qd ē
nō aūt demōstrat. quevero posteri
us ē mānifestū. quoniā erit vt demō
stratio eius q quid ē positiōe diffe
rens a demōstratiōe. Differt eniz
dicere propter quid tonat. ⁊ quid ē
tonitruū dicet eni si quidē propter
id quod extinguitur ignis in nube
quid est tonitruum extinctio ignis
in nube. Quare alio modo eadē rō
dicit. ⁊ sic quidē demōstratio con
tinua. sic autem diffinitio.**

His distinctionib⁹ ꝑmissis arist. ponit duaꝝ cōclones
q̄rū ꝑma ē ista tātū diffinitio passionis dicēs ꝓpter
qd ē ꝓncipiū demōstratiōis ad hūc itellectū q pas
sio nō demōstraᷣ p diffinitionē dicētē tātū qd sed p
diffinitionē dicētē pp qd eclipsis eni nō ꝺmōstraᷣ
p ꝑuationē luminis in luna sed p iterpositionē terre
inter solē ⁊ lunā cōstat āt ex dictis q iterpositio ter
re est diffinitio cālis eclipsis dicēs tātū pp qd ⁊ ꝑua
tio luminis in luna est diffinitō idētica dicēs tātum
qd cū sit eēntialr idē cū illa passiōe ⁊c. Notādū ꝑ
mo. ꝺz phi. q diffinitio cālis dicēs pp qd ē virtualr
tota demōstratio differēs positiōe. nā diffinitio cō
posita ex causali ⁊ idētica ē virtualr ⁊ materialr to:
ta demōstratio cū illa includāᷣ maior ⁊ minor extre
mitates ac mediū q̄ sūt materia demōstratiōis. sz
diffinito idētica icludiᷣ virtualr in diffinitiōe cāli.
qz oīs effectus cōtineᷣ virtualiter i sua cā. q diffinitō
cālis ē virtualiter tota demōstratio differt aūt positi
one a ꝺmōstratiōe. qz in ea nō est ordo ꝓpōnum et
tminorū ptinēs ad ꝺmōstrationē iuxta doctrinā datā
ꝑmo ꝑoꝛū. Scōo notādū ꝺm phi. q vnū ⁊ idem
notificaᷣ p diffinitionē ⁊ p demōstrationē sz nō eo
dem mō qz diffinitio notificat in abstracto ⁊ demon
stratio in cōcreto ꝺbi gr̄a si quer̄ pp qd ē tonitruū
rñdeᷣ pp extinctionē ignis in nube aut qd ē tonitru
uz rñdeᷣ extictio ignis in nube. Si āt quer̄ pp qd
tonat rñdeᷣ qz extinguiᷣ ignis i nube diffinitio q̄ no
tificat tonitruū. ⁊ demōstratio tonare. Tertio notan
dū ꝺm. p. q ꝺmōstrationū quedā ē diſiūctiua ⁊ que
dā ꝯtinua demōstratio diſiūctiua ē illa q̄ diuidiᷣ p
ꝑmissas ⁊ ꝯclonē demōstratio cōtinua ē illa que ē si
mil diffinitiōi. s. i qua sūt tres termini demōstratio
nis sz nō ordo demōstratiōis vt tonat ꝓpter extin
ctionē ignis i nube tonare ē passio. extictō aūt ē me
diū dicens ꝓpt̄ qd. nubes. vero est sb̄m.

**Amplius est terminus tonitrui ꝯti
nu⁹ sonus in nubib⁹. hoc āt ē que ē
ipsi⁹ quid ē demōstratiōis ꝯclusio
q̄ āt imediatorū ē diffinitio ipsius
qꝺ quid ē ⁊ indemōstrabilis. vna
vꝺ ē sillogism⁹ illius quidē q̄d ē ca
su differēs a demōstratione. tertiū āt ē
que est ipsius q quid est cōcl̄o.**

Scōa ꝯclō diffinitio passionis di. tātū qd est ꝯclō ꝺ
mōstratiōis. pbaᷣ tonitru⁹ hz triplicez diffinitionē
s. dicētē ꝓpter qd solū vt extictio ignis i nube ⁊ dicē
tē qd tātū vt son⁹ fact⁹ i nubib⁹ ⁊ dicētē qd ⁊ ꝓpter
qd vt son⁹ fact⁹ i nubib⁹ ꝓpter extictionē ignis. sz
diffinitio dicens ꝓpter qd nō ē cōclō demōstratio:
nis cū sit ꝓncipiū demōstrationis p ꝑmā ꝯclonem
nec diffinitio dicēs qd ⁊ ꝓpter qd cū sit tota demon
stratio differens casu ⁊ positione reliquiᷣ q̄ diffini
tio dicēs solum qd est demonstratiōis ꝯclō. i. per ꝺ
monstrationē ꝯcludiᷣ. Notādū q sicut ꝺnomina
tiua vt albū ⁊ albedo solo casu differūt. qz ꝯueniūt
in ꝓncipio ⁊ disconueniūt i fine ita diffinitō ⁊ demō
stratio casu differūt. qz diffinitio cōcludit abstractū
⁊ demonstratio ꝯcretū diffiniuntᷣ eni eclipsis ⁊ toni
truum que sūt abstracta. demonstraᷣ autem eclipsa
ri ⁊ tonare que sūt ꝯcreta. Sed dubitatur ꝓpter
qd dicit phūs diffinitionē passionis dicētē ꝓpt̄ qd
eē idemonstrabilē cū oſidatur ifra illā demonstrari
p diffinitionē sbi. Bñdū q ñ ītēdit talē diffinitionē
eē simplr idemonstrabilem. sed eē idemonstrabilē
p diffinitionē dicētē solū qd ita q diffinitio dicēs so
lū ꝓpter qd demonstrat diffinitionē di. tātū qd ⁊ ñ
contra itelligēdo de potissima ꝺmonstratione aut
ꝓpter qd ꝓcedente a ꝑori qz a posteriori non icōue
nit ꝺmōstrare diffinitiōz dicētē pp qd q diffinitiōz
dicētē qd solū sicut ñ inuenit ꝺmonstraᷣ a posterio
ri cām p effectū ⁊ diffinitiōz formalē p materialez.

**Manifestū igr̄ est ex dictis ⁊ qualı:
ter est ipsius q quid est ꝺmr̄atio et
cūo ñ est ⁊ quoꝝ est ⁊ quorū ñ est.
Amplius āt diffinitō quot mōis di
cit. ⁊ qualiter p quid est ꝺmōstraᷣ**

UVA. BHSC. IyR_048_2

⁊ qñ nō ē ⁊ quoꝫ ē ⁊ quoꝫ non ē. adhuc aūt ⁊ ad demonstrationem quomodo se hꝫ ⁊ qñ ꝓtigat eiusdem eē ⁊ qualiter contingat.

Exꝑdictis Arist. epilogādo circa ꝑdicta colligit sex ꝛitates. q̄ꝫ ꝑma ē ista ipm qō qd ē aliq̄ mō ōmfatur ⁊ aliq̄ mō ñ demfat. pꝫ qz ipm q qd ē absolute demfāt ꝑ modū passiōis ⁊ ñ reduplicatie i eo q qd ē. scōa ꝛitas ē q aliquoꝫ ē demfatio ⁊ aliquoꝫ nō ē demōstratio. nā hūtiū cāz ē demfatio. ⁊ nō hūtium cām ñ ē demfatio. ſz aliūde fūt nō. Tertia ꝛitas ē q ñ solū vno mō ſz plib⁹ modis fūt diffinitōnes qz aliq̄ ē diffinitio exꝑmēs qd rei. ⁊ aliq̄ ē diffinitio exꝑmēs qd nōis. aliq̄ ē diffinitio dicēs qd. ⁊ aliq̄ ē diffinitio dicēs ꝓpter qd. ⁊ ꝛta veritas ē q ipm q qd ē demōstrat. ⁊ ipm q qd ē nō demfat. nā ipm q quid ē dicēs ꝓpter qd nō demfat. ipm vero q quid ē dicēs tm̄ qd hū demfatur vera veritas q diffinitio diuersimode se hꝫ ad ōmōstratōem. qm̄ aliq̄ ē ꝓncipiū demfatōis. ⁊ aliq̄ ē demiatōis ꝑcō. aliq̄ vero tota demiatio positōe differēs. vera veritas q alic⁹ ē diffinitio ⁊ demiatio. ſz passiōis. alicui⁹ aūt ē diffinitio ⁊ ñ demiatio. ſ. subiecti. vñ ſba ñ demiat. accña vero demōstrāt. Circa ꝑdicta dubitat vtꝫ passio ⁊ suū qō qd ē eadē ōmiatōe demiēnt. ⁊ vi q sic. qz illa fūt vnū ⁊ idē. g̃ ōmōstrādo passioné demōstrat sua diffinitio idētica ⁊ ecōtra. Jn oppositū ar. qz pōt sciri passio ignota sua diffinitōe. g̃ nō eadē demiatōe demiat. añs pꝫ. qz sicut pōt sciri ſbm ignorata sua diffinitōe. ita pōt sciri passio iḡto suo q quid ē. Būdū q si ꝑ qō quid ē itelligit quidditas passiōis. sic eadē demiatōe ōmfat vtrūqꝫ. qm̄ accūtis eē ē iesse. 7. met. g̃ eēntia passionis ē suū iesse ſbo. ſz cū demiat passio de suo ſbō nō solū scit passio iesse ſbo ſz ēt eēntia passiōis iesse ſbō si aūt ꝑ qō quid ē itelligit diffinitio quidditatia passiōis. sic ñ eadē demiatōe ābo ōmfant. eo q sicut se hꝫ ſbm ad suā diffinitōem. ita passio ad suā diffinitionem ſz pōt sciri ſbz fine sua diffinitōe g̃ ⁊ passio minor pꝫ. qz aliquis ꝑt scire quid significat noie equi et iḡrare quid ē equū ꝗz Ehe. i. ꝓlogo poste. qz si dicat puero q adducat equū ipe adducit equū. si āt q animal hinibile ipe fi adducit nec intelligit quid ꝑ aial hinibile iportat. ita ē dñdū ō passiōe q quis ad sen ſū pōt scire lunā eclipsari nesciēdo diffinitōem ei⁹. ꝛcedit tm̄ q eodē medio demiat passio ⁊ sua diffinitō ñ sit sed successiue. qm̄ ꝑ iterpōem terre iter solez ⁊ lunā demiat id inter eclipsis de luna ⁊ ꝑuatio lumis i luna. Neqꝫ rō i ꝓtrariū ꝓficit qz ſz illa sint idē ōm ré. nō tū ꝗz rōnē nec ꝛpsit idē significant. qz diffinitio passiōis distinctius significat q̄ꝫ passio vt tollit de ñte Arist. i ꝓlogo phi. di. q diffinitū cognitōe aūt distincta diffinitio ē notior diffinito. Sz ꝛta duo dicta ar. ⁊ ꝑmo q ñ ē possibile passionē ⁊ suā diffinitōez idēticā ōñtē tm̄ quid eodē medio demiari semp itelligēdo potissime. nā i possibile ē i eodē g̃ne cāe plā eē media potissima ad eandē ꝛclonem. g̃ impossibile ē ꝓportionabile eiusdē medij potissimi duas eē ꝛclones. ſ. passiōis ⁊ sue diffinitōis ꝗz ꝛa. qz sicut plā media i eodē g̃ne cāe necessario hūt ordiné ꝓris ⁊ posterioris rōne cui⁹ illoꝫ medioꝝ vnū ē ꝓpinquū ⁊ aliud remotū nō potissime demōstrāt. ita passio ⁊ sua diffinitio idētica cū sint i eodē g̃ne cāe formal⁹ ⁊ hēant ordiné ēntialē inicez ꝓris ⁊ posterioris cū nāl⁹ diffinitio sit ꝓr suo diffinito nō poterūt eodē medio potissime demōstrari.

Sc̄ō ar. q eclipsis nō demiat potissime ꝑ iterpōez terre. ex eo eni nō demōstrat potissime eclipsis ꝑ solem eē i capite vel i cauda draconis. qz tale medius ē remotum. sed terrā iterponi est ēt medium remotū g̃ ꝗz ꝗña cū maiori ex his q̄ dicta fūt i ꝑmo huius ⁊ minor ꝑbat. nā iter obm terre ⁊ eclipsim mediat absentia solis a luna q̄ ē ꝓpria cā eclipsis. Eclipsis eni cū fit ꝑuatio lumis in luna ꝓuenit imediate ex abñtia solis a luna. abñtia aūt solis a luna ꝓuenit imediate ex iterpōne terre. ꝛz iō ꝑ iterpōem terre ōmōstrari abñtia solis ⁊ ꝑ abñtiā solis ꝛz demiari eclipsis. Et ꝛfirmat ꝑ ꝑbm di. ꝑmo hui⁹. q sicut affirmatio est cā affirmatōis. i a negatio ē cā negatōis. ideo sicut passio affirmatiua demōstratur potissime tm̄ ꝑ medium affirmatiuum. ita passio negatiua vl ꝑuatiua non potest demonstrari potissime nisi per mediū negatiuū vel ꝑuatiuum. sed iterpositio terre ē cā positiua ⁊ eclipsis est effectus ꝑuatiuus ⁊ negatiuus ergo. Item. 2. phi. di. Arist. q absentia naute est causa submersionis nauis ergo submersio nauis per absentiam naute poterit demonstrari. ꝓstat autem cām esse negatiuam sicut effectum. Ad ꝓmum negat ꝗña ⁊ ad ꝑbatōem dico q nō est silitudo qz si i eodem gñe sunt duo media vnū coꝝ ē ꝑ alterum demonstrabile non aūt diffinitō passionis dicens tm̄ quid pōt demonstrare passioné vel ecōtra. itelligēdo de demōstratōe terminate qōez qz ē vl ꝓpter quid ē. ⁊ si diffinitio ordine nāe ꝓcedit suū diffinitū nō tm̄ ordie demonstratōis qz passio ⁊ sua diffinitio idēptica nullū hūt ordinem respectu sue cāe vt hꝫ rōnem medij demonstratiui. verbi gratia q̄tuor genera cāꝝ hꝫ inter se ordinem essentialem ꝓris ⁊ posterioris tm̄ vt ꝛpanf ad ꝑmam passioné alicuius subiecti dependentē a quolꝫ istoꝝ nō hꝫ rōem ꝓris ⁊ posterioris respectu illi⁹ passionis vt hꝫ rōnem demonstrabil al⁹ non contingeret potissime ōmōstrare idē ꝑ plura gña cāꝝ qō ē ꝛta aris. i. cap'o sequenti. ita ꝛz ꝑus sit natural⁹ ꝑuatio luminis in luna q̄ꝫ eclipsis ⁊ natural⁹ ꝑus fluat illa diffinitō a cā sua q̄ꝫ passio tamen respectu cāe que ē interpositio terre inter solē ⁊ lunā vt hꝫ rōnem medij demonstratiui nō ē aliquis ordo iter illa duo ita q tale medium quātum est ex se idifferens ē demonstrare passionem vl suam diffinitōem idēptica. q autem ꝑus demōstraret vnā q̄ꝫ reliquā hoc rōne itellect⁹ ꝑus cognoscētis vnū q̄ꝫ reliquū aut ꝓius cōponentis passionez cū medio demonstratiuo q̄ꝫ diffinitōem eius vl ecōtra. Consil⁹ dī i alijs q eodem medio demonstratur hoiem esse risibilē ⁊ hoiem esse aptū natum ridere ⁊ eodē medio demiatur hoiem esse iracundū ⁊ appetitiuum vindicte dato q appetit⁹ vindicte sit diffinitō dicens tm̄ quid. Ad sc̄ꝫ dicit q qz ex mere affirmatiua sequit mere affirmatiua ⁊ pure negatiua indinter. ideo per cām mere affirmatiuam contingit ōmōstrare potissime indinter effectum positiuum. ⁊ effectum negatiuum non itelligendo q eadem cā demonstret potissime vtrunqꝫ effectum sed q sicut aliqua causa affirmatiua demonstrat potissime esse ctū positiuū ita aliq̄ cā positiua ōmōstrat potissime effectū priuatiuū ⁊ negatiuū. terrā. n. cooperire lunā demonstrat potissime abñtiam solis a luna ⁊ tm̄ terram cooperire lunā est cā positiua. ⁊ absentia solis a luna est effect⁹ priuatiuus. similiter non concurrere est effectus negatiuus imediate demonstrabilis ꝑ causam tantum positiuam. ſ. ꝑ lineas esse eque distantes. Et sicut ex mere negatiua nō sequit affirmatiua vt patuit primo huius. sed bene ex vna affirmatiua ⁊ vna negatiua. ita ex causa mere negatiua non demonstratur effectus pure priuatiuus sed ꝛz q talis causa vniatur vni affirmatiue vel includatur i vna affirmatiua sicut ergo nō demonstrat⁹ a posteriori eclipsis ꝑ non causare ymbrā tm̄ ſz oportet

UVA. BHSC. IyR_048_2

addere corp⁹ opacū exp̄ositū lune qđ ē p̄positū ita nō
dem̄fatur a p̄ori eclipsis adequate p absentiā solis
a luna ⁊ p̄cipue q⁹ eclipsis cōnotat iterpositionē cor
poris opaci. sed p iterpōnem terre iter solem ⁊ lunā
q̄ ē cā affirmatiua icludēs illā negatiuā. s. absentiaz
solis a luna. cū enim dr terram poni iter solem ⁊ lu⁹
nam. dico vnam cām positiuam q̄ est iterpō terre. et
vnam cām p̄uatiuam q̄ est abñtia solis a luna. cuz
ergo nihil sit medium iter abñtiam solis ⁊ eclipsim.
iō dem̄fatio eclipsim p iterpōnem terre iter solem ⁊
lunam fit dem̄fatio p cām imediatam. Et ad ꝓfirma
tōem concedo q⁹ negatio ē cā negatōis nō tamē de
monstrat negatio p solā negatōem. q⁹ vt patuit pri⁹
mo hui⁹ nō demōstrat nō respirare tñ p non eē aial
sed ēt dem̄fatur p esse aial i scōa figura vt omne re
spirās ē aial. nullius paries ē aial. q̄ null⁹ paries re
spirat. Cōcedo ēt illud qđ dr. 2. phi. s. q⁹ abñtia nau⁹
e est cā submersionis nauis nō tñ ꝓpter hoc demō
stratur adequate submersio nauis p abñtiaz naute
sed oportet addere agitatōem fortune iundatōnum
aut ventoꝝ aut aliud simile qđ iportat cāz positiuā
q⁹ effectus negatiu⁹ nō pōt fieri a cā negatiua absq;
ꝓcursu cāe positiue ⁊c.

Ꝺ euidentiā dictoꝝ q̄rit⁹ vtrū diffinitio sbi
vel passionis sit mediū i dem̄fatōe. ⁊ ar. q⁹
subiecti ⁊ nō passiōis. ꝓmo q⁹ diffinitō pas
sionis dem̄fate ē idē q⁹ passio sed nihil demonstrat
p seipm. q⁹ petitio p̄ncipij. ergo talis passio non de⁹
monstrat p suam diffinitōem. Secundo i demōstra
tōe pticulari demōstrat passio de subiecto pticulari
p sbm̄ vl̄e sed vbicūq; ponit sbm̄ p medio loco eius
pōt poni diffinitio sua. vt colligit de itentōe philoso
phi ꝓmo hui⁹ cap̄lo ō errorib⁹. circa vl̄e ergo passio
est demonstrabilis de aliquo p diffinitionez sui sub
iecti. Tertio passio nō demonstrat de subiecto suo
nisi p medium eēntiale vel accēntale illi subiecto. Si
mediū illud ē essentiale illi subiecto q̄ ē diffinitō sub
iecti. si accēntale ergo passio iest subiecto p accēns qđ
ē ꝓtra Arist. ꝓmo h⁹. Quarto ois passio ē dem̄fa
bilis sed non ꝓtingit, pcedere i ifinitum i passionib⁹
sicut neq; in subiectis. ergo est deuenire ad primam
passionem demōstrabilem non p passionē aliquam
p̄cedentē sed per diffinitōem subiecti. p; consequen
tia cū maiori. q⁹ omne hñs cām essentialem est de⁹
monstrabile. minor vero est Arist. 2. hui⁹ tractatu ō
p̄cessū demonstratiuo i sursum ⁊ deorsum ⁊c. Jn
oppositum ar. sic ꝓmo medium i demonstratōe po
tissima dicit quid. ⁊ ꝓpter quid passionis vt colligi ⁊
tur a philosopho i hoc secundo. sed diffinitio subiecti
non dicit quid ⁊ ꝓpter quid passionis. q⁹ non accipit
cām passionis sub rōne esse. ergo diffinitio subiecti
non est medium in demonstratione potissima sed dif
finitio passionis. Secundo si medium i demōstra
tione potissima posset esse diffinitio subiecti demon
stratio posset fieri ex ignotis. ꝓñs est contra phm̄ ꝓ
mo huius. ⁊ probatur ꝓña. q⁹ passio potest esse ita
ignota de diffinitōe sbi sicut de sbō. nā habē tres an
gulos ē ita ignotum de diffinitōe triāguli sicut ō tri
angulo. Tertio si medium i demonstratōe potissima
est diffinitio subiecti sz idem ē subiectū ⁊ sua diffini⁹
tio ergo medium ⁊ minor extremitas sūt vnum et
idem quod ē iconueniēs. q⁹ tūc nō magis mediū de
mōstratōis ē diffinitio sbi q̄z ipm̄ sbm̄ qđ ē icōueni
ens q⁹ nō dem̄fat passio de diffinitōe sed de sbo per
Arist. i hoc secundo. Quarto mediū i demonstratōe
potissima dz esse mediū realr ⁊ nāl⁹. sz illud qđ ē sic
mediū dz esse p̄us vno extremo ⁊ posteri⁹ alio vt pa
tet i motu locali iuxta doctrinā ariſ. 5. phi. q⁹ alr non
hāret rōnem medij. hoc autem non competit diffini⁹
tōi sbi. sed diffinitioni passionis q⁹ diffinitio subiecti
ē naturalr p̄or sbō ⁊ passione. diffinitio autez passio
nis mediat inter subiectum ⁊ passionē. Circa hāc
materiam sunt quatuor opiniones quarum p̄ma ē
thome ⁊ spāliter Egi. ponentis hic quatuor conclo⁹
nes quarum p̄ma est ista. diffinitio passionis ⁊ non
subiecti est medium in demonstratione potissima. p
batur scientie mathe. sunt i ꝓmo gradu certitudis p
ꝓmen. 2. metha. sed iste non demonstrantur p diffini
tōem subiecti sed passionis ergo. minor declaratur.
nam habere tres angulos equales duobus rectis ē
passio demonstrabil⁹ de triangulo non per diffinitio
nem anguli sed per angulum extrinsecum equiva⁹
lentem duobus oppositis itrinsecis ⁊ hoc demōstra
tur p lineam paralellam eque distante tertio lateri
seccantem angulum extrinsecum in duos angulos
eqnales duobus oppositis intrinsecis trianguli. ꝫ
vero demonstratur p lineas paralellas non concur
rere que cum sit passio nota vel p se nota nō ampli⁹
demonstrab⁹. ex quibus sequitur q⁹ diffinitio subiec
ti non ingreditur demonstratōem potissimam. No
tandum ꝓmo ꝺm Egi. fundatorē huius opinionis
q⁹ passiones sūt i triplici dr̄ia. nam alique sūt ita no
te simplr q⁹ cū suis subiectis faciunt p̄ncipia cōmu
nia ⁊ dignitates vt excedere ptem est passio ton⁹ ex
qua cū illo fit hec, p pō omne totum est maius sua p
te que est cōmunis animi conceptio non ingrediens
demonstrationem ꝺm sbām sed ꝺm virtutem. q⁹ sb
iectum eius est cōmun⁹ q̄z sbm̄ geometrie vl̄ arith
me. nec ex his fit vna scia hñs sbm̄ tante cōtatis si
cut sbm̄ ꝓpōnis date. alie sunt passiones quasi note
ad sensum que cum suis subiectis faciunt principia
spālia sciarum vt non concurrere est passio linearuz
palellarum ⁊ superficiem non includere ē passio dua
rum lineaꝝ rectaꝝ ex quibus omnibus fiunt tales
ꝓpōnes linee paralelle non concurrunt due linee re
cte superficiem non includunt que sunt p̄ncipia spā
lia scientiaꝝ ingredientia formaliter demonstratio⁹
nem. Alie aūt sunt passiones non per se note nec q̄;
si p se note que dem̄fant⁹ p passiones idemonstrabi
les vt hr̄e angulum extrinsecum equivalentez duo
bus oppositis itrinsecis vt hr̄e tres angulos eq̄les
duobus rectis iste passiones resoluunt⁹ in passiones
spāles indem̄fabiles. passiones autem spāles inde⁹
m̄fabiles non resoluunt⁹ in passiones vl̄es sz solum
ab illis recipiunt robur ⁊ ꝓtutem. Secundo notan
dum ꝺm Egi. q⁹ sicut hō aial ⁊ spā sūt vnuz ⁊ idē tñ
alie passiones fluūt ab hōe. vt hō ē. ⁊ alie ab hōe vt
aial est. ⁊ alie ab eodē vt spā ē. ita triāgul⁹ rectilineꝰ
us ⁊ ꝓtinuū sūt idem ⁊ tñ alie passiones fluūt a tri
angulo ꝺm q⁹ h⁹. ⁊ alie a triangulo vt ē rectilineus.
⁊ alie ab eodem vt continuum est. habita ergo p̄ma
passione triāguli que ē vltima i resolutione videat⁹
si est p se nota vel quasi p se nō aut non. si sic illa nō
ē amplius demonstrabil⁹. si non tūc nō dz sumi diffi
nitio sbi sed passio aliq̄ figure rectilinee q̄ si ñ ē p se
nō resoluat itez vsq; i passionē p̄me figure rectiliee
p se notā q̄ itez si ñ ē p se nō ascēdat ad ꝓtinuuz de
m̄fando p aliq̄z passionē illi⁹ passionē figure rectili⁹
nee vsq; quo deuētum sit ad passionem indem̄fabi⁹
lem ⁊ isto mō non transcendit de gñe in genus. sed
sp stat i eodem gñe p abstractionem altioris grad⁹
in eodem gñe. Tertio notandum q⁹ cōtra se mo
uet Egi. duo dubia quorum p̄imum est q⁹ passio ō
monstrata de triangulo non competit triangulo vt
triangulus ē ⁊ cum demonstret de ipo p passionē cō
petentem ei vt rectilineus ē. Secundum dubium
q⁹ demonstratio non ē p cām, p quam exquo nō est
p, ppriā passionē neq; p diffinitōem sbi. Ad ꝓmū
rñdet Egi. negando ꝓñam q⁹ ⁊ si cōpetit sibi p aliaz
cām non tamē competit sibi p aliud sbm ideo passio

UVA. BHSC. IyR_048_2

demſtata de triãgulo ꝓpetit ſibi ꝺm q; hui⁹. Ad ſcꝺz ſi⁹ negat ꝓñaz ꝺi. q; aliud é eé cãm ꝓpriã ⁊ aliud é eſſe ꝓpriã paſſionẽ. Eſſe cãm ꝓpriã é aliqd cãre i alio quo qꝺ ñ pót cãre i alio. ſed eé ꝓpriã paſſionẽ é alicui ꝓpetẽ ꝺm q; h⁹ ⁊ nõ alteri. ⁊bi gꝛa. iterpõ terre iter ſolẽ ⁊ lunã é cã ꝓpria eclipſis. qꝛ cauſat hoc i luna cũ recipiat lumẽ a ſole qꝺ nõ pót i alio cauſare non tñ é ꝓpria paſſio lune qꝛ competit alteri. iterpõit. n. ſe terra iter ſolẽ ⁊ lunam. Itẽ ductio linee palelle eꝝ diſtantis tertio lateri é ꝓpria cã alicui⁹ paſſionis trianguli qꝛ cãt i triangulo angulum extrinſecũ habẽ duos angulos eq̃les duobus angulis itrinſecis oppoſitis trianguli quã paſſionem non pót i aliq̃ alia figura cãre non tñ é ꝓpria paſſio trianguli. qꝛ cuilꝫ figure rectilinee, pót competere. i q̃lꝫ enim figura rectilinea pót duci linea palella eque diſtans tertio lateri. Secũda ꝓclõ Egi. é iſta diffinitio ſibi pót eé mediũ i demonſtratõe potiſſima vt icludit diffinitõem paſſionis. pꝫ ꝑmo de diffinitõe ſibi cuius vna ꝑs eſt diffinitio ẽntialis ⁊ alia é paſſio ſubiecti. Añ circulꝰ ins diffinit ꝑ figuram planã vna linea cõtentã equaliter diſtante a medio ſiue centro. vbi patet q; figura plana vna linea contenta é diffinitio eſſential' circuli. ſi. n. vna ꝑs plus diſtat a centro q̃ alia illa non dicitur plana. equalitas autem diſtãtie a centro é paſſio circuli. Secundo idem pꝫ de diffinitõe ſubiecti includẽte ſolum gen⁹ ⁊ paſſionẽ ſubiecti vt figura a cuius centro ad circũferentiaz omnes linee ducte ſunt equales i q̃ non ponit' niſi gen⁹ circuli. ſcꝫ equalitas lineaꝝ ductaꝝ a cẽtro ad circũfrẽtiã. Tertio liquet idẽ de diffinitõe ſubiecti cui paſſio ita é ꝓpinq̃ ⁊ manifeſta q; demõſtrator deſpicit ipaz accipe ſꝫ accipit diffinitõez ſubiecti. vñ q; circul⁹ ſit figura plana vna linea cõtenta dicit totã eſſentiam circuli. ⁊ q; circulo ꝓpetat habere eq̃litatem lineaꝝ ductaꝝ a centro eſt aliquod ꝓñs eſſentiã circuli ⁊ hoc é notũ ieſſe circulo per rõnem circuli. itelligens. n. circulum eſſe figurã planã vna linea ꝓtentã ſtati itelligit q; equal' ſe hꝫ ad centrũ. qꝛ ſi non equal' ſe hꝫ ſet nõ eſſet plana ſed aliq̃ ꝑs circuli eſſet magis elevata q̃ alia geõe. g̃ ꝑ qualꝫ iſtaꝝ diffinitõum poterit ꝓbare aliq̃ paſſionẽ de circulo non tñ ſequitur q; per diffinitionem ſubiecti tanq̃ ꝑ medium formale ſed tm̃ ꝑ paſſionẽ ꝓcedentẽ vel ꝑ diffinitõem paſſionis. Tertia ꝓclõ Egi. é iſta diffinitio ſubiecti vel aliquid loco eius ꝺz i gredi demonſtratõem potiſſimam nõ tanq̃ medium ſed tanq̃ aliqd ãnexum medio ꝑmo vt aliquãdo mediũ dicens ꝓpter quid paſſiõis determinetur ad eé ꝓpriã cãz illi⁹. Añ iterpõ terre abſolute ſũpta nõ é ꝓpria cã eclipſis ſed cũ determinatõe iter ſolez ⁊ lunam quod ponit' loco diffinitõis lune ꝺr ꝓpria cã illi⁹. Silr̃ habere angulũ extriſecum equalẽtem duob⁹ oppoſitis itrinſecis non competit triãgulo niſi qꝛ triangul⁹ é figura trib⁹ rectis lineis contenta iõ demonſtrando hꝫ tres de triãgulo ꝺz poni i demõſtratione diffinitio trianguli vt ois figura trib⁹ lineis cõtenta hñs angulum extrinſecum equiualentez duob⁹ oppoſitis itrinſecis habet tres. ſed ois triãgulus é hmõi g̃. Secũdo qꝛ cũ mediũ ſit quedã paſſio ⁊ paſſio non poſſit plene itelligi ſine ſubiecto ꝺz q; ſbñ vel aliqd loco ſubiecti ãnectat' ipſi paſſioni q̃ é mediũ dicẽs ꝓpter qd alterius paſſionis ſed nõ ꝺz poni ſbñ qꝛ hec é minor extremitas. g̃ ponetur diffinitio vel aliqd loco eius. ex quo enim diffinitio ſubiecti é ꝓncipiũ ois demſtatiis ꝺm ariſt. in. plogo de aia ipa eſt q̃ſi gñalis cã omniz paſſionũ ſui ſubiecti. adiuncta ergo paſſioni prime demonſtrabit ſecunda ⁊ adiuncta ſcõe demonſtrabit tertiam ⁊ ſic vltra. Prima aũt paſſio ſi eſt ꝑ ſe nota nõ hꝫ mediuz q̃ quod demonſtret. ſi aũt eſt ꝑ ſe nota demõſtrabit' ꝑ paſſionem alterius abſtractõnis ſp'cum additam̃to diffinitõis ſubiecti vel alicui⁹ alterius loco illius vt limitet' ad eſſe cãm ꝓpriam. paſſio ergo dicens ꝓpter qd alterius paſſionis qꝛ eſt. ꝓpria cã eius é medium. diffinitio autem non eſt medium. qꝛ tunc ynũ eſſet mediũ ad plures concl'ones qꝺ é iconueniens. Tertio qꝛ nihil ꝓprie diffinitur niſi abſtractũ ⁊ ꝓ cõtrarium nihil ꝓprie demonſtratur niſi ꝓcretũ. ꝓprie enim demonſtrat' tonare ⁊ ꝓprie diffinit tonitruũ. ſꝫ paſſio ꝺmonſtrabil' i concreto demõſtratur ⁊ paſſio i concreto icludit ſubiectum. ergo ſbñ vel aliqd loco ei⁹ ꝺz annecti medio ſed non ſbñ qꝛ eſt mior extremitas. ergo diffinitio vel aliquid loco eius eſt annectenda medio. Quarta concl'o Egi. eſt iſta diffinitio ſubiecti poteſt eſſe medium i demonſtratione non potiſſima, ꝓbatur i demonſtratõe particulari q̃ demonſtratur habere tres ãgules de equilatero medium é ſbñ ſcꝫ triangulus vt patuit primo huius. ſed vbicũq; ſubiectum é medium ibi diffinitio pót eſſe medium g̃. loco ergo iſtius termini triãgul⁹ ponatur figura trib⁹ rectis lineis contenta ⁊ habetur i tentum. Itẽ pót demonſtrari aial de homine ꝑ diffinitõem aialis non inq̃ſtum é ſubiectum ſꝫ inq̃ſtum eſt ꝓdicatum iſto modo. ois ſba aiata ſenſitiua é aial. ois homo eſt ſubſtãtia aiata ſenſitiua. ergo ois homo eſt aial iſta non é demonſttatio potiſſima ſed ꝑticularis qꝛ demonſtrat ſuperius de ſuo inferiori. His dictis ſuſtinẽdo hanc opinionez faciliter ſoluũtur omnes rõnes. Ad ꝑmum ꝺr q; diffinitio paſſionis ideptica vel eſſentialis non eſt mediuz i ꝺmõſtratione potiſſima ſed diffinitio cauſalis paſſionis dicẽs propter qd. Ad ſcꝺz reſponſum é illud nõ eé iconueniens i demonſtratõne non potiſſima. Ad tertiam conceditur q; paſſio demonſtratur per accidẽs nominaliter loquendo ſcꝫ per aliquod accidẽs quod tamen eſt accñs proꝑum ⁊ non ꝓmune ſed q; demonſtretur ꝑ accñs aduerbialiter loquendo. ſ. ñ per ſe hoc negeꝝ qꝛ licet demonſtretur ꝑ aliam cãm. qꝛ tñ iſta é propria ideo paſſio ꝑ ſe demonſtratur ꝺ ſuo ſubiecto. Ad q̃rtam ꝺr q; ſi ꝑma paſſio ſubiecti é ꝑ ſe nota illa non demonſtratur licet bẽat cãm. Si autem non eſt ꝑ ſe nota illa demonſtratur ꝑ aliã paſſionem cõioris generis q̃ ſit ſuum ſubiectũ vſq; ad paſſionem per ſe notam ⁊ idemonſtrabilẽ.

Iſtam opionem i ſuis dictis ordinate ⁊ diffuſe retuli ac fideliter qꝛ pulcherrima eſt ⁊ optime fundata ſicut ⁊ ipſe fundatiſſimus ac peritiſſimus fuit non ſolum i hac ſcia verum ⁊ i quibuſcunq; aliꝫ tam humanis quam diuinitus iuentis. deinde quia ſine ꝺciſſione huius opinionis non poſſunt alie plene intelligi neque doctrina Ariſto. hic ſicut neque alia dicta eius niſi per hunc e celo miſſum illuſtrata fuiſſẽt ⁊ licet hec ſint bene ⁊ magiſtraliter dicta tamen cum reuerentia tanti doctoris aliquantulum inſtabo vt tam intentio illius quam Ariſto. melius cognoſcatur. Et primo argu. quod medium i demonſtratõne potiſſima ſit diffinitio ſubiecti. nam quelibet diffinitio material' demonſtrabil' eſt potiſſime ꝑ formalem ſed alicuius ſubiecti plures ſunt diffinitões q̃rum vna eſt materialis ⁊ alia formalis. ergo diffinitio materialis alicuius ſubiecti eſt demoſtrabilis ꝺ illo per ſuam diffinitõnem formalem. patet cõſequẽtia cum minori ex dictis ⁊ dicendis. maior autem é determinata in littera vbi oſtenſum eſt diffinitõem materialem dicentem quia vel quid demonſtrari ꝑ formalem dicentem propter quid. Unde ſecũdo de anima Ariſt. demonſtrat diffinitiõem materialẽ anime per formalem. ⁊. ⁊. phi. diffinitõem nature dicentẽ quid. ſ. eſſe ꝓncipium motus ⁊ getis per diffinitionem dicentem ꝓpter qd. ſ. eé illud q̃ differũt

UVA. BHSC. IyR_048_2

naturalia a non naturalib⁹. ⁊ tertiò phi. demonstrat Arist. de motu actū mobil iq̄ztum mobile p diffini tōem formalem mot⁹ q̄ est endelichya entis potenti tia ꝺm q⁹ hmōi patuit ét primo huius demonstrari diffinitio demonstratōis di. qz ⁊ quid. ſ. eſſe ex ꝑmiſ veris ⁊c. per diffinitōem dicentem ꝓpter quid. ſ. per eſſe ſyllogiſmum faciente ſcire. Item phūs i ꝓncipio hui⁹ ſecundi ponit q⁹ diffinitio cā ⁊ medium ſūt idem ergo quelz diffinitio ſicut eſt cauſa ita eſt medium i demonſtratōe. paſſio enim ꝓcedens non eſt medium i demonſtratione niſi qz eſt cauſa dicens propter quid paſſionis ſequentis. ſed diffinitio ꝓcedens ſubiecti eſt cā di. ꝓpter quid diffinitōnis ſequentis non enim Arist. dediſſet ꝑmo hui⁹ quatuor modos dicendi per ſe niſi voluiſſet quēlz illorum igredi demonſtrationem vt patuit. Secundo arg. q⁹ prima paſſio alicuius ſubiecti eſt demonſtrabilis de illo p diffinitōem ſubiecti. qz ꝺm Arist. tam i ꝑmo huius q̄z i ꝓhemio metha. principia ſcientiarum ſpāliuz ꝓbant ⁊ demonſtrantur per metha. ſed non videt niſi q⁹ p diffinitiones ſubiectorum ita q⁹ non concurrere dato q⁹ ſit ꝑma paſſio linearum paralellarum ꝺmōſtrabitur de iſto ſubiecto per diffinitionem eius ⁊ eq̄liter diſtare a centro. probabitur ꝺmonſtratiue ꝺ circulo p diffinitōem eſſentialem circuli que eſt figura plana vna linea contenta. Item Arist. ꝑmo huius capitulo de per ſe ponit hanc eſſe demonſtrabilem i ſecundo modo linea eſt recta vel curua ſed non p aliam paſſionē ꝓtinui qꝺ é gen⁹ ad lineā imediataz. g̃ p diffinitōem ſubiecti. pz ꝓña. ⁊ minor declarat. nā ſicut linea eſt ꝑma ſpēs continui ita rectum vel curuum eſt ꝑma paſſio continui. ſi ergo demonſtraret de linea rectum vel curuum per aliquam paſſionez cōtinui aliqua demonſtratio potiſſima eſſe ex poſterioribꝰ qꝺ eſt contra naturam demonſtratōis vt habitum é ꝑmo huius. Sil⁹ hec ꝓpō eſt demonſtrabilis numerus é par vel ipar ⁊ nō p aliquaz paſſionē q̄ztitatis i cōi. qz quelz talis eſt min⁹ nota q̄z ſit diffinitio numeri. ergo per diffinitōem numeri que é notiſſima. ſ. multitudo ex vnitatibus aggregata par vel ipar de numero demonſtrabitur. p. enim primo huius manifeſtato primo modo dicendi per ſe per lineam eſſe ex punctis. declarat ꝺm modum per lineam eſſe rectam vel curuam tam ad denotandum ſecundum modum demonſtrari per primum. ⁊ illa linea eſt recta vel curua demonſtrari per illam lineaz eſt q̄ztitas continua terminata punctis. Tertiò arguit q⁹ nulla paſſio eſt potiſſime demonſtrabil⁹ p aliquam paſſionem abſtractionis generis qz dato illo ſequeretur aliquam demonſtrationem potiſſimam non eſſe ex imediatis neq; ex ꝑmiſſis ꝺm quod ipm quod é contra Arist. primo hui⁹. ⁊ ꝓbatur ꝓña quia nulla paſſio gñis ꝓpetit imediate ſpēi nec ꝺm qꝺ ipſum. ſed mediāte gñe ⁊ rōe gñis ꝓpetit illi. Item talis paſſio abſtractōis gñis aut abſolute ponit medium vel cū additamēto nō abſolute qz cū talis ꝺmōſtratio ſit ſillogiſm⁹ prime figure ſemper maior eſſet falſa. nec ét cum additamento qz tunc illud aggregatum cum non ſit ꝓpria paſſio ſubiecti erit ꝓpria cauſa ꝺm Egi. ſz ℔ non pōt eē. qz ꝓpria cā alicui⁹ effect⁹ eſt illa qua poſita ponit effect⁹ ⁊ qua remota remouetur effectus. vt pz de iterpōne terre iter ſolem ⁊ lunam reſpectu eclipſis ſed iſtud nō competit illi aggregato quod declarat exēplo egi. qz ſiue ponat⁹ ductio lince paralelle ſiue non ponatur non minus triāgul⁹ habet angulum extriſecum equalentem duobus oppoſitis ītrinſecis. ita ſiue ponatur illꝺ aggregatum ſiue non adhuc tal⁹ paſſio competit illi ſubiecto. g̃ tale aggregatū nō eſt cā ꝓpria. Quarto arg. q⁹ aliquando diffinitio ſubiecti igrediens demōſtratiōem ⁊ non paſſio. Uñ qz ꝺm Arist. primo hui⁹ paſſio neceſſario nō demonſtrat⁹ p medium ꝓtigens. ſz equalitas trium angulo⁹ ad duos rectos eſt paſſio neceſſaria cū fluat a pricipijs ſpēi. equalitas autem anguli extrinſecis ad duos oppoſitos trianguli eſt paſſio contigens cum ñon competat triangulo niſi ab itrinſeco. ergo habere tres non demonſtrat⁹ p habere angulum extriſecum tanq̄z p medium ſz tāq̄z p annexum medio quod eſt diffinitio trianguli. Itē facio hanc demonſtratōem. omnis figura tribus rectis lineis ꝓtenta habens angulum extriſecuz equalentem duob⁹ oppoſitis itrinſecis habet tres āgulos equales duobus rectis. omnis triangulus é huiuſmodi ergo ⁊c. ⁊ quero vtrum diffinitio ſubiecti vl⁹ paſſionis ſibi adiuncta ſit medium aut ipſa paſſio. ſi diffinitio eſt medium habetur intentum ſi autem dicitur q⁹ paſſio ſibi adiuncta que dicitur diffinitō paſſionis demonſtrate eſt medium. ſequitur aliquam ꝺmonſtratōem potiſſimam non eſſe p. cauſam quod é cōtra phīm primo hui⁹ ⁊ eſſe p medium accītale ⁊ non eētiale quod iterꝯ é contra Arist. i hoc ſecundo. Et ꝓbatur illud ſequ. qz angulus extriſecus nō eſt cā equalitatis trium angulorum ad duos rectos ſiue enim ſit angul⁹ extrinſecus ſiue non ſit nō minus triangulus habet tres angulos equales duobus rectis. Et ex hoc pz illud eſſe medium per accīs qz ꝺz phīs ſupra iterpoſitio terre iter ſolem ⁊ lunam é medium eſſentiale eclipſis. qz poſita illa iterpōne ponitur eclipſis ⁊ ea remota remouetur eclipſis. Corpus autem opacum expoſitum lune nō cauſare vmbram ꝺ medium accītale. qz ℔ non poteſt tali medio ponatur eclipſis. non tñ ꝓpter hoc eo remoto remouet⁹ eclipſis. ita i ꝓpoſito ℔ enim poſito angulo extriſeco ponat⁹ equalitas triū angulo⁹ ad duos rectos non tñ eo remoto remouet⁹ illa paſſio. vt teſtat⁹ Arist. 2. phi. di. q⁹ ſyllogiſmi ſignati ſi ꝑmiſſe ſint vere ⁊ cl'o é vera ⁊ nō econtra. iō habere angulu extriſecum equalentem duobus oppoſitis itrinſecis ⁊c. aut non é mediū vel é mediū accītale. ſed medium i demonſtratione potiſſima non eſt medium accītale. g̃ talis paſſio nō eſt mediū. reliquit⁹ g̃ q⁹ diffinitō ſubiecti é mediū i tali demonſtratione ⁊ q⁹ paſſio ſibi adiūcta ſe hz tñ vt determinatiuū ⁊ declaratiuū mediū. Deide cū demonſtratio ſit ſyllogiſm⁹ faciēs ſcire ꝺm. p. primo hui⁹. ⁊ ſcire é rē p cām cognoſcere ⁊ qm̃ illi⁹ é cā q⁹ nō ꝓtingit al'r ſe hꝺre. ⁊ ꝺm ipm cā ⁊ mediū ſūt idē vt patuit. g̃ nullū é mediū i demſtratione potiſſima niſi illꝺ habeat neceſſariā habitudinē ad effectū ⁊ econtra. ſz hꝺre angulū extriſecū nō dicit neceſſariā hitudinē ad hꝺre tres āgulos nec ecōtra g̃ hꝺre tres angulos ñ demſtrat⁹ p angulū extriſecū tāq̄z p mediū ſz ſolū p diffinitōem triāguli. Propterea pri⁹ é triangulū hꝺre tres angulos eq̄les duobus rectis q̄z illū hꝺre angulū extriſecū. ſi g̃ demſtrat⁹ illa paſſio de triangulo p habere angulum extrinſecū tāq̄z p medium ſegt aliquā demſtratōem potiſſimā. pcedē p mediū a poſteriori ꝓtra arist. primo ⁊ ſcōo h⁹. ⁊ iō vt apparet opinio Egi. é difficil⁹ ⁊ ābigua. Scōa opi. fuit Linco. di. q⁹ mediū i demonſtratione potiſſima é diffinitio ſubiecti ⁊ ñ paſſionis qꝺ vī colligi ex intentōe arist. i, plogo de aia di. q⁹ ipm quod quid eſt pricipiū é ois demonſtratōis ⁊ q⁹ diffinitōes p quas nō apparet cā accītū i ſbō ſunt ꝺvaletice ⁊ vane. ⁊ 4. phi. dixit Aristo. q⁹ tūc pulcherrime vnūquodq; diffinitū é cū ex illa diffinitōe apparet cā accītum i ſubiecto ⁊ cā diſcolie ⁊ ſolꝺ dubioꝝ. Ad rōnes i oppoſitū rñdet⁹ p hāc opinionē. ad primā q⁹ diffinitio ſubiecti magis dicit qd ⁊ ꝓpter qd paſſionis q̄z diffinitio paſſionis. qz magis exprimit cām illi⁹. cū n. dicit. p. mediū i demonſtratōe dicere quid ⁊ ꝓpter

UVA. BHSC. IyR_048_2

gd non vtrunq; é referēdū ad passionē. sed quid ad
subm. ꝛ ppter gd ad passionē. i. medium i demōstra
tōe dicit gd sbi ꝛ ppter gd passiōis. ꝛ sic auctoritas
roborat hāc opinionē. Ad scōm cū iferē demōstrā
nē aliquā fieri ex ignotis. negef ꝓña. dñdo q prima
passio sbi é magis nō de diffinitōe sbi q̄z de sbo. qa
diffinitio magis explicat cām illi⁹ passionis q̄z subz
hec eni oē aial rōnale é disciplinabile é magis nota
q̄z illa. ois hō é disciplinabil. Ad tertiā cū ifertur
q ita subm erit mediū i demonstratōe potissima si
cut diffinitō. negef ꝓña. qz lz sbm ꝛ diffinitō sint idē
realr. tm̄ dfnt rōne ꝛ significatōe cū diffinitio distin
ctius explicef p diffinitōnem q̄z sbm ꝛ ꝓter disti
cti⁹ exp̄mit cām passionis diffinitio q̄z sbm. ió p dif
finitōem demonstrat passio ꝛ non p sbm. Ad q̄r
tum dī q diffinitio non é mediū iter sbm ꝛ passionē
via gnationis vl ptrāsitōis. sed via cognitōis quia
diffinitio é magis nota cū vtroq; extremoꝝ q̄z sint
extrema iter se. sicut ēt rideret Egi. si ꝓma passio ali
cui⁹ sbi demfat p passionē abstractionis gn̄is. talis
eni passio ꝓcedit naturalr sbm min⁹ cōe. diceret aūt
mediū mediatōe cognitōis. Ista opio deficit in hoc
q asserit nullā esse demonstrationē potissimā nisi in
q̄ mediū fuerit diffinitō sbi quod é falsuz. qz tūc ma
the. non demonstrarēt potissime aliquā passionez p
passionē ꝓcedentē tanq̄z p mediū cui⁹ opposituz p̄z
q̄m demonstrat habē angulos extrisecos equalētes
q̄tuor rectis de figura rectilinea q é resolubile i tot
triāgulos quot angulos hz dēptis duob⁹ tanq̄z per
mediū. silr habere angulum extrisecum equalentē
duobus oppositis itrinsecis. demonstrat p habē an
gulum extrisecum diuisibilē i duos angulos eq̄les
duob⁹ rectis oppositis itrinsecis triāguli. hec oia sūt
manifesta. ꝓmo elencorum eucludis propōe. xxxij.

Jtē Aris. vbi. s. dixit eclipsim demonstrari de lu
na potissime per iterpositōem terre iter solem ꝛ lu
nam ꝛ tonitruum de nube p extictionem ignis. qa
alr frustra dediſſet ista exempla ꝛ tm̄ nullibi mediuz
é diffinitio subiecti sed passionis. Neq; auctorita
tes adducte sunt ꝓtra ꝓmam opinionem tenēdo do
ctrinam Egi. qz dicit ipe q sicut dignitates sunt p̄n
cipia oium demonstratōum ꝛ tm̄ non igrediunt for
malr demonstratōem sed tm̄ virtualr. ita diffinitio
subiecti é ꝓcipiū ois demfatōis. s. icōplexū ꝛ nō in
gredit formalr aliquā demōstratōem tanq̄z mediū
sed solū virtualr ꝓcedit ēt p q̄lz talē diffinitōem ap
parē cās accn̄tiū. ꝓrioꝝ subiecti sui nō tm̄ demfat il
la accn̄tia sz tm̄ igredit demfatōem illoꝝ tā q̄z q̄ddā
ānexū medio fortificatiuū ꝛ roboratiuū illi⁹. Ter
tia opio é cōis dicēs q nec diffinitō subiecti nec pas
sionis é mediū i demonstratōe potissima. sz diffinitō
aggregata ex diffinitōe subiecti ꝛ passionis p̄mo. qz
illud é medium i dēmonstratione quod é maxie ime
diatū ꝛ maxie ꝓprium. sed talis diffinitio é hmōi. er
go ꝛc. maior p̄z. qz demonstratio é ex ꝓprijs imedia
tis p̄mo hui⁹. ꝛ minor dclarat. nā hmōi diffinitio é
maxie imediata sbō rōne diffinitionis subiecti ꝛ ma
xime ꝓpria passioni rōne diffinitōis passionis. si eni
mediū esset solū diffinitio subiecti illud non eēt ma
xime ꝓprium passioni. ꝛ si eēt diffinitio passionis il
lud nō eēt maxie imediatū sbō. Scōo mediū i dēmō
stratione potissima dicit gd ꝛ ppter gd sm phm̄. sz
tal diffinitio dicit quid subiecti ꝛ ppter gd passiōis.
ḡ. Jsta opio é contra itentōem aris. di. tā i ꝓmo q̄z i
secūdo hui⁹ q aliqua é diffinitio q̄ est ꝓncipiū dēmō
stratōis. ꝛ quedam q̄ est conclo demonstratōis. ꝛ q̄
dam q̄ est tota demonstratio positione ꝛ casu differēs
vt diffinitio ꝓposita ex diffinitōne subiecti ꝛ passiōis
aut ex duab⁹ diffinitionibus subiecti aut ex duabus
diffinitōibus passionis mō illud quod est tota dēmō
stratio non é ꝓprie mediū i demōstratōe potissima.

Ꝓeterea mediū i demonstratōe potissima dz es
se diffinitio alicui⁹ vni⁹ diffiniti vt colligit de mente
Aris. i hō scōo respiciēdo oia dicta sua ꝛ exēpla. sed ta
lis diffinitio non est diffinitio alicuius vnius diffini
ti sed plurium. s. subiecti ꝛ passionis ꝛc. Añ non est
iconueniēs diffinitōem aggregatam ex diffinitōib⁹
eiusdem rei aliq̄d demōstrare. sed iconueniēs é diffi
nitōez aggregatam ex diffinitōibus pluriū rerū ali
quid demōstrare ꝛ i hō erat hec opinio. qz credit dif
finitōem ꝓpositam ex diffinitōe subiecti ꝛ passionis
dterminare passionē de sbō suo sicut diffinitōem cō
positā ex multis diffinitōibus eiusdē diffiniti demō
strare diffinitōnem aliquā vel passionem de eodem
sbō. Jtē contra hāc opinionē ꝓcedūt plura argu
mēta facta ꝓtra alias opiones. ñ. n. demīat eclipsis
de luna p medū aggregās i se diffinitōnē lune ꝛ dif
finitionē eclipsis. sz tm̄ p diffinitionē cālē eclipsis ñ
ēt demōstrat habē tres de triāgulo p figurā trib⁹ lī
neis rectis ꝓtentā hītē āgulū extrisecū tāq̄z p me
diū cū istud aggregatū sit mediū accn̄tale ꝛ cā ꝓtin
gēs vt patuit. Ad p̄mā rōnē dī q mediū i demō
stratōe potissima ñ dz eē maxie ꝓpriū passioni per
eēntiā. sz p cālitatē qm̄ dz eē ꝓpria cā illi⁹. ꝛ hō cōpe
tit tā diffinitōi subiecti q̄z diffinitōi cāli passiōis.
Ad scōam dī q nō oz mediū i demōstratōe potissi
ma dicere quid ꝛ ppter quid passionis. itelligēdo p
quid quidditatē ꝛ eēntiā passionis. sz sufficit q dī
cat ꝓpter quid. s. cām passiōis i aliq̄ gn̄e cāe. tm̄ alı
qñ dicit gd ꝛ ppter gd vt ꝓpatio lumis i lūa ꝓpter
iterpōnem terre ꝛ sic é mediū i dēmōstratōne potissima
ñ rōne diffinitōis. di. quid. sz dicētis ꝓpter. Quarta
opio q̄z tenui i ꝓcl'onib⁹ é ista q tā diffinitio subiec
ti q̄z ēt diffinitio passionis é mediū i demōstratōne
potissima. hec positio é manifesta rōnibus auctorita
tibus ꝛ exemplis adductis i ꝓbando ꝛ reꝓbādo
alias opiniones. Ꝓro declaratōne huius opiniōis
posui ibi quatuor concl'ones q̄rum ꝓma é ista. cui⁹
libet subiecti ꝓma passio est demōstrabil' ō illo per
diffinitōem sbi pz nā talis passio demfabil' ō suo sb
iecto sz non p mediū cuius. qz tūc non argueret p se
nec bm' q ipm. nec p aliā passionē vel diffinitōnem
passionis cū sit ꝓma passio. ḡ p diffinitōem subiecti
Scōa ꝓcl'o q̄lz passio ꝓter ꝓmam alicui⁹ subiec
ti é potissime demōstrabil' ō illo per passionem ime
diate ꝓcedentē q̄ dī diffinitio cālis illius ꝓbat. naz
q̄lz talis passio é potissime dmonstrabil' sicut p̄ma
ꝛ ñ p diffinitōem subiecti tanq̄z p mediū. ḡ p diffini
tōem passionis q̄ é passio imediate ꝓcedens. Tertia
ꝓcl'o diffinitio subiecti pōt igredi demōstratōem in
qua demonstrat scōa vel tertia passio de suo sbō nō
tanq̄z mediū sz tanq̄z ānexū medio. pz qz aial rōale
nō pōt esse mediū demōstrādi risibile de hoie. sz bñ
pōt ānecti medio. s. disciplinabili. Quarta ꝓcl'o diffi
nitio idētica passionis potest igredi formalr demon
strationē ñ tanq̄z mediū sed tanq̄z ānexū ipi medio
pz. nā eclipsis nō demonstrat de lumie p ꝓpatiōem
lumis i luna. sz p iterpōem terre. ió si ꝓpatio lumis
i luna ponit i demonstratōe hō dz esse tanquā addi
tū ꝛ nō tā q̄z mediū. Cōtra hāc opinionē q̄druplicit
ar. ꝓmo auctoritate aris. dicēs q sp rō ꝓmi termini
i. maioris extremitatis é mediū i demfatōe potissi
ma. sz maior extremitas é passio. ḡ sp diffinitō passi
onis é mediū i demfatōe potissima. Secundo qz
eclipsis demonstrat de luna p iterpōem terre ꝛ nū q̄z
p diffinitōez subiecti. s. lune. Tertio qz demfat toni
truū de nube p extictionē ignis i nube ꝛ nunq̄z per
diffinitōem nubis. Quarto qz demfat habē tres an
gulos p angulū extrisecū ꝛ ñ p diffinitōem subiecti
cū ñ cognoscat illa passio p diffinitōem triāguli sed

UVA. BHSC. IyR_048_2

p diffinitõez passionis. Ad ꝟ oia rñdet ibidē ad ꝑncipiū dr ꝓcedēdo q sp rō ꝑmi termini. i. maiōis extremitatis ē mediū i ōmfatōe potissima. vñ qñ ō mfat ꝑma passio lz mediū sit diffinitō sbi idētica ad ꝟ ē diffinitō cālis maioris extremitatis. dicit. n. qd sbi z ꝓpter qd passiōis. Ad scōm dr q lz illa demfatio sit potissima. tñ mediū illud ē demfabile per motū lune i capite vel i cauda draconis vsqz quo ꝺ ueniat ad diffinitōem lune p quā tanqz p naturā lune demfat ꝑma passio iportās motuz. figs. n. sciret oēs passiones lune vsqz ad eclipsim demfaret prima p diffinitōem lune z aliā p diffinitōes ꝓcedētes q ōnr passiones. Ad tertiū dr silr q si demfat tornitruū de nube p extinctōem ignis illa ē potissima tñ mediū ad ꝟ ē ꝑbabile demfatiue vt asserit Aris. i ꝟ scōo. s. p aquositatē nubis vsqzq ꝺ ueniat ad diffinitōem ei⁹. Ad q̄rtū q si demfat hre tres p angulū extrisecū oz illud mediū ꝑbari p lineā palellā secantē angulū extrisecū i duos ągulos eqles duob⁹ oppositis triągli. ꝟ aūt passio tādē ꝑbat p diffinitōez triągli cū ꝟ passio nō repiat i triągulo. nisi qz ē tribus rectis lineis ꝓtēta. sic arguēdo. ois figura trib⁹ rectis lineis ꝓtēta hz lineā palelle secātē angulū extrisecū i duos ągulos eqles duob⁹ oppositis triągli. sed ois triągul⁹ ē hmōi q̄ ꝛc. nō accipiēdo ꝟ habz vt dicit actū lz aptitudiné. Ista positio ē ꝑbabil' z i q̄lz sua ꝓclonū ē ꝟa lo quēdo de passionib⁹ fluēti bus ex ꝑncipijs spēi. tñ i rñdendo ē difficil' q̄ ad duo ꝑmo qz dicit hre tres aagulos demfari p hre angulū extrisecū tāqz p mediū cui⁹ oppositū ē oñsuz cū mediū i demfatōe potissima debeat eē cā passionis nō solū i cognoscēdo sz ēt i eēndo ꝺm aris. ꝑmo huius. ꝟstat aūt hre angulū extrisecū talē cālitatē ñ hre cū ois triągul⁹ héat tres angulos eqles duob⁹ rectis siue sit siue nō sit angul⁹ extrisec⁹. sc̄ōo qz dicit eclipsim demfari de luna p iterpōem terre. z iterp iterpositio terre p motū lune vsqzq ꝺ ueniat ad diffinitōez lune qō stare nō pōt. qz cū ex tali dubio aliqs vnqz sciuit diffinitōem lune. seqt q tu hēs dubitare vnqz demfatū eē eclipsim de luna seu luna eclipsari. z ꝓz ꝓña p aris. di. ꝑmo huius q si alicui⁹ syllogismi ꝓmisse sunt demfabiles nō scit neqz demōstrat cōclo nisi oēs ꝑmisse sint demōstrate p resolutōem ad idemōstrabilia. Ꝺñdū igit q̄ ꝟ passio cōuertibil' cuz ꝟbo suo demōstrabil' ē p diffinitōem sbi mediate vl' imediate. ita q ꝑma passio demōstrat imediate per diffinitōem sbi tāqz p mediū. sc̄ōa aūt p ꝑmā passionē. ꝟ. g. disciplinabile demōstrat p aial rōnale. z risibile p disciplinabile aut p aial disciplinabile qō ē diffinitio hōis data a posteriori nulla aūt passio non cōuertibil' cū ꝟbo suo ē demōstrabil' p diffinitōm sbi sed p diffinitōem cālē passiōis. vñ qz luna z eclipsis nō ꝓuertunt cū sit aliqñ luna qñ nō ē eclipsis nec ēt cōuertunt nubes z tonitruū, ꝓpter eandem cām. iō nō oz eclipsim demōstrari de luna mediate vl' imediate p diffinitōem lune sed p ꝟbā diffinitōem cālez neqz oz mediate vl' imediate tonitruū demonstrari de nube p diffinitōem nubis. sed p diffinitōem cālē q̄ ē extinctio ignis i nube resoluēdo vsqz ad vltimaz diffinitōem cālem p se notā q̄ nō ē diffinitio sibi sicut nec demōstrat similitas de naso p diffinitōem nasi nec rectitudo de linea p diffinitōem linee sed p alias diffinitōes cāles similitatis ac rectitudis silr habē angulos extrisecos equalētes q̄tuor rectis. qz nō ꝓuertit cū figura rectilinea. iō si demōstrāt ō tali ꝟbo p diffinitōem eius sed p passionē ꝓcedentē. s. p esse resolubile i tot triangulos i quot angulos hz dēptis duobus. sed habere tres angulos eqles duobus rectis. qz cōuertitur cum triągulo. z est prima passio trianguli fluens ab itrinseco. s. a ꝑncipijs spēi. ideo demōstratur per diffinitōem trianguli que ē figura tribus rectis lineis cōtenta. Contra ꝑdicta ar. et ꝑmo non omnem passionē esse demōstrabilem. qa aliqua passio ē per se nota sicut ē motus vel quies ꝺm aris. viij. phi. quod aūt ē per se notuz non idiget demonstratōe. Secundo ar. q habere tres angulos equales duobus rectis non demonstrat p diffinitōem trianguli tanqz p medium. qz mediū i ōmōstratōe potissima non solum est cā i essendo sed ēt in cognoscēdo per Aris. ꝑmo huius. sed per diffinitōez trianguli non cognoscit triangulum habere tres angulos. Tertio ar. q habere tres angulos nō sit ꝑma passio trianguli. qz habere tres angulos demōstratur potissime per habere angulum extrisecuz q est etiam passio trianguli. sed nullum prius demonstratur potissime per suum posterius. ergo prius est habere angulum extrinsecum q̄z habere tres angulos. Quarto ar. q equalitas trium angulorū ad duos rectos nō sit ꝓpria passio trianguli. qz proꝑa passio alicuius est subiue in eo. sed equalitas triū ągulorum ad duos rectos non est subiue i triangulo ergo patet consequentia cum maiori. z minor ꝺclaratur. nam ꝓprium est quātitati ꝺm eam equale vel non equale dici ꝺm Aris. i predicamentis. sed triangulus non est quantitas cū sit qualitas quarte spēi. ergo talis equalitas non est subiue i triangulo sed i quantitate. Ad ꝑmum dicitur q sicut omne totū ē maius sua ꝓte est demonstrabile nō obstante q ñ idigeat demonstratōne cum sit per se notum vt oñ sum ē i ꝑmo huius. ita passio nō obstante q sit per se nota adhuc est demōstrabil' exquo hz causam in ꝟbō per quā pōt demonstrari. z sic omne totuz ē maius sua ꝓte. non demōstratur tanqz dubium simpl'r sed isti aut illi. ita passio per se nota nō simpl'r ōmōstratur tanqz dubia. sed isti aut illi negāti vel dubitāti eā. dicit enim aris. 2. phi. q ridiculum ē temptare demonstrare nām esse. qz naturā esse ē per se notuz cū quo tñ stat naturā esse posse demonstrari huic vl' illi q negaret aut diceret de se dubitare naturā esse.

Ad sc̄ōm dicitur q diffinitio trianguli ē cā illius passionis habere tres angulos equales duobus rectis tā i essendo quā i cognoscendo. vnde aput nām absqz angulo extrisecto cognoscit triāgulum habere tres angulos eqles duob⁹ rectis p solā diffinitōem trianguli. qz sicut res se hz ad eē. ita se hz ad cognosci ꝺm naturā iquit aris. 2. metha. quo āt ad nos ea dē diffinitio ē cā cognoscendi eandē passionē inesse triangulo. qz sine ea nunqz cognoscerem⁹ istā passionē de triāgulo. sed non sufficit se sola. imo regrit aliam passionē determinantē z declarātē istā diffinitōnem sine qua nō est possibile cognoscere talē passionē de triāgulo. eqlitas ergo triū angulorū ad duos rectos demōstrat p diffinitōem trianguli tanqz per mediū. z p habere angulum extrisecū equalē duobus oppositis itrinsecis tanqz p determinatiuū medij ita q ábo regrunt sz nō eodē mó. Ad tertium dr q ꝑus ordine nature ꝓpetit triāgulo habere tres angulos q̄z habere angulū extrisecum. sz q̄ ad nos habē angulū extrisecū ē passio ꝓcedēs habē tres nec ē iconueniēs passionē naturaliꝝ ꝓpriorē demōstrari potissime p passionē naturaliꝝ posteriorē nō q̄z tāqz p mediū sed tāqz p quoddā annexū medio i rōne ō terminātis z declarātis ipm mediū. Ad q̄rtū dr q eqlitas triū angulorū ad duos rectos ē ꝓpria passio trianguli z ēt ꝟbiue tñ i triangulo cū sibi cōpetat z nō p aliud sibiñ ꝺm. p. ꝑmo huius. z tūc ad argu. primū ē q̄ztati ꝺm eā eqle vl' iequale dici. g equalitas ē ꝟbiue i q̄ztate. negat ꝓña. vñ dūa ē iter sbiñ z fundamētum relatōis vt colligitur a phō quito metha. si enim sor. est pater pla. a eque albus sicut pla.

UVA. BHSC. IyR_048_2

fundamẽtũ pfnitatis ẽ põ gñandi. ſz ſor. ẽ ſbm pfnitatis ſilr albedo ẽ fundamẽtũ ſillitudis. ſbm aũt illius ẽ ſor. vel pla. ita i ꝓpoſito fundamentũ eq̃litatis triũ anguloꝝ ad duos rectos ẽ q̃ztitas. ſbm aũt eſt triãgulus. ió bñ dictũ eſt ꝑmo huiꝰ q̃ hꝛe treſ angulos eq̃les duobus rectis ꝓpetit triãgulo nõ p aliud ſbm ſz p aliã cãm. ſ. p q̃ztitatẽ cũ linea ſit de eſſentia diffinitõis triãguli rõne cuiꝰ dicaſ illã paſſionẽ ineẽ triãgulo. Sed dubitaſ nã, ppria paſſio alicuiuſ ſbi ꝑdicaſ de illo. eq̃litas aũt triũ anguloꝝ ad duos rectos nõ ꝑdicaſ de triãgulo cũ triangulꝰ nõ ſit eq̃lis duobꝰ rectis. ſz ꝑdicaſ de tribꝰ angulis trianguli cũ illi ſint eq̃les duobꝰ rectis. ió talis paſſio ẽ ſubiue in tribꝰ angulis ⁊ nõ i triãgulo. Bñdũ q̃ ſz eẽ eq̃le duobꝰ rectis ꝑdicaſ de tribꝰ angulis. non tñ eq̃litas triũ anguloꝝ ad duos rectos ꝑdicaſ de illis. ſed tãtũ de triãgulo vt i triãgulo ẽ eq̃litas triũ angulorũ ad duos rectos. vel triangulꝰ ꝑm tres ãgulos ẽ equalis duobꝰ rectis. ẽ q̃ magna dꝛia iter eſſe eq̃le duobꝰ rectis ⁊ eſſe eq̃le duobꝰ rectis ꝑm tres angulos. prima paſſio ꝑdicaſ de tribꝰ angulꝰ nõ tñ ꝙuertibilr. qz cõpetit alijs. ſ. duobꝰ angulꝰ rectilineis imediatis quorũ vnꝰ ẽ obtuſus ⁊ alter acutꝰ. ſeda aũt paſſio nõ ꝑdicaſ de tribꝰ angulꝰ ſed tñ de triãgulo. ⁊ ſi arguere tur ſic. triãgulꝰ ẽ eq̃lis duobꝰ rectis ꝑm tres ãgulos igr eſt equalis duobꝰ rectis. negeſ ꝙña qz. a. ꝑm qd ad ſimplr fallit ꝙña. nõ. n. ſequitur tu es albꝰ ꝑm dẽtes. igr tu es albus ⁊c.

Uoniam autẽ ſcire opinamur cum ſciamus cauſaz. cauſe autem quatuor ſunt.

Iſtud ẽ ꝑm capl'm huiꝰ tractatꝰ i quo Ariſt. docet õſtrare p oia q̃tuor gña cãꝝ manifeſtãdo ipm q̃ qd ẽ hꝛe rõnem cãe poſtq̃z oñdit ipm hꝛe rõné medij ⁊ diffinitõis. ⁊ diuidit iſtud capitulum in duas ptes. In quaꝝ ꝑma ponit Ariſ. duas ſuppõnes. In ſecũda aũt ponit alias ꝙcl'ones ibi. Manifeſtũ autẽ ẽ. Prima ſuppõ ẽ iſta. ſ. q̃ q̃tuor ſũt cãe. ſ. formalis a q̃ res capit qdditatẽ ⁊ cẽ ſpecificũ. cã mãlis q̃ neceſſitat ad formã ⁊ cã efficiẽs q̃ mouet mãm ⁊ cã finalꝭ ꝓp er quã agens agit. Nõndũ q̃ iſtã diuiſionem cãꝝ Ariſ. ponit i. 2. phi. ꝑmo metha. ⁊ i hoc ſcõo ad denotãdũ ꝙſideratõem de cauſis ad tres artifices ptinere. ſ. ad methaphiſicũ. phiſicũ ⁊ logicũ. ſz ũ eoꝝ mõ. metha. n. ꝙſiderat oia q̃tuor gña cãꝝ ꝑm q̃ cauſa ⁊ cãtum ſũt dꝛia entis tranſcendẽter ſupti phiſicꝰ vo ꝙſiderat oẽs cãs inq̃ztũ p eas fluũt motꝰ ⁊ tranſmutatões i corpore mobili. logicꝰ aũt caſdẽ cãs conſiderat vt ſũt ꝓncipia ſciẽdi p q̃zto ſũt media i demõſtratõe ex q̃ gñaſ ſcia. Dubitaſ ꝓpter qd ariſ. poti' attribuit cãe mãli neceſſitatẽ effectꝰ q̃z alijs cãis. cũ cuilz cãe ꝓpriũ ſit ꝙſecutio effectꝰ. cã. n. ẽ id ad cuius eſt ſequi' aliud. ingt auctor de cãis. Rñdz egi. duplr. ꝑmo qz alie cãe iducũt effectũ rõne boni ⁊ finis. i materia aũt multa fiũt mala vt mõſtruoſitates ⁊ corruptões. ⁊ hoc ẽ ex neceſſitate. Secundo qz alie cãe pũt impediri ab opatõib' ſuis. mã autẽ nõ impedi'. qz oẽ ꝙpoſitũ ex contrarijs de neceſſitate corrũpet. Iſta rñſio ẽ difficil' qz ſicut alie cãe inclinant i bonũ ⁊ finẽ. ita mã iclinat i bonũ ⁊ finẽ. ⁊ ſicut materia neceſſitat i ſuis opatõibus ita efficiẽs ⁊ forma neceſſitat a fine. Propterea dr alr q̃ ariſ. attribuit cãe mãli hmõi neceſſitatẽ ⁊ nõ alijs cãis. qz ſola materia eſt illa q̃ neceſſitat ⁊ nõ neceſſitat. finis ergo attribuitur neceſſitare materie ꝙo neceſſitari. ſed efficienti ⁊ forme attribuit vtrũq;.

Una qdem q̃ quid erat eẽ. vna vo que cũ hoc ſit neceſſe ẽ hoc eẽ. alte ra aũt q̃ aliquid ꝑmo mouet. quarta vo cauſa cuiꝰ oẽſ he p mediũ mõſtrant. ⁊ hoc. n. cũ ſit hoc neceſſe ẽ eſſe. vna quidẽ ꝓpõe accepta nõ eſt duabꝰ aũt ad minꝰ. hoc aũt ẽ cuz vnũ mediũ hẽant. hoc ergo medio accepto neceſſe eſt ꝙcl'onez eſſe.

Secũda ſuppõ ẽ iſta. nullꝰ ſillogiſmꝰ ꝙſtat ex vna ꝑmiſſa tñ ſed ad minus ex duabꝰ ꝙuenientibus i vno medio exquo ſic accepto i his ꝑmiſſis neceſſario ſequitur ꝙcl'o. iſta ſuppõ nõ ꝓbat hic cũ ſit declarata ꝑmo ꝑoꝝ. vbi oñdit oẽm ſyllogiſmũ cõſtare ex duabus ꝑmiſſis ⁊ tribꝰ termis. ſ. maiori extremitate minori extremitate ⁊ medio termino ex qbꝰ neceſſario ſequit' ꝙcl'o ſz q̃ ꝑm ꝑmiſſe mediũ ſit vnũ ꝑ qđ aliqđ demonſtrat. ñ tñ ſufficit vna ꝓpõ ad iferendũ illud ſed neceſſario requirunt due ꝑmiſſe i qbus ponit' illud mediũ vniẽs maioré extremitatẽ cũ minori.

Manifeſtũ ẽ aũt ſic ⁊ ꝓpter quid ſit rectũ i medio circulo: quo exñte rect' ẽ. Sit igit' rectꝰ in quo a media duoꝝ rectoꝝ i quo. b. que ẽ i medio circulo i quo. c. a. igit' rectam cẽ in c. que eſt i medio circulo: cauſa eſt. b. hoc. n. ipſi. a. equale eſt. quod vo eſt. c. ipi. b. duoꝝ. n. rectoꝝ mediuz eſt. Exñte igit' medio duoꝝ rectoꝝ a. ineſt. c. hoc autem erat in ſemicirculo rectam eſſe.

His ſuppõib' ꝑmiſſis Ariſ. ponit q̃tuor concl'ones quaꝝ ꝑma ẽ iſta. poſſibile ẽ aliqđ demſtare p genuſ cãe mãlis tanq̃z p mediũ. Iſta ꝙcl'o exꝑplariter õclaratur ſic arguẽdo. oĩs medietas duoꝝ anguloꝝ recetorũ ẽ angulꝰ rectꝰ. ſed hic qui ẽ i medio circuli ẽ medietas duoꝝ anguloꝝ rectoꝝ. g̃ h̃ q ẽ i medio circuli eſt angulꝰ rectꝰ. maior ꝑz ex h̃. qz oẽs ãguli recti ſũt eq̃les ſicut eni oĩs medietas duoꝝ pedaliũ ẽ pedale. qz oẽs due medietates alicuiꝰ ſunt eq̃les. ⁊ oia duo pedalia ſunt eq̃lia ita oĩs medietas duorum rectoꝝ anguloꝝ ẽ angulus rectus. minor vero declaraſ ponendo i circulo vnum triangulũ cuius conꝰ ſit cẽtrũ circuli ⁊ baſis q̃rta pars circuli i caſu illo angulus ꝺ ſcriptꝰ ẽ medietas duorum rectorum quod patet trahendo vnam iſtaꝝ linearum i punctum oppoſitum circuli faciẽdo aliũ triãgulum occupantẽ aliã q̃rtaz circuli. ꝑz enim q̃ linea recta cadit ꝑpendiculariter ſup lineã rectã ſecũdo illã i duas medietates. ergo cãt duos angulos equales. ſit ergo huiꝰ ſillogiſmi a maior extremitas ⁊ b mediũ. ⁊ c minor extremitas. ⁊ arguaſ vt. ſ. omnẽ b eſt a omne b eſt c ergo omne c eſt a. Notandum ſm Ariſt. vij. meth. q̃ quedaz ſunt partes diffinitiue ⁊ iſte ſunt formales. quedam ſunt ptes quãtitatiue ⁊ iſte ſunt mãles vt ſemicirculus eſt ps quãtitatiua circuli. ideo ẽ ps mãlis eiꝰ nõ ingrediens diffinitõem circuli. cum ergo medietas dicat ptem quãtitatiuaz. ió arguere ꝑ medietatẽ duorũ rectoꝝ arguit' ꝑ cãm mãlẽ. Sz ꝓtra h̃ demſtratõ ẽ mathe. ⁊ mathe. abſtrahit a mã ex doctrina ariſto. 2. phi. g̃ h̃ demſtatio ñ ẽ ꝑ mãz. Dicẽdũ ꝙz ariſ. 7. met. quod duplex ẽ materia. ſcilicet ſenſibilis ⁊ intelligibilis. licet ergo mathema. abſtrahit a materia ſenſibili. non tamen abſtrahit a materia intelligibili.

UVA. BHSC. IyR_048_2

ptes aũt ꝓtinui q̃ztitatiue discũt mãm itelligibilẽ de qua ꝓsiderat geo. sicut de ipo ꝓtinuo.

Hinc autem idẽ est quod quid erat esse cum hoc significet rõne. At vo ipius quod quid erat esse causa mõ strata est media.

Secũda ꝓcło possibile ẽ aliquid demõstrari p cãm formalẽ tanq̃z p mediũ. Ista ꝓcło ẽt exẽplariter declarat pbando ꝓcłonem pus demonstratã p aliud mediũ. s. cãe formal'. sic argnẽdo. ois angulus cõstitut⁹ ex linea sup lineã diametral'r cõcidente ẽ angulus rectus. sed ħ q est i medio circuli ẽ hmõi. g̃ ħ q ẽ i medio circuli ẽ angul⁹ rectus. Nõndũ ꝑmo q idẽ argumẽtũ fit de semicirculo sicut de circulo tam i hac q̃z in ꝑori demõstratõe suppositio q supra diametrũ circuli cadat diametral'r aliq̃ linea. semp eni angulus ꝓstitut⁹ ẽ medietas duoꝝ rectoꝝ. z ẽ angulus rect⁹. qz g̃ ptes diffinitõis sunt forme p Arist. 2. phi. z angul⁹ rectus diffinit p angulũ ꝓstitutũ ex linea sup lineã diametral'r concidẽte sequit hãc demõstratõem fieri q cãm formalẽ tanq̃z p mediũ. Se cũdo uotandũ q angulus semicirculi est medietas duoꝝ rectoꝝ aut ptrahendo lineã ab vno puncto semicirculi ad punctũ oppositũ. aut ptrahẽdo lineam rectã a costa ad costã facientẽ cordam in medietate semicirculi. z ꝑter triangulũ ꝓpletũ i centro ita q a. sit angulus cẽtri. z b. c. sint anguli oppositi. z sequitur a. esse angulũ rectũ. z b. c. facientes angulum rectum exquo ois triangul⁹ hz tres angulos equales duob⁹ rectis ex qb⁹ seq̃t ẽ medietatẽ duoꝝ rectorũ.

Hoc aũt propter quid medoꝝ bellũ factũ ẽ athenis. que cã ẽ preliari atheniẽses. quoniã i sardos ꝓmiserũt propter hoc. n. motũ ẽ ꝑmũ. sit bellũ i quo. a. pri⁹ ꝓmittẽs. b. atheniẽses. c. ẽ igit'. b. i. c. pri⁹ ẽ cõmittere athenien sib⁹. a. aũt i. b. debellãt n. prius iiustos. est itaq̃z in. b. a. de bellari prius icipientes. b. aũt pri⁹ i athenien sibus. prius enim icepe/runt medium. itaq̃z hec est cã medi um mouens.

Tertia ꝓcło possibile ẽ aliqd demõstrari p gen⁹ cãe efficientis tanq̃z p mediũ. ista ꝓcło exemplal'r ꝺclaratur. sic arguẽdo. oĩs ꝑus faciẽtes iiustũ i aliquos fũt debelladi ab illis. atheniẽses fuerũt ꝑus iiustuz faciẽtes i aliquos. g̃ fuerũt debelladi ab illis. pz cõsequẽtia cũ maiori z minor declarat. qm̃ atheniẽses ꝑus iiustũ fecerũt i sardos z sardi erãt amici medoꝝ rum. iõ iiustũ fecerũt medis. ꝓpter quã cãm erãt debelladi ab illis. ꝙuertat' ergo. a. cũ maiori extremitate. z b. cũ medio. z c. cũ minori extremitate z argua tur vt ꝑus. Nõndum olim atheniẽses uasisse sardos amicos medoꝝ. ꝓpter quã cãm medi uaserunt atheniẽses z debellauerũt eos. iõ põt sic argui p cãz effectiuã qcunq̃z ꝓmiserũt ꝑus i sardos debellandi erãt a medis atheniẽses ꝑus ꝓmiserũt i sardos. ergo atheniẽses ꝺbelladi erãt a medis. pz ꝓña cũ maiori. quia sardi erant amici medorum. minor vero ẽ nota ex historia. quia athenienses prius inuaserunt sardos.

Quorũcunq̃z ẽ. n. cã propter aliqd vt ꝓpter quid ãbulat vt sanꝰ fiat. z propter quid facta ẽ domus vt sal uet vasa. illud vo propter id q̃ salꝛuet. sed propter quid post cenã oz ãbulaꝛ. z cuiꝰ gra oportet nihil dif fert. Ambulare post cenã fit i quo c nõ eminere cibos. i quo. b. sanari. i quo. a. fit. igit' i eo q̃ ãbulat post cenã ẽ facere nõ supeminere cibos iuxta os ventris z hoc eẽ sanũ. videtur. n ipsi ieisse ãbulare quod ẽ. c. b. quod nõ ẽ eminere cibos. In hoc autem quod ẽ sanatiuũ. q̃ igit' causa ẽ i. c. quod. a. sit. ꝓptereа qõ est sit b. ñ eminere. hoc aũt ẽ sicut illius rõ. a. eni sic demonstrabit' propter quod. b. inest. c. quoniam hoc est sanari.

Quarta cõclusio possibile ẽ aliqd demõstrare p cãz finalẽ tãq̃z p mediũ. ista ꝓcło pz. qz dũ queritꝛ ꝓpter qd aliqs ãbulat post cenã. rũdet' vt sanꝰ fiat. z ꝓpter qd aliqs hz domũ. rũdet' vt saluet seipm. sanitas. n. ẽ finis deãbulatõis. si salus ẽ finis domꝰ z qñ finis nõ hz solũ rõnem cãe sed ẽt effectꝰ cũ vltimate, ducat. iõ ꝑmitꝰ oñditur finẽ demfari i rõne effectꝰ per cãm effectiuã. scõo oñdit' esse ipm mediũ demfandi ipam cãm effectiuã tanq̃z effectũ ei⁹. Primũ sic exẽplariter declarat' vt oẽ nõ hñs cibos eminẽtes i orificio stomachi ẽ sanũ. ãbulans post cenã ẽ nõ habẽs cibos eminẽtes i orificio stomachi. g̃ ambulãs post cenã ẽ sanũ. ambulatio eni ẽ cã effectiua descẽsus cibi ad fundũ stomachi. z ꝑter nõ hñdi cibos eminẽtes i ore stomachi. Nõ hre aũt cibos eminẽtes i ore stomachi ẽ cã effectiua sanitatis. Itẽ oẽ habẽs domũ saluat seipm. sortes ẽ habẽs domũ. g̃ sor. saluat seipm. sor. g̃ est cã effectiua salutis ei⁹ itelligẽdo ꝺ salute q̃ ẽ p defensionẽ a ventis pluuijs z alijs malis i pssionib⁹ aeris. ponat' ergo q a. b. c. ꝙuertant' cũ termis dictoꝝ sillogismoꝝ. z arguat' vt supra.

Oportet aũt ꝓmutare rõnes. z sic magis vnaquecz apparebit. Bene ratio ẽ aũt ecõtrario hic z in cansis scõm modũ. ibi quidẽ mediũ oportet primũ fieri. hic aũt. c. vltimum. vltimum aũt propter quid est.

Secundũ ꝓter habet' cõmutãdo terminos scz faciẽdo maiorẽ extremitatẽ mediũ z ecõtra. vt oẽ sanuz ẽ nõ hñs cibos eminẽtes i ore stomachi. ambulans post cenã ẽ sanũ. ergo ãbulãs post cenã ẽ non hñs cibos eminẽtes i orificio stomachi. Item oẽ saluãs seipm z vasa hz domũ. sor. saluat seipm z vasa. g̃ sort. hz domũ vbi pz q semp cã finalis ponit' tanq̃z medium i demõstratione. Notandũ ꝑmo ꝺm Arist. q iter agens z finẽ hec ẽ ꝺfia qñ via gradatõis agẽs pcedit finẽ. sed via itentõis z apprehẽsionis finis pcedit agẽs. vñ ꝑmo apprehendit' finis z vltimo habet esse. Primo eni apprehẽdit hõ sanitatẽ futurã. Secũdo mediũ acgrendi eam scz nõ habẽdo cibos eminẽtes i ore stõachi. Tertio apphẽdit possibilitatẽ

UVA. BHSC. IyR_048_2

huius p deābulatōem post cenā. z tūc p̄mo icipit ā bulare. secūdo descēdit cibus. tertio inducit sanitas. ecce qūo p̄mum i apprehensione é vltimū i gñatōe z vltimum i apprehensione est p̄mum i executione.

Scōo nōndum ꝺm Egi. q in hoc differt finis ab alijs causis. nā alie cause sunt media i demōstratōe cū p̄cedant suos effectus. finis aūt debet esse maior extremitas exquo final'r ꝓducit. Sed istud nō vr vez ꝺm Aristo. i p̄ncipio huius secundi causa z medium sunt idem. ḡ finis cum sit cā cāx poterit eē medium i demonstratione. si enim finis vt hz rōnē cause esset maior extremitas tūc argueret quasi ab effectu ad cām z a posteriori ad suum p⁹. talis aūt demonstratio nō est demonstratio simpl'r de qua logt Aris. hic sed demonstratio ꝺm quid. Item Arist. i hac locutōe vult exp̄sse q oēs cause sint media i demonstratione sed maior extremitas nō é medium i demonstratōe. ergo finis sumpt⁹ i rōne cause debet esse medium z nō maior extremitas. z hz non precedat alias causas ꝺm esse tñ p̄cedit illas ꝺm apphensionem quoniam agens non agit nisi p⁹ moueat a fine non loquendo. p̄prie de motu qz finis non p̄prie mouet sed methaphorice cum agēs nō agat nisi ꝓpter finem. 2. phi. finis ḡ vt hz rōnem effect⁹ est maior extremitas. vt autem habes rōnem cause é medium. sed qualitercunqz sumat. ponatur q. a. b. c. ꝓportant cum extremitatib⁹ z medio iuxta moduz sepe traditum z arguat i termis istis ignotis eo modo quo pri⁹ argutum é i terminis notis. Cōtra p̄dicta ar. z primo q p mām non possit aliqd demonstrari. qz materia é transmutabil' hz Arist. prio phi. z primo de gene. siue fuerit materia prima siue materia secunda. ḡ p illā nihil demōstrat pz ꝓña qz ōmō stratio est ex itransmutabilibus primo huius. Secundo ar. q p formā nihil possit demōstrari. qz si p formam posset aliqd demonstrari. maxime videretur i exēplo phi. sed oñdit ibi non argui p formā cū linea non sit forma anguli recti sed potius ſbm aut cā effectiua. Tertio ar. q p cām effectuam ñ possit aliqd demonstrari. qz alique sunt cause effectiue ad quaꝝ esse nō sequit esse suoꝝ effectuum. qz nō sequit domificator est ergo dom⁹ est. nec sequit ignis est. ergo combustio vel calefactio ē. Quarto ar. q p cām finalem nihil possit demonstrari. qz ois demōstratio ꝓcedit ex priorib⁹ vt patuit primo huius. sed finis é vltimum p Arist. 2. phi. Jté nulla demonstratio é ex nō ente sicut nec scia p phīm primo hu⁹. sed finis é nō ens cū acq̄rat sanitas p deambulatōnem vt dictū é hic. z 2. phi. Ad primū dr q nō soluz p mām itelligibilem é aliqd demonstrabile vt patuit s. p medietatē duoꝝ angulorꝝ rectorꝝ. sed ét p materiam sensibilem. vt omne ꝓpositū ex materia potētiali ad formam corrūpet. ois hō é hmōi. ḡ ois homo corrūpet. Jté oē aial hñs pulmonem respirat. ois hō é aial hñs pulmonem. ḡ ois hō respirat. prima ōmōstratio ꝓcedit p mām primā z scōam p mām scōam cū pulmo sit materia compositōis aialis. Et ad rationem dr q materia siue fuerit prima siue secūda potest dupl'r ꝓsiderari sez vt ptinet ad idiuiduum et vt ptinet ad spēm. primo mō nō est mediū i demōstratione qz vt sic est materia signata. scōo mō ingredit demonstratōez z é intrāsmutabil' sicut spēs ppetua z eterna é. Ad scōm dr q nō solū p formā ptis. sz ét p formam totⁱ aliqd pōt demonstrari. vt omne ꝓpositū ex aia viuit. ois hō é ꝓpositum ex aia. igit' ois hō viuit. Jté omne aial rōale é disciplinabile. ois hō é aial rōnale. ḡ ois homo é disciplinabil'. prima demōstratio é p formam partis. z scōa per formam totius. qz partes diffinitōis sunt forme. 2. phi. Et ad rationem dr q sicut diffinitio formalis mot⁹ q est act⁹ entis i pō hz q i pō. 3. phi. non datur p formā mot⁹ sz p formam mobilis. qz actus entis nō est forma motus sz subi mot⁹. ita diffinitio anguli recti data p formam non dat p formam anguli recti sz p formā corporis. linea eni non fundat i angulo sz i corpore hz p aceñs rōne supficiei. z sicut diffinitio mālis motus q é acquisitio ptis post ptem ꝺm ꝓmen. 3. phi. non datur p mām motus sz p materiā spacij vel termini ad quē ita diffinitio mālis anguli recti non dat p materiā anguli recti sed p materiā aggregati ex duob⁹ angulis rectis. vnde medietas duoꝝ angulorꝝ rectorū non é materia anguli recti cum sit angul⁹ rectus sed é materia totius aggregati cū sit pars ei⁹. Ad tertiū dr q tā p cām effectiuā pticulare q̄s vlez pōt aliquid demonstrari primū patuit i exēplo Arist. de interpōne terre iter solē z lunam ex qua demōstratur eclipsis. scōm vero declarat sic arguēdo. q̄cūqz sol applicat tali materie cū talibus circūstantijs gñant muscē vel ranē sed nūc sic applicat. ḡ tūc gñantur muscē vel ranē. Et ad rōnem dr iuxta sniam Aris. 2. phi. q duplex est cā effectiua. s. actual' z potentialis actual' est illa ad cuius esse sequit de necessitate suus effectus a qua iste dependet tā i fieri q̄s i facto eē. cuiusmodi é iterpō terre respectu eclipsis z per talē cōtingit demōstrare ꝺm oēm dūam pōnis q̄n si est fuit vel erit iterpō terre iter solē z lunā oz q sit fuēit vl' erit eclipsis. Cā potential' é ista ad cui⁹ esse non seq̄t exītia sui effectus de necessitate sed soluz possibilitas qz non sequit ignis é ḡ calefacit sed bñ sequit ḡ pōt calefacere. nec sequit domificator é ḡ domus é sed solū q dom⁹ é possibil'r ñ bene sequit domificās é ergo dom⁹ é i fieri. Intelligēdū q alique cāe absolute z solitarie sumpte dicunt potētiales z eedem circūstantionate dicunt actuales. sol. n. absolute sūptus é cā potential' rane z debite applicatus matēie est cā actual' cū ad illū sic ꝓditionatū sequat de necessitate exītia rane. Jdē dr de igne z domificatore. Cā ergo actual' demonstrat effectum suū simpl'r. sz potētial' solū quo ad esse possibile. Ad q̄rtum dr q finis é medium demonstratōe ex quo é cā cārum. 2. phi. z hoc declaratū fuit supius de fine pticulari qui é sanitas vl' salus idiuidui z pōt idē oñdi de fine vlī sic arguendo. omne felicitabile é itellectiuū ois hō é felicitabil'. ergo ois homo é itellectiu⁹. felicitas eniz é finis vltimus z vlis toti⁹ spēi humane. nō eniz hō é felix ꝓpter itelligere sed hō itelligit ꝓpter felicitatē ordinat' eni itellectio final'r i felicitatē z non econtra.

Et ad rōnem dr q finis ut causa z ut hz esse apprehensum z intentū p̄cedit nō solum seip̄m ut hz eē genitū z factum. sed ét omnes alias cās. qz mouet nō ꝓprie sed methaforice ip̄m agens ut dicit arist. primo de gñatōne mō finis ut effectus non é medium i demonstratōe sed maior extremitas. ut aūt est cā sic est medium exquo tanq̄ ex priori aliquid demōstratur. sic. n. arguit Arist. primo de gñatōe necessitatē alteratōis ex necessitate gñationis z ipossibilitatem alterationis ex ipossibilitate gñatōis dicit q si generatio é ipossibil' alteratio é ipossibil'. Item nulla demonstratio é ex non ente simpl'r qz nulla ōmonstratio fit ex terminis iportantib⁹ figmenta cui⁹ modi sunt chimera uacuum z mons aureus sed bñ aliqua demonstratio est ex non ente i actu z ex nō ente i effectu sicut demonstratio rose uel pluuie n'la rosa uel pluuia exīte. z ita i ꝓposito hz finis non sit in actu. tamen est i apprehensione ꝺm quaz dicitur cā mouens z non solum est i apprehensione sed ét é in re potential'r z cal'r eo modo quo effectus dicit esse i causa sua ideo p illud demonstratur. Ex p̄dictis itelligit arist. ꝓbare q p omne gen⁹ cāe ꝓtigit aliqd demonstrare qz p gen⁹ cāe mālis contingit aliquid

UVA. BHSC. IyR_048_2

demonstrare ⁊ p genus cãe formalis ⁊ p genus cãe efficiẽtis ⁊ per genus cause final' ⁊ nõ sunt plura genera cãrum g̃ pz ꝑña cum minori ex sua suppõc mator aũt ẽ sequens ex concl'onibus ꝓbatis ꝑcernẽtib⁹ quatuor gña cãrum ⁊c.

Ontigit autem vnum ⁊ idez ⁊ quid est ⁊ ꝓpter quid est ex necessitate vt per lucerne pellez lumen. Et nãqz ex necessitate disgreditur quod in parua partibilius p maiores poros si quidem ignis fit transgrediendo. ⁊ propter aliquid vt non offendamur itaqz ⁊ si esse ꝓ tingit ⁊ fieri contingit.

Jstud est tertium capl'm huius tractar⁹ i quo Aris. docet demonstrare in cãis exñibus sim ul cum suis effectibus. quomodo vna cã demonstrat vnum effectum ⁊ quomodo plures eundem effectum ponẽdo quatuor conclusiones. Quaꝝ ꝓma est ista idẽ effectus numero p plures causas potest demonstrari sed̃a concl'o effectus naturales sunt cõiter demfabiles per oĩa quatuor genera cãrum ibi. ꝓlima autẽ.

Tertia concl'o effectus artificiales non sunt õmõstrabiles nisi p cãm finalem ibi sed i his. Quarta conclo quilz effect⁹ exñs simul cum sua causa ẽ per illam demonstrabil'em oẽm dfiam temporis taz q̃ ad esse q̃z quo ad fieri ibi. eadem autem cã. ꝓrima concl'o dupl'r ꝓbatur. ⁊ ꝓma sic lumen apparere per pellẽ laterne ẽ quidam effectus demonstrabil'p cãz materialẽ formalẽ ⁊ finalem. ergo idem effectus numero p plures cãs põt demonstrari. pz ꝑña ⁊ queli bet ps añtis ꝓbatur icipiendo a ꝓma sic arguendo p cãm materialẽ omne corpus diuisibile i ptes minores q̃z sint pori laterne appet p pellem laterne sed lumen ẽ corpus diuisibile i ptes minores q̃z sint pori pellis laterne g̃ lumen apparet p pellem lanterne Jsta demonstratio est p cãm materialem qz ptes et pori dicunt materiam cũ ex his aliquid componat' maior pz ex necessitate materie quia corpora minora q̃z sint foramina necessario disgrediuntur a nec poris possunt detineri. ꝓpter elongatõem latex minor aũt non ẽ vera sed admittitur. ꝓpter opinionem antiqnox di. lumẽ esse defluxũ quorũdam paruox corpox quã opinionem Aris. reprobat. 2. de aĩa di. q̃ si lumẽ esset corpus possibilis esset penetratõ corpox. s. luminis ⁊ aeris. aut q̃ statiz multiplicato lumine cederet aer quod ẽ ipossibile qz cum lumẽ subito multiplicet' aer subito cederet ⁊ sic aliquis motus localis fieret subito q̃ ẽ contra naturam motus vt demõstrat'. vij. phi. Secunda ps añtis ar. sic omne multiplicatum per pellẽ laterne apparet p pellez laterne sed lumẽ multiplicat' p pellẽ laterne. ergo lumen apparet p pellem laterne. Jsta demonstratio ẽ p cãm formalem qz sicut diuisio competit materie. ita multiplicatio forme vt colligit ex doctrina ꝓmẽ. 3. phi. di. q̃ i continuis diuisio ⁊ diminutio ẽ ratõne materie. augmentatio autem ⁊ maiorratõ sunt rõne forme. maior ergo ꝓdicte rõnis ẽ de se nota. ⁊ mior declaratur. nam lumen non solum multiplicat' p aerem ꝓtentum i poris qui sunt i pelle laterne sed etiã p pellem laterne i qua non est aliquis porus ꝓpter diaphanitatẽ eius eo dẽ modo quo mltiplicatur per crystallum seclusa omni porositate crystalli facili⁹ tñ multiplicatur p ptes porosas q̃z per non porosas qz ptes porose sunt magis diaphani rõne aeris ibibiti q̃z ptes non porose. Tertia pars añtis ẽt arguit s. q̃ idem effectus demõstrat' p cãm finalez sic arguendo. omne quod portat' i lanterna ne homo offendatur i tenebris apparet p pellem laterne sed lumẽ portatur i lanterna ne homo offendatur i tenebris. ergo lumen apparet p pellem lanterne. Jsta demonstratio ẽ per cãm finalem qz ideo apportatur lumen ⁊ ipm fit apparere p pellem lanterne ne ledat' homo i tenebris ⁊ ita maior ⁊ minor sunt manifeste. Notandum q̃ Aristo. non tãgit cãm effectiuam p quaz ẽt eadem concl'o possit demonstrari qz ista videt' esse de se nota sic arguendo i quocunqz diaphano ẽ corpus luminosum p illud apparet lumen. sed pellis laterne est aliquod diaphanum i quo est corpus luminosum ergo per pellem lanterne apparet lumen. Jsta demõstratio tangit cãm effectiuam cũ dr corpus luminosum qñ lumen dependit effectiue a corpore luminoso tam i fieri q̃z i facto esse. cãm autez materialem tãgit Aristo. cum dicit i littera per poros maiores ⁊ formalẽ cũ ait ignis disgrediẽdo. finalẽ vero cũ ãnectit vt non offendamus.

Sicut si tonat extincto igne. necesse est zizire ⁊ tonare. ⁊ sic est quẽad modum pytagorici dicunt munarũ causa his qui sunt i tartaro. quatenus timeant.

Secundo ꝓncipal'r ad ꝓcl'onem ar. sic tonitruum est quidam effect⁹ ꝓbabil'demonstrative p cãm mãlẽ ⁊ finalẽ. ergo idem effect⁹ numero p plures cãs põt demonstrari añs sic arguit'. ⁊ ꝓmo p cãm materialem sic arguẽdo. q̃cunqz extinguit' ignis i nube est tonitruum. sed q̃cunqz fit magna antiparistasis in media regione aeris extinguit' ignis in nube. ergo q̃cunqz fit magna antiparistasis i media regiõe aeris ẽ tonitruum. Jsta demonstratio ẽ p cãm materialem. qz sicut vinum ẽ materia alteratõis sanguinis. ita ignis extinctus i aqua facit zizire ita extict⁹ i nube facit tonare. zizire est nomẽ fictum sumptum a ziri qõ ẽ sonus fact⁹ i aqua q̃n extinguit' ignis. sicut tintinabulum sumitur a tintin. qõ ẽ son⁹ cãpane maior pz non tanq̃z ꝓa qz sic non generat' tonitruũ sed ex suppõne admissa opinione empedoclis. mior autem clara ẽ ex his q̃ determinant' i libro methauroꝝ. Secũdo demõstratur idẽ p cãm finalem sic arguendo q̃cunqz aĩs ifernales timent tunc ẽ tonitruum. sed q̃cunqz ẽ extinctio ignis i nube aie ifernales timẽt. ergo q̃cunqz ẽ extinctio ignis in nube ẽ tonitruũ. Jsta demonstratio est p cãm finalẽ. qz iõ fiunt tonitrua vt timeãt aie ifernales ⁊ hoc nõ sit vex iuxta doctrinam arist. qz finis tonitrui non ẽ timor aiarum ifernaliuz sed putrefactio aeris ⁊ expulsio ptium extraneax q̃ sunt i illo tñ admittitur tãq̃z exemplum ad ꝓpositum. exempla enim ponim⁹ nõ vt ita sint sed vt sentiant qui addiscunt iquit Aris. in libro elenco. quo admisso pz quelz ꝓmissax ex opinione pytagore ponẽtis descensum animax malax ad loca tartarorum vt ibi puniant. Jntelligendũ q̃ nõ solum p cãm materialem ⁊ finalem demõstratur tonitruum sed ẽt p cãm efficientem ⁊ formalem. vt q̃cunqz caliditas exñs i ventre nubis scidit nubẽ tunc est tonitruum. sed q̃cunqz ignis extinguit' i nube caliditas exñs in ventre nubis scindit nubez. g̃ q̃cunqz ignis extinguit' i nube ẽ tonitruum. Jtez q̃cunqz nubes velociter frangunt' ẽ tonitruum sed nũc vel tunc nubes velociter frangunt' ergo nunc vel tunc est tonitruum. Jstarum demonstrationuz ꝓma est per cãm effectiuam. s. per caliditatem. ⁊ secunda per causam formalem scilicet per motum ⁊ fractionem

UVA. BHSC. IyR_048_2

Plurima autem ⁊ huiusmodi sunt ⁊ maxime in his que nature consi/stunt ⁊ stantib⁹ hoc ꝙ propter hoc natura fecit illa vero ex necessitate. Necessitas autem duplex ē hec eni secundum naturam ⁊ motum. sicut lapis ex necessitate ⁊ sursuz ⁊ deor/sum fertur. sed non propter eandē necessitatem.

Secunda ꝓcō effectus nāles sunt cōiter demōstra/biles p oia quatuor genera cāz. illa ꝓcō pz ex assi/gnatis exēplis sed rōne sic arguit ois demonstratio ē ex necessarijs sed i naturalib⁹ maxime reperit' ne/cessitas ⁊ hoc i quoz gñe cāe ḡ ⁊c. pz ꝫña cū maio/ri ex ꝑmo hui⁹ ⁊ pbat mior. nā ꝑmo repit' necessitas ex parte finis qz natura agit ꝓpter finē inqt Arist. 2. phi. fecit. n. dentes anteriores acutos ꝓpter diuisio/nem cibi ⁊ posteriores obtusos ꝓpter cōtritōez ei⁹ dem. Secūdo reperit' necessitas ex pte forme quā nō tangit arist. i littera ex eo ꝙ forma ⁊ finis coicidūt 2. phi. ḡ necessitas repit' ex pte finis ēt ex pte forme.

Tertio reperit' necessitas ex pte materie quod pa/tet i motu naturali lapidis deorsum. mouet' enim ō/rsum rōne elementi dñantis in eo cum omnia gra/uia naturaliter tendant deorsum. Quarto reperitur necessitas ex pte agentis vt pz i motu grauis sursū p impulsiōem. necessārio igit' descendit ⁊ ascendit la/pis sed non eadem necessitate materie ⁊ ascendit ne/cessitate agentis. Nōndum ꝑm Arist. tā hic q̄z. 2. phi. ꝙ duplex ē materia. s. finis ⁊ materie. ad necessi/tatem finis reduci' necessitas forme exquo iuxtā co/icidunt ⁊ ad necessitatem mē reduci' necessitas agē/tis exquo materia transmutat' p agens. si enim lapis' mouetur deorsum ista necessitas non solum ē ex pte materie. s. terre ex qua mālr componitur lapis. sed ēt ex pte agentis cum omnis talis motus sit ab agent/te. omne enim quod per sē mouetur diuiditur i ptez ꝑmo mouentem ⁊ i partem ꝑmo motaz inquit aris/. viij. phisi.

Sed in his que sunt ab intelligen/tia alia nequaquā finit ab eo quod per se frustra est. vt domus aut effi/gies neqz ex necessitate sunt. sz pro/pter hoc. Alia vero sunt a fortuna. vt sanitas ⁊ salus. Maxime autem in quibuscunqz contingit. ⁊ sic ⁊ ali/ter cum non a fortuna generatō fit quare finis bonus propter aliquid fit. ⁊ aut a natura fit. aut ab arte. a fortuna autem fit nihil propter ali/quid.

Tertia ꝓcō effectus artificiales non sunt demōstra/biles nisi p genus cāe finalis. pbatur cum omnis ō/monstratio fit ex necessarijs p illud tm̄ fit demōstra/tio i quo reperitur necessitas. sed i artificialib⁹ non re/perit' necessitas nisi ex pte finis ḡ. pz ꝫña cum maio/ri. ⁊ minor declarat'. Primo q̄dem i artificialib⁹ nō est necessitas agentis simplr sed tm̄ ex suppōne. vt si ipellūtur lapis sursum p artem necesse erit sursum ascendere tm̄ h⁹i impulsus non ē necessari⁹ ex parte agentis qz i pō artificis ē impellere vel non impellē/ cū pōe rōnales sint ad oppositā. vi. metha. In nālib⁹ aūt q̄ non hñt dōium sui actus talis necessitas repe/rit'. nō enim potest magnus ventus nō ipellē lapil/los sursum aut iundationes aqnaz facere ⁊ eas ele/uare. Secundo i artificialibus non ē necessitas ex pte forme vt distinguit' cōtra finem. ars eni nullam formā sibi determinat simplr sed tm̄ ex suppōne rō/ne finis. artifex eni non introducit formam nauis vel domus nisi ꝙ quāto p ipam habebit' melius finē. nā aūt absolute determinat sibi formam siue acqrat fi/nem siue nō. vñ oia agentia naturalia sicut sibi ōter/minant absolute certum gradum pfectōnis entium ita determinatā formā. Tertio i artificialib⁹ non est necessitas ex pte mē. vñ i ꝓstitutōe effectuū artificia/liū nullā materiā sibi determinat ars simplr sed tm̄ ꝑ respectū ad finē vt ligna ⁊ lapides i formatōne do/mus ⁊ ferrū i ꝓductōe serre. ⁊ vitrū i gñatōe fiale. ꝓ q̄ꝫto talis materia aptior ē ad finē itentuz. natura āt iz agat ꝓpter finem adhuc circūscripto fine determi/nat sibi ꝓpriam materiā vt aial carnē ossa ⁊ sangui/nē. planta vero radices frondes ⁊ folia. ita ꝙ circūscripto fine nō minus natura talia generaret qō de arte non ꝓtingit qz ergo ois operatio artis simplr ō/pendet a fine ideo necessitas i artificialibus non ꝓ/uenit nisi ex pte finis. Nōndum ꝑmo ꝑm phīm ꝙ eoz que sunt ab intellectu practico quedaz sunt ab ar/te ⁊ q̄dam a fortuna. illa dicunt' esse ab arte q̄ non fi/a cāu neqz ex necessitate mē vel agentis sed soluz ꝓ/pter finē. verbi gra dom⁹ vel statua ē ab arte existen/te bitualiter i intellectu practico ⁊ non a cāu qz illa nō fiunt ꝓter itentōem agentis nec ex necessitate mē. qz aliqua grauiora ponunt' superius ⁊ aliqua leuiora i/ferius. nec ēt ex necessitate agentis qz nō semp posi/to domificatore cū ceteris req̄sitis absq; impedimēto ponitur domus vel domificatio. oz ḡ dicere ꝙ illa tā/tum fiūt ꝓpter finē sez ꝓpter tutelam hoium ⁊ reruz possessaz. illa vero dicunt' esse a fortuna q̄ sunt ra/ro ꝓter itentōem agentis vt sanitas ⁊ salus. ꝛbi gra si leprosus comedat serpentē vt moriat' ⁊ ex illo esu sanet' talis sanitas ē a fortuna silr si aliqs intrat do/mum cā bibendi vel gescendi ⁊ ex hoc liberet' ex inimicis hec salus ē a fortuna qz ꝓter itentōem agētis

Sed dubitat' qz dicit arist. 2. phi. ꝙ artificialia nō solum diffiniunt' ꝑ finem sz ēt ꝑ materiā. diffinit' enī dom⁹ nō solum ꝙ esse cooperimentum saluās sed ēt ꝑ lapides ⁊ ligna. neqz serra tm̄ diffinit' ꝑ secare du/ra sed ēt ꝙ esse instrumētū ferreū dentatū. ergo i arti/ficialibus ē necessitas materie sicut finis. ⁊ ꝙ ꝫña ef/fectus artificialis potest demonstrari p materiā sicut ꝑ finem ⁊ ꝓformatur exēplariter sic. nam faciens sa/gittam ex ligno nodoso necessario videt obliquita/tem sagitte ꝓpter nodos. nō talis obliqtas nō pōt esse ꝓpter finez sed ex necessitate materie. Rñdē/tur ꝓcedendo ꝙ i artificialib⁹ necessaria ē materia. sicut finis sed nō eodem modo qz finis ē absolute ne/cessarius materia aūt ē necessaria ꝓpter finem ⁊ ꝓ/sequens ꝓcedatur ꝙ artifex demonstrat p duo gene/ra. s. p finem ⁊ p materiā sz non eodē mō qz p finem simplr ⁊ hoc itendit hic phūs p materiam aūt vt or/dinat' ad finem. sicut. n. demonstrat' dom⁹ p eē coope/rimentum saluans hoies ⁊ res possessas. ita ō̄mon/stratur ꝙ esse compꝓsitum ex lignis ⁊ lapidibus. hoc modo oē ꝓpositum ex lignis ⁊ lapidibus est domus sz hoc ē compositum ex lapidibus ⁊ lignis. ḡ hoc est domus. ꝑm ꝙ magis videbit' i sequēti capitulo. vbi docet arist. demonstrare i artificialibus ⁊ qz necessi/tas materie ꝑsupponit necessitatem agentis ⁊ i arti/ficialibus totum dependet ex libertate facientis ido/ibi non repit' necessitas mē. nisi ex suppōne. s. dato ꝙ

UVA. BHSC. IyR_048_2

agens agat. nã si agens libe ꝛ non ageret nõ sequeretur sagitte obligtas. ió enim mã artificialiũ dr cõtingens tñ qz illã eligit libere artifex ⁊ illi q̃tũcunqz dispositeapplicat ꝰ ꝓtingenter agit. nullã aũt eligit nã mãm nec subterfugit eius actõem sed necessario agens naturale agit debite applicatũ passõ. põt tñ dici q ꝙ iterdum artificialib ꝰ subest necessitas mẽ simplr non gdem respectu effectuum itentoꝝ sed nõ itentorum. sicut eni nã agit mõstruositatẽ ꝓter itentõem ex sola necessitate mẽ naturalis. ita ex sola necessitate mere artificialis agit ars ꝓter itentõem obligtatez. dicit enim aris. 2. phi. q ita i arte sicut in nã eueniũt mõstruositates ⁊ pcta. sicut. n. nã, producit hominem cũ sex digitis i vna manu ⁊ duob ꝰ capitibus i vno collo. ita scriptor ex idispõne carte vel atramẽti turpes lras agit. dicit. n. Aristo. ibidẽ q ꝙ scriptor i scribẽdo ñ recte ⁊ medicus i potando. i. positõnẽ dãdo peccauit respectu aũt effectuum itentoꝝ nulla ẽ necessitas i materia artis cũ agens artificiale ñ ageret neqz sibi aliq̃z materiã determinaret secluso fine natura aũt ⁊ si ñ ageret, ꝓpter finẽ adhuc sibi determinaret mãm. pluuia eni ẽ ordinata a natura, ꝓpter augmentum messium ⁊ equalitatẽ el ꝰ. ingt ꝓmẽ. 2. phi. ⁊ tñ si nõ ageret, ꝓpter illũ finẽ nõ min ꝰ determinaret sibi vaporem exquo faceret nubem. ⁊ nubẽ ex q̃ faceret pluuiã iuxta opinionẽ empedoclis ⁊ alioꝝ antiquoꝝ dicentiũ oia fieri a cãu quos reprobat Arist. 2. phi. Ex ꝓdictis vna cum demõstratõe auerro i, plogo phi. sequit q ꝙ q̃tuor sunt demonstratiões ꝑm q̃tuor genera cãꝝ diuersimode demfantes. s. nãlis methaphisicus artifex ⁊ mathematicus. naturalr enim demonstrat p oia quatuor gña cãꝝ. metha. autẽ p tria. s. p finem efficiens ⁊ formã. artifex vero p duo tñ. s. p materiã ⁊ finẽ. sed mathe. solem p. v. sez p formam ⁊ rõ ẽ ista qz demonstratores p idem genus diffiniunt ⁊ demonstrant cũ diffinitio sit ordinata i demonstratõem. ꝓstat q ꝙ naturalr diffinit ꝑm q̃tuor gña cãrum vt colligit a phõ. 2. phi. methaphisicus autem diffinit tñ p tria gña cãꝝ. s. p efficiens finem ⁊ formã iuxta itentõem ꝓmen. ꝑmo metha. artifex diffinit ꝑ esse p duo gña cãꝝ. s. p materiam ⁊ finem vt determinat Arist. i fine scõi phi. Sz math. p vnum genus tñ diffinit. s. p formam vt inductiue pz. diffinit enim circulum p esse figuram a cuius cẽtro ad circũferentiam oẽs linee ducte sũt eq̃les ⁊ triangulum p esse signam trib ꝰ lineis rectis ꝓtentam.

Secũdo nõndum ꝑm phñ q ꝙ casualia ⁊ fortuita maxime eueniũt i ꝓtingentib ꝰ ꝓter itentõem agẽtis sed cũ gñatio taliũ sit ꝑm itentõem agentis. talis generatio non ẽ a cãu nec a fortuna vt si aliqs sciat se fugari ab inimicis ⁊ irat domum ne repat ab illis. sal ꝰ illius non dr a casu nec a fortuna sed a ꝓposito. ⁊ ex hoc infert arist. drām itèr fortunam ⁊ artem vl naturã. qz fortuna nõ est, ꝓpter finem. natura aũt ⁊ ars sunt, ꝓpter finẽ qz effectus fortuitus ẽ ꝓter itentõem agentis. effectus aũt naturalis vel artificialis ẽ de itentõe agentis. Ex qbus sequit q ꝙ idem effectus põt esse a natura arte ⁊ fortuna. nã sanitas põt eẽ a natura digerente idigesta ⁊ repellente supflua ⁊ põt esse ab arte qz p artez medicine põt quis sanari. possibile est ẽt illud fieri a fortuna. vtputa si qs nõ istructus p artem nec credens sanari comedet cibum per qué sanet. Jté salus põt esse a natura arte ⁊ fortuna nã exñs i domo cognoscẽs extinctu nature ruinã illi ꝰ si exeat a natura saluatus ẽ si vero p artem eogitat istã ruinã ⁊ exeat ab arte saluat ꝰ ẽ. si vero ꝓter itentõem exeat post cuius exitũ ruat domus a cãu ⁊ fortuna saluatus ẽ. Circa ꝓdicta queriꝫ vtrũ eadẽ concl ꝰ effectus vel passio possit demonstrari p plura gña cãrum tanq̃z p media potissima. Et ar. q ꝙ nõ qz si sic ergo equalr vel iequalr. non equalr qz sicut res hz ad esse ita ad cognosci. 2. metha. sed ad eẽ effectus ꝑus ꝓcurrit finis q̃z agens ⁊ agens q̃z forma ⁊ forma q̃z materia ꝙ ad cognitõem eiusdem effect ꝰ ꝑus ꝓcurrit cognitio finis q̃z agẽtis ⁊ cognitio agẽtis q̃z q̃z forme ⁊ cognitio forme q̃z mẽ ⁊ p ꝓns nõ equalr demonstratur effectus p plura gña cãꝝ. Si aũt dr q ꝙ iequaliter sequit q ꝙ ista passio p vnum genus cãe demonstrat immediate ⁊ p aliud mediate quo dato ista demonstratio non esset potissima cũ omnis demonstratio sit ex imediatis ꝑmo huius. Jté ar. auctoritate aris. ꝑmo huius dicentis q ꝙ demonstratões sunt multiplicabiles i post ⁊ i latus non tñ ad eandẽ ꝓclonem sunt plura media potissima. sed qz alia ⁊ alia ꝓclo hz aliud ⁊ aliud mediũ ⁊ diuersa media diuersas ꝓclones vñ talia media necessaria haberent inuicem aliqué ordiné ergo istoꝝ vnum esset mediatum effectui vel passioni ⁊ p ꝓns non eẽt medium i demonstratõe potissima. Oppositũ determinat Arist. i lfa vnde extrema ponunt, ꝓpter demõstratõem potissimam de qua i hoc libro ꝓncipalr intendit ⁊ si aliquod suoꝝ exemplorum non sit demõstratio potissima tñ p illud dat intelligere demõstratõem potissimam. dictũ eni est sepe ex narratiõe phi q ꝙ exẽpla ponim ꝰ non q ꝙ ita sint sed vt sentiãt q adiscennt. exquo enim quatuor cãe concurrunt necessario ad esse effectus non apparet quin p quãlz illarum iste effectus sit demonstrabilis ⁊ maxime i naturalibus vbi considerant omnia genera cãrum. prima enim passio alicuius subiecti demonstrat potissime vel de illo p diffinitionem itrinsecam illius ⁊ p diffinitõem extrinsecam datam p finem dummodo sit dependens ab illo sine cum finis sit causa causaꝝ ⁊ necessitas demonstratõum sit ex fine p Aristo. 2. phisi.

Ad ꝑmum dr q ꝙ vtroqz modo hz alr ⁊ alter eadẽ enim passio equalr demonstrat ꝑm omne genus cause quo ad demonstratõem potissimam. iequalr aũt quo ad resolutõem qz omnis demonstratio p genus cãe materialis formalis vel efficientis est resolubil i aliam demonstratõem. materia enim demfatur p formam ⁊ forma p efficiens ⁊ efficiẽs p finem. finis autem in demonstrabil est ad tollendum infinitũ ꝓcessum. Et tunc ad argumentum passio iequalr ꝺ monstrat ex omnibus illis gñibus. g̃ immediate per vnum ⁊ mediate p aliud negat ꝓnia. qz ꝑma ⁊ secũda passio iequalit demfant ae suo subiecto, ꝓpter inequalitatem mediorum ⁊ tñ quidz potissime demõstratur. Sed ꝓtra sequitur q ꝙ idem ẽ medium potissimum ad diuersas concl ones. qz diffinitio data per causam finalem poterit demonstrare potissime diffinitõem datam p cãm efficientem ⁊ ꝑmam passionẽ sibi. Dicẽdum q ꝙ non est iconueniens qñ vnius ꝓclusionis maior extremitas naturalr sequit sbz ⁊ alterius naturalr ꝓcedit. vbi ambe aũt maiores extremitates ꝓcederent ꝑm vel sequerent esset iconueniens intelligendo de extremitatib ꝰ non facientibus essentialr vnum qz lunam eclipsari ⁊ lunam ꝑuari lumine. sunt due concl ones demonstrabiles potissime p idem medium. s. p interpõnem terre sed eclipsis ⁊ ꝑuatio luminis i luna sunt idem essentialr. Ad scõm dr q ꝙ Aris. ꝑmo huius non dixit ad eãdez ꝓclonem non esse plura media potissima sed oppositum asseruit. ex hoc enim, ꝓbauit demonstrationes mathematicas firmiores ⁊ certiores esse naturalib ꝰ qz mathematice non, ꝓcedunt nisi per vnum genus cãe. s. p formam. naturales autem p plura gña cãꝝ ⁊ dato ꝑmñ ita dixisse q ꝙ ad eandem concl onem nõ sunt plura media potissima illud intelligendum esset i eodem gñe cause qz i diuersis non est inconueniẽs vt exemplalr ꝓbatum est i lfa. nõ aũt nego q ꝙ vna

UVA. BHSC. IyR_048_2

illaꝝ demonstratōum sit euidenter alia ꝑm q vna
ē cā altera euidentior. demonstratio enī qua demō-
strat ꝑma passio de ꝑo suo ē euidentior q̄z illa q̄ de
monstrat ſcōa passio de eodē ꝑo. qz ꝑmisse sunt no-
riores ⁊ euidēciores ⁊ tñ quelz illaꝝ ē potissima ⁊ lz
cāe iuicē aliquē ordiné hēant qm̄ vna naturaliꝝ pre
supponit aliā. tñ vt sunt media demonstratiua nul
lum ordinem hñt. cā. n. materiali eo q huius ꝑsup
ponit alias cās sz i eo q ē mediū demōstratiuū nul
lum aliud medium ꝑsupponit.

Eadem autem causa est in his que
fiunt ⁊ factis. ⁊ futuris. que vere est
his que sunt. media enim causa est
in his que sunt que ē ipsis aut que
fiunt: que fit factis que facta est futu
ris que futura est. vt propter quid
factus est. defectus propter id quod
in medio facta est terra. fit autē pro
pter id quod fit. erit autez propter
id quod erit in medio. ⁊ est autem
propter id quod est similiter.

Quarta ꝓcl̄o quilz effectꝰ exñs simul cū sua cā est p
illam demonstrabilꝫ ꝑm oēm ōriam temporis taz q̄
ad esse q̄z quo ad fieri. Ista concl̄o duplicꝫ ꝓbat. ꝓ ꝓ
mo exēplo eclipsis q̄ est effectus similis de necessita
te cū cā sua. s. cum iterpōne terre. sequit enim iterpō
terre ē inter solem ⁊ lunaz. q̄ eclipsis ē. interpō terre
fuit i a ista̅nti vel erit i b ista̅nti q̄ tūc fuit vel erit eclip
sis. silr sequit cū verbo significante factōem vt iter-
positio terre fit ergo eclipsis. fit iterpō terre fiebat in
a. ista̅nti vel si ⁊ in. b. ista̅nti. q̄ tunc fiebat vel tunc fi
et eclipsis. ⁊ possūt hec oia reduci ad demonstratio
nem vt qñcunqz fuit iterpō terre iter solem ⁊ lunam
tunc fuit eclipsis sed i. a. instanti fuit iterpō terre iter
solem ⁊ lunam igitr i a ista̅nti fuit eclipsis. Item quā
docūqz fiet iterpō terre iter solem ⁊ lunā tūc fiet eclip
sis i. b. ista̅nti fiet iterpō terre iter solem ⁊ lunā igitr i
b. ista̅nti fiet eclipsis.

Quid est cristallus. accipiatur igit̄
quoniam aqua densata est: sit aqua
in quo. c. densata i quo. a. cā media
in quo. b. defectus caloris penitus
est igitur in. c. quidem. b. in hoc au
tem densatum esse quod est. in quo
a. fit autem cristallus cum fiat. b. fa
ctus est autē facto. erit aūt futuro.

Scōo ar. ea dē cōcl̄o exemplo crystalli cuiꝰ cā est a q̄
densata ꝓpter defectum caloris. nam si querit qd est
cristallus. respondetur aqua densata ꝓpter defectuz
caloris. ꝓstat aūt q̄ ex tali cā gñaliꝫ sequit talis effe
ctus quo ad oēm ōriam tēporis tam ꝑm esse q̄z ꝑm
fieri vt ꝓz arguēdo entimematice vt supra. ⁊ potest
reduci talis argumētatio ad demōstratōem isto mō
oē hñs defectum caloris est densatuz sed aqua ex aq̄
fit cristallus ē hñs penitus defectum caloris q̄ aqua
ex qua fit cristallus ē densata. ⁊ per ꝓns cristallus ē
aqua densata ꝓpter defectum caloris. Nōndum
q ꝑmum exemplum ꝓcedit per cām efficientem et
secundum p cām materialem quoniā iterpō terre ē
causa effectiua eclipsis ⁊ aqua densata ꝓpter defectū
caloris est materia cristalli. ideo talis ꝓpō non ē ꝑa
in predicatione idētica. cristallus est aqua densata q̄z
est vera in predicatione causali sz cristallꝰ est ex aq̄
densata. Idem etiam est itelligendum in aliis cau
sis. in genere enim cause finalis sequitur animal ordi
natum ad felicitatem est ergo disciplinabile est. in
a. instanti fuit vel in. b. instāti erit animal ordinatū
ad felicitatem. ergo in. a. instanti fuit vel in. b. instā-
ti erit disciplinabile. In genere etiam cause forma
lis sequitur figura tribus rectis lineis contenta ē fu
it aut erit in tali vel in tali instanti. ergo habere tres
angulos equales duobus rectis est fuit aut erit in ta
li aut in tali instanti. ⁊ possūt hec omnia reduci ad
formam syllogisticam vt sepe reducta sunt ex q̄ igit̄
idem effectus numero aliq̄ando demonstratur per
omnia quatuor genera causarum ⁊ aliquando non
patet q ꝑ si effectus est simul cum cā cum eodem ver
bo ⁊ cum eadem determinatione debet constitui ef
fectus sicut causa.

Sic quidem cā ⁊ cuius est causa si
mul fiunt cum fiant. ⁊ sunt cū sunt.
⁊ in eo quod est factum ⁊ futuro si-
militer.

Ex ꝓdictis Arist. epilogat circa determinata dicens
q sic q̄dem est manifestum q cum causa ⁊ effectus
simul sunt causa infert effectum tam in fieri q̄z in fa-
cto esse tam cum verbo de ꝑnti q̄z cum verbo de fu
turo ⁊ preterito ⁊c. Contra istam conclusionem
ar. sic cause sunt minus note q̄z causata. ergo per ta-
les causas non possunt demonstrari effectus ꝑm ali
quam differentiam temporis. patet ꝓña. qz omnis
demonstratio est ex notioribus ꝓmo huius. añs est
ꝓbi i. ꝓlogo ꝓbi. Item causa ⁊ causatum non ō se
iuicem predicantur. ergo nullum eoꝝ per aliud de-
monstratur. patet ꝓña qz mediuz maioz extremitas
⁊ minor extremitas debent de se iuicem verificari.
añs aūt est notum qz nulla causa ē suus effectꝰ. nec
econuerso. Ad ꝑmum dr q licet effectus sint no-
bis notiores suis causis noticia. qz est ⁊ pcessū con-
fuso non tamen noticia ꝓpter quid ⁊ pcessu distincto
qz non possimus habere cognitōem ꝓpter quid effe
ctus nisi ꝓus habeamus cognitionem ipsarum cau
sarum. Ad secundum negatur añs ⁊ ad. ꝓbatōez
dico q q̄z̄uis causa ⁊ causatum non de se iuicez di
cantur in recto tamen de se iuicem dicuntur i obliq̄
domus enim non est lapides ⁊ ligna sed est ex lapi-
dibus ⁊ lignis. ⁊ si luna vel iterpositio terre non est
eclipsis. tamen in luna est eclipsis ⁊ ꝓpter iterpōem
terre est eclipsis. effectus etiam verificatur de causa
in recto ⁊ si non i abstracto ⁊ substantie tamen bene
i concreto ⁊ adiectiue qz lz luna non sit eclipsis tamē
eclipsat ⁊ est eclipsata ⁊ lz domꝰ nō sit ligna ⁊ lapi-
dea tñ domꝰ ē lignea ⁊ lapidea. dictū est. n. supra q
abstractū diffinit ⁊ ꝓcretū demonstrat.

In his autem que nō simꝫ sūt.
nunquid sunt in continuo tē-
pore. sicut nobis uidetur alias alio
rum causas esse facti esse alteruz fa
cta. ⁊ futuri futura. ⁊ eius autez q̄ō
fit aliquid antea factum est. est igit̄
a. posterius facto syllogismus prin
cipium igitur ⁊ horum est que fac
ta sunt. Unde in his que fiunt simi
liter est a priori autem ñ est ut quo

UVA. BHSC. IyR_048_2

niã hoc est factũ quoniã hoc factũ posteri⁹ est. ⁊ in futuro similiter est.

Istud ẽ quartum capl'm huius secundi tractatus in quo Aristo. docet demonstrare in causis ⁊ causatis q̃ non sunt simul. post q̃z docuit demonstrare i causis ⁊ causatis que sunt simul querendo istud dubiũ vtr̃ cause ⁊ causate que non sunt simul se inuicem iferãt in continuo tempore aut non sicut nobis videtur ꝺ causis ⁊ causatis que sunt simul vt si preteriti est cã preterita ⁊ futuri causa futura ⁊ ipsius fieri si est aliq̃ causa anteq̃z factum sit. ℙro cuius dubij decisiõe ⁊ responsione Arist. ponit quatuor conclusiões quarum ꝑma est ista. In causis ⁊ causatis que nõ sũt simul per causam ñ demonstratur effect⁹ ꝼm esse. Secunda conclusio in causis ⁊ causatis que non sũt simul per causam non demonstratur effectus ꝼm fieri. ibi amplius neq̃z in fieri. Tertia conclusio i causis ⁊ causatis que non sunt simul per effectum ꝺmõstratur cã ꝼm esse vel fieri ibi. de eo quid igitur. Quarta conclusio in causis ⁊ causatis circulariter se habentibus possibilis est demõstratio circularis ibi quoniam videmus i his. ℙrima conclo dupliciter ar. ⁊ ꝑmo sic ex tali causa non sequitur talis effectus ꝼm esse. ergo per illam causam non demonstrat hui⁹modi effectus. ꝓz consequentia ⁊ antecedens ar. qr si ex tali causa sequitur talis effectus. ergo i tempore finito vel ifinito. non in tempore finito qr quocunq̃z tempore finito dato siue sit ꝓsens siue ꝓteritũ siue futurum stat illam causam esse sine tali effectu. nam forte anno presenti sunt lapides ⁊ non est murus eodem anno constans ex his lapidibus. Similiter anno preterito fuerunt lapides ⁊ anno futuro erunt idem lapides ⁊ tamen ille murus non fuit anno preterito nec anno futuro erit. non etiam est dicẽdum in tẽpore finito. qr stat tempore ifinito lapides eẽ ⁊ nunq̃z ex illis murꝰ aliquem esse.

Neq̃z enim finiti aut infiniti erit tẽpore. quare quoniam hoc verum ẽ dicere factum esse. ⁊ posterius hoc verum est dicere quoniam erit. In medio autem semper dicere falsuꝫ esset altero iamfacto. eadem autez ratio est in futuro. neq̃z enim quoniam hoc factum est hoc erit. ℳedium enim simul genitum oportet esse factorum factum ⁊ futurorum. futurum cum his que fiunt fieri cũ his que sũt eẽ ꝫ futuꝫ eẽ ⁊ eẽ nõ cõtingit esse simul genitum.

Secundo ar. ad conclusionem sic causa non demonstrat effectum ꝼm esse nisi de necessitate sint simul. ꝫ tales cause ⁊ sui effectus non sunt simul. ergo ꝓ talẽ cãm non demonstratur huiusmodi effectus ꝼm esse patet consequentia cum minori ex suppõne ⁊ maior declaratur. nam si causa ⁊ effectus non sunt simul ꝺ necessitate stat vnum esse factum ⁊ reliquum i futurum esse. ergo inferendo vnum ex alio contradictorium ꝑñtis stat cum añte ⁊ per consequens consequntia non valet qua vnum ex alio sillogizatur vel concluditur. Contra istam conclonem ar. sic ira est effectus accensionis sanguinis in corde non simul existens cum ista causa qr aliquando est accensio sanguinis i corde quando non est ira ⁊ tamẽ ꝺmõstrat ira ꝓ accensionem sanguinis in corde vt tollit⁹ mẽte arist. ⁊ ꝑmen. in plogo de anima. ℙro responsione ad hanc difficultatem est ꝑmo notandum q⁹ eo modo demonstratur ira ipsa generatur. ꝓcedente. ꝛ puipensione hõ appetit dolores ⁊ tristitiam i puipẽdente ⁊ suo aduersario. ⁊ ex isto vehementi appetitu ieipit fel euaporare. felle autem euaporante accenditur sanguis circa cor ⁊ i corde quo accenso homo ira scitur ꝓpter q⁹ ira videtur esse passio fellis. qr nõ ex qualz accensione sanguinis i corde generatur ira. ꝫ ex accensione sanguinis facta ex euaporatiõe fellis. Iste ꝑ passiones se hñt ꝓ ordiné appetit⁹ recontrista tõis euaporatio fellis accensio sanguinis ⁊ ira quarum ꝑma generat secundam ⁊ secunda tertiam ⁊ tertia q̃rtam. ꝑma aũt imediate gñatur ab aia ꝓcedente cã extrinseca que est puipensio. Ex quib⁹ sequitur q⁹ ex puipensione demonstrat appetitus vindicte ⁊ ex appetitu vindicte euaporatio fellis ⁊ ex euaporatiõe fellis accensio sanguinis demonstrat ira. Idem ẽt ẽ sciendum i artificialib⁹ nã qr ferre ꝓpetunt he passiones secare dura ⁊ posse dentari. iõ vna ꝓ aliam demonstrat. alr tñ ꝫ nãm ⁊ alr ꝼm itentiõem artis. nam ꝼm nãm ꝑus in telligit ferrum esse durum q̃z posse dentari ⁊ pri⁹ posse dentari q̃z secare dura ꝫ ꝼm itentiõem artis ẽ ecõuerso nam ars ꝑmo itendit secatiõem duorum. Secundo cognoscit illud posse fieri ꝑ istrumentum dentatum ⁊ durum. Tertio aũt eligit ferrum tanq̃z materiam idoneam ad illud istrumẽtũ. si ergo ex secatione duorum arguam⁹ duriciam demonstratõ erit a ꝑori ꝼm itentiõem artis si aũt econuerso illa demõstratio erit a ꝑori ꝼm naturam. ⁊ hoc dr a ꝑori simplr. alia aũt que ẽ ꝼm itentiõem artis est a ꝑori ꝼm qd. Secundo nõndum q⁹ aliud est esse necessariũ ⁊ aliud est esse cãm necessariam. illud ẽ necessarium q⁹ non potest nõ esse vt deus celum ⁊ itelligentie. illud autem ẽ causa necessaria ex qua de necessitate sequitur suus effectus sed hec necessitas est triplex. ſ. simplr aptitudinalr ⁊ ex suppõe. illa causa ẽ simplr necessaria que non potest poni sine suo effectu vt humanitas respectu risibilitatis ⁊ iterpõ terre respectu eclipsis. Illa autem cã est aptitudinalr necessaria ex qua suus effectus ẽ aptus nãlr euenire ⁊ sic nõ oportet effectum cum cã conuerti. isto modo dicimus semen esse cãm necessariam fructus. non qdem simpliciter ꝫ aptitudinalr qr non statim posito semine ponit fructus sed statim posito semine ponit aptitudo nãlis ad fructũ seu ad effectũ illi⁹semini corrñdentẽ. Sz illa cã est necessaria ex suppõe que ñ est apta naturalr suum effectum iferre ꝫ rõne alicuius mõi additi sequitur illũ effectum esse. ⁊ sic lapides ligna et lateres dicunt cause necessarie domus non qr naturalr respectum habeant ad domum ꝫ qr taliter modificate iferunt domum esse. Ex his sequit⁹ q⁹ diffinitio materialis ire data ꝓ solam causam mãlem est cã necessaria ire necessitate aptitudinali. ꝓz qr nõ sequitur feruor sanguinis in corde est ex euaporatiõe fellis. ergo est ira sed sufficit ipam naturalr posse eẽ ex tali feruore sanguinis ⁊ ita solutum est argumentum qr non demonstrat ira ꝓ accessionem sanguis ꝼm esse cum ad illaz accensionem esse vel fuisse aut fore non sequatur iram esse ꝼm aliquam ꝺtam tempꝰ sed tñ aptitudinalr esse. Sed occurrit dubium si accensio sanguinis i corde est passio imediate ire ⁊ appetitus vindicte est passio mediate cum ꝼm arist. ⁊ cõmen. in plogo de anima accẽsio sanguinis in corde sit diffinitio mãlis ire ⁊ appetitus vindicte sit diffinitio formalis ire. sequit⁹ q⁹ ira magis demonstratur per diffinitionem materialem q̃z per formalem. ꝑñs est falsum qr nihil magis demonstratur ꝓ

UVA. BHSC. IyR_048_2

mām q̄ꝫ p formam exquo forma necessitat materiā ꝛ pz ꝑña qꝛ vnūquodq; magis demonstrat p passi onem imediatā q̄ꝫ mediatā. Nondum ꝑmo q̄ dissi nibilia respectu suoꝝ diffinitōum. s. materialium et formaliū sunt i multiplici dria. Primo é aliquod diffinibile cui⁹ diffinitio formal' nō dat p formā eius nec diffinitio materialis dat p materiā eius patz de motu cui⁹ diffinitio formal' est actus entis i potētiā ꝑm q̄ i potentia ꝛ mālis é acqsitio ptis post ptez ter mini ad quē tendit res mota. i ꝑma diffinitōe nō po nitur forma mot⁹ qꝛ motus non hz formam cuꝝ sit accūs simplex ꝛ i scōa diffinitōe non ponit materia mot⁹ nec subiectum eius cū mot⁹ sit subiective imo bili ꝛ nō spacio neq; i forma ptim acqsita ꝛ partim acquirenda. Secūdo est aliquid diffinibile cuius diffinitio formalis dat p formam diffiniti ꝛ materia lis p materiā eiusdem pz de homine cuius diffinitō formal' é aial rōnale ꝛ diffinitio material' é ꝓpositus ex corpore ꝛ aia itellectiua. in ꝑma diffinitōe ponit forma hominis. s. rōnale. ꝛ i secunda ponit materia illius. s. corpus quod é altera ps ꝓpositi. Tertio é aliquod diffinibile cui⁹ diffinitio formal' dat per for mam diffiniti. ꝛ diffinitio material' non dat p mate riam diffiniti. ꝙbi gratia aial actuatum aia itellecti ua é diffinitio formal' hominis ꝛ aial risibile é diffini tio material' eiusdem. i ꝑma ponit aia que est forma homini ꝛ i secunda nihil ponit q̄ sit materia illius.

Quarto est aliqd diffinibile in cuius diffinitione formali non ponitur forma diffiniti. ꝛ i diffinitōe ma teriali ponit materia diffiniti. pz de aia cuius diffini tio formal' é ꝑmum ꝓncipium vegetandi sentiendi itelligendi ꝛ ꝑm locū mouēdi. material' aūt é act⁹ ꝑ mus ſbalis corporis physici organici potentia vitā būtis. i ꝑma diffinitōe non ponit forma diffiniti. qa aia ꝓpter suam simplicitatem non hz formam. i se cunda aūt ponit materia diffiniti non ex qua sed in qua qꝛ ſbm aie est corpus organicum. Istud q̄ꝛ tum mēbrum applicatur ad irā cuius diffinitio for malis é appetitus vel dolor recontristatōis q̄ nō da tur p formam eius qꝛ ira non hz formam material' autem é accensio sanguinis i corde in qua ponit ma teria ire nō ex qua sed i qua. s. sanguis i corde. Ꝑre terea é intelligendum q̄ sicut risibilitas hz duplicez diffinitōem. formalem vnam cālem tm̄ q̄ é passio p cedens vz susceptibile discipline ꝛ aliaꝝ idēticā que dat per suum genus. s. potentia ad ridendum. ita ira hz duplicem diffinitōem formalem. vnam datam p passionem ꝓcedentem causatam a puipensiōe. s. do lor recontristatōnis ꝛ alia datam p suum genus scz passio vindicatiua. appetitus aūt vindicte aliquan do sumit ꝑ ꝑma diffinitōe ꝛ aliquando p secunda p ꝑus. p ꝑus tamen competit secunde q̄ꝫ ꝑme. vñ ꝑ ma diffinitio fundatur ꝑmo i potentia cognitiua cū sit q̄dam cognitio discursiua causata cum displicētia ex consequēti autez fundatur i cerebro. Secunda vero diffinitio ꝓncipal'r fundatur i appetitu ꝛ ex cō sequenti fundatur i corde. His itellectis respondē tur ad dubium q̄ diffinitio data per materiam diffi niti non magis demonstrat quam diffinitio data p formam eiusdem. immo equaliter equalitate modi ꝓcedendi quia quelibet est potissima licet inequali ter inequalitate euidentie qꝛ forma euidentiꝰ demō strat quam materia. non tamen est inconueniens q̄ diffinitio materialis data per materiam diffiniti ma gis demonstret q̄ꝫ diffinitio formalis non data p for mam diffiniti ꝛ precipue quando formalis est tantū causalis ꝛ non idētica. materialis tamen demōstra tur per formalem vt omnis appetens recontristatō nem in contrario habet sanguinem accensum in cor de sed colericus est huiusmodi ergo colericus habet sanguinem accensum in corde ꝛ ex hac passione de monstratur consequenter ira ac etiam appetit⁹ vin dicte vt est diffinitio idētica ire ꝛ non causalis. Itē sicut prima passio respectu secunde habet duplicem bitudinē. s. bitudinē cāemālis qꝛ est dispositio p q̄ꝫ recipitur in ſbo. ꝛ habitudinem cause efficientis qa est dispositio per quam principia ſbi agunt illaꝝ. ita diffinitio materialis ire habet ad iram duplicem ha bitudinem. s. cause materialis ꝛ efficientis nam san guis accensus in corde non solum recipit passionez illam sed etiam agit. ideo in genere cause efficientis cum sit propinquior magis demonstrat quam for malis que é remotior.

Amplius neq; infinitum contingit esse medium temporis neq; finituꝫ falsum. n. erit dicere i medio.

Secunda conclō in causis ꝛ causatis non simul exi stentibus per cām non demonstratur effectus bz si ri. ista conclō duplr ar. ꝛ primo sic si fieri cause non si mul existentis cum effectu non infert fieri ipsius effe ctus. ergo per illam cām non demonstratur ille effec tus. añs patet qꝛ non tempore finito nec infinito. quo cunq; enim tempore finito vel infinito dato i eo pos sunt fieri lapides absq; eo q̄ fiat murus ꝛ possunt fi eri ligna absq; hoc q̄ fiat domus ꝛ potest fieri fun damentum absq; eo q̄ fiat edificium. Notanduꝫ q̄ ista conclusio sequitur ex priori si enim tempoꝛ fi nito vel infinito possunt lapides aut ligna esse absq; eo q̄ ex illis constituatur domus a fortiori possibile est tempore finito vel infinito lapides aut ligna ge nerari absq; eo q̄ generetur domus ꝛ per cōsequēs huiusmodi cause ꝛ effectus non se inuicem iferūt ꝑm fieri sicut nec se inuicem iferunt ꝑm esse.

Speculandum igitur est quod é cō tingens: vt post id quod factum est sit fieri in rebus.

Secundo ad eandem conclusionem arguit arist. pre mittendo duas suppōnes quarum prima est ista. si est necessarium q̄ ad factum esse sequatur fieri patz qꝛ non est necessariū q̄ ad mutatuꝫ esse sequatur materialiter ignis calefaciens nunq̄ꝫ desineret cale facere ꝛ sor. libere motus localiter nunq̄ꝫ desineret moueri localiter qꝛ semper ad calefactum esse sequi tur calefieri ꝛ ad mutatum esse ꝑm locuꝫ sequit mo ueri ꝑm locum. ideo. vi. phi. ostenditur q̄ non conti git dare primum mutatum esse in motu. sed bene vl timum mutatum esse. incipit enim mobile moueri p remotionem de pñti. ꝛ qꝛ omne quod mouetur ꝑus mouebatur vt ibidem monstratum est ergo in ꝑmo puncto spacij mobile nō mouetur. sed imediate post istum punctum monetur cum ergo nulla duo punc cta sint imediata quocunq; puncto dato post ꝑmuꝫ in quo mouetur vel est mutatū in aliquo puncto me dio illud mobile est mutatum. Contra istam sup positōem ar. sic ad istam partem celi esse motam in oriente sequitur necessario ipsam debere moueri in occidente. ꝛ ad lunam esse illimitatā in vna medieta te sequitur necessario illaꝝ debere illuminari ꝛ i alia medietate. ergo ad factū esse sequitur de necessitate fieri ꝛ ad mutatuꝫ esse sequitur de necessitate moue ri. Respondetur q̄ sicut aliqua est cōsequētia bo na bonitate forme. qꝛ quelibet sibi consimilis in for ma est bona vt homo est. ergo animal est ꝛ aliqua é bona bonitate materie. qꝛ non est quelibet sibi consi milis in forma est bona. vt tu es animal. ergo tu es homo te demonstrato. ita ad aliquod mutatum esse sequitur mutari ō necessitate materie. quia illud ne

UVA. BHSC. IyR_048_2

ceſſario mouetur non autez neceſſitate forme qz nõ ad quodlz mutatum eſſe ſequitur mutari ſicut etiaz ad quodlibet tempus eſſe factum ſequitur tempus fieri ⁊ tempus eſſe futurum qz neceſſe eſt eſſe tempꝰ non tamen ad q̃lz durationẽ eẽ factam ſequitur dura tõem ꝓſilis rõnis fieri aut eẽ futurã.

At manifeſtum eſt quod non continuum cum facto eſſe quod fit. neqz enim factum eſt cum poſt facto eſſe termini eniz ſunt ⁊ athomi: ſicut neqz puncta ſunt ad inuicez copulata neqz que facta ſunt. vtraqz enim in diuiſibilia ſunt neqz enim quod fit cum eo quod factũ eſt propter idẽ quod enim fit diuiſibile. quod autẽ factum eſt indiuiſibile eſt. ſicut igit linea ad pũctum ſe habet. ſic id qõ fit ad id quod factum eſt. ſunt enim infinita facta in eo quod fit. magis autem manifeſtum in communib⁹ de motu oportet dicere de his.

Secunda ſuppõ nullum fieri continuaꝯ cũ facto eſſe nec factum eẽ ꝑus continuatur cum facto eẽ poſteriori. patet nam ſicut ſe habent puncta in linea ita ſe habent facta eẽ in fieri ſed nullus punctus continuatur linee. nec aliquis punctus continuatur puncto ergo. patz ꝓña cum maiori quoniam ſicut puncta in linea ſũt indiuiſibilia ⁊ iter quelz duo pũcta cadit linea media ⁊ in qualz linea ſunt infinita puncta vt demonſtratũ eſt in. vi. phi. ita facta eſſe i fieri ſunt indiuiſibilia cum factum eſſe menſuretur inſtanti ⁊ fieri menſuret tem. pore ꝺm Ariſt. i eodem. vi. phi. ⁊ iter quelz duo facta eſſe cadit fieri medium ⁊ i quolz fieri ſunt infinita facta eſſe ſicut ẽt in quolz tempore ſunt infinita inſtantia ⁊ i quolz motu infinita mutata eſſe. minor eniã patet quoniam continua ſunt quorum vltima ſũt vnũ v. phi. ſed punctus non habet vltimum qz tunc diuideretur i vltimum ⁊ i habens vltimum quod eſt impoſſibile cum ſit indiuiſibile ꝺm Ariſt. vi. phi. Item ꝓ tinuum eſt illud cuius partes copulantur ad vnuz terminum cõem ſed partes puncti ad nihil continuantur qz non habet ptes ſicut ergo albedo non ẽ alba nec delectatio delectaꝯ nec motus monetur ſz albedo eſt illud quo aliquid eſt album ⁊ delectatio eſt illud quo aliquid delectatur ⁊ motus ẽ illud quo aliquid monetur. ita continuatio non continuatur ſed ẽ illud quo aliqua continuantur. cõſtat autem qꝺ pũcta i potẽtia q̃ copulant ⁊ terminãt ſunt continuatõnes ptium ꝓtinui. Dubitatur circa hanc ſuppoſitõem qz motus celi factus continuaꝯ motui celi futuro q eſt in fieri ⁊ tempus ꝓteritum factum continuatur niſi tempori futuro quod eſt i fieri. ergo factum eſſe continuatur fieri. Preterea medietas prima huius linee eſt facta ⁊ medietas ſecunda eiuſdez eſt facta. ſed ꝑma medietas continuaꝯ ſecunde medietati ergo factum eſſe ꝑme medietatis continuaꝯ facto eſſe ſecunde medietatis ⁊ p ꝓña factum eſſe prius continuaꝯ facto eſſe poſteriori. Ad ꝑmum negatur ꝓña qz Ariſ. p factum eſſe itelligit iduiſibilez terminũ ipſius fieri menſurati tempore. ſicut eni mutatum eẽ i motu non continuaꝯ moueri. ꝓpter ſuam diuiſibilitatem non obſtante qꝺ vna pars motuſ facta ⁊ alia futura ita i ꝓpoſito de facto eſſe reſpectu fieri. Ad ſecundum negatur ſimiliter conſequẽtia qz factum eſſe ꝑme medietatis menſuratur iſtãti idiuiſibili. ⁊ factum eſſe ſecunde medietatis menſurabitur alio inſtanti ſed nulla duo inſtantia continuantur. ergo nec aliqua duo facta eſſe. His ſuꝓpõnibus ꝓmiſſis Ariſto. intendit rationem talem ſi ex cauſa non ſimul exiſtente cuz ſuo effectu ſequitur demonſtratiue effectus ꝺm fieri. ergo mediate vel immediate. ſi mediate ergo ex cauſa nunc primo facta ſequitur effectus aliquando de neceſſitate. ⁊ conſequenter neceſſarium eſt ad factuz eſſe ſequi fieri qõ eſt contra primam ſuppoſitionem. ſi immediate ergo ad cauſam nunc primo factum ſequitur effectuz immediate poſt hoc fieri vel factum eſſe. ⁊ per conſequens factum eẽ continuatur fieri aut facto eẽ quod eſt contra ſuppoſitionez. Circa predicta queritur vtrum eiſdem effectus poſſint eſſe plures cauſe. ⁊ arguitur qꝺ ſic primo auctoritate Ariſto. in tertia concluſione huius capituli dicentis qꝺ domus vel muri ſunt plures cauſe ſcilicet fundamentum ⁊ inciſio lapidum. ⁊ circa finem huius ſecundi dicit qꝺ non habere coleram eſt cauſa longe vite in quadrupedibuſ ⁊ in volatilibus habere humidum ſiccum. Secũdo auctoritate Ariſto. 2. phiſico. ponentis eiuſdem rei plura genera cauſarum ſcilicet materiam ⁊ finem efficiens ⁊ formam. immo effectuum contrarioruz eãdem dicit eſſe cauſam ſcilicet nautam conſeruatõis ⁊ ſubmerſionis nauis. ſi ergo plurium effectuum eadem poteſt eſſe cauſa per idez vnius effectus plures Ariſtotelis in fine iſtius ſecundi dicens qꝺ vnꝰ effectus vna eſt cauſa per ſe propria ⁊ immediata ꝓbatur ſic vnius rei vna eſt diffinitio. ſed diffinitio ẽ explicans cauſam rei propriam ⁊ immediatam. ergo patet conſequentia cum minori. maior vero eſt nota. quia vnius rei vnicum eſt eſſe. diffinitio eſt oratio indicans quid eſt eſſe rei. Pro reſponſione ad hanc difficultatem ſit hec prima diſtinctio cauſaruz quedam ſunt per ſe ⁊ quedam per accidens ſol eniz illuminat per ſe domum. qz influt per ſe in effectuz ſed aperiens feneſtram eſt cauſa per accidens qz eſt tantum remouens ꝓhibens talium cauſarum p accidens infinite poſſunt eſſe eiuſdem effectus. nam i finiti homines poſſunt eſſe cauſa huius illuminatõnis domus. Secunda diſtinctio cauſarum per ſe quedam ſunt eiuſdem generis vt homo ⁊ ſol cũ ſint cauſe effectiue. ⁊ quedam diuerſorum generum ⁊ talium plures ſunt eiuſdem effectus ſez materia forma finis ⁊ efficiens vt eſt oſtenſum. 2. phi. Tertia diſtinctio cauſarum eiuſdem generis quedam ſunt totales ⁊ quedam ſunt partiales ⁊ ſic eſt concedẽdũ qꝺ plures cauſe partiales per ſe ſunt eiuſdem effectꝰ vt patet de ſor. ⁊ pla. trahentibus nauim. Quarta diſtinctio cauſarum per ſe totalium. quedam ſũt ſubordinate ⁊ quedam non. loquendo igitur de cauſis ſubordinatis ſic eiuſdem effectus ſunt plures cauſe. quia deus celum ⁊ intelligentie ſunt cauſe tui ſed loquendo de cauſis per ſe totalibus non ſubordinatis ſic vnius rei eſt tantum vna cauſa. His diſtinctionibus cauſarum correſpondent due diſtinctões diffinitionum quarum ꝑma eſt iſta diffinitõum quedam dantur p effectum diffiniti ⁊ quedam per cãm diffiniti. diffinitiones date per effectum diffiniti multiplicantur ad multiplicationem ꝓpriaruz paſſionũ vnde aial diſciplinabile ⁊ aial riſibile ſunt diffinitõnes hominis. Secunda diſtinctõ diffinitõuz datarum per cãm quedam ſunt dialetice vt ille que dantur p genus ⁊ ꝺriam ⁊ ſic vniꝰ rei ẽ ſolũ vna diffinitõ formalis vel equalenter vt animal rõnale reſpectu hominis ⁊ q̃dã naturales vt ille q̃ dãt per aliqꝺ genus cãruz naturaliũ ⁊ ſic eiuſdẽ effectꝰ ſũt plures diſ

UVA. BHSC. IyR_048_2

ſmitiões ſm diuerſa genera cārum ſz ſcōz idē genꝰ
cāe nō ē niſi vna diffinitio formaliter vel equaléter
eiuſdē rei. Intellectuſ iſtis ſolute ſūt rōnes dico tñ q
iſta ꝓpō humidū ſiccū eſt cā lōge vite oz intelligi ō
humido ꝓportionali calido nāli q: humidū vnctu
oſū ⁊ nō pure ſiccū ē cā lōge vite vt colligit a phi. in
de longitudine ⁊ breuitate vite. ⁊ ſi eadē ſit cā cōtra
riorū nō tñ eo mō ſūpta ī⁹ dicit ariſ. ibidē q nauta
p ſuā pītiam eſt cā ꝑſeruationis nauis ⁊ p ſuā ab
ſēnā ē cā ſubmerſionis. eiuſdem.

De eo quidē igitur quod ē quomo do cū eo quod conſequenter fit ſe habet media cā in terminū acceptū ſit neceſſe eſt enim in his mediaz et primā ⁊ ſine medio eſſe. vt a. factuz quoniā c. factū eſt c. nanqz poſteriꝰ a. autem antea principium igitur ē c. propter id quod proximū eſt ipſi nunc quod eſt principium tēporis ſed c. factum eſt ſi factum de d. igit cum fiat a. neceſſe eſt factum eſſe. cauſa autem eſt c. d. eni facto neceſ ſe eſt c. factum eſſe c. autem facto ne ceſſe eſt a prius fuiſſe ſic autem ac cipiens aliquod medium. ſtabit ali cubi immediatum.

Tertia cōclō eſt iſta in cāis ⁊ cātis nō ſimul exiſtēti
bꝰ p effectū demōſtrat cā ſcōm eē ve ſcōm fieri ꝓ
bat ponēdo q a ſit inciſio lapidū ⁊ c. ſit murꝰ vl fū
damētū d. vero domꝰ ⁊ ꝓz q a. eſt ꝓma cauſa. ⁊ c. ſe
cūda. ⁊ cū hoc ꝓmus effectꝰ ⁊ d. eſt vltimꝰ effectꝰ et
q: c. mediat inter a. ⁊ d. dicit cā media. Iſto poſi
to ar. ſic ex c. ſequit a. ⁊ ex d. ſequit c. ꝯ ex d. ſequit a
ꝓz ꝓña q: qcqd añcedit ad añs añcedit ad ꝓñs ⁊ qc
qd ſequit ad ꝓñs ſequit ad añs ⁊ per ꝓñs ex eſſe
tu poſteriori ⁊ vltimato demōſtrat quelz cā ꝓcedēs
ꝓma pars antecedētis ar. ſ. q ex c. ſequit a. q: ſequi
tur fūdamentū vel murus eſt ergo lapides ſūt ac ēt
inciſio lapidū fuit pat ⁊ ꝓña q: c. poſterius eſt a. cū
eius factio ſit propinquior preſēti inſtāti modo ex
quolibet poſteriori inferꝰ ſuū prius vt patet indu
ctiue homo eſt ergo aial eſt linea eſt ergo ꝓñct. eſt
ternarius eſt ergo binarius ē. Scōa pars añcedē
tis cōſimili argūmēto declarat. ſ. q ex d. ſeq. c. q:
ſequitur domus eſt ergo fūdamētū eſt. patet cōſequē
tia q: d. poſterius eſt cū ſit propinquius inſtanti pre
ſenti. Unde ariſ. in. viij. phi. di. q reſpectu preteriti q̄ż
to aliquid propinquius ē preſēti inſtanti tanto po
ſterius eſt ⁊ contrarium reſpectu futuri q: quanto ē
aliquid propinquius inſtāti ꝑſēti tāto ꝓpinquius ē.

Notandū q ſicut in cāis ⁊ cātis que ſūt conuerti
biliter ſimul effectus reſoluitur in cāis vſqz quo de
neniatur ad primā cām que dicit eſſe immediate p
carentiam alterius medij probabilis ⁊ alterius cau
ſe ita in cāis ⁊ cauſatis nō ſimul exiſtentibꝰ cauſe re
ſoluunt in effectus vſquequo deueniat ad vltimū
effectum nō vlterius reſolubilem ⁊ hic effectus dici
immediatꝰ q: nō habz mediū poſteriꝰ p quod pro
bet ⁊ p ꝓñs vltimū i cēndo ē ꝓmū in ſillogizādo ꝓ
mo enim ſillogizat c. ex d. ſecūdo a ex c. tertio a. ex
d ⁊ ita ex ōffectu poſteriori immediate iferꝫ ō mōſtra
tione cauſa prior.

Aut ſemper extra cadet propter in finitum. non enim contingt factum cum facto ſicut dictum ē. ſed icipe re ide neceſſe eſt a medio ⁊ ab ipſo nunc primo.

Forte poſſit aliqs cauillare dicēs ita ſe hñt effectu
inuicē in latitudine cāndi ſicut facta eſſe in fieri me
ſurato ipe ſed nō datur in fieri vltimū factū eſſe pro
pter infinitatem ipſorū. g̃ nec in latitudie cāndi da
tur vltimus effectus. Reſpondet ariſ. q licet in
fieri menſurato tempore ſint infinita facta eſſe tā
men datur vltimum factum eſſe quia illa non ſunt
infinita niſi in potentia ſicut in linea finita ſunt infi
nita puncta ⁊ vltimus punctus. ⁊ in tempore finito
ſunt infinita inſtantia ⁊ vltimum inſtans dabitur.
igit vltimꝰ effectꝰ q erit mediū i ōmōſtratiōe ⁊ ꝓmū
ſillogizādo cū talis effectꝰ ſit iſtāti pītu, ppiq̄ſſimꝰ.

Similiter autem eſt ⁊ in eo q erit ſi enim verū eſt dicere quoniā erit d. neceſſe ē prius uerū dicere q a. erit huius aūt cā eſt c. ſi quidē enim d. erit prius c. erit ſi uero erit c. prius a. erit Similiter autem eſt infinita ō ciſio ⁊ in his nō enim que erūt ſūt cōtinētia ad inuicez. Principiū āt ⁊ in his ſine medio accipiendum eſt habet autem ſic ſe in operibuſ. ſi facta eſt domꝰ neceſſe eſt deciſoſ eē lapides. Et factum hoc eē propter quid quoniam neceſſe eſt fūdamē tum factum eſſe ſi domuſ facta non eſt. ſi uero fundamentum eſt prius lapides eē factos neceſſe eſt. Item ſi erit domus ſimiliter primū erunt lapides demōſtrātur autem p me diū ſimiliter. erit enim fundamētū prius.

Ex ꝓdictis iſert ariſ. correlarie q ſicut de pītu ⁊ ꝑteri
to ex effectu vltio ⁊ imediato ſequūt cāe ſue ita ō fu
turo vt domus erit. ergo fundamentum erit ⁊ funda
metum erit. ergo inciſio lapidū erit ⁊ ſic de preteri
to infinita facta fuerunt ⁊ tamen dabatur vltimum
quod erat primū ⁊ imediatū ad ſillogizādū. ita ō fu
turo ē dicēdū q in quocūq; fieri erūt infinita facta eē
tñ dabit vltimū factū eē qō erit ꝓmū ⁊ imediatū ⁊ i
ōmōſtratōe qñ ſi d. erit. erit ⁊ ſic erit a. erit ⁊ illa facta
eē reſpectu futuri nō erūt ꝓtinua ſicut nec facta eē re
ſpectu ꝑteriti cū ſint idiuiſibilia ⁊ ſic ſeq affirmatie
cā ex effectu ita negatie ſeq effectꝰ ex cā vt lapides
nō ſūt inciſi g̃ nō ē fūdamētū ⁊ ꝓñs nō eſt facta do
mꝰ ſil de futuro ñ erūt lapides iciſi. g̃ nō erit fūda
mētū ⁊ ꝓñter nō erit domꝰ. Sed dubitat cā ⁊ cātum
ſūt correlatiua cū inuicem referant ſub habitudine
genitiui vel abli caſus ſed relatiua ſūt ſimul nā. et
poſita ſe ponūt ⁊ pēpta ſe pimūt p Ariſto. in ꝓdica
mētis ca. de rl'one. g̃ ſi effectus infert cām affirmati
ne oz q ecōtra affirmatie cā iferat effectū ⁊ ſi negati
tie cā iſert effectū oz etiā q negatie effectꝰ iferat cāz

UVA. BHSC. IyR_048_2

q̄zobrē hec tertia cōcl̄o alijs duab⁹ precedētib⁹ repugnare videt. Dicēdū ꝑm aris. v. meth. q relatia triplr referūtur. Primo referūt mō numeri vt duplū ꝛ dictū equale ꝛ simile ꝛ sic correlatiua inuicem cōuertunt qz si est duplū ē dicēdum ꝛ ecōtra ꝛ si eq̄le vl ieq̄le vl sīle ē suū equale vl simile ē ꝛ ecōtra. Secūdo referūtur correlatiua mō actionis ꝛ passionis vt pater ꝛ filius magister ꝛ discipulus dñs ꝛ seruus ꝛ sic iterū cōuertūtur simplr correlatiua itelligēdo ꝑ ꝑem illud generat aliqd de sua ſba ꝛ ꝑ filiū illō generat de ſba alteri⁹. Tertio referūt relatia mō mēsur ꝛ mēsurati vt scia ꝛ scibile itellect⁹ ꝛ itelligibile sēs⁹ sēsibile. ꝛ sic iuicē nō cōuertūt. qz scibile est natura scia exīte ꝛ sēsibile ē nullo sēsu exīte. ꝛ hoc tertio modo cā ꝛ cātum dicūt relatiua cū cā se habeat ꝑ modū mēsure ꝛ cātum ꝑ modū mēsurati de relatiuis sumptis ꝑmo ꝛ scōo mō loqr⁹ est aris. dū dixit q relatiua sūt simul nā ꝛ posita se ponūt ꝛ pēpta se ꝑimūt ꝛ q dicūtur ad cōuertēdam ꝑm q bene patz ibidē in exēplis aris. Pōt tñ dici q cā ꝛ cātum non sūt opposita relatiue sed opposita respectiue nō ptinētia ad ꝓdicamētū relatiōis sed actionis ꝛ passiōis cū modus relatiōis sit eē ad aliud ꝛ mod⁹ actionis sit eē a quo aliud ꝛ mod⁹ passionis sit eē qō ab alio cōstat aūt q cā nō est proprie ad cātum sed ē illud a quo est cātū neq̄ cātum ꝓprie est ad cāz sed est illō qō est a cā. nō cā et cātū magis videt ptinere ad ꝓdicamētū actiōis ꝛ passiōis q̄z relatiōis. Et si iterū allegaret auctor de cāis dicēs q cā est illō ad eē eē seqtur aliō. nō si ex effectu seqr cā a fortiori ex cā seqtur effect⁹. Dicēdū q ex cā nō sp seqr effect⁹ ꝑm eē sz bñ ꝑm eē vel posse esse si. n. dom⁹ ē oz q ligna ꝛ lapides sint ꝛ q incisio lapidū vel lignorū fuerit ñ tñ si hec sunt domus est aut erit aut fuit sed bene domus est vel potest esse.

Quoniam aūt uidemus in his que fiunt circulo quādam generationez eē cōtingit hoc esse. si uere cōsequēter ad iuicē mediuz ꝛ termi. In his n. ꝙuerti ē. ostēsū est aūt hoc in primis q conuertātur cōclusiones ad primas ꝓmissas. circulo hoc autez est. In operib⁹ aūt uidet sic. deplu ta terra necesse ē vaporez fieri hoc aūt facto nubē. hac uero facta necesse est igitur terram deplutam esse. hoc autem erat ex principio. quare circulo circuiuit. cum enim horuz vnum quodlibet fit alteruz ē ꝛ cuz illō alterū. ꝛ cū hoc primū.

Quarta ꝙcl̄o in cāis ꝛ cātis circulariter se habenti b⁹ possibilis est circularis demōstratio probat quā docūq̄z mediū ꝛ extrema inuicē cōuertūt possibilis est demōstratio circularis sz in cāis ꝛ cātis circulariter se habētib⁹ mediū ꝛ extrema inuicē cōuertūt ꝫ maior ꝑz. 2. ꝓz vbi ē oñsū q si mediū ꝛ extrema inuicē cōuertūt necesse est extrema ꝙuerti ac etiā ꝑmissas cōuerti cū cōcl̄one ad se inuicē ex quibus seqr q sicut ex premissis ꝙcl̄o demōstrat ita ex eadem ꝙcl̄one cū qualibet ꝑmissarū potest demōstrari alia premissa ꝛ ꝙ̄ter possibilis est demonstratio circularis minor aūt declaratur quoniā pluuia vapor ꝛ nubes circulariter se habēt quorū mediū conuertit cum extremis. ergo prima pars añtis probatur nam ex pluuia generat vapor ꝛ ex vapore generatur nubes ꝛ ex nube generat pluuia. ergo circulariter se habēt. Itē ex vapore generat nubes. et ex nube generatur pluuia ꝛ ex pluuia generatur vapor ergo circulr se habēt. Itē ex nube generat pluuia ꝛ ex pluuia generat vapor ꝛ ex vapore generat nubes. ergo ista tria ꝑm cām ꝛ cātum circulr se hūt secūda pars añtis ꝑz. s. q in his mediū. ꝛ extrema inuicem cōuertunt quoniam si pluuia fuerit mediū ex illa sequit vapor ꝛ nubes ꝛ ecōtra ꝛ si vapor fuerit medium ex illo seqr vapor ꝛ pluuia ꝛ ecōtra si nubes fuerit mediū ex illa seqr vapor ꝛ pluuia ꝛ ecōtra. Notandū ꝑmo q duplex ē cālitas. s. ꝑm rectū quādo nō fit reuersio ex vltimo ad primū ꝛ ꝑm circulū quando ex vltimo fit ꝑmum ꝑm spēm exēplum primi ex puero fit iuuenis ꝛ ex iuuene fit senex ꝛ ex sene nō fit puer exēplū scōi ex pluuia fit vapor ꝛ ex vapore fit nubes ꝛ et nube fit pluuia. nā qñ terra ꝺpluta est calor solis facit ide eleuare vaporesꝫ vaporib⁹ eleuatis ꝑ igrossationē nubes fiūt factis aūt nubib⁹ ꝑpter grauitatē generat pluuia a tra ꝺepluta cum ꝫ mōi itelligēdi sumāt a modis eēndi ꝑm phm. v. meth. ꝛ ñr modi demōstrandi a modis cāndi seqr q si illa tria sūt iuicē cāe ꝛ cāta ꝑ qōlz illorū demōstrari pōt aliō ꝛ ecōuerso ꝛ sic illoꝝ ē possibilis demōstratō circularis ꝑme. ꝫ tres ꝙcl̄ones loqbāt de cāis ꝛ cātis nō simul exīt⁹ hñtib⁹ ordinē rectū hec aūt q̄rta ꝙcl̄o exꝑmit cās ꝛ cāta nō simul exīta hñtia ordinē circulare. Scōo notādū q illorū triū qōlibet ꝑt eē ꝓncipiū qōlz mediū ꝛ qōlz vltiuz. nā si icipias a pluuia ex pluuia generat vapor ꝛ ex vapor nubes ꝑp qō pluuia erit ꝑmū vapor mediū ꝛ nubes vltimū si aūt icipias a vapore ex vapore generabit nubes ꝛ ex nube pluuia ꝑp qō vapor erit ꝑmū generatū nubes mediū ꝛ pluuia vltimū. si vo icipias a nube ex nube generat pluuia ꝛ ex pluuia vapor ꝑpt qō nubes erit ꝑmū pluuia mediū vapor vltimū generatū qōlz. n. istorū pōt eē ꝑmo notū ꝫ sēsū diuersū ꝛ ꝫ q ꝑmo notū aliqs icipit rōcinatō ab illo ꝛ ꝙcludit aliō qō est sibi min⁹ notū aliqs. n. ꝑmo ispiciēs nubes accipit eas eē ꝑ sensū ꝛ ex isto oñdit alia. alter simulr ab ipa pluuia pōt icipere ꝙcludēdo alia duo. iō quodlz istoꝝ pōt eē altero notius ꝑm sēsum ꝛ ex illo demōstratur ꝙ̄ter alia.

Sunt autem quidam que fiunt vlr semp enim que ꝛ in omni aut sic se habent aut fiūt. Alia vero sēp quidam nō. sed sicut frequēter sūt vt ñ omnis homo masculus. sed ē sicut frequēter. Taliū igitur necesse est ꝛ medium. sicut frequenter eē. si enim a. de b. vniuersaliter predicatur ꝛ b. de. c. uniuersaliter necesse est a. ō omni c. ꝛ semper predicari. hoc. n. vniuersaliter de omni ꝛ semper. sz suppositū est sicut frequenter eē necesse est ergo. ꝛ mediū frequenter esse quod est in quo est b. d. Erūt igit ꝛ corū que sūt sicut frequenter principia sine medio quecunq̄z frequenter sic sunt aut fiunt.

UVA. BHSC. IyR_048_2

Dubitat circa dicta nã si semp ex pluuia generatur vapor nec semper ex vapore generat nubes g̃ vapor nõ demõstratur p pluuiã nec nubes p vaporẽ patz ꝓña qz ois demõstratio est ex necessarijs primo hꝰ.

In soluẽdo hoc dubiũ aris. ꝓmittit hãc distinctiõẽ q̃ eorũ que fiũt quedã fiũt semp vt eclipsis cum sẽper posita cã ponatur effectꝰ z quedã fiũt frequenter vt barba in masculo. qz nõ ois masculus tẽpore debito est barbatꝰ eo q̃ cã põt impediri. s. caliditas faciẽs corpus magis porosũ q̃z sit corpus femele q̃ re pori fũt magis ampli p quos exeũt pili z etiã grossiores. hoc aũt in masculo plurimũ reperitur sz qz talis cã põt impediri nõ sequit de necessitate hõ ẽ masculus in debita etate ergo ẽ barbatꝰ ꝛc. Hac distinctione ꝓmissa Aris. soluit dubiũ dicens q̃ ea q̃ fiũt semp demõstrãt p mediũ vt semp et ea que fiũt frequẽter demõstrant p mediũ vt frequẽter. qz non staret ꝓmissas eẽ veras semp z pclonem solũ vt frequenter qz si maior extremitas ꝑdicat semp de medio termino z mediũ sp de minori extremitate opz maiorẽ extremitatẽ ꝑdicari sẽp de minori extremitate cum ex necessario nõ sequit cõtingẽs. iõ necessariũ simplr segtur ex necessario simplr z necessarius ꝓm qd ex necessario scõm quid. si enim añs est simplr necessariũ aut vlr verũ z consequẽs ẽ necessarium ꝓm qd aut solum frequẽter verũ. cõtradictoriũ ꝓñtis stat cũ añte z per ꝓsequẽs ꝓña nõ valet. Et cũ dicit ois demõstratio ẽ ex necessarijs. verũ est ex necessarijs simplr aut aptitudinalr vel ex suppositiõe vnde in mathe.. z supcelestibus ar. p cãm infalibilem z simplr necessariã. si enim ex intpositiõe terre inter solẽ z lunã de necessitate ẽ eclipsis z si ẽ figura tribus rectis lineis cõtẽta necessario ẽ equalitas triuz angulorũ ad duos rectos in naturalibꝰ aũt ar. p cãz aptitudinalr necessariã qz nõ sequit semẽ oliue ẽ g̃ erit oliua ex ipso nec sequit pluuia ẽ ergo ex ipa erit vapor qñ semen oliue p corruptionẽ. z pluuia p caliditatẽ poterit impediri. tñ q̃ztum est ex se talia apta nata fũt tales effectꝰ facere. ex predictis sequit primo q̃ nõ eodẽ mõ est arguẽdũ in math. z supcelestibus. z naturalibus qz in supcelestibꝰ z math. exquo cãe nõ põt impediri ẽ simplr arguẽdũ. z ꝓm actum. i naturalibus vero qz cãe põt impediri ẽ arguẽdũ ꝓm aptitudinẽ z ex cõditione vt hoc bz talẽ cãm ergo est aptuz natũ habere talẽ effectũ aut talis. cã ñ impedita ergo erit talis effectus. Secũdo sequit q̃ cum dicimus aliqua cãta eẽ semp z vlr debet intelligi p relationẽ ad cãm. vt eclipsis ẽ semp qñ ẽ sua cã z est vlr vbi ẽ sua cã. vnde si eẽnt multe lune z inter oẽs interponeret terra in oibus eis eẽt eclipsis. z iõ tales demõstratiões fũt alijs certiores qz fiũt p causam ifallibilẽ. vnde. 2. me. õmfationes math. fũt in ꝑmo gradu certitudinis z nãles sequũt eas.

Quomodo igitur quidem sit q̃ ꝗd est in terminos assignatũ ẽ z qualr demõstratio. aut diffinitio sit ipsius aut nõ. dictũ est prius.

Ultio aris. epilogãdo ꝓcludit duo. ꝑmũ q̃ ipz q̃ ꝗd ẽ bz cẽ mediũ inter terminos sillogisticos. sicut enim ꝓm omne genus cãe cõtingit demõstrare. ita ꝓm omne genus cãe cõtingit diffinire pp̃ qõ. viij. meth. cõmendãt diffinitiões aristarchi qz dabãtur per omne genus cãe dicere igitur omne genus cãe esse mediũ in demõstratione ẽ dicere ꝓm omne genus cãe mediũ cẽ diffinitionẽ. Scõm q̃ alicuius est demõstratio z alicuius nõ ẽ demonstratio alicuiꝰ ẽ diffinitio z alicuiꝰ nõ est diffinitio ſbe. n. est diffinitõ z nõ est demõstratio accñtis aũt est demõstratio z ñ diffinitio. Itez accñtis in cõcreto est demõstratio z nõ diffinitio sz accñtis i abstracto ꝓm se est diffinitio z nõ demõstratio. Cõtra cõclonẽ ar. ꝓbando q̃ in cãis z cãtis circulr se habẽtibꝰ nõ sit possibilis demonstratio circularis. z primo sic si ex pluuia demonstratur nubes z ex nube demonstratur pluuia ergo ex pluuia demonstratur pluuia. conseqens ẽ impossibile qz tũc idem demõstrarez per idem z idẽ eẽt notiꝰ z prius seipo qõ est incõueniens ꝛc. Secũdo si ex pluuia õmõstrat vapor z ecõtra sequitur q̃ demõstratio circularis sit possibilis in eodem genere cãe qõ est cõtra Aris. ꝓmo hꝰ z pz ꝓña qz pluuia ẽ materia vaporis z vapor ẽ materia pluuie.

Ad primũ cõcedit q̃ ex pluuia demõstrat pluuia. nõ tñ idẽ demõstrat p idem qz ex pluuia corrupta demõstrat pluuia generãda z ex pluuia preteriti demõstrat pluuia futura z ex pluuia que ẽ demõstrat pluuia que nõ ẽ. ꝓpterea nõ sequit q̃ idẽ sit prius z notiꝰ seipso sz q̃ pluuia ꝑñs sit prior z notior futura vnde cũ dicitur ex pluuia generatur nubes. z ex nube generat pluuia illud nõ est intelligẽdum õ eadem pluuia quoniã pruna pluuia est cã nubis. z secũda est effectus imediatus nubis z effectꝰ mediatꝰ ꝑme pluuie. Illa tñ ꝓña ñ valet de sõma pluuia ẽ cã nubis z nubes ẽ cãe pluuie g̃ pluuia ẽ cã pluuie sicut ñ seqt deãbulatio ẽ cã sanitatis z sanitas ẽ cã deambulatiõis ergo sanitas est cã sanitatis. qz in diuersis generibus cãrum nõ q̃qd ẽ cã cãe ẽ cã causati arguit eni in quatuor terminis eo q̃ cã in maiori nõ supponit nisi pro cã efficiente z in minori p cã finali illa aũt ꝓña scilicet pluuia ẽ cã nubis z nubes est causa pluuie. ergo pluuia est causa pluuie tenet gratia materie quia seruatur cõtinue idem genus cause scilicet materialis pluuia enim est causa materialis nubis z nubes est causa materialis pluuie.

Ad secundum respondet Egidi. q̃ in cãis per se demonstratio circularis est impossibilis sz bene est possibilis in causis per accidens. quia pluuia non ẽ causa per se vaporis cum nullum ens in actu sit p se materia per accidens cuiz est q̃ ex ente in actu fiat ens vt probatur primo phisico. z primo de generatione sed si acciperetur materialis causa. vapor non est materia pluuie nec ecõtra. sed materia vtriusq̃z est ens in potentia cõ ad vtrunq̃z z sic accipiẽdo cãm materialẽ per se non innenit sibi cõuersio nã huius ens in potẽtia est materia pluuie nõ aũt ecõtrario est etiã materia vaporis z nõ ecõtra. Hec respõsio est mihi difficilis primo qz tũc aliqua õmõstratio eẽt ex his que fũt p accidens ꝓtra aris. ꝓmo huiꝰ z patet ꝓña qz talis demõstratio circularis est ex causis p accidẽs. Secũdo. qz necesse est q̃ ex ente in actu fiat ens. nam ex quatuor elementis fiunt mixta z ex aliquo sit mẽbrũ mõ elementa z alimentũ sunt entia in actu. Tertio qz nõ distinguit inter materiã alterationis z cõpõnis. vnde licet materia compõnis sez qua fit compositum non sit ens actu. tamen materia alterationis que corrumpitur in generatione compositi sequentis est ens in actu. Quarto quia falsum est vaporem non esse materiã per se nubis. nec nubem pluuie nec pluuiam vaporis quia sicut semen est per se materia plãte z sperma animalis ita quodlz istorũ est p se materia alterius. Et lz per accidens sit q̃ ex ente in actu fiat ens prout li ex dicit mãm cõpõnis nõ tñ vt dicit mãm alterationis. verũ est tñ q̃ nullũ ens vt est i actu ẽ mã alicuiꝰ sz tñ vt ẽ in põ. Iõ ẽ alr dicẽdũ q̃ õmõstratio circularis ẽ quadruplr possibilis iuxta determinationez factã ꝓmo hꝰ. ꝓmo in diuersis generibꝰ õmõstratiõnũ. s. qñ vna illarũ est demõstratio simplr z alia ꝓm qd vtputa qñ demõstratur effectus p cãm z ecõtra

UVA. BHSC. IyR_048_2

Secūdo in diuersis generib⁹ cāruz. nā demōstratur cā effectiua p cām finalē ⁊ cā finalis p cām effectiuā vt colligit a phi. scdo phi. Tertio in eodē genere cāe respectu tñ diuersorū suppositorū qz illa tria s. pluuia vapor ⁊ nubes dicūt se inuicē demōstrare sed nō respectu eiusdē suppositi qz pluuia dmōstrat nubē nō est illa quā demōstrat nubes. Quarto respectu eiusdē suppositi sz ñ eque pmo ꝺbi gra suppositō ꝙ aqua vapor nubes ⁊ pluuia nō dant sed spē solū accñtaliter ita ꝙ eadē aqua numero fiet vapor nubes ⁊ pluuia diuersificata solū in accñtib⁹ in casu isto oz cōcedere demōstrationē circularē nō solū eodē genere sz etiā respectu eiusdē suppositi non tñ ecōtrario pmo vnū alterū demōstrat nā p pluuiam imediate demōstrat vapor sz p vaporē ñ imediate demōstratur pluuia cū nubes mediat p quā demōstratur pluuia sicut p pluuiā imediate demōstratur nubes. Et iō aduertēdū ꝙ ex aqua nō pōt imediate generari aqua qz frustra ageret natura si aquā corrūperet vt aquā generare. Et materia exñs sb forma aque nō appetit spoliationē illius forme vt iduatur eadē forma hec ḡ mediatio pua ē i generatiōe elemētorū maior est in generatione mixtorū ipfectorū ⁊ multomagis in generatiōe mixtorū pfectorum nā ex aqua pōt generari aer ⁊ stati ex aere pōt generari aqua ex pluuia aūt fit vapor sed nō statim ex vapore fit pluuia. imo fit nubes imediate ⁊ stati ex nube fit pluuia. In mixtis aūt pfectis ē mediatio multo magis fit. n. ex quo equ⁹ per multa media ꝑmo eni moritur ⁊ putrefit deinde generat herba vl fenū ꝺ quo comedet equa ⁊ ex equo generat mēstruū de quo tādē format equ⁹ vt hz declarari. viij. metha.

Ex predictis sequit ꝑmo ꝙ ꝓcessus a cā simul exñte cū suo cāto ad illū effectum ⁊ ecōtra ē magis demōstratio circularis q̄z processus a cā nō sil exñte cū effectu suo ad illū effectū ⁊ ecōtra qz in primo ꝓcessu ar. a cā ad effectū ⁊ ecōtra ab eodem effectu ad eandem cāz demōstrat eni eclipsis p interpositionē terre eadē ⁊ interpositio terre numero demōstrat per eādem nūero eclipsim. In scdo aūt ꝓcessu nō ar. ab eodē effectu ad eandem cāz numero sed solū spē qz pluuia demōstrata p nubez nō est illa pluuia numero de qua demōstrat nubes sed solū spē. Secūdo sequit ꝙ circulatio mālis tanq̄z ꝓprius effectus arguit circulationē effectiuā motꝰ celi tanq̄z ꝓpriaz cām nam ꝙ oia mēsurētur suo ꝓio do ⁊ ꝙ oia reuertāt specifice ꝺm circulū vt ꝙ ex equo mortuo fiat equ⁹ viu⁹ ⁊ ꝙ ex pluuia fiat pluuia ⁊ ꝙ mā priꝰ exñs sub forma corrupta quasi circulariter reuertat ad eandem formā totū cōtingit ex circulatione motꝰ celi qđ aris. dicit cē vitā oib⁹ entib⁹ naturalibus. viij. phisi.

Quomodo aūt oportz uenari in eo ꝙ quid ē predicātia nūc dicam⁹. Eoz igitur que insunt unicuiqz quedam extēdūt in plus nō tamen extra gen⁹. dico aūt i pl⁹ esse quecūqz quidē insūt unicuiqz uniuersaliter. At uero sed alii: ut eniz aliquid quod omni trinitati inest. sed non omni trinitati sicut qđ ē: ieest trinitati. sed non ⁊ numero. sz ⁊ impar ineest omni trinitati ⁊ i pl⁹ ē. ⁊ nāqz ipsis quinqz ineest sed nō extra genus. quinqz quidem enim numerus est. autem extra numerū impar est.

Iste ē tertius tractat⁹ h⁹ scdi posteriorū in quo aris. dat modū inueniēdi ipm ꝙ qd est postqz determinat qualr se hz ad demonstrationē ⁊ qñ ipm ꝙ qd ē. ē illd qđ p diffinitionē exp̄mit sbi vel passionis. ió tractat⁹ iste diuidit i. iiij. ca. Quoz ꝑmū assignat arte inuestigādi diffinitionē sbi. Scdz dat modum ꝓcedendi in arte ista ibi. sed diuisiones. Tertiū docet arte accipiēdi ⁊ inuestigādi diffinitionē passiōis ibi querere aūt oz. Quartū instruit modū accipiēdi ipz sb̄m loco diffinitiōis tanq̄z mediū in demōstratiōe ibi vt habeam⁹ aūt ꝓpria. Primū capitulū diuidit in duas ptes in quarū ꝑma aris. ꝑmittit vnā distinctionē. in scda vero exequitur ꝺ ītēto ibi hmōi ergo accipiēda. Quantū ad ꝑmū distinctio quā aris. ꝑmittit ē ista eorū q̄ insūt alicui diffinibili quedā excedūt ipm diffinibile ⁊ nō gen⁹ ei⁹. quedā aūt excedūt tā genus q̄z diffinibile. verbi gra bipes iné homini ⁊ in plus se hz q̄z hō qz cōpetit alteri ab hōie vt volatilib⁹ nō tñ excedit gen⁹ ipsi⁹ hōis qz ꝓtinetur sub aiali cū oē bipes sit aial ⁊ nō ecōtra simlr in par ineest ternario ⁊ excedit ipsum. quia omnis ternarius est impar ⁊ non econtra. non tamen excedit suum genus scilicet numerum eo ꝙ numerus tam de pari q̄z de ipari vlr ꝓdicat ens vero iné vlr tā homini q̄z ternario ⁊ excedit cuiuslz istorū gen⁹ tam ꝓ pinquū q̄z remotū cum sit transcendens extra omne predicamentum.

Huiusmodi igr accipiēda sūt usqz ad hoc primū quoz unuz quodqz quidē in plus sit. Dia aūt nō sunt in plus. hanc. n. necesse ē substātiā rei cē ut trinitati ineest oī numer⁹ impar prim⁹ utrobique. et sicut ꝙ nō est mēsurari numero et sicut quod est componi ex numeris. hoc itaqz iam trinitas ē numerus impar prim⁹ ⁊ sic primo. horū. n. unūquodqz aliud qđ i parib⁹ oibus ieest vltimū aūt ⁊ dualitati. oia āt illi.

Ista distinctiōe premissa phūs ponit duas regulas quarum prima est ista si accipiatur tot ꝓdicata alia cuius diffinibilis non se extendentes extra genus quorum quodlibet in plus se habet q̄z diffinitum ⁊ omnia simul equaliter ex talibus predicatis costituitur diffinitio essentialis illius. patet nam illi termini numerus impar vtrobiqz primus faciunt diffinitionem ternarii cum omnes simul conueniantur cū ternario ⁊ quilibet illorum communitor est ternario vt liquet. Et notanter dicitur non se excedentia extra genus propter terminos transcendentes ⁊ diuersorum predicamentorum ex quibus non debet fieri talis diffinitio. Notandum primo ꝺm Aristo. ꝙ numerus dupliciter dicitur primus. scilicet ꝑmitate mensurationis ⁊ primitate compositionis. Numerus primus primitate mensurationis est ille qui non mensuratur aliquo numero ⁊ sic non solum binarius vel ternarius est numerus primus. sz etiam quinarius ⁊ septernarius ⁊ generaliter quilibet numerus impar. Numerus vero primus primitate compositionis est ille qui non componitur ex numeris ⁊ sic nullus est numer⁹ prim⁹ nisi binarius ⁊ ternarius. Et si ꝺr ꝙ ternarius a. b. c. ꝓponit ex

UVA. BHSC. IyR_048_2

numeris faciliꝰ ex binario a.b.ꝛ ex alio b.c. soluitur per hoc quod intelligitur de numeris nō cōmunicā tibus modo illi duo binarij inuicē cōmunicant eo q̄ b. vnitas vnius est vnitas alterius diffinitio. ergo ternarij non est numerus impar primus? qz tunc quinari? eēt ternarius sed illi? diffinitio est numerus i par vtrobiqꝫ prim? ita q̄ sit primus primitate mē surationis ꝛ primitate compositiōis. Secundo notandum q̄ sicut compositum naturale solum cō stat ex materia forma. ita diffinitio ēntialis solum constare debet ex duobus scilicet genere propinquo ꝛ differentia vltitmata quorū p̄cipiū dicit potētiā vt mā. ꝛ sēm dicit actū vt forma. tertiū aūt nō req ritur quia duo talia neqꝫ clauo neqꝫ colla coniungi debent. Aliquādo tamē innominatū est genus pro prium ꝛ tunc loco illius ponendum est genus p̄mo tum vsqꝫ ad differentiaꝫ vltimā vt sic etiam diffini tio hominis animal mansuetum bipes animal mā suetum accipietur loco generis proprij ꝛ propinq. bipes vero se haberet vt specifica differētia ꝛ si igno ta est nobis differentia propria loco illius sumende sunt due vel tres differentie cōiores que coniunctꝫ cōuertantur cū diffinitio ꝛ ignota dr̄ia hominis pro pria loco eius accipetur gressibile bipes. quod con ueniunt cum homine licet tam gressibile q̄ bipes sit cōius talia enim competunt diffinitioni hominis quoniam per gressibile cōuenit homini cum aliqui bus terrestribus et differt a volatibus per bipes au tem conuenit cum volatibus ꝛ dr̄t a terrestribus. Tertio notandum q̄ si aliqua duo respectu tertij se habent in plus ꝛ totum in eque oz quodlibet illorū restringere ꝛ restringi. consequēter vtrūqꝫ esse exce dens. ꝛ excessum modo in diffinitione vera non sunt aliqua duo quorum quodlibet excedat. ꝛ exce dantur. nam in diffinitione vera sūt genus ꝛ differē tia vel si sunt plures dr̄ie hoc erit p̄m ordinez predi camentalem quarum vna erit differentia generis su perioris ꝛ alia dr̄ia generis inferioris vt suba aiata sensitiua si primū datur illa nō se habēt sicut excedē tia ꝛ excessa qz dr̄ia nō se extendit extra genus suuꝫ si sēm iterū non quodlꝫ illorum é excedēs ꝛ excessū quia differētia generis inferioris non potest excede re dr̄iam generis superioris. Ex quibus sequitur q̄ diffinitio cōtinēs plura quorū quodlibet est i pl? ꝛ totū in eque nō est diffinitio vera sed supplet vicē vnius diffinitionis vere. ideo regula hic tradita a philosopho non est bona simpliciter. sed bona in casu quando scilicet ignoratur differentia vltima specici.

Quoniam autem oñsum iam est in superiorib? q̄ necessaria sūt in eo q̄ quid est predicātia uniuersalia autem necessaria sunt. In trini tate autem et in quoque alio sic ac: cipiūtur in eo quod quid ē. accepta sic ex necessitate erit trinitas hec.

Declarata hac regula aris. probat illam eē diffiniti onem ternarij per duas conclōnes quarum prima est ista numerus impar vtrobiqꝫ primus iest de ne cessitate ternario probatur omne quod ineſt alicui vniuersaliter ꝛ in eo q̄ quid ē ineſt illi de necessita te sed numerus impar vtrobiqꝫ primus ineſt terna rio vl̄r ꝛ in eo q̄ quid est ergo patet p̄ña cum maio ri ex determinatis primo huius. ꝛ minor declara ꝛ tur. quia omnis ternarius est numerus impar. vtrobiqꝫ primus ꝛ ad interrogationez factā per qd est ternarius rñdetur q̄ numerus impar vtrobiqꝫ primus. dubitatur qz paritas ꝛ imparitas esse prīn cipiū ꝛ non eē principium videnť eē dr̄ie accñtales ꝛ quedā proprietates nūeri non igitur predicta dif finitio predicať ēntialiter ꝛ in quid de ternario. Rñdeť q̄ tales ꝓprietates ponūť loco dr̄iarū ēnti alū sicut etiā i diffinitione aialis ponit? sensitiuū qō est passio ꝓpria aialis ꝛ nō dr̄ia ēntialis ꝛ in diffi nitione hōis ponit? bipes gressibile p̄natū q̄ dicunt ꝓprietates accñtales vz figura ꝛ organizationē mē broꝝ corporis sepe. n. noīa sūbarū ab accñtib? sūt assūp ta vt lapis lesiōe pedū ꝛ petra a tritiōe pediſ qz pe tra dr̄ q̄sia pede trita ꝛz etymologiā vocabuli.

Quod autem substantia sit ex his. manifestum est. necessitate enim est nisi hoc esset trinitatis esse vt gen? aliquid esse. hoc autem nominatuz aut non nominatum erit igitur in plus quam trinitati ineſſe conceſſū enim est huiusmopi esse genus qō cunque secundum potentiam i pl? est Si itaque nulli ineſt alii quam athomis trinitatis. hoc vtiqꝫ erit trinitatis esse. supponatur etenim hoc vniuscuiusqꝫ substantia esse q̄ est in athomis vltimuz predicamē tum. Quare similiter et alii cuilibz sic ōmōstratorū idē eē inerit.

Scōa cōclō numerus ipar vtrobiqꝫ p̄m? est diffini tio ēntialis ꝛ qddr̄atiue ternarij ꝓbať oē qō p̄di cať vl̄r i eo q̄ qd est de aliqua spē ē diffinitio vel ge n? illi? pz ꝑña cū minori ex illa pcl̄one. maior aūt ē nota qz nihil p̄dicať in qd nisi spēs gen? vel diffini tio. dr̄ia. n. nō p̄dicať in qd ꝛz quale ꝑ por tūc sic nu merus ipar vtrobiqꝫ prim? p̄dicať de ternario tan q̄ gen? vel diffinitio supple ēntialis ꝛ qddr̄atiua ꝛz nō tā q̄ gen? qz cōuertiť cū ternario ꝛ nulli ineſt nisi ternario ꝛ suis idiuiduis igr̄ tā q̄ diffinitio qddi tatiꝫ ꝛ ēntialis. minor ꝛo pz ꝛductiē qz nullū genus siue sit notatū siue inotatū ꝓuertiť cū spē. Rñdū p mo ꝑm phi. q̄ nō habeť vltimū p̄dicamētū nisi in athomis. i. idiuiduis spēi qz hoc mō fit diffinitio ꝑ aggregādo dr̄ias donec totū aggregatū sequiť spēi qz aggregatū nō p̄dicať nisi ō idiuiduis fecit. n. phi. spālem mētionē de athomis qō ē diuisibile in spēs ꝓpē diffinit ꝛz qz est d uisibile i idiuidua. nullū eni equocū ꝓpiſſime diffinit equocatiōis. latēt. n. in ge nerib? equocatiōes ꝛz aris. vij. phisi. ꝓpter diuersas ratiōes quas cōtinet spēruz potestate. n. genus cō tinet oēs spēs ingt porphy. in vlib?. Notādū secū do ꝑm phiñ gen? ꝑm potētiā in pl? se hz q̄ ea que sūt in gñe qz sicut mā prima est in pura potētia cuz nō sit ex se qd nec qualis nec quāta. vij. metha. sed termiť ꝑ formā ita gen? ē potētiale ad oēs dr̄ias ꝛ spēs cū nullā sibi determiet ꝛ ꝑ dr̄iam aduenīēs si bi ꝓtrahit ad determinatā spēm aut asserit por. di: cens dr̄ia aduenies generi cōstituit speciem. Et cōcludit phūs q̄ ea que dicta sūt de ternario possūt aliis speciebus applicari modo consimili diffinien do illas per plura quorum quodlibet ꝛ in plus ꝛ to tū eq̄. i. totū in erñs diffinitio equaliter ꝛ cōuertibi lr̄ ꝛc. Sed dubitať. nā sola suba diffiniť eētialr̄ et quidditatiue per aris. vij. metbaphisi. sed ternarius est accñs cum sit species predicamenti quātitatis

UVA. BHSC. IyR_048_2

ſm phm̃ in predicamẽti igit̃ non debet diffiniri eſſentialiter ⁊ quidditatiue. Dicẽduz q aliquod accidens hẽt modũ ſuũe. ſ. nihil extrinſecum cõnotant do aliqđ aũt hz modum accñtis videlicet aliquod extrinſecũ cõnotãdo. vnde albedo ⁊ nigredo. ⁊ hec talia nõ cõnotant ſua ſubiecta nec aliquid aliud ſi mitas aũt ⁊ criſpitudo cõnotant ſua ſubiecta. iõ albedo ⁊ nigredo ⁊ hmõi habẽt modũ ſũe ſimitaſ ãt ⁊ criſpitudo qz cõnotãt naſũ ⁊ caput habẽt moduz accñtis iõ talia nõ diffiniũtur pure quidditatiue. ſ. per ꝓprium genus ⁊ per ꝓpriam dr̃iam diuiſiuã illius generis ⁊ cõſtitutiuam ſpẽi intrinſece per modum partis eñtialis alia vero bene diffiniũt pure quidditatiue ex quo habẽt propriũ genus ⁊ propriam dr̃iam habẽtẽ rõnẽ act⁹ ⁊ forme ⁊ qñ nõ habetur talis dr̃ia eñtialis loco eius accipiatur aliqua dr̃ia accñtal' vt videbit' infra vt albedo ẽ color ꝑgregatiu⁹ viſus ⁊ nigredo ẽ color diſgregatiu⁹ viſus eo mõ quo diffiniũtur ſp̃es ſũe vt equ⁹ ẽ aial hinibile ⁊ aſin⁹ ẽ aial rudibile cõſtat aũt q binari⁹ ⁊ ternariuſ ꝯz ſint accñtia tñ hñt modũ ſũe ⁊ nõ ſbz nec aliqđ extrinſecũ cõnotãdo iõ bñ diffinit' binari⁹ ꝓ nũerum paré vtrobiqz ꝑmũ ⁊ ternariũ ꝓ numeruz imparem vtrobiqz primum.

Congruum autem eſt cum totũ aliquis negocietur departiri genuſ in athoma ſpecie prima. vt numerus indualitatem. ⁊ trinitatẽ poſtea ſic diffinitiõcs illorũ accipere tẽtare. vt recte linee ⁊ circuli ⁊ recti anguli poſt hec autem accipientes quod genus ſit vtrũ quantitatũ. aut qualitatuz proprias paſſiões ſpeculari per cõmunia prima. cõpoſitiſ. n. ex athomis ꝙueniẽtia ex diffinitionibus erũt manifeſta. propter hoc q principiũ omniũ diffinitionũ q ſimplex eſt ⁊ ſimplicibus per ſe in eſſe conuenientia ſolis aliis autem ſecundum illa.

Secũda regula ẽ iſta ſi accipiat' propũ gen⁹ ⁊ ꝓpa dr̃ia eñtialis illa conſtituũt diffinitionẽ eñtialẽ termini diffinibilis ꝑz quoniã ſi aial eſt homis ꝓpriũ genus ⁊ rõnale ꝓpria ac eñtialis ei⁹ dr̃ia totũ hoc aial rõnale ẽ diffinitio eñtialis ⁊ qdditatiua hõis ꝓpriũ aũt gen⁹ inuenitur per diuiſionẽ illi⁹ vt i ſpẽs ſpecialiſſimas eo mõ quo diuidit' nũerus in binarium ⁊ ternarium ꝑ quã diuiſionẽ diffiniũtur illa ponẽdo ꝓprium gen⁹ in diffinitione ⁊ idẽ itelligit' i aliis. ſ. q ponat' ꝓpriũ ⁊ imediatũ genus in diffinitione vt ꝑz diffinitẽdo circulũ lineã rectã vel angulum rectum. Notãdũ ꝑmo ſm egi. q generis triplex ẽ diuiſio in ſuas ptes ſbiectiuas. Prima ẽ generis cõmuniores in genera ſbalterna vt ſi diuidat' quantitas per cõtinuũ ⁊ diſcretũ aut aial per bipes ⁊ q̃drupes ⁊ tũc gen⁹ nõ ingredit' diffinitionẽ ſpeciei ſpecialiſſime. Scõa eſt generis in ſpeciem ſpecialiſſimã ꝑ ſpẽm ſubalternã. eo mõ quo diuidit' aial i hominez ⁊ brutũ ⁊ ſic ſolũ ingredit' diffinitionẽ primi mẽbri qz ſola ſpẽs ſpecialiſſima diffinit' ꝓprie. Tertia ẽ generis in ſpẽs ſpecialiſſimas eo mõ quo diuidit' aial in hominẽ ⁊ equũ dato q hec ſint oia aialia ⁊ ſic poteſt ingredi cuiuſlibet ſuorũ ꝯmẽtorum diffinitionem. Secundo notandmu ſecũduz Egi. q dr̃ia ꝓpria ⁊ eñtialis reperit' per ea que ſũt ꝓpa predicamẽto generis ⁊ ſpẽi ⁊ cõmunia his videlicet in quo ꝓdicamẽto ſũt gen⁹ ⁊ ſpẽs diffinienda vtrũ in predicamẽto ſubſtãtie ẽ̃ſtitatis vel qualitatis aut in alio ꝓdicamẽto ⁊ ſi talia ſint in ꝓdicamẽto ſũe vtputa homo ⁊ aial conſiderenk ꝓpria predicamẽti ſũe que ſunt cõia homini ⁊ aiali ⁊ alijs cõtẽtis in eodẽ predicamẽto vſqz quo veniat' ad dr̃iam hominis ſolũ cõpetẽtẽ ſibi ⁊ per quã diſtinguitur a quolibet alio qua ꝓiũcta aiali habebit' diffinitõ hominis licet enim riſibile ſolum cõpetat homini ⁊ ipſm homo diſtinguit' a quolibet alio. nõ tñ cũ aiali facit diffinitionẽ eẽntialẽ hominiſ quia per ea que eſt ꝓꝑa ꝓdicamenti ſubſtãtie cognoſcit' riſibile nõ ꝓtinere ad illud predicamẽtũ ꝓpriũ ẽ ſũe in ſubo nõ eẽ ſm phi. in predicamẽtis. loquẽdo de ſubiecto in actu riſibile autez eſt in ſubiecto in actu ſicut album et nigrum. Tertio notãdũ ſm phi. i littera q ſolũ ſimplex eſt principiũ oium diffinitionũ qz ſicut materia et forma ſunt principia omniuz rerum naturalium propter ſimplicitatem ſuam cum non fiant ex alijs neqz ex alterutris. i. phi. ita genus et dr̃ia proꝑ ſuã ſimplicitatẽ ſũt principia omniũ diffinitionum genus enĩ nõ includit dr̃iaz nec ecõtra ſed ſpecies includit vtrũqz qz cõponit' ex genere et dr̃ia ꝯz porphi. in vniuerſalib⁹ et cõmẽ. in plogo phi. nullũ enĩ prius includit ſuũ poſterius genus aũt eſt priuſ differẽtia ſicut materia eſt prior forma nõ etiã dr̃ia includit ſuũ gen⁹ ſicut nec accñs habẽt modũ ſũe includit ſuũ ſbm. nec ſequit' differẽtia predicat' de genere igit̃ vnũ eorũ alterũ includit ſicut nõ ſequit' albedo predicatur de ſuo ſubiecto igitur albedo includit ſbiectum vel econtra. Quarto notãdum ꝯz includit' phi. in littera q ea que inſunt ſimplicibus inſunt illis per ſe et nõ per aliud. alijs aũt inſunt per illa. nã ſi homo eſt riſibilis hoc eſt. quia eſt animal rationale et ſi homo eſt rationalis hoc eſt quia eſt animal. animali enim per ſe competit rationalitas nõ quia includit intrinſece illã ſed quia per ſe et nõ per aliũd ẽ i potẽtia ad illã ſicut mã ad formã. et ſicut materia eſt per ſe i potentia ad formam hominiſ ſez aliqua materia non ſit actuata forma humana. ita animal eſt per ſe in potentia ad differentiam eſſentialem hominiſ que eſt rationale licz aliquid ſit animal quod non ſit rationale. Contra predicta arguitur et ꝑmo q circulus linea recta et angulus rectus non diffiniuntur per ſua genera et differentias eſſentiales circulus enim et ſi diffinitur per ſuum genus quod eſt figura non tamen per differentias eſſentiales figure nam principia circuli ingredientia diffinitionem eius ſunt centruz circunferentia. ⁊ linee ſecũdum philoſophum. viij. ph: iſi. hec autem non ſunt differentie eſſentiales figure cum figura ſit predicamenti qualitatis et centrum cum ſit punctus indiuiſibilis. et linea predicamenti quantitatis. circunferentia autem videtur eſſe predicament i relationiſ propter conuocationem continentie. Item linea recta diffinitur per lineã et angulus rectus per angulum conſtat autem quod angulus et linea nõ ſũt genera. ſed ſpecies ſpecialiſſime vt patet per Ariſtotilem in predicamentis diuidentem continuum in lineam ſuperficiem corpus tempus et locum tanq̃ in ſpecies ſpecialiſſimas. Secundo arguitur q animal nõ poteſt diuidi in genera ſubalterna neqz in genuſ ſubalternum quia animal predicatur imediate imediatiõe ſubiecti de qualibet ſua ſpecie ſpecialiſſima. vt patuit in ꝑmo huius quia ſicut hec ẽ

UVA. BHSC. IyR_048_2

ꝫmediata homo eſt animal.ita ⁊ hec aſinus eſt aial equus eſt aial ⁊ ſic de ſingulis igitur iter aial ⁊ quā cunqꝫ ſuam ſpeciem ſpecialiſſimam nō mediat ali quod genus ſubalternum.⁊ per cōſequens nō diui ditur aial in bipes ⁊ quadrupes tanquaꝫ i genera ſubalterna neqꝫ in brutum ⁊ hominez tanquā i ge nus ſubalternum ⁊ ſpeciem ſpecialiſſimam. Ter tio arguitur q nō ſolum ſimplica ſunt ꝓncipia om nium diffinitionum immo compoſita quia vt dictū eſt genus ⁊ differentia ſunt principia omnium diffi nitionum. modo genus eſt compoſituꝫ ex actu ⁊ po tentia aliter non eſſet per ſe in predicamento cū ens deſcendat in decem predicamenta per actum ⁊ poté tiā qnto metha.etiam differentia dicit aliquam cō poſitionem quia cum nō dicat potentiam tantuꝫ ex quo eſt actus generis nec actum tātum quia tunc eſ ſet actus puriſſimus ⁊ cōſequenter deus oportet ne ceſſario q componatur ex actu ⁊ potentia. Quar to arguitur q ea que inſunt ſimplicibuſ nō inſunt il li per ſe.ſed per aliud quia riſibile ineſt aiali per ali ud ſcilicet per hominem ⁊ habere tres āgulos equa les duobus rectis competit figure per aliud ſcilicet per triangulum ꝟm philoſophum ſecundo hui⁹. vn de habere tres angulos equales duob⁹ rectis com petit figure ꝓ aliō ſubiectum videlicet per triangu lum ⁊ per aliam cām ſcilicet per lineam. Ad pri mum dicitur q ſpecies accidentalis nō connotans ſubiectum ſuum diffinitur per genus ⁊ differentiaz eiuſdem predicamenti vt linea ⁊ ſuperficies albedo ⁊ nigredo.ſpecies autem accidentalis cōnotans ſu biectum ſuum diffinitur per genus eiuſdem predica menti ⁊ differentia alterius predicamenti que qui dem differentia nō eſt niſi ſubiectum ſuum vel ali quid importatum per ſubiectum ſuum. vt ſimitas ⁊ criſpitudo genus enim vtriuſqꝫ eſt forma vel figu ra quarte ſpecici qualitatis differentie autem eſſen tiales ſunt naſ⁹ ⁊ caput.quia igitur circulus ⁊ trian gulus cōnotant ſubiectum ſuum ſcilicet lineaz ideo diffiniuntur per genus eiuſdem predicamēti ſcilicz per figuram ⁊ per differentiam alterius predicamē ti videlicet per lineam.cētrum autem ⁊ circūferētia nō ſignificant in recto niſi punctū ⁊ lineam ⁊ quia ꝓ notant continentiam actiuaz ⁊ paſſiuaz quia circū ferētia ꝓtinet ⁊ cētrū ꝓtinet ideo cētrū ⁊ circūferētia ſt ꝓdicaméti relationis licet ſua abſoluta ſint predica menti quantitatis. Deinde ad argumentuꝫ de li nea recta ⁊ angulo recto dicitur q ſicut homo alb⁹ non eſt ſpecies per ſe alicuius predicamenti ſed per accidens predicamenti ſube ratione ſubſtantiui et predicamenti qualitatis ratione adiectini.ita linea recta eſt per accidens ſpecies predicamenti quanti tatis ⁊ qualitatis ⁊ quia ſpecies per accidens ꝓſup ponit ſpeciem per ſe quia partes ſūt priores toto ꝑ mo phi.ideo ſicut homo albus diffinitur per homi nem.ita linea recta per lineam ⁊ angulus rectus ꝑ angulum ⁊ conſequenter cedatur q ſpecies per ac cidens diffinitur per ſpeciez ſpecialiſſimam ſed illō nō eſt cōtra phm qz ipe loquit hic de eo quod diffi nitur hic per ſe ⁊ nō per accidens ea enī que ſūt per accns ſūt reliquenda i ſcia ſpeculatiua iqt phūs.ſ. phi. Ad ſecūdū dr ꝟz egi.q aial dupliciter diuidit ſcz ꝑ partes ſubiectias ⁊ ꝑ dias ēntiales. Primo mō facit ꝓdicationē imediatā cū qualz ſua ſpē ſpecialiſ ſima.Sz ſcdo mō nō facit ꝓdicationē imediatā niſi cū ſpē hōis ⁊ ꝓpter hz dicere q inter aial ⁊ hominē aliquo modo eſt gēus ſubalternatū ⁊ aliquo modo ſi aial diuidit per bipes ⁊ quadrupes cū oiſ hō ſit bi pes ⁊ nō ecōtra iſto mō dat genus ſubalternū me diū.ſi aūt diuiditur aial ꝑ rōnale ⁊ irrōnale aut per brutū.⁊ hominē aut ꝑ hominē equū ⁊ alia ſpēs aia lis ſic nō datur gen⁹ ſubalternū mediū inter aial et aliquaz ſpēm ei⁹. Iſta rñſio eſt cōmunis ſed diffi cilis qz tunc tanta eēt quaſi multitudo generū ſbal ternoꝝ quot eēnt ſpēs ſpecialiſſime illi⁹.qz iſto mō oportet brutū iterū diuidi in differentias duas eſſen tiales ⁊ ꝓſequenter vſquequo deueniet ad vnū ge nus ſubalternū quod nō ꝓdicat de duab⁹ ſpēbus. Preterea ſequit q ſb genere figure ſūt iſinita gene ra ſubalterna.et ſimilr ſub genere numeri qñ diui dēdo numerū per par et ipar aut per dr̄ias ēntiales correſpondētes bis ſtatim reſultāt duo genera ſbal terna quorū vnū dicit de oibus numeris parib⁹.et reliquum de omnibus numeris imparibus ⁊ cum iſinite ſint ſpēs tā numerorum parium qz iparium oportebit iſta duo genera i iſinitū diuidere cōtinue per genera minoris cōmūitatis ex quo ois diuiſio ꝓſtat tñ ex duob⁹ mēbris. Deide cū particule dif finitiōis ponēde ſint in diffinitione ꝟz ordiné ēntia lē predicamētalē ſic q nulla diuiſio reliquat iter ge nus et ſpēm diffinibilē ſequit aliquā ſpēm aialis dif finiri per innumerabiles dr̄ias ſicut et ipe ſpēs quo dāmodo inumerabiles ſunt et nullā ſpēm numeri. aut figure per tot differētias diffiniri q per plures i iſinitū aliqua alia diffinitionib⁹ ſit ex quo ſunt ſim pliciter iſinite ſpēs nūerorū ac figuraꝝ ⁊ cōſequēter ſegtur q aliqua ſunt genera que nō poſſūt euacua ri per diuiſionē.ſ.numerus et figura que oia ſunt ab ſurda. Dicendū igit q iter aial et ſuas ſpēs ſpeci aliſſimas nō eſt aliud genus medium ſicut neqꝫ in ter figuram et ſuas ſpēs aut iter numerum binarū aut quaternarium.et ſi brutum aut beſtia.aut bipes aut quadrupes dicitur eſſe genus hoc eſt ꝟm famo ſitaté et nō ꝟm veritatem eo modo quo triangulus dicitur eſſe genus ⁊ yſochelem eqlaterū ⁊ gradatuꝫ eſſe ſpēs quod tamen eſt falſum. vt declarauī i ꝓmo huius ⁊ ſi brutum vel beſtia vel bipes aut quadru pes predicatur de plurib⁹ differentib⁹ ſpecie non ta men eſt genus quia nullum illoruꝫ predicatur i qd.

Sed forte arguitur ſic differentia aduenies gene ri conſtituit ſpeciez igitur ſicut ex animali ⁊ rationa li fit aliqua ſpecies ita ex animali ⁊ irrōnali.ſed non fit ſpecies ſpecialiſſima quia talis diffinitio predica tur de plurib⁹ differentibus ſpecie igitur fit ſpeciēs ſubalterna. Reſpondetur q ſi aliquod genus di uiditur per differentias indiuiſibiles quelibet earū aduenies generi conſtituit ſpeciem.et ſi diuiditur per differentias diuiſibiles tantuꝫ quelibet earum aduenies generi conſtituit ſpeciem.vt corpus ani matum quod nō diuiditur niſi per ſenſitiuū ⁊ inſen ſitiuum que quidem differentie aduenientes gene ri conſtituit animal ⁊ plantam que ſunt ſpecies ſb alterne.Si autem aliquod genus diuiditur per du as differentias quarum vna ſit indiuiſibilis ⁊ alte ra diuiſibilis differentia indiuiſibilis aduenienſ ge neri conſtituit ſpeciem.differentia aut diuiſibilis op poſita illi non conſtituit ſpeciem neque diffinitionē ſed immediate diuiditur in alias differentias idiui ſibiles conſtituentes ſpecies.⁊ diffinitiones ſpecie rum.verbi gratia figura diuiditur immediate per habere angulum ⁊ carere angulo.vt colligitur de mente philoſophorum et commentator primo phi ſicorum.quarum differentiarum vna eſt induiſi; bilis ſcilicet carere angulo quia non competit niſi vni ſpeciei ſpecialiſſime videlicet circulo.alia autez eſt diuiſibilis ſcilicet habere angulum ⁊ illa imme diate abſqꝫ conſtitutione ſpeciei vel diffinitionis di uiditur in infinitas dr̄ias conſtituentes iſinitas ſpe cies figurarum.Similiter numerus licet diuidatur per differentias diuiſibiles que ſunt par ⁊ ipar.tamē quia diuiditur per alias differentias quarū vna eſt

UVA. BHSC. IyR_048_2

indiuisibilis ⁊ alia diuisibilis nō hz sub se gen⁹ qō sit spēs ꝓstituta per dr̄iam diuisibilē diuidit eni nūe rus per numerū simplicē ⁊ cōpositū itelligēdo per nūerum simplicē illū qui nō ꝓponit ex aliquo nūero ⁊ per nūerum ꝓpositū illū qui cōponit ex nūero.

Consilr dicat de aiali ꝙ licz diuidat p bipes ⁊ qua drupes aut p alias differētias diuisibiles correspon dētes his tñ nō hz gen⁹ sub se cōstitutū per aliquā istarū differētiarū. qz hz aliā diuisionē magis ꝓpriā ⁊ eēntialē sibi qua diuidit per rōnale ⁊ irrōnale qua rā ꝑma est indiuisibilis cū nō cōpetat nisi homini. alia vero est diuisibilis qz ꝓpetit pluribꝰ spēbus aia liū. ió talis aut bipes aut quadrupes nō ꝓstituit ge nus nec spēm nec diffinitionē sed imediate descēdit in alias spēs p dr̄ias indiuisibiles eo mō quo actus ⁊ potētia aduenētes enti nō ꝓstituūt genꝰ neqz spēz neqz diffinitionē neqz si imediate diuidūtur p actū sbalē ⁊ accītalē per potētiā accītalē ⁊ sbalē descen dendo in decē generalissima decē ꝓdicamētorū.

Ad tertiū dicit ꝙ sicut elemēta dicūtur corpora sim plicia simplicitate opposita ꝓpositioni ex matera et forma nō obstāte ꝙ cōponātur ex materia ⁊ forma ⁊ ipa materia ⁊ forma dicūtur simplicia simplicitate opposita ꝓpositioni ex materia ⁊ forma non obstāte ꝙ cōponāt ex ptibꝰ integralibꝰ ita genus ⁊ differē tia sūt p̄ncipia simplicia simplicitate opposita com positioni ex genere ⁊ dr̄ia nō obstāte ꝙ genus cōpo natur ex actu ⁊ potētia ⁊ dr̄ia ex eē ⁊ eēntia ꝓpterea genꝰ nō ē materia cū ₹cludit eēntialiter actū ⁊ poté tiā differētia aūt ⁊ si nō sit nisi actus nō tamē ē actꝰ purissimus qz admiscetur potētie generis. Ad q̄r tū dicitur ꝙ illud qō ꝓuenit generi tāq̄ diuisiuū il liuſ aut faciēs vnū cū eo cōpetit ei nō p aliud. mō ri sibile nō ē diuisiuū aialis neqz faciēs vnū cū eo sed facit vnū cū hōie ió aiali cōpetit rōne hominis sim pliciter habere tres angulos equales duobꝰ rectis nō ē diuisiuū figure neqz faciēs vnū cū ea sed cū tri āgulo ideo nec figure nec alteri cōpetit nisi ratione triāguli rōnale aūt ⁊ irrōnale faciūt vnū cū aiali aut diuidūt ipm. ió talia cōpetūt aiali per se ⁊ ñ per ali ud sicut enim a linea fluūt due passiones oppoſite scz rectū ⁊ curuū ⁊ a numero due alie videlicet pari tas ⁊ imparitas ita a quolibet genere fluūt due dif ferētie essentiales oppoſite vt ab aiato corpore sen sitiuū ⁊ insensitiuū ⁊ ab animali rōnale ⁊ irrōnale sicut ergo rectū ⁊ curuū cōpetit linee p se ⁊ nō p ali ud ⁊ paritas ⁊ imparitas cōpetūt numero p se ⁊ nō per aliud ita rōnale ⁊ irrōnale cōpetūt animali per se ⁊ nō per aliud sicut ergo forma naturalis cōpetit materie tāq̄ subo ⁊ cōpoſito tāq̄ toti ita dr̄ia cōpe tit generi tāq̄ sbo ⁊ spēi tāq̄ toti ita ꝙ ē actꝰ gene ris ⁊ ps spēi. ꝓpterea differētia p se cōpetit tā generi q̄z spēi sed nō eodē modo. Et si ex his cōcedit irra tionale bipes aut quadrupes vel alia dr̄ia loco ista rum ponēda facere vnū cū genere aut cōstituet spēz illud non est intelligendum complete ⁊ in actu. sed incomplete ⁊ in potentia eo modo quo forme sub⁹ stantiales elementorum faciunt vnum cum mate ria. Et constituunt vnum in specie in generatione mixtorum.

Ed diffinitiōes que sūt secūdū dr̄ias vtiles sūt in id ꝙ sic ade amus. sicut tamē demōstrāt dictuz ē in priorib⁹. vtiles aūt sūt vtiqz sic solū ad colligēdū quod quid ē ⁊ ēt vr̄ vtiqz nihil. sed morū vtiqz acci pere oīa tāquā si ex principio acce: perit aliquis sine diuisione.

Istud ē secūdū capitulū hui⁹ tractat⁹ i quo aristo. posteq̄z dedit artē inuestigādi diffinitionē subi dat mo dū ꝓcedēdi i arte illa per quatuor cōclones quaruz ꝑma est ista ad diffinitionē inuestigādā vtilis est diui sio nō illatiue sed collectiue. Secūda cōclo parti cule diffinitionis ponēde sūt i diffinitione ꝑm eēnti alē ordinē predicamētalē ibi. Differt aūt. Tertia ₹clusio diffinitum non scitur per diffinitionē si relin qtur aliqua diuisio iter genus ⁊ spēm diffinibilē. ibi Amplius nihil. Quarta cōclusio i diffinitione sr accipienda predicantia i qd ꝑm magis ⁊ minus cō mune euacuātia totaz naturā diffiniri ibi. Ad ꝓban dū aūt. ' Prima conclusio arguit ⁊ ꝑmo quo ad ꝑ mam partē scz ꝙ ad diffinitionē inuestigandā nō ē vtilis diuisio illatie. quomā si diffinitio per diuisio nem illatiue concludit. aut igitur per discursuz sillo gisticū aut per dicursū entimematicū destructiuum nō ꝑmuz qz per talem sillogismū nō probat itentū cum nō plus ₹cludatur diffinitio alicui⁹ quā suum oppoſitū vt omne aial est aial rōnale vel aial irrōa le. sed oīs homo est aial igit oīs homo est aial ratio nale vel aial irrōnale hic cōcludit totū illud disiun ctū ⁊ nulla eius pars. non ēt ꝑm qz per talem discur suz cōmittitur fallatia petitionis p̄ncipij vt oīs hō sed aial rationale vel aial irrōnale. sed nihil qō ē ho mo est aial irrōnale. igit oīs hō est aial rōnale assū mitur eni i minori qō debet ꝓbari ⁊ ita nō habetur plus diffinitō hōis q̄z i p̄ncipio. Secūda pars cō clusionis declarat vz ꝙ ad diffinitionem inuestigan dam est vtillis collectiue diuisio. nam habita specie ⁊ habito genere eiusdem alicui⁹ predicamenti diui datur illud genus per differētias vsquequo deueni atur ad differentiaz ꝓpriā competenti illi ⁊ non ali ter q̄ habita aggregetur generi ⁊ habebit diffinitō spēi signate. verbi gratia cognito ꝙ homo ⁊ suba sr eiusdē predicamēti diuidatur suba per corporeum ⁊ icorporeū ⁊ itellecto ad sensū ꝙ homo nō est icor poreus. diuidatur corporeū per aiatum ⁊ iaiatū. et qm̄ sensu ⁊ motu. distiguitur aiatum ab iaiato opti me cognoscet hōiez cē corpꝰ aiatū ⁊ qz ñ oē corpꝰ aiatū ē hō itez oz diuidere aiatū p sēsitiuū ⁊ isensiti uum formādo duo genera scz aial. ⁊ plantam p ag gregationē illarū differentiarū ad suū genꝰ ⁊ cogni to ꝙ homo nō est planta sed aial qz sentit oportz sb sequenter aial diuidere per rōnale ⁊ irrōnale. deide aggregare illam dr̄iam rōnale illi generi aial ⁊ ha: bebitur diffinitio hominis per hoc ꝙ oīs homo est aial rōnale ⁊ econtra diffinitō ergo inuestigatur p vi am compositōis ⁊ diuisiōis sic ꝙ diuisio semper p cedit compositionem. Primo eni diuiditur genꝰ deide cum genere fit compositio differētie ⁊ habeꝫ diffinitio. Notādum ꝙ nihil per se est i predicamē to subē nisi per se existens vel pars per se existens. cū hoc sit propz illi predicamento. ideo diuisio aia li p pēnatū ⁊ ñ pēnatū aut p risibile et hinibile aut p aliqs tales dr̄ias conuertibiles cuz spē diffinibili. videatur si hec differentie vltie sunt per se existentes vel partes essentiales per se existentium aut non si sic tunc addantur generi ⁊ fiet diffinitō inuestiganda si āt ñ sunt ptes oīo dimittat qz p aggregationē illa rū ad genꝰ fierēt diffinitiōes accītales ⁊ ñ eēntiales iste nāq̄z sr diffinitōes accītales aial risibile vl hini bile cum risibilitas ⁊ hinibilitas sunt accidentie ⁊ ñ subē. Ex predictis segtur ꝙ bipes ⁊ quadrupes pennatum ⁊ sine pēnis gressibile ⁊ fptibile seu vola tile ⁊ natabile ñ possunt ꝓstituere aliqz diffinitionē

UVA. BHSC. IyR_048_2

eẽntialẽ ꝓdicamẽti ſbe cũ nõ ſint niſi ꝓprietates accidẽtales generũ ⁊ ſpecierũ predicamẽti ſbe. aliqñ tñ ponũt in diffinitionib⁹ eẽntialib⁹ ſubarũ ꝓpter carẽtiã terminorũ ꝓpetentiũ differẽtiã eẽntialibus ꝓdicamẽti ſube ita etiã paritas ⁊ imparitas cũ ſint ꝓprie paſſiões numeri ſicut rectũ ⁊ curuũ linee nõ cõſtituũt niſi diffinitiões accidẽtales licet interdũ accipiant tãq̃ ꝓprie ⁊ eẽntiales differẽtie ꝓpter carẽtiã ꝓpriorũ nominũ. Sed dubitat quoniã lõgitudo eſt ꝓpria paſſio linee ⁊ latitudo ſupficiei ⁊ profũditas corporis ⁊ tñ Ariſto. in ꝓdicamẽtis in capitulo de q̃ntitate diffinit lineã per lõgitudiné ⁊ ſupficiem per latitudiné ⁊ corpus per ꝓfũditatẽ aſſignãdo illas diffinitiões nõ tãq̃ accidẽtales. ſed eſſentiales alioquin non verificatur de ſuis diffinitis ſicut nulla ꝓpria paſſio verificat in abſtracto de ſuo ſubiecto. Reſpõdeo q̃ quelibet illaꝝ diffinitionũ eſt accñtalis linea eſt lõgitudo ſine latitudine ⁊ ꝓfũditate cuius extrema ſũt duo puncta ſupficies eſt latitudo ſine ꝓfũditate cui⁹ extrema ſũt due linee corpus eſt ꝓfũditas cuius extrema ſũt due ſupficies. ſed ſumũtur loco illorũ linea eſt quãtitas cõtinua. cuius extrema ſũt duo pũcta ſupficies eſt quantitas cõtinua cuius extrema ſunt due linee corpus eſt q̃ntitas continua cuius extrema ſunt due ſuperficies ⁊ cõſequẽter cõcedo q̃ nulla illarũ diffinitionũ que datur per ꝓprias paſſiões verificat in recto diffinito ſuo ſed itelligẽde ſũt in obliquo iſto mõ linea eſt q̃ntitas cõtinua in qua eſt lõgitudo tñ ſupficies ẽ q̃ntitas cõtinuo in qua eſt latitudo ſine ꝓfũditate. corpus eſt quãtitas cõtinua in qua eſt ꝓfunditas terminata ſupficiebus.

Differt autem aliquod predictorũ prius et poſterius predicari ut ẽ dicere animal manſuetũ bipes ⁊ quoniam bipes aut animal manſuetus ⁊ iterum ex hoc ⁊ differentia eſt homo aut q̃lz eẽ. Uñ ſic neceſſe ẽ diuidenter repetere.

Secũda ꝙl'o pticule diffinitionis ponẽde ſũt in diffinitiõe ꝑz eẽntialẽ ordiné ꝓdicamẽtalez. ita q̃ ꝓmo ponat genus deinde dria cõmunior. cõſequẽter vo dria ſpecialior bene enim dicit aial mãſuetũ bipes ſed nõ bene dicit aial bipes mãſuetũ. q̃ Ariſ. ſic declarat omne cõpoſitũ ex duob⁹ eſt ex vno tanq̃ ex potẽtia ⁊ ex alio tanq̃ ex actu illius potẽtie ſed aial maſuetũ eſt ex duob⁹ cõpoſitũ. ergo eſt ex vno ſcilz ex aiali tanq̃ ex potẽtia cũ ſit genus ⁊ ex alio tãq̃ ex actu ipſius ſcz mãſueto cũ ſit dria eiuſdem ꝑz ꝙſequẽtia cũ minori maior vero eſt clara quoniã ex duobus exiſtẽtibus in actu vel ex duobus exiſtẽtibus in potentia nõ fit aliq̃ vnũ oportet eni ſẽp q̃ vnuz ſit in actu. ⁊ reliquũ in potẽtia deinde arguo ſic ſub eadẽ maiori homo eſt aliq̃ vnũ compoſitũ ex aiali mãſueto ⁊ bipede. igitur vnũ eorum ſe hz in potentia videlicet aial mãſuetũ ⁊ reliquũ ſicut actus illi⁹ ſcz bipes tũc ſic mãſuctũ eſt actus imediatus aialis et bipes eſt actus imediatus mãſueti igitur mãſuetũ debet addi imediate aiali. ⁊ bipes imediate mãſueto patet ꝙſequẽtia ex quo modi intelligẽdi ſũt a modis eſſendi. ſ. meth. intellectus debet formare diffinitionis particulas ſm q̃ reperit in re. Notãdũ q̃ ex genere ⁊ dria cõmũiori fit genus ꝓpinquum quib⁹ ſi addit differẽtia minus cõmunis fit genus ꝓpinquius vſquequo accipiat dria ꝓpria cõſtituẽs ſpẽm vt ſi aial habeat gen⁹ ſub ſe iuxta opinionem cõem ⁊ diuidat per domeſticũ ſiue mãſuetũ ⁊ indomitũ ⁊ iterũ aial mãſuetũ per bipes ⁊ nõ bipes totũ hoc aial mãſuetum habet rõnem generis ſi enim ſcire mus nomẽ illius generis poneremus ipm ſz quia innominatũ eſt circũloquimur ipm per aial mãſuetum. deinde ſi bipes nõ eſt ꝓpria dria. ⁊ totum hoc animal mãſuetũ bipes nõ cõuertitur cũ homine totũ hoc ſe habet vt genus donec veniat ad driam ꝓpriaz q̃ cũ oibus acceptis cõſtituit ſpẽz. Primo igitur ponit dria cõmunis ⁊ deinde ſpecialis q⁹ ecõtra nihil cõſtituit ex tali ordine. vnde ex genere remoto ⁊ dria ſpectali nihil cõſtituit cũ nõ ſit propꝰ act⁹ illius potẽtie ſed ex genere ꝓpinquo ⁊ dria ꝓpria bene cõſtituitur ſpẽs q⁹ eſt ꝓprius act⁹ eiuſ ꝓponẽdo enim driam ſpecialẽ ⁊ poſtponẽdo cõmunẽ nõ ꝙſtituitur genus ꝓpinquũ nec ſpẽs nec diffinitio. ſicut enim ponẽdo formaliter elementa in mixto forme elementorũ ſũt act⁹ imediati materie prime ⁊ fõma mixti eſt act⁹ imediatus cõpoſiti potẽtialis ex ꝓma materia ⁊ formis elemẽtorũ ita dria cõiſẽ act⁹ imediatus generis remoti. ⁊ dria ꝓpa ẽ act⁹ imediatus ꝓpoſiti ex gñe remoto ⁊ dria cõi. dz igitur dici animal mãſuetũ bipes ⁊ nõ aial bipes mãſuetum. nec mãſuctũ bipes aial.

Amplius ad nihil relinquẽdũ i eo q̃ quid eſt ſic ſolũmodo ꝓtingit cũ eniz primũ accipiat gen⁹ ſi quidẽ inferiorũ aliquã diuiſionẽ accipiat nõ icidet eſſe i hoc ut nõ oẽ aial aut totũ pẽnatũ eſt aut diuiſũ pennis ſz pennatũ aial ẽ oẽ hui⁹. n. dria hec eſt prima autem dria eſt aialiſi quã oẽ aial icidit. Simil⁹ autem eſt ⁊ in unoquoq̃z aliorum ⁊ in his que extra genus. ⁊ que ſub ipſis ſunt. ut in aue in qua eſt omnis auis. et piſce i quo eſt omnis piſcis. ſic quidẽ igitur ambulans eſt quid eſt ſcire quãdo nihil relictum eſt. aliter autem relinquere neceſſe eſt et nõ ſcire.

Tertia cõcluſiõ diffinitio nõ ſcitur per diffinitionem ſi relinquit aliqua diuiſio inter genus ⁊ ſpẽm diffinibilẽ. patet q⁹ diffinitio eẽntialis nullã relinquit differẽtiaz inter genus ⁊ ſpẽm diffinibilẽ q⁹ ſi aliqua relinqueret aut nõ cõuerteret cum diffinitio aũt differẽtia poſita in diffinitiõe nõ eſſet act⁹ ꝓprius generis q̃ eſt falſũ verbi gra ſi aial diuidat per totũ pẽnatũ ⁊ diuiſũ pẽnis nõ eſt vtilis hec diuiſio ad ſcientiam diffinitũ per diffinitionẽ q⁹ aial nõ euacuat per illã diuiſionẽ cũ aliquod ſit aial q̃ nõ eſt totuz pẽnatũ nec diuiſũ pẽnis. per totũ pẽnatũ intelligit phũs aial habẽs ſolũ vnã pẽnã in ala. vt eſt veſpertilio ⁊ per diuiſũ pẽnis itelligit habẽs plures pẽnas in ala. aial ergo ꝓmo diuidit ingreſſibile ⁊ pẽnatũ deinde pẽnatũ diuidit in totũ pẽnatũ ⁊ diuiſũ pẽnis genus ergo diuiſũ per differẽtias generis inferioris eſt male diuiſum. q⁹ nõ cõuertit cũ diuidentib⁹ diſiunctim ſũptis. Notãdũ ſm phũ q̃ hec regula ſcz tũc diuiſio ẽ bona q̃n euacuat genus per diuidẽtia nõ ſolũ intelligit de differentijs animalis ſed ẽt de differẽtijs que ſũt extra gen⁹ aialis ⁊ infra genus aialis ſi enim debet diuidi lapis oportet q̃ nõ ſit aliq̃s lapis de quo non dicat altera driarum ⁊ ſi debet diuidi auis oportet q̃ nõ ſit aliqua auis de qua non

UVA. BHSC. IyR_048_2

dicaf altera dr̃iarū simil'r ñ diuidif' piscif' si ō aliquo pisce nō verificaf' altera dr̃iarū lapis ät est extra genus aialis. sed auis ⁊ piscis sūt infra genus aialis. ⁊ vt supra dictū est auis ⁊ piscis nō sūt genera ꝫ veritaté. ꝫ tätum ꝑm famositaté ⁊ hec exꝑplariter ponūtur de aiali qz talia sūt nobis magis nota. ens. n. diuidit in sb̃m ⁊ accñs ⁊ tñ accidés nō é gen⁹ nō obstäte q᷑ suba sit genus ⁊ acñs diuidaf' in absolutuꝫ ⁊ respectiuū quorū nullū est genus ita diuidit' aial per hominé ⁊ bestiä aut per auē piscé ⁊ terrestre animal ⁊ tñ nullū illorū est gen⁹ cū eis deficiat predicari quid de pluribꝰ speciebꝰ. si enꝫ querit' quid é hoc nūq̄ respōdef' auis aut piscis aut terrestre anial ꝓp cōnotare extrinseca sed bñ q᷑ est hō vel equ⁹ aut animal. Jmédo tñ loqui hic ō aiali ac si haberꝫ gen⁹ subalternū ꝑm veritaté iuxta doctriná Aris. que melius exꝑm' exꝑlicädo de aiali ⁊ dfinf' eius quä ō aliquo alio genere.

Nihil aūt oportet diffinientē ⁊ diuidētem oia scire que sūt ⁊ tñ ipossibile quidä dicūt eé differétias cognoscere que sūt ad vnuꝫ quodq̄z si cognoscentē vnūquodq̄z sine differétiis nō esse vnūquodq̄z scire a quo nō differt idē esse huic a quo autez differt alterū ab hoc.

Ex predictis Aris. excludit duos errores quoꝝ ꝑm⁹ erat q᷑ nō cōtingit diffiniéte aliq̄d scire ꝑ diuisionez aliogn quilibet diffinientē ꝑ diuisioné aliogn quélz diffiniéte ꝑ diuisioné cōtingeret oia scire qz ipi arguebät sic ipossibile est aliq̄d scire ꝑ diuisioné nisi cognoscät oēs differētie eius ad oia alia ꝫ nō ꝓtingit cognoscere dr̃ias alicuius ad oia alia nisi oia cognoscauf' igit' ipossibile é aliq̄d scire ꝑ diuisionē nisi oia alia sciät' ⁊ cognoscät ꝑz ꝑia cū maiori eo q᷑ nullus scit diuidere aliq̄d nisi cognoscat oēs dr̃iaf' diuisiuaf' illius minor vero declaratur ex eo q᷑ nō contingit cognoscē dr̃iaz inter aliqua duo nisi vtrūq̄z illoruꝫ cognoscatur vt habetur secundo de anima capitulo de sēsu cōmuni.

Primū quidē igitur hoc factū é ñ n. scōm oiuz dr̃iaz alterū est. multe n. sunt dr̃ie i eisdē specie. ꝫ ñ scōm substätiam neq̄z per se.

Hūc errorē phūs dupl'r excludit. ꝑmo negädo maiorē declarädo ipam nō cē verä videlz ipossibile é aliq̄d scire ꝑ diuisioné nisi cognoscät oēs dr̃ie eius ad oia alia qm̃ ꝑ diuisioné cōtigit habere sciam de aliqua spē ꝫ de homine vel de equo. nec tñ ꝓpter hoc cognoscūt' oēs dr̃ie illi⁹ ad oia alia quoniä talis spēs hz dr̃ias ēntiales ⁊ ꝑ se ac etiä dr̃ias accñtales ⁊ ꝑ accñs mō ⁊ si ꝑ diuisioné cognoscit aliqua spēs nō oz dr̃ias illi⁹ cognoscere ꝫ dr̃ias que non sūt ēntiales nec ꝑ se. Notädū q᷑ dupl'r solet assignari distinctio qb⁹ apparet multiplicitas differētiarū ꝑm por. in vlib⁹. quaꝝ ꝑma est ista q᷑ differētiaꝝ quedä é ēntialis ⁊ q̄dä accñtalis dr̃ia ēntialis é illa q᷑ est diuisiua generis ⁊ ꝑstitutiua spēi vt sēsitiuū ⁊ rōnale dr̃ia accñtalis é illa q᷑ fluit a ꝑncipijs spēi vl' indiuidui vt risibilitas ⁊ simitas. Secūda distinctiō q᷑ duplex é dr̃ia accñtalis. s. ꝓpria ⁊ cōis differētia ꝓꝑa accñtalis est illa q᷑ circūcernit sb̃m suū. vt risibilitas ⁊ simitas differētia aūt accñtalis cōis é illa q᷑ nō circūcernit sb̃m suū ut albedo ⁊ nigredo. Tertia distinctio é illa q᷑ duplex est dr̃ia ꝓꝑa accñtalis. s. cōuertibilis ⁊ nō cōuertibilis dr̃ia accñtalis ꝓpria cōuertibilis ⁊ illa q̄ fluit a ꝑncipijs spēi. vt risibile. ⁊ disciplinabile differētia accñtalis ꝓpria nō ꝙuertibilis est illa q̄ fluit a principijs idiuidui vt simitas ⁊ crispitudo. Quarta distictio q᷑ duplex est differentia accñtalis cōis. s. sepabilis ⁊ inseperabilis. differētia accñtalis cōis sepabilis est illa q̄ pōt corrūpi nō corrupto sbo vt albedo sor. ⁊ nigredo pla. differētia accñtalis cōis insepabilis est illa q̄ nō ꝓt corrūpi sin̄ suo sbo vt albedo cigni ⁊ nigredo corui. Dicēdū igit' q᷑ ad hoc vt aliq̄d sciat' ꝑ diuisioné nō oz cognoscere oēs differētias illius. qz ⁊ si cognoscūtur oēs differētie eéntiales ⁊ ꝑ se primi mōi tä ꝓpi que q̄z remote nō tñ cognoscūt' oēs differētie accñtales qz nō ꝓprie neq̄z cōes nec seperabiles nec inseperabiles.

Postea enī accipiant' oppositā. et scōm dr̃iam ⁊ cū omne icidit hinc aut ide ⁊ accipiat i altero ⁊ quare es se ⁊ hoc cognoscit nihil. n. differt scif' aut nescire i quibuscūq̄z predicant' de aliis dicere. Manifestū. n. é quoniä si sic vadés veniat' i hoc. quorū nō ampli⁹ est dr̃ia habebit rōnem substantie.

Secūdo eandē errorē excludit phūs ꝙnter negädo minorē declarädo eä nō eé verä. s. nō cōtigit cognoscere differētias alicui⁹ ad oia alia nisi oia cognoscätur qz si fiat diuisio ꝑ differētias oppositas ⁊ imediatas ⁊ accipif' dr̃ia vna dr̃ia cū diuisio ad cognoscēdū diffinitionē ō diffinito nō opportz ꝓp hoc cognoscere illa quib⁹ inest alia differētia oppositā ⁊ tñ diffiniens accipit diffinitionem ꝑ diuisioné veniés ad cō uertibile cū diffinito. verbi gratia diffinitio hōis si oz accipi oz q᷑ diuidat' aial qua diuisiōe facta rōnale copulādū est aial ⁊ habebit' diffinitō hōis neq̄z ex hoc oz cognoscere oia ea in qb⁹ iē differētia opposita. s. irrōnale sed sufficit cognoscere illā differētiā. Notädū ꝑm Egi. q᷑ diffinitēs scit oia dupl'r. s. vl'r negatiue ⁊ vl'r positiue ꝑmo vl'r negatiue qz sciēdo hominē eé aial rōnale scit nihil eé hominē q̄ nō é animal rōnale. Secō vl'r positiue eo q᷑ sciēs talē diffinitionē scit diuidere gen⁹ ꝑ rōnale ⁊ irrōnale ⁊ ꝓñr scit oia irrōnabilia cōtineri sub aiali ⁊ oē q̄ nō é irrōnale vel nō rōnale differre a rōnali ⁊ sic nō solum spēs aialis imo videf' oia scire vl'r ⁊ icōfuse. Et ex qz ꝫ notabili nō habef' exꝑsse rñsio ad euidētiä antiquorū dicētiū vna cū ꝑdi. q᷑ nō cognoscit' differētia inē aliqua duo nisi q̄libet illoꝝ cognoscat loquēdo de cognitiōe distinctio. iō dicit' q᷑ é duplex differētia vz ꝑmuis ⁊ singularis si cognoscit' differētia singularis iter aliqua duo oz q̄lz illoꝝ distincte cognosci. ⁊ ꝫ intellexit aris. 2. de aia ca. de sēsu cōi. si vero cognoscit' dr̃ia cōis ñ oz vtrūq̄z illoꝝ distincte cognoscere ꝫ sufficit q᷑ cōfuse illi aūt credebät oia distincte cognosci si cognoscebant' dr̃ie cōes alicuius generis quod ñ est verum.

Dē autē icidēr i diuisiōez si sint oppositā quib⁹ nihil interest ñ est repetitio necesse est. n. i altero ipoꝝ esse si q̄ illius differētia est.

Scōs error fuit quorūdä dicētiū q᷑ diuidēs aliquod gen⁹ oz supponere aīa diuisioné gen⁹ euacuari per

UVA. BHSC. IyR_048_2

sua diuidẽtia ita q̃ nihil ꝓtineat sub gñe de quo nõ dicat alterũ mẽbrũ diuisiõis. Istũ erroꝛ excludit phi. di. q̃ nõ oꝫ illõ suppoere cũ sit p se mãifestũ diuisio. n. p opposita ẽ p se nota iõ frustra supponit dixit. n. phi. ꝑmo huiꝰ ponẽs dñiaꝫ int dignitatẽ sup positionẽ ⁊ petitionem q̃ dignitas est ꝓpositio itelligibilis pp se absq; rõe exteriori i solo lumie itellectꝰ agẽtis sup posito aũt ẽ ꝓpõ demõstrabilis ñ õ mõstrata sz accepta adiscẽti ⁊ petitio est ꝓpõ demõstrabilis nõ demõstrata idifferẽs adiscẽti cũ igit diuisio generis sit p cõtradictoria vel p imediata ad cõtradictoria iter q̃ nõ dat mediũ. iõ talis diuisio reducit ad dignitatẽ q̃ ẽ simplr p se nota. ⁊ nullo mõ demõstrabil iõ diuidẽtia aliq̃ genꝰ nemo oꝫ peteꝛ vel supponere cũ illa diuiũctiꝫ sue rõi cõtradictiõis sint indemõstrabilia. Notãdũ scõm phi. q̃ differentie euacuãtes aliq̃ genꝰ ꝺbẽt hꝫe duas ꝓditiões prima cõditio q̃ sint opposite. si. n. diuidit aial p aial gressibile ⁊ reptile. aut p gressibile ⁊ volatile nõ euacuat genꝰ nõ obstãte q̃ quelz earũ possit eẽ dñia aialis qz nõ sũt dñie opposite. Scõa cõditio q̃ sint dñie imediate generis. iõ diuisũ pẽnis ⁊ nõ diuisũ pẽnis vl totũ pẽnatũ ⁊ nõ totũ pẽnatũ. nõ euacuãt totum genꝰ aialis qz nõ sũt dñie imediate aialis sed pẽnati q̃ ẽ genꝰ inferius ad aial semp loquẽdo secundum famositatem.

Ad probãdũ ãt terminũ p diuisiõz tria oportet ꝓsecturari accipiẽtem predicantia i eo quod quid est.

Quarta cõclusio in diffinitõe sũt accipiẽda ꝑdicãtia in qd ꝺm magis ⁊ minus cõe euacuãtia totã naturã diffiniti. Ista cõclo ꝺz ptes idicãtes tria obseruãda eẽ in diffinitõe bona ⁊ simplr bñ data quorũ primũ ẽ q̃ in diffinitõe sũt accipiẽda ꝑdicãtia de diffinito in eo q̃ qd ẽ pz p methodũ de accipiẽte traditaz secũdo topicorũ vbi oñdit q̃ oĩa posita in diffinitione insũt diffinito ⁊ p methodũ de genere ⁊ traditã. 4. topicoꝝ vbi oñdit oĩa talia inẽ diffinito vt genꝰ cõstat aũt genꝰ inẽ diffinitio in eo q̃ qd ẽ. Sz dubitat qz dicit por. dũam ꝑdicari in quale ⁊ nõ i qd et phi. supra posuit q̃ de spẽ nõ ꝑdicat in qd nisi genꝰ ⁊ diffinitio igit nõ oĩa posita in diffinitõe ꝑdicãtur in qd de diffinito. Dicẽdũ q̃ ꝑdicari i qd itelligitur ꝺplr. Uno mõ q̃ eẽntialit ⁊ qdditatiue i ꝑmo mõ dicẽdi per se ⁊ sic logt aris. hic. Alio mõ q̃ p illõ rñdeat ad iterrogationẽ factã p qd ⁊ sic locutꝰ ẽ por. in vlibus ⁊ Aris. vbi supra oẽ eni qõ ẽ de qdditate alicuꝰ dicit õ illo ꝑ dicari i qd large loquẽdo. qõ ãt ẽ tota qdditas alicuꝰ dicit õ illo ꝑdicari i qd ꝓprie ⁊ stricte ⁊ qz diffinitio ẽ distincte tota qdditas spẽi ⁊ genꝰ cõfuse. iõ tã diffinitio q̃z genꝰ ꝓprie ꝑdicat in qd de spẽ nec obstat q̃ genꝰ est eq̃ ps spẽi sicut dñia qz vt sic nõ dicit totã eẽntiã spẽi ⁊ pũr vt sic ꝑdicat in qd ꝓprie loquẽdo sz vt ẽ totũ respectu spẽi sic dicit totã essentiaz spẽi ⁊ õ illa predicatur in quid stricte loquendo.

Et hec ordinare quid primum aut quid secundum.

Secũdũ obseruãdũ in diffinitõe bona ⁊ simplr bñ data est q̃ illa q̃ accipiãt in diffinitõe sũt ordinata ꝑdicamẽtalr ꝺm magis ⁊ minꝰ cõe pz qz in diffiniti one ꝺz ꝑmo poni genꝰ cõius oĩbus alijs. Scõo dñia cõior ⁊ ꝑor tertio dñia specialior ⁊ sic ꝑñter vsq; ad dñiam ꝓpriã. ita q̃ dñia q̃zta ẽ ꝓpinquior gñi tãto sit cõior. ⁊ iste ẽ ordo ꝑdicamẽtalis q̃ cõiora semp sint ꝑora i diffinitionib⁹. Dubitat qz diffinitõe ternarij ponit ꝑmus ⁊ ipar quorũ nullũ est altero ꝑmum⁹ sicut nec sequẽs ad illõ qz ex impari nõ seqt ꝑmus nec ecõtra. Rñdet q̃ illa diffinitio nõ ẽ bona simplr sz solũ in casu. iõ nõ ẽ inconueniẽs pref diffinitiõis nõ sꝙ excedere in diffinitiõe aũt bõa simplr oportet ptes gradatiz se hꝫe ita q̃ ꝑor sit cõior ⁊ posterior minꝰ cõis vt nõ sit idẽ excedẽs ⁊ excessũ nec qz restringẽs ⁊ restrictũ respectu eiusdẽ. Ex his seqt q̃ nec bipes nec mortale in sua cõitate põt addi aiali rõnali dato q̃ aial rõnale nõ sit diffinitio hõis sed q̃ cõpetat celo iuxta doctrinã platonicorũ q̃ tã bipes qz mortale. in plꝰ se bẽt qz rõnale diuidẽs aial.

Et quoniam hec omnia sunt.

Tertiũ obseruãdũ in diffinitiõe bona ⁊ simplr bñ data est q̃ ea que ponũt in diffinitiõe debẽt euacuare totã naturã diffiniti ita q̃ nihil breuiter ꝺlinquatur qõ sit ponẽdũ in diffinitiõe illi⁹. Istud ẽ manifestuz qz genꝰ diuidiꝰ per dñias ꝓprias ⁊ imediatas euacuates totũ illõ. ⁊ si vna dũarũ illarũ aduenies gñi nõ cõstituit diffinitionẽ diffinibilis assignati oportet illã differẽtiã sil cũ gñe iterũ diuidere vsquequo habeat differẽtia cõuertibilis cũ diffinito nõ differẽs spẽ ab illo diuiso eni aialis p rõnale ⁊ irrõnale si aial rõnale i plus se hꝫt qz hõ oportet iterũ diuidere aial rõnale i dñias cõuertibiles cũ disciplinabili. ⁊ ñ disciplinabili ⁊ habebitur diffinitõ hõis celũ. n. si eẽt aial rõnale nõ essz animal disciplinabile quia nõ cognoscerz p discursũ tñ. n. hõ ẽ aial disciplinabile.

Et aũt horũ vnũ ꝑmũ p id qõ possumꝰ sicut accñs colligere quoniaz ẽ ⁊ p genꝰ probare ordinare autẽ sicut ẽ oportet si primũ accipiat. hoc aũt erit si primũ accipiat q̃ oĩbꝰ inheret illi aũt ñ oĩa necesse. n. aliquod eẽ hõi. Accepto ãt hoc iã i iferiori bꝰ idẽ modus erit secũdũ autem aliorum ꝑmum erit ⁊ tertium habentium. remoto. n. quod ẽ sursum cõtinuuz aliorum primum erit simil autem est ⁊ in aliis. Quod autẽ oĩa hec sunt manifestum est ex eo quod recipimus ꝑmum secundum diuisionem quoniã oẽ aut hoc aut hoc est autem hoc. ⁊ itez totius dñia a toto nihil differre spẽ ampliuſ hoc manifestum. n. est quoniã neqz plus apponit. oĩa. n. que sunt i eo q̃ qd est accipiunt hoz neqz deficit nihil aut. n. genus aut dñia vtiqz esset genus quidem igit ⁊ primum ⁊ cum dñiis ꝑus acceptum est dñie. n. oẽs cõtinent ñ. n. amplius sunt vltima specie. n. differret vltimum hoc aũt est dictum nõ differre.

His habitis Aris. ꝓbat q̃ ꝑdicta tria sufficiunt ad diffinitionẽ ⁊ integrãt illã. sic ar. illa integrãt diffinitionẽ ꝙbus simul acceptis ⁊ obseruatis nihil ẽ diffinitione ponit supfluũ neqz diminutũ sed ꝑdictis tribꝰ acceptis simul ⁊ obseruatis nihil ponit in diffinitiõe supfluũ nec diminutũ ꝙ ac. pz ꝓña cũ maiori et

UVA. BHSC. IyR_048_2

minor declarat̃ ꝓmo q̃ nihil supfluũ ponit̃ in diffi nitiõe illius trib⁹ obseruatis. qz oĩa posita in diffiniti one ꝓdicãt̃ de diffinito in eo qõ qd ẽ. Scõo q̃ nihil deficit qz nõ gen⁹ eũ ꝓmit⁹ ponat̃ in diffinitiõe nec dr̃ia cũ oẽs ponãt̃ iter gen⁹ & spẽm specialissimã nul la. n. dimittit̃ inter ꝓmã & vltimã. q̃ ꝓmũ g̃ docuñ tũ nihil ponit̃ supfluũ qz oĩa illa ꝓdicata sũt cẽntia: lia diffinito q̃ scõm nihil ponit̃ diminutũ qz ibi ẽ or do essentialis predicamẽti scõm prius. & posterius q̃ tertiũ vero nihil deficit qz sũt oẽs dr̃ie. Cõtra ꝓ dicta ar. mutiplr. nã dant̃ illis seqt̃ ꝓmo q̃ aial gres sibile bipes nõ ẽ diffinitio cẽntialis hõis. ꝙñs falsũ & ꝓbat̃ ꝙña qz bipes nõ ẽ dr̃ia. ꝓꝑa hõis igit̃ aliqd reliqt̃. Scõo seqt̃ q̃ aial rõnale bipes nõ ẽ diffi nitio cẽntialis hõis qz bipes ẽ dr̃ia cõior q̃z rõnale tõ ꝺbẽt dici aial bipes rõale & si aial rõale bipes cũ oppositũ ꝓ phi. p̃z. Tertio q̃ aial rõale ñ ẽ diffi nitio hõis ꝙñs falsũ qz inicẽ cõuertit̃ & p̃z ꝙña. ga animal diuiditur in mansuetum & in domitum & ite rum mansuetum in rõnale & irrationale cũm igitur nihil ꝺz relinq ꝺz dicẽ aial mãsuetũ rõnale. Quar to seqt̃ q̃ sba aiata sẽsitiua nõ ẽ diffinitio cẽntialis aialis ꝙñs cõtra oẽs & ꝓbat̃ ꝙña qz aliqd reliqt̃. s. dr̃ia sbe diuise ꝓ corporeũ & incorporeũ. g̃ ꝺz diffini re aial ꝓ sbam corporeã aiatã sẽsitiuã. Ad ꝓmuz dicit̃ q̃ si bipes sumit̃ tãq̃z ꝓꝑa dr̃ia hõis sic ẽ diffi nitio cẽntialis hõis. & simplr bona si aũt accipit̃ vt dr̃ia cõis sic est diffinitio bona ẽm qd. s. in casu. vt dicebat̃ in altero capitulo. Ad secũdũ ꝺf cõsilr q̃ si rõnale ẽ dr̃ia cõis & bipes dr̃ia ꝓpria tũc illa diffi nitio ẽ bona diffinitio simplr. si aũt bipes ẽ dr̃ia cõis & rõnale sit dr̃ia cõior vel min⁹ cõis dũmõ nõ sit dif ferẽtia propꝑa hõis tũc ẽ diffinitio bona in casu qa dat̃ ꝓ terminos cõiores faciẽtes termini cõuertibi lẽ cũ diffinito si aũt rõnale sumit̃ vt dr̃ia ꝓpria vt bi pes vt cõis cõcedit̃ q̃ illa diffinitio nõ ẽ bõa simpli citer nec in casu ſz deberet dici aial bipes rõale arist. aũt ponẽs illã itellexit cã cẽ bonã i casu ponẽdo quã libet ptẽ diffinitiõis cõioré eẽ diffinito aut bona sim plr ponẽdo rõnale tãq̃z dr̃iam cõem. & bipes loco dr̃ie ꝓprie. Ad tertiũ dicit̃ q̃ sicut q̃ztitas ꝺz duplici tẽ diuisionẽ imediatã. s. ꝓtinuũ & discretũ & hũs po sitionẽ in ꝓtinuo. & nõ hñs positionẽ in cõtinuo. ita aial põt diuidi imediate ꝓ rõnale & irrõale aut per mãsuetũ & indomitũ aut ꝓ bipes & multipes aut ꝓ pẽnatũ & ñ pẽnatũ si diuidit̃ ꝓmo mõ sic aial ẽ gen⁹ ꝓpinquũ hõi & rõnale dr̃ia ꝓꝑa dato q̃ corpora ce lestia nõ sint rõnabilia si ãt diuidit̃ alio mõ ꝓcedo q̃ ꝺz dici aial mãsuetũ rõnale. qz aial tali diuisione est gen⁹ remotũ tñ bñ diuiditur mãsuetũ ꝓ rõnale. & irrõnale qz aliqꝺ ẽ ial irrõnale qꝺ nõ ẽ mãsuetũ semp. n. diuisũ ꝺz cõuerti cũ suis diuidẽtib⁹ disiun ctis sũptis. Ad quartũ rñdet̃ q̃ dicẽtes illã cẽ dif finitionẽ aialis sumũt sbam aiatã loco generis pro pinq pp equocationẽ illi⁹ termini corp⁹ repti in prę dicamẽto sbe & q̃ztatis ſz sumẽdo sbam tãq̃z ge: n⁹ remotũ in dubie ꝺz diffiniri aial ꝓ sbam corpore am aiatã sẽsitiuũ ita q̃ sba aiata corporea teneat lo cũ generis ꝓpinq & sẽsitiuũ sit dr̃ia ꝓꝑa aialis si ãt aliqñ cõcessũ est sbam sẽsitiuã ẽ diffinitionẽ aialis itelligẽdũ ẽ sbam poni loco generis ꝓpinq & sensi tiuũ loco dr̃ie ꝓꝑe sicut bipes nõ obstãte q̃ alteri ꝓpetat ab hõie accipitur iterꝺũ tãq̃z dr̃ia ꝓꝑa hõis vel si accipitur sba tãq̃z gen⁹ remotũ sumatur stric te vt dicit cõpositionẽ ꝓ se existẽs & sẽsitiuũ cõius q̃z sit aial & hmõi est diffinitio aialis i casu & nõ simplr nõ enĩ possũt semp adequate seruari regule Aristo. vt verba sonãt. sed sufficit veritas itellectus & bõa applicatio ad illas. sumẽdo tũ sẽsitiuũ vt dicit ꝓꝑa passionẽ & nõ dr̃iam ẽntialẽ aialis sic sba sẽsitiua ẽ bona diffinitio aialis siue sba sit gen⁹ ꝓpinquũ siue remotũ sicut etiã bñ diffinitur hõ ꝓ aial risibile siue aial fuerit gen⁹ ꝓpinquũ siue remotũ. sed talis diffi nitio est accñtalis de qua nõ logtur hic phũs. ſz de ẽntiali & qꝺditatiua &c.

Verere aũt oz & intẽdẽtẽ in si milia i dr̃ia ꝓmum quidẽ oĩa idem habeant postea iterũ in alte: ris que in eodem quidẽ gñe sũt cuz illis. Sũt autem ipsis quidẽ idem specie illoz aut alteri cũ autẽ i his accipiant̃. quid oĩa idem & i aliis si milr. In acceptis iterum similiter i tendendũ est. si idez sit quousque in unam ueniat rationem. hec. n. erit diffinitio si uero nõ uadit in unam sed in duas uel in plures manifestũ est q̃ nõ utiq̃z unuz aliquod quod queritur sed plura ut dico si quid ẽ magnanimitas querimus intendẽ dũ est in quosdam magnanimos quos scimus quid habent unum. omnes inquantũ hmõi sunt ut alpi ciades magnanimus aut achilles. aut ayax. quid unum omnes nõ to lerare iniuriam hic quidem enĩ di micauit. ille uero insaniuit. hic aũt interfecit se ipsũ. Item i aliis ut ysã dro & socrate. si iam indifferentes prosꝑitati & iprosꝑitati. hec duo ac cipiens itẽdo quid idẽ hñt aut ipas sibilitas que est circa fortunas aut itollerantia iuriarum. Si uero nul lum sit due species utiq̃z erunt ma: gnanimitatis.

Istud ẽ tertiũ capitulũ hui⁹ tractatus in quo phũs dat artẽ inuestigãdi diffinitionẽ passiõis postq̃z dedit artẽ inuestigãdi diffinitionẽ sbi & diuiditur i duas par tes in quarũ ꝑma ponitur regula inuestigãdi huius diffinitionẽ. In scõo ꝺo ponũtur ꝓclones sequẽtes ex illa regula ibi. semp enĩ oẽs. Regula phi. est ista si aliqua passio ꝙpetit plurib⁹ dissimilr accipiã tur cõia dissimilia & videatur vtrũ cõcurrũt in ali quã rõnẽ illis cõioré vel nõ si sic talis passio diffini tur ꝓ tali rõnem. si nõ illa passio nõ est ꝓprie vna nec sibi ꝓprie corrñdet aliqua vna diffinitio nisi for te equoce ꝺbi gia alpiciades achilles ayax ysander & socrates fuerũt qnq̃z hõies qb⁹ competebat ma gnanimitas qz oẽs illi dicti sũt magnanimi sed nõ eodẽ mõ qz achilles alpiciades & ayax cõuenerũt i hoc cõi qꝺ est nõ posse tollerare iuria s alpiciades enĩ dimicauit pp vindictã. & achilles insanuit ayax ꝺo seipm interfecit qz nõ potuerũt vindicare. alij ve ro duo scz lysander & socrates in i alio cõi cõuenie rũt. s. in posse tollerare iniurias. qz de iniurijs non curauerũt sed sp equanimiter se habuerũt ad oẽs

UVA. BHSC. IyR_048_2

fortunã siue ꝓspera siue aduersa accideret videatur
g̃ si hec duo cõta. ſ. tollerãtia est itollerãtia in quib⁹
illi qnqz dissimilr cõuenerũt cõcurrãt i aliquã vnã
rõnem vel nõ si ꝑmũ magnimitas p illã diffinit si
secũdũ tũc diffinit aliqua vna diffinitione nec m
gnanimitas est aliq̃ vna spẽs seu passio vna. No
tãdũ ꝑmo ꝺm phm̃ q isti qnqz viri nominati fuer
rũt diuersarũ spẽrum qõ nõ est itelligẽdũ in ꝓdica
mẽto subẽ ſz p cõparationẽ ad tollerãtiã z intoller
rãtiã q̃ sũt diuersarũ rationũ sicut ẽt sor. albus z pla
to niger dicũf diuersaꝝ spẽrũ nõ ꝓdicamẽti sẽd t
tie sed ꝓdicamẽti qualitatis pp alqdiné z nigredi
né qb⁹ accñtaliter denoiantur q̃ sũt diuersaꝝ speci
erũ ꝓdicamẽti qualitatis dicit enim phũs . vq. phisi.
q linea recta z linea curua sũt diuersarũ spẽrum non
q illa linea q̃ est recta z illa q̃ ẽ curua sint diuersaꝝ
spẽruz cũ linea sit spẽs specialissima scõm phm in ꝓ
dicamẽtis. ſz qz rectitudo z curuitas sũt diuersarũ
spẽrũ. Ita magnanimitas tollerãs z magnanimi
tas intollerãs sũt diuersarũ spẽruz nõ rõne magna
nimitatis ſz rõne tollerãtie z intollerãtie q̃ sũt diuer
sarũ spẽruz. Scõo notãdũ q tollerãtia z intolle
rãtia ꝓueniũt ex eadẽ cã z ex eo enim q aliqs repu
tat se dignũ magis cupit honorẽ z gliam z ꝓnter
nõ põt sustinere iniurias. alius aũt etiã reputãs se
dignũ magnis nõ curat de gloria aut de ignominia
mũdi z ꝓnter faciliter tollerat iniurias. Ex quo seq̃f
q magnanimitas ẽ vna passio sicut ẽ ex vna diffini
tiõe diffinibilis. ná magnanim⁹ est ille q reputat se
dignũ magnis z magnanimitas est virt⁹ qua qs re
putat se dignũ magnis tollerãtia eni z intollerãtia
sũt passiões oppositecõcurrẽtes in aliã rõnem cõi
orem q̃ est putatio excelse dignitatis. Et iõ magna
nimitas est spẽs cõpetẽs tolleráti z intollerãti. ſz ñ
equalr plus eni ꝑticipat de magnanimitate tolle
rãs iniurias obprobria aut verbera necnõ mundi
honorẽ despiciẽs putãs verã gloriã in virtute fũda
ri q̃z intollerãs mũdi honorẽ querẽs ꝓpterea fides
christiana vere magnanimos facit. qz mũdi gloriã
cũ suis põpis docet repellere z de aduersitatib⁹ nõ
curare. Tertio notandũ q sicut paritas z impari
tas sũt passiões nũeri cõcurrẽtes in vnã passionez
nũeri nobis ignotã imediate fluẽtẽ a ꝓncipijs nũe
ri. z sicut curuitas z rectitudo sũt passiões linee con
currẽtes in lõgitudiez q̃ est ꝑma passio linee nobis
nota ita tollerãtia z intollerãtia sũt passiões magna
nimitatis cõcurrẽtes in vnã passionẽ cõioré illis flu
entẽ a ꝓncipijs magnanimitatis q̃ qdez est nobis
ignota vocabulo simplici. sed p circũlocutionez dr
putatio excelse dignitatis. z sicut cuicũqz iẽ linea ei
dẽ inest lõgitudo ñ tñ rectitudo z curuitaf ſz tñ vnũ
istoz sic cuicũqz inẽ magnanimitaf eidẽ inẽ putatõ
excelse dignitatis nõ tñ illi isũt tollerãtia z intoller
rãtia simul pp repugnãtiã qz sicut rectitudo z curui
tas nõ cõuertũf cũ longitudiẽ copulatim sed tãtuz
disiũctim ita tollerãtia z intollerãtia nõ copulatim
sed disiũcti cõuertũf cũ putatiõe excelse dignitatis.

Subitaf circa scõm notabile cũ idẽ inq̃ztũ idez
semp sit aptũ natũ facere idez ex doctrina aris. scõo
de gene. Quõ est possibile tollerãtiã z intolleran
tiã ꝓuenire ex eadẽ cã cũ illa sint opposita. Rñdr
tur q ex pte materie ñ ẽ incõueniẽs ex eodẽ inq̃ztũ
idem opposita ꝓuenire di. eni cõmẽ. tertio phi. q
potẽtie ad cõtraria sũt cõtrarie. cõstat aũt potẽtias
ad cõtraria imediate ꝓuenire ex ꝑma materia vt
colligf a phi. z cõmẽ. ꝑmo phi. licet igitur tolleran
tia z intollerãtia sint opposita nõ tñ obstat ea imedi
ate ex eadẽ cã ꝓuenire vt sũt passiões magnanimi
tatis ex pte aũt agẽtis ipossibile ẽ duo opposita pro
uenire ex eodẽ inq̃ztũ idem. ná idem agens nũero
diuersificatũ ex parte diuersitatis sũoz ꝓducit oppo
sitũ vt est manifestũ de coagulatiõe et luti z liquefac
tiõe cere ꝓueniẽtib⁹ ab eadẽ caliditate nũero idem
etiã agẽs diuersimode sũptũ circa eãdẽ materiã ꝓ
ducit effect⁹ oppositos vt determinat Aris. secundo
phi. de nauta qui sui ꝑsentia est cã salutis nauis et
eiusdẽ absentia est cã sũmersiõis illi⁹. Ita ex idẽ agẽ
nũero diuersis istrumẽtis diuersos effect⁹ oppositos
atqz ꝓducit ab eodẽ enim vino ꝑmo infrigidat sto
machus per frigiditatẽ formalẽ ẽt inde calefit ꝑ cali
ditatẽ virtualẽ ꝓterea ab eodẽ genere nũero copula
to diuersis appetitib⁹ ꝓueniũt cõtrary effect⁹ vt ꝑz
de forma sũbali aque q̃ appentu sp i mouet deorsuz
pp sitim naturalẽ z appetitu generis mouet sursuz
pp declinare vacuũ eadẽ etiã virt⁹ motiua fortis ex
varietate appetitũ aliqñ ꝓducit quietẽ z aliqñ mo
tũ ꝺm cõtrarias differẽtias positionũ. Sic in pro
posito ẽ dicẽdũ q ex magnanimitate sũpta i diuersis
aut i eodẽ tpib⁹ diuersis tollerãtia z itollerãtia ꝓ̃t
ꝓuenire nõ obstãte oppositiõe z cõtrarietate nõ tñ
eadẽ cõsideratione sed diuersa. magnanim⁹ enim
cõsideras honorẽ eẽ ad augmẽtũ virtutis z etiã rei
publice cupit honorẽ z gloriã z efficãf intolleras vi
dictã querẽs. si ignominiã loco honoris ꝑcipit deide
cõsideras honorẽ nõ esse cõdignũ premiũ virtutis
nullũqz bonũ intrinsecũ cõferre ipi virtuoso despi
cit honorẽ z gloriã mũdi z efficãf tolleras ignomini
am z obprobria cõsideras hoc modicũ aut nullum
malũ inferre homini virtuoso. Ex predictis sequit
q̃ diffinitio subiecti z diffinitio passiõis modis op
positis inuestigãtur. nã diffinitio subiecti inuestiga
tur per cõpositionẽ descẽdẽdo a magis cõi ad min⁹
cõe semp eni in inferiori maior cõpositio inueniꝫ q̃z
in superiori diffinitio aũt passiõis inuestigaf resolu
torie ꝓcedẽdo a minus cõi ad magis cõe in quo ma
ior simplr inuenif inuestigãdo vtrũ sit aliqua vna
ratio in quã ꝓueniãt talia dissimilia accepta illõ tñ
itelligif ꝓparãdo passionez suo sũbo quia si ꝑsideraf
passio absolute vt ẽ q̃dã spẽs ꝓdicamẽtalis ñ habẽs
respectũ ad iõm sic etiã per cõpositionẽ diuisiue eo⁹
diffinitio poterit inueniri descendendo a magis cõi
ad minus cõe quõ inuestigari potest diffinitio albe
dinis vel nigredinis.

Semp enim est oĩs diffinitõ uniuersalis ñ enuz in quodã oculo dicit sanabile medic⁹ ſz aut in oĩ aut i spẽ ô terminans.

Ista regula ꝑmissa phi. ponit duaf cõcl'ones quaꝝ
prima est ista. inuestigatio diffinitiõis per hmõi ar
tẽ traditã est bona atqz cõuenies hec cõcl'o triplr ꝓ
baf z ꝑmo sic illa inuestigatio est bona z cõueniens
que terminaf ad vle. sed hec inuestigatio termina
tur ad vle igitur est bona z cõueniẽs maior patet.
qz nihil diffinif nisi vniuersale medic⁹ enuz diffini
ens sanum nõ diffinit. vt est in isto oculo vel in illo
sed in cõmuni vt est in omni oculo aut dimidit ipm
indeterminatas spẽs diffinẽdo illas absqz descensu
ad singularia minor aũ declaraf qz magnanimi
tas repta in achille achille z ayace per intollerãnã
z magnanimitaf repta in lysandro z socrate per im
passibilitatẽ z tollerãtiam reducũf in vnã rõnez cõ
munẽ. s. in reputare se dignum magnis. Notan
dum q̃ duplex est ratio videlicet coplexa z incõple
xa ratio coplexa est diffinitio vt animal rõnale. ra
tio i ꝓplexa est forma denominãs ipm diffinibile vt
humanitas z aialitas. tollerãtia ergo z intollerãtia
reducũtur in rationẽ simplicez que est magnanimi
tas aut passio cõuertibilis cum magnanimitate re

UVA. BHSC. IyR_048_2

ducit etiam in rationem complexam que diffinitio magnanimitatis scz reputare se dignū magnis.

Facilius quidem est singulare diffinire quam vniuersale vnde oportet ex singularibus in uniuersale ascẽdere ⁊ nãqz equocationes latẽt magis in uniuersalibus quam in differentibus.

Scõo sic illa inuestigatio est bona ⁊ cõueniẽs. que faciliori mõ ꝓcedit sed hec ẽ hmõi igit ⁊c. ꝓz consequẽtia cũ maiori ⁊ minor declarat nã faciliꝰ est diffinire singulare q̃z vle ꝓpter equocationes latẽtes in vlibus magis q̃z in singularibus ⁊ itelligit' arist. ꝓ singulare minus cõe ⁊ vle magis cõe. Notandum ꝙ equocatio est multũ cauẽda in diffinitionibus qz equocũ ꝑm ꝙ hmõi nõ diffinit. habẽt enim equoca vnũnomẽ sed nõ vnã rõnem. nam nõ diffinit canis vt est equiuocũ ad canẽ marinũ ⁊ latrabilẽ. sed vt est vniuocũ ad alterũ illorũ. iõ ista ars est cõueniẽs qz p eã vitãtur equocatiões ⁊ ꝓñr errores ⁊ deceptiões circa diffinitiões cõsideras eni sanũ vl' forte crederet oia sana esse eiusdẽ spẽi ⁊ ꝓñr eiusdẽ rõnis cum tñ sint diuersarum rõnum. sed' si cõsideratur sanum in habẽtibꝰ diuersas cõplexiones videbitur ꝙ sanum nõ est eiusdẽ rõnis ꝓpter aliam ⁊ aliam equocationẽ humoris ⁊ ita ex particularibus ascendere in vniuersalia facile erit cognoscere equiuocationẽ. qz nõ latebit nos diuersitas rationũ ꝓstat aũt ꝙ hec ars docet ascẽdere ex ꝓsideratione particularium in vlia.

Sicut in demonstrationibus oportet sillogizare esse sic ⁊ in terminis certum est. hoc autem erit si per ea que singulariter dicũtur sit in unoquoqz genere diffinire seperatim ut simile no nomine. sed in coloribus ⁊ figuris ⁊ actum quod est i uoce ⁊ sic in cõmune ire tenentem ne equiuocatio contigat.

Tertio ad idẽ sic illa inuestigatio est bona ⁊ cõueniens que cerciori mõ procedit sed ista est hmõi ḡ ⁊c. ꝓbatur minor nã sicut in demõstrationibꝰ oportet fieri aliquid notũ per sensũ qñ ꝓncipia reducunt ad sẽsũ vie experientie ⁊ memorie ita indiffinitionibus oportet fieri aliquod notũ p sensũ ⁊ id qõ õter minate inest isti vl' illi nõ respiciendo statim vlia sicut si vellemus diffinire simile nõ statim debemus inspicere qõ dicit simile in omnibꝰ ⁊ vniuersal' sed debemus videre qd est simile in coloribus ⁊ figuris ⁊ sic de aliis. Unde similitudo colorũ est rerum i mutatũm visũ equalitas ⁊ simile in figuris est angulorũ equalitas ⁊ laterũ ꝓportio. Silr diffiniens acutũ nõ stati dz inspicere acutũ vl' fz qd acutũ in voce stilo ⁊ vino nã acutũ in voce est illud qõ forte penetrat auditũ ⁊ acutum in stilo est illud qõ forte penetrat actũ ⁊ acutũ in vino est illud qõ fortis penetrat gustũ ñ ergo simile vel acutũ debet' diffiniri p vnã rõnem sed p plures ⁊ hoc per sẽsum certificatur. Sz dubitat qz similitudo ⁊ equalitas sũt passiões q̃ztitatis ⁊ qualitatis seu ꝓprietatis ꝑm arist. in ꝓdicamẽtis sed nulla q̃ztas est qualitas ꝓmo huius. ergo similitudo in coloribꝰ vel saporibꝰ nõ est equalitas rerũ immutatũ gustũ neqz rerum immutatũ visũ. Itẽ nõ solũ duo trianguli vel quadranguli sũt similes sed etiã duo circuli sed nullus circulus hz angulũ ergo similitudo in figuris non equalitas angulorũ. Itẽ sicut color ⁊ figura sũt genera ita similitudo coloris ⁊ similitudo figure sed i generibꝰ latẽt equiuocatiõ ẽ. vij. phi. ergo similitudo in coloribꝰ ⁊ figuris nõ debet diffiniri. Itẽ sicut figura est genus ad figuras circulare ⁊ triangulares ⁊ quadrãgulare ita acutum ad acutũ in stilo voce ⁊ vno sed figura diffinit' ḡ per idẽ ⁊ acutuz. ad ꝑmũ dicit' ꝙ ista ꝓpõ similitudo in coloribus est equalitas rerum immutantiũ visũ nõ est idẽptica sed causalis ⁊ est sic intelligẽda. similitudo in coloribꝰ est relatõ ex equalitate ꝓpriens rerũ immutãtium visum. sicut eni qualitas dependet aquãtitate ita similitudo ab equalitate. Ad scõm dr' ꝙ illud nõ est intelligẽdũ de similitudine omniũ figurarũ sed de similitudine figurarũ angulariũ iuxta diuisionẽ figure in angularem ⁊ carẽtem angulo ⁊c. Ad tertũ rñdetur ꝙ Aris. nõ dicit genera nõ diffiniri sed ꝙ faciliꝰ est spẽs diffinire q̃z genera ꝓpter equocatiões reptas in generibus que nõ reperiũtur in spẽ. Ad q̃rtum negat' ꝙ acutũ sit genus cũ sit equiuocũ simpliciter ⁊ nullo modo vniuocũ sicut canis animal eni color ⁊ figura ⁊ si sint equiuoca qudãmõ nõ tamen simpliciter qua adhuc illis correspõdent cõceptus simpluces naturaliꝫ significãtes ideo possũt diffiniri actuz autẽ ⁊ canis nõ subordinant' cõceptibus simplicibus naturaliter significantibꝰ qz nõ dat' aliqs cõceptꝰ naturaliter representãs omnẽ canẽ neqz aliqs naturaliter significãs omnia acuta sed bene dat' aliquis conceptus naturaliter significãs oẽm canẽ latrabilẽ ⁊ vnus alius naturaliter significans oẽm canem celestem sicut etiam datur vnus cõceptus naturaliter significans omnia acuta in stilo ⁊ vnꝰ aliꝰ naturaliter representans omnia acuta in voce vel in vino. iõ canis latrabilis ⁊ canis celestis diffinũt' sicut diffinit' acutũ. in stilo ⁊ acutuz in voce ñ autez acutum simpliciter neqz canis cum sint equoca simpliciter de quibus loquit' aris. in anteprediamẽtis dicens equiuoca sunt quorum nomen est cõe ⁊ ratõ ssẽ est diuersa.

Sic autem nec oportet disputare methaphoris. neqz quecunqz dicũtur in methaphoris. disputat'. n. necesse erit methaphoris

Secũda cõclusio diffinitio nõ est danda per methaphoras. s. homo ẽ arbor versa ꝓbat' nõ cõtingit demõstrare p methaphoras ergo nec diffinire ꝑz consequẽtia qz diffinitõ est mediũ in demõstratione aũ cedens ꝓbatur nã demõstratio est ex necessarijs et certis sed methaphora est ex cõtingentibꝰ ⁊ dubijs ergo vnde nõ sequit' homo est arbor versa sed arbor versa habet folia ergo homo habet folia. Notandũ ꝑmo ꝙ Aris. hanc cõclusionẽ posuit contra ꝓplato. ⁊ alios antiquos philo. diffiniẽtes p methaphoras dixit enim ꝓpla. hominẽ esse arborẽ ẽversaz quia arboris radices per quas sumũt nutrimentuz sunt inferius. ⁊ os per quod homo accipit alimẽtũ est superius ⁊ folia ac frõdes arboris extẽdunt' sup ius brachia vero hominis ⁊ manus extendũtur inferius. Termesticus aũt diffinit deum dicẽs ꝙ deus est spera intelligibilis cuiꝰ cẽtrũ est vbiqz circũferẽtia vero nusq̃z. nã sicut spera nõ habz ꝓncipiũ neqz finẽ. ita nec deus ⁊ sicut a centro ad circũferẽtiã egre diũtur linee ita a deo ꝓcedunt oẽs creature ⁊ sicut celũ nõ est in loco circũscripture. ita deus nullo mõ

UVA. BHSC. IyR_048_2

claudit ꝫ oia loca ⁊ locata ꝓtinẽt sua virtute. Se cũdo notãdũ ꝙ methaphora est quedã equiuocatõ qz sicut acutũ est equocũ ad magnitudinẽ vocẽ ⁊ sa poré hoc est ꝓpter quãdã methaphorã ⁊ similitu dinem. qz sicut acutũ in magnitudie velociter pene trat tactum. ita acutũ in voce velociter penetrat au ditum ⁊ acutũ in sapore velociter penetrat gustum.

Equiuocatio tamẽ ꝓprie dicta differt a metha phora qz talis reperit in omnib⁹ significãtibus plu ra ⁊ nõ per similitudinẽ vnius ad reliquũ. ⁊ talis é peior in diffinitiõe ꝗz methaphora. Subitaꝯ cir ca dicta ait enim Aris. in ꝓlogo phi. ꝙ ꝓcedimus ab vniuersalibus ad singularia hic autem econtra ꝙ a singularibus ad vlia. Rñdetur ꝙ notitia ꝓ fusa ꝓcedimus ab vlibus ad singularia. Sz no titia distincta resolutoria ꝓcedim⁹ ab ipis singula rib⁹ ad vniuersalia. Notitia vero distincta ꝓposi tiua per diuisionem superiorũ in sua inferiora ꝓce dimus ab vniuersalibus ad minus vniuersalia a speciebus ad singularia processu enim cõfuso depen dente a sensu ꝓus cognoscimus coloré ꝗz albedinẽ ⁊ prius albedinẽ ꝗz hanc albedinẽ nõ quidẽ priori tate tẽporis sed nature ꝓcessu aũt distinctio resolu torio qui est per abstractionẽ cõceptus cõmunioris ex cõceptu minus cõmuni prius cognoscitur hec al bedo ꝗz albedo ⁊ prius albedo ꝗz color sed ꝓcessu alio itellectiuo distincto q é p diuisionẽ ⁊ cõpositionẽ diffinitionũ prius cognoscit color ꝗz albedo ⁊ pri⁹ cognoscitur albedo ꝗz hec albedo ⁊ hoc est qõ dicit Aris. tertio de aia ꝙ intellectus cognoscit per lineaz circũflexã ⁊ cõmẽ. ꝙ per lineam ſperalẽ quoniaz cõiungẽdo duos ꝓcessus intellectiuos inuicẽ finiſ vni us est ꝑncipiũ alterius cũ primuz ⁊ vltimũ cogni tum sit singulare.

T habeam⁹ proposita eligere oportet decisiões ⁊ diuisiões sic aũt eligere subiectũ gen⁹ cõmu ne omniũ. ut si animalia sint que cõ siderant. qualia cũ aiali isint. acce ptis aũt his reliquoꝝ omniũ qua lia inhereãt ut si hoc é auis qualia omniũ inhereant aui. et sic sẽp pro xime. manifestũ eni é quoniam ha bebimus iam dicere propter quid insunt inherentia his que sunt sub cõmuni. vt propter quid homini aut equo insunt. si autem animal in quo a.b. autem inherẽtia omni aiali in quibus autez sunt c.d.e. sint quedam animalia. manifestum igi tur est propter quid est b. in. d. pro pter a. enim. similiter autem ⁊ i ali is ⁊ semper in aliis deorsum eadẽ ratio est.

Istud est quartũ capitulũ hui⁹ tertij tractatus i quo Aris. postq̃z dedit artẽ inuestigãdi diffinitionẽ ſbie cti ⁊ passionis docet modũ accipiẽdi ipm ſb̃m loco diffinitiõis tãq̃z mediũ in demõstratione. Et diui tur in duas partes in quarũ prima ponit vnã regu lam ⁊ in secũda duas cõclones ibi. Eadẽ ãt. Quan tum ad ꝑmã ptez Aris. ponit hanc regulã si fuerit aliqõ ſb̃m diuidẽdã ⁊ subdiuidẽdũ per ipm tanq̃z per mediũ est particulariter demõstrabilis sua con uertibilis passio de quolibet suorũ diuidẽtium. ⁊ p quolibet diuidẽtiuz de quolibet suarũ subdividen tium ſb̃m ordinẽ predicamẽtalẽ. Ista regula tripli citer declaraꝯ ⁊ ꝑmo in subiecto notato. nam aia di uiditur in terrestre aquaticũ ⁊ volatile. Deinde vo latile diuiditur in pennatũ totũ ⁊ diuisũ pẽnis. iterũ diuisũ pẽnis diuidit in galinã hyrundinez. ⁊ alias aues spẽs aũt specialissima ꝓprie loquẽdo nõ vltra diuidit nisi in partes ſbiectiuas singulares. Fiãt ergo demõstratiões descẽdẽdo isto mõ. oẽ aial dor mit aut vigilat oẽ volatile é aial ḡ oẽ volatile dõmit aut vigilat. Itẽ oẽ volatile dormit aut vigilat oẽ di uisũ pẽnis é volatile. ḡ oẽ diuisũ pẽnis dormit aut vi gilat ⁊ vltra oẽ diuisũ pẽnis dormit aut vigilat ois hyrũdo é diuisa pẽnis. ergo ois hyrũdo dormit aut vigilat. ergo ꝙ sumn⁹ dormitio ⁊ vigilia que sunt passiões in exẽtes cõuertibiliter aiali demõstrãt de oibus diuidẽtib⁹ ⁊ ſb̃ diuidẽtib⁹ ꝓtinẽt per ſb̃m vlẽ qõ est cã talis inherẽtie. Cõsimilis õmõstratõ fit i codẽ gñe aialis diuidẽdo trestre i gressibile ⁊ re ptibile ⁊ itez gressibile i hõiez ⁊ i leonẽ ⁊ in alis spẽs ſb̃ mobili ꝓgressiuo cõtẽtas. eadẽ etiã passio demõ tur de aquatico ⁊ de oi cõtento mediate vel imedia te sub illo. Notãdũ ſb̃m phm̃ primo hui⁹ ꝙ õmõ strationes possũt multiplicari in post ⁊ in lat⁹. i post quidẽ accipiẽdo subm̃ post subiectũ aut passionem post passionẽ. In latus vero accipiendo differẽtias laterales generũ ex quib⁹ sequit ꝙ ista regula non multiplicat demõstratiões in post assumẽdo scz pas sionẽ post passionẽ. cũ semp eadẽ passio demõstret sed multiplicat demõstratiões in post assumendo scz subm̃ post ſb̃m ⁊ in latus p differẽtias diuisiuas generũ cũ enim diuidit animal in terrestre aquati cũ ⁊ volatile intelligit aial diuidi per ptes ſbiectiaſ ex quo diuisio est trimẽbris cũ vero diuidit volati le in pẽnatũ totũ ⁊ diuisũ pẽnis aut terrestre ingres sibile ⁊ reptibile subintelligẽda est diuisio per dñas laterales deinde qñ diuidit diuisũ pẽnis per galli nã ⁊ hyrũdinẽ ⁊ alias aues iterũ est diuisio in ptes subiectiuas iste ergo modus multiplicãdi õmõstra tiões nõ est lateralis tãtũ. nec in post accipiẽdo tan tum. sed est mixtus cum eadem passio aliquando demõstretur de parte subiectiua ⁊ interdũ de diffẽ rentia laterali. accipiantur ergo a.b.c.d. loco illorũ terminorum motorum ⁊ arguatur vt supra ſb̃m qõ habetur in littera.

Nũc quidẽ igitur secũdũ ea que sũt assignãt cõmunia nomina dicim⁹ opportz aũt ñ solũ noia cõsiderare sed ⁊ si aliquid aliud accipiatur esse cõe. accipiẽtes siue hoc aliquibus inhereat et qualia hec sequẽtur. vt cornua habẽtia habere ventres nõ utrobiqz esse dentes. Itẽ cornua ha bere sequit quedaz. Manifestũ. n. ẽ pp quid i illis qõ dr propter idẽ sũt ꝙ cornua habent.

Secũdo ostendit eadẽ regula quãdo ſb̃m est inoia tũ babẽs ptes subiectiuas vt aia habẽs cornua cu ius partes subiectiue sũt ceru⁹ ⁊ bos passiões aũt cõuertibiles sũt nõ habere dẽtes in superiori mãdi bula ⁊ habere duos ventres. quarũ quelibet demõ strat de boue ⁊ ceruo ꝑ cãm ꝓpter qd quelẽ habere

UVA. BHSC. IyR_048_2

cornua sic arguēdo omne aial habēs cornua ē non habēs dētes in supiori mādibula sz ceruus est aial habēs cornua. ergo ceruꝰ est nō habēs dētes in supiori mādibula eadē passiō etiā demōstrat de boue p idē sīm. ⁊ tūc talis multiplicatio nō ē i post assumē do simplr. sed ēt in latꝰ nō qdē per ōrias cēntiales. sed subiectiuas. cōparādo eni illā passiōem sz nō habere dētes in supiori mādibula aiali habenti cor nua. vt ceruo aut boui talis demōstratio est in post assūmēdo cōparādo aūt eādez passionē boui ⁊ cer uo fit demōstratiōis multiplicatio in latꝰ. Notā dū ꝓmo sm phi. hic q ptes diuidētes sequūtur ad cōe diuisū qđ nō ē itelligēdū de sequela illatiōis qz nō seqtur inferi⁹ ex suo supiori aut minꝰ cōe ex ma gis cōi. vt asserit aris. in postpdicamētis. capitulo de ꝓpri. sz debet itelligi de sequela posterioritatis qz oē diuidēs est posteriꝰ suo diuiso. Vel dicaf q du plex est sequela illatiōis sz affirmatiōis ⁊ uagatio nis sequela affirmatiōis seqf diuisū sua diuidētia. qz ab inferiori ad sauū superiꝰ affirmatiue est bona cōsequētia sequela vero negatiōis diuidētia sequū tur diuisū qz a supiori ad inferiꝰ est bonū argumen tum negatiue. Et si instaf de rationali diuidente aial quia nō sequif nullū aial est ergo nullū rationa le est nec etiā affirmatiue rōnale est ergo animal est cū rōnale nō solū cōpetat aiali sed etiā dīs immor talibus. Rñdetur breuiter q rōnale diuidēs aial non cōpetit nisi animali sicut eniz nulluz corpꝰ nu mero spē vel genere cōpetit sbē ⁊ q̄ztitati. ita nullū rationale cōpetit animali ⁊ dīs imortalibꝰ imo ra tionale in sua maxima cōitate est equiuocū sicut cor pus. Notādū secūdo ex doctrina aris. scdo phisi. q aliqua ꝓueniūt ex parte materie. vt mōstruosi tas ⁊ corruptio. ⁊ aliqua ex ꝑte finis. vt vapor ⁊ plu uia ꝓpter augmētū mēsiū sed habere dētes ꝓpter masticationē ex quo seqtur q nō habere dētes in su piori mādibula est ex defectu materie qz nutrimen tum qđ deberet cōuerti indētibꝰ cōuertif in cornua que natura dedit illis aialibus in defensiōem ⁊ hec remem erata supius causis vt asserit cōmen. xij. meta. habere autē habere duos ventres est ex necef sitate finis qñ talia aialia ꝓpter defectū dentiū nō bene possūt mastigare cibuz. iō natura ꝓuidit eis de vno ventre ad molificādū cibū ⁊ de alio ad dige rēdū. ⁊ hec ota dicūf rumare ná ꝓmo icōplete ma stigant cibū. secūdo ꝓiciūt illū in ventre molifican tium. tertio illū molificatum remittūt ad os. quar to eundē bene masticatū ⁊ ruminatū mittūt ad secū dū ventrē in quo dirigif finis ergo duorū ventrum est bona digestio cibi. Tertio notādū q sicut ho mo habet plures passiōes quaꝝ vna demōstraf p aliam. s. risibile per disciplinabile. aut ebulitio san guinis in corde per euaporationē sellis. ita animal habēs cornua habet duas passiones quarū vna de mōstratur p aliam. vnde habere duos vētres ōmō straf per nō habere dentes in superiori mādibula tā de animali habēte cornua ⁊ hoc potissime q̄z de bo ue ⁊ ceruo particulariter ⁊ tūc tales demōstratiōes multiplicāf in post assūmēdo. s. passionē post passi onē. Quarto notādū q animali volatili corresp̄ det vnum nomē simplex sz auis ⁊ animali aquati co aliud nomē simplex sz piscis ⁊ aiali habēti cor nua nō assignaf nomē simplex: ideo dī cōmune ino minatū ⁊ circūlocutum est tamen vnicū sicut li ani mal de quo dicebatur in priori exēplo ⁊ sicut cē ani mal est causa sōni ⁊ vigilie. ita habere cornua ē cā nō habendi dentes in mādibula superiori ⁊ haben di duos ventres ⁊ sicut supra dictū est animal hīs cornua vel aliud simplex loco illiꝰ nō est genus ni si sm famositatē sicut nec animal habēs caput vl' pe des aut manus est genꝰ talia eni. s. cornua caput pe des manus nō dicūt nisi ōrias accidētales que ge neri cōiūcta nō faciūt spēm neq̄z diffinitionez. sicut neq̄z albedo ⁊ nigredo cōiūncta aiali nemo eni dice ret q aial albū vel nigrū sit ꝓprie genꝰ vl' spēs aut diffinitio nec aliqđ simplex loco illius.

Amplius alius modꝰ est scdm ana logum eligere unum enim accipe re non est idem quod uocare sepiō ⁊ spinam ⁊ os. sunt autem que se quuntur ⁊ hec tanquam una natu ra hmōi existente.

Tertio ostēdif illa regula qñ sm ē anologū habēs ptes subiectiuas cōcurrētes in illō analogū tanq̄z in naturā generificā vel specificā. vt durū cuius par tes subiectiue dicūf os spine ⁊ sepiō quibꝰ ineſt hec passio cooperiri carnibꝰ ꝓ duricie per quā tanq̄z ꝓ cām licet nō tanq̄z ꝓ medium ꝓpter analogiā pōt illa passio de quolibz habēte vnū illorū trium ōmō strari. vt oē hīs os ē coopertū carnibꝰ sz hō ē hīs os g̃ hō ē coopt⁹ carnib⁹. Itē oē hīs spinā ē cooper tū carnibꝰ. sed piscis est habēs spinā ergo piscis est coopertus carnibꝰ. Itē oē habēs sepion est cooper tū carnibus. sed vermis est hīs sepiō. g̃ vermis ē co opertꝰ carnibꝰ. Notādū primo q sepion est duricie es vermis sustentās mollicie carnis eius. sicut spi na sustētat molliciez carnis piscis ⁊ os mollicie ani alis habētis ossa ⁊ hic sumif caro large pro oi eo qđ est mediū intraneū in sēsu tactꝰ. Scdo notandū q duricies que dicif cē cā quare ista passio coopiri carnibꝰ seu sustētare mollicie carnis ineſt ossi spine ⁊ sepioni est anologū. qz cōpetit istis sm prius ⁊ po sterius. prius eni ineſt ossi deinde spine vltimo ꝺo sepioni nec ineſt spine vel sepioni nisi ratione ossis ens enim dicif anologū ad substam ⁊ accēs. quia ꝑ us significat substam quam accidens. nec significat accidens nisi ratione snbe quia accidentis esse est ineſſe. ⁊ accidēs non est ens nisi quia entis septimo methaphisi.

Eadem autem proposita sunt que quidem idem medium habent am plius ut quoniam omnia contrariꝰ status.

His intellectis pro declaratiōe regule phūs ponit duas cōclusiōes sequentes ex dictis quarum ꝓma est ista plura ꝓbleumata cōueniunt in idez mediū solum. sed tñ est diuersarū rationū patet. nā si que ritur propter quid est spina os vel sepion. Rēspō detur per illud medium solum scilicet propter sustē tare molliciem carnis. ⁊ nulli dubium q illud est diuersarū rationum. quia mollicies carnis reper ta in ossē. ⁊ illa que reperitur in spina vel in sepione sunt diuersarū rationū. Itē si querif propter qd os vel spina vel sepion sustentat carnem. rñdetur p idem mediū scilicet ꝓpter statū cōtrariꝰ ideſt ꝓpter stabilitatem duricei que contrariaf molliciei. hec ât duricies sicut ⁊ illa mollicies est diuersarum ratio; num in his tribus. nec queritur mediū eodē modo in his ꝓbleumatibus ⁊ interrogationibꝰ qñ ꝓmū sumif in genere cause finalis. secūdū in genere cāe materialis. nam mollicies carnis et finis duricei. ⁊ duricies ē sbm ⁊ materia in q̄ ē mollicies carnis.

Hoꝝ autem q̄dam gñe sunt eadem quecunq̄z hñt ōrias ex quo alioruꝫ

UVA. BHSC. IyR_048_2

aut alr sunt vt propter qd echo aut propter quid apparz ⁊ propter qd iris. oia. n. hec idem proposituꝫ sunt genere omnia. n repcussio sunt sed specie altera.

Et ꝓfirmaꝫ ponendo exẽplum de echon yride ⁊ ydolo. nam si queriꝫ ꝓpter qd é aliquid istoꝝ. ñdeꝫ per idem medium sez ꝓpter reflexionẽ sed istud mediũ nõ é eiusdem spẽi i oibus his. nã sicut motꝰ specificatur a termino ad quem ẽm phm. 5. phi. ita reflexio ab obiecto. sed color sonꝰ ⁊ lux sunt diuersaꝝ spẽruz g̃ ẽt filitudines illoꝝ ⁊ ꝓpter reflexiones illaꝝ similitudinum sunt diuersaꝝ spẽꝝ cãtur eni echon ex reflexione soni itentõnalis cũ aere moto i corpore ꝓcauo ⁊ ydolũ ex reflexione silitudis coloris i speculo. yris ẽo cãtur ex reflexione radioꝝ solariũ ad nubẽ roridam. ⁊ differt hoc exẽplũ a ꝓori. qz in ꝓori sumiꝫ mediũ i gñe cãe mãlis vel finalis. hic aũt i gñe cãe efficientis eo q reflexio é cã effectiua imediata echon ydoli aut yridis. Nõndum q echon é sonꝰ secũdarie auditꝰ post sonũ ẽmariũ ex reflexione soni itentõnalis ꝓpter ipedimentum obstaculi recte sicut ꝓtingit de lapide moto i puteo cãnte multiplices circulos q iueniẽtes obstaculũ reflectũꝫ uersus mediũ cãndo mõ retrogrado alios circulos. ita i are moto sonãte cãntur circuli q iuenientes obstaculũ reflectũꝫ versus locũ pcussionis cãntes sonum q dicit echon vt colligiꝫ ex doctrina Aristꝫ. ⁊ ẽmẽ. 2. de aia. ydolũ aũt est imago cãta i speculo vel i altero polito corpore ex reflexione coloris itentõnalis i eo speculo vel polito corpore. vt colligiꝫ a. p. i libro de sensu ⁊ sensato. yris ẽo é celestis seu aerius circulꝰ multoꝝ coloꝝ veroꝝ vel apparentiũ causatoꝝ ex diuersa repcussione radioꝝ solariũ ad diuersas ptes nubis. vt hꝫ sufficienter tertio methauro.

Altera aũt cã ex eo q mediũ q sub altez mediũ é differũt propositorũ vt propter quid nilus finiente mẽse magis fluit propter id q vernior finiẽs mẽsis. propter quid autez vernior finiẽs mẽsis. quoniã luna ꝺficit hec qdẽ. n. sic se hñt adiuicẽ.

Secunda ꝓclo aliqua sunt ꝓbleumata qbus cõpetunt plura media subordinata. ista concl̃o exemplr declaraꝫ nã si qriꝫ ꝓpter quid nilus fluit magis in fine mẽsis. ñdeꝫ qz tunc mẽsis é magis pluuialꝫ huic qõni subordinaꝫ alia sez ꝓpter qd mensis tunc é magis pluuialis cui respondeꝫ qz tũc deficit luna. vñ ꝓtinue ante finẽ mẽsis sole exũte i oppositõe eleuant vapores. ⁊ ptim resoluũtur ptim rarefiũt ex caliditate solis cũ aũt luna deficit sol é i ꝓiunctõe ob quaz cãm ꝓpter defectũ caloris solis ⁊ ꝓpter ꝑsentiã frigiditatis lune vapores ꝓdensanꝫ ⁊ grauefiũt ex qbꝰ gñantur nubes ⁊ pluuie facientes nilũ augeri ⁊ magis fluere. Sz dubitaꝫ duplr. Primo qz pari rõne idẽ deberet cõtingere de quolz fluuio q finiente mense plus flueret ꝓpter abundantiã pluuie cuius tñ oppositũ experimur. Scõo qz luna é mꝫ humiditatũ ergo magis auget aquã i plenilunio qz i decretõ. ⁊ põt hoc oñdi rõne. qz luna suo lumine calefacit ⁊ rarefacit ergo augmẽtat. exẽplo aũt cãcroꝝ ⁊ alioꝝ piscĩũ manifestaꝫ qñ i plenilunio sunt plenio res. luna aũt decrescente fũt pauciores subẽ. Ad ẽmum negeꝫ ꝓña qz nylus trãsit p egyptũ sub torrida zona vbi sol eleuat plures vapores qz i alio fluuio. iõ fortior fit cõdensatio luna deficiẽte ibi qz alibi ⁊ ꝓpter maior abundantia pluuie. Ad scõz dꝫ q luna suo lumine tumefacit aquas sz nõ facit multũ fluere. i fluentia autem frigefactiua facit pluere ⁊ sic auget aquas ab extrinseco. ⁊ facit fluere. Hanc qdem operatõem non habet luna plena qz maioris actiuitatis est lumen ad rarefaciendum qz virtꝰ frigefactiua ad condensandum ⁊ pluendum. Ex quibus sequitur q defectus lune non est causa positiua pluuie. sed solum priuatiua sicut absentia naute sub mersionis nauis vt dicit arist. 2. phi. Causa autẽ positiua, ꝓpinqua é frigiditas nubiũ ⁊ cã positiua remota é ifluentia frigefactiua lune.

Et cã aũt ex cuiꝰ causa dubitabit aliqs nunquid qñ é cãtum ⁊ causa est vt si folia fluant. aut deficit ⁊ causa deficiendi ⁊ folia cadendi erit: vt si hmõi estꝫ lata hꝫ folia ꝺficiendi aũt terram in medio esse. si n. non est: alia aliqua erit cã ipoꝝ. si vero causa simul sit ⁊ causatum. vt si i medio terra est deficit aut si latũ est folium. folia fluunt. si aũt sic est: simul vtiqz erunt.

Iste est quartus tractatus secundi posterioꝝ in quo Arist. ꝺtermiat de cãlitate ipsiꝰ q qd é. postqz manifestauit dignitatẽ eiꝰ ⁊ modũ q̃ ꝺuestigaꝫ ⁊ igredit ꝺmstõez. Diuidiꝫ aũt tractatꝰ iste i q̃tuor capla i q̃rũ ꝓmo ꝓbs agit de ꝓsecutõe cãe ⁊ effectꝰ. In scõo ꝺ vniuocatõe cãe ⁊ effectꝰ ibi. vtꝝ aũt cõtigat. In ttio de formali cognitõe cãe ⁊ effectꝰ ibi. hꝫ aũt sic cõseq In q̃rto ꝺo de virtuali cognitõe eorundẽ ibi. de ẽm; cipijs aũt. Primũ capl̃m diuidiꝫ i duas ptes. i q̃rũ ẽma aris. mouet istã qõnẽ vtꝝ cã ⁊ effectꝰ se inicẽ vlr ⁊ sequãꝫ arguẽdo ad vtrãqz ptẽ. In scõa aũt rñdz ad q̃situ ibi. aut ꝓtigit. Quãtũ ad ꝓmã ptẽ arguit ꝓbs ptẽ affirmatiuã hꝰ qõis sic. hꝫ folia lata ⁊ folia fluẽ se iuicẽ iferũt ac ẽr iterpõ tre ⁊ eclipsis. g̃ p idẽ omis alia cã ꝓuertiꝫ cũ suo cãto. pz ꝓña qz hꝫ folia lata é cã q folia fluũt. i. ea dũt ⁊ iterpõ tre é cã eclipsis. aũs aũt declaraꝫ duplr. ẽmo qz si ad iterpõez tre ñ seqꝫ eclipsis vel ecõuerso. aut si ad latitudiez folioꝝ ñ seqꝫ folia fiuẽ vl ecõuerso hmõi effectꝰ talr cã ñ erit ꝓpria. ꝓñ falsũ. qz alia, ꝓpa cã ñ assignaꝫ. Nõndũ q ꝓpa cã é illa q̃ posita ponit effectꝰ ⁊ q̃ rẽota remouetur effectꝰ. si g̃ iterpõ terre é, ꝓpa cã eclipsis. ⁊ hꝫ lata folia é, ꝓpa cã fluẽdi folia oz necessario q̃lz illarũ cãꝝ ꝓuerti cũ suo effectu. qz si ñ iuicẽ ꝓuertiꝫ ꝓtradictoriũ ꝓñtis stat cũ añte. ⁊ p ꝓñs posita cã ñ ponit effectꝰ aut remota cã non remouet effectus.

Et sic demõstrantꝫ p altera. sit. n. folia fluere i quo. a. latum aũt folium i quo. b. vitis ẽo i quo. c. sic igitꝫ i. b est. a. omne. n. latuz folium folio fluit cã aũt est. b. mediũ. sz ⁊ quoniã latis foliis uitis sit é ꝓpter id q folio fluit demꝫare. Sit. d. quidem. n. latuz foliuz. e. aũt folio fluere. vitis

UVA. BHSC. IyR_048_2

vo i quo.z.i.z.igit ẽ.e.folio.fluit.n. ois vitis.in.e.aũt.d.oẽ.n.folio fluens latum est folium.ois ergo vitis latum folium est.Causa autem ẽ folio fluere.

Secũdo ar.idẽ añs sic illa seinuicẽ ꝙsequũtur quoꝝ quodlz ꝑ aliud demonstrat.sz cãe ⁊ dicti effect⁹ sũt hmõi.ergo maior pz ⁊ minor declarat.ná q iterpõ terre demõstrat ꝑ eclipsim ⁊ ecõtra ẽ notũ ex multis ꝓibus dictis.sz q folia fluere demonstrek ꝑ latitudiné folioꝝ ⁊ econtra ostendit sic arguẽdo oẽ hñs lata folia folio fluit.sed vitis hz folia lata.g vitis folio fluit.Itẽ econtra omne q folio fluit hz lata folia.sz vitis folio fluit.g vitis hz lata folia.⁊ ꝑ ons cã ⁊ cãtum simul sunt ⁊ seinuicẽ iferũt. Notandũ q qua druplex ẽ simultas sez imediatõis adequatõis durationis ⁊ ꝙsecutõis.Illa sunt simul simultate imediatõis q̃ sunt ꝙtinua vel ꝙtigua.⁊ sic loquit phũs.5. phi.di.q ꝙtigua sunt illa quoꝝ vltima sunt vnũ. et vij.phi.q i omni motu mouẽs ⁊ motũ sunt simul.sz illa sunt simul simultate adequatõis q̃ sunt i eodem loco,ꝓrio vt albedo ⁊ dulcedo i lacte.⁊ sic loquitur phũs.4.phi.di.q si locus esset dimẽsio sepata plura corpora essent simul.Illa aũt sunt simul simultate durationis q̃ sunt i eodem tpe iuxta,pcessum arist. i postꝓdicamẽtis i capitulis ꝺ ꝓori posteriori ⁊ simul pr enim dr ꝓor esse tpe filio ⁊ simul cũ matre.Sz illa sunt simul simultate ꝙsecutõis q̃ se iuicẽ iferũt. et sic phũs loquit i ꝓdicamentis di.q relatiua sunt simul natura ita q posita se ponũt ⁊ pempta se perimũt ista mõ loquit hic phũs cũ dicit cãm ⁊ cãtum simul esse quo ẽt mõ loquit.2.phi.di.q cã ⁊ effect⁹ pz actum simul sunt ⁊ non sunt.Ponit ergo arist.ĩ duplex exemplũ.vnũ i quo sunt simul tpe ⁊ consecutõne cã ⁊ effectus sz interpõ ⁊ eclipsis.⁊ aliud i quo ñ simul tpe sunt sed tñ ꝙsecutõe videlz hñe folia lata ⁊ folia fluere cũ aliqñ fit folia lata qñ non fluũt.licz ergo nõ sequat folia sunt lata ergo fluũt.tñ bñ segt ergo flnũt vel fluẽt.sit ergo.d.folia fluere sz maior extremitas ⁊.e.hñs folia lata vz medium.⁊.z. vitis idest minor extremitas ⁊ arguat sic.oẽ.c.est.d.oẽ.z. est.c.ergo omne.z.est.d.ecõtra autem sic arguatur a posteriori.oẽ d ẽ e.oẽ.z.est d.ergo oẽ.z.ẽ.e.

Sic aũt nõ cõtingit cãs esse adiuicem.Cã.n.prius ẽ eo cui⁹ ẽ cã. ⁊ deficiendi quidẽ cã est i medio terraz esse.Eius aũt qõ ẽ i medio terrã nõ est deficere.si igit ꝑ cãm demõstratio propter quid ẽ.Quod aũt nõ ꝑ cãm ipius qr quoniã quidẽ i medio ẽ cognouit aũt propter quid nõ qõ aũt nõ deficere cã sit i medio eẽ. sz hoc deficiendi manifestũ ẽ.In rõne n.ipius deficere ineſt quod in medio est.quare manifestum est quod ꝑ hoc illud cognoscitur:sed ñ hoc per illud.

Pro pte negatiua ꝙclonis.arguat sic.ois demstratõ ẽ a causis.si ergo interpõ terre demonstrat ꝑ eclipsiz ⁊ ecõtra.sequit q interpõ terre ẽ cã eclipsis ⁊ ecõtra. Istã obiectõem tollit phũs di.q lz ois demõstratõ sit ex cãis i iferendo non tñ ex cãis in essendo. sola enim demonstratio simplr est ex cãis in essẽdo.istꝺ demonstratio illa circularis non est ex cãis in eẽndo qr cum cã sit ꝓor cãto suo idem esset ꝑus ⁊ posterꝰ respectu eiusdem cum ergo demonstratur eclipsis ꝑ iterpõnem terre illa demonstratio est simpliciter. qr demonstrat effectus ꝑ cãm.cum aũt demonstrat interpõ terre per eclipsim est demonstratio ɒz quid cũ nõ ꝓcedat ex notioribus nature.sed solum ex notioribus nobis.non ergo eclipsis est causa interpõnis terre sed terram esse medium inter solem ⁊ lunã est cã eclipsis cuius rõnem assignat phũs di.iterpõ terre ponitur i diffinitione eclipsis ⁊ non econtra. ergo est cã eius ⁊ non ecõuerso.pz ꝑña ⁊ añs est clarũ qr si diffinitur interpõ terre non ponit eclipsis i illa diffinitõe sed bene econtra vt eclipsis ẽ ꝑuatio luminis i luna,ꝑpter interpõnem terre.vnde qr accidẽs non est ens nisi qr entis.vij.metha.ideo eclipsis et quodlz aliud accñs expressius diffinit ꝑ causam sue quidditatis ⁊ essentie q̃z ꝑ ꝑncipia essentialia eius tñ. Dubitatur cum non solum ꝑ cãm ducimur in cognitõem effectus sed ẽt per effectum in cognitõem cãe vt patuit ꝓmo huius ⁊ in,ꝓlogo phisi. cur dicit phũs q eclipsis cognoscit ꝑ iterpõnem terre ⁊ non econuerso. Respondet q duplex est medium cognituum vnum ex pte rei aliud ex pte nature.ex pte rei sicut res se habet ad esse ita ad cognosci. que ergo non faciunt ad esse q̃ztum est ex parte rei non faciunt ad cognitõem.⁊ ꝺm hoc effectus cognoscitur per cãm ⁊ non econuerso.sed ex parte nature qr a posteriori icipimus cognoscere non est inconueniens per effectum deuenire i noticiam cause q̃ztum ergo ad naturam cognitio interpõis terre ducit in cognitõem eclipsis ⁊ non econtra.⁊ hec fuit intentio phi.aut est locus de noticia scientifica simplr q illa habet ꝑ cãm ⁊ non ꝑ effectum.nam scire simplr est scire ꝑ cãm.⁊ scire ꝺm qd est scire ꝑ effectum vt est hitum ꝓmo huiꝰ. Contra ꝓdicta ar. ⁊ ꝓmo q due demonstratões faciẽtes circulũ sunt ex cãis i essẽdo.qr potio est cã sanitatis ⁊ econtra.2.phi.ergo sicut demonstrat sanitas ꝑ potõem ita demstratur potio per sanitatem.⁊ per ꝙns sicut potio ⁊ sanitas sunt iuicem cãe in essẽdo ita due demonstratões facientes circulum sunt ex cãis i essẽdo ⁊ non solũ i iferendo. Secundo ar.q non ideo interpõ terre ẽ cã eclipsis.qr ponitur i diffinitõe eius.qr tunc omne positum i diffinitione alicuius esset cã illius qꝺ ẽ falsum.qr passio ponitur i diffinitõne subiecti ⁊ non est cã illius.simlr punctus ponitur i diffinitõe linee ⁊ non est cã illius cum nõ sit forma nec materia nec efficiens nec finis eius.linea enim est forma simplex non hñs formam nec materiam cuius punctus nõ est cã efficiens cum sit aliquid eius nec ẽt finis.qr linea non ordinat ꝑpter punctum sed punctus ꝓpter lineam. Ad ꝓmum dicitur q sicut non demõstratur effectus per cãm ⁊ cã ꝑ effectum eodem gñe demonstratõum ita non demonstrat potio ꝑ sanitatez ⁊ econtra i eodem gñe cãe demonstratur qdem sanitas ꝑ potionem i gñe cãe efficientis ⁊ potio per sanitatem in genere cãe finalis.constat autem q non inconuenit circulariter demonstrare i diuersis generibus cãrum,ꝑpter prioritatem ⁊ posterioritatem iuicem respectu eiusdem ꝺm diuersum genus cause.sz de hoc satis dictũ est tam i ꝓmo q̃z i secundo huiꝰ.

Ad scõm dr q phũs loquit de diffinitõe formali. ⁊ nõ materiali.constat autez subiectũ diffiniri ꝑ passionem materialr ⁊ non formalr cum diffinitio formalis semper detur per priora diffinito.de ꝑncto autem dicitur q si non est,ꝑprie cã linee sicut est ꝑprie ꝑncipiũ eiꝰ.tamen est quodámodo cã tam formalis

UVA. BHSC. IyR_048_2

q̄ mālis. pūct⁹. n. ē terminatiuus linee ꝛ ꝓtinuitatiuus ptium eius ꝑm Aris. i ꝓdicamētis ꝛ quarto ꝛ sexto phi. inq̄tum eni terminat lineā sic ē forma eius q⁊ de rōne forme ē terminare ꝛ isto mō punct⁹ ē posterior linea sicut forma est posterior mā. inq̄tū aūt copulat ptes linee sic est materia illi⁹ non q̄dē sensibilis ʒ itelligibil' eo mō quo ptes linee sunt mā itelligibilis ei⁹ ꝛ hoc modo punctus est prior linea sicut mā est p̄or forma.

Aut ꝓtigit vni⁹ plures causas esse. ʒ namq̄ si ē idē de plurib⁹ primis ꝓdicari. sit a. i. b. primo exīs ꝛ i. c. alio primo. ꝛ hoc sit i. d. e. erit itaq̄ a. in. d. e. causa aūt i d. quidē. b. i. c. aūt. c. quare cū causa sit necesse esse ré eē. Re aūt exīte nō necesse eē oē q̄cunq̄ fuerit causa. ʒ causaz qui dē necesse ē esse nō tñ omnem.

Pro solutōe hui⁹ ꝙclonis phūs ponit duas ꝙclōes quarum p̄ma est ista effect⁹ habēs plures cās eque p̄mo non conuertit cum aliqua illaꝝ. p⁊ q⁊ vituperabile, ꝓcedit ex habundantia ꝛ defectu tanq̄ ex causis suis eque p̄mo. q⁊ non p⁹ ex vna q̄ ex alia ꝛ ñ conuertit cum aliqua illoꝝ q⁊ ʒ sequatur iste est habundans demonstrato ꝓdigo ḡ est vituperabilis. ñ tñ sequit iste ē vituperabilis. ḡ est habundans ꝛ ʒ sequat' iste est deficiens demonstrando auarum ḡ ē vituperabil' non tñ sequit' iste est vituperabil' ḡ ē deficiens ambe tñ cāe sequunt' sub distinctōe iste ē vituperabil' ḡ ē deficiens vel habundans. ꝙuertat' ergo a. cū illo termino vituꝑabile ꝛ. b. cum illo termio habundaus ꝛ. c. cum illo termino deficiens. ꝛ. d. cū illo termino, ꝓdigus ꝛ. e. cum illo termino auarus. ꝛ patet q̄ a sequat' ex b c diuisim ꝛ nō ifert aliquod illorum sicut sequit' ex. d. e. diuisim ꝛ nō ifert aliquod illorum. Silr̄ hr̄e longā vitam est effect⁹ duaꝝ cāruꝫ eque p̄mo. s. non hr̄e colerā i quadrupedib⁹ ꝛ cē sicū i volatilib⁹. ꝙstat aūt q̄ ex illo effectu non sequit' aliqua illaꝝ cāꝝ. ʒ sequat' ex qualz illaꝝ. Intelligatur ḡ p a. longa vita. p b carens colera p c esse siccū p d q̄drupedia ꝛ p e. volatilia. ꝛ p⁊ q̄ a iest d p b nō tñ ꝙuertit cum b sicut iest e per c ꝛ tamen non cōuertit cum c. Mōndum quare i ꝙclone dr̄ eque prius q⁊ effectus habens plures causas quarum vna ē p pinq̄ vl' ꝓpria ꝛ alia remota ꝙuertit cū cā ꝓpria ꝛ ō monstrat' p illā. verbi gr̄a habūdantia ꝛ defect⁹ sūt cāe remote ꝛ agere cōtra rectā rōnem ē cā ꝓpinqua ꝛ ꝓpria vituperabil' cui⁹ subiectū adequatū ē homo ꝛ subiecta ꝑticularia sunt ꝓdigus auarus audax et timidus mō bñ sequit'. iste agit ꝓtra rectā rōnem ḡ ē vituperabil' ꝛ ecōtra. p̄t ēt talis effect⁹ p talē cām tā vliter q̄ ꝑticulariter demonstrari. vt oē agēs cōtra rectam rōnem ē vituperabile. hō ē agens cōtra rectam rationem ḡ hō ē vituperabilis. Jsta est ō monstratio vlis sumendo agere vt dicit potentiam ꝛ nō actū vbi vero i miori sumeret' ꝓdigus vl' auarus audax aut timidus esset demonstratio ꝑticularis. Consilr̄ dica t' ad exemplū nīe q⁊ cāe remote longe vite sunt non habē colerā ꝛ esse siccū. cā autē ꝓpria ꝛ ꝓpinqua ē ꝓtempamentū ꝓplexiōis vitalis q̄ cā cum longa vita ꝙuertit'. q⁊ si aliq̄ō hʒ ꝓtēpamētum ꝓplexiōis vitalis illud hʒ vitā longā ꝛ ecōtra. ꝛ p̄ñter talis p̄t ꝓ illam cām de aiali seu de corpōr aiate vl' demonstrari. ꝑticulariter aūt de q̄drupedibus ꝛ volatilibus. vt oē hñs ꝓtempamentū ꝓplexionis vitalis hʒ longā vitā. sed tā q̄drupes q̄ volatile hʒ ꝓtempamentū ꝓplexionis vitalis ḡ tā q̄druplex q̄ volatile hʒ longam vitam de hac tñ cā nō facit aris. i hac ꝙclone mētionē sed solū ō cāis remotis itelligendo p a effectū ꝛ p b c cās remotas. ꝛ p d e subiecta ḡb⁹ ꝙuenit ille effectus ſz ꝓdigus vel illi beralis. Sed ꝓtra demōstratio p cām remotam ē demōstratio q⁊ ē. ꝛ nō ꝓcedit affirmatiue ſz negatiue p. p. p̄mo hui⁹. si ḡ habūdans ꝛ deficiēs sūt cāe p̄mo te vituperabil' aut carēs colera ꝛ esse siccū lōge vite sequit' quēlz illoꝝ effectuū nō demr̄ari p aliq̄ illaꝝ cāꝝ demonstratōe, ꝓpter qd ſz q⁊ ꝛ nō affirmatiue. ſz negatiue qō ē falsum vt exēplificatū ē. Dicēdū q̄ idē effect⁹ pōt hr̄e triplicē cām. s. cōtorē eque cōez ꝛ min⁹ cōem. vbi gr̄a respirare hʒ cām cōtorē q̄ ē cē aial ꝛ eque cōem q̄ ē hr̄e pulmonē. ꝛ min⁹ cōem q̄ ē esse hoiem vl' equū ꝛ gñalr̄ tā cōtor q̄ʒ min⁹ cōis dr̄ cā remota. ʒ ḡ p cām remotā cōtorē q̄ʒ sit effect⁹ ñ fiat nisi demonstratio q⁊, ꝓcedēdo negatiue tñ p cāz remotā min⁹ cōe demōstrat' affirmatiue effect⁹ ō mōstratōe, ꝓpter qd. ʒ nō potissima. iō vituperabile ō mōstrat', ꝓpter qd affirmatiue p abūdans ꝛ deficiēs sicut hr̄e lōgā vitā p carē colera ꝛ eē siccū cā q̄ʒ illarum cāꝝ fit min⁹ cōis q̄ʒ effect⁹. Aris. aūt loquebat' de cā remota cōtori q̄ʒ sit effect⁹ cum. ex tali non seq̄tur effect⁹ nisi negatiue.

Aut si semp vl'e propositū est ꝛ causa totū quodam: ꝛ cui⁹ est causa vl'e vt folio fluere i toto quodam determinatū est. ꝛ si spēs illi⁹ sint. ꝛ igitur vl'iter. aut plantis aui hmōi plantis quare ꝛ mediū equale oʒ esse i his ꝛ cui⁹ est causa ꝛ cōuerti vt propter quid arbores folio fluunt. si igitur propter ꝓdensatōem humidi. fluit arbor. oʒ esse condensatōem sed q⁊ cōdensatio nō est cuicunq̄ sed i arbore folio fluere.

Scōa ꝙclo cā ꝛ effect⁹ se inicē iferūt si vl'r ꝛ adeq̄te sumunt'. p⁊ ex alia ꝙclone accipiēdo cāz, ꝓpriā ꝛ esse ētū ꝓpriū. iō inicem conuertunt' interpositio terre inter solem ꝛ lunam ꝛ eclipsis. quia interpositio terre est causa propria similiter folio fluere ꝛ humor depsatus in arbore seu in tali genere plantarum inicem conuertuntur quia humor depresatus in tali genere plantarum est causa propria illius effectus. si eni aliquid hʒ humorem depresatum i tali genere plantarum illud folio fluit ꝛ ecōtra sumēdo fluere vt dicit aptitudinem ꝛ nō actum ꝛ potest demonstrari ille effectus per illam cām sic. omne habens humidū depsatum i tali genere plantarum folio fluit ſz vitis hʒ humidum depresatum in tali genere plantarum seu in planta ergo vitis, folio fluit non ergo humor depresatus est propria causa illius effectus. sed humor depresatus in tali materia scilicet in arbore vl' in planta aut in tali genere plantarum. Notandū seōm Egi. q⁊ passio demonstrata semper est passio, ꝓpria subiecti uel folio fluere demonstratur de suo. ꝓprio subiecto] ꝛ de tali gñe arboꝝ. passio aūt demonstrāt nō semp ē ꝓpria passio ſz sufficit q⁊ sit, ꝑa causa. nā ꝓgelatio humoris ñ ē ꝓpria passio arboris. q⁊ i alijs ab arbore repit' ꝓgelatio humoris ſz ē ꝓpria cā quia in nullo preterq̄ʒ i arbore facit hunc effectū scz folio fluere. Jsta responsio est difficilis. quia sequitur q⁊ esse humidum ꝛ esse virtualr̄ caliduz est

UVA. BHSC. IyR_048_2

cā ppria ciusdem effectus. qz cānt illum effectum in arbore quē i nullo alio possunt cāre. Propterea humidū ꝓgelari non est passio ppria nec cā ppria illius effectus. sed humidū ꝓgelari cū additamento. s. i tali planta vl'i tali arbore vt colligit' a. p. i littera.

Dubitat quomodo humor cōgelatus i tali plāta est cā ppria z conuertibil' illius effect⁹ q est folio fluē cum ꝑus Aristo. dixerit habere folia lata esse cāz ꝓ uertibilem illius effectus. Respondetur multipliciter ꝑmo q phūs ibi non est locutus determinatie sed tm disputatiue arguendo ad vtranq; partem q̄stionis. hic autem loquit determinatiue. iō est tenendum humorem tal' depūsatum esse cām ppriam et conuertibilem illius effectus qui est folio fluere z nō habere folia lata. Secundo dr q non quelz cā cōuertibil' cum aliquo effectu est ppria cā illius. qz solem esse i capite vel i cauda draconis est cā conuertibilis cum eclipsi. non tamen est ppria cā illius sed interpō terre. Tertio dr q habere lata folia non cōuertit cum illo effectu q est folio fluē. qz ꝫ sequat' hō habet lata folia ḡ folio fluit. non tamen econtra. multe enim arbores z plante folio fluunt non habentes lata folia eo modo quo arist. loquit hic. Quarto dr q habere lata folia nō est cā per se illius effect⁹ ꝫ tantum per accūs ratione grauitatis contente i magnitudine z in latitudine foliorum q̄ quidem grauitas cum tēdat deorsum. facit folia fluere ꝓ descēsum cadendo. ab arbore quare ꝛc.

Trum autem contingat nō eādem causam esse eiusdem omnibus sed alteram aut non. aut siq̄dem per se demonstratuz est z non secundum signum aut per accidēs nō pōt esse. rō. n. vltimi mediū ē. si vero nō sic est contingit.

Istud est scōm capitulum huius tractatus i quo aristo. determinat de vniuocatōe cāe z effectus post determinationem illox querens istam questionē. vtr ad vnitatem effect⁹ sequatur vnitas causē ad quam respōsurus ponit duas conclusiones. Quarum ꝑma est ista ad vnitatem effectus per se sequitur vnitas causē per se z non per accidens. Secunda conclusio ꝫ effectus z causa per accidens non se hēant eodem modo tamen effectus z causa per se cosimil'r sumuntur quo ad vniuocatōem equocatōem z analogiam ibi. est autem. Prima conclusio argu. z ꝑmo quo ad ꝑmam partem. qz non staret eundem effectum habere plures cās per se sicut patz de eclipsi que non habet per se causām nisi interpositionē terre z habere tres angulos non habet causam per se. nisi habere angulum extrinsecum aut figuram trib⁹ lineis rectis contentam intelligendo per causam et per se causam ppriam z immediatam. Secunda pars declaratur quoniam domus sunt cause per accidens multe. s. album calidum musicum vt declaratur ꝑmo huius z secundo phi. Notandum primo q duplex est causa. s. per se z per accidens. Causa per se est illa que secundum q̄ huius respicit ōterminatum effectū. vt interpositio terre respectu eclipsis z edificator respectu domus. Causa per accūs est illa que non respicit determinate talem effectum z hec aliquando conuertitur cum effectu. aliquādo autem non conuertitur. exemplum ꝑmi vt ꝓncipiū figurarum rectilinearum conuertitur cum hīe tres angulos z tamen est causa per accid ns. qz accidit ꝓncipio figurarum rectilinearum habere tres. si enī illa passiō sibi competit hoc est ratiōe trianguli. exēplum secundi vt album non ꝓuertitur cum domo sicut nec cum domificatore. z est causa per accidēs domus ꝓ quanto idem sunt album z edificator qui est domus causa per se. Secundo notandum q cāx per se quedam est causa a signo z quedam est causa non a signo. Causa per se a signo est cā remota iferēs affirmatiue effectum vt solem esse in capite vel i cauda draconis est per se causa eclipsis cum sit medius in demonstratione est causa a signo. qz solem esse in capitate vel in cauda draconis est signum cognoscēdi eclipsim cum tunc de necessitate terra ponatur inter solem z lunam. etiam multitudo vaporum dicit signum pluuie z est per se causa illius licet remota. Cā autem per se non a signo est causa conuertibilis imediata vt interpositio terre z figura tribus lineis rectis contenta habens angulum extrinsecum quelibet talium cārum ingreditur demonstrationem ſz non consimilem quia cā per se a signo ingreditur ō monstrationem potissimam z cā per se non a signo igreditur demonstrationem non potissimam. Tertio notandum q cā ꝑ accūs quedā est causa a signo z quedam est cā non a signo. Cā per accidens non a signo est illa que secundum q̄ huius nō icludit cām per se sui effectus vt album respectu domus cum nō includat edificatorem. Cā autē per accidēs a signo alicuius effectus est illa que secundum q̄ huius includit causam per se illius vt circulus ante lunam. sed rubedo matutina solet dici signum z causa future pluuie non secundum q̄ huius. sed ratiōe nubis quam includit que est per se cā pluuie. similiter habere folia lata est causa per accidens a signo q̄ folia fluant. includit enim grauitatem que est per se causa fluendi z cadendi folia. z q̄ sit signum declaratur nam causa fluendi folia est habere humorem bene passibilem non viscosum quia tunc facilius exalat a calido z condensatur a frigido. humor enim viscosus habet partes magis conglutinatas non facile exalans nec ita cito premittens frigus condensans penetrare. citius enim frigus condensat aquam calidam quam frigidam z colatam quam terrestrem qz cum sit rarior potest melꝰ penetrare arbores. ergo illa folia fluunt que non habent viscosum humorez sed non habentes humorem viscosum habent lata folia. qz humor non viscosus de facili se dilatat z fluit sicut viscosus. ꝓpter adherentiam partium se tenet nec de facili dilatatur. habere ergo lata folia ē signum huius quod est habere humorem multū passibilem z de facili condensabilem siue congelabilez a frigido z qz humore congelato i ramo per frigidū non potest folium accipere nutrimentum oportz q̄ desiccet z cadat. ḡ latitudo foliox ē signū fluxus z causa illox cōiter eni effect⁹ ꝓr alicuius cāe dr signum posterioris effect⁹. Cā ḡ ꝑ accūs nō a signo nl'io mō igredit demonstratōem. ſz bñ cā ꝑ accūs a signo rōne cāe ꝑ se q̄z necessario icludit. vt oē bñs lata folia fluit. ſz vitis hz lata folia. ḡ vitis folio fluit. Quarto nōndum q̄ aliquod ē signum alicuiꝰ q̄ non est cā nec effect⁹ eius vt circulus añ tabernam ē signum vini cuiꝰ non est cā nec effectus. aliquod vero ē signū alicuius quod est effectus eiusdem vt fumus exiens de camino est effectus z signum ignis. etiaz se ornare indebite aut de nocte vagare est effectus adulteriꝝ z signum eiusdem. cognoscitur enim adulter ex his effectibus. Aliquis autem est effectus alicuius qui non est signum illius vt uituperabile est effect⁹ auari seu deficientis. z non est signum illius qz per hunc effectum nō cognoscit illa cā. aliquis ulterius est effectus alicuius z causa alteri⁹ z utriusq; signum ut habere folia lata ē effectus z signū humoris bñ passibilis z est cā z signum fluendi folia. sed nō ꝑm

UVA. BHSC. IyR_048_2

eandem relatõem. Nam latitudo foliorum cõpata ad humorem bene passibilem ⁊ bene extendibilem est signũ fluéd⁹ folia. ꝓparata vero ad põderositatez ⁊ grauitaté folij é cã eiusdé. ⁊ isto modo habẽ lata folia é mediũ i õmonstratõe. Dubitaf circa ꝓcl'onẽ qz eiusdé effect⁹ sũt q̃tuor cáe p se vt é oñsuz. 2. phi. ⁊ p quodlz gen⁹ cáe pót aliquid diffinirí ⁊ demfrari vt patuit i hoc secundo. g̃ vni effectui correspondét plime cáe p se. ⁊ ímediate. Rñdet Egi. q eiusdé effectus bñ sunt plures cáe p se sz nõ sunt plures cause q̃ sint media i demonstratõe potissima respectu eiusdem effectus sz habita diffinitõe excellétioris cáe p illã solũ demonstrat potissime aut q nullũ é mediũ i demfratõe potissima nisi illud aggregeti se oẽs cás effect⁹. ⁊ qz nõ pót esse nisi vna talis diffinitio que sit mediũ i demonstratõe potissima. iõ vni⁹ effect⁹ é tñ vna cã ad hũc itellectũ. verbi gfa si tonitruũ hz esse p se. ꝓpter has duas cãs. s. ꝓpter extinctõem ignis. ⁊ vt terreant q sunt i tartaro mediũ potissimũ ad p bandũ q nubes tonat aggregabit i se vtrunqz. ⁊ si plures cẽnt p se cãe tonitrui plura ꝓgregaret. forma bilr g̃ demfratio sic. i quocũqz corpe extinguit ignis. ꝓpter timorẽ eoz q sunt i tartaro illud corp⁹ tonat. nubes é huiusmodi ergo. Isti duo modi rñdendi videnf esse contra determinatõez aristi. i hoc scõo õmõstrãtis eundé effectũ diuisum p oia gña cáz. nec qñ docuit demfare tonitruũ de nube supsit illas diffinitões simul sz diuisim. Et iõ dr q sicut eiusdé effect⁹ sunt plures cáe p se. ita pót idem effect⁹ p plura gña cárum demonstrari potissime lz nõ i eodez gñe cáe nec equali euidétia vel certitudie. Añ demonstratões nãles sunt potissime sicut mathe. non tñ ita certe cum ipe mathe. sint i pmo gradu certitudis. ⁊ nãles sequunf eas vt asserit ꝓmen. 2. metha. vult ergo phũs hic q eiusdem effectus é vna tñ p se cã. i. vnũ mediũ potissimum i eodem gñe cáe. ⁊ h̃ é vez qz in diuersis nõ é i conueniẽs. cá eni ⁊ mediũ sunt idé in gt phũs i pncipio huj⁹ scõi.

Est aũt ⁊ cui⁹ é cã i quo cõsiderare. ꝓsiderare scõm accñs. nõ tñ vr ꝓpositã esse. si aũt nõ silr se hébit mediũ. si quidé equiuoca. equiuocum medium. Si vo vt i gñe sit. silr se habebit. vt pp quid ⁊ vicissim analogum. alia. n. cã é i numeris ⁊ i lineis ⁊ eadé. i quãtum quidem. n. linea est ñ eadem est. iquãtum ãt hñs augmẽtum h⁹ i eadem. sicut i oibus.

Scõa ꝓcl'o lz effect⁹ ⁊ cá p accñs non se hẽant eodé mõ. tñ effect⁹ ⁊ cá p se ꝓsilr sumñt q̃ ad vniuocatõz equocatõz ⁊ analogiá. ꝓma ps é manifesta qz ñ oz si album vel musicum sit vniuocuz equocũ vel analogum q domus se hẽat eodem mõ. Scõa ps õclarat ⁊ pmo de vniuocatõe qz ꝓmutabilr. pportionari é effect⁹ a passio ꝓpetés lineis corporib⁹ tpib⁹ ⁊ numeris vniuoce. Cá vero p se é. pportionabilr augeri ꝓpetés eisdem ét vniuoce ergo. ꝓma ps añtis pz qz arguere a ꝓmutata. pportione equalr iest lineis corporib⁹ ⁊ numeris. ⁊ pm eádé rõnem. qz pm idez augmentũ. pportõis. si enim a. b. c. d. sint q̃tuor liee q̃tuor corpora vl' q̃tuor numeri. aut q̃tuor tpa se habentia i eadem. pportõe ita q qualis est. pportio. a. ad. b. talis est. pportio c. ad. d. sequif a ꝓmutata proportõe q q̃lis est. pportio a. ad c. talis est. pportio b ad. d. vñ octo q̃tuor duo vnum se habent i eadem. portõe sz dupla. Ex quo sequif q qualis é. pportio octo ad duo. talis est. pportio quatuor ad vnum vz quadrupla. Item sequif i lineis corporib⁹ ⁊ temporibus. Alia autem pars antecedentis etiam ꝺ claratur scilicet q causa per se que est proportionabiliter augeri competit eisdem vniuoce. quoniam sicut mutabiliter proportionari non reperitur in lineis nec in corporibus nec in temporibus nec in numeris secundum q huius. sed secundnm q in eis reperitur augmentum proportionis. ita proportionabiliter augeri non reperitur in illis secundum talem ꝺmonstrationem particularem. sed secundum denominationem candem vniuersalem. licet inoiatam. vnde linea corpus tempus numerus non sunt idez spẽ nec idem genere. ppiquo sed remoto. ⁊ dicitur. p portionabiliter augeri. qz signatis quatuor termis vt supra semper est maior proportio ꝑmi ad tertiũ. ⁊ secundi ad quartum q̃z ꝑmi ad secundum vel secundi ad tertium aut tertij ad quartum vt iductiue patet. maior enim est proportio octo ad duo ⁊ q̃tuor ad vnum q̃z octo ad quatuor ⁊ quatuor ad duo ⁊ duorum ad vnum cuz in primis sit proportio quadrupla ⁊ in alijs continue proportio dupla. Sed dubitatur q commutata proportio prius reperitur in numeris quam i lineis vel corporibus. aut temporibus. ergo prius dicitur de numeris quam de lineis corporibus ⁊ temporibus. pz consequentia. quia res sicut se habent ad esse ita se habent ad cognosci 2. metha. ⁊ per consequens commutata proportio ñ dicitur vniuoce de illis sed equinoce vel analogice.

Respondetur negando consequentiam. quia numerus vniuoce dicitur de binario ⁊ ternario. scilicet secundum eandem rationem que est multitudo ex vnitatibus aggregata. ⁊ tamen prius dicitur de binario quam de ternario. similiter figura prius dicit de triangulo quam de quadrangulo. ⁊ tamé vniuoce dicitur de his. quia secundum eandem rationem que est termino vel terminis claudi. neqz est inconueniens idem esse vniuocum equiuocum ⁊ analogum diuersis rationibus. numerus enim ⁊ figura sñt vniuoca ⁊ quodlibet illorum plura significant scõm eandem rationem ⁊ sunt equiuoca vt plura significant diuersis rationibus ⁊ sunt analoga vt illa plura significant secundum prius ⁊ posterius. ita commutata proportio prius dicitur de quantitate discreta quam continua. tamen vniuoce dicitur de illis quia secundum eandem rationem que est ꝓportionabiliter augeri aut similitudo proportionum. ⁊ cõsequenter concedo q equiuoce ⁊ analogice dicit de illis. sed de tali modo predicandi non fit hic mentio q. equiuocatio vel analogia commutate proportõis aut numeri ⁊ figure é communiter dicta. sed eorum vniuocatio é. ꝓprie dicta.

Similem esse colorem colori. et figuram figure. aliam esse. equiuocũ n. est simile i oibus. hic quidem. n. fortassis est analogia hñe latera et equales angulos i coloríb⁹ autem sensum vnuz esse: aut aliud aliquid huiusmodi.

Secundo arguit q cã ⁊ effectus ꝓsimiliter accipiuntur quo ad equiuocatõem. nam similitudo é effect⁹ equocus figuris ⁊ coloribus equoce ꝓpetés. s. scõm diuersas rõnes competit enim figuris vt hñt latera ꝓportionabilia ⁊ eq̃les angulos. coloríb⁹ aũt vt sũt imutatiui eiusdem sensus ⁊ sicut ille effect⁹ é equoce i ta sua causa est equiuoca. s. equalitas competit eni

UVA. BHSC. IyR_048_2

figuris vt nō se extensiue excedūt ⁊ coloribꝰ vt nō se excedūt intensiue. sicut eni q̄ztitas é cā q̄ltatis. ita eq̄ litas que est relatio fundata i q̄ztitate. dicit. n. phūs i p̄dicamentis q̄ pprium é q̄ztitati ꝺm eā equale vl' iequale dici. ⁊ pprium est q̄ltati ꝺm eam simile vel dissimile dici. Sed dubitaf qꝛ similitudo ⁊ eq̄litaſ sunt genera vel spēs p̄dicamenti relatōis. ḡ quodlz illoꝝ é vnuocum vnuoce significans sua significata. ⁊ non equiuocū. pprie dictū de quo phūs loquif hic. si enim genus dī equiuocū hoc é large iuxta illud philosophi septimo phisicoꝝ. Jn gn̄ibus latent equocatōes. Rn̄detur q̄ sic ut sciai sua maxima cōitate é pure equiuocū ad sciam humanā ⁊ diuinā scōm illud ꝑn. ētatoris. xij. metha. Scia dei est causa rerum ⁊ scia nostra causatur a rebus. vnuocum aūt est genus vl' species p̄dicamenti qualitatis signifi: cans tm̄ scientiam nostram. ita similitudo ⁊ eq̄litas sumpta i sua maxima cōmunitate sunt termini pu: re equiuoci significantes similitudinem ⁊ eq̄litatem i coloribus ⁊ figuris. ⁊ sic non sunt i aliquo p̄dicam̄ to sicut nec scia aut corpus cōissime sumptum. vnu: uoca autem sunt i p̄dicamento relationis ⁊ ille imi nus similitudo vel equalitas significans similitudi nem vel equalitatem in coloribus non est ille termi nus similitudo vl' equalitas significans similitudi: nem vl' eq̄litatem i figuris eo mō quo dicim⁹ illum terminum corpus q̄ est i p̄dicamento substantie non esse illum terminū corpus q est i p̄dicamento q̄ztita tis. lz sit ei ꝑsimilis cum corpꝰ de p̄dicamento sub: stantie significet tm̄ substātiā ⁊ corpꝰ de p̄dicamēto q̄ztitatis significet tm̄ accn̄s.

Secundum autem anologiaz cedē sunt ⁊ medium habebunt secundū analogiam.

Tertio arguit q̄ cā ⁊ effectus consil'r sumuntur quo ad analogiam. nam esse coopertuz carnibꝰ seu susti nere molitiem carnis est effectus analogus cōpetēs p̄mo ossi secundo spine ⁊ tertio sepioni. qꝛ non cōpe tit sepioni nisi ꝑ q̄zto habet similitudinem cū spina. nec competit spine nisi iquantum hz similitudinem cum esse. pariformiter sua cā est equiuoca. s. duritici es q̄n̄ p:ius inest ossi q̄z spine ⁊ p:ius spine q̄z sepio. ni. nec iest posteriori nisi rōne prioris. Similitudo ḡ iest equiuoce figuris ⁊ coloribꝰ. qꝛ diuersis rōnibus ⁊ nō scōm p:us ⁊ posterius. durities aūt analogice dicitur de his tribus. qꝛ ꝺm p:us ⁊ posterius. ⁊ scōm cām ⁊ cātum. nec de hoc facit hic phūs mentionem qꝛ supius expresserat hanc sententiam. Dubitaf qꝛ videtur hanc analogiam coicidere cū analogia ꝑ mutate, pportionis. nam sicut durities dī de osse spi na ⁊ sepione scōm p:us ⁊ posteri⁹. ita ꝑmutata, ppor tio de nūeris corporib⁹ ⁊ tpibus. Rn̄dek q̄ nó est ea dē ana logia. qꝛ analogia reperta i numero figura ⁊ cōmutata, pportōe é analogia cōiter dicta tm̄ ꝺm p:us ⁊ posteri⁹ nó tollēs rōnem gn̄is. hec é aūt analo gia, pprie dicta ꝺm cām ⁊ cātum tollens rōem gn̄is cū nō dicaf de posteriori nisi rōne p:oris. ita q̄ duri: ties ossis é cā, ppter q̄z durities dī de spina ⁊ sepiōe iuxta modū loquēdi cōmen. 4. metha. di. q̄ sanitas dī absolute de aiali ⁊ de cibo vl' vrina tm̄ ꝑ attribu tōem ita q̄ sanitas aial est cā, ppter quā cibus dicif sanus aut vrina. lz nō ita contingit i numeris ⁊ figu ris aūt cōmutata, pportōe qꝛ ⁊ si non esset triāgulus aut binarius nō min⁹ figura diceref de q̄drangulo ⁊ numerus de ternario. silr cōmutata, pportio diceref de q̄ztitatib⁹ cōtinuis lz nulla esset q̄ztitas discreta.

Ex predictis sequif q̄ sanitas ⁊ durities cōissime sumpta vt dicunt de cibus noiatis non sūt ꝑ se i pre dicamento sicut neqz aliq̄ equiuoca equiuocatione ppryssime dicta. vnuoca autem sūt i p̄dicamēto q̄: litatis sanitas gdē i p̄ma spē. ⁊ duꝝ i scōa vt determi nat aris. i p̄dicamentis. Contra conclonem instaf oñendo q̄ nó semper cā ⁊ effectꝰ sunt. consil'r acci: pieda ꝺm vnuocatōem equocatōem ⁊ analogiam. qꝛ substantia é cā accn̄tis. ⁊ tm̄ substantia est vnuo: ea cū sit genus ⁊ accn̄s equiuocū vl' analogum cum dicaf de accn̄te absoluto ⁊ respectiuo diuersis rōib⁹. scōm p:us ⁊ posterius ⁊ scōm cām ⁊ cātum. simil'r sa nitas est effectꝰ equiuocus vel analogus. ⁊ tm̄ causa sua é vnuoca cū cā illiꝰ non possit cē nisi aliquod cō mune p̄dicamenti sbe loquēdo de cā subiectiua.

Dicendum q̄ accidens é vniuocū lz significet ac cidēs absolutū ⁊ respectuū scōm p:us ⁊ posterius et diuersis rōnibus qꝛ cum toto hoc significat illa ꝺm eandem rōnem q̄ é alteri inherere cū accn̄tis esse sit i esse. 7. metha. ⁊ q̄ nō significet illa scōm cām ⁊ cau: satum manifestum é. qꝛ seclusō omni accn̄te absolu: to non' min⁹ accn̄s dī de accn̄te respectiuo cum i deo sint accn̄tia respectiua ⁊ non absoluta. de sanitate ät sumpta analogice ad aial cibū ⁊ vrinam. dico q̄ nō habet cām vnuocam neqz illi aliquid adequate re spondet p̄dicamenti sbe. lz soluz correspondet cā eq uoca extra p̄dicamentum. sicut enim cani equiuoce sumpto nihil adequate respondet p̄dicamenti sbe. li cet tā canis latrabilis q̄z marinus q̄z celestis sit per se i p̄dicamento sbe. ita animal cibus ⁊ vrina sunt p se i p̄dicamento substantie quibus nihil adequate respondet in predicamento illo sed solum extra p̄di: camentum ⁊ illud est inoiatum analogum analogia ppryssime dicta ⁊c.

Abent aūt sic cōsequi cām ad iuicē. ⁊ cuiꝰ ē cā. ⁊ i quo est cā. vnūquodqz quidē accipiēti ⁊ cuius causa i plus. vt i quatuor equales eos qui extra i plus sūt quaz triangulis aut quadrangulis. oibus autē ineqz. quecūqz. n. quatuor rectis equales exteriores ⁊ mediū simil'r.

Jstud est tertium capitulum huius tractatus in quo Aristo. postq̄z cōpauit effectuz cause consequent cō parat passionem cām ⁊ subiectum inuicem. vt ex his habeatur formalis cognitio cause ⁊ effectus ponen do duas conclusiones quaruz p̄ma est ista passio cā ⁊ subiectum vniuersaliter sumpta inuicem conuertū tur. sed particulariter non se inuicem conuertūtur.

Secunda conclusio est passio habens plura subie cta specialia ⁊ plures causas particulares non é dei monstrabilis de quolibet illorum per causam specia: alem ibi. in figuris autem. Prima conclusio ar guitur dupliciter. ⁊ ꝑmo, indnctiue. quoniam habet re tres angulos equales duobus rectis ⁊ figura tri bus rectis lineis contentam habere angulum extrī secum ⁊ triangulus inuicem conuertuntur. Simi liter habere angulos extrinsecos equiualentes qua tuor rectis ⁊ esse resolubile in tot triāgulos quot an gulos habet demptis duobus. ⁊ figura rectilinea in uicem conuertuntur sed hꝰe tres angulos ⁊ habere angulum extrinsecum ⁊ ysocheles nō ꝙuertunt nec ét ꝙuertunt hꝰe angulos extrinsecos equiualentes q̄ tuor rectis ⁊ esse resolubile in tot triangulos quot angulos habet demptis duobus et triangulus vel quadrangulus.

Est autem mediū rō primi extre:

UVA. BHSC. IyR_048_2

mi.propter quod omnes scie per diffinitõem fiunt.ut folio fluere si: mul: sequit vitez ⁊ excedit ficcuz.sz nõ oia sz equalium.si itaqz accipiat aliquis primum medium.rõ fluendi folia e.erit.n.primuz i altero medium.quoniam oia h⁹i sunt.sit huius medium qꝫ ficus densat aut aliqd aliud h⁹i.quid é autẽ folio fluer̃ densari i ꝓtactu semis succum.

Scõo mediũ i demstratõe potissima é diffinitio maioris extremitatis ⁊ minor extremitas é sbm.⁊ h̃ omnia conuertunt̃ ⁊ i demonstratõe priculari mediũ est diffinitio maioris extremitatis.aut ipm sbm̃. mior aũt é aliquid ꝓtentũ sub eo.⁊ hec ñ cõuertũt̃ g̃.pz ꝓ sequentia qz diffinitõ é cã ⁊ minor extremitas é sbz vl'aliquod cõtẽtũ sub illo ⁊ maior extremitas é passio.añs aũt nãl'declarat̃ qm̃ folio fluere ⁊ humoꝛ depresari i scie ⁊ iportatũ p oẽs arbores fluentes in nicé ꝓnertunt̃.quoꝝ vnũ.s.folio fluere alteꝝ cãt sez humoꝛ depresari i scie iportatuz ꝯo p oẽs arbores fluẽtes é sbm̃.si aũt sumat̃ vitis aut ficus tũc nõ cõuertunt̃ cã passio ⁊ sbm̃.qz tale ñ vl'sumit̃.nõ enim sequit̃ hoc folio fluit.g̃ hoc é vitis siue sumat fluere i actu siue i habitu.ecõtra aũt tz argumẽtũ sumendo fluere vt dicit aptitudiné. Nõndũ ꝑmo ꝺz Egi. qꝫ semp diffinitio q̃ é mediũ i demonstratõne exp̃mit cãm passiõis i sbõ.⁊ ecõuerso.illud qõ é cã passiõis i sbõ é illud qõ exp̃mit ꝑ diffinitõem.vt si cã eclipsis é interpõ terre.⁊ q̃ritur qui é eclipsis.respondet̃ qꝫ est interpõ terre ita si cã cadẽdi folia é cõdepsatio hũoꝛ ris i arboꝛe ⁊ q̃rat̃ qd é folio fluere.ñdendũ é qꝫ est ꝺdepsatio succi seu humoris i arboꝝ nec tales ñsiones sũt itelligẽde i ꝓdicatõe idẽptica sz cãli.qz tales diffinitões sũt cãles.nõ eni interpõ é idẽptice eclipsis nec cõdepsatio humoꝛ é formal'cãus foliorꝝ sz é solum cã illi⁹.sic.n.loquit̃ phũs i ꝓlogo de aia cũ dicit domũ esse tectũ parietẽ ⁊ fundamẽtũ.⁊ ꝓmen. ibidẽ qꝫ ira é ebulitio sanguinis i corde.nõ.n.é aliqua istarum diffinitõum idẽptica sz tm̃ cãlis.iõ quelz istaꝝ ꝓpõum é itelligenda i obliquo ⁊ nõ i.recto. Ex isto notabili sequit̃ qꝫ diffinitio subiecti é mediũ i ostratõe potissima qm̃ ipa é q̃ exp̃mit cãm p̃me passionis.ſ.n.querit̃ ꝓpter qd hõ é disciplinabil'.ñdetur qz é aial rõnale.⁊ si q̃rit̃ ꝓpter qd triangul⁹ habz tres angulos eqles duob⁹ rectis.ñdendũ é qz est figura rectilinea trib⁹ lineis cõtenta ⁊ nõ qz hz angulũ extrinsecũ.qz dato qꝫ nõ esset aliqs angul⁹ extrinsecus non min⁹ triangul⁹ hret tres angulos eqles duobus rectis.nõ g̃ hre angulũ extrisecũ é mediũ i demonstratõe sz diffinitio triangli vz figura tribus rectis lineis cõtenta.hze aũt angulũ extrinsecũ é ẽterminatio illi⁹ medij vt alias dictũ é fine q̃ determinatõe nõ posset illa conclo demonstrari.ois triangul⁹ hz tres angulos equales duob⁹ rectis. Secundo nõndum qꝫ ex codẽ succo seu humore qõ idẽ é aput p.i lfa gñatur semen fruct⁹ ⁊ foliũ.ex puriori tñ gñatur semen ⁊ fructus.⁊ ex ipuriori gñantur folia.totũ ergo appellãt succũ seminis Arist.vz succuz exquo gñatur semen ⁊ fruct⁹.⁊ succũ ex quo gñant̃ folia.talis g̃ succus si cõdepresset ⁊ cõgelet i arbore ita qꝫ ñ attingat folia statim illa ab arbore fluũt.Ex qbus sequitur q̃ dupliciter esse cãm hui⁹ passionis q̃ est folio fluere. Ꝓria cã é latitudo folij.ex eo eni qz folia sũt lata ⁊ magna hñt grauitatem multã ⁊ valde ponderant ꝓpter q̃ cãm petũt cãum deorsum.ista cã non é vlis nec imediata nec p se sz p accẽs.qz accidit latitudini motus deorsum.qꝫ aũt folia cadãt hoc é rõne grauitatis q̃ icludit latitudo folij. Secũda cã est passibilitas succi seu humoris i arbore.nã arbores latoꝝ foliorꝝ hñt humoré ⁊ succũ magis passibilem qõ pz ex ipa latitudine foliorꝝ consurgente ex dilatatõe succi hñ passibil'.alr enim fieret folia stricta.ista cã est vlis sed nõ imediata.qz a ꝓncipio est succ⁹ passibilis.⁊ tũ tunc non fluunt folia imo nondũ formata sũt. Tertia cã est exalatio facta a calido.calidũ enim ꝓpter quod matureſcunt fruct⁹ agens i succuz i.i humoré illũ passibilé facit exalare subtile grosso remanente.⁊ qz non est de natura grossi facile penetrare ipeditur arbor a nutrimento fluente p folia q̃ deficiente desiccant̃ folia ⁊ fluũt.hec quidem cã potest esse imediata sed non vlis.qz per talem cãm nõ omnia folia fluunt. Quarta causa est cõgelatio facta a frigido nam frigidum agens i huiusmodi humorem passibilem condepresat ⁊ congelat ipm quo congelato non attrahit̃ ad folia.⁊ consequent̃ cadũt ꝓpter defectum nutrimenti restaurantis humidum deperditum ⁊ hec cã est vniuersalis ⁊ imediata quã appellat.p.medium ꝓmum idest cãm vniuersalem ⁊ imediataz.⁊ itelligitur hic per folia fluere cãus foliorum deorsum per motum.qz si itelligeretur dilatatio ⁊ extensio.tunc causa imediata esset fluxꝰ ⁊ extensio frequens succi seu humoris in arbore. Cõtra ꝓdicta ar.⁊ maxime contra quartaz cãm.qz humoꝛ depresatus ⁊ cõgelatus non videtur esse causa imediata fluxus foliorꝝ sed magis carentia nutrimenti. ideo enim folia fiunt.qz carent nutrimento quia humor non potest penetrare.causa autem quare ñ potest penetrare est ꝺgelatio ⁊ cõdepresatio facta a frigido. Secundo sequitur qꝫ humor viscosus sus é semper causa qꝫ non fluunt folia.patet consequentia.ga facit succum impassibilem,ꝓpter tenentiam partiuz sed ꝺñs falsum.qz ficus habet humorem viscosum cuius folia facile fluunt sicut vitis. Ad primuz dicitur qꝫ tam humor condepresatus quam carentia nutrimenti est cã immediata.sed non eodem modo qz humor cõdepresatus é cã imediata positiua ⁊ carentia nutrimẽti est cã imediata ꝓuatiua.⁊ qz hec cã includitur i ꝓori.ideo per humorem condepresatuz demonstratur folia fluere ⁊ non per carentiam nutrimenti.quia vt dictum est.ſ.effectus negatiuus non demonstrat̃ p cãm pure negatiuam sed per causam negatiuam adiunctam affirmatiue aut per causam affirmatiuam icludentem negatiuam. Ad secundum respondetur per quatuor ꝓpones quarum prima est ista.impassibilitas succi vel humoris i arbore est per se cã non fluendi folia.pz naz quando succus arboris non est de facili passibilis non est facilr extẽdibilis,ꝓpter quod facit folia stricta deinde si nõ é bene passibilis non defaciliter exalat a calidonecõ facili congelatur a frigido.exquo sequit̃ folia recipere nutrimentum ⁊ non fluere. Secunda propõ viscos tam succi est causa per accidens nõ fluẽdi folia pz qz si aliq̃ mõ é cã h̃ est,p tãto qz illa viscositas reddit succũ nõ de facili passibilem,ꝓpter tenentiã partium iuicem. Tertia propõ viscositas tendens in siccum est cã non fluẽdi.patet.nam sicut caliditas é maxime actuitatis.ita siccitas est maxime resistẽtie ideo humor talis non potest cito exalare calido nec condepresari a frigido. Quarta propõ viscositas tendens i humidum non est cã non fluendi folia. qz sicut calidum é actiuum ⁊ frigidum subactiuum.ita siccitas est passiua ⁊ humiditas sbpassiua.ideo succus habundans in humido,ꝓpter passibilitatez humiditatis é bene passibilis,ꝓpter qõ rõe hũiditatis

UVA. BHSC. IyR_048_2

habūdātis extenditur succ⁹ ⁊ fiūt folia lata. ⁊ qz illa humiditas é bene passibil' succus patiť exalatōez a calido ⁊ ꝓgelatōem a frigido ꝓpter quod arbor hūs talē succū folio fluit. Et ex his pz rñsio ad rónem negádo ꝓnam sed solū sequiť de humore viscoso. tēdē tem i siccitatē. qz de humore tendētē i humiditatem illud non est verum. vt patet de ficu. cui⁹ humor minus habundans humiditatē hz lata folia ⁊ folio fluit ꝓpter humiditatē hū passibilē.

Jn figuris autem sic assignabit aliquis querētibus ꝓsecutōem cē cāe ⁊ cui⁹ é cā. sit. n. a. in. b. oī. b. āt ī vno quoqz eoꝝ q̄ sunt. d. ī pl⁹ aūt. b. quidem igitur uniuersaliť utiqz erit ipsis. d. hoc. n. dico uniuersale qō nō conuertiť. tñ oīa conuertunť ⁊ excedunt in ipsis igiť esse causa ipsius. a b. est. oportet igitur a. ampliuś quā b. extendi. si uero non quid magis cā erit hec illius.

Scōa ꝓcō passio hūś plura subiecta spālia ⁊ pluresq cās pticulares é de quoꝝ illoꝝ demťrabiľp cam spālem. ꝓbaťnā esse longe vite é q̄dam passio cōis habens subiecta spālia i volatilib⁹ ⁊ quadrupedib⁹. s. aglam ⁊ ceruum ⁊ cās pticulares q̄ sunt cē siccū in volatilibus ⁊ carere colera i quadrupedib⁹. ꝓstat āt hanc passionē demťrari de aquila p esse siccū ⁊ ō cer uo p carere colera q̄ q̄dē cāe ⁊ si sūt cōiores istis sbiś ꝙuertunť tñ cū oibus his simul i quib⁹ é longa vita ita q̄ eé siccū i volatilib⁹ i plus se hz q̄z aquila. tñ ꝙuertiť cū oibus volatilib⁹ siľ in qbus é longa vita. siľ carere colera i plus se hz q̄z ceruus. tñ ꝙuertitur i q̄drupedib⁹ cū oibus his i quib⁹ é lōga vita. sit ergo a. lōga vita. ⁊ b. c. volatilia ⁊ q̄drupedia. ⁊ d. e. esse siccū ⁊ carť colera ⁊ pz. a. demťrari de b. c. p d. e. istō mō oē volatile siccū é lōge vite. sz aqla é volatile siccū. g̃ é longe vite. Jté oē q̄drupes carés colera é longe vite ceruus é q̄drupes carés colera. g̃ ceruus é lō ge vite. Nōndum pmo q̄ q̄drupedia ꝓpter siccū terrenū reducūť ad tēperamentū p carentiā colē. volatilia vero qz hūt multū de humiditate aerea reducūtur ad tempamētū p esse siccū. g̃ esse siccū i humido aereo é cā ꝓtēperamēti ⁊ lōge vite i volatilib⁹. calere aūt colera i sicco terreo ē cā ꝓtēperamēti ⁊ lōge vite i q̄drupedib⁹. iō hū sequiť hoc é siccū i humido aereo. g̃ é longe vite ⁊ nō ecōuerso ét sequiť. hoc caret colera i sicco terreo. g̃ é longe vite ⁊ nō ecōtra. ſ eni passio. s. longa vita é cōior q̄z aliqua illaꝝ cārū. Ex isto notabili sequiť q̄ longa vita nō est demťrabilis de aliquo p esse siccū. aut p carentiā colere tanq̄z p cām imediatā. sed p esse ꝓtēperamētū i ꝓplexione hoc mō oē aial ꝓtēperatū i ꝓplexione é longe vite. sz ceruus vel agla é aial ꝓtēperatū i ꝓplexiōe. g̃ ceruus vľ agla é aial ꝓtemperatū i ꝓplexione. g̃ ceruus vel agla est longe vite. esse aūt ꝓtēperatū i ꝓplexione demōstrať imediate p esse siccū ⁊ p carentiā colere sic arguēdo. oē volatile siccū é aial ꝓtēperatū i ꝓplexione. sz aquila é volatile siccū. g̃ aquila é aial ꝓtēperatū i ꝓplexione. Jté oē q̄drupes carés colera hz ꝓtempamentū ꝓplexiōis sed ceruus é q̄drupes carés colera. g̃ ceruus é hūs cōtempamentū ꝓplexionis. sicut enim vituperabile demonstraťp agere ꝓtra rectam rónem tanq̄z p cām imediatā ⁊ p habūdare vľ deficere tanq̄z p cām mediatā. ita longitudo vite demōstraťp cōtempamentū ꝓplexionis tanq̄z p cām imediatā ⁊ p esse siccā vel carere colera tanq̄z p cām mediatā. Secundo notandū q̄ aliqua passio hz subiecta spālias sed non cās pticulares. vt habē tres angulos equales duob⁹ rectis hui⁹ passionis subiecta spālia sunt eqlaterus ⁊ ysocheles quib⁹ non cōuenit cāe pticulares sed tñ cā vlis. s. diffinitō trianguli. aliq̄ aūt passio hz subiecta spālia ⁊ cās pticulares sed non cām vl'em ut agere cōtra rectā ratōnem ⁊ esse cōtempamentū i cōplexione. pdigus eni ⁊ auarus seu audax ⁊ timidus sunt subiecta pticularia p̄me passionis cui⁹ non é aliq̄ cā vlis aliť pcedere i infinitum sed tñ cāe pticulares vz abūdare ⁊ deficere. secunde aūt passionis non é aliqua cā vlis ne ꝓcedať i infinitū sed tñ pticularis vz esse siccū ⁊ carere colera sicut p pticularia subiecta q̄ sunt ceruus ⁊ agla. Jteꝝ agla é passio q̄ hz cām vl'em ⁊ cās pticulares sicut hz subiectum vl'e ⁊ subiectum pticulare vt vituperabile cuius cā vlis est agere contra rectaz rōnem ⁊ cā pticularis est abundare aut deficere aut sicut longitudo vite cui⁹ cā vlis est cōtempamē tū cōplexionis. ⁊ cause pticulares sunt esse siccum ⁊ carentia colere. neqz pontariť. i lťa q̄ iste sunt cause imediate longe uite. sed tñ q̄ longa vita est ōmō strabiľp q̄z illaꝝ cāꝝ ubi tñ poneret illud esse itelligendū cōditionaliť ⁊ exemplariter. Exēpla enim ponim⁹ non vt ita sint sz ut sentiant q̄ addiscunt iquit phūs i libro elenco. Tertio nōndum q̄ aliqua est passio hūs tam subiectum ꝙuertibile noiatū q̄z cāz ꝙuertibilem noiataz ut disciplinabile seu cōlitas trium angulorꝝ ad duos rectos p̄me passionis subiectū cōuertibile est homo. sed cā ꝙuertibilis est aial rōnale. scōe ꝙo passionis subiectum cōuertibile é triāgulus ⁊ cā cōuertibilis est figura trib⁹ lineis rectis ꝓtenta. aliqua aūt é passio que hz subiectum cōuertibile noiatum ⁊ cām cōuertibilem inoiatam ut bibile ⁊ rudibile quaꝝ passionū subiecta ꝙuertibilia sūt equus ⁊ asinus. cāe aūt cōuertibiles non sūt nominate sicut net diffinitōes essentiales eorundē subiectoꝝ. aliqua ꝙo est passio hūs cām cōuertibilē nominatam ⁊ subiectum inoiatum ut cōmutata, ꝓportio cui⁹ cā conuertibiľ é, ꝓportionabiliť augeri seu similitudo, ꝓpotōum. subiectū aūt ꝙuertibile é inoiatum ut ponit Aristi. i p̄mo hui⁹. sicut ét tangibile hz cām cōuertibilem noiatam. s. imutatiū tact⁹. nō aūt hz subiectum cōuertibile noiatum. sz tñ subiecta pticularia. s. calidum ⁊ frigidū humidū ⁊ siccū. vt colligiť ex doctrina phi. 2. de aia. ita i ꝓposito vituperabile hz subiectum cōuertibile noiatum quod est uiciosus ⁊ cām cōuertibilem noiatam q̄ é agere cōtra rectam rationem. sed longa uita hz cām cōuertibilem noiatam q̄ é ꝓtemperamentum cōplexionis. et subiectum conuertibile inoiatum. qz nō est aial nec quadrupes nec uolatile cum longa uita non uerificetur vl'ter de aliquo istoꝝ. sed é aliquod iter ista qō verificatur de qbusdam quadrupedibus sez de his i qbus est carentia colere. de quibusdam volatilib⁹ vz de his in quib⁹ abundātia est sicci. ideo dicit philosophus in littera q̄ longa vita conuertiť cum omnib⁹ his simul ⁊ excedit quodlz istoꝝ diuisim. s. ceruum vl' aglam ⁊ huiusmodi.

Si igitur i omnibus .e. est. a. erunt illa omnia aliquid unum aliud. a. b si. n. ſ quomodo erit differētie quoniam i quo est. e. sit. a oī. i quo autē a. ſ i oī isit. e. propter quid eim erit aliqua causa. ut puta. a. iest oīb⁹. d. Si itaque que sūt. d. erūt aliquid

UVA. BHSC. IyR_048_2

vnū ꝓsiderari.oportet ꝛ sic.c.cōtīgit igīt eiusdem causas plures eē ſz non eiusdē ſpē.vt eius quid é lōge vite eē quadrupedia nō habere coleram volatilibus ſicca eſſe aui aliud aliquid.

Ex p̄dictis arīſ.correlarie ſert ꝙ hmōi paſſio ꝓmunis nō é vnus effect⁹ ſpē qz puenit a multis cauſis diuerſaꝝ ſpēꝝ mō a cauſis diuerſis ſpē non puenit idē effect⁹ ſpē ſz pueniat idem effect⁹ gñe.vñ habeť longā vitā é effect⁹ diuerſus ſpē ſicut ſue cāe ꝓticulares diuerſificanť in ſpē.ſ.eſſe ſiccū i volatilib⁹ ꝛ carere colera i quadrupedib⁹.vñ breuiter poteſt ſic argui ꝓtempamentum ꝓplexionis non eſt vnum ſpē.ergo nec longa vita pz ꝑña p Arīſt.i altero capitu ꝛ lo di.ꝙ cā ꝛ effectus conſimiliter accipiūtur q̄ztum ad vniuocatōem equocationem ꝛ analogiam.ante cedens aūt liquet ex dictis cum eſſe ꝓtemperatū in complexione imediate,pueniat ex cauſis diuerſarū ſpecierum que ſunt eſſe ſiccum ꝛ carentia colere.

Contra p̄dicta arguitur ꝛ p̄mo ꝙ cauſe diuerſarum ſpērum,p̄ducunt eundem effectum ſpē.quia caliditas ꝛ lumen ſunt cauſe diuerſarum ſpērum a quib⁹ pueniunt caliditates eiuſdem ſpēi. Secundo ar. ꝙ eſſe ꝓtempatum i complexione non eſt imediate a cauſis nominatis qz aliter ſequeretur ꝙ aliq̄ paſſio habens cauſam non eſt potiſſime demonſtrabil' contra determinationem arīſ.p̄mo huius.ꝛ patet ꝓ ſequentia.qz hec paſſio ſez eſſe ꝓtempatum i cōplexione bz cām vt dictum é ꝛ ſubiectū ꝙuertibile ſz in nominatum ꝛ ꝙ non demonſtretur potiſſime ar.qz i omni demonſtratione potiſſima omnes termini ꝓuertunť.ſz eſſe cōtempatum ſ̄ cōplexione i plus se bz q̄z aliqua dictaꝝ cārum.ergo p nullam illarū demonſtrať potiſſime. Ad p̄mum rñdeť ꝙ cauſe diuerſaꝝ ſpērum nō ꝓtente ſub eodem genere imediato bene,p̄ducunt effectus eiuſdem ſpēi qz vna reducit i aliam ſed cauſe diuerſaꝝ ſpēꝝ contēte ſub eodē genere imediato non,p̄ducunt effectus eiuſdez ſpēi vt patet de homine ꝛ de equo de quib⁹ cāis loquiť hic phūs eo ꝙ eſſe ſiccum ſeu carere colera ſeu volatile ſiccū et quadrupes carens colera continentur ſub eodem gñe imediato quod eſt vl̄e ſubiectū illius paſſionis ſez habere longam vitam. Ad ſcōz dī ꝙ eſſe ꝓtempatum i ꝓplexione non demoſtratur potiſſime p aliquā illaꝝ cārum diuiſim ſz p ābas ſimul diſiuncti.vt omne quadrupes carens colera vl̄ volatile ſiccū é cōtempatū i ꝓplexione ſz.a.é hmōi dato ꝙ.a.ſit illud ſubiectū inoiatum.ergo.a.é cōtempatum i ꝓplexione.ꝛ ſi ar.ois demonſtratio potiſſima é per cām vl̄em.ſi ergo hec eſt demonſtratio potiſſima oz ꝙ ꝓtempatum i ꝓplexione hēat cāz vl̄e cui⁹ oppoſitum dicebatur i ſecūdo notabili alteri⁹ ꝓcl̄onis. Dicendū ꝙ ibi loquebať ō cā vl̄i ſimpl̄r accipiēda nō expreſſibili p diſiunctuz vel copulatū nūc aūt cā vl̄is aſſignata non pōt exprimi niſi p diſiunctum,ſicut.n.paſſio vl̄i aliq̄ exp̄mit⁹ p diſiūctū vt par vel ipar q̄ dī eſſe paſſio ꝙuertibilis cuz numero.ita cā vniuerſalis aliq̄ exprimit⁹ p diſiūctum vt habundare vl̄ deficere reſpectu illi⁹ paſſiōis agē cōtra rectā rōnem ꝛ eſſe ſiccū vel carē colera reſpectu illi⁹ ſez cōtempatum i cōplexione.

Si aūt i athoma nō ſtati veniunt ꝛ nō ſolum vnū medium ſz plura.et cauſe plures equaliſ auteť cauſa eſt medioꝝ que ad vl̄e primuz eſt aut que ad ſingulare ſingularibus.manifeſtum vtiqz é ꝙ que propiquiora vnicuiqz proxia cauſa.primum quidē.n.que ea ſub vl̄e.hec.n.cauſa vtputa in.d.quidem.c. iꝑius.b. cauſa eſt i.d.quidem igīť eſſe.c. cā eſt iꝑius.a.iꝑi autem.c.b.i hoc aūt eſt eadem.ō ſillogiſmo quidez igī ꝛ demōſtatōe quid vnūqōqz é.ꝛ quo mō fit manifeſtuz eſt.ſimul autez ꝛ de ſcia demonſtratiua.

Circa p̄dicta poſſēt dubitari cū paſſio cōis aliq̄ referať ad ſpāle ſ̄m non imediate ſed p plura media ſubordinata vtrum reductio paſſionis i ſ̄m fiēi ō beat aſcendendo vel deſcendendo ꝟbi gr̄a.vegetatiuū é paſſio cōis relata ad hoiem vt ad ſimpliciſſimum ſ̄m ad qō nō ſtati deueniť ſed mediāte ſenſitiuo ꝛ rōnatiuo ꝛ tūc é qō q̄lis oz eē,p̄ceſſus ōmōſtatiuus vtꝝ ſit deſc̄ēdēdo.v. oé ſenſitiuū é vegetatiuuz oé rōnatiuū é ſenſitiū.g̃,oé rōnatiuū é vegetatiuuz tūc vltra oé rōnatiuū é vegetatiuū.ois hō é rōnatiuus.g̃ ois hō é vegetatiu⁹ aut,p̄cēdēdo ab inferiori ad ſuū ſupius iſto mō oé rōatiuū é ſenſitiū.ois hō é rōatiu⁹.g̃ ois hō é ſenſitiu⁹.ꝛ vltra oé ſenſitiū eſt vegetatiū oé rōatiuū é ſenſitiuū.g̃ oé rōatiuū é vegetatiū é g̃ qō qs iſtoꝝ modoꝝ é obb̄uand⁹.Rñdeť phūs ꝙ qlz illoꝝ modoꝝ pōt obb̄uari dūmō,p̄cedatur ſp̄ p cāz,p̄xīmā.tū magis,p̄prie,p̄cedit eūdo ſurſuz q̄z ōſcēdēdo vt dato ꝙ.a.ſit vegetatiuū ꝛ b ſenſitiū.ꝛ c.rōnatiuū ꝛ d hō.pōt g̃ demōſtrari a de d ōſcēdēdo p b c.ꝛ iteꝝ aſcēdendo p c b.,p̄prie tū fit illa reductio aſcēdēdo eo ꝙ itur ad cām vl̄em ꝛ imediatā paſſionis ſic arguēdo maioꝛē.oé corp⁹ aiatū é vegetatiuū.oé ſenſitiuum é corp⁹ aiatū.g̃ oé ſenſitiuū eſt vegetatiuū.iteꝝ maior ſic demōſtrať.oé corp⁹ hñs vitā é vegetatiuū.oé corpus aiatum é corp⁹ hñs vitā g̃ oé corp⁹ aiatū é vegetatiuū vbi iā aſſignať cā vl̄is q̄ é corp⁹ hñs vitā.vt colligiť de itentōe arīſt.2.de aia ſz dubitať de iſta demōſtatōe.oé ſenſitiuū é vegetatiuum oé rōnatiuum é ſenſitiuū.g̃ omne rōnatiuū eſt vegetatiuum.vtrum ſit demonſtratio qz vel,ꝑpter quid ꝛ videtur ꝙ non.demonſtratio quia, quoniā medium in demonſtratōe qz non eſt immediata cā inherentie predicati ad ſubiectum vt colligiť a p̄ho p̄mo huius ſed medium huius demonſtrationis é imediata cā inherentie predicati ad ſubiectum cuz vegetatiuum inſit rōnatiuo p ſenſitiuum.ergo nō ét eſt demonſtratio,ꝑpter qd exquo,p̄cedit a poſteriori.poſterius eſt.n.nāl̄r ſenſitiuum q̄z vegetatiuū.

Dicendum ſm porphi.i vniuerſalibus ꝙ ſpeciel reſpectu generi habet habitudinem totius ꝛ partis quoniam genus eſt pars eſſentialis ſpeciei ꝛ ſpecies é pars ſubiectiua generis exquo ſequitur ꝙ iſta demonſtratio omnis homo eſt animal ſor.eſt homo ergo ſor.eſt animal.poteſt eſſe quia ꝛ propter quid ſi enim accipitur homo vt pars animalis ſic é ō mō ſtratio,ꝑpter quid quoniā partes ſunt priores tota p̄mo phi.ſi autem accipitur homo vt totum reſpectu animalis ſic proceditur ab effectu ad cauſam ꝛ eſt demonſtratio quia.ita in propoſito eſt dicendū quod illa demonſtratio eſt propter quid ſi ſenſitiuum dicat habitudinem ꝓtis ad vegetatiuuz.ſi autē dicit habitudinez totius ſic é demonſtratio. quia

UVA. BHSC. IyR_048_2

procedens ab effectu ad cām

Ē principiis autē qualr fiant cognita. ⁊ quis est cognoscēs habit⁹ é manifestū predubitātibus primū quod quidē nō cōtingit scire p dōmōstrationē nō cognoscēti p ma principia imediata dictū est p us. imediatorū āt cognitio ⁊ vtrū eadē é aut nō eadē dubitabit utiqz aliqs ⁊ vtrū scia utriusqz an ñ. aut h⁹ q̄dē scia illius aūt aliquod gen⁹ sit ⁊ vtrū cū nō sit habitus fiāt aut cum insint lateant.

Jstud è quartū capitulū hui⁹ quarti tractat⁹ secūdi posteriorū in quo aris. agit de virtuali cognitione cāe ⁊ effect⁹ postq̄z determinauit de formali cognitione eorūdē. cā eni et effect⁹ formaliter ingrediuntur demōstrationē sed dignitates q̄ sūt p̄ncipia prima tm̄ virtualiter ingrediūtur demōstrationez vt patuit p̄mo huius in quib⁹ virtualiter cōtinēt ⁊ cognoscūtur cā ⁊ effectus eo mō quo virtualiter continēt effectus in cā. ⁊ cā particularis in cā vniversali ⁊ minus vniversalis in magis vniversali. ideo d̄ mō cognoscēdi dignitates seu p̄ma principia é consequenter agēdū vt habeat cōpleta notitia oium p cognitorū que sūt passio subiectū ⁊ dignitas de q̄bus est facta specialis mētio in prologo eū dicebat ante oēm demōstrationē tria cē precognita ⁊ duas cē precognitiones. s. quid é ⁊ quia est. Dividit autez istud capitulū in duas pteo in quaꝝ p̄ma arist. monuet questiones ⁊ in scōa exequtur de illis ibi. si qdem igit. Prima q̄stio est ista vtrū oium primoꝝ principiorū imediatorū sit eadē cognitio vel diversa.

Secunda questio vtrum prima ⁊ ipsa conclusio per sciam cognoscāt aut scia sit cognitio cōclōnis ⁊ itellect⁹ sit cognitio p̄ncipiorū. Tertia q̄stio vtrū prima p̄ncipia sint nobis innata ⁊ lateāt nos aut fiant successiue acquisita.

Si quidem igit habemus ipsos in conueniens est cōtingit cuiz certio res habendo cognitiones demonstrantem latere.

Jsta est secūda ps hui⁹ capl'i in qua aris. facit duo q̄rū p̄mo exeq̄t de tertia questiōe secūdo d̄ aliis duab⁹ p̄cedētib⁹ ibi. q̄rū aūt circa intelligētiā. Executio tertie q̄stiōis sic ordinat. nā p̄mo arguit phūs ꝓtra vtrāqz pte q̄stiōis cōcludēdo oppositū cuiuslibz illarū. scōo vero determinat pte sustinēdā ibi. necesse ita qz. Quātū ad p̄mū ar. q̄ nō sit possibile p̄ma p̄ncipia nobis cē inata ⁊ nos latere nā data illa prima parte q̄stiōis sequit hoc inconuenies q̄ certissima cognitio lateret habētē ps q̄ña qz notitia p̄ncipiorū est cognitio certissima sz cōsequēs ꝓbat cē falsū nā cognitio p̄ncipiorū é certior cognitiōe habita p demōstrationē sz cognitio habita p demōstrationē nō sic haberi pōt q̄ lateat hūtē. ḡ multo minus pōt fieri q̄ aliqs habeat cognitionē p̄ncipiorū imediatorū ⁊ lateat ipm. ps q̄ña cū minori inductie maior aūt é clara ex quo notitia demōstratiōis dependz a notitia p̄ncipiorū imediatorū iuxta determinationē aris. p̄mo hui⁹. Notādū q̄ act⁹ ⁊ habit⁹ specificatur ab obo vt colligit a phi. scōo de aia iō nulla est certa cognitio que non sit de re certe cognita. nemo aūt certe cognoscit aliquā rez nisi p̄cipiat se cognoscere illā ⁊ nemo p̄cipit se cognoscere aliquaz rem nisi p̄cipiat cognitionē illius rei ḡ nō é possibile aliq̄z cē certissimā cognitionē q̄ lateat habētē licet. n. visus interdū videat ⁊ nō p̄cipiat se videre ⁊ intellectus intelligat ⁊ nō p̄cipiat se itelligere nullus tamē certe cognoscit nisi p̄cipiat se cognoscere viso eniz qua nō p̄cipit se videre ⁊ intellecto qua nō p̄cipitur se intelligere non é certa cognitio cū ḡ cognitio p̄morū p̄ncipiorū sit cognitio certissima nō est possibile illā cē inatā alioqui cognitio certissima lateret habentem cum in primo instanti hominis anima nichil se percipiat cognoscere. vt experientia manifestat.

Si autem accipimus ñ hītes p̄r⁹ qualr utiqz cognoscemus ⁊ adiscemus. utñ ex p̄existenti cognitione ipossibile. n. est sicut ⁊ i demōstratiōe diximus manifestuz igit q̄ neque habere possibile est neqz ignorantibus ⁊ neqz nullum hūtibus habitum fieri.

Scōo ar. phi. cōtra aliā ptē q̄stiōis ꝓbando cognitionē p̄morū p̄ncipiorū nō inē nobis p acqsitionē inferēdo hoc icōueniēs data pte affirmatiua segtur q̄ aliqua notitia intellectiua nō fieret ex p̄existenti cognitiōe cōtra determinationē factā in p̄ncipio ꝓlogi posteriorū ⁊ ps q̄ña. qz notitia p̄morū p̄ncipiorū debet cē p̄ma si. n. ꝓcederet alia notitia illa nō essz p̄ma p̄ncipia qz sicut se hz res ad cē ita se hz ad cognosci. scōo metha. ⁊ ita his rōibus seq̄t falsitas tertie q̄stiōis pro vtraqz pte. Notādū q̄ p̄ncipiorū in demōstrabiliū quedā fiunt ex terminis cōissimis vt de quolibet cē vel nō cē nō cōtingit idem simul esse ⁊ nō esse ⁊ q̄dā fiūt ex terminis minus cōibus vt omne totū est maiꝰ sua pte si ab equalib⁹ equalia demas cetera manent equalia p̄ma p̄ncipia fiūt in nobis solo lumine intellectus agentis. alia vero discursu in p̄ceptibili semp tñ cōcurrente itellectu agēte quia sicut color nō mouet visū nec visus recipit visionē nisi virtute lucis vel luminis materialis ita fātasmata nō mouet intellectum nec ipse intellectus possibilis aliquā itentionem recipit nisi virtute luminis intellectus agētis ⁊ licet i hoc simílitudo sit visum ⁊ itellectū possibilem in alijs tamen est similitudo q̄m visus nō hz potētiā discurrēdi nec sillogizādi neqz p deductionē inuestigādi quoꝝ quodlz iest itellectui facto in actu. Ex quibus seq̄t q̄ cognitio p̄ncipiorū tā mediatorū aliquo mō iest nobis a natura ⁊ aliquo mō nō cognitio quidē p̄ncipiorū i est nobis a natura nāturalitate a potētie passiue sed nō inest nobis a natura naturalitate act⁹ vel habit⁹ inati. sicut. n. visio iest visui a natura naturalitate potētie passiue pp naturalē iclinationē q̄z potētia visiuā inatā hz ad visionē qz vnūqōqz naturaliter iclinat i suā pfectionē ⁊ i suū finē nō tñ visio iest visui a natura naturalitate act⁹ vel habit⁹ inati cū visus nō nascat' videz sz in pura potentia receptiua visionis ab obiecto ita itellectio iest naturaliter itellectui naturalitate potētie passiue cū itellect⁹ nāliter iclinetur ad actū itelligēdi tāqz in suā pfectionē inxta illud aristo. in p̄ncipio metha. omnes homines nā scire desiderant nō tamen inest intellectui naturaliter intellectio nālitate actus vel habitus innati cū nascatur intellectus sicut tabula rasa in qua nihil est

UVA. BHSC. IyR_048_2

depictū.3.de aia. sed ꝑmum actū ⁊ habitū recipit i tellectus ab obiecto sensibili iuxta illud i eodē ter tio necesse ē itelligentē fantasmata speculari.

Necesse itaqꝫ est habere quidē quā dam potentiam

Pro solutōe huius qōnis phi. ꝓmo ꝓmittit aliqꝫ supponēs. deinde elicit ꝓclones ibi. ex sensu qdꝫ igitur. Prima suppō est ista quelꝫ cognitio ꝓncipioꝝ ꝑsupponit aliquam i nobis potētiam sensitiuam. pꝫ qꝝ ois noticia itellectiua i nobis ꝑsupponit aliquā sensitiuā erquo necesse ē fantasmata specu lari tertio de aia. sed ois noticia ꝓncipioꝝ est itellec tiua. qꝝ sensus non cognoscit ꝓncipia. ergo ois no ticia ꝓncipioꝝ ꝑsupponit i nobis cognitōem sensiti uam. sed omnis cognitio sensitiua ꝑsupponit poten tiam sensitiuam sicut ꝑfectio perfectibile ⁊ forma sb iectum. ergo noticia ꝓncipioꝝ ꝑsupponit i nobis po tentiā sensitiuā. Et notanter dr i nobis qꝝ absolu te loquendo non est vez qꝝ ois noticia itellectiua ꝑ supponit sensitiuā cū itelligentie abstracte intelligāt ⁊ cognoscant absqꝫ sensu.

Non huius autem habere aut erit his honoribilior scōm certitudiez.

Secunda suppō noticia ꝑsistens cognitōi ꝓncipio rum non est illa nobilior ꝑm certitudinem ꝓbat ꝙ drupl'r ⁊ ꝓmo ex pte obiecti qꝝ obiectum cognitōis sensitiue ē sensibile ⁊ obiectum ꝓncipiorum seu no ticie itellectiue est itelligibile. constat autem itelligi bilia esse certiora sensibilib⁹. qm̄ sensibilia sūt ma gis variabilia qꝫ itelligibilia. dicit enim phūs octa uo phi. qꝫ itelligentie motrices celoꝝ sunt substāne abstracte a materia ifatigabiles idiuisibiles ⁊ imo biles nullam habentes magnitudinem. Secūdo ar. idem ex pte subiecti. qꝝ nobilitas forme bz attē di penes nobilitatem subiecti ꝑm illud phi. secundo de anima. actus actuoꝝ sunt i paciente dispositō. et vniuscuiusqꝫ ꝓprius actus est ꝓpria materia sz cer tior est potentia itellectiua i qua fundatr cognitio ꝓncipiorum qꝫ sensitiua i qua fundatur noticia sen sitiua. ergo certior est cognitio ꝓncipioruꝫ qꝫ cogni tio sensitiua. pꝫ consequentia cum maiori ⁊ minor liquet ex eo. qꝝ itellectus habet plus de entitate qꝫ sensus sicut habet plus de perfectione ⁊ consequēter plus de certitudine ⁊ si non quo ad nos tam quo ad naturam. dicit enim phūs. 2. metha. qꝫ sicut se habz oculus noctue ad lumen solis. ita itellectus videtur ad manifestissima i natura. vbi dicit ꝓmen. qꝫ Aris. ꝑ manifestissima i natura itelligit substantias sepa tas. Tertio argu. idem ex pte agentis. qm̄ agēs i sensum est minoris certitudinis qꝫ agens i itellec tum. cum agens i sensum per se sit accūs secundo de aia ⁊ agens i itellectu ꝑ se sit substantia scz itellec tus agens qui est omnia facere i corruptibilis ⁊ per petuus ac substantia actus ens inquit philosophus tertio de anima. Quarto argu. idem ꝑ ptē actus qꝝ dictum est ꝑmo huius qꝫ arithme. ⁊ certior geo. ꝓpter poſitōem quam punctum superaddit vnitati cum punctus dicat positionem i continuo ⁊ non vni tas sed noticia sensus superaddit noticie itellectus rōnem singularitatis iportantem conditōem mate terie. ergo certior est noticia itellectiua qꝫ sensitiua.

Sed dubitaf qꝝ noticia ꝓncipiorum dependet a noticia sensitiua per ꝑmam suppōnem. ergo nō po test esse certior. qꝝ non apparet a quo recipit hanc certitudinem ⁊ maxime quo ad nos. Dicendum ꝑm Egi. qꝫ lz cognitio ꝓncipiorum dependeat a no titia sensitiua i fieri qꝝ non potest fieri cognitio intel lectiua nisi ꝓus facta sit noticia sensitiua ⁊ fusu quia itellectus non actualiter intelligit absqꝫ motu fanta sie. vt pꝫ i furiosis ⁊ dementibus habentibus corru ptam fantasiam. non tamen dependet bꝫ esse qꝝ post acqsita sciam si posset anima libere ꝙuertē se supra se vl' aspicere ea q̄ bꝫ itellectu nullo mō id'gere ⁊ iē su nec interiori nec exteriori. Illud vr esse contra dē terminatōem Aris. ⁊ ꝓmen. 3. de aia di. qꝫ sicut se bꝫ spēs visibilis ad colorē. ita spēs itelligibil' ad fantas ma. sed spēs visibil' dependet a colore tā i fieri qꝫ i fac to eē ꝑ eosdē. 2. de aia. q̄ et spēs itelligibilis dependet a fantasmate tā i fieri qꝫ i facto esse. Propterea dicitur qꝫ cognitio ꝓncipioꝝ est certior noticia sensi tiua nō tm̄ quo ad nām sed et quo ad nos cum circa ꝓncipia nullo modo cadat deceptio ⁊ sint sicut locus tanue i domo quē nullus ignorat ꝓmen. 2. metha. ⁊ tūc ad argumentum negef ꝓña. qꝝ visio certior est quo ad nos ⁊ quo ad nām qꝫ spēs visibilis. ⁊ tamē dependet ab ea i fieri vsu ⁊ esse. nec̄ suā certitudinē recipit a spē visibili sz a colore di. pbo. 2. de aia qꝫ po tētie cognoscunt ꝑ actus. ⁊ act⁹ ꝑ obā. ꝓstat aūt colo rem certiorē ē quo ad nos qꝫ visionē vel spēm visi bilē vt colligit a phō ⁊ ꝓmen. 2. de aia ita i ꝓpōsito. cognitio ꝓncipioꝝ non accipit suam certitudinem a sensu sed ab obo qō est ens maioris certitudis tam quo ad nos qꝫ quo ad nām qꝫ aliqd aliud apprehē sibile a potentia cognitiua.

Videf aūt hoc oibus iesse aialibus hūt. n. potentiā naturalē idicatiuaz quā vocāt sensum.

Tertia suppō talis potētia sensitiua preexīs cogni tōi ꝓncipioꝝ est i singulis aialibus tam rōnalib⁹ qꝫ irrōnalib⁹. pꝫ qꝝ oē aial bz ad minus sensum tact⁹ vt odit phūs. 2. 3. de aia. ⁊ i libro de sen. ⁊ sensa. ⁊ hec potētia non acgrif i nobis ꝑ successionē tpis. sz ē inata simul aduenies cū aia ⁊ or̄ pō iudicatiua. qꝝ discernit ꝙueniēs a discōueniēti. Alie aūt potētie nō simul sūt cū aia sensitiua. vñ añqꝫ gñef visus vl' au dit⁹ aut alia potentia sensitiua interior vl' exterior re cipitur tact⁹ i embrione simul cū aia sensitiua.

Cū isit aūt sensus his quidē aiali um ē mansio sensibilis. aliis aūt nō fit. i quibuscūqꝫ quidē igit' fi fit aut oio aut circa que nō fit nō est i his cognitio extra sentire i quibus aūt iest sentientib⁹ ē habere vnū quod dam i anima. multis aūt factis hu ius iā quedam dr̄ia fit. quare i his quandā ē fieri rōem ex taliū mansi one. aliis vero nō.

Quarta suppō potentia sensitiua nō equal'r reperit i singulis aialibus. pꝫ qꝝ i aliquibus repitur poten tia sensitiua absqꝫ memoria. musica enī immemor ꝓ cussiōis reuertit ad locū a quo recessit. hec. n. taꝫ diu sentiūt qꝫ diu durat imutatio sensus exterioris. In aliis aūt repit potētia sensitiua cū memoria sz nā ha bent rōcinatōem sicut aialia bruta ꝑfecta i qb⁹ reti nent spēs absūtibus sensibilibus ⁊ bꝫ i memoria. al'r n. nō cognoscerēt absēte obo qō ē ꝓtra expīētiā. In aliis vero reperitur potentia sensitiua cū memoria ⁊ rōnatōe vt i hōibus q̄ iter se ꝓferūt de his quoruꝫ hūt memoria. Hōndū in̄ doctrinā aris. i ꝓhemio metha. 2. 4. 3. de aia qꝝ gen⁹ aialis diuidit i quaꝫ gra dus quoꝝ ꝓmū ē eoꝝ q̄ hūt solū tactū cuius mōi sūt ostree ⁊ cōche marine. ⁊ bꝫ sūt aialia imꝑfectissima

UVA. BHSC. IyR_048_2

tū rōne motus. qz non mouenť p̄m locum mutā/
do situm cum habeant alimentū ꝓiūctum. ſz ſoluz
i eodē loco mouenť motu dilatōis ⁊ ꝓstrictōis tuz
rōne cognitōis. qz non ſentiunt i abſūtia ſenſibiliuz
ſed ſolū i p̄ſūtia cum nullum oio h̄eant ſenſum iterio
rem diſtinctū a tactu ſpēz ſenſibiliū retentiuū. Se
cundus gradus ē eoz que p̄ter tactuz habēt aliquē
alium ſenſum exteriorē. ſ. viſum auditum vel olfā ⁊
tum ⁊ nullū iteriorē vt muſce bubones noctiluce ⁊
hmōi ⁊ hec ſunt perfectiora aliis p̄mi gradus taz in
motu q̄z i cognitōe cum moueanť de loco ad locuz
⁊ cognoſcāt ſenſibilia diſtantia imutantia p̄ mediuz
extraneum. illa vero non mouenť niſi i eodem loco
⁊ non cognoſcunt niſi ſenſibilia ꝓpinqua imutantia
p̄ medium itraneum. Tertius gradus ē eoz que p̄
ter tactum h̄ñt tñ memoriā de ſenſib⁹ iterioribus ō
numero quoz ſunt apes formice ⁊ aranee que q̄dz
excedunt aialia p̄mi gradus i motu ⁊ aialia ſecundi
gradus i cognitōe. mouenť enim hec de loco ad lo
cum vt aialia ſecundi gradus ⁊ cognoſcūt i abſūtia
ſenſibiliū quod non faciunt aialia p̄mi nec ſcōi gra
dus. nunq̄z enim rediret ad locum a quo receſſerūt
niſi eum abſūtem cognoſceret per ſpeciem derelictā
i memoria. Quartus gradus ē eoz q̄ p̄ter tactuz ⁊
memoriam h̄ñt auditum p̄fectum. vt ſymia equus
⁊ canis. ⁊ hec p̄fectiora ſunt aialibus omnium p̄ce
dentium genez tā i motu q̄z i cognitione. mouētur
aūt motu ꝓgreſſiuo ⁊ nō illa ꝓpter defectū iſtrumē
toz. ſ. pedū ⁊ tybiaz. mot⁹ autem illorum eſt ſolum
dilatōis vel cōſtrictōis volationis aut reptationis
ipulſionis vel expulſionis ptium iuicē. ſunt ēt pfec
tiora quo ad cognitōem. qz hec cognoſcūt i abſūtia
ſenſibil' abſqz imutatōe ſenſus exterioris. illa aut
nihil cognoſcunt abſūte ſenſibili ⁊ exercitio ſenſuuz
exterioz. Et notanter dixi pfectuz auditū. qz apeſ
h̄ñt auditū iperfectum ꝓferentē ad vtilitatem. ꝓgre
ganť enim iuicem ad ſonum peluis ſicut ⁊ alie aueſ
ad garritus triſtes aut letos. ſed non h̄ñt auditū p̄
fectum potentē. ſ. imutare memoriā. Quint⁹ gra
dus eſt eoz que p̄ter tactum auditum pfectū ⁊ me
moriam h̄ñt itellectū vt hōies q aialia pfectiſſima
ſunt nō ſolū rōne itellect⁹ quo vlīter cognoſcūt ⁊ diſ
curſu rōnali p̄cipiūt ſz ēt rōne ſenſus. h̄ñt enim ho
mines reminiſcentiā q̄ ē virtus ſenſitiua iterior inue
ſtigans oblitū p̄ memoriā q̄ nulli niſi homini cōpe
tit p̄ ariſ. i libro de memo. ⁊ remini h̄ñt ēt cogitati
uā q̄ cognoſcit idiuidua ac dr̄ias oium p̄dicamēto
rum ⁊ que ex ſpēbus accūtiū elicit ſpēs ſba. vt te
ſtatur ꝓmen. ⁊. de aia. alia aūt aialia talē cognitōez
h̄re non poſſunt p̄m cū cū nō h̄eant collatiuā vel ar
gumentatiuā a magis noto ad min⁹ notum. aialib⁹
q̄ p̄mi aut ſecundi gradus nō ꝓpetit prudentia nec
diſciplina neq̄z rōcinatio cū nō h̄eant memoriā ne
q̄z auditū neq̄z itellectū. ſed aialibus tertij grad⁹ cō
petit prudentia exquo h̄ñt memoriā di. pb̄o i phe/
mio metha. q aialia h̄ñtia memoriam ſunt pruden
tia aialibus vero quarti gradus ꝓpetit prudētia rō
ne memorie ⁊ diſciplina rōne auditus. dicit enī phi
loſophus i phemio metha. q aialia h̄ñtia auditum
ſunt diſciplinabilia. ſed nec iſta nec illa h̄ñt rōcinatō
nem ſicut nec itellectum. hōies aūt q ſunt aialia qn
ti gradus h̄ñt hec oia. prudentiā q̄dem rōe memo
rie ⁊ diſciplinā rōne auditus ⁊ rōcinationē rōne itel
lectus. oēs enī diffiniētes hoiem dicunt q ē aial rōa
le. Et ſi bruta h̄ñt aliquod ſimile rōcinatōi. nō tamē
h̄ñt rōcinatōem ſed ſolum iſtinctum nature. canis
enim perſequens leporē p̄ odorem ſi iuenit tres vi
as odorās p̄mā ⁊ ſcām ⁊ nō r. pies ſtati vadit ad
tertiā ac ſi argueret ſillogizando iſte ſunt tres vie ⁊
non iuit per p̄mam nec per ſecundam. ergo per ter
tiam iuit ſz bruta nō ſic arguunt cū non h̄eant rōez
faciūt aūt talia ex ſolo iſtinctu nāe. ⁊ ꝓceſſō q̄ h̄eant
diſcurſum ille non ē rōnalis cū non h̄eat p̄miſſas et
ꝓclonem ſz ē q̄dam ꝓceſſus nālis ab vno i aliud.
Scō dubitať cū prudētia ſit recta nō agibiliuz. vi.
ethi. ⁊ diſciplina ſit paſſio hōis p̄ ariſ. i topi. iſta non
repiť i brutis niſi in illis ſit rōcinatio. Dūdo q̄
prudētia ⁊ diſciplina duplr̄ ſumunť vz cōiter ⁊ p̄ſe
prudētia cōiter ſūpta ē noticia futuroz p̄ memoriā
diſciplina vero cōiter ſūpta ē noticia habita p̄ iſtruc
tōem ⁊ ſic ꝓpetit brutis. ſz prudētia, ꝓprie dicta ē re
cta rō agibiliū ⁊ diſciplina, ꝓpria ſūpta ē noticia itel
lectiua habita a doctore. ⁊ ſic nulli ꝓpetit niſi homi
ni prudētia vl' diſciplina cū prudēna ſit hit⁹ ꝓſiliati
uus ⁊ diſciplina, p̄p̄a paſſio hōis ſicut riſibilitas ⁊c.

x ſenſu quidem igiť fit memo
ria: ſicut diximuſ. ex memoria
autem multotiens facta experimē
tum. multe enim memorie numero
experimentum vnum ſunt.

Premiſſis ſuppōitibus faciendū ad diſſolutōnem
qōnis cū q̄rebať vtrū cognitio p̄moz p̄ncipioz ſit
inata vel acq̄ſita phūs ponit q̄tuor ꝓclones quarū
tres ſunt declaratiue q̄ſiti ⁊ q̄rta ē reſponſiua quaz
p̄ma ē iſta ex ſenſu fit memoria ⁊ ex memoria expe
rimentū. Scōa ꝓclo ex exp̄imento fit vl'e q̄ſcēs
i aia vnū p̄ter multa ibi. ⁊ exp̄imēto q̄dē. Tertia
ꝓclo vl'e q̄ſcēs i aia ē p̄ncipiū artis ⁊ ſcie ibi. qđ cū
ē i oib⁹. Quarta ꝓclo. cognitio p̄ncipioz ñ ē nob̄
inata neq̄z puenit ex aliq̄ ex tiori ſz fit ex p̄ſūti coz
gnitōe ſenſitiua ibi. neq̄z igiť determinati. Ꝑria
ꝓclo exp̄lr̄ declarať. nā videdo reubarbarū i ß pri
culari hoie purgare colerā h̄eo de ß memoria z ⁊ vi
dēs i alio reubarbaz facē idē ttez h̄eo ō illo memo
riā. ⁊ ſic de aliis cū aūt ꝓfero has memoratōes inuicē
p̄ actū rōnis ꝓcludo hāc herbā ⁊ aliā ꝓſilr̄ eē p̄ur
gatiuā colere i iſto ⁊ i alio ꝓſilr̄ egrotante. prio igiť
habeť ſenſatio de reubarbaro q̄ ē purgatiuū colere
ſcō habetur memoria de ſic ſanatis. tertio vero ex
p̄imentū de reubarbaro q̄ eſt purgatiuum colere.
Ꝓndum primo q̄ ſenſus aliq̄n accipiť p̄ potentia
q̄n q̄z, p̄ organo ſenſitiuo. iterdum vero p̄ actu illius
organi. dicit enī phūs. 2. de aia q̄ ſenſibile poſitum
ē. ſenſum nō facit ſenſū vbi primo accipit ſenſuz p̄
organo. deide, p̄ denſatōe cū vero dicit i eodē libro.
Oportet aūt vlīter de oi ſenſu accipere q̄ ē ſuſceptī
uus ſpēz ſine mā. itelligit p̄ ſenſum potentiā ſenſiti
uā. nō igiť accipit hic phūs ſenſum, p̄ potētia vel or
gano ſed trſi, p̄ actu ⁊ operatōe illius. ⁊ p̄ñter nō in
telligit p̄ memoriā potentiā ſed actū memorādi ita
q̄ ex multis ſenſatōibus fit vna memoratio p̄ colla
tōem plurium ſingularium ſenſatoz inuicem ⁊ ex ml'
tis memoratōibus fit vnum experimentū p̄ acceptī
onem vnius ex multis vt teſtať phūs i phemio met.

Secūdo nōndum q̄ exp̄imentū ſeu experientia ē
noticia puenies ex multis memorijs ꝓſilium pri⁹
ſenſatoz qua ō p̄ ſimili ꝓſimilr̄ iudicatur. verbi gra
tu ſepe vidiſti ignem quem tactu cognouiſti eſſe ca
lidum ⁊ memorando de illis ac eoſdem inuicem con
ferēdo aliquem conſimilem iudicas eſſe calidū abſqz
ß q̄ illū tangas. tale igiť iudiciū oꝫ experimētale ſi
cut ſua noticia experientia aut exp̄imentum vocať
ſimiliter qz vidiſti reubarbarum purgare coleram
ſoras ⁊ platonis conferendo inuicem intentōnes me
moratas ſor. ⁊ pla. ⁊ reubarbari iudicas ciceronem
terreſtri colera eſtuantez conſimili reubarbaro poſ
ſe ſanari ⁊ i ß hr̄ expientia ac iudiciuz exp̄imentale.

UVA. BHSC. IyR_048_2

Cõtra ꝓdicta ar. ⁊ ꝓmo q ex vna tñ mẽoria põt fieri expimẽtũ. qz sicut se hz sensus ad mẽoriã. ita memoria ad expimentũ. sed ex vnico sensu põt fieri memoria. g̃ ex vnica memoria pót fieri experimẽtũ.

Secundo ar. q ex nulla memoria põt fieri expimẽtum. nã posita cã ponit effectus. si igit ex memoria fieret expimentũ tũc cui iest memoria cõpeteret experimẽtum qõ est falsum. qz bruta hñt memoriam ⁊ non expimentum ꝑm phm i. phemio metha. Ad ꝓmum dr q expimentum duo iportat vnum mãle ltz spẽs retentas i memoria. ⁊ vnũ formale vz collatõem illaꝝ spẽrum vnũquodqz aũt iudicari dz tale vel tale ex nã formalitatis cũ g̃ de essentia experiñ ti fit collatio sequit q sicut collatio plura ꝙquirit ita expimentũ. nemo eni pót iudicari i bene exptus in bello q non pót ꝓferre inter multa bella i quib⁹ iam fuit nec i regimine qui non pót conferre inter multa regimina. vnum eniz factum non facit experimentum sed collatio iter multa. dico igit ad argumentũ q similitudo tz q̃ztum ad hoc q sicut sensus ꝓcedit memoriam ita memoria ꝓcedit expimentũ. nõ aũt q̃ztum ad multiplicatõem sensuũ ⁊ memoriarũ.

Ad scõm ꝓcedo q posita cã sufficienti ponitur effectus mõ vna sola memoria non est cã sufficiẽs nec ꝑ seruatio plurium memoriaꝝ. sed vltra hoc requirit collatio illaꝝ q̃ q dem i brutis nõ reperit sicut nec rõ ⁊ sic ar. q memoria nullo mõ sit cã expimenti ex eo qz memoria ẽ tñ ꝓteriti. experimentuz aũt ordinat ꝑsens ⁊ futuꝝ. neget ꝓña sed solum sequit nõ sit cã adequata. experimẽtũ. n. ẽ ꝓteriti ꝑm qõ h⁹ rõe memorie ⁊ ẽ pñtis ⁊ futuri rõne collatõis.

Ex experimento aũt aut ex oĩ quiescente vñ i aia vno ꝓter multa qõ⁊ cunqz i oĩbus vnum sit idẽ artis ẽ ꝓcipium ⁊ scie. si quidem circa generationem est artis. si vero circa eẽ scientie.

Secũda ꝓclõ ex expimento fit vle gescens aia vnũ ꝓter multa. ista ꝓclõ ẽt exemplariter declarat. ⁊ primo quo ad ꝑmam ꝑtem. nam hñs experientiam õ illo igne q ẽ calefactiuus. ⁊ de illo simili ⁊ q nõ dat iustantia. formatillam vlem. oĩs ignis ẽ calefactiꝰ ⁊ hñs experientiã de sorte colerico q ẽ iracũdus ⁊ õ platone colerico q ẽ iracund⁹ neqz repit istantiam. formãt hãc ꝓceptõem vlem. oĩs colericus ẽ iracundus. exptus ẽt q egritudo frigida curat calido ⁊ ex tra egritudo sicca curat humido ⁊ ecõuerso nõ solũ i vno sed i multis formis formãt hãc vlem ⁊ cõem ꝓceptõem oĩa ꝓtraria cõtrarijs curant ⁊ ex his bñ ꝑma ps ꝓclõnis. s. q experimẽto fit vle. ista ps etiã oñditur vz q vle est gescens in aia. qm̃ ꝓpõ vlis õducta ex suis singularib⁹ ẽ gescẽs in aia cũ nõ sit exẽ aiam sicut nec act⁹ cõponẽdi vel diuidẽdi q bus formant ꝓpõnes mẽtales. dr aũt gescere i aia ⁊ nõ mouere. qm̃ ex tali ꝓpõne vñ aggenerat habit⁹ q̃ itellectus ꝑmpte pót illã vel ꝓsimilẽ infinities formare. cõstat aũt q habit⁹ ẽ q̃litas de difficili mobil' bz phm i pdicamẽtis. Tertia ps sequit ex dictis. naz cũ tale vle nõ eliciat ex vnico tñ singulari sed ex multis. nec sint plura sed tñ vnũ neqz sit i eodẽ sbo cũ suis singularib⁹ cũ, ꝓpõ vlis sit i itellectu ⁊ singulares expimentales ex quib⁹ deducit sint i sensu sequitur tale vle esse vnũ ꝓter multa. Nõnduz ꝑmo q sicut ex vna memoria nõ gñatur expimentũ sz ex mltis ita ex vno solo expimento non gñatur vle sed ex mltis cũ, ꝓpõ vlis nõ deducat ex vno singulari sz ex mltis. ⁊ lz ex vno solo expimento non deducat, ꝓpositõ vlis. tñ bñ deducitur ex vna sola experientia. qz ꝑ prie loquẽdo sicut scia nõ ẽ scituz neqz scibile. ita experiẽtia nõ est expimentum neqz expimentabile. sz sicut scitum ẽ ꝓpõ conclusa i demonstratõe ⁊ scia est habit⁹ acquisit⁹ p demõstratõem. ita expimentũ ẽ ꝓpõ ꝓclusa p collatõem memoriaꝝ pluriũ sensatoꝝ. ⁊ experientia ẽ habit⁹ acquisit⁹ p talẽ collatõem. ⁊ sicut cõclusio scita nõ manet i itellectu post actualẽ ꝓsideratõem. sz bñ scia. ita post actualẽ ꝓsideratõem ñ manet i sensu expimentũ sz bñ experiẽtia ⁊ sicut ꝓclõ scita dr actual' cognitio ⁊ scia habitual'. ita expimẽtũ ẽ actual' cognitio ꝓplexa. ⁊ experientia habitual' iterdũ tñ ipropꝛie loquẽdo expimẽtum dr experiẽtia sicut ꝑ põ scita dr scia. ⁊ tunc ex multis experientijs fit vle sicut ex multis expimentis. Secundo nõndum q cogitatiua bõis q̃ ẽ potẽtia sensitiua. ⁊ si nõ vtr rõne, syllogistica vel inductiua a singularib⁹ ad vle cuz nõ sit cognitiua vlis i suo eẽ formali ⁊ abstracto vtr tñ rõne inductiua ⁊ entimematica argnẽdo a pluribus singularib⁹ ad aliud ⁊ ab vna singulari ad ꝓpõnem ꝑticulare. di. eni ꝓmen. 2. de aia q cogitatiua bõis ꝑficiat itentões sensatas a ꝓditõibus idiuiduis antib⁹ qõ non est itelligendũ ꝑ abstractõem ꝓceptꝰ specifici vel generici. cũ hoc sit op⁹ solũ⁹ itellect⁹ posfibil' vt colligit a. p. 3. de aia. sed solum ꝑ abstractionem idiuiduu vagi eo mõ quo di. Aris. i pdicamẽtis q ꝑme sbe sũt aliqs hõ aliqs equ⁹. Cogitatiua igr Xtus abstrahit a singulari ꝓceptũ ꝑticulare ꝓsiderãdo sor. nõ solũ vt est hic hõ ⁊ b albũ ⁊ hoc figuratũ. sz ẽt vt ẽ aliquis hõ aliquod albũ ⁊ aliquod coloratũ vel figuratũ. nõ aũt ꝓsiderat aliquid vt ẽ hõ vel aial aut album vel figuratũ cũ hec sit ꝓsideratio intellect⁹ possibil'. tõ si non poterit cogitatiua ꝑ argumẽtũ formare. hõ currit. g̃ aial currit. bñ tñ format illã iste hõ currit. g̃ aliquod aial currit. ⁊ si ex his ꝓcludi tur cogitatiuã esse itellectũ. qz rõcinari ad solũ itellectum pinet dr ꝓcedẽdo q ꝑm phm ⁊ cõmẽ. 3. õ aia duplex ẽ itellect⁹ rõcinatiuus. s. passiuus ⁊ passibil'. Intellect⁹ passiuus gñat ⁊ corrũpit q cogitatiua dr ⁊ ẽ potentia aie sensitiue. Intellect⁹ aũt passibil' ẽ ingenerabil' ⁊ icorruptibil' ⁊ est potentia aie itellectiue.

Ex ꝓdictis sequit q expientia ⁊ expimentum nõ sunt subiectiue i itellectu possibili sz i sensu ⁊ non in quoz sensu. qz non i sensu exteriori neqz i aliquo interiori ꝓtercz cogitatiua q̃ dr imediate deseruire itellectui possibili humano ꝑ cõmen. 2. de aia. Tertõ nõndum q i mẽte ẽ duplex vle gescẽs. scz ꝓplexũ et incompletũ. vle cõplexũ ẽ ꝓpõ vlis deducta ex suis singularib⁹. vle icomplexũ ẽ cõceptus specificus vl' genericus abstract⁹ ꝑ itellectũ ab hic. ⁊ nũc ab oĩb⁹ aliis cõditõib⁹ idiuiduãtib⁹. Intellect⁹. n. cõsideraꝝ sor. ⁊ pla. cõuenire i quodã cõi ac ẽt hõiem ⁊ equz cõsiderat illud cõe. s. humanitatẽ ñ cõsiderando aliquod singulare ⁊ aialitatẽ ñ cõsiderãdo aliq̃z spẽm ⁊ format cõceptũ specificũ hõis ⁊ cõceptũ gñicũ aialis ⁊ qõlz istoꝝ vñuz dr quiescẽ cũ oĩs isti cõceptus remaneant i mẽte. ac ẽt habit⁹ acq sitꝰ ꝑ illos post actualẽ cõsideratõem. Istis vlib⁹ mentalib⁹ correspondent vera vlia exẽ aiam q̃ sunt vera gña ⁊ spẽs q̃ ẽt dicunt gescẽ i aia ñ subiectiue sz obiectiue. ꝑ q̃zto sit ꝑ se obiecta itellect⁹ sp mouẽtia eodẽ mõ ⁊ ad cũdẽ finẽ. dicunt ẽt gescẽ i suis singularib⁹ cũ ipa singularia gñentur ⁊ corrũpent vlia ãt sũt ꝑpetua ⁊ etna dicente phi. ꝓmo hui⁹ q spẽs sũt eterne. Quarto nõndũ q vlia itentõnalia hñt singularia exẽ aiaz singularia i sensu. ⁊ singularia i itellectu. sor. n. ⁊ pla. sunt singularia hoz cõceptuũ mẽtaliũ. hõ aial. ac ẽt concept⁹ singulares eoꝝ quoꝝ alig sũt i sensu. ⁊ alig in itellectu a singularib⁹ realib⁹ sepant vlia itentõalia loco ⁊ subiecto realitate ⁊ rõe a singularib⁹ exñtib⁹

UVA. BHSC. IyR_048_2

i sensu sepant realitate subiecto ⁊ rone sed non loco dato q̄ itellectus sit i q̄lz pte hominis. a singularib⁹ aũt exñtibus i itellectu non sepant loco neq; subiecto sed bñ realitate ⁊ rone. sed vle reale quod é extra am nõ sepat a suis singularib⁹ loco neq; subiecto neq; realitate. qz é i eodem loco ⁊ subiecto cuz suis singularib⁹ a qb⁹ nõ differt realr cũ sortes ⁊ hõ i cõmuni nõ sint due realitates sed tñ vna res exqno ꝺ se inicem ꝓdicanr iuxta diffinitões datas de vlib⁹ a porphi. differt aũt ipm vle a suis singularib⁹ solũ rone. qz alia est rõ hominis ⁊ alia é rõ sortis. cuz rõ sortis sit incõmunicabil'. ⁊ rõ hominis i cõmuni sit ꝯmunicabil' dicente por. q̄ ptcipatione spẽi plures homines sunt vnus homo cõis. vlia igit tam mẽta lia q̄z realia sunt ꝓter multa. i. sepata a suis singularibus illa realr ⁊ hec rone modo dicto. quecunq; é i omnibus. Tertia conclo vle gescens i aia est ꝓncipium artis ⁊ scie. ꝓbatur ista ꝓpõ. ois ignis est calefactiuus est quoddã vle gescens in aia vt patuit i alia conclone ⁊ q̄ sit ꝓncipium scie declarat. naz ea cognita notitia qz est ex suis singularib⁹ itellect⁹ discurrendo iuenit cãm ꝓdicati i subiecto qua iuenta ꝺ mõstrat illam vlem a priori que prius solum a posteriori erat cognita. cõstat aũt q̄ scia est habitus acqsitus per demonstrationem ꝓmo huius. ⁊ hec etiã. ois colericus est iracundus est vle gescens in aia q̄ cognita ad experientiam noticia qz intellectus vel natur cãm illius passionis ⁊ reperi q̄ est accẽtio sãguinis i corde a qua icipiens demonstrationem sic arguit omne habens sanguinem accensum i corde ⁊ iracundus. omnis colericus habet sanguinem accẽsum in corde. ergõ omnis colericus est iracundus.

Notandum ꝓmo ꝺm phũ in littera q̄ ars est circa generatõem. ⁊ scientia circa esse quoniam taz habitus practicus q̄z speculatiuus dicitur itellect⁹ cuz quilz illorum sit circa ꝓncipia ⁊ dicitur intellect⁹ practicus circa fieri qz est circa operabilia que fiunt. vt omne bonum est faciendum nullum malum é perpetrandum. itellectus vero speculatiuus est circa esse. qz est circa vlia ⁊ speculabilia necessaria ⁊ ppetua que non fiunt sed sunt vt de quolz esse vel non esse. omne totum est maius sua parte. Ex isto notabili patet cõuenientia ⁊ differentia inter artem ⁊ sciam. ꝓueniunt enim qz tam ars q̄z scia est circa vlia ꝺnt ℞o. qz scia est circa vlia speculabilia ⁊ ars circa vlia factibilia. phũs. n. i, phemio metha. ponit ꝺriam et ꝓuenienientiam iter experientiam artem ⁊ sciaz. ꝺi. q̄ tam ars q̄z scia q̄z experientia est acceptio vnius ex multis singularibus. differunt autem. qz taz ars q̄z scientia est acceptio vniuersalis. experientia aũt est acceptio particularis tantum. ⁊ ponit exemplũz dicens habere quidem acceptionem ⁊ cognitionem q̄ hec medicina contulit callie ⁊ socrati hac ifirmita ẽ laborantibus pertinet ad experimentum. q̄ autẽ hec medicina contulit omnibus hominibus sub tali specie existentibus ⁊ tali infirmitate laborantibus puta colericus seu fleumaticis aut febricitantib⁹ ß est artis. Secundo notandum q̄ ex frequenti citharizatione efficiuntur cithariste ⁊ aggeneratur in manu quedam habilitas ad citharizandum que ñ est cithara. nec actus citharizandi sed habitualis q̄litas aggenerata ex frequentatis actibus citharizãdi. Sicut etiam contingit in virtutibus moralib⁹ q̄ nõ sunt opera nec obiecta. sed fiunt ex opationibus frequẽtatis. sic ꝓtingit habitibus cognitiuis q̄ nullus illoz ẽ ipsa vlis cognitio. nec ipm vle cognituz sed é aliquid aggeneratũ ex bis vt p actus tendim⁹ i obiecta. habitus ergo ipsoz vlium ꝓplexoz aggeneratur i nobis ex frequẽti ꝓsideratõe ꝓncipioz. et scia vel ars ex frequẽti ꝓsideratõe ꝓclonũ. hec ergo fiũt p ordinez sensus memoria experimentũ. vle ars vl' scia. qz ex sensu fit memoria ⁊ ex memoria experimẽtũ. ⁊ ex expimento vle. ⁊ ex vli ars vl' scia. Ex quibus sequit q̄ ex expimẽto nascit ars ⁊ scia iuxta doctrinã aris. i, phemio metha nã quid quid é cã cãe é cã cãti. sz expimentum é cã vlis. ⁊ vle é cã artis vl' scie. g̃ ℞bi gr̃a. videns q̄ hec herba sanauit talẽ ifirmitatẽ i petro iã hz ẽt cognitõem q̄ i vno qui si etiã uiderit i multis alijs q̄ hmõi herba sanauit eandẽ ifirmitatẽ hz expientiã ex qua formar hanc vlez cõceptõem. ois talis herba curat oẽm talẽ egritudinẽ cui⁹ postea q̄rit cãm. sanare enim talẽ ifirmitatẽ oritur ex natura uel ꝓprietate herbe. habita ergo illa ꝓprietate et cã illius passionis iaz habet ꝓpter qd ⁊ ꝓñter artem. habita aũt p expientiam illa uniuersali. ois homo est disciplinabilis ex collatione singularium ⁊ iuenta cã statim fit hec demonstratio. omne aial rõnale est disciplinabile. omnis homo é animal rationale. ergo omnis homo est disciplinabilis ex qua generatur scientia. ⁊ ita apparet q̄ experiñtum est causa artis ⁊ scientie non tamen adequata sz ptialis. qz ut dictum est ex uno tatum experimento non generatur ars neq; scia. Sed contra ista ar. ⁊ primo q̄ ex uno solo experimento generar ars uel scientia. nam quero utrum noticia primi singularis sensatiui sit experimentum aut non si primum ergo experientia non indiget multitudine memoratõz cuius oppositum determinatur i prima conclone. si non ergo noticiam secundi uel tertij singularis erit experimentum. ⁊ per consequens ex illo uno experimento generar ars uel scia sicut ꝓpõ vlis exq̄ mlta singularia ꝓcedunt. Secundo ar. q̄ ex nullo experimento generatur ars vel scia. quoniam expimẽtum est circa singulare ⁊ dicit. qz ars autem ⁊ scia est circa vle ⁊ dicit, ꝓpter quid ℞u phũs in, phemio metha. sed cognitio particularis non attingit vniuersale nec est causa illius cum indiuiduum non sit ꝓncipium scie per cõmen. in prologo phi. Ad ꝓmum ꝺr q̄ non ꝓmi nec secundi singularis prima noticia est experimentũ nisi i potentia. nam postq̄z cognita sunt illa singularia ⁊ eorum intentiones in memoria reposite sunt cogitatiua incipit conferre inter illa ꝑ remomaratõem illorum in qua collatõe cognoscitur vtrunq; illoz singularium. quorũ iam ambe noticie dicuntur experimenta ex quibus generatur ars vel scia nulla ergo noticia dicitur experimentũ nisi ad minus due memoratões duorum singulariũ ꝓcesserint quas icludit vna cũ iudicio alicuius futuri ꝓsimilis. Ad scõm rñdet q̄ ars ⁊ scia dupliꝛ possunt acqri. s. p doctrinã ⁊ p inuentõem. Si ꝑ doctrinam non ꝑrigit expimentum. pót enim qs artẽ ⁊ sciam ab alio acquirere per causarum cognitõem absq; experimento. s. per studium librozꝝ vl' ab alio audiendo. multi enim medici male sunt experti. sciunt enim multas conclusiones in medicina per resolutionem in causas. ⁊ tamen experimentaliter nesciunt vtrum ita sit i re. si per inventionem necessario ãtecedit experimentum. ex hoc enim q̄ medicus percipit hanc herbam curasse pla. in tali egritudine ⁊ illam sortem in tali egritudine consimilem scõz spẽz ⁊ sic de alijs. ⁊ per rationem deducit q̄ sortes ⁊ plato conueniunt in specie. ⁊ hec herba ⁊ illa. ⁊ hec egritudo ⁊ illa. concludit vniuersaliter q̄ talis herba in tali specie talem speciem animalis curat tali egritudine. Et ad argumentum ꝺr q̄ duplex est cã scilicet efficiua ⁊ dispositiua. licet ergo cognitõ particularis non efficiat ipsam cognitionem vniuersalem tamen ad hoc disponit. postquaz enim aliquid scitur in multis particularibus intellectus accipit ex collatiõe ipsoꝝ cõmunẽ cõceptionẽ. ita etiã licet

UVA. BHSC. IyR_048_2

cognitio. qz nō attingat cognitionem ꝓpter qd tñ intellect⁹ hūs cognitionē qz disponit⁹ est vt ḡrat ꝓ pter qd z lꝫ é intētio cōmē. i loco allegato dicēs q lꝫ indiuiduū nō sit ꝓncipiū scie est tñ ꝓncipiū igsitionis scie qz é ꝓncipiū ingsitiōis vlis quod est ꝓncipiū scie.

Neqꝫ igit determinati habit⁹ neqꝫ ab aliis habitib⁹ fiūt notioribus. sed a sensu vt in machine versione facta vno stāte alter stetit postea alter quousqꝫ in principium veniat anima aūt existit talis ens. qualis possit pati hoc.

Quarta cōcl̄o cognitio ꝓncipiorū nō é nobis inata neqꝫ ꝓuenit ex aliquo certiori. sꝫ fit ex ꝑexistēti cognitiōe sēsitiua ista cōcl̄o ꝑz ex cōcl̄onib⁹ priorib⁹ vna cū rōne facta cōtra primā ptē q̄stiōis. eā tamē phūs similitudiarie declarat in euersiōe machine. vna pte pugnātiū quasi deuicta nā cū ꝓncipiū fugari multotiēs accidit q est ibi aliqs animos⁹ potius mori eligēs q̄ turpiter fugere z tūc stat q resistat ꝑ ti aduerse postea venit alit adiūgēs se illi z sic deinceps vsquequo tot aggregent q faciāt principiuꝫ belli. si ex sēsu z memoria vnius ꝓticularis primo. z postea alteri⁹ multotiēs pueniāt ad vnū aliqd qō é ꝓncipiū artis z scie z sicut vn⁹ ñ sufficerꝫ ad pugnā dū sed multi cōgregati sufficiūt sic vna sēsatio non sufficit ad faciēdū memoriā nisi haberet viz multorū sicut fūt illa que cū magna admiratiōe videmus sꝫ vni sensationi aggregat alia z post ea alia vsqne quo sit memoria z ex memoria experimentū z experimēto vle qō é ꝓncipiū artis z scie. z qz aliqs posset credere q sol⁹ sēsus vel memoria singulariū sufficeret ad cognitionē ꝓncipiorū sicut crediderūt qdā nō faciētes distinctionē iter sēsū z itellectū. Ad hoc remouēdū subdit phūs q simul cū sēsu z memoria. oꝫ ꝓsupponere talē naturā aie q possit eē susceptiua cognitiōis vlis recepte in itellectu possibili virtute itellect⁹ agētis irradiātis z abstrahētis a singulari⁹ iuxta doctrinā traditā tertio d aia. ꝓpterea aris. nō ꝓbat hic dcās cōcl̄ones. qz earū ꝓbatio habet i li. de aia z in ꝓhemio metha. Notādū q lꝫ nulla cognitio principiorū sit nobis inata nō tñ oēs cōsil⁹ fiūt cognitio. eni principiorū q⁹ itellect⁹ statim assētit notis tminis in solo lumine intellect⁹ agētis fit ex cognitiōe sēsitiua nō tñ ex aliquo certiori. cognitio aūt principiorū q⁹ itellect⁹ assētit ex discursu ipceptibili statiꝫ notis terminis ēt ꝓsupponit cognitionē sēsitiuā z fit ex aliquo certiori vtputa ex cognitione ꝓcedētiū principiorū z tā istorū q̄ illorū bitus generat subito absqꝫ frequēti cōsideratiōe eorundē principiorū. sed cognitio principiorū q⁹ itellectus assētit discursū moroso fit ex certiori notitia tā sēsitiua q̄ itellectiua. notitia eni qua sētit q⁹ iste ignis é calidus aut q⁹ illō reubarbarū é purgatiuū colore é certior notitia taliū vlium. ois ignis é calefactiuus oē reubarbarū ē purgatiuū colore q̄ dicūtur eē principia artis z scie z tā istorū q̄ aliorū q formal⁹ aut ⁊tual⁹ ingrediūt dmōstratiōē habit⁹ generant ex frequēti cōsideratiōe de q⁹ diffuse locut⁹ sū i ꝓmo hb⁹.

Qd aūt dictū est oliꝫ nō autē plane dictū est. iterū dicam⁹ extante eniꝫ indifferētiū uno primo quidez in aia uniuersale est z nāqꝫ sentiē qui dē singulare sēsus aūt uniuersalis est ut hominis nō calie hōis iterū in his stat quousqꝫ ipartibilia stēt z uniuersalia. utputa huius animalis quousque animal. et in hoc sic militer.

Unū dubiū soluit. p. posset. n. aliqs dicē sēsus nō ꝓcipit nisi singularia. q nō pōt eē cā cognitionū vliū.

Rñdet phūs q licet sētire sit tñ ꝓticularis tñ sēsus é vlis qñ sētire tminat ad singulare. s. ad caliū sēsus vero terminat ad vle videlz ad hominē vnū sēs⁹ idifferēs é ad oēs colores sꝫ visio é hu⁹ coloris ita q nō ꝓt eē alteri⁹. aris. āt dat exēplū de hōie z calia q nō sētiunt nisi p accūs qz nō é locut⁹ d aliq̄ terminato sēsu sꝫ d quolꝫ idifferēter quo ad ꝓcipe vle z ꝓticulare. Postqꝫ aūt aia cōsiderauit mltos ptic ulares equos sb vna natura equina z multos ptic ulares hōies sb vna nā hūana. itez stat aia i his ꝓsiderādo hōiez z equū quō ꝓueniūt z quō dfnt vsqueq venit i gña q̄ sūt ptibilia. i. i dcia ad diuersas spēs. iterū ꝓsiderata aia duo gña iuicē. s. aial z plāta vsqꝫquo ꝺueniat i aliū genus. s. in cōp⁹ aiatū z sic ꝓñr vsqꝫ ad trāscēdēs. ecce quō aia ex cognitiōe singulariū venit i noticiā vliuꝫ z ex noticia min⁹ vlis venit in noticiā magis vlis.

Manifestū est quoniā nobis ꝑma inductiōe cognoscere necessarium é z nāqꝫ sēs⁹ sic vniuersale it⁹ facit.

Ex ꝑdictis phūs correlarie ifert q necessariū é nobis cognoscere principia via inductia. sēsus. n. sic facit cognoscē eo q nra cognitio icipit a sēsu neqꝫ deuēit cognoscēdo prima principia via inductiua suoruꝫ singulariū sed via inductia singulariū sēsatorū a q⁹ bus nō fiūt sēsu nisi cōceptus singulares.

Quoniā aūt circa itellectū habituū in quib⁹ uerꝫ dicim⁹ alii quidē semper vi sūt. alii aūt recipiūt falsitatez vt opinio z ratio uera aūt semp scientia z itellectus z principia ōmōstrationū notiora sūt.

Soluta qōe tria q̄ erat vtr cognitio principiorū sit nobis inata vl acqsita. phi. soluit alias duas q̄ꝫ prima fuit ista. vtr oium primoꝝ principioꝝ imediatoꝝ eadē sit cognitio aut diuersa. secda qō vtr prima principia z ipa ꝓcl̄o p sciam cognoscāt aut scia sit cognitō ꝓcl̄ōis z itellect⁹ sit cognitio principioꝝ z facit duo. nā ꝓmo pōit vnā distinctiōez. z. p ꝓcl̄ones exequtur d itēto ibi nihil é scia. Quātū ad ꝓmū pōit h distinctō q d nūero habituū q̄dā sūt sp ꝛi vt scia z itellect⁹ q̄dā aliq̄ ꝛi z aliq̄ falsi vt rō z opio z dfnt scia z itellect⁹ qz ite⁹ é principiorū z scia ꝓcl̄onū. rō autē z opio pñt sic differre vt rō referat ad cognitionē expimētalē hitaꝫ ex cōinatiōe z collatiōe ptic ulariū q̄ é ū sit ex q bus dā signis m ltū ꝑt falli opio āt referat ad cognitionē vle habitā ēt p signa fallibilia.

Et nihil certius é scia quā itellect⁹.

Ista distinctiōe premissa aris. pōit quatuor ꝓcl̄ones quarū prima é ista. itellectus é certior scia secūda ꝓcl̄o itellectus z scia nō ꝓsil⁹ acqrūt ibi scia aūt ois. Tertia ꝓcl̄o itellect⁹ z scia ñ sit eadē cognitio ibi. z q dē. Quarta cōcl̄o nō eadē est cognitio omnium principiorū ibi. si ergo ꝑm sciam. Prima cōclusio ar. sic itellectus é hitus principiorū imediatorū z scia est hitus cōcl̄onū p distinctionem. sed certiorat

UVA. BHSC. IyR_048_2

fūt p̄ncipia q̄z cō̄clones qz ꝓpter qs vnūqs q̄z tale z illud magis p̄mo hui⁹ igit intellect⁹ certior ē scia. Sz cōtra metha. ē scia z itellect⁹ nō ē notior metha. g̃ ꝛc. pz ꝑña cū minori qz p̄ma p̄ncipia fūt ptes metha. z maior declarat nā scia ē habitus acqsit⁹ ex cāis impossibiliū alr se habere seu p demōstrationē vt habet p̄mo hui⁹ sz metha. ꝓcedit ex cāis impossibiliū alr se hr̄e p demōstrationē vt pz intuēti ꝓcessū ei⁹ g̃ metha. ē scia. Et q̄ metha. nō sit scia videt z expressa scia. Aris. vi. ethi. ponēs dr̄iaz inter sciaz z sapiētiam itelligēdo p sapiētiā metha. Dicēdū q̄ scia dupl'r sumit videlicz large z stricte. Large p oi habitu acqsito p demōstrationē z sic metha. ē scia. Stricte vero p habitu acqsito ex cāis nō altissimis. p mo mō accipit phūs sciam p̄mo h⁹. z scō mō. vi. ethi. ista est distinctio cōis qūa soluit hec difficultas pōt tm̄ aliter dici q̄ aliq̄ diuisio sit p mēbra hñtia se p̄m sub z supra z nō simpl'r p mēbra dispata vt pz p̄mo ethi. vbi aris. diuidit bonū in vtile delectabile z honestū que mēbra aliqualr̄ de se inuicē dicūt qz oē honestū ē vtile z delectabile z nō ecōtra. sic etiaz diuidit aiatuz scō de aia in vegetatiuū sēsituū ⁊ locū motiuū z intellectiuū q̄ de se inuicē p̄dicantur nō tm̄ inuicē cōuertūt. ita habit⁹ intellect⁹ diuiditur vi. ethi. in sciam sapiam intellectū opinionē artem z prudētiā quorū mēbrorū scia z sapiētia coincidūt sicut supius z inferius eo q̄ ois sapiētia est scia z nō ecōtra null⁹ eni habit⁹ est sapiētia nisi habeat ex altissimis cāis obiectiue vt colligit a phi. ibidē. Tm̄ qualitercūq̄z sic dico q̄ intellect⁹ q ē habit⁹ p̄mor̄ principiorū aggr̄iatus absq̄ discursu solo lumine intellect⁹ agētis est notior z certior scia siue fuerit metha. siue aliqua alia scia vnde habit⁹ methaphisic⁹ est distinct⁹ ab habitu p̄morū p̄ncipiorū sicut habitus scie ē distinct⁹ ab habitu p̄missarū z principioz siue ingrediētiū siue nō ingrediētiū demōstrationez sicut ergo p̄misse fūt notiores cōcl'one. ita habitus p̄missarū est notior habitu cōcl'onis. z ꝑñr habitus p̄morū p̄ncipiorū ē notior z certior habitu metha phi. Et si accipit metha. p habitu aggregato ex oib⁹ habitibus oiuz p̄ncipiorū z oium cōcl'onū habētiū in se ordinē adhuc cōcedo q̄ habit⁹ p̄moruz p̄ncipiorū ē certior z notior tota metha. nō obstante q̄ sit pars illius. sicut enī medietas intētior corporis vniformiter difformiter calidi z intētior q̄z totū lz sit pars illius ita p̄ma p̄ncipia fūt notiora tota metha. nō obstāte q̄ sint ptes illius sicut si eēt una copulatiua cuius ps eēt mīn⁹ euidēs tota copulatiua eēt tāte euidētie ꝑcise sicut ps minus euidens in q̄ casu vna ps eēt certior et euidētior tota. s. ps magis euidens.

Scia aūt ois cū rōne est principiorū scia quidē nō vtiqz erit. quoniā autē nihil verius cōtingit esse scia quam intellect⁹. Intellectus vtiqz erit pricipiorū ex his ꝓsiderantib⁹ z quia demōstrationis pricipiū ñ est demonstratio quare neqz scientie scientia.

Scō a cōcl'o intellect⁹ z scia nō cōsimiliter acqrunt ꝓbat scia acqrit⁹ p rōnem demōstratiuā intellectus aūt acqrit⁹ sine rōne demōstratiua. g̃ nō cōsilr̄ acqrunt maior est ofīsa p̄mo hui⁹ z minor declat qz si intellect⁹ acqrit⁹ p demōstrationē cū ille sit hit⁹ priorū p̄ncipiorū seqt q̄ p̄ma p̄ncipia demōstrat ꝓ sequēs ipossibile qz nō hñt notiora ipsis z ex alio qz oportet procedere i ifinitū. Cōtra habitos hui⁹ propōis. oē totū ē maius sua pte est intellect⁹ cū illa p pō sit de p̄mis p̄ncipijs z tm̄ ille habit⁹ acqrit⁹ p demōstrationē qz illā ꝓpōnez demōstrat ala scō⁹ siue pspectiue. Rñdet q̄ solus habit⁹ p̄morū p̄ncipiorū tam speculabiliū q̄z factibiliū dr̄ intellect⁹ modo oē totū est maius sua pte nō est p̄mū p̄ncipium sed min⁹ cōe z minus totū q̄z illud z ꝑñr p depēdētiā ad p̄ma p̄ncipia est demōstrabile mediate non tm̄ simpl'r cū illō p̄ncipiū nō possit eē dubiū simpl'r notis terminis sed isti aut illi q negaret p se notum p̄ma p̄ncipia fūt de quolibet eē vel nō eē nō cōtingit idē simul eē z nō eē z hec sil'r oē bonū est, pseqūdum omne malum est fugiendum quorum prima fūt speculabilia z alia practica qz fūt p̄ncipia operabiliū. Et q̄ q̄dē. Tertia cōcl'o intellect⁹ z scia non fūt eadē cognitio. ꝓbat itellect⁹ nō ē scia. g̃ nō fūt eadē cognitio. pz ꝑña qz q̄ nō fūt eadē inter se non sunt eadez vnu tertio. añs ar. nam itellect⁹ ē p̄ncipiū scie sed scia nō ē p̄ncipiū scie. g̃ itellect⁹ ñ ē scia maior pz qz p̄ma p̄ncipia fūt p̄ncipia sciarū cū nullū aliud gen⁹ cognitiōis habeam⁹ magis verū q̄z p̄ma p̄ncipia minor vero declarat ex eo q̄ sicut demōstratiōis nō est demōstratio ita scie nō ē scia. alter. n. ꝓcederet in ifinitū. Dubitat nā scia q̄ scit oē triāgulū hr̄e tres angulos equales duob⁹ rectis dependet causalr̄ a scia qua scit triāgulū hr̄e angulū extrinsecū equalētē duob⁹ oppositis intrinsecis. g̃ scia est p̄ncipiū scie. Rñdet q̄ itellect⁹ p se ē principiū scie. sz scia p accīs est p̄ncipiū scie. qz aliq̄ scia nō ē hmōi p̄ncipiū. sz nō accidit intellectui eē p̄ncipiū scie cū nō sit aliqs intellect⁹ g̃ nō sūt p̄ncipiū scientie tam totalis q̄z ptialis.

Si igitur nullum aliud genus preter scientiam habemus verum. intellectus vtiqz scientie principium erit z hoc quidem principium principii utiqz erit hoc autem omne simiter se habet ad omne rerum genus.

Quarta cōcl'o nō oium p̄ncipiorū ē eadē cognitio ꝓbat nō oia p̄ncipia sūt eadē igit nec eorūdē eadē cognitio pz ꝑña qz act⁹ distinguūt p obiecta secundo de aia. z añs ar. qz aliqd̄ p̄ncipiū est p̄ncipiū p̄ncipij z aliqd̄ p̄ncipiū nō est p̄ncipiū p̄ncipij. g̃ ñ oia p̄ncipia sūt eadē pz ꝑña qz de eodē nō verificāt cōtradictoria. nā intellect⁹ est p̄ncipiū p̄ncipij cum sit p̄ncipiū oium p̄ncipiorū sciētiarū specialiū. s. geo. z arithme. z hmōi aliqd̄ aūt p̄ncipiū nō est p̄ncipiū p̄ncipij alit ꝓcederet in ifinitū in p̄ncipijs. qd̄ ē cōtra phūm p̄mo hui⁹ z p̄mo. phi. Ex p̄dictis habet solutio illarū duar̄ questionū. qr̄m sicut alteri⁹. z alterius cōcl'onis ac etiā aliar̄ū. z aliar̄ū p̄missarum ē alia z alia cognitio. ita aliorū z aliorū p̄ncipioruz est alia z alia cognitio p̄ncipij eni affirmatiui cognitio est diuersa a genere z spē a cognitiōe p̄ncipij negatiui. z sic prima q̄stio nō hz difficultatē. scōa aūt absoluta est in declarādo itellectū eē habitū primorū p̄ncipiorū z sciam eē habitū cōcl'onis. Circa dicta taz hic q̄z in altera lectione tangunt quatuor dubia. Primū est vtrū prima pricipia sint nobis innata. q̄ sic ar. p cōmē. scō⁹ metha. di. q̄ prima pricipia fūt naturalr̄ habita. z tertio de aia pōit vnuo cū intellectū in oib⁹ hoīb⁹. z ꝑñter eadē spēs itelligibilis. z eosdē habit⁹ scientificos in oib⁹ hoīb⁹ ex quo seqt q̄ habit⁹ primoz pricipioz nō solū habē

UVA. BHSC. IyR_048_2

tur in natiuitate sed etiam ante natiuitatem. quia quocūque homine dato ante illum fuerunt isti habitus in aliquo alio ex quo vnicus est intellectus ⁊ semper aliquis homo intellexit. Item nullus sane mentis potest negare prima principia itellectis terminis vt testatur. Aristo. quarto methaphisicorum. ergo sunt nobis innata. patet consequentia. quia de nouo acquirerētur nō apparet aliqua obligatio ad negandum. In oppositū est Aristoti. in littera. ⁊ tertio d anima qō intellectus in principio ē tāquaꝫ tabula rasa in qua nihil est depictum. ⁊ q est in pura potentia antequam intelligat. ⁊ ad Commē. dicitur ꝙ sicut materia prima naturaliter recipit formam ⁊ tamen nulla forma est sibi innata ita itellectus possibilis ē naturaliter recipit prima principia. ⁊ tamen non sunt illi innata ⁊ sicut materia prima dicitur pura potentia in genere naturalium non obstante quod semper habeat formam. ita intellectus possibilis pura potentia in genere intelligibilium non obstante q nūquā careat specie intelligibili ⁊ habitu scientifico. nec ex hoc sequitur illas species esse sibi innatas. quia dependentia a fantasmatibus quibus corruptis non amplius aliqua esset forma speculatiua in intellectu. ideo non coincidit hic modus loquendi cum opini. Plato. di. tales habitus esse innatos anime ⁊ eosdem reportari continue ab anima siue in corpore siue extra corpus ponatur. Preterea cum dicit philosophus quod intellectus est sicut tabula rasa in qua nihil ē depictum loquitur ex parte intellectus possibilis. qua quātum est de se nūquam intelligit nisi a fantasmate immutetur ⁊ a fantasmate immutatum format conceptus communes formando cōgnitiones vniuersales quia si habet alios conceptus hoc nihil facit ad intelligentiam indiuidui cui nouiter applicatur sed requiruntur alij consimiles conceptus dependentibus a fantasmatibus alterius indiuidui qui si reperiant alios consimiles idemptificantur illis propter immaterialitatem potentie in qua sunt deinde cum dicitur. nullus sane mentis potest negare prima principia concedatur ex quo non sequitur aliud nisi q prima principia naturaliter cognoscuntur absqꝫ discursu virtute luminis intellectus agētis. Secūdū dubiū vtrū prima pncipia sunt innata intelligētis seperatis. ⁊ arguit q sic. vbicūqꝫ est multitudo intellectū ibi est cōpositio ⁊ diuisio ꝫ phī tertio de aia. ſꝫ ppetuo in intelligētijs fuit mlt̄itudo intellectū cū p diuersas species diuersa itellexerint. ergo ppetuo in illis fuit cōpositio ⁊ diuisio ⁊ ꝑ hūr habitus pmorū pncipiorū. pꝫ ꝙ ña qꝫ pncipium affirmatiuū est pncipiū oiuꝫ affirmationū. ⁊ pncipiorū negatiuū est pncipiū oiuꝫ negationū vt colligit a phi. pmo hui⁹ ⁊ quarto metha. Dicēdum q in intelligētijs nō sūt innata pma pncipia neqꝫ acqsita. qꝛ in eis non pōt esse aliqua ppositio affirmatiua vel negatiua ex carū multa pfectione ideo eniꝫ intellectus humanus cōponit ⁊ diuidit. qꝛ nō statiꝫ habito sō intelligit pdicatū propter dependētiam quaꝫ habet a sēsu. intelligētie aūt statim cū cognoscūt qdditatē cognoscūt oia ptinētia ad illā. iō sufficiūt spēs innate ad oia cognoscēdū absqꝫ compositōe ⁊ diuisione ⁊ absqꝫ discursu. Unde qꝛ intellect⁹ diuinus oia intelligit. ⁊ oia cōprehēdit cum sit oium similitudo ⁊ exēplar. oia intelligit p eēntiā ꝑpriā intellectus aūt humanus nec omnia intelligit nec oia cōprehēdit. ideo intelligit per species receptas a sensibili⁹ intelligētie aūt qꝛ omnia cognoscūt. sed nō omnia cōprehēdūt nō intelligūt p eēntias suas nec per spēs innatas. Sicut eni corpora sūt in duplici differētia quia quedam nō mouentur ad suā perfectionē cū sēper habuerint eā vt corpora celestia quedam aūt mouētur ad suam pfectionē propter carētiam illius vt corpora inferiora ita itelligentie mouētes corpora celestia nūqꝫ mouētur ad suam pfectionem qꝛ semp eam habuerūt. ideo itelligūt per species innatas. intellectus autem humanus mouens hic corpora inferiora mouetur ad suam perfectionem per ꝙnationē eius ideo intelligit per spēs acquisitas. Et ad argumētū dicit q nō quecūqꝫ multitudo intellectuū cōpositionē causat. sed multitudo illorum intellectuum. quorū vnum attribuitur alteri vel remouet ab altero. intelligentia autem separata intelligēdo quidditatem alicuius rei simul intelligit q quid ei attribui potest uel remoueri. Unde intelligēdo quicquid est intelligit quicquid nos intelligere possumus. componendo ⁊ diuidendo per vnum suum simplicem intellectuꝫ non ergo habet in se intelligentia seperata discursum aliquem nec sillogismum non propositionem affirmatiuam vel negatiuam. non prima principia non habitum eorum neque conclusionē. sicut neque scientiam vel artem que est habitus acquisitus per demonstrationem vel sillogismum. sed hec omnia intelligit per conceptus simplices concreatos aut species intelligibiles innatas absque aliq affirmatione alicuius de aliquo vel negatione alij cuius ab aliquo. Tertium dubium vtruꝫ aliqua cognitio sit certior noticia primorum principiorum et videtur q sic quia noticia habita per experientiam et intuitiue est certior habita per discursum aut abstractiue. constat autem cognitionem sensus haberi ad experientiam et intuitiue. cognitio autem intellectus habetur abstractiue vel per discursum. et hoc videtur velle. patet tertia de anima di. q sensus nō decipitur circa propria sed circa communia intellectus vero decipitur circa communia. Dicendum q vna cognitio potest dici alia certior quadrupliciter scilicet certitudie applicabilis. certitudine obiecti. certitudine medij demonstratiui. et certitudine modi demonstrandi. Illa noticia est altera certior certitudine applicabilis que immediatiu⁹ attingit obiectum. et sic vult. Commentator secundo methaphisicorum q scientie naturales sūt certiores scientijs medijs inter pure mathematicas ⁊ naturales. Illa vero noticia est altera certior certitudine obiecti. cuius obiectum est certius. et methaphisi. est certissima ex intentione philosophi in prohemio methaphisicorum. Illa autem noticia est altera certior certitudine medij demonstratiui cuius medium demonstratiuum est certius. ⁊ sic loquitur in prohemio de anima philosophus dicens q est certior scientia de anima ceteris naturalibus disciplinis. Commenta. vero q excedit omnes scientias preter diuinam confirmationem demonstrationis. Sed illa noticia est altera certior certitudine modi demonstrandi que euidentiori procedit demonstratione ex magis per se notis. et sic loquitur Commenta. secundo methaphi. dicens quod scientie mathematice sunt in pmo gradu certitudinis. Est igitur dicendum quod cognitio sensitiua est certior cognitione itellectiua. et consequenter cognitione primorum principiorum solum primo modo. eo quod vniuersa deus. et intelligentie que obiiciuntur intellectui sunt maioris entitatis et cōsequenter maioris certitudinis quaꝫ obiecta sensuum di. Aristote. secundo methaphisicorum quod sicut se habeat oculus noctue ad lucem solis. Ita intellectus noster ad manifestissima i nāli vbi dicit cōmen. q phi. p mānifestissima in natura itelligit deū ⁊ substātias abstractas a mā.

UVA. BHSC. IyR_048_2

Quartū dubiū ꝓpter quid ponit habitus ꝑmoruꝫ principiorū cū habitus nō ponat nisi ad remouēdū difficultatē operādi sicut habitus virtutū ponūtur ꝓpter difficultatē operādi que est ex repugnātia appetitus ad rationē. mō cognitio ꝑncipiorū nō habetur cū difficultate cū illa sint a nobis naturaliter intellecta. nec oportet ponere talē habitū ꝓpter indifferentiā ad opposita principiorū dicēdo ꝙ itellectꝰ quātū est ex se indifferens est ad veram ⁊ falsam cognitionem principiorū allegādo qđ scribitur quarto methaphisice. aliqui crediderūt opposita primorū principiorū. sed iterū hoc nō pōt dici. qꝛ prima principia naturaliter intelligūtur a nobis ⁊ sunt sicut locus ianue in domo quē nullus ignorat ꝑ commē. secūdo metha. Ideo dicitur ꝙ talis habitus ponitur nō ꝓpter indifferentiam nec ꝓpter difficultatē itelligēdi ꝑma principia. sed ad tollēdū difficultatē intelligēdi alia principia tā demōstrabilia quā indemōstrabilia. ita ꝙ se habeat tāq̄ꝫ actus primꝰ respectu actus scđi eo modo quo loquitur Aristoti. scđo de aia dicēs ꝙ scia est actus primus ⁊ cōsideratio actus secūdus ⁊ cōmē. ibidē ꝙ acuties ē actꝰ primus ⁊ incisio est actus secūdus eiusdē. intellectus enim indiget instrumēto vt exeat in actū principiorū particulariū tam ingrediētiū q̄ꝫ nō ingredientium demōstrationē ac etiam cōclusionē scitarū ⁊ scibiliū artis. ⁊ scientie huiusmodi autem instrumētū est habitus primorū principiorū quē nobis cōtulit omnipotēs deus ad tollēdū difficultatem sciendi quā incurrimus per peccatū a quo absoluti ꝑ gratiam mereri valeamꝰ eternā vitam ac sempiternā gloriam. Amen.

Explicit scriptuꝫ clarissimi artium ⁊ sacre theologie doctoris Pauli veneti fratris ordinis heremitaꝝ diui Aurelii Augustini. in libros posteriorū Aris. Impressū venetijs per Guilicrmū de mōteferrato tridinensez Anno salutis. M.cccc.lxxxvi. die vero xi. mensis augusti.

Registrum.

a
prima vacat
clarissimi
similiter
licet
b
dato isto
ambabus
um oium
partibus
c
hoc est
⁊ ex suppositiōe
licet
diffinitiones
d
fluit a principijs
cōtingentes
proprie
eo quod
e
superiori
alteri inest
principia
est demr̄ationem
f
egrediūtur
dine opinionum
possibile
quarum
g
ue credit
diu scꝫ
est color
Ista conclo
h
quare autē
infinita
us neqꝫ
sursum
i
tamen est
prie sillogismus
autem
visus
k
he quidē
necessitate
est ens
tūc ꝯtinētia
l
qualiter
Scđo
tertia
ergo est
m
finitio
tamen cā
quid autē
quedam
n
huius per
plurima
illarum.
materiam
o
eēntialem
sua diuidētia
fortunā
claudit sꝫ
p
vnū cōsiderari
depictum
cōtra predicta

UVA. BHSC. IyR_048_2

UVA. BHSC. IyR_048_2

UVA. BHSC. IyR_048_2

Biblioteca de Santa Cruz
IyR 48

UVA. BHSC. IyR_048_2

TRACTAT INVNIVERS LOGICA

UVA. BHSC. IyR_048_2